

Hmooh' hmëë' he- ga'jmee' Jesucristo

El Nuevo Testamento

Chinanteco de Ozumacín

La Liga Bíblica
Las Sagradas Escrituras para Todos

El Nuevo Testamento
en el chinanteco de Ozumacín

Wycliffe Bible Translators 3C primera edición 2003 [chz]
La Liga Bíblica versión electrónica 2009

Publicado por

© Wycliffe Bible Translators 2003

Se permite copiar, distribuir y comunicar públicamente esta obra bajo las siguientes condiciones:

- Reconocimiento. Reconozca a la Liga Bíblica los derechos que tiene en la impresión o distribución de esta obra, deslindándola de responsabilidad alguna por cualquier uso que se le de a la presente publicación.
- No comercial. No puede utilizar esta obra para fines lucrativos.
- Sin obras modificadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra a partir de ésta.

Prólogo

El Nuevo Testamento forma parte de las sagradas Escrituras, mejor conocidas como la Biblia. Consta de veintisiete libros distintos, cada uno de los cuales es proveedor de ricas bendiciones al que lo lee. Fue escrito originalmente en el idioma griego, pero a través de casi dos mil años se ha traducido en más de mil doscientos idiomas. En la actualidad, millones de personas de miles de pueblos pueden leerlo en su propio idioma.

El vocabulario y la gramática del idioma chinanteco son muy distintos a los del griego, y también a los del español; sin embargo, el chinanteco posee abundantes formas gramaticales y retóricas que pueden expresar a fondo el significado del griego original.

Índice

San Mateo	1
San Marcos.....	64
San Lucas	104
San Juan	171
Hechos.....	219
Romanos	282
1 Corintios.....	307
2 Corintios.....	333
Gálatas.....	350
Efesios.....	360
Filipenses	369
Colosenses.....	376
1 Tesalonicenses.....	383
2 Tesalonicenses.....	389
1 Timoteo	392
2 Timoteo	399
Tito	404
Filemón	407
Hebreos	409
Santiago.....	429
1 Pedro	436
2 Pedro	444
1 Juan	449
2 Juan	456
3 Juan	458
Judas.....	460
Apocalipsis.....	463

San Mateo

Ju^hhmëë^ʔ kih^ʔ Jesús he⁻ ga⁻si^ʔ Matä^ʔ

Lä⁻jëë⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaä^ʔ

Jesucristo

(Lc. 3:23-38)

1 Jee^ʔ la⁻ na⁻si⁻ jmi⁻ kih^ʔ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaä^ʔ Jesucristo hi⁻ laä^ʔ sa^ʔju⁻ kih^ʔ David, hi⁻ ma^ʔ laä^ʔ sa^ʔju⁻ kih^ʔ Abraham. ²Abraham ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Isaac. Isaac he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Jacob. Jacob ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Judä kyaah^ʔ lä⁻jëë⁻ øøyh^ʔ. ³Judä ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Fare kyaah^ʔ Zara. Choo^ʔ hi⁻ he^ʔ ga⁻laä^ʔ Tamar. Fare he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Esrom. Esrom ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Aram. ⁴Aram he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Aminadab. Aminadab ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Naasón. Naasón he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Salmón. ⁵Rahab kyaah^ʔ Salmón ga⁻laä^ʔ cho^ʔjmi⁻ Booz. Rut kyaah^ʔ Booz he^ʔ ga⁻laä^ʔ cho^ʔjmi⁻ Obed. Obed he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Isaí. ⁶Isaí ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ rey David. Më^ʔ Uría kyaah^ʔ rey David he^ʔ ga⁻laä^ʔ cho^ʔjmi⁻ Salomón. ⁷Salomón he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Roboam. Roboam ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Abía. Abía ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Asa. ⁸Asa he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Josafat. Josafat ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Joram. Joram ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Uzía. ⁹Uzía he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Jotam. Jotam ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻

Acaz. Acaz ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Ezequía. ¹⁰Ezequía he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Manasé. Manasé ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Amón. Amón ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Josía. ¹¹Josía ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Jeconía kyaah^ʔ lä⁻jëë⁻ øøyh^ʔ. Jii⁻ kih^ʔ Josía ga⁻jäy^ʔ he⁻ wi⁻ dsa⁻ Israel ta⁻ hwa^ʔ Babilonia. ¹²Ma⁻ngëë⁻ ma⁻nää⁻ dsa⁻ Israel ta⁻ hwa^ʔ Babilonia, Jeconía he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Salatiel. Salatiel ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Zorobabel. ¹³Zorobabel he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Abiud. Abiud ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Eliaquim. Eliaquim ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Azor.

¹⁴Azor he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Sadoc. Sadoc ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Aquím. Aquím ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Eliud. ¹⁵Eliud he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Eleazar. Eleazar ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Matán. Matán ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ Jacob. ¹⁶Jacob he^ʔ ma^ʔ laä^ʔ jmi⁻ José, hi⁻ ga⁻laä^ʔ dsa⁻nūuh⁻ kyaä^ʔ María. María he^ʔ ga⁻laä^ʔ choo^ʔ Jesús hi⁻ ga⁻lä⁻chee⁻ Cristo (he⁻ hnøø^ʔ jäh⁻ hi⁻ na⁻hñaa⁻). ¹⁷Lä⁻jëë⁻ jmi⁻ dsa⁻ he^ʔ të⁻ gya⁻kyee⁻ dsa⁻ wä⁻ra⁻ ga⁻heen⁻ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ lä⁻ ga⁻løø⁻ kyaah^ʔ Abraham, lä⁻ ga⁻të⁻ David. Lä⁻jä⁻ të⁻ gya⁻kyee⁻ dsa⁻ ka⁻läh⁻, he^ʔ ga⁻løøø⁻ kyaah^ʔ David lä⁻jiih⁻ ma^ʔ ga⁻jäy^ʔ he⁻ wi⁻ dsa⁻ Israel ta⁻

hwa¹ Babilonia. Lă⁺ja⁻ tē⁻ gya⁻kyee^ʔ
ka⁻lăh^ʔ, he⁻ ga⁻lō⁰ lă⁺ ma⁻ ga⁻năăy¹
Babilonia, lă⁺jiih¹ ga⁻lă⁺chaa⁺ Cristo.

Lă⁻la⁻ ga⁻lă⁺chaa⁺ Jesús

(Lc. 2:1-7)

¹⁸Lă⁻la⁻ ga⁻la¹ ma⁻ ga⁻lă⁺chaa⁺
Jesucristo. María chooy¹ ma⁻ na⁻la⁻
hmooh¹ kiyh¹ kyaah¹ José. Pero
jăă¹ ja⁻ga⁻kaay¹ ōy^h, ma⁻kyaa⁻ ba⁻
María gyuu⁻ kyaah¹ be⁻ kih¹ Jmille⁻
Na⁻jngii¹. ¹⁹José, dsa⁻nūuh⁻ kyaay¹,
ma⁻jmeey⁺ he⁻ llu¹ jmah¹, hi⁺ sa⁻
ma⁻hnōy¹ ma⁻mi⁻kwa^h dsa⁻kih¹
María, he⁻ja⁻ ga⁻lla¹ dsēy¹ ma⁻beey¹
to⁻kē¹ ba⁻. ²⁰Ma⁻ngēē⁻ ma⁻jmeey⁺
hū¹dsē⁻ lă⁺ja⁻, ga⁻lă⁺jnăă¹ kiyh¹ jaa⁻
ángel kyaa¹ Dio jee⁻ na⁻gwi¹y⁻, hi⁻
ga⁻jăh¹ siiyh⁺:

—José, sa⁻ju⁻ kih¹ David, ta⁻wa⁻
gah¹ kaah¹ María na⁻, jmăăh¹ dsa⁻mē⁻
kyaah¹. Jēēh¹, kyaah¹ be⁻ kih¹
Jmille⁻ Na⁻jngii¹ ba⁻ja⁻, he⁻ kyaay⁻
gyuu⁻. ²¹Lă⁺chaa⁻ jaa⁻ gyuu⁻ kyaay¹
hi⁻ mi⁻cheeh¹ Jesús, jēēh¹ hi⁻ he⁻ lăă¹
dsa⁻gooh¹ hnăh¹ kih¹ dso⁻kye⁻.

²²Ga⁻lă⁺jē⁺ he⁻ja⁻ ga⁻la¹ mah¹ lă⁺te¹
lă⁺koo⁻ ga⁻jăh¹ dsa⁻hi⁻ ga⁻ngēē¹ juu¹
kih¹ Dio llo¹ joo¹, lă⁺koh¹ ma⁻ ga⁻jăyh¹:

²³Jaa⁻ chih⁻mē⁻ kwaa⁻ hi⁻ sa⁻
ma⁻jēē⁺ dsa⁻nūuh⁻,
kaay¹ gyuu⁻ mah¹ lă⁺chaa⁻ jaa⁻
gyuu⁻ nūuh⁻ kiyh¹.

Hi⁺ gyuu⁻ he⁻ lă⁺chee⁻ Emanuel.
Juu¹ la⁻ hnō⁰ jăh⁺: Dio kyaah¹ jne⁻.

²⁴Lă⁺koo⁻ ma⁻ ga⁻ne¹ José jee⁻
kēy⁺ ja⁻, ga⁻jmeey¹ lă⁺koo⁻ mada⁻
he⁻ ga⁻jmeey¹ ángel kyaa¹ Dio
kiyh¹, ga⁻heeh¹ bih¹ ga⁻kaay¹ María.

²⁵Pero sa⁻ ga⁻lă⁺kyuuy¹ lă⁺jiih¹
ga⁻lă⁺chaa⁻ gyuu⁻ nūuh⁻ to⁻nē⁻
kyaa¹, hi⁻ ga⁻mi⁻cheey⁻ Jesús
ma⁻ngēē⁻ ma⁻lă⁺chaa⁻.

Dsa⁻hi⁻ ma⁻ kyuu^h ha⁻ lă⁺
chaa¹ nuu¹ gyuu^h ga⁻jmăăy¹
jōoh¹ gyuu⁻ Jesús

2 Ga⁻lă⁺chaa⁺ Jesús Belén, koo⁻
jwii⁻ mäh⁻ he⁻ hla⁻ hwa¹ Judea,
lă⁺koo⁻ ma⁻ laa¹ Herode dsa⁻ta⁻jee⁻
ja⁻. Hi⁺ lă⁺koo⁻ ma⁻ ga⁻lă⁺chaa⁺
Jesús, ga⁻lla⁻năă¹ ta⁻ jwii⁻ Jerusalén
dsa⁻hi⁻ ma⁻ kyuu^h ha⁻ lă⁺chaa¹
nuu¹ gyuu^h. Hi⁻ he⁻ ya⁻năă¹ ta⁻la⁻
ga⁻hya⁻ hyoo⁻. ²Hi⁺ ma⁻ ngiiy⁺ juu¹:
—¿Na⁻ rey kyaa¹ dsa⁻judiu⁻ hi⁻
ma⁻lă⁺chaa⁺? Ga⁻jēē⁺ jnăăh¹ ga⁻hnăă¹
nuu¹ kyaay¹ ta⁻la⁻ ga⁻hya⁻ hyoo⁻.
He⁻ja⁻ ma⁻ya⁻nō⁰ jnăăh¹ mah¹ jmeey⁺
jnăăh¹ juuh¹ kiyh¹.

³Lă⁺koo⁻ ma⁻ ga⁻nuu¹ rey Herode
lă⁺ja⁻, ga⁻heey¹ ba⁻dsēy¹, hi⁺ja⁻ba⁻
lă⁺ja⁻ ga⁻la¹ kih¹ lă⁺jēē⁺ dsa⁻hi⁻ ma⁻
tăăh¹ Jerusalén. ⁴He⁻ja⁻ ga⁻jmeey⁺
rey mada⁻, ga⁻tēeyh¹ lă⁺jēē⁺
dsa⁻kaah¹ kyaa¹ jmi⁻dsa⁻ kyaah¹
ta⁻jwoh¹ kyaa¹ ley mah¹ ga⁻ngiiy⁺
juu¹ kiyh¹, ha⁻jee⁻ jwii⁻ la⁻ kwaat⁻
lă⁺chaa⁻ Cristo. ⁵Mah¹ ga⁻jăh¹ dsa⁻
he⁻ siiyh⁺:

—Jee⁻ jwii⁻ mäh⁻ he⁻ chee⁻ Belén
he⁻ hla⁻ hwa¹ Judea ba⁻ lă⁺chaa⁻.
Jēēh¹, lă⁺ja⁻ ga⁻si¹ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ ngēē⁻
juu¹ kih¹ Dio jăă¹:

⁶Hne⁻ Belén, jwii⁻ mäh⁻ he⁻ hla⁻
hwa¹ Judea,
sa⁻ jăh¹ hne⁻ mäh¹ ga⁻kih¹ lă⁺jē⁺
jwii⁻ kaah¹ he⁻ na⁻heey⁻ hwa¹
na⁻.

Jēēh¹, kyah¹ hne⁻ ya⁻hēē¹ jaa⁻ hi⁻
ka¹ nē⁻, hi⁻ hăă¹ dsa⁻ Israel
hi⁻ laa¹ dsa⁻ kyaan⁻.

⁷He⁻ja⁻ jee⁻ na⁻hmăă¹ ba⁻ ga⁻tēēh¹
Herode dsa⁻hi⁻ ya⁻năă¹ ta⁻la⁻
ga⁻hya⁻ hyoo⁻, ga⁻ngiiy⁺ juu¹ kiyh¹
joh¹ jmi¹ ma⁻hya⁻ he⁻ ga⁻jēey¹

ga⁺hñaa⁺ nuu⁺ he⁺. ⁸Ja⁻ga⁺ ga⁺chee⁺
dsih⁺ ta⁺ Belén, mah⁺ ga⁺jäyh⁺
siyh⁺:

—Go⁻nää⁺ hnäh⁺ jee⁺ oo⁺, go⁻ki⁺
da⁺ hnäh⁺ juu⁺ kwee⁺ kih⁺ gyuu⁺ he⁺.
Wa⁻ra⁻ ga⁺jñääh⁺ hnäh⁺, ja⁻ ya⁻nääh⁺
hnäh⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ juu⁺ kin⁺, mah⁺
jnä⁺ ka⁻läh⁺ niin⁺ na⁺jmeen⁺ juuh⁻
kiyh⁺.

⁹Lä⁻koo⁻ ma⁺ ga⁺nuuy⁺ juu⁺
kih⁺ rey, ga⁺nääy⁺. Hi⁺h⁺ cha⁺nuu⁺
hi⁻ ga⁺jëey⁺ ta⁺lä⁺ ga⁺hya⁻ hyoo⁻,
ngooy⁺ ta⁺ chané⁺ dsa⁻ he⁺ lä⁺jiih⁺
ga⁺tëey⁺ jee⁺ ma⁺ kyaa⁺ gyuu⁺. Jee⁺
ja⁻ ga⁺hëey⁺ koo⁻ hweh⁺. ¹⁰Lä⁺
ma⁺ ga⁺jëey⁺ lä⁺ ma⁻hee⁺ ja⁻ba⁺
cha⁺nuu⁺ he⁺, ga⁺lä⁺chaay⁺ llu⁺
cha⁻miih⁺. ¹¹Ma⁺ ga⁺taayh⁻ cha⁺neh⁺
ja⁻, ga⁺jëey⁺ gyuu⁺ kyaah⁺ María
chooy⁺. Ja⁻ga⁺ ga⁺juuyh⁺ jñey⁺
ga⁺jmäy⁺ jøøh⁺. Ga⁺näy⁺ jee⁺ ma⁺
tääh⁺ kuu⁺ kiyh⁺ mah⁺ ga⁺kwëeyh⁺
ku⁻nøø⁺, ga⁺kwëeyh⁺ wa⁻chu⁺, hi⁻
koo⁻ ga⁺ he⁻ chee⁻ mirra. ¹²Ma⁻ngëe⁻
he⁻ ja⁻, ga⁺mi⁺jñää⁻ Dio kih⁺ dsa⁻
he⁺ jee⁺ na⁻gwi⁺y⁺ mah⁺ mo⁻so⁺
ma⁺ dsa⁺jëeyh⁺ ta⁺ jee⁺ ma⁺ gya⁺
Herode. Ga⁺jluuy⁺ jyoh⁺ jwë⁺ mah⁺
ga⁺lla⁻nääy⁺ ta⁺ hwa⁺ kiyh⁺.

Ga⁺nääy⁺ ta⁺ hwa⁺ Egipto

¹³Lä⁻koo⁻ ma⁺ ga⁺nää⁻ dsa⁻ hi⁻
kyuu⁺ ha⁻ lä⁺ chaa⁺ nuu⁺ he⁺, jaa⁻
ángel kyaa⁺ Dio ga⁺lä⁺jñää⁺ kih⁺
José jee⁺ ma⁺ këy⁺ mah⁺ ga⁺siyh⁺:

—Noo⁻, jää⁺ gyuu⁺ kyaah⁺ chooy⁺
mah⁺ go⁻nää⁺ hnäh⁺ ta⁺ hwa⁺ Egipto.
Jee⁺ oo⁺ jäh⁺ ta⁺ko⁻jiih⁺ lloo⁻ jmi⁺
jmeen⁺ juu⁺ kyah⁺. Jëeh⁺ hnaah⁺
Herode gyuu⁺ mah⁺ jngëeyh⁺.

¹⁴Lä⁻koo⁻ ma⁺ ga⁺ne⁺ José
jee⁺ ma⁺ na⁻gwi⁺, lä⁺chah⁺ hwë⁺
ja⁻ ga⁺jäy⁺ gyuu⁺ kyaah⁺ María,

ga⁺nääy⁺ ta⁺ hwa⁺ Egipto. ¹⁵Jee⁺ ja⁻
ga⁺taayh⁻ lä⁺jiih⁺ ga⁺juu⁺ Herode.
Mah⁺ lä⁺ja⁻ lä⁺te⁺ lä⁻koo⁻ ga⁺jäh⁺
dsa⁻ hi⁻ ga⁺ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, lä⁺
ma⁺ ga⁺jäyh⁺: “Ta⁺ hwa⁺ Egipto
ga⁺tëehn⁺ gyuu⁺ kyaan⁺.”

Ga⁺jmee⁺ Herode mada⁺ juu⁺ lä⁻jëe⁻ gyuu⁺ ñuu⁺h⁻

¹⁶Ma⁺ ga⁺lä⁺liih⁻ Herode
ga⁺mi⁺goo⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ kyuu⁺ he⁺
kiyh⁺, ga⁺lä⁺lleey⁺ jwë⁺te. He⁻ja⁻
ga⁺hëy⁺ joh⁺ jmi⁺ ma⁻lä⁺hi⁺ lä⁺
ma⁺ to⁻në⁺ ga⁺jëe⁺ dsa⁻ he⁺ nuu⁺.
Mah⁺ ga⁺jmeey⁺ mada⁺ kih⁺ hløø⁺
he⁻ jngëeyh⁺ lä⁺jëe⁺ gyuu⁺ ñuu⁺h⁻
hi⁻ ja⁻ga⁺ ga⁺lä⁺chaa⁺ lä⁺jiih⁺ hi⁻
ma⁺ hää⁺ to⁺ ñe⁻ hi⁻ ma⁺ chaa⁺ jwi⁻
Belén, lä⁺kye⁻ kih⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jäh⁺
lä⁺ku⁺ lä⁺jii⁺ kih⁺ jwi⁻ ja⁻. ¹⁷Lä⁺ja⁻
ga⁺lä⁺te⁺ lä⁻koo⁻ ga⁺jäh⁺ Jeremía
hi⁻ ga⁺ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio jää⁺, he⁻ lle⁻
lä⁺la⁻:

¹⁸Ga⁺lä⁺nuu⁺h⁺ koo⁻ juu⁺ jee⁺ jwi⁻
Ramá,
peer⁺ ti⁻meeh⁻ dsë⁺ dsa⁻, hooh⁻
dsa⁻, høø⁻ dsa⁻.
Sa⁺ju⁺ kih⁺ Raquel ba⁺ he⁺ hi⁻
hooh⁻ kih⁺ gyuu⁺ kyaa⁺.
Sa⁺ hii⁻ nøh⁺ dsëy⁺, kih⁺ he⁻
ga⁺juu⁺ jwëe⁺ gyuu⁺ kyaay⁺.

¹⁹Ma⁻ngëe⁻ ma⁺ juu⁺ Herode, jaa⁻
ángel kyaa⁺ Dio ga⁺lä⁺jñää⁺ kih⁺
José jee⁺ ma⁺ na⁻gwi⁺y⁺, hwa⁺ Egipto.
²⁰Mah⁺ ga⁺siyh⁺:

—Noo⁻, tee⁺ gyuu⁺ kyaah⁺ chooy⁺,
mah⁺ gwaah⁻ ta⁺ Israel ka⁻läh⁺.
Jëeh⁺, ma⁺ juu⁺ ba⁺ hi⁻ ma⁺ hnøø⁺ ma⁺
jngëeh⁺ gyuu⁺.

²¹He⁻ja⁻ ga⁺nooy⁻ mah⁺ ga⁺tëey⁻
gyuu⁺ kyaah⁺ chooy⁺, ga⁺nääy⁺ ta⁺
hwa⁺ Israel ka⁻läh⁺. ²²Pero ma⁺
ga⁺nuuy⁺ kih⁺ Arquelao hi⁻ ma⁺ jmee⁺

híh⁺ hwa⁺ Judea lla⁺ jmiíy⁻ Herode, he⁻ ja⁻ ga⁻ lá⁻ goyh⁺ ma⁺ dsa⁻ náäy⁻ ta⁺ ja⁺. Pero ga⁻ mi⁺ jnáä⁻ Dio kiyh⁺ jee⁺ ma⁺ këy⁺ mah⁺ ga⁻ náäy⁻ ta⁺ hwa⁺ Galilea ba⁺. ²³Ma⁺ ga⁻ lla⁻ náäy⁻ ta⁺ ja⁺, ga⁻ taayh⁻ jwií⁻ he⁻ chee⁻ Nazaret. Mah⁺ lá⁻ ja⁻ lá⁻ te⁺ lá⁻ koo⁻ ga⁻ jáh⁺ dsa⁻ hí⁻ ga⁻ ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio: “Nazareno ba⁺ jáh⁺ dsa⁻ kih⁺ Jesús.”

Ma⁺ kwa⁺ Jwaa⁺ juu⁺ jee⁺ la⁺ hwa⁺ kii⁺
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

3 Ma⁺ ja⁻ nee⁺ Jwaa⁺ hí⁻ ma⁺ choo⁺ jmií⁻ ta⁺ hwa⁺ kii⁺ kih⁺ Judea na⁺ kway⁻ juu⁺. ²Lá⁻ la⁻ ma⁺ jáyh⁺:

—Jeeh⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio, jëeh⁺, ma⁻ ya⁻ jáh⁺ he⁻ jáä⁺ Dio dsa⁻ lá⁻ hih⁺ kih⁺.

³Kih⁺ Jwaa⁺ ba⁺ ja⁻ hí⁻ ga⁻ hlëeh⁺ Isaía hí⁻ ga⁻ ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio jáä⁺, lá⁻ ma⁺ ga⁻ jáyh⁺:

Kii⁻ nuuh⁺ koo⁻ lle⁺ he⁻ hlëeh⁺ hwa⁺ kii⁺ jee⁺ sa⁺ kwa⁺ ni⁺ miih⁻:

“Mi⁻ llu⁺ hnäh⁺ jwë⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻.

Mi⁻ llu⁺ hnäh⁺ hñaa⁺ mah⁺ jáy⁺ ko⁻ dsoo⁺ jwë⁺”, ga⁻ jáh⁺ Isaía.

⁴Hmiih⁻ kih⁺ Jwaa⁺ ma⁺ la⁺ kyaah⁺ jñu⁺ camey⁺, ma⁺ na⁻ hñuu⁻ tuyh⁺ kyaah⁺ koo⁻ loo⁺ jah⁺. Ma⁺ kuyh⁻ iih⁻ hí⁺ ma⁺ hiih⁻ tah⁺ he⁻ ma⁺ cha⁻ moh⁺.

⁵He⁻ ja⁻ jwëë⁺ dsa⁻ hí⁻ ma⁺ chaa⁻ Jerusalén ga⁻ lla⁻ náä⁻ jee⁺ ma⁺ cheh⁺ Jwaa⁺, hí⁺ lá⁻ ja⁻ ga⁻ lla⁻ náä⁻ hí⁻ ma⁺ chaa⁻ lá⁻ kaa⁻ hwa⁺ Judea, lá⁻ kye⁻ hí⁻ ma⁺ chaa⁻ lá⁻ ku⁻ lá⁻ jii⁺ kih⁺ jmií⁻ Jordán. ⁶Lá⁻ jëë⁺ dsa⁻ he⁻ ma⁺ mi⁻ jnáäy⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ma⁺ jmeey⁻ hí⁺ ga⁻ chaa⁻ Jwaa⁺ dsa⁻ he⁻ jmií⁻, cha⁻ jmií⁻ Jordán.

⁷Ma⁺ ga⁻ jëëy⁺ jwëë⁺ dsa⁻ fariseo kyaah⁺ dsa⁻ saduceo hí⁻ na⁻ náä⁻ jee⁺ ja⁻ mah⁺ ma⁺ choo⁺ Jwaa⁺ jmií⁻ kiyh⁺, he⁻ ja⁻ ga⁻ jáyh⁺ ga⁻ siiyh⁺ dsa⁻ he⁺:

—Ma⁺ ra⁺ hí⁻ he⁻ joo⁺ siih⁺ miih⁻ laah⁺ hnäh⁺. ¿Hii⁻ na⁻ hí⁻ ma⁺ siih⁺ hnäh⁺ he⁻ láäh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ wii⁺ he⁻ ma⁻ ngoo⁺ ya⁻ jáh⁺? ⁸Go⁻ taah⁺ hnäh⁺ lá⁻ koh⁺ lle⁺ kih⁺ mah⁺ mi⁻ jnáä⁻ hnäh⁺ he⁻ ma⁻ jeeh⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ Dio. ⁹Mo⁻ to⁺ jmee⁻ hnäh⁺ hu⁺ dsë⁻:

“Lee⁺ ba⁺ kya⁺ jnáäh⁺ he⁻ laa⁺ jnáäh⁺ sa⁺ ju⁻ kih⁺ Abraham.” Jëeh⁺ jná⁺ jwahn⁺, lih⁺ ba⁺ Dio jmeey⁺ hwëë⁺ sa⁺ ju⁻ kih⁺ Abraham kih⁺ kuu⁺ la⁻.

¹⁰Hee⁻ ñe⁻ lah⁻ ma⁻ na⁻ llu⁺ mah⁺ dsa⁻ tu⁺ chaah⁺ hma⁻. Lá⁻ jë⁻ na⁻ hma⁻ he⁻ sa⁺ llu⁺ mi⁺ kih⁺, he⁻ ja⁻ dsa⁻ tu⁺ mah⁺ tooyh⁺ cha⁻ je⁻. ¹¹Ma⁺ ra⁺ ju⁻ dsoo⁺, jná⁺ chaan⁺ hnäh⁺ jmií⁻ kyaah⁺ jmií⁻ ba⁺ lá⁻ jëë⁺ hnäh⁺ hí⁻ ma⁻ jeeh⁻ kyaah⁺ Dio. Pero hí⁻ já⁻ këë⁻ kin⁺ jøøh⁺ ga⁻ lá⁻ koh⁺ jná⁺. Ni⁺ sa⁺ tē⁻ dsëen⁺ kan⁺ loo⁻ he⁻ há⁻ tiy⁺. Hí⁻ he⁻ chaa⁻ hnäh⁺ jmií⁻ kyaah⁺ Jmi⁻ lle⁺ Na⁻ jngii⁺, hí⁺ kyaah⁺ je⁻ ka⁻ lah⁺. ¹²Hii⁻ cheh⁺ mi⁻ llu⁺ mi⁻ trigo, ma⁻ chooyh⁻ he⁻ kyaah⁺ jwäy⁻. Kooy⁻ mi⁻ trigo kiyh⁺ llay⁺ llu⁺, ja⁻ ga⁻ tooyh⁺ wa⁻ hløø⁻ kih⁺ trigo ja⁻ cha⁻ je⁻ jee⁺ mo⁻ so⁺ hu⁺ jih⁺ koh⁺ —ga⁻ jáh⁺ Jwaa⁺.

Ga⁻ saa⁻ Jesús jmií⁻

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³Ma⁺ ja⁻ ya⁻ hëë⁺ Jesús hwa⁺ Galilea, ngooy⁺ ta⁺ cha⁻ jmií⁻ Jordán jee⁺ ma⁺ cheh⁺ Jwaa⁺ mah⁺ saay⁻ jmií⁻. ¹⁴Pero Jwaa⁺ sa⁺ ma⁺ hii⁻ ma⁺ chaay⁺ jmií⁻. Ma⁺ jáyh⁺ siiyh⁺:

—Jná⁺ ba⁺ jmee⁻ bií⁺ kin⁺ chaah⁺ jná⁺ jmií⁻, mah⁺ hne⁻ ba⁺ ngiih⁺ kin⁺ chaan⁺ hne⁻ jmií⁻.

¹⁵Mah' ga' jeeh- Jesús juu' kiyh'
ga' siiyh'.

—Tääh' ba' kih'. Jëeh', lä' ja' ba'
sooh' jnän' mi'ten' lä' jë' mada' he'
ga' jmeë' Dio.

Ja' ga' ga' heeh- Jwaa' ga' chaay'
Jesús jmi'. ¹⁶Ma' ngëë' ma' saa'
Jesús jmi', ya' hëëy' cha' jmi'.
Lä' chah' ja' ga' na' gyuuh'
jmi' gyuu' mah' ga' jëë' Jesús
Jmi' lle' kih' Dio ga' jyoo' né' kiyh',
laa' lä' koo' jaa' juu'. ¹⁷Ma' ja'
ga' lä' nuuh' koo' juu' he' ja' gyuuh'
he' ma' jäh'.

—Hi' la' he' gyuu' kyaan' hi'
hnaan'. Peer' chaan' llu' kyaayh'.

Ga' ka' hi' sa' llu' dsë' Jesús

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

4 Ma' ngëë' he' ja', ga' jøø'
Jmi' lle' kih' Jesús ta' hwa'
kii', mah' ka' hi' sa' llu' dsëy'.

²To'loo' jmi' to'loo' hwë' sa' ga' kuh-
ga' hiih'. Ma' ngëë' he' ja', ja'
kyoyh'. ³Hi' ja' hi' ga' ka' dsëy'
chuh' kiyh' mah' ga' jäh'.

—Cher'mah' dsoo' laah' Joø' Dio,
jmeë' hih' mah' lii' he' niih' kuu' he'
tääh' la'.

⁴Mah' ga' jeeh- Jesús juu' kiyh'.

—Ma' na' sii' ba': "Ja' ma' la' kyaah'
he' kih' hihn' jmeë' chaa' jne'.
Kyaah' lä' jë' juu' he' hlëëh' Dio ba'
jmeë' chaa' jne'."

⁵Ma' ngëë' he' ja', ga' jøø'
hi' sa' llu' kiyh' ta' jee' chih' gwah'
jwii' na' jngi' he' chee- Jerusalén.
Ma' ga' lla' nääy' jee' ja' ga' jääy'
lä' ga' tē' gyuuh' kih' gwah' jüuh',
⁶ga' siiyh'.

—Cher'mah' dsoo' laah' Joø' Dio,
jwää' hñaah' lä' ga' tē' hwa', jëeh'
na' sii' ba' ka' läh'.

Dio chee' ángele kyaay' koo'
kyah'

mah' jääy' hne' kyaah' gooy',
lä' ja' mo' so' lla' nu' tiih' né' kuu'.

⁷Mah' ga' jeeh- Jesús kiyh'.

—Ma' na' sii' ba' ka' läh': "Ta' ka'
dsë' Dio hi' laa' Dsa' jøøh' kyaah'."

⁸Koo' ka' läh' ga' jää' hi' sa' llu' lä'
ga' tē' koo' moh' nii' mah' ga' heeyh'
lä' kaa' jee' jwii' kaah' kyaah'
ga' lä' jë' ga' he' la' na' hñaah' he'
cha' kih'. ⁹Mah' ga' jäh'.

—Ga' lä' jë' he' na' kwëehn' hne'
cher'mah' ga' juuh' jneh' cha'nën',
jmääh' jnä' jøøhn'.

¹⁰Ja' ga' ga' jäh' Jesús siiyh'.

—Wa' lä' øøh' hne' kin' Tana', jëeh'
ma' na' sii' ba' jee' jyoh' ka' läh':
"Kih' Dsa' jøøh' hi' laa' Dio kyaah'
ba' jmeeh' jüuh'. Kih' jaa' hñii' bih'
jmeeh' ta' he'." ¹¹Ja' ga' ga' lä' øø'
hi' sa' llu' kiyh'. Lä' chah' ja' ya' nää'
ángele, ga' jmeey' ta' he' kih' Jesús.

Ga' løø' Jesús kway' juu' hwa' Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹²Ma' ga' nuu' Jesús hää' Jwaa'
neh' ñe', ngaayh' ta' hwa' Galilea.

¹³Sa' ga' jäh' jwii' Nazaret, ngaayh'
na' gyay' jwii' Capernaum ba', jwii'
he' hla' cha' hoo' jmi' jüuh'. Hwa'
kih' dsa' kya' Zabulón kyaah'
Neftalí ba' ja'. ¹⁴Lä' ja' ga' lä' tē' juu'
he' ga' hlëëh' Isaia hi' ga' ngëë' juu'
kih' Dio, lä' ma' ga' jäh'.

¹⁵Hwa' kih' Zabulón, kyaah' hwa'
kih' Neftalí,

he' kye' hngaah' ko' taa' kih'
jmi' Jordán, ta' cha' hoo'
jmi' ñeeh',

lä' kaa' jee' ja' la' hwa' Galilea
jee' tääh' jwëë' dsa' hi' sa'
laa' judiu,

¹⁶ dsa⁻ he' hī⁻ ma' ga⁻nää' jee'
na⁻hoo⁻ ga⁻jëë' koo⁻ wa'je⁻
juuh⁻.

Ga⁻lä⁻ jnä' koo⁻ wa'je⁻ kih⁺ hī⁻
ma' tääh' jee' ma' hii' goo⁻
juuy'.

¹⁷ Lä⁻ ma' ja⁻ ga⁻løø⁺ Jesús kwa⁻
juu', ma' jäh'.

—Jëh⁻ hnäh' kih⁺ Dio, jëh⁻
ma⁻ya⁻jäh⁺ he' jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺
kih⁺.

**Ga⁻tëh⁺ Jesús kyeë' hī⁻ ma' tääh'
jwä⁻ sa'hma'**

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Jee' hää⁺ Jesús jwë⁺ ngoo⁺ ta⁻
cha⁻hoo⁻ jmi⁻juuh⁻ he⁻ hla⁻ hwa'
Galilea, jee' ja⁻ ga⁻jëë' Simón hī⁻
ma' tëeh⁻ dsa⁻ Pee', kyaah⁺ Andre'
øøyh⁻. Lä⁻uu⁺ hī⁻ he' ma' tääh' jwä⁻
sa'hma' cha⁻jmi⁻, jëh⁻ he⁻ ja⁻ ba'
ma' la' ta' kiyh⁺. ¹⁹ Mah⁺ ga⁻siiyh⁺:

—Ya⁻nääh' hnäh' kyaah⁺ jnä' mah⁺
mi⁻tëen⁺ hnäh' ha⁻ lä⁻ jmeeh⁺ hnäh'
mah⁺ leeh⁺ hnäh' dsa⁻, lla⁻ he⁻ ma'
leeh⁺ hnäh' hmooh⁻.

²⁰ Lä⁻chah⁺ ja⁻ ga⁻kyey⁻ sa'hma'
kiyh⁺ mah⁺ ga⁻nääh' kyaah⁺ Jesús.

²¹ Ma⁻ngëë' gyih⁺ kō⁻niih⁻, ga⁻jëë'
jñah⁺ ga' uu'. Jaa⁻ he' Jacobo, joø'
Zebedeo, kyaah⁺ Jwaa⁻ dsa⁻nūuh⁻
øøyh⁻, ma' tääh' neh⁺ na⁻moo'
kyaah⁺ Zebedeo jmiy⁻, ma' hmiy⁻
sa'hma' kiyh⁺. Mah⁺ ga⁻tëëyh⁺.

²² Lä⁻chah⁺ ja⁻ ga⁻hiy⁺ na⁻moo'
kyaah⁺ jmiy⁻ mah⁺ ga⁻jmeey⁺
kō⁻jøh⁺ kyaah⁺ Jesús.

Ga⁻kwa' Jesús ju'hmëë'

(Lc. 6:17-19)

²³ Ga⁻ngëë' Jesús lä⁻kaa⁻ hwa'
Galilea, ma' mi⁻tëëy⁻ dsa⁻ neh⁺
gwah⁺ mäh⁻ he⁻ tøø⁺ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻

jee' jwii⁻, ma' kway⁺ ju'hmëë' ha⁻
lä⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺. Ma'
mi⁻hlääy⁺ dsa⁻ kih⁺ wa' he⁻ cha⁻
he⁻ dsoo'. ²⁴ Lä⁻ ga⁻të' hwa' Siria
ga⁻nuu⁺ dsa⁻ kih⁺ Jesús. He⁻ ja⁻
na⁻nää⁺ dsa⁻ na⁻jääy⁻ jee' ma' cheh⁺
Jesús ga⁻lä⁻jëë⁺ hī⁻ ma' jëë⁻ wi' kih⁺
na⁻ku⁻ na⁻ngii⁺ dsoo' hliih⁺, lä⁻kye⁻
hī⁻ ma' kye⁻ lle' hliih⁺, kyaah⁺ hī⁻
ma' dsa⁻juu⁺ nee', lä⁻ja⁻ hī⁻ mo⁻so⁻
liih⁺ goo⁻ ti'. Ga⁻mi⁻hlääy⁺ lä⁻jëë⁺
hī⁻ he'. ²⁵ Peer⁺ jwëë' dsa⁻ Galilea
ga⁻lla⁻lle⁺ kaah⁺ kiyh⁺ kyaah⁺ hī⁻
ma' chaa⁻ Decápoli, hī⁻ ma' chaa⁻
Jerusalén, hī⁻ ma' chaa⁻ Judea, hī⁻
jñah⁺ ga' hī⁻ ma' chaa⁻ hngaah⁺ jmi⁻
Jordán.

**Ga⁻kwa' Jesús cha⁻miih⁻ juu'
lä⁻ ma' gayay⁺ lle⁻køh⁺**

5 Ma' ga⁻jëë⁺ Jesús jwëë'
dsa⁻ hī⁻ ma' tääh' jee' ja⁻,
ga⁻wii⁺ mah⁺ ga⁻gyay⁻ lle⁻køh⁺ ja⁻.
Ga⁻lä⁻jëë⁺ jnääh⁺ discípulo kyaay⁺
ga⁻kuh⁺ jnääh⁺ jee' ja⁻. ² Ga⁻løøy⁺
hlëëyh⁻ dsa⁻, ga⁻jäh⁺:

³—Llu⁺ la⁺ kih⁺ hī⁻ laa⁺ sa⁺ jmää⁺
ni⁻ miih⁻. Jëh⁺, hī⁻ he' ba' jää⁺ Dio
lä⁻hih⁺ kih⁺. ⁴ Llu⁺ la⁺ kih⁺ hī⁻ tääh⁺
ki⁻hoo⁻. Jëh⁺, jmee⁺ ba' Dio nøh⁺
dsëy⁺. ⁵ Llu⁺ la⁺ kih⁺ hī⁻ hwaä⁺. Jëh⁺,
hī⁻ he' ba' tëë⁺ hwa⁺ he⁻ ga⁻jäh⁺ Dio
le' heey⁺. ⁶ Llu⁺ la⁺ kih⁺ hī⁻ kuh⁻ngii⁺
dsë⁺ jmee⁺ he⁻ llu⁺. Jëh⁺, hī⁻ he' ba'
hyoh⁺ lä⁻jë⁻ he⁻ lla⁻kyaay⁺. ⁷ Llu⁺ la⁺
kih⁺ hī⁻ dsa⁻lä⁻niih⁺ dsë⁺ dsa⁻kyaah⁺.
Jëh⁺, lä⁻niih⁺ dsë⁺ Dio kiyh⁺ ka⁻läh⁺.
⁸ Llu⁺ la⁺ kih⁺ hī⁻ na⁻jngii⁺ tuh⁻dsë⁺.
Jëh⁺, hī⁻ he' ba' tëë⁺ jëë⁺ Dio. ⁹ Llu⁺
la⁺ kih⁺ hī⁻ hnooh⁻ ha⁻ lä⁻ jee' hii⁺ ti'
kih⁺ dsa⁻. Jëh⁺, hī⁻ he' ba' tëëyh⁺
joø⁺ Dio. ¹⁰ Llu⁺ la⁺ kih⁺ hī⁻ ga⁻nää'
jëë⁻ wi' kih⁺ he⁻ jmeey⁺ he⁻ llu⁺.

Jëeh', kih' bih' la' jmi-gyuu' jee' jmee' Dio hih'.

¹¹Llu' la' kyah' hnäh' cher'mah' dsou' kin' ga-hlëeh' dsa- wii' kyah' hnäh', hi' cher'mah' ga-jmeeh' dsa- hnäh', hi' cher'mah' ga-hlëeh' dsa- hnäh' juu' pa'jnah' he- la' juu' ta'juu'. ¹²Lä' ma' chaah- hnäh' lä-ja, wa' chaah- hnäh' llu', wa' jëe- hoh' hnäh'. Jëeh', hnäh' ba' hnäh' koo- he- llu' gyuu' jmi-gyuu'. Ja- ba' lä-ja- ga-jmeeyh' hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio hi- ma' tääh' jää' ga' kyah' hnäh'.

Ga-kwa' Jesús juu' kih' wa'ne' kyaah' wa'je-

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³Hnäh' laah' lä-koo- wa'ne' kih' hwa' la-. Pero cher'mah' ga-jnuh' he- nii' kih', ha- lä-ja- lii- ka-läh' lä- ma' la'. Mo-so' jmää' go-te-. He- be' ba' dsa- ja- cha'jwë', jee' ja- he'soh' dsa- ne' kih'. ¹⁴Hnäh' laah' lä-koo- wa'je- kih' dsa- jmi-gyuu'. Wa' jmeen' koo- jwii- he- hla- gyuu' ne' moh' sa' le' dsa-hmäa'. ¹⁵Hi- lä-ja- sa' cha- hi- hih' wa'je- mah' chiyh' neh' wa'goo'. He- chiyh' jee' nii' ba' mah' lä-jnä' kih' dsa- hi- tääh' lä-kaa- cha'neh'. ¹⁶He-ja- wa' jnä' wa'je- kyah' hnäh' cha'ne' lä-jëe- dsa-, mah' wa-ra- ga-jëe' lä-jëe- he- llu' he- jmeeh- hnäh', jmeey' juu- kih' Täa' jnän' hi- gya' gyuu'.

Ga-jmeeh' Jesús juu' ha- lä- la' ley

¹⁷Ta' jmee- hnäh' hu-dsë- he- ma-jan- mah' mi'llaan' ley kih' Moisé. Ni' sa' mi'llaan' lä-jëe- he- ga-hlëeh' lä-jëe- hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio. Sa' ma-jan- mah' mi'llaan' he- ja-, he- mi'ten' kih' juu' ja- ba' ja-

ma-jan-. ¹⁸Ma-ra- ju'dsoo' jwëeh- hnäh', ta'ko-jiih' cha- gyuu' hwa' la-, sa' hee- ni' koo- hwëh' mäh-, ni' koo- mi'punto he- na-sii- kih' ley ja-, jää' sa' ga' ma-lä-te' ga-lä-jëe'. ¹⁹He- lä-ja-, cher'mah' cha- hi- ga-hlääh- koo- mada- pih' kih' ley la-, hi' cher'mah' lä-ja- mi-tëe' dsa-, leey' ja- hi- mäh' ba' gyuu' jmi-gyuu' jee' jmee' Dio hih'. Pero cher'mah' hi- mi-te' kih' ley hi- mi-tëe' dsa- he- mi-tey' ka-läh', hi- he' ba' lee' jøøh' gyuu' jmi-gyuu' jee' jmee' Dio hih'. ²⁰He-ja- hlëeh- hnäh', cher'mah' sa' ga-jmeeh' hnäh' cha-gami- ta' llu' lä-koh' te' he- jmee' dsa- hi- kyuu- ley hi- lä-koh' te' he- jmee' fariseo, sa' le' go'taah' hnäh' gyuu' jmi-gyuu' jee' jmee' Dio hih'.

²¹Ma-nuuh- ba' hnäh' ha- lä- jäh' ne' ley kih' Moisé lä- ma' ga-siiyh' dsa- ma-gyuh- jnän': "Ta' jngëeh' dsa-. Cher'mah' hi- ga-jngëeh' ja- dsa-kyaa- ma-ra- he- nøø' ba' ta' kiyh'." ²²Pero jnä' jwëeh- hnäh', cher'mah' hi- ga-lä-llee' kyaah' øøh', ma-na-bääh' dsou'. Hi' cher'mah' hi- ga-jäh' siih' dsa-kyaa-: "Peer- taah- hne-", hi- he' nøø' ta' kih' cha'ne' dsa-kaah'. Hi' cher'mah' hi- ga-jwa' dso' jwii' kih' øøh', hi- he' lle' kih' dsou' cha'je-.

²³He-ja- cher'mah' go'kah' kuu' kyah' ne' na'hyoo' hi' cher'mah' ga-lä-dsooh- hoh' jee' ja- he- hä' dsë' ja- øøh' kyaah' hne-, ²⁴jee' ja- ba' kye- kuu' kyah' cha'ne' na'hyoo' mah' gwa- da- to-ne' go-jëe- juu' kyah' kyaah' øøh'. Ja- ga- neh' ka-läh' ya-tøøh' kuu' kyah' ne' na'hyoo'.

²⁵Cher'mah' chaah' hi' hnøø'
hnëe' hne' chanë' dsa-ta', jmee' bi'
go'taah' hnäh' juu' kwee' kyaayh'
na'koh' ta'ko'jiih' cha' jmi', mah'
sa' ngëëy' hne' goo' jwëe'. Lã' ja'
mo'so' jmee' jwëe' hih' kih' poo'
taayh' hne' neh' ñe'. ²⁶Ma'ra'
ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', sa' ya'hëëh'
jee' ja' ta'ko'jiih' sa' ma-mi'hmaah'
lã'jë' go-te' he' ngiiyh' kyah'.

²⁷Ma-nuuh' ba' hnäh' ha' lã' jäh'
në' ley he' siiyh' hnäh': "Hne' hi'
na-jee' goo', ta' kaah' hi' laa' kyaa'
jñah'." ²⁸Pero jnä' jwahn', cher'mah'
hi' jëe' jaa' dsa-më' hi' hee' dsëy'
kaayh', kyaah' hu' dsë' kiyh' ja',
ma'jmeey' dso'kye'. ²⁹Lã' ja',
cher'mah' mi'nëh' ra'lluu' jmee' tãh'
kyaah' dso'kye', lle' go-te' mah'
be' uu'. Jëeh', llu' ga' kyah' he' hee'
miih' jmi'ngo' kyah', lã'koh' ga'
he' goh' na'hñaah' cha'je'. ³⁰Hi'
cher'mah' ma'gooh' ra'lluu' jmee'
tãh' kyaah' dso'kye', hnã' go-te'
mah' be' uu'. Jëeh', llu' ga' kyah' he'
hee' miih' jmi'ngo' kyah', lã'koh'
ga' he' goh' na'hñaah' cha'je'.

³¹Hi' ma-nuuh' hnäh' ka'läh'
he' jäh': "Ga'lã'jëe' hi' bee'
dsa-më' kyaa', hnøø' chooyh' je'
jee' ma'beey' dsa'kyaayh'." ³²Pero
jnã' jwahn' lã'la'. Hi' bee' dsa-më'
kyaa', hi' sa' cha' he' hliih'
ma'jmeey' kyaah' jñah' dsa'ñnuh',
he' cheey' ta' jwë' hliih' ba' ja'. Hi'
lã'ja' ka'läh' hi' kaa' dsa-më' hi'
ma'beey' he', he' jmeey' dso'kye'
ba' ja' ka'läh'.

Ga'hleëh' Jesús kih' hi'
täã' gyuuu' hwa'

³³Ma-nuuh' ba' hnäh' lã'koø'
ga'siiyh' dsa' ma'gyuh' jñan': "Ta'

jmeë' dsoo' he' la' juu' ta'juu'. Ja'
mi-teh' hnäh' kih' Dio he' ga'tãäh'
hñaah' jmeeh'." ³⁴Pero lã'la' jwah'
jnã', ta' täã' hñaah' kih' ni' koø'.
Ta' täã' hnäh' kih' gyuuu', jëeh'
jee' oo' ba' gya' Dio. ³⁵Ta' täã'
hnäh' kih' hwa', jëeh', në' kih' hwa'
chih' ma-ti' Dio. Ta' täã' hnäh'
kih' Jerusalén, jëeh', jee' ja' la' jee'
jwi' kih' Rey jøøh' jñan'. ³⁶Ta' täã'
ka'lleh', jëeh', sa' leh' jmeeh' tøø'
ni' koø' jñu', ni' sa' leh' jmeeh' lãh'
ka'läh'. ³⁷Cher'mah' jwah' hnäh'
"Jaah'", koø' "jaah'" ba' jwah' hnäh'.
Hi' cher'mah' jwah' hnäh' "jah'ha'",
koø' "jah'ha'" ba' jwah' hnäh'. Hi'
cher'mah' he' ga' jyoh' juu' gwa', he'
gwa' kih' dsa'hleëh' ba' ja'.

³⁸Ma-nuuh' ba' hnäh'
ka'läh' he' jäh': "Hi' jmeë'
dsoo' mi'në' dsa'kyaah', ja'ba'
lã'ja' mi'hmaayh'. Hi' jlãäh'
na'ja' dsa'kyaah', ja'ba' lã'ja'
mi'hmaayh'." ³⁹Pero lã'la' jwah'
jnã'. Ta' jiuh' hnäh' kih' hi' hña'
dsë'. Cher'mah' hi' ga'jnoo' koø'
jwoo' mo'nëh', kwëëyh' ka'läh'
jyoh' jwoo'. ⁴⁰Hi' cher'mah' hi' lla'
hnii' kyah' mah' jñuuyh' sa'koøh',
kwëëyh' ka'läh' lã'kye' hmih'lloo'
kyah'. ⁴¹Hi' cher'mah' hi' ga'jmeë'
he' wi' kah' løø' kih' ko'niih', kye'
ga' jyoh' ko'niih'. ⁴²Cher'mah' hi'
ngii' miih' he' cha' kyah', kwëëyh'.
Hi' cher'mah' hi' hnøø' lle' miih' he'
cha' kyah', ta' jmeë' chaah' kyaayh'.

Hnøø' hnää' jne' hi' na'høøh' jñan'
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³Ma-nuuh' ba' hnäh' ka'läh'
he' jäh': "Wa' hñaah' ome' kyaah'
mah' wa' na'hãäh' hi' sa' laa' ome'
kyaah'." ⁴⁴Pero lã'la' ba' jwah' jñã':

Wa' lä'hnaah' hnäh' hī sa' laa' ome' kyaah' hnäh'. Ngii' hnäh' llu' kih' hī jwä~ dso'jwi' kyah' hnäh'. Jmee' hnäh' llu' kih' hī na'høøh' kyah' hnäh'. Ngii' hnäh' kih' Dio kih' hī jmeeh' hnäh'. ⁴⁵Mah' lä'ja' leeh' hnäh' joo' Täa' jnän' hī gya' gyuu'. Hī he' jmee' dsa'hya' hyoo' kih' hī hlēeh' lä'ja' kih' hī lluu'. Hi' cheey' jma' ka'läh' kih' hī jmee' he' llui' hi' kih' hī jmee' he' hliih'. ⁴⁶Jēeh' cher'mah' hnaah' hnäh' ma'la' hī hnäa' hnäh' ba', ðhee' ba' hñah' hnäh' kih' Dio ja'? ðChe' sa' jmeey' lä'ja' ka'läh' hī koo' ku'sih'? ⁴⁷Cher'mah' kih' øøh' ba' hnäh' jmeeh' hnäh' Dio, ðche' laah' hnäh' jmeeh' hnäh' koo' he' llui'? ðChe' sa' jmee' lä'ja' hī sa' ma'heeh' kih' Dio? ⁴⁸Wa' laah' hnäh' llui', lä'koo' laa' Täa' jnän' hī gya' gyuu' hī llui' go'te'.

6 'Leeh', ta' hnooh' hnäh' ha' lä' jee' hlēeh' dsa' llui' kyah' hnäh' wa'ra' ga'jmeeh' hnäh' koo' he' llui'. Cher'mah' ko'taa' ga' ga'jmeeh' hnäh' mah' jēē' dsa' kyah' hnäh', sa' hñah' hnäh' ni' miih' kih' Dio hī gya' gyuu'. ²Wa'ra' ga'kwah' hnäh' be' kih' jaa' hī lla'kya', ta' jwi' ni' jaa' hee' na' ma'jmeeh'. Mah' sa' jmeeh' hnäh' kwee' kyaah' hī jmää' hñii' mi-te' neh' gwah', hi' lä'ja' jmeey' ka'läh' cha'jwē' he' hnooyh' ha' lä' jee' hlēeh' dsa' llui' kiyh' ba' ja'. Ma'ra' ju'dsoo' jwēēhn' hnäh', ko'ja' ba' hñiih' ma'liyh' jñeey'. ³Pero hne', wa'ra' ga'kwēēh' dsa' miih' kuu', ta' jwi' ni' jaa' ma'ke' laa' ome' kyaah'. ⁴Heh' lä'ja', sa' jnä' he' ma'kwēēh' dsa' kuu'. Ma'ja' Täa' kyaah' hī jēē' lä'jē' he' sa'

jnä', mi'hmaayh' kyah' to'lo' nē' lä'jēē' dsa'.

Ga'mi'tēē' Jesús dsa' kyaay' ha' lä' chuuy' kyaah' Dio

(Lc. 11:2-4)

⁵Wa'ra' ga'tē' jee' ngiih' kyah' kih' Dio, ta' jmee' lä' jmee' hī jmää' hñii' mi-te'. Tih' dsēy' na'täay' hlēēyh' kyaah' Dio neh' gwah' mäh' hi' lä'ja' jmeey' cha'jwē' jee' ga'näa' dsa' mah' jēē' dsa' kiyh'. Ma'ra' ju'dsoo' jwēēhn' hnäh', ko'ja' ba' hñiih' ma'liyh' jñeey'. ⁶Pero hne', wa'ra' ga'tē' jee' ngiih' kyah' kih' Dio, go'he' jee' gwiih' mah' jne' haah' kyah'. Ngii' kyah' kih' Täa' hī sa' jnä'. Ma'ja' Täa' kyaah' hī jēē' lä'jē' he' sa' jnä', mi'hmaayh' kyah' to'lo' nē' lä'jēē' dsa'. ⁷Wa'ra' ga'tē' jee' ngiih' kyah' kih' Dio, ta' hlēeh' cha'miih' jiih' koo' nēē' juu' he' sa' jmää' ta', lä'koo' jmee' hī sa' ma'heeh' kih' Dio. Kih' he' hlēēyh' cha'miih' jiih' koo' nēē' juu', nuu' Dio kiyh' laay'. ⁸Ta' jmee' hnäh' lä' jmee' dsa' he'. Jēēh', Täa' jnän' hī gya' gyuu', ma'ney' ba' hee' na' jmee' bii' jnän' jää' ja'ga' ngiin' kiyh'. ⁹Lä'la' ba' hnøø' ngiih' hnäh' kyah':

Täa' kya' jnääh' hī gya' ya'jwi', lä'jēē' ba' wa' jmee' dsoo' he' laah' hne' na'jngēē' go'te'.

¹⁰Nä' mah' jmeeh' hih' jee' la'.

Wa' le' lä' hyoh' hoh' hñaa'h' jmi'gyuu' la', ja'ba' lä'koo' la' gyuu' ya'jwi'.

¹¹Kwēēh' jnääh' na'he' kih'hiih' jnääh' he' jmee' bii' kya' jnääh'.

¹² Jmee' jòh' hoh' kih' he' ma'hlāäh' jnääh', ja' ba' lä'koo' jòh' dsē' jnääh' kyaah' hī' dsa'hlāäh' kyaah' jnääh'.

¹³ Ta' kwa' jwē' ka' he' hliih' dsē' jnääh', lää' jnääh' kih' he' ja'. Jēeh', jaa' hne' ba' jmee' hih' kih' lä'jē', kyah' ba' la' ga'lä'jē' be', hne' ba' laah' jòh' kih' ga'lä'jē' joh' jmi' cha'. Wa' la' lä'ja'.

¹⁴ Cher'mah' jmeeh' jòh' hoh' kyaah' dsa' hī' dsa'hlāäh' kyaah' hnäh', lä'ja' ka'läh' Täa' jnän' hī' gya' gyuu' jmeey' jòh' dsēy' kyaah' hnäh'. ¹⁵ Pero cher'mah' sa' ga'jmeeh' hnäh' jòh' hoh' kyaah' dsa' hī' dsa'hlāäh' kyaah' hnäh', lä'ja' ka'läh' Täa' jnän' hī' gya' gyuu' sa' jmeey' jòh' dsēy' kyaah' hnäh' he' dsa'hlāäh' hnäh' kiyh'.

Ga'hlēeh' Jesús kih' he' sa' kih'hīh' jne'

¹⁶ Jmi' ma' sa' kuh'huh' hnäh' jee' hlēeh' hnäh' kyaah' Dio, ta' jmee' hnäh' lii' he' ti'meeh' hoh' hnäh' lä'jmeē' dsa' hī' jmää' hñii' mi'teh'. Hī' he' jmee' lii' mo'nē' mah'jēē' dsa' kiyh' he' sa' kuh'hīh'. Ma'ra' ju'dsoo' jwēehn' hnäh', ko'ja' ba' hñii' ma'liyh' jñeey'. ¹⁷ Pero hne', ma' sa' kuh'huh' jee' hlēeh' kyaah' Dio, ja' jñaah' lleh' mah' gyih' mo'nēh'.

¹⁸ Mah' lä'ja', sa' lä'leeh' cha'nē' dsa', he' sa' kuh'huh'. Kih' Täa' hī' sa' jnääh' ba' lä'leeh'. Hī' lä'ja', Täa' kyaah' hī' jēē' lä'jē' he' sa' jnä', mi'hmaayh' kyah' to'lo' nē' lä'jēē' dsa'.

Ga'hlēeh' Jesús kih' he' la' hmooh'

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Ta' wa' hnooh' hnäh' lla'mah' jmi'gyuu' la' cha'miuh' he' la' hmooh'

kyah' hnäh'. Jēeh' jee' la' cha' jah' jwē' cha'miuh' hi' hya' tu'juuh' lä'jē' he' llu'. Hi' dsa'taah' dsa'hī' mah' hīy'. ²⁰ Hnòh' hnäh' mah' lla'mah' gyuu' ya'jwii' he' la' hmooh' kyah' hnäh'. Jee' ja' sa' cha' jah' hī' jwē' ni' sa' hya' tu'juuh' ka'läh'. Hi' jee' ja' sa' cha' dsa'hī' mah' hīy'. ²¹ Ha' jiih' jee' hla' he' la' hmooh' kyah' hnäh', jee' ja' ba' kye' hnäh' o'jòh' dsē'.

Wa'je' kih' jmi'ngo' jnän'

(Lc. 11:34-36)

²² Mi'nē' jne' la' lä'koh' wa'je' kih' jmi'ngo' jnän'. Lä'ja', cher'mah' mi'nēh' la' llu', lä'kaa' jmi'ngo' kyah' ngē' jee' wa'je'. ²³ Pero cher'mah' la' hliih' mi'nēh', ga'lä'kaa' jmi'ngo' kyah' ngē' jee' na'hoo' ba'. Lä'ja', cher'mah' wa'je' he' cha' kyah' la' na'hoo' ba', ha' koh' sa' na'hoo' jee' ngēh'.

Sa' le' jmee' jne' he' kih' Dio mah' jmee' jne' he' kih' kuu'

(Lc. 16:13)

²⁴ Ni' jaa' sa' lä'kēh' jmi' jmee' he' kih' uu' dsa'kaah'. Jēeh', jmeey' na'hääh' jaa' mah' lä'hnääh' hī' jñah'. Mi'tey' kih' jaa' mah' mi'kwayh' hī' jñah' he'. Sa' lä'kēh' hnäh' jmi' jmeeh' hnäh' he' kih' Dio mah' jmeeh' hnäh' he' kih' kuu' ka'läh'.

Ga'hää' Dio kwee' go'te' lä'jēē' hī' laa' kyaay'

(Lc. 12:22-31)

²⁵ He'ja' jwēehn' hnäh': Ta' ka' hnäh' hu' dsē' ha' lä' dsa'ngēē' hnäh', hee' na' kuh'huh' hnäh'. Ta' ka' hnäh' hu' dsē' kih' jmi'ngo' kyah' hnäh', ha' lä' tēēh' hnäh' hmiuh' he' kēh' hnäh'. ¿Che' sa' kyeē' ga' he' cha' hnäh' lä'koh'

ga' he- kuh-huh' hnäh'? ¿Hi- che-
sa- kyeē' ga' jmi-ngo' kyah' hnäh'
lä-koḥ' ga' hmiih- he- kēh' hnäh'?
²⁶Jēē- da' hnäh' lä-koḥ- la' kih'
ta' hi- hēē- jwē' nē' llē'. Sa- cha-
jngēy- ni- sa- chooyh- mii', ni- sa-
llay- llu' mii' kiyh'. Pero Tää- jnän-
hi- gya' gyūh', ma-ra- he- ääh- bih'.
¿Che- sa- kyeē' ga' hnäh' lä-koḥ'
ga' ta' he'? ²⁷¿Hi- hnäh' leh' jmeeh'
saa- ga' koḥ- lēē, kih' he- jmeeh-
hnäh' cha-miih- hūdsē'?

²⁸¿He-la' jmeeh- hnäh' cha-miih-
hūdsē- kih' hmiih- he- kēh' hnäh'?
Jēē- da' hnäh' ha- lä- dsa-kwaā-
wa-le' jee- nuu-. Sa- cha- ta' jmeē,
ni- sa- hwēē- wa-ñē-. ²⁹Pero jwēēhn-
hnäh'. Ma-ke- na'hñaaḥ' la' hmiih-
he- ga-kēh- rey Salomón, sa- ga-liyh'
ma' kēyh- hmiih- he- la' na'hñaaḥ'
lä-koḥ- la' wa-le' ja-. ³⁰Cher-mah'
lä-ja- ga' jmeē' Dio na'hñaaḥ' wa-le'
he- choo' nē- nuu- na', mah' hō' jē'
dsa- neh- hwi', ha- ga- sa- jmäyḥ-
hnäh' llu', dsa- hi- miih- go-te' ba'
dsoo' dsē'. ³¹He-ja- mo-to- ka- ga'
hnäh' hūdsē- jawah' hnäh': "¿Hee-
na- kih'hīh' jnääh', hee- hmiih-
kyeh' jnääh'?" ³²Jēēh', lä-jēē- hi-
sa- ma-heēh- kih' Dio hnooyh- lä-jē-
he- ja- jmah' ba'. Pero Tää- jnän- hi-
gya' gyūh' ya-jwi' ma-ñey- ba' he-
jmeē- bii' jnän- kih' jee- lä-jē- he-
ja-. ³³Hnääh' da' hnäh' to- nē' Dio
hi- laa' dsa-ta' jōḥ' jnän- hi- jmeē'
hnäh' he- llu' jmah' ba' lä-koḥ-
hnōy' hñiiy'. Lä-ja- ba' hñah-
hnäh' lä-jē- he- jmeē- bii' kyah'
hnäh' ka-läh'. ³⁴He-ja- ta- ka- hnäh'
hūdsē- kih' hō', jēēh' hō' lä-cha-
jyoh' ga' hūdsē- he- jmeeh' hnäh'.
Heēh- ba' hnäh' koḥ- jmi' koḥ- jmi'
lä-koḥ- te' he- chaq- hnäh'.

Sa- ga-tēē' jne' jēēn' kih' jñah'

(Lc. 6:37-38, 41-42)

7 Ta- ka- hnäh' kwaat- kih'
jñah' mah' sa- ka' Dio kwaat-
kyah' hnäh'. ²Jēēh', Dio ka' kwaat-
kyah' hnäh', ja-ba' lä-koḥ- kah-
hnäh' kwaat- kih' jñah'. Lä-koḥ-
te' ka- hnäh' kwaat- kih' jñah',
ko-ja- hñiih' te' ka' Dio kwaat- kyah'
hnäh'. ³¿He-la' jēēh' wa-hlōḥ- he-
hä- mīnē- jōḥ' mah' sa- jēēh' da'
wa-hlōḥ- juuh- he- hä- mīnēh'
hñaaḥ'? ⁴¿Ha- lä-ja- jwiih' jōḥ':
"Kwa- da' wa- llen- wa-hlōḥ- he- hä-
mīnēh'", mah' hä- ba' kyah' hñaaḥ'
he- juuh- ga'? ⁵¿He- ba' che- ta-juuh'
hne-! Lle' da' jää' wa-hlōḥ- juuh-
he- hä- mīnēh' hñaaḥ'. Ja-ga- na-
jēēh' kwee- mah' lleh' wa-hlōḥ- he-
hä- mīnē- jōḥ'. ⁶Ta- kwēēh' hnäh'
dsii- he- la' na-jōḥ', wa-ra- ga-jēeyh-
mah' gi-hnäy' kyah' hnäh'. Ta- jwä'
hnäh' kuū- he- la' hmooh' kyah'
hnäh' cha-nē- cha-ñē', wa-ra- ga-hee'
ga-soyh'.

Hnōḥ' hnääḥ' jne' Dio lä-kaā-
tuh-dsē- jne'

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷Ngii' hnäh' kih' Dio, mah' hñah-
hnäh'. Hnōḥ' da' hnäh' mah' jnääh-
hnäh'. Tee- hnäh' kiyh' mah' näy'
ho'haah'. ⁸Jēēh', lä-jēē- hi- ngii',
hyoyh- ba'. Hi- hnooh', jnōyḥ- ba'.
Hi- tēē- ho'haah', na- ba' ho'haah'
kiyh'. ⁹¿Ha- lä-ja- kwēēh' hnäh' chih-
kyaah', koḥ- mīkuū- wa-ra- ga-ngiiy'
he-niih'? ¹⁰Hi- cher-mah' ga-ngiiy'
kuyh' jaa- hmooh-, ¿ha- lä-ja- kwēyḥ'
jaa- miih'? ¹¹Ma-ke- hlēēh' hnäh',
leh' ba' hnäh' kwēēh' chih' kyaah' he-
llu'. Joh' ga' he- llu' sa- kwa' Tää- hi-

gya' gyuuḥ' kih' lā-jēē- hī- ngii' kiyh'.
 12 He-jā-, lā-jē- he- hnooh- hnäh' jmee'
 dsa- kyah' hnäh', jā-ba' lā-jā- jmee'
 hnäh' kiyh' ka-läh'. Juu' la- jeeh' kwee-
 kyaah' ley he- ga-sii' Moisé kyaah'
 lā-jē- he- ga-sii' lā-jēē- hī- ma' ngēē-
 juu' kih' Dio.

Lā-tō' ho'haah'

(Lc. 13:24)

13 Go-taah' hnäh' ta' jwē' dsu-
 Jēēh', jla' la' ho'haah' hi' hu' la' jwē'
 he- dsou' jee' dsa-heē' dsa-. Jwēē'
 dsa- hī- dsa-taah' ta' ja'. 14 Dsu- la'
 ho'haah' hi' dsu- jwē' he- jmee' chaā-
 dsa-. Miih' go-te' ba' dsa-taah' ta' ja'.

Mii' kih' jmee' lii- ha- lā- la' chaah' hma-

(Lc. 6:43-44)

15 Hāā- hnäh' hñaaḥ' kih' hī- ga-nāā'
 lā-koh' hī- ngēē- juu' kih' Dio ba'.
 Ya-nāāy' jee' kyah' hnäh' jmāāy' hñiiy'
 hwaay' lā-koo- jāa- borrego. Pero ta'
 neh' tuh-dsēy', laay' lā-koo- jāa- jah' hī-
 hāā'. 16 Kyaah' he- jmeey' jā-, lā-jnā' ha-
 lā- laay'. Ha- lā-jā- chooh' dsa- mī-jēh'
 kih' chaah' toō'. Ni' mī'higo sa' chooh'
 dsa- kih' chaah' toō'. 17 Jēēh', lā-jē-
 chaah' hma- he- llu', hī- mii' he- llu' ba'.
 Hi- lā-jē- chaah' hma- he- hliih', hī-
 mii' he- hliih'. 18 Lā-jē- chaah' hma- he-
 llu', sa' le' hii' mii' he- hliih'. Ni' chaah'
 hma- he- hliih', sa' le' hii' mii' he- llu'.
 19 Ga-lā-jē- chaah' hma- he- sa' hii' mii'
 he- llu', hnā' dsa- mah' tooyh' cha'je'.
 20 He- lā-jā-, lā-jnā' ha- lā- laa' dsa-
 kyaah' ta' kih'.

Jā- lā-jēē- dsa- dsa-taah' jee' jmee-
 Dio hih'

(Lc. 13:25-27)

21 Jā- lā-jēē- hī- jāh' kin':
 "Dsa-jōōh' kyaan', Dsa-jōōh'

kyaan'", dsa-taah' jee' jmee' Dio
 hih'. Ma-la' hī- jmee- lā- hyoh-
 dsē' Tāā- kyaan' hī- gya' gyuuḥ', hī-
 he' ba' dsa-taah'. 22 Wa-ra- ga-tē'
 jee' llaa' jmi-gyuuḥ', jwēē' dsa-
 jāh' siiyh' jnā': "Dsa-jōōh' kyaan',
 Dsa-jōōh' kyaan', ēja' kyaah' mada'
 he- ga-jmeeh' ga-kwa' jnāāh' juu'
 kyah', kyaah' mada' kyah' ga-hwēē'
 jnāāh' hī-sa-llu', hi' kyaah' mada'
 kyah' ga-jmee' jnāāh' he- juh-gaa'?"
 23 Ma-jā- jeehn' kih' dsa- he':

"Jih'koh' sa' ga-lā-kyuun' hnäh'.
 Go-nāā' hnäh' kyah', hnäh' hī- tēē'
 jmee' he- hliih'."

Ga-jmeey' hne' kiyh' nē- kuū' hloo-

(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

24 He-jā-, hī- nuu- juu' kin' mah'
 jmeey' lā- jwahn', hī- he' laa' lā-koo-
 jāa- dsa-nūuḥ- hī- cha- huū' dsē- llu'
 kih'. Ga-jmeey' hne' kiyh' nē- kuū'
 hloo-. 25 Ja' jma', ga-juuḥ' jmi- hi' ja'
 lle' nē- kih' hne'. Pero sa' ga-toh', jēēh'
 ma' chih' nē- kih' kuū' hloo-. 26 Pero
 hī- nuu- juu' kin' mah' sa' jmeey' lā-
 jwahn', hī- he' laa' lā-koo- jāa- dsa-
 too- hī- ga-jmee' hne' kih' nē- mī'sii'.
 27 Ja' jma', ga-juuḥ' jmi- ja' lle' tā'
 ga-jmee' wi' kih' hne' jā-, mah' ga-toh'.
 Ga-heē' lā-jē- go-te' —ga-jāh' Jesús.

28 Ma' ga-dsaa' ga-hlēēh' Jesús juu'
 la-, lā-jēē- dsa- hī- ma' tāāh' jee' jā-,
 ma' jēē- dsayh' ha- lā- la' juu' he-
 ma' kwayh'. 29 Jēēh' ma' hlēēyh' dsa-
 lā-koo- jāa- hī- jmee- hih' ba', jā-
 lā-koh' ma' jmee- ta-jwoh' kyaā' ley.

Ga-mi-hlāā' Jesús jāa- hī- ma' dsaah'
 hmih' hōō'

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

8 Lā-koo- ma' ga-jñaa' Jesús
 nih' lle-koh' jā-, jwēē' dsa-

ga⁺lla⁺lle⁺ kaah⁺ kiyh⁺. ²Jee⁺ ja⁻ ga⁺ya⁺jäh⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ hmih⁺ høø⁺. Ga⁺juuyh⁺ jñey⁺ cha⁺nē⁺ Jesús mah⁺ ga⁺jäh⁺ siiyh⁺:

—Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, cher⁺mah⁺ le⁺, leh⁺ ba⁺ hne⁻ cheh⁺ dsoo⁻ he⁻ mi⁻sah⁺ jnä⁺.

³He⁻ja⁻ ga⁺hi⁺ Jesús ma⁻goo⁻ mah⁺ ga⁺kyey⁻ nē⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ mah⁺ ga⁺siiyh⁺:

—Le⁺ ba⁺, wa⁺ dsa⁻che⁻ ba⁺ dsoo⁻ kyah⁺.

Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺ääh⁺ go⁻te⁻ hmih⁺ høø⁺ ja⁻. ⁴Ja⁻ga⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Jëë⁺ da⁺, ta⁺ jmeeh⁻ juu⁺ kih⁺ ni⁺ jaa⁻. Gwa⁻ go⁻hääh⁺ hñaa⁺ kih⁺ jmi⁻dsa⁻. Kyē⁻ miih⁻ he⁻ kwëeh⁺ hñih⁺ lä⁺hih⁺ he⁻ ga⁺jmeē⁺ Moisé. Lä⁺ja⁻ go⁻jmeē⁺ mah⁺ lä⁺ñey⁻ ma⁻jä⁻ kyah⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

Ga⁺mi⁺hlää⁺ Jesús moz⁻ kyaä⁺ juu⁺ hløø⁺

(Lc. 7:1-10)

⁵Lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁺he⁺ Jesús jwi⁻ Capernaum, ja⁺ jaa⁻ juu⁺ hløø⁺ chuh⁺ kih⁺ Jesús mah⁺ ga⁺chuyy⁺ kyaah⁺:

⁶—Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, moz⁻ kyaan⁺ na⁻kyaä⁺ cha⁺neh⁺ kin⁺, ja⁺ jwërte kiyh⁺, mo⁺so⁺ liih⁻ goo⁻ tiüy⁻ —ga⁺jäh⁺ siiyh⁺.

⁷—Nii⁺ ba⁺ jnä⁺ mi⁺hlää⁺ jnih⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

⁸Mah⁺ ga⁺jëeh⁻ juu⁺ hløø⁺ he⁺ siiyh⁺:

—Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, sa⁺ cha⁻ he⁻ laä⁺ jnä⁺ mah⁺ go⁻heh⁺ cha⁺neh⁺ kin⁺. Lee⁻ ba⁺ koo⁻ jäh⁺, mah⁺ jä⁺ ba⁺ kih⁺ moz⁻ kyaan⁺. ⁹Jëëh⁺ jnä⁺ ka⁺läh⁺, chaa⁻ hi⁻ jmeē⁺ mada⁺ he⁻ jmeen⁺ kiyh⁺, hi⁺ tääh⁺ hløø⁺ hi⁻ jmeen⁺ hih⁺ kih⁺. Wa⁻ra⁻ ga⁺jmeen⁺ hih⁺ kih⁺

jaa⁻: “Gwa⁻ jee⁺ oo⁻”, dsooy⁺ ba⁺. Wa⁻ra⁻ ga⁺jwiin⁺ jñah⁺: “Ñä⁻ ta⁺ la⁺”, jäy⁺ ba⁺. Hi⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺jwiin⁺ moz⁻ kyaan⁺: “Jmee⁺ he⁻ la⁻”, jmeey⁺ ba⁺.

¹⁰Peer⁺ ga⁺jëē⁺ dsah⁺ Jesús ma⁺ ga⁺nuuy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺. Mah⁺ ga⁺siiyh⁺ lä⁺jëē⁺ hi⁻ ma⁺ chaa⁺ kaah⁺ kiyh⁺:

—Ma⁻ra⁺ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁺, lä⁺kaa⁻ hwa⁺ Israel sa⁺ ma⁻jñäähn⁺ ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ dsoo⁻ dsē⁺ lä⁺koo⁻ dsoo⁻ dsē⁺ dsa⁻ñuuh⁻ la⁻. ¹¹Jwëëhn⁻ hnäh⁺, lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ jwëë⁺ dsa⁻ ya⁻nää⁺ ta⁺ kyē⁺ ta⁺ nii⁺ hi⁻ dsa⁻taah⁺ kuh⁺ ma⁺ñuuh⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ Abraham, kyaah⁺ Isaac, hi⁺ kyaah⁺ Jacob gyuu⁺ ya⁺jwi⁻ kih⁺ Dio.

¹²Pero dsa⁻ Israel hi⁻ ma⁺ laä⁺ kwaat⁺ dsa⁻taah⁺ jee⁺ jmeē⁺ Dio hih⁺, hi⁻ he⁻ jwää⁺ dsih⁺ ta⁺ ka⁺hne⁻ jee⁺ na⁻hoo⁻. Jee⁺ ja⁻ ki⁺hooyh⁺ mah⁺ juuy⁺ cha⁺jay⁺.

¹³Ja⁻ga⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺ juu⁺ hløø⁺ he⁺:

—Gwaah⁻ ba⁺ hne⁻ kyah⁺, wa⁺ le⁺ kyah⁺ ja⁻ba⁺ lä⁺koo⁻ ma⁻lä⁻dsoo⁻ hoh⁺.

Lä⁺chah⁺ ja⁻, ga⁺jä⁺ kih⁺ moz⁻ kyaay⁺.

Ga⁺mi⁺hlää⁺ Jesús ma⁻choo⁺ Pee⁺

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴Ma⁻ngëē⁺ he⁻ ja⁻, ñee⁺ Jesús cha⁺neh⁺ kih⁺ Pee⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺jëëy⁺ ma⁻choo⁺ Pee⁺ na⁻kyaay⁺ dsaayh⁺ kyaah⁺ llii⁺. ¹⁵Mah⁺ ga⁺søoh⁺ Jesús ma⁺ gooy⁻. Lä⁺chah⁺ ja⁻ ya⁺hi⁺ llii⁺ kiyh⁺. Ga⁺nooy⁻ jee⁺ ma⁺ kyaay⁺ mah⁺ ga⁺løøy⁺ jmeey⁺ ta⁺he⁺ kih⁺ lä⁺jëē⁺.

Ga⁺mi⁺hlää⁺ Jesús jwëë⁺ dsa⁻dsaah⁺

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶Ta⁺ ga⁺ñuu⁻ ja⁻, na⁺jää⁻ dsa⁻ cha⁺nē⁺ Jesús jwëë⁺ hi⁻ ma⁺

kye- jmi- lle' hlih'. Kyaah' koo-
ga- hleeyh' ba' ga- hwēy' jmi- lle'
hlih' he' hi- ga- mi- hlaay' lä- jēē-
ga- dsa- hi- ma' dsaah'. ¹⁷ Mah'
lä- ja- lä- te' he- ga- jah' Isaia hi- ma'
ngēē- juu' kih' Dio lä- ma' ga- jäh':
"Hñiiy' ba' ga- kay' nē- kiyh' lä- jē-
dsoo' jnän, hi- ga- kooy' lä- jē- dsoo'
jmi- wi' jnän ka- läh'."

Dsa- hi- ma' hnø' ma' jmee' kō- jøh'
kyaah' Jesús
(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Ma' ga- jēē- Jesús jwēē- dsa- ma'
tääh' lä- ku' lä- jii' kiyh', ga- jmeey'
mada- kya' jnääh' discípulo kyaay',
he- ga- mi- llu' jnääh' na' moo' mah'
haa' jnääh' kō- jøh' kyaayh' ta'
hngaah' kō- taa- jmi- juuh'. ¹⁹ Ja- ga'
ga- lloo' jaa- ta- jwoh' kya' ley,
ga- siiyh':

—Ta- jwoh', niin' kyaah' hne- wa'
ha- cha- ha- jee' ga- llooh'.

²⁰ Mah' ga- jah' Jesús siiyh':

—Cha- ba' too- jee' gwii- hyah',
cha- ba' sii' kih' ta' hi- hēē- gyuu'.
Pero Hi- ga- lēē- ngo' la- sa- cha- jee'
jāy'.

²¹ Jñah' discípulo kyaay' ga- siiyh':
—Dsa- jøøh' kyaan', kwa' jwē' kin-
na' haan' to- nē- tää- kyaan', ja- ga'
niin' kyaah' hne-.

²² Mah' ga- jah' Jesús siiyh':

—Ña- ba' hne- kyaah' jñä'. Wa'
haa' ba' dsa- na- juu' hlii' kya'.

Ga- jmee' Jesús hih- kih' lle' mah' hii'
tii'

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Lä- ma' ga- he' Jesús neh-
na' moo', ga- nøø' jnääh' discípulo
kō- jøh' kyaayh'. ²⁴ Ni- juu' ga' sa-
cha- ja' kō- lle' tä', ga- hii' goo-

jwēte. Ga- hluh' jmi- lä- jiih' ga- haa'
neh- na' moo'. Pero ma- na- gwii-
ba' Jesús. ²⁵ He- ja- jnääh' discípulo
kyaay' na- chaa' jnääh' jee'
ma- na- gwiiy- mah' ga- chiih' jnääh':
—Dsa- jøøh' kyaan', lää- jne',
ma- tøøhn' jee' juu' ba' jne' la-.

²⁶ Mah' ga- siiyh' jnääh':

—¿He- la' gah' hnäh'? Miih- go- te'
ba' dsoo' hoh' hnäh'.

Ja- ga' ga- noo- Jesús, ga- jmeey'
hih- ga- jā- tii' lle' hi- ga- jmeey'
hih- ga- jā- tii' jmi-. Lä- ja- ba'
ga- jā- ti- sih' ga- lä- jē-'. ²⁷ Peer-
ga- jēē- dsa- jnääh', mah' ga- jah'
jnääh':

—¿Hi- ba' dsa- na-? Lä- kye- lle'
kyaah' jmi- nuuh' kiyh'.

Ga- hwēē- Jesús jwēē- jmi- lle' hlih'
hi- ma' jøø- kih' dsa-
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Lä- kō- ma' ga- lla- nøø' jnääh'
ta- hngaah' kō- taa- ja-, jee' la'
hwa' kih' Gadara, ya- nää' uu'
dsa- nuuh- hi- ma' jøø- jmi- lle' hlih'
kih', ga- mi- jee- Jesús. Dsa- he'
ga- hwēē- jee' la' to- høø- kih' hlii'.
Häay' jwēte, sa- ma' kway- jwē' ma'
dsa- ngēē- ni- jaa- dsa- ta- jwē' ja-.

²⁹ Mah' ga- hooyh' ki- gaa-, ga- jäh':

—¿Hee- ba' kih' he- ma- ñeh' jee'
tøøh' jnääh' la-, hne- Jesús Joø'
Dio? ¿Che- ma- ñeh' mah' heeh'
jnääh' wi' jää' sa- ga- ma- lloo' jmi-?

³⁰ Uu' miih- jee' ma' täayh' ja-, ma'
tääh' kō- nää' ñe' ma' kuh- nuu-.

³¹ Ga- chu- lle' hlih' he', ga- siiyh-
Jesús:

—Cher- mah' ga- hwēēh- jnääh',
kwa' jwē' kya' jnääh' dsa- tooh'
jnääh' kih' ñe- hi- tääh' oo-.

³² Mah' ga- jah' Jesús siiyh':

—Go⁻nää^h hnäh^h ja⁻.

Mah^h ga⁻hwëëy⁻, ga⁻näay^h
ga⁻taayh^h tuh⁻dsë^h ñë^h he^h. Lă⁻chah^h
ja⁻, lă⁻jëë^h ñë^h he^h ga⁻kyu^h. Ma^h
ga⁻tëëy^h koo⁻ lle^h hwa^h, kō⁻dsoo^h jwë^h
ba^h ga⁻saay^h cha⁻jmi^h jūh^h. Jee^h ja⁻
ga⁻juuy^h neh^h jmi^h. ³³Dsa⁻ hi⁻ ma^h
hää⁻ ñë^h, ga⁻nää^h kō⁻chih^h cha⁻hlii^h
ta^h jee^h jwi^h na⁻jmeeyh^h juu^h ha⁻
lă⁻ ga⁻la^h kih^h ñë^h, hi⁻ ha⁻ lă⁻ ga⁻la^h
kih^h dsa⁻ hi⁻ ma^h jøø⁻ lle^h hliih^h kih^h.
³⁴He⁻ ja⁻ ga⁻lă⁻ jëë^h dsa⁻ hi⁻ ma^h
chaa⁻ jee^h jwi^h ja⁻, ga⁻hwëëy⁻ mah^h
ga⁻näay^h ga⁻mi⁻ jee^h Jesús. Ma^h
ga⁻jëëy^h, ga⁻chuuy^h kyaayh^h mah^h
wa⁻ llaayh^h jee^h ja⁻.

**Ga⁻mi⁻hlăä^h Jesús jaa⁻ hi⁻ sa⁻ liih⁻
goo⁻ ti^h**

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

9 Ma⁻ngëë^h he⁻ ja⁻, ga⁻he^h Jesús
ka⁻lăh^h neh^h na⁻mo^h ngaayh^h
ta⁻ hngaah^h kō⁻taa⁻ ta⁻ jwi^h kiyh^h.
²Ma^h ga⁻llaayh^h ja⁻, na⁻jăä⁻ dsa⁻
chanëy^h jaa⁻ hi⁻ dsaah^h hi⁻ sa⁻ liih⁻
goo⁻ ti^h na⁻kyaa^h nē^h jii^h. Ma^h ga⁻jëë^h
Jesús dsoo^h ba^h dsë^h dsa⁻ he^h, he⁻ ja⁻
ga⁻jăyh^h siiyh^h hi⁻ sa⁻ liih⁻ goo⁻ ti^h:
—Wa⁻ nōh^h hoh^h gyū^h kyaan^h,
ma⁻na⁻ che^h ba^h lă⁻jë^h dso⁻kye⁻ kyah^h.
³Jee^h ja⁻ ma^h tăäh^h kō⁻llaä⁻ ta⁻jwoh^h
kyaa^h ley. Hi⁻ he^h ga⁻jmeë^h hu⁻dsë⁻
he⁻ ga⁻hlëëh^h Jesús lă⁻ja⁻ he⁻
ga⁻mi⁻kwayh^h Dio ba^h ja⁻. ⁴Pero
ga⁻lă⁻liih⁻ ba^h Jesús he⁻ hu⁻dsë⁻
ma^h jmeë^h dsa⁻ he^h, he⁻ ja⁻ ga⁻jăyh^h:
—ĎHe⁻la^h jmeeh^h hnäh^h hu⁻dsë⁻
hliih^h lă⁻na⁻? ⁵ĎHee⁻ ga⁻ na⁻ sa⁻
jwëëh^h, lăah^h hnäh^h? ĎChe⁻ he⁻ chiih^h
jne^h jaa⁻ hi⁻ dsaah^h: “Ma⁻na⁻ che⁻
dso⁻kye⁻ kyah^h”, o he⁻ chiih^h jnih^h:
“Noo⁻, ki^h jii^h kyah^h, mah^h gwaah^h”?
⁶He⁻ ja⁻ jmeen^h he⁻ jwëëh^h ga⁻ mah^h

lă⁻ngëëh^h hnäh^h, Hi⁻ ga⁻lëë^h ngo^h la⁻
ba^h na⁻ngë^h jwë^h jmi⁻gyu^h mah^h
chey^h dso⁻kye⁻ kih^h dsa⁻.

Ja⁻ga⁻ ga⁻jăh^h Jesús siih^h hi⁻ sa⁻
liih⁻ goo⁻ ti^h:

—Jnă⁻ jwahn^h noo⁻, ki^h jii^h kyah^h,
gwaah^h cha⁻neh^h kyah^h.

⁷He⁻ ja⁻ ga⁻noo⁻ dsa⁻ he^h ngaayh^h
cha⁻neh^h kiyh^h. ⁸Ma^h ga⁻jëë^h
dsa⁻ ngaah^h hi⁻ ma^h dsaah^h he^h,
ga⁻lă⁻dsaa⁻ dsëy^h cha⁻miih^h mah^h
ga⁻jmeey^h jūh^h kih^h Dio, ta⁻lă⁻
kih^h he⁻ ga⁻kwëëy^h cha⁻miih^h be^h
jaa⁻ dsa⁻ñuuh^h mah^h mi⁻hlăäy^h
dsa⁻dsaah^h.

Ga⁻tëëh^h Jesús Mată^h

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹Lă⁻ ma^h ya⁻hëë^h Jesús jee^h ja⁻,
ga⁻jëëy^h jaa⁻ dsa⁻ñuuh^h hi⁻ chee⁻
Mată^h, hi⁻ ma^h gya⁻ nē^hta⁻ kih^h kōoy^h
ku⁻sih^h. Mah^h ga⁻jăyh^h siiyh^h:

—Ñă⁻ wa⁻ jmeen^h kō⁻jōh^h.

He⁻ ja⁻ ga⁻nooy⁻, ga⁻jmeey^h kō⁻jōh^h
kyaah^h Jesús.

¹⁰Pero he⁻ ga⁻la^h. Ma^h gya⁻ Jesús
kuh⁻hih^h cha⁻neh^h kih^h Mată^h. Jwëë^h
dsa⁻ hi⁻ ma^h kōo⁻ ku⁻sih^h hi⁻ jñah^h
dsa⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻ ma^h tăäh^h nē^h
mes⁻ kuyh^h kō⁻jōh^h kyaah^h Jesús hi⁻
kyaa^h jñăh^h discipulo kyaay^h. ¹¹Ma^h
ga⁻jëë^h dsa⁻ fariseo, heh^h ga⁻jmeey^h
lă⁻ja⁻, mah^h ga⁻jăyh^h siiyh^h jñăh^h:
—ĎHe⁻la^h kuh^h ta⁻jwoh^h kyaah^h
hnäh^h kō⁻jōh^h kyaah^h dsa⁻ hi⁻ kōo⁻
ku⁻sih^h na⁻ hi⁻ kyaah^h jñah^h dsa⁻ wa⁻
hi⁻ cha⁻ hi⁻?

¹²Ma^h ga⁻nuu⁻ Jesús juu^h ja⁻ mah^h
ga⁻jăyh^h:

—Sa⁻ jmeë^h bi^h tē⁻mē⁻ kih^h dsa⁻ hi⁻
llu^h, kih^h dsa⁻dsaah^h ba^h jmeë^h bi^h.

¹³Go⁻năä^h hnäh^h mi⁻tëë^h hnäh^h hñăah^h
he⁻ hnøø⁻ jăh^h juu^h la⁻: “Hnoon^h wa⁻

lä`nih` hoh` hnäh` ba', sa` hnoon` he`
jēēh` hnäh` jah` nē` na`hyoo`", ga`jäh`
Dio. Sa` ma`jan` kih` hi` lluu`, kih` hi`
cha` dso`kye` kih` ba' ma`jan`, mah` wa`
dsa`jēyh` kyaah` Dio.

**Ga`ngii` dsa` juu', he`la' sa` tu`
discipulo ko`hwēē` he` kuh`hiyh`**

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴Ja`ga` ya`näa` dsa` hi` ma`
ga`näa` kyaah` Jwaa`, ga`mi`jēyh`
Jesús mah` ga`ngiiy` juu` kiyh`:

—İHe`la' ma`la` jnääh` ba' kyaah`
fariseo, ko`lla`jiih` ba' sa` kih`hih`
jnääh` jee` ngii` jnääh` kih` Dio, mah`
sa` jmee` lä`ja` discipulo kyaah`?

¹⁵He`ja` ga`jäh` Jesús siiyh`:

—Sa` cha` ti`meeh` dsē` hi` tääh`
jee` dsa`jee` goo` dsa` ta`ko`jiih` gya`
dsa`ñuuh` hi` dsa`jee` goo` jee`ja`.
Pero lloo` ko`jmi` wa`ra` ga`llee`
dsa` dsa`ñuuh` hi` dsa`jee` goo` he`.
Ma`ja` ga`tu` dsa` kyaay` he` kuh`hih`
mah` chuuy` kyaah` Dio. <sup>16</sup>Ni` jaa` dsa`
sa` kwa` kiyh` tōōy` hmiih` hmēē` nē`
hmiih` ma`gyuh`. Jēēh`, hmiih` hmēē`
dsa`dsuh` mah` jmee` dsa`gyi` hmiih`
ma`gyuh` cha`ga`miih`. <sup>17</sup>Hi` lä`ja`, ni`
jaa` dsa` sa` kwa` kih` chiyh` jmi` mi`jēh`
hmēē` neh` loo` ma`gyuh`. Cher`mah`
ga`chih` dsa` he` hmēē` ja` neh` loo`
ma`gyuh`, chah` ba` gyii`, jēēh` sa` kwa`
jwē` ää`. Tuu` jmi` mi`jēh` hmēē` hi`
heē` loo` ka`läh`. He`ja` neh` loo` hmēē`
ba' dsa`hoo` jmi` mi`jēh` hmēē`. Mah`
lä`ja` ba' mi`hee` ko`jōh` lä`to`.

**Jō`mii` Jairo kyaah` jaa` dsa`mē` hi`
ma` dsaah`**

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸Ta`ko`jiih` hlēēh` gyih` lä`ja`,
ma` ga`lloo` jaa` dsa`jōōh`. Ga`juuyh`
jnēy` cha`nē` Jesús, mah` ga`jāyh`:

—Gyuu` mē` kyaan`, koō` ma`juu`
ba'. Man` mah` go`kyeh` gooh`
nē` kiyh` mah` lä`jiiyh` —ga`jäh`
dsa`jōōh` he`.

¹⁹Mah` ga`noo` Jesús jee` ma`
gya', ga`lla`lley` kaah` kih` dsa` he`,
hi` ga`nōō` jnääh` ko`jōh` kyaayh`.

²⁰Jee` ngooy` ja`, jaa` dsa`mē` hi`
ma`hya` gya`to` ji`ñe` jēē` dsoo`
kiyh`, ga`lloo` ta` ka`luu` Jesús mah`
ga`su` miih` cha`gooy` cha`hoo`
sa`hmiih` kiyh`. <sup>21</sup>Jēēh` ma` laay`:
“Wa`ra` jäh` kih` koō` tēēn` su` miih`
cha`goon` sa`hmiih` kiyh`, hlään`
go`te`.” ²²Ma` ga`jēēh` Jesús hñii`,
ga`jēēy` dsa`mē` he` mah` ga`siyh`:
—Wa` jēē` hoh` gyuu` kyaan`. Kih`
he` ma`lä`dsoo` hoh` kin`, ma`hlaah`
ba' hne`.

Lä`chah` ja` ga`jä` go`te` kih`
dsa`mē` he`.

²³Lä` ma` ga`lloo` Jesús kih`
dsa`jōōh` he`, ga`jēēy` tē` hi` ma`
tääh` juu` luu` hma`ta`, hi` ma`
tääh` dsa` ki`hoooh`. ²⁴Mah` ga`siyh`
lä`jēē` dsa` he`:

—Hwēē` da` hnäh` jee` la`.

Chih`mē` na` sa` na`juu`, hi`
na`gwi` ba` na`.

Mah` ga`mi`kwah` dsa` kih` Jesús,
ma` ga`jāyh` lä`ja`. <sup>25</sup>Ma` ga`hwēē`
dsa` he` ta` ka`hne`, ga`hey` jee`
na`kya` chih`mē` he`. Ga`sooyh`
gooy`. Hi` lä`chah` ja` ga`noo`
chih`mē` he`. <sup>26</sup>Lä`kaa` hwa` ja`
ga`nuu` dsa` juu` ja`.

Ga`mi`hläā` Jesús uu` dsa`tuu`

²⁷Lä` ma` ya`hēē` Jesús jee` ja`,
uu` dsa`tuu` ma` chaa` kaah` kiyh`,
chuuy` kyaayh`:

—iWa` lä`nih` hoh` kya` jnääh`,
hne` laah` sa`ju` kih` David!

²⁸Lä⁺ ma⁺ ga⁺he⁺ Jesús cha⁺neh⁺,
ga⁺mi⁺jäh⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺ kiyh⁺, mah⁺
ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—¿Che⁺ laah⁺ hnäh⁺ dsoo⁺ lihn⁺
jmeen⁺ he⁻ na⁻?

—Leh⁺ ba⁺ hne⁻ Dsa⁻jöøh⁺ kyaan⁺ —
ga⁺jäh⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺.

²⁹Ja⁻ga⁺ ga⁺chuy⁺ mi⁺në⁺ dsa⁻tuu⁺
he⁺, mah⁺ ga⁺siiyh⁺:

—Wa⁺ le⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁺koo⁻
ma⁻lä⁻dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kin⁺.

³⁰Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺na⁺ mi⁺në⁺ lä⁺uu⁺
dsa⁻tuu⁺ he⁺.

Pero ga⁺taah⁻ Jesús juu⁺ ga⁺chuu⁺
cha⁻miih⁻ kyaah⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺,
ga⁺siiyh⁺:

—Sa⁺ wa⁺ lä⁻ñe⁻ ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ kih⁺
he⁻ la⁻.

³¹Pero lä⁺koo⁻ ga⁺hwëë⁻ bih⁺
jee⁺ ja⁻, ga⁺løø⁺ hlëëyh⁺ kih⁺ Jesús
lä⁺kaa⁻ hwa⁺ ja⁻.

Ga⁺mi⁺hlääh⁺ Jesús jaa⁻ dsa⁻ koo⁻

³²Koo⁻ ma⁻hwëë⁻ ba⁺ dsa⁻tuu⁺ he⁺
jee⁺ ja⁻, ma⁺ ga⁺lla⁻nää⁺ dsa⁻ hi⁻ jää⁻
jaa⁻ dsa⁻ koo⁻ hi⁻ ma⁺ kye⁺ jmi⁻lle⁺
hliih⁺. ³³Lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁺lleë⁻ Jesús
jmi⁻lle⁺ hliih⁺ he⁺, ga⁺løø⁺ hlëëh⁺ dsa⁻
hi⁻ ma⁺ koo⁻ he⁺. Peer⁺ ga⁺lä⁻dsaa⁻
dsë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jëë⁻ jee⁺ ja⁻.

—Jih⁺koh⁺ sa⁺ ma⁺jëë⁻ jne⁺ lä⁻na⁻
hwa⁺ Israel la⁻ —ma⁺ jäh⁺.

³⁴Pero dsa⁻ fariseo ma⁺ jäh⁺:

—Dsa⁻jöøh⁺ kya⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺
ba⁺ na⁻ kwa⁺ be⁺ kiyh⁺ mah⁺ hwëëy⁻
jmi⁻lle⁺ hliih⁺.

Peer⁺ ga⁺lä⁻nih⁺ dsë⁺ Jesús kih⁺ dsa⁻

³⁵Ga⁺ngëë⁺ Jesús ga⁺lä⁻kaa⁻ jee⁺
hla⁻ jwii⁺ kaah⁺ jwii⁻ mäh⁻, ma⁺
mi⁻tëëy⁺ dsa⁻ neh⁺ gwah⁺ kih⁺
jee⁺ jwii⁺ ja⁻, ma⁺ kway⁺ ju⁺hmëë⁺
lä⁺koo⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺,

hi⁺ ma⁺ mi⁻hlääh⁺ dsa⁻dsaah⁺ hi⁺
ma⁺ jñuuyh⁻ dsoo⁺ jmi⁻wii⁺ kih⁺ dsa⁻.

³⁶Lä⁺koo⁻ hä⁺ ma⁺ jëëy⁻ jwëë⁻ dsa⁻
hi⁻ dsa⁻nää⁺ cha⁺nëy⁺, ga⁺lä⁻nih⁺
dsëy⁺ kih⁺. Jëëh⁺, ma⁺ na⁻hëëy⁺,
ga⁺nääy⁺ na⁻saa⁻ na⁻jñeey⁺. Ma⁺ laay⁺
lä⁺koh⁺ borrego hi⁻ sa⁺ chaa⁻ juu⁺.
³⁷He⁻ja⁻ ga⁺siiyh⁺ jnääh⁺ discípulo
kyaay⁺:

—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺, cha⁻miih⁻ he⁻
ma⁺le⁺ chooh⁺ jne⁺, pero miih⁻ go⁻te⁺
ba⁺ dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ jmee⁺ ta⁺. ³⁸He⁻ja⁻
chuu⁺ hnäh⁺ cha⁻miih⁻ kyaah⁺
dsa⁻juu⁺ ta⁺ mah⁺ cheey⁺ jwëë⁻ hi⁻
chooh⁺ ta⁺ kiyh⁺.

**Ga⁺hñaa⁺ Jesús lä⁺jëë⁻ gya⁺tuu⁺
apóstole**

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

10 Ja⁻ga⁺ ga⁺tëeh⁺ Jesús lä⁺jëë⁻
gya⁺tuu⁺ jnääh⁺ discípulo
kyaay⁺, ga⁺hñaa⁺ jnääh⁺ mah⁺ jmee⁺
jñääh⁺ ta⁺ kiyh⁺. He⁻ja⁻ ga⁺hñah⁺ jñääh⁺
be⁺ he⁻ hwëë⁻ jñääh⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺,
hi⁺ mi⁻hlääh⁺ jñääh⁺ dsa⁻ kih⁺ na⁻ku⁺
na⁻ngii⁺ dsoo⁺. ²Lä⁺jëë⁻ gya⁺tuu⁺
jñääh⁺ apóstole kyaay⁺, ma⁺ chee⁻
jñääh⁺ lä⁻la⁻: To⁻në⁻ he⁺ Simón hi⁻
ma⁺ chee⁻ Pee⁺, kyaah⁺ Andre⁺ øøyh⁺,
Jacobo he⁺ joø⁺ Zebedeo kyaah⁺ Jwaa⁺
øøyh⁺, ³Felipe he⁺, kyaah⁺ Bartolomé,
Tamá he⁺ kyaah⁺ Matá⁺ hi⁻ ma⁺ koo⁺
ku⁺sih⁻, Jacobo he⁺ joø⁺ Alfeo, kyaah⁺
Lebeo hi⁻ ma⁺ tëeh⁻ dsa⁻ Tadeo,
⁴Simón dsa⁻ cananita he⁺, kyaah⁺
Juda Iscariote hi⁻ ga⁺ngëë⁺ Jesús.

**Ga⁺cheë⁺ Jesús dsa⁻ kyaay⁺ mah⁺
kway⁺ ju⁺hmëë⁺**

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵He⁻ja⁻ ga⁺cheë⁺ Jesús lä⁺jëë⁻
gya⁺tuu⁺ jñääh⁺, mah⁺ ga⁺jmeey⁺
mada⁺ kya⁺ jñääh⁺, ga⁺jäh⁺:

—Ta⁺ go⁻nää⁺ hnäh⁺ ta⁺ jee⁺
 tääh⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu, ni⁺ ta⁺
 go⁻taah⁺ hnäh⁺ jee⁺ jwii⁻ he⁻ na⁻ hee⁻
 hwa⁺ Samária. ⁶Go⁻nää⁺ hnäh⁺ jee⁺
 tääh⁺ dsa⁻ judiu ba⁺, hi⁻ laa⁺ lä⁺ koh⁺
 borrego hi⁻ na⁻ hee⁻. ⁷Go⁻nää⁺ hnäh⁺
 go⁻kwa⁺ hnäh⁺ juu⁺ la⁻: Ma⁻ya⁻jäh⁺
 he⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺ hih⁺ kih⁺. ⁸Ja⁻
 mi⁻hlääh⁺ hnäh⁺ hi⁻ dsaah⁺, ja⁻ cheh⁺
 hnäh⁺ dsoo⁺ hmi⁺h⁺ høø⁺, ja⁻ mi⁻jiih⁺
 hnäh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁺, ja⁻ hwëëh⁺
 hnäh⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺. La⁺ ma⁻hñah⁺
 ba⁺ hnäh⁺ be⁺ na⁻, he⁻ ja⁻ ta⁺ koo⁺
 hnäh⁺ jñeeh⁺ hnäh⁺ kih⁺ dsa⁺.

⁹Ta⁺ ka⁻ hnäh⁺ ku⁻nøø⁺, kuu⁺
 tøø⁺, ni⁺ koo⁺ ñe⁺ nøø⁺. ¹⁰Ni⁺ ta⁺ ka⁻
 hnäh⁺ sa⁺tuh⁺ kih⁺ cha⁺jwë⁺, ni⁺ ta⁺
 ka⁻ hnäh⁺ jyoh⁺ lëë⁺ hmi⁺h⁺ kyah⁺
 hnäh⁺, ni⁺ mi⁺ he⁻ heeh⁺ hnäh⁺, ni⁺
 hma⁻hu⁺ ka⁻läh⁺. Jëëh⁺ jaa⁻ hi⁻ jmee⁺
 ta⁺, llë⁺ kih⁺ hyoyh⁺ he⁻ kuyh⁺.

¹¹Wa⁺ ha⁻ cha⁻ ha⁻ jee⁺
 ga⁻lla⁻nääh⁺ hnäh⁺, jwii⁻ kaah⁺ jwii⁻
 mäh⁺, ja⁻ hnaah⁺ hnäh⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻
 llu⁺ dsë⁺ mah⁺ jäh⁺ hnäh⁺ cha⁺neh⁺
 kiyh⁺ lä⁺ jiih⁺ hwëëh⁺ hnäh⁺ jee⁺ ja⁻.

¹²Wa⁺ra⁻ ga⁻taah⁺ hnäh⁺ cha⁺neh⁺
 kih⁺ dsa⁺, ja⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺ Dio
 kiyh⁺. ¹³Cher⁺mah⁺ ga⁻heeh⁺ dsa⁻
 he⁻ ma⁻jmeeh⁺ hnäh⁺ Dio kiyh⁺, jäh⁺
 na⁻jøø⁺ cha⁺neh⁺ ja⁻. Pero cher⁺mah⁺
 sa⁺ ga⁻heeyh⁺, sa⁺ lä⁺ jmää⁺ juu⁺ he⁻
 ma⁻hlëëh⁺ hnäh⁺ ja⁻. ¹⁴Cher⁺mah⁺ sa⁺
 ga⁻heeyh⁺ hnäh⁺ jee⁺ lla⁻nääh⁺ hnäh⁺
 hi⁺ cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁻nuuy⁺ juu⁺
 he⁻ kyeh⁺ hnäh⁺, ja⁻ hwëëh⁺ hnäh⁺
 cha⁺neh⁺ ja⁻ o jee⁺ jwii⁻ ja⁻. Ja⁻ hlah⁺
 wa⁺hløø⁺ he⁻ na⁻beh⁺ ma⁻ti⁺ih⁺ hnäh⁺.

¹⁵Ma⁺ra⁻ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn⁺ hnäh⁺,
 cha⁻ga⁻mi⁺h⁺ wi⁺ jëë⁺ dsa⁻ kih⁺ jee⁺
 jwii⁻ jee⁺ sa⁺ heeyh⁺ hnäh⁺ lä⁺ koh⁺
 ga⁺ jwii⁻ Sodoma kyaah⁺ Gomorra
 wa⁺ra⁻ ga⁻të⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio jwiz⁺.

**Ga⁻jäh⁺ Jesús jëë⁺ dsa⁻ kyaay⁺
 cha⁻mi⁺h⁺ he⁻ wi⁺**

¹⁶Nuu⁻ da⁺ hnäh⁺, jnä⁺ cheen⁺
 hnäh⁺ laah⁺ hnäh⁺ lä⁺ koh⁺ borrego
 hi⁻ ga⁻nää⁺ jee⁺ kih⁺ jah⁺ hää⁺. Hnøø⁺
 leeh⁺ hnäh⁺ lä⁺ koh⁺ liih⁺ mi⁺h⁺, hi⁺
 jmee⁺ hnäh⁺ hwaah⁺ lä⁺ koh⁺ jaa⁻
 juu⁻. ¹⁷Leeh⁺ hnäh⁺. Jëëh⁺, ngëë⁺
 dsa⁻ hnäh⁺ kih⁺ dsa⁻ta⁺. Jmi⁻baa⁺ dsa⁻
 hnäh⁺ neh⁺ gwah⁺ kiyh⁺. ¹⁸Kwaat⁺
 kih⁺ juu⁺ kin⁺ ngëë⁺ dsa⁻ hnäh⁺ kih⁺
 dsa⁻ta⁺ kaah⁺ mah⁺ kwah⁺ hnäh⁺
 ju⁺dsoo⁺ kin⁺ cha⁺nëy⁺ hi⁺ lä⁺ ja⁻
 ka⁻läh⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu.
¹⁹Wa⁺ra⁻ ga⁻të⁺ jee⁺ ngëë⁺ dsa⁻ hnäh⁺
 kih⁺ dsa⁻ta⁺, ta⁺ ka⁻ hnäh⁺ hu⁺dsë⁺
 ha⁻ lä⁺ hlëëh⁺ hnäh⁺ o ha⁻ lä⁺ juu⁺
 kwah⁺ hnäh⁺. Wa⁺ra⁻ ga⁻të⁺ jee⁺
 hlëëh⁺ hnäh⁺, Dio ba⁺ kwa⁺ juu⁺ ha⁻
 lä⁺ hlëëh⁺ hnäh⁺. ²⁰Jëëh⁺, ja⁻ he⁺
 hnäh⁺ he⁻ hlëëh⁺ hnäh⁺. Jmi⁻lle⁺
 kih⁺ Täa⁺ jnän⁺ ba⁺ ja⁻ kway⁺ juu⁺ he⁻
 hlëëh⁺ hnäh⁺.

²¹Ngëë⁺ dsa⁻ øøh⁺ kih⁺ dsa⁻ta⁺
 mah⁺ jngëëh⁺ dsih⁺. Ja⁻ba⁺ lä⁺ ja⁻
 jmee⁺ dsa⁻ kih⁺ joo⁺ ka⁻läh⁺. Chih⁺
 tee⁺ kyaah⁺ cho⁺jmi⁺ lä⁺ jiih⁺ liyh⁺
 jngiiyh⁺ kih⁺. ²²Lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ jmee⁺
 na⁻høøh⁺ kyah⁺ hnäh⁺ kwaat⁺ kin⁺.
 Pero hi⁻ kwëëh⁺ dsë⁺ lä⁺ jiih⁺ llaa⁺, hi⁻
 he⁺ ba⁺ läa⁺. ²³Wa⁺ra⁻ ga⁻jmeeh⁺ dsa⁻
 hnäh⁺, go⁻nää⁺ hnäh⁺ ta⁺ jyoh⁺ jee⁺
 jwii⁻. Jëëh⁺ ma⁺ra⁻ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn⁺
 hnäh⁺, jäh⁺ Hi⁻ ga⁻lëë⁺ ngo⁺ la⁻ jää⁺ sa⁺
 ga⁺ ma⁻ngëëh⁺ hnäh⁺ lä⁺ kaa⁺ jwii⁻
 kih⁺ hwa⁺ Israel.

²⁴Sa⁺ jøøh⁺ ga⁺ discípulo lä⁺ koh⁺
 ga⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaay⁺. Ni⁺ moz⁺, sa⁺
 jøøyh⁺ ga⁺ lä⁺ koh⁺ ga⁺ dsa⁻jwuy⁺.
²⁵Lëë⁺ ba⁺ kih⁺ discípulo jmeey⁺
 lä⁺ koo⁻ jmee⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaay⁺.
 Lä⁺ ja⁻ ka⁻läh⁺ lëë⁺ ba⁺ kih⁺ moz⁺

jmeey¹ lä⁺koō⁻ jmee⁺ dsa⁻jūu⁺. Hi⁺
cher⁺mah⁺ dsa⁻jūu⁺ cha⁺neh⁺ ga⁺tēēh⁺
dsa⁻ Beelzebū, joh⁺ ga⁺ sa⁺ jāyh⁺ kih⁺
hi⁻ chaa⁻ kiyh⁺.

Hi⁻ kih⁺ jmeen⁺ gah⁺ jne⁺

(Lc. 12:2-7)

²⁶He⁻ lä⁺ja⁻, ta⁺ wa⁺ gah⁺ hnäh⁺
kih⁺ hi⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺. Jēēh⁺, sa⁺ cha⁺
ni⁺ miih⁺ he⁻ na⁻jlē⁻, he⁻ sa⁺ lä⁺jnä⁺.
Hi⁺ lä⁺jē⁺ he⁻ na⁻hmää⁺, loo⁻
koō⁻ jmi⁺ lä⁺ñē⁻ dsa⁻. ²⁷Lä⁺jē⁺ he⁻
jwēēhn⁺ hnäh⁺ jee⁺ na⁻hoō⁻, hlēēh⁺
hnäh⁺ jee⁺ jnä⁺ wa⁺je⁻. Hi⁺ lä⁺jē⁺ he⁻
jwēēhn⁺ hnäh⁺ hñaa⁺, wi⁺ hnäh⁺
gyūūh⁺ hne⁺ mah⁺ hlēēh⁺ hnäh⁺
ki⁻gaa⁻. ²⁸Ta⁺ wa⁺ gah⁺ hnäh⁺ kih⁺
dsa⁻ hi⁻ jngi⁺ih⁺ jmi⁻ngo⁺. Hi⁻ he⁺ sa⁺
le⁺ jngi⁺yh⁺ jmi⁻lle⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Wa⁺
gah⁺ hnäh⁺ kih⁺ hi⁻ lih⁺ taah⁺ hnäh⁺
cha⁺je⁻ lä⁺kye⁻ jmi⁻lle⁺ kyah⁺ hnäh⁺.
²⁹¿Che⁺ sa⁺ hnēē⁻ dsa⁻ uu⁺ gyūū⁺ ta⁺
kyaah⁺ koō⁻ ñe⁺ nōø⁺? Pero ni⁺ jaa⁻
hi⁻ he⁺ sa⁺ le⁺ tāh⁺ hwa⁺ cher⁺mah⁺ sa⁺
ga⁺kwa⁺ Tää⁺ jñän⁺ jwē⁺. ³⁰Lä⁺kye⁻
jñu⁻ lleh⁺ hnäh⁺ na⁻he⁺ ga⁺lä⁺jē⁺ kih⁺
Dio. ³¹He⁻ja⁻ jwahn⁺, ta⁺ wa⁺ gah⁺
hnäh⁺. Kyeē⁺ ga⁺ hnäh⁺ cha⁺ga⁺miih⁺
lä⁺koh⁺ ga⁺ jwēē⁺ gyūū⁺ ta⁺.

³²Cher⁺mah⁺ hi⁻ ga⁺mi⁺jñää⁻ hñii⁺
laay⁺ kyaan⁺ cha⁺ñē⁻ dsa⁻, ja⁻ba⁻
lä⁺ja⁻ mi⁺jñää⁻ jñih⁺ cha⁺ñē⁻ Tää⁺
kyaan⁺ hi⁻ gya⁺ya⁺jwii⁺. ³³Pero
cher⁺mah⁺ hi⁻ hmä⁻ juu⁺ he⁻ laay⁺
kyaan⁺ cha⁺ñē⁻ dsa⁻, ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻
jmeen⁺ kiyh⁺ ka⁺läh⁺ cha⁺ñē⁻ Tää⁺
kyaan⁺ hi⁻ gya⁺ya⁺jwii⁺.

Tee⁺ dsa⁻ kwaat⁺ kih⁺ Jesús

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴Ta⁺ wa⁺ laah⁺ hnäh⁺, ma⁻jan⁻
mah⁺ jmeen⁺ hii⁺ tii⁺ kih⁺ dsa⁻
jmi⁺ gyūū⁺. Sa⁺ ma⁻jan⁻ mah⁺ hii⁺

tii⁺. Ma⁻jan⁻ mah⁺ llan⁺ hñii⁺ ba⁺.

³⁵Ma⁻jan⁻ llan⁺ hñii⁺ mah⁺ tee⁺
jooy⁺ kyaah⁺ jmi⁺y⁺. Ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻
ka⁺läh⁺ chih⁺mē⁺ kyaah⁺ chooy⁺ hi⁺
ma⁺jooy⁺ kyaah⁺ ma⁻chooy⁺. ³⁶He⁺
ba⁺ hi⁻ chaa⁻ koō⁻ cha⁺neh⁺, jmeey⁺
na⁻hääyh⁺ dsa⁻kyaayh⁺. ³⁷Hi⁻ hnää⁺
cho⁺jmi⁻ lä⁺koh⁺ ga⁺ jnä⁺, sa⁺ hōø⁺
kwaat⁺ leey⁺ dsa⁻kyaan⁺. Hi⁻ hnää⁺
jo⁻nūūh⁺ jo⁻mi⁺y⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺ jnä⁺,
sa⁺ hōø⁺ kwaat⁺ leey⁺ dsa⁻kyaan⁺.
³⁸Hi⁻ sa⁺ jää⁺ cru⁺ kya⁺ mah⁺ jmeey⁺
ko⁺joh⁺ kyaah⁺ jnä⁺, sa⁺ kwa⁺ kin⁺
leey⁺ dsa⁻kyaan⁺. ³⁹Hi⁻ hnooh⁺ ha⁻
lä⁺jee⁺ lä⁺chaay⁺ llu⁺, hi⁻ he⁺ juu⁺
ba⁺. Pero hi⁻ kwa⁺ hñii⁺ juu⁺ kwaat⁺
kin⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ lää⁺.

Hyoh⁺ dsa⁻ kya⁺ Dio jñee⁺

(Mr. 9:41)

⁴⁰Hi⁻ heēh⁺ hnäh⁺, jnä⁺ ba⁺ he⁺
ma⁻heeyh⁺. Hi⁺ hi⁻ heēh⁺ jnä⁺,
ma⁻heeyh⁺ hi⁻ ga⁺cheē⁺ jnä⁺ ba⁺ ja⁻.
⁴¹Hi⁻ heēh⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ngēē⁻ juu⁺
kih⁺ Dio, kih⁺ he⁻ na⁻hñaa⁺ kih⁺
Dio, hyoyh⁺ lä⁺koō⁻ te⁺ he⁻ hyoh⁺
hi⁻ ngēē⁻ juu⁺ ja⁻. Hi⁻ heēh⁺ jaa⁻ hi⁻
lluū⁺, kih⁺ he⁻ laay⁺ dsa⁻ lluū⁺, hyoyh⁺
lä⁺koō⁻ te⁺ he⁻ hyoh⁺ hi⁻ lluū⁺ he⁺.
⁴²Wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ kwēēh⁺ koō⁻
vas jmi⁻dsē⁻ gyūū⁺ jaa⁻ hi⁻ pih⁺
la⁻, kih⁺ he⁻ laay⁺ discipulo kyaan⁺,
ma⁺ra⁺ ju⁺dsōo⁺ jwēēhn⁺ hnäh⁺,
hyoyh⁺ ba⁺ jñee⁺.

**Ga⁺cheē⁺ Jwaa⁻ dsa⁻ kyaay⁺ mah⁺
na⁺ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús**

(Lc. 7:18-35)

11 Ma⁻ngēē⁻ ma⁻jmeē⁺ Jesús
mada⁺ lä⁺la⁻ kya⁺ jñääh⁺,
ya⁺hēēy⁺ ngooy⁺ na⁻hlēēyh⁺ dsa⁻, hi⁺
na⁻kway⁻ juu⁺ lä⁺kā⁻ jee⁺ jwii⁺ kih⁺
dsa⁻goo⁻ jñääh⁺.

² Jwaa⁻ hi⁻ ma' choo[~] jmi⁻ ma' hää⁻ neh⁻ ñe'. Ma' ga⁻ nuuy[~] lä⁻ jē⁻ he⁻ ma' jmee⁻ Cristo, ga⁻ cheey⁻ uu⁻ discípulo kyaay⁻, ³ mah⁻ na⁻ ngi⁻ y⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús:

—¿Che' hne⁻ he⁻ hi⁻ nøø⁻ juu⁻ jä⁻ o che' jää⁻ jnääh⁻ jñah⁻?

⁴ Mah⁻ ga⁻ jeeh⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻, ga⁻ siyh⁻:

—Go⁻ nää⁻ hnäh⁻, mah⁻ go⁻ jmeeh⁻ juu⁻ kih⁻ Jwaa⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ hi⁻ lä⁻ jē⁻ he⁻ jēh⁻ hnäh⁻ la⁻.

⁵ Hi⁻ tuu⁻ ma⁻ jēy⁻ ba⁻, hi⁻ jluuh⁻ ma⁻ ga⁻ nää⁻ ba⁻, ma⁻ laa⁻ ba⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah⁻ dsoo⁻ hmi⁻ h⁻ øø⁻, hi⁻ gwii⁻ ma⁻ nuuy⁻ ba⁻, hi⁻ ma⁻ juu⁻ ma⁻ lä⁻ jiiyh⁻ ba⁻, hi⁻ hi⁻ tä⁻ ñee⁻ ma⁻ nuu⁻ bih⁻ ju⁻ hmēē⁻. ⁶ Lu⁻ la⁻ kih⁻ hi⁻ sa⁻ jmee⁻ to⁻ dsē⁻ kwaat⁻ kin⁻ — ga⁻ jäh⁻ Jesús siyh⁻.

⁷ Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ nää⁻ discípulo kya⁻ Jwaa⁻, ga⁻ løø⁻ Jesús hlēy⁻ dsa⁻ kih⁻ Jwaa⁻ mah⁻ lä⁻ dsooh⁻ dsēy⁻ ha⁻ lä⁻ ma⁻ laay⁻. Ga⁻ jäh⁻:

—¿Ha⁻ lä⁻ laa⁻ hi⁻ na⁻ nää⁻ hnäh⁻ na⁻ jēh⁻ hnäh⁻ jee⁻ oo⁻ hwa⁻ ki⁻? ¿Che' ma⁻ laay⁻ lä⁻ koh⁻ hma⁻ tah⁻ he⁻ gwa⁻ gyaa⁻ lle⁻? ⁸ ¿Cher⁻ mah⁻ sa⁻ laay⁻ lä⁻ ja⁻ hi⁻ na⁻ jēh⁻ hnäh⁻, ha⁻ ba⁻ lä⁻ laay⁻ ja⁻? ¿Che' ma⁻ laay⁻ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻ hi⁻ ma⁻ kēh⁻ hmi⁻ h⁻ llu⁻? Ñe⁻ ba⁻ jne⁻, lä⁻ jē⁻ hi⁻ kēh⁻ hmi⁻ h⁻ llu⁻, hi⁻ he⁻ tääh⁻ cha⁻ neh⁻ kih⁻ rey⁻ ba⁻. ⁹ He⁻ ja⁻, ¿hee⁻ ba⁻ laa⁻ hi⁻ na⁻ jēh⁻ hnäh⁻? ¿Che' laay⁻ jaa⁻ hi⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio? Jnä⁻ jwēhn⁻ hnäh⁻ laay⁻ ba⁻. Hi⁻ ma⁻ ra⁻ he⁻ laay⁻ jøøh⁻ ga⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ jñah⁻ hi⁻ ma⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio. ¹⁰ Jēh⁻, Jwaa⁻ he⁻ hi⁻ na⁻ sii⁻ kih⁻ lä⁻ la⁻:

Cheen⁻ jaa⁻ hi⁻ dsa⁻ kwa⁻ juu⁻ kin⁻.

Hi⁻ he⁻ dsoo⁻ ta⁻ cha⁻ ñeh⁻ mah⁻ mi⁻ lluy⁻ jwē⁻ kyah⁻.

¹¹ Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻ jwēhn⁻ hnäh⁻. Jee⁻ kih⁻ lä⁻ jē⁻ hi⁻ ga⁻ lä⁻ chaa⁻ kih⁻ dsa⁻ mē⁻, sa⁻ chaa⁻ hi⁻ jøøh⁻ ga⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻. Pero hi⁻ laa⁻ mäh⁻ ga⁻ kih⁻ gyuu⁻ ya⁻ jwi⁻, hi⁻ he⁻ jøøh⁻ ga⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ Jwaa⁻.

¹² Lä⁻ koo⁻ ma⁻ ja⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻, lä⁻ jiih⁻ na⁻, he⁻ wii⁻ ba⁻ dsa⁻ taah⁻ dsa⁻ jee⁻ jmee⁻ Dio hih⁻. Dsa⁻ hää⁻ kway⁻ be⁻ dsa⁻ taayh⁻ jee⁻ ja⁻. ¹³ Jēh⁻, lä⁻ jē⁻ hi⁻ ga⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio hi⁻ ma⁻ chaa⁻ llo⁻ joo⁻, kwee⁻ ba⁻ la⁻ juu⁻ kiyh⁻ he⁻ ga⁻ kway⁻, hi⁻ lä⁻ ja⁻ ley ka⁻ läh⁻ lä⁻ jiih⁻ kih⁻ Jwaa⁻. ¹⁴ Cher⁻ mah⁻ chaa⁻ hi⁻ hnøø⁻ heeh⁻ juu⁻ la⁻, Jwaa⁻ he⁻ laay⁻ Elfa⁻ hi⁻ nøø⁻ juu⁻ jä⁻. ¹⁵ Hi⁻ hnøø⁻ heeh⁻ juu⁻ la⁻, wa⁻ heeyh⁻.

¹⁶ Jwēhn⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ koh⁻ laa⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁻. Chaayh⁻ miih⁻ lä⁻ koh⁻ chih⁻ hi⁻ tääh⁻ je⁻ hmooh⁻ hi⁻ ti⁻ choo⁻ juu⁻ kyaah⁻ dsa⁻ kyaayh⁻. ¹⁷ Jäh⁻:

“Ma⁻ juu⁻ jnääh⁻ su⁻ he⁻ jmee⁻ jē⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ luu⁻ hma⁻ ta⁻ pero sa⁻ ga⁻ hiih⁻ hnäh⁻ ma⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ ja⁻. Ma⁻ hä⁻ jnääh⁻ su⁻ he⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē⁻, ni⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁻ ma⁻ hooh⁻ hnäh⁻”, jäh⁻ chih⁻ he⁻ siyh⁻ dsa⁻ kyaayh⁻.

¹⁸ Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁻. Jēh⁻, ja⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ga⁻ kuh⁻ ga⁻ hih⁻ miih⁻ go⁻ te⁻ mah⁻ ma⁻ jäh⁻ dsa⁻ kiyh⁻: “Kye⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁻.” ¹⁹ Lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh⁻, ja⁻ Hi⁻ ga⁻ lēē⁻ ngo⁻ la⁻ hi⁻ kuh⁻ hih⁻ na⁻ tee⁻ kih⁻ mah⁻ jäh⁻ dsa⁻ kiyh⁻: “Jlaa⁻ ngēē⁻, mah⁻ lla⁻ heeyh⁻. Jwayh⁻ kyaah⁻ lä⁻ jē⁻ hi⁻ koo⁻ ku⁻ sih⁻, laay⁻ ome⁻ kya⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ tooh⁻ ta⁻”, jäh⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na⁻. Pero kyaah⁻ he⁻ jmee⁻ Dio, lii⁻ llu⁻ ba⁻ huu⁻ dsē⁻ kiyh⁻.

Jēē⁻ wii⁻ lä⁻ jē⁻ hi⁻ chaah⁻

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Ja⁻ ga⁻ ga⁻ løø⁻ Jesús juu⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ lä⁻ koo⁻ lä⁻ koo⁻

jwiī juuh̄ jee' ga'jmeey' cha-miih̄
hē juh-gaā. Nī lā-jā, sa' ga'jeeyh̄
kyaah̄ Dio. Hē-jā ga'jāyh̄ siiyh̄:

²¹—iPeer' jwiī hnāh̄ dsā hī
tāāh̄ jwiī Corazín! iPeer' jwiī
hnāh̄ dsā hī tāāh̄ jwiī Betsaida!
Wa'ra-jāh̄ kih̄ ma-jēē dsā hī
tāāh̄ Tiro kyaah̄ jwiī Sidón hā lā-
la' hē juh-gaā hē ma'jmeen' jee'
kyah̄ hnāh̄, ma'lih̄ sa' ga'jeeyh̄
kyaah̄ Dio, ma' kēyh̄ hmīh̄ jwā'
hī ma' suy' h̄niy' tū jwa', jmeey'
liī hē ti-meeh̄ dsēy'. ²²Hē-jā
jwēēhn̄ hnāh̄, wa'ra-ga'tē jmī'
jee' le' jwiz̄, cha-ga'miih̄ wī jēēh̄
hnāh̄ lā-koh̄ ga' dsā hī chaā
Tiro kyaah̄ Sidón. ²³Hnāh̄ hī
chaā Capernaum, jmeeh̄ hnāh̄
hūdsē hē tēēh̄ hnāh̄ gyūh̄.
Perō nīih̄ ga' kih̄ cha'jē go'nāāh̄
hnāh̄. Jēēh̄, wa'ra-jāh̄ kih̄ jwiī
Sodoma ga'jmeen' hē juh-gaā
hē ma'jmeen' jee' kyah̄ hnāh̄, lā-
ma-hla-jā ba' lā-jiih̄ na'. ²⁴Hē-jā
jwēēhn̄ hnāh̄, wa'ra-ga'tē jee' le'
jwiz̄, cha-ga'miih̄ wī jēēh̄ hnāh̄
lā-koh̄ ga' hē jēē' hī ma' tāāh̄
Sodoma.

**Ga'jāh̄ Jesús hē sa' hiī hma-yū
kiyh̄**

(Lc. 10:21-22)

²⁵Hor̄ jā ga'jāh̄ Jesús siiyh̄ Dio:
—Kwan̄ ti'hmaah̄ kyah̄ Tāā
kyaan̄, hnē laah̄ Dsa-jōōh̄ kih̄
gyūh̄ hwa', jēēh̄ ga'hmah̄ lā-jē-
juu' la' kih̄ hī kyūh̄ hī kih̄ hī
ngēē. Mah̄ ga'mī-jnāāh̄ juu' kyah̄
kih̄ hī lāā' lā-koh̄ jāā chih̄-māh̄.
²⁶Jēēh̄, ga'tih̄ ba' hoh̄ jmeeh̄ lā-jā,
Tāā.

²⁷Ga'lā-jē go-tē ba' ga'tooh̄
Tāā kyaan̄ goon̄. Nī jāā sa' kyūū

Jōō Dio, ma'lā Tāā ba' kyūū jnā'.
Nī sa' chaā hī kyūū Tāā. Ma'lā
jnā' hī lāā' Jōōy' ba' kyūū jnih̄,
hī lā-jā lā-kyūū dsā hī hnoon'
mī-jnāān̄ kih̄.

²⁸Lā-jēē hnāh̄ hī ma-hwaa' kih̄
lā-jē hē dsa-ngēē hnāh̄, ya-nāā'
hnāh̄ kyaah̄ jnā' mah̄ jmeen̄ tēēh̄
hoh̄ hnāh̄. ²⁹Wa' kye'n̄ ko-jōh̄
hma-yū kin̄ mah̄ mī-tēē hnāh̄
kin̄. Jēēh̄, hwaa' ba' jnā', mah̄ jōh̄
dsen̄ ka-lāh̄. Lā-jā mo'so' kah̄
ga' hnāh̄ hūdsē hā lā le' kyah̄
hnāh̄. ³⁰Jēēh̄ sa' hiī hma-yū kin̄,
nī sa' jwēēh̄ mada' hē jmeen̄
kyah̄ hnāh̄.

**Ga'hlēēh̄ Jesús hā lā la' jmī' hē
tēēh̄ dsā dsē'**

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

12 Kōō jmī' hē tēēh̄ dsā
dsē', ga-ngēē Jesús jee'
ma' na-jnāā' chaah̄ trigo mah̄ ja'
ga'lā-kyah̄ jnāāh̄ discípulo kyaay'.
Hē-jā ga'lōō jnāāh̄ hnā' jnāāh̄
miih̄ sa'gwah̄ trigo mah̄ ga'kih̄
jnāāh̄. ²Ma' ga'jēē dsā fariseo
lā-kōō ma'jmeē jnāāh̄, ga'jāyh̄:
—Jēē da' hā lā jmeē discípulo
kyaah̄ hē sa' ga'tēē jne' jmeen'
jmī' hē tēēh̄ dsā dsē' —ga'jāyh̄
siiyh̄ Jesús.

³Mah̄ ga'jāh̄ Jesús siiyh̄:
—¿Che' sa' ma-heh̄ hnāh̄ lā-kōō
ga'jmeē David kōō hā, lā ma'
ja' kyoyh̄ kyaah̄ hī ma' ga'nāā'
kyaayh̄? ⁴Ga'hey' neh̄ gwah̄ mah̄
ga'kuyh̄ hē nīih̄ hē ma-na-jōō
hē sa' llē kih̄ ma' kuyh̄ hī
ga'kwēēyh̄ dsā hī ga'nāā' kyaayh̄.
Jēēh̄, ma'lā jmī-dsā ba' ma'
na-ngē' jwē kuyh̄ hē nīih̄ jā.
⁵¿Che' sa' ma-heh̄ hnāh̄ lā-kōō

llè nē ley kih¹ Moisé? Jmií he⁻
teeh⁻ dsa⁻ dsè¹ ga⁻ jmeé⁻ ba⁻ jmi⁻ dsa⁻
ta⁻ neh⁻ gwah⁺, pero sa⁻ ma⁻ la⁻
dso⁻ kye⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁺ lá⁻ ja⁻.

⁶Jwëëhn⁻ hnäh⁻, jee⁻ la⁻ cheh¹ jaa⁻
hi⁻ kyeë⁻ ga⁻ lá⁻ koh⁻ ga⁻ gwah⁺ ja⁻.
⁷Sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻ lá⁻ koo⁻ hnø⁻ jäh⁻
juu¹ la⁻: “Hnoon¹ wa⁻ lá⁻ ñih⁻ hoh⁻
hnäh⁻ ba⁻, sa⁻ hnoon¹ he⁻ jëëh¹ hnäh⁻
jah⁻ nē na⁻ hyoo⁻.” Wa⁻ ra⁻ jäh⁻ kih¹
ma⁻ lá⁻ ngëëh⁻ hnäh⁻ juu¹ na⁻, sa⁻
ma⁻ báäh¹ hnäh⁻ dsoo⁻, hi⁻ sa⁻ cha⁻
he⁻ ma⁻ jmeé⁻ ni⁻ miih⁻. ⁸He⁻ lá⁻ ja⁻,
Hi⁻ ga⁻ lëë⁻ ngo¹ la⁻ ba⁻ na⁻ ngè¹ jwè¹
jmeey¹ hih⁺, hee⁻ na⁻ he⁻ ga⁻ tēë⁻
jmeé¹ dsa⁻ jmií he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsè¹.

**Ga⁻ mi⁻ hlää¹ Jesús jaa⁻ dsa⁻ jmií he⁻
teeh⁻ dsa⁻ dsè¹**

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹Ya⁻ hëë¹ Jesús jee⁻ ja⁻, ngooy¹ mah¹
ga⁻ hey¹ neh⁻ gwah⁺ mah¹ kih¹ dsa⁻
judiu¹. ¹⁰Jee⁻ ja⁻ ma⁻ háä¹ jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻
hi⁻ ma⁻ lá⁻ ki¹ koo⁻ ma⁻ goo⁻. Mah¹
ga⁻ ngi¹ dsa⁻ fariseo juu¹ kih¹ Jesús:

—¿Che⁻ na⁻ ngè¹ jne⁻ jwè¹ mi⁻ hlää¹
jne⁻ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁻ jmií he⁻ teeh⁻
dsa⁻ dsè¹? —ga⁻ jäh⁻ siiyh⁺ Jesús.

He⁻ ma⁻ hnooyh⁻ ha⁻ lá⁻ jee⁻ ma⁻
hnëëy¹ ba⁻ ja⁻. ¹¹Mah¹ ga⁻ jäh⁻ Jesús
siiyh⁺:

—Cher¹ mah¹ jaa⁻ hnäh⁻ cheh¹ jaa⁻
borrego kih¹ mah¹ täyh⁻ koo⁻ cha⁻ sií⁻
jmií he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsè¹, ¿che⁻
sa⁻ dsoo¹ hi⁻ he⁻ mah¹ dsa⁻ llëey⁺?

¹²¿Joh⁻ ga⁻ sa⁻ kyeë⁻ jaa⁻ dsa⁻
lá⁻ koh⁻ ga⁻ jaa⁻ borrego? Kih¹ he⁻ ja⁻,
na⁻ ngè¹ jne⁻ jwè¹ jmeen⁻ he⁻ llui¹, jmií
he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsè¹ —ga⁻ jäh⁻ siiyh⁺.

¹³Ja⁻ ga⁻ ga⁻ siiyh⁺ dsa⁻ dsaah⁻ he⁻:
—Ñiih¹ da⁻ ma⁻ gooh⁻.

Mah¹ ga⁻ niy¹ ma⁻ gooy⁻. Lá⁻ chá¹
ja⁻, ga⁻ já¹ llui¹ go⁻ te⁻ lá⁻ koo⁻ ma⁻ la⁻

jyoh⁻ ma⁻ gooy⁻. ¹⁴Ma⁻ ga⁻ hwëë⁻
dsa⁻ fariseo he⁻ ga⁻ náä⁻, ga⁻ taayh⁻
juu¹ kwee⁻ ha⁻ lá⁻ jee⁻ ma⁻ jngëëyh¹
Jesús.

**Ga⁻ lá⁻ te¹ koo⁻ juu¹ he⁻
ga⁻ kwa⁻ Isaíá llo⁻ joo¹**

¹⁵Ga⁻ lá⁻ liih⁻ Jesús he⁻ hu⁻ dsë⁻ ma⁻
jmeé⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ ja⁻ ngooy¹ ta⁻ jee⁻
jyoh⁻ ba⁻. Peer⁻ jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻ lla¹ lle¹
kaah⁻ kiyh¹. Hi⁻ ma⁻ mi⁻ hlää¹
ga⁻ lá⁻ jëë⁻ dsa⁻ dsaah⁻. ¹⁶He⁻ ja⁻ ga⁻ siiyh⁺
lá⁻ jëë⁻ hi⁻ ga⁻ hlaa⁻ he⁻:

—Ta⁻ koo⁻ hnäh⁻ juu¹ kyaah⁻ ni⁻ jaa⁻.

¹⁷Lá⁻ ja⁻ ga⁻ lá¹ mah¹ lá⁻ te¹ juu¹ he⁻
ga⁻ kwa⁻ Isaíá hi⁻ ga⁻ ngëë¹ juu¹ kih¹
Dio, lá⁻ ma⁻ ga⁻ jäh⁻:

¹⁸Hii¹ la⁻ hi⁻ ga⁻ hñaan⁻ jmeé¹ ta⁻ kin¹.
Hii¹ la⁻ hi⁻ hnaan⁻ hi⁻ chaan⁻ llui¹
kyaah⁻.

Jmeen⁻ já¹ jmi¹ lle⁻ kin⁻ nē kiyh¹.
Mah¹ kway¹ ju¹ dsoo¹ lá⁻ kaa⁻
lá⁻ juh¹ jmi¹ gyuu⁻.

¹⁹Sa⁻ ti¹ chooy¹ juu¹ kyaah⁻ ni⁻ jaa⁻,
sa⁻ ta⁻ hooyh¹,
ni⁻ sa⁻ hlëëyh¹ ki⁻ gaa⁻ cha⁻ jwè¹
juu⁻.

²⁰Jmeey¹ jøh⁻ dsëy¹ kyaah⁻ dsa⁻
hi⁻ laa¹ lá⁻ koo⁻ hma⁻ tah⁻ he⁻
ngoo¹ dsa⁻ jøø⁻,
hi⁻ lá⁻ ja⁻ kyaah⁻ dsa⁻ hi⁻ laa¹ lá⁻ koo⁻
wa⁻ je⁻ he⁻ ma⁻ ngoo¹ dsa⁻ uu⁻.

Lá⁻ ja⁻ jmeey¹ lá⁻ jiih¹ lloo¹ jmií
lá⁻ jná⁻ he⁻ llui¹ mah¹ ba⁻ ma⁻ lih⁻.

²¹Mah¹ lá⁻ jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh⁻
lá⁻ kaa⁻ hwa¹, ka¹ o¹ jøh⁻ dsë⁻
kiyh¹.

**Ga⁻ jäh⁻ dsa⁻, ma⁻ kye⁻ Jesús jmi¹ lle⁻
hliih¹**

(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²²Ja⁻ ga⁻ ná¹ jää⁻ dsa⁻ cha⁻ né¹ Jesús
jaa⁻ dsa⁻ ñuu⁻ hi⁻ ma⁻ kye⁻ jmi¹ lle⁻

hliih'. Ma' laay' jaa' hi' tuu' hi' ma' kaay' ka-läh'. Ga'mi' hlää' Jesús dsa' he'. Lā' चाह' ja' ga'løøy' jēy' hi' ga'løøy' hlēy' h'. ²³ Ga'lā' jēē' ba' dsa' ga'lā' dsa' dsē'. Mah' ma' ngiiy' juu' kih' dsa' kyaayh':

—iChe' sa' laa' sa' ju' kih' David dsa' na'? —ma' jäh'.

²⁴ Lā' koo' ma' ga' nuu' dsa' fariseo he' ma' jmāy' jøøh' Jesús, ga' jäh':

—Dsa' na' hwēē' jmi' lle' hliih' kyaah' be' kih' Beelzebú, dsa' jøøh' kya' lā' jēē' jmi' lle' hliih'.

²⁵ Ma' kyuu' ba' Jesús he' hu' dsē' ma' jmeē' dsa' he', mah' ga' jäh' siiyh':

—Dsa' hi' tääh' koo' hwa', cher'mah' tey' kyaah' he' ba' dsa' kyaayh', he' mi' llaay' hñiiy' ba' ja'. Lā' ja' ka-läh' koo' jwi' juu' o hi' tääh' koo' cháneh', cher'mah' te' jēy', sa' gwēy'.

²⁶ Lā' ja' ka-läh' kih' Tana', cher'mah' hwēy' he' ba' hi' sa' llū', he' jmeey' hñii' kih' hñiiy' ba' ja'. He' ja', ¿ha' lā' ja' mi' heey' kyaah' ta' kiyh'? ²⁷ Wa'ra' jäh' kih' jnā' hwēēn' jmi' lle' hliih' kyaah' be' kih' juu' hi' sa' llū', ¿ha' ba' kih' dsa' kyaah' hnäh', hi' ba' kih' be' hwēy' hi' sa' llū'? He' ba' dsa' kyaah' hnäh' na', mi' jnāy' he' na' hee' hu' dsē' kyah' hnäh'.

²⁸ Pero cher'mah' jnā' hwēēn' hi' sa' llū' kyaah' be' kih' Jmi' lle' kih' Dio, he' ja' jmeē' lii' he' ma' ngoo' jmeē' Dio hih' jee' kyah' hnäh' ba' ja'. ²⁹ ¿Ha' lā' le' dsa' he' jaa' dsa' cháneh' kih' jaa' dsa' hi' beē', mah' hiiy' he' cha' kiyh' cher'mah' sa' ga' hñuuy' to' nē'? Jmeē' bii' hñuuy', ja' ga' le' hwēy'

lā' jē' he' lla' dsēy'. ³⁰ Hi' sa' jawah' kyaah' jnā', he' hneey' kyaah' jnā' ba' ja'. Hi' sa' jmeē' ko' jøh' kyaah' jnā' mah' teēhn' dsa', he' jmeey' dsa' lā' øø' dsa' kin' ba' ja'.

³¹ He' ja' jwēēhn' hnäh', jmeē' ba' Dio jøh' dsē' kih' lā' jē' dso' kye' he' jmeē' dsa'. Hi' jmeey' jøh' dsēy' kih' lā' jē' juu' wi' he' hlēēh' dsa'. Pero cher'mah' ga' hlēēh' dsa' wi' kih' Jmi' lle' kih' Dio, sa' jmeey' jøh' dsēy'. ³² Jmeē' ba' Dio jøh' dsē' kih' hi' hlēēh' wi' kih' Hi' ga' lēē' ngo' la'. Pero hi' hlēēh' wi' kih' Jmi' lle' Na' jngi', mo' so' jmeey' jøh' dsēy' kiyh', ni' jmi' gyuu' la', ni' jmi' gyuu' he' na' ga' jā'.

Mii' kih' jmeē' lii' ha' lā' la' chaah' hma'

(Lc. 6:43-45)

³³ Cher'mah' ga' jñee' jne' koo' chaah' hma' llū', kwa' mii' he' llū'. Hi' cher'mah' ga' jñee' jne' koo' chaah' hma' hliih', kwa' mii' he' hliih'. Mii' kih' jmeē' lii' ha' lā' la' chaah' hma'. ³⁴ Ma' ra' hi' he' joo' siih' miih' laah' hnäh'. ¿Ha' lā' le' hlēēh' hnäh' juu' llū' mah' hlēēh' ba' hnäh'? Jēēh', he' na' mah' neh' tuh' dsē' dsa', he' ja' ba' hlēy' h'. ³⁵ Dsa' llū' hlēy' h' he' llū' he' na' mah' neh' tuh' dsēy'. Dsa' hi' hlēēh', hlēy' h' he' hliih' he' na' mah' neh' tuh' dsēy'. ³⁶ He' ja' jwēēhn' hnäh', wa'ra' ga' tē' jee' jmeē' Dio jwiz', ngiiy' kwaat' kih' dsa' kih' lā' jē' juu' he' sa' jmāā' ta' he' hlēy' h' ta' ko' jiih' täy' h' jmi' gyuu' la'. ³⁷ Kyaah' ja' ba' juu' he' hlēēh', ya' hēēh' llū' o ya' hēēh' kyaah' dso' jwi'.

**Dsa⁻ hñaa⁻ dsë¹ ma¹ hnøøy¹ jmee¹
Jesús koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻**

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

38 Jaa⁻ ga⁻ ga⁻ jäh¹ ko⁻ llaa⁻ ta⁻ jwoh¹
kyaa¹ ley kyaah¹ dsa⁻ fariseo
ga⁻ siiyh¹ Jesús:

—Ta⁻ jwoh¹, hnøø⁻ jnääh¹ jëë¹ jnääh¹
jmeeh¹ koo⁻ he⁻ juh⁻ gaa⁻.

39 He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh¹ Jesús siiyh¹:

—He⁻ ba⁻ che⁻ hlëëh¹ hnäh¹ dsa⁻
hi⁻ chaa⁻ na⁻, sa⁻ mi⁻ teh⁻ hnäh¹ kih¹
Dio mah¹ ngiih¹ hnäh¹ jmeen¹ koo⁻
he⁻ juh⁻ gaa⁻. He⁻ juh⁻ gaa⁻ lä⁻ koh¹
ga⁻ la¹ kih¹ Joná hi⁻ ga⁻ ngëë¹ juu¹
kih¹ Dio, ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ heehn⁻
hnäh¹. **40** Jëëh¹, ja⁻ ba⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jäh¹
Joná hnë⁻ jmi⁻ hnë⁻ hwë⁻ neh⁻ tuh⁻
hmoo⁻ jøøh¹ he⁻, lä⁻ ja⁻ ka⁻ läh¹
Hi⁻ ga⁻ lëë¹ ngo¹ la⁻ jäh¹ hnë⁻ jmi⁻ hnë⁻
hwë⁻ na⁻ haa⁻ neh⁻ hwa¹. **41** Wa⁻ ra⁻
ga⁻ tē¹ jee⁻ jmee⁻ Dio jwiz⁻ kyah¹
hnäh¹ hi⁻ tääh¹ na⁻, ma⁻ ja⁻ noo⁻ dsa⁻
Nínive jee⁻ tääyh¹ mah¹ bääyh¹ hnäh¹
dsoo⁻. Jëëh¹, ga⁻ jeeyh⁻ kyaah¹ Dio
ma⁻ ga⁻ nuuy¹ juu¹ he⁻ na⁻ kwa⁻ Joná
hi⁻ jee⁻ kyah¹ hnäh¹ la⁻, chaa⁻ jaa⁻ hi⁻
jøøh¹ ga⁻ lä⁻ koh¹ ga⁻ Joná. **42** Lä⁻ ja⁻
ka⁻ läh¹, wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē¹ jee⁻ jmee⁻ Dio
jwiz⁻ kyah¹ hnäh¹ hi⁻ tääh¹ na⁻, jmi⁻
ja⁻ dsa⁻ mē¹ hi⁻ ma⁻ jmee⁻ hih¹ hwa¹
ta⁻ kye¹, nooy⁻ jee⁻ gyay¹ mah¹ bääyh¹
hnäh¹ dsoo⁻. Jëëh¹, dsa⁻ mē¹ he⁻ ja⁻
uū¹ jwërte mah¹ ma⁻ nuuy¹ ha⁻ lä⁻ la⁻
he⁻ ma⁻ kyuu⁻ Salomón, hi⁻ jee⁻
kyah¹ hnäh¹ la⁻, chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ jøøh¹
ga⁻ lä⁻ koh¹ ga⁻ Salomón.

**Jaa⁻ jmi⁻ lle¹ hliih¹ ga⁻ llaayh¹ jee⁻ ma⁻
gyay¹**

(Lc. 11:24-26)

43 Wa⁻ ra⁻ ya⁻ hëë¹ jaa⁻ jmi⁻ lle¹
hliih¹ kih¹ jaa⁻ dsa⁻, dsooy¹ lä⁻ kaa⁻

jee⁻ la¹ hwa¹ kii¹ dsa⁻ hnøøyh¹ ha⁻
jee⁻ teeyh¹ dsëy¹ mah¹ sa⁻ jnøøyh¹.

44 Jaa⁻ ga⁻ jmeey¹ huū⁻ dsë⁻: “Naahn⁻
cha⁻ neh⁻ kin⁻ jee⁻ ya⁻ hëë¹.” Hi⁻
wa⁻ ra⁻ ga⁻ llaayh¹ jee⁻ ja⁻, sa⁻ chaa⁻
ni⁻ jaa⁻, na⁻ hyah⁻ hi⁻ na⁻ lii⁻ llu⁻.

45 Jaa⁻ ga⁻ dsooy⁻ dsa⁻ hnäayh¹ jñah¹
ga⁻ gyeë¹ jmi⁻ lle¹ hliih¹ hi⁻ hlëëh¹ ga⁻
lä⁻ koh¹ ga⁻ hñiiy¹ mah¹ dsa⁻ taayh⁻
ko⁻ jøh¹ jee⁻ ja⁻. Hliih¹ ga⁻ le⁻ kih¹ dsa⁻
he⁻ lä⁻ koh¹ ga⁻ he⁻ ma⁻ laay⁻ jää¹.
Lä⁻ ja⁻ le⁻ ka⁻ läh¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ hlëëh¹
hi⁻ tääh¹ na⁻.

Øøh⁻ Jesús kyaah¹ chooy¹

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 Cheh¹ ga⁻ Jesús kway⁻ juu¹ kih¹
dsa⁻ he⁻, ma⁻ ga⁻ lloo⁻ chooy¹ kyaah¹
øøyh⁻, ma⁻ hnøøy⁻ ma⁻ hlëëyh⁻
kyaah¹ Jesús. Pero ka⁻ hne⁻ ba⁻
ga⁻ jøøy¹. **47** Jaa⁻ hi⁻ ma⁻ cheh¹ jee⁻ ja⁻,
na⁻ jmeeyh¹ juu¹ kih¹ Jesús:

—Hii⁻ maa⁻ kyaah¹ kyaah¹ øøh¹
tääh¹ ka⁻ hne⁻, hnøøy⁻ llay¹ juu¹
kyaah¹ hne⁻.

48 Mah¹ ga⁻ jeeyh⁻ kih¹ hi⁻ ga⁻ jmeeh¹
juu¹ he⁻:

—¿Hii⁻ na⁻, hi⁻ laa⁻ maa⁻ kyaan⁻?
¿Hii⁻ na⁻, hi⁻ laa⁻ øøhn¹?

49 Mah¹ ga⁻ jmeey⁻ lii⁻ kyaah¹ gooy⁻
jee⁻ ma⁻ tääh¹ discípulo kyaay¹ mah¹
ga⁻ jäh¹:

—Hi⁻ la⁻ ba⁻ he⁻ maa⁻ kyaan⁻, hi⁻
la⁻ ba⁻ he⁻ øøhn¹. **50** Jëëh¹, lä⁻ jëë⁻ hi⁻
jmeë⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsë⁻ Tää⁻ kyaan⁻ hi⁻
gya¹ gyuu⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ dsa⁻ mē¹ øøhn¹,
dsa⁻ nūu⁻ øøhn¹, hi⁻ maa⁻ kyaan⁻.

**Juu¹ na⁻ hmää⁻ lä⁻ koo⁻ la⁻ kih¹ dsa⁻ hi⁻
jñee⁻ mi⁻ ju⁻**

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

13 Jmi⁻ ja⁻ ya⁻ hëë¹ Jesús
cha⁻ neh⁻, ngooy¹ na⁻ gyay⁻

cha⁺hoo⁺ jmi⁻juu^h. ²Peer⁺ jwëë⁺ dsa⁻
ga⁺kuh⁺ lä⁻ku⁺ lä⁻ji⁺ kiyh⁺, he⁻ja⁻
ga⁺hey⁺ neh⁺ na⁻moo⁺ mah⁺ ga⁺gyay⁻
jee⁺ ja⁻, hi⁻ lä⁻jëë⁺ dsa⁻ ga⁺taah⁻
jee⁺ dsoo⁺. ³He⁻ja⁻ ga⁺løøy⁺ hlëëyh⁻
dsa⁻ cha⁻miih⁻ nëë⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺.
Ga⁺jäyh⁺:

—Jaa⁻ dsa⁻ ngoo⁺ ga⁺jñee⁻ mi⁺ju⁻.

⁴Jee⁻ ngooy⁺ jñee⁻ mi⁺ju⁻ ja⁻,
ga⁺saa⁺ miih⁻ cha⁺jwë⁺, he⁻ja⁻
ya⁺nää⁺ ta⁺ ga⁺kuh⁺. ⁵Jyoh⁺ ka⁻läh⁺
mi⁺ju⁻ ga⁺saa⁺ në⁺ ku⁺ jee⁺ sa⁺ cha⁻
cha⁻miih⁻ gwaah⁺. He⁻ja⁻ चाह⁺
ba⁺ ga⁺hya⁻, jëëh⁺, sa⁺ ma⁺ nøø⁺
cha⁻miih⁻ gwaah⁺. ⁶Pero ma⁺ ga⁺hëh⁺
hyoo⁻ ga⁺koo⁺. Jëëh⁺, miih⁻ ba⁺ jmoo⁺
ma⁺ cha⁻, he⁻ja⁻ ga⁺lä⁻ki⁺ chaah⁺.
⁷Hi⁻ jyoh⁺ ka⁻läh⁺ mi⁺ju⁻ ga⁺saa⁺ jee⁺
chaah⁺ too⁺. Ga⁺kwa⁺ ga⁺ chaah⁺
too⁺ ja⁻, he⁻ja⁻ ga⁺uu⁻ chaah⁺ kih⁺ jee⁺
na⁺too⁺. ⁸Hi⁻ jyoh⁺ mi⁺ju⁻ ja⁻, ga⁺saa⁺
jee⁺ la⁺ hwa⁺ jmah⁺. He⁻ja⁻ ba⁺ ga⁺hi⁺,
ga⁺kwa⁺ cha⁻miih⁻ mi⁺. Cha⁻ he⁻
ga⁺kwa⁺ hña⁻loo⁺ mi⁺ lä⁻koo⁻ chaah⁺,
cha⁻ he⁻ ga⁺kwa⁺ to⁺lo⁺gya⁺ dsë⁻ gya⁺
mi⁺ hi⁻ jyoh⁺ ga⁺kwa⁺ gyi⁺gya⁺ mi⁺.
⁹Hi⁻ hnøø⁺ heëh⁺ juu⁺ la⁻, wa⁺ heeyh⁻
—ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

**Ga⁺jäh⁺ Jesús he⁻ kih⁺ ja⁻ ga⁺kway⁺
juu⁺ na⁻hmää⁺**

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰Ma⁻ngëë⁺ ma⁻hlëëyh⁻ lä⁻ja⁻,
ja⁻ga⁺ ga⁺ya⁺jäh⁺ jnääh⁺ koo⁺ kiyh⁺
mah⁺ ga⁺chiiah⁺ jnääh⁺:

—¿He⁻la⁺ hlëëh⁺ dsa⁻, kyaah⁺ juu⁺
na⁻hmää⁺ jmah⁺?

¹¹Mah⁺ ga⁺jëeh⁻ Jesús juu⁺ kya⁺
jñääh⁺:

—Hnäh⁺ ba⁺ na⁻ngëh⁺ jwë⁺
lä⁻ngëëh⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁻jää⁺ Dio
dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺, he⁻ ma⁺ na⁻hmää⁺
jää⁺. Pero kih⁺ hi⁻ jñäh⁺, sa⁺ cha⁻ jwë⁺

cha⁻ lä⁻ngëëy⁺. ¹²Lä⁻jëë⁺ hi⁻ ngëë⁺
miih⁻, hi⁻ he⁻ hyoh⁺ huu⁺dsë⁻ llu⁺
mah⁺ lä⁻ngëëy⁺ cha⁻ga⁺miih⁻. Pero
hi⁻ jmee⁺ ngëë⁺, lä⁻kye⁻ he⁻ja⁻ llaa⁺
ba⁺. ¹³He⁻ja⁻ ba⁺ na⁻ he⁻ hlëëh⁺ jnih⁺
kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺. Jëëh⁺ jñä⁺
ba⁺ mi⁺nëy⁺ mah⁺ sa⁺ jëëy⁻. Lle⁺ ba⁺
to⁻gway⁺, pero sa⁺ nuuy⁻ ni⁻ lä⁻ja⁻
sa⁺ ngëëy⁺. ¹⁴Heh⁺ lä⁻ja⁻, lä⁻koo⁻
dsa⁻ngëë⁺ dsa⁻ na⁻, dsa⁻lä⁻te⁺ lä⁻koo⁻
ga⁺jäh⁺ Isaia⁺ hi⁻ ga⁺ngëë⁺ juu⁺ kih⁺
Dio:

Lä⁻nuuh⁺ ba⁺ kiyh⁺ pero sa⁺
lä⁻ngëëy⁺.

Ma⁺ke⁺ he⁻ ga⁺jëëy⁻, sa⁺ nä⁺
mi⁺nëy⁺.

¹⁵Jëëh⁺, hweh⁻ tuh⁻dsë⁺ dsa⁻ hi⁻
chaa⁻ na⁺.

Ma⁻jlë⁺ mi⁺nëy⁺, ma⁻jñë⁺ to⁻gway⁺.

Mah⁺ lä⁻ja⁻ mo⁺so⁺ jëëy⁺, mo⁺so⁺
nuuy⁺, ni⁻ mo⁺so⁺ lä⁻ngëëy⁺.

Kih⁺ he⁻ja⁻, sa⁺ dsa⁻jëeyh⁻ kyaah⁺
jñä⁺ mah⁺ lää⁺ jnih⁺, ga⁺jäh⁺
Dio.

¹⁶Peer⁺ llu⁺ la⁺ kyah⁺ hnäh⁺, jëëh⁺
jñä⁺ ba⁺ mi⁺nëh⁺ hnäh⁺, hi⁻ nuuh⁻ ba⁺
hnäh⁺. ¹⁷Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn⁻
hnäh⁺, jwëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺ngëë⁺ juu⁺
kih⁺ Dio, hi⁻ jwëë⁺ ga⁺ dsa⁻ hi⁻ lluu⁺
ma⁺ hnøøy⁺ ma⁺ jëëy⁺ he⁻ jëëh⁺ hnäh⁺
pero sa⁺ ga⁺jëëy⁺. Hi⁻ ma⁺ hnøøy⁺
ma⁺ nuuy⁺ he⁻ nuuh⁻ hnäh⁺ pero sa⁺
ga⁺nuuy⁺.

**Ga⁺jmeeh⁺ Jesús juu⁺ he⁻ hnøø⁺ jäh⁺
juu⁺ na⁻hmää⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻jñee⁻ mi⁺ju⁻**

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸Nuu⁻ da⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁻ hnøø⁺
jäh⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁻koo⁻ la⁺ kih⁺ hi⁻
na⁻jñee⁻ mi⁺ju⁻. ¹⁹Wa⁺ra⁺ ga⁺nuu⁺ jaa⁻
dsa⁻ juu⁺ kih⁺ Dio mah⁺ sa⁺ lä⁻ngëëy⁺,
ma⁺ja⁻ gwa⁺ hi⁻ hlëëh⁺ jñuuyh⁻ juu⁺
he⁻ ma⁺ na⁻jñä⁺ neh⁺ tuh⁻dsëy⁺. Hi⁻

he' laa' lä'koo- mi'ju- he- ga'saa'
 cha'jwë'. ²⁰Heh' mi'ju- he- ga'saa'
 ne' kuu' jee' sa' cha- cha-miih-
 gwaah', lä'ja- laa' dsa- hi- nuu- juu'
 kih' Dio, jëë- ba' dsëy' lä' ma' to-në'
 ga'nuuy'. ²¹Pero ko-hwëë' ba' ja-
 Laay' lä'koo- chaah' he- ma' cha-
 miih- ba' jmooh'. Wa'ra- ga-jëëy' wii'
 o go-nää' dsa- në' kiyh', kwaan-
 kih' juu' he- ma-nuuy', lä'chah'
 ja- dsa-täyh'. ²²Heh' mi'ju- he-
 ga'saa' jee' kih' chaah' too', lä'ja-
 laa' dsa- hi- nuu- juu' kih' Dio mah'
 sa' jmeey' ni' miih- ta' llu'. Jëeh',
 kye- gyih' huu-dsë- kih' jmi-gyuu-
 la- hi' hnøoy' lä'chay- cha-miih-
 kuu' he-ja- ga-hee' dsëy'. Lä'jwë'
 ja- dsa-uu- juu' kih' Dio neh-
 tuh-dsëy'. ²³Pero mi'ju- he- ga'saa'
 hwa' llu', lä'ja- laa' dsa- hi- nuu-
 juu' kih' Dio mah' ngëëy' ka-läh'.
 He-ja- dsa-kwaa- juu' ja- neh-
 tuh-dsëy'. Hi- he' jmee' cha-miih-
 ta' llu', lä'koo- mi'ju- he- kwa- ma-
 hña-loo', ma' to-lo'gya' dsë- gya',
 ma' gyii'gya'.

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' trigo kyaah' nuu- hliih'

²⁴Ga'kwa' ga' Jesús jyoh' juu'
 na-hmää'. Ga-jäyh':

—He- jää- Dio dsa- lä'hih- kih',
 jeeh' kwee- kyaah' lä'koo- ga-jmee'
 jaa- dsa- hi- ga-jñee' mi'ju- llu' hwa'
 kih'. ²⁵Pero ta'ko-jiih' ma' na-gwii-
 dsa- he', ja' dsa- hi- na-høøh' kiyh'.
 Mah' ga-jñee' mi'ju- hliih' jee'
 na-jñee' mi'ju- llu', ja-ga- ngaayh'.
²⁶Lä'koo- ma' ga-kwaa' chaah'
 mi'ju- llu' hi- ga-løø' hwëë- wa'le'
 kih', jee' ja- ga-hya- ka-läh' wa'nuu-
 hliih' ja-. ²⁷Ja-ga- ga-nää' dsa- hi-
 ma' jmee- ta' jee' ja-, na'chiyh'

dsa-juu' ta' ja-: “Dsa-jøøh', äja' mi'ju-
 llu' ba' ja- he- ga-jñeeh' hwa' kyah'?
 äHa- ba' ta' ja' wa'nuu- hliih' he-
 ga-hya- jee' ja-?” ²⁸He-ja- ga-jäh'
 dsa-juu' ta' ja-: “Go- ga-jñee' jaa-
 hi- na-høøh' kin’.” “äChe' hnooh-
 dsa-cheeh' jnääh'?”, ga-jäh' moz-
 he' siiyh'. ²⁹“Jah-ha'”, ga-jäh'
 dsa-juu' ta' ja-. “Wa'ra- ga-cheh'
 hnäh' wa'nuu- hliih' ja-, ha- ga- che-
 ga-cheh' ka-läh' chaah' mi'ju- llu'
 ja-. ³⁰Kwa' jwë' wa' kwaa- ko-jøh'
 chaah' mi'ju- llu' kyaah' wa'nuu-
 hliih' ja-, lä-jiih' lloo- jmi' sooh-
 ta'. Ja-ga- jwiin' hi- chooh' ta': Hnä'
 hnäh' to-në' wa'nuu- hliih' mah'
 hñuu' hnäh' ma' koo- chooh' mah'
 tøøh' hnäh' cha'je-. Ja-ga- juuh'
 hnäh' mi'ju- llu' kin' mah' llah'
 hnäh' høø' kih'.”

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' mi'ju- mostaza

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹Ga'kway' jyoh' ka-läh' juu'
 na-hmää', ga-jäyh':

—He- jää- Dio dsa- lä'hih- kih',
 jeeh' kwee- lä'koo- la' kih' koo-
 mi'ju- mostaza he- jngëë- jaa- dsa-
 hwa' kih'. ³²Mi'ju- ja- pih' ga' lä'koo-
 jyoh' mi'ju- he- cha- jmi-gyuu- la-
 Pero wa'ra- ga-hya-, dsa-kwaa- nii'
 ga' lä'koh' ga' jee' lä-jë- joh'. Kwa-
 goh' kih'. He-ja- lä'kye- ta' dsa-nää'
 jmeey- si- në' sa'goh'.

Juu' na-hmää' lä'koo- la' kih' levadura

(Lc. 13:20-21)

³³Ga'kway' jyoh' ka-läh' juu' he-
 na-hmää', ga-jäyh':

—He- jää- Dio dsa- lä'hih- kih',
 jeeh' kwee- lä'koo- jmee- levadura

he- kooh- jaa- dsa-mëʼ. Llay-
cha-miih- harin mah' kah-gwëyh-
kyaah' levadura. Kyaah' lä-ja-
dsa-kwaa- lä- ga-dsa' tu'ka'.

**Ga-jähʼ Jesús he- kih' ja- ga-kwayʼ
juu' na-hmäaʼ**
(Mr. 4:33-34)

³⁴Ga-lä-jë- juu' na- ga-hlëehʼ
Jesús kyaah' juu' na-hmäaʼ. Sa-
ga-hlëëyh' dsa- juu' jnäʼhäʼ. Kyaahʼ
juu' na-hmäaʼ ba' ga-hlëëyhʼ.
³⁵Lä-ja- ga-la' mah' lä-te' lä-koo-
ga-hlëehʼ dsa- hi- ga-ngëe' juu' kihʼ
Dio lloʼjooʼ:

Hlëëhnʼ dsa-, kyaahʼ juu'
na-hmäaʼ ba'.
Jmeen- lä-kyuuyh- he- ma'
na-hmäaʼ jää' lä-jiih' ma'
ga-nøø' jmi-gyuuʼ.

**Juu' na-hmäaʼ lä-kohʼ la'
kih' wa-nuu- hliih'**

³⁶Ja-ga' ga-hih' Jesús juu' kihʼ
dsa- mah' ga-hey' cha-nehʼ. Jee' ja-
ga-mi-jäh- jnääh' kooʼ kiyh', mah'
ga-ngii' jnääh' juu' kiyh':

—Jmeeh- juu' hee- hnøø' jäh- juu'
na-hmäaʼ kih' wa-nuu- hliih' he-
ga-jnee' dsa- jee' na-jnäaʼ kih' dsaʼ.

³⁷Mah' ga-jeeh- Jesús juu' kyaa'
jnääh', ga-jäyhʼ:

—Hi- jnee' mi'ju- llu' na-, he- ja-
hnøø' jäh- Hi-ga-lëë'ngo' la- ba'
heʼ. ³⁸Jee' jmee- dsa- ta', he- ja-
hnøø' jäh- jmi-gyuuʼ la- ba' ja-
Mi'ju- llu' ja-, he- ja- hnøø' jäh- dsa-
hi- na-jnäaʼ kih' ya-jwi' ba' heʼ.
Wa-nuu- hliih' ja-, he- ja- hnøø' jäh-
dsa- kya- dsa- hlëëh' ba' heʼ. ³⁹Dsa-
hña- dsë' hi- ga-jnee' wa-nuu- hliih'
ja-, hi-sa-llu' ba' heʼ. Jmi' he- chooh'
dsa- ta' ja-, he- ja- la' kwaat- jee'

lla- jmi-gyuuʼ ba' ja-. Hi- chooh'
ta' ja-, la' kwaat- ángele ba' heʼ.

⁴⁰Lä-koo- juu- dsa- wa-nuu- hliih'
mah' jëy' cha'je-, he- ja- hnøø' jäh-
lä-koo- le' jee' lla- jmi-gyuuʼ.

⁴¹Hi-ga-lëë'ngo' la- chee' ángele
kya- lä-kaa- jee' jmeey' hih' mah'
jøøyh- lä-jëe- hi- jmee- he- hliih'
hi- lä-jëe- hi- hña- dsë' ka-lähʼ.

⁴²Ja-ga' jwä- neh- hwi' jee' hä'
je-. Jee' ja- ki'hooyh' mah' juu'
cha-jay'. ⁴³Pero lä-jëe- hi- llu',
lä-jnä' jmeë' kiyh' lä-koo- jmeë' kih'
hyoo- jee' la' ya-jwi' kih' Täa- jnän'.
Hi- hnøø' heeh- juu' la-, wa- heeyh-.

**Juu' na-hmäaʼ lä-koo- la'
kih' kuu' he- na-hoo-**

⁴⁴He- jää- Dio dsa- lä-hih- kih',
jeeh' kwee- kyaah' kuu' he- na-hoo-
hwa' kih' dsaʼ. Wa-ra- ga-jnøøh' jaa-
dsa- kuu', ma'ja- hooy' ka-lähʼ. Peer-
cha-ay- llu' dsa-ayh' dsa-hniy' lä-jë-
he- cha- kiyh' mah' lay' hwa' jee'
na-hoo- kuu' ja-.

**Juu' na-hmäaʼ lä-koo- la' kih'
koo- ku- he- hmooh'**

⁴⁵Lä-ja- ka-lähʼ, he- jää- Dio
dsa- lä-hih- kih', jeeh' kwee-
lä-koo- jmee- jaa- dsa- hi- hni-
løø', hnooyh- ku- he- la' na-hñaah'.

⁴⁶Wa-ra- ga-jnøøyh' koo- ku- he-
hmooh', hniy' lä-jë- he- cha- kiyh'
mah' lay' ku- ja-.

Juu' na-hmäaʼ lä-koo- la' kih' sa'hma'

⁴⁷He- jää- Dio dsa- lä-hih- kih',
jeeh' kwee- kyaah' koo- sa'hma'
he- jwä- dsa- cha-jmi-, mah' jøøyh-
cha-miih- nëe' hmooh-. ⁴⁸Wa-ra-
ga-kah' sa'hma' ja-, sëeh' dsa- ta-
jee' dsöo'. Jee' ja- dsa-ta-ayh- lleeyh-

hmooh⁻ he'. Taayh⁺ hi⁻ lluu⁺ neh⁺ sa'miih⁻, mah⁺ beey⁺ jah⁺ hi⁻ sa⁺ jmaä⁺ kyehn⁺. ⁴⁹Lä⁺ ja⁺ le⁺ wa⁺ra⁺ ga⁺tē⁺ jee⁺ llaa⁺ jmi⁺ gyuu⁺. Ya⁻nää⁺ ángele mah⁺ hwēēy⁺ dsa⁻ hi⁻ hlēēh⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁻ lluu⁺. ⁵⁰Ma⁺ ja⁺ jwääy⁺ neh⁺ hwi⁺ jee⁺ hä⁺ je⁻. Jee⁺ ja⁻ ki⁺hooyh⁺ mah⁺ juuy⁺ cha⁻jay⁺.

Ta⁻jwoh⁺ hi⁻ kyuu^h juu⁺
hmēē⁺ hi⁺ juu⁺ ma⁻gyuh⁻

⁵¹Ja⁻ga⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:
—¿Che⁻ ma⁻lä⁻ngēēh⁺ hnäh⁺ lä⁺jē⁻ juu⁺ na⁺?

He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ lä⁺jēē⁻:

—Jaah⁻, Dsa⁻jōøh⁺ kyaan⁺.

⁵²Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús ka⁻läh⁺ siiyh⁺:
—Lä⁺jēē⁻ ta⁻jwoh⁺ kyaa⁺ ley⁺ hi⁻ ma⁻lä⁻tēē⁻ lä⁻koo⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺, laay⁺ lä⁻koo⁻ jaa⁻ juu⁺ hne⁺ hi⁻ hōø⁻ he⁻ la⁻ hmooh⁺ he⁻ ma⁻gyuh⁻ lä⁻kye⁻ kih⁺ he⁻ hmēē⁺. He⁻ja⁻ ba⁺ liyh⁺ heeyh⁺ dsa⁻ lä⁻tō⁻ nēē⁺ he⁻ la⁻ hmooh⁺ kiyh⁺.

Dsa⁻goo⁺ Jesús ga⁺lä⁻hōøyh⁻ kiyh⁺

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³Ma⁻ngēē⁻ ma⁻kwa⁺ Jesús lä⁺jē⁻ juu⁺ na⁻hmää⁺, ja⁻ga⁻ ngaayh⁺. ⁵⁴Ma⁺ ga⁺llaayh⁺ jwi⁻ kiyh⁺, ga⁺lōøy⁺ mi⁻tēēy⁻ dsa⁻ neh⁺ gwah⁺ kih⁺ dsa⁻ judiu. Peer⁺ ga⁺taah⁺ dsa⁻ he⁺ jēē⁻ dsah⁺, ma⁺ ga⁺nuuy⁺ ha⁻ lä⁻ hlēēyh⁺. He⁻ja⁻ ga⁺hlēēh⁺ dsa⁻ he⁺ kiyh⁺:

—¿Ha⁻ ma⁻mi⁻tēē⁻ hi⁻ na⁻, he⁻ hlēēyh⁺ lä⁻na⁻? ¿Ha⁻ ma⁻mi⁻tēēy⁻ he⁻ jmeey⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻ ka⁻läh⁺? ⁵⁵¿Che⁻ ja⁺ joø⁻ tē⁻hma⁺ hi⁻ na⁻? ¿Ja⁺ María cheē⁻ chooy⁺? ¿Che⁻ ja⁺ øøyh⁺ Jacobo, José, Simón, Juda? ⁵⁶¿Ja⁺ dsa⁻mē⁺ øøh⁺ hi⁻ na⁻, tääh⁺ kyaah⁺ jne⁺ jee⁺ jwi⁻ la⁻? ¿Ha⁻ ta⁺ gwa⁺ kiyh⁺ lä⁺jē⁻ he⁻ jmeey⁺ lä⁻na⁻?

⁵⁷Ga⁺lä⁻hōøyh⁻ kih⁺ Jesús. He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Heeh⁻ ba⁺ dsa⁻ kih⁺ hi⁻ ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio hi⁻ go⁻nää⁺ jee⁺ jyoh⁺. Pero wa⁺ra⁻ ya⁻hēē⁺ jaa⁻ hi⁻ ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio ja⁻ba⁺ jee⁺ jwi⁻ gooy⁺, jee⁺ ja⁻ sa⁺ hnää⁺ dsih⁺, ni⁺ hi⁻ chaa⁻ cha⁻neh⁺ kiyh⁺, sa⁺ lä⁻hnäy⁺.

⁵⁸Sa⁺ ga⁺jmeey⁺ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ jee⁺ ja⁻, kih⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺lä⁻dsoo⁻ dsē⁺ dsa⁻gooy⁺ kiyh⁺.

Jee⁺ la⁻ jäh⁺ ha⁻ lä⁻ ga⁺juu⁺ Jwaa⁻ hi⁻
ma⁺ choo⁻ jmi⁻

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

14 Ji⁻ja⁻, Herode hi⁻ ma⁺ jmee⁺ hih⁺ hwa⁺ Galilea, ga⁺nuuy⁺ kih⁺ Jesús ha⁻ lä⁻ ma⁺ jmeey⁺ jee⁺ ja⁻. ²He⁻ja⁻ ga⁺jäyh⁺ siiyh⁺ lä⁺jēē⁻ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ta⁻he⁺ kiyh⁺:

—Hi⁻ he⁺ oo⁺ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁺ choo⁻ jmi⁻ hi⁻ ma⁻lä⁻jiih⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁺. He⁻ja⁻ ba⁺ na⁻, he⁻ kyey⁺ cha⁻miih⁻ be⁺ he⁻ kyaah⁺ jmeey⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻.

³He⁺ ba⁺ Herode ga⁺jmeey⁺ hih⁺ jää⁺, ga⁺saah⁺ dsa⁻ Jwaa⁻ mah⁺ ga⁺hñuuyh⁻ kyaah⁺ caden⁻, ga⁺taayh⁻ neh⁺ñe⁺ dsoo⁻ kih⁺ Herodía. Herodía ma⁺ laa⁺ mē⁺ Felipe, he⁺ ba⁺ dsa⁻ñuu^h øøh⁺ Herode. ⁴Jēēh⁺, ga⁺jäh⁺ Jwaa⁻ ga⁺siiyh⁺ Herode:

—Sa⁺ lle⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻kyaah⁺ mē⁺ dsa⁻ñuu^h øøh⁺.

⁵Ma⁺ hnøø⁺ Herode ma⁺ jngēēh⁺ Jwaa⁻. Pero sa⁺ ga⁺tuu⁻ dsēy⁺ ma⁺ jngēēyh⁺, kih⁺ he⁻ ma⁺ gayh⁺ dsa⁻. Jēēh⁺, kih⁺ dsa⁻ hi⁻ Jwaa⁻ he⁺ ma⁺ laay⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁺ ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio. ⁶Lä⁺ ma⁺ ga⁺hya⁻ Herode ji⁻ñe⁻, ga⁺jmeey⁺ koo⁻ jmi⁻ juu^h. Jee⁺ ja⁻ ga⁺he⁺ jo⁻mi⁻ Herodía jmeey⁺ ja⁻ cha⁻nē⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ jmi⁻

jā. Peer⁺ ga⁺tih⁴ dsē⁴ Herode. ⁷Kih⁴ he⁻jā, ga⁺tāāy⁻ hñiiy⁴ kway⁴ wa⁴ he⁻cha⁻ he⁻ he⁻ma⁴ ngii⁴ chih⁻mē⁴ he⁴. ⁸Chih⁻mē⁴ he⁴ ga⁺jmeē⁴ lā⁺koo⁻ te⁴ juu⁴ he⁻ ga⁺taah⁻ chooy⁴. He⁻jā ga⁺siiyh⁴ Herode:

—Kwēēh⁴ jnā⁴ jee⁴ la⁻ mi⁴lle⁴ Jwaa⁴ hi⁻ ma⁴ choo⁻ jmi⁴, na⁻hā⁴ neh⁴ koo⁻ wi⁴.

⁹He⁻jā ga⁺lā⁺meeh⁴ dsē⁴ Herode. Pero ma⁴tāāy⁻ hñiiy⁴ kway⁴ chanē⁴ hi⁻ na⁻teeh⁴ kyaay⁴, he⁻jā ga⁺jmeey⁴ mada⁴ kih⁴ hløø⁴ mah⁴ kwēēyh⁴ chih⁻mē⁴ he⁻ ma⁴ ngiiy⁴ jā. ¹⁰Ga⁺jmeey⁴ hih⁴ hløø⁴ he⁻ na⁴kuy⁻ lle⁴ Jwaa⁴ jee⁴ ma⁴ hāāy⁴ neh⁴ñe⁴. ¹¹Mah⁴ na⁴kiiy⁴ mi⁴lle⁴ Jwaa⁴ na⁻hā⁴ neh⁴ koo⁻ wi⁴, ga⁺kwēēyh⁴ chih⁻mē⁴ he⁴. Hi⁴ chih⁻mē⁴ he⁴ ga⁺ngēēy⁴ chooy⁴. ¹²Ma⁴ngēē⁴ he⁻ jā, ga⁺lla⁺nāā⁴ discipulo kyaay⁴, ga⁺kooy⁴ hnool⁴ kih⁴ Jwaa⁴ mah⁴ na⁴hooy⁴. Ja⁻ga⁴ na⁴nāāy⁴ na⁴jmeeyh⁴ juu⁴ kih⁴ Jesús.

Ga⁺āāh⁻ Jesús hñaa⁴ mil dsa⁻ñuuh⁻

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³Ma⁴ ga⁺nuu⁴ Jesús juu⁴ jā, ga⁺hey⁴ neh⁴ na⁴moo⁴, ngooy⁴ ta⁴ hwa⁴ kii⁴ jee⁴ sa⁴ kwa⁴ ni⁴ miih⁴. Ma⁴ ga⁺nuu⁴ dsa⁻ ngooy⁴ ta⁴ jā, ga⁺hwēēy⁻ jee⁴ jwi⁴ kiyh⁴ mah⁴ ga⁺nāāy⁴ jwē⁴ ti⁴y⁴ ta⁴ jee⁴ ngoo⁴ Jesús. ¹⁴Lā⁻ ma⁴ ya⁴hēēy⁴ neh⁴ na⁴moo⁴ jā, ga⁺jēēy⁴ jwēē⁴ dsa⁻ hi⁴ ma⁴ tāāh⁴ jee⁴ jā. Ga⁺lā⁻ñih⁴ dsēy⁴ kih⁴ dsa⁻ he⁴. Mah⁴ ga⁺mi⁴hlāāy⁴ hi⁴ dsaah⁴. ¹⁵Ma⁴ ga⁺hloo⁴ jmi⁴ jā, ga⁺ya⁴jāh⁴ jnāāh⁴ koo⁴ kih⁴ Jesús mah⁴ ga⁺chiih⁴ jnāāh⁴:

—Ma⁴ngoo⁴ ga⁺hloo⁴ ba⁴ la⁻, hwa⁴ kii⁴ jmah⁴ ba⁴ jee⁴ la⁻. Chiih⁴ dsa⁻ wa⁴ lla⁻nāāy⁴ lā⁻kaa⁻ jāh⁴ la⁻, wa⁴ lla⁻lāy⁻ he⁻ kuyh⁴.

¹⁶—Sa⁴ jmeē⁴ bii⁴ dsa⁻nāāy⁴ dsa⁻lāy⁻. Hnāh⁴ ba⁴ kwēēh⁴ hnih⁴ he⁻ kuyh⁴ —ga⁴jāh⁴ Jesús.

¹⁷—Sa⁴ cha⁴ ga⁴ he⁴ kyē⁴ jnāāh⁴. Kyē⁴ jnāāh⁴ ma⁴la⁴ hñā⁴ he⁴ñiih⁴ kyaah⁴ uu⁴ hmooh⁻ ba⁴ —ga⁴chiih⁴ jnāāh⁴.

¹⁸He⁻jā ga⁴jāh⁴ Jesús:

—Ya⁴ka⁴ ta⁴ la⁴.

¹⁹He⁻jā ga⁴jmeē⁴ Jesús mada⁴, mah⁴ dsa⁴taah⁴ dsa⁻ nē⁴ nuu⁻. Ga⁴kay⁴ lā⁴jē⁴ hñā⁴ he⁴ñiih⁴ ja⁻ kyaah⁴ lā⁴uu⁴ hmooh⁻ he⁴. Ma⁴ja⁻ ga⁴jēēy⁴ ta⁴ gyuuh⁴, ga⁴kway⁴ ti⁴hmaah⁴ kih⁴ Dio. Ja⁻ga⁴ ga⁴llaay⁴ he⁴ñiih⁴ jā, ga⁴kwēēyh⁴ jnāāh⁴ discipulo kyaay⁴, mah⁴ ga⁴ti⁴ ga⁴llooh⁴ jnāāh⁴ kih⁴ lā⁴jēē⁴ dsa⁻ he⁴. ²⁰Ga⁴lā⁴jēē⁴ dsa⁻ ga⁴kuh⁴ lā⁴jiih⁴ ga⁴kēēy⁴. Jwi⁴ he⁴ñiih⁴ he⁻ ga⁴chaa⁴ ja⁻ kyaah⁴ kih⁴ hmooh⁻, ga⁴kah⁴ ga⁴gya⁴to⁴ sa⁴miih⁴. ²¹Jee⁴ lā⁴jēē⁴ hi⁴ ga⁴kuh⁴ he⁴ tēē⁴ koo⁴ hñā⁴ mil dsa⁻ñuuh⁴. Ni⁴ sa⁴ na⁴heē⁴ ni⁴ jaa⁻ dsa⁻mē⁴ ni⁴ chih⁴ ka⁴lāh⁴.

Ga⁴ngē⁴ Jesús nē⁴ jmi⁴

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²²Ma⁴ngēē⁴ he⁻ jā, ga⁴jāh⁴ Jesús siiyh⁴ jnāāh⁴:

—Ma⁴le⁴ go⁴nāāh⁴ hnāh⁴ jāā⁴, jyoh⁴ jwoo⁴ jmi⁴juuh⁴ kyaah⁴ na⁴moo⁴ ta⁴ko⁴jiih⁴ hih⁴n⁴ juu⁴ kih⁴ dsa⁻ la⁻. Ja⁻ga⁴ ni⁴n hñiin⁴.

²³Ma⁴la⁴ ma⁴hiyh⁴ juu⁴ kih⁴ lā⁴jēē⁴ dsa⁻ hi⁴ ma⁴ tāāh⁴ he⁴, ja⁻ga⁴ ga⁴wii⁴ Jesús hñii⁴ ta⁴ lle⁴moh⁴ na⁴ngiiy⁴ kiyh⁴ kih⁴ Dio. Ma⁴ngoo⁴ ga⁴nūh⁴, lā⁴ ma⁴gyay⁴ ba⁴ lle⁴moh⁴ jā.

²⁴Ta⁴ko⁴jiih⁴ jā, ma⁴lloo⁴ to⁴dsaah⁴ jmi⁴ na⁴moo⁴ jā hi⁴ ma⁴ hlūh⁴ jmi⁴ ma⁴ dsa⁴jnooh⁴ dsoh⁴ na⁴moo⁴, jēēh⁴, ma⁴ jmeē⁴ koo⁴ lle⁴ tā⁴ he⁻ ma⁴ gwa⁴

ta⁺ jee⁺ ga⁺ nääy⁺. ²⁵Ta⁺ la⁺ ya⁺ jnä⁺,
ngoo⁺ Jesús ta⁺ jee⁺ ga⁺ nääy⁺ ja⁻,
ngëy⁺ jwë⁺ nē⁺ jmi⁺. ²⁶Lä⁺ koo⁻
ma⁺ ga⁺ jëë⁺ jnääh⁺ ngëy⁺ nē⁺ jmi⁺,
ga⁺ jwaah⁺ jnääh⁺ jwërte. Ga⁺ tøøh⁺
jnääh⁺ mi⁺h, ga⁺ jäh⁺ jnääh⁺:

—Dsa⁻ lle⁺ ba⁺ na⁻.

²⁷Chah⁺ ba⁺ ga⁺ hlëeh⁺ Jesús
kyaah⁺ jnääh⁺:

—Ta⁺ wa⁺ gah⁺ hnäh⁺, jnä⁺ ba⁺ la⁻
—ga⁺ jäh⁺.

²⁸Mah⁺ ga⁺ jäh⁺ Pee⁺ si⁺yh⁺:

—Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, cher⁺ mah⁺ hne⁻
ba⁺ na⁻, jmee⁺ hi⁺h ngën⁺ nē⁺ jmi⁺
mah⁺ ni⁺n jee⁺ cheh⁺ na⁻.

²⁹Mah⁺ ga⁺ jäh⁺ Jesús si⁺yh⁺:

—Na⁻ ja⁻.

Mah⁺ ga⁺ jnäa⁺ Pee⁺ neh⁺ na⁺ moo⁺
ga⁺ løøy⁺ ngëy⁺ nē⁺ jmi⁺ ta⁺ jee⁺ cheh⁺
Jesús. ³⁰Ma⁺ ga⁺ jëëy⁺ tä⁺ jwërte
lle⁺, ga⁺ lä⁺ goyh⁺. Ja⁻ hni⁺h ga⁺ løø⁺
ga⁺ hmäyh⁺ cha⁺ jmi⁺. Mah⁺ ga⁺ hooyh⁺
ki⁺ gaa⁺, ga⁺ jäh⁺:

—Läa⁻ jnä⁺, Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺.

³¹Lä⁺ chah⁺ ja⁻ ga⁺ hi⁺ Jesús goo⁻
ga⁺ saayh⁺, mah⁺ ga⁺ si⁺yh⁺:

—iKø⁻ hi⁺ pi⁺h go⁻ te⁺ ba⁺ ma⁻ lä⁻ dsoo⁺
hoh⁺ hne⁻ dsa⁻ nuuh⁺! ðHe⁻ la⁺
ma⁻ jeh⁺ hoh⁺?

³²Lä⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁺ taayh⁺ lä⁺ uuy⁺
neh⁺ na⁺ moo⁺ ja⁻, ga⁺ hna⁺ go⁻ te⁺ lle⁺
tä⁺ ja⁻. ³³Ma⁺ la⁺ ya⁺ nøø⁺ jnääh⁺ hi⁻
ma⁺ tääh⁺ neh⁺ na⁺ moo⁺ ja⁻, ga⁺ juuh⁺
jnääh⁺ jnē⁺ jnääh⁺ cha⁺ nē⁺ Jesús, mah⁺
ga⁺ chi⁺h jnääh⁺:

—Ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁺ laah⁺ Joø⁺ Dio.

Ga⁺ mi⁺ hlää⁺ Jesús dsa⁻ dsaah⁺ hi⁻ ma⁻
chaa⁻ hwa⁺ Genesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴Lä⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁺ haay⁺ jmi⁺ juuh⁻
ja⁻, ga⁺ lla⁺ nääy⁺ hwa⁺ Genesaret.

³⁵Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ hwa⁺ ja⁻

ga⁺ lä⁺ kyuy⁺ Jesús, he⁻ ja⁻ ga⁺ lä⁺ cha⁺
juu⁺ lä⁺ kaa⁻ hwa⁺ ja⁻. He⁻ ja⁻ na⁺ jää⁻
dsa⁻ dsa⁻ dsaah⁺ kya⁺ jee⁺ ma⁺ hää⁺
Jesús. ³⁶Hi⁺ ga⁺ chuuy⁺ kyaah⁺
Jesús mah⁺ kway⁺ jwë⁺ su⁺ cha⁺ goo⁻
dsa⁻ dsaah⁺ he⁺ cha⁺ hee⁺ sa⁺ hmi⁺h⁻
kiyh⁺. Hi⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ ga⁺ tëë⁺ su⁺
sa⁺ hmi⁺h⁻ kiyh⁺ ma⁻ hlaa⁺ bi⁺h ja⁻.

Lä⁺ jë⁺ he⁻ jmee⁺ dsa⁻ lä⁺ sah⁺ dsa⁻

(Mr. 7:1-23)

15 Ga⁺ lla⁺ nää⁺ kø⁻ llaa⁺ fariseo
hi⁺ ga⁺ lla⁺ nää⁺ kø⁻ llaa⁺
ta⁻ jwoh⁺ kya⁺ ley⁺ hi⁻ ma⁺ chaa⁻
Jerusalén ga⁺ ya⁺ jäh⁺ kih⁺ Jesús,
mah⁺ ga⁺ si⁺yh⁺:

²—ðHe⁻ la⁺ sa⁺ mi⁻ te⁺ discipulo
kyaah⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ tëë⁺ jmee⁺ dsa⁻
ma⁻ gyuh⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ llo⁺ joo⁺?
Jëëh⁺, sa⁺ gyiyh⁻ gooy⁻ jää⁺ ja⁻ ga⁺
kuh⁺ hi⁺h.

³Mah⁺ ga⁺ jëeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺
ga⁺ si⁺yh⁺:

—Hnäh⁺ ka⁻ läh⁺ ðhe⁻ la⁺ jmeeh⁻
hnäh⁺ ta⁺ koo⁺ mada⁺ kih⁺ Dio mah⁺
jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁺ koo⁻ te⁺ he⁻ tëëh⁺
hnäh⁺ ba⁺? ⁴Jëëh⁺, ga⁺ jäh⁺ Dio: “Jmee⁺
hnaah⁺ maa⁺ kyaah⁺ tää⁺ kyaah⁺. Hi⁻
jwä⁻ dso⁻ jwi⁺ kih⁺ cho⁺ jmi⁺, hi⁻ he⁺
wa⁺ juu⁺ go⁻ te⁺.” ⁵Pero lä⁺ la⁺ ba⁺ jwah⁺
hnäh⁺: “Jaa⁻ dsa⁻ le⁺ si⁺h cho⁺ jmi⁺,
sa⁺ cha⁻ he⁻ kwëëhn⁺ hnäh⁺. Jëëh⁺,
lä⁺ jë⁺ he⁻ cha⁻ kin⁺ he⁻ kyaah⁺ ma⁺
jmeen⁺ be⁺ kyah⁺, ma⁺ kwëëhn⁺ Dio ba⁺
ja⁻.” ⁶Kih⁺ jaa⁻ hi⁻ jäh⁺ lä⁺ ja⁻, jwah⁺
hnäh⁺ mo⁺ so⁺ jmee⁺ bi⁺ jmeey⁺ be⁺
kih⁺ cho⁺ jmi⁺. Lä⁺ ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺
sa⁺ kyeë⁺ mada⁺ kih⁺ Dio, kih⁺ he⁻
jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁺ koo⁻ te⁺ he⁻ tëëh⁺
hnäh⁺ jmeeh⁻ ba⁺. ⁷Peer⁺ ta⁻ juuh⁺
hnäh⁺. Lä⁺ koo⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ na⁻,
jëeh⁺ kwee⁺ kyaah⁺ he⁻ ga⁺ hlëeh⁺
Isaía llo⁺ joo⁺, lä⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁺ jäh⁺:

⁸ Dsa⁻ la⁻, koo⁻ jāh^ʔ bih^ʔ hnäy^ʔ
jnä^ʔ.

Pero ta⁺ jee^ʔ jyoh^ʔ ba^ʔ hä^ʔ
huu^ʔ dsē^ʔ kiyh^ʔ.

⁹ Sa⁺ jmää^ʔ ni⁺ miih⁻ he⁻ jmeey⁺
hnäy^ʔ jnä^ʔ.

Lä⁺ jē⁺ he⁻ mi⁻ tēy⁺ dsa⁻, la^ʔ
mada^ʔ kih^ʔ dsa⁻ ba^ʔ, ga⁺ jāh^ʔ
Dio.

¹⁰ Jā⁻ ga^ʔ ga⁺ tēh^ʔ Jesús lä⁺ jēē⁺ dsa⁻,
ga⁺ siiyh⁺:

—Nuū⁻ da^ʔ hnäh^ʔ kwee⁻ mah^ʔ
lä⁺ ngēēh^ʔ hnäh^ʔ. ¹¹ Sa⁺ mi⁻ sah^ʔ dsa⁻
hñii^ʔ kyaah^ʔ lä⁺ jē⁺ he⁻ tooyh⁻ hooy^ʔ.
Lä⁺ jē⁺ he⁻ hwēē⁻ hoo^ʔ dsa⁻, he⁻ jā⁻
ba^ʔ kyaah^ʔ mi⁻ sayh^ʔ hñiiy^ʔ.

¹² Jā⁻ ga^ʔ ga⁺ ya⁺ jāh^ʔ jnääh^ʔ koo^ʔ kih^ʔ
Jesús mah^ʔ ga⁺ ngii^ʔ jnääh^ʔ juu^ʔ kiyh^ʔ:

—¿Che^ʔ ma⁻ lä⁻ leeh⁻ he⁻ sa⁺
ma⁻ tih^ʔ dsē^ʔ dsa⁻ fariseo lä⁻ koh^ʔ ma^ʔ
ga⁺ nuuy^ʔ ma⁻ hlēēh^ʔ lä⁻ jā⁻?

¹³ Mah^ʔ ga⁺ jeeh⁻ Jesús juu^ʔ kyaā^ʔ
jnääh^ʔ, ga⁺ jāyh^ʔ:

—Lä⁺ jē⁺ chaah^ʔ hma⁻ he⁻ sa⁺
ga⁺ täā^ʔ Täā^ʔ kyaan⁺ hi⁻ gya^ʔ gyuu^ʔ,
lloo^ʔ jmi^ʔ dsa⁻ cheeh^ʔ lä⁻ kye^ʔ jmoo^ʔ
kih^ʔ. ¹⁴ Ta⁺ jmee⁻ hnäh^ʔ he⁻ kih^ʔ dsa⁻
he^ʔ. Laay^ʔ lä⁻ koo⁻ dsa⁻ tuu^ʔ hi⁻ jāā⁺
jñah^ʔ dsa⁻ tuu^ʔ. Cher^ʔ mah^ʔ jāā^ʔ hi⁻
tuu^ʔ jāā⁺ jñah^ʔ hi⁻ tuu^ʔ, lä⁻ uu^ʔ tñh⁺
neh⁺ koo⁻ too⁻.

¹⁵ Mah^ʔ ga⁺ ngii^ʔ Pee^ʔ juu^ʔ kiyh^ʔ,
ga⁺ jāyh^ʔ:

—He⁻ hnøø^ʔ jāh⁺ juu^ʔ na⁻ hmää^ʔ he⁻
ma⁻ kwah^ʔ na⁻.

¹⁶ He⁻ jā⁻ ga^ʔ jāh^ʔ Jesús:

—¿Che^ʔ ni⁺ hnäh^ʔ ka⁻ läh^ʔ sa⁺
ma⁻ lä⁻ ngēēh^ʔ hnäh^ʔ? ¹⁷ ¿Che^ʔ sa⁺
ngēēh^ʔ hnäh^ʔ, lä⁺ jē⁺ he⁻ dsa⁻ tooh⁻
hoo^ʔ jne^ʔ, dsoo⁻ neh⁺ tuh⁻ ba^ʔ jne^ʔ,
jā⁻ ga^ʔ hwēē⁻ ka⁻ läh^ʔ dsoo⁻ ta⁻
cha^ʔ si^ʔ? ¹⁸ Pero lä⁺ jē⁺ he⁻ hwēē⁻
hoo^ʔ dsa⁻, gwa^ʔ neh⁺ tuh⁻ dsēy^ʔ ba^ʔ

jā⁻. He⁻ jā⁻ ba^ʔ na⁻ he⁻ mi⁻ sah^ʔ dsa⁻
hñii^ʔ. ¹⁹ Jēēh^ʔ, neh⁺ tuh⁻ dsē^ʔ ba^ʔ dsa⁻
hwēē⁻ lä⁺ jē⁺ huu^ʔ dsē^ʔ hliih^ʔ, hi⁺
lä⁺ jā⁻ ka⁻ läh^ʔ he⁻ jngēēy^ʔ dsa⁻, hi⁻
na⁻ jee⁻ goo⁻ kaayh⁻ hi⁻ laa^ʔ kyaā^ʔ
jñah^ʔ, hi⁻ sa⁺ na⁻ jee⁻ goo⁻ kaayh⁻
wa^ʔ hi⁻ cha⁻ hi⁻, jmeey⁺ hii⁻, jmeey⁺
dsoo^ʔ he⁻ la^ʔ juu^ʔ ta⁻ juu^ʔ, hi⁺ hlēēy^ʔ
wi^ʔ kih^ʔ dsa⁻ kyaayh^ʔ. ²⁰ Lä⁺ jē⁺ he⁻
na⁻ ba^ʔ he⁻ mi⁻ sah^ʔ dsa⁻. Pero he⁻
kuh⁻ dsa⁻ lä⁻ ma⁻ soh^ʔ jā⁻ ba^ʔ gooy⁻,
sa⁺ mi⁻ sayh^ʔ hñiiy^ʔ.

**Jāā⁻ dsa⁻ mē^ʔ chāā⁻ hu^ʔ ga⁺ heeh⁻ kih^ʔ
Jesús**

(Mr. 7:24-30)

²¹ Jā⁻ ga^ʔ ya⁺ hēē^ʔ Jesús jee^ʔ jā⁻,
ngooy^ʔ jāh^ʔ kih^ʔ jee^ʔ jwi⁻ Tiro kyaah^ʔ
Sidón. ²² Lä⁺ chah^ʔ jā⁻, ja^ʔ jāā⁻ dsa⁻ mē^ʔ
cananea ma^ʔ tooyh⁻ miih⁻, ma^ʔ jāyh^ʔ:
—Dsa⁻ jøøh^ʔ kyaan⁺, hne⁻ laah^ʔ sa^ʔ ju⁻
kih^ʔ David, wa^ʔ lä⁻ nih^ʔ hoh^ʔ jnä^ʔ.

Peer^ʔ cha⁻ miih⁻ wi^ʔ jēē⁻ chih⁻ mē^ʔ
kyaan⁺, jmeeh⁺ jmi⁻ lle⁻ hliih^ʔ.

²³ Pero ni⁺ koo⁻ sa⁺ ga⁺ jeeh⁻
Jesús kiyh^ʔ. Mah^ʔ ga⁺ mi⁻ jāh^ʔ jnääh^ʔ
discípulo koo^ʔ kiyh^ʔ, ga⁺ chuū^ʔ jnääh^ʔ
cha⁻ miih⁻ kyaayh⁻, ga⁺ chiih^ʔ jnääh^ʔ:

—Hēē⁺ kih^ʔ dsa⁻ mē^ʔ na⁻ mah^ʔ wa^ʔ
llaayh^ʔ. Miih⁻ tooyh⁻ miih⁻ kaah⁻
kyaā^ʔ jnääh^ʔ.

²⁴ He⁻ jā⁻ ga^ʔ jāh^ʔ Jesús:

—Ga⁺ cheē^ʔ Dio jnä^ʔ mah^ʔ jmeen⁻
be^ʔ kih^ʔ dsa⁻ israelita ba^ʔ. Hi⁻ he⁻ laa^ʔ
lä⁻ koo⁻ borrego hi⁻ na⁻ hēē⁻.

²⁵ Jā⁻ ga^ʔ ja^ʔ dsa⁻ mē^ʔ he⁻ ga⁺ juuyh^ʔ
jnēy^ʔ cha⁻ nē⁻ Jesús mah^ʔ ga^ʔ jāyh^ʔ:

—Kwa^ʔ be^ʔ kin⁺, Dsa⁻ jøøh^ʔ kyaan⁺.

²⁶ Mah^ʔ ga⁺ jeeh⁻ Jesús juu^ʔ kiyh^ʔ,
ga⁺ siiyh⁺:

—Sa⁺ llu⁻ he⁻ jñuu⁻ hñ⁻ he⁻ kuh⁻
chih⁻ mah^ʔ kwēēh⁻ dsi⁻ —ga⁺ jāh^ʔ
Jesús siiyh⁺.

²⁷Hējā gājäh̄ dsāmē̄ hē:

—Dsoō bā kyah̄, Dsājōōh̄ kyaan̄.
Pero mārā hē lih̄ bā dsī jwī hē
dsāsaā nē̄ nāmes̄ kih̄ dsājuuȳ.

²⁸Hējā gājäh̄ Jesús kāläh̄:

—Peer̄ chāmiih̄ mālā̄dsoō
hoh̄ hnē, dsāmē̄. Wā lē bā kyah̄
lā̄koh̄ hnooh̄ —gājäh̄ Jesús
siiyh̄.

Lā̄chah̄ jā gāhlaā chih̄mē̄
kyaaȳ.

Gāāäh̄ Jesús kyeē̄ mil dsāñuuh̄

²⁹Yāhēē̄ Jesús jeē jā, gāllooȳ
tā chāhoō jmījuuh̄ hē hlā hwā
Galilea. Hī gāwiiȳ koō llēkoh̄,
mah̄ gāgyaȳ jeē jā. ³⁰Hī yānāā̄
koō kiyh̄ jwēē̄ jwē̄te dsā hī
mā jāā̄ hī jluuh̄, hī tuū, hī
koō, dsātuuh̄, hī jwēē̄ gājñah̄
dsādsaah̄, nājāāȳ hū tī Jesús.
Hī lā̄jā gāmīhlāāȳ lā̄jēē̄ hī
dsaah̄ hē. ³¹Mā gājēē̄ dsā, hlēēh̄
dsā koō, mālī māgoō dsātuuh̄,
māgānāā̄ dsājluuh̄, mājēē̄
dsātuuh̄, hējā gālā̄dsā dsē̄ dsā,
mah̄ gājmeeȳ juuh̄ kih̄ Dio kyā
dsā Israel.

³²Māngēē̄ hē jā, gājōōh̄ Jesús
jnāäh̄ mah̄ gāsiiyh̄:

—Peer̄ dsālā̄ñih̄ dsē̄ kih̄
lā̄jēē̄ dsā hī tāāh̄ lā. Jēēh̄
māhyā hnē̄ jmī jmeeȳ kōjōh̄
kyaah̄ jñā̄. Sā chā nī miih̄
hē kuyh̄. Sā hnoon̄ hēēn̄ kiyh̄
lā̄ mākyoyh̄ nā, lē gā chē
gāhwaaȳ chājwē̄ jeē dsānāāȳ.

³³Hējā gājäh̄ jñāäh̄:

—¿Hā bā dsākyē̄ jñāäh̄ hē kuh̄
jwēē̄ dsā heh̄ hwā kiī lā? Joh̄
sā hnōō̄ mah̄ kēē̄ lā̄jēē̄ dsā lā.

³⁴Hējā gāngiī Jesús juū kyā
jnāäh̄:

—¿Joh̄ hēñiih̄ kyēh̄ hnāh̄?
—gājāyh̄.

—Gyiī bā, kyaah̄ miih̄ hmooh̄
pih̄ —gāchiih̄ jñāäh̄.

³⁵Hējā gājmeē̄ Jesús madā
mah̄ wā dsātaah̄ lā̄jēē̄ hwā.

³⁶Gākaȳ lā̄jēē̄ gyiī hēñiih̄ jā
kyaah̄ hmooh̄ pih̄ hē. Gākwaȳ
tīhmaah̄ kih̄ Dio. Jāgā gāllaaȳ
hēñiih̄ jā, gākwēēyh̄ jñāäh̄ mah̄
gātī gāllooh̄ jñāäh̄ kih̄ lā̄jēē̄
dsā. ³⁷Gākuh̄ dsā lluī lā̄jīih̄
gākēēȳ. Mā gālā kiyh̄, gākah̄
gāgyiī sāmiih̄ jwī hē gāchaā
jā. ³⁸Lā̄jēē̄ hī gākuh̄ jeē jā teē
koō kyeē̄ mil dsāñuuh̄. Nī sā
nāheē̄ nī jāā̄ dsāmē̄ nī chih̄
kāläh̄. ³⁹Jāgā gāhih̄ Jesús juū
kih̄ dsā, gāheȳ neh̄ nāmoō̄, mah̄
gāhaaȳ jmījuuh̄ ngooȳ tā hwā
Magdala.

**Dsā fariseo mā hnōōȳ jmeē̄ Jesús
koō hē juh̄gaā**

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

16 Mā gāllooȳ tā hwā jā,
gāllānāā̄ fariseo kyaah̄
saduceo mah̄ kaȳ dsē̄ Jesús.

Gāngiiȳ mā jmeē̄ Jesús koō hē
juh̄gaā hē mā jā̄ gyuūh̄. ²Pero
gājeeh̄ Jesús juū kiyh̄, gājāyh̄:

—Wārā gānūū jmī, jwah̄
hnāh̄: “Llū bā lā jiī jā̄ lā, jēēh̄
gyuū bā gyuūh̄”, jwah̄ hnāh̄.

³Mah̄ tālā tīih̄ jwah̄ hnāh̄: “Hiī
goō jā̄ llē, jēēh̄ gyuū gyuūh̄
mah̄ nāhīh̄”, jwah̄ hnāh̄. Peer̄
tājuuh̄ hnāh̄. Leh̄ bā hnāh̄ lleh̄
hnāh̄ juū hā lā̄ jmeē̄ koō jmī
koō jmī lā̄koō lā gyuūh̄. Mah̄
sā kyēh̄ hnāh̄ kwaat̄ heē gā nā
dsālā jeē kyah̄ hnāh̄. ⁴Hē bā
chē hlēēh̄ hnāh̄ dsā chā nā, sā

mi-teh` hnäh' kih' Dio mah' ngiih' hnäh' jmeen` koo` he` juh-gaa`. He` juh-gaa` lä`koh' ga`la' kih' Joná hi` ga`ngëe' juu' kih' Dio, ma`la` he` ja` ba` heehn' hnäh'.

Ja` hniih' ga`beey' dsa` he' mah' ngaayh'.

Levadura kih' dsa` fariseo

(Mr. 8:14-21)

⁵Lä`koo` ma` ga`haa` jnääh' ta` hngaah` ko`taa` kih' jmi`juuh` ja`, ja`ga` ga`lä`dsooh` dsë` jnääh' sa` ma` kye` jnääh' he`ñiih'. ⁶He`ja` ga`jäh' Jesús siiyh' jnääh':

—Leeh' hnäh' kyaah' levadura kih' dsa` fariseo hi` kih' dsa` saduceo ka`läh'.

⁷He`ja` ga`tooh` jnääh' discípulo lla' jnääh' juu' kyaah' dsa` kyaahn', ma` jäh' jnääh':

—Ma`hlëeyh' lä`na`, kih' he` sa` ma` kye` jne' he`ñiih'.

⁸Pero ga`lä`kyuuh` Jesús huudse` kyaah' jnääh', mah' ga`siiyh' jnääh':

—¿He`la' jawah' hnäh' sa` cha` he`ñiih' kyeh' hnäh'? Ko`hi`pih' go`te` dsoo' hoh' hnäh' dsa`ñuuh`.

⁹¿Che' lä`jiih' na' sa` hii` lä`ngëeh' hnäh'? ¿Che' mo`so` dsooh` hoh' hnäh' kih' hña' he`ñiih' he` ga`kuh` hña' mil dsa`ñuuh` hi` joh' ga' sa`miih` ga`të` ga`juuh` hnäh' kyaah' jwi' he` ga`chaa' ja'? ¹⁰¿Che' mo`so` dsooh` hoh' hnäh' kih' gyii' he`ñiih' he` ga`kuh` kyeë' mil dsa`ñuuh`, hi` joh' ga' sa`miih` ga`të` ga`juuh` hnäh' kyaah' jwi' he` ga`chaa' ja'? ¹¹¿Ha` lä`ja` he` sa` ngëeh' hnäh'? Ja` kih' he`ñiih' na` he` jwëehn` hnäh': "Leeh' hnäh' kyaah' levadura kih' dsa` fariseo hi` kih' dsa` saduceo ka`läh'."

¹²Ja`ga` ga`lä`ngëe' jnääh' sa` ma` hlëeyh' kih' levadura he` kaah` dsa` he`ñiih'. Ma` hlëeyh' kih' nuuh` he` ma` kwa` dsa` fariseo kyaah' dsa` saduceo ba` ja`.

Ga`jäh' Pee', Jesús he' laa' Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³Ma` ga`lloo' Jesús hwa' Cesarea kih' Filipino, ga`ngiiy' juu' kyaah' jnääh', ga`jäh':

—¿Ha` lä`jäh' dsa` kih' Hi`ga`lëe'ngo' la'? ¿Hi` jnä` laay'?

¹⁴Mah' ga`jäh' jnääh':

—Ko`llaa` dsa` jäh' Jwaa' hi` ma` choo` jmi` ba` hne`. Ko`llaa' jäh', Elía ba` hne`. Hi` jñah' ko`llaa' jäh', hne` laah' Jeremía o jñah' hi` ga`ngëe' juu' kih' Dio llo`joo'.

¹⁵Mah' ga`ngii' Jesús juu' kyaah' jnääh' ka`läh':

—¿Ha` ga` hnäh', hee` jawah' hnäh' kin', hi` ba` jnä` laah' hnäh'?

¹⁶Mah' ga`jëeh` Simón Pee' juu' kiyh':

—Hne` he' Cristo, Joö' Dio jiih'.

¹⁷Mah' ga`jäh' Jesús siiyh':

—Llu' la' kyah' Simón, joö' Joná.

Jëeh', ja` he' dsa` hi` ma`mi`jnää` kyah' lä` ma`jäh' na`. Täa`

kyaan` hi` gya' gyuuh', hi` he' ba' ma`mi`jnää` kyah'. ¹⁸Jnä` ka`läh' jwëehn` hne`, hne` he' Pee', (he` hnøø' jäh' kuu'). Hi` në' mi'kuu' la` choohn' gwah` kin', hi` ni` miih` sa` lih' juu' cha`je` lla`dsëe` kiyh'.

¹⁹Jnä` toohn' gooh` hne` mah' kwah' juu' kih' dsa` ha` lä` heyh' ya`jwi'. Cher'mah' kyaah' juu' he` kwah' sa` ga`laa` dsa` hi` tääh' hwa` la, lä` ma` na`hñuuyh' ja`ba` kyaah' dso'kye` kiyh'. Hi` cher'mah' kyaah' juu' he` kwah' ga`laa` hi` tääh' hwa'

la, na-na' ba' jwē' kiyh' dsa-taayh`
ya' jwii' —ga' jāh' Jesús siiyh' Pee'.

²⁰Ja-ga' ga-taah' Jesús jnāah' juu'
mah' sa' kooh' jnāah' juu' kyaah' ni'
jaa, he' laay' Cristo.

Ga-mi-jnāa- Jesús juu' he' juuy'

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹Jmii' ja- ga-løø' Jesús mi-jnāa-
juu' kyaah' jnāah' he' jmee' bii' kiyh'
dsooy' ta' Jerusalén. Jee' ja- heeh'
dsih' cha-miih- wi', dsa-gyuu' sa'
lä-hnāa' dsih', lä-ja- dsa-kaah' kyaah'
jmi-dsa, kyaah' ta-jwoh' kyaah' ley
sa' lä-hnāa' dsih'. Ja-ga' juuy' hi'
lä-jiiyh' ka-lāh' ga' ma-hya- hnē-
jmi'.

²²He-ja- ga-jāa' Pee' Jesús ta-
koo', mah' ga-løøy' juuyh' kiyh',
ga-siiyh':

—Wa' lä-nih' dsēy' hne, Dsa-jøøh'
kyaan'. Ni' miih' sa' le' jā- he' ja-
nē' kyah'.

²³Mah' ga-jeeh' Jesús hñii',
ga-jēy' Pee' ga-siiyh':

—Jñuu' hne' kin' hi' sa-llu',
he' jmeeh' jwiih' kin' ba' na'. Sa'
jmeeh' hu' dsē- lä-koh' jmee' Dio,
lä-koh' la' hu' dsē- kih' dsa- ba' la'
hu' dsē- kyah'.

²⁴Ja-ga' ga-jāh' Jesús siiyh'-
lä-jēē' jnāah':

—Cher'mah' hi- hnøø' jmee' ko-jøh'
kyaah' jnā', sa' wa' jmāy' hñiiy'
kwaat', wa' jāy' cru' kyaay' mah'
wa' jmeey' ko-jøh' kyaah' jnā'.

²⁵Jēēh', lä-jēē' hi- hāā' hñii' mah'
sa' juuy', hi- he' juu' ba'. Pero
lä-jēē' hi- kwaā- hñii' juu' kwaat-
kin', hi- he' ba' läā'. ²⁶Hee- ya-jøø'
ka' dsa- ma-ke- ga-liyh' lä-jē- he-
cha- jmi-gyuu' la' mah' wa-ra-
ga' juuy' sa' tēyeh' kih' Dio? Hee-

ba' kyaah' le' mi-hmaayh' mah'
läāy'? ²⁷Jēēh', jāh' Hi-ga-lēē' ngo' la-
kyaah' be' kih' Tāā' kyaay', kyaah'
ängele ka-lāh'. Ja-ga' mi-hmaayh-
kih' lä-jā- lä-jā- lä-koo- te' ta' he-
ga-jmeey'. ²⁸Ma-ra' ju'dsoo' jwēēh-
hnāh', chaa- ko-llaā' hi- tāāh' jee'
la- sa' juuy' jāā' sa' ga' ma-jēy' be'
kih' Hi-ga-lēē' ngo' jāyh' jmeey' hih'.

Ga-mi-sēē' Jesús hñii'

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

17 Ma-ngēē' ga-jñii' jmi', ja-ga'
ga-jāa' Jesús Pee' kyaah'
Jacobo kyaah' Jwaa' øøyh'. Ga-nāy'
kah' ta' moh' ñii'. ²Jee' ja- ga-lä-sēē'
Jesús to-lo' nē' hi- ma-jāy' he'.
Mo-nēy' ga-lä' jih'gyeh' lä-koh' jmēē'
kih' hyoo. Hmiih' kiyh', ga-tøø' jlēē-
ñih'. ³Jee' ja- ga-lä-jnāa' Elía kyaah'
Moisé, ga-taayh' llay' juu' kyaah'
Jesús. ⁴He-ja- ga-jāh' Pee' siiyh' Jesús:
—Dsa-jøøh' kyaan', he' ba' che-
llu' he' tøøh' jne' ko-jøh' jee' la'.
Cher'mah' hnooh-, jmee' jnāah' hnē-
hne' kyaah' moo-, koo- kyah', koo-
kih' Moisé, hi' koo- kih' Elía.

⁵Ta-ko-jiih' ma' cheh' Pee' hlēyeh'-
lä-ja-, ga-jyoo' koo- jñii' tø-jlēē- ñih'
he' ga-lāā- lä-jēy'. Jee' jñii' ja-
ga-lä-nuuh' ga-hlēēh' koo- juu', he-
ma' jāh':

—Hi- la- na- gyuu' kyaan' hi-
hnaan'. Peer- chaan- llu' kyaayh'.
Nu- hnāh' kiyh'.

⁶Ma' ga-nuu' discípulo he-
ga-hlēēh' jee' jñii' ja-, ga-saay'
jee' ma' tāyeh', ga-jwaayh' jwēte.
⁷Ja-ga' ya-jāh- Jesús kiyh', ga-kye-
goo- nē' kiyh' mah' ga-siiyh':

—Noo- hnāh', ta' wa' gah' hnāh'.

⁸Ma' ga-chooyh' nēy', mo-so'
ga-jēy' ni' jāa, ma-la' hñii' ba'

Jesús cheh' kyaayh'. ⁹Ta'ko_jiih' ma' jñaa'y moh' ja-, ga'taah- Jesús juu' hi- ma' kyaayh' he':

—Ta' jwii' hnäh' ni+ jaa-, lä+jē he- ma-jēeh' hnäh' la-, ta'ko_jiih' sa- ma-lä_jiih' Hi-ga'lēē'ngo' la- jee' kih' hi- na_juu'.

¹⁰Ja-ga' ga'ngii' jnääh' discípulo juu' kih' Jesús, ga'chiih' jnääh':

—¿He-la' jäh' ta-jwoh' kya' ley, jmee' bii' jäh' Elía jää' ga' kih' Cristo?

¹¹He-jā- ga'jeeh- Jesús juu' kiyh':

—Ja-ba' dsoo' jäh' Elía to-nē', ya'llay- llu' lä+jē he- cha-jee' la-.

¹²Pero jwēehn' hnäh', ma-jah- ba' Elía, mah' sa' ga'lā-kyuu- dsih'. Ga'jme' dsa- lä+ tē- dsē' kiyh'. Ja-ba' lä+ja- heeh' dsa- he' wii' Hi-ga'lēē'ngo' la-. ¹³Ja-ga' ga'lā-ngēē' discípulo kyaay' he- ma' hlēēyh' kih' Jwaa' hi- ga'choo' jmi- ba' ja-.

Ga'mi-hlää' Jesús jaa- chih- hi- ma' kye- jmi-lle' hliih'

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴Lä+ ma' ga'lla-näay' jee' ma' tääh' jwēē' dsa-, ja' jaa- dsa-nūuh- mah' ga'juuyh' jñēy' cha-nē' Jesús, ga'jäh':

¹⁵—Dsa-jōōh' kyaan+, wa' lä-nih' hoh' kih' chih-nūuh- kyaan+, hi- dsa_juu' nēē' hi+ jēēy' wii' jwēerte. Cha_miih' jiih' ma'tayh' cha'je- hi+ ma'tayh' cha'jmi- ka'läh'.

¹⁶Ma-ya-jään+ kyaah' discípulo kyaah' pero sa' ma-liyh' ma' mi-hlääy'.

¹⁷He-jā- ga'jäh' Jesús:

—He- ba' che- hñaa- hoh' hnäh' hi- chaa- na'. Sa' hii- lä-dsoo' hoh' hnäh'. ¿Lih' ba'llaa' he- gyan'

kyaah' hnäh'? Mo+so+ lä-be' dsēn+ gya' ga' jñā' kyaah' hnäh'. Ya-jää- da' chih- na- ta+ la+ —ga'jäh' Jesús.

¹⁸Ja-ga' ga'juuh' Jesús kih' jmi-lle' hliih', lä+jiih' ya'hēēy' kih' chih' he'.

Lä+chah' ja- ga'hlaay'. ¹⁹Ma-ngēē' he- ja-, ga'kuh' jnääh' kah' kyaah' Jesús, mah' ga'ngii' jnääh' juu' kiyh':

—¿He-la' sa- ma-lä-kēh' jnääh' jmi- ma' lleē' jnääh' jmi-lle' hliih' he'?

²⁰He-jā- ga'jäh' Jesús siiyh':

—Kih' he- miih- go-te' ba' ma-dsoo' hoh' hnäh', he-ja- ba' sa' ga'lēh' hnäh'. Pero ju'dsoo' jwēehn' hnäh', wa-ra- jäh' kih' miih- lä+koo- pih' mi'ju- kih' mostaza ba' dsoo' hoh' hnäh', le' jwiih' hnäh' moh' la':

“Jñuu' jee' na-, gwa- ta+ jee' jyoh'”, hi+ jñuuyh' ba'. Sa' cha- ni+ koo- he- jā' jwēēh' kyah' hnäh'. ²¹Pero jmi-lle' hliih' hi- laa' lä+koh' hi- ma' jää- chih- he' sa' ya-hēē' cher'mah' sa' ga'tu' dsa- kuh-hih- mah' chuuy' kyaah' Dio.

Koo- ka-läh' ga'mi-jnäā- Jesús juu' he- juuy'

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²²Lä+koo- ma' täayh' hwa' Galilea, ga'jäh' Jesús siiyh' jnääh' discípulo kyaay':

—Hi-ga'lēē'ngo' la- ngēē' dsih' ja'goo- dsa- hñaa- dsē', ²³mah' jngēēh' dsih'. Ga' ma-hya- hnē- jmi- na_juuy', lä+jiiyh' ka'läh'.

He-jā- cha_miih- ga'lā-meeh+ dsē' discípulo kyaay'.

Ga'mi-hmaah' Jesús ku'sih-

²⁴Ma' ga'lla-nøō jnääh' jwii- Capernaum kyaah' Jesús, ya'näa' hi- ma' koo' ku'sih' kih' gwah' jee' ma' cheh' Pee' mah' ga'ngiiy' juu' kiyh':

—¿Che' sa⁺ mi⁻hmaah⁻ ta⁻jwoh⁺
kyaah⁺ ku⁻sih⁻ kih⁺ gwah⁺ juuh⁺?

²⁵—Mi⁻hmaayh⁻ ba⁻ —ga⁺jäh⁺ Pee⁻
siyh⁺.

Lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁻he⁺ Pee⁻ cha⁻neh⁺,
ga⁺lä⁺jää⁺ Jesús ga⁻hlëëh⁺ Pee⁻:

—¿Ha⁻ lä⁺ la⁺ laah⁺ Simón, lä⁺jëë⁺
dsa⁻ta⁺ kaah⁺ hwa⁺ la⁻, hii⁻ kih⁺ kooy⁺
ku⁻sih⁻? ¿Che' kooy⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaay⁺
o che' kooy⁺ kih⁺ jñah⁺ dsa⁻?

²⁶—Kih⁺ dsa⁻ jñah⁺ ba⁻ kooy⁺ —
ga⁺jäh⁺ Pee⁻ siyh⁺.

Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús:

—He⁻ja⁻ sa⁺ jmee⁺ bii⁺ kih⁺ dsa⁻
kyaay⁺ mi⁻hmaayh⁻. ²⁷Pero lä⁺la⁻
ba⁻ wa⁻ jmeen⁺ mah⁺ sa⁺ jän⁺ hliih⁺
kyaah⁺ ni⁺ jaa⁻. Gwa⁻ cha⁻hoo⁺
jmi⁻juuh⁺, go⁻jwä⁺ ka⁻loo⁻ hma⁻kuu⁺.
To⁻në⁻ hmooh⁻ hi⁻ ka⁺ hma⁻kuu⁺,
ja⁻ lleeh⁺ mah⁺ näh⁺ hooy⁺. Jee⁻
ja⁻ jnääh⁺ koo⁻ kuu⁺ kyaah⁺ he⁻
mi⁻hmaah⁻ ku⁻sih⁻ kin⁺ kyaah⁺ kyah⁺
ka⁻läh⁺.

Hi⁻ na⁻ lee⁺ jøøh⁺ jee⁻ jmee⁺ Dio hih⁺

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

18 Ja⁻ba⁻ hor⁻ ja⁻ ga⁻ya⁺jäh⁺
jnääh⁺ koo⁺ kih⁺ Jesús mah⁺
ga⁻ngii⁻ jnääh⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—¿Hii⁻ na⁻ hi⁻ jøøh⁺ ga⁻ jee⁻ jmee⁺
Dio hih⁺?

²Mah⁺ ga⁻tëëh⁺ Jesús jaa⁻ gyuu⁺,
ga⁻cheeyh⁻ jee⁻ kya⁺ jnääh⁺. ³Mah⁺
ga⁻siyh⁺ jnääh⁺:

—Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁺,
cher⁻mah⁺ sa⁺ ga⁻lä⁺ sii⁺ huu⁻dsë⁻
kyah⁺ hnäh⁺ mah⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺
lä⁺koo⁻ jaa⁻ gyuu⁺, sa⁺ heh⁺ hnäh⁺
jee⁻ jmee⁺ Dio hih⁺. ⁴Heh⁺ lä⁺ja⁻, hi⁻
jmää⁻ hñii⁻ hwa⁺ lä⁺koo⁻ gyuu⁺ la⁻,
hi⁻ he⁻ ba⁻ lee⁺ jøøh⁺ ya⁻jwii⁺ kih⁺ Dio.
⁵Hi⁻ heeh⁻ jaa⁻ gyuu⁺ lä⁺la⁻ kwaat⁻
kin⁺, he⁻ ma⁻ heeyh⁻ jnä⁺ ba⁻ ja⁻.

Goo⁻ la⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ dsa⁻tëh⁺
dsa⁻kyaah⁺

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶Wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ jmee⁺ tëh⁺
jaa⁻ hi⁻ mäh⁺ la⁻ hi⁻ ma⁻lä⁻dsoo⁻ dsë⁻
kin⁺, llu⁺ ga⁻ la⁺ kiyh⁺ wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺
hñuu⁺ dsa⁻ luuy⁻ koo⁻ cha⁻too⁺ kih⁺
molii⁺ he⁻ jee⁻ burr⁻ mah⁺ hmääh⁺
dsih⁺ ñiih⁺ ga⁻ kih⁺ cha⁻jmi⁻ñeeh⁺.
⁷iHe⁻ ba⁻ che⁻ jwii⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺!
Joh⁺ he⁻ sa⁺ jmee⁺ dsa⁻tëyh⁺. Pero
ko⁻ja⁻ llë⁻ kih⁺ le⁺ ba⁻. Peer⁺ jwii⁻
dsa⁻ hi⁻ jmee⁺ dsa⁻tëh⁺ dsa⁻kyaah⁺.
⁸He⁻ja⁻ cher⁻mah⁺ ma⁻gooh⁻ o
ma⁻tiih⁻ ga⁻ jmee⁺ täh⁺ kyaah⁺
dso⁻kye⁻, hnä⁺ go⁻te⁻ ba⁻, mah⁺
be⁺ uu⁺ kyah⁺. Jëëh⁺, llu⁺ ga⁻ kyah⁺,
gwaah⁺ jee⁻ tääh⁺ hi⁻ na⁻jiih⁺, tuuh⁺
ma⁻gooh⁻ o tuuh⁺ ma⁻tiih⁻, lä⁺koh⁺
ga⁻ he⁻ jwääy⁺ hne⁻ jee⁻ mo⁻so⁻ uu⁺
je⁻ kyaah⁺ lä⁺to⁻ ma⁻gooh⁻ ma⁻tiih⁻.
⁹Hi⁻ cher⁻mah⁺ mi⁻nëh⁻ ga⁻ jmee⁺
täh⁺ kyaah⁺ dso⁻kye⁻, llë⁻ go⁻te⁻ ba⁻,
mah⁺ be⁺ uu⁺ kyah⁺. Jëëh⁺, llu⁺ ga⁻
kyah⁺ gwaah⁺ jee⁻ tääh⁺ hi⁻ na⁻jiih⁺
kyaah⁺ koo⁻ mi⁺ mi⁻nëh⁻, lä⁺koh⁺ ga⁻
he⁻ jwääy⁺ hne⁻ jee⁻ mo⁻so⁻ uu⁺ je⁻
kyaah⁺ lä⁺to⁻ mi⁺ mi⁻nëh⁻.

Juu⁺ na⁻hmää⁻ lä⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ jaa⁻
borrego hi⁻ na⁻hëë⁺

(Lc. 15:3-7)

¹⁰Ni⁻ jaa⁻ hi⁻ mäh⁺ lä⁺la⁻ ta⁻
jmää⁻ hnäh⁺ ta⁻koos⁻. Jëëh⁺, jwëëhn⁻
hnäh⁺, ángele kyaay⁺ tääh⁺ tää⁺
cha⁻në⁻ Tää⁺ kyaan⁺ hi⁻ gya⁻ gyuu⁺h⁺.
¹¹Jëëh⁺, ja⁺ Hi⁻ ga⁻lëë⁻ngo⁺ la⁻ mah⁺
lääy⁺ hi⁻ na⁻hëë⁺. ¹²¿Ha⁻ lä⁺ jëëh⁺
hnäh⁺ he⁻ jwahn⁻ la⁻? Cher⁻mah⁺
jaa⁻ dsa⁻ cha⁻ hñä⁻laa⁺ borrego
kya⁺, mah⁺ dsa⁻hëë⁺ jaa⁻, ¿che⁻ sa⁻
beey⁺ ko⁻hwëë⁻ jee⁻ lä⁺jëë⁺ jah⁺ he⁻

mah¹ dsooy¹ ta⁺ moh¹ dsa⁻hnääh⁺
 hi⁻ na⁻hëë¹ he[?] 13Ma⁻ra⁺ ju¹dsoo⁺
 jwëëhn⁻ hnäh¹. Wa⁻ra⁻ ga⁻jnääh⁺
 hi⁻ jaa⁻ he¹, lä⁻chaay⁻ llu¹ jwërte
 kyaayh¹, lä⁻koh¹ ga⁺ kih¹ lä⁻jëë⁺ hi⁻
 sa⁺ na⁻hëë¹. 14Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ la¹ kih¹
 Tää⁻ jnän¹ hi⁻ gya¹ gyuu¹, sa⁺ hnøøy¹
 dsa⁻hëë¹ ni⁺ jaa⁻ hi⁻ pih¹ lä⁻la⁻.

Lä⁻la⁻ jmeen¹ mah¹ chaah¹ jne¹ øøhn¹
 (Lc. 17:3)

15Cher¹mah¹ jaa⁻ øøh¹ ma⁻jmeë⁺
 koo⁻ he⁻ hliih¹ kyah¹, gwa⁻ mah¹
 go⁻chiiyh¹ he⁻ ma⁻hlääh⁺ kyaah¹
 hne¹, pero jee¹ lä⁻uu¹ ba¹ hnäh¹.
 Cher¹mah¹ ga⁺jmeey¹ he¹ kyah¹,
 ma⁻lëh⁻ ma⁻chaah⁻ øøh¹ he¹.
 16Pero cher¹mah¹ sa⁺ ga⁺jmeey¹
 he¹ kyah¹, jää⁺ ga⁺ jaa⁻ uu¹ mah¹
 go⁻hlëeh¹ kyaayh¹ ka⁻läh¹. Jëëh¹,
 kyaah¹ ju¹dsoo⁺ he⁻ hlëeh⁺ uu¹ uu¹
 dsa⁻, lä⁻ja⁻ jmeë⁺ dsoo⁺ lä⁻jë⁺ juu¹.
 17Cher¹mah¹ ni⁺ kih¹ dsa⁻ he¹ sa⁺ hii⁻
 nuuy¹, ja⁻ jmeeh⁻ juu¹ kih¹ gwah⁺
 wa⁻ra⁻ ga⁺të¹ jee¹ tääh¹ lä⁻jëë⁺.
 Hi⁺ cher¹mah¹ ni⁺ kih¹ lä⁻jëë⁺ hi⁻
 tääh¹ gwah⁺ sa⁺ ga⁺nuuy¹, jmää⁺
 lä⁻koo⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁺ ma⁻heeh¹ kih¹.
 Dio o lä⁻koo⁻ jaa⁻ hi⁻ koo¹ ku¹sih¹.
 18Ma⁻ra⁺ ju¹dsoo⁺ jwëëhn⁻ hnäh¹,
 lä⁻jë⁺ he⁻ hñuu¹ hnäh¹ hwa¹ la⁻,
 lä⁻ja⁻ na⁻hñuu¹ gyuu¹ ya⁺ jwi¹.
 Hi⁺ lä⁻jë⁺ he⁻ chiih¹ hnäh¹ hwa¹ la⁻,
 lä⁻ja⁻ dsa⁻chiih¹ gyuu¹ ya⁺ jwi¹
 ka⁻läh¹. 19Koo⁻ ka⁻läh¹ jwëëhn⁻
 hnäh¹, cher¹mah¹ uu¹ hnäh¹ ga⁺taah¹
 hnäh¹ juu¹ kwee⁻ hwa¹ la⁻ mah¹
 ngiih¹ hnäh¹ he⁻ hnooh⁻ hnäh¹, Tää⁻
 kyaan¹ hi⁻ gya¹ gyuu¹, kwa¹ bih¹ he⁻
 hnooh⁻ hnäh¹. 20Jëëh¹ jee¹ dsa⁻nee⁺
 uu¹ uu¹ kō⁻jøh¹ ngiiy¹ kiyh¹, jee¹ ja⁻
 hään¹ jee¹ kiyh¹.

Juu¹ na⁻hmää⁺ lä⁻koo⁻ la¹ kih¹
 jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ ga⁺lä⁻jøh⁺ dsë¹

21Ja⁻ga⁺ ga⁺lloo¹ Pee¹ ka⁻läh¹ chuh¹
 kih¹ Jesús mah¹ ga⁺ngiiy¹ juu¹ kiyh¹:
 —¿Joh¹ jiih¹ jmeen¹ jøh⁻ dsën⁺
 kyaah¹ øøhn¹ hi⁻ jmeë⁺ hliih¹ kin⁺?
 ¿Che¹ lä⁻jiih¹ të¹ gyii¹ jiih¹?

22Mah¹ ga⁺jäh¹ Jesús siiyh¹:
 —Sa⁺ cha⁻ jwahn¹ lä⁻jiih¹ të¹ gyii¹
 jiih¹. Jwahn¹, gyii¹ jiih¹ tō⁻lo⁻gya⁺
 dsë¹ gyii¹.

23He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺
 kih¹, jeeh¹ kwee⁻ lä⁻koo⁻ ga⁺jmeë⁺
 jaa⁻ rey hi⁻ ga⁺jmeeh¹ kwaat¹ kih¹
 lä⁻jëë⁺ hi⁻ ma⁺ jmeë⁺ ta⁺ kiyh¹. 24Lä⁻
 ma⁺ ga⁺løø¹ jmeeyh¹ kwaat¹ kiyh¹,
 ya⁺jää⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁺ ää⁻ cha⁻miih⁻
 kuu¹. 25Pero dsa⁻ he¹ sa⁺ cha⁻ he⁻
 kyaah¹ mi⁻hmaayh¹ lä⁻jë⁺ he⁻ ääy⁻.
 He⁻ja⁻ ga⁺jmeë⁺ rey he¹ hih⁺ wa⁺
 dsa⁻hnëëy¹ go⁻te¹ kyaah¹ mëy¹
 kyaah¹ jooy¹ hi⁺ kyaah¹ lä⁻jë⁺ he⁻
 cha⁻ kiyh¹ mah¹ lä⁻hmaah¹ lä⁻jë⁺ he⁻
 ääy⁻. 26He⁻ja⁻ ga⁺juuh¹ dsa⁻ he¹ jnë⁺
 cha⁻në¹ rey mah¹ ga⁺chuuy¹ kyaah¹,
 ga⁺jäyh¹: “Dsa⁻jøøh¹ kyaan¹, jmeë⁺
 jøh⁻ hoh¹ ki⁺ jnä¹. Mi⁻hmaah¹ ba⁺
 jnä¹ kyah¹ lä⁻jë⁺.” 27Ga⁺lä⁻ñih¹ ba⁺
 dsë¹ rey he¹ kiyh¹, mo⁻so⁺ ga⁺ngiih¹
 gyih¹ kuu¹ he⁻ ma⁺ ääy⁻ ja⁻, mah¹
 ga⁺lääy¹ go⁻te¹.

28Pero lä⁻koo⁻ ya⁺hëë¹ ba⁺ dsa⁻
 hi⁻ ma⁺ ää⁻ kih¹ rey, ga⁺jeey¹ jaa⁻
 dsa⁻kyaayh¹ hi⁻ ma⁺ ää⁻ kō⁻hi⁻pih¹
 kuu¹ kiyh¹. Ga⁺saayh¹ mah¹ ga⁺gwiyh¹
 luu¹ hi⁻ he¹, ga⁺siiyh¹: “Mi⁻hmaah¹
 kin⁺ he⁻ ääh¹”.

29Pero hi⁻ ma⁺ ää⁻ kuu¹ kih¹
 dsa⁻kyaah¹ he¹, ga⁺jwäy¹ hñiiy¹
 huu¹ ti¹ hi⁻ he¹ mah¹ ga⁺chuuy¹
 kyaah¹, ga⁺jäyh¹: “Jmeë⁺ jøh⁻ hoh¹

ki⁺ jnā⁺. Mi⁺ hmaah⁻ ba⁺ jnā⁺ kyah⁺ lā⁺ jē⁺.”

³⁰ Pero hi⁻ jaa⁻ he⁺ sa⁺ ga⁺ heeyh⁻. Ga⁺ hniy⁺ kih⁺ mah⁺ ga⁺ hey⁺ neh⁺ nē⁺ lā⁺ jiih⁺ ga⁺ mi⁺ hmaayh⁺ lā⁺ jē⁺ he⁻ ma⁺ āāy⁻. ³¹ Ma⁺ ga⁺ jēē⁺ jee⁺ lā⁺ jēē⁺ dsa⁻ kyaayh⁺ he⁺ lā⁺ koo⁻ ga⁺ jmeey⁺, ga⁺ jii⁺ jwēte⁺ kiyh⁺, mah⁺ na⁺ nāāy⁺ na⁺ jmeeyh⁺ juu⁺ kih⁺ rey ha⁻ lā⁺ ma⁻ la⁺.

³² He⁻ ja⁻ ga⁺ jmee⁺ rey mada⁺ ja⁺ dsa⁻ hñaa⁻ dsē⁺ he⁺, mah⁺ ga⁺ siiyh⁺: “Peer⁺ hñaa⁻ hoh⁺ hne⁻ dsa⁻ ñuuh⁻. Ga⁺ jmeen⁺ jōh⁻ dsēn⁺ kih⁺ lā⁺ jē⁺ he⁻ ma⁺ āāh⁻ kin⁺, kih⁺ he⁻ ma⁻ chuuh⁺ cha⁻ miih⁻ kyaah⁺ jnā⁺.” ³³ Ja⁻ ma⁺ āāh⁻ jmi⁺ ma⁺ lā⁻ ñih⁺ hoh⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaah⁺, lā⁺ koo⁻ ga⁺ lā⁻ ñih⁺ dsēn⁺ kyah⁺ hne⁻? ³⁴ He⁻ ja⁻ ga⁺ lā⁻ lleē⁺ rey, ga⁺ ngēēy⁺ ja⁺ goo⁻ poo⁻ mah⁺ lla⁺ kyaay⁺ jmi⁺ lā⁺ jiih⁺ mi⁺ hmaayh⁺ lā⁺ jē⁺ he⁻ āāy⁻.

³⁵ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ jāh⁺ Jesús ka⁻ lāh⁺: —Lā⁺ ja⁻ ka⁻ lāh⁺ jmee⁺ Tāā⁻ kyaan⁻ hi⁻ gya⁺ gyuu⁺ kyaah⁺ hnāh⁺, cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺ lā⁻ jōh⁺ hoh⁺ hnāh⁺ kih⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ ma⁻ jmee⁺ oōh⁺ hnāh⁺ kyah⁺.

Ga⁺ jāh⁺ Jesús ha⁻ lā⁺ la⁺ he⁻ bee⁻ dsa⁻ oōh⁺

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

19 Ma⁻ ngēē⁺ ma⁻ kwa⁺ Jesús lā⁺ jē⁺ juu⁺ na⁺, ya⁺ hēēy⁺ hwa⁺ Galilea, ngooy⁺ ta⁺ hwa⁺ Judea, he⁻ hla⁻ ta⁺ hngaah⁻ jmi⁻ Jordán. ² Jwēē⁺ dsa⁻ ga⁺ lla⁻ lle⁺ kaah⁻ kiyh⁺ hi⁺ ga⁺ mi⁺ hlāāy⁺ lā⁺ jēē⁺ dsa⁻ dsaah⁺. ³ Jee⁺ ja⁻ ga⁺ lla⁻ nāā⁻ koo⁺ kih⁺ Jesús ko⁻ llaā⁻ fariseo he⁻ ma⁺ ka⁻ dsēy⁺, ga⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—¿Che⁺ cha⁻ jwē⁺ bee⁻ dsa⁻ dsa⁻ mē⁺ kyaā⁺, kih⁺ wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻, he⁻ sa⁺ tih⁺ dsēy⁺?

⁴ He⁻ ja⁻ ga⁺ jeeh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺: —¿Che⁺ sa⁺ ma⁻ heh⁻ hnāh⁺ jee⁺ na⁻ sii⁺: Hi⁻ ga⁺ jmāā⁺ Dio lā⁺ ma⁺ to⁻ nē⁺, hi⁻ mē⁺, hi⁻ ñuuh⁻ ga⁺ jmāāy⁺?

⁵ Hi⁺ ga⁺ jāy⁺: —Kih⁺ he⁻ ja⁻ ba⁺, bee⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ cho⁺ jmi⁻ mah⁺ dsa⁻ gyay⁺ kyaah⁺ mēy⁺. Mah⁺ lā⁺ ja⁻, leey⁺ jaa⁻ ba⁺ jee⁺ lā⁺ uu⁺. ⁶ Ja⁻ hniih⁺ mo⁺ so⁺ laay⁺ uu⁺, ma⁻ laay⁺ jaa⁻ ba⁺. Heh⁺ lā⁺ ja⁻, hi⁻ ma⁻ laa⁺ jaa⁻ kaah⁻ Dio, sa⁺ lle⁺ kih⁺ llaay⁺ —ga⁺ jāh⁺ Jesús.

⁷ Mah⁺ ga⁺ jāh⁺ fariseo siiyh⁺ Jesús: —¿He⁻ la⁻ ja⁻ ga⁺ jmee⁺ Moisé mada⁺ chooyh⁺ je⁻ mah⁺ bee⁻ dsa⁻ mē⁺?

⁸ Mah⁺ ga⁺ jāh⁺ Jesús siiyh⁺: —Kih⁺ he⁻ chaah⁻ hnāh⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ ja⁻ ga⁺ kwa⁺ Moisé jwē⁺ beeh⁺ hnāh⁺ dsa⁻ mē⁺ kyaah⁺ hnāh⁺. Pero lā⁺ ma⁺ to⁻ nē⁺ sa⁺ ga⁺ la⁺ lā⁺ ja⁻. ⁹ He⁻ ja⁻ jwēēhn⁻ hnāh⁺, hi⁻ bee⁻ dsa⁻ mē⁺ kyaā⁺ hi⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ hliih⁺ ma⁻ jmeey⁺ kyaah⁺ jñah⁺ dsa⁻ ñuuh⁻, mah⁺ kaay⁺ jñah⁺ dsa⁻ mē⁺, he⁻ jmeey⁺ dso⁺ kye⁻ ba⁺ ja⁻. Hi⁺ lā⁺ ja⁻ hi⁻ kaa⁺ dsa⁻ mē⁺ hi⁻ ga⁺ bee⁺ he⁺, he⁻ jmeey⁺ dso⁺ kye⁻ ba⁺ ja⁻ ka⁻ lāh⁺.

¹⁰ Mah⁺ ga⁺ chiiah⁺ jñāāh⁺ discípulo kyaay⁺:

—Cher⁺ mah⁺ lā⁺ ja⁻ la⁺ kih⁺ dsa⁻ ñuuh⁻ kyaah⁺ dsa⁻ mē⁺, llu⁺ ga⁺ la⁺ he⁻ sa⁺ jee⁻ dsa⁻ goo⁻ go⁻ te⁺.

¹¹ Mah⁺ ga⁺ jāh⁺ Jesús siiyh⁺: —Ja⁻ lā⁺ jēē⁺ lā⁺ kēh⁺ jmi⁺ heeh⁺ juu⁺ la⁻. Lā⁺ kēh⁺ jmi⁺ hi⁻ lle⁺ kih⁺ heeh⁺ ba⁺. ¹² Jēēh⁺, chaa⁻ hi⁻ sa⁺ na⁻ hñaa⁻ jmi⁺ ngo⁺ kih⁺ wa⁺ ra⁻ ga⁺ lā⁻ chaay⁺ he⁻ ja⁻ sa⁺ le⁺ jee⁺ gooy⁻. Hi⁺ chaa⁻ hi⁻ sa⁺ na⁻ hñaa⁻ jmi⁺ ngo⁺ kih⁺, he⁻ ga⁺ jmee⁺ dsa⁻ hñaa⁻ dsē⁺ kiyh⁺, he⁻ ja⁻ sa⁺ le⁺ jee⁺ gooy⁻. Hi⁺ chaa⁻ ga⁺ jñah⁺ hi⁻ sa⁺ lla⁺ dsē⁺ jee⁺ gooy⁻ kih⁺ he⁻ hnøøy⁺

jmeey¹ ta'he¹ kih¹ Dio. Hī⁻ lā⁺kēh⁺
jmiī⁺ heeh⁺, wa' heeyh⁻ juu¹ la⁻.

Ga⁻mi⁺jää⁺ Jesús gyuu⁻

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³Jā⁻ga⁺ na⁺jää⁺ dsa⁻ gyuu⁻ kya⁺a⁺
cha⁺nē⁺ Jesús mah¹ kyey⁺ gooy⁻ nē⁺
kih¹ gyuu⁻ mah¹ ngiiy¹ kih¹ Dio. Pero
jnāāh¹ discipulo kyaay¹ ga⁺jūuh⁺
jnāāh¹ kih¹ dsa⁻ he⁺. ¹⁴Mah¹ ga⁺jāh⁺
Jesús siiyh⁺ jnāāh¹:

—Kwa⁺ jwē¹ ya⁻nāā⁺ gyuu⁻ ta⁺ la⁻
kin⁺. Ta⁺ ha⁻ hnāh⁺ kiyh¹, jēēh⁺ hī⁻
lā⁺ lā⁺kōo⁻ gyuu⁻, hī⁻ he⁺ ba⁺ jāā¹
Dio lā⁺hih⁺ kih¹.

¹⁵Ma⁻la⁺ ma⁻kyey⁻ gooy⁻ nē⁺ kih¹
gyuu⁻ he⁺, ya⁺hēēy⁺ jee⁺ jā⁻.

Jāā⁻ dsa⁻ kwa⁺a⁺ hī⁻ cha⁻ kuu⁺

ga⁺hlēēh⁺ kyaah⁺ Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶Jee⁺ ngooy¹ jā⁻, ja¹ jāā⁻ dsa⁻ mah¹
ga⁺siiyh⁺:

—Hne⁻ hī⁻ lā⁺ ta⁻jwoh¹ lluu¹, ¿hee⁻
hnøø¹ jmeen⁻ mah¹ tēēhn¹ jee⁺ mo⁺so⁺
juun⁺?

¹⁷He⁻jā⁻ ga⁺jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—¿Che⁺ ñeh⁺ hne⁻ he⁻ laan¹ lluu¹?
Jēēh⁺ ni⁺ jāā⁻ hī⁻ lluu¹ sa⁺ chāā⁻, jāā⁻
Dio ba⁺ hī⁻ lluu¹. Cher⁺mah¹ hnooh⁻
tēēh¹ jee⁺ mo⁺so⁺ juuh⁺, jā⁻ mi⁻teh⁻
lā⁺jē⁺ mada⁻ kih¹ Dio.

¹⁸—¿Hee⁻ ga⁺jā⁻ mi⁻ten⁺? —
ga⁺jāh⁺ dsa⁻ he⁺.

He⁻jā⁻ ga⁺jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Ta⁺ jngēēh⁺ dsa⁻, ta⁺ kaah⁺ hī⁻ lā⁺
kya⁺a⁺ jñāh⁺, ta⁺ hii⁺ kih¹ dsa⁻, ta⁺ jmee⁻
dsoo⁺ kih¹ juu¹ ta⁻juu¹. ¹⁹Wa⁺ hnaah⁺
tāā⁺ kyaah⁺ ma⁺ kyaah⁺. Wa⁺ hnaah⁺
dsa⁻ kyaah⁺ lā⁺kōo⁻ hnaah⁺ hñāah¹.

²⁰He⁻jā⁻ ga⁺jāh⁺ dsa⁻ he⁺ siiyh⁺:

—Lā⁺jē⁺ he⁻ na⁻ ma⁻mi⁻ten⁺ lā⁺jiih¹
ma⁺ mähñ¹. ¿Hee⁻ ga⁺ hnøø¹ jmeen⁻?

²¹He⁻jā⁻ ga⁺jāh⁺ Jesús siiyh⁺
ka⁻lāh⁺:

—Cher⁺mah¹ hnooh⁻ leeh⁺ lluu¹
go⁻te⁺, gwaah⁺ go⁻hni⁺ lā⁺jē⁺ he⁻
cha⁻ kyah¹ mah¹ go⁻kwēēh⁺ hī⁻
tā⁻ñēē⁺. Lā⁺jā⁻ ba⁺ lā⁺cha⁻ cha⁻miih⁻
kyah¹ gyuu¹ hī⁻ jmi⁻gyuu⁺. Jā⁻ga⁺ na⁺
ñēēh⁻ mah¹ jmeen⁻ kō⁻jōh⁺ —ga⁺jāh⁺
Jesús.

²²Ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁻ he⁺ juu¹ jā⁻,
ngaayh¹ ti⁻meeh⁻ dsēy¹, jēēh⁺, ma⁺
chay⁻ cha⁻miih⁻ kuu⁺. ²³Jā⁻ga⁺
ga⁺jāh⁺ Jesús siiyh⁺ jnāāh¹:

—Ma⁻ra⁺ ju⁻dsoo⁺ jwēēhn⁻ hnāh⁺,
jāā⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺, jwēēh⁻ la⁺ kiyh¹
heyh¹ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺. ²⁴Kōo⁻
ka⁻lāh⁺ jwēēhn⁻ hnāh⁺, sa⁺ ga⁺
jwēēh⁻ la⁺ kih¹ jāā⁻ camey⁺, ngēē⁺
to⁻gwa⁺ kōo⁻ hma⁻kuu⁺ lā⁺kōh⁺ ga⁺
he⁻ heh¹ jāā⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ jee⁺
jmee⁺ Dio hih⁺.

²⁵Ma⁺ ga⁺nuu⁺ jnāāh¹ hlēēyh⁺
lā⁺jā⁻, ga⁺tooh⁻ jnāāh¹ jēē⁺ dsah⁺
jnāāh¹, mah¹ ga⁺chiih⁺ jnāāh¹:

—¿Hii⁺ ba⁺ lāā⁺ ja⁻?

²⁶Lā⁺ ma⁻jēēy⁺ jā⁻ jnāāh¹, ga⁺jāyh⁺:
—He⁻ la⁻, sa⁺ lā⁺kēh⁺ dsa⁻ jmi⁻
jmee⁺, pero Dio ga⁺lā⁺jē⁺ ba⁺ liyh⁺
jmeey¹.

²⁷Jā⁻ga⁺ ga⁺jāh⁺ Pee⁺ siiyh⁺:

—Ma⁻jā⁻ ba⁺ lā⁺jē⁺ he⁻ cha⁻ kya⁺a⁺
jnāāh¹ mah¹ jmee⁺ jnāāh¹ kō⁻jōh⁺
kyaah⁺ hne⁻. ¿Hee⁻ ba⁺ na⁻ hñāh⁺
jnāāh¹?

²⁸He⁻jā⁻ ga⁺jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Ma⁻ra⁺ ju⁻dsoo⁺ jwēēhn⁻ hnāh⁺,
wa⁻ra⁺ ga⁺tē⁺ jee⁺ le⁺ hmēē⁺ lā⁺jē⁺
go⁻te⁺, ma⁺ja⁻ gya⁺ Hī⁻ ga⁺lēē⁺ngo¹
la⁺ jōōh¹ jee⁺ jmeey¹ hih⁺. Hī⁻ lā⁺jēē⁺
hnāh⁺ hī⁻ jmee⁺ kō⁻jōh⁺ kyaah⁺
jnā⁺, lā⁺jā⁻ ka⁻lāh⁺ nah¹ hnāh⁺ nē⁺
gya⁺to⁺ hma⁻sii⁻ mah¹ llah¹ hnāh⁺ ta⁺
kih¹ lā⁺jēē⁺ gya⁺to⁺ nāā⁺ dsa⁻ Israel.

²⁹Lä⁺jëë⁺ hi⁻ ma⁻tuu⁻ dsë⁺ ma⁻hwëë⁻ cha⁻neh⁺ kih⁺, ma⁻beey⁺ dsa⁻më⁺ øøyh⁻ dsa⁻ñuu⁻ øøyh⁻, ma⁻beey⁺ cho⁻jmiy⁻, ma⁻beey⁺ dsa⁻më⁺ kyaay⁺, ma⁻beey⁺ jooy⁺, ma⁻bey⁺ hwa⁺ kiyh⁺, cher⁺mah⁺ ga⁺bey⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ ja⁻ kwaat⁻ kin⁺, hi⁻ he⁺ hyoh⁺ hña⁻loo⁺ ga⁺lä⁺koh⁺ he⁻ ga⁺jä⁺ kiyh⁺ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ tēēyh⁺ jee⁺ mo⁻so⁻ juuy⁺. ³⁰Pero jwëë⁺ hi⁻ ya⁻nää⁺ to⁻në⁺, hi⁻ he⁺ jä⁺këë⁺. Hi⁻ jwëë⁺ hi⁻ ya⁻nää⁺ këë⁻, hi⁻ he⁺ lee⁺ to⁻në⁺.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁻koo⁻ la⁺ kih⁺ hi⁻ hña⁻ dsë⁺ kyaah⁺ dsa⁻juu⁻ kyaay⁺

20 He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ lä⁻koo⁻ ga⁺jmeë⁺ jaa⁻ dsa⁻juu⁻ cha⁻neh⁺ hi⁻ ñee⁺ tiih⁻ go⁻te⁺ na⁻hnääh⁺ hi⁻ jmeë⁺ ta⁺ jee⁻ na⁻jnaä⁺ chaah⁺ wii⁻ jëh⁺ kiyh⁺. ²Ma⁺ ga⁺lä⁻ee⁺ kiyh⁺ kyaah⁺ lä⁻jëë⁺ dsa⁻ he⁺ ha⁻ lä⁻koo⁻ te⁺ mi⁻hmaayh⁺ kih⁺ koo⁻ jmi⁺ ta⁺, ga⁺cheey⁺ jee⁻ na⁻jnaä⁺ chaah⁺ jëh⁺ kiyh⁺. ³Ya⁻hëëy⁺ ka⁻läh⁺ ko⁻hi⁻ ñu⁺ ta⁺lä⁺ tiih⁻, jee⁺ ja⁻ ga⁺jëëy⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ je⁻hmooh⁺ hi⁻ sa⁺ cha⁻ ta⁺ kih⁺. ⁴He⁻ja⁻ ga⁺siiyh⁺: “Hnäh⁺ ka⁻läh⁺ go⁻nää⁺ hnäh⁺ go⁻jmeë⁺ ta⁺ jee⁻ na⁻jnaä⁺ chaah⁺ jëh⁺ kin⁺. Mi⁻hmaah⁺ ba⁺ jnä⁺ na⁻tee⁺ kyah⁺ hnäh⁺.” Hi⁻ na⁻nää⁺ ba⁺ dsa⁻ he⁺. ⁵Dsa⁻juu⁻ he⁺ ya⁻hëë⁺ lä⁻hmëë⁺ ma⁺ ga⁺të⁺ lla⁻hyoo⁺, hi⁺ koo⁻ ka⁻läh⁺ ma⁺ ga⁺të⁺ ko⁻hi⁻ hnë⁺ ta⁺ ga⁺hloo⁺. Ja⁻ba⁺ lä⁻ja⁻ ga⁺hëëy⁺ kih⁺ jñah⁺ ka⁻läh⁺ hi⁻ na⁻jmeë⁺ ta⁺ kiyh⁺. ⁶Ma⁻ngoo⁺ ga⁺të⁺ ko⁻hi⁻ hña⁺, ya⁻hëëy⁺ ka⁻läh⁺ mah⁺ ga⁺jñäy⁺ jñah⁺ ga⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ cha⁻ ta⁺ kih⁺. Mah⁺ ga⁺siiyh⁺: “¿He⁻la⁻ tääh⁺ hnäh⁺ jee⁻ la⁻ lä⁻taa⁺ jmi⁺ mah⁺ sa⁺ cha⁻ ta⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺?” ⁷He⁻ja⁻

ga⁺jäh⁺ dsa⁻ he⁺ siiyh⁺: “Kih⁺ he⁻ sa⁻ chaa⁻ ni⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁻kwëëh⁺ jnääh⁺ ta⁺, he⁻ja⁻ ba⁺ na⁻ he⁻ tøøh⁺ jnääh⁺ jee⁻ la⁻.” He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ dsa⁻juu⁻ chaah⁺ jëh⁺ ja⁻, siiyh⁺: “Go⁻nää⁺ hnäh⁺ ka⁻läh⁺, go⁻jmeë⁺ hnäh⁺ ta⁺ jee⁻ chaah⁺ jëh⁺ kin⁺. Mi⁻hmaah⁺ ba⁺ jnä⁺ na⁻tee⁺ jñeeh⁺ hnäh⁺.”

⁸Ma⁺ ga⁻ñuu⁻ jmi⁺ ja⁻, ga⁺jmeë⁺ dsa⁻juu⁻ mada⁻ kih⁺ hi⁻ ma⁺ jää⁺ moz⁻, ga⁺jäyh⁺ siiyh⁺: “Tee⁺ ga⁺lä⁻jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻jmeë⁺ ta⁺, mah⁺ mi⁻hmaah⁺ jñeey⁺ na⁻tee⁺ kih⁺ koo⁻ jmi⁺ ta⁺. Løø⁺ kyaah⁺ hi⁻ ma⁻na⁻nää⁺ këë⁻ go⁻te⁺ mah⁺ mi⁻lla⁻ kyaah⁺ hi⁻ ma⁻na⁻nää⁺ to⁻në⁺.” ⁹Lä⁻jëë⁺ hi⁻ ga⁺taah⁺ jmeë⁺ ta⁺, ma⁻ngoo⁺ ga⁺të⁺ ko⁻hi⁻ hña⁺, ya⁻näy⁺ ma⁺ jaa⁻ ma⁺ jaa⁻ ga⁺koo⁺ jñee⁺ na⁻tee⁺ kih⁺ ma⁺ koo⁻ jmi⁺ ta⁺. ¹⁰Ja⁻ga⁺ ga⁺lla⁻nää⁺ hi⁻ ga⁺taah⁺ to⁻në⁺ na⁻jmeë⁺ ta⁺. Ma⁺ tēēyh⁺ cha⁻ga⁺miih⁺ jñeey⁺ ma⁺ laay⁺. Pero ga⁺hyoyh⁺ ja⁻ba⁺ kih⁺ koo⁻ jmi⁺ ta⁺ ba⁺ ka⁻läh⁺. ¹¹Ma⁺ ga⁺kooy⁺ jñeey⁺ ga⁺løøy⁺ cha⁻hääy⁺ dsa⁻juuy⁻, ¹²ga⁺jäyh⁺: “Hi⁻ ma⁻na⁻nää⁺ këë⁻ go⁻te⁺, ga⁺jmeëy⁺ ta⁺ koo⁻ hor⁻ ba⁺, mah⁺ ja⁻ba⁺ kwee⁻ ma⁻mi⁻hmaah⁺ kiyh⁺ lä⁻koh⁺ te⁺ he⁻ ma⁻mi⁻hmaah⁺ kya⁺ jnääh⁺ hi⁻ ma⁻jëë⁺ wii⁻ cha⁻hyoo⁺ lä⁻taa⁺ jmi⁺”, ga⁺jäyh⁺ siiyh⁺ dsa⁻juu⁻ chaah⁺ jëh⁺. ¹³He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ dsa⁻juuy⁻ siiyh⁺ jaa⁻ hi⁻ ti⁻choo⁺ juu⁺ he⁺: “Sa⁺ cha⁻ jmeen⁺ hña⁻ dsën⁺ kyah⁺ hne⁻ ome⁺. ¿Ja⁺ ma⁻tooh⁺ jne⁺ juu⁺ kwee⁻ he⁻ mi⁻hmaahn⁺ kyah⁺ na⁻tee⁺ kih⁺ koo⁻ jmi⁺ ta⁺?” ¹⁴Kii⁺ ba⁺ hne⁻ jñeeh⁺ mah⁺ gwaah⁺ kyah⁺. Jëëh⁺ lä⁻na⁻ hyoh⁺ dsën⁺ ma⁻kwëëhn⁺ hi⁻ ma⁻he⁻ këë⁻ go⁻te⁺, ja⁻ba⁺ lä⁻koo⁻ te⁺ he⁻ ma⁻kwëëhn⁺ hne⁻. ¹⁵¿Che⁺ sa⁺

na-ngen¹ jwē¹ jmeen¹ lā⁺ hyoh⁻ dsen⁻ kyaah¹ kuu¹ kin⁻? ¿O che¹ wi¹ hoh¹ kih¹ he⁻ jmeen⁻ llu¹ dsen⁻?”, ga⁺ jāh¹ dsa⁻ juu¹ he¹. ¹⁶Lā⁺ ja⁻ le¹, hī⁻ ya⁻ nāā¹ kēē⁻, hī⁻ he¹ leē⁻ to⁻ nē⁻. Hī⁻ ya⁻ nāā¹ to⁻ nē⁻, hī⁻ he¹ jā¹ kēē⁻. Jēēh¹, jwēē¹ hī⁻ na⁻ teeh¹, pero miih⁻ go⁻ te¹ ba¹ hī⁻ na⁻ lleeh¹ —ga⁺ jāh¹ Jesús.

Ngoo¹ hnē⁻ jiih⁻ jmeeh⁻ Jesús juu¹ he⁻ juuy¹

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷Ma¹ hāā¹ Jesús jwē¹ ngooy¹ ta⁻ Jerusalén, ga⁺ tēēyh¹ kah¹ lā⁺ jēē⁻ gya⁺ tuu¹ jnāāh¹ mah¹ ga⁺ siiyh¹ jnāāh¹:

¹⁸—Jēē⁻ da¹ hnāh¹, dsa⁻ nōø¹ jne⁻ ta⁻ Jerusalén. Jee¹ oo⁺ ngēē⁻ dsa⁻ Hī⁻ ga⁺ lēē⁻ ngo¹ la⁻ ja⁻ goo⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah¹ kyaah¹ ta⁻ jwoh¹ kyaā¹ ley. Hī⁻ he¹ bāāh⁺ jnā¹ dsoo¹ mah¹ jngēēh¹ dsa⁻ jnā¹. ¹⁹Ja⁻ ga⁺ ngēēy¹ jnā¹ ja⁻ goo⁻ dsa⁻ hī⁻ sa⁺ laā¹ judiu. Mah¹ mi⁻ kwayh¹ jnā¹, jmi⁻ baay¹ jnā¹, ja⁻ ga⁺ dsa⁻ tāāy¹ jnā¹ dsoh¹ hma⁻ cru⁻. Pero lā⁺ jiihn¹ ka⁻ lāh¹ ga⁺ ma⁻ hya⁻ hnē⁻ jmi¹.

Jacobo kyaah¹ Jwaā⁻ ga⁺ ngiyy¹ he⁻ gyay⁺ jwoo¹ kih¹ Jesús

(Mr. 10:35-45)

²⁰Ja⁻ ga⁺ ja¹ mē¹ Zebedeo kyaah¹ lā⁺ uu¹ jo⁻ nūuyh¹, ga⁺ juuyh¹ jnēy¹ cha⁻ nē⁻ Jesús mah¹ ga⁺ chuuy¹ kyaah¹:

²¹—¿Hee⁻ jwi¹h¹ jnā¹? —ga⁺ jāh¹ Jesús siiyh¹.

—Hih¹ lā⁺ uu¹ chih⁻ kyaan⁺, jmee⁻ mada⁻ dsa⁻ tāayh¹ koo¹ kyah¹ wa⁻ ra⁻ ga⁺ tē¹ jee⁻ jmeeh¹ hih⁺, jaā⁻ jwoo¹ ra⁻ lluu¹ kyah¹ hi⁺ jnāh¹ jwoo¹ ra⁻ kēh¹ kyah¹ —ga⁺ jāh¹ dsa⁻ mē¹ he¹ siiyh¹ Jesús.

²²He⁻ ja⁻ ga⁺ jēēh⁻ Jesús juu¹ kiyh¹, siiyh¹:

—Sa⁺ nēh¹ hnāh¹ hee⁻ na⁻ ngi¹h¹ hnāh¹. ¿Che¹ tāāh⁺ hnāh¹ jēēh¹ hnāh¹ lli¹ wi¹ he⁻ na¹ ga⁺ jēēn⁻? ¿Che¹ lā⁻ be¹ hoh¹ hnāh¹ dsa⁻ ngēēh¹ hnāh¹ he⁻ wi¹ he⁻ na¹ ga⁺ dsa⁻ ngēēn⁻?

—Tāā⁺ ba¹ jnāāh¹ —ga⁺ jāyh¹.

²³He⁻ ja⁻ ga⁺ jāh¹ Jesús siiyh¹:

—Ma⁻ ra⁻ he⁻ jēēh¹ ba¹ hnāh¹ lli¹ wi¹ he⁻ na¹ ga⁺ jēēn⁻, hi⁺ dsa⁻ ngēēh¹ hnāh¹ he⁻ wi¹ he⁻ na¹ ga⁺ dsa⁻ ngēēn⁻. Pero he⁻ nah¹ hnāh¹ jwoo¹ ra⁻ lluu¹ o jwoo¹ ra⁻ kēh¹ kin⁺, sa⁺ ga⁺ tēēn⁻ kwan⁻. He⁻ ja⁻ hyoh⁺ hī⁻ na⁻ lleeh¹ kyaā¹ Tāā⁺ kyaan⁺ ba¹ ja⁻.

²⁴Gyaā¹ discípulo dsa⁻ kyaah¹ jnāāh¹ ga⁺ lā⁺ lleey¹ kyaah¹ lā⁺ uu¹ hī⁻ he¹, ma⁺ ga⁺ nuuy¹ juu¹ ja⁻. ²⁵Ja⁻ ga⁺ ga⁺ tēē¹ Jesús kih¹ lā⁺ jēē⁻ jnāāh¹ mah¹ ga⁺ siiyh¹ jnāāh¹:

—Nēh¹ ba¹ hnāh¹ lā⁺ koo⁻ jmee⁻ dsa⁻ ta⁻ hī⁻ jmee⁻ hih⁺ kih¹ dsa⁻ gooy¹, kaayh⁻ lā⁺ lla⁺ dsēy¹. Dsa⁻ kaah¹ he¹ kaah⁻ lā⁺ tē⁻ dsēy¹ dsa⁻ gooy¹.

²⁶Pero jee⁻ kyah¹ hnāh¹ sa⁺ cha⁻ he⁻ kih¹ jmeeh¹ hnāh¹ lā⁺ ja⁻. Hī⁻ hnōø¹ leē⁻ jōøh¹ ga⁺ kih¹ lā⁺ jēē⁻ hnāh¹, hī⁻ he¹ tēē⁻ jmee¹ ta⁻ he¹ kih¹ lā⁺ jēē⁻ ba¹. ²⁷Hī⁻ hnōø¹ ka¹ nē¹ kih¹ jee⁻ lā⁺ jēē⁻, hī⁻ he¹ tēē⁻ jmeey¹ ta⁻ he¹ kih¹ lā⁺ jēē⁻ ba¹. ²⁸Jēēh¹, sa⁺ ma⁻ ja⁻ Hī⁻ ga⁺ lēē⁻ ngo¹ la⁻ mah¹ jmee¹ dsa⁻ ta⁻ he¹ kiyh¹, ma⁻ jan⁻ mah¹ jmeen⁻ ta⁻ he¹ kih¹ dsa⁻ ba¹. Ma⁻ jan⁻ mah¹ kwaan⁻ hñiin⁺ juun¹, he⁻ ja⁻ kēē¹ jma⁻ mah¹ lāā¹ jwēē¹ dsa⁻.

Ga⁺ mi⁻ hlāā¹ Jesús uu¹ dsa⁻ tuu¹

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹Lā⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁺ hwēēy¹ jwi¹ Jericó, jwēē¹ jwēte⁻ dsa⁻ ma⁺ chaa¹ kaah¹ kiyh¹. ³⁰Ma⁺ tāāh¹ uu¹ dsa⁻ tuu¹

koo' jwē'. Lā⁺koō⁻ ma' ga⁻nuuy' ngoo' Jesús cha'jwē' ja⁻, ga⁻lōōy' hlēēyh⁺ kī⁻gaa⁻, ma' jāyh⁺:

—Dsa⁻jōōh⁺ kyaan⁺, hne⁻ hī⁻ laa⁺ sa'ju⁻ kih⁺ David, wa' lā⁻nih⁺ hoh⁺ kya⁺ jnāäh⁺.

³¹Hi⁻ ga⁻juuh⁺ dsa⁻ kiyh⁺, mah⁺ mo⁺so⁺ ma' tooyh⁺ miih⁺. Pero dsa⁻tūu⁺ he' cha⁻ga⁻miih⁻ miih⁺ ma' tooyh⁺:

—Dsa⁻jōōh⁺ kyaan⁺, sa'ju⁻ kih⁺ David, wa' lā⁻nih⁺ hoh⁺ kya⁺ jnāäh⁺.

³²Ja⁻ga⁻ ga⁻noo⁻ Jesús, mah⁺ ga⁻tēēyh⁺ ga⁻siiyh⁺:

—¿Hee⁻ hnooh⁻ hnäh⁺ jmeen⁻ kyah⁺ hnäh⁺?

³³He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁺ dsa⁻tūu⁺ he' siiyh⁺:

—Dsa⁻jōōh⁺ kyaan⁺, hnōō⁻ jnāäh⁺ lā⁺jnā⁺ mī⁺nē⁺ jnāäh⁺.

³⁴Ga⁻lā⁻nih⁺ dsē⁺ Jesús kiyh⁺, ga⁻sooyh⁺ mī⁺nē⁺ dsa⁻tūu⁺ he'. Lā⁻chah⁺ ja⁻ ga⁻lā⁻jnā⁺ mī⁺nēy⁺. Hi⁻ ga⁻jmeey⁺ ko⁻jōh⁺ kyaah⁺ Jesús.

**Ga⁻he⁺ Jesús na⁻dsēē⁻ burr⁻ jwii⁻
Jerusalén**

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

21 Ja⁻ga⁻ tēēy⁺ Jerusalén ga⁻nāāy⁺ chuuh⁺ jwii⁻ Betfagé, koo⁺ kih⁺ moh⁺ Olivo. He⁻ ja⁻ ga⁻jmeey⁺ Jesús mada⁺ kih⁺ uu⁺ dsa⁻kyaah⁺ jnāäh⁺. ²Ga⁻siiyh⁺:

—Go⁻nāā⁺ hnäh⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁻ he⁻ nōō⁺ ta⁺ cha⁻nē⁺. Jee⁺ oo⁺, jnāäh⁺ hnäh⁺ jaa⁻ burr⁻ hyaa⁻ hī⁻ na⁻hñuuh⁺ hī⁻ jāā⁺ gyuu⁻. Ja⁻ cheeh⁻ hnäh⁺ mah⁺ ya⁺jāäh⁺ hnäh⁺ kin⁺.

³Cher⁺mah⁺ chaā⁺ jaa⁻ hī⁻ ga⁻ngii⁺ juu⁺ kyah⁺ hnäh⁺, ja⁻ jwiih⁺ hnih⁺: “Jmee⁻ bi⁺i⁺ kih⁺ Dsa⁻jōōh⁺ kya⁺ jnāäh⁺ ba⁺ la⁺, chah⁺ ba⁺ ya⁺jāā⁺ jnāäh⁺ ka⁺lāh⁺”, jwiih⁺ hnih⁺.

⁴Lā⁻ja⁻ ga⁻la⁺ mah⁺ lā⁻te⁺ lā⁻koō⁻ ga⁻jäh⁺ jaa⁻ hī⁻ ga⁻ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺, lā⁻ ma⁺ ga⁻jāyh⁺:

⁵Chiih⁺ dsa⁻ hī⁻ tāäh⁺ jwii⁻ Sión: “Jēē⁺ da⁺, hii⁻ Rey kyaah⁺ hnäh⁺ ja⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺.”

Hwaay⁺ jwēte, na⁻dsēēy⁻ jaa⁻ burr⁻, na⁻dsēēy⁻ joō⁺ burr⁻ hyaa⁻ hī⁻ tēē⁺ ka⁻ lōō⁺.”

⁶Na⁻nāā⁺ ba⁺ hī⁻ he⁺, ga⁻jmeey⁺ lā⁻koō⁻ te⁺ mada⁺ he⁻ ga⁻jmeey⁺ Jesús kiyh⁺. ⁷Na⁻kyaay⁺ jaa⁻ burr⁻ hyaa⁻ hī⁻ jāā⁺ gyuu⁻, ja⁻ga⁻ ga⁻kye⁻ dsa⁻ hmiih⁻ kih⁺ ka⁻luu⁺ burr⁻ mäh⁺ he⁺ mah⁺ ga⁻wii⁺ Jesús. ⁸Jwēē⁺ jwēte dsa⁻ ma⁺ tāäh⁺ jee⁺ ngooy⁺ ja⁻. Ko⁻llaā⁺ ga⁻ja⁺ hmiih⁻ kih⁺ cha⁻jwē⁺ hī⁺ jñah⁺ ga⁻hnā⁺ nīih⁺ hma⁻ ga⁻jay⁺ cha⁻jwē⁺. ⁹Dsa⁻ hī⁻ ma⁺ chaā⁺ kaah⁺, kyaah⁺ hī⁻ ga⁻nāā⁺ jāā⁺ ma⁺ tooyh⁻ cha⁻miih⁻ miih⁺, ma⁺ jāyh⁺:

—iHe⁻ ba⁺ che⁻ lluu⁺ sa'ju⁻ kih⁺ David! iDio kyaah⁺ hī⁻ ja⁺ lā⁻hih⁺ kiyh⁺! iHe⁻ ba⁺ che⁻ lluu⁺ hī⁺ jōōh⁺ hī⁻ gya⁺ gyuu⁺h⁺!

¹⁰Lā⁻koō⁻ ma⁺ ga⁻he⁺ Jesús Jerusalén, lā⁻kaa⁻ jee⁺ jwii⁻ ga⁻chi⁺ ga⁻jwaa⁺ dsa⁻, ma⁺ ngiiy⁺ juu⁺:

—¿Hii⁻ ba⁺ na⁻?

¹¹Mah⁺ ma⁺ jāh⁺ dsa⁻:

—Hī⁻ na⁻ he⁺ Jesús, jaa⁻ hī⁻ ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio hī⁻ chaā⁺ Nazaret hwa⁺ Galilea.

**Ga⁻hwēē⁺ Jesús dsa⁻ hī⁻ ma⁺ tāäh⁺
hni⁺ jee⁺ chih⁺ gwah⁺**

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹²Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻lloo⁺ Jesús ho⁻hne⁻ kih⁺ gwah⁺ juuh⁺. Ga⁻hēēy⁺ kih⁺ lā⁻jēē⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁺ lla⁺ hmooh⁺. Ga⁻saā⁺ ga⁻jaay⁺ na⁻mes⁻ kih⁺ dsa⁻ hī⁻ ma⁺ mī⁺si⁺ kuu⁺, hī⁺ ga⁻saā⁺ ga⁻jaay⁺

jee' nøø' hmooh' kih' hī- ma' hnēē~
juu-. ¹³Mah' ga'siiyh':

—Lā' la- lle' juu' kih' Dio: “Hne' kin'
lā' chee' hne' jee' ngii' dsa- kih' Dio.”
Pero ma-jmeeh' hnäh' lā' koo- too-
jee' dsa-taah' dsa-hii' ba'.

¹⁴Jee' ma' chih' gwah' juuh' ja-,
ya'näa' dsa-tuu' kyaah' dsa-jluuh'
chanē' Jesús mah' ga'mi-hlääy'.

¹⁵Pero ga'lā-llee' lā-jēē' jmi-dsa-
kaah' kyaah' ta-jwoh' kyaah' ley
ma' ga-jēē' lā-jē' he- juh-gaa-
he- ga-jmee' Jesús jee' ja-. Hi'
ga'lā-llee' ka-läh' lā-koo- ma'
ga-jēē' tääh' chih- tooh- miih' koo'
gwah' ja-:

—iHe- ba' che- lluu' hī- laa' sa'ju-
kih' David! —ma' jäh' chih- he'.

¹⁶He- ja- ga-jäh' dsa-kaah' he'
siiyh' Jesús:

—¿Che' nuuh-, hee- na- hlēēh-
chih- tääh' na'?

—Nuu- ba' jnä' —ga-jäh' Jesús—.
Hnäh' na' che' sa' ma-heh- hnäh'
jih'koh' jee' na-si- lā-la-:

Lā-jēē' chih-pih', lā-kye- hī-
tuh',

hne- Dio ma-mi-tēēh' hnih'
kwee- ha- lā- jmeey' juuh-
kyah'.

¹⁷Mo'so- ga-jmääy' he' dsa- he'.
Ya'hēē' Jesús jee' jwii- Jerusalén ja-,
ngaayh' ta' jee' jwii- Betania, jee' ja-
ga-jäy'.

**Ga-jwä' Jesús dso'jwii' kih' chaah'
higo**

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸Tiih- ga' jyoh' jmi', nee' ka-läh'
Jesús ta' jwii- Jerusalén. Peer- ja'
kyoyh- jee' hääy' jwē'. ¹⁹Koo' jwē'
jee' ngooy' ja' ga-jēē' koo- chaah'
higo. Mah' ngooy' na-jēē' che' hii'

mi'. Ma' ga-jēē', ni- koo- mi' sa-
cha- hii-, ma-la- moo- jmah' ba'
choo'. Mah' ga'siiyh- chaah' hma-
ja-:

—Jih'koh' mo'so- hii' mi' kyah'
hne-.

Lā-chah' ja- ga-lā-kii- chaah'
higo ja-. ²⁰Ma' ga-jēē' jnääh' ha- lā-
ga-jmee' Jesús, ga-jēē' dsah- jnääh',
mah' ga-jäh' jnääh':

—¿Ha- lā- ma-lā-kii- chah' go-te'
chaah' higo na'?

²¹He- ja- ga-jäh' Jesús siiyh-
jnääh':

—Ma-ra' ju'dsoo' jwēēhn- hnäh',
cher'mah' dsoo' hoh' hnäh' hi- sa-
jmeeh' hnäh' to' hu'dsē-, ja- ma-la-
he- la- le' jmeeh' hnäh'. Le' jwiih'
hnäh' moh' chih' na-: “Jñuu' jee'
na-, jwäā- hñaa' cha'jmi-ñeeh'”,
hi- lā-ja- le'. ²²Lā-jēē' he- ngiih'
hnäh' kih' Dio, cher'mah' dsoo' hoh'
hnäh', hñah- ba' hnäh'.

**He- ja' gyuu' ba' hih- he- jmee-
Jesús**

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³Lā-koo- ma' ga-lloo' Jesús jee'
chih' gwah' juuh- ga-løoy' mi-tēēy-
dsa-. Ma' ga-lla-näa' chanēy'
dsa-kaah' kyaah' jmi-dsa-, kyaah'
dsa-gyuu', ga-ngiiy' juu' kih' Jesús:
—¿Che' cha- jwē' kyah' he- jmeeh-
lā-jēē' he- na'? ¿Hii- kih' hih- he-
jmeeh- lā-na'?

²⁴He- ja- ga-jēēh- Jesús juu' kiyh',
ga-siiyh-:

—Ngiiin' koo- mi'juu' kyah' hnäh'
ka-läh'. Jēēh- da' hnäh' kin' jää',
ja-ga-jwahn- hī- kih' hih- he- jmeen-
lā-la-. ²⁵¿Hii- ga-jmee' hih- he-
ga'chaa' Jwaa' dsa- jmi', che' Dio o
che' dsa-ñuu'?

Jee' tääyh' ja' ma' llay' juu' kyaah' dsa'kyaayh', ma' jayh':

—Cher'mah' ga'jah' jne', hih' kih' Dio ba' ja', Jesús jah': "¿He-la' sa' ga'lä'dsoo' hoh' hnäh' kiyh' ga' ja'?" ²⁶Hi' cher'mah' ga'jah' jne', ja' hih' kih' dsa' ba' ja', hii' goo' jnän' kyaah' dsa', jëeh', lä'jëë' dsa' ma' jmää' kwaat' Jwaa' ma' laa' jaa' hi' ma' ngëë' juu' kih' Dio —ma' jah' dsa'kaah' he'.

²⁷He' ja' ga'jah' dsa'kaah' he' ga'siiyh' Jesús:

—Sa' ñe' jnääh'.

Mah' ga'jeeh' Jesús juu' kiyh' ka-läh', ga'siiyh':

—Ni' jnä' sa' jmeehn' juu' hi' ga'jmeë' hih' he' jmeen' he' la'.

Juu' na'hmää' lä'koo' la' kih' uu' chih'ñuuh'

²⁸He' ja' ga'ngii' Jesús juu' kiyh' ka-läh':

—¿Hee' hu' dsë' jmeeh' hnäh' kih' he' jwahn' la'? Jaa' dsa' ma' chaa' uu' chih' kya'. Ga'siiyh' jaa' chih' he': "Gyuu' kyaan', goh' na' go'jmeeh' ta' jee' na' jnäa' chaah' wii' jëh' kin'." ²⁹He' ja' ga'jah' chih' he' siiyh' jmiy': "Sa' hnoon' niin'." Ko' hwëë' ga' ja', ga'lä'sii' hu' dsë' kiyh' mah' ngooy'. ³⁰Ja' ga' ga'tëëyh' hi' jaa' he', ga'jmeey' mada' kiyh' lä'koo' ga'jmeey' mada' kih' hi' to' në' he'. Jooy' he' ga'jah': "Nee' tää', ni' ba' jnä'." Mah' sa' ñeey'.

³¹¿Hi' jaa' jee' lä'uu' ga'jmeë' lä' hnøø' jmiy'?

Mah' ga'jah' dsa' he':

—Hi' to' në' ba'.

He' ja' ga'jah' Jesús siiyh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh'.

Lä'jëë' hi' koo' ku'sih' kyaah' hyaa'

hi' ga'nää' kyaah' wa' hi' cha' hi', dsa'taah' jee' jmeë' Dio hih' jää' ga' lä'koh' ga' hnäh'. ³²Jëeh' ja' Jwaa' jee' kyah' hnäh', ma' mi' jnääy' ha' lä' ma' go'taah' hnäh' kyaah' he' llu' mah' sa' ga'lä'heeh' hnäh' kiyh'. Pero dsa' hi' koo' ku'sih' kyaah' hyaa' hlëëh' he' ga'lä'heey' kiyh'. Ma'ke' ga'jëeh' hnäh' ga'lä'heë' dsa' kih' Jwaa', pero ni' lä'ja' sa' ga'lä'dsaa' hoh' hnäh' miih' mah' ma' lä'heeh' hnäh' kiyh'.

Juu' na'hmää' lä'koo' la' kih' dsa' hi' ga'høø' ta' kih' jñah'

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³Nuu' da' hnäh' jyoh' juu' na'hmää'. Ma' chaa' jaa' dsa'juu' hi' ga'tää' koo' nää' chaah' wii' jëh'. Ga'jney' lä'ku' lä'jii', ga'mi'lluy' jee' ma' hwëëy' jmi' mi'jeh' ja'. Ga'chih' koo' na'hyah' he' nii' jee' ga'wii' dsa' hi' ga'taah' ga'høø' jee' na' jnäa' chaah' jëh'. Ma' ga'la' he' ja', ga'tooyh' goo' dsa' he' høøy' ma' to'dsaah'. Ja' ga' ya'hëëy' ngooy' uu'. ³⁴Ma' ga'lloo' jii' kih' mi'jeh' ja', ga'cheey' moz' kyaay' jee' ma' tääh' dsa' høø' ta' kiyh' mah' ma' koooy' heey' he' ma' tëëy'. ³⁵Ma' ga'lla'nää' moz' he' jee' na' jnäa' chaah' wii' jëh' kih' dsa'juuy', dsa' hi' ma' tääh' høø' he' ga'jney' jwë' kih' moz' he'. Ko'llaa' ga'jmi' ga'baay', jñah' ga'jngëëyh' go'te, hi' jñah' ko'llaa' ga'tey' kuu' kih'. ³⁶Ga'cheey' lä'hmëë' jñah' ga' moz', jwëë' ga'lä'koh' ga' hi' ga'cheey' to' në'. Ja'ba' lä'ja' ga'jmeey' kih' hi' he'. ³⁷Jee' ga'dsaa' ga'cheey' jooy'. Ma' jmeey' hu' dsë': "Go' jmeë' ga' dsa' oo' he' kih' chih' kyaan' la'". ³⁸Ma'

ga⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ hoo⁺ chaah⁺ jëh⁺ ja⁻, ja⁺ chih⁻ he⁺, ga⁺taayh⁻ ga⁺llay⁺ juu⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaayh⁺: “Hi⁻ oo⁺ na⁻, hi⁻ ja⁺ kyaah⁺ ta⁺ jnän⁻. Wa⁺ jngëeh⁺ jnih⁺ mah⁺ jän⁺ kyaah⁺ heey⁺ he⁻ ma⁺ tëëy⁻.” ³⁹He⁻ ja⁻ ga⁺saah⁺ dsih⁺. Ga⁺lleey⁻ ta⁺ ka⁺hne⁻ jee⁺ ma⁺ na⁻jnaä⁺ chaah⁺ jëh⁺ ja⁻, mah⁺ ga⁺jngëeh⁺ dsih⁺. ⁴⁰Wa⁻ra⁻ ga⁺lloo⁺ dsa⁻jua⁺ chaah⁺ jëh⁺ ja⁻, ðhee⁻ ba⁺ jmeey⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ jmee⁺ ta⁺ kiyh⁺ he⁺, laah⁺ hnäh⁺? —ga⁺jäh⁺ Jesús.

⁴¹Mah⁺ ga⁺jeeyh⁻ kih⁺ Jesús:

—Sa⁺ lä⁺nih⁺ dsë⁻ jngëëyh⁺ dsa⁻ hi⁻ hñaä⁺ dsë⁻ he⁺, mah⁺ tooyh⁺ goo⁻ jñah⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁺ kiyh⁺. Hi⁻ he⁺ ba⁺ ngëë⁺ mi⁺jëh⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺të⁺ jii⁻ he⁻ chooyh⁺ —ga⁺jäyh⁺ siiyh⁺ Jesús.

⁴²Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺ ka⁻läh⁺:

—ðChe⁺ jih⁺koh⁺ sa⁺ ma⁻heh⁻ hnäh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio jee⁺ na⁻si⁻ lä⁺la⁻?:

Ja⁻ba⁺ kuu⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺tih⁺ dsë⁻ të⁺hyah⁺,

he⁻ja⁻ ba⁺ ga⁺jä⁺ lä⁺koo⁻ mi⁺kkuu⁺ he⁻ kye⁻ dsa⁻ to⁻në⁻ kih⁺ koo⁻ hne⁺ juuh⁻.

Dio ba⁺ he⁺ hi⁻ ga⁺jmeey⁺ lä⁺ja⁻, he⁻ja⁻ dsaa⁻ dsë⁻ jne⁺, ga⁺jäh⁺ Jesús.

⁴³He⁻ja⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁺, jñuh⁺ Dio ta⁺ he⁻ ma⁻na⁻hñaah⁺ hnäh⁺ jmeeh⁺ mah⁺ tooyh⁺ goo⁻ jñah⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁺ lä⁺lle⁺ kih⁺. ⁴⁴Hi⁻ täh⁺ në⁺ kuu⁺ ja⁻, hi⁻ he⁺ chu⁻joo⁺ jmi⁺ngo⁺ kih⁺. Hi⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺to⁺h⁺ kuu⁺ ja⁻ në⁺ kih⁺ dsa⁻, jleeyh⁺ go⁻te⁻.

⁴⁵Lä⁺ ma⁺ ga⁺nuuy⁺ juu⁺ lä⁺ dsoo⁻ he⁻ ga⁺hlëeh⁺ Jesús, lä⁺jëë⁺ jmi⁺dsa⁻ kaah⁺ he⁺ kyaah⁺ dsa⁻ fariseo ga⁺tah⁺ dsëy⁺ he⁻ ga⁺hlëeh⁺ Jesús kiyh⁺ kyaah⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺ ja⁻. ⁴⁶Ma⁺ hnooh⁺ dsa⁻kaah⁺ he⁺ ha⁻ lä⁺ jee⁺ ma⁺

saayh⁺ Jesús. Pero ma⁺ goyh⁺ kyaah⁺ dsa⁻, jëëh⁺ ma⁺ jmää⁺ dsa⁻ kwaat⁻ Jesús laay⁺ jaa⁻ hi⁻ ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁺koo⁻ la⁺ jmi⁺ jee⁺ dsa⁻jee⁺ goo⁻ dsa⁻

(Lc. 14:15ddd-24)

22 Koo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺hlëeh⁺ Jesús juu⁺ na⁻hmää⁺, ga⁺jäyh⁺:

²—He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ lä⁺koo⁻ ga⁺jmeey⁺ jaa⁻ rey hi⁻ ga⁺jmeey⁺ koo⁻ jmi⁺ ma⁺ ga⁺jee⁺ goo⁻ chih⁻ kyaay⁺. ³Ga⁺cheey⁺ moz⁻ mah⁺ dsa⁻tëëyh⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ ma⁻na⁻la⁻ juu⁺ ya⁻nää⁺ jmi⁺ kih⁺ hi⁻ dsa⁻jee⁺ goo⁻. Pero ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ he⁺ sa⁺ ga⁺hii⁺ ma⁺ ya⁻nää⁺. ⁴Ga⁺të⁺ to⁺ jiih⁻ ga⁺cheey⁺ jñah⁺ ga⁺moz⁻ mah⁺ ga⁺siiyh⁺: “Chiih⁺ hi⁻ ma⁻na⁻la⁻ juu⁺ ya⁻nää⁺, ma⁻na⁻la⁻ ba⁺ ma⁺ he⁻ kuyh⁺. Ma⁺jmeen⁺ mada⁺ ma⁻jngëeh⁺ dsa⁻ kya⁺ kyaah⁺ jñah⁺ ga⁺jäh⁺ hi⁻ ga⁺mi⁺gyan⁺. Ya⁻nää⁺ hnäh⁺ ja⁻, jee⁺ le⁺ jmi⁺ kih⁺ hi⁻ jee⁺ goo⁻, jëëh⁺, ga⁺lä⁺jë⁺ ba⁺ ma⁻na⁻llu⁻.” ⁵Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻teeh⁺ he⁺ sa⁺ ga⁺jmeey⁺ he⁺. Ga⁺näy⁺ jee⁺ jyoh⁺ ba⁺. Jaa⁻ he⁺ ñee⁺ na⁻jëë⁺ hwa⁺ kih⁺. Jñah⁺ he⁺ ñee⁺ jee⁺ noo⁺ hmooh⁺ kiyh⁺. ⁶Hi⁻ jñah⁺ he⁺ ga⁺saayh⁺ moz⁻ kyaay⁺ rey, ga⁺jmeeyh⁺ mah⁺ ga⁺jngëëyh⁺. ⁷Lä⁺ ma⁺ ga⁺llooh⁺ juu⁺ kih⁺ rey, ga⁺lä⁺lleey⁺ jwërte. Ga⁺cheey⁺ hlöo⁺ kyaay⁺ mah⁺ ga⁺mi⁺llaay⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ ga⁺jngëeh⁺ moz⁻ kyaay⁺, lä⁺jiih⁺ ga⁺jëy⁺ go⁻te⁻ jee⁺ jwi⁻ kih⁺ hi⁻ he⁺. ⁸Mah⁺ ga⁺siiyh⁺ lä⁺jëë⁺ moz⁻ kyaay⁺: “Ga⁺lä⁺jë⁺ ba⁺ ma⁻na⁻llu⁻ kih⁺ jmi⁺, pero lä⁺jëë⁺ hi⁻ ma⁻na⁻teeh⁺ he⁺ mo⁻so⁻ heh⁺ ya⁻näy⁺ jee⁺ la⁻. ⁹Na⁺ go⁻nää⁺ hnäh⁺ lä⁺kaa⁻ cha⁺jwë⁺ juuh⁻. Lä⁺ jah⁺ hi⁻

jeeh⁺ hnäh⁺ teeh⁺ mah⁺ ya⁻nääy⁺ jee⁻ jmi⁺ la⁻.” ¹⁰Lä⁻chah⁺ ja⁻ ga⁻hwëë⁻ lä⁻jëë⁻ moz⁻ he⁻ lä⁻kaa⁻ cha⁻jwë⁻ mah⁺ ga⁻jøøyh⁻ lä⁻ jah⁺ miih⁻ hi⁻ ga⁻jnääh⁺ ba⁻, hi⁻ lluu⁺ hi⁻ hlëëh⁺, lä⁻jwë⁻ jee⁻ ga⁻kah⁺ ga⁻lä⁻kaa⁻ cha⁻neh⁺ jee⁻ tē⁻ jmi⁺.

¹¹Ma⁻ ga⁻he⁻ rey jee⁻ tääh⁺ lä⁻jëë⁻ hi⁻ na⁻teeh⁺ he⁻, ga⁻jëëy⁺ jaa⁻ dsa⁻nūuh⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻ kyeh⁺ hmi⁺h⁻ he⁻ la⁻ kih⁺ jmi⁺ ja⁻. ¹²Mah⁺ ga⁻si⁺yh⁻: “Ome⁻, ÷ha⁻ lä⁻ ma⁻heh⁻ jee⁻ la⁻ mah⁺ sa⁻ kyeh⁺ hmi⁺h⁻ he⁻ la⁻ kih⁺ jmi⁺ la⁻?” Pero dsa⁻ he⁻, ga⁻gyay⁻ ti⁻sih⁺ ba⁻. ¹³Ja⁻ga⁻ ga⁻jmeë⁻ rey mada⁻ kih⁺ hi⁻ ma⁻ jmeë⁻ ta⁻he⁻ cha⁻neh⁺ ja⁻: “Hñuu⁺ hnäh⁺ goo⁻ ti⁻y mah⁺ jwää⁺ hnäh⁺ ta⁻ ka⁻hne⁻ jee⁻ na⁻hoo⁻. Jee⁻ ja⁻ ki⁻hooyh⁺ mah⁺ juuy⁺ cha⁻jay⁻.” ¹⁴Jëëh⁺ jwëë⁻ hi⁻ na⁻teeh⁺, pero miih⁻ go⁻te⁻ ba⁻ hi⁻ na⁻llëh⁺.

Kwaat⁻ kih⁺ ku⁻sih⁻

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵Ja⁻ga⁻ ga⁻nää⁻ dsa⁻ fariseo mah⁺ ga⁻taayh⁻ juu⁺ kwee⁻. Lä⁻ taa⁻ ga⁻ ga⁻jmeëy⁻ ha⁻ lä⁻ jee⁻ ma⁻ kaa⁺h⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús. ¹⁶He⁻ja⁻ ga⁻cheey⁻ dsa⁻kyaayh⁻ ko⁻joh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ kya⁺ Herode mah⁺ na⁻hlëëyh⁺ kyaah⁺ Jesús, ga⁻si⁺yh⁻:

—Ta⁻jwoh⁺, ñe⁻ ba⁻ jnääh⁺, hne⁻ hlëëh⁺ ju⁻dsoo⁻ jmah⁺ ba⁻, kyaah⁺ ju⁻dsoo⁻ ba⁻ mi⁻tëëh⁺ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ jwë⁻ kih⁺ Dio. Hi⁻ sa⁻ gah⁺ kyaah⁺ ni⁻ jaa⁻, jëëh⁺ sa⁻ kyeh⁺ kwaat⁻ ha⁻ lä⁻ laa⁺ lä⁻ jaa⁻ lä⁻ jaa⁻ dsa⁻. ¹⁷Chiih⁺ da⁻ jnääh⁺ ja⁻, ha⁻ lä⁻ laah⁺ hne⁻: ÷Che⁻ llu⁺ he⁻ mi⁻hmaah⁺ jne⁻ ku⁻sih⁻ kih⁺ dsa⁻ta⁻ César o sa⁻ llu⁺?

¹⁸Pero Jesús kyuyh⁻ ba⁻ hu⁻dsë⁻ hli⁺h⁻ he⁻ ma⁻ jmeë⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ja⁻ ga⁻si⁺yh⁻:

—He⁻ ba⁻ che⁻ ta⁻juuh⁺ hnäh⁺.

÷He⁻la⁻ kah⁻ hnäh⁺ dsën⁻? ¹⁹Heeh⁻ da⁻ jnä⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ kuu⁺ he⁻ kwah⁻ hnäh⁺ kih⁺ ku⁻sih⁻.

Mah⁺ ga⁻heeyh⁻ koo⁻ kuu⁺. ²⁰Mah⁺ ga⁻jäh⁺ Jesús si⁺yh⁻:

—÷Hi⁻ kih⁺ heeh⁻ too⁻ la⁻? ÷Hi⁻ kih⁺ jmi⁺ na⁻si⁺ la⁻?

²¹Mah⁺ ga⁻jäh⁺ dsa⁻ he⁻:

—Kih⁺ César ba⁻ na⁻.

Ja⁻ga⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús si⁺yh⁻ ka⁻läh⁺:

—He⁻ la⁻ kih⁺ César, kwëëh⁻ ba⁻ César. He⁻ la⁻ kih⁺ Dio, kwëëh⁻ ba⁻ Dio.

²²Ma⁻ ga⁻nuuy⁻ juu⁺ ja⁻, ga⁻taayh⁻ jëë⁻ dsayh⁻. Mo⁻so⁻ ga⁻jmäy⁻ he⁻ Jesús, ga⁻nää⁻ bih⁺ kiyh⁺.

Ga⁻ngii⁻ dsa⁻ juu⁺ ha⁻ lä⁻ le⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ lä⁻jiih⁺ hi⁻ na⁻juu⁺

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³Ja⁻ba⁻ jmi⁺ ja⁻ na⁻nää⁻ dsa⁻ saduceo na⁻jëëy⁻ Jesús. Dsa⁻ he⁻ na⁻, sa⁻ ma⁻ heey⁻ he⁻ lä⁻jiih⁺ dsa⁻ jee⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻juu⁺. Mah⁺ ga⁻ngiiy⁻ juu⁺ kiyh⁺, ga⁻jäyh⁺:

²⁴—Ta⁻jwoh⁺, ga⁻si⁺ Moisé jnä⁻n⁻ kyaah⁺ juu⁺ la⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻juu⁺ jaa⁻ dsa⁻nūuh⁻ hi⁻ sa⁻ chaa⁻ joō⁻, dsa⁻nūuh⁻ øøh⁻ hli⁺ he⁻, lle⁻ kih⁺ tëëy⁻ dsa⁻më⁻ mah⁺ lä⁻chaa⁻ joō⁻si⁺yh⁻ hi⁻ lee⁻ kwaat⁻ kya⁺ hli⁺ øøyh⁻. ²⁵Ga⁻lä⁻chaa⁻ jee⁻ kya⁺ jnääh⁺ gyeë⁻ dsa⁻nūuh⁻ jaa⁻ ba⁻ cho⁻jmi⁺y⁻. Hi⁻ to⁻në⁻ he⁻ ga⁻kaa⁻ dsa⁻më⁻ pero chah⁺ ba⁻ ga⁻juuy⁻. Sa⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ jooy⁻ he⁻ja⁻ ga⁻ja⁻ mëy⁻ kyaah⁺ jee⁻ ga⁻të⁻ uu⁺ dsa⁻nūuh⁻ øøyh⁻. ²⁶Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻la⁻ kih⁺ jee⁻ ga⁻të⁻ uu⁺ dsa⁻nūuh⁻ he⁻, hi⁻ kih⁺ jee⁻ ga⁻të⁻ uu⁺ ka⁻läh⁺, lä⁻jiih⁺ ga⁻dsaa⁻ ga⁻juu⁺ lä⁻jëë⁻ gyeë⁻. ²⁷Jee⁻ ga⁻dsaa⁻ go⁻te⁻ ga⁻juu⁺ hñii⁻ dsa⁻më⁻ ka⁻läh⁺.

28 Wa'ra- ga-tě' jee' lä-jiih' dsa- ja-,
 ¿hii- kih' jee' lä-jěě- gyeē' lee' kyaā'
 dsa-mě' he'? Jěēh', ga-lä-jěě- gyeē'
 ba' ga-lä-kyaayh' —ga-jäh' dsa-
 saduceo siiyh' Jesús.

29 He-ja- ga-jeeh- Jesús juu' kiyh',
 ga-siiyh':

—Na-heē' hoh' ba' hnäh' na-,
 jěēh', sa' kyuuu~ hnäh' lä-koo-
 na-sii- juu' kih' Dio, ni' sa' kyuuu~
 hnäh' ha- lä- la' be' kiyh'. 30 Wa'ra-
 ga-tě' jee' lä-jiih' hi- ma-na-juu',
 ni' jaa- dsa-mě' dsa-nuuu- mo-so-
 jee' goo-. Ma-ja- leey' lä-koo- laa'
 ángele hi- tääh' gyuuu. 31 Pero he-
 lä-jiih' dsa- hi- ma-na-juu', che' sa'
 ma-heh- hnäh' lä-koo- ga-hlēēh'
 Dio hnäh', lä- ma' ga-jäyh': 32 “Jnä'
 laan' Dio kyaā' Abraham, Dio kyaā'
 Isaac, Dio kyaā' Jacob”, ga-jäh' Dio
 siiyh' Moisé. He- ga-jäyh' lä-ja-, sa'
 na-juu' dsa- ma-gyuh- jnän' he' kih'
 Dio, jěēh' Dio jnän' laay' Dio kyaā'
 hi- na-jiih' ba'.

33 Lä- ma' ga-nuu' dsa- juu' la-,
 ga-taayh' jěē- dsayh' ha- lä- la'
 nuuu' he- ma' kwa- Jesús.

Nuuu- he- kyeē' ga' kih' jee' lä-jě-
(Mr. 12:28-34)

34 Lä-koo- ma' ga-jěē' dsa- fariseo
 ga-jne' Jesús hoo' dsa- saduceo,
 he-ja- ga-taayh' juu' kwee-. 35 Lä-ja-,
 jaa- hi- ma' kyuuu~ llu' ley ga-ngiiy'
 juu' kih' Jesús mah' ma' kay' dsēy':

36 —Ta-jwoh', ¿hee- koo- jee' lä-jě-
 he- lle' nē' ley kyeē' ga' miih'?

37 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':

—Wa' hnaah- Dio kyaah' lä-kaa-
 tuh' hoh', kyaah' lä-jě- huu'dsē-
 kyah'. 38 He- la- ba' nuuu' he- la'
 to-nē' kih' jee' lä-jě-. Sa' cha- ga'
 he- kyeē' lä-koh' ga' he- la-. 39 Hi-

cha- ga' jyoh' he- jeeh' kwee- kyaah'
 he- la-. Wa' hnaah- dsa-kyaah'
 lä-koh' hnaah- hñaah'. 40 Kih' lä-to'
 nuuu' la- ga-hwēē- lä-jě- ley kyaah'
 he- ga-hlēēh' lä-jěē- hi- ga-ngēē'
 juu' kih' Dio.

Hi- kih' ja' hi- laa' Cristo

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Ta'ko-jiih' ma' tääh' fariseo
 ko-joh' jee' ja-, ga-ngii' Jesús juu'
 kiyh':

42 —¿Hee- huu'dsē- jmeeh- hnäh'
 kih' Cristo? ¿Hii- kih' sa'ju- laay'? —
 ga-jäh' Jesús.

—Sa'ju- kih' David ba' he' —
 ga-jäh' dsa- he' siiyh'.

43 Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':

—¿Ha- lä-ja- David hi- ma' jøø-
 Jmi- lle' kih', ma' tēēyh' “Dsa-jøøh'
 kyaan'?”, lä- ma' ga-jäyh' lä-la':

44 Ga-jäh' Dio ga-siiyh' Dsa-jøøh'
 kyaan':

“Na' jwoo' ra-lluuy' kin' la-,
 lä-jiih' lloo' jmi' llaan' huu'
 tiih' lä-jěē- hi- na-høøh'
 kyah'.”

45 ¿Ha- lä-ja- laa' Cristo sa'ju- kih'
 David ga- ja-, cher'mah' hñii' David
 ga-jäh' kih' Cristo: “Dsa-jøøh'
 kyaan'”?

46 Ni' jaa- sa' ga-lih' ma' jeeh- juu'
 kiyh'. Ja- jiih' mo-so' ga-tuu- dsēy'
 ma' ngiiy' jyoh' ga' juu' kih' Jesús.

**Sa' ga-tooh- Jesús ta' kih' ta-jwoh-
 kyaā' ley kyaah' fariseo**

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

23 Kwee- ba' ga-hlēēh'
 Jesús jnääh' kyaah' dsa-,
 ga-jäyh':

2 —Lä-jěē- ta-jwoh' kyaā' ley
 kyaah' fariseo ga-kooy' nē' kih'

Moisé. ³Jā jmeeh̄ hnäh̄ lă̄jē̄ hē jāyh̄, hī jā mīteh̄ hnäh̄ kālāh̄. Pero tā jmeē hnäh̄ lă̄kō jmeeȳ. Jēeh̄, kō hlēeh̄ bih̄ mah̄ sā jmeeȳ. ⁴Kyaaȳ dsā lō̄ hiī hē sā lă̄kēh̄ dsā jmī kā, pero hñiiȳ nī kō hīpih̄ sā kwaȳ bē wārā jāh̄ kih̄ kyaah̄ kō mīchāgooȳ gā kwaȳ bē. ⁵Lă̄jē̄ hē jmeeȳ jā, jmeeȳ hā lă̄ jeē jēē̄ dsā kiyh̄. Tih̄ dsēȳ nā gyoh̄ chākyeȳ kyaah̄ lūkyooȳ jwī sāhmīh̄ hū hē nāsī juū kih̄ Dio. Chāhoō sāhmīh̄ kiyh̄ jmeeȳ kyoō sāhloh̄. ⁶Tih̄ dsēȳ dsātaayh̄ jeē lā llū̄ gā mīh̄ jeē kuh̄ dsā hī tāāh̄ jmī, lă̄jā jmeeȳ kālāh̄ neh̄ gwah̄. ⁷Tih̄ dsēȳ jmeē dsā Dio kiyh̄ chājwē̄ jūh̄, mah̄ tēeh̄ dsih̄ tājwoh̄. ⁸Pero hnäh̄, tā heeh̄ hnäh̄ hē tēeh̄ dsā hnäh̄ tājwoh̄, jēeh̄ jaā bā laā tājwoh̄ kyaah̄ hnäh̄. Hī kō bā laā lă̄jēē̄ dsā. ⁹Tā tēeh̄ hnäh̄ Tāā̄ nī jaā hī tāāh̄ nē̄ hwā lā, jēeh̄ jaā bā hī laā Tāā̄ jnān̄ hī gyā gyūuh̄ yājwī. ¹⁰Tā kwā hnäh̄ jwē̄ hē tēeh̄ dsā hnäh̄ tājwoh̄, jēeh̄ jaā bā hī laā tājwoh̄ kyaah̄ hnäh̄, hī hē hē Cristo. ¹¹Hī jō̄h̄ gā kyah̄ hnäh̄, wā jmeeȳ tāhē kih̄ lă̄jēē̄ bā. ¹²Jēeh̄, hī jmāā̄ hñiī jō̄h̄, hī hē jā̄ tā hwā gōtē. Hī jmāā̄ hñiī hwā, hī hē bā leē jō̄h̄.

¹³Jwī bā hnäh̄ tājwoh̄ kyā ley kyaah̄ fariseo. Hnäh̄ hī tājuū. Jneh̄ hnäh̄ jwē̄ kih̄ dsā mah̄ sā dsātaayh̄ jeē jmeē Dio hih̄. Nī hnäh̄ sā dsātaah̄ hnäh̄ nī sā kwah̄ hnäh̄ jwē̄ dsātaah̄ jñah̄ hī hnō̄. ¹⁴Jwī bā hnäh̄ tājwoh̄ kyā ley kyaah̄ fariseo.

Hnäh̄ hī tājuū. Jñuuh̄ hnäh̄ hnē kih̄ dsāmē̄ hñiī. Mah̄ kō tāā gā jmeeh̄ hnäh̄ hlēeh̄ hnäh̄ kīwēē̄ kyaah̄ Dio. Kih̄ hē nā nā cheē̄ Dio chāgāmiih̄ wiī nē̄ kyah̄ hnäh̄.

¹⁵Jwī bā hnäh̄ tājwoh̄ kyā ley kyaah̄ fariseo. Hnäh̄ hī tājuū. Gānāāh̄ hnäh̄ lă̄kaā nē̄ jmīnēeh̄ lă̄kaā hwā hnooh̄ hnäh̄ hā lă̄ jeē leēh̄ hnäh̄ dsā hī sā māheeh̄ kih̄ Dio. Wārā gālēēh̄ hnäh̄, jmāāh̄ hnäh̄ hlēēyh̄ chāgāmiih̄ mah̄ dsānāāȳ chājē tō juh̄ gā lă̄koh̄ gā hnäh̄.

¹⁶Jwī bā hnäh̄, hnooh̄ hnäh̄ kah̄ hnäh̄ nē̄ kih̄ dsā, pero hī tuū bā hnäh̄. Mah̄ jawah̄ hnäh̄: “Hī tāā̄ hñiī kyaah̄ gwah̄, sā jmeē bī mīteȳ juū kiyh̄. Pero cher̄mah̄ hī gātāā̄ hñiī kyaah̄ kūnō̄ kih̄ gwah̄, hē jā bā lā bī mīteȳ, jawah̄ hnäh̄.” ¹⁷Hē bā chē taah̄ hnäh̄ dsātuū. ¿Chē kyeē̄ gā kūnō̄ lă̄koh̄ gā gwah̄ hē mījō̄ kūnō̄? ¹⁸Lă̄jā kālāh̄ jawah̄ hnäh̄: “Cher̄mah̄ hī gātāā̄ hñiī kih̄ nāhyoō, sā jmeē bī mīteȳ juū kiyh̄. Pero cher̄mah̄ hī gātāā̄ hñiī kih̄ hē tāāh̄ nē̄ nāhyoō, jmeē bī mīteȳ.” ¹⁹IHē bā chē taah̄ hnäh̄ dsātuū! ¿Chē kyeē̄ gā hē hlā nē̄ nāhyoō, lă̄koh̄ gā nāhyoō hē mījō̄ hē hlā nē̄ kih̄? ²⁰Hī tāā̄ hñiī kih̄ nāhyoō, kih̄ nāhyoō bā jā tāāȳ hī lă̄kyē̄ kih̄ hē hlā nē̄ kih̄ jā. ²¹Hī tāā̄ hñiī kih̄ gwah̄, kih̄ gwah̄ bā jā tāāȳ hī lă̄kyē̄ kih̄ Dio hī gyā neh̄ gwah̄ jā. ²²Lă̄jā kālāh̄, hī tāā̄ hñiī kih̄ gyūuh̄ yājwī, jeē gyā Dio bā jā tāāȳ hī lă̄kyē̄ kih̄ hñiī Dio kālāh̄.

²³Jwii~ ba' hnäh' ta~jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi~ ta~juu'. Kwëeh' ba' hnäh' Dio miih- lä~koo- jäh' ley, lä~ la' lä~jë~ o~mee' kih' ñe', anís, mií' ki~ma'. Pero sa~ mi~teh~ hnäh' he~ kyeë' ga' kih' ley. Sa~ jmeeh~ hnäh' he~ llui' jmah', sa~ dsa~ lä~ñih' hoh' hnäh' dsa~, ni~ sa~ mi~teh~ hnäh' juu' kyah' hnäh'. He~ la~ ba' ja~ jmee' bii' jmeeh' hnäh' ko~joh' kyaah' he~ kwah~ hnäh' na~.

²⁴Hnäh' hi~ kye~ në', hi~ tuu' ba' hnäh'. Laah' hnäh' lä~koo- dsa~ hi~ ngëë~ jmií~ he~ tääh' lu~ mah' sa~ ngëëy~ jmií~ he~ tääh' jah' kaah'.

²⁵Jwii~ ba' hnäh' ta~jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi~ ta~juu'. Laah' hnäh' lä~koo- jaa~ hi~ gyih~ ma~la~ ta~ ka'luu' kyah'wii'. Jëeh' kwëeh' ba' hnäh' Dio miih- he~ la' heey' mah' neh~ tuh~hoh' hnäh' na~kah' ba' huüdsë~ hií~ hi~ lä~jë~ he~ hliih' jmah'. ²⁶Hnäh' fariseo hi~ tuu'. Gyih~ da' hnäh' to~në' ta~ neh~ kyah'wii', mah' lä~ja~ jä~ na~ngii' ta~ ka'luu' ka~läh'.

²⁷Jwii~ ba' hnäh' ta~jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi~ ta~juu'. Laah' hnäh' lä~koo- to~høø~ he~ na~su~ hee~ tøø. Ta~ në' kih' jnä' na~hñaah', pero ta~ neh~ na~kah' moo' hlií' kyaah' lä~jë~ nëe' he~ soh'. (Véase: Nu. 19:16) ²⁸Lä~ja~ hnäh' ka~läh', ma~ra~ he~ dsoo' go~te~, ta~ në' jmääh~ hnäh' hñaah' llui' mah' jëë' dsa~. Pero ta~ neh~ tuh~hoh' hnäh' na~kah' juu' ta~juu' kyaah' lä~jë~ he~ hliih'.

²⁹Jwii~ ba' hnäh' ta~jwoh' kyaa' ley kyaah' fariseo, hnäh' hi~ ta~juu'. Jmeeh' hnäh' hne' në' to~høø~ jee' na~haa' hi~ ga~ngëë' juu' kih' Dio. Hi~ jmeeh~ hnäh' na~hñaah' në'

na~hyah~ jee' na~haa' lä~jëë~ hi~ llui' he'. ³⁰Jwah' hnäh', wa~ra~ jäh' kih' ma' chaa~ jne' jii~ kih' dsa~ ma~gyuh~ jnän~ sa~ ma' kwan' be' kih' hi~ ga~jngëëh' hi~ ma' ngëë~ juu' kih' Dio. ³¹He~ hlëëh' hnäh' lä~na~, mi~jnää' hnäh' hñaah' he~ laah' hnäh' sa~ju~ kih' hi~ ga~jngëëh' hi~ ma' ngëë~ juu' kih' Dio. ³²He~ja~ na', ja~ mi~hñaah' hnäh' ta' kyah' hnäh', jee' hii' në' ta' kih' dsa~ ma~gyuh~ jnän~.

³³He~ ba' che~ hlëëh' hnäh'. Ma~ra~ hi~ he' jëë~, joosiih' miih~ laah' hnäh'. Ha~ ba' lä~ja~, lääh' hnäh' kih' cha~je~ he~ na~bääh~ hnäh'. ³⁴He~ja~ cheen~ jee' kyah' hnäh' hi~ ngëë' juu' kin~ kih' dsa~, cheen~ dsa~ hi~ kyuu~ hi~ cheen~ ta~jwoh' kyaan~ ka~läh'. Ko~llaa' hi~ he' jngëëh' hnäh' mah' jñah' tääh' hnäh' dsöh' hma~cru~, hi~ jñah' jmi~baah' hnäh' neh~ gwah~ mäh~ kyah' hnäh'. Hi~ go~chaah~ hnäh' jee' tääyh' lä~koo~ lä~koo~ jee' jwii~ mah' jmeeh' hnií'. ³⁵Lä~ja~, na~bääh~ hnäh' jma~ kih' lä~jëë~ hi~ sa~ ää~ dsoo' he~ ga~tuu~ hwa' la~, he~ ga~løø' kih' Abel hi~ llui' he', lä~jiíh' kih' Zacaría joø~ Berequía hi~ ga~jngëëh' dsa~ ta~ ka'hne~ kih' gwah~ koo' na~hyoo'. ³⁶Ma~ra~ ju'dsoo' jwëëhn~ hnäh', kih' lä~jë~ he~ ja~, jä~ dso'jwii' në' kih' lä~jëë~ hi~ tääh' na'.

Meeh~ dsë' Jesús kih' jwii~ Jerusalén

(Lc. 13:34-35)

³⁷Hnäh' dsa~ chaa~ Jerusalén, hnäh' hi~ jngëëh~ hi~ ngëë~ juu' kih' Dio mah' teh' hnäh' kuü' kih' hi~ chee~ Dio, joh' jiíh~ sa~ ma' hnoon' ma' jøøhn~ hnäh' lä~koo~

jəðh̄ chaah' hyaa' gyuū chaah'
 kyaa' taayh̄ neh̄ sa'kyooy', pero
 sa' ga'hiih' hnäh'. ³⁸Kih' he'jā,
 jā' ta'jmah' ba' hne' kyah' hnäh'.
³⁹Jwēēhn̄ hnäh', na' ta' cha'nē'
 mo'so' jēēh' ga'jnā' ta'kō'jiih'
 sa' ma'jäh' hnäh': "Na'jää' hī' ja'
 kyaah' hih' kih' Dio."

Lloo' koo' jmiī' hla' gwah' juuh'

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

24 Ya'hēē' Jesús gwah'
 ngaayh'. Jee' ja' ga'ya'jäh'
 jnääh' koo' kiyh' mah' ga'chiih'
 jnääh':

—Jēē' da' ha' koh' na'hnaah' sa' la'
 gwah' jnääh'.

²Mah' ga'jäh' Jesús siiyh' jnääh':

—Lä'jē' he' jēēh' hnäh' na',
 ma'ra' ju'dsoo' jwēēhn̄ hnäh', ni'
 koo' mi'kuu' na', sa' jā' nē' kih'
 əðh̄, lä'jē' ba' sa'hla'.

**Jää' ja'ga' llaa' jmi'gyuu', joh' nēē'
 sa' jmee' lii'**

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³Jee' ma' gay' nē' moh' Olivo,
 ga'ya'jäh' jnääh' koo' kiyh' mah'
 na'lla' jnääh' juu' kyaayh' ta'kō'jiih'
 sa' chaa' dsa'.

—Chiuh' jnääh' lih' le' lä'jē' he'
 ma'jäh', hee' lii' jmee' wa'ra' ga'tē'
 jee' nēh' hi' wa'ra' ga'tē' jee' llaa'
 jmi'gyuu' —ga'chiuh' jnääh' Jesús.

⁴Mah' ga'jēēh' Jesús juu' kyaa'
 jnääh':

—Hnəð' leeh' hnäh' mah' ni'
 jaa' sa' chaa' hī' mi'gaa' hnäh'.
⁵Jēēh', jwēē' dsa' ya'nää' hī' ka' nē'
 kin', jāyh': "Jnä' he' laan' Cristo
 hī' ma'chee' Dio." Hi' jwēē' dsa'
 mi'gaa'y'. ⁶Nuuh' hnäh' kih' hnii' hi'
 lä'cha' juu' kih' hnii' ta' la' ta' jnəð'.

Pero ta' wa' jeh' hoh' hnäh'. Lä'ja'
 lle' kih' le' ba', pero sa' ga' ma'dsēē'
 jmiī'. ⁷Tee' dsa' hī' chaa' koo' hwa'
 kyaah' jyoh' hwa'. Hi' tee' dsa'ta'
 kyaah' jñah' dsa'ta'. Lä'cha' dsoo'
 he' dsa'kwa'h', lä'cha' hoo', lä'kaa'
 ba' jeh' wiī' hwa'. ⁸Kyaah' lä'jē' he'
 ja', koo' ma'ləð' jēē' dsa' wiī' ba'.

⁹Ja' ga' ngēē' dsa' hnäh' mah'
 jmeeyh' hnäh' lä' tē' dsēy' hi'
 jngēēyh' hnäh'. Ga'lä'jēē' ba' dsa'
 jmee' na'həðh' kyah' hnäh' lä'kaa'
 jmi'gyuu' kwaat' kin'. ¹⁰Ma'ja'
 jwēē' dsa' tuy' he' ma'dsoo' dsēy',
 ngēēy' dsa' kyaayh' cha'nē' dsa'ta',
 mah' jmeey' na'häayh' əðyh'.

¹¹Jwēē' dsa' jmee' lä'koh' hī' ngēē'
 juu' kih' Dio mah' ya'näay' jee'
 kyah' hnäh' hi' mi'gaa'y' jwēē'
 dsa'. ¹²Lä'cha' cha'miuh' he' hliih'.
 Kih' he'jā, jwēē' dsa' mo'so'
 lä'hnäy' dsa'kyaayh'. ¹³Pero hī'
 kwēēh' dsē' lä'jiuh' llaa', hī' he' ba'
 lää'. ¹⁴Ju'hmēē' la', he' mi'jnää'
 lä'koo' jāā' Dio dsa' lä'hih' kih',
 lloo' lä'kaa' lä'juh' jmi'gyuu' mah'
 lä'kyuu'h' lä'jēē' dsa' hī' sa' ga'
 ma'heeh' kih' Dio. Ja'ga' jā' jmiī'
 juuh' jmiī' goo' kih' Dio.

¹⁵Wa'ra' ga'lloo' jmiī' jēēh' hnäh'
 neh' gwah' juuh' cheh' jaa' jah'
 laa' na'həð' ngēē' jee' na'jngiī' ja',
 lä'koo' ga'jäh' Daniel hī' ga'ngēē'
 juu' kih' Dio, (hī' hē' juu' la', wa'
 lä'ngēēy'), ¹⁶ma'ja', hnäh' hī' tääh'
 hwa' Judea kyuu' hnäh' ta' moh'.
¹⁷Hī' tääh' jee' ga'tē' to' jwēē' hne',
 wa' jñaa'y' mah' wa' kyuu' bih'. Sa'
 wa' kyey' he' cha' cha'neh'. ¹⁸Hī'
 tääh' jee' nuu' kih', ta' wa' lla'näay'
 kiyh' he' dsa'kyey' sa'hmiuh'.
¹⁹Peer' jwiī' dsa'mē' hī' kyaa'
 gyuu' ma'ja', hi' lä'ja' hī' jāā'

gyuū gyuū ka-läh̄. ²⁰Ngiī hnäh̄
kih̄ Dio mah̄ sā lā jiī gyuū nī
sā lā jmī hē teeḥ̄ dsā dsē̄ wārā
gā tē̄ jeē kyuū hnäh̄. ²¹Mā jā
jēē̄ dsā wī jwētē hē sā mā jēē̄
dsā lā̄ mā gā nōō̄ jmī gyuū
lā̄ jiī nā. Jā jiī mō sō jēē̄ gyih̄
jih̄ koh̄. ²²Wārā jāḥ̄ kih̄ ngoō
bā jēē̄ dsā wī mā jā, nī jaā
dsā jiī sā jā̄. Pero tā lā kih̄ hī
nā lleeh̄ kyaā Dio, chah̄ bā llaā
jmī hē jēē̄ wī.

²³Mā jā cher̄ mah̄ chaā kō llaā
dsā jāḥ̄: “Hiī Cristo cheḥ̄ lā”, o
“hiī Cristo cheḥ̄ jeē oō”, tā wā
heeh̄ hnäh̄ kiyh̄. ²⁴Jwēē̄ dsā
tā juū yā nāā̄, jāyh̄: “Jnā̄ laan̄
Cristo, jnā̄ ngēēn̄ juū kih̄ Dio”. Jā
hē koō̄ nēē̄ hē juh̄ gaā jmeeȳ,
lā̄ jwē̄ jeē mī gaaȳ dsā, lā̄ jiī
hī nā lleeh̄ kyaā Dio mī gaaȳ
cher̄ mah̄ gā lā. ²⁵Mā neh̄ bā
hnäh̄ nā, jēēḥ̄ mā jwah̄ bā jnā̄
jāā̄ hā lā̄ lē.

²⁶Lā̄ jā, cher̄ mah̄ hī jāḥ̄ siih̄
hnäh̄: “Hiī gyā jeē oō hwā kī
jeē sā kwā nī mīh̄”, tā gō jēē̄
hnäh̄. Hī cher̄ mah̄ jāyh̄: “Hiī
gyā chā neh̄ oō”, tā wā lā̄ heeh̄
hnäh̄. ²⁷Jēēḥ̄, lā̄ koō̄ jmeē
jē nih̄ hē jmeē dsā lā̄ jnā̄ lā̄ kaā
jmī gyuū, lā̄ jā lā̄ jnā̄ lā̄ kaā
jmī gyuū wārā jāḥ̄ Hī gā lēē̄ ngō
lā. ²⁸Jēēḥ̄, wā hā chā hā jeē
kyaā hī mā nā juū, jeē jā kuh̄
tū siih̄.

Wārā gā tē̄ jeē jāḥ̄ Hī gā lēē̄ ngō
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹Chah̄ bā gā mā ngēē̄ mā jēē̄
dsā lā̄ jē̄ hē wī jā, jā hnīh̄
mō sō lā̄ jnā̄ jmeē̄ kih̄ hyoō, nī
jmeē̄ kih̄ sih̄ sā lā̄ jnā̄. Lā̄ sī

hōō̄ nuū hī hēē̄ gyuū jmī gyuū,
hī lā̄ jē̄ hē gā chā gyuū sā jeh̄.
³⁰Jā gā jmeē liī gyuū jmī gyuū
jeē jāḥ̄ Hī gā lēē̄ ngō lā. Hē jā
kī hooḥ̄ lā̄ jēē̄ nēē̄ dsā hī tāāḥ̄
hwā jēē̄ Hī gā lēē̄ ngō lā hī jāḥ̄
gyuū jeē jnī kyaah̄ chā mīh̄
bē, laaȳ jōōḥ̄. ³¹Mah̄ cheeȳ ángele
kyaaȳ. Kyaah̄ mīh̄ kih̄ luū hoō
jōōyh̄ lā̄ jēē̄ hī nā lleeh̄ kyaaȳ
hī tāāḥ̄ lā̄ jē̄ kyē̄ kīh̄ jmī gyuū,
tā kō taā lā̄ gā tē̄ jyoh̄ kō taā.

³²Jēē̄ dā hnäh̄ kweē hā lā̄
dsoō juū kih̄ chaah̄ higo mah̄
mī tēē̄ hnäh̄ hñaah̄. Wārā gā hyō
sih̄ jnoḥ̄ sā jiī kih̄, lōō̄ dsā hyō
moō kih̄, mā neh̄ bā hnäh̄ ngoō
gā tē̄ jiī jmā bā jā. ³³Lā̄ jā
hnäh̄ ka-läh̄, wārā gā jēēḥ̄ hnäh̄
dsā lā̄ lā̄ jē̄ hē mā jwahn̄ lā,
wā lā̄ neh̄ hnäh̄ hē mā chehn̄
hō haah̄ kyaah̄ hē jāhn̄ bā jā.
³⁴Mā rā jū dsoō jwēēhn̄ hnäh̄, sā
llaā̄ dsā hī tāāḥ̄ nā tā kō jiī sā
gā mā lā̄ tē lā̄ jē̄ hē mā jwahn̄
lā. ³⁵Ngēē̄ bā lā̄ jē̄ hē chā
gyuū hwā, pero juū kin̄ lā̄
mā chā jā bā.

³⁶Pero nī jaā sā nē̄ heē jmī
jā, heē hor̄ jā, nī ángele hī tāāḥ̄
gyuū sā nē̄, nī Joō̄ Dio sā nē̄.
Hñiī bā Tāā̄ kyaan̄ nē̄. ³⁷Lā̄ koō̄
gā lā jiī kih̄ Noé, jā bā lā̄ jā lē
wārā gā tē̄ jeē jāḥ̄ Hī gā lēē̄ ngō
lā. ³⁸Jēēḥ̄, jāā̄ sā gā mā jā
jmā mā tāāḥ̄ dsā kuh̄ hih̄, mā
tāāḥ̄ dsā jeē goō lā̄ jiī gā hē
Noé neh̄ barco. ³⁹Nī mīh̄ sā
gā lā̄ liih̄ dsā lā̄ jiī jā jmī hē
gā jngiī kih̄ lā̄ jēē̄. Lā̄ jā ka-läh̄
nī sā liih̄ gā dsā wārā gā tē̄
jeē jāḥ̄ Hī gā lēē̄ ngō lā. ⁴⁰Mā jā
tāāḥ̄ uū jmeē tā jeē nuū kih̄, jāā̄

he' sah⁺, hi⁺ hi⁻ jaa⁻ he' ja'. ⁴¹Ma'ja⁻ tääh' uu⁺ dsa⁻mē' dsē'. Jaa⁻ he' sah⁺, hi⁺ hi⁻ jaa⁻ he' ja'. ⁴²He⁻ja⁻ mi⁻jnøø' hnäh' minēh', jēeh' sa⁺ nēh' hnäh' hee⁻ hor[~] jāh' Dsa⁻jøøh' kyaah' hnäh'. ⁴³Wa⁻ lä⁻ngēeh' hnäh' he⁻ la⁻. Cher'mah' jaa⁻ dsa⁻juu⁺ cháneh⁺ ga⁺lä⁻nēy⁺ hee⁻ hor[~] dsa⁻he' dsa⁻hii⁻ cháneh⁺ kiyh', jmeey' bii⁺ sa⁺ gwiyy⁻ mah' sa⁺ kway⁺ jwē⁺ he⁻ jā⁺ dsa⁻hii⁻ cháneh⁺ kiyh'. ⁴⁴Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻, hnøø' ma⁻na⁻lluuh⁺ hnäh'. Jēeh', ha⁻ ga⁻ che⁻ jmi⁺ he⁻ sa⁺ jøøh' hnäh', jāh' Hi⁻ga⁺lēē⁺ngo⁺ la⁻.

Dsa⁻ hi⁻ mi⁻teh', hi⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ jmee⁻ ta⁺he'

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵Jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ mi⁻teh' hi⁻ cha⁻ huu⁺dsē⁻ llu⁺ kih', hi⁻ he' ba⁻ na⁻hñaa⁺ mah' hääy⁺ hi⁻ tääh' cháneh⁺ kih' dsa⁻juu⁺, kwēy⁺h' kuh⁺ hor[~] kih'. ⁴⁶Llu⁺ la⁺ kih' dsa⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁺he', cher'mah' mi⁻teyh' lä⁺jē⁺ mada⁻ he⁻ nuuy⁺ wa⁻ra⁻ jah' juuy'. ⁴⁷Ma⁻ra⁻ ju⁺dsoo⁺ jwēēhn⁺ hnäh', ga⁺lä⁻jē⁺ ba⁻ he⁻ cha⁻ kih' dsa⁻juu⁺ tooy⁺ gooy⁻. ⁴⁸Pero jaa⁻ hi⁻ sa⁺ hnøø' jmee⁻ ta⁺he', jmeey' huu⁺dsē': "Lä⁻hēē⁺ ga⁺ miih⁻ dsa⁻jøøh' kyaan⁺." ⁴⁹He⁻ja⁻ løy⁺ jmi⁺baay⁺ dsa⁻kyaayh' mah' kuh⁺hiyh' kyaah' hi⁻ laa⁺lla⁺hiih'. ⁵⁰Pero dsa⁻hñaa⁺ dsē⁻ he', jmi⁺ he⁻ sa⁺ jøøy⁺ hi⁻ hor[~] he⁻ sa⁺ kyey⁻ ni⁻ miih⁻ huu⁺dsē⁻, jāh' dsa⁻juuy'. ⁵¹Sa⁻ lä⁻nih' dsēy⁺ kih' dsa⁻ he' heeyh' wii⁺ mah' kwēy⁺h' hee⁻ ko⁺jøh' kyaah' dsa⁻ ta⁺juu⁺. Jee⁻ ja⁻ ki⁺hooyh' mah' juuy' cha⁺jay⁺.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁻koo⁻ la⁻ kih' gya⁺ chih⁻mē'

25

'He⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁺ kih', jeeh' kwee⁻ kih'

gyaa⁺ chih⁻mē' hi⁻ na⁻nää⁺ chooh⁻ mi⁺sē⁺ na⁻hih[~] je⁻ mah' dsa⁻heeyh⁺ dsa⁻nūuh⁻ hi⁻ jee⁺ goo⁻. ²Hñaa⁺ chih⁻mē' he' ma⁻cha⁻ huu⁺dsē⁻ llu⁺ kih', hñaa⁺ he' sa⁺ cha⁻ he' ma⁻jmeey⁺. ³Lä⁻jēē⁺ hi⁻ sa⁺ ma⁻jmeey⁺ he' he' ga⁺näy⁺ kyey⁻ mi⁺sē⁺ kiyh', mah' sa⁺ ga⁺kay⁺ ga⁺ miih⁻ naa⁻ he⁻ koo⁻. ⁴Pero lä⁻jēē⁺ chih⁻mē' hi⁻ ma⁻cha⁻ huu⁺dsē⁻ llu⁺ kih' he', ga⁺kay⁺ mi⁺sē⁺ kiyh' ko⁺jøh' kyaah' jee⁻ ma⁻haa⁺ naa⁻ he⁻ koo⁻. ⁵Pero ga⁺lä⁻hēē⁺ ga⁺ dsa⁻nūuh⁻ hi⁻ ma⁻jee⁺ goo⁻ he'. He⁻ja⁻ ga⁺tē⁺ gwi⁺ kih' lä⁻jēē⁺ lä⁻jiih⁺ ga⁺gwiyy⁻. ⁶Ma⁻ ga⁺tē⁺ koo⁻lla⁺nūu⁺, ga⁺tooh' dsa⁻ miih⁻, ma⁻jäyh': "Hii⁻ dsa⁻nūuh⁻ hi⁻ jee⁺ goo⁻ja'. Noo⁻ hnäh' mah' go⁻mi⁻jeeh⁻ hñih'." ⁷Ga⁺lä⁻jēē⁺ chih⁻mē' he' ga⁺nooy⁻ mah' ga⁺taayh⁺ ga⁺mi⁻llu⁺ mi⁺sē⁺ kiyh'. ⁸Lä⁻jēē⁺ hñaa⁺ chih⁻mē' hi⁻ sa⁺ jmee⁻ he' ga⁺siyh⁺ chih⁻mē' hi⁻ ma⁻na⁻llu⁺ he': "Kwēēh⁺ jnääh' miih⁻ naa⁻ kyah' hnäh'. Jēeh' ma⁻ngoo⁺ ga⁺uu⁻ mi⁺sē⁺ kya⁺ jnääh'." ⁹Mah' ga⁺jeeh⁻ lä⁻jēē⁺ hi⁻ ma⁻na⁻llu⁺ he' siyh⁺: "Llu⁺ go⁺läh' hnäh' jee⁻ hñih⁺ dsa⁻, jēeh' he⁻ kyē⁻ jnääh' sa⁺ lee⁺ kih' jee⁻ lä⁻jēē⁺ jne'." ¹⁰Ta⁺ko⁺jiih⁺ ga⁺näy⁺ ga⁺läy⁺ naa⁻ he⁻ koo⁻ja⁻, ja⁺ dsa⁻nūuh⁻ hi⁻ jee⁺ goo⁻ he'. Lä⁻jēē⁺ chih⁻mē' hi⁻ ma⁻na⁻llu⁺ he' ga⁺taayh⁺ kyaayh⁺ jee⁻ ga⁺la⁺ jmi⁺. Ja⁻ hñih' ga⁺jne⁺ ho⁺haah'. ¹¹Ko⁺hwēē⁺ ja⁻ba⁻ ma⁻ya⁻nää⁺ chih⁻mē' hi⁻ na⁻lä⁻ naa⁻ he', ma⁻jäyh': "Dsa⁻jøøh' kyaan⁺, Dsa⁻jøøh' kyaan⁺, nä⁺ ho⁺haah' kya⁺ jnääh'." ¹²Mah' ga⁺jeeh⁻ dsa⁻ he' juu⁺ kiyh', ga⁺siyh⁺: "Ma⁻ra⁻ ju⁺dsoo⁺ jwēēhn⁺ hnäh', sa⁺ kyuu⁺ hnäh'." ¹³He⁻ja⁻ mi⁻jnøø' hnäh' minēh', jēeh' sa⁺ nēh' hnäh' hee⁻ jmi⁺ ni⁻ hee⁻ hor[~] jāh' Hi⁻ga⁺lēē⁺ngo⁺ la⁻.

Juu' na⁻hmää' lä⁻koo⁻ la' kih' uu⁻ dsa⁻
 hi⁻ ga⁻hyoh' kuu'
 (Lc. 19:11-27)

14' He⁻ jää⁻ Dio dsa⁻ lä⁻hih⁻ kih',
 jeeh' kwee⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻jmee' jaa⁻
 dsa⁻, jää⁻ ja⁻ga⁻ dsooy' koo⁻ jee'
 jwii⁻ uu'. Ga⁻tëëyh' dsa⁻ hi⁻ ma'
 jmee⁻ ta' kiyh' mah' ga⁻tooyh⁻ goo⁻
 kuu' he⁻ kyaah' jmeey' ta'. 15' Jaa⁻
 he⁻ ga⁻kwëëyh' hñä' mil kuu'. Jee'
 ga⁻të' uu' he⁻ ga⁻kwëëyh' to' mil.
 Jee' ga⁻të' uu⁻ he⁻ ga⁻kwëëyh' koo⁻
 mil ba'. Lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ ga⁻kwëëyh'
 lä⁻koo⁻ te' tääy⁻ jmeey' ta'. Ja⁻ga⁻
 na⁻ ngooy' uu'. 16' Hi⁻ ga⁻hyoh' hñä'
 mil kuu' he⁻, ga⁻jmeey' ta' kyaah'
 mah' ga⁻liyh' jyoh' ga⁻ hñä' mil
 na⁻dsë⁻ lle'. 17' Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻jmee'
 hi⁻ ga⁻hyoh' to' mil kuu' he⁻, mah'
 ga⁻liyh' jyoh' ga⁻ to' mil na⁻dsë⁻ lle'.
 18' Pero hi⁻ ga⁻hyoh' koo⁻ mil kuu'
 he⁻, ngooy' na⁻jmeey' too⁻ hwa' mah'
 na⁻hmäy' kuu' kih' dsa⁻jüuy'.

19' Ma⁻ngëë' cha⁻miih⁻ jmií, ja⁻ga⁻
 jah' dsa⁻jüuy' lä⁻jëë⁻ uu⁻ dsa⁻ he'.
 Mah' ga⁻ngiiyh' kwaat⁻ kih' lä⁻jaa⁻
 lä⁻jaa⁻. 20' To⁻ne' ga⁻lloo' hi⁻ ga⁻hyoh'
 hñä' mil kuu', na⁻kooy⁻ jyoh' ga⁻
 hñä' mil na⁻dsë⁻ lle'. Mah' ga⁻jäyh'
 siiyh⁻: "Dsa⁻jøøh' kyaan⁻, ga⁻kwëëh⁻
 jnä' hñä' mil kuu'. Hee' la⁻ kiin'
 jyoh' ga⁻ hñä' mil he⁻ ga⁻lihn'
 na⁻dsë⁻ lle' kuu' ja⁻." 21' Mah' ga⁻jäh'
 dsa⁻jüuy' siiyh⁻: "Lluu' ba⁻ hne⁻
 moz⁻ kyaan⁻ hi⁻ mi⁻teh' kyaah' jnä'.
 Kih' he⁻ ma⁻lä⁻teh' kyaah' ko⁻hi⁻pih'
 he⁻ ga⁻hñah', he⁻ja⁻ kwëëhn⁻ hne⁻
 cha⁻ga⁻miih'. Ña⁻ kyaah' jnä' mah'
 wa⁻ dsa⁻toohn' jee' chaa⁻ jne' llu'."

22' Ga⁻lloo' ka⁻läh' hi⁻ ga⁻hyoh'
 to' mil kuu'. Ga⁻jäyh⁻: "Dsa⁻jøøh'
 kyaan⁻, to' mil kuu' ga⁻kwëëh⁻ jnä'.

Hee' la⁻ kiin' jyoh' ga⁻ to' mil he⁻
 ga⁻lihn' na⁻dsë⁻ lle' kuu' ja⁻." 23' Mah'
 ga⁻jäh' dsa⁻jüuy' siiyh⁻: "Lluu'
 ba⁻ hne⁻ moz⁻ kyaan⁻ hi⁻ mi⁻teh'
 kyaah' jnä'. Kih' he⁻ ma⁻lä⁻teh'
 kyaah' ko⁻hi⁻pih' he⁻ ga⁻hñah',
 he⁻ja⁻ kwëëhn⁻ hne⁻ cha⁻ga⁻miih'.
 Ña⁻ kyaah' jnä' mah' dsa⁻toohn' jee'
 chaa⁻ jne' llu'."

24' Jee' ga⁻dsaä', ja⁻ hi⁻ ga⁻hyoh'
 koo⁻ mil kuu'. Mah' ga⁻jäyh⁻:
 "Dsa⁻jøøh' kyaan⁻, kyuu⁻ hne⁻ he⁻
 hääh'. Choo⁻ ta' jee' sa⁻ ma⁻jñeeh',
 jüuh' mi⁻ju⁻ jee' sa⁻ na⁻jnää' kyah'.
 25' Kih' he⁻ja⁻, ga⁻lä⁻gohn⁻ mah'
 ga⁻hmän' kuu' kyah' neh⁻ hwa'.
 Jee' la⁻ kiin' he⁻ la⁻ kyah'." 26' Mah'
 ga⁻jäh' dsa⁻jüuy': "He⁻ ba⁻ che⁻ hlëëh'
 hne⁻ moz⁻ jwih'. Ñeh' ba⁻ hne⁻ kwee⁻
 he⁻ choohn⁻ jee' sa⁻ ma⁻jngëen'
 mah' jüuhn' mi⁻ju⁻ jee' sa⁻ na⁻jnää'
 kin'. 27' Kih' he⁻ja⁻, ma⁻ää⁻ jmií ma'
 mi⁻hääh' dsa⁻ kuu' kin', mah' ma⁻la⁻
 ma⁻jahn⁻, ma⁻ngëëh' kin' na⁻tee'
 kyaah' sa⁻joö. 28' Jñuuh' hnäh' kuu'
 na⁻ mah' kwëëh' hi⁻ cha⁻ kih' gya'
 mil. 29' Jëëh', hi⁻ cha⁻ kih', hyoyh⁻ ga⁻
 mah' lä⁻cha⁻ kiyh' cha⁻ga⁻miih'. Hi⁻
 cha⁻ miih' kih', dsa⁻jñuh' go⁻te⁻ he⁻
 cha⁻ kiyh'. 30' Moz⁻ jwih' na⁻, jwää⁻
 ta⁻ ka⁻hne' jee' na⁻hoö. Jee' ja⁻
 ki⁻hooyh' mah' jüuy' cha⁻jäy'."

Lä⁻la⁻ le' kih' dsa⁻ wa⁻ra⁻
 ga⁻të' jee' lla' Dio ta'

31' Wa⁻ra⁻ ga⁻të' jee' jäh'
 Hi⁻ga⁻lëë' ngo' la⁻, jee' ba⁻ je⁻ tøj⁻lëë'
 ñih' jäh' ko⁻jøøh' kyaah' ángele
 kyaay', ja⁻ga⁻ gyay⁻ laay' jøøh'
 jmeey' hih'. 32' Cha⁻nën' ja⁻ kuh'
 lä⁻jëë⁻ nëe' dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa' la⁻
 mah' llaa⁻ jnih' ma⁻ kih' kih'. Jmeen'
 kiyh' lä⁻koo⁻ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ hää⁻

jah' wa'ra- ga'jmeey' ma' kih'kih' borrego kyaah' chivo. ³³Llaan' borrego jwoo' ra'lluu' kin' mah' chivo llaan' jwoo' ra'keh'.

³⁴'Mah' jawah' jna', hi' laa' Dsa-ta' joo'h, jwiin' hi' taah' jwoo' ra'lluu' kin': "Ya-naa' hnah' hi' ma-na'jaa' kya' Ta' kyaan'. Kyah' ba' hnah' jee' jme' Dio hih' la' he' ma-na'llu' kyah' hnah' la' ma' hu' jmi-gyuu'. ³⁵Jeeh', la' ma' kyohn' ga'kweeh' ba' jna' he' ga'kuhn'. La' ma' la'kii' dsen', ga'kweeh' ba' jna' jmi' he' ga'huhn'. La' ma' ngen' cha'jwe' juuh' ga'teeh' ba' jna' chaneh' kyah' hnah'. ³⁶Ma' sa' cha' he' ma' keh'n, ga'kweeh' ba' jna' hmi'h he' ga'keh'n. La' ma' kyaan' dsaahn' na'naah' hnah' kin'. La' koo' ma' haan' neh'ne', na'jeeh' hnah' jna'."

³⁷'Ma'ja' jah' la'jee' hi' lluu' he' siiyh' jna': "Dsa-joo'h' kyaan', lih' ba' ga'jee' jnaah' hne' ngēh' kyaah' mah' ga'kwa' jnaah' he' ga'kuh'? Lih' ba' ga'jee' jnaah' ngēh' na'kii' hoh' mah' ga'kwa' jnaah' jmi' he' ga'hih'? ³⁸Lih' ba' ga'jee' jnaah' ngēh' cha'jwe' juuh' mah' ga'tee' jnaah' hne'? Lih' ba' ga'jee' jnaah' sa' cha' hmi'h ma' kyeh' mah' ga'kweeh' jnaah' hne' hmi'h he' ga'kyeh'?

³⁹'Lih' ba' ga'jee' jnaah' dsaah' hne'? Lih' ba' ga'jee' jnaah' hne' haah' neh'ne' mah' na'jee' jnaah' hne'?", jayh' siiyh' jna'.

⁴⁰'Ja' ga' na' jawah' jna', hi' laa' Dsa-ta' joo'h, jwi' jni': "Ma-ra' ju'dsoo' jweeh'n hnah', he' ga'jmeeh' hnah' kih' oohn' hi' ta'nee' taah' la', he' ga'jmeeh' hnah' kin' ba' ja'."

⁴¹'La' chah' ja' jwiin' hi' taah' jwoo' ra'keh' he': "Jnuuh' hnah' kin'

hi' kyaah' dso'jwii', ta' cha'je' ba' kyah' hnah' jee' sa' uu' jih'koh', jee' ma-na'jaa' kih' hi' sa'llu' kyaah' angele kyaay'. ⁴²Jeeh' la' ma' kyohn' sa' ga'kweeh' jna' he' ma' kuhn'. La' ma' la'kii' dsen', sa' ga'kweeh' jna' jmi' ma' huhn'. ⁴³La' ma' ngēn' cha'jwe' juuh', sa' ga'teeh' jna' chaneh' kyah' hnah'. Ma' sa' ga'la' cha' he' ma' keh'n, sa' cha' hmi'h ga'kweeh' jna'. La' ma' kyaan' dsaahn' hi' ma' haan' neh'ne', hnah' sa' na'jeeh' jna'."

⁴⁴'Ma'ja' ngi' dsa' he' juu' kin', jayh': "Dsa-joo'h' kyaan', lih' ba' ga'jee' jnaah' ngēh' kyaah', ngēh' na'kii' hoh', sa' cha' hmi'h ma' keh', ma' na'heeh' cha'jwe' juuh', ma' dsaah' o' ma' haah' neh'ne' mah' sa' ga'jme' jnaah' be' kyah'?"

⁴⁵'Ja' ga' na' jawah' jna', hi' laa' Dsa-ta' joo'h, jwi' jni': "Ma-ra' ju'dsoo' jweeh'n hnah', he' sa' ga'jmaah' hnah' he' hi' ta'nee' taah' la', jna' ba' he' sa' ga'jmaah' hnah' he'. ⁴⁶La'jee' hi' hlee'h he' dsa-naay' jee' sa' laa' jee'y' wii'. Mah' la'jee' hi' lluu' he' dsa-naay' jee' mo'so' juuy'."

Ma' hnooh' dsa- ha- la' jee' ma' saayh' Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

26 Ma-la' ba' ma'kwa' Jesús la'je' juu' ja', ga'jayh' siiyh' jnaah' discípulo kyaay':

²—Ma'neh' ba' hnah', na'jee' to' jmi' ma-la' jmi' he' kuh' dsa- borrego mah'. Jee' ja' ngēe' dsa- Hi-ga'lee'ngo' la' mah' taay' dsoh' hma-cru'.

³Ma'ja' ga'kuh' jmi-dsa' kaah' kyaah' la'jee' ta'jwoh' kya' ley

kyaah' lä⁺jëë⁺ dsa⁻gyuuh' në⁺ta' kih'
Caifá, jmi⁻dsa⁻ hi⁻ kye⁻ në'. ⁴Mah'
ga⁺taayh⁻ juu' kwee⁻, ha⁻ lä⁺ jee'
saayh' Jesús kyaah' juu' ta⁺juu' mah'
jngëëyh'.

⁵—Sa⁺ le⁺ kaah' jnih' jee' jmi⁻ la⁻,
mah' sa⁺ chi⁺jwaa⁺ dsa⁻ jee' jwii⁻ la⁻
—ga⁺jäyh'.

**Jaa⁻ dsa⁻më⁺ ga⁺huu⁺ jmi⁻ mi⁻jwii⁻
lle⁺ Jesús**

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶Ma' gya⁺ Jesús ka⁻läh' jee' jwii⁻
Betania cha⁻neh⁺ kih' Simón hi⁻
ma⁺ dsaah⁺ dsoo⁺ hmi⁻h⁺ høø⁻. ⁷Jee'
ja⁻ gyay⁺ kuh⁻hiyh⁻, ma⁺ ga⁺lloo⁺
jaa⁻ dsa⁻më⁺ hi⁻ ma⁺ kye⁻ koø⁻ së⁺
alabastro he⁻ haa⁺ jmi⁻ mi⁻jwii⁻ he⁻
kyeë⁺ hmooh'. Mah' ga⁺huuy⁺ lle⁺
Jesús. ⁸Ma' ga⁺jëë⁺ jnääh⁺ lä⁺koø⁻
ga⁺jmeë⁺ dsa⁻më⁺ he⁺, ga⁺lä⁺lleë⁺
jnääh⁺, mah' ga⁺jäh⁺ jnääh⁺:

—¿He⁻la⁺ ma⁺hee⁺ dsa⁻më⁺ na⁻ jmi⁻
mi⁻jwii⁻ kih'? ⁹Llu⁺ wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih'
ga⁺hniy⁺ go⁻te⁻ ba⁺ mah' kuu⁺ ja⁻
ma⁺ kwëëyh⁺ hi⁻ tä⁻nee⁺.

¹⁰Pero ga⁺lä⁺kyuuh⁻ Jesús
huu⁺dsë⁻ kya⁺ jnääh⁺, he⁻ja⁻
ga⁺siyih⁺ jnääh⁺:

—¿He⁻la⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ jwiih⁻ kih'
dsa⁻më⁺ la⁻? Llu⁺ ba⁺ he⁻ ma⁺jmeey⁺
lä⁺la⁻ kin⁺. ¹¹Jëëh⁺, lä⁺ ma⁺tääh⁺ na⁻
ba⁺ hi⁻ tä⁻nee⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Pero
jnä⁺, mo⁺so⁺ gyan⁺ ki⁻wëë⁺ jee' kyah⁺
hnäh⁺. ¹²Kyaah⁺ he⁻ ma⁺huuy⁻ jnä⁺
jmi⁻ mi⁻jwii⁻, he⁻ ma⁺mi⁻lluuy⁺
jnä⁺ jää⁺ ba⁺ la⁻, ja⁻ga⁺ haa⁺ dsa⁻
jnä⁺. ¹³Ma⁺ra⁺ ju⁻dsoo⁺ jwëëhn⁻
hnäh⁺, lä⁺kaa⁺ jmi⁻gyuuh⁻ jee' kwa⁺
dsa⁻ ju⁻hmëë⁺ kin⁺, lä⁺cha⁻ juu⁺ ha⁻
lä⁺koø⁻ ma⁺jmeë⁺ dsa⁻më⁺ la⁻, mah'
lä⁺ja⁻ lä⁻dsooh⁻ dsë⁻ dsa⁻ kih⁺.

Juda ga⁺ngëë⁺ Jesús

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴Ma⁺ngëë⁺ he⁻ja⁻, jaa⁻ dsa⁻kyaah⁺
jnääh⁺ hi⁻ cheë⁻ Juda Iscariote
ngooy⁺ kih' dsa⁻kaah⁺ kya⁺ jmi⁻dsa⁻.

¹⁵Mah' ga⁺jäyh⁺:

—¿Joh⁺ kwëëh⁺ jnä⁺ mah' ngëë⁺
jnih⁺ ja⁺gooh⁻ hnäh⁺? —siyih⁺.

He⁻ja⁻ ga⁺jiih⁺ dsa⁻ he⁺ kiyh⁺
gyii⁺gya⁺ kuu⁺ tøø⁻. ¹⁶He⁻ja⁻ ga⁺løø⁻
Juda hnooh⁻ ha⁻ lä⁺ jmeey⁺ mah'
ngëëy⁺ Jesús ja⁺goo⁻ dsa⁻ he⁺.

**Ga⁺jmeë⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnä⁻ ma⁺nuu⁺
kyaah⁺ ga⁺hiyh⁺ juu⁺**

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn.

13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷To⁻në⁺ jmi⁻ he⁻ ga⁺løø⁻ dsa⁻taah⁻
dsa⁻ jmeey⁺ jmi⁻ kuyh⁻ he⁻niih⁻
he⁻ sa⁺ kyaah⁺ levadura, ga⁺ya⁺jäh⁺
jnääh⁺ koo⁺ kih' Jesús mah' ga⁺ngii⁺
jnääh⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—¿Ha⁻ jwah⁺ mi⁻llu⁻ jnääh⁺ jee'
kihn⁺ ma⁺nuu⁺?

¹⁸He⁻ja⁻ ga⁺jäyh⁺ siyih⁺ jnääh⁺:

—Go⁻nää⁺ hnäh⁺ ta⁺ jee' jwii⁻
juuh⁻. Cha⁺jwë⁺ ja⁻, jeeh⁺ hnäh⁺ jaa⁻
dsa⁻. Ja⁻ jwiih⁻ dsa⁻ he⁺: “Lä⁺la⁻
jäh⁺ ta⁺jwoh⁺ kya⁺ jnääh⁺: Ma⁺ngoo⁺
ga⁺dsëë⁺ jmi⁻ kin⁺. Cha⁻neh⁺ kyah⁺
kyeh⁺ jnääh⁺ borrego mäh⁺ kyaah⁺
discípulo kyaan⁺.”

¹⁹He⁻ja⁻ ga⁺nøø⁻ jnääh⁺ lä⁺koø⁻
mada⁺ he⁻ ga⁺jmeë⁺ Jesús kya⁺
jnääh⁺ hi⁺ ga⁺mi⁻llu⁻ jnääh⁺ jee'
ga⁺kuyh⁻ ma⁺nuu⁺.

²⁰Ma⁺ ga⁺nuu⁺ jmi⁻ ja⁻, ga⁺gya⁺
Jesús në⁺ na⁺mes⁺ kyaah⁺ lä⁺jëë⁺
gya⁺tuu⁺ jnääh⁺. ²¹Ta⁺ko⁻jiih⁺ ma⁺
tøøh⁺ jnääh⁺ kih⁻hih⁻ jnääh⁺, ga⁺jäh⁺
Jesús:

—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺,
jaa⁻ jee⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ kuh⁺ kyaah⁺ jnä⁺,
ngëëy⁺ jnä⁺.

²²Peer⁺ ja⁺ meeh⁻ dsë⁻ jnääh⁺ ma⁺
ga⁺nüü⁺ jnääh⁺ juu⁺ ja⁻, mah⁺ lä⁺jaa⁻
lä⁺jaa⁻ jnääh⁺ ga⁺ngii⁺ jnääh⁺ juu⁺
kiyh⁺:

—¿Che⁺ ja⁺ he⁺ jnä⁺ na⁻ hlëëh⁺? —
ga⁺jäh⁺ jnääh⁺.

²³He⁻ ja⁻ ga⁺jëeh⁻ Jesús juu⁺ kyaä⁺
jnääh⁺:

—Hi⁻ tä[~] goo⁻ kyaah⁺ jnä⁺ neh⁺
wii⁺ la⁻, hi⁻ he⁺ ba⁺ na⁻ hi⁻ ngëë⁺ jnä⁺.

²⁴Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺, Hi⁻ ga⁺lëë⁺ ngo⁺ la⁻
le⁺ kiyh⁺ lä⁺koh⁺ ma⁻na⁻si⁻. Pero
jwii⁺ dsa⁻ hi⁻ ngëë⁻ Hi⁻ ga⁺lëë⁺ ngo⁺
la⁻. Llu⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺ dsa⁻nüü^h he⁺
wa⁺ra⁻ jäh⁺ kih⁺ sa⁺ ga⁺lä⁺chaay⁺
go⁺te⁺ ba⁺.

²⁵Ja⁻ga⁻, ga⁺jëeh⁻ Juda hi⁻ ga⁺ngëë⁺
Jesús, ga⁺jäh⁺:

—O che⁺ jnä⁺ ba⁺ ta⁻jwoh⁺.

—Hñaah⁺ ba⁺ hne⁻ ma⁻jäh⁺ —
ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

²⁶Ko⁻jiih⁺ tääyh⁺ kuyh⁻, ga⁺ka⁺
Jesús he⁺ñiih⁺ mah⁺ ga⁺kway⁺
ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio. Ma⁻ngëë⁺
ma⁻kway⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio,
ga⁺llaay⁺ he⁺ñiih⁺ ja⁻, mah⁺
ga⁺kwëëyh⁺ jnääh⁺, ga⁺jäh⁺:

—Kye⁻ hnäh⁺ mah⁺ kuh⁺ hnäh⁺, he⁻
la⁻ na⁻ jmi⁺ngo⁺ kin⁺.

²⁷Lä⁺ja⁻ ka⁺läh⁺ ga⁺kay⁺
wa⁺kyaah⁺, ga⁺kway⁺ ti⁺hmaah⁺
kih⁺ Dio, ja⁻ ga⁺ ga⁺kwëëyh⁺ jnääh⁺,
ga⁺jäh⁺:

—Hih⁺ hnäh⁺ lä⁺jëë⁺ hnäh⁺.

²⁸Jëëh⁺, he⁻ la⁻ na⁻ jma⁻ kin⁺ he⁻
kyaah⁺ jmee⁺ Dio koö⁻ hmooh⁺
hmëë⁺. He⁻ja⁻ tñu⁺ jma⁻ kin⁺ kih⁺
jwëë⁺ dsa⁻ mah⁺ dsa⁻che⁻ dso⁺kye⁻
kiyh⁺. ²⁹Lä⁺la⁻ jwëëhn[~] hnäh⁺,
mo⁺so⁺ huh⁺ ga⁺ jnä⁺ jmi⁺h⁺ mi⁺jëh⁺

ma⁻ää⁻, lä⁺jiih⁺ lloo[~] jmi⁺h⁺ huhn⁺
ka⁺läh⁺ lä⁺hmëë⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ jee⁺
jmee⁺ Tää⁻ kyaan⁺ hih⁺ —ga⁺jäh⁺
Jesús siiyh⁺.

Ga⁺hmä⁺ Pee⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyüüy⁺ Jesús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰Ma⁻ngëë⁺ ma⁻hä⁺ jnääh⁺ kih⁺
Dio, ga⁺nøø⁺ jnääh⁺ ta⁺ moh⁺ Olivo.

³¹Ja⁻ga⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺ jnääh⁺:

—Lä⁺jëë⁺ ba⁺ hnäh⁺ bëeh⁺ jnä⁺ na⁺
hwë⁺. Lä⁺ja⁻ na⁻si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio:
“Jmeen⁻ dsoo⁺ kih⁺ hi⁻ hää[~] lä⁺jëë⁺
borrego, hi⁻ lä⁺jëë⁺ borrego kyaay⁺
sa⁻jñee⁺.” ³²Pero ga⁺ ma⁻lä⁺jiihn⁺
ka⁺läh⁺, hii⁺ jnä⁺ niin⁺ na⁺jään⁺ hnäh⁺
ta⁺ Galilea.

³³He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Pee⁺:

—Ma⁺ke⁺ lä⁺jëë⁺ ga⁺bëe⁺ hne⁻,
pero jnä⁺ jih⁺koh⁺ sa⁺ been⁻ hne⁻.

³⁴He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺ Pee⁺:

—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn[~] hne⁻, na⁺
hwë⁺, jää⁺ ja⁻ga⁻ hoo^h chaah⁺ dsoo⁺,
hne⁻ ma⁻të⁺ hnë⁻ jiih⁺ ma⁻hmäh⁺
juu⁺ he⁻ sa⁺ kyüü^h jnä⁺.

³⁵—Ma⁺ke⁺ ga⁺juun⁺ ko⁺jöh⁺
kyaah⁺ hne⁻, sa⁺ jwahn⁺ lä⁺na⁻ —
ga⁺jäh⁺ Pee⁺.

Lä⁺ja⁻ kwee⁻ ba⁺ ga⁺jäh⁺ jnääh⁺
lä⁺jëë⁺ jnääh⁺.

Ñee⁺ Jesús Getsemaní na⁺chuuy⁺ kyaah⁺ Dio

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺nøø⁺
jnääh⁺ kyaah⁺ Jesús koö⁻ jee⁺ chee⁻
Getsemaní. Ma⁺ ga⁺lla⁺nøø⁺ jnääh⁺
jee⁺ ja⁻, ga⁺siiyh⁺ lä⁺jëë⁺ jnääh⁺:

—Jee⁺ la⁻ ba⁺ go⁺taah⁺ hnäh⁺
ta⁺ko⁻jiih⁺ na⁺chuun⁺ kyaah⁺ Dio.

³⁷Ga⁺jäy⁺ ma⁻la⁻ Pee⁺, kyaah⁺
lä⁺üü⁺ joö⁺ Zebedeo ba⁺. Chah⁺ ba⁺

ja' meeh- dsëy' hi+ chaay- cha-miih-
huu' dsë-. ³⁸He- ja- ga- jäh' Jesús
siyh+:

—Peer+ meeh- dsën+, lä+ jiih' juun'
go- te' la' kin+. Jee' na- ba' jää' jnä'.
Kwëeh- hoh' hnäh', ta' gwi- hnäh'.

³⁹Ja- ga' ngoo' Jesús miih- ga'
ta' cha' nē. Jee' ja- ga- juuyh' jney'
mah' ga- jluuy' lley' lä+ ga- tē' hwa',
ga- chuuy' kyaah' Dio:

—Tää' kyaan+, cher' mah' le', lää'
jnä' kih' he- wi' he- jëen' na'. Pero
sa' wa' le' lä+ hnoon' hniin+, wa' le'
lä+ hnooh- hñaah' ba'.

⁴⁰Ma' jah' Jesús ka- läh' jee' ma'
tääh' discípulo kyaay', ga- jëy'
ma- na- gwi- He- ja- ga- siyh+ Pee':

—¿Che' ni+ koo- hor~ sa' ma- lä- be'
hoh' he- ma- nah' na- nēh' kyaah' jnä'?

⁴¹Wa' na- nēh' hnäh', ngii' hnäh' kyah'
kih' Dio mah' sa' leh+ he- hliih' hnäh'.
Hnøø' ba' jmi- lle' jnan' kwa' be'. Pero
jmi- ngo' jnan' sa' beë' —ga- jäh'.

⁴²Ngoo' ka- läh' na- chuuy' kyaah'
Dio jee' ga- tē' to' jiih-:

—Tää' kyaan+, cher' mah' sa' le'
lääh' jnä' kih' he- wi' la', cher' mah'
ma- ra' he- huhn' ba' jnä', wa' le' lä+
hnooh- hñaah' ba' —ga- jäh'.

⁴³Ma' jäh' ka- läh', ga- jëy' lä+ jëe+
ba' ma- na- gwi-. Jëeh', lä+ gwi-
jwërte. ⁴⁴Ngoo' Jesús ka- läh'
lä+ hmëe' jee' ga- tē' hnē- jiih-
na- chuuy' kyaah' Dio, ja' ba' kyaah'
juu' he- ma- hlëy' jää' ja'. ⁴⁵Ma'
jäh' ka- läh' jee' ma' tøøh' jnääh'
lä+ jëe+ jnääh', ga- siyh+ jnääh':

—Gwi- ba' hnäh' kyah', teeh-
hnäh' hoh'. Ma- lloo' hor~ jaa'
Hi- ga- lëe' ngo' la', ngëe' dsih' goo-
dsa' hña- dsë'. ⁴⁶Noo- hnäh', mah'
ma- nøøn-. Ma- ngoo' ya- jäh+ hi- ngëe'
jnä' —ga- jäh'.

Ga- saayh' Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷Lä+ gyih' juu' ja- ma' ja' Juda,
jaa- jee' lä+ jëe+ gya- tuu' dsa- kyaah'
jnääh'. Jay' kyaah' koo- nää' dsa-,
hi- ma' kye- nē, hi- ma' kye- hma-,
lä+ hih+ kih' ta- jwoh' kya- ley kyaah'
dsa- kaah' kya- jmi- dsa-, kyaah'
dsa- gyuu-. ⁴⁸Juda hi- ga- ngëe'
Jesús, jää' ga- taayh- dsa- he' juu':
—Hi- chühn' kih', hi- he' he'. Ja-
saah+ hnäh' —ga- jäh'.

⁴⁹He- ja- jäh' chuh+ kih' Jesús.
—Ha- ma- neh' ta- jwoh' —ga- jäh'.
Na- ma- hii' ga- chuyh' kih' Jesús.

⁵⁰Ja- ga' ga- jäh' Jesús siyh+:
—Ome', ¿hee- kih' ma- neh' hne-?

Lä+ chah' ja- ga- ya- jäh+ dsa- he'
mah' ga- sooh' kih' Jesús.

⁵¹Pero jaa- dsa- kyaah' jnääh',
ga- sëy' nē' ga- jmeey' dsoo' kih'
jaa- hi- ma' jme+ ta- he' kih' jmi- dsa-
jøøh'. Ga- kuy' lo- gwa-. ⁵²He- ja-
ga- jäh' Jesús siyh+:

—Tøøh' nē' kyah' neh+ loo- kih'
ka- läh'. Jëeh', lä+ jëe+ hi- koo~ nē',
kyaah' nē' juuy'. ⁵³¿Che' sa' nēh',
le' ba' ngiin' kih' Tää' kyaan+, mah'
lä+ chah' la- cheey' kin+ gya- to' nää'
ängele? ⁵⁴Pero cher' mah' lä+ ja-
ga- la', ¿ha- ba' la' lä+ te' lä+ koo-
na- si- juu' kih' Dio, jee' lle- lä+ jē-
he- ää- jmi- le'?

⁵⁵Ja- ba' hor~ ja-, ga- jäh' Jesús
siyh+ dsa- hi- ga- sooh' kiyh':

—¿Che' dsa- hi- jnä', he-
ma- ya- nääh' hnäh' kyaah' nē'
kyaah' hma-, mah' saah+ jnä'?
Lä+ jē- jmi- ma' hään' jee' kyah'
hnäh', ma' kwan+ juu' koo' gwah+
mah' sa' ga- chaah' jnä'. ⁵⁶Pero lä+ jē-
he- la- lle' kih' le' mah' lä+ te' juu' he-

ga⁺sih' lä⁺jëë⁺ hi⁻ ga⁺ngëë⁺ juu' kih'
Dio —ga⁺jäh' Jesús siiyh⁺.

Hi⁺ lä⁺jëë⁺ jnääh' ga⁺bëë⁺ jnääh'
Jesús jee' ja⁻, mah' ga⁺kyuu⁺ jnääh'.

**Na'jääy- Jesús cha'në' dsa-ta' kaah'
kyaa' dsa- judiu**

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-

71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷Lä⁺jëë⁺ dsa⁻ he', lä⁺ ma'
ga⁺saayh' Jesús, na'jääy- cha'në'
Caifä hi⁻ ma' kye⁻ në' kih' lä⁺jëë⁺
jmi-dsa⁻ kaah'. Jee' ja⁻ ma' tääh'
jøø⁺ kō⁺jøh' lä⁺jëë⁺ ta⁺jwoh' kyaa'
ley kyaah' lä⁺jëë⁺ dsa-gyuu⁺.

⁵⁸Pero Pee' uu⁺ ba' ngooy' lleey'
kaah' kih' Jesús, lä⁺ ga⁺të' ho'hne'
në'ta' kih' jmi-dsa⁻ jøøh' he'. Jee' ja⁻
ga⁺he' Pee' ga⁺jmeey' kō⁺jøh' kyaah'
poo⁺ hi⁻ ma' tääh' jee' ja⁻, ma' jëëy'
ha⁺ lä⁺ hii' juu' ja⁻.

⁵⁹Lä⁺jëë⁺ jmi-dsa⁻ kaah' kyaah'
dsa-gyuu⁺, kyaah' lä⁺jëë⁺ hi⁻ laa'
ta', ma' hnaayh⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' bääh⁺
Jesús kyaah' juu' ta⁺juu', lä⁺jwë'
jee' ma' jngiiyh' kih'. ⁶⁰Pero sa⁺
ga⁺jmää' juu' kiyh', ma⁺ke⁺ jwëë'
dsa⁻ ma' bääh⁻ dsih' kyaah' juu'
ta⁺juu'. Kyaah' jee' ga⁺dsaa' ga',
ga⁺lla⁺nää' ga' uu' hi⁻ kye⁻ juu'
ta⁺juu', ⁶¹ga⁺jäyh'.

—Ga⁺nüü⁺ jnääh' ga⁺jäh' dsa⁻nüü⁺
na⁻: “Le' hlan' gwah⁺ juu⁺ kih' Dio
mah' kyaah' hnë⁻ jmi⁺ ba' choohn'.”

⁶²He⁺ ja⁻ ga⁺noo⁺ jmi-dsa⁻ hi⁻
ma' kye⁻ në' he', ga⁺ngiiy' juu' kih'
Jesús:

—¿Hee⁻ jawah' hne⁻, heh' lä⁺koh'
hni⁺ dsa⁻ la⁻ kyah'? ¿He⁻ la⁺ sa⁺
hlëëh' ni⁺ mi⁺h?

⁶³Pero sa⁺ ga⁺ngii' go⁻te Jesús.
Koo⁺ ka⁻läh' ga⁺jäh' jmi-dsa⁻ jøøh'
he' siiyh⁺:

—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo' kih' Dio jiih⁺, jäh'
¿che⁺ hne⁻ he' Cristo, Joø⁺ Dio?

⁶⁴—Hne⁻ ba' ma⁺jäh'. Hi⁺ cha⁻
ga⁺koo⁺ he⁻ jwëëhn⁺ hnäh'. Na' ta⁺
cha'në' jëëh' hnäh' Hi⁻ga⁺lëë⁺ngo⁺ la⁻
gya⁺ jwoo⁺ ra⁻llu⁺ kih' Dio Jøøh', hi⁺
jëëh' hnäh' jäyh' ka⁻läh' jee' jni⁺
hii' gyuu⁺ —ga⁺jäh' Jesús.

⁶⁵He⁺ ja⁻ lä⁺ ma⁺kyeh' ja⁻ jmi-dsa⁻
jøøh' he' hmi⁺h⁺ kih' ga⁺giy',
ga⁺jäyh'.

—iMa⁻mi⁻kwayh' Dio jëë'! ¿Hii⁻ ga'
jwaah⁺ jne⁺ jñah' hi⁻ jmee' ju⁺dsoo'?
Jee' na⁻ ma⁻nüü⁺ hnäh' he⁻
ma⁻mi⁻kwayh' Dio. ⁶⁶¿Hee⁻ jawah'
hnäh'? —ga⁺jäh' dsa⁻jøøh' kyaa'
jmi-dsa⁻ he'.

He⁺ ja⁻ ga⁺lä⁺jëë⁺ ba' ga⁺jäh'.

—Ää⁺ jmi⁺ juuy'.

⁶⁷Lä⁺chah' ja⁻ ga⁺ti' ga⁺hñey'
mo⁻në' Jesús. Ga⁺kii' ga⁺jnooy'
kiyh'. ⁶⁸Mah' ma' jäyh'.

—Hne⁻ Cristo, jäh' da', ¿hii⁻ na⁻
ma⁻kwa' kyah'?

**Ga⁺hmä' Pee' juu' he' sa⁺ kyuu⁺
Jesús**

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-

62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹Ho'hne⁻ ja⁻ ma' gya' Pee', ma'
ja' jaa⁻ dsa⁻më' hi⁻ ma' jmee⁺ ta'
kih' jmi-dsa⁻ jøøh' he', mah' ga⁺jäyh'
siiyh⁺:

—Hne⁻ ka⁻läh' ma' ngëh⁻ kyaah'
Jesús hi⁻ chaa⁻ Galilea.

⁷⁰To⁺lo⁺ në' jee' lä⁺jëë⁺ dsa⁻ he'
ga⁺hmä' Pee' juu', ga⁺jäyh'.

—Sa⁺ man⁺ hii⁻ kih' na⁻ hlëëh'.

⁷¹Lä⁺chah' ja⁻ ya⁺hëë⁺ Pee'
na⁻nooy⁺ lä⁺ ga⁺të' ho⁺haah' jee'
dsa⁻tāah⁺ dsa⁻. Jñah' dsa⁻më'
ga⁺jëëy', mah' ga⁺siiyh⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻
ma⁺ tääh' jee' ja⁻:

—He' ba' dsa⁻kyaa^h Jesús hi⁻
chaa⁻ Nazaret na⁻.

⁷²Koo⁻ ka⁻läh' ga⁺juu⁺ Pee',
ga⁺täy⁻ Dio:

—Ni⁺ ko⁻hi⁻pih⁺ sa⁺ kyuun⁺ dsa⁻ oo⁺
—ga⁺jäh'.

⁷³Ko⁻hwëë' ga⁺ja⁻, ga⁺jäh' dsa⁻
hi⁻ ma' tääh' jee' ja⁻, ga⁺siyh⁺ Pee'
ka⁻läh':

—Ma⁻ra⁺ ju'dsoo', hne⁻ he' laa⁺
jaa⁻ dsa⁻kyaa^h hi⁻ oo⁺. He⁻ja⁻ sa⁻
na⁻hee⁻ juu⁺ lä⁺ hlëëh⁺.

⁷⁴He⁻ja⁻ ga⁺löö⁺ Pee' hlëëh⁺ kyaah⁺
dso⁻jwi⁺ hi⁺ ga⁺täy⁻ Dio:

—Ma⁻ra⁺ ju'dsoo', sa⁺ kyuun⁺
dsa⁻nüuh⁻ na⁻ —ga⁺jäh'.

Na⁻ ma⁻hii' ga⁺hoo⁺ chaah⁺ dsoo⁺.

⁷⁵Ja⁻ga⁺ ga⁺lä⁺dsooh⁻ dsë⁺ Pee' juu⁺
he⁻ ga⁺jäh' Jesús ga⁺siyh⁺ jää⁺:
“Jää⁺, ja⁻ga⁺ hoo⁺ chaah⁺ dsoo⁺, hnë⁻
ji⁺ih⁺ ma⁻hmäh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyuuh⁺
jnä⁺.”

He⁻ja⁻ ya⁺hëëy⁺ ta⁺ ka⁺hne⁻,
ga⁺hooyh⁺ lä⁺ji⁺ih⁺ lla⁺ dsëy⁺.

Ga⁺jää⁺ dsa⁻ Jesús cha⁻në⁻ Pilato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

27 Ma⁺ ga⁺jnä⁺, ga⁺kuh⁺ lä⁺jëë⁺
dsa⁻kaah⁺ kyaa⁺ jmi⁻dsa⁻,
kyaa^h lä⁺jëë⁺ dsa⁻gyuuh⁺. Ga⁺taayh⁺
juu⁺ kwee⁻ ha⁻ lä⁺ jmeey⁺ mah⁺ jngiih⁺
dsa⁻ kih⁺ Jesús. ²He⁻ja⁻ na⁻jää⁻ dsih⁺
na⁻hñuuy⁺, ga⁺ngëëy⁺ goo⁻ Poncio
Pilato hi⁻ ma⁻ laa⁺ lle⁻moh⁺.

Ga⁺juu⁺ Juda

³Juda he⁺ hi⁻ ga⁺ngëë⁺ Jesús,
ga⁺kay⁺ cha⁻mi⁺ih⁺ hu⁺dsë⁻ ma⁺
ga⁺jëëy⁺ he⁻ ma⁻jmeë⁺ dsa⁻ he⁺ hih⁺
juu⁺ Jesús. He⁻ja⁻ ñeey⁺ na⁻ngëëy⁺
ka⁻läh' lä⁺jë⁺ gyi⁺gya⁺ kuu⁺ tøø⁻ he⁻
ga⁺ji⁺ih⁺ lä⁺jëë⁺ jmi⁻dsa⁻ kaah⁺ kyaah⁺
dsa⁻gyuuh⁺ he⁺. ⁴Mah⁺ ga⁺jäh⁺:

—Na⁻bäähn⁻ dso⁻kye⁻, ma⁻ngëën⁻
jaa⁻ hi⁻ juu⁺ hi⁻ sa⁻ cha⁻ dsoo⁻ cha⁻
kih⁺.

Mah⁺ ga⁺jäh⁺ dsa⁻kaah⁺ he⁺ siiyh⁺:
—¿Hee⁻ ga⁺tëë⁺ jnääh⁺ jëë⁺ jnääh⁺
kyah⁺? Kwaat⁺ kyah⁺ ba⁺ hne⁻ na⁻.

⁵He⁻ja⁻ ga⁺jwä⁺ Juda kuu⁺ ja⁻ neh⁺
gwah⁺ juuh⁺, mah⁺ ya⁺hëëy⁺ jee⁺ ja⁻,
ngooy⁺ na⁻täy⁻ che⁺ luuy⁺. ⁶Ja⁻ga⁺
ga⁺juuh⁺ jmi⁻dsa⁻ kaah⁺ he⁺ kuu⁺ ja⁻
mah⁺ ga⁺jäh⁺:

—Sa⁺ le⁺ tøøh⁺ jne⁺ kuu⁺ la⁻ ko⁻jøh⁺
kyaa^h kuu⁺ he⁻ kwëëh⁻ dsa⁻ Dio,
jëëh⁺, ma⁻hlääh⁺ jma⁻ kyaah⁺ kuu⁺
la⁻.

⁷He⁻ja⁻ ga⁺taayh⁺ juu⁺ kwee⁻ lay⁺
koo⁻ hwa⁺ kyaah⁺ kuu⁺ ja⁻ jee⁺ haay⁺
dsa⁻ chaa⁻ uu⁺. Hwa⁺ ja⁻ ma⁺ chee⁻
hwa⁺ kih⁺ të⁺ mi⁺hya⁻. ⁸He⁻ja⁻ lä⁺ji⁺ih⁺
jmi⁺ na⁺, hwa⁺ ja⁻ chee⁻: Hwa⁺ he⁻
ga⁺këë⁺ jma⁻. ⁹Lä⁺ja⁻ ga⁺lä⁺te⁺
lä⁺koo⁻ ga⁺jäh⁺ Jeremia⁺ hi⁻ ga⁺ngëë⁺
juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺ joo⁺, ma⁺ ga⁺jäh⁺:
“Ga⁺kay⁺ gyi⁺gya⁺ kuu⁺ tøø⁻, he⁻ ma⁺
jmeë⁺ dsa⁻ Israel kwaat⁺ ko⁻ja⁻ ji⁺ih⁺
kyeë⁺ jaa⁻ dsa⁻, ¹⁰mah⁺ ga⁺lay⁺ hwa⁺
kih⁺ të⁺ mi⁺hya⁻, lä⁺koo⁻ mada⁺ he⁻
ga⁺jmeë⁺ Dio kin⁺.”

Ga⁺ka⁺ Pilato ju'dsoo⁺ kih⁺ Jesús

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹Ma⁺ cheh⁺ Jesús cha⁻në⁻ lle⁻moh⁺,
he⁻ja⁻ ga⁺ngii⁺ lle⁻moh⁺ juu⁺ kiyh⁺:
—¿Che⁺ hne⁻ he⁺ dsa⁻jøøh⁺ kyaa⁺
dsa⁻ judiu⁺?

He⁻ja⁻ ga⁺jëeh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺:
—Ma⁺jäh⁺ ba⁺ hne⁻.

¹²Lä⁺jëë⁺ jmi⁻dsa⁻ kaah⁺ kyaah⁺
dsa⁻gyuuh⁺ ma⁺ bäy⁺h⁺ dsoo⁺, pero
ni⁺ mi⁺ih⁺ sa⁻ cha⁻ ga⁺jëeh⁺ Jesús.

¹³He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Pilato:

—¿Che⁺ sa⁺ nuuh⁺ joh⁺ juu⁺ sa⁻
hnoo⁻ dsa⁻ kyah⁺?

¹⁴Pero ni⁺ koo⁻ mi⁺juu⁺ sa⁺ ga⁺jeeh⁻ Jesús kiyh⁺, he⁻ja⁻ cha⁻ga⁺miih⁻ ma⁺ jee⁻ dsah⁺ Pilato. ¹⁵Lä⁺jë⁺ jiih⁻ ma⁺ tē⁻ jmi⁺ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh⁺ ma⁺ lää⁻ Pilato jaa⁻ jee⁻ lä⁺jë⁺ hi⁻ tääh⁺ neh⁻ñe⁺ hi⁻ ma⁺ tih⁻ dsē⁺ dsa⁻ ba⁺. ¹⁶Jmi⁺ ja⁻ ma⁺ hää⁻ neh⁻ñe⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁺ chee⁻ Barrabá hi⁻ ma⁺ hii⁺ juu⁺ kih⁺. ¹⁷He⁻ja⁻ ga⁺ngii⁺ Pilato juu⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺kuh⁺ jee⁻ ja⁻:

—¿Hi⁻ hnooh⁻ hnäh⁺ lään⁺? ¿Che⁻ lään⁺ Barrabá o che⁻ lään⁺ Jesús hi⁻ chee⁻ Cristo? —ga⁺jäh⁺ Pilato.

¹⁸Jëeh⁺, lä⁺la⁻ ba⁺ ma⁻ney⁻ he⁻ na⁻høø⁺ ba⁺ dsa⁻ he⁻ kih⁺ Jesús, heh⁺ ga⁺ngëe⁺ dsih⁺ ja⁺gooy⁻. ¹⁹Ma⁺ gya⁺ Pilato nē⁻ta⁺ kih⁺, ma⁺ ga⁺lloo⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁺ kye⁻ juu⁺ kih⁺ mëy⁺, ma⁺ jäh⁺:

—Jäh⁺ dsa⁻mē⁺ kyaah⁺: “Ta⁺ bääh⁻ hñaah⁺ kyaah⁺ dsa⁻ñuuh⁻ lluu⁺ he⁻. Jëeh⁺, ta⁺ ya⁺ jnä⁻ ma⁻këe⁺ jnih⁺ na⁻høø⁺ jwërte.”

²⁰Pero jmi⁺ dsa⁻ kaah⁺ kyaah⁺ dsa⁻gyuuh⁺ ma⁺ taayh⁻ dsa⁻ juu⁺ mah⁺ wa⁺ ngiiy⁺ he⁻ lää⁻ Barrabá mah⁺ wa⁺ juu⁺ Jesús. ²¹Koo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺jäh⁺ Pilato:

—¿Hi⁻ jee⁻ lä⁺uu⁺ hnooh⁻ hnäh⁺ lään⁺?

Lä⁺jëe⁺ ba⁺ ga⁺jäh⁺:

—Lää⁻ Barrabá.

²²Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Pilato siiyh⁺:

—¿Hee⁻ na⁻ jmeen⁻ kyaah⁺ Jesús hi⁻ chee⁻ Cristo?

Ma⁺ jäh⁺:

—Wa⁺ dsa⁻taay⁺ dsøh⁺ hma⁻cru⁺.

²³Koo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺jäh⁺ lle⁺moh⁺ he⁻ siiyh⁺:

—¿Hee⁻ hliih⁺ ma⁻jmee⁺ dsa⁻ la⁻?

Pero cha⁻ga⁺miih⁻ miih⁺ ga⁺tooh⁺ dsa⁻ he⁻, ma⁺ jäh⁺:

—Tääy⁺ dsøh⁺ hma⁻cru⁺.

Ga⁺jä⁺ juu⁺ juu⁺ Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

²⁴Ma⁺ jëe⁻ Pilato sa⁺ hii⁻ liyh⁺ kyaah⁺ dsa⁻, cha⁻ga⁺miih⁻ ga⁺chi⁺ ga⁺jwaa⁺ dsa⁻ he⁻. He⁻ja⁻ ga⁺kay⁺ miih⁻ jmi⁺, ga⁺gyiyh⁺ gooy⁻ cha⁻nē⁺ lä⁺jëe⁺ dsa⁻ he⁻, mah⁺ ga⁺jäh⁺:

—Sa⁺ bäähn⁺ hñiin⁺ kyaah⁺ jma⁻ kih⁺ dsa⁻ lluu⁺ la⁻. Na⁻ hñiih⁺ ma⁻na⁻ la⁻ kwaat⁺ kyah⁺ hnäh⁺.

²⁵He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ ga⁺lä⁺jëe⁺ dsa⁻ he⁻:

—Wa⁺ na⁻bääh⁻ jnääh⁺ jma⁻ kiyh⁺, lä⁺kye⁻ joo⁺siih⁺ jnääh⁺.

²⁶Ja⁻ga⁺ ga⁺lää⁻ Pilato Barrabá mah⁺ ga⁺jmeey⁺ hih⁺ ga⁺jmi⁺ ga⁺baa⁺ dsa⁻ Jesús. Ma⁻ngëe⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ngëe⁺ Jesús ja⁺goo⁺ hløø⁺ mah⁺ dsa⁻tääy⁺ dsøh⁺ hma⁻cru⁺. ²⁷He⁻ja⁻ ga⁺jää⁺ hløø⁺ kyaa⁺ Pilato Jesús ta⁺ nē⁻ta⁺ kiyh⁺, mah⁺ ga⁺kuyh⁺ lä⁺jëe⁺ hløø⁺ lä⁺ku⁺ lä⁺jii⁺ kiyh⁺. ²⁸Hi⁺ ga⁺lle⁺ hløø⁺ hmiih⁻ kih⁺ Jesús mah⁺ ga⁺kyeh⁻ dsih⁺ koo⁻ hmiih⁻ gyuu⁺ läh⁻ lä⁺køh⁺ he⁻ këh⁻ rey. ²⁹Ga⁺kay⁺ wi⁺i⁻ too⁺ ga⁺jmeey⁺ koo⁻ he⁻ lih⁻ mah⁺ ga⁺tooyh⁻ lle⁺ Jesús lla⁻ coron. Ga⁺tooyh⁻ koo⁻ hma⁻tah⁻ gooy⁻ ra⁻lluu⁺, ma⁺ jmää⁻ dsih⁺ lä⁺koo⁻ jaa⁻ dsa⁻ta⁺ jøøh⁺. Ja⁻ga⁺ ga⁺juuyh⁺ jnëy⁺ cha⁻nëy⁺ mah⁺ ga⁺mi⁻kwayh⁺ ma⁺ jäh⁺:

—Peer⁺ jøøh⁺ dsa⁻ta⁺ kyaa⁺ dsa⁻ judiu.

³⁰Ga⁺ti⁺ ga⁺hñe⁺ dsih⁺, ga⁺kay⁺ hma⁻tah⁻ mah⁺ ga⁺bay⁺ lley⁺.

³¹Ma⁻ngëe⁺ ma⁻mi⁻kwah⁺ dsih⁺, ga⁺lle⁺ dsa⁻ hmiih⁻ gyuu⁺ he⁻ ga⁺kyeyh⁻ ja⁻, mah⁺ ga⁺kyeyh⁻ ka⁻läh⁺ hmiih⁻ kiyh⁺, ja⁻ga⁺ ga⁺jääy⁺ na⁻tääy⁺ dsøh⁺ hma⁻cru⁺.

Ga⁺täy⁻ Jesús dsoh⁺ hma⁻cru⁻

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³²Lä⁺ ma⁺ ga⁺hwëëy⁻ në⁺ta⁺ ja⁻, ga⁺jëëy⁺ jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ Cirene hi⁻ ma⁺ cheë⁻ Simón. Ga⁺jmeë⁺ hløø⁺ bii⁺ ga⁺ka⁺ dsa⁻ he⁺ hma⁻cru⁻ kih⁺ Jesús.

³³Ga⁺jäy⁺ Jesús lä⁺ ga⁺të⁺ jee⁺ cheë⁻ Gólgota, he⁻ hnøø⁺ jäh⁺: Moo⁺ Lle⁺ Hlii⁺. ³⁴Jee⁺ ja⁻ ga⁺kwëëh⁺ dsih⁺ jmi⁻ jiih⁻ he⁻ na⁻kaa⁺h⁺ jmi⁻ llih⁺. Koo⁻ ga⁺hluyh⁺ miih⁺ ba⁺, sa⁺ ga⁺hiiy⁺ ma⁺ hiyh⁺ jmi⁻ ja⁻. ³⁵Ma⁻ngëë⁺ ma⁻tää⁺ dsih⁺ dsoh⁺ hma⁻cru⁻, ga⁺ti⁺ ga⁺llooyh⁺ hmi⁻h⁺ kih⁺ Jesús kooyh⁺ suert. Lä⁺ja⁻ ga⁺lä⁺te⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺jäh⁺ hi⁻ ga⁺ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio: “Ga⁺ti⁺ ga⁺llooyh⁺ hmi⁻h⁺ kin⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaayh⁺, ga⁺kooyh⁺ suert mah⁺ jëëy⁺ hi⁻ tëë⁺ hmi⁻h⁺ kin⁺.” ³⁶Mah⁺ ga⁺taayh⁺ ga⁺høøy⁺ jee⁺ ja⁻.

³⁷Ga⁺tøø⁺ dsa⁻ ta⁺ gyuu⁺h⁺ lley⁺ koo⁻ hwëh⁺ he⁻ jäh⁺ ha⁻ lä⁺ la⁺ dsoo⁺ he⁻ bää⁺h⁺ dsih⁺: “Hi⁻ la⁻ na⁻ Jesús hi⁻ laa⁺ Dsa⁻jøø⁺h⁺ kya⁺a⁺ dsa⁻ judiu.”

³⁸Koo⁺ kiyh⁺, ma⁺ tøø⁺ to⁺ hma⁻cru⁻ jee⁺ ma⁻na⁻taa⁺ uu⁺ dsa⁻hi⁻, jaa⁻ jwoo⁺ ra⁻llu⁺ kiyh⁺, jaa⁻ jwoo⁺ ra⁻këh⁺ kiyh⁺. ³⁹Lä⁺jëë⁺ hi⁻ ma⁺ dsa⁻ngëë⁺ ta⁺ ja⁺ ma⁺ jiiyh⁺ lley⁺ hi⁻ ma⁺ mi⁻kwayh⁺ kih⁺ Jesús. ⁴⁰Ma⁺ jäh⁺:

—Hne⁻ hi⁻ ma⁺ tu⁺ gwah⁺ juuh⁺ mah⁺ kyaah⁺ hnë⁻ jmi⁻ ma⁺ chooh⁺, lää⁺ hñaah⁺. Jña⁺ në⁺ hma⁻cru⁻ na⁻, cher⁺ma⁺h⁺ dsoo⁺ laah⁺ Joø⁺ Dio.

⁴¹Ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ ga⁺jmeë⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻kaa⁺h⁺ kya⁺a⁺ jmi⁻ dsa⁻ kyaah⁺ ta⁻jwoh⁺ kya⁺a⁺ ley, kyaah⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻gyuu⁺h⁺, ma⁺ jäh⁺:

⁴²—Ga⁺läy⁺ ba⁺ jñah⁺ dsa⁻ mah⁺ sa⁺ liyh⁺ läy⁺ hñiiy⁺. Cher⁺ma⁺h⁺ dsoo⁺ laay⁺ Dsa⁻jøø⁺h⁺ kya⁺a⁺ dsa⁻ Israel, wa⁺ jña⁺y⁺ hñiiy⁺ na⁺ dsoh⁺

hma⁻cru⁻, ja⁻ga⁺ lä⁺heeh⁺ jne⁺ kiyh⁺.

⁴³Ga⁺kay⁺ o⁻jøh⁺ dsë⁻ kih⁺ Dio. He⁻ja⁻ cher⁺ma⁺h⁺ Dio hnääy⁺, hñii⁺ Dio wa⁺ läy⁺ na⁺, jëeh⁺ he⁺ ba⁺ hñiiy⁺ ma⁺ jäh⁺ laay⁺ Joø⁺ Dio.

⁴⁴Lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺mi⁻kwah⁺ hi⁻ hii⁻ hi⁻ ma⁺ taa⁺ jyoh⁺ hma⁻cru⁻ koo⁺ kiyh⁺.

Ga⁺juu⁺ Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵Ma⁺ ga⁺të⁺ lä⁺hyoo⁺, lä⁺kaa⁻ jmi⁻gyuu⁺ ga⁺nuu⁻ lä⁺jiih⁺ ga⁺të⁺ ko⁻hi⁻ hnë⁻ ta⁺ ga⁺hloo⁺. ⁴⁶Ja⁻ba⁺ hor⁻ja⁻, ga⁺hlëëh⁺ Jesús koo⁻ ki⁻gaa⁻, ga⁺jäh⁺:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —he⁻ la⁻ hnøø⁺ jäh⁺: Dio kyaan⁺, Dio kyaan⁺, ¿he⁻la⁻ ma⁻beeh⁺ jnä⁺?

⁴⁷Ko⁻llaa⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻ ga⁺nuuy⁺ he⁻ ga⁺hlëëy⁺, he⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺:

—Jëë⁺ da⁺, tëëyh⁺ Elía.

⁴⁸Lä⁺chah⁺ ja⁻ ngoo⁺ ko⁻chih⁺ jaa⁻ dsa⁻kyaayh⁺, ga⁺kay⁺ koo⁻ wa⁺joo⁻, ga⁺mi⁻gyuyh⁺ joo⁻ kyaah⁺ jmi⁻ jiih⁻. Ga⁺lla⁺lley⁺ lle⁻ hma⁻ mah⁺ ga⁺chooy⁺ ma⁺ hi⁻h⁺ Jesús. ⁴⁹Ko⁻llaa⁺ ma⁺ jäh⁺:

—Ta⁺ jmääy⁺ he⁺. Wa⁺ jëë⁺ da⁺ jne⁺ che⁺ ja⁺ Elía mah⁺ läy⁺.

⁵⁰Koo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺hoo⁺h⁺ Jesús koo⁻ ki⁻gaa⁻, ja⁻ga⁺ ga⁺ngëëy⁺ jmi⁻lle⁻ kiyh⁺. ⁵¹Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺gii⁻ hmi⁻h⁺ he⁻ ma⁻na⁻jne⁻ llah⁺ gwah⁺, ga⁺løø⁺ ta⁺ gyuu⁺h⁺ lä⁺ ga⁺të⁺ hwa⁺. Ga⁺jeh⁺ wi⁺ jwërte hwa⁺ lä⁺jiih⁺ ga⁺llaa⁺ kuu⁺ hloo⁻. ⁵²Hi⁺ ga⁺na⁺ to⁻høø⁻ kih⁺ jwëë⁺ hi⁻ na⁻jngëë⁺ kya⁺a⁺ Dio mah⁺ ga⁺lä⁺jiiyh⁺ hi⁻ ma⁺ na⁺juu⁺.

⁵³Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺hwëë⁻ hi⁻ he⁺ neh⁺ to⁻høø⁻ ma⁺ ga⁺lä⁺jiih⁻ Jesús, ja⁻ga⁺ ga⁺nääy⁺ ta⁺ jee⁺ jwi⁻ na⁻jngii⁺ jee⁺ ga⁺mi⁻jnäy⁻ hñiiy⁺ jee⁺ kih⁺

jwëë˘ dsa˘. ⁵⁴Ga˘jwaayh˘ jwërte juu˘ hløø˘ kyaah˘ dsa˘kyaayh˘ hī˘ ma˘ hää˘ Jesú˘s, ma˘ ga˘jeh˘ wi˘ hwa˘ hī˘ ma˘ ga˘jëëy˘ lá˘jē˘ he˘ ga˘la˘ ja˘. Ga˘jäh˘:

—Ma˘ra˘ ju˘dsoo˘, he˘ ba˘ Joo˘ Dio na˘.

⁵⁵Ko˘niih˘ ga˘ja˘ ma˘ tääh˘ ka˘läh˘ jwëë˘ dsa˘më˘ hī˘ ma˘ jëë˘. Dsa˘më˘ he˘ ya˘näa˘ kyaah˘ Jesú˘s lá˘ ga˘të˘ hwa˘ Galilea. Hī˘ he˘ ma˘ jmee˘ ta˘he˘ kiyh˘. ⁵⁶Jee˘ ja˘ ma˘ hää˘ María Magdalena kyaah˘ María choo˘ Jacobo kyaah˘ José, kyaah˘ choo˘ chih˘ kyaa˘ Zebedeo.

Ga˘haay˘ Jesú˘s

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷Ta˘ ga˘hloo˘ jmi˘ ja˘, ja˘ jaa˘ dsa˘ cha˘ kuu˘ hī˘ ma˘ cha˘ Arimatea hī˘ ma˘ chee˘ José. Hī˘ he˘ ka˘läh˘ ga˘laa˘ discípulo kyaa˘ Jesú˘s. ⁵⁸Nee˘ dsa˘ he˘ na˘hlëéh˘ kyaah˘ Pilato mah˘ kway˘ jwë˘ jyooy˘ jmi˘ngo˘ kih˘ Jesú˘s dsøh˘ hma˘cru˘. Ga˘kwa˘ bih˘ jwë˘ mah˘ kooy˘ jmi˘ngo˘ kih˘ Jesú˘s. ⁵⁹He˘ja˘ ga˘jyoo˘ José he˘ jmi˘ngo˘ kih˘ Jesú˘s mah˘ ga˘lääy˘ koø˘ ta˘jmaah˘ na˘jngii˘. ⁶⁰Mah˘ ga˘taayh˘ neh˘ koø˘ to˘høø˘ hmëë˘ he˘ ma˘ na˘hë˘ kiyh˘ në˘ kuu˘ hloo˘. Ma˘ngëë˘ he˘ ja˘, ga˘bäy˘ koø˘ mi˘kuu˘ juuh˘ mah˘ ga˘jlëy˘ ho˘too˘ ja˘. Ja˘ ga˘ ngaayh˘. ⁶¹Cha˘në˘ kih˘ to˘høø˘ ja˘, ma˘ gya˘ María Magdalena kyaah˘ ga˘ jñah˘ María.

Ma˘ tääh˘ hløø˘ høø˘ to˘høø˘

⁶²Ma˘ ga˘jnä˘ jyoh˘ jmi˘, ga˘lla˘näa˘ jmi˘dsa˘ kaah˘ kyaah˘ dsa˘ fariseo cha˘në˘ Pilato. Ma˘goh˘ jmi˘ he˘ ma˘ mi˘llu˘ dsa˘ hñii˘ kih˘ jmi˘ he˘ teeyh˘ dsëy˘. ⁶³Mah˘ ga˘siyh˘:

—Ma˘lä˘dsøoh˘ dsë˘ jnääh˘ he˘ ga˘jäh˘ hī˘ ta˘juu˘ he˘. Lá˘koø˘ ma˘ chaay˘ ga˘jäh˘: Ga˘ ma˘hya˘ hnë˘ jmi˘ na˘juun˘, lá˘jiih˘ ka˘läh˘. ⁶⁴He˘ja˘ jmee˘ mada˘ høø˘ dsa˘ to˘høø˘ lá˘jiih˘ tē˘ hnë˘ jmi˘. Jëëh˘, goo˘ la˘ wa˘ra˘ ga˘lla˘näa˘ discípulo kyaay˘ ta˘la˘ hwë˘, lleey˘ hli˘ mah˘ mi˘gaay˘ dsa˘, jäh˘: “Ma˘lä˘jiyh˘ ba˘jee˘ kih˘ hī˘ ma˘na˘juu˘”. Lá˘ja˘ le˘ juuy˘ cha˘gami˘h˘ lá˘koh˘ ga˘ he˘ ga˘juu˘ Jesú˘s lá˘ ma˘ to˘në˘.

⁶⁵He˘ja˘ ga˘jäh˘ Pilato siyh˘: —Hii˘ hløø˘ tääh˘ na˘. Go˘jääy˘ mah˘ høøy˘ to˘høø˘ ha˘ koh˘ jiih˘ le˘.

⁶⁶He˘ja˘ ga˘nääy˘ kyaah˘ hløø˘ jee˘ la˘ to˘høø˘ mah˘ høøy˘ kwee˘. Ga˘jmeey˘ lii˘ hoo˘ to˘høø˘ mah˘ sa˘ tä˘ dsa˘ goo˘. Hi˘ ga˘llaay˘ hløø˘ høø˘ ka˘läh˘.

Ga˘lä˘jiih˘ Jesú˘s

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

28 Ma˘goh˘ jmi˘ he˘ teeh˘ dsa˘ dsë˘, lá˘koh˘ ga˘jnä˘ to˘në˘ jmi˘ kih˘ seman˘, ngoo˘ María Magdalena kyaah˘ jñah˘ María na˘jëëy˘ to˘høø˘. ²Ni˘ sa˘ lii˘ ga˘ ma˘ ga˘jeh˘ wi˘ jwërte hwa˘. Ga˘jñaa˘ gyuu˘h˘ ja˘ ángel kyaa˘ Dio. Ma˘ ga˘lloo˘ jee˘ ma˘ la˘ to˘høø˘, ga˘bäy˘ mi˘kuu˘ he˘ ma˘ na˘jnë˘ mah˘ ga˘gyay˘ në˘ kih˘. ³Ángel he˘ ma˘ jnäa˘ lá˘koh˘ je˘ñih˘. Sa˘hmi˘h˘ kiyh˘ ma˘ la˘ tøjlēë˘ lá˘koø˘ tøø˘ tu˘hmoo˘. ⁴Ma˘ ga˘jëë˘ hløø˘ hī˘ ma˘ tääh˘ høø˘ jee˘ ja˘ ga˘lä˘goyh˘ jwërte lá˘jiih˘ ga˘jlääy˘, ga˘saa˘ ga˘jaay˘ hwa˘ lá˘koh˘ hī˘ na˘juu˘ ba˘. ⁵Mah˘ ga˘jäh˘ ángel siyh˘ dsa˘ më˘ he˘:

—Ta˘ wa˘ gah˘ hnäh˘. Ma˘ ba˘ jnä˘, ma˘ya˘nääh˘ hnäh˘ hnaah˘

hnähʳ Jesús hī⁻ ga⁻täā⁻ dsa⁻ dsohʳ
hma⁻cru⁻. ⁶Sa⁻ chaā⁻ jee⁻ la⁻, hii⁻
ma⁻lä⁻jiih⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻jäyh⁻ jää⁻.
Ya⁻näā⁻ hnähʳ ya⁻jēē⁻ jee⁻ ga⁻kyaā⁻
dsihʳ. ⁷Mah⁻ go⁻näā⁻ hnähʳ ko⁻chih⁻
go⁻jmeeh⁻ hnähʳ juu⁻ kih⁻ lä⁻jēē⁻
discípulo kyaay⁻ he⁻ ma⁻lä⁻jiiyh⁻
jee⁻ kih⁻ hī⁻ na⁻juu⁻. Hii⁻ dsoo⁻
dsa⁻jäā⁻ hnähʳ ta⁻ Galilea. Jee⁻
ja⁻ jēēh⁻ jnih⁻. He⁻ la⁻ na⁻ juu⁻ he⁻
ma⁻jmeehn⁻ kyah⁻ hnähʳ.

⁸Ma⁻la⁻ ma⁻jēē⁻ dsa⁻mē⁻ he⁻
neh⁻ to⁻høø⁻ ja⁻, ga⁻jwaayh⁻
jwēte hi⁻ ta⁻ ko⁻taa⁻ ga⁻jēē⁻ dsēy⁻
go⁻te⁻. Mah⁻ ga⁻näāy⁻ cha⁻hliiy⁻
na⁻jmeeyh⁻ juu⁻ kyaā⁻ jnääh⁻. Jee⁻
ga⁻näāy⁻ ja⁻, ⁹ga⁻mi⁻jnää⁻ Jesús
hñii⁻ ta⁻ cha⁻nēy⁻, ga⁻jmeey⁻ Dio
kih⁻. Hi⁻ dsa⁻mē⁻ he⁻ ga⁻näā⁻ chuh⁻
mah⁻ ga⁻iiy⁻ tii⁻ Jesús, ga⁻jmeey⁻
juuh⁻ kiyh⁻. ¹⁰He⁻ ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús
siiyh⁻:

—Ta⁻ wa⁻ gah⁻ hnähʳ. Go⁻näā⁻
hnähʳ go⁻jmeeh⁻ juu⁻ kih⁻ øøhn⁻ mah⁻
wa⁻ lä⁻näāy⁻ ta⁻ Galilea. Jee⁻ ja⁻
jēēy⁻ jnä⁻.

**Ga⁻juu⁻ dsa⁻, ga⁻jäyh⁻ ga⁻hēē⁻
discípulo hlii⁻ kyaā⁻**

¹¹Ma⁻ngēē⁻ ma⁻näāy⁻ ja⁻, ko⁻llaā⁻
hløø⁻ hī⁻ ma⁻ høø⁻ to⁻høø⁻, na⁻näā⁻
ta⁻ jee⁻ jwii⁻ na⁻jmeeyh⁻ juu⁻ kih⁻
dsa⁻kaah⁻ kyaā⁻ jmi⁻dsa⁻ lä⁻jē⁻ he⁻
ga⁻la⁻. ¹²He⁻ ja⁻ ga⁻kuh⁻ jmi⁻dsa⁻ he⁻
kyaah⁻ dsa⁻gyuuh⁻ ga⁻jwayh⁻ juu⁻,
mah⁻ ga⁻kwēēyh⁻ cha⁻miih⁻ kuu⁻
lä⁻jēē⁻ hløø⁻ he⁻. ¹³Mah⁻ ga⁻taayh⁻
juu⁻:

—Hnähʳ ba⁻ na⁻ jwah⁻: “Ta⁻ko⁻jiih⁻
na⁻gwii⁻ jnääh⁻, ga⁻lla⁻näā⁻
discípulo mah⁻ ga⁻hēēy⁻ hlii⁻ kyaay⁻”,
lä⁻ja⁻ jwah⁻ hnähʳ. ¹⁴Cher⁻mah⁻
ga⁻lä⁻ñē⁻ llē⁻moh⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ ma⁻la⁻,
ma⁻ñē⁻ ba⁻ jnääh⁻ ha⁻ lä⁻ chiih⁻ jnih⁻
mah⁻ sa⁻ bääyh⁻ hnähʳ.

¹⁵Ga⁻ka⁻ ba⁻ hløø⁻ he⁻ kuu⁻ ja⁻,
mah⁻ ga⁻jmeey⁻ lä⁻koo⁻ juu⁻ he⁻
ga⁻taah⁻ dsih⁻. He⁻ ja⁻ lä⁻ ma⁻choøh⁻
ja⁻ ba⁻ dsa⁻ judiu juu⁻ ta⁻juu⁻ ja⁻,
lä⁻jiih⁻ na⁻.

**Ga⁻cheē⁻ Jesús discípulo kyaā⁻ mah⁻
dsa⁻kay⁻ ju⁻hmēē⁻ lä⁻kaā⁻ jmi⁻gyuuh⁻**
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶Lä⁻jēē⁻ gya⁻kaa⁻ jnääh⁻ ga⁻nøø⁻
jnääh⁻ ta⁻ Galilea, ta⁻ moh⁻ jee⁻
ga⁻jmeey⁻ Jesús mada⁻ he⁻ dsa⁻nøø⁻
jnääh⁻. ¹⁷Lä⁻ ma⁻ ga⁻jēē⁻ jnääh⁻
ga⁻jmeey⁻ jnääh⁻ juuh⁻ kiyh⁻, pero
ko⁻llaā⁻ dsa⁻kyaahn⁻ ma⁻jmeey⁻ to⁻
dsē⁻. ¹⁸He⁻ ja⁻ ja⁻ Jesús chuh⁻ kyaā⁻
jnääh⁻ mah⁻ ga⁻siiyh⁻ jnääh⁻ lä⁻la⁻:

—Ma⁻na⁻ngēn⁻ jwē⁻ jmeen⁻ hih⁻
kih⁻ lä⁻jēē⁻ hī⁻ tääh⁻ gyuuh⁻
hwa⁻. ¹⁹He⁻ ja⁻ jwah⁻, go⁻näā⁻
hnähʳ go⁻kwa⁻ hnähʳ juu⁻ lä⁻kaa⁻
jmi⁻gyuuh⁻ jee⁻ tääh⁻ dsa⁻, mah⁻
lä⁻jwēē⁻ discípulo kyaan⁻. Ja⁻
chaayh⁻ jmi⁻ lä⁻koo⁻ mada⁻ he⁻
jmeey⁻ Täā⁻, kyaah⁻ Jooy⁻, hi⁻ kyaah⁻
Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻. ²⁰Ja⁻ mi⁻tēēh⁻
hnähʳ he⁻ mi⁻tey⁻ lä⁻jē⁻ mada⁻ he⁻
ma⁻jmeen⁻ kyah⁻ hnähʳ. Mah⁻ hii⁻
jnä⁻ hää⁻n jee⁻ kyah⁻ hnähʳ ga⁻lä⁻jē⁻
jmi⁻, lä⁻jiih⁻ llāā⁻ jmi⁻gyuuh⁻. Wa⁻ la⁻
lä⁻ja⁻.

San Marcos

Ju'hmëë' kih' Jesús he' ga'sii' Marcos

Ma' kwa' Jwaa' juu' jee' la' hwa' kii' (Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Jee' la' ma'løø' ju'hmëë' kih' Jesucristo Joø' Dio, ²lä'koø' ga'jäh' Isaia hi' ga'ngëë' juu' kih' Dio:

Cheën' jaa' hi' dsa'kwa' juu' kin'.

Hi' he' dsoo' ta' cha'nëh' mah' mi'lluy' jwë' kyah'.

³ Kii' nuuh' koø' lle' he' hlëëh' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih':

“Mi'llu' hnäh' jwë' kih' Dsa'jøøh' jnän, mi'lluy' hnäh' hñaah' mah' jäh' ko'dsoo' jwë'”, ga'jäh'.

⁴ Ma' choo' Jwaa' jmi' koø' hwa' kii' jee' sa' kwa' ni' miih'. Ga'kway' juu' he' saa' dsa' jmi' hi' ga'hlëëyh' dsa' mah' wa' dsa'jeeyh' kyaah' Dio mah' koø' Dio dsë' kih' dso'kye' kiyh'. ⁵ Jwëë' dsa' ga'lla'nää' jee' ma' cheh' Jwaa'. Ga'lla'nää' hi' chaa' jee' jwii' mäh' he' na'heë' hwa' Judea hi' lä'ja' hi' chaa' Jerusalén ka'läh'. Lä'jëë' dsa' he' ma' mi'jnääy' he' hliih' he' ma' jmeey' hi' ga'chaa' Jwaa' jmi' dsa' he' cha'jmi' Jordán.

⁶ Hmiih' kih' Jwaa' ma' la' kyaah' jnu' camey' hi' ma' hä' loo' tuyh'. Ma' kuyh' iih' hi' ma' hiyh' jmi' tah' he' ma' cha' moh'. ⁷ Juu' lä'la' ma' kway', ma' jäh'.

—Këë' ga'jä' jaa' hi' jøøh' ga' lä'koh' ga' jnä'. Hi' ni' sa' tē'dsëën' chiihn' mah' llen' loo' he' hä' tiy'.

⁸ Ma'ra' ju'dsoo' chaan' hnäh' jmi' kyaah' jmi' ba', pero hi' jä' këë' ga'ki' jnä', hi' he' chaa' hnäh' jmi' kyaah' Jmi'llë' Na'jngii'.

Jwaa' ga'chaa' Jesús jmi'

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Ga'lloo' koø' jmi' ya'hëë' Jesús koø' jwii' he' cheë' Nazaret he' na'heë' hwa' Galilea, ngooy' mah' ga'choo' Jwaa' jmi' kiyh' cha'jmi' Jordán. ¹⁰ Ma' ya'hëë' Jesús cha'jmi', lä'chah' ja' ga'jëëy' ga'na' gyuuh', ga'jyoo' Jmi'llë' Na'jngii' nē' kiyh' läa' lä'koø' jaa' juu'. ¹¹ Hi' ga'lä'nuuh' koø' juu' he' ja' gyuuh', he' ma' jäh' —Hne' laah' gyuu' kyaan' hi' hnaan'. Peer' chaan' llu' kyaah' hne'.

Ga'ka' hi'sa'llu' dsë' Jesús

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Lä'chah' ja', ga'jøø' Jmi'llë' Na'jngii' kih' Jesús ta' hwa' kii'.

¹³Jee' ja- ga-jäy' to'loo' jmiñ' jee' chaa- jah' hää' mah' ga-ka' Tana' dsé' Jesús. Hi- ga-lla-nää' ángele hi- ma' jmee- ta'he' kih' Jesús.

Ga-løø' Jesús kway- juu' hwa' Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴Ma-ngëë' ma-taah- dsa- Jwaa- neh'-ne', ngaah' Jesús ta- hwa' Galilea na'kway- ju'hmëë' lä'-koø- jää- Dio dsa- lä'-hih' kih'. ¹⁵Ga-jäy' lä'-la-:

—Ma-dsëë' jmiñ', he- tøøhn' na' he- jää- Dio dsa- lä'-hih' kih'. Jëeh' hnäh' kih' Dio mah' heeh' hnäh' ju'hmëë' kiyh'.

Ga-tëeh' Jesús kyeë' dsa- hi- ma' jwä- hma'

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶Jee' hää' Jesús jwë' ngoo' ta- cha'hoo' jmi-juuh- he- hla- hwa' Galilea, jee' ja- ga-jëë' Simón Pee' kyaah' André øøyh', ma' tääyh' jwäy- hma', jëeh' he- ja- ba' ma' la' ta' kiyh'.

¹⁷Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':

—Ya-nääh' hnäh' kyaah' jnä' mah' mi-tëën' hnäh' ha- lä- jmeeh' hnäh' mah' leeh- hnäh' dsa-, la- he- ma' leeh- hnäh' hmooh-.

¹⁸Lä'-chah' ja- ga-kyey- sa'hma' kiyh' mah' ga-nääy' kyaah' Jesús.

¹⁹Ma-ngëë' gyih' kō-niñ', ga-jëë' Jacobo kyaah' Jwaa' joø' Zebedeo ma' tääyh' neh- na'moo', ma' hmiy- sa'hma' kiyh'. ²⁰Jesús ga-tëë' kiyh' hi- chah' ba' ga-jmeey' kō-jøh' kyaayh'. Ga-jä' ba' Zebedeo jmiy- neh- na'moo' kyaah' lä'-jëë- hi- ma' jmee- ta' kiyh'.

Ga-llee- Jesús jaa- jmi-llë' hliih' kih' jaa- dsa-

(Lc. 4:31-37)

²¹Ga-lla-nääy' jwiñ- Capernaum jmiñ' ja-. Hi- ma' ga-të' jmiñ' he-

teeh- dsa- dsé' ga-he' Jesús neh- gwah- mäh-, hi- ga-løøy' hlëëyh- dsa-. ²²Peer- ma' dsaa- dsëy' ma' nuuy- nuuh- kih' Jesús. Jëeh' ma' hlëëyh- dsa- lä'-køh' jaa- hi- jmee- hih' ba', ja- lä'-køh' ma' jmee- ta-jwoh' kyaa' ley. ²³Neh- gwah- ja-, ma' hää' jaa- dsa-nuuh-, hi- ma' kye- jmi-llë' hliih'. Ga-hlëëyh' koo- ki-gaa-, ²⁴ga-jäyh':

—Ta- kaah- jnääh', Jesús dsa- Nazaret. ¿Che- ma-nëh' mah' mi'llaah' jnääh'? Kyuun- ba' hne-. Hne- ba' he' hi- na-jngëë' kyaa' Dio.

²⁵Ga-juuh' Jesús kih' jmi-llë' hliih' he', ga-siiyh':

—Ta- tooh' miñh', go-hëë' jee' hääh' kih' dsa-nuuh- na-.

²⁶He-ja- ga-gwa' ga-gyaa' dsa-nuuh- he' ga-jmeey' jmi-llë' hliih' kiyh', ga-hooyh' koo- ki-gaa-, ja-ga-ya-hëëy'. ²⁷Lä'-jëë- dsa- ma' tääh' jëë- dsah-, ga-ngiyy' juu' kih' dsa-kyaa'yh', ga-jäyh':

—¿Hee- ba' juu' na-? Hmëë' ba' la' juu' na-. Peer- beë' juu' kiyh', lä'-kye- jmi-llë' hliih' jmeey- hih' kih' mah' nuuh' kiyh'.

²⁸Chah' ba' ga-lä'-cha- juu' kih' Jesús lä'-kaa- hwa' Galilea.

Ga-mi-hlää' Jesús ma-choo' Simón Pee'

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹Ma' ya-hëë' Jesús neh- gwah- mäh-, ngooy' kyaah' Jacobo kyaah' Jwaa' cha'neh- kih' Simón kyaah' André øøyh'. ³⁰Ma-choo' Simón ma' kyaa' dsaah' llii', he-ja- ga-jmeey' juu' kih' Jesús. ³¹Ngoo' Jesús jee' kyaay', ga-sooyh' goo- dsa-më' he' ga-chaayh- hi- lä'-chah' ja- ya-hi' llii' kiyh' hi- ga-løøy' jmeey- ta'he' kih' lä'-jëë-.

Ga⁺mi⁻hlää⁺ Jesús jwëë⁺ hi⁻ dsaah⁺
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³²Ta⁺ ga⁺hloo⁺ ja⁻, lä⁺ ma⁺
ga⁺hmää⁻ hyoo⁻, na⁺nää⁻ jwëë⁺ dsa⁻
na⁺jää⁻ dsa⁻dsaah⁺ cha⁺në⁻ Jesús hi⁻
lä⁺ja⁻ na⁺jääy⁻ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺
hliih⁺. ³³Jwëë⁺ dsa⁻ chaa⁻ jee⁺ jwi⁻i⁻
ja⁻ na⁺nää⁻, ga⁺kayh⁺ go⁻te⁻ ho⁺hne⁻.
³⁴Ga⁺mi⁻hlää⁺ Jesús jwëë⁺ dsa⁻ hi⁻
ma⁺ dsaah⁺ kyaah⁺ na⁺ku⁻ na⁺ngii⁻
dsoo⁺. Hi⁻ ga⁺hwëëy⁺ jwëë⁺ jmi⁻lle⁺
hliih⁺ hi⁻ ma⁺ jää⁻ dsa⁻. Sa⁺ ga⁺kwa⁺
Jesús jwë⁺ ma⁺ hlëeh⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺,
kih⁺ he⁻ kyuu⁻ bih⁺ Jesús.

Ga⁺kwa⁺ Jesús juu⁺ neh⁺ gwah⁺ mäh⁺
(Lc. 4:42-44)

³⁵Tiih[~] go⁻te⁻, hwë⁺ ga⁺ lä⁺ja⁻,
ya⁺hëë⁺ Jesús jwi⁻i⁻ jee⁺ ma⁺ gyay⁺
ja⁻, ngooy⁺ koo⁻ moh⁺ jee⁺ sa⁺ chaa⁻
dsa⁻ na⁺ngiiy⁻ kiyh⁺ kih⁺ Dio. ³⁶He⁻ja⁻
ngoo⁺ Simón kyaah⁺ dsa⁻kyaayh⁺
na⁺hnääh⁻ Jesús. ³⁷Ma⁺ ga⁺jnääh⁻
Jesús, ga⁺siiyh⁺:

—Jwëë⁺ dsa⁻ tääh⁺ hnaah⁻ hne⁻ jee⁺
oo⁺.

³⁸He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús:
—Man⁺ ta⁺ jee⁺ jyoh⁺ jwi⁻i⁻ lä⁺kaa⁻
jäh⁺ la⁻, na⁺kan⁺ juu⁺ la⁻ ka⁻läh⁺.
Jëeh⁺, kih⁺ he⁻ la⁻ ba⁺ ja⁻ ma⁻jan⁺.

³⁹Ma⁺ja⁻ ga⁺ngëë⁺ Jesús lä⁺kaa⁻
hwa⁺ Galilea, ma⁺ kway⁺ juu⁺ neh⁺
gwah⁺ kih⁺ dsa⁻ judiu⁺ hi⁻ ma⁺ hwëëy⁺
jmi⁻lle⁺ hliih⁺ kih⁺ dsa⁻.

Ga⁺mi⁻hlää⁺ Jesús jaa⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺
hmih⁺ hoo⁺

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰Jaa⁻ dsa⁻nüuh⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺
hmih⁺ hoo⁺ ga⁺mi⁻jëey⁺ Jesús,
ga⁺juuyh⁺ jnëy⁺ cha⁺në⁻ Jesús,
ga⁺chuuy⁺ kyaah⁺:

—Cher⁺mah⁺ le⁺, leh⁺ ba⁺ hne⁻ cheh⁺
dsoo⁺ he⁻ mi⁻sah⁺ jnä⁺ —ga⁺jäyh⁺.

⁴¹Peer⁺ ga⁺lä⁺nih⁺ dsë⁺ Jesús kih⁺
dsa⁻ he⁻, ga⁺kyey⁻ gooy⁻ në⁻ kiyh⁺,
mah⁺ ga⁺jäyh⁺:

—Le⁺ ba⁺. Wa⁺ dsa⁻che⁻ dsoo⁺ he⁻
mi⁻sah⁺ hne⁻.

⁴²Lä⁺chah⁺ ma⁺ ga⁺hlëeh⁺ Jesús
ja⁻, ga⁺ääh⁺ go⁻te⁻ hmih⁺ hoo⁺ ja⁻.

⁴³Jää⁺ ja⁻ga⁺ hiyh⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁻,
ga⁺taayh⁻ cha⁻miih⁻ juu⁺. ⁴⁴Ga⁺jäyh⁺
siiyh⁺:

—Jëë⁺ da⁺, ta⁺ jwi⁻i⁻ ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ he⁻
ma⁻hlaah⁺. Gwa⁻ go⁻hääh⁻ hñaah⁺
kih⁺ jmi⁻dsa⁻ ba⁺. Kye⁻ miih⁻ he⁻
kwëeh⁺ hnih⁺ mah⁺ mi⁻lluuy⁺ hne⁻
lä⁺koh⁺ llë⁻ ley⁺ kih⁺ Moisé. Lä⁺ja⁻
go⁻jmeë⁺ mah⁺ lä⁺nëy⁻ ma⁻jä⁻ kyah⁺.

⁴⁵Hi⁻ ngoo⁺ dsa⁻nüuh⁻ he⁻. Chah⁺
ba⁺ ga⁺løoy⁺ jmeey⁺ juu⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺la⁺
kiyh⁺. Kih⁺ he⁻ja⁻, mo⁻so⁻ ga⁺la⁺ ma⁺
dsoo⁺ Jesús jnä⁺hā⁺ jyoh⁺ jwi⁻i⁻, jëeh⁺
ma⁺ dsa⁻kuh⁺ jwëë⁺ dsa⁻. Ta⁺ jee⁺
sa⁺ chaa⁻ dsa⁻ ba⁺ ma⁺ ngëy⁺. Pero
ma⁺ra⁺ he⁻ ga⁺lla⁺nää⁺ ba⁺ dsa⁻ chaa⁻
ta⁺ jee⁺ jyoh⁺ ma⁺ hnaayh⁻.

Ga⁺mi⁻hlää⁺ Jesús jaa⁻ hi⁻ sa⁺ liih⁺
goo⁻ tii⁺

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

2 Ga⁺hya⁻ ga⁺ miih⁻ jmi⁻ ja⁻ga⁺
ga⁺llaah⁺ Jesús ka⁻läh⁺ jwi⁻i⁻
Capernaum hi⁻ ga⁺nuu⁺ dsa⁻ gyay⁺
cha⁺neh⁺. ²Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺kuh⁺ jwëë⁺
jwërte⁺ dsa⁻ mah⁺ ga⁺kayh⁺ cha⁺neh⁺
lä⁺jiih⁺ sa⁺ ga⁺lä⁺joo⁺ ho⁺hne⁻ jee⁺
ma⁺ dsa⁻taayh⁻ hi⁻ ga⁺løø⁺ Jesús kwa⁺
juu⁺. ³Hor⁻ ja⁻ ga⁺lla⁺nää⁺ kyeë⁺ dsa⁻
jää⁻ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁺ hi⁻ sa⁺ liih⁺ goo⁻
tii⁺. ⁴Sa⁺ ga⁺la⁺ ma⁺ dsa⁻näy⁺ chuh⁺
kih⁺ Jesús, kih⁺ he⁻ ma⁻na⁻kah⁺ dsa⁻.
He⁻ja⁻ ga⁺wii⁺ dsa⁻ he⁻ gyuu⁺ hne⁻
ja⁻, mah⁺ ga⁺jniyh⁺ miih⁻ ka⁺luu⁺ hne⁻

jee' gya' Jesús. Ta⁺ jwě' ja⁻, ga⁺ jñaay¹
 dsa⁻ dsaah⁺ he' lă⁺ ma⁻ kyaay¹ ja⁻
 nē⁺ jii⁺ kiyh¹. ⁵Ma⁺ ga⁺ jēē⁺ Jesús ha⁻
 lă⁺ koo⁻ dsoo⁺ dsē⁺ lă⁺ jēē⁺ dsa⁻ he',
 ga⁺ jăyh⁺ siiyh⁺ dsa⁻ dsaah⁺:

—Gyuu⁻ kyaan⁺, ma⁻ na⁻ che⁺ ba⁺
 dso⁺ kye⁻ kyah¹.

⁶Jee' ja⁻ ma⁺ tăăh⁺ ta⁻ jwoh¹ kya⁺
 ley. Hi⁻ he' ga⁺ jmee⁺ hu⁺ dsē⁻:

⁷“¿He⁻ la⁺ hlēēh⁺ lă⁺ na⁻ dsa⁻ nūh⁻
 na⁻? He⁻ mi⁻ kwayh¹ Dio ba⁺ na⁻. Jaa⁻
 Dio ba⁺ lih⁺ che⁺ dso⁺ kye⁻ kih¹ dsa⁺.”

⁸Pero chăh⁺ ba⁺ ga⁺ lă⁺ kyuu⁺ Jesús
 hu⁺ dsē⁻ he⁻ ma⁺ jmee⁺ dsa⁻ he',
 he⁻ ja⁻ ga⁺ jăyh⁺:

—¿He⁻ la⁺ jmeeh⁻ hnăh⁺ hu⁺ dsē⁻
 lă⁺ na⁻? ⁹¿Hee⁻ ga⁺ na⁻ sa⁺ jwēēh⁺,
 laah⁺ hnăh⁺? ¿Che⁺ he⁻ chiih⁺ jne⁺
 jaa⁻ hi⁻ dsaah⁺: “Ma⁻ na⁻ che⁺ dso⁺ kye⁻
 kyah¹”, o he⁻ chiih⁺ jnih⁺: “Noo⁻ kii¹
 jii⁺ kyah¹, mah¹ gwaah⁺”? ¹⁰He⁻ ja⁻
 jmeen⁺ he⁻ jwēēh⁺ ga⁺ mah¹ lă⁺ ngēēh⁺
 hnăh⁺, Hi⁻ ga⁺ lēē⁺ ngo⁺ la⁻ ba⁺ na⁻ ngē⁺
 jwē⁺ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻ mah¹ chey¹
 dso⁺ kye⁻ kih¹ dsa⁺.

Ja⁻ ga⁺ ga⁺ jăh⁺ Jesús siih⁺ hi⁻ sa⁺
 liih⁺ goo⁻ tii⁺ he':

¹¹—Jnă⁺ jwahn⁺ noo⁻, kii¹ jii⁺
 kyah¹, gwaah⁻ cha⁺ neh⁺ kyah¹.

¹²He⁻ ja⁻ chăh⁺ ba⁺ ga⁺ noo⁻ dsa⁻
 he' cha⁺ nē⁺ lă⁺ jēē⁺ dsa⁻, ngaayh¹
 kyaah⁺ jii⁺ kiyh¹. Peer⁺ ga⁺ lă⁺ dsa⁺
 dsē⁺ dsa⁻ ma⁺ jēēy⁺ ngaah¹ dsa⁻ dsaah⁺
 he'. He⁻ ja⁻ ga⁺ jmeey⁺ juuh⁻ kih¹ Dio,
 ga⁺ jăyh⁺:

—Ni⁺ koo⁻ hă⁺ sa⁺ ma⁻ jēē⁺ jne⁺
 lă⁺ na⁻.

Jesús ga⁺ tēēy¹ kih¹ Leví

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³Ma⁻ ngēē⁺ he⁻ ja⁻, ngoo⁺ Jesús
 ka⁻ lăh⁺ cha⁺ hoo⁺ jmi⁻ juuh⁻ he⁻ hla⁻
 hwa¹ Galilea. Jee' ja⁻ ga⁺ lla⁺ năă¹

jwēē⁺ dsa⁻ jee⁺ ma⁺ cheyh¹, hi⁻
 ga⁺ lōoy¹ hlēēyh⁻ dsa⁻ ka⁻ lăh⁺.

¹⁴Jee⁺ ngēy⁺ cha⁺ hoo⁺ jmi⁻ juuh⁻ ja⁻,
 ga⁺ jēēy¹ Leví joo⁺ Alfeo, hi⁻ ma⁺ gya¹
 nē⁺ ta⁺ kih¹ kooy¹ ku⁺ sih⁻. Mah¹ ga⁺ jăh⁺
 Jesús siiyh⁺:

—Ŋa⁻ wa⁺ jmeen⁺ ko⁻ jōh⁺.

He⁻ ja⁻ ga⁺ nooy⁻ ga⁺ jmeey⁺ ko⁻ jōh⁺
 kyaah⁺ Jesús.

¹⁵Ma⁻ ngēē⁺ he⁻ ja⁻, ma⁺ gya¹ Jesús
 cha⁺ neh⁺ kih¹ Leví, ma⁺ kuyh⁻ kyaah⁺
 discípulo kyaay¹ hi⁺ kyaah⁺ jwēē⁺
 dsa⁻ hi⁻ ma⁺ koo⁺ ku⁺ sih⁻ hi⁺ jñah⁺
 dsa⁻ wa⁺ hi⁻ cha⁺ hi⁻. Jēēh⁺ jwēē⁺ hi⁻
 he' ma⁺ ga⁺ năă⁺ kyaah⁺ Jesús, he⁻ ja⁻
 ba⁺ ma⁺ tăăyh⁺ jee⁺ ja⁻. ¹⁶Hi⁺ ma⁺ jēē⁺
 fariseo kyaah⁺ ta⁻ jwoh¹ kya⁺ ley
 he⁻ ma⁺ kuh⁻ Jesús ko⁻ jōh⁺ kyaah⁺
 dsa⁻ he', he⁻ ja⁻ ga⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih¹
 discípulo kyaay¹:

—¿Ha⁻ lă⁺ la⁺ juu⁺ ja⁻? ¿He⁻ la⁺
 kuh⁺ hih⁻ ta⁻ jwoh¹ kyaah⁺ hnăh⁺
 kyaah⁺ hi⁻ koo⁺ ku⁺ sih⁻ na⁻, hi⁺ lă⁺ ja⁻
 kyaah⁺ jñah⁺ dsa⁻ wa⁺ hi⁻ cha⁺ hi⁻?

¹⁷Ga⁺ nuu⁺ Jesús he⁻ ga⁺ jăyh⁺,
 he⁻ ja⁻ ga⁺ jēēh⁺ Jesús juu⁺ kiyh¹:

—Sa⁺ jmee⁺ bii¹ tē⁺ mē⁺ kih¹ hi⁻
 lluu¹, kih¹ dsa⁻ dsaah⁺ ba⁺ jmee⁺ bii¹.
 Sa⁺ ma⁻ jan⁻ kih¹ hi⁻ lluu¹, ma⁻ jan⁻
 kih¹ hi⁻ cha⁻ dso⁺ kye⁻ kih¹ ba⁺.

Ga⁺ ngii⁺ dsa⁻ juu¹, he⁻ la⁺ sa⁺ tu⁺ discípulo ko⁻ hwēē⁺ he⁻ kuh⁺ hiiyh⁻

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸Koo⁻ hă⁺ lă⁺ ma⁺ tăăh⁺ dsa⁻ kya⁺
 Jwaa⁺ sa⁺ ma⁺ kuh⁺ hiiyh⁻, ma⁺ ngiiy⁺
 kiyh¹ kih¹ Dio hi⁺ lă⁺ ja⁻ ma⁺ jmee⁺
 dsa⁻ kya⁺ fariseo ka⁻ lăh⁺. He⁻ ja⁻
 ko⁻ lla⁺ dsa⁻ na⁺ ngii⁺ juu⁺ kih¹ Jesús:

—¿He⁻ la⁺ ma⁺ la⁺ dsa⁻ kya⁺
 Jwaa⁺ kyaah⁺ dsa⁻ kya⁺ fariseo
 sa⁺ kuh⁺ hiiyh⁻, pero dsa⁻ kyaah⁺ sa⁺
 jmee⁺ lă⁺ ja⁻? ¿Ha⁻ lă⁺ la⁺ juu⁺ ja⁻?

¹⁹He⁻ja⁻ ga⁻jäh[˘] Jesús siiyh[˘]:

—Dsa⁻ hi⁻ tääh[˘] jee[˘] dsa⁻jee[˘] goo⁻ dsa⁻, sa⁻ cha⁻ he⁻ kih[˘] he⁻ tuy[˘] he⁻ kuh[˘]hiyh[˘] ta⁻ko⁻jiih[˘] gya[˘] dsa⁻ñuu⁻h⁻ hi⁻ dsa⁻jee[˘] goo⁻ jee[˘] ja⁻. Sa⁻ cha⁻ ti⁻meeh⁻ dsëy[˘] cher[˘]mah[˘] gya[˘] ba[˘] dsa⁻ñuu⁻h⁻ kyaayh[˘]. ²⁰Pero lloo⁻ koo⁻ jmi[˘] wa⁻ra⁻ ga⁻lle⁻ dsa⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ hi⁻ dsa⁻jee[˘] goo⁻ he⁻. Ma[˘] ja⁻ ga⁻ tu[˘] dsa⁻ kyaay[˘] he⁻ kuh[˘]hih[˘] mah[˘] chuuy[˘] kyaah[˘] Dio. ²¹Ni[˘] ja⁻ dsa⁻ sa⁻ kwa⁻ kih[˘] tōoy[˘] koo⁻ hmi[˘]h⁻ hmë[˘] nē hmi[˘]h⁻ ma⁻gyuh⁻, jëeh[˘] hmi[˘]h⁻ hmë[˘] dsa⁻dsuh⁻ mah[˘] jmee⁻ dsa⁻gyii⁻ hmi[˘]h⁻ ma⁻gyuh⁻ cha⁻ga⁻miih⁻. ²²Hi[˘] lä⁻ja⁻, ni[˘] ja⁻ dsa⁻ sa⁻ kwa⁻ kih[˘] chiyh[˘] jmi[˘]h⁻ mi[˘]jëh⁻ hmë[˘] neh⁻ loo⁻ ma⁻gyuh⁻. Cher[˘]mah[˘] ga⁻chih[˘] dsa⁻ he⁻ hmë[˘] neh⁻ loo⁻ ma⁻gyuh⁻, chah[˘] ba[˘] gyii⁻, jëeh[˘] sa⁻ kwa⁻ jwë[˘] ää[˘]. Tūu[˘] jmi[˘]h⁻ mi[˘]jëh⁻ hmë[˘] hi⁻ hee⁻ loo⁻ ka⁻läh[˘]. He⁻ja⁻ neh⁻ loo⁻ hmë[˘] ba[˘] dsa⁻hoo⁻ jmi[˘]h⁻ mi[˘]jëh⁻ hmë[˘].

Ga⁻hlëeh[˘] Jesús ha⁻ lä⁻ la[˘] jmi[˘] he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë[˘]

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³Koo⁻ jmi[˘] he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë[˘], ga⁻ngëe[˘] Jesús jee[˘] ma⁻ na⁻jnaä⁻ chaah[˘] trigo kyaayh[˘] discípulo kyaay[˘]. Ga⁻lōō⁻ discípulo hnäy⁻ miih⁻ sa⁻gwah[˘] trigo mah[˘] ga⁻kuyh⁻. ²⁴He⁻ja⁻ ga⁻ngii[˘] fariseo juu[˘] kih[˘] Jesús:

—Jëe⁻ da[˘], ðhe⁻la[˘] jmee⁻ discípulo kyaah[˘] he⁻ sa⁻ ga⁻tëy[˘] jmeey[˘] jmi[˘] he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë[˘]?

²⁵Mah[˘] ga⁻jäh[˘] Jesús siiyh[˘]:

—¿Che⁻ sa⁻ ma⁻heh⁻ hnäh[˘] lä⁻koo⁻ ga⁻jme[˘] David llo⁻joo[˘]? Koo⁻ hä[˘] lä⁻ ma⁻ ja[˘] kyoyh[˘], ga⁻jme[˘] bi[˘] kiyh[˘] kyaah[˘] dsa⁻ kyaayh[˘]. ²⁶Jii⁻

ja⁻ Abiatar ma[˘] laa[˘] jmi⁻dsa⁻ jōōh[˘] hi⁻ ma[˘] hä[˘] goo⁻ gwah[˘]. Jee[˘] ja⁻ ga⁻he[˘] David ga⁻kuyh⁻ he⁻ñiih⁻ he⁻ ma⁻na⁻jōō⁻ he⁻ sa⁻ lle⁻ kih[˘] ma⁻ kuyh⁻ hi⁻ ga⁻kwëy[˘]h⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ ga⁻nää⁻ kyaayh[˘]. Jëeh[˘] ma⁻la⁻ jmi⁻dsa⁻ ba[˘] ma⁻ na⁻ngë[˘] jwë[˘] kuyh⁻ he⁻ñiih⁻ ja⁻.

²⁷Hi[˘] ga⁻jäh[˘] Jesús ka⁻läh[˘] lä⁻la⁻: —Ga⁻jme[˘] Dio jmi[˘] he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë[˘] he⁻ llu[˘] kih[˘] dsa⁻ ba[˘]. Sa⁻ ga⁻jmää[˘] Dio dsa⁻ mah[˘] heeyh[˘] dsa⁻ wi[˘] kyaah[˘] jmi[˘] ja⁻. ²⁸Hi[˘] lä⁻ja⁻ Hi⁻ga⁻lëe⁻ngo⁻ la⁻ ba[˘] na⁻ngë[˘] jwë[˘] jmeey[˘] hih[˘], hee⁻ na⁻ he⁻ ga⁻tëe[˘] jmee⁻ dsa⁻ jmi[˘] he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë[˘].

Ga⁻mi⁻hlää[˘] Jesús ja⁻ dsa⁻ jmi[˘] he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë[˘]

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

3 Koo⁻ ka⁻läh[˘] ga⁻he[˘] Jesús neh⁻ gwah[˘] kih[˘] dsa⁻ judiu. Jee[˘] ja⁻ ma[˘] hää[˘] ja⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ hi⁻ ma⁻lä⁻kii⁻ koo⁻ ma⁻goo⁻. ²Dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh[˘] neh⁻ gwah[˘] ja⁻, ma⁻ tääy⁻ Jesús, jëey⁻ che⁻ mi⁻hlääy⁻ dsa⁻ jmi[˘] he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë[˘] mah[˘] lä⁻ja⁻ ma⁻ le⁻ ma⁻ hñiiy⁻ kiyh[˘]. ³He⁻ja⁻ ga⁻jäh[˘] Jesús siih⁻ dsa⁻dsaah⁻ he⁻:

—Noo⁻ da[˘] jee[˘] tō⁻dsaah⁻ la⁻.

⁴Hi[˘] ga⁻ngii[˘] Jesús juu[˘] kih[˘] dsa⁻ hi⁻ ma[˘] tääh[˘] jee[˘] ja⁻:

—¿Hee⁻ na⁻ na⁻ngë[˘] jne⁻ jwë[˘] jmeen⁻ jmi[˘] he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë[˘], che⁻ he⁻ llu[˘] o che⁻ he⁻ hñiih⁻? ¿Che⁻ llu[˘] teeh⁻ jne⁻ dsa⁻ o che⁻ wa⁻ juu[˘] ba[˘] kih[˘]?

Ti⁻sih[˘] ba[˘] ga⁻taah[˘] lä⁻jëe⁻ dsa⁻ he⁻. Ni[˘] koo⁻ mo⁻so⁻ ga⁻ngiiy⁻. ⁵Mah[˘] ga⁻jëe⁻ Jesús ta⁻ jee[˘] ma⁻ tääh[˘] dsa⁻. Ga⁻lä⁻lleey⁻ kyaayh[˘] hi⁻ ja⁻ meeh⁻ dsëy⁻ ka⁻läh[˘] kih[˘] he⁻ hweh⁻ dsë⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh[˘] jee[˘] ja⁻. He⁻ja⁻ ga⁻siiyh⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ he⁻:

—Niìh` da' gooh` na`.

Chah' ba' ga`niìh' dsa`ñuuh` he'
ma`goo`, hi' ga`jā' go`te` gooy` ja`.

⁶Pero ma' ga`hwēē` fariseo jee' ja',
ga`taayh' juu' kwee` kyaah' dsa` kyaā'
Herode ha` lā` jee' ma' jngēēyh' Jesús.

**Peer` jwēē' dsa` ga`kuh'
cha`hoo' jmi`juuh`**

⁷Ya`hēē' Jesús ka`lāh' ngooy'
cha`hoo' jmi`juuh` he` hla` hwa'
Galilea kyaayh' discípulo kyaay'
hi' jwēē' dsa` chaa` jee' ja` ga`nāā'
kaah' kiyh'. ⁸Lā` ma' ga`nuu' dsa`
lā`jē` he` jmee` Jesús, ga`lla`nāā'
jwēē' dsa` hī` chaa` hwa' Judea, hi'
hī` chaa` Jerusalén, kyaah' hī` chaa`
hwa' Idumea, hi' lā`ja` hī` chaa`
hngaah' jmi` Jordán ka`lāh', hi'
lā`kye` hī` chaa` lā`ku' lā`ji' jwii`
Tiro hi' Sidón. ⁹Kih' he` ma' tāāh'
jwēē' dsa`, he`ja` ga`jmeey' mada`
kih' discípulo kyaay', ga`siyh`:

—Go`jmeē' jā' koo` na`moo' gyan,
ngoo' kya`hlāāh` dsa` jnā' jee' la`.

¹⁰Jēēh', jwēē' hī` dsaah'
ma`mi`hlāāy' jāā', he`ja` ga`lla`nāā'
jwēē' dsa`dsaah' jee' ma' gay', ma'
jmeē` dsa` bi' ma' su' miih` cha`gooy`
kih' Jesús. ¹¹Hi' ma' tāāh' ga`jñah'
dsa` hī` ma' kye` jmi`lle' hliih'. Ma'
ga`jēēy' Jesús, ga`juuyh' jñey' cha`nē'
Jesús ma' hooyh' kī`gaa` ma' jāyh`:

—Hne` laah' Joō' Dio.

¹²He`ja` ga`juuh' Jesús kih' jmi`lle'
hliih' mah' sa' mi`jnāāy' juu' he` laā'
Jesús Joō' Dio.

**Ga`hñaa' Jesús lā`jēē' gya`tuu'
apóstole**

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³Ma`ngēē' he` ja`, ga`wi' Jesús
lle`koh' hi' ga`tēēyh' kō`llaā' dsa`

hī` ga`tih' dsēy' hi' ga`nuu' bih' he`
jāy' kyaayh'. ¹⁴Ga`hñaa'y' gya`tuu'
mah' jmeē' kō`jōh' kyaayh' hi`
ga`cheey' mah' dsa`kway' juu'
kiyh'. ¹⁵Hi' ga`kway' jwē' mah'
mi`hlāāy' hī` dsaah' hi' hwēēy'
jmi`lle' hliih'. <sup>16</sup>Lā`la` chee` lā`jaa`
lā`jaay': Simón (hī` ga`mi`cheey`
Pee'), ¹⁷Jacobo joō' Zebedeo hi'
Jwaa' oōh' Jacobo. (Lā`uu' dsa`
he' ga`mi`cheey' Boanerge. Jmi`
na` hnøø' jāh' joō' ñih'.) ¹⁸Andre'
he', Felipe, Bartolomé, Matā', Tamá',
Jacobo joō' Alfeo, Tadeo, Simón dsa`
cananita he', ¹⁹hi' Juda Iscariote
hī` ga`ngēē' Jesús kēē`. Ma`la`
ma`hñaa'y' lā`jēē' hī` he', ja`ga`
ya`nāāy' kiyh'.

Ga`jāh' dsa`, kye` Jesús jmi`lle' hliih'

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰Ma`ngēē' ma`ya`nāāy', koo`
ka`lāh' ga`kah' dsa` cha`neh' jee'
ma' tāāyh' ja`. Ni' mo`so` ga`kwa`
jwē' ma' kuyh' kyaah' discípulo
kyaay'.

²¹Ma' ga`lā`ñe` hī` chaa` kyaā'
Jesús ha` lā` dsa`ngēēy', he`ja`
ga`nāāy' mah' ma' teey'. Jēēh' ma'
laay', ma`heē' go`te` dsēy'. ²²Pero
ta`jwōh' kyaā' ley hī` ya`nāā'
Jerusalén, ga`jāyh`:

—Beelzebú ba' na` jāā' Jesús.

He`ja` hwēēy' jmi`lle' hliih' kyaah'
hih' kih' hī` kye` nē' kih' jmi`lle'
hliih'.

²³He`ja` ga`hlēēh' Jesús juu'
na`hmāā' lā`la`:

—Nuuh` da' hnāh' hī` jāh' kyen'
jmi`lle' hliih'. ĩHa` lā`ja` Tana'
hwēē' he' ba' dsa`kyaayh' neh`
tuh`dsē' dsa`? ²⁴Dsa` hī` tāāh' koo`
hwa', cher'mah' teey' kyaah' he'

ba' dsa⁻kyaayh', sa⁻ gwëëy'. ²⁵Hi⁻ lä⁻ja⁻ sa⁻ lä⁻bë⁻ dsë⁻ dsa⁻ hi⁻ tääh' koq⁻ cha⁻neh⁻, dsa⁻taah⁻ ko⁻joh', cher⁻mah' te⁻jëëy' kyaah' he' ba' hi⁻ chaa⁻ cha⁻neh⁻ kiyh'. ²⁶Ja⁻ba' lä⁻ja⁻ la' kih' Tana', sa⁻ gwëëy' cher⁻mah' te⁻jëëy' jmi⁻lle⁻ hliih' kyaah' he' ba' jmi⁻lle⁻ hliih' dsa⁻kyaayh'. Chah' ba' mi⁻llaay⁻ hñiiy'.

²⁷Ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ le' dsa⁻he' cha⁻neh⁻ kih' jaa⁻ dsa⁻ bee' mah' hñiiy' he⁻ cha⁻ kiyh', cher⁻mah' sa⁻ ga⁻hñuuy' to⁻në'. Jmee⁻ bii' hñuuy', ja⁻ga⁻ le' hwëëy' he⁻ lla⁻ dsëy'. ²⁸Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo' jwëëhn⁻ hnäh', jmee⁻ ba' Dio⁻joh⁻ dsë⁻ kih' lä⁻jë⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻. Hi⁻ jmeey' joh⁻ dsëy' kih' lä⁻jë⁻ juu' wii' he⁻ hlëëh⁻ dsa⁻. ²⁹Pero cher⁻mah' ga⁻hlëëh⁻ dsa⁻ wii' kih' Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii, mo⁻so⁻ jmeey' joh⁻ dsëy', lä⁻ ma⁻ na⁻bäayh⁻ ja⁻ba⁻ dso⁻kye⁻ kiyh'.

³⁰Ga⁻hlëëh⁻ Jesús lä⁻ja⁻, kih' he⁻ ga⁻jäh' ko⁻lla⁻ dsa⁻ he', Jesús ma' kye⁻ jmi⁻lle⁻ hliih'.

Øøh⁻ Jesús kyaah' chooy'

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹Këë⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ Øøh⁻ Jesús kyaah' chooy', pero ka⁻hne⁻ ba' ga⁻jøøy', hi⁻ ga⁻siiyh⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' jee' ja⁻, chiih' Jesús wa' jäy⁻. ³²He⁻ja⁻ ga⁻jäh' dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' koo' kih' Jesús:

—Hi⁻ maa⁻ kyaah' kyaah' Øøh⁻ tääh' ka⁻hne⁻, hnaah⁻ hne⁻.

³³He⁻ja⁻ ga⁻jäh' Jesús:

—¿Hi⁻ na⁻, hi⁻ laa⁻ maa⁻ kyaan⁻? ¿Hi⁻ na⁻, hi⁻ laa⁻ Øøhn⁻?

³⁴Mah' ga⁻jëëy' lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma' tääh' lä⁻ku' lä⁻ji⁻ jee' ma' cheyh' ja⁻, ga⁻jäyh'.

—Hi⁻ la⁻ ba' he', maa⁻ kyaan⁻, hi⁻ la⁻ ba' he' Øøhn⁻. ³⁵Lä⁻jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsë⁻ Dio, hi⁻ he' ba' dsa⁻më⁻ Øøhn⁻, dsa⁻nūuh⁻ Øøhn⁻, hi⁻ maa⁻ kyaan⁻.

Juu' na⁻hmää⁻ lä⁻koq⁻ la' kih' dsa⁻ hi⁻ jñee⁻ mi⁻ju⁻

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

4 Koq⁻ ka⁻läh⁻ ga⁻løø⁻ Jesús hlëëyh⁻ dsa⁻ cha⁻hoo' jmi⁻jūuh⁻ he⁻ hla⁻ hwa⁻ Galilea. Jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ jee' ja⁻, he⁻ja⁻ ga⁻wii⁻ Jesús neh⁻ na⁻moo'. Neh⁻ ja⁻ ga⁻gyay⁻ mah' ga⁻hlëëyh⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh' cha⁻hoo' jmi⁻ja⁻. ²Ja⁻ he⁻ koq⁻ nëë⁻ ga⁻mi⁻tëëy⁻ dsa⁻ kyaah' juu' na⁻hmää⁻. Lä⁻jwë⁻ ja⁻ ga⁻kwëëyh⁻ dsa⁻ nūuh⁻. Ga⁻jäyh⁻:

³—Nūu⁻ da⁻ hnäh'. Jaa⁻ dsa⁻ ngoo⁻ ga⁻jñee⁻ mi⁻ju⁻. ⁴Jee' ngooy' jñeey⁻ mi⁻ju⁻ ja⁻, ga⁻saa⁻ mi⁻ih⁻ cha⁻jwë⁻, he⁻ja⁻ ya⁻nää⁻ ta⁻ ga⁻kuh⁻. ⁵Jyoh⁻ ka⁻läh⁻ mi⁻ju⁻ ga⁻saa⁻ nē⁻ ku⁻y⁻ jee' sa⁻ cha⁻ cha⁻mi⁻ih⁻ gwaah'. He⁻ja⁻ chah' ba' ga⁻hya⁻, jëëh⁻, sa⁻ ma' nøø⁻ cha⁻mi⁻ih⁻ gwaah'. ⁶Pero ma' ga⁻hëh⁻ hyoo⁻ ga⁻koo'. Jëëh⁻, mi⁻ih⁻ ba' jmoo⁻ ma' cha⁻, he⁻ja⁻ ga⁻lä⁻ki⁻ chaah'. ⁷Hi⁻ jyoh⁻ ka⁻läh⁻ mi⁻ju⁻ ga⁻saa⁻ jee' chaah' too'. Ga⁻kwaa⁻ ga⁻chaah' too' ja⁻, he⁻ja⁻ ga⁻uu⁻ chaah' kih' jee' na⁻too', mo⁻so⁻ ga⁻kwa⁻ mi⁻. ⁸Hi⁻ jyoh⁻ mi⁻ju⁻ ja⁻, ga⁻saa⁻ jee' la⁻ hwa⁻ jmah'. He⁻ja⁻ ba' ga⁻hi⁻, ga⁻kwa⁻ cha⁻mi⁻ih⁻ mi⁻. Cha⁻ he⁻ ga⁻kwa⁻ gyii⁻gya⁻ mi⁻ lä⁻koq⁻ chaah', cha⁻ he⁻ ga⁻kwa⁻ to⁻lo⁻gya⁻ dsë⁻ gya⁻ mi⁻ hi⁻ jyoh⁻ ga⁻kwa⁻ hña⁻loo⁻ mi⁻.

⁹He⁻ja⁻ ga⁻jäh' Jesús:

—Hi⁻ hnøø⁻ hëeh⁻ juu' la⁻, wa' hëeyh⁻.

¹⁰Ma' ga⁻jä⁻ mi⁻ih⁻ go⁻te⁻ dsa⁻ kyaah' gya⁻tūu⁻ discipulo, ga⁻ngiiy'

juu' kih' Jesús he' hnøø' jäh' juu' he' ga'kway' ja'. ¹¹He' ja' ga'jäh' Jesús siiyh'.

—Hnäh' ba' na-ngëh' hnäh' jwë' lä-ngëeh' hnäh' ha' lä' jää' Dio dsa' lä'hih' kih', he' ma' na'hmää' jää'. Pero hi' sa' na'jnää' kih' Dio, hlëëhn' kyaah' juu' na'hmää' ba'. ¹²Lä' ja', ma'ke' jëëy, sa' jnøøyh', ma'ke' nuuy, sa' lä-ngëëy'. Kih' he' ja', sa' dsa-jëëy' kyaah' Dio mah' koo' Dio dsë' kih' dso'kye' kiyh'.

Ga'jmeeh' Jesús juu' he' hnøø' jäh' juu' na'hmää' kih' hi' na'jnee' mi'ju'
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³Koo' ka-läh' ga'jäh' Jesús:
—¿Che' sa' ga'lä-ngëeh' hnäh' juu' kih' hi' na'jnee' mi'ju'? ¿Ha' ba' la' lä-ngëeh' hnäh' jyoh' juu' na'hmää' he' na' ga'jwahn' cher'mah' sa' ngëeh' hnäh' juu' la'? ¹⁴Hih' hi' jnee' mi'ju', hi' he' laa' jaa' hi' kwa' juu' kih' Dio. ¹⁵Ko'llaa' dsa' hi' ma'nuu' juu', hi' he' laa' lä'koh' mi'ju' he' ga'toh' cha'jwë'. Ga' ma'nuuy' juu' kih' Dio, चाह' ba' gwa' Tana' jnuuyh' juu' he' ma'na'jnää' neh' tuh'dsëy'. ¹⁶Hi' jñah' ka-läh' dsa' hi' nuu' juu', hi' he' laa' lä'koh' mi'ju' he' ga'saa' në' kuu' jee' sa' cha' cha'miuh' gwaah'. Lä' चाह' ma' nuuy' jëë' ba' dsëy'. ¹⁷Pero ko'hwëë' ba' ja'. Laay' lä'koo' chaah' he' choo' miuh' ba' jmoo' kih'. Wa'ra' ga'jëëy' wi' o go'nää' dsa' në' kiyh', kwaat' kih' juu' he' ma'nuuy', lä' चाह' ja' tuy' jwë' kih' Dio. ¹⁸Heh' mi'ju' he' ga'saa' jee' kih' chaah' too', lä' ja' laa' hi' nuu' juu' kih' Dio. ¹⁹Pero jee' ga'näy' ja', ma' miuh'

lä' ja' dsa-lä-øøy' kih' Dio. Jëeh' kye' gyih' huu'dsë' kih' jmi'gyuu' la', hi' hnøøy' lä'chay' cha'miuh' kuu', hi' heë' dsëy' lä'jë' he' ga' cha' jmi'gyuu'. He' ja' sa' jmeey' ni' miuh' ta' llu'. ²⁰Pero mi'ju' he' ga'saa' hwa' jmah', lä' ja' laa' dsa' hi' nuu' juu' kih' Dio mah' heeyh' ka-läh'. Hi' he' jmee' cha'miuh' ta' llu', lä'koo' mi'ju' he' kwa' ma' gyii'gya', ma' to'lo'gya' dsë' gya', ma' hña-loo'.

Juu' na'hmää' lä'koo' la' kih' wa'je'
(Lc. 8:16-18)

²¹Lä' la' ga'jäh' Jesús ka-läh':
—Ni' jaa' sa' hih' je' mah' jlëy' kyaah' koo' kyaah', ni' sa' chiyh' neh' jii'. He' chiyh' jee' nii' ba' mah' lä'jnä' lä'kaa'. ²²Lä'jë' he' na'hmää', lloo' koo' jmi' lä'jnä', hi' lä'jë' he' sa' jnä', la' kwaat' lä'jnä'. ²³Hi' hnøø' heëh' juu' la', wa' heeyh'.

²⁴Hi' ga'jäh' Jesús ka-läh':
—Jmee' da' hnäh' he' kih' juu' he' nuuh' hnäh'. Jëeh', ja' ba' lä'koo' nuuh' hnäh' ko'ja' ba' jiih' lä'ngëeh' hnäh' o na'dsë' ga' miuh' ko'ja'. ²⁵Lä'jëë' hi' ngëë' miuh', hi' he' lä'ngëë' cha'ga'miuh'. Hi' lä'jëë' hi' jmee' ngëë', lä'kye' he' ja' llaa' ba'.

Juu' na'hmää' lä'koo' la' kih' jyoh' mi'ju'

²⁶Hi' ga'jäh' Jesús ka-läh':
—Lä'koo' jää' Dio dsa' lä'hih' kih', jëeh' kwee' lä' la' kih' jaa' dsa' hi' jngëë' mi'ju'. ²⁷Sa' cha' kwaat' la' kih' dsa' he' cher'mah' na'gwiiy' o cher'mah' na'nëy'. Dsa'hya' mi'ju' ja', hi' dsa'kwaä' lä'jmii' lä'hwë' ni' sa' nëy' ha' lä' ga'la'. ²⁸Hwa'

ba' jmeē⁺ dsa⁻kwaa⁺ mi'ju⁻. To⁻nē⁻ dsa⁻hya⁺ mi'ju⁻, ja⁻ga⁺ dsa⁻kwaa⁺ chaah⁺ kih⁺. Ma⁻ngēē⁺ he⁻ ja⁻, jyoo⁻ le⁺ kih⁺. Lā⁺hi⁺ ga⁺ miih⁺, kah⁺ mi⁺ kih⁺. ²⁹Hi⁺ ga⁺ ma⁻āā⁻ mi⁺, chooyh⁺ ta⁺ kiyh⁺, jēēh⁺ ma⁻lloo⁺ jii⁻ jūuyh⁺ mi'ju⁻ mah⁺ llay⁺ llu⁺.

**Juu⁺ na⁻hmāā⁻ lā⁻koo⁻ la⁺ kih⁺ mi'ju⁻
mostaza**

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰Hi⁺ lā⁺la⁻ ga⁺jāh⁺ Jesús ka⁻lāh⁺:
—¿Che⁺ kyūuh⁻ hnāh⁺ ha⁻ lā⁺
la⁺ he⁻ jāā⁺ Dio dsa⁻ lā⁺hih⁺ kih⁺?
Jwēēhn⁻ hnāh⁺ juu⁺ he⁻ jeeh⁺ kwee⁻
kyaah⁺ he⁻ ja⁻, mah⁺ lā⁺ngēēh⁺
hnāh⁺ ha⁻ lā⁺ la⁺. ³¹He⁻ jāā⁺ Dio dsa⁻
lā⁺hih⁺ kih⁺, jeeh⁺ kwee⁻ lā⁺koo⁻ la⁺
kih⁺ koo⁻ mi'ju⁻ mostaza. Heh⁺ mi'ju⁻
ja⁻ pih⁺ ga⁺ miih⁺ lā⁺koh⁺ ga⁺ jyoh⁺
mi'ju⁻ he⁻ jngēē⁻ dsa⁻ jmi⁻gyūu⁻ la⁻.
³²Pero ma⁻ngēē⁺ ma⁻jngēēy⁺ mi'ju⁻
ja⁻, dsa⁻hya⁺ mah⁺ dsa⁻kwaa⁺ nīi⁺ ga⁺
lā⁺koh⁺ ga⁺ jee⁺ lā⁺jē⁺ joh⁺. Chaah⁺
mostaza kwa⁺ gooh⁺ kih⁺, lā⁺ja⁻
lā⁺kye⁻ ta⁺ jmeē⁺ sii⁻ nē⁺ sa⁺goh⁺.

³³Ga⁺kwa⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ Dio
kyaah⁺ cha⁻miih⁻ juu⁺ na⁻hmāā⁻ kih⁺
he⁻ la⁺ lā⁺koh⁺ juu⁺ na⁻hmāā⁻ kih⁺
mostaza. Ga⁺hlēēyh⁺ dsa⁻ ha⁻ koh⁺
jiih⁺ lā⁺ngēēy⁺ ba⁺. ³⁴Ni⁺ koo⁻ sa⁺
ga⁺hlēēh⁺ Jesús na⁻hnaa⁺ lā⁺jēē⁻.
Juu⁺ na⁻hmāā⁻ jmah⁺ ba⁺ ga⁺hlēēyh⁺.
Lā⁺ ma⁺ ga⁺jā⁺ hīi⁺ ba⁺ lā⁺jēē⁻
discípulo, ja⁻ga⁺ ga⁺mi⁻ñāāy⁻
na⁻hnaa⁺ lā⁺jēē⁻ juu⁺ na⁻hmāā⁻ he⁻
ga⁺hlēēyh⁺ ja⁻.

**Ga⁺jmeē⁺ Jesús hih⁺ kih⁺ lle⁺ mah⁺ hii⁺
tii⁺**

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵Lā⁺ ma⁺ ga⁺nūu⁻ jmi⁺ ja⁻, ga⁺jāh⁺
Jesús ga⁺siyh⁺ discípulo kyaay⁺:

—Man⁺ ta⁺ jyoh⁺ jwoo⁺ jmi⁻jūuh⁻
ka⁻lāh⁺.

³⁶Ja⁻ga⁺ ga⁺hih⁺ discípulo juu⁺
kih⁺ dsa⁻ hī⁻ ma⁺ tāāh⁺ jee⁺ ja⁻, hī⁺
ga⁺jāāy⁺ Jesús lā⁺ ma⁻gyay⁺ ja⁻
neh⁺ na⁺moo⁺ ga⁺nāāy⁺. Ma⁺ hii⁺ ga⁺
jyoh⁺ na⁺moo⁺ koo⁺ ja⁻, ga⁺ka⁺ dsa⁻
he⁺ mah⁺ ga⁺nāāy⁺ ta⁺ jee⁺ ga⁺nāā⁻
discípulo. ³⁷Jee⁺ ga⁺nāāy⁺ ja⁻, ja⁺ koo⁻
lle⁺ tā⁺, ga⁺hii⁺ goo⁻ jwēerte. Ga⁺hlūh⁺
jmi⁺ lā⁺jiih⁺ ga⁺haa⁺ neh⁺ na⁺moo⁺.
Miuh⁺ ga⁺ sa⁺ ga⁺hmāh⁺ na⁺moo⁺ ja⁻.

³⁸Pero ma⁻na⁻gwi⁻ Jesús ta⁺ ka⁺luu⁺
ja⁻, na⁻dsē⁻ lley⁺ nē⁺ tū⁺. He⁻ja⁻
ga⁺chaa⁺ discípulo kyaay⁺:

—Ta⁻jwoh⁺ —ga⁺jāy⁺ —¿che⁺ ni⁺
miuh⁺ hūu⁻dsē⁻ sa⁺ kye⁺ he⁻ juu⁺ jne⁺
cha⁺jmi⁺ la⁻?

³⁹He⁻ja⁻ ga⁺noo⁻ Jesús, ga⁺jmeey⁺
hih⁺ ga⁺jā⁺ tii⁺ lle⁺, hī⁺ ga⁺jāy⁺
siyh⁺ jmi⁺:

—Ta⁺ tooh⁺ miuh⁺, jā⁺ tii⁺.

Lā⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺hna⁺ lle⁺ hī⁺ ga⁺jā⁺
tii⁺ go⁻te⁻ jmi⁺. ⁴⁰Ma⁻ngēē⁺ he⁻ ja⁻,
ga⁺jāh⁺ Jesús siih⁺ dsa⁻ kyaay⁺ he⁺:

—¿He⁻la⁺ gah⁺ hnāh⁺ cha⁻miuh⁻?
¿He⁻la⁺ ja⁻ sa⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnāh⁺
kin⁺?

⁴¹Peer⁺ ga⁺lā⁺goh⁺ discípulo
kyaay⁺ Jesús, he⁻ja⁻ ga⁺ngiyy⁺ juu⁺ kih⁺
dsa⁻kyaayh⁺:

—¿Hii⁺ ba⁺ na⁻, heh⁺ lā⁺kye⁻ jmi⁺
hī⁺ lā⁺kye⁻ lle⁺ nūuh⁺ kiyh⁺?

**Dsa⁻ hī⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ chee⁻
Legión**

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

5 Hi⁺ ga⁺lloo⁺ Jesús jyoh⁺ jwoo⁺
jmi⁻jūuh⁻ ja⁻ kyaah⁺ discípulo
kyaay⁺, hwa⁺ kih⁺ dsa⁻ gadareno.

²Lā⁺ ma⁺ ga⁺jāāy⁺ neh⁺ na⁺moo⁺
ja⁻, ja⁺ jāā⁺ dsa⁻ hī⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺
hliih⁺, ga⁺mi⁻jēey⁻ Jesús. Hī⁻ he⁺

ma' gya' jee' la' to'hoo' kih' hlii'.
³Jee' ja' ma' la' hoo'. Ma'ke' ma' hnuuh' dsih' kyaah' caden~, ni' la' ja' sa' ga'jmaa'. ⁴Ja' he' koo' ha' ga'hnuuh' dsih' kyaah' caden~ hi' ga'gwé' dsa' tiy' kyaah' jwi' hma' he' he' too~, pero ni' koo' sa' ga'jmaa'. Ga'sa' ga'hna' bih' la' jé' he' kyaah' ma' na'hnuu' goo' tiy'. Ni' ja' dsa' sa' ga'la'bee' kyaayh'.
⁵La' jmi' la' hwé' ma' ngéy' moh' ki'hooyh~, hi' la' ja' jee' la' to'hoo'. Hi' ma' jmeey' dsoo' kih' hniy' kyaah' kuu'. ⁶U' ga'jéy' Jesús, he'ja' ngooy' ko'chih' ga'juuyh' jney' chané' Jesús. ⁷Mah' ga'hleeyh' koo' ki'gaa~, ga'jäh':

—Ta' kaa' jnä' Jesús, hne' Joo' Dio Joo'. Ma'ra' ju'dsoo', ta' jmeeh' jnä'.

⁸Ga'hleeyh' la'ja' jéeh' jää' ba' ga'jäh' Jesús:

—Hne' jmi'lle' hliih', go'héé' kih' dsa'nuuh' na'.

⁹Hi' ga'ngi' Jesús juu' kiyh':

—¿Hee' cheeh' hne'?

Mah' ga'jäh':

—Legión cheen~, jéeh' jwéé' jnääh'.

¹⁰Peer' ga'chuuy' kyaah' Jesús, mah' sa' hée' Jesús kiyh' uu' kih' hwa' ja'. ¹¹Jäh' kih' lle' hwa' ja' ma' tääh' koo' nää' ne' ma' kuh' nuu'.
¹²He'ja' ga'ngi' jmi'lle' hliih' he' kih' Jesús, ga'jäh':

—Chee' jnääh' kih' ne' hi' tääh' oo' mah' dsa'tooh' jnääh' kiyh'.

¹³Ga'kwa' ba' Jesús jwé'. He'ja' ga'hwéé' jmi'lle' hliih' kih' dsa' he', mah' ga'taayh' kih' la' jéé' to' mil ne' hi' ma' tääh' jee' ja'. La' jéé' ne' he' ga'kyuu'. Ma' ga'téy' koo' lle' hwa', ko'dsoo' jwé' ba' ga'saay' cha'jmi' juuh'. Jee' ja' ga'juuy'

neh' jmi'. ¹⁴Dsa' hi' ma' hää' ne' he', ga'näy' ko'chih' cha'hliiy' ta' jee' jwi' hi' ta' chuuh' moh', na'jmeeyh' juu'. Hi' la' jéé' dsa' hi' ga'nuu', na'nää' na'jéé' ha' la' ga'la'.
¹⁵Ma' ga'lla'näy' jee' cheh' Jesús, ga'jéy' dsa' hi' ma' jää' jwéé' jmi'lle' hliih' he', ma' gyay' kyeyh' hmiih~, ma'nöh' dséy' go'te~, he'ja' ga'jwaa' dsa'. ¹⁶Hi' ga'jéé' la' jéé' he'ja', ga'jmeeyh' juu' kih' dsa' ha' la' ga'laa' hi' ma' jää' jmi'lle' hliih' he' hi' ga'jmeeyh' juu' la'koh' ga'la' kih' ne'. ¹⁷Ja'ga' ga'löö' dsa' he' chuuy' kyaah' Jesús mah' wa' llaayh' kiyh' ta' jee' jyoh'.

¹⁸La' ma' ga'he' Jesús neh' na'moo', dsa' hi' ma' kye' jmi'lle' hliih' he' ga'chuuy' kyaah' Jesús, mah' ma' kway' jwé' ma' dsooy' kyaayh'.

¹⁹Pero sa' ga'heeh' Jesús:

—Gwaa' kyah' go'koo' juu' kih' hi' chaa' kyah', ha' la' la' he' juh'gaa' he' ma'jmeé' Dio kyah' hne'. Go'jmeeh' juu' ha' la' ma'lä'nih' dsé' Dio kyah' —ga'jäh' Jesús siyih' dsa' he'.

²⁰He'ja' ngaayh', ga'ngéy' la'kaa' jwi' he' jäh' dsa' Decápoli ga'jmeeyh' juu' ha' la' la' he' juh'gaa' he' ga'jmeé' Jesús kiyh'. Hi' la' jéé' dsa' hi' ga'nuu' ga'taah' jéé' dsah'.

Jo'mii' Jairo kyaah' jaa' dsa'mé' hi' ma' dsaah'

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹Ngaah' Jesús ka'läh' ta' hngaah' jmi'juuh' kyaah' na'moo'. Ma' ga'llaayh' jee' ja', jwéé' dsa' ga'lla'nää' ka'läh'. ²²Jee' ja' ga'lloo' jaa' dsa' chee' Jairo hi' laa' ta'

kih' gwah⁺ mäh⁻ jee' jwii⁻ ja⁻.
Ma' ga⁻ jëëy⁺ Jesús ga⁻ juuyh⁺ jnëy'
cha⁻nëy', ²³ma⁺h' ga⁻ chuuy' cha⁻miih⁻
kyaah⁺ Jesús, ga⁻jäyh⁺ siiyh⁺:

—Dsa⁻juu⁺ chih⁻më⁺ kyaan⁺, ña⁻
mah' go⁻kyeh⁺ gooh⁻ në⁺ kiyh⁺ mah'
hlääy⁺, lä⁻ja⁻ mo⁻so⁺ juuy⁺.

²⁴He⁻ja⁻ ngoo⁺ Jesús kyaah⁺ Jairo.
Peer⁺ na⁻lää⁻ na⁻jlëë⁻ bih⁺ dsa⁺, kih⁺
he⁻ jwëë⁺ hi⁻ ga⁻nää⁺ kyaayh⁺. ²⁵Jee'
ga⁻ngëë⁺ Jesús ja⁻, ma' cheh⁺ jaa⁻
dsa⁻më⁺ hi⁻ ma⁻hya⁻ koo⁻ gya⁺to⁺
ji⁻ñe⁻ he⁻ ma⁻dsaayh⁺ dsoo⁺ kiyh⁺.
²⁶Ma⁻lä⁻hii⁻ jëëy⁻ wi⁺, ja⁺ hi⁻ jaa⁻
të⁻më⁺ ma⁻kaayh⁺. Dsa⁻më⁺ he⁻
ga⁻mi⁻llay⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ cha⁻kiyh⁺,
ga⁻heey⁺ kyaah⁺ të⁻më⁺. Ni⁺ miih⁻ sa⁻
ga⁻la⁺ më⁻, cha⁻ga⁻miih⁻ ma⁺ ja⁺ kiyh⁺
koo⁻ jmi⁺ koo⁻ jmi⁺. ²⁷Ma⁺ ga⁻nuuy'
hlëeh⁺ dsa⁻ kih⁺ Jesús, lä⁻chah⁺ ja⁻
ga⁻taayh⁻ hñiiy⁺ jee' kih⁺ jwëë⁺ dsa⁻
he⁻ mah⁺ ga⁻suy⁺ miih⁻ cha⁻gooy⁻
sa⁻hmiih⁻ kih⁺ Jesús. ²⁸Jëëh⁺ ma⁺
laay⁺: “Wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺ koo⁻ tëëñ⁺
su⁺ miih⁻ cha⁻goon⁺ sa⁻hmiih⁻ kiyh⁺,
hlääñ⁺ go⁻te⁻.” ²⁹Lä⁻chah⁺ ja⁻
ga⁻hna⁻ dsoo⁺ kiyh⁺ hi⁺ ga⁻lä⁻liih⁻
dsa⁻më⁺ he⁻ he⁻ ga⁻ääh⁺ go⁻te⁻ dsoo⁺
kiyh⁺. ³⁰Hi⁺ chah⁺ ba⁺ ga⁻lä⁻liih⁻
Jesús heh⁺ be⁺ kiyh⁺ ga⁻mi⁻hlää⁺
jaa⁻ dsa⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jëëy⁻ hñiiy⁺
ga⁻siiyh⁺ dsa⁻:

—¿Hi⁻ na⁻ hi⁺ ma⁻su⁺ sa⁻hmiih⁻
kin⁺?

³¹He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ discípulo kyaay⁺:

—Che⁺ sa⁻ jëëh⁺ jee' kih⁺ jwëë⁺ dsa⁻
hääh⁺, mah⁺ jwäh⁺: “¿Hi⁻ na⁻ ma⁻su⁺
jnä⁺?”

³²Pero cheh⁺ bih⁺ jëëy⁻ lä⁻ku⁺ lä⁻jii⁺
jee' tääh⁺ dsa⁻, hii⁻ na⁻ hi⁻ ma⁻jmeë⁺
lä⁻ja⁻. ³³Hi⁺ dsa⁻ më⁺ he⁻ ñe⁻ bih⁺
he⁻ ma⁻hlaay⁺. Goyh⁺ hi⁺ jlää⁺ gyih⁺
lä⁻ja⁻, ngooy⁺ na⁻ juuyh⁺ jnëy'
cha⁻në⁺

Jesús hi⁺ ga⁻jmeeyh⁺ juu⁺ lä⁻koh⁺
ga⁻la⁺ kiyh⁺. ³⁴He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús
siiyh⁺ dsa⁻më⁺ he⁺:

—Gyuu⁻ kyaan⁺, kih⁺ he⁻
ma⁻lä⁻dsoo⁺ hoh⁺ kin⁺, ma⁻jä⁺ ba⁺
kyah⁺. Gwaah⁺ ba⁺ hne⁻ llu⁺, wa⁺ jä⁺
go⁻te⁻ dsoo⁺ kyah⁺.

³⁵Lä⁻ ma⁻chëh⁺ ba⁺ Jesús hlëeh⁺,
ma⁺ ga⁻lla⁻nää⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ kih⁺
Jairo hi⁻ ma⁺ laa⁺ ta⁺ kih⁺ gwah⁺ jee'
ja⁻. Hi⁻ he⁻ ma⁺ kye⁻ juu⁺, jäyh⁺ siiyh⁺
Jairo:

—Ma⁻juu⁺ ba⁺ gyuu⁻ më⁺ kyaah⁺.
Mo⁻to⁺ kwa⁻ ga⁻ ta⁺ kih⁺ ta⁻jwoh⁺ na⁻.

³⁶Lä⁻chah⁺ ma⁺ ga⁻nuu⁺ Jesús juu⁺
ja⁻, ga⁻jäyh⁺ siiyh⁺ hi⁻ laa⁺ ta⁺ kih⁺
gwah⁺ he⁺:

—Ta⁺ ka⁻ huu⁺dsë⁻, jmeë⁺ dsoo⁺
hoh⁺ ba⁺.

³⁷Ja⁻ jiih⁺ mo⁻so⁺ ga⁻kway⁺ jwë⁺
ma⁺ dsa⁻nää⁺ dsa⁻ kyaayh⁺. Ga⁻jääy⁺
ma⁻la⁺ Pee⁺ ba⁺, kyaah⁺ Jacobo
kyaah⁺ Jwaa⁻ øøyh⁺. ³⁸Lä⁻ ma⁺
ga⁻llooy⁺ jäh⁺ jee' chih⁺ hne⁺ kih⁺
hi⁻ laa⁺ ta⁺ kih⁺ gwah⁺ he⁺, ga⁻nuuy'
tääh⁺ miih⁻ ki⁺hooh⁻ dsa⁻. ³⁹Ma⁺
ga⁻hey⁺ cha⁻neh⁺, ga⁻jäyh⁺:

—¿He⁻la⁻ tooh⁺ hnäh⁺ miih⁺ he⁻
ki⁺hooh⁺ hnäh⁺? Sa⁺ na⁻juu⁺ chih⁻më⁺
na⁻, hi⁻ na⁻gwii⁻ ba⁺ na⁻.

⁴⁰Ga⁻mi⁻kwah⁺ ba⁺ dsa⁻ kih⁺ Jesús.
He⁻ja⁻ ga⁻hwëëy⁺ ka⁺hne⁺ lä⁻jëë⁻
dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee' ja⁻, mah⁺
ga⁻hey⁺ jee' kya⁺ chih⁻më⁺ he⁺
kyaah⁺ ma⁻la⁺ cho⁻jmiy⁻ hi⁺ kyaah⁺
discípulo kyaay⁺ ba⁺. ⁴¹Hi⁺ ga⁻sooyh⁺
goo⁻ chih⁻më⁺ he⁺, ga⁻jäyh⁺:

—Talita, cumi —juu⁺ la⁻ hnøø⁻
jäh⁺: Chih⁻më⁺, jnä⁺ jwëëhn⁻ hne⁻
noo⁻.

⁴²Lä⁻chah⁺ ja⁻ ga⁻noo⁻ chih⁻më⁺
he⁺ hi⁺ ga⁻løoy⁺ ngëy⁺. Peer⁺ jëë⁻
dsah⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee' ja⁻, kih⁺

he⁻ ga⁻la⁻ lā⁻ja⁻. Chih⁻mē⁻ he⁻ ma⁻
hāā⁻ gya⁻tō⁻ jī⁻nē⁻. ⁴³Pero ga⁻taayh⁻
juu⁻ mah⁻ sa⁻ kooyh⁻ juu⁻ kyaah⁻ ni⁻
jaa⁻ dsa⁻. Hi⁻ ga⁻siyh⁻ he⁻ kwēy⁻h⁻
he⁻ kuh⁻ chih⁻mē⁻ he⁻.

Ga⁻llaah⁻ Jesús jwii⁻ Nazaret

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

6 Ya⁻hēē⁻ Jesús kih⁻ Jairo, jayh⁻
ta⁻ jee⁻ jwii⁻ kiyh⁻, hi⁻ discipulo
kyaay⁻ ga⁻jmeē⁻ ko⁻jōh⁻ kyaayh⁻. ²Jmii⁻
he⁻ tēeh⁻ dsa⁻ dsē⁻ ga⁻hey⁻ neh⁻ gwah⁻
māh⁻ hi⁻ ga⁻lōy⁻ kway⁻ juu⁻. Ma⁻
ga⁻nuu⁻ dsa⁻ ha⁻ lā⁻ hlēy⁻h⁻, ga⁻taayh⁻
jēē⁻ dsayh⁻, he⁻ja⁻ ma⁻ jāh⁻ dsa⁻ kiyh⁻:

—¿Ha⁻ ma⁻mi⁻ tēē⁻ hi⁻ na⁻, he⁻ hlēy⁻h⁻
lā⁻na⁻? ¿Hii⁻ kwa⁻ hū⁻dsē⁻ kiyh⁻? ¿Ha⁻
ba⁻ lā⁻ jmeey⁻ lā⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻
he⁻ jmeey⁻ na⁻? ³¿Che⁻ ja⁻ he⁻ tē⁻hma⁻
na⁻? ¿Ja⁻ he⁻ joō⁻ Marfa na⁻? Hii⁻ hi⁻
na⁻, ¿ja⁻ he⁻ øy⁻h⁻ Jacobo, José, Juda,
Simón, hi⁻ dsa⁻mē⁻ øy⁻h⁻ hi⁻ tāāh⁻
kyaah⁻ jne⁻ jee⁻ la⁻?

Lā⁻jē⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁻, ga⁻toh⁻ wii⁻
kih⁻ dsa⁻ he⁻. ⁴He⁻ ja⁻ ga⁻jāh⁻ Jesús
siyh⁻:

—Tih⁻ ba⁻ dsē⁻ dsa⁻ hi⁻ ngēē⁻ juu⁻
kih⁻ Dio hi⁻ go⁻nāā⁻ jee⁻ jyoh⁻. Pero
hi⁻ chaa⁻ jee⁻ jwii⁻ kih⁻, hi⁻ hi⁻ chaa⁻
cha⁻neh⁻ kih⁻, sa⁻ hnāā⁻ dsih⁻.

⁵Sa⁻ ga⁻la⁻ ma⁻ jmeey⁻ cha⁻miih⁻ he⁻
juh⁻gaa⁻ jee⁻ ja⁻. Ko⁻lla⁻ dsa⁻dsaah⁻
he⁻ ga⁻kyey⁻ gooy⁻ nē⁻ kih⁻ mah⁻ ga⁻jā⁻
kiyh⁻. ⁶Kih⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻lā⁻dsoo⁻ dsē⁻
dsa⁻gooy⁻, he⁻ja⁻ ga⁻lā⁻dsaa⁻ dsēy⁻
cha⁻miih⁻. Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ngooy⁻
lā⁻kaa⁻ jwii⁻ jee⁻ jāh⁻ na⁻kway⁻ juu⁻.

Ga⁻cheē⁻ Jesús dsa⁻ kyaay⁻ mah⁻ kway⁻ ju⁻hmēē⁻

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷Ga⁻tēy⁻h⁻ lā⁻jēē⁻ gya⁻tuu⁻
discipulo kyaay⁻ mah⁻ cheey⁻ ma⁻

uu⁻ ma⁻ uu⁻ lā⁻koo⁻ jee⁻ jwii⁻, hi⁻
ga⁻kwēy⁻h⁻ be⁻ mah⁻ jmeey⁻ hih⁻
hwēē⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ kih⁻ dsa⁻.

⁸Ga⁻jmeey⁻ mada⁻ kiyh⁻, ga⁻jāy⁻h⁻
lā⁻la⁻:

—Ta⁻ ka⁻ hnāh⁻ ni⁻ miih⁻ kih⁻
cha⁻jwē⁻. Ta⁻ ka⁻ hnāh⁻ hmih⁻tuh⁻,
ni⁻ he⁻ñiih⁻, ni⁻ kuu⁻. Ma⁻la⁻
hma⁻hu⁻ ba⁻ kah⁻ hnāh⁻. ⁹Ja⁻ heeh⁻
hnāh⁻ loo⁻ he⁻ hā⁻ tiih⁻ hnāh⁻ ba⁻,
ta⁻ ka⁻ hnāh⁻ jyoh⁻ lēē⁻ hmiih⁻ kyah⁻
hnāh⁻. ¹⁰Lā⁻koo⁻ jwii⁻ jee⁻ tēēh⁻
hnāh⁻, jāh⁻ hnāh⁻ koo⁻ cha⁻neh⁻
kih⁻ dsa⁻, lā⁻jiih⁻ hwēēh⁻ hnāh⁻ jee⁻
ja⁻. ¹¹Pero cher⁻mah⁻ sa⁻ ga⁻heeh⁻
dsa⁻ hnāh⁻ jee⁻ lla⁻nāāh⁻ hnāh⁻,
hi⁻ cher⁻mah⁻ sa⁻ ga⁻nuuy⁻ juu⁻ he⁻
kyeh⁻ hnāh⁻, ja⁻ hwēēh⁻ hnāh⁻ jee⁻
ja⁻. Ja⁻ hlah⁻ hnāh⁻ wa⁻hlō⁻ he⁻
na⁻beh⁻ tiih⁻ hnāh⁻. He⁻ ja⁻ jmeey⁻
lii⁻ he⁻ ma⁻la⁻ kwaat⁻ kih⁻ bih⁻ ja⁻.
Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwēēhn⁻ hnāh⁻,
wa⁻ra⁻ ga⁻lloo⁻ jmi⁻ jmeey⁻ Dio
jwiz⁻, jee⁻ jwii⁻ ja⁻ jēē⁻ cha⁻ga⁻miih⁻
wii⁻ lā⁻koh⁻ ga⁻ he⁻ jēē⁻ jee⁻ jwii⁻
Sodoma kyaah⁻ Gomorra —ga⁻jāh⁻
Jesús siih⁻ discipulo kyaay⁻.

¹²Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻hwēē⁻
discipulo ga⁻nāāy⁻ kway⁻ juu⁻
mah⁻ wa⁻ dsa⁻jeeh⁻ dsa⁻ kyaah⁻
Dio. ¹³Ga⁻hwēy⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ hi⁻
ga⁻suy⁻ miih⁻ aceit dsa⁻dsaah⁻, lā⁻ja⁻
ga⁻mi⁻hlāy⁻ jwēē⁻ hi⁻ ma⁻dsaah⁻.

Jee⁻ la⁻ jāh⁻ ha⁻ lā⁻ ga⁻juu⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻choo⁻ jmi⁻

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴Ga⁻lā⁻kaa⁻ ma⁻ cha⁻ juu⁻ kih⁻
Jesús, he⁻ja⁻ ga⁻nuu⁻ rey Herode.
Mah⁻ ga⁻jāy⁻h⁻:

—Laan⁻ go⁻ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻
choo⁻ jmi⁻ ma⁻lā⁻jiih⁻ jee⁻ kih⁻
hi⁻ ma⁻na⁻ juu⁻, he⁻ ja⁻ ma⁻kyey⁻

cha-miih- be' he- kyaah' jmeey' he- juh-gaa-.

¹⁵Hi- ko-lla- jah' Elia ba' na-, hi- lle' kih' jah'. Hi- jnah' ma' jah', jaa- hi- ngëe- juu' kih' Dio ba' na-, ja-ba' la-koo- laa' hi- ma' ngëe- juu' kih' Dio llo' joo'. ¹⁶Pero la- ma' ga-nuu' Herode ja-, ga-jäyh'.

—Hi- he' he' Jwaa-, hi- ga-jmeen' mada' ga-ku- lle', hi- he' na- ma-la-jiih- jee' kih' hi- ma-na-juu'.

¹⁷He' ba' Herode ga-jmee' hih- jaa', ga-saah' dsa- Jwaa-, ga-taayh- neh-ne' dsou' kih' Herodia. Herodia he' ma' laa' me' Felipe dsa-nuuh- øgh- Herode. Pero ma-ngëe- he- ja-, ga-tëe- Herode dsa-më' he', ga-jmäy- la-koh' dsa-më' kyaay'.

¹⁸Sa- ga- ma-hää' Jwaa- neh-ne' ga-siiyh- Herode:

—Sa- lle' kih' he- ma-kyaah' me' dsa-nuuh- øgh'.

¹⁹He-ja- ga-la-høh- Herodia kih' Jwaa-. Hnøø' ma' juu' Jwaa-, pero sa- ga-kwa- Herode jwë'.

²⁰Jëeh', Herode ma' gah- Jwaa-, ñe- bih' ma' laay' jaa- dsa-nuuh- lluu' hi- na-jngëe- kya- Dio. He-ja- ga-hää' bih'. La-koo- ma' nuuy- juu' kih' Jwaa-, ma-nuu- bih' la-kaa- tuh-dsëy' pero ma' jmeey- cha-miih- hu-dsë'.

²¹Pero ga-na' jwë' kih' Herodia jmeey' he- lla- dsëy' la- ma' ga-hya- Herode ji- ñe-. Ga-jmeey' koo- jmi- juh- ga-kway' he- ga-kuh- dsa-. Ga-tëeh' Herode la-jëe- dsa-ta- kaah', la-jëe- hi- ma' kye- në' kih' hløø' hi- la-jëe- dsa-kaah' hi- ma' chaa- Galilea.

²²Ma-ja- ga-he' jo-mi- Herodia jmeey- ja'. Ga-tih' jwërte dsë' Herode hi- ga-tih' dsë' la-jëe- dsa-

hi- ma' tääh' jmi-. He-ja- ga-jäh' Herode siiyh- chih-më' he'.

—Ngii- he- hnooh- kin-. ²³Jnä' bäähn- hñiin- kwëehn- hne- lä- jë- he- ngiih- lä-jiih- to'dsaah- he- cha- kin-.

²⁴He-ja- ya-hëe- chih-më' he' na-ngiiy- juu' kih' chooy'.

—Hee- llu' ngiin- laah'? —jäyh' siiyh- chooy'.

—Ngii- mi-lle' Jwaa- hi- ma' choo- jmi- ba- —ga-jäh' chooy'.

²⁵Chah' ba' ngooy' ga-hey' jee' gya' rey:

—Kwëeh- jnä' na' ga-juh- mi-lle' Jwaa- na-hä- neh- koo- wi-. He- na- ba' hnoon- —jäyh' chih-më' he' ga-siiyh- rey.

²⁶He-ja- ga-la-meeh- dsë' Herode. Pero ga-täy- hñiiy' kway' he- ga-jäyh' to-lo- në' jee' la-jëe- hi- ga-tëeyh' he', he-ja- ga-mi-tey' ba' juu' kih'. ²⁷La-chah' ja-, ga-jmeey' hih- kih' hløø' kyaay' mah' na'kyey' lle' Jwaa-. ²⁸Ngoo' hløø' neh-ne' na'kuy- lle' Jwaa-, hi- ma' kiij' lle' Jwaa- na-hä- neh- wi-, jayh' ya-kwëeyh- chih-më' he' mah' ga-ngëe- chih-më' he' kih' chooy'.

²⁹Ma' ga-nuu' dsa-kyaah' Jwaa- he- ga-la' la-ja-, na-näy' na'kiij' hnool ja-, mah' na'hooy'.

Ga-ääh- Jesús hñaa' mil dsa-nuuh-

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰Ma' ga-lla-nää' apóstol kya- Jesús, ga-jmeeyh' juu' la-jë- he- ga-jmeey' hi- ha- la- ga-hlëeyh' dsa- jee' na-näy'. ³¹He-ja- ga-jäh' Jesús: —Ya-nääh' hnäh' ma-nøon' ma-tëehn- dsë- jne' ko-hwëe- ta- jee' sa- chaa- dsa-.

Jwëë' dsa- ma' dsa-nää' jee' ma' tääh' ja-, ni- he- ma' kuyh- sa- ga-kwa' jwë'. Kih' he-ja- ba' ja-, ga-jäyh' lä-ja-. ³²Ja- ga- ga-taayh- neh- na'moo' ga-nääh' koo- hwa' kii' jee' sa- kwa- ni- miih-. ³³Jwëë' dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, ga-jëë' dsih' hääh' neh- na'moo' hi- ga-lä-kyuy-. He-ja- ga-nää' dsa- jwë' ti'. Ma' ga-ngëëy' lä-koo- lä-koo- jwii-, ga-nää' dsa- he' kyaayh' ka-läh'. Pero jää' ga- dsa- he' ga-lla-nää' lä-koh' ga- Jesús. ³⁴Ma' ga-jñaa' Jesús neh- na'moo' ja-, ga-jëëy' jwëë' jwërte dsa- hi- ga-lla-nää' jee' ja- hi- ga-lä-nih' dsëy' kih'. Jëeh', dsa- he' laa' lä-koo- borrego hi- sa- chaa- juu-. He-ja- ga-løøy' hlëëyh- dsa- kyaah' cha-miih' juu'. ³⁵Ma' ga-hloo' ja-, ga-ya-jäh' discipulo kih' Jesús mah' ga-jäyh' siiyh-:

—Ga-hloo' ba' la-, hi- sa- cha- ni- miih- he- kuh- dsa- jee' la-. ³⁶Chiih' dsa- wa' lla-nääh' lä-kaa- jäh' la-, wa' lla-läy- he- kuyh- —ga-jäh' discipulo siiyh' Jesús.

³⁷—Kwëëh' hnäh' dsa- he- kuyh- —ga-jäh' Jesús.

—¿Ni- sa- lëë' to' hña-loo' kuu' he- dsa-lä' jnääh' he- kuh- ga-lä-jëë- dsa- na-? —ga-jäh' discipulo.

³⁸—Jëë' da' koo- ¿Joh' he-niih- kye'h' hnäh'? —ga-jäh' Jesús.

Ma' ga-jëë' discipulo, mah' ga-jmeeyh' juu':

—Hña' ba' he-niih- kye' jnääh' kyaah' uu' hmooh- —ga-jäyh'.

³⁹He-ja- ga-jmee' Jesús mada' kiyh':

—Chiih' dsa- na- wa' dsa-taah' ma- koo- nää' ma- koo- nää' nē' ya-mooh- na-.

⁴⁰He-ja- ga-taah' dsa- ma- hña-laa' hi- ma- to-lo-gyaa'. ⁴¹Hi- ga-ka' Jesús lä-jë- hña' he-niih' ja- kyaah' lä-uu' hmooh- he', ga-jëëy' ta- gyuu' ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ja- ga- ga-llaay' he-niih' ja-, ga-kwëëyh' discipulo mah' ga-ti' ga-llooyh' kih' lä-jëë- dsa- he'. Hi- lä-ja- ga-jmeey' kih' hmooh- he' ka-läh'. ⁴²Lä-jëë- dsa- ga-kuh- lä-jiih' ga-këëy'. ⁴³Jwi' he-niih' he- ga-cha' ja-, ga-kah' gya-to' sa-miih- kyaah' hmooh- he'. ⁴⁴Jee' lä-jëë- ma-la- dsa-nuuh- hi- ga-kuh- he' tee' koo- hña' mil dsa-.

Ga-ngë' Jesús nē' jmi'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵Lä-cha' ja- ga-jäh' Jesús siih- discipulo kyaay':

—Ta-ko-jiih' hihn' juu' kih' dsa- la-, go-nää' hnäh' ga-juh- kyaah' na'moo' ta- ngaah' Betsaida. Ja-ga- niin' hñiin-.

⁴⁶Ma-ngëë' ma-hiyh' juu' kih' lä-jëë- dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-, ja-ga-ngooy' ta- lle-koh' na-ngiiy' kiyh' kih' Dio. ⁴⁷Ngoo' ga-nuu- ba' ja-, hi- na'moo' to-dsaah' jmi- ba' ma-lloo'. Pero cheh' ga- Jesús hwa' kii-. ⁴⁸Ga-jëëy' he-lii' ba- ngë- na'moo', jëeh' ma' gwa' lle' ta- jee' ngoo' na'moo' ja-. Ta-la- ya-jnä-, ga-løø' Jesús ngë- nē' jmi-. Ma' hnøøy' ma-ngëëy' jwë' na'moo' ja-.

⁴⁹Ma' ga-jëë' discipulo ngëy- nē' jmi-, ma- laay', dsa- lle' ba- na- ngë- nē' jmi- he-ja- ga-hooyh' ki-gaa'.

⁵⁰Lä-jëë- bih' ga-jëëy', he-ja- ga-jwaayh' jwërte. Pero chah' ba' ga-hlëeh' Jesús kyaayh':

—Ta- wa' gah' hnäh', jnä' ba' la- —ga-jäyh'.

⁵¹Lä⁺ ma' ga⁺hey⁺ neh⁺ na'moo', ga⁺hna' go⁻te⁻ lle'. Peer⁺ ga⁺lä⁺dsaa⁻ dsē⁺ discipulo kyaay⁺, mah⁺ ga⁺taayh⁻ jēē⁻ dsayh⁺. ⁵²Jēēh', ma' na⁻jlē⁻ huu⁻dsē⁻ kiyh⁺, he⁻ja⁻ sa⁻ ga⁺lä⁺ngēēy' ha⁻ lä⁺ ga⁺jmeē⁻ Jesús kih⁺ he⁻ñiih⁻ ja⁻.

Ga⁻mi⁻hlää⁻ Jesús jwēē⁻ dsa⁻dsaah⁻ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ hwa⁺ Genesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³Ma' ga⁺lla⁺näay⁺ ta⁺ hngaah⁻ jee⁻ chee⁻ Genesaret, jee⁻ ja⁻ ga⁺hiy⁺ na'moo' kiyh⁺. ⁵⁴Ma' ga⁺hwēēy⁻ neh⁺ na'moo' ja⁻, chah⁺ ba' ga⁺lä⁺kyuu⁻ dsih⁺. ⁵⁵Hi⁺ ga⁺nää⁻ dsa⁻ he⁻ lä⁺kaa⁻ hwa⁺ ja⁻. Lä⁺kaa⁻ jee⁻ ja⁻ ga⁺lōy⁺ na⁻jääy⁻ dsa⁻dsaah⁻ kyaay⁺ kyaah⁺ jii⁺ kiyh⁺ ta⁺ jee⁻ ma' ngē⁻ Jesús. ⁵⁶Lä⁺kaa⁻ jee⁻ ma' ngē⁻ Jesús, jwii⁻ mäh⁻, ma⁻ke⁺ jwii⁻ juuh⁻, na⁻ ma⁻hii⁻ dsa⁻jää⁺ dsa⁻ dsa⁻dsaah⁻ kyaay⁺ cha⁻jwē⁻ jee⁻ ma' dsa⁻ngēēy'. Ma' chuuy⁻ dsa⁻ kyaayh⁻ mah⁺ ma' kway⁺ su⁺ miih⁻ cha⁻gooy⁻ cha⁻hee⁻ hmiih⁻ kiyh⁺. Hi⁺ lä⁺jēē⁻ hi⁻ ga⁺tēē⁻ ga⁺su⁺ miih⁻ mi⁻cha⁻gooy⁻ hmiih⁻ kih⁺ Jesús ma' dsa⁻hlääy⁻ go⁻te⁻.

Lä⁺jē⁻ he⁻ mi⁻sah⁻ dsa⁻

(Mt. 15:1-20)

7 Ga⁺lla⁺nää⁺ fariseo hi⁻ ma' chaa⁻ Jerusalén hi⁻ ga⁺lla⁺nää⁺ ko⁻llaa⁻ ta⁺jwoh⁺ kyaay⁺ ley ka⁻läh⁻ jee⁻ ma' ngē⁻ Jesús. ²Ma' ga⁺jēē⁻ dsa⁻ he⁻, lä⁺ ma⁻soh⁻ ja⁻ba⁻ goo⁻ discipulo kyaay⁺ Jesús ma' täayh⁻ kuyh⁻, ga⁺hlēēy⁻ wi⁺ kiyh⁺. ³(Jēēh', dsa⁻ fariseo ma' mi⁻teh⁻ he⁻ ma' tēē⁻ jmeē⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaay⁺, sa⁻ kuh⁻hiyh⁻ cher⁻mah⁺ sa⁻ ga⁺gyiyh⁻ gooy⁻ lä⁺kooy⁻ tēē⁻ jmeē⁻ lä⁺jēē⁻ dsa⁻ judiu. ⁴Hi⁺ wa⁻ra⁻ ya⁻näay⁻

je⁻hmooh⁺, sa⁻ kuyh⁻ cher⁻mah⁺ sa⁻ ga⁺mi⁻tēy⁻ he⁻ tēē⁻ dsa⁻ jmeē⁻. Hi⁺ cha⁻ ga⁺jyoh⁻ he⁻ tēē⁻ dsa⁻ hōō⁻, he⁻ gyiyh⁻ lä⁺jē⁻ he⁻ jmääy⁻ ta⁺ o⁻je⁻, lä⁺kye⁻ jii⁺ jee⁻ gwiyy⁻). ⁵He⁻ja⁻ ga⁺ngii⁻ fariseo kyaah⁺ ta⁺jwoh⁺ he⁻ juu⁺ kih⁺ Jesús:

—iHe⁻la⁺ sa⁻ gyih⁻ discipulo kyaah⁺ goo⁻ jää⁺ ja⁻ga⁺ kuyh⁺, lä⁺ nōō⁻ kih⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻?

⁶—Peer⁺ ta⁺juuh⁺ hnäh⁻ —ga⁺jäh⁻ Jesús—. Lä⁺kooy⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ na⁻, jeeh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ he⁻ ga⁺hlēēh⁻ Isaíá llo⁻joo⁺, jee⁻ na⁻sih⁻ lä⁺la⁻:

Dsa⁻ la⁻, kooy⁻ jäh⁻ bih⁻ hnääy⁻ jnä⁻.

Pero ta⁺ jee⁻ jyoh⁻ ba⁺ hä⁻ huu⁻dsē⁻ kiyh⁺.

⁷Sa⁻ jmää⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ jmeey⁻ hnääy⁻ jnä⁻.

Lä⁺jē⁻ nuuh⁻ he⁻ kway⁺, la⁺ mada⁻ kih⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ ba⁺, ga⁺jäh⁻ Isaíá.

⁸Jmeeh⁻ hnäh⁻ ta⁺ koo⁻ nuuh⁻ kih⁺ Dio mah⁺ hōōh⁻ hnäh⁻ ma⁻la⁻ he⁻ tēēh⁻ hnäh⁻ ba⁺. Gyih⁺ hnäh⁻ kyah⁺wi⁺ jee⁻ kuh⁻huh⁻ hnäh⁻. Joh⁺ nēē⁻ he⁻ la⁺ lä⁺ja⁻ sa⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ —ga⁺jäh⁻ Jesús siiyh⁻ dsa⁻ he⁻—. ⁹Peer⁺ tēēh⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ ta⁺ koo⁻ nuuh⁻ kih⁺ Dio mah⁺ hōōh⁻ hnäh⁻ he⁻ tēēh⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ ba⁺. ¹⁰Lä⁺la⁻ ga⁺jäh⁻ Moisé llo⁻joo⁺ lä⁺hih⁻ ga⁺jmeē⁻ Dio: “Wa⁻ hnaah⁻ maa⁻ kyaah⁺, tää⁻ kyaah⁺. Hi⁻ hlēēh⁻ wi⁺ kih⁺ cho⁻jmi⁻, hi⁻ he⁻ wa⁻ juu⁻ go⁻te⁻”, ga⁺jäh⁻ Moisé. ¹¹Pero hnäh⁻ fariseo, lä⁺la⁻ ba⁺ jmeeh⁻ hnäh⁻. Kwah⁻ hnäh⁻ jwē⁻ kih⁺ dsa⁻ mah⁺ siiyh⁻ cho⁻jmi⁻ lä⁺la⁻: “Lä⁺jē⁻ he⁻ cha⁻ kin⁻ he⁻ kyaah⁺ ma⁻ jmeen⁻ be⁻ kyah⁺, he⁻ ja⁻ na⁻ la⁺ Corbán.” (He⁻ la⁻ hnōō⁻ jäh⁻: ma⁻kwēēhn⁻ Dio

ba' jā.) ¹²Hē jmeeh̄ hnäh̄ lā̄ jā, hē hah̄ hnäh̄ kih̄ hī̄ jmeē bē kih̄ cho'jmiī ba' jā. ¹³Kih̄ hē høøh̄ hnäh̄ hē mā tēē̄ høø̄ dsā mā gyuh̄ kyaah̄ hnäh̄ nā, hē jā mā jmeeh̄ hnäh̄ tā koō nuuh̄ kih̄ Dio. Joh̄ nēē̄ hē lā lā̄ jā sā jmeeh̄ hnäh̄.

¹⁴Hē jā gā hlēēh̄ Jesús jeē lā̄ jēē̄ dsā hē, gā jāyh̄:

—Nuū̄ dā hnäh̄ kweē mah̄ lā̄ ngēēh̄ hnäh̄. ¹⁵Sā dsā lā̄ sah̄ dsā kyaah̄ lā̄ jē̄ hē tooyh̄ hooȳ. Lā̄ jē̄ hē hwēē̄ hooȳ, kyaah̄ hē jā bā dsā lā̄ sayh̄. ¹⁶Hī̄ hnøø̄ heeh̄ juū lā, wā heeyh̄ —gā jāh̄ Jesús.

¹⁷Mā gā hih̄ Jesús juū kih̄ dsā, gā heȳ koō chāneh̄. Jeē jā gā ngiī discípulo juū kih̄:

—Hē hnøø̄ jāh̄ juū nā hmäǟ hē mā hlēēh̄ nā.

¹⁸Hē jā gā jāh̄ Jesús:

—¿Chē nī hnäh̄ sā mā lā̄ ngēēh̄ hnäh̄? ¿Chē sā ngēēh̄ hnäh̄ sā dsā lā̄ sah̄ dsā kyaah̄ lā̄ jē̄ hē tooyh̄ hooȳ? ¹⁹Jēēh̄, jā neh̄ tuh̄ dsē̄ dsā dsøō̄ hē kuh̄ hīyh̄, neh̄ tū jlā bā dsā dsøō̄ hē jā, jā gā hwēē̄ kā lāh̄ dsøō̄ tā chāsiī —gā jāh̄ Jesús.

Kyaah̄ hē gā hlēēyh̄ lā̄ jā, gā jmeeȳ nā jngiī lā̄ jē̄ hē kih̄ hīh̄ jnē.

²⁰Hī̄ ngoō bih̄ jāyh̄:

—Lā̄ jē̄ hē hwēē̄ hoō dsā, hē jā bā kyaah̄ dsā lā̄ sayh̄. ²¹Jēēh̄, neh̄ tuh̄ dsē̄ bā dsā gwā lā̄ jē̄ huū̄ dsē̄ hliih̄, hī̄ lā̄ jā kā lāh̄ gwā hē kaayh̄ hī̄ sā lāā kyaaȳ, kaayh̄ wā hī̄ chā hī̄, hī̄ jngēēyh̄ dsā. ²²Neh̄ tuh̄ dsē̄ bih̄ gwā hē jmeeȳ hīī, heē̄ dsēȳ liyh̄ lā̄ jē̄

hē gā chā, jmeeȳ lā̄ jē̄ hē hliih̄, mī gaaȳ dsā, jmeeȳ hē lā ō hih̄, wī dsēȳ, hlēēyh̄ wī kih̄ dsā, jmāȳ hīī kaah̄, hī̄ sā chā nuuh̄ kih̄. ²³Lā̄ jē̄ hē hliih̄ nā gwā neh̄ tuh̄ dsē̄ dsā. Kyaah̄ hē nā bā, mī sah̄ dsā hīī —gā jāh̄ Jesús.

Jaā dsā mē̄ chaā hū gā heeh̄ kih̄
Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴Jā gā yā hēē̄ Jesús jeē jā, ngooȳ jāh̄ kih̄ jeē jwī Tiro kyaah̄ Sidón. Mā gā llooȳ jeē jā, gā heȳ chāneh̄. Sā mā hnøøȳ mā lā̄ jnāȳ chah̄, pero sā gā lā. ²⁵Chah̄ bā gā nuū jaā dsā mē̄ hē gā lloō Jesús jeē jā. Dsā mē̄ hē mā chaā jaā jō mīȳ hī̄ mā kyē jmī llē̄ hliih̄, hē jā ngooȳ jeē mā gyā Jesús mah̄ gā juuȳ jnēȳ chānēȳ. ²⁶Dsā mē̄ hē sā mā laaȳ judiu, dsā sirofenicia bā hē. (Kih̄ dsā judiu, lā̄ koh̄ dsā hē laaȳ lā̄ koō sā dsiī bā.) Gā chuuȳ kyaah̄ Jesús hē dsā llēȳ jmī llē̄ hliih̄ hī̄ mā hāā̄ neh̄ tuh̄ dsē̄ jō mīȳ. ²⁷Hē jā gā jāh̄ Jesús sīyh̄:

—Kwā jwē̄ wā kuh̄ dā chih̄ pih̄ jāā̄. Sā llū hē jñuuhn̄ hē kuh̄ chih̄ mah̄ kwēēhn̄ dsiī.

²⁸Hē jā gā jāh̄ dsā mē̄ hē:

—Dsøō̄ bā kyah̄, Dsā jøøh̄ kyaan̄. Pero mā rā hē lih̄ bā dsiī lā̄ jē̄ jwī hē dsā ssā kih̄ chih̄ pih̄.

²⁹Hē jā gā jāh̄ Jesús kā lāh̄:

—Kih̄ hē llū juū kyah̄, hē jā mā yā hēē̄ bā jmī llē̄ hliih̄ kih̄ chih̄ mē̄ kyaah̄. Gwaah̄ bā hnē kyah̄.

³⁰Mā gā llaah̄ dsā mē̄ hē chāneh̄ kih̄, gā jēēȳ nā kyā

chih-mě' kyaay' nē' jii', ma-ya-hēē~
jmi-lle' hliih' kiyh'.

Ga-mi-hlāā' Jesús jaa- dsa- koo'

³¹Ja-ga-ya-hēē' Jesús koo' jee'
jwii' Tiro, ga-ngēēy' ta' jee' jwii'
Sidón, hi' ga-ngēēy' ta' hwa'
Decápoli. Ja-ga-ga-llaayh' ka-lāh'
ta' jee' hla- jmi-juu- kih' Galilea.
³²Jee' ja- na' jāā- dsa- jaa- dsa-
koo' cha-nē' Jesús, hi' dsa- hi- ma'
jāā- hi- koo' he' ga-chuuy' kyaah'
Jesús mah' kyey' gooy- nē' kih'
hi- koo' he'. ³³Hi' ga-llee- Jesús
dsa- koo' he' kah' kih', mah' ga-tāy'
cha-gooy- lā-koo- lā-koo- to-gway',
hi' ga-mi-gyuyh' na-siih' dsa- he'
kyaah' jmi- tu-heyh'. ³⁴Mah' ga-jēē'
Jesús ta' gyuu- ga-chaah' dsēy', hi'
ga-jāyh' siiyh' dsa-nuu- he':

—Efata—juu' la- hnøø' jāh': Wa'
nā kyah'.

³⁵Lā-chah' ja- ga-na' to-gwa' dsa-
he' hi' ga-lii' na-siiyh', ga-hlēēy'
jēē-. ³⁶Hi' ga-jmee' Jesús hih' kiyh'
sa' wa' jmeeyh' juu' kih' ni' jāā-
dsa-. Ma-ke' ga-jmeey' cha-miih-
mada' lā-jā-, cha-ga-miih' ma'
kooyh' juu'. ³⁷Ga-lā-dsaa- jwēte
dsē' dsa-. Ga-jāyh':

—Peer' ga-lā-jē' ba' lih' Jesús
jmeē-. Jmeey' hlēēh' hi- koo', hi'
jmeey' nuu- hi- gwii-.

Ga-āāh- Jesús kyeē' mil dsa-

(Mt. 15:32-39)

8 Ta'ko-jiih' ga-lā-hēē' Jesús
jee' ja-, jwēē' dsa- ga-lla-nāā'
ka-lāh' hi- ni' miih' sa' cha- he-
ma' kuyh' jee' ja-. He-ja- ga-tēēy'
discípulo kyaay' mah' ga-siiyh':

²—Peer' dsa-lā-nih' dsēn' dsa-
hi- tāāh' kyaah' jne' jee' la-. Jēēh',

ma-hya- hnē- jmi- tāāyh' hi' sa-
cha- ni' miih' he- kuyh-. ³Cher'mah'
ga-cheeh' jnih' kiyh' lā- ma-kyoyh-
na-, hwaay' cha-jwē', jēēh' uu' ga'
ya-nāā' ko-llaā'.

⁴He-ja- ga-jāh' discípulo kyaay':
—¿Ha- ba' jā- he- kuh' dsa- heh'
hwa' kii' la-? Ha- koh' sa- hnøø'
mah' lee- kuh' hi- tāāh' jee' la-.

⁵He-ja- ga-ngii' Jesús juu' kiyh':
—¿Joh' he-niih' kyeh' hnāh'?
—ga-jāyh'.

—Gyii' ba' —ga-jāh' discípulo.

⁶He-ja- ga-jmee' Jesús mada'
mah' dsa-taah' lā-jēē' dsa- hwa'
hi' ga-kay' lā-jē' gyii' he-niih-
ja-, ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio.
Ma-ngēē' ma-kway' ti'hmaah'
kih' Dio, ga-llaay' he-niih' ja- hi-
ga-kwēēy' discípulo mah' ga-ti'
ga-llooyh' kih' lā-jēē' dsa-. ⁷Hi-
ma' jāāy- miih- hmooh- ka-lāh' hi-
lā-jā- ga-kwa' Jesús ti'hmaah' kih'
Dio. Ma-ngēē' he- ja-, ga-jmeey'
mada' mah' ti'llooyh' kih' lā-jēē-
dsa-. ⁸Ga-kuh- dsa- lā-jiih' ga-kēēy'.
Ma' ga-la' kiyh', ga-kah' ga' gyii'
sa-miih' jwi- he- ga-chaā' ja-. ⁹Tee'
koo- kyeē' mil dsa- hi- ga-kuh' jee'
ja-. Ma-ngēē' he- ja-, ga-hiyh' juu'
kih' dsa-. ¹⁰Lā-chah' ja- ga-hey' neh-
na'moo' kyaayh' discípulo kyaay',
ngooy' ta' hwa' Dalmanuta.

Dsa- fariseo ma' hnøøy' ma' jmeē'

Jesús koo- he' juh-gaa-

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹Ma' ga-lloo' Jesús jee' ja-,
ga-lla-nāā' fariseo hi- ga-løoy'
ti-chooy- juu' kyaah' Jesús. Ma' kay-
dsē' Jesús, he-ja- ga-ngiiy' ma' jmeē'
Jesús koo- he' juh-gaa- he- ma' jā-
gyuu- h'. ¹²Ma' ga-nuu' Jesús lā-jā-,

ga⁺ jii⁺ lä⁺ ga⁺ tē⁺ neh⁺ tuh⁺ dsēy⁺, mah⁺ ga⁺ jāyh⁺:

—¿He⁺ la⁺ ngiih⁺ hnäh⁺ hi⁺ chaa⁺ na⁺ jmeen⁺ koo⁺ he⁺ juh⁺ gaa⁺? Ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁺ jwēēhn⁺ hnäh⁺, ni⁺ koo⁺ he⁺ juh⁺ gaa⁺ sa⁺ jēē⁺ dsa⁺ hi⁺ chaa⁺ na⁺.

¹³ Jee⁺ ja⁺ ga⁺ beey⁺ dsa⁺ he⁺, mah⁺ ga⁺ hey⁺ ka⁺ läh⁺ neh⁺ na⁺ moo⁺, ngooy⁺ ta⁺ jee⁺ jyoh⁺.

Levadura kih⁺ dsa⁺ fariseo

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ni⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ dsooh⁺ dsē⁺ discipulo ma⁺ kay⁺ he⁺ niih⁺, koo⁺ lä⁺ la⁺ ba⁺ he⁺ niih⁺ ma⁺ kyey⁺ neh⁺ na⁺ moo⁺. ¹⁵ He⁺ ja⁺ ga⁺ mi⁺ liih⁺ Jesús dsē⁺ discipulo, ga⁺ jāyh⁺:

—Leeh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ levadura kih⁺ fariseo hi⁺ leeh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ levadura kih⁺ Herode ka⁺ läh⁺.

¹⁶ He⁺ ja⁺ ga⁺ taah⁺ discipulo he⁺ llay⁺ juu⁺ kyaah⁺ dsa⁺ kyaayh⁺, ma⁺ jāyh⁺:

—Ma⁺ hlēēyh⁺ lä⁺ na⁺ kih⁺ he⁺ sa⁺ ma⁺ kyē⁺ jne⁺ he⁺ niih⁺.

¹⁷ Pero ga⁺ lä⁺ liih⁺ Jesús kiyh⁺ mah⁺ ga⁺ jāyh⁺ siiyh⁺:

—¿He⁺ la⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ cha⁺ miih⁺ hu⁺ dsē⁺ kih⁺ he⁺ sa⁺ cha⁺ he⁺ niih⁺? ¿Che⁺ sa⁺ hii⁺ kwa⁺ kwaat⁺ kyah⁺ hnäh⁺? ¿Che⁺ sa⁺ hii⁺ lä⁺ ngēēh⁺ hnäh⁺? ¿Che⁺ lä⁺ ma⁺ na⁺ jlē⁺ ba⁺ hu⁺ dsē⁺ kyah⁺ hnäh⁺? ¹⁸ Hä⁺ ba⁺ mi⁺ nēh⁺ hnäh⁺ mah⁺ sa⁺ jēēh⁺ hnäh⁺, hē⁺ ba⁺ to⁺ gwah⁺ hnäh⁺ mah⁺ sa⁺ nuuh⁺ hnäh⁺. ¿Che⁺ sa⁺ dsooh⁺ hoh⁺ hnäh⁺ ha⁺ lä⁺ ga⁺ la⁺ jāā⁺? ¹⁹ Lä⁺ ma⁺ ga⁺ ti⁺ ga⁺ lloohn⁺ hñā⁺ he⁺ niih⁺ ja⁺, jee⁺ kih⁺ lä⁺ jēē⁺ hñā⁺ mil dsa⁺ he⁺, ¿joh⁺ sa⁺ miih⁺ ga⁺ tē⁺ jwí⁺ he⁺ ga⁺ chaa⁺ jā⁺? —ga⁺ jāh⁺ Jesús siiyh⁺.

—Gya⁺ to⁺ sa⁺ miih⁺ —ga⁺ jāh⁺ discipulo kyaay⁺.

²⁰ —¿Ha⁺ ga⁺ ma⁺ ga⁺ ti⁺ ga⁺ lloohn⁺ gyii⁺ he⁺ niih⁺ ja⁺, joh⁺ sa⁺ miih⁺ ga⁺ chaa⁺? —ga⁺ jāh⁺ Jesús.

—Ga⁺ chaa⁺ ga⁺ gyii⁺ sa⁺ miih⁺ — ga⁺ jāh⁺ discipulo.

²¹ —¿Che⁺ lä⁺ jiih⁺ na⁺ sa⁺ hii⁺ lä⁺ ngēēh⁺ hnäh⁺? —ga⁺ jāh⁺ Jesús.

Ga⁺ mi⁺ hläā⁺ Jesús jaā⁺ dsa⁺ tuu⁺

²² Ga⁺ lla⁺ nääy⁺ jee⁺ jwi⁺ Betsaida.

Ma⁺ ngēē⁺ he⁺ ja⁺, ya⁺ jāā⁺ dsa⁺ jaā⁺ hi⁺ tuu⁺ chanē⁺ Jesús mah⁺ ga⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Jesús he⁺ kyey⁺ gooy⁺ nē⁺ kiyh⁺. ²³ He⁺ ja⁺ ga⁺ sooh⁺ Jesús goo⁺ dsa⁺ he⁺, ga⁺ jāāy⁺ ta⁺ chuuh⁺ jwi⁺. Ga⁺ mi⁺ gyuyh⁺ mi⁺ nē⁺ dsa⁺ he⁺ kyaah⁺ jmi⁺ tu⁺ heyh⁺ hi⁺ ga⁺ kyey⁺ lä⁺ to⁺ gooy⁺ nē⁺ kih⁺ dsa⁺ he⁺ mah⁺ ga⁺ ngiiy⁺ juu⁺: —¿Hee⁺ jēēh⁺ miih⁺? —ga⁺ jāyh⁺.

²⁴ He⁺ ja⁺ ga⁺ lōø⁺ dsa⁺ tuu⁺ he⁺ jēē⁺, hi⁺ ga⁺ jāyh⁺:

—Jēēn⁺ dsa⁺ hi⁺ dsa⁺ ngēē⁺, pero jnäāy⁺ lä⁺ kōh⁺ chaah⁺ hma⁺ ba⁺.

²⁵ Mah⁺ ga⁺ kye⁺ Jesús ka⁺ läh⁺ goo⁺ nē⁺ kiyh⁺. Hi⁺ ga⁺ siiyh⁺ he⁺ jēēy⁺ ka⁺ läh⁺. Lä⁺ chah⁺ ja⁺, ga⁺ jā⁺ mi⁺ nēy⁺. Ga⁺ lä⁺ jnä⁺ jēē⁺ go⁺ te⁺. ²⁶ Mah⁺ ga⁺ jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Gwaah⁺ kō⁺ dsoo⁺ ta⁺ kyah⁺ ba⁺ hne⁺. Mo⁺ to⁺ go⁺ he⁺ ta⁺ jee⁺ jwi⁺ na⁺. Ni⁺ ta⁺ jwi⁺ ni⁺ jaā⁺.

Ga⁺ jāh⁺ Pee⁺, Jesús laā⁺ Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Ngoo⁺ Jesús ka⁺ läh⁺ kyaah⁺ discipulo kyaay⁺ ta⁺ jyoh⁺ jwi⁺ mäh⁺ he⁺ na⁺ hee⁺ hwa⁺ Cesarea kih⁺ Filipino. Cha⁺ jwē⁺ jee⁺ ga⁺ nääy⁺ ja⁺, ga⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ discipulo:

—¿Ha⁺ lä⁺ jāh⁺ dsa⁺ kin⁺, hi⁺ jnä⁺ laay⁺? —ga⁺ jāh⁺ Jesús.

²⁸ —Kō⁺ llaā⁺ jāh⁺, Jwaā⁺ hi⁺ ma⁺ choo⁺ jmi⁺ ba⁺ hne⁺. Kō⁺ llaā⁺ jāh⁺

Elía ba' hnē. Hi⁺ jñah⁺ kōllaa⁺ jäh⁺, hnē laah⁺ jaa⁺ hi⁺ ga⁺ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺ joo⁺ —ga⁺ jäh⁺ discipulo kyaay⁺.

²⁹Mah⁺ ga⁺ jäh⁺ Jesús ka⁺läh⁺:
—¿Ha⁺ ga⁺ hnäh⁺, hee⁺ jwah⁺ hnäh⁺ kin⁺, hi⁺ ba⁺ jñā⁺ laah⁺ hnäh⁺?

He⁺ ja⁺ ga⁺ jäh⁺ Pee⁺ siiyh⁺:

—Hnē he⁺ Cristo.

³⁰Pero ga⁺taah⁺ Jesús juu⁺ lā⁺jēē⁺ mah⁺ sa⁺ kooyh⁺ juu⁺ ja⁺ kyaah⁺ ni⁺ jaa⁺.

Ga⁺mi⁺jñää⁺ Jesús juu⁺ he⁺ juuy⁺

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹Jmii⁺ ja⁺ ga⁺lōø⁺ Jesús mi⁺jñää⁺ juu⁺ kih⁺ discipulo kyaay⁺, ga⁺jäh⁺:

—Jmee⁺ bii⁺ kih⁺ Hi⁺ ga⁺lēē⁺ ngo⁺ la⁺ jēē⁺ cha⁺miih⁺ wii⁺. Dsa⁺gyuuh⁺ sa⁺ lā⁺hnää⁺ dsih⁺, lā⁺ja⁺ dsa⁺kaah⁺ kyaah⁺ jmi⁺dsa⁺, kyaah⁺ ta⁺jwoh⁺ kyaah⁺ ley sa⁺ lā⁺hnää⁺ dsih⁺. Hi⁺ jmee⁺ bii⁺ kiyh⁺ juuy⁺ mah⁺ lā⁺jiy⁺ ka⁺läh⁺ jee⁺ ga⁺tē⁺ hnē⁺ jmi⁺ —ga⁺siiyh⁺ discipulo kyaay⁺.

³²He⁺ na⁺ ga⁺hlēēy⁺ jēē⁺ go⁺te⁺, he⁺ ja⁺ ga⁺jää⁺ Pee⁺ Jesús ta⁺ koo⁺, ga⁺lōøy⁺ juuyh⁺ kiyh⁺. ³³Pero ga⁺jeeh⁺ Jesús hnii⁺ ga⁺jēēy⁺ jee⁺ ma⁺ tääh⁺ lā⁺jēē⁺ discipulo, mah⁺ ga⁺juuyh⁺ kih⁺ Pee⁺:

—Jñuuh⁺ hnē kin⁺ hi⁺ sa⁺llu⁺. Sa⁺ jmeeh⁺ hu⁺dsē⁺ lā⁺koh⁺ jmee⁺ Dio. Lā⁺koo⁺ la⁺ hu⁺dsē⁺ kih⁺ dsa⁺ ba⁺ la⁺ hu⁺dsē⁺ kyah⁺.

³⁴Ja⁺ ga⁺ ga⁺tēēy⁺ lā⁺jēē⁺ dsa⁺ kō⁺jōh⁺ kyaah⁺ discipulo kyaay⁺ ga⁺jäh⁺:

—Cher⁺mah⁺ hi⁺ hnøø⁺ jmee⁺ kō⁺jōh⁺ kyaah⁺ jñā⁺, sa⁺ wa⁺ jmääy⁺ hniiy⁺ kwaat⁺, wa⁺ jāy⁺ cru⁺ kyaay⁺ mah⁺ wa⁺ jmeey⁺ kō⁺jōh⁺ kyaah⁺ jñā⁺.

³⁵Jēēh⁺, lā⁺jēē⁺ hi⁺ hää⁺ hnii⁺ mah⁺

sa⁺ juuy⁺, hi⁺ he⁺ juu⁺ ba⁺. Pero lā⁺jēē⁺ hi⁺ kwaa⁺ hnii⁺ juu⁺ kwaat⁺ kin⁺ o kwaat⁺ kih⁺ ju⁺hmēē⁺, hi⁺ he⁺ ba⁺ lāā⁺. ³⁶¿Hee⁺ ya⁺jōø⁺ ka⁺ dsa⁺ ma⁺ke⁺ ga⁺liyh⁺ lā⁺jē⁺ he⁺ cha⁺ jmi⁺gyuuh⁺ la⁺ mah⁺ wa⁺ra⁺ ga⁺juuy⁺, sa⁺ tēēy⁺ kih⁺ Dio? ³⁷¿Hee⁺ ba⁺ kyaah⁺ le⁺ mi⁺hmaayh⁺ mah⁺ lāāy⁺? ³⁸He⁺ ba⁺ che⁺ hlēēh⁺ dsa⁺ hi⁺ chaa⁺ jmi⁺ na⁺, jmeey⁺ wa⁺ la⁺ cha⁺ la⁺. Cher⁺mah⁺ hi⁺ jmee⁺ na⁺hih⁺ kin⁺, o kyaah⁺ juu⁺ kin⁺ cha⁺nē⁺ dsa⁺ hi⁺ chaa⁺ na⁺, ja⁺ba⁺ lā⁺ja⁺ jmee⁺ Hi⁺ ga⁺lēē⁺ ngo⁺ na⁺hih⁺ kyaayh⁺, wa⁺ra⁺ ga⁺tē⁺ jee⁺ jāy⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Täā⁺ kyaay⁺ kyaah⁺ lā⁺jēē⁺ ángele kyaay⁺.

9 Jesús koo⁺ ka⁺läh⁺ ga⁺siiyh⁺:
—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwēēhn⁺ hnäh⁺, chaa⁺ kōllaa⁺ hi⁺ tääh⁺ jee⁺ la⁺ sa⁺ juuy⁺ jāā⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁺jēēy⁺ ha⁺ lā⁺koo⁺ la⁺ be⁺ kih⁺ Dio hi⁺ jmee⁺ hih⁺.

Ga⁺mi⁺sēē⁺ Jesús hnii⁺

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

²Ma⁺ngēē⁺ ga⁺ jñii⁺ jmi⁺, ja⁺ga⁺ ga⁺jää⁺ Jesús ma⁺la⁺ Pee⁺ kyaah⁺ Jacobo hi⁺ Jwaa⁺ ba⁺, ga⁺näāy⁺ kah⁺ ta⁺ moh⁺ nii⁺. Jee⁺ ja⁺ ga⁺lā⁺sēē⁺ Jesús to⁺lo⁺ nē⁺ hi⁺ ma⁺ jāāy⁺ he⁺.

³Ga⁺lii⁺ jih⁺gyeh⁺ hmiih⁺ kiyh⁺, ga⁺tøø⁺ jlēē⁺ ñih⁺ lā⁺ tøø⁺ hmoo⁺. Ni⁺ jaa⁺ sa⁺ chaa⁺ hwa⁺ la⁺ hi⁺ lih⁺ gyih⁺ mah⁺ jmeey⁺ tø⁺jlēē⁺ lā⁺ja⁺. ⁴Jee⁺ ja⁺ ga⁺lā⁺jñää⁺ Elía kyaah⁺ Moisé ga⁺taayh⁺ llay⁺ juu⁺ kyaah⁺ Jesús.

⁵He⁺ ja⁺ ga⁺jäh⁺ Pee⁺ siiyh⁺ Jesús:

—Ta⁺jwoh⁺, he⁺ ba⁺ che⁺ llu⁺ he⁺ tøøh⁺ jne⁺ kō⁺jōh⁺ jee⁺ la⁺. Jmee⁺ jñāäh⁺ hnē⁺ hne⁺ kyaah⁺ moo⁺, koo⁺ kyah⁺, koo⁺ kih⁺ Moisé, hi⁺ koo⁺ kih⁺ Elía.

⁶Lä-jëëy' ga-jwaayh', sa-ney-
he-ma-jäyh', he-ja-ba-ga-hlëeh'
Pee-lä-ja'. ⁷Hor-ja-ja-koo-jni',
ga-jmee' hih' jee-ma-tääh' ja-. Jee-
jni' ja-ga-lä-nuuh' ga-hlëeh' koo-
juu' he-ma-jäh':

—Hi-la-na-gyuu' kyaan' hi-
hnaan'. Nuuh' hnäh' kiyh'.

⁸Ma-ga-jëëy' ka-läh', mo-so-cha-
ni' jaa-, ma-la-hni' ba-Jesús cheh'.

⁹Jee-jñaa' Jesús moh' ja-ga-taayh-
juu' hi-ma-kyaayh' he':

—Ta-jwii' hnäh' ni' jaa-, lä-jë-
he-ma-jëeh' hnäh' la-ta-ko-jiih' sa-
ma-lä-jiih' Hi-ga-lëë'ngo' la-jee' kih'
hi-na-juu'.

¹⁰Ga-höoy' juu' ja-neh' tuh-dsëy'.
Pero ta-jyoh' ko-taa-, lä-uu' hi-
he-ma-ngiiy' juu' kih' dsa-kyaayh'
hee-hnøø' jäh' he-lä-jiih' dsa-jee'
kih' hi-ma-na-juu'. ¹¹Hi-ga-ngiiy'
ka-läh' juu' kih' Jesús:

—¿He-la-jäh' ta-jwöh' kyaä' ley,
jmeë' bi' jäh' Elía jää' ga' kih'
Cristo?

¹²He-ja-ga-jäh' Jesús:

—Ja-ba-dsoo' jäh' Elía to-në',
ya-llay-llu' lä-jë' he-cha-jee' la-
Hi-hnäh', ¿ha-lä-ngëeh' hnäh'
he-na-sii' lä-la: jmeë' bi' jëë' wi'
Hi-ga-lëë'ngo' la-hi' sa-lä-hnäa'
dsih' ni' miih'? ¹³Pero jwëehn-
hnäh', ma-jah' ba-Elía, hi-ga-jmeë'
dsa-lä-të-dsë' kiyh', lä-koo-
ma-na-sii' kiyh' jää'.

**Ga-mi-hlää' Jesús jaa' chih' hi-ma-
kye' jmi-llë' hliih'**

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴Lä-ma-ga-lloo' Jesús jee-tääh'
lä-jëë' ga-discípulo kyaay', ga-jëëy'
jwëë' dsa-ma-tääh' lä-ku' lä-jii'
kiyh', hi-ma-tääh' ta-jwöh' kyaä'

ley ti-chooy' juu' kyaayh'. ¹⁵Ma-
ga-jëë' lä-jëë' dsa-he' ya-jäh'
Jesús, ga-jëë' dsayh', chah' ba-
ga-näay' na-jmeey' Dio kiyh'. ¹⁶Mah-
ga-ngii' Jesús juu' kih' dsa-he':

—He-juu' ti-chooh' hnäh' kyaah'
hi-tääh' na-.

¹⁷Mah' ga-hlëeh' jaa-dsa-hi-ma-
hää' jee-ja-, ga-jäyh':

—Ta-jwöh', jään' jee-la-jaa-
chih' nuuh' kyaan', hi-kye' jmi-llë'
hliih' hi-jmeë' kaay'. ¹⁸Wa-ha-
cha-ha-jee' cheyh', wa-ra-ga-hii-
dsoo' kiyh' jmeë' jmi-llë' hliih' na-
jmiy' baay' hniy' hwa', hwëë' peh'
neh' to-hooy', juuy' cha-jay' mah'
dsa-lä-hwääh'. Ma-jwiin' discípulo
kyaah' he-lleey' jmi-llë' hliih' na-
pero sa-ma-liyh'.

¹⁹He-ja-ga-jäh' Jesús:

—¿He-la-sa-hii' lä-dsoo' hoh'
hnäh' hi-cha-na? ¿Lih' ba-llaä-
he-ghan' kyaah' hnäh'? Mo-so-
lä-be-dsën' gya-ga-jnä' kyaah'
hnäh'. Ya-jää' da' chih' na-ta-la'.

²⁰Mah' na-jää' dsa-chih' he-cha-në'
Jesús. Ma-ga-jëë' jmi-llë' hliih' he'
Jesús, ga-sooyh' kih' chih' he' wi'
jwërte. Ga-ki-ga-bäay' hwa', lä-jiih'
ga-hwëë' peh' neh' to-hooy'. ²¹Ja-ga-
ga-ngii' Jesús juu' kih' jmi-llë' chih' he':
—¿Ha-koh' jiih' ma-lä-hii' la'
lä-na-kiyh'?

—He-laay' lä-ma-piyh' na- —
ga-jäh' jmi-llë' chih' —. ²²Ja-he-koo-
jiih' ma-taayh' cha-je' hi-ma-taayh-
cha-jmi-llë' he-jngiih' kiyh'. Cher'mah'
leh' miih' kwa' be' kin', wa-lä-nih'
hoh' jnääh'.

²³He-ja-ga-jäh' Jesús:

—iHa-lä-ja-jwah' cher'mah' leh'
miih'! Lä-jëë' ba-le' kih' hi-jmeë-
dsoo' dsë'.

²⁴Lä⁺chah^ʔ ja⁻ ga⁻hlēēh^ʔ jmi⁻ chih⁻ he^ʔ kyaah^ʔ cha⁻mi⁻ih⁻ be^ʔ, ga⁻jāyh^ʔ:

—Laa⁺ ba^ʔ jnä^ʔ dsoo^ʔ, kwa^ʔ be^ʔ kin⁺ mah^ʔ lä⁺dsoo^ʔ dsen⁺ cha⁻ga⁻mi⁻ih⁻.

²⁵Ma^ʔ ga⁻jēē^ʔ Jesús ngoo^ʔ dsa⁻kuh^ʔ jwēē^ʔ dsa⁻, ga⁻jūy^ʔh^ʔ kih^ʔ jmi⁻lle^ʔ hlih^ʔ he^ʔ, ga⁻si^ʔy^ʔh^ʔ:

—Hne⁻ jmi⁻lle^ʔ koō^ʔ, jnä^ʔ jmeen⁺ hih⁺ go⁻hēē^ʔ kih^ʔ chih⁻ na⁻, mo⁻to⁻ jmee⁻ ga⁻jwih^ʔh^ʔ kiyh^ʔ.

²⁶He⁻ ja⁻ na⁻høø^ʔ ga⁻ga⁻hooh^ʔ jmi⁻lle^ʔ hlih^ʔ he^ʔ, mah^ʔ koō⁻ ga⁻koō⁻ hä^ʔ ga⁻sooyh^ʔ wi^ʔ jwēte^ʔ kih^ʔ chih⁻ he^ʔ, ja⁻ga⁻ya⁻hēē^ʔ ngaayh^ʔ. Ga⁻jä^ʔ chih⁻ he^ʔ lä⁺ko^ʔh^ʔ he⁻ na⁻juuy^ʔ. Jwēē^ʔ dsa⁻ ma^ʔ jāh^ʔ:

—Ma⁻ na⁻juu^ʔ ba^ʔ na⁻.

²⁷Pero ga⁻sooh^ʔ Jesús gooy⁻, ga⁻chaayh⁻, chah^ʔ ba^ʔ ga⁻nooy⁻.

²⁸Lä⁺ ma^ʔ ga⁻he^ʔ Jesús koō⁻ cha⁻neh⁺, ga⁻ngii^ʔ discípulo kyaay^ʔ juu^ʔ kiyh^ʔ jee^ʔ sa⁻ nuu⁻ dsa⁻:

—¿He⁻la^ʔ sa⁺ ma⁻lä⁺kēh^ʔ jnääh^ʔ jmi⁻ ma^ʔ lleē^ʔ jnääh^ʔ jmi⁻lle^ʔ hlih^ʔ he^ʔ?

²⁹He⁻ja⁻ ga⁻jāh^ʔ Jesús si^ʔy^ʔh^ʔ:

—Hih^ʔ jmi⁻lle^ʔ hlih^ʔ lä⁺na⁻, sa⁻ hwēē⁺ cher⁻mah^ʔ sa⁻ ga⁻tu⁻ dsa⁻ kuh^ʔ hih⁻ mah^ʔ chuuy^ʔ kyaah^ʔ Dio.

Koō⁻ ka⁻läh^ʔ ga⁻mi⁻ jnääh^ʔ Jesús juu^ʔ he⁻ juuy^ʔ

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰Ma^ʔ ga⁻hwēē^ʔ jee^ʔ ma^ʔ täāy^ʔh^ʔ ja⁻, ga⁻näāy^ʔ ta⁻ Galilea. Sa⁻ hnøø^ʔ Jesús ma^ʔ lä⁺ne⁻ dsa⁻ ha⁻ ta⁻ ngēy⁺.

³¹Jēēh^ʔ, ma^ʔ hlēēy⁻h⁻ discípulo kyaay^ʔ, ma^ʔ jāyh^ʔ:

—Hi⁻ ga⁻lēē^ʔngo^ʔ la⁻ ngēē^ʔ dsih^ʔ ja⁻goo⁻ dsa⁻ hñaa⁻ dsē⁻ mah^ʔ jngēēy^ʔ. Ga⁻ma⁻hya⁻ hnē⁻ jmi⁻ na⁻juuy^ʔ, lä⁺jiiy^ʔh^ʔ ka⁻läh^ʔ.

³²Pero discípulo kyaay^ʔ sa⁻ ga⁻lä⁺ngēēy^ʔ juu^ʔ ja⁻, hi⁻ ma^ʔ goyh⁺ ma^ʔ ngiiy^ʔ juu^ʔ kih^ʔ Jesús.

Hii⁻ na⁻ lee^ʔ jøøh^ʔ jee^ʔ jmee⁺ Dio hih⁺

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³Ja⁻ga⁻ ga⁻lla⁺näāy^ʔ jee^ʔ jwi⁻ Capernaum. Lä⁺ ma^ʔ ga⁻taah⁻ discípulo cha⁻neh⁺ kyaah^ʔ Jesús, ga⁻ngii^ʔ Jesús juu^ʔ kiyh^ʔ:

—¿Hee⁻ juu^ʔ na⁻ ti⁻chooh⁻ hnäh^ʔ lä⁺ hä^ʔ jwē^ʔ jee^ʔ ma⁻ya⁻nøø^ʔ jne^ʔ?

³⁴Ti⁻sih^ʔ go⁻te^ʔ ba^ʔ ga⁻taayh⁻, kih^ʔ he⁻ ma^ʔ ti⁻chooy⁻ juu^ʔ kyaah^ʔ dsa⁻kyaayh^ʔ lä⁺ hä^ʔ jwē^ʔ, hii⁻ na⁻ lee^ʔ jøøh^ʔ kih^ʔ jee^ʔ lä⁺jēēy⁺. ³⁵He⁻ja⁻ ga⁻gya⁻ Jesús mah^ʔ ga⁻hlēēy^ʔ lä⁺jēē⁺ gya⁻tuuy^ʔ discípulo he^ʔ, ga⁻si^ʔy^ʔh^ʔ:

—Cher⁻mah^ʔ hi⁻ hnøø^ʔ lee^ʔ jøøh^ʔ, ta⁻ wa^ʔ jmäāy^ʔ hñiiy^ʔ jøøh^ʔ, wa^ʔ jmeey^ʔ ta⁻he^ʔ kih^ʔ lä⁺jēē⁺ ba^ʔ.

³⁶Hi⁻ lä⁺chah^ʔ ja⁻ ga⁻tēēy^ʔh^ʔ jaa⁻ gyuy⁻, ga⁻cheey⁻h⁻ jee^ʔ kiyh^ʔ ja⁻. Ja⁻ga⁻ ga⁻ēēy^ʔ, mah^ʔ ga⁻jāyh^ʔ:

³⁷—Hi⁻ jmee⁺ he^ʔ kih^ʔ jaa⁻ gyuy⁻ lä⁺la⁻ kwaat⁻ kin⁺, jnä^ʔ he^ʔ hi⁻ jmäāy^ʔ he^ʔ. Hi⁻ hi⁻ jmäā⁻ jnä^ʔ he^ʔ, jmeey⁻ he^ʔ kih^ʔ Dio hi⁻ ga⁻cheē^ʔ jnä^ʔ.

Hi⁻ sa⁻ na⁻høøh^ʔ jnäñ^ʔ laay^ʔ dsa⁻kyaah^ʔ jne^ʔ

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸Ga⁻jmeeh^ʔ Jwaa⁻ juu^ʔ kih^ʔ Jesús:

—Ta⁻jwoh^ʔ, ma⁻jēē^ʔ jnääh^ʔ jaa⁻ hi⁻ hwēē⁻ jmi⁻lle^ʔ hlih^ʔ lä⁺hih⁺ kyah^ʔ, he⁻ja⁻ ga⁻ha⁻ jnääh^ʔ kiyh^ʔ, jēēh^ʔ sa⁻ ngēy⁺ kyaah^ʔ jnääh^ʔ.

³⁹Pero Jesús ga⁻si^ʔy^ʔh^ʔ lä⁺la⁻:

—Ta⁻ ha⁻ hnäh^ʔ kiyh^ʔ. Jēēh^ʔ, ni⁻ jaa⁻ sa⁻ chaa⁻ hi⁻ jmee⁺ koō⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ lä⁺hih⁺ kin⁺, mah^ʔ chah^ʔ ba^ʔ hlēēy⁻h⁻ wi^ʔ kin⁺. ⁴⁰Hi⁻ sa⁻ hnee⁻

kyaah' jne', dsa-kyaah' ba' jne' he'.
⁴¹Wa' hi- cha- hi-, hi- kwëeh- hnäh'
 koo- vas jmi-dsë-, kih' he' laah'
 hnäh' kyaä' Cristo, ma-ra' ju'dsoo'
 jwëëhn- hnäh', lä-hmaah' ba' jneey'.

Goo- la' kih' hi- jmee- tēh' dsa-kyaah'
 (Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴²Wa' hi- cha- hi-, hi- jmee- tēh'
 jaa- hi- mäh' la- hi- ma-lä-dsoo'
 dsë' kin+, llu' ga' la' kiyh' wa-ra-
 jah' kih' hñuü' dsa- luuy' koo-
 cha-too' kih' molii' mah' hmääh'
 dsih' cha'jmi- neeh-. ⁴³He-ja-
 cher'mah' ma-gooh- ga-jmee- täh-
 kyaah' dso'kye-, hnä' go-te- ba'.
 Llu' ga' kyah' gwaah' jee' tääh' hi-
 na'jiih+, tuuh' ma-gooh-, lä-koh'
 ga' he- goh' cha'je- kyaah' lä-to'
 ma-gooh- jee' mo'so' uu' jih'koh'.
⁴⁴Jee' ja- sa- juu' jah' hi- ni- sa-
 uu' je- jih'koh' jih'lih'. ⁴⁵Hi- lä-ja-
 ka-läh' cher'mah' ma-tiih' ga-jmee-
 täh- kyaah' dso'kye-, hnä' go-te-
 ba'. Llu' ga' kyah' gwaah' jee' tääh'
 hi- na'jiih+, tuuh' ma-tiih', lä-koh'
 ga' he- goh' cha'je- kyaah' lä-to'
 ma-tiih' jee' mo'so' uu' jih'koh'.
⁴⁶Jee' ja- sa- juu' jah' hi- ni- sa- uu-
 je- jih'koh' jih'lih'. ⁴⁷Hi- cher'mah'
 mi-nēh' ga-jmee- täh- kyaah'
 dso'kye-, lle' go-te- ba'. Llu' ga'
 kyah' gwaah' jee' tääh' hi- na'jiih-
 kyaah' koo- mi' mi-nēh' lä-koh' ga'
 he- goh' kyaah' lä-to' mi' mi-nēh'
 cha'je-. ⁴⁸Jee' ja- sa- juu' jah', hi-
 ni- sa- uu' je- jih'koh' jih'lih'.
⁴⁹Lä-jëë- dsa- lä-nēe kyaah' je-,
 hi- lä-jë- he- kwëeh- dsa- Dio né'
 na'hyoo', kyaah' nē- ba' lä-nii'.
⁵⁰Llu' ba' nē- pero wa' ga-dsaa'
 he- nii' kih', ha- lä-lii- ka-läh'
 nii'. Wa' cha- ba' nē- kyah' hnäh'

mah' go'taah' hnäh' llu' kyaah'
 dsa-kyaah'.

Ga-jäh' Jesús ha- lä- la' he- beë- dsa-
 øøh-

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

10 Ya-hëë' Jesús jee' jwii-
 Capernaum ja-, ngooy' ta-
 hwa' Judea, hi- neey' ta- hngaah-
 jmi- Jordán. Koo- ka-läh' jwëë-
 dsa- ga-lla-nää' ma' ga-llooy' jee'
 ja-, hi- lä-chañ' ja- ga-løoy' hlëëyh-
 dsa- lä-koo- tēëy' jmeey- lä-jë-
 jiuh-. ²Jee' ja- ga-lla-nää' koo' kiyh'
 ko-llaä' fariseo he- ma' kay- dsëy',
 ga-ngiiy' juu' kiyh':
 —¿Che' cha- jwë' beë' dsa- dsa-më'
 kyaä'?

³He-ja- ga-jëeh- Jesús juu' kiyh':
 —¿Ha- lä- jäh' nuuh- he-
 ga-kwëeh' Moisé jne'?

⁴He-ja- ga-jäh' fariseo:
 —Ga-kwa' ba' Moisé jwë' he- beë'
 dsa- øøh' pero chooyh' koo- mo'je-
 jee' beey' øøyh'.

⁵He-ja- ga-jëeh- Jesús juu' kiyh':
 —Kih' he- chaah- hnäh', he-ja-
 ba' ja- ga-jäh' Moisé lä-ja-. ⁶Pero
 lä- ma' to-nē' ma' ga-jmee' Dio
 jmi-gyuu- la-, "ga-jmää' Dio hi-
 më' hi- ñuuh-." ⁷"He-ja- ba' beë'
 dsa-ñuuh- cho'jmi- mah' gyay-
 kyaah' dsa-më' kyaay'. ⁸Jee' lä-uyy'
 laay' jaa- ba'." Lä-ja- mo'so' laay'
 uuy', jaa- ba' ma-laay'. ⁹Heh' lä-ja-,
 hi- ma-laa' jaa- kaah- Dio, sa- lle'
 kih' laay' —ga-jäh' Jesús.

¹⁰Lä-koo- ma' tääh' discípulo kyaay'
 cha'neh+, koo- ka-läh' ga-ngiiy' juu'
 kih' Jesús ha- lä- la' he- beë- dsa- më'.
¹¹Mah' ga-jëeh- Jesús juu' kiyh':
 —Cher'mah' hi- ga-beë' dsa-më'
 kyaä' mah' kaay' jñah', he-

ma-jmeey' dso'kye- ba' ja- kih' hi- to-né'. ¹²Hi- cher'mah' dsa-mé' ga-bii' kih' dsa-nūh' kyaay' mah' kaay' jñah', he- ma-jmeey' dso'kye- ba' ja- —ga-jäh' Jesús.

Ga-mi-jää' Jesús gyuu-

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³Ma' dsa-nää' dsa- dsa-jää' gyuu- kyaay' cha-né' Jesús mah' kye- gooy- né' kiyh', pero discípulo ga-jūh' kih' dsa- he'. ¹⁴Ma' ga-jēē' Jesús ha- lā- jmeē' discípulo, sa' ga-tih' dsēy', he-ja- ga-jāyh'.

—Kwa' jwē' ya-nää' gyuu- ta' la- kin'. Ta' ha- hnāh' kiyh', jēēh' hi- laa' lā-koo- gyuu-, hi- he' ba' jāā' Dio lā-hih' kih'. ¹⁵Ma-ra' judsoo' jwēēh' hnāh', hi- sa' heeh' jāā' Dio lā-hih' kih' lā-koo- heeh' jaa- gyuu-, sa' heyh' jee' jmeē' Dio hih' —ga-jäh' Jesús.

¹⁶Ja-ga' ga-ēey' ma' jaa- ma' jaa- gyuu-, ga-kyey' gooy- né' kih', mah' ga-mi-jāy'.

Jaa- dsa- kwaā- hi- cha- kuu'

ga-hlēēh' kyaah' Jesús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷Ma' ga-he' Jesús jwē' ngoo', ja' jaa- dsa- ko-chih', ga-jūh' jnē' cha-nēy' mah' ga-ngiyy' juu' kih' Jesús, ga-jāyh'.

—Hne- hi' laa' Ta-jwoh' lluu', ¿hee- hnøø' jmeen' mah' tēēh' jee' mo-so' juun'?

¹⁸Mah' ga-jäh' Jesús ga-siiyh'.

—¿Che' neh' hne- he' laan' lluu'?

Jēēh' ni- jaa- hi' lluu' sa' chaa-, jaa- Dio ba' hi' lluu'. ¹⁹Ma-kyuuh- ba' hne- lā-jē' mada' kih' Dio: “Ta- kaah- hi' laa' kyaay' jñah', ta- jngēēh- dsa-, ta- hii' kih' dsa-, ta' jmeē-

dsoo' kih' juu' ta-juu', ni- ta- mi-gaa' dsa-. Wa' hnaah- maa' kyaah' tää' kyaah'.”

²⁰He-ja- ga-jäh' dsa- he' siiyh'.

—Ta-jwoh', lā-jē' he- na- ma-mi-ten' lā-jiih' ma' mahn'.

²¹Peer- ga-tih' dsē' Jesús ga-jēēy' dsa- he', mah' ga-siiyh' ka-lāh'.

—Hnøø' ga- koo- he- jmeeh'.

Gwaah- go-hni' lā-jē' he- cha- kyah' mah' go-kwēēh' lā-jēē' hi- tā-nēē'. Lā-ja- ba' lā-cha- cha-miih- kyah' gyuuh' jmi-gyuu-. Ma-ngēē' he- ja-, ja-ga' na- nēeh', jāāh' cru- kyaah' mah' jmeen' ko-jøh' — ga-jäh' Jesús.

²²Ma' ga-nuu' dsa- he' juu' ja-, ga-heē' dsēy' go-te-. Mah' ngaayh' ti-meeh- dsēy' kih' he- ma' chay- cha-miih' kuu'. ²³He-ja- ga-jēē' Jesús dsa- hi- ma' tāāh' lā-ku' lā-jii' jee' ma' cheyh' ja-, ga-jāyh'.

—Ha- koh' sa' jwēēh' la' kih' dsa- cha- kuu' heyh' jee' jmeē' Dio hih'.

²⁴Ma' ga-nuu' discípulo kyaay' lā-ja-, ga-taayh' jēē- dsayh'. Hi- ga-jäh' Jesús ka-lāh'.

—Gyuu- kyaan'. Jaa- dsa- hi- kye- o-jøh' dsē- kih' kuu' kiyh', ha- koh' sa' jwēēh' la' kiyh' heyh' jee' jmeē' Dio hih'. ²⁵Sa' ga' jwēēh' la' kih' jaa- camey- ngēē' to-gwa- koo- hma-kuu' lā-koh' ga' he- heh' jaa- dsa- cha- kuu' jee' jmeē' Dio hih'.

²⁶Cha-ga-miih- ga-lā-dsaa- dsē' discípulo ma' ga-nuuy' juu' ja-, he-ja- ga-hlēēy' dsa- kyaayh' ga-jāyh'.

—¿Hii- ba' lāā' ja'?

²⁷He-ja- ga-jēē' Jesús jee' tāāyh' ja-, mah' ga-jāyh'.

—He- sa- lā-kēh' dsa- jmi' jmeē', sa- la' lā-na- kih' Dio. Jēēh' ga-lā-jē- ba' liyh' jmeey'.

²⁸He-ja- ga-løø¹ Pee' siiyh⁺:
—Ma-jā⁺ ba' lā-jē⁺ he- cha- kyaā¹
jnāāh¹ mah¹ jmeē¹ jnāāh¹ kō-jōh⁺
kyaah¹ hne⁻.

²⁹He-ja- ga-jēeh⁻ Jesús juu¹ kiyh¹:
—Ma-ra⁺ ju'dsoo⁺ jwēēhn⁻ hnāh⁺.
Lā-jēē⁺ hī- ma-tuu⁻ dsē¹ ma-hwēē⁻
chanēh⁺ kih¹, ma-beey¹ dsa-mē⁺
øøyh⁺ dsa-nūuh⁻ øøyh⁺, ma-beey¹
cho'jmiy⁻, ma-beey¹ dsa-mē⁺ kyaay¹,
ma-beey¹ chih¹ kyaay¹, o ma-bey¹
hwa¹ kiyh¹ kwaat⁺ kin⁺ hi⁺ kih¹
ju'hmeē⁺, ³⁰hī- he⁺ hyoh⁺ hñā-loo⁺
ga' lā-na⁻ lā-koh⁺ ga' he- ga-jā⁺ kiyh¹
jmi-gyuu⁺ la⁻. Hyoyh⁺ hne¹, jee⁺
dsa-mē⁺ øøyh⁺ dsa-nūuh⁻ øøyh⁺,
jee⁺ chooy¹, jee⁺ chih¹ kyaay¹,
hyoyh⁺ hwa¹, hi⁺ jēē¹ wi¹ jmi-gyuu⁺
la⁻. Hi⁺ jmi-gyuu⁺ he- na¹ ga' lā-jnā⁺,
tēē¹ jee⁺ mo-so⁺ juuy⁺. ³¹Pero, jwēē⁺
hī- laa⁺ kwaat⁺ jee⁺ kyah¹ hnāh⁺ na¹,
hī- he⁺ lee⁺ mäh¹ ga' ma'ja⁻. Hi⁺ hī-
sa⁺ laa⁺ kwaat⁺ jee⁺ kyah¹ hnāh⁺ na¹,
hī- he⁺ lee⁺ jōøh¹.

Ngoo¹ hnē⁻ jiih[~] jmeeh⁻ Jesús juu¹ he-
juuy⁺

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³²Lā⁺ ma-hāā⁺ bih¹ jwē¹ ngooy¹ ta⁺
Jerusalén, hi⁺ kaah⁻ kiyh¹ ga-nāā¹
lā-jēē⁺ hī- ga-jmeē⁺ kō-jōh⁺ kyaayh¹.
Pero jēē⁻ dsayh⁺ hi⁺ ma' goyh⁺ ma'
chaay¹ kaah⁺.

Ja' ga' ga-tēē⁻ Jesús kah⁺ lā-jēē⁻
gya-tuu⁺ discípulo, ga-løøy¹ jmeeyh⁻
juu¹ ha⁻ lā⁺ dsa-ngēēy⁺ ta⁺ cha-nē⁺:

³³—Na¹ dsa-nøø¹ jne⁺ ta⁺ Jerusalén,
jee⁺ oo⁺ ngēē¹ dsa⁻ Hī-ga-lēē⁺ ngo¹ la⁻
kih¹ jmi-dsa⁻ kaah⁺, hi⁺ ngēēy¹ kih¹
ta-jwoh¹ kyaā¹ ley. Hī⁻ he⁺ bāāh⁺ jnā⁺
dsoo⁺ mah¹ jngēēh¹ dsa⁻ jnā⁺. Ja' ga'
ngēēy¹ jnā⁺ ja'goo⁺ dsa⁻ hī⁻ sa⁺ laa¹
judiu. ³⁴Mi-kwayh¹ jnā⁺, jmi-baay¹

jnā⁺, ti'hñey¹ jnā⁺, ja-ga' jngēēyh¹
jnā⁺. Pero lā-jiihn⁺ ka-lāh⁺ ga'
ma-hya⁺ hnē⁻ jmi⁺.

Jacobo kyaah¹ Jwaa⁺ ga-ngiiy⁺ he-
gyay⁺ jwoo¹ kih¹ Jesús

(Mt. 20:20-28)

³⁵Ma-ngēē⁺ he- ja⁻, Jacobo kyaah¹
Jwaa⁺ joō⁺ Zebedeo ga-nāāy¹ chuh⁺
kih¹ Jesús mah¹ ga-jāyh⁺:

—Ta-jwoh¹, hnøø⁻ jnāāh¹ jmeeh¹ he-
ngii⁺ jnāāh¹ la⁻.

³⁶—¿Hee⁻ hnooh⁻ hnāh⁺ jmeen⁻
kyah¹ hnāh⁺? —ga-jāh⁺ Jesús.

³⁷—Kwa⁺ jwē⁺ dsa-tooh⁺ jnāāh¹
jwoo¹ kyah¹ jee⁺ nah¹ jōøh¹ he- jmeeh¹
hih⁺, jaa⁻ jwoo¹ ra-lluū¹ hi⁺ jaa⁻
jwoo¹ ra-kēh¹ kyah¹ —ga-jāyh⁺ siiyh⁺
Jesús.

³⁸He-ja⁻ ga-jāh⁺ Jesús siiyh⁺:
—Sa⁺ neh⁺ hnāh⁺ he- na⁻ ngiih⁺
hnāh⁺. ¿Che⁺ tāāh⁺ hnāh⁺ jēēh¹ hnāh⁺
lli'wi¹ he- na¹ ga' jēēn⁺? ¿Che⁺ lā-be⁺
hoh⁺ hnāh⁺ dsa-ngēēh⁺ hnāh⁺ he-
wi¹ he- na¹ ga' dsa-ngēēn⁺?

³⁹He-ja⁻ ga-jāyh⁺:

—Tāā⁺ ba' jnāāh¹.

Mah¹ ga-jāh⁺ Jesús:

—Ma-ra⁺ he- jēēh¹ ba' hnāh⁺ lli'wi¹
he- na¹ ga' jēēn⁺, hi⁺ dsa-ngēēh⁺
hnāh⁺ he- wi¹ he- na¹ ga' dsa-ngēēn⁺.

⁴⁰Pero he- nah¹ hnāh⁺ jwoo¹ ra-lluū¹
o jwoo¹ ra-kēh¹ kin⁺, sa⁺ ga-tēēn⁺
kwan⁺. He- ja⁻ hyoh⁺ hī- na-lleeh⁺
kyaā¹ Tāā⁺ kyaan⁺ ba' ja⁻.

⁴¹Jee⁺ lā-jēē⁺ gya¹ discípulo
ga-lā-lleē⁺ ma' ga-nuuy¹ hlēēh⁺
Jwaa⁺ kyaah¹ Jacobo lā-ja⁻. ⁴²He-ja⁻
ga-hlēēh⁺ Jesús lā-jēē⁻ discípulo,
ga-jāyh⁺:

—Neh⁺ ba' hnāh⁺ lā-koo⁻ jmee⁺
dsa-ta⁺ hī⁻ jmee⁺ hih⁺ kih¹ dsa-gooy¹,
kaayh[~] lā-lla⁺ dsēy¹. Dsa-kaah⁺

he' lā' tē- dsēy' kaayh~ dsa-gooy'.
⁴³Pero jee' kyah' hnāh' sa' cha- he-
 kih' jmeeh' hnāh' lā' ja-. Hī- hnøø'
 lee' jøøh' ga' kih' lā' jēē' hnāh', hī-
 he' tēē- jmee' ta' he' kih' lā' jēē' ba'.
⁴⁴Hī- hnøø' ka' nē' kih' jee' lā' jēē',
 hī- he' tēē- jmeey' ta' he' kih' lā' jēē'
 ba'. ⁴⁵Jēēh', Hī- ga' lēē' ngo' la- sa-
 ma-jay~ mah' jmee' dsa- ta' he' kiyh',
 ma-jay~ mah' jmeey' ta' he' kih' dsa-
 ba'. Ma-jay~ mah' kwaay' hñii' juuy',
 he- ja- kēē' mah' lāā' jwēē' dsa-.

**Ga'mi-hlāā' Jesús Bartimeo hī- ma-
 tuu'**

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶Ma-ngēē' he- ja-, ga'lla-nāāy'
 jwii- Jericó. Lā' ma' ya'hēē' Jesús
 Jericó kyaayh' discipulo, hī-
 kyaah' jwēē' dsa-, ga-ngēēy' jee'
 ma' gya' jaā- dsa-tuu' hī- ma' ngii'
 kuu' kih' dsa-. Dsa-tuu' he' ma'
 cheē- Bartimeo, joø' Timeo. ⁴⁷Ma'
 ga'nuuy' ngoo' ya'jāh' Jesús dsa-
 chāā- Nazaret, ga'løøy' hlēēyh'
 ki-gaa-, ma' jāyh':

—Jesús, hne- hī- lāā' sa'ju- kih'
 David, wa' lā-nih' hoh' ki' jnā'.

⁴⁸Jwēē' dsa- ga'jūuh' kiyh', mah'
 sa' tooyh' miih'. Pero dsa- he'
 cha-ga'miuh' miih' ma' tooyh':

—Hne- hī- lāā' sa'ju- kih' David,
 wa' lā-nih' hoh' ki' jnā'.

⁴⁹Ja-ga' ga'noo- Jesús, ga'jmeey'
 mada' he- dsa-kyaa' dsih'. He-ja-
 na'kyaa' dsih', mah' ga'jāh' dsa-
 siiyh':

—Ta' ka- huu' dsē-, noo- tēēyh-
 hne-.

⁵⁰Lā' chah' ja- ga'jñuuyh' hmiih-
 he- ma' na'bāāyh', ga'nooy-
 ko'chih', ngooy' jee' cheh' Jesús.

⁵¹Mah' ga'jāh' Jesús siiyh':

—¿Hee- hnooh- jmeen' kyah'?

He-ja- ga'jāh' dsa-tuu' he':

—Ta-jwoh', hnoon' lā' jnā' mi'nēn'.

⁵²Mah' ga'jāh' Jesús siiyh':

—Gwaah' ba' hne- kyah'. Kyaah'
 he- ma-dsoo' hoh' na-, ma-jā' ba'
 kyah'.

Hi- lā' chah' ja- ga' lā' jnā' mi'nēy'
 hi- ngooy' kyaah' Jesús.

**Ga'he' Jesús na-dsēē- burr- jwii-
 Jerusalén**

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

11 Ja-ga' tēēy' Jerusalén
 ga'nāāy' chuuh' jwii-
 Betfagé kyaah' Betania. Hi' jāh' ba'
 nøø' jwii- ja- kih' moh' Olivo. Jee'
 jwii- ja- ga'cheē' Jesús uu' discipulo.
²Ga'siiyh':

—Go-nāā' hnāh' ta' jee' jwii- he-
 nøø' ta' cha'nē'. Wa-ra- ga'tēēh'
 hnāh' jee' oo', jnāāh' hnāh' jaā-
 burr- mah' hī- na'hñuuh', hī- sa' ga'
 ma-wii' dsa-. Ja- cheeh' hnāh' mah'
 ya'jāāh' hnāh' ta' la'. ³Cher'mah'
 chāā- hī- ngii' juu' kyah' hnāh',
 he-la' jmeeh- hnāh' lā' na-, ja- jwiih'
 hñih': "Jmee' bi' kih' Dsa-jøøh'
 kyaā' jnāāh' ba' la-, chah' ba' ya'jāā'
 jnāāh' ka'lāh'."

⁴He-ja- ga'nāāy' hī- ga'jnāāh-
 bih' burr- he' ma' cheh' cha'jwē',
 na'hñuuh' chuh' kih' koo- ho'haah',
 mah' ga'løøy' cheeyh- burr- he'.

⁵Pero dsa- hī- ma' tāāh' jee' ja-,
 ga'ngiiy' juu':

—¿Hee- jmeeh- hnāh', he-la'
 cheeh' hnāh' burr- na'?

⁶He-ja- ga'siiyh' lā' koo- ga'jāh'
 Jesús. Ja-ga' ga'kwa' dsa- he' jwē'.

⁷Hi- na'jāāy- jee' cheh' Jesús mah'
 ga'kye- dsa- hmiih' kih' ka'luu'
 burr- he'. Ja-ga' ga'wii' Jesús

ngoo'. ⁸Jwëë' dsa- ga- ja' hmiih- kih' cha'jwë' jee' ngooy' ja- hi- jñah' ga- hnä' niih- hma- ga- jay' cha'jwë'.

⁹Dsa- hi- chaä' kaah', kyaah' hi- ga- nää' jää' ma' tooyh- cha-miih- miih' ma' jäh'.

—iHosanna! iHe- ba' che- jøøh' hi- ja' na- lä- hih- kih' Dsa- jøøh' jñän!

¹⁰iDio kyaah' hi- na' ga' jmee' hih- lä- koo- ga' jmee' dsa- jøøh' jñän David! iPeer- jøøh' hi- gya' gyuh'!

¹¹Ja- ga- ga- he' Jesús jee' jwii- Jerusalén, ngooy' ta- jee' chih' gwah- juuh-. Ma- ngëë' ma- jëëy- lä- ku' lä- jii' jee' chih' gwah- ja-, ya- hëëy' ngaayh' ta- Betania kyaayh' lä- jëë' gya- tuu' dsa- kyaay'. Jëeh' ma- ngoo' ga- hloo' jmi' ja-.

Ga- jwä' Jesús dso' jwii' kih' chaah' higo

(Mt. 21:18-19)

¹²Ma' ga- jnä' jyoh' jmi', ga- hwëëy- ka- läh' jee' jwii- Betania, ja' kyoh- Jesús. ¹³Hy' ga- ga- jëë' Jesús koo- chaah' hma- higo mah' ngooy' na- jëëy- che' hii- mi'. Ma' ga- lloo' jee' chih' chaah' hma- ja-, ma- la- moo- jmah' ba' ma' choo'. Jëeh', ja- jii- kih' ja-. ¹⁴He- ja- ga- jäh' Jesús siih- chaah' hma- ja-:

—Ni- koo- mi' kyah' mo- so- kuh- dsa- ka- läh' jih' koh' jih' lih'.

Hi- ga- nuu' discípulo kyaay'.

Ga- hwëë' Jesús dsa- hi- ma' tääh' hnii' jee' chih' gwah'

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵Ma- ngëë' he- ja-, ga- lla- nääy' Jerusalén, ja- ga- ga- lloo' Jesús ho- hne- kih' gwah- juuh-, hi- ga- llooy' hëëy' kih' lä- jëë' dsa- hi- ma' lla- hmooh'. Ga- saa' ga- jaay'

na' mes- kih' dsa- hi- ma' mi- sii' kuu', hi- ga- saa' ga- jaay' lä- jëë' he- la' kih' hi- ma' hnëë- juu'.

¹⁶Mo- so- ga- kway' jwë' ma' ngëë' dsa- jee' ja- kyaah' løø' kih' mah' ma' llay' hmooh'.

¹⁷Hi- ga- hlëëyh' dsa- ga- siiyh-:

—¿Che' sa- na- sii- lä- la- juu' kih' Dio? “Hne' kin- la- lä- chee- hne' jee' ngii' lä- jëë' dsa- jmi- gyuu' kiyh' kih' Dio.” Pero hnäh', ma- jmeeh' hnäh' lä- koo- too- jee' dsa- taah- dsa- hii- ba'.

¹⁸Ga- nuu' ta- jwoh' kyaä' ley hi- lä- ja- dsa- kaah' kyaä' jmi- dsa- ka- läh' ha- lä- ga- jmee' Jesús. He- ja- ma' hnooyh- ha- lä- jwë' jee' ma' jngëëyh', pero ma' gayh- Jesús. Jëeh' jwëë' dsa- ma' tääh' ma' jëë- dsah- ha- lä- la- nuuh- kiyh'. ¹⁹Ta- ga- hloo' ja-, ya- hëë' Jesús jee' jwii- ja-, ngaayh'.

Ga- lä- kii- chaah' hma- higo

(Mt. 21:20-22)

²⁰Ta- la- høø- jyoh' jmi' ja-, ga- ngëëy' ka- läh' jee' ma' chih' chaah' hma- higo. Ga- jëë' discípulo kyaä' Jesús ma- lä- kii- go- te- chaah' hma- ja-. ²¹He- ja- ga- lä- dsooh- dsë' Pee', ga- jäh'.

—Jëë- da- Ta- jwoh', ma- lä- kii- hma- higo he- ga- jwäh' dso' jwii' kih' lloo'.

²²Hi- ga- jëeh- Jesús juu' kiyh', ga- siiyh-:

—Wa- lä- dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio.

²³Ma- ra- ju' dsoo' jwëëhn- hnäh', cher' mah' hi- ga- jäh' siih- moh' la-: “Jñuuh' jee' na-, jwää- hñaa' cha- jmi- ñeeh-”, hi- cher' mah' lä- kaa- tuh- dsëy' ga- ngiiy', hi- cher' mah' ga- jmeey' dsoo' le',

ma-ra⁺ he- le⁺ ba⁺ he- ma-ngiiy⁺ ja-
 24 He-ja- jwëëhn[~] hnäh⁺, lä-jë⁺ he-
 ngiih⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio, jmeë⁺ hnäh⁺
 dsoo⁺ ma-hñah[~] hnäh⁺, hi- lä-ja-
 ba⁺ hñah⁺ hnäh⁺. 25 Hi- jee⁺ tääh⁺
 hnäh⁺ ngiih⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio, jmeë⁺
 jòh⁺ hoh⁺ hnäh⁺ cher'mah⁺ hi- kyaah⁺
 hä⁺ hoh⁺, mah⁺ lä-ja- Täa⁺ jnän⁺
 hi- gya⁺ gyuu⁺ jmeë⁺ jòh⁺ dsë⁺ kih⁺
 lä-jë⁺ dso⁺ kye⁺ kyah⁺ hnäh⁺. 26 Jëeh⁺,
 cher'mah⁺ sa⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ jòh⁺ hoh⁺
 hnäh⁺ kih⁺ dsa⁺, ni- lä-ja- Täa⁺ jnän⁺
 hi- gya⁺ gyuu⁺ sa⁺ jmeë⁺ jòh⁺ dsë⁺
 kih⁺ dso⁺ kye⁺ kyah⁺ hnäh⁺.

He- ja⁺ gyuu⁺ ba⁺ hih⁺ he- jmeë⁺
 Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Ga-lloo⁺ Jesús ka-läh⁺ Jerusalén
 kyaah⁺ discípulo. Ga-ngëëy⁺ ta⁺ jee⁺
 chih⁺ gwah⁺. Jee⁺ ja- ga-lla-nää⁺
 dsa-kaah⁺ kya⁺ jmi-dsa⁺, kyaah⁺
 ta-jwoh⁺ kya⁺ ley, hi- lä-jëë⁺
 dsa-gyuu⁺. 28 Hi- ga-jäh⁺ dsa- he⁺
 siiyh⁺:

—¿Che⁺ cha- jwë⁺ kyah⁺ he- jmeeh⁺
 lä-jë⁺ he- na? ¿Hii⁺ kih⁺ hih⁺ he-
 jmeeh⁺ lä-na?

29 He-ja- ga-jëeh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺,
 ga-siiyh⁺:

—Ngii⁺ koo⁺ mi⁺ juu⁺ kyah⁺ hnäh⁺
 ka-läh⁺. Jëeh⁺ da⁺ hnäh⁺ kin⁺ jää⁺,
 ja-ga⁺ jawahn⁺ hi- kih⁺ hih⁺ he- jmeen⁺
 lä-la⁺. 30 ¿Hii⁺ ga-jmeë⁺ hih⁺ he-
 ga-cha⁺ Jwa⁺ dsa- jmi⁺, che⁺ Dio
 o che⁺ dsa-nñu⁺? Jmeeh⁺ da⁺ hnäh⁺
 juu⁺ kin⁺ —ga-jäh⁺ Jesús.

31 Jee⁺ tääyh⁺ ja- ma⁺ llay⁺ juu⁺
 kyaah⁺ dsa- kyaayh⁺, ma⁺ jäh⁺:

—Cher'mah⁺ ga-jäh⁺ jne⁺, hih⁺ kih⁺
 Dio ba⁺ ja⁺, Jesús jäh⁺: “¿He-la⁺ sa⁺
 ga-lä⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kiyh⁺ ga-
 ja⁺?” 32 Hi- cher'mah⁺ ga-jäh⁺ jne⁺,

ja⁺ hih⁺ kih⁺ dsa- ba⁺ ja⁺, lä-llee⁺
 dsa-jwii⁺ —ma⁺ jäh⁺ dsa-kaah⁺ he⁺.

Cha-miih⁺ ma⁺ gayh⁺ dsa-gooy⁺,
 jëeh⁺ lä-jëë⁺ dsa- ma⁺ jmää⁺ kwaat⁺
 Jwa⁺ ma-ra⁺ he- ma⁺ la⁺ ja⁺ hi-
 ma-ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio.

33 He-ja- ga-jäh⁺ dsa-kaah⁺ he⁺
 ga-siiyh⁺ Jesús:

—Sa⁺ ñe⁺ jnääh⁺.

Mah⁺ ga-jëeh⁺ Jesús juu⁺ ka-läh⁺,
 ga-siiyh⁺:

—Ni⁺ jnä⁺ sa⁺ jmeehn⁺ juu⁺ hii⁺
 ga-jmeë⁺ hih⁺ he- jmeen⁺ he- la⁺.

Juu⁺ na-hmäa⁺ lä-koo⁺ la⁺ kih⁺ dsa- hi-
 ga-høø⁺ ta⁺ kih⁺ jñah⁺
 (Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

12 Jee⁺ ja- ga-løø⁺ Jesús
 hlëëyh[~] dsa- he⁺ kyaah⁺ juu⁺
 na-hmäa⁺, ga-jäh⁺:

—Ga-tää⁺ ja⁺ dsa-nñu⁺ koo⁺
 nää⁺ chaah⁺ wii⁺ jëh⁺ hi- ga-jney⁺
 lä-ku⁺ lä-jii⁺ hi- ga-mi-lluy⁺ jee⁺ ma⁺
 hwëëy⁺ jmi⁺ mi-jëh⁺. Ga-chiyh⁺ koo⁺
 na-hyah⁺ he- ñii⁺ jee⁺ ga-wii⁺ dsa- hi-
 ga-taah⁺ ga-høø⁺ jee⁺ na-jnäa⁺ chaah⁺
 jëh⁺. Ma⁺ ga-la⁺ he- ja⁺, ga-tooyh⁺ goo⁺
 dsa- he- høøy⁺ ma⁺ to⁺ dsaah⁺. Ja-ga⁺
 ya-hëëy⁺ ngooy⁺ uu⁺. 2 Ma⁺ ga-lloo⁺ jii⁺
 kih⁺ mi-jëh⁺ ja⁺, ga-cheëy⁺ ja⁺ moz⁺
 kyaay⁺ jee⁺ ma⁺ tääh⁺ dsa- høø⁺ ta⁺
 kiyh⁺ mah⁺ ma⁺ kooy⁺ heëy⁺ he- ma⁺
 tëëy⁺. 3 Ma⁺ ga-lloo⁺ moz⁺ he⁺ jee⁺
 na-jnäa⁺ chaah⁺ jëh⁺ kih⁺ dsa-juuy⁺,
 dsa- hi- ma⁺ tääh⁺ høø⁺ he⁺ ga-saah⁺
 dsih⁺, ga-kway⁺ kih⁺ hi- ga-hëëy⁺ kih⁺
 ta-jmah⁺. 4 Ja-ga⁺ ga-cheëy⁺ jñah⁺
 ka-läh⁺ moz⁺ kyaay⁺ jee⁺ ma⁺ tääh⁺
 hi- ma⁺ høø⁺ ta⁺ kiyh⁺. Lä-ja- ga-tey⁺
 ku⁺ kih⁺ hi- he⁺, lä-jii⁺ ga-la⁺ dsoo⁺
 lley⁺ mah⁺ ga-hëëy⁺ kih⁺ kyaah⁺
 o hih⁺. 5 Koo⁺ ka-läh⁺ ga-cheë⁺
 dsa-juu⁺ he⁺ jñah⁺ dsa- kyaay⁺. Hi-

he' ga⁺jngëëyh¹. Hi⁻ ngoo¹ bih¹ cheey⁻
dsa⁻ lä⁺ja⁻. Ko⁻llaä⁺ hi⁻ he' ga⁺hii⁺ hi⁻
ko⁻llaä⁺ hi⁻ he' ga⁺jngëëyh¹ go⁻te⁻.

⁶Ma⁺ ga⁺dsaa¹ lä⁺jëë⁺ moz⁻ kyaay¹,
ma⁺ chaa⁻ ga⁺jaa⁻ chih¹ kyaay¹ hi⁻
hnäy¹ cha⁻miih⁻. Hi⁻ he' ga⁺cheey⁻
jee⁺ ga⁺dsaa¹. Ma⁺ jmeey⁻ huu⁻dsë⁻:
“Go⁻ jmee⁺ ga⁺dsa⁻ oo⁻ he⁺ kih¹ chih⁻
kyaan⁻ la⁻.” ⁷Ma⁺ ga⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻
ma⁺ høø⁺ chaah¹ jëh¹ ja⁻, ja⁺ chih⁻
he⁺, ga⁺taayh⁻ ga⁺llay⁺ juu⁺ kyaah⁺
dsa⁻kyaayh⁺: “Hi⁻ oo⁻ na⁻, hi⁻ jä¹
kyaah⁺ ta⁺jnan⁻ la⁻. Wa⁺ jngëëh⁺
jnih⁺ mah¹ jän⁺ kyaah⁺ heey⁻ he⁻ ma⁺
tëëy⁻.” ⁸He⁻ja⁻ ga⁺saayh¹ chih⁻ he⁻
mah¹ ga⁺jngëëyh¹. Ja⁻ga⁺ na⁻beey⁻
ta⁺ka⁺hne⁻ jee⁺ ma⁺ na⁻jnäa⁺ chaah¹
jëh¹ ja⁻. ⁹¿Ha⁻ lä⁺ jmee⁺ dsa⁻juu⁺
laah⁺ hnäh⁺? —ga⁺jäh⁺ Jesús—.
Lloo⁻ dsa⁻juu⁺ jëh¹ mah¹ mi⁻llaay⁺
hi⁻ jmee⁺ ta⁺ja⁻ mah¹ tooyh⁺ goo⁻
jñah⁺ dsa⁻ hi⁻ jmee⁺ ta⁺kiyh¹. ¹⁰¿Che⁻
sa⁺ ma⁺heh⁻ hnäh⁺ juu⁺ kih¹ Dio jee⁻
na⁻si⁻ lä⁺la⁻?

Ja⁻ba⁺ kuu⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺tih¹ dsë¹
të⁺hyah⁺,

he⁻ ja⁻ ba⁺ ga⁺jä⁺ lä⁺koo⁻ mi⁻kuy⁺
he⁻ kye⁻ dsa⁻ to⁻në⁻ kih¹ koo⁻
hne¹ juuh⁻.

¹¹He⁻ la⁻ ga⁺jmee⁺ hñii⁺ Dio,
he⁻ja⁻ dsaa⁺ dsë⁻ jne⁺, ga⁺jäh⁺
Jesús.

¹²He⁻ja⁻ ma⁺ hnøø¹ dsa⁻kaah⁺ he⁻ ma⁺
saayh¹ Jesús. Jëëh⁺, ga⁺tah⁺ dsëy¹ he⁻
ga⁺hlëëh⁺ Jesús kiyh¹ kyaah⁺ juu⁺ he⁻
na⁻hmää⁺ ja⁻. Pero ma⁺ goyh⁺ kyaah⁺
dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻, he⁻ja⁻ sa⁺
ga⁺la¹ ma⁺ saayh¹ Jesús, ga⁺nää⁺ bih¹.

Kwaat⁻ kih¹ ku⁺sih⁻

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³Ga⁺taah⁻ dsa⁻ fariseo juu⁺
kwee⁻ kyaah⁺ dsa⁻ kyaä¹ Herode,

mah¹ ga⁺cheey¹ dsa⁻ hi⁻ ko⁻taa⁺ ga⁺
ga⁺jmee⁺, ha⁻ lä⁺ jee⁺ ma⁺ kaah¹ juu⁺
kih¹ Jesús. ¹⁴Ma⁺ ga⁺lla⁻näy¹ jee⁻
ma⁺ cheh¹ Jesús, ga⁺jäyh⁺:

—Ta⁺jwoh¹, ñe⁻ ba⁺ jnääh¹, hne⁻
hlëëh⁺ ju⁻dsoo⁺ jmah¹ ba⁺. Sa⁺ gah¹
kyaah⁺ ni⁻ jaa⁻. Jëëh⁺, sa⁺ cha⁻
kwaat⁻ kye⁺ ha⁻ lä⁺ laä⁺ lä⁺jaa⁻
lä⁺jaa⁻ dsa⁻, hi⁻ kyaah⁺ ju⁻dsoo⁺
ba⁺ hlëëh⁺ dsa⁻ ha⁻ lä⁺ la⁺ jwë⁺ kih¹
Dio. ¿Ha⁻ lä⁺ laah⁺ hne⁻, che⁻ llu⁻
mi⁻hmaah⁺ jne⁺ ku⁺sih⁻ kih¹ dsa⁻ta⁻
César o sa⁺ llu⁻? ¿Che⁻ jmee⁺ bi¹
mi⁻hmaah⁺ jne⁺ o sa⁺ jmee⁺ bi¹?

¹⁵Pero ñe⁻ ba⁺ Jesús ha⁻ lä⁺ la⁺
huu⁻dsë⁻ kiyh¹ he⁻ ta⁺juuy¹ ba⁺ ja⁻,
he⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—¿He⁻la⁺ kah⁻ hnäh⁺ dsën⁺? Kyë⁻
da⁺ koo⁻ kuu⁺ mah¹ jëën⁻.

¹⁶He⁻ja⁻ na⁺kyey⁺ koo⁻ kuu⁺, mah¹
ga⁺jäh⁺ Jesús:

—¿Hii⁻ kih¹ heeh⁺ too⁺ la⁻, hii⁻ kih¹
jmi⁻ na⁻si⁻ la⁻?

He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ dsa⁻ he⁻:

—Kih¹ César ba⁺ na⁻.

¹⁷Mah¹ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺
ka⁺läh⁺:

—He⁻ la⁺ kih¹ César, kwëëh⁺ ba⁺
César. He⁻ la⁺ kih¹ Dio, kwëëh⁺ ba⁺
Dio he⁻ la⁺ kih¹.

He⁻ja⁻ ga⁺taayh⁻ jëë⁻ dsayh⁺ kih¹
Jesús.

**Ga⁺ngii⁺ dsa⁻ juu⁺ ha⁻ lä⁺ le⁺ wa⁺ra⁻
ga⁺të⁺ jee⁺ lä⁺jiih⁺ hi⁻ na⁻juu⁺**

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸Ja⁻ga⁺ ga⁺lla⁻nää¹ saduceo
ka⁺läh⁺ jee⁺ ma⁺ cheh¹ Jesús. Dsa⁻ he⁻
na⁻, sa⁺ ma⁺ jmeey⁻ dsoo⁺ he⁻ lä⁺jiih⁺
dsa⁻ hi⁻ ma⁺ na⁻juu⁺. Mah¹ ga⁺ngiiy⁺
juu⁺ kih¹ Jesús, ga⁺jäyh⁺:

¹⁹—Ta⁺jwoh¹, ga⁺si⁺ Moisé jnan⁻
kyaah⁺ juu⁺ la⁻. Wa⁺ra⁻ ga⁺juu⁺

jaā dsān̄uuh̄ hī̄ sā chaā joō,
 dsān̄uuh̄ øøh̄ hliī hē, llē kih̄
 tēȳ dsāmē̄ mah̄ lā̄ chaā
 joōsiyh̄ hī̄ leē kwaat̄ kyaā
 hliī øøyh̄. ²⁰ Gā lā̄ chaā gyeē̄
 dsān̄uuh̄ jaā bā chōjmiȳ. Hī̄
 tōnē̄ hē gā kaā dsāmē̄. Pero
 चाह̄ bā gā juuȳ, sā chaā jooȳ
 gā lā̄ chaā. ²¹ Hē jā jeē gā tē̄ uū
 dsān̄uuh̄ øøyh̄ gā kaā dsāmē̄
 hnī hē. Jā bā lā̄ jā gā juuȳ,
 sā gā lā̄ chaā jooȳ. Jñah̄
 kālāh̄ dsān̄uuh̄ øøh̄ hliī hē
 gā tēȳ dsāmē̄ hē. Jeē jā gā tē̄
 uū dsān̄uuh̄. Hī̄ koō kālāh̄
 gā juū hī̄ hē, sā gā lā̄ chaā
 jooȳ. ²² Jā bā lā̄ jā, lā̄ jēē̄ gyeē̄
 dsān̄uuh̄ gā kaā dsāmē̄ hē hī̄
 gā juū lā̄ jēē̄ gyeē̄ dsān̄uuh̄ hē.
 Nī jaā sā gā lā̄ chaā joō. Jeē
 gā dsā gā juū hnī dsāmē̄ hē.
²³ Wā rā gā tē̄ jeē lā̄ jiih̄ dsā
 hī̄ nā juū, ¿hiī kih̄ jeē lā̄ jēē̄
 gyeē̄ leē kyaā dsāmē̄ hē? Jēēh̄,
 gā lā̄ jēē̄ gyeē̄ bā gā lā̄ kyaayh̄ —
 gā jäh̄ dsā saduceo siyh̄ Jesús.

²⁴ Hē jā gā jeeh̄ Jesús juū kiyh̄,
 gā siyh̄:

—Nā heē̄ hoh̄ bā hnāh̄ nā,
 jēēh̄, sā kyeh̄ hnāh̄ kwaat̄ hā
 lā̄ jäh̄ juū kih̄ Dio, nī hā lā̄ lā
 bē kiyh̄. ²⁵ Wā rā gā tē̄ jeē lā̄ jiih̄
 hī̄ mā nā juū, nī jaā dsāmē̄
 dsān̄uuh̄ mō sō jeē goō. Mā jā
 leeȳ lā̄ koō laā ángele hī̄ tääh̄
 gyuūh̄ bā. ²⁶ Pero hē lā̄ jiih̄ dsā
 hī̄ mā nā juū, ¿chē sā mā heh̄
 hnāh̄ juū hē gā sī Moisé lā̄ koō
 gā lā kiyh̄ jeē koō chaah̄ tōō
 jā? Jeē jā gā hlēēh̄ Dio kyaayh̄,
 gā siyh̄: “Jnā̄ laan̄ Dio kyaā
 Abraham, laan̄ Dio kyaā Isaac, laan̄
 Dio kyaā Jacob.” ²⁷ Hē gā jäh̄

lā̄ jā, sā nā juū dsā mā gyuh̄
 jñān̄ hē kih̄ Dio. Jēēh̄ Dio jñān̄
 laaȳ Dio kyaā hī̄ nā jiih̄ bā. Hē jā
 nā heē̄ hoh̄ hnāh̄ hē laah̄ hnāh̄
 sā lā̄ jiih̄ dsā.

Nuuh̄ hē kyeē̄ gā kih̄ jeē lā̄ jē̄

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Jeē jā mā häǟ jaā tā jwoh̄
 kyaā ley. Mā gā nuuȳ tī choō dsā
 juū kyaah̄ Jesús, gā jēēȳ jeeh̄ bā
 Jesús kweē juū kih̄ dsā. Hē jā
 nāngiiȳ juū kih̄ Jesús:

—¿Heē koō jeē lā̄ jē̄ hē llē nē̄
 ley kyeē̄ gā miih̄?

²⁹ Mah̄ gā jäh̄ Jesús:

—Hē lā bā nuuh̄ hē kyeē̄ gā
 kih̄ jeē lā̄ jē̄: “Nuuh̄ hnāh̄ dsā
 Israel. Jaā bā Dio chaā jñān̄.

³⁰ Wā hnaah̄ Dio kyaah̄ lā̄ kaā
 tuh̄ hoh̄, kyaah̄ lā̄ jē̄ hū dsē̄
 kyah̄, kyaah̄ lā̄ jē̄ bē kyah̄.” Hē
 lā bā jā nuuh̄ hē kyeē̄ gā kih̄
 jeē lā̄ jē̄. ³¹ Hī̄ jā bā lā̄ jā lā
 jeē gā tē̄ tō nuuh̄: “Wā hnaah̄
 dsā kyaah̄ lā̄ koh̄ hnaah̄ hñaāh̄.”
 Sā chā gā jyoh̄ nuuh̄ hē kyeē̄
 gā lā̄ koh̄ gā hē lā —gā jäh̄
 Jesús.

³² Hē jā gā jäh̄ tā jwoh̄ kyaā ley:

—Llū bā jwah̄, Tā jwoh̄. Jūdsoō
 bā mā hlēēh̄, sā chaā jñah̄ Dio,
 jaā bā Dio laā. ³³ Hī̄ cher̄mah̄
 hnāā̄ jnē Dio lā̄ kaā tuh̄ dsē̄ jnē
 kyaah̄ lā̄ jē̄ hū dsē̄ jñān̄, hī̄
 kyaah̄ lā̄ jē̄ bē jñān̄, hī̄ cher̄mah̄
 hnāā̄ jnē dsā kyaah̄ lā̄ hnāā̄ jnē
 hñaan̄, kyeē̄ gā hē nā lā̄ koh̄ gā
 hē kaā jah̄ ō hē gā jyoh̄ hē jeē
 jnē nē̄ nā hyoō.

³⁴ Mā gā nuū Jesús gā jeeh̄ bih̄
 kyaah̄ hū dsē̄ llū, mah̄ gā jäh̄
 Jesús siyh̄:

—Miih⁻ ga⁻ jmeē⁺ heēh⁻ he⁻ jāā⁴
Dio hne⁻ lā⁺ hih⁺ kih⁴.

Ja⁻ jiih⁴ ni⁺ jāa⁻ mo⁺ so⁺ ga⁻ tuu⁻
dsēy⁴ ma⁻ ngii⁴ gyih⁴ jyoh⁴ juu⁴ kih⁴
Jesús.

Hii⁻ kih⁴ ja⁴ hi⁻ laa⁴ Cristo

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵Lā⁺ ma⁻ cheh⁴ ba⁴ Jesús koo⁴
gwah⁴ ja⁻, hlēēyh⁻ dsa⁻, mah⁴
ga⁻ siiyh⁴ dsa⁻:

—¿Ha⁻ lā⁺ la⁴ he⁻ jāh⁴ ta⁻ jwoh⁴
kyaā⁴ ley, Cristo laa⁴ sa⁴ ju⁻ kih⁴
David? ³⁶He⁴ ba⁴ hñii⁴ David ga⁻ sii⁴
juu⁴ la⁻ lā⁺ koo⁻ ma⁴ jøø⁴ Jmi⁴ lle⁴
kiyh⁴, he⁻ ga⁻ siiy⁴ lā⁻ la⁻:

Ga⁻ jāh⁴ Dio ga⁻ siiyh⁴ Dsa⁻ jøøh⁴
kyaan⁴:

“Na⁴ jwoo⁴ ra⁴ lluu⁴ kin⁴ la⁻,
lā⁺ jiih⁴ lloo⁴ jmi⁴ llaan⁴ huu⁴
tiih⁴ lā⁺ jēē⁴ hi⁻ na⁻ høøh⁴
kyah⁴.”

³⁷¿Ha⁻ lā⁺ ja⁴ laa⁴ Cristo sa⁴ ju⁻ kih⁴
David ga⁻ ja⁻, cher⁴ mah⁴ hñii⁴ David
jāh⁴ kih⁴ Cristo: “Dsa⁻ jøøh⁴ kyaan⁴?”

Lā⁺ jēē⁴ dsa⁻ hi⁻ ma⁴ tāāh⁴ jee⁴ ja⁻
ga⁻ tih⁴ ba⁴ dsē⁴ lā⁺ koo⁻ ga⁻ hlēēh⁴
Jesús.

Ga⁻ juuh⁴ Jesús kih⁴ ta⁻ jwoh⁴ kyaā⁴ ley

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸Hi⁴ ga⁻ løøy⁴ ga⁻ kway⁴ juu⁴,
ga⁻ mi⁴ tēēy⁻ dsa⁻:

—Leeh⁴ hnāh⁴ kyaah⁴ ta⁻ jwoh⁴
kyaā⁴ ley, tih⁴ dsēy⁴ ngēy⁴ kyeyh⁴
hmiih⁴ kyoo⁻ jee⁴ kih⁴ dsa⁴ hi⁴
hnøøy⁴ jmeē⁴ dsa⁻ Dio kiyh⁴ cha⁴ jwē⁴
juuh⁴. ³⁹Hi⁴ tih⁴ dsēy⁴ gyay⁴ to⁻ nē⁴
hma⁴ sii⁻ neh⁴ gwah⁴ mäh⁴, hi⁴ lā⁺ ja⁻
ka⁴ lah⁴ jee⁴ dsa⁴ taah⁴ dsa⁴ kuh⁴.

⁴⁰Hwēēy⁴ dsa⁻ mē⁴ hñii⁴ cha⁴ neh⁴
kih⁴, kō⁴ taā⁴ ga⁴ jmeey⁴ hlēēyh⁴
cha⁴ miih⁴ kyaah⁴ Dio ha⁴ jee⁴ jēē⁴

dsa⁻ kiyh⁴. Cha⁴ ga⁴ miih⁴ wi⁴ heeh⁴
Dio dsa⁻ hi⁻ jmeē⁴ lā⁺ ja⁻.

Na⁴ ka⁻ dsa⁻ mē⁴ hñii⁴ kuu⁴ cha⁴ nē⁴ Dio

(Lc. 21:1-4)

⁴¹Ma⁴ cheh⁴ Jesús jēē⁴ ha⁻ lā⁺ ma⁴
jmeē⁴ dsa⁻ tooyh⁴ kuu⁴ neh⁴ wi⁴ kih⁴
gwah⁴. Hi⁴ ma⁴ jēēy⁴ jwēē⁴ dsa⁻ cha⁻
kuu⁴ ma⁴ tooyh⁴ cha⁻ miih⁴ kuu⁴ jee⁴ ja⁻.

⁴²Ja⁻ ga⁴ ga⁴ lloo⁴ jāa⁻ dsa⁻ mē⁴ hñii⁴ hi⁻
tā⁴ nēē⁴ go⁻ te⁴. Ga⁴ tooyh⁴ to⁴ nē⁴ nøø⁴ he⁻
sa⁴ kyēē⁴ ni⁴ miih⁴. ⁴³He⁴ ja⁻ ga⁴ hlēēh⁴
Jesús kyaah⁴ discípulo kyaay⁴, ga⁴ jāyh⁴:

—Ma⁴ ra⁴ ju⁴ dsoo⁴ jwēēhn⁴ hnāh⁴,
dsa⁻ mē⁴ hñii⁴ la⁻, ma⁴ kway⁴
cha⁴ ga⁴ miih⁴ lā⁴ koh⁴ ga⁴ jee⁴ lā⁴ jēē⁴ dsa⁻
hi⁻ ma⁴ tooh⁴ jāā⁴. ⁴⁴Jēēh⁴ lā⁴ jēē⁴ hi⁻
cha⁻ kuu⁴, ma⁴ kway⁴ miih⁴ he⁻ ma⁴ chaā⁴
kiyh⁴ ba⁴, pero dsa⁻ mē⁴ hñii⁴ la⁻, ma⁴ ke⁴
tā⁴ nēey⁴, ma⁴ kway⁴ lā⁴ koh⁴ te⁴ kuu⁴ he⁻
ma⁴ cha⁻ kiyh⁴ he⁻ kyaah⁴ ma⁴ lay⁴ he⁻
jmeē⁴ bi⁴ kiyh⁴ —ga⁴ jāh⁴ Jesús.

Lloo⁴ koo⁴ jmi⁴ hla⁴ gwah⁴ juuh⁴

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

13 Ma⁴ ngēē⁴ he⁻ ja⁻, ya⁴ hēē⁴
Jesús koo⁴ gwah⁴ jee⁴
ma⁴ gyay⁴ ja⁻, ja⁻ ga⁴ ga⁴ jāh⁴ jāa⁻
discípulo kyaay⁴ ga⁴ siiyh⁴:

—Ta⁴ jwoh⁴, jēē⁴ da⁴, he⁻ ba⁴ che⁻
kah⁴ gaa⁴ kuu⁴ he⁻ kyaah⁴ ga⁴ jā⁴
na⁴ hñāah⁴ hne⁴ na⁻.

²He⁴ ja⁻ ga⁴ jeeh⁴ Jesús juu⁴ kiyh⁴:

—Lā⁺ jē⁴ hne⁴ kaah⁴ he⁻ jēēh⁴ hnāh⁴
na⁻, lloo⁴ koo⁴ jmi⁴ ni⁴ koo⁴ mi⁴ kuu⁴
na⁻, sa⁴ jā⁴ na⁴ chuh⁴ nē⁴ kih⁴ øøh⁴,
lā⁺ jē⁴ ba⁴ soh⁴ hla⁴.

**Jāā⁴ ja⁻ ga⁴ llaa⁴ jmi⁴ gyuu⁴, joh⁴ nēē⁴
sa⁴ jmeē⁴ lii⁴**

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³Ma⁴ ngēē⁴ he⁻ ja⁻, ga⁴ nāy⁴ ta⁴
nē⁴ moh⁴ Olivo ta⁴ cha⁴ nē⁴ gwah⁴

jā. Jee' jā gāgyā Jesús. Hī Pee', Jacobo, Jwaā, kyaah' Andre' gāngii' juu' kiyh' tākō jiih' ma' tääyh' kah' kih', gājäh':

⁴—Chiih' jnääh' lih' le' lǟjē̄ hē ma'jäh', hee' lii' jmee' wa'rā ya'jäh' lǟte' juu' nā.

⁵Hē jā gālōō' Jesús jmeeyh' juu': —Hnōō' leeh' hnäh' mah' nī jā sā mīgaā hnäh'. ⁶Jēēh', jwēē' dsā ya'näā' hī kā nē kin', mah' jäh': “Jnä' he' laan' Cristo hī ma'chee' Dio.” Jwēē' dsā mīgaay'.

⁷Ga' ma'nūh' hnäh' kih' hnii' hī lǟchā juu' kih' hnii' tā lā tā jnō̄, tā jōōh' hnäh' hñaa'h'. Jēēh' lǟjā llē kih' le', pero jā lǟchah' jā llaā jmīgyuū'. ⁸Tee' dsā hī chaā koō hwa' kyaah' jyoh' hwa', hī tee' dsātā kyaah' jñah' dsātā. Jā hē koō jee' jwii' jee' jeh' wi' hwa', jā hē koō jee' jwii' jee' jēē' dsā hoo' hī chi'jwaā dsā. Heh' lǟjā koō ma'lōō' ba' jēē' dsā wi'.

⁹Leeh' hnäh', ngēē' dsā hnäh' kih' dsātā, kwa' dsā kyah' hnäh' neh' gwah' kih' dsā judiu, dsājääy' hnäh' chānē' dsātā kaah' kwaat' kin'. Jee' jā kwah' hnäh' ju'dsoo' kin'. ¹⁰Jmee' bii' kwa' dsā ju'hmeē' kih' lǟjēē' dsā jmīgyuū', jää' jāgā llaā jmīgyuū'. ¹¹Tā jmee' hnäh' huūdsē hā lǟ jwah' hnäh' wa'rā gātaah' dsā hnäh' jāgoō dsātā. Tā kā hnäh' huūdsē nī miih'. Hor' jā, Dio ba' kwa' huūdsē hā lǟ hlēēh' hnäh'. Jā he' hñaa'h' hnäh' hlēēh', Jmīlle' Nājngii' ba' hlēēh'. ¹²Ngēē' dsā jōōh' kih' dsātā mah' jngēēh' dsih'. Jāba' lǟjā jmee' dsā kih' jōō', hī lǟjā kāläh' jmee' dsā kih' cho'jmiy' mah' jngēēh' dsih'.

¹³Lǟjēē' dsā jmee' nāhōōh' kyah' hnäh' kwaat' kin'. Pero hī kwēēh' dsē' lǟjiih' llaā, hī he' ba' lǟä'.

¹⁴Wa'rā gālloo' jmī jēēh' hnäh' cheh' jah' hī laā nāhōō' ngēē' jee' sā gātēē' nooy', lǟkoō gājäh' Daniel hī gāngēē' juu' kih' Dio. (Hī hē juu' lā, wa' lǟngēēy'.) Ma'jā, hnäh' hī tääh' hwa' Judea kyūū' hnäh' tā moh'. ¹⁵Hī tääh' jee' gātē' to' jwēē' hne', wa' jñaa'y' mah' wa' kyūū' bih', sā wa' kyey' hē chā chāneh'. ¹⁶Jāba' lǟjā hī tääh' jee' nuu' kih', tā wa' llānäāy' kiyh' hē dsā kyey' sāhmīh'. ¹⁷Peer' jwii' dsāmē' hī kyā gyūū' ma'jā, hī lǟjā dsāmē' hī jää' gyūū' gyūū' kāläh'. ¹⁸Ngii' hnäh' kih' Dio mah' sā la' jii' gyūū' wa'rā gātē' jee' kyūū' hnäh'. ¹⁹Ma'jā jēē' dsā wi' jwēte hē sā mājēē' dsā lǟ ma' gānōō' jmīgyūū' lǟjiih' na'. Jā jiih' mo'so' jēē' gyih' jiih'koh'. ²⁰Wa'rā jäh' kih' jōō' gā Dio chāgāmiih' jmī jēē' dsā wi', nī jā dsā sā jā jiih'. Pero tālā kih' hī nālleeh' kyaay', chah' ba' mīllaay' jmī hē jēē' dsā wi'.

²¹Ma'jā cher'mah' chaā kōllā dsā jäh': “Hī Cristo cheh' lā”, o “Hī Cristo cheh' jee' oō”, tā wa' heeh' hnäh' kiyh'. ²²Jwēē' dsā hī tājuu' ya'näā' jäh': “Jnä' he' laan' Cristo, jnä' ngēēn' juu' kih' Dio.” Jā hē koō nēē' hē juh'gaā jmeey', lǟjwē' jee' mīgaay' dsā, lǟjiih' hī nālleeh' kyā Dio mīgaay' cher'mah' gāla'. ²³Hē jā leeh' hnäh'. Ma'jwah' ba' jnä' jää' hā lǟ le'.

Wa'rā gātē' jee' jäh' Hīgālēē'ngo'

(Mt. 24:29-35, 42, 44; Lc. 21:25-36)

²⁴Māngēē' mājēē' dsā lǟjē̄ hē wi' jā, jā jiih' mo'so' lǟjnä'

jmëë' hyoo, ni' jmëë' kih' sih' sa' lã' jnã'. ²⁵Lã' jëë' nuu' hî' hëë' gyuu' lã' si' hoo' hî' lã' jë' ga' he' cha' gyuu' sa' jeh'. ²⁶Jã' ga' jëë' dsa' Hî' ga' lëë' ngo' la' hî' jäh' gyuu' jee' jni' kyaah' cha' mi' be', laay' joo'. ²⁷Jã' ga' cheey' ángele kyaay', joo' y' lã' jëë' hî' na' llee' kyaay' hî' tãäh' lã' jë' kye' kiih' jmi' gyuu', ta' kô-taa' lã' ga' tẽ' jyoh' kô-taa'.

²⁸Jëë' da' hnäh' ha' lã' dsoo' juu' kih' chaah' higo mah' mi' tẽë' hnäh' hñaah'. Wa'ra' ga' hyo' sih' jnoh' sa' jih' kih', lœ' dsa' hyo' moo' kih', ma' neh' ba' hnäh' ma' ngoo' ga' tẽ' jii' jma' ba' ja'. ²⁹Lã' ja' hnäh' ka' lãh', wa'ra' ga' jëëh' hnäh' dsa' lã' lã' jë' he' ma' jwahn' la', wa' lã' neh' hnäh' he' ma' chehn' ho' haah' kyaah' he' jahn' ba' ja'. ³⁰Ma' ra' ju' dsoo' jwëëh' hnäh', sa' llaa' dsa' hî' tãäh' na' ta' kô' jiih' sa' ga' ma' lã' te' lã' jë' he' ma' jwahn' la'. ³¹Ngëë' ba' lã' jë' he' cha' gyuu' hwa', pero juu' kin' lã' ma' cha' ja' ba'.

³²Pero ni' jaa' sa' ñe' hee' jmi' ja', hee' hor' ja', ni' ángele hî' tãäh' gyuu' sa' ñe', ni' Joq' Dio sa' ñe'. Hñii' ba' Tää' kyaan' ñe'.

³³Hää' hnäh' hñaah', mi' jnoo' hnäh' mi' neh', ngii' hnäh' kyah' kih' Dio, jëëh' sa' neh' hnäh' lih' lloo' jmi' ja'. ³⁴Kwee' ba' la' kyah' hnäh' lã' la' kih' jaa' dsa' hî' ya' hëë' ngoo' uu'. Ga' jã' hne' kiyh', mah' lã' koo' lã' koo' ta' kiyh' ga' tooyh' goo' dsa' kyaay'. Hi' ga' siyih' dsa' hî' hoo' ho' haah': "Hoo' kwee, ta' gwii'."

³⁵Ja' ba' lã' ja' hnäh', ta' gwii' hnäh', jëëh' sa' neh' hnäh' lih' jäh' dsa' juu' hne'. Sa' neh' hnäh' che' ta' ga' nuu' jãh', o che' lla' nuu', o che'

koo' hoo' chaah' dsoo', o ta' la' hoo'. ³⁶Ni' sa' lii' ga' wa'ra' jayh', hnœ' ma' na' lluu' hnäh' mah' sa' tãäh' hnäh' na' gwiih' hnäh' ma' ja'. ³⁷Lã' jë' he' jwahn' la', jwahn' kih' lã' jëë' ba'. Hnœ' ma' na' lluu' hnäh'.

Ma' hnooh' dsa' ha' lã' jee' ma' saayh' Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

14 Lã' hyu' ga' tẽ' jmi' he' kuh' dsa' judiu borrego mäh', hi' kuyh' he' ñiih' he' sa' kyaah' levadura, jmi' ja' ma' hnooh' jmi' dsa' kaah' kyaah' lã' jëë' ta' jwoh' kya' ley ha' lã' ma' saayh' Jesús kyaah' juu' ta' juu', mah' jngëëy'. ²Ma' jãh'.

—Sa' wa' kaah' jnih' jee' jmi' la', mah' sa' dsa' tooh' mi' jee' jwii'.

Jaa' dsa' më' ga' huu' jmi' mi' jwii' lle' Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³Ma' gya' Jesús ka' lãh' jee' jwii' Betania cha' neh' kih' Simón hî' ma' dsaah' dsoo' hmi' hoo'. Jee' ja' gyay' kuh' hiih', ma' ga' lloo' jaa' dsa' më' ma' kye' koo' sè' he' ma' haa' jmi' mi' jwii' he' chee' nardo, he' kye' hmooh'. Ga' joo' y' luu' sè' ja', mah' ga' huuy' lle' Jesús. ⁴Pero ga' lã' lleë' kô' llaa' dsa' hî' ma' tãäh' kyaayh' he', ga' jãh'.

—¿He' la' ma' hëë' dsa' më' na' jmi' mi' jwii' na'? ⁵Llu' ga' wa'ra' jäh' kih' ga' hniy' mah' ma' liyh' lã' koh' lih' dsa' koo' jî' ñe' jmi' ta'. Mah' kuu' ja', ma' kwëëy' hî' tã' ñeë'.

He' ja' ga' hlëëy' wi' kih' dsa' më' he'. ⁶Mah' ga' jäh' Jesús:

—Ta' hlëëh' hñih'. Ta' chu' hnäh' kyaah' dsa' më' la'. Llu' ba' he'

ma-jmeey' lä-la- kin'. ⁷Jëeh' lä-
ma-tääh' na- ba' hi- tä-nee' kyaah'
hnäh', le' kwah' be' kiyh' jyoh'
jiih'. Pero jnä', mo-so- jän- ki-wëe'
jee' kyah' hnäh'. ⁸Dsa-më' la-
ma-jmeey' lä-koo- te' le' ba'. Kyaah'
he- ma-huuy- jnä' jmi- mi-jwi-
he- ma-mi-lluuy' jnä' jää' ba' la-
ja-ga' haa' dsa- jnä'. ⁹Ma-ra' ju'dsoo'
jwëëhn' hnäh', lä-kaa- jmi-gyuu'
jee' kwa' dsa- ju'hmeë' kin', lä-cha-
juu' ha- lä-koo- ma-jmee' dsa-më'
la', mah' lä-ja- lä-dsooh- dsë' dsa-
kiyh'.

Juda ga-ngëë' Jesús

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰Ma-ngëë' he- ja-, jaa- jee' lä-jëë-
gya-tuu' discipulo hi- chee- Juda
Iscariote ngoo' kih' dsa-kaah' kya-
jmi-dsa- na'hnëëy' Jesús. ¹¹Ma'
ga-nuu' dsa- he', ga-tih' dsëy' jwërte
hi- ga-bääh- hñi- kway' kuu'.
He-ja- ga-hnooh- Juda ha- lä- jmeey'
mah' ngëëy' Jesús ja-goo- dsa- he'.

Ga-jmee' Dsa-jööh' jnä- ma-nuu' kyaah' ga-hiyh' juu'

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn.

13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹²To-në' jmi- he- ga-løø- dsa-taah-
dsa- jmeey' jmi- kuyh- he-ni-
he- sa- kyaah' levadura, ja-ba' jmi-
ja- ma' kuh- dsa- judiu borrego
mäh'. He-ja- ga-jäh' discipulo siyh-
Jesús:

—¿Ha- jawh' mi-llu- jnääh' jee'
kihn' ma-nuu'?

¹³He-ja- ga-jmeey' mada- kih' uu'
discipulo kyaay' mah' ga-siiyh-:

—Go-nää' hnäh' ta- jee' jwi-
juuh-. Cha-jwë' ja-, jëh- hnäh'
jaa- dsa- hi- kii' koo- mi'dsuu'

jmi-, ja- lla-leh- hnäh' kaah-
kiyh'. ¹⁴Ha- jee' dsa-hey', ja- jwi-
dsa-juu- hne': "Lä-la- jäh' Ta-jwoh'
kya- jnääh'. ¿Na- jee' hne' jee' le'
kyeh' jnääh' borrego mäh' kyaah'
discipulo kyaan-?", jwi- dsa- he'.
¹⁵Hi- he' heeh' hnäh' jee' ga-të' to'
jwëë' hne' jee' cha- koo- jee' he-
ma-na-llu-. Jee' ja- mi-llu- hnäh'
ma-nuu' jnä-.

¹⁶Ga-lla-nää' ba' discipulo he'
ta- jee' jwi- juuh-. Hi- ga-la' ba'
lä-koo- ga-jäh' Jesús siyh-. Jee' ja-
ga-mi-llu- jee' kuyh' ma-nuu'.

¹⁷Ta- ga-nuu- jmi- ja- ngoo' Jesús
kyaah' lä-jëë- gya-tuu' discipulo
kyaay'. ¹⁸Ma' ga-lla-näy' jee' ja-
ga-taayh- kuyh- ma-nuu'. Ta-ko-jiih'
jmeey' ma-nuu', ga-jäh' Jesús:

—Ma-ra' ju'dsoo' jwëëhn- hnäh',
jaa- jee' lä-jëë- hi- kuh- kyaah' jnä'
ngëëy' jnä'.

¹⁹Ma' ga-nuu' discipulo lä-ja-
ga-lä-meeh- dsëy', ga-ngi- juu' kih'
Jesús ma- jaa- ma- jaa-, ma- jäh-:

—¿Che- jnä' na- ta-jwoh'?

²⁰He-ja- ga-jäh' Jesús siyh-:

—Laa' jaa- jee' lä-jëë- gya-tuu'
hnäh' hi- tä- goo- kyaah' jnä'
neh- wi- la-. ²¹Ma-ra' ju'dsoo',
Hi- ga-lëë-ngo- la- le' kiyh' lä-koh-
ma-na-sii-. Pero jwi- dsa- hi- ngëë'
Hi- ga-lëë-ngo- la-. Llu- ga-la' kih'
dsa-nuu- he' wa-ra- jäh' kih' sa-
ga-lä-chaay- go-te- ba'.

²²Ta-ko-jiih' tääh' discipulo kuh-,
ga-ka' Jesús he-ni- mah' ga-kway'
ti-hmaah' kih' Dio. Ma-ngëë'
ma-kway' ti-hmaah' kih' Dio ga-llaay'
he-ni- ja-, mah' ga-kwëëy' lä-jëë-
discipulo kyaay' ga-siiyh-:

—Kye- hnäh', he- la- na- jmi-ngo'
kin-.

²³Lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺kay⁺
wa⁺kyaah⁺, ga⁺kway⁺ ti⁺hmaah⁺
kih⁺ Dio mah⁺ ga⁺kwëëyh⁺ discipulo
kyaay⁺, hi⁺ ga⁺hiyh⁺ lä⁺jëëy⁺. ²⁴Mah⁺
ga⁺jäyh⁺ ka⁻läh⁺:

—He⁻ la⁻ na⁻ jma⁻ kin⁺ he⁻ tũũ⁺ kih⁺
jwëë⁺ dsa⁻ hi⁺ kyaah⁺ jma⁻ kin⁺ jmee⁺
Dio koo⁻ hmooh⁺ hmëë⁺. ²⁵Ma⁻ra⁺
ju⁻dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺, mo⁻so⁻
huhn⁺ ka⁻läh⁺ jmi⁺h⁺ mĩ⁺jëh⁺ ma⁻ää⁻,
lä⁺jiih⁺ lloo⁻ jmi⁺h⁺ huhn⁺ ka⁻läh⁺
lä⁺hmëë⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺.

Ga⁻hmä⁺ Pee⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyuu⁺ Jesús
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶Ma⁻ngëë⁺ ma⁻häy⁺ kih⁺ Dio,
ga⁺nääy⁺ ta⁺ nē⁺ moh⁺ Olivo. ²⁷Ja⁻ga⁺
ga⁺jäh⁺ Jesús:

—Ga⁻lä⁺jëë⁺ hnäh⁺ beeh⁺ jnä⁺ na⁺
hwë⁺. Lä⁺ja⁻ na⁻si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio:
“Jmeen⁺ dsoo⁺ kih⁺ hi⁻ hää⁻ lä⁺jëë⁺
borrego, hi⁻ lä⁺jëë⁺ borrego kyaay⁺
sa⁻jñee⁺.” ²⁸Pero ga⁺ ma⁻lä⁺jiihn⁺
ka⁻läh⁺, hii⁻ jnä⁺ niin⁺ na⁺jään⁺ hnäh⁺
ta⁺ Galilea.

²⁹He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Pee⁺:

—Ma⁻ke⁺ lä⁺jëë⁺ ga⁺bee⁺ hne⁻,
pero jnä⁺ sa⁺ been⁺ hne⁻.

³⁰He⁻ja⁻ jäh⁺ Jesús siiyh⁺ Pee⁺:

—Ma⁻ra⁺ ju⁻dsoo⁺ jwëëhn[~] hne⁻,
na⁺ hwë⁺, jää⁺ ja⁻ga⁺ tē⁺ to⁺ jiih[~] hooh⁺
chaah⁺ dsoo⁺, hne⁻ ma⁻tē⁺ hnē⁺ jiih[~]
ma⁻hmäh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyuu⁺ jnä⁺.

³¹Pero ma⁺ kwa⁺ Pee⁺ be⁺ jäh⁺:

—Ma⁻ke⁺ ga⁺juun⁺ kyaah⁺ hne⁻ sa⁺
jwahn⁺ lä⁺na⁻.

Lä⁺ja⁻ kwee⁻ ba⁺ ga⁺jäh⁺ lä⁺jëëy⁺.

**Nëe⁺ Jesús Getsemaní na⁺chuu⁺
kyaah⁺ Dio**

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³²Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ngoo⁺ Jesús
koo⁻ jee⁺ cheë⁻ Getsemaní kyaah⁺

discipulo kyaay⁺. Ma⁺ ga⁻lla⁻näy⁺
jee⁺ ja⁻, ga⁺siiyh⁺ lä⁺jëë⁺:

—Jee⁺ la⁻ ba⁺ go⁻taah⁺ hnäh⁺
ta⁺ko⁻jiih⁺ na⁺chuu⁺ kyaah⁺ Dio.

³³Ga⁺jääy⁺ ma⁻la⁺ Pee⁺, Jacobo
kyaah⁺ Jwaa⁻ ba⁺. Chah⁺ ba⁺ ja⁺
meeh⁺ dsëy⁺ hi⁺ chaay⁻ cha⁻miih⁻
huu⁺dsë⁻. ³⁴He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús
siiyh⁺:

—Peer⁺ meeh⁻ dsën⁺, lä⁺jiih⁺ juun⁺
go⁻te⁻ la⁺ kin⁺. Jee⁺ la⁻ ba⁺ jää⁺ jnä⁺.
Kwëëh⁺ hoh⁺ hnäh⁺, ta⁺ gwi⁺ hnäh⁺.

³⁵Ja⁻ga⁺ ngoo⁺ Jesús miih⁻ ga⁺
ta⁺ chanē⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺juuyh⁺ jñëy⁺
mah⁺ ga⁺jluuy⁺ lley⁺ lä⁺ga⁺tē⁺ hwa⁺,
ga⁺chuu⁺ kyaah⁺ Dio, ma⁺ hnøoy⁺
sa⁺ ma⁺ jëëy⁺ wi⁺, wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺
ma⁻le⁺ ba⁺. ³⁶Ma⁺ jäh⁺:

—Tää⁺ kyaan⁺, ga⁻lä⁺jē⁺ ba⁺ le⁺
kyah⁺. Lää⁺ jnä⁺ kih⁺ he⁻ wi⁺ he⁻
jëën⁺ na⁺. Pero sa⁺ wa⁺ la⁺ lä⁺ hnoon⁺
hñiin⁺, wa⁺ le⁺ lä⁺ hnooh⁺ hñaah⁺ ba⁺.

³⁷Ma⁺ jah⁺ Jesús ka⁻läh⁺, ga⁺jëëy⁺
ma⁻na⁻gwi⁺ discipulo. He⁻ja⁻
ga⁺siiyh⁺ Pee⁺:

—Simón, ¿che⁺ na⁻gwi⁺, che⁺ ni⁺
koo⁻ hor⁻ sa⁺ ma⁻lä⁺be⁺ hoh⁺ he⁻
ma⁻nah⁺ na⁻nëh⁺? ³⁸Wa⁺ na⁻nëh⁺
hnäh⁺, ngi⁺ hnäh⁺ kyah⁺ kih⁺ Dio
mah⁺ sa⁺ leh⁺ he⁻ hliih⁺ hnäh⁺.
Jmi⁻lle⁺ jñän⁺ kwa⁺ ba⁺ be⁺. Pero
jmi⁻ngo⁺ jñän⁺ sa⁺ bee⁺.

³⁹Ngooy⁺ ka⁻läh⁺ na⁺chuu⁺ kyaah⁺
Dio, kyaah⁺ ja⁻ba⁺ juu⁺ he⁻ ga⁺hlëëyh⁺
to⁻nē⁺. ⁴⁰Ma⁺ jayh⁺ ka⁻läh⁺, ga⁺jëëy⁺
lä⁺jëë⁺ ba⁺ ma⁻na⁻gwi⁺. Kih⁺ he⁻
lä⁺gwi⁺ jwërte⁺, he⁻ja⁻ sa⁺ ñey⁻ hee⁻
na⁻ ma⁻hlëëyh⁺ kyaah⁺ Jesús. ⁴¹Nëe⁺
Jesús ka⁻läh⁺ jee⁺ ga⁺tē⁺ hnē⁺ jiih[~]
hi⁺ ma⁺ jayh⁺ ka⁻läh⁺ ga⁺jäh⁺:

—Gwi⁺ ba⁺ hnäh⁺, tee⁺ hnäh⁺ hoh⁺,
ma⁻lee⁻ ba⁺ ko⁻na⁻. Ma⁺lloo⁺ hor⁺ jaa⁺
Hi⁻ga⁻lëë⁻ngo⁺ la⁻, ngëë⁺ dsih⁺ goo⁻ dsa⁻

hñaa⁻ dsē¹. ⁴²Noo⁻ hnäh⁻ mah¹ maan⁻.
Ma⁻ ngoo⁻ ya⁻ jāh⁻ hī⁻ ngēē¹ jnä⁻.

Ga⁻saayh¹ Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³Lla⁻ gyih¹ juu¹ ja⁻ ma⁻ ja¹ Juda, he⁻
ba⁻ jaa⁻ jee⁻ lä⁻ jēē⁻ gya⁻ tuu⁻ discipulo
kyaay¹. Jay¹ kyaah¹ koo⁻ nää¹ dsa⁻ hī⁻
ma⁻ kye⁻ ñe¹, hī⁻ kye⁻ hma⁻, lä⁻ hih⁻ kih¹
ta⁻ jwoh¹ kya⁻ ley kyaah¹ dsa⁻ kaah¹ kya⁻
jmi⁻ dsa⁻, kyaah¹ dsa⁻ gyuu⁻. ⁴⁴Ga⁻taah⁻
Juda dsa⁻ he⁻ juu¹ jāā¹, ga⁻jāyh⁻:

—Hī⁻ chuh⁻ kih¹, hī⁻ he⁻ he⁻, ja⁻
saah⁻ hnäh⁻, ta⁻ läā⁻.

⁴⁵Ma⁻ ga⁻llooy¹, chah⁻ ba⁻ ngooy¹
koo⁻ kih¹ Jesús:

—Ta⁻ jwoh¹ —ga⁻jāyh⁻.

Na⁻ ma⁻ hii⁻ ga⁻chuyh¹ kih¹ Jesús.

⁴⁶Lä⁻ chah⁻ ja⁻ ga⁻saah¹ dsih¹.

⁴⁷Pero jaa⁻ discipulo kya⁻ Jesús,
ga⁻sēēyh¹ ñe¹, ga⁻kuy¹ lo⁻ gwa⁻ jaa⁻
moz⁻ kya⁻ jmi⁻ dsa⁻ jøøh¹. ⁴⁸He⁻ ja⁻
ga⁻jāh⁻ Jesús:

—¿Che⁻ dsa⁻ hī⁻ jnä⁻, he⁻ la⁻
ma⁻ ya⁻ nääh¹ hnäh⁻ kyaah¹ hma⁻, kyaah¹
ñe¹, mah¹ saah⁻ jnä⁻? ⁴⁹Lä⁻ jē⁻ jmi⁻ ma⁻
hääñ¹ jee⁻ kyah¹ hnäh⁻ ma⁻ kwan⁻ juu¹
koo⁻ gwah⁻ mah¹ sa⁻ ga⁻chaah¹ jnä⁻.
Pero kō⁻ na⁻ le⁻ ba⁻ mah¹ lä⁻ te¹ lä⁻ koo⁻
na⁻ si⁻ juu¹ kih¹ Dio.

⁵⁰Lä⁻ jēē⁻ discipulo he⁻ ga⁻beey¹ mah¹
ga⁻kyuu¹. ⁵¹Jaa⁻ chih⁻ ba⁻ ga⁻lla⁻lle¹
kaah¹ kih¹ Jesús, na⁻ bäāyh⁻ koo⁻
ta⁻ jmaah⁻. Hi⁻ ga⁻saayh¹ chih⁻ he⁻. ⁵²Ma⁻
ga⁻saah¹ dsih¹ ga⁻bey¹ ta⁻ jmaah⁻ kiyh¹
mah¹ ga⁻kyuu¹ to⁻ lo⁻ kwayh⁻.

Na⁻jääy⁻ Jesús cha⁻nē⁻ dsa⁻ta⁻ kaah⁻ kya⁻ dsa⁻ judiu

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-

71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³Ga⁻jääy¹ Jesús cha⁻nē⁻ jmi⁻ dsa⁻
hī⁻ kye⁻ nē¹. Ga⁻kuh¹ lä⁻ jēē⁻ jmi⁻ dsa⁻

kaah¹ kyaah¹ ta⁻ jwoh¹ kya⁻ ley, hī⁻
kyaah¹ dsa⁻ gyuu⁻. ⁵⁴Pero Pee⁻ uu⁻
ba⁻ ngooy¹ lleey⁻ kaah¹ kih¹ Jesús, lä⁻
ga⁻tē⁻ ho⁻ hne⁻ nē¹ ta⁻ kih¹ jmi⁻ dsa⁻
jøøh¹ he⁻. Lä⁻ koo⁻ ga⁻lloo¹ ba⁻ Pee⁻
jee⁻ ja⁻, ga⁻gyay⁻ llooyh⁻ je⁻ kyaah¹
poo⁻ hī⁻ ma⁻ tääh¹ llooh⁻ je⁻.

⁵⁵Jee⁻ lä⁻ jēē⁻ dsa⁻ kaah¹ he⁻, ma⁻
hnaayh⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁻ bääh¹ Jesús
dsoo⁻ lä⁻ jwē⁻ jee⁻ ma⁻ jngēēyh¹, pero
sa⁻ ga⁻jmää⁻ ni⁻ miih⁻ juu¹ kih¹ hī⁻
he⁻. ⁵⁶Jēēh⁻, jwēē⁻ dsa⁻ ma⁻ bääh¹
dsih¹ kyaah¹ juu¹ ta⁻ juu¹, pero ni⁻
jaa⁻ sa⁻ ga⁻jā⁻ koo⁻ ba⁻ juu¹ kih¹.

⁵⁷Ga⁻hwēē⁻ ga⁻ jaa⁻ uu¹ dsa⁻ hī⁻
ga⁻kwa⁻ juu¹ ta⁻ juu¹, ga⁻jāyh⁻:

⁵⁸—Ga⁻nuu⁻ jnääh¹ ga⁻jāyh⁻: “Jnä⁻
hlan⁻ gwah⁻ chih¹ la⁻ he⁻ ga⁻la⁻
kyaah¹ goo⁻ dsa⁻, pero jnä⁻ jmeen⁻
jyoh¹ kyaah¹ hnē⁻ jmi⁻ hī⁻ ni⁻ sa⁻
tän⁻ goon⁻.”

⁵⁹Ni⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻ dsoo⁻ juu¹ kiyh¹.

⁶⁰He⁻ ja⁻ ga⁻noo⁻ jmi⁻ dsa⁻ hī⁻ kye⁻
nē¹ to⁻ dsaah⁻ jee⁻ ja⁻, mah¹ ga⁻ngiiy⁻
juu¹ kih¹ Jesús:

—¿Hee⁻ jwah⁻ hne⁻, he⁻ ma⁻ jāh⁻
hī⁻ na⁻ kyah¹? ¿He⁻ la⁻ sa⁻ hlēēh¹ ni⁻
miih⁻?

⁶¹Pero Jesús ga⁻noo⁻ ti⁻ go⁻ te⁻,
mo⁻ so⁻ ga⁻ngiiy⁻ ni⁻ miih⁻. Koo⁻
ka⁻läh⁻ ga⁻ngii⁻ jmi⁻ dsa⁻ jøøh¹ he⁻
juu¹ kiyh¹:

—¿Che⁻ hne⁻ he⁻ Cristo Joō⁻ Dio
Jøøh¹?

⁶²He⁻ ja⁻ ga⁻jāh⁻ Jesús siiyh⁻:
—Jnä⁻ he⁻. Hi⁻ lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ jēēh¹
hnäh⁻ Hī⁻ ga⁻lēē¹ ngo¹ la⁻ gya¹ jwoo¹
ra⁻ lluu¹ kih¹ hī⁻ cha⁻ be⁻ kih¹, hī⁻
lä⁻ ja⁻ jēēh¹ hnäh⁻ jāyh⁻ ka⁻läh⁻ jee⁻
jni⁻ hī⁻ gyuu¹.

⁶³He⁻ ja⁻ lä⁻ ma⁻ kyeh¹ ja⁻ jmi⁻ dsa⁻
jøøh¹ he⁻ hmi⁻ kih¹ ga⁻giiy⁻,
ga⁻jāyh⁻:

—¿Hii⁻ ga⁻ jwaah⁻ jne⁻ jñah⁻ hī⁻ jmee⁻ ju'dsoo⁻? ⁶⁴Jee⁻ na⁻ ma⁻ nūh⁻ hnāh⁻ he⁻ ma⁻ mi⁻ kwayh⁻ Dio. ¿Hee⁻ jwah⁻ hnāh⁻? —ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ jøøh⁻ he⁻.

Ga⁻ lā⁻ jēē⁻ ba⁻ dsa⁻ ga⁻ bāāyh⁻ dsoo⁻, ga⁻ jāyh⁻:

—Āā⁻ jmi⁻ juuy⁻.

⁶⁵Lā⁻ chah⁻ ja⁻ ga⁻ løø⁻ kō⁻ llaa⁻ ti⁻ hñey⁻ kih⁻ Jesús. Ga⁻ løøy⁻ mo⁻ nē⁻ Jesús, ga⁻ kway⁻ kih⁻ mah⁻ ma⁻ siiyh⁻:

—Jāh⁻ da⁻, ¿hii⁻ na⁻ ma⁻ kwa⁻ kyah⁻?

Hi⁻ lā⁻ ja⁻ ga⁻ kwa⁻ poo⁻ kiyh⁻ ka⁻ lāh⁻.

Ga⁻ hmā⁻ Pee⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ kyuy⁻

Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-

62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶Lā⁻ ma⁻ gya⁻ Pee⁻ ho⁻ hne⁻ ja⁻, ja⁻ jāa⁻ dsa⁻ mē⁻ hī⁻ ma⁻ jmee⁻ ta⁻ kih⁻ jmi⁻ dsa⁻ jøøh⁻ he⁻. ⁶⁷Ma⁻ ga⁻ jēēy⁻ gya⁻ Pee⁻ llooh⁻ je⁻, ga⁻ jāyh⁻:

—Hne⁻ ka⁻ lāh⁻ ma⁻ ngēh⁻ kyaah⁻ Jesús hī⁻ chaa⁻ Nazaret.

⁶⁸—Jah⁻ ha⁻, sa⁻ man⁻ hī⁻ kih⁻ na⁻ hlēēh⁻, sa⁻ kyūun⁻ dsa⁻ na⁻ —ga⁻ jāh⁻ Pee⁻.

Ya⁻ hēēy⁻ na⁻ nooy⁻ lā⁻ ga⁻ tē⁻ ho⁻ haah⁻ jee⁻ dsa⁻ taah⁻ dsa⁻. Hi⁻ ga⁻ hooh⁻ chaah⁻ dsoo⁻. ⁶⁹Ma⁻ ga⁻ jēē⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ ka⁻ lāh⁻ cheh⁻ Pee⁻ jee⁻ ja⁻, ga⁻ siiyh⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁻ tāāh⁻ jee⁻ jā⁻:

—Go⁻ he⁻ ba⁻ dsa⁻ kyaah⁻ Jesús na⁻.

⁷⁰Koo⁻ ka⁻ lāh⁻ ga⁻ hmā⁻ Pee⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ kyuy⁻ Jesús. Kō⁻ hwēē⁻ ga⁻ jā⁻ ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁻ tāāh⁻ jee⁻ jā⁻, ga⁻ siiyh⁻ Pee⁻ ka⁻ lāh⁻:

—Ma⁻ ra⁻ ju'dsoo⁻, sa⁻ na⁻ hee⁻, hne⁻ he⁻ dsa⁻ kyaah⁻ hī⁻ oo⁻. He⁻ ba⁻ hī⁻

chaa⁻ Galilea hne⁻. Kwee⁻ ba⁻ hlēēh⁻ kyaayh⁻.

⁷¹He⁻ ja⁻ ga⁻ løø⁻ Pee⁻ hlēēh⁻ kyaah⁻ dso⁻ jwi⁻ hi⁻ ga⁻ tāāy⁻ Dio.

—Ma⁻ ra⁻ ju'dsoo⁻, sa⁻ kyūun⁻ dsa⁻ nūh⁻ hī⁻ hlēēh⁻ kih⁻ na⁻ —ga⁻ jāyh⁻.

⁷²Hor⁻ ja⁻ ga⁻ tē⁻ to⁻ jiih⁻ hooh⁻ chaah⁻ dsoo⁻, jee⁻ ja⁻ ga⁻ lā⁻ dsooh⁻ dsē⁻ Pee⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús ga⁻ siiyh⁻ jāā⁻. “Jāā⁻ ja⁻ ga⁻ tē⁻ to⁻ jiih⁻ hooh⁻ chaah⁻ dsoo⁻, hne⁻ ma⁻ tē⁻ hnē⁻ jiih⁻ ma⁻ hmāh⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ kyūuh⁻ jñā⁻.”

Ma⁻ ga⁻ lā⁻ dsooh⁻ dsē⁻ Pee⁻ ha⁻ lā⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús, ga⁻ hooyh⁻ lā⁻ jiih⁻ lla⁻ dsēy⁻.

Ga⁻ jāāy⁻ Jesús cha⁻ nē⁻ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

15 Tiiah⁻ ga⁻ ma⁻ ga⁻ jñā⁻, ga⁻ kuh⁻ dsa⁻ kaah⁻ kyaa⁻ jmi⁻ dsa⁻, kyaah⁻ dsa⁻ gyūuh⁻, kyaah⁻ ta⁻ jwoh⁻ kyaa⁻ ley, hi⁻ lā⁻ jēē⁻ ga⁻ dsa⁻ hī⁻ lāa⁻ ta⁻. Hī⁻ he⁻ ga⁻ hñūuh⁻ Jesús mah⁻ na⁻ tāāyh⁻ goo⁻ Pilato hī⁻ ma⁻ lāa⁻ lle⁻ moh⁻. ²Ma⁻ ga⁻ lloo⁻ Jesús cha⁻ nē⁻ Pilato, ga⁻ ngii⁻ Pilato juu⁻ kiyh⁻:

—¿Che⁻ hne⁻ he⁻ dsa⁻ jøøh⁻ kyaa⁻ dsa⁻ judiu⁻?

He⁻ ja⁻ ga⁻ jēēh⁻ Jesús juu⁻ kiyh⁻:

—Ma⁻ jāh⁻ ba⁻ hne⁻.

³Pero dsa⁻ kaah⁻ he⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ ga⁻ hñii⁻ kih⁻ Jesús. ⁴Koo⁻ ka⁻ lāh⁻ ga⁻ jāh⁻ Pilato:

—¿Che⁻ ni⁻ miih⁻ juu⁻ sa⁻ jiih⁻ kih⁻ dsa⁻? Jēē⁻ da⁻ joh⁻ he⁻ sa⁻ bāāh⁻ dsa⁻ hne⁻.

⁵Pero ni⁻ lā⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁻ jiih⁻ Jesús juu⁻, he⁻ ja⁻ ma⁻ jēē⁻ dsah⁻ Pilato.

Ga⁻ jā⁻ juu⁻ jngiih⁻ dsa⁻ kih⁻ Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶Lā⁻ jē⁻ jiih⁻ ma⁻ tē⁻ jmi⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu⁻ borrego mah⁻, ma⁻ lāā⁻

Pilato jaa⁻ jee⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻
neh⁻ñe⁻ hi⁻ ma⁻ tih⁻ dsë⁻ dsa⁻ ba⁻.

⁷Ma⁻ hää⁻ jaa⁻ hi⁻ chee⁻ Barrabá
neh⁻ñe⁻ kyaah⁻ jñah⁻ dsa⁻kyaayh⁻ hi⁻
ga⁻jngëeh⁻ dsa⁻ ma⁻ ga⁻hnooy⁻ juu⁻
kih⁻ dsa⁻ta⁻. ⁸Ga⁻lla⁻nää⁻ ga⁻ jwëë⁻
dsa⁻ ma⁻ ngiiy⁻ kih⁻ Pilato mah⁻ wa⁻
jmeey⁻ lä⁻koo⁻ ma⁻ jmeey⁻ jää⁻.

⁹He⁻ja⁻ ga⁻jeeh⁻ Pilato juu⁻ kiyh⁻:

—¿Che⁻ hnooh⁻ hnäh⁻ lään⁻ hi⁻
laa⁻ rey kyaa⁻ dsa⁻ judiu⁻? —ga⁻jäh⁻
Pilato siiyh⁻ dsa⁻ judiu⁻ he⁻.

¹⁰Jëeh⁻, lä⁻la⁻ ba⁻ ma⁻ñey⁻ he⁻ ma⁻
na⁻høøh⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁻ he⁻ kih⁻
Jesús, he⁻ja⁻ ba⁻ ja⁻ heh⁻ ga⁻taah⁻
dsih⁻ gooy⁻. ¹¹Pero jmi⁻ dsa⁻ kaah⁻
he⁻ ga⁻taayh⁻ juu⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ he⁻
ngiiy⁻ he⁻ lää⁻ Barrabá ba⁻. ¹²Koo⁻
ka⁻läh⁻ ga⁻jäh⁻ Pilato ga⁻siiyh⁻ dsa⁻
he⁻:

—¿Hee⁻ hnooh⁻ hnäh⁻ jmeen⁻ kih⁻
hi⁻ jwah⁻ hnäh⁻ laa⁻ rey kyaa⁻ dsa⁻
judiu⁻?

¹³Lä⁻jëë⁻ dsa⁻ ga⁻løø⁻ tooh⁻ miih⁻:
—Tääy⁻ dsøh⁻ hma⁻cru⁻.

¹⁴He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁻ Pilato:

—¿Hee⁻ hliih⁻ ma⁻jmeey⁻ dsa⁻ la⁻?

Pero dsa⁻ he⁻, cha⁻ga⁻miih⁻ kii⁻
ga⁻tooyh⁻ miih⁻:

—Tääy⁻ dsøh⁻ hma⁻cru⁻.

¹⁵Lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻hnoø⁻ Pilato he⁻
ga⁻jäy⁻ llu⁻ kyaah⁻ dsa⁻ he⁻, he⁻ja⁻
ga⁻lääy⁻ Barrabá ba⁻. Mah⁻ ga⁻jmeey⁻
hih⁻ ga⁻jmi⁻ ga⁻baa⁻ dsa⁻ Jesús.
Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ngëëy⁻ Jesús
ja⁻goo⁻ hløø⁻ mah⁻ dsa⁻ tääy⁻ dsøh⁻
hma⁻cru⁻. ¹⁶Mah⁻ ga⁻tëë⁻ hløø⁻
ta⁻ cha⁻neh⁻ ga⁻ kih⁻ në⁻ta⁻ ja⁻. Jee⁻
ja⁻ ga⁻kuh⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻kyaayh⁻.

¹⁷Ga⁻kyeh⁻ dsih⁻ koo⁻ hmiih⁻ gyuu⁻
läh⁻ (he⁻ ma⁻ këh⁻ rey), ga⁻kay⁻
wii⁻ toø⁻ ga⁻jmeey⁻ koo⁻ he⁻ lih⁻
mah⁻ ga⁻tooyh⁻ lle⁻ Jesús lla⁻ coron.

¹⁸Ga⁻løø⁻ hløø⁻ he⁻ mi⁻kwayh⁻ Jesús
ma⁻ jmeey⁻ Dio kiyh⁻, ma⁻ jäyh⁻:

—Peer⁻ jøøh⁻ dsa⁻ta⁻ kyaa⁻ dsa⁻
judiu⁻.

¹⁹Ga⁻bay⁻ lle⁻ Jesús kyaah⁻ hma⁻.

Ga⁻ti⁻ ga⁻hñe⁻ dsih⁻, ga⁻juuyh⁻
jnëy⁻ cha⁻në⁻ Jesús ga⁻jmäy⁻
jøøh⁻. ²⁰Ma⁻ngëë⁻ ma⁻mi⁻kwah⁻
dsih⁻, ga⁻lleë⁻ dsa⁻ hmiih⁻ gyuu⁻
he⁻ ga⁻kyeyh⁻ ja⁻, mah⁻ ga⁻kyeyh⁻
ka⁻läh⁻ hmiih⁻ kiyh⁻, ja⁻ga⁻ ga⁻jäy⁻
na⁻täy⁻ dsøh⁻ hma⁻cru⁻.

Ga⁻täy⁻ Jesús dsøh⁻ hma⁻cru⁻

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹Hor⁻ ja⁻ ga⁻ngëë⁻ jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻
Cirene hi⁻ jah⁻ jee⁻ nuu⁻ kih⁻. Dsa⁻ he⁻
ma⁻ chee⁻ Simón, jmi⁻ Leja⁻ kyaah⁻
Rufo. Ga⁻jmeey⁻ hløø⁻ bii⁻ ga⁻jää⁻
dsa⁻ he⁻ hma⁻cru⁻ kyaa⁻ Jesús.

²²Ga⁻jäy⁻ Jesús lä⁻ ga⁻të⁻ jee⁻ chee⁻
Gólgota, he⁻ hnoø⁻ jäh⁻: Moo⁻ Lle⁻
Hlii⁻. ²³Jee⁻ ja⁻ ga⁻kwëeh⁻ dsih⁻ jmi⁻
jiih⁻ he⁻ na⁻kaah⁻ më⁻ chee⁻ mirra,
pero sa⁻ ga⁻hiyh⁻. ²⁴Ma⁻ taay⁻ dsøh⁻
hma⁻cru⁻, ga⁻ti⁻ ga⁻llooyh⁻ hmiih⁻
he⁻ ma⁻ kyeh⁻ Jesús. Ga⁻kooyh⁻
suert, ma⁻ jëëy⁻ hi⁻ jaa⁻ jee⁻ lä⁻jëëy⁻
tëëy⁻ hmiih⁻ nää⁻ he⁻ llu⁻ ga⁻.

²⁵Ko⁻hi⁻ nü⁻ ta⁻la⁻ hnoø⁻ ga⁻täy⁻
Jesús dsøh⁻ hma⁻cru⁻. ²⁶Jee⁻ taay⁻
ja⁻ ga⁻tøø⁻ dsa⁻ koo⁻ hwëh⁻ he⁻ jäh⁻
ha⁻ lä⁻ la⁻ dsøo⁻ he⁻ bääh⁻ dsih⁻:
“Hi⁻ la⁻ na⁻ rey kyaa⁻ dsa⁻ judiu⁻.”

²⁷Ga⁻täy⁻ dsa⁻ ka⁻läh⁻ në⁻ hma⁻cru⁻
jñah⁻ ga⁻ uu⁻ dsa⁻hi⁻, jaa⁻ jwoo⁻
ra⁻llu⁻, hi⁻ jaa⁻ jwoo⁻ ra⁻këh⁻ kiyh⁻.

²⁸Jee⁻ ja⁻ ga⁻lä⁻te⁻ lä⁻koo⁻ na⁻sii⁻
kiyh⁻: “Ga⁻jmeey⁻ dsa⁻ kwaat⁻ laay⁻
lä⁻koo⁻ hi⁻ ää⁻ dsøo⁻.”

²⁹Lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma⁻ dsa⁻ngëë⁻ ta⁻ ja⁻,
ma⁻ jiiyh⁻ lley⁻ hi⁻ ma⁻ mi⁻kwayh⁻
kih⁻ Jesús, ma⁻ jäyh⁻:

—Hne⁻ na⁻ hi⁻ ma' hla' gwah⁺
kih' Dio mah' ma' jmeeh' kyaah'
hnē⁻ jmi⁺, ³⁰lāā⁻ hñāah' jee' taah⁺
na⁻ mah' jñāā⁻ dsoh' hma⁻cru⁻ na⁻
—ga⁺ jāyh⁺.

³¹Ja⁻ ba' lā⁺ ja⁻ ga⁺ mi⁺ kwah'
jmi⁻ dsa⁻ kaah' ka⁻ lāh' llay⁺ juu'
kyaah' dsa⁻ kyaayh' hi⁺ kyaah'
ta⁻ jwoh' kyaā⁻ ley, ma' jāyh⁺:

—Ga⁻ lih' bih' ga⁻ lāāy⁻ dsa⁻, mah'
na' sa⁻ liyh' lāāy⁻ hñiiy'. ³²Hi⁻ lāā⁻
Cristo, rey jnā⁻ jne' judiu, wa' jñāay'
jee' taay⁺ dsoh' hma⁻cru⁻ na⁻, mah'
jēēn⁺ koo⁻, ja⁻ ga⁻ lā⁺ heeh⁺ jne' kiyh'
—ga⁺ jāyh⁺.

Ja⁻ ba' lā⁺ ja⁻ ga⁺ mi⁺ kwah' hi⁻ ma'
taa⁺ jyoh' hma⁻cru⁻ koo' kiyh'.

Ga⁺ juu' Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³Ma' ga⁺ tē⁺ llā⁺ hyoo⁺, lā⁺ kaa⁻
jmi⁻ gyuu⁺ ga⁺ nuu⁻ lā⁺ jiih' ga⁺ tē⁺
ko⁻ hi⁻ hnē⁻ ta⁻ ga⁺ hloo⁺. ³⁴Ma⁻ ngoo'
ga⁺ tē⁺ ko⁻ hi⁻ hnē⁻ ja⁻, ga⁺ hlēēh⁺
Jesús koo⁻ ki⁻ gaa⁻, ga⁺ jāyh⁺:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —he⁻
la⁻ hnøø⁺ jāh⁺: Dio kyaan⁺, Dio
kyaan⁺, ¿he⁻ la' ma⁻ beeh⁺ jnā⁺?

³⁵Ko⁻ llāā⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' tāāh'
jāh⁺ ga⁺ nuu⁻ he⁻ ga⁺ hlēēyh⁺, he⁻ ja⁻
ga⁺ jāyh⁺:

—Jēē⁻ da⁻, tēēyh⁻ Elía.

³⁶He⁻ ja⁻ ngoo' jāā⁻ dsa⁻ ko⁻ chih',
ga⁺ kay' koo⁻ wa⁻ joo⁻, ga⁺ mi⁺ gyuyh⁺
joo⁻ kyaah' jmi⁻ jiih⁻, ga⁺ lla⁻ lley'
lle' hma⁻ mah' ga⁺ chooy' ma' hih'
Jesús, hi⁺ ga⁺ siiyh⁺ dsa⁻ kyaayh⁺:

—Tāā⁺ ba' kih'. Wa' jēē⁻ da' jne'
che' jā⁺ Elía mah' jñāay'.

³⁷Lā⁺ chah' ja⁻ ga⁺ hooch' Jesús
koo⁻ ki⁻ gaa⁻, ja⁻ ga⁺ ga⁺ juuy'. ³⁸Hor⁻
ja⁻ ga⁺ gi⁻ hmi⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ jnē⁻
llah' gwah⁺, ga⁺ løø⁺ ta⁻ gyuu⁺ lā⁺

ga⁺ tē⁺ hwa'. ³⁹Ma' cheh' juu' hløø'
romano cha⁻ nē⁻ Jesús jee' taay⁺
dsoh' hma⁻cru⁻ ja⁻. Ma' ga⁺ jēēy' he⁻
ga⁺ hooch' Jesús hi⁺ ha⁻ lā⁺ ga⁺ juuy',
he⁻ ja⁻ ga⁺ jāyh⁺:

—Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo', dsa⁻ nūuh⁻ na⁻
ma' lāā⁻ Joo⁻ Dio.

⁴⁰Uu⁻ ga⁺ miih⁻ ma' tāāh' ko⁻ llāā⁻
dsa⁻ mē⁺ jēē⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ kih'
Jesús. Jee' ja⁻ ma' hāā⁻ María
Magdalena, kyaah' María choo'
José, ja⁻ ba' chooy' kyaah' Jacobo
mah', kyaah' jñah⁻ dsa⁻ mē⁺ hi⁻
chee⁻ Salomé. ⁴¹Dsa⁻ mē⁺ he' ma'
jmee⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaah' Jesús hi⁺ ma'
jmeey⁺ be' kiyh' lā⁺ koo⁻ ma' tāāyh'
hwa' Galilea hi⁺ ma' chaa⁻ ga'
jñah⁻ dsa⁻ mē⁺ hi⁻ ga⁺ jmee⁻ ko⁻ jøh⁻
kyaayh' lā⁺ koo⁻ ma' ga⁺ nāāy' ta⁻
Jerusalén.

Ga⁺ haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴²Ta⁻ ga⁺ hloo⁻ jmi⁻ he⁻ mi⁻ lluu'
dsa⁻ hñii⁻, ga⁺ haay' Jesús ja⁻ ga'
dsa⁻ taayh⁻ jmi⁻ he⁻ tee⁻ dsa⁻ dsē⁻.
⁴³José, hi⁻ chaa⁻ Arimatea, ma' lāā⁻
jāā⁻ dsa⁻ kyaah' dsa⁻ ta⁻ kaah', hi⁻
he' ka⁻ lāh' ma' jøø⁻ ma' jēē⁻ jnā⁺ hā⁺
he⁻ jmee⁻ Dio hih⁺ kih' dsa⁻. Jāā⁻
ja⁻ ga⁺ dsa⁻ taayh⁻ jmi⁻ he⁻ tee⁻ dsa⁻
dsē⁻, ga⁺ tuu⁻ dsē⁻ José ga⁺ hey' nē⁻ ta'
kih' Pilato na⁻ ngiiy' jyooy' jmi⁻ ngo'
kih' Jesús dsoh' hma⁻cru⁻. ⁴⁴Peer⁻
ga⁺ jēē⁻ dsah⁻ Pilato ma' ga⁺ nuuy'
ga⁺ juu' Jesús. He⁻ ja⁻ ga⁺ tēēyh⁻ juu'
hløø⁺, mah' ga⁺ ngiiy' juu' kiyh' che'
dsoo' ma⁻ juu⁻ Jesús. ⁴⁵Ma' ga⁺ tēēyh⁻
juu', ja⁻ ga⁺ ga⁺ kway' jwē⁻ na⁻ jyoo'
José jmi⁻ ngo' kih' Jesús. ⁴⁶Ma⁻ ngēē⁻
he⁻ ja⁻, ga⁺ la⁻ José koo⁻ ta⁻ jmaah'
wi⁻ h, he⁻ ja⁻ chee⁻ lino. Ga⁺ jñāay'
Jesús, ga⁺ lāāy⁻ kyaah' ta⁻ jmaah' ja⁻

mah' na'tääh' neh' koo' to'hoo' he'
ma' na'hë' në' kuu' hloo'. Ma'ngëë'
he' ja, ga'bäy' koo' mi'kuu' juuh'
mah' ga'jlëy' ho'too' ja. ⁴⁷Hi' ma'
jëë' María Magdalena kyaah' María
choo' José, ha' jee' ga'kyaä' dsa' he'
Jesús.

Ga'lä'jiih' Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

16 Lä' ma' ga'goh' jmi' he'
teeh' dsa' dsë', María
Magdalena hi' María choo' Jacobo
kyaah' dsa'më' hi' chee' Salomé
ga'lay' jmi' mi'jwi' he' ma'
dsa'huy' Jesús. ²Tiih' go'te' to'në'
jmi' kih' seman' ga'näy' ta' jee'
ga'kyaä' dsa' Jesús. Koo' ma'hya'
ba' hyoo' ga'lla'näa' dsa'më' he'
jee' ja. ³Ma' llay' juu' kyaah'
dsa'kyaayh':

—¿Hii' kwa' be' jnän' mah' bän'
kuu' he' na'jlë' ho'too' ja'?

⁴Pero ma' ga'jëy' hoo' to'hoo',
mo'so' cha' na'jlë' kyaah' kuu'
juuh' ja. ⁵Ma' ga'taayh' neh'
to'hoo' ja, ga'jëy' ta' jee' ma'
kyaä' Jesús. Jwoo' ra'lluu' kiyh' ja,
ga'jëy' ma' gya' jaa' chih' kwaä' hi'
ma' kyeh' koo' hmi'h' tøø' kyoo'.
Peer' ga'jwaah' jwërte dsa'më' he'
ma' ga'jëy' hi' he'. ⁶He' ja' ga'jäh'
dsa' hi' ma' gya' he':

—Ta' wa' gah' hnäh'. Jesús dsa'
chaa' Nazaret hi' ga'täa' dsa' dsöh'
hma'cru' hi' hnaah' hnäh' mo'so'
chaa' jee' la. Hii' ma'lä'jiih'.
Jëë' da' hnäh' jee' ga'kyaä' dsih'.
⁷Go'näa' hnäh' go'jmeeh' juu' kih'
Pee' kyaah' lä'jëë' discípulo kyaay',
dsoo' Jesús dsa'jää' hnäh' ta'
Galilea. Jee' oo' jëëh' hnih' lä'koo'
ga'jäh' jää' —ga'jäh' dsa' he'.

⁸Ko'chih' ga'hwëë' dsa'më' he'
hoo' to'hoo' ja, jlääy' ga'lä'ja'
ga'näy', ga'jwaayh' jwërte. Sa' cha'
juu' ga'jmeeyh' kih' ni' jaa' kih' he'
goyh'.

Ga'mi'jnää' Jesús hñii' kih' María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹Tiih' to'në' jmi' kih' seman'
ga'lä'jiih' Jesús. Hi' ga'mi'jnäy'
hñiiy' to'në' kih' María Magdalena.
Kih' dsa'më' he' ga'hwëë' Jesús
gyee' hi' sa'llu' jää'. ¹⁰Nëe' dsa'më'
he' na'jmeeyh' juu' kih' lä'jëë'
discípulo kyaä' Jesús jee' tääh'
ki'hooyh' meeh' dsëy'. ¹¹Ga'jäh':
—Chaa' ba' Jesús, ma'jëë' jnih'.
Ma' ga'nuu' discípulo juu' kih'
María, sa' ga'jmeey' dsoo' juu' ja.

Ga'mi'jnää' Jesús hñii' kih' uu' discípulo kyaay'

(Lc. 24:13-35)

¹²Jyoh' jmi' ja, ga'mi'jnää'
Jesús hñii' kih' uu' discípulo
cha'jwë' jee' ga'näy' ja, pero kah'
ba' laay'. ¹³Hi' ga'näa' discípulo
he', na'jmeeyh' juu' kih' jee' lä'jëë'
ga' dsa'kyaayh'. Ni' kih' hi' he' sa'
ga'jmeey' dsoo' ka'läh'.

Ga'jmeey' Jesús mada' kih' apóstole kyaay'

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴Jee' ga'dsaa', ga'mi'jnää' Jesús
hñii' jee' ma'tääh' gya'kaa' discípulo
në' mes' kuh'hiih'. Jee' ja' ga'juuyh'
kih' discípulo kyaay', kih' he' sa' ma'
dsoo' dsëy'. Ma' hwëh' dsëy', he'ja' sa'
ma'jmeey' dsoo' juu' kih' hi' ga'jäh'
ga'jëë' Jesús ma'ngëë' ma'lä'jiih'.
¹⁵Hi' ga'jäh' Jesús siiyh':

—Go⁻nää^ʔ hnäh^ʔ lä⁻kāā⁻ lä⁻juh^ʔ
 jmi⁻gyuu⁺ go⁻kwa^ʔ hnäh^ʔ ju^ʔhmēē^ʔ
 kin⁺ kih^ʔ lä⁻jēē⁺ dsa⁻. ¹⁶Lä⁻jēē⁺ hi⁻
 lä⁻dsoo^ʔ dsē^ʔ hi⁻ ga⁺heeyh⁻ saay⁺
 jmi^ʔ, hi⁻ he^ʔ ba^ʔ lää^ʔ. Pero hi⁻ sa⁺
 lä⁻dsoo^ʔ dsē^ʔ kin⁺, hi⁻ he^ʔ jā^ʔ kyaah^ʔ
 dso^ʔjwi^ʔ. ¹⁷Hi⁻ jmee^ʔ dsoo^ʔ dsē^ʔ
 kin⁺, cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ jmeey^ʔ.
 Kyaah^ʔ hih⁺ kin⁺ hwēēy^ʔ hi⁻sa⁻llu^ʔ
 kih^ʔ dsa⁺, hlēēy^ʔ ma^ʔ lih^ʔ koh^ʔ jyoh^ʔ
 juu^ʔ. ¹⁸Cher^ʔmah^ʔ he⁻ ga⁺jmeē^ʔ miih⁻
 kiyh^ʔ, sa⁺ cha⁻ he⁻ le^ʔ kiyh^ʔ ni⁺ miih⁻,
 hi⁺ cher^ʔmah^ʔ ga⁺heeh^ʔ dsih^ʔ venen,
 sa⁺ hnoo^ʔ dsoo^ʔ kiyh^ʔ. Hi⁺ mi⁻hlääy^ʔ

dsa⁻dsaah^ʔ, wa^ʔra⁻ ga⁺kyey⁻ gooy⁻
 nē^ʔ kiyh^ʔ.

Ngaah^ʔ Jesús gyuu^ʔ

(Lc. 24:50-53)

¹⁹Ma⁻ngēē^ʔ ma⁻hlēēh^ʔ Jesús
 lä⁻ja⁻ kyaah^ʔ discípulo kyaay^ʔ, jā⁻ga^ʔ
 ngaayh^ʔ ta⁺ gyuu^ʔ, ga⁺gyay⁻ jwoo^ʔ
 ra⁻llu^ʔ kih^ʔ Dio. ²⁰Jā⁻ga^ʔ ga⁺nää^ʔ
 discípulo lä⁻kāā⁻ lä⁻juh^ʔ kyaah^ʔ be^ʔ
 kih^ʔ Dio na^ʔkay⁻ ju^ʔhmēē^ʔ kih^ʔ dsa⁺.
 Hi⁺ ga⁺mi⁺jnää⁻ Dio la^ʔ dsoo^ʔ juu^ʔ he⁻
 kyey⁻, kyaah^ʔ lä⁻jē⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻
 ga⁺jmeey^ʔ. Wa^ʔ la^ʔ lä⁻ja⁻.

San Lucas

Ju'hmëë' kih' Jesús he' ga'sii' Luca

1 Jwëë' dsa' ga'taah' ga'sii' lä'jê' ha' lä' ga'la' jee' kyaa' jnääh' llo'joo'. ²Ga'siiy' ja'ba' lä'koq' la' juu' he' ga'ngëë' lä'jêë' hi' ga'jêë' ha' lä' ga'la' lä' ma' to'në'. Dsa' hi' ga'jêë' he' ga'ngëëy' juu' kyaa' jnääh' jêëh' ma'na'hñaay' ba' mah' kway' juu' ja'. ³Jnä' ka'läh' ga'koon' kwaat' kwee' lä'jê' ha' lä' ga'la' lä' ma' to'në', he'ja' laan' llu' siin' kwee' lä' ngoo' juu' la' kyah' hne' dsa'jøøh' kyaa' Teófilo. ⁴Wa'ra' ga'heh' juu' la' lä'neh' kwee', la' dsoo' lä'jê' he' ma'hlēëh' dsa' hne'.

**Ga'jmeeh' ángel juu'
he' lä'chaa' Jwaa'**

⁵Lä' ma' laa' Herode rey kih' hwa' Judea ja', ma' chaa' jaa' jmi'dsa' hi' ma' chee' Zacaríá. Hi' he' ma' na'jnää' koq' naä' jmi'dsa' hi' ma' tēëyh' Abía. Hi' mëy' Elizabet ma' laa' sa'ju' kih' Aarón ka'läh'. ⁶Zacaríá kyaa' Elizabet ma' laa' lluy' cha'në' Dio. Ma' mi'tey' ba' lä'jê' mada' kih' Dsa'jøøh' jnän'. Ni' miih' sa' cha' he' ma' dsa'hlääyh'. ⁷Pero sa' ma' chaa' ni' jaa' chih' kyaa'. Sa' ma' kaa' Elizabet gyuu', hi' kwee' ba' ma'gyuh' lä'uu'.

⁸Ma' tääh' jmi'dsa' dsa'kyaa' Zacaríá jmeë' ta'he' neh' gwah'. Koq' jmi' kih' jee' lä'jê' ga'tēë' Zacaríá he' jmeë' ta'he' kih' Dio. ⁹Jêëh', ga'kooyh' suert lä'koq' ma' tēëy' jmeey'. Zacaríá ba' ga'tēë' suert ja', he' dsa'jey' wa'chu' neh' gwah' juuh' kih' Dsa'jøøh' jnän'. ¹⁰Ta'ko'jiuh' ma' cheh' Zacaríá jē' wa'chu' ja', ka'hne' ba' ma' tääh' lä'jêë' dsa' hi' ga'kuh' jee' ja' ngiiy' kiyh' kih' Dio. ¹¹Lä'chah' ja' ga'lä'jnää' jaa' ángel kyaa' Dsa'jøøh' jnän' cha'në' Zacaríá. Ángel he' ma' cheh' jwoo' ra'lluy' kih' na'hyoo' jee' ma' jē' jmi'dsa' wa'chu'. ¹²Peer' ga'heë' dsē' Zacaríá ma' ga'jēëy'. Ga'jwaayh' jwërte. ¹³He'ja' ga'jäh' ángel siiyh'.

—Ta' wa' gah' Zacaríá, jêëh' ma'nuu' ba' Dio kyah'. Kih' Elizabet, dsa'më' kyaa' lä'chaa' jaa' gyuu' ñuu' mah' mi'cheeh' hnih' Jwaa'. ¹⁴Ha' koh' sa' lä'chaa' llu'. Hi' lä'ja' jwëë' dsa' lä'chaa' llu' wa'ra' ga'lä'chaa'. ¹⁵Jêëh', leey' jøøh' cha'në' Dio. Sa' le' hiyh' vin ni' he' ga'jyoh' jmi' llii'. Hi' tēëy' Jmi'le' Na'jngii' kih' Dio jää' ja'ga'

lā⁺chaa⁻. ¹⁶Jmeey⁺ dsa⁻jēeh[~] jwēē[~] dsa⁻ Israel kyaah⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnān[~], he⁺ ba⁺ Dio kyaay⁺. ¹⁷Hī⁻ he⁺ dsoo⁺ ta⁺ cha⁺nē⁺ kih⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnān[~]. Tēēy⁺ ja⁻ba⁺ jmi⁺lle⁺ hi⁺ ja⁻ba⁺ be⁺ he⁻ ma⁺ kye⁻ Elía mah⁺ hlēēyh⁺ dsa⁻ juu⁺ kih⁺ Dio. Lā⁺ jwē⁺ ja⁻ jiih⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ ma⁺kaah⁺ kyaah⁺ joo⁺. Hi⁺ lā⁺ja⁻ lā⁺sii⁺ huu⁺dsē⁻ kih⁺ hī⁻ chaah⁻ mah⁺ kay⁺ koo⁻ nēē⁺ ba⁺ huu⁺dsē⁻ lā⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ hī⁻ lluu⁺. Lā⁺ jwē⁺ ja⁻, mi⁺lluu⁺ lā⁺jēē⁺ dsa⁻gooy⁺ mah⁺ heeyh⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnān[~] —ga⁺jāh⁺ ángel.

¹⁸He⁻ja⁻ ga⁺jāh⁺ Zacaríá siih⁺ ángel:

—¿Ha⁻ lā⁺ja⁻ jmeen[~] dsoo⁺ he⁻ la⁺? Jēēh⁺, ma⁺gyuh⁻ ba⁺ jnā⁺ hi⁺ lā⁺ja⁻ ka⁻lāh⁺ dsa⁻mē⁺ kyaan⁺.

¹⁹Mah⁺ ga⁺jāh⁺ ángel siih⁺:

—Jnā⁺ he⁺ Gabriel, hī⁻ na⁺ hñaa⁺ cheh⁺ cha⁺nē⁺ Dio. Ma⁻cheey⁺ jnā⁺ he⁻ ma⁻ya⁻kan⁺ ju⁺hmēē⁺ la⁺ kyah⁺.

²⁰Na⁺ ta⁺ cha⁺nē⁺ leeh⁺ jaa⁻ hī⁻ koo⁻. Mo⁺so⁺ le⁺ hlēēh⁺ lā⁺jiih⁺ lā⁺te⁺ juu⁺ la⁻, kih⁺ he⁻ sa⁺ ma⁻jmeeh⁺ dsoo⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻jwēēhn⁺ hne⁻. Juu⁺ la⁻ lā⁺te⁺ wa⁺ra⁻ ga⁺dsēē⁺ jmi⁺ kih⁺ —ga⁺jāh⁺ ángel he⁺.

²¹Dsa⁻ hī⁻ ma⁺ tāāh⁺ jāā[~] Zacaríá ta⁺ ka⁺hne⁺, ma⁺ dsa⁻ dsēy⁺. He⁻la⁺ ngoo⁺ ga⁺lā⁺hēē⁺ Zacaríá neh⁺ gwah⁺ ma⁺ laay⁺. ²²Lā⁺koo⁻ ma⁺ ya⁺hēēy⁺ mo⁺so⁺ ga⁺la⁺ ma⁺ hlēēyh⁺ kyaah⁺ dsa⁻. Ga⁺lā⁺liih⁺ dsa⁻, he⁻ ga⁺jēē⁺ Zacaríá miih⁺ he⁻ ga⁺mi⁺ jnāā⁺ Dio kiyh⁺ neh⁺ gwah⁺. Hi⁺ ga⁻lōōy⁺ jmeey⁺ lii⁺ kyaah⁺ gooy⁻ ba⁺. Lā⁺ ga⁺jāy⁺ ja⁻ba⁺ kaay⁺.

²³Ma⁺ la⁺ ma⁺dsēē⁺ jmi⁺ he⁻ ma⁺ jmeey⁺ ta⁺he⁺ neh⁺ gwah⁺ ja⁻, ngaayh⁺ cha⁺neh⁺ kiyh⁺. ²⁴Miih⁺ jmi⁺ ja⁻ba⁺, ma⁺ ga⁺hlāāh⁺ Elizabet mēy⁺.

Mah⁺ ga⁺jāy⁺ cha⁺neh⁺ hñaa⁺ sih⁻, ma⁺ jmeey⁺ huu⁺dsē⁻: ²⁵“He⁻ ba⁺ che⁻ llu⁺ dsē⁻ Dio he⁻ ga⁺jmeey⁺ lā⁺la⁺ kin⁺ mah⁺ mo⁺so⁺ mi⁺kwah⁺ dsa⁻ jnā⁺.”

**Ga⁺jmeeh⁺ ángel juu⁺
he⁻ lā⁺chaa⁻ Jesús**

²⁶Ma⁺ ga⁺hya⁻ jñee⁺ sih⁻, ga⁺chee⁺ Dio ángel Gabriel he⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁻ Nazaret he⁻ nōō⁺ hwa⁺ Galilea.

²⁷Ga⁺cheey⁺ kih⁺ jaa⁻ chih⁻mē⁺ hī⁻ sa⁺ ga⁺ ma⁻jēē⁺ dsa⁻nūuh⁻. Hī⁻ he⁺ ma⁺ chee⁻ Maríá. Ma⁺ laay⁺ hmooh⁺ kyaah⁺ José, jaa⁻ dsa⁻nūuh⁻ hī⁻ ma⁺ laa⁺ sa⁺ju⁺ kih⁺ David. ²⁸Ma⁺ ga⁺he⁺ ángel jee⁺ ma⁺ gyay⁺ ja⁻, ga⁺jāyh⁺:

—Jmeen⁺ Dio kyah⁺, hne⁻ hī⁻ na⁻jāā⁻ kyaa⁺ Dio. Dio kyaah⁺ hne⁻ hī⁻ na⁻jāā⁻ jee⁺ kih⁺ lā⁺jēē⁺ dsa⁻mē⁺.

²⁹Pero ma⁺ ga⁺nuu⁺ Maríá he⁻ ga⁺hlēēh⁺ ángel he⁺, ga⁺hee⁺ ba⁺ dsēy⁺. Ma⁺ jmeey⁺ huu⁺dsē⁻, hee⁻ na⁻ hnōō⁺ jāh⁺ he⁻ ma⁻hlēēh⁺ ángel lā⁺na⁻. ³⁰He⁻ja⁻ ga⁺jāh⁺ ángel siih⁺:

—Ta⁺ wa⁺ gah⁺, Maríá. Ma⁺ hñah[~] koo⁻ he⁻ llu⁺ he⁻ ma⁺ kwa⁺ Dio. ³¹Na⁺ kaah⁺ jaa⁻ gyuu⁺ nūuh⁻ hī⁻ lā⁺chaa⁻ kyah⁺ hī⁻ mi⁺cheeh⁺ Jesús. ³²Hī⁻ he⁺ lee⁺ jōōh⁺. Jāh⁺ dsa⁻ kiyh⁺, laay⁺ Joo⁺ hī⁻ gya⁺ gyuu⁺ jmi⁺gyuu⁺. Hi⁺ Dio llaay⁺ he⁻ leey⁺ rey lla⁻ David dsa⁻ ma⁺gyuh⁻ kyaay⁺. ³³Hñii⁺ bih⁺ gyay⁺ jmeey⁺ hih⁺ tāā⁺ kih⁺ lā⁺jēē⁺ dsa⁻ Israel. Sa⁺ llaa⁺ jih⁺koh⁺ he⁻ jmeey⁺ hih⁺ —ga⁺jāh⁺ ángel.

³⁴Ja⁻ ga⁺ ga⁺jāh⁺ Maríá siih⁺ ángel he⁺:

—¿Ha⁻ lā⁺ le⁺ he⁻ la⁺, jēēh⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁻jēēn⁺ dsa⁻nūuh⁻?

³⁵Mah⁺ ga⁺jēeh⁺ ángel juu⁺ kiyh⁺: —Jmi⁺lle⁺ Na⁺ jngii⁺ jā⁻ nē⁺ kyah⁺. Hi⁺ lā⁺ja⁻ be⁺ kih⁺ hī⁻ gya⁺ gyuu⁺, jā⁻ nē⁺ kyah⁺ mah⁺ lāā⁻ hne⁻ kyaah⁺

hīh' kiyh'. He-jā- ba' na-, gyūh-
hī- lā-chaa- kyah' leey' na-jngēē'
go-te' hi- tēēh' dsih' Joo' Dio.
³⁶Lā-jā- ka-lāh' Elizabet hī- te-ju-
kyah' kyaah', ga-hlāāyh-, ma-ke-
ma-gyūh-. Hī- ma' jāh' dsa- kih' hī-
sa- kaa' gyūh-, ma-hya- jnee' sih-
dsaayh'. ³⁷Jēēh', ni- koo- sa- cha-
he- jwēēh' kih' Dio —ga-jāh' ángel.

³⁸He-jā- ga-jāh' María:
—Hīi- jnā' la- hī- nuuh' kih'
Dsa-jøøh' jnān. Wa' jmeey' kin-
lā-koo- ma-jāh' na-
Jā-ga' ngaah' ángel kih'.

Nēe' María na-jēēy- Elizabet

³⁹Jmīi' jā-, ga-he' María jwē' ngoo'
ko-chih' ta- koo- jee' jwi- he- hla-
jee' moh' he- na-hee' hwa' Judea.
⁴⁰Ma' ga-llooy', ga-hey' cha'neh-
kih' Zacaría mah' ga-jmeey' Dio
kih' Elizabet. ⁴¹Lā-koo- ma' ga-nuu'
Elizabethe- ga-jmee' María Dio
kiyh', koo- ba' ga-jeh' gyūh-
Lā-chah' jā-, ja' Jmīlle' Na-jngīi'
nē' kih' Elizabet. ⁴²Mah' ga-hlēēyh'
ki-gaa-, ga-jāyh':

—Na-jāā- lāā' hne- jee' kih' lā-jēē-
dsa-mē'. Hi- na-jāā- lāā' gyūh- hī-
kyaah'. ⁴³¿Hīi- lāā' jnā' mah' jā-
choo' Dsa-jøøh' kyaan- ya-jēē- jnā'?
⁴⁴Jēēh', lā-chah' ba' ma' ga-nuun'
ma-jmeeh' Dio kin-, ma-jeh' gyūh-
kyaan- hī- kyaan' la-, kih' he-
chaay- llu'. ⁴⁵Llu' la' kyah' hne-,
jēēh' ga-jmeeh' dsoo' lā-te' lā-koo-
ga-jāh' Dio jmeey' kyaah' hne-.

Ga-hā' María kway-
ti'hmaah' kih' Dio

⁴⁶Mah' ga-jāh' María:
Lā-kaa- tuh-dsēn- jmeen- juuh-
kih' Dsa-jøøh' kyaan-.

⁴⁷Peer- chaan- llu' kyaah' Dio hī-
lāā- jnā'.

⁴⁸Jēēh', ga-jēē' bih' kih' jāā- hī-
hwaā' hī- mi-teh' kiyh'.
Na' ta- cha'nē', lā-jēē- dsa- jāh-
llu' la' kin-.

⁴⁹Jēēh' cha-miuh- he- juh-gaa-
ga-jmeey' kin- hī- cha-
ga-lā-jē- be' kih'.

Na-jngēē' go-te' ba' laay'.

⁵⁰Lā-nih' dsēy' kih' lā-jēē- hī-
gayh-, kih' hī- chaa- na', hi-
lā-jā- kih' lā-jēē- hī- na' ga-
ya-nāā' ta- cha'nē'.

⁵¹Ga-mi- jnāāy- be' he- lla-dsēē-
kih' lā-jē-.

Ga-jmeey' ta- koo' huud-sē- kih'
hī- jmāā- hñii' kaah'.

⁵²Ga-hēēy' kih' hī- cha- be' kih'
jmi-gyūh- la- jee' ma' tāāyh'
jmeey- hih'.

Høø hī- he', ga-llaay' lā-jēē- hī-
hwaā' ba'.

⁵³Lā-jēē- hī- sa- cha- he- kuh-,
ga-kwēēyh' lā-jē- he- jmee-
bi' kih'.

Kih' hī- cha- kuu' ga-hēēy' kih'
ta-jmah'.

⁵⁴Ga-kway' be' kih' dsa- Israel hī-
nuuh' kiyh'.

Ma-ra- he- ga-lā-nih' dsēy',

⁵⁵lā-koo- ga-bāāyh- hñiiy' kih'
lā-jēē- dsa- ma-gyūh- jnān,
he- ga-løø' kih' Abraham kyaah'
lā-jēē- sa-ju- kiyh' lā-jiih'
joh' jmīi' cha-, ga-jāh' María.

⁵⁶Jee' jā- ga-jā- María kyaah'
Elizabet koo- uu- sih-. Jā-ga' ngaayh'
ta- kiyh'.

Ga-lā-chaā- Jwaā-

⁵⁷Ma' ga-dsēē' jmīi' he- lā-chaā-
gyūh- kyaā' Elizabet, ga-lā-chaā-

jaā gyuū n̄uūh kiyh'. ⁵⁸Lǟ jēē̄⁺ hī̄ ma' tāāh' jāh' kiyh' hī̄ lǟ kyē⁻ hī̄ te jū kyaayh' gā nuuy' hā lǟ koh' sa' juh' gaā he' gā jmeē' Dio kih' Elizabet. Hē jā gā lǟ jēē̄⁺ ba' dsā he' gā lǟ chaā llū' kyaayh'.

⁵⁹Lǟ koō gā hyā ba' jnaa' jmī, yā nää' dsā mah' gā tūy' jmī ngo' kih' gyuū lǟ koō tēē' jmeē' dsā judiu kih' gyuū n̄uūh kyaā'. Ma' hnøø' dsā ma' mī cheey' Zacaría lǟ cheē' jmīy'.

⁶⁰—Sa' lǟ cheey' lǟ nā. Jwaa' ba' lǟ cheey' —gā jāh' chooy'.

⁶¹Mah' gā jāh' dsā siiyh':

—¿Hē la' mī cheeh' hnih' Jwaa'? Ni' jaā hī̄ te jū kih' kyaayh', sa' chaā hī̄ cheē' lǟ nā.

⁶²Hē jā gā jmeē' dsā liī kyaah' jmīy' hā lǟ ma' hnøøy' mī cheey' gyuū. ⁶³Hē jā gā ngii' jmī

gyuū koō jwi' hmā, jee' gā siiy' lǟ la': "Jwaa' ba' lǟ cheey'." Peer' gā lǟ dsaā̄ dsē' lǟ jēē̄⁺ dsā hī̄ ma' tāāh' jee' jā. ⁶⁴Lǟ chah' jā gā løø' hlēēh' Zacaría kā lāh', gā kway' ti' hmaah' kih' Dio. ⁶⁵Lǟ jēē̄⁺ dsā

hī̄ ma' tāāh' koo' kiyh' gā lǟ goo' dsē'. Hi' lǟ kaā jwī he' tāāh' jee' moh' he' nā heē' hwa'

Judea, gā lǟ nuuh' hā lǟ gā la'. ⁶⁶Gā lǟ jēē̄⁺ dsā hī̄ gā nuu' juu' jā,

ma' kyey' hū dsē, ma' laay':

—¿Hī̄ ba' leē' gyuū na'? Jēēh', Dio cheh' kyaayh'.

Su' kih' Zacaría

⁶⁷Jmī lle' Nā jngii' ja' nē' kih' Zacaría, hē jā nā gā hyoyh' juu' he' ngēēy' jnān, gā jāyh':

⁶⁸Hē ba' che' llūu' Dsā jøøh' jnān, hī̄ laa' Dio kyaā' jnāāh' dsā Israel,

jēēh', mā jay' mah' lǟy' dsā kyaay'.

⁶⁹Gā kwaay' jaā hī̄ cha' be' kih' mah' lǟy' jne'.

Gā hñaay' jaā kih' jee' lǟ jēē̄⁺ sa' jū kih' David hī̄ ma' jmeē' ta' he' kiyh'.

⁷⁰Gā jmeē' Dio jā ba' lǟ koh' gā jāyh' lǟ ma' tō nē' ta' la' kih' dsā hī̄ nā jngēē' kyaay' hī̄ gā ngēē' juu' kiyh' llo' joo'.

⁷¹Gā jāyh', lǟy' jne' kih' lǟ jēē̄⁺ hī̄ nā høøh' jnān.

Hi' lǟ jā lǟy' jne' kih' lǟ jēē̄⁺ hī̄ sa' hnää' jne'.

⁷²Lǟ nih' dsēy' kih' dsā mā gyuh' jnān hī̄ ma' chaā llo' joo'.

Ma' ra' he' mī te' bih' hmooh' nā jngii' he' gā jmeey' jā.

⁷³Mī tey' hmooh' he' gā täāy' hñiiy' jmeey' kyaah' Abraham dsā mā gyuh' jnān mah' leē' jne' kwaat' kih' Dio.

⁷⁴Hī̄ he' lǟy' jne' kih' lǟ jēē̄⁺ hī̄ nā høøh' jnān, mah' sa' hii' goo' jnān ni' mī h jee' hnāāhn' Dio.

⁷⁵Lǟ jā dsā tooh' jne' nā jngēēn' hī̄ llūu' jne' chā nēy' lǟ jiih' jmī chaā jne'.

⁷⁶Hne' gyuū kyaan', lloo' koō jmī jāh' dsā kyah' laah' jaā hī̄ ngēē' juu' kih' Dio. Jēēh', hne' goh' ta' chā nē'

kih' Dsā jøøh' jnān mah' mī llūuh' jwē' kiyh'.

⁷⁷Lǟ jā lǟ nē' dsā gooh' hā lǟ jee' lǟy' kih' dso' kye', jēēh' Dio koō dsē' kiyh'.

⁷⁸Jēēh', lǟ jnā' ba' he' lǟ nih' dsē' Dio kyaah' jne'.

He- jmeey¹ jee' jnän, la¹ lä¹ kōh¹
jmēē¹ kih¹ hyoo¹ he- choo¹ nē¹
jnän lä¹ ga¹ tē¹ gyūuh¹.

⁷⁹ Chooy¹ wa' je¹ kih¹ hī¹ tāäh¹ jee'
na¹ hōo¹ jee' hii¹ goo¹ juuy¹.
Lä¹ ja¹ mi¹ jnäy¹ ha¹ lä¹ jee' hii¹
tii¹ jnän, ga¹ jāh¹ Zacaría.

⁸⁰ Ga¹ lōō¹ dsa¹ kwaā¹ gyūu¹, lä¹ ja¹
ka¹ läh¹ huū¹ dsē¹ llu¹ kih¹ ma¹
dsa¹ kwaā¹ kyaay¹. Ma¹ ga¹ kwaay¹,
ngooy¹ ta¹ hwa¹ kii¹, jee' sa¹ kwa¹
ni¹ miih¹, lä¹ jiih¹ ga¹ lloo¹ jmi¹ he¹
ga¹ mi¹ jnäy¹ hñiiy¹ kih¹ dsa¹ Israel.

Ga¹ lä¹ chaa¹ Jesús

(Mt. 1:18-25)

2 Ji¹ ñe¹ ja¹, ga¹ jmeē¹ Augusto rey
to¹ nē¹ mada¹ lla¹ lleē¹ lä¹ jēē¹ dsa¹
je¹, lä¹ kaa¹ jee' ma¹ jmeey¹ hih¹. ² He¹
ja¹ la¹ to¹ nē¹ je¹ he¹ ga¹ chooyh¹ kih¹
dsa¹, lä¹ koo¹ ma¹ laa¹ Cirenio lle¹ moh¹
hwa¹ Siria. ³ He¹ ja¹ ga¹ lä¹ jēē¹ ba¹ dsa¹
ga¹ näy¹ ta¹ jwi¹ jee' tēēy¹ lla¹ lleey¹ je¹.

⁴ He¹ ja¹ ya¹ hēē¹ José jee' jwi¹
Nazaret he¹ nōō¹ hwa¹ Galilea ngooy¹
ta¹ hwa¹ Judea jee' jwi¹ kih¹ David he¹
cheē¹ Belén. Jēēh¹, José ma¹ laa¹ sa¹ ju¹
kih¹ David. ⁵ Neey¹ ga¹ lla¹ lleey¹ hñiiy¹
je¹ kō¹ jōh¹ kyaah¹ María hī¹ kyaah¹ ma¹
laay¹ hmooh¹ jēēy¹ gooy¹. Hi¹ María
he¹ ma¹ kyaay¹ gyūu¹. ⁶ Ta¹ kō¹ jiih¹
ma¹ täayh¹ jee' jwi¹ ja¹, ga¹ dsēē¹ jmi¹
lä¹ chaa¹ gyūu¹ kyaā¹ María. ⁷ Jee' jwi¹
ja¹ ga¹ lä¹ chaa¹ gyūu¹ ñuuh¹ to¹ nē¹
kyaay¹. Mah¹ ga¹ bäayh¹ gyūu¹ wa¹ siih¹.
Ga¹ kyaay¹ neh¹ na¹ moo¹ jee' ma¹ kuh¹
jah¹, kih¹ he¹ sa¹ ma¹ joo¹ cha¹ neh¹ jee'
tääh¹ dsa¹.

Ga¹ lä¹ jnäy¹ ángele kih¹
dsa¹ hī¹ ma¹ häā¹ jah¹

⁸ Koo¹ jee' jwi¹ ja¹, ma¹ tääh¹ dsa¹
hī¹ ma¹ häā¹ jah¹ kyaā¹ ta¹ la¹ hwē¹.

⁹ Ni¹ sa¹ ga¹ lä¹ liih¹ gyih¹, ga¹ lä¹ jnäy¹
kiyh¹ jaa¹ ángel kyaā¹ Dsa¹ jōōh¹ jnän.
Ga¹ lä¹ jnäy¹ jēē¹ ñih¹ wa¹ je¹ kih¹ Dio
lä¹ ku¹ lä¹ jii¹ kih¹. Peer¹ ga¹ jwaah¹
dsa¹ he¹. ¹⁰ Pero ángel ga¹ jāh¹ siiyh¹:
—Ta¹ wa¹ gah¹ hnäh¹. Jēēh¹,
ma¹ jan¹ kyen¹ juu¹ he¹ jmeē¹ jēē¹
jwēte dsē¹ lä¹ jēē¹ dsa¹. ¹¹ Na¹
ma¹ lä¹ chaa¹ kyah¹ hnäh¹ jee' jwi¹
kih¹ David jaa¹ hī¹ läā¹ hnäh¹. Hī¹ he¹
he¹ Cristo, Dsa¹ jōōh¹ jnän. ¹² Lä¹ la¹
jmeē¹ lii¹ kyah¹ hnäh¹ kih¹ gyūu¹ he¹.
Na¹ bäayh¹ wa¹ siih¹ na¹ kyaay¹ neh¹
na¹ moo¹ jee' kuh¹ jah¹ —ga¹ jāh¹
ángel.

¹³ Lä¹ chah¹ ja¹ ga¹ lä¹ jnäy¹ koo¹
kih¹ ángel he¹, jwēē¹ ga¹ ángele hī¹
chaa¹ gyūu¹ hī¹ ma¹ hä¹ kih¹ Dio,
ma¹ jāyh¹:

¹⁴ iHe¹ ba¹ che¹ jōh¹ gaa¹ Dio hī¹ gya¹
gyūu¹h!

Wa¹ hii¹ tii¹ kih¹ dsa¹ jmi¹ gyūu¹
hī¹ jmeē¹ lä¹ hnōō¹ Dio.

¹⁵ Lä¹ koo¹ ma¹ ga¹ näy¹ lä¹ jēē¹
ángele he¹ gyūu¹h, dsa¹ hī¹ ma¹
häā¹ jah¹ kyaā¹ he¹ ga¹ jāyh¹ siiyh¹
dsa¹ kyaayh¹:

—Ma¹ jne¹ ja¹ ta¹ Belén, ma¹ jēē¹
jne¹ koo¹ ha¹ lä¹ ma¹ la¹, lä¹ kōh¹ juu¹
he¹ ma¹ nnu¹ jne¹ kih¹ Dsa¹ jōōh¹ jnän.

¹⁶ He¹ ja¹ ga¹ näy¹ kō¹ chih¹,
ga¹ jnäy¹h María kyaah¹ José. Jee'
ja¹ ga¹ jēēy¹ na¹ kyaā¹ gyūu¹ neh¹
na¹ moo¹ jee' ma¹ kuh¹ jah¹. ¹⁷ Lä¹ koo¹
ma¹ ga¹ jēēy¹ gyūu¹, ga¹ taayh¹
jmeeyh¹ juu¹ ha¹ lä¹ ga¹ jāh¹ ángel
kih¹ gyūu¹. ¹⁸ Peer¹ ga¹ lä¹ dsaa¹
dsē¹ lä¹ jēē¹ dsa¹ hī¹ ga¹ nuu¹ juu¹
kih¹ hī¹ ma¹ häā¹ jah¹ kyaā¹ he¹.

¹⁹ Pero María ngoo¹ ba¹ dsooh¹ dsēy¹
hi¹ kyey¹ huū¹ dsē¹ kih¹ lä¹ jē¹ he¹
ga¹ nuuy¹ ja¹. ²⁰ Dsa¹ hī¹ ma¹ häā¹
jah¹ he¹ ga¹ näy¹ jmeey¹ juu¹ kih¹

Dio, hi⁺ ma⁺lä⁺häy⁺ kiyh⁺, kih⁺ lä⁺jē⁺
he⁻ ga⁺nuuy⁺ hi⁻ lä⁺jē⁺ he⁻ ga⁺jēy⁺.
Jēēh⁺, ma⁺ra⁺ he⁻ ga⁺la⁺ ba⁺lä⁺koo⁻
te⁻ he⁻ ga⁺jäh⁺ ángel siiyh⁺.

**Ga⁺jäy⁺ Jesús jee⁺ ma⁺
chih⁺ gwah⁺ juuh⁺**

²¹Ma⁺ ga⁺tē⁺ jñaa⁺ jmi⁺,
ga⁺tuy⁺ jmi⁻ngo⁺ kih⁺ gyuu⁺ mah⁺
ga⁺mi⁻cheey⁻ Jesús, ja⁺ ba⁺ jmi⁺ he⁻
ga⁺jäh⁺ ángel lä⁻cheey⁻, jää⁺ ja⁺ga⁺
lä⁻dsaah⁺ María.

²²Ma⁺ ga⁺dsēē⁺ jmi⁺ he⁻
ga⁺mi⁻llu⁺ cho⁺jmi⁺ hñiiy⁺ lä⁺hih⁺
kih⁺ ley kih⁺ Moisé, ga⁺jäy⁺ gyuu⁺
ta⁺ Jerusalén mah⁺ taayh⁺ goo⁻ Dio.
²³(Ga⁺jmeey⁺ lä⁺ja⁻, jēēh⁺ nē⁺ ley
kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jñän⁺ jäh⁺ lä⁺la⁻:
“Lä⁺jēē⁺ gyuu⁺ ñuu⁺ hi⁻ to⁻nē⁺
la⁺ kwaat⁻ laa⁺ kya⁺ Dio ba⁺.”)
²⁴He⁻ ja⁻ na⁺näy⁺ na⁺jmeey⁺ lä⁺koo⁻
lle⁺ ley kih⁺ Dio he⁻ jäh⁺: kwaah⁺
koo⁻ gyaah⁺ cha⁺bē⁻ o koo⁻ gyaah⁺
cha⁺juu⁻.

²⁵Ji⁻ ñē⁻ ja⁻, ma⁺ gya⁺ jwi⁺
Jerusalén jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ chee⁻
Simeón. Dsa⁻ he⁺ ma⁺ laa⁺ jaa⁻ hi⁻ lluu⁺,
ma⁺ hnaayh⁻ Dio, ma⁺ kyey⁻ o⁺jøh⁺
dsē⁻ lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ lää⁺ dsa⁻ Israel.
Hi⁺ ma⁺ kyaayh⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngi⁺.
²⁶Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngi⁺ ga⁺mi⁻jñää⁺ kiyh⁺
he⁻ sa⁺ juuy⁺ ta⁺ko⁻jiih⁺ sa⁺ ma⁺jēy⁺
hi⁻ na⁻hñaa⁺ kya⁺ Dio. ²⁷Ga⁺jøø⁺
Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngi⁺ kih⁺ Simeón he⁻
ngooy⁺ ta⁺ jee⁺ chih⁺ gwah⁺. Ja⁺ ba⁺
hor⁻ ja⁻ ga⁺lloo⁺ cho⁺jmi⁺ Jesús
na⁺jäy⁺ gyuu⁺ kyaay⁺ gwah⁺ mah⁺ le⁺
kiyh⁺ lä⁺koo⁻ tēē⁺ dsa⁻ jmee⁺ lä⁺koo⁻
jäh⁺ ley. ²⁸Jee⁺ ja⁻ ga⁺ee⁺ Simeón he⁺
gyuu⁺, mah⁺ ga⁺kway⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺
Dio, ga⁺jäyh⁺.

²⁹Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, na⁺ ma⁻dsēē⁺
jmi⁺ ki⁺ jñä⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁺he⁺

kyah⁺ ya⁻hēēn⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻,
lä⁺koo⁻ ga⁺chiih⁺ jñä⁺.

³⁰Jēēh⁺, ma⁺tēēn⁺ ma⁺jēēn⁺ hi⁻
ma⁺cheeh⁺ mah⁺ lääy⁺ dsa⁻.

³¹Hi⁻ he⁺ ga⁺mi⁻lluuh⁺ to⁻lo⁻ nē⁺
ga⁺lä⁺jēē⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻
hwa⁺ la⁻.

³²Laay⁺ lä⁺koo⁻ wa⁺je⁻ he⁻ lä⁺jñä⁺
kih⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu.

Hi⁺ kih⁺ wa⁺je⁻ ja⁻ jäh⁺ jøøh⁺ dsa⁻
Israel hi⁻ laa⁺ kyaah⁺, ga⁺jäh⁺
Simeón.

³³Peer⁺ ga⁺lä⁺dsaa⁻ dsē⁺ José
kyaah⁺ María ma⁺ ga⁺nuuy⁺ lä⁺jē⁺
he⁻ ma⁺ hlēēh⁺ Simeón kih⁺ gyuu⁺.
³⁴Mah⁺ ga⁺mi⁻jää⁺ Simeón cho⁺jmi⁺
gyuu⁺, ga⁺jäyh⁺ siiyh⁺ María:
—Jēē⁺ da⁺, gyuu⁺ la⁻ ma⁻na⁻hñaa⁺
jmeey⁺ tēh⁺ jwēē⁺ dsa⁻ Israel, hi⁺
lä⁺ja⁻ jmeey⁺ dsa⁻jēēh⁺ jwēē⁺
ka⁺läh⁺. Ma⁻na⁻hñaa⁺ jmeey⁺ lii⁻
laay⁺ kyaah⁺ Dio, pero sa⁺ lä⁺hnää⁺
dsih⁺. ³⁵Hi⁺ kyah⁺ le⁺ lä⁺koh⁺ he⁻
dsa⁻hiih⁺ ñē⁺tuuh⁺ neh⁺ tuh⁺hoh⁺.
Hi⁺ mi⁻jñäy⁺ ha⁻ lä⁺ la⁺ hu⁺dsē⁻
kih⁺ jwēē⁺ dsa⁻ —ga⁺jäh⁺ Simeón.

³⁶Ja⁺ ba⁺ jee⁺ ja⁻ ma⁺ hää⁺ ka⁺läh⁺
jaa⁻ dsa⁻mē⁺ hi⁻ ma⁺ chee⁻ Ana
jo⁻mi⁺ Fanuel. Dsa⁻mē⁺ he⁺ ma⁺
ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio. Ma⁺ laay⁺ sa⁺ju⁻
kih⁺ Aser joø⁺ Jacob. Ma⁻gyuh⁻
jwēte dsa⁻mē⁺ he⁺. Gyii⁺ ji⁻ñē⁻ ba⁺
ga⁺gyay⁻ kyaah⁺ dsa⁻ñuu⁺ kyaay⁺.
³⁷Ma⁻hya⁻ to⁻lo⁻gya⁺ na⁻dsē⁻
gyii⁺ gya⁺ kyē⁺ ji⁻ñē⁻ he⁻ ga⁺jäy⁺
hnēy⁺. Sa⁺ ma⁺ dsa⁻hläy⁺ ma⁺
dsooy⁻ jee⁺ chih⁺ gwah⁺, lä⁺jmi⁺
lä⁺hwē⁺ ma⁺ hnaayh⁻ Dio. Joh⁺ jiih⁺
sa⁺ ga⁺tuy⁺ kuh⁺hiyh⁻ ma⁺ chuuy⁺
kyaah⁺ Dio. ³⁸Ja⁺ ba⁺ hor⁻ ja⁻ ja⁺
dsa⁻mē⁺ he⁺ chuh⁺ kih⁺ cho⁺jmi⁺
gyuu⁺, mah⁺ ga⁺løøy⁺ kway⁺
ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio. Hi⁺ ma⁺ hlēy⁺

kih' gyuu⁺ Jesús, cha'né' lá' jëé⁺ hī⁻ ma' tääh' jøø[~] lih' ba' lää' Dio dsa⁻ hī⁻ chaa⁻ Jerusalén.

³⁹Ma' la' ma' mi' teh' cho'jmi⁻ gyuu⁻ lá' koh' lle' ley kih' Dio, ga'näy' ta' jwi⁻ Nazaret he' nøø[~] hwa' Galilea.

⁴⁰Koo⁻ jmi⁻ koo⁻ jmi⁻ ma' dsa⁻ kwaa⁻ gyuu⁻, hi' cha'ga'mi⁻h be' ma' dsa⁻ lä' cha⁻ kiyh', hi' lä' ja⁻ hu⁻ dsé⁻ llu' kiyh' ma' dsa⁻ kwaa⁻ kyaayh'. Ha' koh' sa' ga' mi' jää' Dio gyuu⁻ kya⁻.

Lä' mäh' Jesús ga'jā' jee'

kih' ta'jwoh' kyaa' ley

⁴¹Ga' lä' jē⁺ jī⁻ nē⁻ ba' ma' dsoo⁻ cho'jmi⁻ Jesús ta' Jerusalén ma' tē⁻ jmi⁻ he' kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh'. ⁴²Ma' ga'hya⁻ Jesús gya'to⁻ jī⁻ nē⁻, ga'näy' ka'läh' jmi⁻ lä' koo⁻ tēē⁻ dsa⁻ jmeē⁻. ⁴³Ma' la' ma' goh⁻ jmi⁻ ga'nää⁻ cho'jmi⁻ ta' kih', ni' sa' liih' gyih' ga'jā' Jesús jwi⁻ Jerusalén. ⁴⁴Ma' jmeey⁻ hu⁻ dsé⁻, hää⁻ Jesús jee' kih' dsa⁻ hī⁻ ga'nää⁻ cha'jwē⁻ ja⁻. Lä' taa⁻ jmi⁻ ga'taayh⁻ jwē⁻, ja' ga' ga'hnaayh⁻ jee' kih' dsa⁻ hī⁻ chaa⁻ kyaay⁻, hi' lä' ja⁻ jee' kih' dsa⁻ hī⁻ kyuy⁻ ka'läh'. ⁴⁵Ma' sa' ga'näy⁻h, ga'kēy⁻h ka'läh' ta' Jerusalén na'hnaayh⁻.

⁴⁶Ga'tē⁻ hnē⁻ jmi⁻, ja' ga' ga'jääy⁻h Jesús jee' chih' gwah⁻ na'gyay⁻ jee' kih' ta'jwoh' kyaa' ley, ma' nuuy⁻ ha' lä' hlēē⁻h dsa⁻ he' hi' Jesús ma' ngi⁻ juu' kiyh' ka'läh'. ⁴⁷Lä' jēē⁺ hī⁻ ma' tääh' nuu⁻ kiyh' ma' dsaa⁻ dsēy⁻h ha' koo⁻ sa' ma' kyuu⁻h Jesús hi' lä' ja⁻ kih' juu' he' ma' jee⁻yh ja⁻. ⁴⁸Ma' ga'jēē⁻ cho'jmi⁻, ga'lä⁻ dsaa⁻ dsēy⁻, mah' ga'jäh' María siiyh⁻:

—Gyuu⁻ kyaan⁻, ¿he' la' ma' jmeeh⁻ lä' na' kyaa⁻ jnääh'? Ha' koh' sa⁻

lle' dsēn⁻ kyaah⁻ Tää⁻ kyaah⁻ jee' ga'nøø⁻ jnääh⁻ hnääh⁻ jnääh⁻ hne⁻.

⁴⁹He' ja⁻ ga'jeeh⁻ Jesús juu' kiyh': —¿He' la' ga'nää⁻ hnäh⁻ hnaah⁻ jnä⁻? ¿Che' sa' neh⁻ hnäh⁻ he' ga'tēē⁻h mi'ten⁻ kin⁻ kyaah⁻ Tää⁻ kyaan⁻?

⁵⁰Pero sa' ga'lä⁻ ngēē⁻ cho'jmi⁻ he' ga'hlēēy⁻h lä' ja⁻. ⁵¹Ja' ga' ya'hēēy⁻ mah' ga'näy⁻h ko'joh⁻ kyaayh⁻ ta' Nazaret. Jee' ja⁻ ga' mi' tey⁻h ga'lä⁻ jē⁺ ba' he' ma' jäh⁻ cho'jmi⁻. Hi' María ngoo⁻ ba' dsooh⁻ dsēy⁻h lä' jē⁺ juu' he' ga'nuuy⁻. ⁵²Hi' Jesús koo⁻ jmi⁻ koo⁻ jmi⁻ dsa⁻ lä' jøø⁻h gyih'. Lä' ja⁻ cha'ga'mi⁻h dsa⁻ lä' kyuu⁻yh⁻ koo⁻ hä' koo⁻ hä'. Ma' tih⁻ dsē⁻ Dio lä' jē⁺ he' ma' jmeey⁻, hi' lä' kye⁻ dsa⁻ ka'läh' ma' tih⁻ dsē⁻.

Ga'løø⁻ Jwaa⁻ kwa⁻ juu'

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

3 Ma'hya⁻ gya'hna⁻ jī⁻ nē⁻ lää' Tiberio rey to'nē⁻. Jī⁻ nē⁻ ja⁻ ma' lää' Poncio Pilato lle'moh⁻ hwa' Judea. Herode ma' lää' ta' hwa' Galilea, Felipe øøy⁻h ma' lää' ta' hwa' Iturea kyaah⁻ hwa' Traconite. Lisania ma' lää' ta' hwa' Abilinia. ²Ja' ba' jī⁻ nē⁻ ja⁻, Aná kyaah⁻ Caifá ma' lää' jmi⁻ dsa⁻ kaah⁻. Lä' ma' ja⁻ ga'hlēē⁻h Dio kyaah⁻ Jwaa⁻ joø⁻ Zacaría lä' koo⁻ ma' gyay⁻ hwa' kii⁻ jee' sa' kwa⁻ ni' mi⁻h. ³He' ja⁻ ma' dsooy⁻h lä' kaa⁻ jee' la' cha'hoo⁻ jmi⁻ Jordán ma' dsa⁻ kway⁻ juu' he' saa⁻ dsa⁻ jmi⁻ hi' ga'hlēēy⁻h dsa⁻ mah' wa' dsa⁻ jee⁻yh⁻ kyaah⁻ Dio mah' koo⁻ Dio dsē⁻ kih' dso'kye⁻ kiyh'. ⁴Lä' ja⁻ ga'lä⁻ te' lä' koo⁻ na'sii⁻ juu' he' ga'hlēē⁻h Isafa hī⁻ ga'ngēē⁻h juu' kih' Dio llo'joo⁻, ga'jāy⁻h:

Kij- nuuh⁺ koo- lle⁺ he- hlëeh⁺
hwa⁺ kij⁺ jee⁺ sa⁺ kwa⁺ ni⁺
miih⁻:

“Mi- llu⁺ hnäh⁺ jwë⁺ kih⁺ Dsa-jøøh⁺
jnän⁺,

mi- lluu⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ mah⁺ heeh⁺
hnh⁺ wa⁺ra- ga⁺të⁺ jee⁺ jäy⁺.

⁵ Lã⁺ kaa⁺ jee⁺ la⁺ cha⁺gwaa⁺ hnøø⁺
kah⁺ gwaah⁺,

hnøø⁺ lii⁺ koo⁺ mëe⁺ moh⁺ jee⁺ la⁺
cha⁺si⁺.

Jwë⁺ jlu⁺gyeh⁺ hnøø⁺ lii⁺ koo⁺dsoo⁺.

Jwë⁺ he⁺ la⁺ ta⁺juh⁺, hnøø⁺ lii⁺
koo⁺ mëe⁺ ba⁺.

⁶ Ma⁺ ja⁺ ga⁺ jee⁺ lã⁺jëe⁺ dsa⁺, ha⁺
lã⁺ lãä⁺ Dio jne⁺ ta⁺la⁺ kih⁺ hi⁺
jä⁺”, ga⁺jäh⁺ Isaía.

⁷ He⁺ja⁺ lã⁺la⁺ ga⁺jäh⁺ Jwaa⁺ siih⁺
ga⁺lã⁺jëe⁺ hi⁺ na⁺nää⁺ ma⁺ saa⁺ jmi⁺:

—Hnäh⁺ laah⁺ lã⁺koh⁺ miih⁺ hi⁺
kyu⁺. ¿Hi⁺ ma⁺siih⁺ hnäh⁺ he⁺

lãä⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ kih⁺ he⁺ wi⁺
he⁺ na⁺ ga⁺ jä⁺? ⁸To⁺në⁺ da⁺ mi⁺jnää⁺

hnäh⁺ he⁺ ma⁺tuh⁺ hnäh⁺ jwë⁺ hliih⁺
mah⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ he⁺ llu⁺ jmah⁺

ba⁺, ja⁺ga⁺ la⁺ dsoo⁺ he⁺ ma⁺jëeh⁺
hnäh⁺ kyaah⁺ Dio. Mo⁺to⁺ jmee⁺

hnäh⁺ hu⁺dsë⁺ lãä⁺ hnäh⁺ lã⁺llu⁺
he⁺ jawah⁺ hnäh⁺: “Abraham ba⁺

laa⁺ tää⁺ jnän⁺.” Jëeh⁺ jnä⁺ jawahn⁺,
lih⁺ ba⁺ Dio jmee⁺ hwëë⁺ sa⁺ju⁺ kih⁺

Abraham lã⁺kye⁺ kih⁺ kuu⁺ la⁺. ⁹Hee⁺
ñelãh⁺ ma⁺kye⁺ ma⁺na⁺llu⁺ hu⁺

hma⁺. Lã⁺jë⁺ chaah⁺ hma⁺ he⁺ sa⁺ llu⁺
mi⁺ kih⁺, he⁺ ja⁺ dsa⁺tu⁺ mah⁺ dsoo⁺

cha⁺je⁺ —ga⁺jäh⁺ Jwaa⁺.

¹⁰Lã⁺jëe⁺ ba⁺ dsa⁺ ma⁺ ngii⁺ juu⁺
kiyh⁺, ma⁺ jäyh⁺:

—¿Ha⁺ lã⁺ jmee⁺ jnääh⁺ ja⁺?

¹¹Mah⁺ ga⁺jëyh⁺ kih⁺ dsa⁺,
ga⁺siyh⁺:

—Hnäh⁺ hi⁺ cha⁺ to⁺ lëë⁺ hmiih⁺
kih⁺, kwëeh⁺ koo⁺ hi⁺ sa⁺ cha⁺ kih⁺.

Hi⁺ hnäh⁺ hi⁺ kuh⁺hìh⁺ llu⁺, kwëeh⁺
miih⁺ hi⁺ jmee⁺ bi⁺ kih⁺.

¹²Hi⁺ na⁺nää⁺ ka⁺lãh⁺ hi⁺ koo⁺
ku⁺sih⁺ mah⁺ saay⁺ jmi⁺. Mah⁺
ga⁺siyh⁺ Jwaa⁺:

—Ta⁺jwoh⁺, hi⁺ jnääh⁺, ¿ha⁺ lã⁺
jmee⁺ jnääh⁺ ka⁺lãh⁺?

¹³Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jwaa⁺ siyh⁺:

—Lã⁺koo⁺ te⁺ lle⁺ kih⁺ ba⁺ koo⁺h⁺
hnäh⁺ kih⁺ dsa⁺.

¹⁴Hløø⁺ ka⁺lãh⁺ ga⁺ngii⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—¿Ha⁺ ga⁺ jnääh⁺ na⁺, ha⁺ lã⁺ jmee⁺
jnääh⁺ ja⁺?

Mah⁺ ga⁺jäh⁺:

—Ta⁺ jøøh⁺ hnäh⁺ dsa⁺ mah⁺ jñuuh⁺
hnäh⁺ he⁺ cha⁺ kiyh⁺, ni⁺ ta⁺ hnëe⁺

hnäh⁺ dsa⁺ hi⁺ sa⁺ ää⁺ dsoo⁺ kyaah⁺
juu⁺ ta⁺juu⁺. Heeh⁺ ba⁺ hnäh⁺ lã⁺koo⁺

te⁺ he⁺ lëh⁺ hnäh⁺.

¹⁵Peer⁺ lã⁺jëe⁺ dsa⁺ judiu ma⁺
hnøø⁺ wa⁺ra⁺ jäh⁺ kih⁺ ma⁺lloo⁺ ba⁺
jmi⁺ he⁺ lãäy⁺, he⁺ja⁺ ma⁺ jmeey⁺
hu⁺dsë⁺ che⁺ he⁺ ba⁺ Jwaa⁺ na⁺ hi⁺
laa⁺ Cristo hi⁺ na⁺hñaä⁺ kyaä⁺ Dio.

¹⁶Ga⁺jäh⁺ Jwaa⁺ ga⁺siih⁺ lã⁺jëe⁺ dsa⁺
he⁺:

—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn⁺ hnäh⁺,
jnã⁺ chaan⁺ dsa⁺ jmi⁺ kyaah⁺ jmi⁺

ba⁺. Pero jä⁺ jaa⁺ hi⁺ jøøh⁺ ga⁺
lã⁺koh⁺ ga⁺ jnä⁺. Hi⁺ ni⁺ sa⁺ tẽ⁺dsëen⁺

chiihn⁺ mah⁺ llen⁺ loo⁺ he⁺ hã⁺ tiy⁺.
Hi⁺ he⁺ chaä⁺ hnäh⁺ jmi⁺ kyaah⁺

Jmi⁺ lle⁺ Na⁺jngii⁺, hi⁺ kyaah⁺ je⁺
ka⁺lãh⁺. ¹⁷Hi⁺ cheh⁺ mi⁺llu⁺ mi⁺trigo,

ma⁺chooyh⁺ he⁺ kyaah⁺ jwäy⁺. Ma⁺la⁺
ma⁺kooy⁺ mi⁺trigo kiyh⁺, llay⁺ llu⁺,

ja⁺ga⁺ jëy⁺ wa⁺hløø⁺ kih⁺ kyaah⁺ je⁺
he⁺ mo⁺so⁺ hu⁺ jih⁺koh⁺.

¹⁸Hi⁺ ga⁺hlëëyh⁺ dsa⁺ kyaah⁺
cha⁺ga⁺miih⁺ juu⁺ he⁺ ga⁺mi⁺jnääy⁺
ha⁺ lã⁺ la⁺ ju⁺hmëë⁺ he⁺ ma⁺ kway⁺.

¹⁹Hi⁺ ga⁺juyh⁺ kih⁺ Herode hi⁺
ma⁺ laa⁺ ta⁺, kih⁺ he⁺ ma⁺ kyaayh⁺

Herodía mé Felipe, he' ba' dsa-nūuh- øøyh'. Hi' ga' jūuyh' kih' Herode, kih' ga' lā-jē' he' hliih' he' ma' jmeey'. ²⁰Hi' kēē- ga' ga' bāāh- Herode jyoh' dsoo', heh' he' ga'taayh- Jwaa' neh' ne'.

Ga'saa- Jesús jmiī-

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹Koo- jmiī' lā' ma' cheh' Jwaa' chaa- dsa- jmiī', Jesús ka-lāh' ga'saa- jmiī'. Ta' ko-jiih' ma' ngii' Jesús kiyh' kih' Dio ga' na' gyūuh' jmi-gyūuh'. ²²Hi' ga' jyoo' nē kiyh' Jmi-lle' Na-jngii', ga' lā-jnāy', laay' lā-koh' jaa- juu'. Lā' chah' ja' ga' lā-nūuh' koo- juu' he' ja' gyūuh' he' ma' jāh'.

—Hne- laah' gyūuh' kyaan' hi' hnaan'. Peer- chaan- llu' kyaah' hne'.

Jee' la- na-sii- jmiī- kih' dsa- ma-gyūh- kyaā' Jesús

(Mt. 1:1-17)

²³Ma' hāā' Jesús koo- gyii'gya' jī-ne' ma' ga-løøy' kway' juu'. Ma' jmāā' dsih' laay' joo' José. José he' ma' laa' joo' Elí. ²⁴Elí he' ma' laa' joo' Matat. Matat he' ma' laa' joo' Leví. Leví he' ma' laa' joo' Melqui. Melqui he' ma' laa' joo' Jana. Jana he' ma' laa' joo' José. ²⁵José he' ma' laa' joo' Matatía. Matatía he' ma' laa' joo' Amó. Amó he' ma' laa' joo' Nahum. Nahum he' ma' laa' joo' Esli. Esli he' ma' laa' joo' Nagai. ²⁶Nagai he' ma' laa' joo' Maat. Maat he' ma' laa' joo' Matatía. Matatía he' ma' laa' joo' Semei. Semei he' ma' laa' joo' José. José he' ma' laa' joo' Judá. ²⁷Judá he' ma' laa' joo' Joana. Joana he'

ma' laa' joo' Resa. Resa he' ma' laa' joo' Zorobabel. Zorobabel he' ma' laa' joo' Salatiel. Salatiel he' ma' laa' joo' Neri. ²⁸Neri he' ma' laa' joo' Melqui. Melqui he' ma' laa' joo' Adi. Adi he' ma' laa' joo' Cosam. Cosam he' ma' laa' joo' Elmodam. Elmodam he' ma' laa' joo' Er. ²⁹Er he' ma' laa' joo' Josué. Josué he' ma' laa' joo' Eliezer. Eliezer he' ma' laa' joo' Jorim. Jorim he' ma' laa' joo' Matat. ³⁰Matat he' ma' laa' joo' Leví. Leví he' ma' laa' joo' Simeón. Simeón he' ma' laa' joo' Judá. Judá he' ma' laa' joo' José. José he' ma' laa' joo' Jonán. Jonán he' ma' laa' joo' Eliaquim. ³¹Eliaquim he' ma' laa' joo' Melea. Melea he' ma' laa' joo' Mainán. Mainán he' ma' laa' joo' Matata. Matata he' ma' laa' joo' Natán. ³²Natán he' ma' laa' joo' David. David he' ma' laa' joo' Isaí. Isaí he' ma' laa' joo' Obed. Obed he' ma' laa' joo' Booz. Booz he' ma' laa' joo' Salmón. Salmón he' ma' laa' joo' Naasón. ³³Naasón he' ma' laa' joo' Aminadab. Aminadab he' ma' laa' joo' Aram. Aram he' ma' laa' joo' Esrom. Esrom he' ma' laa' joo' Fare. Fare he' ma' laa' joo' Judá. ³⁴Judá he' ma' laa' joo' Jacob. Jacob he' ma' laa' joo' Isaac. Isaac he' ma' laa' joo' Abraham. Abraham he' ma' laa' joo' Taré. Taré he' ma' laa' joo' Nacor. ³⁵Nacor he' ma' laa' joo' Serug. Serug he' ma' laa' joo' Ragau. Ragau he' ma' laa' joo' Peleg. Peleg he' ma' laa' joo' Heber. Heber he' ma' laa' joo' Sala. ³⁶Sala he' ma' laa' joo' Cainán. Cainán he' ma' laa' joo' Arfaxad. Arfaxad he' ma' laa' joo' Sem. Sem he' ma' laa' joo' Noé. Noé he' ma' laa' joo' Lamec.

³⁷Lamec heʼ maʼ laaʼ jooʼ Matusalén. Matusalén heʼ maʼ laaʼ jooʼ Enoc. Enoc heʼ maʼ laaʼ jooʼ Jared. Jared heʼ maʼ laaʼ jooʼ Mahalaleel. Mahalaleel heʼ maʼ laaʼ jooʼ Cainán. ³⁸Cainán heʼ maʼ laaʼ jooʼ Enó. Enó heʼ maʼ laaʼ jooʼ Set. Set heʼ maʼ laaʼ jooʼ Adán. Adán heʼ maʼ laaʼ jooʼ Dio.

Gaʼkaʼ hiʼ saʼlluʼ dséʼ Jesús

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

4 Cha-miith beʼ kihʼ Jmiʼlleʼ Na-jngiiʼ maʼkyeʼ Jesús. He-jaʼ ma-laʼ ma-saayʼ jmiʼ cha-jmiʼ Jordan, lá-chaʼ jaʼ gaʼjooʼ Jmiʼlleʼ kiyhʼ ngooyʼ taʼ jeeʼ laʼ hwaʼ kiiʼ. ²Jeeʼ jaʼ gaʼjääʼ toʼlooʼ jmiʼ jeeʼ gaʼkaʼ hiʼ saʼlluʼ dséʼ. Saʼ chaʼ gaʼkuyhʼ niʼ miith taʼkoʼjiith maʼ gyayʼ jeeʼ jaʼ. Ma-ngééʼ heʼ jaʼ, jaʼ kyoyhʼ. ³He-jaʼ gaʼjähʼ hiʼ saʼlluʼ siiyhʼ:

—Cherʼmahʼ dsooʼ laahʼ Jooʼ Dio, jmeeʼ hihʼ mahʼ liiʼ heʼ niith kuuʼ laʼ.

⁴Mahʼ gaʼjeehʼ Jesús juuʼ kiyhʼ, gaʼjähʼ:

—Ma-na-siiʼ baʼ: “Jaʼ ma-laʼ kyaahʼ heʼ kihʼhihnʼ jmeeʼ chaaʼ jneʼ. Kyaahʼ lá-jéʼ juuʼ kihʼ Dio baʼ jmeeʼ chaaʼ jneʼ.”

⁵He-jaʼ gaʼjooʼ hiʼ saʼlluʼ kiyhʼ láʼ gaʼtëʼ kooʼ mohʼ niiʼ mahʼ kyaahʼ koʼhwééʼ pihʼ baʼ gaʼheeyhʼ lá-kaaʼ jeeʼ jwiiʼ kaahʼ heʼ chaʼ jmiʼgyuʼ.

⁶Mahʼ gaʼjähʼ:

—Kwanʼ jwéʼ mahʼ jmeehʼ hihʼ lá-kaaʼ jeeʼ jwiiʼ naʼ, hiʼ kwéehnʼ hneʼ lá-jéʼ gaʼ heʼ laʼ naʼhnaahʼ heʼ chaʼ kihʼ. Jééhʼ, jnäʼ gaʼhyohnʼ lá-jéʼ heʼ naʼ hiʼ leʼ kwéehnʼ hiʼ llaʼ dsénʼ. ⁷Lá-jéʼ heʼ naʼ kwéehnʼ hneʼ cherʼmahʼ gaʼjuuhʼ jnéhʼ chaʼnénʼ, jmaähʼ jnäʼ jooʼhnʼ.

⁸Mahʼ gaʼjähʼ Jesús siiyhʼ:

—Gwaahʼ kiʼ jnäʼ Tanaʼ, jééhʼ ma-na-siiʼ baʼ jeeʼ jyohʼ ka-lähʼ: “Kihʼ Dsa-jooʼhʼ hiʼ laaʼ Dio kyaahʼ baʼ jmeehʼ juuhʼ. Kihʼ jaaʼ hñiiʼ bihʼ jmeehʼ taʼheʼ.”

⁹Ma-ngééʼ heʼ jaʼ, gaʼjooʼ hiʼ saʼlluʼ kiyhʼ taʼ jeeʼ chihʼ gwahʼ jwiiʼ Jerusalén. Maʼ gaʼllaʼnäyʼ jeeʼ jaʼ, gaʼjääyʼ láʼ gaʼtëʼ gyuuhʼ kihʼ gwahʼ juuhʼ, gaʼsiiyhʼ:

—Cherʼmahʼ dsooʼ laahʼ Jooʼ Dio, jwääʼ hñaahʼ láʼ gaʼtëʼ hwaʼ. ¹⁰Jééhʼ na-siiʼ baʼ ka-lähʼ:

Dio cheeʼ ángele kyaayʼ kooʼ kyaʼ mahʼ háäyʼ hneʼ.

¹¹Lá-jaʼ jääyʼ hneʼ láʼ háäyʼ goohʼ, mahʼ saʼ lla-nuʼ tiith kyaahʼ kuuʼ.

¹²Mahʼ gaʼjeehʼ Jesús juuʼ kiyhʼ, gaʼjähʼ:

—Ma-na-siiʼ baʼ ka-lähʼ: “Taʼ kaʼ dséʼ Dio hiʼ laaʼ Dsa-jooʼhʼ kyaahʼ.”

¹³Ma-laʼ maʼkaʼ hiʼ saʼlluʼ dséʼ Jesús, gaʼlá-ooʼyʼ kiyhʼ miith jmiʼ.

Gaʼlooʼ Jesús kwayʼ juuʼ hwaʼ Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴Ma-ngééʼ heʼ jaʼ, ngaahʼ Jesús taʼ hwaʼ Galilea kyeyʼ cha-miith beʼ kihʼ Jmiʼlleʼ Na-jngiiʼ. Maʼ hiiʼ juuʼ kiyhʼ lá-kaaʼ jeeʼ jwiiʼ heʼ täähʼ lá-kuʼ lá-jiiʼ hwaʼ jaʼ. ¹⁵Maʼ mi-tëéyʼ dsaʼ hiʼ täähʼ lá-kooʼ lá-kooʼ gwahʼ mähʼ hiʼ gaʼlá-jééʼ dsaʼ gaʼjmeéʼ juuhʼ kiyhʼ. ¹⁶Gaʼllaayhʼ jeeʼ jwiiʼ Nazaret jeeʼ gaʼkwaayʼ. Gaʼheyʼ nehʼ gwahʼ mähʼ lá-kooʼ maʼ tëéyʼ jmeeyʼ jmiʼ heʼ teehʼ dsaʼ dséʼ. Jeeʼ jaʼ gaʼnooyʼ mahʼ gaʼhëyʼ juuʼ kihʼ Dio heʼ ma-na-siiʼ jääʼ. ¹⁷Gaʼkwéehnʼ dsihʼ jeʼ heʼ gaʼsiiʼ Isaíá hiʼ maʼ ngééʼ juuʼ kihʼ Dio. Gaʼjiyʼ moʼjeʼ mahʼ gaʼjnøoyhʼ jeeʼ na-siiʼ lá-laʼ:

¹⁸ Kyen' Jmi'lle' kih' Dio në' kin'.
Ma hñaay' jnä' mah' kwan'
ju'hmëë' kih' hi' tä'nee'.
Ga'cheey' jnä' mah' hlëëhn' hi'
sa' cha' o'joh' dsë' kih'.
Jmeen' juu' ha' lä' jee' lää' hi'
tääh' neh' ñe'.
Jmeen' jëë' hi' tuu'.

Lään' dsa' hi' dsa-ngëë' lli'wii'.
¹⁹ Jmeen' juu' he' ma-tøohn' ji' ñe'
he' mi-jää' Dio dsa'.

²⁰ Ma-ngëë' ma'hë' Jesús juu' ja',
ga'bäay' mo'je' mah' ga-ngëëy' kih'
hi' ma' hä' goo', ja' ga' gyay'.
Lä' jëë' hi' ma' tääh' jee' ja' ma'
jëëy' koo' hweh'. ²¹ Mah' ga'løoy'
hlëëyh' dsa' he':

—Na' ma-lä-te' juu' kih' Dio he'
ma'hën' chänëh' hnäh'.

²² Ga'lä' jëë' ba' dsa' ma' hlëëh'
llu' kih' Jesús, hi' ma' dsaa' dsëy'
kih' jnaah' la' juu' he' ma' hlëëh'
Jesús. Mah' ma' jäh'y':

—¿Che' ja' he' jo'ñuuh' José hi'
na'?

²³ He'ja' ga'jäh' Jesús siiyh' dsa'
he':

—Ma' ba' jnä' he' jwiih' jnä' juu'
he' tëëh' hnäh' hlëëh', he' jäh'
lä'la': "Jmee' më' kyah' hñaah',
cher'mah' dsoo' laah' të'më. Jmee'
ka'läh' jee' la' jwii' kyah' lä'jë'
he' ma'nuu' jnääh' ga'jmeeh' jwii'
Capernaum, ja'ga' la' dsoo'."

²⁴ Hi' ga'hlëëh' gyih' jyoh' juu',
ga'jäh'y':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh'.
Ni' jaa' dsa' hi' ngëë' juu' kih' Dio
sa' heeh' dsih' jee' jwii' gooy'.

²⁵ Ju'dsoo' jwëëhn' hnäh'. Lä'koo'
ma' gya' Elía hi' ga-ngëë' juu' kih'
Dio ga'hna' jma' hnë' ji' ñe' na-dsë'
jñee' sih' hi' ha' koh' hoo' sa'

ga'lä'cha' lä'kaa' hwa' ja'. Jmii'
ja', ma' chaa' jwëë' dsa-më' hñii'
hwa' Israel. ²⁶ Pero sa' ga'cheë' Dio
Elía kih' ni' jaa' dsa-më' hñii' he'.
Ga'cheey' kih' jaa' dsa-më' hñii' hi'
ma' chaa' Sarepta koo' kih' Sidón
ba'. ²⁷ Lä'ja' ka'läh' jmi' kih' Eliseo
hi' ga-ngëë' juu' kih' Dio llo'joo'.
Ma' chaa' jwëë' dsa' hi' ma' dsaah'
hmih' høø' hwa' Israel. Pero ni' jaa'
hi' he' sa' ga'hlaa'. Ma'la' Naamán
hi' ma' chaa' hwa' Siria ba' ga'jä'
kih' —ga'jäh' Jesús.

²⁸ Lä'jëë' hi' ma' tääh' neh'
gwah' ja', ga'lä'leey' jwërte lä' ma'
ga'nuuy' juu' ja'. ²⁹ Ga'noo' lä'jëë'
dsa' he' mah' ga'sëëh' dsih' ta' chuuh'
jwii'. Ga'jäy' lä' ga'të' gyuuh' moh'
jee' la' jee' jwii' ja', mah' ma' jwäy' ta'
chasi' ñiih'. ³⁰ Pero he' ga'la', ga'koo'
Jesús jwë' kiyh' ga-ngëëy' to'dsaah' jee'
kih' dsa' he', ngooy' ta' jee' jyoh'.

**Ga'lleë' Jesús jmi'lle' hliih' kih' jaa'
dsa'**

(Mr. 1:21-28)

³¹ Ngoo' Jesús ta' Capernaum,
koo' jwii' he' nøø' hwa' Galilea.
Ga'kway' juu' jmi' he' tee'h' dsa'
dsë'. ³² Lä'jëë' dsa' ma' dsaa' dsë'
kih' juu' he' ma' kway' ja'. Jëëh',
ma' hlëëyh' kyaah' cha'miih' be'.

³³ Ma' hää' neh' gwah', jaa' dsa'
hi' ma' kye' jmi'lle' hliih' mah'
ga'hlëëyh' koo' ki'gaa'. ³⁴ Ga'jäh'y':

—Ta' kaah' jnääh', Jesús dsa'
Nazaret. ¿Che' ma'ñeh' mah'
mi'llaah' jnääh'? Kyuu' jnääh' hne'.
Hne' ba' he' hi' na'jngëë' kyaa' Dio.

³⁵ Mah' ga'juuh' Jesús kih' jmi'lle'
hliih' he', ga'siyyh':

—Ta' tooh' miih'. Go'hëë' kih' dsa'
na' —ga'jäh'y'.

Lä⁺jiih¹ ga⁺tah¹ dsa⁻he¹ hwa¹
to⁺lo⁺ në⁺ dsa⁻ga⁺jmeē¹ jmi⁻lle¹
hliih¹ he¹ mah¹ ya⁺hēē¹ bih¹. Pero ni⁻
miih⁻ dsoo⁺ sa⁺ ga⁺jmeey¹ kih¹ dsa⁻
he¹. ³⁶Peer⁺ ga⁺jwaah¹ dsa⁻kyaa¹
juu¹ he⁻ ga⁺hlēēy¹ ja⁻, ma⁺ hlēēy⁻
dsa⁻kyaa¹h, ma⁺ jāy¹:

—ēHee⁻ ba⁺ juu¹ na⁻? He⁻ ba⁺ che⁻
bee¹ juu¹ kiy¹. Ha⁻ lä⁺ liy⁺ jmeey¹
mada⁻ kih¹ jmi⁻lle¹ hliih¹ mah¹
hwēēy⁺.

³⁷Ga⁺lä⁺cha⁺ juu¹ kih¹ Jesús lä⁺kaa⁻
jee⁺ jwi⁻ he⁻ tääh⁺ lä⁺ku⁺ lä⁺jii¹ kih¹
hwa¹ ja⁻.

Ga⁺mi⁻hläā¹ Jesús ma⁻choo¹ Simón

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸Ma⁺ ya⁺hēē¹ Jesús neh⁺ gwah⁺
ja⁻, ngooy¹ ta⁺ kih¹ Simón. Jee⁺ ja⁻
ma⁺ kyaa¹ ma⁻choo¹ Simón dsaah⁺
kyaa¹ llii¹. He⁻ja⁻ ga⁺chuu¹ dsa⁻
kyaa¹ Jesús mah¹ mi⁻hläāy¹.

³⁹He⁻ja⁻ ga⁺tōh¹ Jesús lle⁺ jee⁺ kyaa¹,
ga⁺jmeey¹ hih⁺ kih¹ llii¹ ja⁻. Mah¹
ya⁺hi¹ llii¹. Lä⁺chah¹ ja⁻ ga⁺noo⁻
ma⁻choo¹ Simón he¹, ga⁺jmeey¹ he⁻
ga⁺kuh¹ ga⁺hi¹ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻.

Ga⁺mi⁻hläā¹ Jesús jwēē¹ hi⁻ dsaah⁺

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰Ma⁺ ga⁺nuu⁻ jmi⁺ ja⁻, lä⁺jēē⁺
dsa⁻hi⁻ ma⁺ chaa⁻ dsa⁻dsaah⁺ kyaa¹
na⁺näy¹ na⁺jäy¹ cha⁺nē⁺ Jesús.
Na⁻ku⁺ na⁻ngi⁺ dsoo⁺ ma⁺ laa¹
dsa⁻dsaah⁺ he¹. He⁻ja⁻ ga⁺kye⁻ Jesús
goo⁻ nē⁺ kih¹ lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ mah¹
ga⁺mi⁻hläāy¹. ⁴¹Kih¹ jwēē¹ dsa⁻dsaah⁺
he¹ ga⁺hwēē¹ jmi⁻lle¹ hliih¹, hi⁻ ma⁺
tooy⁻ miih⁺ ma⁺ jāy¹:

—Hne⁻ laah¹ Joō¹ Dio.

Pero ma⁺ juuh⁻ Jesús kiy¹. Sa⁺ ma⁺
kway⁺ jwē¹ ma⁺ hlēēy¹, jēē¹ ma⁻ñe⁻
ba⁺ jmi⁻lle¹ hliih¹ he⁻ laay¹ Cristo.

**Ga⁺kwa¹ Jesús juu¹ neh⁺ gwah⁺ mäh⁻
kih¹ dsa⁻gooy¹**

(Mr. 1:35-39)

⁴²Ma⁺ ga⁺jnä¹ ja⁻, ya⁺hēē¹
Jesús ngoo¹ ta⁺ jee⁺ sa⁺ chaa⁻
dsa⁻. Lä⁺chah¹ ja⁻ ga⁺taah⁻ dsa⁻
ga⁺hnaay⁻ lä⁺jiih¹ ga⁺jnäāy⁺. Hi⁺
ga⁺ha¹ dsa⁻kiy¹, sa⁺ ma⁺ kway⁺ jwē¹
ma⁺ dsooy¹ ta⁺ jee⁺ jyoh¹. ⁴³Pero
Jesús ga⁺jäh¹ siiy⁺:

—Jmee⁺ bi⁺ kin⁺ niin⁻ ta⁺ jee⁺ jyoh¹
na⁺kan⁻ ju⁺hmēē¹ he⁻ mi⁻jnäā⁻ ha⁻ lä⁺
jäā⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih¹. Kih¹ he⁻ la⁻
ba⁺ na⁻hñaan⁻ jan¹.

⁴⁴He⁻ja⁻ ngooy¹ na⁺kway⁻ juu¹
lä⁺koo⁻ lä⁺koo⁻ gwah⁺ kih¹ dsa⁻
judiu he⁻ tōō¹ hwa¹ Galilea.

Jwēē¹ hmooh⁻ ga⁺taah⁻ neh⁺ sa⁺hma⁺

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

5 Koo⁻ hä⁺ ma⁺ cheh¹ Jesús
cha⁺hoo¹ jmi⁻juuh⁻ he⁻ hla⁻
hwa¹ Genesaret. Jee⁺ ja⁻ ga⁺kuh¹
jwēē¹ jwē¹ dsa⁻ lä⁺ku⁺ lä⁺jii¹ kiy¹
hi⁻ hnōō¹ ma⁺ nuu¹ juu¹ kih¹ Dio.

²Ga⁺jēē¹ Jesús tō¹ na⁺moo⁺ he⁻ ma⁺
na⁻hi⁺ cha⁺hoo¹ jmi⁻ ja⁻. Jēē¹,
ma⁻ngēē¹ sa⁺hma⁻hwēē¹ hi⁻ ma⁺
kaah⁻ hmooh⁻, ga⁺taay⁻ ga⁺gyiy¹
ma⁺ kiy¹. ³He⁻ja⁻ ga⁺he¹ Jesús
neh⁺ na⁺moo⁺ he⁻ ma⁺ la⁺ kih¹ Simón.
Ga⁺jmeey¹ mada⁻ kih¹ Simón
mah¹ hlāy¹ ga⁺ miih⁻ na⁺moo⁺ ja⁻
ta⁺ jee⁺ juuh⁻ jmi⁻. Mah¹ ga⁺gyay⁻
neh⁺ na⁺moo⁺ ja⁻, ga⁺lōōy¹ hlēēy⁻
lä⁺jēē⁺ dsa⁻. ⁴Ma⁺ ga⁺dsaa¹ juu¹ kiy¹,
ga⁺siiy⁺ Simón:

—Ma⁻nōōn⁻ ta⁺ jee⁺ juuh⁻ ga⁺ mah¹
hiih¹ hnäh¹ sa⁺hma⁺ kyah¹ hnäh¹.

⁵Mah¹ ga⁺jēē⁻ Simón juu¹ kiy¹:

—Ta⁺jwoh¹ kyaa¹. Lä⁺taa¹ hwē¹
ma⁻kooh⁻ jnäāh⁻ sa⁺hma⁺. Sa⁺ chaa⁻

ma⁻lēh⁺ jnääh⁺ ni⁺ miih⁻. Pero cher'mah⁺ lä⁺ ja⁻ jwah⁺, hii⁺ ba⁺ jnä⁺ sa'hma⁺.

⁶Ma⁻ngēē⁺ ma⁻hiy⁺ sa'hma⁺ ja⁻, lä⁺ chah⁺ ja⁻ ga⁺sēēy⁺. Peer⁺ jwēē⁺ jwēte hmooh⁻ ga⁺taah⁺ neh⁺ hma⁺ ja⁻, lä⁺ jiih⁺ ga⁺lōō⁺ dsa⁻gyii⁺. ⁷He⁻ja⁻ ga⁺jmeey⁺ lii⁻ kih⁺ dsa⁻kyaayh⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jyoh⁺ na⁺moo⁺ mah⁺ ya⁻näy⁺ kway⁺ be⁺. He⁻ja⁻ ya⁻näy⁺, hi⁻ ga⁺kayh⁺ lä⁺ tō⁺ na⁺moo⁺ kiyh⁺ ja⁻. He⁻ja⁻ miih⁻ ga⁺ sa⁺ ga⁺hmäh⁺ neh⁺ jmi⁺. ⁸Ma⁺ ga⁺jēē⁺ Simón Pee⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺juuyh⁺ jñey⁺ cha⁺nē⁺ Jesús, mah⁺ ga⁺siy⁺h⁺:

—Sa⁺ hōō⁺ kwaat⁺ nooh⁺ koo⁺ kin⁺ Dsa⁻jōōh⁺ kyaan⁺. Jēēh⁺ cha⁻ cha⁻miih⁻ dso⁺kye⁻ kin⁺.

⁹Jēēh⁺, ga⁺jwaah⁺ jwēte Pee⁺ lä⁺kye⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ kō⁻jōh⁺ kyaayh⁺, ma⁺ ga⁺jēēy⁺ ha⁻ lä⁺kōō⁻ jwēē⁺ hmooh⁻ hi⁻ ga⁺saayh⁺. ¹⁰Ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻ ga⁺la⁺ kih⁺ Jacobo kyaah⁺ Jwaā⁺ jō⁻nūuh⁺ Zebedeo hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ta⁺ kō⁻jōh⁺ kyaah⁺ Simón. Pero ga⁺jäh⁺ Jesús siy⁺h⁺ Simón:

—Ta⁺ wa⁺ gah⁺. Na⁺ ta⁺ cha⁺nē⁺ dsa⁻ ba⁺ lēēh⁺ na⁺, lla⁺ he⁻ ma⁺ lēēh⁺ hmooh⁻.

¹¹Ja⁻ga⁺ ga⁺lla⁺näy⁺ cha⁺hoo⁺ jmi⁺ kyaah⁺ na⁺moo⁺. Jee⁺ ja⁻ ba⁺ ga⁺llay⁺ lä⁺jē⁺ he⁻ ma⁺ kooyh⁺ ja⁻, mah⁺ ga⁺jmeey⁺ kō⁻jōh⁺ kyaah⁺ Jesús.

Ga⁺mi⁺hläā⁺ Jesús jaa⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ hmih⁺ hōō⁺

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹²Kōō⁻ jmi⁺ ja⁻ ma⁺ hää⁺ Jesús kōō⁻ jee⁺ jwi⁺. Ga⁺llōo⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ hmih⁺ hōō⁺. Ma⁺ ga⁺jēēy⁺ Jesús ga⁺juuyh⁺ jñey⁺ mah⁺ ga⁺jluuy⁺ lley⁺ lä⁺ ga⁺tē⁺ hwa⁺ cha⁺nē⁺ Jesús. Ga⁺chuuy⁺ kyaah⁺, ga⁺jäyh⁺:

—Dsa⁻jōōh⁺ kyaan⁺, cher'mah⁺ le⁺, lēh⁺ ba⁺ hne⁻ cheh⁺ dsoo⁺ he⁻ mi⁻sah⁺ jnä⁺.

¹³He⁻ja⁻ ga⁺hii⁺ Jesús ma⁻goo⁻ mah⁺ ga⁺kyey⁻ nē⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺, mah⁺ ga⁺jäyh⁺:

—Le⁺ ba⁺. Wa⁺ dsa⁻che⁻ dsoo⁺ he⁻ mi⁻sah⁺ hne⁻.

Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺ääh⁺ go⁻te⁻ hmih⁺ hōō⁺ ja⁻. ¹⁴Ma⁻ngēē⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺taah⁺ Jesús juu⁺ mah⁺ sa⁺ kooyh⁺ juu⁺ kyaah⁺ ni⁺ jaa⁻, ga⁺jäyh⁺:

—Gwa⁻ go⁻hääh⁺ hñaa⁺ kih⁺ jmi⁻dsa⁻ lä⁺kōh⁺ jäh⁺ ley⁺ kih⁺ Moisé. Kye⁻ miih⁻ he⁻ kwēēy⁺ lä⁺llu⁺ he⁻ ma⁻na⁺lluuh⁺. Lä⁺ja⁻ go⁻jmeē⁺ mah⁺ lä⁺nē⁻ dsa⁻ he⁻ ma⁻jä⁺ kyah⁺.

¹⁵Pero kōō⁻ jmi⁺ kōō⁻ jmi⁺ cha⁻ga⁺miih⁻ ma⁺ hii⁺ juu⁺ kiyh⁺. Jwēē⁺ dsa⁻ ma⁺ dsa⁻kuh⁺ nuu⁻ juu⁺ he⁻ kway⁺, hi⁻ lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ ma⁺ dsa⁻kuh⁺ jwēē⁺ hi⁻ dsaah⁺ hi⁻ hnōō⁺ jäh⁺ kiyh⁺. ¹⁶Pero Jesús ma⁺ dsooy⁻ ma⁺ dsa⁻ngiyy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio jee⁺ sa⁺ chaa⁻ ni⁺ jaa⁻ dsa⁻.

Ga⁺mi⁺hläā⁺ Jesús jaa⁻ hi⁻ sa⁺ liih⁺ goo⁻ ti⁺

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷Kōō⁻ jmi⁺ ma⁺ gya⁺ Jesús kway⁺ juu⁺. Jee⁺ ja⁻ ma⁺ tääh⁺ kō⁻llaa⁺ fariseo kyaah⁺ ta⁺jwoh⁺ kyaa⁺ ley. Dsa⁻kaah⁺ he⁺ ya⁻näa⁺ lä⁺jē⁺ jwi⁺ mäh⁻ he⁻ na⁻heē⁺ hwa⁺ Galilea, hi⁻ lä⁺ja⁻ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ hwa⁺ Judea ka⁻läh⁺, lä⁺kye⁻ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ Jerusalén. Ma⁺ kye⁻ Jesús cha⁻miih⁻ be⁺ kih⁺ Dio kyaah⁺ he⁻ ma⁺ mi⁻hläy⁺ hi⁻ dsaah⁺. ¹⁸Jmi⁺ ja⁻ ga⁺lla⁺näa⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ jaa⁻ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁺ hi⁻ sa⁺ liih⁺ goo⁻ ti⁺ na⁺ kyaa⁺ nē⁺ jii⁻. Ma⁺ hnōōy⁺ ma⁺ dsa⁻taayh⁺ cha⁺neh⁺ mah⁺ dsa⁻kyaay⁺ cha⁺nē⁺

Jesús. ¹⁹Kih¹ he⁻ ma¹ tääh¹ jwëë¹ dsa⁻, sa⁺ ga⁺la¹ ma¹ taayh⁺ cha¹neh⁺. He⁻ja⁻ ga⁺wiyy¹ ta⁺ gyuu¹ hne¹ mah¹ ga⁺jñiyh¹ miih⁻ ka⁺luu¹ hne¹. Ta⁺ jwë¹ ja⁻, ga⁺jñaa¹ dsa⁻dsaah⁺ he¹ lä⁺kye⁻ jii¹ kiyh¹ to⁺lo⁺ nē⁺ dsa⁻ cha¹nē⁺ Jesús. ²⁰Ma¹ ga⁺jëë¹ Jesús ha⁻ lä⁺koo⁻ dsoo⁺ dsē⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ he¹, he⁻ja⁻ ga⁺jäyh¹ siiyh⁺ dsa⁻dsaah⁺:

—Dsa⁻nñuuh⁻, ma⁻na⁻che⁺ ba⁺ dso⁺kye⁻ kyah¹.

²¹He⁻ja⁻ lä⁺jëë⁺ ta⁻jwoh¹ kyaa¹ ley kyaa¹h¹ dsa⁻ fariseo ga⁺løoy¹ jmeey⁺ hu⁺dsē⁺: “¿Hee⁻ laa¹ dsa⁻nñuuh⁻ na⁻ he⁻ mi⁺kwayh¹ Dio? Jaa¹ Dio ba⁺ lih⁺ che⁺ dso⁺kye⁻ kih¹ dsa⁺.”

²²Pero ga⁺lä⁺liih⁺ ba⁺ Jesús he⁻ hu⁺dsē⁺ ma⁺ jmee⁺ dsa⁻ he¹, he⁻ja⁻ ga⁺siiyh⁺:

—¿He⁻la¹ jmeeh⁻ hnäh¹ hu⁺dsē⁺ lä⁺na⁺? ²³¿Hee⁻ ga⁺ na⁻ sa⁺ jwëëh¹, laah¹ hnäh¹? ¿Che⁺ he⁻ chiih¹ jne¹ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁺: “Ma⁻na⁻che⁺ ba⁺ dso⁺kye⁻ kyah¹”, o he⁻ chiih¹ jnih¹: “Noo⁺, kii¹ jii¹ kyah¹, mah¹ gwaah¹?”

²⁴He⁻ja⁻ jmeen⁺ he⁻ jwëëh¹ ga⁺ mah¹ lä⁺ngëëh¹ hnäh¹, Hi⁻ga⁺lëë¹ngo¹ la⁻ ba⁺ na⁻ngē¹ jwē¹ jmi⁺gyuu¹ mah¹ chey¹ dso⁺kye⁻ kih¹ dsa⁺.

Ja⁻ga⁺ ga⁺jäh¹ Jesús siih⁺ hi⁻ sa⁺ liih⁺ goo⁺ ti⁺ he¹:

—Jnä¹ jwahn⁺ noo⁺, kii¹ jii¹ kyah¹, gwaah¹ cha¹neh⁺ kyah¹.

²⁵Lä⁺chah¹ ja⁻ ga⁺noo⁻ dsa⁻ he¹ cha¹nē⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma¹ tääh¹ jee¹ ja⁻, ga⁺koo¹ jii¹ kiyh¹ jee¹ ma¹ kyaa¹, ngaayh¹ cha¹neh⁺ kiyh¹, jmeey⁺ juuh¹ kih¹ Dio. ²⁶Ga⁺lä⁺jëë⁺ ba⁺ ga⁺lä⁺dsaa¹ jwërte dsē⁺ ma⁺ ga⁺jëë¹ he⁻ja⁻, mah¹ ga⁺jmeey⁺ juuh¹ kih¹ Dio. Ga⁺lä⁺goyh⁺ jwërte, ma¹ jäyh¹:

—Na¹ ba⁺ ra¹ si⁺ ma⁺jëen¹ koo⁻ he⁻ juh¹gaa¹ he⁻ jmee⁺ dsaa¹ dsē⁺ jne¹.

Ga⁺tëëh¹ Jesús Levi

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷Ma⁻ngëë¹ he⁻ja⁻, ngoo¹ Jesús ta⁺ jee¹ jyoh¹. Jee¹ ngoo¹ ja⁻, ga⁺jëë¹ jaa⁻ hi⁻ koo¹ ku⁺sih⁻ hi⁻ ma¹ chee⁻ Leví, ma¹ gya¹ nē⁺ta⁺ kih¹ koo¹ ku⁺sih⁻. Mah¹ ga⁺jäh¹ Jesús siiyh⁺:

—Ña⁻ wa⁺ jmeen⁺ ko⁻jòh¹.

²⁸Ga⁺jä¹ ba⁺ ta⁺ kiyh¹ he⁻ma¹ jmeey⁺ ja⁻, mah¹ ga⁺jmeey⁺ ko⁻jòh¹ kyaa¹h¹ Jesús. ²⁹Leví hi⁻ ma¹ koo¹ ku⁺sih⁻ he¹ ga⁺jmeey⁺ koo⁻ jmi⁺ juuh¹ kih¹ Jesús cha¹neh⁺ kiyh¹. Jwëë¹ dsa⁻ hi⁻ ma¹ koo¹ ku⁺sih⁻ kyaa¹h¹ jñah¹ ga⁺ dsa⁻ ma¹ tääh¹ nē⁺ mes⁺ ko⁻jòh¹ kyaa¹h¹. ³⁰Pero dsa⁻ fariseo kyaa¹h¹ ta⁻jwoh¹ kyaa¹ ley ga⁺taayh⁺ ga⁺ti⁻ ga⁺chooy¹ juu¹ kyaa¹h¹ discípulo kyaa¹ Jesús, ga⁺jäyh¹:

—¿He⁻la¹ kuh⁻huh¹ hnäh¹ ko⁻jòh¹ kyaa¹h¹ dsa⁻ hi⁻ koo¹ ku⁺sih⁻ na⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ kyaa¹h¹ dsa⁻ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻?

³¹He⁻ja⁻ ga⁺jëëh¹ Jesús juu¹ kiyh¹, ga⁺siiyh⁺:

—Sa⁺ jmee⁺ bii¹ të⁺më¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ lluu¹, kih¹ dsa⁻dsaah⁺ ba⁺ jmee⁺ bii¹.

³²Sa⁺ ma⁻jan¹ kih¹ hi⁻ lluu¹, ma⁻jan¹ kih¹ hi⁻ cha⁻ dso⁺kye⁻ kih¹ ba⁺ mah¹ wa⁺ dsa⁻jëeyh¹ kyaa¹h¹ Dio.

Ga⁺ngii¹ dsa⁻ juu¹ he⁻la¹ sa⁺ tü⁺ discípulo ko⁻hwëë¹ he⁻ kuh¹ hiyh¹

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³Ja⁻ga⁺ ga⁺jäh¹ dsa⁻ hi⁻ ma¹ ti⁺choo¹ juu¹ he¹, siiyh⁺ Jesús:

—Dsa⁻ kyaa¹ Jwaa¹ ko⁻lla¹ jiih¹ ba⁺ sa⁺ kuh¹hiyh¹ ma¹ ngiiy¹ kiyh¹ kih¹ Dio, hi⁺ lä⁺ja⁻ jmee⁺ dsa⁻ fariseo ka⁺läh¹. ¿He⁻la¹ sa⁺ jmee⁺ lä⁺ja⁻ discípulo kyaa¹h¹?

³⁴He⁻ja⁻ ga⁺jäh¹ Jesús siiyh⁺:

—Dsa⁻ hi⁻ tääh^ˈ jee^ˈ dsa⁻jee^ˈ goo⁻
dsa⁻, sa⁻ cha⁻ he⁻ kih^ˈ he⁻ tuy^ˈ he⁻
kuh^ˈhiyh^ˈ ta⁻ko⁻jiih^ˈ gya^ˈ dsa⁻nūh⁻
hi⁻ dsa⁻jee^ˈ goo⁻ jee^ˈ ja⁻. ³⁵Pero loo⁻
koo⁻ jmi^ˈ wa⁻ra⁻ ga⁻lleey⁻ dsa⁻nūh⁻
hi⁻ dsa⁻jee^ˈ goo⁻ he⁻. Ma⁻ ja⁻ ga⁻
tu^ˈ dsa⁻ kyaay^ˈ he⁻ kuh^ˈhih^ˈ mah^ˈ
chuuy^ˈ kyaah^ˈ Dio.

³⁶Hi⁻ ga⁻jäyh^ˈ siyh^ˈ juu⁻
na⁻hmää^ˈ la⁻:

—Ni⁻ jaä⁻ dsa⁻ sa⁻ kwa⁻ kih^ˈ, ka^ˈ
koo⁻ jwi^ˈ hmi^ˈh hmëë^ˈ mah^ˈ tōy^ˈ
në^ˈ kih^ˈ hmi^ˈh ma⁻gyuh⁻. Cher^ˈmah^ˈ
lä⁻ja⁻ la⁻, koo⁻ heey^ˈ hmi^ˈh hmëë^ˈ
ba⁻ja⁻. Hi⁻ ni⁻ sa⁻ jeeh^ˈ kwee⁻
hmi^ˈh ma⁻gyuh⁻ kyaah^ˈ jwi^ˈ hmi^ˈh
hmëë^ˈ ja⁻. ³⁷Hi⁻ lä⁻ja⁻, ni⁻ jaä⁻ dsa⁻
sa⁻ kwa⁻ kih^ˈ chiyh^ˈ vin hmëë^ˈ neh⁻
loo⁻ ma⁻gyuh⁻. Cher^ˈmah^ˈ ga⁻chih^ˈ
dsa⁻ vin hmëë^ˈ neh⁻ loo⁻ ma⁻gyuh⁻,
chah^ˈ ba⁻ gyii^ˈ, jëeh^ˈ sa⁻ kwa⁻ jwë^ˈ
ää^ˈ. Tuu^ˈ vin hmëë^ˈ hi⁻ hee^ˈ loo⁻
ka⁻läh^ˈ. ³⁸He⁻ja⁻ neh⁻ loo⁻ hmëë^ˈ ba⁻
dsa⁻hoo⁻ vin hmëë^ˈ. Mah^ˈ lä⁻ja⁻ ba⁻
mi⁻hee⁻ vin hmëë^ˈ ja⁻, kyaah^ˈ loo⁻
hmëë^ˈ ka⁻läh^ˈ. ³⁹Ni⁻ jaä⁻ hi⁻ tēē^ˈ
hih^ˈ jmi^ˈh mi^ˈjeh^ˈ ma⁻ää⁻, sa⁻ tih^ˈ
dsëy^ˈ he⁻ hmëë^ˈ lä⁻chah^ˈ ja⁻. Jëeh^ˈ
jäyh^ˈ: “Llu^ˈ ga⁻ he⁻ ma⁻gyuh⁻.” —
ga⁻jäh^ˈ Jesús.

**Ga⁻hlëeh^ˈ Jesús ha⁻ lä⁻ la⁻ jmi^ˈ he⁻
teeh⁻ dsa⁻ dsë^ˈ**

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

6 Koo⁻ jmi^ˈ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë^ˈ,
ga⁻ngëë^ˈ Jesús jee^ˈ ma⁻na⁻jnäa⁻
chaah^ˈ trigo. Ga⁻hnä^ˈ discípulo kyaay^ˈ
miih⁻ sa⁻gwah^ˈ trigo, ga⁻gyey^ˈ kyaah^ˈ
gooy⁻ mah^ˈ ga⁻kuyh⁻. ²He⁻ja⁻ ko⁻llaa⁻
fariseo ga⁻jäyh^ˈ siyh^ˈ discípulo he⁻:
—¿He⁻ la⁻ jmeeh⁻ hnäh^ˈ he⁻ sa⁻ lle⁻
kih^ˈ jmeeh⁻ hnäh^ˈ jmi^ˈ he⁻ teeh⁻ dsa⁻
dsë^ˈ?

³He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ˈ Jesús siyh^ˈ:

—¿Che⁻ sa⁻ ma⁻heh⁻ hnäh^ˈ jee^ˈ
na⁻sii⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻jmeë^ˈ David
koo⁻ hä⁻, lä⁻ ma⁻ ja⁻ kyoyh^ˈ kyaah^ˈ
hi⁻ ma⁻ ga⁻nää⁻ kyaayh^ˈ? ⁴Ga⁻hey^ˈ
neh⁻ gwah^ˈ mah^ˈ ga⁻kuyh⁻ he⁻niih⁻
he⁻ ma⁻na⁻jōō⁻ he⁻ sa⁻ lle⁻ kih^ˈ ma⁻
kuyh⁻ hi⁻ ga⁻kwëëyh^ˈ dsa⁻ kyaay^ˈ
ka⁻läh^ˈ. Jëeh^ˈ, ma⁻la⁻ jmi^ˈ dsa⁻ ba⁻
ma⁻ na⁻ngë^ˈ jwë^ˈ kuyh⁻ he⁻niih⁻ ja⁻.

⁵Hi⁻ ga⁻jäyh^ˈ ka⁻läh^ˈ:

—Hi⁻ ga⁻lëë^ˈngo^ˈ la⁻ ba⁻ na⁻ngë^ˈ
jwë^ˈ jmeey^ˈ hih^ˈ, hee⁻ na⁻ he⁻ ga⁻tëë^ˈ
jmeë^ˈ dsa⁻ jmi^ˈ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë^ˈ.

**Ga⁻mi⁻hlää⁻ Jesús jaä⁻ dsa⁻ jmi^ˈ he⁻
teeh⁻ dsa⁻ dsë^ˈ**

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶Jyoh^ˈ ka⁻läh^ˈ jmi^ˈ he⁻ teeh⁻
dsa⁻ dsë^ˈ ga⁻he^ˈ Jesús neh⁻ gwah^ˈ
mäh⁻ mah^ˈ ga⁻lōōy^ˈ kway^ˈ juu⁻.
Jee^ˈ ja⁻ ma⁻ hää^ˈ jaä⁻ dsa⁻nūh⁻ hi⁻
ma⁻lä⁻kii⁻ ma⁻goo⁻ ra⁻llu^ˈ. ⁷Hi⁻ ma⁻
tääh^ˈ ta⁻jwōh^ˈ kyaa^ˈ ley kyaah^ˈ dsa⁻
fariseo tääy⁻ Jesús, ma⁻ jëëy⁻ che⁻
mi⁻hlääy⁻ dsa⁻ jmi^ˈ he⁻ teeh⁻ dsa⁻
dsë^ˈ mah^ˈ lä⁻ja⁻ ma⁻ le^ˈ ma⁻ hniiy^ˈ
kiyh^ˈ. ⁸Pero ma⁻ ñe⁻ ba⁻ Jesús he⁻
huu^ˈdsë⁻ ma⁻ jmeë^ˈ dsa⁻ he⁻, he⁻ja⁻
ga⁻siyh^ˈ dsa⁻ hi⁻ ma⁻lä⁻kii⁻ ma⁻goo⁻
he⁻:

—Noo⁻, mah^ˈ ña⁻ jee^ˈ to^ˈdsaah⁻ la⁻.

Mah^ˈ ga⁻noo⁻ dsa⁻ he⁻ jee^ˈ
to^ˈdsaah⁻ ja⁻. ⁹He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ˈ Jesús
siyh^ˈ dsa⁻kaah^ˈ he⁻:

—Ngiin⁻ koo⁻ mi^ˈjuu^ˈ kyah^ˈ hnäh^ˈ.
¿Hee⁻ na⁻ na⁻ngë^ˈ jne^ˈ jwë^ˈ jmeen^ˈ
jmi^ˈ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë^ˈ, che⁻ he⁻ llu⁻
o che⁻ he⁻ hliih^ˈ? ¿Che⁻ lää⁻ jne^ˈ jaä⁻
hi⁻ ma⁻ngoo^ˈ ga⁻juu^ˈ o kwan^ˈ jwë^ˈ
juuy^ˈ?

¹⁰Ga⁻jëë^ˈ Jesús ko⁻hwëë^ˈ lä⁻ja⁻
kih^ˈ lä⁻jëë^ˈ hi⁻ ma⁻ tääh^ˈ lä⁻ku⁻

lä⁺ji⁺i kiyh⁺ ja⁻, mah⁺ ga⁻siiyh⁺ hi⁻
ma⁺ dsaah⁺ he⁺:

—Niih⁻ ma⁻gooh⁻.

Mah⁺ ga⁻niih⁺ dsa⁻ he⁺ ma⁻goo⁻.
Lä⁺chah⁺ ja⁻, ga⁻jä⁺ go⁻te⁻ ma⁻gooy⁻.
¹¹Peer⁺ ga⁻lä⁺lle⁺e⁺ dsa⁻kaah⁺ he⁺,
mah⁺ ga⁻siiyh⁺ dsa⁻kyaayh⁺:
—¿Ha⁻ lä⁺ jmeen⁺ kih⁺ Jesús?

**Ga⁻hñaa⁺ Jesús lä⁺jë⁺e⁺ gya⁻tuu⁺
apóstole**

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹²Jmii⁺ ja⁻ ñee⁺ Jesús ta⁻ koo⁻
moh⁺ na⁻ngiiy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio lä⁺jiih⁺
ga⁻jñäyh⁺ hwë⁺ ja⁻. ¹³Ma⁺ ga⁻jñä⁺ ja⁻,
ga⁻tëeyh⁺ lä⁺jë⁺e⁺ discípulo kyaay⁺,
mah⁺ ga⁻lleeyh⁺ gya⁻tuu⁺ ba⁺. Hi⁻
he⁺ ga⁻tëeyh⁺ apóstole. ¹⁴Ga⁻lleeyh⁻
Simón hi⁻ ma⁺ tëeyh⁻ Pee⁺, Andre⁺
øøh⁺ Simón, Jacobo kyaah⁺ Jwaa⁺,
Felipe kyaah⁺ Bartolomé, ¹⁵Matä⁺,
Tamä⁺, Jacobo jo⁻ñuu⁺ Alfeo,
Simón hi⁻ ma⁺ tëeyh⁻ Zelote, ¹⁶Juda
øøh⁺ Jacobo, kyaah⁺ Juda Iscariote
hi⁻ ga⁻ngëe⁺ Jesús.

**Ga⁻kwa⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ jwë⁺e⁺ dsa⁻
(Mt. 4:23-25)**

¹⁷Ga⁻jñaa⁺ Jesús ta⁻ hwa⁺ mii⁺
ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ discípulo kyaay⁺.
Peer⁺ jwë⁺e⁺ dsa⁻ ga⁻lla⁺näa⁺ jee⁺
ja⁻, dsa⁻ chaa⁻ lä⁺kaa⁻ hwa⁺ Judea,
kyaah⁺ dsa⁻ chaa⁻ Jerusalén, dsa⁻
chaa⁻ Tiro kyaah⁺ Sidón jwii⁺ he⁻
tääh⁺ cha⁻hoo⁺ jmi⁻ñeeh⁺. Lä⁺jë⁺e⁺
dsa⁻ he⁺ ga⁻lla⁺näa⁺ he⁻ hnøøy⁺ nuuy⁺
juu⁺ kih⁺ Jesús hi⁺ ga⁻lla⁺näa⁺ hi⁻
dsaah⁺ mah⁺ jä⁺ kiyh⁺. ¹⁸Lä⁺jë⁺e⁺ hi⁻
ma⁺ jëe⁻ wii⁺ he⁻ ma⁺ jmee⁺ jmi⁻lle⁺
hliih⁺ kiyh⁺, lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ ga⁻jä⁺
kiyh⁺. ¹⁹He⁻ja⁻ ma⁺ jmee⁺ dsa⁻ bii⁺
ha⁻ lä⁺ jee⁺ tëey⁺ suy⁺ miih⁺ sa⁻hmiih⁺
kih⁺ Jesús, kih⁺ he⁻ ma⁺ hwëe⁺ be⁺

kiyh⁺ he⁻ kyaah⁺ ma⁺ mi⁻hlääy⁺
lä⁺jë⁺e⁺ dsa⁻.

**Llu⁺ la⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ hnaah⁻ Dio
(Mt. 5:1-12)**

²⁰Ga⁻jëe⁺ Jesús jee⁺ ma⁺ tääh⁺ lä⁺jë⁺e⁺
discípulo kyaay⁺ mah⁺ ga⁻jäyh⁺:

—Llu⁺ la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hi⁻ tä⁻ñee⁺,
jëeh⁺ jää⁺ ba⁺ Dio hnäh⁺ lä⁺hih⁺ kih⁺.
²¹Llu⁺ la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hi⁻ kyoh⁺ na⁺,
jëeh⁺ lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ mo⁻so⁻ lä⁺kyah⁺
hnäh⁺. Llu⁺ la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hi⁻
ki⁻hoo⁺ na⁺, jëeh⁺ ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻ lloo⁻
koo⁻ jmi⁺ lä⁺chaa⁻ hnäh⁺ llu⁺.

²²Llu⁺ la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ wa⁻ra⁻
ga⁻lä⁺høøh⁻ dsa⁻ kyah⁺ hnäh⁺, o wa⁻ra⁻
ga⁻hwëe⁺ dsa⁻ hnäh⁺ jee⁺ kiyh⁺, wa⁻ra⁻
ga⁻hlëeh⁻ dsa⁻ wii⁺ kyah⁺ hnäh⁺, o
wa⁻ra⁻ ga⁻jmääy⁺ hnäh⁺ lä⁺koh⁺ jaa⁻
dsa⁻ hlëeh⁻ kwaan⁺ kih⁺ Hi⁻ga⁻lëe⁺ngo⁺
lä⁺. ²³Lä⁺ ma⁺ dsa⁻ngëe⁺ hnäh⁺ lä⁺ja⁻,
wa⁺ jëe⁻ hoh⁺ hnäh⁺, wa⁺ chaa⁻ hnäh⁺
llu⁺, jëeh⁺ cha⁻ koo⁻ he⁻ llu⁺ jwërte he⁻
hñah⁺ hnäh⁺ gyuu⁺ ya⁺jwii⁺. Ma⁺ra⁺
he⁻ jmeeh⁺ ba⁺ dsa⁻ hnäh⁺, jëeh⁺ lä⁺ja⁻
ma⁺ jmee⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁺ kyaay⁺ kih⁺
lä⁺jëe⁺ hi⁻ ga⁻ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio.

²⁴Peer⁺ jwii⁺ hnäh⁺ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺.
Jëeh⁺, ja⁻ba⁻ jiih⁺ kyeh⁺ hnäh⁺ o⁻jøh⁺
dsë⁻. ²⁵Peer⁺ jwii⁺ hnäh⁺ hi⁻ na⁻kë⁺
na⁺, jëeh⁺ lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ lä⁺kyah⁺
hnäh⁺. Peer⁺ jwii⁺ hnäh⁺ hi⁻ tääh⁺
ngii⁺ na⁺. Jëeh⁺, ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻ lloo⁻
koo⁻ jmi⁺ ki⁻hoo⁺ hnäh⁺. ²⁶Peer⁺
jwii⁺ hnäh⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻hlëeh⁻ lä⁺jëe⁺
dsa⁻ llu⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Jëeh⁺ lä⁺ja⁻
ma⁺ jmee⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁺ kyaay⁺ kih⁺
hi⁻ ma⁺ ngëe⁺ juu⁺ ta⁻juu⁺ kih⁺ dsa⁻.

**Hnøø⁺ hnää⁺ jne⁺ hi⁻ na⁻høøh⁺ jnän⁻
(Mt. 5:38-48; 7:12)**

²⁷Pero jnä⁺ jwëeh⁺ hnäh⁺ lä⁺jëe⁺
hnäh⁺ hi⁻ tääh⁺ nuu⁻ jee⁺ la⁻. Wa⁺ hnaah⁺

hnäh' lä' jēē' hī' na' hōōh' kyah' hnäh'. Jmee' llu' kih' hī' sa' hnāā' hnäh'. ²⁸ Ngii' hnäh' llu' kih' hī' jwā' dso' jwii' kyah' hnäh'. Ngii' hnäh' kih' Dio kih' hī' jnaah' hnäh' juu' wi'. ²⁹ Cher'mah' hī' ga' jnoo' koō' jwoo' mo' nēh', kwēēyh' ka' lāh' jyoh' jwoo'. Hi' cher'mah' hī' ga' jnuuh' hmih' lloo' kyah', kwēēyh' ka' lāh' sa' kooh'. ³⁰ Cher'mah' hī' ga' ngii' miih' he' cha' kyah', ja' kwēēyh' ba'. Hi' cher'mah' hī' ga' jnuuh' he' la' kyah', mo' to' ngiih' he' ja'. ³¹ Lä' koō' hnooh' hnäh' jmee' dsa' kyah' hnäh', ja' ba' lä' ja' jmee' hnäh' kiyh' ka' lāh'.

³² Pero, cher'mah' hnaah' hnäh' ma' la' hī' hnāā' hnäh' ba', ħa' jmāā' he' na' kyah' hnäh'? Jēēh', lä' ja' ka' lāh' hī' hnāā' dsē', hnāāy' ma' la' hī' hnāā' hñiiy' ba'. ³³ Hi' cher'mah' jmeeh' hnäh' llu' kih' hī' jmee' llu' kyah' hnäh', ħa' jmāā' he' na' kyah' hnäh'? Jēēh', ja' ba' lä' ja' jmee' hī' hnāā' dsē' ka' lāh'. ³⁴ Hi' cher'mah' ga' mi' hāāh' hnäh' dsa' hī' laah' hnäh' ngēēy' ba', ħa' jmāā' he' na' kyah' hnäh'? Jēēh', ja' ba' lä' ja' jmee' hī' hnāā' dsē', mi' hāāy' dsa' hī' laay' ngēē' ba'. ³⁵ He' ja' wa' lä' hnaah' hnäh' hī' na' hōōh' kyah' hnäh', jmee' hnäh' he' llu' ba', mi' hāāh' hnäh' he' cha' kyah' hnäh'. Ta' jōō' he' ngēēy' ka' lāh'. Lä' ja' ba' hñah' hnäh' he' llu' jwēte. Hi' leeh' hnäh' jōō' Dio hī' gya' gyuuu' ya' jwii'. Jēēh', llu' dsēy' kyaah' hī' sa' kwa' ti' hmaah' hī' lä' kyē' kyaah' hī' hnāā' dsē' ka' lāh'. ³⁶ Wa' lä' nīh' hoh' hnäh' ja' ba' lä' kōh' dsa' lä' nīh' dsē' Täā' jnān.

Sa' ga' tēē' jne' kyen' kwaat' kih' jñah'

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Ta' ka' hnäh' kwaat' kih' jñah', mah' sa' ka' Dio kwaat' kyah' hnäh'.

Ta' jwā' hnäh' dso' jwii' kih' dsa' mah' sa' jwā' Dio dso' jwii' kyah' hnäh'. Jmee' hnäh' jōh' hoh' mah' jmee' Dio jōh' dsē' kih' dso' kye' kyah' hnäh'. ³⁸ Kwēēh' hnäh' dsa', mah' kwēēh' Dio hnäh'. Kwa' ba' Dio he' sa' kyaah' hih', jmeey' na' hlaah' llu', na' kah' lä' jiih' ga' saa' go' te'. Jēēh', kyaah' ja' ba' he' llah' hnäh' hih', llaa' Dio hnäh' hih'.

³⁹ Hi' ga' hlēēh' Jesús dsa' kyaah' juu' na' hmāā' la':

—ĤHee' jmāā' kih' jaa' hī' tūu' mah' lla' lley' kaah' kih' jñah' hī' tūu'? ĤChe' sa' tāh' lä' uu' neh' koō' too'? ⁴⁰ Sa' jōōh' ga' discipulo lä' kōh' ga' ta' jwoh' kyaay'. Pero ma' la' ma' hnāā' tēēy', ja' ga' leey' kwee' ba' kyaah' ta' jwoh' kyaay'.

⁴¹ ĤHe' la' jēēh' wa' hlōō' he' hä' mīnē' oōh' mah' sa' jēēh' da' wa' hlōō' juuh' he' hä' mīnēh' hñaaah'? ⁴² ĤHa' lä' ja' jwiih' oōh': “Kwa' da' wa' llen' wa' hlōō' he' hä' mīnēh'”, mah' sa' jēēh' hä' ga' he' juuh' ga' kyah' hñaaah'? iHe' ba' che' ta' juuh' hne'! Lle' da' jāā' wa' hlōō' juuh' he' hä' mīnēh' hñaaah'. Ja' ga' na' jēēh' kwee' mah' lleh' wa' hlōō' he' hä' mīnē' oōh'.

Mii' kih' jmee' lii' ha' lä' la' chaah' hma'

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Chaah' hma' llu' sa' hii' mii' he' hliih'. Hi' lä' ja' chaah' hma' hliih' sa' hii' mii' he' llu'. ⁴⁴ Mii' kih' jmee' lii' ha' lä' la' chaah' hma'. Jēēh', sa' chooh' dsa' mi' higo kih' chaah' too', ni' lä' ja' sa' chooh' dsa' mi' jēh' kih' chaah' too' ka' lāh'. ⁴⁵ Dsa' lluu' hlēēyh' juu' llu' jmah', jēēh' he' na' ba' täāh' tuh' dsēy'. Dsa' hī' hlēēh',

hlëëyh⁺ juu⁺ hliih⁺ jmah⁺, jëëh⁺ he⁻
na⁻ ba⁺ tääh⁺ tuh⁻dsëy⁺. Jëëh⁺ he⁻
na⁻ mah⁺ neh⁺ tuh⁻dsë⁺ dsa⁻, he⁻ ja⁻
ba⁺ hlëëyh⁺.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ kih⁺ hne⁺

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶¿He⁻la⁺ tëëh⁺ hnäh⁺ kin⁺,
“Dsa⁻jòòh⁺ kyaan⁺, Dsa⁻jòòh⁺ kyaan⁺”
mah⁺ sa⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻
jwahn⁺? ⁴⁷Jwëëhn⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺
laa⁺ hi⁻ gwa⁺ go⁻nuu⁺ juu⁺ kin⁺ mah⁺
jmeey⁺ lä⁺ jwahn⁺. ⁴⁸Laay⁺ lä⁺ koo⁻
jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁺ jmee⁺ koo⁻ hne⁻.
Ga⁺gyuy⁺ ñiih⁺ në⁺ kuuy⁺ hloo⁻, mah⁺
ga⁺chihy⁺ ma⁻ti⁺ kih⁺ në⁺ kuuy⁺ ja⁻.
Ma⁺ ga⁺jueh⁺ jmi⁺, ga⁺hläh⁺ hne⁺ ja⁻.
Pero ni⁺ miih⁺ sa⁺ ga⁺jeh⁺, jëëh⁺ ma⁺
chih⁺ hweh⁺ në⁺ kuuy⁺ hloo⁻. ⁴⁹Pero
hi⁻ nuu⁻ juu⁺ kin⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺jmeey⁺
he⁺, laay⁺ lä⁺ koo⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻
ga⁺jmeey⁺ hne⁺ kih⁺ në⁺ gwaah⁺ jmah⁺.
Ni⁺ sa⁺ cha⁻ ga⁺chihy⁺ ma⁻ti⁺ kih⁺.
Ma⁺ ga⁺jueh⁺ jmi⁺, ga⁺hläh⁺ hne⁺
ja⁻ kyaah⁺ be⁺ mah⁺ ga⁺toh⁺, lä⁺ jiih⁺
ga⁺he⁺ go⁻te⁻ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

**Ga⁺mi⁺hlää⁺ Jesús moz⁻ kyaay⁺ juu⁺
hløø⁺**

(Mt. 8:5-13)

7 Ma⁺ ga⁺dsaa⁺ ga⁺hlëëh⁺ Jesús
lä⁺ jëë⁺ dsa⁻, ngooy⁺ ta⁻
Capernaum. ²Jee⁺ ja⁻ ma⁺ gya⁺ jaa⁻
juu⁺ hløø⁺ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ jaa⁻ moz⁻
kyaay⁺ hi⁻ ma⁺ hnäay⁺ jwëрте. Moz⁻ he⁻
ma⁺ ngoo⁺ ga⁺juu⁺ ma⁺ ja⁺ kiyh⁺. ³Ma⁺
ga⁺nuu⁺ juu⁺ hløø⁺ he⁻ hlëëh⁺ dsa⁻ kih⁺
Jesús, ga⁺cheey⁺ ko⁻llaa⁻ dsa⁻gyueh⁺
kyaay⁺ dsa⁻ judiu mah⁺ na⁺chuuy⁺
kyaah⁺ Jesús he⁻ dsooy⁺ mi⁺hläay⁺
moz⁻ kyaay⁺. ⁴Ma⁺ ga⁺lla⁻nää⁺ dsa⁻
he⁻ jee⁺ ma⁺ gya⁺ Jesús, cha⁻miih⁺
ga⁺chuuy⁺ kyaah⁺, ma⁺ jäh⁺:

—Ma⁺ra⁺ he⁻ ga⁺tëë⁺ ba⁺ hne⁻
kwah⁺ be⁺ kih⁺ juu⁺ hløø⁺. ⁵Jëëh⁺,
hnäay⁺ ba⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻goo⁻ jne⁺ hi⁻
ga⁺jmeey⁺ koo⁻ gwah⁺ mäh⁺ kyaay⁺
jnääh⁺.

⁶He⁻ja⁻ ngoo⁺ ba⁺ Jesús kyaah⁺ dsa⁻
he⁻. Ma⁺ ngoo⁺ ya⁺ jäh⁺ jee⁺ gya⁺ juu⁺
hløø⁺ he⁻, lä⁺ chah⁺ ja⁻ ga⁺chee⁺ juu⁺
hløø⁺ he⁻ ome⁻ kyaay⁺ mah⁺ na⁺chiyy⁺
Jesús lä⁺la⁻:

—Dsa⁻jòòh⁺ kyaan⁺, ma⁻jan⁻ mada⁻
kih⁺ juu⁺ hløø⁺, jäh⁺, ta⁺ jmee⁺ bii⁺
goh⁺ lä⁺ ga⁺të⁺ oo⁺. Ni⁺ miih⁺ sa⁺ cha⁻
he⁻ laa⁺ jnä⁺ mah⁺ go⁺heh⁺ cha⁻neh⁺
kin⁺. ⁷He⁻ja⁻ sa⁺ ga⁺tuuy⁺ dsen⁺ ma⁺
niin⁺ hñiin⁺ ma⁺ na⁺jëen⁺ hne⁻. Lee⁺
ba⁺ koo⁻ hlëëh⁺ ba⁺ hne⁻, jäh⁺ kih⁺ moz⁻
kyaan⁺. ⁸Jëëh⁺ jnä⁺ ka⁻läh⁺, chaa⁻ hi⁻
jmee⁺ mada⁻ kin⁺, hi⁺ tääh⁺ hløø⁺ hi⁻
jmeen⁺ hih⁺ kih⁺. Wa⁻ra⁻ ga⁺jmeen⁺
hih⁺ kih⁺ jaa⁻: “Gwa⁻ jee⁺ oo⁺”, dsooy⁺
ba⁺. Wa⁻ra⁻ ga⁺jwiin⁺ jñah⁺: “Ña⁻ ta⁻
la⁻”, jäh⁺ ba⁺. Hi⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺jwiin⁺
moz⁻ kyaan⁺: “Jmee⁺ he⁻ la⁻”, jmeey⁺
ba⁺.

⁹Ma⁺ ga⁺nuu⁺ Jesús juu⁺ ja⁻,
ga⁺lä⁺dsaa⁺ dsëy⁺ kih⁺ juu⁺ hløø⁺.
Mah⁺ ga⁺siyy⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ ma⁺ chaa⁻
kaah⁺ kiyh⁺ jee⁺ ja⁻:

—Ma⁺ra⁺ ju⁻dsoo⁺ jwëëhn⁺ hnäh⁺,
lä⁺kaa⁻ hwa⁺ Israel sa⁺ ma⁻jeen⁺ ni⁺
jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ dsoo⁺ dsë⁺ lä⁺ koo⁻ dsoo⁺
dsë⁺ juu⁺ hløø⁺ oo⁺.

¹⁰Ma⁺ ga⁺lla⁻nää⁺ dsa⁻ he⁻ cha⁻neh⁺
kih⁺ juu⁺ hløø⁺, ga⁺jëey⁺ ma⁻jä⁺ go⁻te⁻
kih⁺ moz⁻ kyaay⁺ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ he⁻.

**Ga⁺mi⁺jiih⁺ Jesús jaa⁻
jo⁻ñueh⁺ dsa⁻më⁺ hñii⁺**

¹¹Ma⁺ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺he⁻ Jesús
jwë⁺ ngoo⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁺ he⁻ chee⁻
Naín, kyaay⁺ discípulo kyaay⁺ hi⁻
jwëë⁺ jwëрте dsa⁻ ga⁺jmeey⁺ ko⁻jøh⁺

kyaayh'. ¹²Lä⁺ ma' ga⁺tëëy' chuuh' jwii' ja⁻, ga⁺jeey' dsa⁻ hi⁻ ga⁺nää' ga⁺haa' jaa⁻ hlii' hi⁻ ma' laa' jaa⁻ gyuu⁻ koo⁻ mëë' kya⁺ jaa⁻ dsa⁻më' hni'. Hi⁺ jwëë' jwërte dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ jee' ja⁻ ma' jmee⁺ kō⁺jōh' kyaayh'. ¹³Ma' ga⁺jëë' Dsa⁻jōōh' jnän' dsa⁻më' he', ga⁺lä⁺ñih' dsëy' kiyh' mah' ga⁺siyh⁺:

—Ta⁺ hoo⁺.

¹⁴Lä⁺chah' ja⁻ ngoo' Jesús chuh' kih' dsa⁻ hi⁻ ma' kye⁻ goo' mah' ga⁺sooyh'. He⁻ja⁻ ga⁺noo⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' jaa⁺ hlii' he'. Ja⁻ga⁺ ga⁺jäh' Jesús siih⁺ hlii' he':

—Chih⁻mäh', jnä⁺ hlëëhn' hne⁻. Noo⁻.

¹⁵Lä⁺chah' ja⁻, ga⁺gya⁻ chih⁻ hi⁻ ma' na⁻juu' he' mah' ga⁺lōōy' hlëëyh⁺. Ja⁻ga⁺ ga⁺jäh' Jesús siih⁺ chooy':

—Hi⁺ la⁻ chih⁻ kyaah'.

¹⁶Lä⁺jëë⁺ ba' ga⁺lä⁺goh⁺. Ga⁺lōōy' jmeey⁺ juuh' kih' Dio, ma' jäh⁺:

—He⁻ ba' che⁻ jōōh' hi⁻ ngëë⁻ juu' kih' Dio hi⁻ ma⁻ya⁻hëë⁻ jee' jnän' la⁻. Hi⁺ ma' jäh⁺ lä⁺la⁻ ka⁺läh⁺:

—Ma⁻ja⁻ Dio kway⁺ be' kih' dsa⁻ kyaay⁺.

¹⁷Ga⁺hi⁺ jwërte juu' kih' Jesús lä⁺kāa⁺ hwa⁺ Judea kyaah' jwii' he⁻ tääh' lä⁺ku⁺ lä⁺jii' jee' ja⁻.

**Ga⁺chee⁺ Jwaa⁺ dsa⁻ kyaay⁺
na⁺hlëëyh' kyaah' Jesús
(Mt. 11:2-19)**

¹⁸Lä⁺jë⁺ juu' la⁻ ga⁺nuu' Jwaa⁺ ga⁺jmeeh' discipulo kyaay⁺. He⁻ja⁻ ga⁺tëëyh' uu' discipulo. ¹⁹Ga⁺cheey⁺ kih' Jesús mah' na⁻ngiiy' juu' kiyh':

—¿Che⁻ hne⁻ he' hi⁻ nōō' juu' jä⁺ o che' jaa' jnääh' jñah'?

²⁰Lä⁺kōō⁻ ma' ga⁺lla⁺nää' dsa⁻ he' jee' ma' gya⁺ Jesús, ga⁺siyh⁺:

—Jwaa⁺ hi⁻ ma' choo⁻ jmi⁻ ma⁻cheey⁺ jnääh' mah' ngii' jnääh' juu' kyah': “¿Che⁻ hne⁻ he' hi⁻ nōō' juu' jä⁺ o che' jaa' jnääh' jñah'?”

²¹Ja⁻ba⁺ hor⁻ ja⁻ ga⁺mi⁺hlää⁺ Jesús jwëë' dsa⁻dsaah⁺, dsa⁻ hi⁻ ma' jëë⁻ wi⁺ kih' na⁻ku⁺ na⁻ngii' dsoo⁻, dsa⁻ hi⁻ ma' kye⁻ jmi⁻lle' hliih'. Hi⁺ ga⁺näy' mi⁻ne' jwëë' dsa⁻tuu⁺.

²²Ja⁻ga⁺ ga⁺jeeh⁺ Jesús juu' kih' hi⁻ ga⁺chee⁺ Jwaa⁺ he', ga⁺siyh⁺:

—Go⁻nää' hnäh', mah' go⁻jmeeh⁺ juu' kih' Jwaa⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ ma⁻nuuh⁻ hnäh' hi⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ ma⁻jëeh⁻ hnäh' la⁻. Hi⁻ tuu⁺ ma⁻jëëy⁻ ba', hi⁻ jluuh' ma⁻ga⁺näy⁺ ba', ma⁻hlaa⁺ ba' hi⁻ ma⁻dsaah⁺ dsoo⁻ hmih' hōō⁻, hi⁻ gwii⁻ ma⁻nuuy⁻ ba', hi⁻ ma⁻juu⁺ ma⁻lä⁺jiiyh⁺ ba', hi⁺ hi⁻ tä⁺nee⁺ ma⁻nuu⁻ bih' ju⁺hmëë'. ²³Llu⁺ la⁺ kih' hi⁻ sa⁻ jmee⁺ to⁺ dsë' kwaat⁺ kin⁺ — ga⁺jäh' Jesús siih⁺.

²⁴Lä⁺kōō⁻ ma' ga⁺nää' discipulo kya⁺ Jwaa⁺ he', ga⁺lōō' Jesús hlëëh⁺ dsa⁻ kih' Jwaa⁺ mah' lä⁻dsooh⁻ dsëy⁺ ha⁻ lä⁺ ma⁻laay⁺, ga⁺jäh⁺:

—¿Ha⁻ lä⁺ laa⁺ hi⁻ na⁻jëeh⁻ hnäh' ma⁻na⁻nääh' hnäh' jee' oo⁺ hwa⁺ kii⁺? ¿Che⁻ ma⁻laay⁺ lä⁺kōh⁺ hma⁻tah⁻ he⁻ gwa⁻gyaa⁺ lle'?

²⁵¿Cher⁺ma⁺h' sa⁻ laay⁺ lä⁺ja⁻ hi⁻ na⁻jëeh⁻ hnäh', ha⁻ ba' lä⁺ laay⁺ ja⁻? ¿Che⁻ ma⁻ laa⁺ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻ hi⁻ ma⁻këh⁻ hmi⁻h⁻ llu⁺? Ñe⁺ ba' jne⁺, lä⁺jëë⁻ hi⁻ këh⁻ hmi⁻h⁻ llu⁺, hi⁻ tääh' llu⁺, hi⁻ he' tääh' cha⁻neh⁺ kih' rey ba'.

²⁶He⁻ja⁻, ¿hee⁻ ba' laa⁺ hi⁻ na⁻jëeh⁻ hnäh'? ¿Che⁻ laa⁺ jaa⁻ hi⁻ ngëë⁻ juu' kih' Dio? Jnä⁺ jwëëhn⁺ hnäh' laay⁺ ba'. Hi⁺ ma⁻ra⁺ he⁻ laay⁺ jōōh' ga⁺lä⁺kōh⁺ ga⁺jñah⁺ hi⁻ ma⁻ngëë⁻ juu' kih' Dio. ²⁷Jëeh', Jwaa⁺ he' hi⁻ na⁻si⁻ kih' lä⁺la⁻:

Cheen¹ jaa⁻ hi⁻ dsa⁻ kwa⁺ juu¹
kin⁺.

Hi⁻ he⁺ dsoo¹ ta⁺ cha⁻ neh⁺ mah¹
mi⁻ lluy¹ jwē¹ kyah¹.

²⁸Ma⁻ ra⁺ ju¹ dsoo¹ jwē¹ eh⁺ hnā⁺h⁺.
Jee⁺ kih¹ lā⁺ jēē⁺ hi⁻ ga⁻ lā⁺ chaa⁺ kih¹
dsa⁻ mē⁺, sa⁺ chaa⁻ hi⁻ ngēē⁺ juu¹ kih¹
Dio hi⁻ jōōh¹ ga⁻ lā⁺ koh⁺ ga⁻ Jwaa⁻
hi⁻ ma⁺ choo⁺ jmi⁻. Pero hi⁻ laa¹
mah¹ ga⁻ kih¹ gyuu¹ ya⁺ jwi¹, hi⁻ he⁺
jōōh¹ ga⁻ lā⁺ koh⁺ ga⁻ Jwaa⁻.

²⁹Lā⁺ jēē⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ nuu⁺ kih¹
Jwaa⁻ lā⁺ kyē⁻ hi⁻ ma⁺ koo¹ ku⁻ sih⁻
ga⁻ jmeē⁺ dsoo¹ dsē¹ kih¹ Dio,
ga⁻ heey⁻ saay⁺ jmi⁻ lā⁺ koo⁻ ga⁻ jāh⁺
Jwaa⁻. ³⁰Pero dsa⁻ fariseo kyaah⁺
dsa⁻ hi⁻ kyuu⁺ ley ga⁻ jmeey⁺ ta⁺
koo⁺ ba⁺ he⁻ ma⁺ jmeē¹ Dio kiyh¹. Sa⁺
ga⁻ lā⁺ hnōy¹ ma⁺ saay⁺ jmi⁻.

³¹Mah¹ ga⁻ jāh⁺ Dsa⁻ jōōh¹ jnān⁻:
—Jee⁺ la⁻ jwē¹ eh⁺ hnā⁺ ha⁻ lā⁺
laa¹ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na¹. Lā⁻ la⁻ ba⁻
laay¹. ³²Dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na¹ chaayh⁻
mi⁻ h lā⁺ koh⁺ chih⁻ hi⁻ tāā⁺h⁺
je⁻ hmooh⁻ hi⁻ tooh⁺ mi⁻ h kyaah⁺
dsa⁻ kyaayh⁺. Jāyh⁺: “Ma⁻ juu⁺ jnāā⁺h⁺
su⁻ he⁻ jmeē⁺ jēē⁺ hoh⁺ hnā⁺h⁺ kyaah⁺
luu⁺ hma⁻ ta⁻ pero sa⁺ ga⁻ hiih⁺ hnā⁺h⁺
ma⁺ jmeē⁺ hnā⁺h⁺ jā. Ma⁻ hā⁺ jnāā⁺h⁺
su⁻ he⁻ ti⁻ meē⁻ dsē¹, ni⁺ lā⁺ jā⁻ sa⁺
ma⁻ hooh⁺ hnā⁺h⁺”, jāh⁺ chih⁻ siiyh⁺
dsa⁻ kyaayh⁺.

³³Lā⁻ jā⁻ ka⁻ lāh⁺ jmeē⁺ dsa⁻
hi⁻ chaa⁻ na¹. Jēē⁺h⁺, ja¹ Jwaa⁻
hi⁻ ga⁻ kuh⁻ ga⁻ hih¹ mi⁻ h go⁻ te¹
mah¹ ga⁻ jāh⁺ dsa⁻ kiyh¹: “Kyey⁻
jmi⁻ lle⁺ hlih¹.” ³⁴Lā⁻ jā⁻ ka⁻ lāh⁺,
ja¹ Hi⁻ ga⁻ lēē¹ ngo¹ la⁻ hi⁻ kuh⁻ hih¹
na⁺ tee¹ kih¹ mah¹ jāh⁺ dsa⁻ kiyh¹:
“Jlaay⁺ ngēē¹, mah¹ lla⁻ heey⁻ ka⁻ lāh⁺.
Jwayh⁺ kyaah⁺ lā⁺ jēē⁺ hi⁻ koo¹
ku⁻ sih⁻, hi⁻ laay¹ ome⁻ kyaa¹ dsa⁻ wa⁻
hi⁻ cha⁻ hi⁻”, jāh⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ na¹.

³⁵Pero kyaah⁺ he⁻ jmeē⁺ Dio, lii⁻ llu¹
ba⁺ huu⁺ dsē⁻ kiyh¹ —ga⁻ jāh⁺ Jesús.

**Ga⁻ kuh⁻ ga⁻ hih¹ Jesús cha⁻ neh⁺
kih¹ Simón, jaa⁻ dsa⁻ fariseo**

³⁶Ga⁻ chuū⁺ jaa⁻ fariseo kyaah⁺
Jesús mah¹ dsooy¹ cha⁻ neh⁺ kiyh¹,
dsa⁻ kuh⁻ dsa⁻ hiih⁺ kyaayh⁺. Lā⁺
ma⁺ ga⁻ hey¹ cha⁻ neh⁺ kih¹ fariseo
he⁺, ga⁻ gyay⁻ nē⁺ mes⁺. ³⁷Hi⁻ jā⁻ ba⁻
jee⁺ jwi¹ jā⁻, ma⁺ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁺
hi⁻ ma⁺ kaah⁺ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Pero
lā⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁻ nuuy⁺ he⁻ gya¹ Jesús
kuh⁻ hih¹ kyaah⁺ fariseo he⁺, he⁻ jā⁻
ngooy¹ jee⁺ jā⁻, ma⁺ kyey⁻ koo⁻ sē¹
jmi⁻ mi⁻ jwi¹. ³⁸Ga⁻ llooy¹ hooyh⁻
huu⁺ ti¹ Jesús, lā⁺ jiih¹ ga⁻ lā⁺ gyuh⁺
ti¹ Jesús kyaah⁺ jmi⁻ he⁻ ga⁻ tuu⁻
mi⁻ nēy⁺. Ga⁻ mi⁻ kiyh⁺ kyaah⁺ jñu⁻
lley⁺. Jā⁻ ga⁻ ga⁻ chuuyh⁺ ti¹ Jesús
mah¹ ga⁻ huuy¹ jmi⁻ mi⁻ jwi¹. ³⁹Ma⁺
ga⁻ jēē⁺ fariseo lā⁺ koo⁻ jmeē⁺ dsa⁻ mē⁺
he⁺, ma⁺ jmeey⁺ huu⁺ dsē⁻: “Wa⁻ ra⁻
jāh⁺ kih¹ Jesús laa¹ jaa⁻ hi⁻ ngēē⁺
juu¹ kih¹ Dio, lā⁺ liiyh⁻ ha⁻ lā⁺ laa¹
dsa⁻ mē⁺ hi⁻ gya¹ chu⁻ bē⁻ tiy⁺. Che⁺
sa⁺ nēy⁻, he⁻ hlih¹ jmah¹ ba⁺ jmeē⁺
dsa⁻ mē⁺ na⁻”, ma⁺ laay¹. ⁴⁰Jā⁻ ga⁻
ga⁻ jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Cha⁻ koo⁻ mi⁻ juu¹ he⁻ jwē¹ eh⁺
hne⁻, Simón.

—Chiih¹ jnā⁺, Ta⁻ jwoh¹ —ga⁻ jāh⁺
Simón.

⁴¹Mah¹ ga⁻ jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Uu¹ dsa⁻ ma⁺ āā⁻ kih¹ hi⁻ cha⁻
kuu¹. Jaa⁻ hi⁻ he⁺, ma⁺ āā⁻ hñā⁺
hñā⁻ loo⁺ kuu¹. Hi⁻ jñāh⁺ he⁺ ma⁺
āā⁻ to⁻ lo⁻ gya¹. ⁴²Sa⁺ ma⁺ cha⁻ he⁻
kyaah⁺ ma⁺ mi⁻ hmaah⁻ dsa⁻ he⁺.
Hih¹ dsa⁻ cha⁻ kuu¹ he⁺ ga⁻ jney⁺
lā⁺ jā⁻ ba⁺ kwaat⁻ kih¹ lā⁺ uu¹. Jāh⁺ da⁻
koo⁻. ¿Hi⁻ jaa⁻ jee⁺ lā⁺ uu¹, hnāy¹
cha⁻ ga⁻ mi⁻ h dsa⁻ cha⁻ kuu¹ he⁺?

⁴³ Ga⁺ jāh⁺ Simón:

—Go⁻ laan⁺ hī⁻ ma⁺ āā⁻
cha-ga⁻ miih⁻ kuu⁺ kiyh⁺.

—He⁻ dsoo⁺ na⁻ kyah⁺ —ga⁺ jāh⁺
Jesús.

⁴⁴ Ja-ga⁺ ga⁺ jeeh⁻ Jesús hñii⁺,
ga⁺ jēēy⁺ dsa⁻ mē⁺ he⁺, mah⁺ ga⁺ siiyh⁻
Simón:

—Jiih⁻ da⁺ nēh⁺ mah⁺ jēē⁻ dsa⁻ mē⁺
la⁻. Lā⁻ koo⁻ ma⁻ hen⁻ cha⁻ neh⁻
kyah⁺, sa⁺ ma⁻ kwēēh⁻ jnā⁺ jmi⁻ he⁻
ma⁺ jñii⁺ tiin⁺. Pero dsa⁻ mē⁺ la⁻,
ma⁻ huuy⁺ jmi⁻ he⁻ haa⁺ mīnēy⁺
mah⁺ ma⁻ chey⁺ kyaah⁺ jñu⁻ lley⁺.

⁴⁵ Hne⁻ sa⁺ ma⁻ chūh⁻ kin⁺. Pero
dsa⁻ mē⁺ la⁻, lā⁻ jiih⁺ ma⁺ ga⁺ hey⁺
cha⁻ neh⁻ la⁻, sa⁺ ma⁺ tuy⁻ chūyh⁻
tiin⁺. ⁴⁶ Sa⁺ ma⁻ huuh⁻ aceit ka⁻ llen⁺.
Pero dsa⁻ mē⁺ la⁻, ma⁻ huuy⁺ jmi⁻
mī⁻ jwi⁻ ma⁻ tiin⁺. ⁴⁷ He⁻ ja⁻ jwēēhn⁻
hne⁻. Ma⁻ ke⁻ ma⁻ jmeey⁺ cha⁻ miih⁻
dso⁻ kye⁻, ma⁻ na⁻ che⁻ ba⁺, jēēh⁺
cha⁻ miih⁻ ma⁻ lā⁻ hnāy⁺ jnā⁺. Pero
jaa⁻ hī⁻ ma⁺ āā⁻ miih⁻, miih⁻ go⁻ te⁻
ba⁺ hnāy⁺ hī⁻ ma⁻ jmee⁻ jōh⁻ dsē⁺
kiyh⁺.

⁴⁸ He⁻ ja⁻ ga⁺ jāh⁺ Jesús siih⁺
dsa⁻ mē⁺ he⁺:

—Ma⁻ na⁻ che⁻ ba⁺ dso⁻ kye⁻ kyah⁺.

⁴⁹ Jñah⁺ hī⁻ ma⁺ na⁻ teeh⁺ kyaay⁺,
ga⁺ lōoy⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaayh⁺:
—¿Hee⁻ laa⁺ dsa⁻ na⁻, che⁻ lā⁻ kye⁻
dso⁻ kye⁻ kih⁺ dsa⁻ chey⁺?

⁵⁰ Pero ga⁺ jāh⁺ Jesús siih⁺ dsa⁻ mē⁺
he⁺:

—Kih⁺ he⁻ ma⁻ lā⁻ dsoo⁺ hoh⁺,
ma⁻ laah⁺ hne⁻ kih⁺ dso⁻ kye⁻. Gwaah⁻
ba⁺ hne⁻ llu⁺.

Ma⁺ chaa⁻ dsa⁻ mē⁺ hī⁻ ma⁺
jmee⁻ ta⁺ he⁺ kih⁺ Jesús

8

Ma⁻ ngēē⁺ he⁻ ja⁻, ngoo⁺ Jesús
lā⁻ kaa⁻ jwi⁻ kaah⁺ jwi⁻ mäh⁻

na⁻ kway⁻ ju⁻ hmēē⁺, ga⁻ hlēēyh⁺ dsa⁻
lā⁻ koo⁻ jāā⁻ Dio dsa⁻ lā⁻ hih⁻ kih⁺.
Hi⁻ lā⁻ jēē⁻ gya⁻ tuu⁻ apóstole ma⁺
jmeē⁻ ko⁻ jōh⁻ kyaayh⁺. ² Hi⁻ ma⁺
jmeē⁻ ko⁻ jōh⁻ kyaah⁺ Jesús ko⁻ llaa⁺
dsa⁻ mē⁺ hī⁻ ga⁺ hwēēy⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁺
kih⁺, kyaah⁺ hī⁻ ma⁺ dsaah⁺ ka⁻ lāh⁺.
Jee⁺ kih⁺ dsa⁻ mē⁺ he⁺ ma⁺ hää⁺ María
hī⁻ ma⁺ tēēyh⁻ Magdalena, hī⁻ ma⁺
jāā⁻ gyēē⁻ jmi⁻ lle⁻ hliih⁺. ³ Ma⁺ hää⁺
Juana ka⁻ lāh⁺, hī⁻ ma⁺ hää⁺ mē⁺
Chusa. Chusa he⁺ ma⁺ kye⁻ miih⁻ ta⁺
kih⁺ Herode. Hi⁻ ma⁺ hää⁺ Susana,
kyaah⁺ jwēē⁺ ga⁺ dsa⁻ mē⁺ hī⁻ ma⁺
jmeē⁻ ta⁺ he⁺ kih⁺ Jesús.

Juu⁺ na⁻ hmää⁻ lā⁻ koo⁻ la⁺ kih⁺ dsa⁻ hī⁻
jñee⁻ mī⁻ ju⁻

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Jwēē⁺ jwēte dsa⁻ hī⁻ ya⁻ nāā⁺
lā⁻ kaa⁻ jee⁻ jwi⁻ kih⁺, hī⁻ ga⁺ kuh⁺
jee⁺ ma⁺ cheh⁺ Jesús. He⁻ ja⁻ ga⁺ siiyh⁻
kyaah⁺ juu⁺ na⁻ hmää⁻ la⁻:

⁵ —Jaa⁻ dsa⁻ ngoo⁺ ga⁺ jñee⁻ mī⁻ ju⁻.
Jee⁺ ngooy⁺ jñee⁻ mī⁻ ju⁻ ja⁻, ga⁺ saa⁺
miih⁻ cha⁻ jwē⁺. Ma⁺ ga⁺ ngēē⁻ dsa⁻,
ga⁺ hee⁺ ga⁺ soyh⁺ kih⁺ mī⁻ ju⁻ ja⁻,
hī⁻ ga⁺ jñaa⁺ ta⁺ hī⁻ hēē⁻ gyuu⁺
ga⁺ kuyh⁺. ⁶ Jyoh⁺ mī⁻ ju⁻ ga⁺ saa⁺ nē⁺
gwaah⁺ he⁻ nōø⁻ miih⁻ nē⁺ kuu⁺.
Ga⁺ hya⁻ ba⁺ mī⁻ ju⁻ ja⁻, pero chah⁺ ba⁺
ga⁺ lā⁻ ki⁻ kih⁺ he⁻ sa⁺ gyuh⁺ gwaah⁺
ja⁻. ⁷ Hi⁻ jyoh⁺ ka⁻ lāh⁺ mī⁻ ju⁻ ga⁺ saa⁺
jee⁺ chaah⁺ too⁺. Ga⁺ kwaa⁺ ga⁺ chaah⁺
too⁺ ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁺ uu⁻ chaah⁺ kih⁺ jee⁺
na⁺ too⁺. ⁸ Hi⁻ jyoh⁺ mī⁻ ju⁻ ja⁻, ga⁺ saa⁺
jee⁺ la⁺ hwa⁺ jmah⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ ga⁺ hii⁺,
ga⁺ kwa⁺ hña⁻ loo⁺ mī⁻ lā⁻ koo⁻ chaah⁺.

Ma⁺ ga⁺ dsaa⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ kway⁻
ja⁻, ga⁺ hlēēyh⁺ koo⁻ kī⁻ gaa⁻,
ga⁺ jāyh⁺:

—Hī⁻ hnōø⁻ hēēh⁻ juu⁺ la⁻, wa⁺
hēēyh⁺.

⁹He⁻ja⁻ ga⁻ngii' discípulo juu' kiyh' ga⁻siiyh':

—¿Hee⁻ hnøø' jäh⁺ juu' na⁻hmää' he⁻ ma⁻kwah' na⁻?

¹⁰He⁻ja⁻ ga⁻jäyh':

—Hnäh' ba' na⁻ngëh' hnäh' jwë' lä⁺kyuuh[~] hnäh' ha⁻ lä⁺jää' Dio hnäh' lä⁺hih⁺ kih', he⁻ sa⁻ ma' kyuu^h dsa⁻ jää'. Pero hi⁻ jñah', hlëëhn' kyaah' juu' na⁻hmää' ba'. Lä⁺ja⁻, ma⁻ke⁺ he⁻ ga⁻jëy[~], sa⁻ lä⁺jñä' kiyh'. Hi⁺ ma⁻ke⁺ nuuy[~], ni⁻ lä⁺ja⁻ sa⁻ lä⁺ngëy[~].

Ga⁻jmeeh' Jesús juu' he⁻ hnøø' jäh⁺ juu' na⁻hmää' kih' hi⁻ na⁻jñee' mi⁻ju⁻
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹Lä⁺la⁻ hnøø' jäh⁺ juu' na⁻hmää' ja⁻. Mi⁻ju⁻ ja⁻ la⁻ kwaat[~] juu' kih' Dio.

¹²Hi⁺ mi⁻ju⁻ he⁻ ga⁻saa' cha⁻jwë', la⁻ kwaat[~] dsa⁻ hi⁻ ga⁻nuu' juu' kih' Dio. Mah' चाह' ba' gwa⁻ hi⁻ sa⁻llu' jñuu^h juu' he⁻ ma⁻na⁻jñää' neh⁺ tuh⁻dsëy'. Mah' sa⁻ lä⁺heey' juu' kih' Dio hi⁺ lä⁺ja⁻ sa⁻ lääy' kih' dso⁻kye⁻.

¹³Heh' mi⁻ju⁻ he⁻ ga⁻saa' në' gwaah' he⁻ nøø' miih⁻ në' kuu'. Lä⁺ja⁻ laa' dsa⁻ hi⁻ nuu⁻ juu' kih' Dio. Jëë⁻ ba' dsëy' lä⁺ ma⁻ to⁻në' ga⁻nuuy'. Hi⁻ he⁻ laa' lä⁺koo⁻ he⁻ sa⁻ cha⁻jmooh' kih'. Heeyh⁻ kō⁻hwëë' juu' kih' Dio. Pero wa⁻ra⁻ ja⁻ he⁻ wi⁻ në' kiyh', beey' Dio. ¹⁴Heh' mi⁻ju⁻ he⁻ ga⁻saa' jee' kih' chaah' too' ja⁻, lä⁺ja⁻ laa' dsa⁻ hi⁻ nuu⁻ juu' kih' Dio. Pero ma⁻ miih⁻ lä⁺ja⁻ ba' dsa⁻lä⁻øøy' kih' Dio. Kih' he⁻ kye⁻ gyih' hu⁻dsë⁻ lä⁺chay⁻ kuu', hi⁺ ti⁻h⁻ dsëy' lä⁺jë⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyu⁻ la⁻. He⁻ja⁻ ni⁺ miih⁻ sa⁻ ga⁻jmä⁻ kiyh' heh' juu' he⁻ ga⁻nuuy' ja⁻. ¹⁵Pero mi⁻ju⁻ he⁻ ga⁻saa' hwa' llu', lä⁺ja⁻ laa' dsa⁻ hi⁻ nuu⁻ lä⁺kaa⁻ tuh⁻dsë', ngoo' bih' chooyh⁻ koo⁻

hweh⁻ juu' he⁻ ga⁻nuuy' ja⁻. He⁻ja⁻ ba' ja⁻ jmeey' cha⁻miih⁻ ta' llu' kih' he⁻ kwëëh⁻ dsëy'.

Juu' na⁻hmää' lä⁺koo⁻ la' kih' wa'je⁻
(Mr. 4:21-25)

¹⁶Ni⁺ jaa⁻ sa⁻ hih[~] je⁻ mah' jlëy' kyaah' koo⁻ kyaah', ni⁺ sa⁻ chiyh' neh⁺ jii'. He⁻ chiyh' jee' nii' ba' mah' lä⁺jñä' kih' lä⁺jëë⁻ hi⁻ dsa⁻taah' cha⁻neh'. ¹⁷Lä⁺jë⁻ he⁻ na⁻hmää', lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ lä⁺jñä'. Hi⁺ lä⁺jë⁻ he⁻ sa⁻ jñä', la⁻ kwaat[~] lä⁺jñä'. ¹⁸Kye⁻ da⁻ hnäh' kwaat[~] kih' juu' he⁻ nuuh⁻ hnäh'. Jëëh', lä⁺jëë⁻ hi⁻ ngëë' miih⁻, hi⁻ he⁻ lä⁺ngëë' cha⁻ga⁻miih⁻. Lä⁺jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ ngëë', lä⁺kye⁻ he⁻ ja⁻ llaa⁻ ba'.

Øøh' Jesús kyaah' chooy'
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹Ga⁻lla⁻nää' øøh' Jesús kyaah' chooy' jee' ma' kway⁺ juu'. Pero sa⁻ ga⁻la' ma' lla⁻nääy' chuh⁺ kiyh', kih' he⁻ ma' tääh' jwëë' dsa⁻. ²⁰Ga⁻he' jaa⁻ hi⁻ na⁻jmeeh' juu' kiyh', ga⁻jäyh':

—Hi⁻ maa⁻ kyaah' kyaah' øøh' tääh' ka⁻hne⁻, hnøøy' jëëy' hne⁻.

²¹He⁻ja⁻ ga⁻jëeyh⁻ kih' dsa⁻ he⁻, ga⁻siiyh':

—Hi⁻ nuu⁻ juu' kih' Dio mah' jmeey⁺ he', hi⁻ he' ba' laa' maa⁻ kyaan⁺, hi⁻ he' ba' laa' øøhn⁻.

Ga⁻jmeë' Jesús hih⁺ kih' lle' mah' hii' tii'

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²²Koo⁻ jmi⁻ ja⁻, ga⁻he' Jesús neh⁺ koo⁻ na⁻mooh' kyaah' discípulo kyaay' mah' ga⁻siiyh':

—Wa⁻ haan⁻ ta⁻ hngaah' kō⁻taa⁻ jmi⁻juu⁻ la⁻.

Mah¹ ga⁺näy¹. ²³Ta⁺kō⁺jiih¹
ga⁺näy¹ nē⁺ jmi⁺ ja⁻, ga⁺gwi⁺ Jesús.
Ni⁺ juu⁺ ga⁺ sa⁺ hii⁺ ma⁺ ja⁺ kōo⁺ lle⁺
tä⁺ nē⁺ jmi⁺ ja⁻. Ga⁺hii⁺ goo⁺ jwēte
kiyh⁺ he⁻ ma⁺ hmäy⁺h⁺ cha⁺jmi⁺
ja⁻. ²⁴He⁻ja⁻ ga⁺chaay⁺ Jesús jee⁺
ma⁻na⁻gwi⁺y⁺, ga⁺jäh⁺:

—Ta⁺jwoh⁺, ta⁺jwoh⁺. Ngoo⁺ ga⁺juu⁺
jne⁺ jee⁺ la⁻.

Ma⁺ ga⁺nooy⁺, ga⁺jmeey⁺ hih⁺ ga⁺jä⁺
tii⁺ lle⁺, hi⁺ ga⁺jmeey⁺ hih⁺ kih⁺ jmi⁺
ka⁻läh⁺. Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺jä⁺ tii⁺ go⁻te⁻.

²⁵—Miih⁻ go⁻te⁻ ma⁻lä⁻dsoo⁺
hoh⁺ hnäh⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺
discípulo kyaay⁺.

Peer⁺ ga⁺lä⁺goyh⁺ hi⁺ ga⁺jēē⁺
dsayh⁺. Mah⁺ ma⁺ jäh⁺ siyh⁺
dsa⁻kyaayh⁺:

—¿Hee⁻ laa⁺ dsa⁻ na⁻ he⁻ liyh⁺
jmeey⁺ hih⁺ kih⁺ lle⁺ hi⁺ jmeey⁺ hih⁺
kih⁺ jmi⁺, hi⁺ lä⁺ja⁻ nuuh⁺ kiyh⁺
ka⁻läh⁺?

**Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ chee⁻
Legión**

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶Ja⁻ga⁺ ga⁺lla⁺näy⁺ jee⁺ tääh⁺
dsa⁻ hi⁻ chee⁻ gadareno. Hwa⁺ kih⁺
hi⁻ he⁺ jä⁺ ta⁺ hngaah⁺ jmi⁺ kih⁺
hwa⁺ Galilea. ²⁷Ma⁺ ya⁺hēē⁺ Jesús
neh⁺ na⁺moo⁺ jee⁺ la⁺ cha⁺hoo⁺ jmi⁺
ja⁻, ja⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ chaa⁺ jee⁺
jwi⁺ ja⁻ ga⁺mi⁺jeey⁺. Ma⁻lä⁻hii⁺ jøø⁺
jmi⁻lle⁺ hliih⁺ kiyh⁺. Sa⁺ cha⁻ hmiih⁻
ma⁺ kēyh⁻. Sa⁺ ma⁺ gyay⁺ cha⁺neh⁺.
Ma⁺ gyay⁺ jee⁺ la⁺ to⁺høø⁺ kih⁺ hlii⁺
ba⁺. ²⁸Lä⁺kōo⁺ ma⁺ ga⁺jēē⁺ Jesús,
ga⁺hooyh⁺ ki⁺ mah⁺ ga⁺jwäy⁺ hñiiy⁺
cha⁺nē⁺ Jesús, ga⁺hlēēy⁺ ki⁺ gaa⁺:

—¿Hee⁻ hnooh⁻ jmeeh⁺ kin⁺, Jesús,
Joō⁺ Dio hi⁻ gya⁺ gyuah⁺? Ta⁺ jmee⁻
hñaa⁻ hoh⁺, ta⁺ jmeeh⁺ jnä⁺ —ga⁺jäh⁺
jmi⁻lle⁺ hliih⁺ he⁺.

²⁹(Jēēh⁺, ma⁻ngēē⁺ ma⁻jmeē⁺ Jesús
hih⁺ kih⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ he⁺ jää⁺, he⁻
ya⁻hēēy⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺. Ma⁻lä⁻hii⁺
heeh⁻ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ he⁺ wii⁺. Ma⁺ke⁺
ma⁺ hñuu⁺ dsa⁻ gooy⁻ kyaah⁺ caden⁻
hi⁺ ma⁺ gwēy⁺ tiy⁺ kyaah⁺ jwi⁺ hma⁻
he⁻ hē⁺ too⁻, he⁻ ma⁺ hnäy⁺ ba⁺ ja⁻.
Hi⁺ ma⁺ jøø⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ kiyh⁺ ta⁺
hwa⁺ ki⁺ jee⁺ sa⁺ kwa⁺ ni⁺ miih⁻.)

³⁰He⁻ja⁻ ga⁺ngii⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺:

—¿Hee⁻ chee⁻ hne⁺?

—Jwēē⁺ chee⁻ jnääh⁺ —ga⁺jäh⁺
jmi⁻lle⁺ hliih⁺ he⁺.

Ga⁺jäh⁺ lä⁺ja⁻ kih⁺ he⁻ ma⁺ laa⁺
jwēē⁺ jwēte dsa⁻ hlēēh⁺ hi⁻ ma⁺
tääh⁺ tuh⁻dsē⁺ dsa⁻ he⁺. ³¹Ga⁺chuuy⁺
kyaah⁺ Jesús mah⁺ sa⁺ ma⁺ cheey⁺
cha⁺je⁻. ³²Moh⁺ ja⁻ ma⁺ tääh⁺ kōo⁺
näa⁺ nē⁺ ma⁺ kuh⁺ nuu⁻. He⁻ja⁻
ga⁺chuuy⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ he⁺ kyaah⁺
Jesús mah⁺ kway⁺ jwē⁺ dsa⁻taayh⁻
kih⁺ nē⁺ he⁺. Ga⁺kwa⁺ ba⁺ Jesús
jwē⁺. ³³Ga⁺hwēē⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ he⁺
ga⁺näy⁺ ga⁺taayh⁻ tuh⁻dsē⁺ nē⁺.
Lä⁺chah⁺ ja⁻ lä⁺jēē⁺ nē⁺ he⁺ ga⁺kyuu⁺.
Ma⁺ ga⁺tēēy⁺ kōo⁺ lle⁺ hwa⁺, kō⁻dsoo⁺
jwē⁺ ba⁺ ga⁺saay⁺ lä⁺ ga⁺tē⁺ cha⁺jmi⁺
juuh⁻. Jee⁺ ja⁻ ga⁺juuy⁺ neh⁺ jmi⁺.

³⁴Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ hää⁺ nē⁺ he⁺,
ma⁺ ga⁺jēēy⁺ ga⁺la⁺ lä⁺ja⁻, ga⁺näy⁺
ko⁻chih⁺ cha⁻hliiy⁺ na⁺jmeeyh⁺ juu⁺
ta⁺ jee⁺ jwi⁺ hi⁺ lä⁺kaa⁻ kih⁺ hi⁻
ma⁺ tääh⁺ jee⁺ nuu⁻ kih⁺. ³⁵He⁻ja⁻
ga⁺hwēē⁺ dsa⁻ na⁺näa⁻ na⁺jēēy⁺ ha⁻
lä⁺ ga⁺la⁺. Lä⁺kōo⁺ ma⁺ ga⁺tēē⁺ dsa⁻
chuh⁺ kih⁺ Jesús ga⁺jēēy⁺ dsa⁻ hi⁻
ga⁺hwēē⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ kih⁺ he⁺.
Ma⁺ gya⁺ huu⁺ tii⁺ Jesús, ma⁻kyeyh⁺
hmiih⁻, hi⁺ ma⁻jä⁺ kiyh⁺. He⁻ja⁻
ga⁺lä⁺goh⁺ lä⁺jēē⁺ dsa⁻. ³⁶Dsa⁻ hi⁻
ga⁺jēē⁺, ga⁺jmeeyh⁺ juu⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺la⁺
he⁻ ga⁺hlaa⁺ hi⁻ ma⁺ kye⁻ jmi⁻lle⁺
hliih⁺ he⁺. ³⁷He⁻ja⁻ lä⁺jēē⁺ dsa⁻

gadareno ga⁺chuuy^ʔ kyaah^ʔ Jesús mah^ʔ wa^ʔ llaayh^ʔ kih^ʔ ta⁺ jee^ʔ jyoh^ʔ, jëeh^ʔ ma^ʔ goyh^ʔ jwërte. He⁺ ja⁺ ga⁺ he⁺ Jesús neh⁺ na⁺ moo⁺ ngaah^ʔ bih^ʔ.

³⁸ Dsa⁺ hi⁺ ga⁺ hwëë⁺ jmi⁺ lle⁺ hliih^ʔ kih^ʔ he^ʔ, ga⁺ chuuy^ʔ kyaah^ʔ Jesús mah^ʔ ma^ʔ kway^ʔ jwë^ʔ ma^ʔ dsooy^ʔ kyaayh^ʔ. Pero Jesús ga⁺ jmee^ʔ mada⁺ kiyh^ʔ, he⁺ jäh^ʔ ba^ʔ. Ga⁺ jäh^ʔ:

³⁹ —Gwaah⁺ cha⁺ neh⁺ kyah^ʔ. Go⁺ jmeeh⁺ juu^ʔ kih^ʔ dsa⁺, ha⁺ koo⁺ sa⁺ juuh⁺ he⁺ ma⁺ jmee^ʔ Dio kyaah^ʔ hne⁺.

He⁺ ja⁺ ngaayh^ʔ, ga⁺ løy⁺ jmeeyh⁺ juu^ʔ lä⁺ kaa⁺ jee^ʔ jwi⁺ ha⁺ koh^ʔ sa⁺ juuh⁺ he⁺ ga⁺ jmee^ʔ Jesús kiyh^ʔ.

Jō⁺ mi⁺ Jairo kyaah^ʔ jaa⁺ dsa⁺ mē^ʔ hi⁺ ma^ʔ dsaah^ʔ

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ma^ʔ ga⁺ lloo^ʔ Jesús ta⁺ hngaah^ʔ ko⁺ taa⁺, peer⁺ jwëë^ʔ dsa⁺ ma^ʔ tääh^ʔ jääy⁺ he⁺ ja⁺ ga⁺ heeh⁺ dsih^ʔ lä⁺ kaa⁺ tuh⁺ dsë^ʔ. ⁴¹ Jee^ʔ ja⁺ ga⁺ lloo^ʔ jaa⁺ dsa⁺ ñuuh⁺ hi⁺ cheë⁺ Jairo hi⁺ ma^ʔ laa^ʔ ta^ʔ kih^ʔ gwah^ʔ. Dsa⁺ he^ʔ ga⁺ juuh^ʔ jney^ʔ cha⁺ nē⁺ Jesús, ga⁺ chuuy^ʔ kyaah^ʔ mah^ʔ dsooy^ʔ cha⁺ neh⁺ kiyh^ʔ.

⁴² Ma^ʔ chaa⁺ jaa⁺ jō⁺ mi⁺ y^ʔ hi⁺ ma^ʔ laa^ʔ gyuh⁺ koo⁺ mēë^ʔ kyaay^ʔ. Chih⁺ mē^ʔ he^ʔ ma^ʔ hää^ʔ koo⁺ gya⁺ to^ʔ jī⁺ ñe⁺. Hi⁺ he^ʔ na⁺ kya⁺ ngoo^ʔ ga⁺ juu^ʔ.

Jee^ʔ hää^ʔ Jesús jwë^ʔ ngoo^ʔ kyaah^ʔ Jairo, peer⁺ na⁺ lää⁺ na⁺ jlëë^ʔ bih^ʔ dsa⁺, jëeh^ʔ jwëë^ʔ jwërte dsa⁺ hi⁺ ga⁺ nää⁺ kyaayh^ʔ. ⁴³ Jee^ʔ kih^ʔ dsa⁺ he^ʔ ma^ʔ hää^ʔ jaa⁺ dsa⁺ mē^ʔ hi⁺ ma⁺ hya⁺ gya⁺ to^ʔ jī⁺ ñe⁺ dsaah^ʔ dsoo^ʔ kih^ʔ. Dsa⁺ mē^ʔ he^ʔ ga⁺ mi⁺ lla⁺ lä⁺ jë⁺ go⁺ te^ʔ he^ʔ ma^ʔ cha^ʔ kiyh^ʔ, ga⁺ heey^ʔ kyaah^ʔ tē⁺ mē^ʔ. Pero ni⁺ jaa⁺ tē⁺ mē^ʔ sa⁺ ga⁺ lih^ʔ ma^ʔ jmee^ʔ mē^ʔ kiyh^ʔ.

⁴⁴ Ga⁺ lloo^ʔ ta⁺ ka⁺ luu⁺ Jesús mah^ʔ ga⁺ suy^ʔ mi⁺h⁺ cha⁺ gooy^ʔ cha⁺ hoo^ʔ

sa⁺ hmi⁺h⁺ kiyh^ʔ. Lä⁺ chah^ʔ ja⁺ ga⁺ hna^ʔ he⁺ ma^ʔ jëëy^ʔ dsoo^ʔ kiyh^ʔ. ⁴⁵ He⁺ ja⁺ ga⁺ jäh^ʔ Jesús:

—¿Hi⁺ na⁺ hi⁺ ma⁺ su^ʔ cha⁺ hoo^ʔ sa⁺ hmi⁺h⁺ kin⁺?

Pero ni⁺ jaa⁺ sa⁺ ga⁺ bääh⁺ hñii^ʔ. He⁺ ja⁺ ga⁺ jäh^ʔ Pee^ʔ kyaah^ʔ lä⁺ jëë⁺ dsa⁺ kyaayh^ʔ:

—Ta⁺ jwoh^ʔ, jwëë^ʔ dsa⁺ hi⁺ dsa⁺ kya⁺ dsa⁺ jnaah^ʔ hne⁺ mah^ʔ jwah^ʔ: “¿Hi⁺ na⁺ ma⁺ su^ʔ cha⁺ hoo^ʔ sa⁺ hmi⁺h⁺ kin⁺?”

⁴⁶ He⁺ ja⁺ ga⁺ jäh^ʔ Jesús:

—Chaa⁺ jaa⁺ hi⁺ ma⁺ su^ʔ sa⁺ hmi⁺h⁺ kin⁺. Jëeh^ʔ ma⁺ lä⁺ liih⁺ heh^ʔ be^ʔ kin⁺ ma⁺ mi⁺ hlää⁺ jaa⁺ dsa⁺.

⁴⁷ Ma^ʔ ga⁺ lä⁺ jnää⁺ dsa⁺ mē^ʔ he^ʔ, goh⁺ bih^ʔ ngoo^ʔ na⁺ juuyh^ʔ jney^ʔ cha⁺ nē⁺ Jesús. Ga⁺ jmeeyh^ʔ juu^ʔ cha⁺ nē⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁺, he⁺ kih^ʔ ja⁺ he⁺ ga⁺ tēëy^ʔ cha⁺ hoo^ʔ hmi⁺h⁺ kih^ʔ Jesús. Hi⁺ ga⁺ jmeeyh^ʔ juu^ʔ he⁺ ga⁺ jäh^ʔ kiyh^ʔ lä⁺ chah^ʔ ja⁺. ⁴⁸ He⁺ ja⁺ ga⁺ jäh^ʔ Jesús siiyh^ʔ:

—Ma⁺ hlaah^ʔ ba^ʔ hne⁺ he⁺ ma^ʔ dsaah^ʔ, lä⁺ llu⁺ he⁺ ma⁺ lä⁺ dsoo^ʔ hoh^ʔ. Gwaah⁺ ba^ʔ hne⁺ kyah^ʔ lä⁺ kaa⁺ tuh⁺ hoh^ʔ.

⁴⁹ Lä⁺ ma⁺ cheh^ʔ ba^ʔ Jesús hlëëh⁺, ma^ʔ ga⁺ lloo^ʔ jaa⁺ moz^ʔ kya⁺ hi⁺ ma^ʔ laa^ʔ ta^ʔ kih^ʔ gwah^ʔ, mah^ʔ ga⁺ jmeeyh^ʔ juu^ʔ kih^ʔ Jairo, ga⁺ siiyh^ʔ:

—Ma⁺ juu⁺ ba^ʔ gyuh⁺ mē^ʔ kyaah^ʔ. Mo⁺ to^ʔ kwa⁺ ga⁺ ta^ʔ kih^ʔ Ta⁺ jwoh^ʔ na⁺.

⁵⁰ Ma^ʔ ga⁺ nuu^ʔ Jesús juu^ʔ he⁺ ma^ʔ kyë⁺ dsa⁺ he^ʔ, ga⁺ siiyh^ʔ Jairo:

—Ta⁺ ka⁺ hu⁺ dsë^ʔ. Jmee^ʔ dsoo^ʔ hoh^ʔ ba^ʔ. Mah^ʔ jëeh^ʔ lä⁺ jiih^ʔ ba^ʔ chih⁺ mē^ʔ kyaah^ʔ.

⁵¹ Ma^ʔ ga⁺ he^ʔ Jesús cha⁺ neh⁺ kih^ʔ Jairo, sa⁺ ga⁺ kway^ʔ jwë^ʔ ma^ʔ dsa⁺ taah^ʔ jñah^ʔ dsa⁺. Ma⁺ la⁺ Pee^ʔ kyaah^ʔ Jacobo kyaah^ʔ Jwaa⁺ hi⁺ kyaah^ʔ cho⁺ jmi⁺ chih⁺ mē^ʔ

hi- ma-na-juu' he' ba' ga-taah'.

⁵²Ga-lä-jëë' ba' hi-tääh' jee' ja-ma' ki-hooh' kih' chih-më' he'. He-ja-ga-jäh' Jesús siiyh':

—Ta' hoo' hnäh'. Chih-më' na-sa-na-juuy', he-na-gwiiy' ba' na.

⁵³Ga-mi-kwah' ba' dsa-kih' Jesús ma' ga-nuuy' juu' ja. Jëeh', ñe-bih' he-ma-na-juu' go-te' ba' chih-më' he'. ⁵⁴Mah' ga-sooh' Jesús goo' chih-më' he', ga-hlëeyh' ki-gaa', ga-jäyh':

—Chih-më', noo'.

⁵⁵He-ja-joh' ka-läh' jmi-lle' kiyh'. Lä'chah' ja-ga-lä-jiiyh', mah' ga-nooy'. Ja-ga-ga-jmee' Jesús mada' kwëeyh' he' kuyh'. ⁵⁶Peer' ga-jëë' dsah' cho'jmi' chih-më' he'. Hi' ga-jmee' Jesús mada' mah' sa' kooyh' juu' kyaah' ni' ja-ga-he' ga-la-lä-ja'.

Ga-chee' Jesús lä-jëë' gya-tuu' na'kwa-juu'

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

9 Ga-jøøh' Jesús lä-jëë' discípulo kyaay', ga-kwëeyh' be' mah' jmeey' hih' hwëë' hi-sa'llu' hi-jmeeh' dsa-hi' ga-kwëeyh' be' mah' mi-hlääy' dsa-dsaah'.

²Ga-cheey' mah' dsa-kway' juu' ha-lä-jää' Dio dsa-lä-hih' kih', hi-lä-kye' he-mi-hlääy' dsa-dsaah'.

³Ga-jäh' Jesús siih' lä-jëë':

—Ta' ka-hnäh' ni' miih' kih' cha'jwë'. Ta' ka-hnäh' hma-hu', ta' ka-hnäh' hmih-tuh', ta' ka-hnäh' he'ñiih', ni' kuu', ni' ta' ka-hnäh' jyoh' lëë' hmiih' kyah' hnäh'. ⁴Wa' he' cha' he' hne' jee' lla-nää' hnäh', ja-go-taah' hnäh' ha-koø' jiih' lä-hëeh' hnäh' jee' ja. ⁵Cher'mah' cha-koø' jee' jwii' jee' sa' hëeyh'

hnäh', ja-hwëeh' hnäh' go-te' jee' ja. Ja-hlah' hnäh' wa-hløø' he-na-beh' tiih' hnäh' mah' jmee' lii' he-ma-la' kwaat' kih' bih' ja—ga-jäh' Jesús siiyh' discípulo kyaay'.

⁶Ja-ga-ga-taayh' jwë', ga-näay' lä-koø' lä-koø' jwii' kway' ju'hmëë' kih' Dio, ma-la' mi-hlääy' dsa-dsaah' lä-kaa' jee' ga-näay'.

Herode ga-jmee' hu' dsë' he' ma-lä-jiih' Jwaa'

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷Herode hi-ma-laa' lle'moh', ga-nuu' lä-jë' he-ma-jmee' Jesús. Sa' ñey' he-hu' dsë' ma-jmeey', jëeh' ko'llaa' ma-jäh' Jwaa' ba' he' hi-ma-lä-jiih'. ⁸Hi-jñah' koø' nää' ma-jäyh': “Elía ba' oo' hi-ma-hñaä'.” Hi-jñah' ga-ma-jäh': “Go-laa' ja-ga-hi' ga-ngëë' juu' kih' Dio llo'joo' ba' na-hi' ma-lä-jiih'.” ⁹He-ja-ga-jmee' Herode hu' dsë': —¿Ha-lä-ja'? ¿Ja-jñä' ga-jmeen' mada' he-ga-ku' dsa-lle' Jwaa'? ¿Hii' ba' na, hi-nuun' kih' jmeey' ja-koø' në' he-juh-gaa'?

Hi-ma-hnøøy' ma-dsa-jëëy'.

Ga-ääh' Jesús hña' mil dsa-ñuuh'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰Ma' ga-lla-nää' lä-jëë' apóstole he', ga-jmeeyh' juu' kih' Jesús lä-jë' he-ga-jmeey'. Ja-ga-ga-jääy' kah' apóstole, ga-näay' ta' hwa' kii' jäh' jee' jwii' he-chee' Betsaida. ¹¹Pero ma' ga-lä-liih' dsa, ga-näay' chaay' kaah' kiyh'. Ga-heeh' bih' dsa' he'. Mah' ga-løøy' hlëeyh' ha-lä-jää' Dio dsa-lä-hih' kih'. Hi' ga-mi-hlääy' lä-jëë' hi-ma-dsaah'. ¹²Lä-koø' ma-ngoo' ga'hloo' jmi' ja, lä-jëë' gya-tuu' discípulo ga-ya-jäh' kih' Jesús mah' ga-siiyh':

—Chiih' dsa- na- wa' lla-näay'
lä-kaa- jee' jwi- mäh- hi- lä-kaa-
jee' nuu- jee' tääh' dsa- lä-ku' lä-jii'
la-. Wa' lla-hnøøy' he- kuyh' hi-
lä-kye- jee' jäy'. Jëeh', hwa' kii-
jma' ba' la' jee' tøøhn' la-.

¹³Mah' ga-jäyh' siyh' discipulo
kyaay':

—Hnäh' ba' kwëëyh' he- kuyh'.

Mah' ga-jäyh' siyh' Jesús:

—Kye' jnääh' ma-la' hña' he'niih-
ba' kyaah' uu' hmooh-. ¿Che'
dsa-nøø' jnääh' dsa-lä' jnääh' he-
kuh' dsa- na-?

¹⁴Koø- hña' mil ma' tee' dsa-nuuh-
hi- ma' tääh' jee' ja-. He-ja- ga-siyh'
lä-jëë- discipulo kyaay':

—Jmee' hnäh' mada' mah'
dsa-taah' dsa- ma' kih'kih', ma'
to'lo'gyaa' lä-koø- nää'.

¹⁵Lä-ja- ga-jmee' discipulo.
Ga-jmeey' mada' ga-taah' dsa-
hwa'. ¹⁶Ja-ga' ga-ka' Jesús lä-jë-
hña' he'niih' ja', kyaah' lä-uu'
hmooh- he', ga-jëëy' ta' gyuu' mah'
ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio. Ja-ga'
ga'llaay' mah' ga-kwëëyh' discipulo
kyaay' na'llay- cha'në' lä-jëë- dsa-.
¹⁷Ga-lä-jëë- ba' dsa- ga-kuh' lä-jiih'
ga-këë'. Ma-la' ma-kuh' lä-jëë- dsa-
ga-ka' gya-to' sa'miuh' jwi' he-
ga-cha' ja-.

Ga-jäh' Pee' Jesús he' laa' Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸Koø- hä' ma' gya' Jesús ngiiy-
kiyh' kih' Dio jee' sa' cha- dsa-.
Ma-la' discipulo ba' ma' tääh' kyaayh'
jee' ja-. He-ja- ga-ngii' Jesús juu' kiyh':

—¿Ha- lä- jäh' dsa- kin', hi- jnä'
laay'?

¹⁹—Ko'llaa' dsa- jäh', Jwaa- hi-
ma' choo' jmi- ba' hne-. Jñah' jäh',

Elía ba' hne-. Jñah' ko'llaa' jäh',
hne- laah' jaa- hi- ga-ngëë' juu' kih'
Dio llo' joo' hi- ma-la' jiih' —ga-jäh'
discipulo kyaay'.

²⁰Mah' ga-jäh' Jesús siyh':

—¿Ha- ga- hnäh' na-, hee- jwah'
hnäh' kin', hi- ba' jnä' laah' hnäh'?

He-ja- ga-jäh' Pee' siyh':

—Hne- he' Cristo hi- ga-chee' Dio.

Ga-mi-jnä- Jesús juu' he' juuy'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹Pero ga-taah- Jesús juu'
discipulo kyaay' mah' sa' kooyh' juu'
ja- kyaah' ni- jaa-. ²²Hi- ga-jäh'
Jesús siyh' discipulo kyaay':

—Jmee' bii' kih' Hi- ga-lëë' ngo' la-
jëë' cha-miuh' wi'. Hi- dsa-gyuu'
sa' lä-hnäa' dsih', lä-ja- dsa-kaah'
kya' jmi-dsa-, kyaah' ta-jwoh' kya'
ley sa' lä-hnäa' dsih'. Hi- jmee' bii'
kiyh' juuy' mah' lä-jiih' ka-läh' ga'
ma-hya- hnë- jmi-.

²³Ja-ga' ga-siyh' lä-jëë- dsa-:

—Cher'mah' hi- hnøø' ja' kyaah'
jnä', sa' wa' jmääy' hñiiy' kwaan',
wa' jääy' cru' kyaay' koø- jmi'
koø- jmi' mah' wa' jmeey' ko-jøh'
kyaah' jnä'. ²⁴Jëeh', lä-jëë- hi-
häa- hñii' mah' sa' juuy', hi- he'
juu' ba'. Pero lä-jëë- hi- kwaa- hñii'
juu' kwaan' kin', hi- he' ba' lää'.

²⁵¿Hee- ya-jøø' ka' dsa- ma-ke-
ga-liyh' lä-jë- he- cha- jmi-gyuu- la-
mah' wa-ra- ga-juuy', sa' tëëyh' kih'
Dio? ¿Hee- jmää' kiyh' cher'mah'
ga-heey' hñiiy'? ²⁶Cher'mah' hi-
jmeey' na-hiuh' kin' o kyaah' juu'
kin', ja-ba' lä-ja- jmeey' na-hiuh'
Hi- ga-lëë' ngo' la- kyaayh', wa-ra-
jayh' ka-läh' jee' je- jih-gyeh' kiyh',
ja-ba' kyaah' je- kih' Täa', hi- kih'
lä-jëë- ángele hi- na-jngëë' kyaay'.

²⁷ Pero ju'dsoo' jwahn⁺, chaa⁻ ko'llaa' dsa⁻ hi⁻ tääh' jee' la⁻, sa⁻ juuy' jää' sa⁻ ga' ma-jëëy⁺ ha⁻ lä⁻ la⁻ be' kih' Dio hi⁻ jmee⁻ hih⁺.

Ga⁻lä⁻sëë' Jesús to⁻lo⁻ nē⁻ ko'llaa⁻ discípulo

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Ma-ngëë' ga' koo⁻ jnaa' jmi⁻ he⁻ ga⁻hlëëy⁺ juu' ja⁻, ga⁻wii' Jesús koo⁻ moh' na'ngiiy' kiyh' kih' Dio ko-joh' kyaah' Pee' kyaah' Jwaa' kyaah' Jacobo. ²⁹ Ta ko-jiih' ma' ngiiy' kiyh' kih' Dio, ga⁻lä⁻si⁻ mo-nëy'. Hmiih' kiyh' ga⁻la⁻ tōjlëë⁻ nīh'. ³⁰ Ga⁻lä⁻jnaa' uu' dsa⁻nūh⁻ hi⁻ ma' lla⁻ juu' kyaayh'. Jaa⁻ he' Moisé, hi⁻ jaa⁻ he' Elía, ³¹ hi⁻ ga⁻lä⁻jnaa' jee' jna' jih'gyeh' ja⁻. Ma' hlëëy⁺ ha⁻ lä⁻ ya⁻hëë' Jesús jmi⁻gyuu⁺ la⁻, he⁻ lä⁻te' jee' jwii⁻ Jerusalén ba' ja⁻. ³² Pee' kyaah' hi⁻ ma' jmee⁻ ko-joh' kyaayh' jee' ja⁻, ma⁻ke⁻ lä⁻gwiiy⁺ ma' kway⁺ be'. Ga⁻jëë' bih' ha⁻ koo⁻ sa⁻ jøøh' Jesús hää' jee' kih' lä⁻uu' dsa⁻ he'. ³³ Lä⁻koo⁻ ma' ngoo' ga⁻lä⁻øø' dsa⁻ he', ga⁻jäh' Pee' siiyh⁺ Jesús:

—Ta⁻jwoh', he⁻ ba' che⁻ llu' he⁻ tøøh' jne' ko-joh' jee' la⁻. Jmee' jnaah' hnë⁻ hne' kyaah' moo', koo⁻ kyah', koo⁻ kih' Moisé, hi⁻ koo⁻ kih' Elía.

Pero sa⁻ ma' ñe⁻ Pee' he⁻ ja⁻ ma' hlëëh⁺. ³⁴ Hlëëh⁺ gyih' lä⁻ja⁻, ma' ga⁻jyoo' koo⁻ jni⁻ he⁻ ga⁻lääy⁻ lä⁻jëëy⁺. Ma' ga⁻jëë' Pee' kyaah' dsa⁻ kyaayh' na⁻lääy⁻ jni⁻ ja⁻, ja⁻ ga⁻lä⁻goyh⁺. ³⁵ Jee' jni⁻ ja⁻ ga⁻hlëëh⁺ koo⁻ juu' he⁻ jäh' lä⁻la⁻:

—Hi⁻ la⁻ na⁻ gyuu⁺ kyaan⁺ hi⁻ hnaan⁺. Nuu⁻ hnäh' kiyh'.

³⁶ Ma-ngëë' ma⁻hlëëy⁺ lä⁻ja⁻, ga⁻jä⁻ hñii' Jesús. Pero discípulo kyaay' sa⁻ ga⁻koo⁻h' ni⁻ miih' juu' kyaah' ni⁻ jaa⁻, ga⁻lä⁻hii' miih' ga⁻hmäy⁺ lä⁻jë⁻ he⁻ ga⁻jëëy' ja⁻.

Ga⁻mi⁻hlä⁻j Jesús jaa⁻ chih⁻ hi⁻ ma' kye⁻ jmi⁻lle' hliih'

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Ma' ga⁻jna' jyoh' jmi⁻, ga⁻jnaay' moh' jee' ma' tääy⁺ ja⁻. Jwëë' jwërte dsa⁻ ya⁻nää' ga⁻mi⁻jëëy⁻ Jesús. ³⁸ Jee' kih' dsa⁻ he' ma' hää' jaa⁻ dsa⁻nūh⁻ hi⁻ ga⁻hlëëh⁺ ki⁻gaa⁻, ma' jäh⁺:
—Ta⁻jwoh', chuun' kyaah' hne⁻. Jëë' da' chih⁻nūh⁻ kyaan⁺ la⁻, hi⁻ lla⁻gyuu⁺ koo⁻ mēë' kyaan⁺. ³⁹ Lä⁻la⁻ jmee⁻ jmi⁻lle' hliih' kiyh'. Sooyh⁻ kiyh' mah' jmeey⁺ hooyh⁻ jee' ki⁻bäy⁻. Jmeey⁺ hwëë⁻ peh' hooy'. Ma⁻hwaay' go⁻te', ja⁻ga⁻ tū⁻ jmi⁻lle' hliih' he' kiyh'. ⁴⁰ Ma⁻chuun' kyaah' discípulo kyaah' mah' ma' lleey⁻ jmi⁻lle' hliih' he' pero sa⁻ ma⁻liyh⁻ —ga⁻jäh' jmi⁻ chih⁻ he'.

⁴¹ Mah' ga⁻jëeh⁻ Jesús juu' kiyh':

—iHe⁻ ba' che⁻ hwëh⁻ hoh' hnäh⁺ dsa⁻ chaa⁻ na'! Sa⁻ hii⁻ lä⁻dsoo' hoh⁺ hnäh' kwee⁻. ¿Lih' ba' llaa⁻ he⁻ gyan' kyaah' hnäh'? Mo⁻so⁻ lä⁻be' dsën⁺ gya⁻ ga⁻jna' kyaah' hnäh'. Ya⁻jää' da' chih⁻ na⁻ ta⁻ la⁻.

⁴² Lä⁻koo⁻ ma' ngoo' ya⁻jäh⁺ chih⁻ he' kih' Jesús, jmi⁻lle' hliih' he' ga⁻jwäy⁺ hwa⁻ mah' ga⁻ki⁻ ga⁻bäy⁻ wi⁻ jwërte. Pero ga⁻jūh' Jesús kih' jmi⁻lle' hliih' mah' ga⁻mi⁻hläy⁺ chih⁻ he'. Ja⁻ga⁻ ga⁻ngëëy' chih⁻ he' kih' jmi⁻y'. ⁴³ Ga⁻lä⁻jëë⁻ ba' ga⁻lä⁻dsaa⁻ dsë⁻ ha⁻ koh⁻ sa⁻ jøøh' laa' Dio.

**Ga⁺mi⁻ñnä⁻ Jesús juu⁺ jee⁺ ga⁻të⁺ to⁺
jiih[~] he⁻ juuy⁺**

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ta⁺ko⁻jiih⁺ tääh⁺ jëë⁻ dsayh⁺
kih⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ ga⁻jmeë⁺ Jesús ja⁻,
ga⁺jäh⁺ siiyh⁺ discipulo kyaay⁺:

⁴⁴—Wa⁺ lä⁻ngëeh⁺ hnäh⁺ kwee⁻
juu⁺ la⁻. Hī⁻ga⁻lëë⁺ngo⁺ la⁻, lloo⁻ koo⁻
jmi⁺ ngëë⁺ dsih⁺ goo⁻ jñah⁺ dsa⁻.

⁴⁵Pero discipulo kyaay⁺ sa⁻
ga⁻lä⁻ngëë⁺ juu⁺ ja⁻. Ma⁺ na⁻jlë⁻
hüü⁺ dsë⁺ kiyh⁺ he⁻ ja⁻ sa⁺ ga⁻lä⁻ngëëy⁺.
Hi⁺ ma⁺ goyh⁺ ma⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús
he⁻ hnøø⁺ jäh⁺ juu⁺ ja⁻.

Hii⁻ na⁻ leë⁺ jøøh⁺ jee⁺ jmeë⁺ Dio hih⁺

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶Discipulo kyaay⁺ ga⁻taah⁺ ga⁻ti⁻
ga⁻choo⁺ juu⁺ hii⁻ jaa⁻ jee⁺ lä⁻ jëë⁺
leey⁺ jøøh⁺ kih⁺ dsa⁻kyaayh⁺. ⁴⁷Pero
ga⁻lä⁻kyuuh⁺ Jesús hüü⁺ dsë⁺ he⁻ ma⁺
jmeey⁺. He⁻ja⁻ ga⁻tëëyh⁺ jaa⁻ gyuu⁻ mah⁺
ga⁻cheeyh⁺ koo⁺ kiyh⁺. ⁴⁸He⁻ja⁻ ga⁻siiyh⁺:

—Hī⁻ jmeë⁺ he⁻ kih⁺ gyuu⁻ la⁻ kwaat[~]
kin⁺, jnä⁺ he⁻ hī⁻ jmääy[~] he⁻. Hi⁺ hī⁻
jmää[~] jnä⁺ he⁻, jmeey⁺ he⁻ kih⁺ hī⁻
ga⁻cheë⁺ jnä⁺. Jëëh⁺, hī⁻ mah⁺ ga⁻jee⁺
kyah⁺ hnäh⁺, hī⁻ he⁻ ba⁺ hī⁻ jøøh⁺.

⁴⁹Ja⁻ga⁻ ga⁻jäh⁺ Jwaa⁺:

—Ta⁻jwoh⁺, ma⁻jëë⁺ jñääh⁺ jaa⁻ hī⁻
hwëë[~] jmi⁻lle⁺ hliih⁺ lä⁻hih⁺ kyah⁺,
he⁻ja⁻ ga⁻ha⁺ jñääh⁺ kiyh⁺, jëëh⁺ sa⁺
ngëy⁺ kyaah⁺ jñääh⁺.

⁵⁰He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Ta⁺ ha⁻ hnäh⁺ kiyh⁺. Jëëh⁺, lä⁻ jëë⁺
hī⁻ sa⁺ na⁻høøh⁺ jñän⁺, dsa⁻kyaah⁺
ba⁺ jne⁺ he⁻.

**Ga⁻juuuh⁺ Jesús kih⁺ Jacobo
kyaah⁺ Jwaa⁺**

⁵¹Ma⁺ ngoo⁺ ya⁺ jäh⁺ jmi⁺ dsaah⁺
Jesús gyuuuh⁺, he⁻ja⁻ koo⁻ hä⁺ ba⁺

ma⁻lla⁺ dsëy⁺ ngooy⁺ ta⁺ Jerusalén.

⁵²Ga⁻cheey⁺ dsa⁻ hī⁻ ga⁻nää⁺ jää⁺
kiyh⁺ ta⁺ hwa⁺ kih⁺ dsa⁻ samaritano.
Jee⁺ ja⁻ ga⁻taayh⁺ koo⁻ jee⁺ jwii⁻
ngiiy⁺ ha⁻ jee⁺ ma⁺ jäh⁺. ⁵³Pero sa⁺
ga⁻hii⁺ dsa⁻ samaritano ma⁺ heeyh⁺.
Jëëh⁺, ma⁺ jmeey⁺ kwaat[~] he⁻ dsoo⁺
Jesús ta⁺ Jerusalén ba⁺. ⁵⁴Ma⁺
ga⁻nuu⁺ Jacobo kyaah⁺ Jwaa⁺ juu⁺
ja⁻, ga⁻jäh⁺:

—Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, ðche⁺ hnooh⁻
ngii⁺ jñääh⁺ he⁻ jyoo⁺ je⁻ gyuuuh⁺ mah⁺
mi⁻llaa⁺ dsa⁻ hī⁻ chaa⁻ jwii⁻ oo⁺,
lä⁻koo⁻ ga⁻jmeë⁺ Elía?

⁵⁵He⁻ja⁻ ga⁻jëeh⁺ Jesús hñii⁺ mah⁺
ga⁻juuyh⁺ kih⁺ lä⁻uu⁻ discipulo he⁻
ga⁻siiyh⁺:

—Sa⁺ ñeh⁺ hnäh⁺ he⁻ jmi⁻lle⁺ na⁻
jøø⁺ kyah⁺ hnäh⁺. ⁵⁶Jëëh⁺, sa⁺ ja⁺
Hī⁻ga⁻lëë⁺ngo⁺ la⁻ mah⁺ jngëëyh⁺ dsa⁻.
Jay⁺ mah⁺ lääy⁺ dsa⁻ ba⁺ —ga⁻jäh⁺
Jesús.

Ja⁻ga⁻ ga⁻nääy⁺ ta⁺ jyoh⁺ jwii⁻
mah⁺.

**Ma⁺ hnøø⁺ dsa⁻ ma⁺ jmeey⁺ ko⁻jøh⁺
kyaah⁺ Jesús**

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷Lä⁻koo⁻ ma⁺ ga⁻taayh⁺ jwë⁺
ga⁻nääy⁺, jaa⁻ dsa⁻ ga⁻siih⁺ Jesús:

—Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, hnoon⁺ jmeen⁺
ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ hne⁻ wa⁺ ha⁻ cha⁻ ha⁻
jee⁺ goh⁺.

⁵⁸He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Cha⁻ ba⁺ too⁻ jee⁺ gwi⁻
hyah⁻. Cha⁻ ba⁺ sii⁻ kih⁺ ta⁺. Pero
Hī⁻ga⁻lëë⁺ngo⁺ la⁻ sa⁺ cha⁻ jee⁺ jäh⁺.

⁵⁹Mah⁺ jñah⁺ ga⁻siiyh⁺:

—Jmeë⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ jñä⁺.

Mah⁺ ga⁻jäh⁺ dsa⁻ he⁻:

—Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, kwa⁺ jwë⁺ kin⁺
na⁻haan⁺ to⁻në⁺ Tää⁺ kyaan⁺, ja⁻ga⁻
niin⁺ kyaah⁺ hne⁻.

⁶⁰He-ja- ga-jäh Jesúsi siiyh:

—Wa- haa- ba- dsa- na- juu- hlii-
kyaah. Hi- hne-, gwa- go- kwa- juu-
ha- lä- jäh- Dio dsa- lä- hih- kih-.

⁶¹Jñah- ka- läh- ga- jäh- siiyh-
Jesús:

—Jmee- ba- jñä- kō-jōh- kyaah-
hne-, Dsa-jōōh- kyaan-. Pero kwa-
jwē- kin- niin- to- nē- na- hihn- juu- hi-
tääh- cha-neh- kin-.

⁶²Mah- ga- jäh- Jesúsi siiyh:

—Ni- jaa- hi- jē- ta- ka- luu- ma- la-
ma- lōoy- kyayh- hwa-, sa- jmääy-
dsa- hey- jee- jmee- Dio hih-.

Ga- chee- Jesús to- lo- gyaah- na- dsē-
gye- dsa- hi- ga- kwa- juu-

10 Ma- ngē- he- ja-, ga- hñaa-
Dsa-jōōh- jñän- jñah- ga-
to- lo- gyaah- na- dsē- gye- dsa-. Hi-
he- ga- cheey- lä- kaa- jwi- kaah- hi-
lä- kaa- ga- jee- jyoh- ha- jee- dsooy-.
Ga- cheey- ma- uu- ma- uu-. ²Ga- jäh-
siiyh-:

—Dsoo- ba- cha- cha- miih- ta- he-
hnō- sooh- pero miih- go- te- ba-
dsa- hi- jmee- ta-. He- ja- chu- hnäh-
kyaah- dsa- jwē- ta- mah- cheey- jñah-
ga- hi- dsa- chooh- ta- kiyh-. ³Go- nää-
hnäh- ja-. Pero leeh- hnäh-. Jñä-
cheen- hnäh- lä- kō- borrego hi-
ga- nää- jee- kih- jah- hää-. ⁴Ta- ka-
hnäh- hmih- tuh-, ta- ka- hnäh-
sa- tuh- kih- kuu-, ni- loo- he- dsa- he-
tiih- hnäh-. Ni- ta- lä- hnäh- juu-
kyaah- dsa- cha- jwē-. ⁵Wa- he- cha-
he- hne- jee- go- taah- hnäh-, to- nē-
jwiih- hnäh- dsa-: “Wa- hii- ti-
cha-neh- kyah- hnäh-.” ⁶Cher- mah-
chaa- hi- hii- ti- dsē- jee- ja-, lä- ja-
hii- ti- kiyh-. Hi- cher- mah- sa- chaa-
hi- hii- ti- dsē-, sa- lä- jmää- kiyh-
juu- he- ma- hlēh- hnih-. ⁷Pero jee-

heeyh- hnäh-, ja- jäh- hnäh- ja- ba-
cha-neh- ja-. Ja- kuh- huh- ba- hnäh-
lä- jē- he- lä- dsa- cha-neh- hnäh-.
Jēeh-, jaa- hi- jmee- ta-, llē- kih-
hyoyh- jñeey-. Ta- mi- sii- hnäh- ooh-
hnäh- mah- go- nääh- hnäh- lä- joh-
hne- chih-. ⁸Wa- he- cha- he- jwi-
jee- ga- lä- nääh- hnäh-, jee- heeh-
dsa- hnäh-, ja- kuh- huh- ba- hnäh-
lä- jē- he- lä- dsa- cha-neh- hnäh-.

⁹Ja- mi- hlääh- hnäh- hi- dsaah- hi-
tääh- jee- ja-. Ja- jwiih- hnäh- dsa-:
“Kye- ba- jñäh- juu- ha- lä- jäh- Dio
dsa- lä- hih- kih-.” ¹⁰Pero cher- mah-
ga- lä- nääh- hnäh- kō- jwi- jee-
sa- heeyh- hnäh-, ja- hwēh- hnäh-
ta- cha- jwē- mah- jwah- hnäh-:

¹¹“Wa- hlō- he- cha- jee- jwi- kyah-
hnäh- la-, he- ma- beh- ma- ti- jñäh-
jee- la- ma- kyah- jñäh- ma- ti-
jñäh- mah- la- lii- ma- jä- nē- kyah-
hnäh- lä- jē- dsoo- he- na- bääh-
hnäh-. Pero ma- ñeh- ba- hnäh-,
ma- ja- ba- juu- ha- lä- jäh- Dio dsa-
lä- hih- kih-”, jwiih- hnih-. ¹²He- ja-
jwēh- hnäh-. Miih- ga- wii- jē-
dsa- hi- ma- tääh- jee- jwi- Sodoma
kyaah- Gomorra wa- ra- ga- tē- jee-
jmee- Dio jwiz-, lä- kōh- he- jē- dsa-
hi- chaa- jee- jwi- ja-.

Jē- wii- lä- jē- hi- sa- nuuh-

(Mt. 11:20-24)

¹³iPeer- jwi- hnäh- dsa- hi- tääh-
jwi- Corazín! iPeer- jwi- hnäh-
dsa- hi- tääh- jwi- Betsaida! Wa- ra-
jäh- kih- dsa- hi- tääh- jwi- Tiro
kyaah- jwi- Sidón, ma- jē- ha- lä-
la- he- juh- gaa- he- ma- jmeen- jee-
kyah- hnäh-, ma- lih- sa- ga- jee-
kyaah- Dio, ma- kēy- hmih- jwä-
hi- ma- suy- hñiiy- tu- jwa-, he-
ma- jmee- lii- he- ti- meeh- dsēy-.

¹⁴He⁻ja⁻ jwëëhn⁻ hnäh^ʔ wa'ra⁻ ga⁻të^ʔ jee^ʔ jmee^ʔ Dio jwiz⁻, cha⁻ga⁻miih⁻ wi^ʔ jëëh^ʔ hnäh^ʔ, lä⁻koh^ʔ ga⁻ hi⁻ chaa⁻ Tiro kyaah^ʔ Sidón. ¹⁵Hnäh^ʔ hi⁻ chaa⁻ Capernaum, jmeeh⁻ hnäh^ʔ hu⁻dsë⁻ he⁻ tëëh⁻ hnäh^ʔ gyuu^ʔ. Pero ñiih^ʔ ga⁻ kih^ʔ cha⁻je⁻ go⁻nääh^ʔ hnäh^ʔ.

¹⁶Hi⁻ nuu^ʔ juu^ʔ he⁻ kwah^ʔ hnäh^ʔ, kin⁻ ja⁻ nuuy^ʔ. Hi⁻ sa⁻ heeh⁻ hnäh^ʔ, jnä^ʔ he^ʔ sa⁻ heeyh⁻. Hi⁻ sa⁻ heeh⁻ jnä^ʔ, sa⁻ heeyh⁻ hi⁻ ga⁻chee⁻ jnä^ʔ.

**Ya⁻nää⁻ ka⁻läh⁻ lä⁻jëë⁻
hi⁻ ga⁻chee⁻ Jesús**

¹⁷Peer⁻ jëë⁻ dsë⁻ lä⁻jëë⁻ to⁻lo⁻gyaa⁻ dsë⁻ gyeë⁻ he^ʔ ma⁻ ga⁻lla⁻näy⁻ jee⁻ ma⁻ gya⁻ Jesús. Ga⁻jäh⁻:

—Dsa⁻jöøh⁻ kyaan⁻, lä⁻kye⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ ga⁻lëh⁻ jnääh⁻ ga⁻hwëë⁻ jnääh⁻ kyaah⁻ hih⁻ kyah⁻.

¹⁸Mah⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Jnä⁻ ga⁻jëen⁻ ga⁻täh⁻ Tana⁻ jee⁻ ma⁻ gyay⁻, lä⁻koh⁻ je⁻ñih⁻ ga⁻tayh⁻ lä⁻ ga⁻të⁻ hwa⁻. ¹⁹Ma⁻kwëëhn⁻ ba⁻ hnäh⁻ be⁻ mah⁻ he⁻soh⁻ hnäh⁻ në⁻ kih⁻ miih⁻, në⁻ kih⁻ cha⁻hne⁻, hi⁻ lä⁻dsëë⁻ hnäh⁻ lä⁻jë⁻ be⁻ kih⁻ hi⁻sa⁻llu⁻. Ni⁻ koo⁻ dsöö⁻ sa⁻ le⁻ kyah⁻ hnäh⁻. ²⁰Pero ta⁻ wa⁻ jëë⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kih⁻ he⁻ nuuh⁻ jmi⁻lle⁻ hliih⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Wa⁻ jëë⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kih⁻ he⁻ ma⁻na⁻si⁻ jmi⁻ kyah⁻ hnäh⁻ gyuu⁻ jmi⁻gyuu⁻ ba⁻.

²¹Ja⁻ba⁻ hor⁻ ja⁻, ga⁻jëë⁻ dsë⁻ Jesús ga⁻jmeë⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻. Mah⁻ ga⁻jäh⁻:

—Kwan⁻ ti⁻hmaah⁻ kyah⁻, Täa⁻ kyaan⁻, hne⁻ laah⁻ Dsa⁻jöøh⁻ kih⁻ gyuu⁻ hwa⁻, jëëh⁻ ga⁻hmäh⁻ lä⁻jë⁻ juu⁻ la⁻ kih⁻ hi⁻ kyuu⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻ kih⁻ hi⁻ ngëë⁻. Mah⁻ ga⁻mi⁻jnääh⁻ juu⁻ kyah⁻ kih⁻ hi⁻ laa⁻ lä⁻koh⁻ jaa⁻ gyuu⁻

ba⁻. Jëëh⁻, lä⁻ja⁻ ga⁻tih⁻ hoh⁻ hne⁻ jmeeh⁻ Täa⁻.

²²Ga⁻lä⁻jë⁻ go⁻te⁻ ba⁻ ga⁻tooh⁻ Täa⁻ kyaan⁻ goon⁻. Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ kyuu⁻ Joö⁻ Dio, ma⁻la⁻ Täa⁻ ba⁻ kyuu⁻ jnä⁻. Ni⁻ sa⁻ chaa⁻ hi⁻ kyuu⁻ Täa⁻. Ma⁻la⁻ jnä⁻ hi⁻ laa⁻ jooy⁻ ba⁻ kyuu⁻ jnih⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ lä⁻kyuu⁻ hi⁻ hnoon⁻ mi⁻jnäan⁻ kih⁻.

²³Ja⁻ga⁻ ga⁻jëeyh⁻ hñiiy⁻ mah⁻ ga⁻siiyh⁻ ma⁻la⁻ discípulo kyaay⁻ ba⁻:

—Llu⁻ la⁻ kih⁻ hi⁻ jëë⁻ he⁻ jëëh⁻ hnäh⁻ na⁻. ²⁴Jëëh⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, jwëë⁻ hi⁻ ga⁻ngëë⁻ juu⁻ kih⁻ Dio hi⁻ jwëë⁻ dsa⁻ta⁻ kaah⁻ ma⁻ hnøoy⁻ ma⁻ jëëy⁻ he⁻ jëëh⁻ hnäh⁻ na⁻. Pero sa⁻ ga⁻tëëy⁻ ma⁻ jëëy⁻. Ma⁻ hnøoy⁻ ma⁻ nuuy⁻ he⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ na⁻, pero sa⁻ ga⁻nuuy⁻.

**Juu⁻ na⁻hmää⁻ kih⁻
samaritano hi⁻ llu⁻ dsë⁻**

²⁵Jee⁻ ja⁻ ga⁻noo⁻ jaa⁻ ta⁻jwoh⁻ kyaah⁻ ley, he⁻ ma⁻ kay⁻ dsë⁻ Jesús ga⁻siiyh⁻:

—Ta⁻jwoh⁻, ðhee⁻ hnøø⁻ jmeen⁻ mah⁻ tëëhn⁻ jee⁻ mo⁻so⁻ juun⁻?

²⁶He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—ðHee⁻ jäh⁻ jee⁻ na⁻si⁻ në⁻ ley, lä⁻koh⁻ ma⁻ hëh⁻?

²⁷Mah⁻ ga⁻jëeh⁻ ta⁻jwoh⁻ he⁻ juu⁻ kih⁻:

—“Wa⁻ hnaah⁻ Dio lä⁻kaa⁻ tuh⁻hoh⁻, kyaah⁻ lä⁻jë⁻ be⁻ kyah⁻, kyaah⁻ lä⁻jë⁻ hu⁻dsë⁻ kyah⁻. Hi⁻ wa⁻ lä⁻hnaah⁻ dsa⁻kyaah⁻ lä⁻koo⁻ hnaah⁻ hñaah⁻.”

²⁸Mah⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Llu⁻ ba⁻ ma⁻jäh⁻. Jmee⁻ lä⁻na⁻ mah⁻ mo⁻so⁻ juuh⁻.

²⁹Pero ta⁻jwoh⁻ kyaah⁻ ley he⁻, hnøoy⁻ ma⁻ jäh⁻ llu⁻ kyaah⁻ juu⁻ he⁻

ga⁺jäh^ʔ ja⁻, he⁻ja⁻ ga⁺ngiiy^ʔ juu[!] kih^ʔ
Jesús:

—¿Hii⁻ he^ʔ dsa⁻kyaahn^ʔ?

³⁰Mah[!] ga⁺jäh^ʔ Jesús siiyh⁺:

—Jaa⁻ dsa⁻ ya⁺hëë⁺ Jerusalén
ngooy[!] ta⁺ Jericó. Cha⁺jwë[!] ja⁻
ga⁺jeey[!] dsa⁻hii⁻ hi⁻ ga⁺sooh[!] kiyh[!].
Ga⁺lley⁻ ga⁺lä⁺jë⁺ he⁻ ma⁺ kyey⁻.
Ga⁺kway^ʔ jwërte kiyh[!]. Ja⁻ga⁺
ga⁺näy^ʔ. Jee⁺ ja⁻ ga⁺jä⁺ dsa⁻ he^ʔ
miih⁻ ga⁺liiyh⁺. ³¹Pero he⁻ ga⁺la[!].
Jee⁺ ja⁻ ga⁺ngëë^ʔ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻. Ma⁺
ga⁺jëëy[!] kya⁺ä[!] dsa⁻ hi⁻ la⁺ dsoo[!] kih[!],
ta⁺ koo^ʔ ba⁺ ga⁺jlüuy[!]. ³²Ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻
ga⁺jmeë^ʔ jaa⁻ levita, dsa⁻ hi⁻ ma⁺
laa[!] ta⁺ gwah⁺. Ma⁺ ga⁺jëëy[!] dsa⁻ he^ʔ,
ga⁺jlüuy[!] ta⁺ koo^ʔ ka⁺läh^ʔ. ³³Pero
jaa⁻ samaritano hi⁻ ngoo[!] ja⁻ba⁺
ta⁺ jwë[!] ja⁻, ma⁺ ga⁺jëëy[!] kya⁺ä[!] hi⁻
la⁺ dsoo[!] kih[!], ngooy[!] chüh⁺ kih[!] hi⁻
he^ʔ. Ma⁺ ga⁺jëëy[!], ga⁺lä⁺ñih^ʔ dsëy[!]
kih[!]. ³⁴Lä⁺chah^ʔ ja⁻ ga⁺jmeey^ʔ më⁻
në⁻ dsoo[!] kya⁺ah⁺ aceit hi⁺ kya⁺ah⁺
vin, mah[!] ga⁺løøy^ʔ kya⁺ah⁺ hmiih⁻.
Ja⁻ga⁺ ga⁺kyaay⁻ ka⁺luu^ʔ jah^ʔ kyaay[!],
na⁺jäy⁻ jee⁺ chih[!] hne[!] jee⁺ jä⁺ dsa⁻.
Jee⁺ ja⁻ ga⁺gyay⁻ ga⁺hääy[!]. ³⁵Jyoh^ʔ
jmi⁺ ma⁺ ngaah[!] dsa⁻ he^ʔ, ga⁺lley⁻
to[!] kuu^ʔ ga⁺kwëëy[!] juu[!] hne[!] he^ʔ.
Mah[!] ga⁺siiyh⁺: “Hää⁺ kwee⁻ dsa⁻
na⁻. Cher⁺mah[!] ga⁺ää⁺ gyih[!] kyah[!],
jnä⁺ mi⁺hmaahn[!] kyah[!] wa⁺ra⁻
jahn[!].” ³⁶He⁻ja⁻ jäh⁺ da⁺. ¿Hii⁻ jaa⁻
jee⁺ lä⁺jëë⁺ uu⁻ laah^ʔ hne⁻, laa[!]
dsa⁻kya⁺ah⁺ hi⁻ ga⁺jmeë^ʔ llu[!] kih[!]
hi⁻ ga⁺tah^ʔ ja⁺goo⁻ dsa⁻hii⁻ he^ʔ? —
ga⁺jäh^ʔ Jesús siih⁺ ta⁺jwoh[!] kya⁺ä[!]
ley.

³⁷—Hi⁻ ga⁺lä⁺ñih^ʔ dsë[!] kiyh[!]
he^ʔ, hi⁻ he^ʔ ba⁺ laa[!] dsa⁻kya⁺ayh⁻ —
ga⁺jäh^ʔ ta⁺jwoh[!] he^ʔ.

Mah[!] ga⁺jäh^ʔ Jesús siiyh⁺:

—Na[!] ta⁺ cha⁺në^ʔ, ja⁻ jmeeh⁻, ja⁻ba⁺
lä⁺koo⁻ ga⁺jmeë^ʔ dsa⁻ he^ʔ.

Nëë⁺ Jesús na⁺jëëy⁻ Marta
kya⁺ah⁺ María

³⁸Ga⁺he[!] Jesús jwë[!] ngoo[!] kya⁺ah⁺
discípulo kyaay[!], ga⁺tëëy^ʔ koo⁻ jwii⁻
mäh⁻. Jee⁺ ja⁻ ma⁺ gya[!] jaa⁻ dsa⁻më^ʔ
hi⁻ ma⁺ cheë⁻ Marta hi⁻ ga⁺heeh⁻
Jesús cha⁺neh⁺ kih[!]. ³⁹Marta he^ʔ
ma⁺ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻më^ʔ øøh⁻ hi⁻ ma⁺
cheë⁻ María. Hi⁻ he^ʔ ga⁺gya⁻ huu⁺
tii⁺ Jesús ma⁺ nuuy⁻ juu[!] he⁻ hlëëy⁺.
⁴⁰Pero Marta tää⁺ sa⁺ jääy⁻, ma⁺
cha⁻ cha⁻miih⁻ ta⁺ he⁻ ma⁺ jmeey⁻
cha⁺neh⁺ kiyh[!]. He⁻ja⁻ jay[!] jee⁺ gya[!]
Jesús mah[!] ga⁺siiyh⁺:

—Dsa⁻jøøh[!] kyaan⁺, ¿Che⁺ sa⁺ kyeh[!]
miih⁻ huu⁺dsë⁻ kin⁺ he⁻ ma⁻kya⁺ä⁻
dsa⁻më^ʔ øøhn[!] jnä⁺ lä⁺jë⁺ ta[?]
Chiyyh⁺ wa⁺ lääy⁻ jnä⁺.

⁴¹—Marta, Marta. Tää⁺ sa⁺ hii⁺
tii⁺ tuh⁻hoh^ʔ he⁻ kyeh⁺ cha⁻miih⁻
huu⁺dsë⁻ kih[!] lä⁺jë⁺ ta⁺ he⁻ jmeeh⁻
na⁻. ⁴²Koo⁻ ba⁺ he⁻ jmeë^ʔ bii[!] kih[!]
dsa⁺. María ma⁻jnøøyh⁻ he⁻ llu[!] ga⁺
he⁻ sa⁺ le^ʔ jñuu[!] kiyh[!] —ga⁺jäh^ʔ
Jesús.

Jesús ga⁻mi⁺tëë⁻ dsa⁻ ha⁻ lä⁺ ngiiy[!]
kiyh[!] kih[!] Dio

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

11 Koo⁻ hä⁺ ma⁺ gya[!] Jesús
ngii⁺ kiyh[!] kih[!] Dio. Ma⁻la⁺
ma⁻ngiiy^ʔ kiyh[!], jaa⁻ discípulo kyaay[!]
ga⁺jäh^ʔ siiyh⁺:

—Dsa⁻jøøh[!] kyaan⁺, mi⁻tëë[!] jnääh[!]
ha⁻ lä⁺ ngii⁺ jnääh[!] kih[!] Dio, lä⁺koo⁻
ga⁻mi⁺tëë⁻ Jwaa⁻ discípulo kya⁺ä[!].

²Mah[!] ga⁺jäh^ʔ Jesús siiyh⁺:

—Wa⁺ra⁻ ga⁺të^ʔ jee⁺ ngiih⁺ hnäh⁺
kyah[!], jwah[!] hnäh⁺ lä⁺la⁺:

Tää` kyaa' jnääh' hī` gya'
ya`jwii', lä`jēē` ba' wa'
jmeē` dsoo' he` laah' hne`
na`jngēē' go`te`.

Ña` mah' jmeeh' hih' jee' la`.

Wa' le' lä` hyoh` hoh' hñaa'
jmi`gyuuh` la`, ja`ba' lä`koo`
jmeeh` gyuuuh' ya`jwii'.

³ Kwēēh` jnääh' na' he` kih`hih'
jnääh' he` jmeē` bii' kyaa'
jnääh'.

⁴ Jmeē` jōh` hoh' kih' he`
ma`hlääh` jnääh', jēēh' lä`ja`
jōh` dsē` jnääh' kyaah' hī`
dsa`hlääh` kyaah' jnääh'.

Ta` kwa` jwē' ka' he` hliih' dsē`
jnääh', lää` jnääh' kih' he` ja`.

⁵ Ga`jäyh' ka`läh' siiyh`:

—Wa' jmeen', jaa` hnäh' chaa`
ome` kyaa' mah' goh' kiyh' koo`
lla`nuu', go`chiih' hnih': "Lle` hnē`
he`ñiih` kyah' kin', ome'. ⁶Jēēh',
ma`ja` jaa` ome` kyaan' hī` hää' jwē`
ngoo', hi` sa` cha`ni` miih' he` llan`
cha`nēy'." <sup>7</sup>Pero hī` hää' cha`neh`
kih' he` jāh': "Ta` chuū` kyaah' jnä`.
Ma`na`jnē` ba' haah' kin', lä`jēē`
gyuuuh` pih' kyaan' ma`na`gwiī`. Sa`
le' noon` mah' kwēēhn` hne`." <sup>8</sup>Jnä`
jwēēhn` hnäh', cher'mah' ngoo' ba`
chuū` hī` cheh' ka'hne` he', ma`ra`
he` noo` bih' mah' dsa`kwēēyh'. Ja`
ta`la` kih' he` laa' ome` kyaay', kih'
he` chuuy' ba` ja` he` kwēēyh' he`
jmeē` bii' kiyh' mah' mo`so` chuuy'
cha`ga`miih'. ⁹He`ja` jwēēhn` hnäh'.
Ngiī` hnäh' kih' Dio, mah' hñah`
hnäh'. Hnøøh' hnäh' mah' jnääh`
hnäh'. Tee` hnäh' kiyh' mah' näy'
ho`haah'. <sup>10</sup>Jēēh', lä`jēē` hī` ngii',
hyoyh` ba'. Hī` hnooh', jnøøyh' ba'.
Hī` tēē` ho`haah', nä` ba' ho`haah`
kiyh'.

¹¹¿Ha` lä`ja` kwēēh' hnäh' chih`
kyaah', koo` mi'kuu' wa`ra` ga`ngiiy`
he`ñiih'? Hi` cher'mah' ga`ngiiy`
kuyh` jaa` hmooh', ¿ha` lä`ja`
kwēēyh' jaa` miih'? <sup>12</sup>Hi` cher'mah'
ga`ngiiy` koo` mi'jlii', ¿ha` lä`ja`
kwēēyh' jaa` cha'hne'? <sup>13</sup>Ma`ke`
hlēēh' hnäh', leh' ba' hnäh' kwēēh'
chih' kyaah' he` llu'. Pero Tää` hī`
gya' gyuuuh', kway' Jmi`lle' Na`jngii`
he` sa` kyaah' hih', kwēēyh' lä`jēē`
hī` ngii' kiyh' —ga`jäh' Jesús.

Ga`jäh' dsa`, kye` Jesús jmi`lle' hliih'
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴Ma` cheh' Jesús lleē` jmi`lle`
hliih' hī` ga`jmeē` kaa` jaa` dsa`. Ma`
ya`hēē' jmi`lle' hliih' he', dsa` hī`
ma` kaa` he' ga`løø' hlēēyh'. Lä`jēē`
dsa` ga`lä`dsaa` dsē' ma' ga`jēēy`
he` ja`. ¹⁵Pero ko`llaa` hī` ma' tääh`
jee' ja` ma' jāh'.

—Kyaah' be' kih' Beelzebú hī` kye`
nē' kih' jmi`lle' hliih' ba' na`, hwēēy`
jmi`lle' hliih'.

¹⁶Hī` jñah' ma` ka` dsē' Jesús, ma`
ngiiy` he` ma' jmeē' Jesús koo` he`
juh`gaa` gyuuuh' jmi`gyuuuh'. ¹⁷Pero
ma' kyuuuh` bih' huu`dsē` kih' dsa`
he', mah' ga`siiyh`:

—Dsa` hī` tääh' koo` hwa',
cher'mah' teey` kyaah' he' ba`
dsa`kyaayh', he` mi`llaay` hñiiy`
ba` ja`. Lä`ja` ka`läh' hī` tääh' koo`
cha`neh', cher'mah' te`jēēy', sa`
lä`wēēy'. <sup>18</sup>Lä`ja` ka`läh' Tana',
cher'mah' teey` kyaah' he' ba`
dsa`kyaayh', ¿ha` lä`ja` mi`heey`
kyaah' ta' kiyh'? Mah' jawh' hnäh`
kyaah' be' kih' Beelzebú he` hwēē`
jnä` jmi`lle' hliih'. ¹⁹Cher'mah' jnä`
hwēēn' jmi`lle' hliih' kyaah' be' kih`
Beelzebú, ¿ha` ba' kih' dsa`kyaah`

hnäh', hij ba' kih' be' ga'hwēē'
dsa'kyaah' hnäh' jmi'le' hliih'? He'
ba' dsa'kyaah' hnäh' na', mi'jnäy'
he' na'heē' hū'dsē' kyah' hnäh'.

²⁰Pero cher'mah' jnä' hwēēn'
jmi'le' hliih' kyaah' be' kih' Dio, he'
ja' jmeē' dsoo' he' ma'løø' Dio jmeē'
hih' jee' kyah' hnäh'.

²¹Jaa' dsa' beē' hi' ma'na'lluū',
høøy' kwee' cha'neh' kiyh', he'ja'
sa' cha' hii' goo' he' dsa'hēē' he'
tääh' cha'neh' kiyh' ja'. ²²Pero
wa'ra' ja' jaa' hi' beē' ga' lä'koh'
ga' hñiyy', kway' kiyh' mah' jñuuyh'
lä'jē' he' kyaah' ma' lääy' hñiyy'.
Hi' hwēē' hi' ga'lloo' he' lä'jē' he'
cha' cha'neh', ja'ga' ti'llooyh' lä'jē'
he' ja'.

²³Hi' sa' jawah' kyaah' jnä', he'
hneey' kyaah' jnä' ba' ja'. Hi' sa'
jmeē' kō'jōh' kyaah' jnä' mah'
teehn' dsa', he' jmeey' dsa'lä'øø'
dsa' kin' ba' ja'.

Jaa' jmi'le' hliih' jayh' ka'läh' høøy'
(Mt. 12:43-45)

²⁴Wa'ra' ya'hēē' jaa' jmi'le' hliih'
kih' jaa' dsa', dsooy' lä'kaa' jee' la'
hwa' kii' dsa'hñøøyh' ha' jee' teeyh'
dsēy'. Wa'ra' sa' ga'jnøøyh', jmeey'
hū'dsē': "Naahn' ka'läh' cha'neh'
kin' jee' ya'hēēn'." ²⁵Wa'ra' ga'llaayh'
tuh'dsē' dsa', la' lä'koh' hne' he'
ma'na'llu' hi' na'ti' na'hyah' ka'läh'.
²⁶Ja'ga' na' dsooy' dsa'kyaay' jñah'
ga'gyeē' jmi'le' hliih' hi' hlēēh' ga'
lä'koh' ga' hñiyy' mah' dsa'taayh'
kō'jōh' jee' ja'. Hliih' ga' le' kih' dsa'
he' lä'koh' ga' he' ma'laay' jää'.

Llu' la' kih' hi' mi'te' kih' Dio

²⁷Ta'kō'jiih' ma' cheh' Jesús hlēēh'
juu' la', jaa' dsa'mē' ga'hlēēh'

ki'gaa' jee' ma' tääh' dsa' he',
ga'siiyh' Jesús:

—Llu' la' kih' hi' ga'kaa' hne' hi'
ga'mi'kwaay' hne'.

²⁸Mah' ga'jeēh' Jesús juu' kiyh',
ga'jäyh':

—Llu' ga' la' kih' hi' nuu' juu' kih'
Dio mah' mi'tey'.

Dsa' hñaa' dsē' ma' hñøøy' ma' jmeē'
Jesús kōō' he' juh'gaa'

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹Cha'ga'miuh' jwēē' dsa' ya'näa'
koo' kih' Jesús mah' ga'løø' Jesús
siiyh':

—He' ba' che' hlēēh' hnäh' dsa' hi'
chaa' na', ngiih' hnäh' jmeen' kōō'
he' juh'gaa'. He' juh'gaa' lä'koh'
ga'la' kih' Joná llo'joo', ma'la' he'
ja' ba' heehn' hnäh'. ³⁰Jēēh', dsa'
hi' ma' chaa' jee' jwii' Nínive
ga'jēē' kōō' he' juh'gaa' he' ga'la'
kih' Joná. Ja'ba' lä'ja' jēē' dsa' hi'
chaa' na' kōō' he' juh'gaa' he' le'
kih' Hi'ga'lēē'ngo' la'. ³¹Hi' wa'ra'
ga'tē' jee' jmeē' Dio jwiz' kyah'
hnäh' hi' tääh' na', ma'ja' dsa'mē'
hi' ma' jmeē' hih' hwa'ta' kye',
nooy' jee' gyay' mah' bääyh' hnäh'
dsoo', kih' he' sa' jmeēh' hnäh' he'
kih' Dio. Jēēh', dsa'mē' he' ja' hū'
jwēte mah' ya'nuuy' lä'jē' he'
ma' kyuuuh' Salomón, hi' jee' kyah'
hnäh' chaa' jaa' hi' jōōh' ga'lä'koh'
ga' Salomón. ³²Hi' wa'ra' ga'tē' jee'
jmeē' Dio jwiz' kyah' hnäh' hi' tääh'
na', ma'ja' noo' dsa' Nínive jee'
tääyh' mah' bääyh' hnäh' dsoo', kih'
he' sa' jmeēh' hnäh' he' kih' Dio.
Jēēh', dsa' he' ga'jeeyh' kyaah' Dio
ma' ga'nuuy' juu' he' na'kwa' Joná,
hi' jee' kyah' hnäh' chaa' jaa' hi'
jōōh' ga'lä'koh' ga' Joná.

Wa'je⁻ kih¹ jmi⁻ngo¹ jnän⁻

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³Ni⁺ jaa⁻ sa⁺ chih¹ jee⁺ na⁻hmaä⁻
mi⁻sē⁺ na⁻hih⁻ je⁻, ni⁺ sa⁺ tooyh⁻
neh⁺ koo⁻ wa⁻goo⁺. He⁻ chiyh¹ jee⁺
ñii⁺ ba⁺ mah¹ lä⁺jnä⁺ kih¹ lä⁺jēē⁺
hi⁻ dsa⁻taah⁻ cha⁻neh⁺. ³⁴Mi⁻nē⁺
jne⁺ la¹ lä⁺koo⁻ wa⁻je⁻ kih¹ jmi⁻ngo¹
jnän⁻. Lä⁺ja⁻, cher⁻mah¹ mi⁻nēh⁺ la¹
llu¹, ngoo¹ ba⁺ la¹ llu¹ kih¹ lä⁺kaa⁻
jmi⁻ngo¹ kyah¹. Pero cher⁻mah¹ la¹
hliih¹ mi⁻nēh⁺, lä⁺ja⁻ la¹ hliih¹ kih¹
lä⁺kaa⁻ jmi⁻ngo¹ kyah¹. ³⁵Leeh⁻ ja⁻,
heh⁺ wa⁻je⁻ he⁻ na⁻hih⁻ kyah¹ ta⁺
wa⁺ uu⁺. ³⁶Jēēh⁺, cher⁻mah¹ lä⁺kaa⁻
tuh⁻hoh⁺ ma⁻heeh⁻ ju⁻dsoo⁺ he⁻ la¹
lä⁺koo⁻ wa⁻je⁻, hi⁺ sa⁺ cha⁻ ni⁺ koo⁻
he⁻ hliih¹ nē⁺ kyah¹, ja⁻ ga⁺ na⁺ jnä⁺
lii⁻ hääh⁺ jee⁺ wa⁻je⁻. La¹ lä⁺koo⁻ he⁻
na⁻hih⁻ je⁻ he⁻ choo⁺ nē⁺ kyah¹.

Ga⁺jauh¹ Jesús kih¹ hi⁻ ma⁺ laa⁺ mi⁻tey¹ jwēte

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷Lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁺dsaa⁺ ga⁺hlēēh⁺
Jesús lä⁺ja⁻, jaa⁻ fariseo ga⁺tēēyh⁺
cha⁻neh⁺ kiyh¹ mah¹ kuh¹hiyh¹. He⁻ja⁻
ga⁺he⁺ Jesús cha⁻neh⁺ mah¹ ga⁺gyay⁻
nē⁺ mes⁻. ³⁸Peer⁺ ga⁺lä⁺dsaa⁺ dsē⁺
fariseo he⁺, ma⁺ ga⁺jēēy⁺ sa⁺ ga⁺gyih¹
Jesús goo⁻ jää⁺ ja⁻ ga⁺ kuh¹hiyh¹.
³⁹Mah¹ ga⁺jäh⁺ Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻
siiyh⁺:

—Hnäh⁺ dsa⁻ fariseo, laah¹ hnäh⁺
lä⁺koo⁻ jaa⁻ hi⁻ gyih⁻ ma⁺la⁺ ta⁺
ka⁺luu⁺ kyah¹wii⁺ ba⁺. Jēēh⁺ gyih⁺
ba⁺ hnäh⁺ gooh⁻ mah¹ neh⁺ tuh⁻hoh⁺
hnäh⁺ na⁻kah¹ ba⁺ huu⁺dsē⁻ hii⁺ hi⁺
lä⁺jē⁺ he⁻ hliih¹ jmah¹. ⁴⁰He⁻ ba⁺
che⁻ taah⁻ hnäh⁺. ¿Che⁺ sa⁺ neh⁺
hnäh⁺, he⁺ ba⁺ hi⁻ ga⁺jmeē⁺ goo⁻ jne⁻
ga⁺jmeey⁺ tuh⁻dsē⁻ jne⁻ ka⁺läh⁺?

⁴¹Kwēēh⁺ hnäh⁺ dsa⁻ hi⁻ lla⁻kyaa¹,
miih⁻ he⁻ cha⁻ kyah¹ hnäh⁺, mah¹
lä⁺ja⁻ ba⁺ jä⁺ na⁻jngii⁺ neh⁺ tuh⁻hoh⁺
hnäh⁺.

⁴²Jwii⁻ ba⁺ hnäh⁺ dsa⁻ fariseo.
Kwah⁻ ba⁺ hnäh⁺ o⁻meē⁺, nuu⁻ ruda,
kyaah¹ lä⁺jē⁺ joh¹ he⁻ kih⁻ jne⁻,
kwēēh⁺ ba⁺ hnäh⁺ Dio lä⁺jē⁺ he⁻ la¹
heey⁺. Pero sa⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ he⁻ llu¹
jmah¹ ni⁺ sa⁺ hnaah⁺ hnäh⁺ Dio. He⁻
la⁻ ba⁺ ja⁻ jmeē⁺ bii⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺
ko⁻jøh⁺ kyaah¹ lä⁺jē⁺ he⁻ kwah⁻
hnäh⁺ na⁻.

⁴³Peer⁺ jwii⁻ ba⁺ hnäh⁺ dsa⁻
fariseo. Hnooh⁻ hnäh⁺ nah⁺ hnäh⁺
nē⁺ hma⁻sii⁻ jee⁺ gya⁺ dsa⁻kaa⁺h⁺ neh⁺
gwah⁺ mäh⁻. Tih⁻ hoh⁺ hnäh⁺ jmeē⁺
dsa⁻ Dio kyah¹ hnäh⁺ cha⁻jwē⁺ juu⁺h⁺.

⁴⁴Jwii⁻ ba⁺ hnäh⁺ ta⁺jwoh¹ kyaa¹
ley kyaah¹ fariseo, hnäh⁺ hi⁻ ta⁺juu¹.
Laah¹ hnäh⁺ lä⁺koo⁻ to⁻høø⁻ he⁻ sa⁺
jnä⁺. He⁻ja⁻ lä⁺jēē⁺ hi⁻ ga⁺nää⁺ nē⁺
kih¹ sa⁺ ñey⁻ ha⁻ koh⁺ na⁻høø⁻ sa⁺ la¹
jee⁺ ga⁺nääy⁺ ja⁻. (Véase: Nu. 19:16)

⁴⁵Mah¹ ga⁺jēēh⁺ jaa⁻ ta⁺jwoh¹ kyaa¹
ley, ga⁺siiyh⁺:

—Ta⁺jwoh¹, he⁻ hlēēh⁺ lä⁺na⁻,
lä⁺kyē⁻ kyaa¹ jnääh¹ toh⁻ wii⁺ ka⁺läh⁺.

⁴⁶Mah¹ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:
—Peer⁺ jwii⁻ ba⁺ hnäh⁺ ka⁺läh⁺
ta⁺jwoh¹ kyaa¹ ley. Jēēh⁺, kyaah¹
hnäh⁺ dsa⁻ løø⁻ hii⁻ he⁻ sa⁺ øøh⁺ dsa⁻
ka¹. Mah¹ ni⁺ miih⁻ be⁺ sa⁺ kwah⁻
hnäh⁺.

⁴⁷Jwii⁻ ba⁺ hnäh⁺, jmeeh⁻ hnäh⁺
na⁻hyah⁻ nē⁺ to⁻høø⁻ jee⁺ na⁻haa¹
hi⁻ ga⁺ngēē⁺ juu¹ kih¹ Dio, he⁺ ba⁺ hi⁻
ga⁺jngēēh⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaah¹
hnäh⁺. ⁴⁸Kyaah¹ he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺
lä⁺ja⁻, mi⁻jnääh¹ hnäh⁺ hñaah¹ hnäh⁺
he⁻ tääh⁺ hnäh⁺ juu¹ kwee⁻ lä⁺koo⁻
ga⁺jmeē⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaah¹
hnäh⁺. Jēēh⁺, dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaah¹

hnäh' ga'jngëyh' mah' hnäh' jmeeh' hnäh' na'hyah' nē' to'høø' kih' hī' he'.

⁴⁹He'ja' Dio hī' kyuu' cha'miih', ga'jāyh' ka'lāh'. "Cheen' kyaay' dsa' hī' ngēē' juu' kin'. Hi' cheen' kyaay' apóstole ka'lāh'. Ko'llaa' hī' he' jngëyh', hī' ko'llaa' jmeeh' dsih'." ⁵⁰Lä'ja', hnäh' hī' tääh' na' na'bääh' jma' kih' lä'jēē' hī' ga'ngēē' juu' kih' Dio lä'jiih' ma' ga'nøø' jmi'gyuu'. ⁵¹Lä' ga'tē' jma' kih' Abel na'bääh' hnäh' lä'jiih' jma' kih' Zacarfa hī' ga'jngëyh' ta' ka'hne' jee' kih' gwah' kyaah' na'hyoo'. He'ja' jwëhn' hnäh', lä'jēē' he' ja' ma'jä' nē' kih' lä'jēē' hī' tääh' na'.

⁵²Peer' jwii' hnäh' ta'jwoh' kyaay' ley. Sa' kwah' hnäh' jwē' lä'kyuu' dsa' juu' kih' Dio. Ja'ba' hñaah' hnäh' sa' heeh' hnäh', mah' hah' hnäh' kih' hī' hnøø' lä'kyuu' — ga'jāh' Jesús.

⁵³Ma' ya'hēē' Jesús jee' ja', ta'jwoh' kyaay' ley kyaah' dsa' fariseo ga'lā'hneey' jwërte kyaah' Jesús. Hi' ga'løøy' ngiiy' cha'miih' juu' kiyh', ⁵⁴ma' jēēy' che' ma' kaah' juu' kih' Jesús mah' lä'ja' ma' le' ma' hniy' kiyh'.

Ga'hlēeh' Jesús kih' hī' ta'juu'

12 Ta'ko'jiih' dsa'kuh' jwëē' jwërte dsa', lä'jiih' ma' kya'hlääh' øøyh', ga'løø' Jesús siih' to' nē' discípulo kyaay'.

—Ta' jmee' hnäh' lä'koh' jmee' dsa' fariseo he' jāyh' hnaayh' Dio pero ta'juu' bih' ja'. ²Jēēh' sa' cha' ni' miih' he' na'jlē', he' sa' lä'jnā'. Hi' lä'jēē' he' na'hmaa', lloo' koo' jmi' lä'ne' dsa'. ³He'ja' lä'jēē' he'

ma'hlēeh' hnäh' jee' na'hoo', nuu' dsa' jmi' hii' hyoo'. Lä'jēē' he' ma'hlēeh' hnäh' jee' na'hmaa', lä'nuu' kih' dsa'.

Häa' ba' Dio hī' laa' kyaay'

(Mt. 10:26-31)

⁴Hnoon' jwëhn' hnäh' ome' kyaan'. Ta' wa' gah' hnäh' kih' dsa' hī' jngiih' kih' jmi'ngo'. Ga' ma'na'juu' jmi'ngo', hee' ga'ja' mo' le' jmeey'. ⁵Jwëhn' hnäh' ome' kyaan'. Wa' gah' hnäh' kih' hī' na'ngē' jwē' cheey' jmi'llē' kih' dsa' cha'je' ma'ngēē' ma'jngëyh'. Kih' hī' he' ba' wa' gah' hnäh'. ⁶Neh' ba' hnäh', to' nē' nøø' ba' kēē' hñaay' gyuu' ta'. Pero ni' jaa' gyuu' ta' he', sa' dsa'hēē' kih' Dio. ⁷Lä'kye' jnu' lleh' hnäh' na'he' ga'lä'jēē' kih' Dio. He'ja', ta' wa' gah' hnäh'. Jēēh', kyeē' ga' hnäh' cha'ga'miih' lä'koh' ga'jwëē' gyuu' ta'.

Jmi'llē' Na'jngii' kwa' be' wa'ra' ga'hneē' dsa' jne'

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Jwëhn' hnäh'. Lä'jēē' hī' mi'jnāā' hñii' he' laay' dsa' kyaan' cha'nē' dsa', ja'ba' lä'ja' jāh' Hī' ga'lēē'ngo' la' kiyh' cha'nē' lä'jēē' ángele kyaay' Dio. ⁹Pero hī' jāh' sa' kyuu' jnā' cha'nē' dsa', lä'ja' jwahn' sa' kyuu' jni' cha'nē' lä'jēē' ángele kyaay' Dio. ¹⁰Jmee' ba' Dio jøh' dsē' kih' lä'jēē' hī' hlēeh' wi' kih' Hī' ga'lēē'ngo' la'. Pero cher'mah' ga'hlēeh' dsa' wi' kih' Jmi'llē' Na'jngii', sa' jmeey' jøh' dsēy' kih' he' ja'. ¹¹Wa'ra' ga'hneē' dsa' hnäh' neh' gwah' mäh' o cha'nē' dsa'ta', o cha'nē' jwëē', ta' ka' hnäh' hu' dsē' ha' lä'

lääh⁺ hnäh⁺ hñaa⁺h⁺ o ha⁻ lä⁺ jawah⁺
hnäh⁺. ¹²Jëeh⁺, lä⁺chah⁺ ja⁻ Jmī⁻lle⁺
Na⁻jngii⁺ kwëeh⁺ hnäh⁺ huu⁻dsē⁺ llu⁺
ha⁻ lä⁺ jawah⁺ hnäh⁺.

**Koo⁻ juu⁺ na⁻hmää⁺ kih⁺
jaa⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺**

¹³Jaa⁻ hi⁻ ma⁻ hää⁺ jee⁺ ja⁻
ga⁻siiyh⁺ Jesús:
—Ta⁻jwoh⁺, chiih⁺ dsa⁻ñuu⁻h⁻ øøhn⁺
kwëeyh⁺ jnä⁺ heen⁻ he⁻ ga⁻tëen⁺.

¹⁴He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús siiyh⁺:
—Ja⁻ he⁻ jwëe⁻ jnä⁺, sa⁻ ga⁻tëen⁺
ti⁻lloohn⁻ hee⁻ dsa⁻.

¹⁵Ga⁻jäh⁺ ka⁻läh⁺ Jesús siiyh⁺ dsa⁻
hi⁻ ma⁻ tääh⁺ jee⁺ ja⁻:

—Leeh⁻ hnäh⁺, ta⁻ wa⁻ hee⁻ hoh⁺
hnäh⁺ ni⁻ koo⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁺
la⁻. Jëeh⁺, ja⁻ kih⁺ he⁻ cha⁻ jnän⁻
cha⁻miih⁻, he⁻ ja⁻ jmee⁻ chaa⁻ jne⁺.

¹⁶Ja⁻ga⁻ ga⁻hlëeyh⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺,
ga⁻jäyh⁺:

—Ma⁻chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺
hi⁻ ma⁻ cha⁻ cha⁻miih⁻ he⁻ na⁻ jnää⁺
hwa⁻ kiyh⁺ he⁻ ma⁻ chooyh⁺. ¹⁷He⁻ja⁻
ma⁻ jmeey⁻ huu⁻dsē⁺, ma⁻ jäyh⁺:

“¿Hee⁻ ba⁻ jmeen⁻? Sa⁻ cha⁻ jee⁺ llan⁻
lä⁺ jë⁺ he⁻ choohn⁻.” ¹⁸Mah⁺ ga⁻jäyh⁺:

“Lä⁺la⁻ ba⁻ jmeen⁻. Hlan⁻ hne⁻ kih⁺
kwii⁻ kin⁺ mah⁺ jmeen⁻ juuh⁺ ga⁻
në⁻ jee⁺ ma⁻ chih⁺. Jee⁺ ja⁻ ba⁻ llan⁻
lä⁺ jë⁺ ta⁻ kin⁺ he⁻ choohn⁻. ¹⁹Mah⁺
jawahn⁻ ki⁻ hñiin⁻: Ma⁻cha⁻ ba⁻ kyah⁺
cha⁻miih⁻. Lee⁻ kyah⁺ cha⁻miih⁻
ji⁻ñe⁻. Teeh⁺ hoh⁺, ja⁻ kuh⁺huh⁺ ba⁻
hne⁻ kyah⁺. Wa⁻ chaa⁻ ba⁻ hne⁻ llu⁺.”

²⁰Pero Dio ga⁻jäh⁺ siiyh⁺ lä⁺la⁻:

“He⁻ ba⁻ che⁻ taah⁻ hne⁻. Na⁻ hwë⁻
ba⁻ juuh⁺. Kih⁺ jñah⁺ ba⁻ jã⁺ lä⁺ jë⁺
he⁻ ma⁻juuh⁺ ma⁻lääh⁺,” ga⁻jäh⁺
Dio. ²¹Lä⁺ja⁻ la⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ lla⁻
cha⁻miih⁻ ku⁺ në⁻ hwa⁻ la⁻, mah⁺
cha⁻në⁻ Dio laay⁺ dsa⁻ tä⁻nee⁻ ba⁻.

Dio lih⁺ hää⁺ hi⁻ laa⁺ kyaay⁺

(Mt. 6:25-34)

²²Ja⁻ga⁻ ga⁻jäh⁺ Jesús siiyh⁺
discípulo kyaay⁺:

—Kih⁺ he⁻ja⁻ na⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁺.
Ta⁻ ka⁻ hnäh⁺ huu⁻dsē⁺ ha⁻ lä⁺
dsa⁻ngëeh⁺ hnäh⁺ koo⁻ jmi⁻ koo⁻
jmi⁻, hee⁻ na⁻ kuh⁺huh⁺ hnäh⁺ ni⁻
ta⁻ ka⁻ hnäh⁺ huu⁻dsē⁺ kih⁺ hmiih⁻
he⁻ këh⁺ hnäh⁺. ²³Kyee⁻ ga⁻ he⁻ chaa⁻
hnäh⁺ lä⁺ koh⁺ ga⁻ he⁻ kuh⁺huh⁺
hnäh⁺. Hi⁻ kyee⁻ ga⁻ jmi⁻ngo⁺ kyah⁺
hnäh⁺ lä⁺ koh⁺ ga⁻ hmiih⁻ he⁻ këh⁺
hnäh⁺. ²⁴Jëe⁻ da⁻ hnäh⁺ lä⁺ koo⁻
la⁺ kih⁺ ta⁻. Sa⁻ cha⁻ jngëey⁻ ni⁻ sa⁻
chooyh⁻ ni⁻ koo⁻, ni⁻ he⁻ hnøø⁻
jee⁺ llay⁺. Pero Tää⁻ jnän⁻ hi⁻ gya⁺
gyuu⁺, ma⁻ra⁻ he⁻ ääh⁻ bih⁺. ¿Che⁻
sa⁻ kyee⁻ ga⁻ hnäh⁺ lä⁺ koh⁺ ga⁻ ta⁻
he⁻? ²⁵¿Hi⁻ hnäh⁺ leh⁺ jmeeh⁺ saa⁻
ga⁻ koo⁻ lëe⁻, kih⁺ he⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺
cha⁻miih⁻ huu⁻dsē⁺? ²⁶Cher⁺mah⁺ sa⁻
tää⁻ hnäh⁺ jmeeh⁺ he⁻ la⁺ koo⁻ he⁻
pih⁺, ¿he⁻la⁺ kye⁻ hnäh⁺ huu⁻dsē⁺ kih⁺
lä⁺ jë⁺ he⁻ jwëëh⁻ kyah⁺ hnäh⁺?

²⁷Jëe⁻ da⁻ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ dsa⁻kwaa⁻
wa⁻le⁺. Sa⁻ cha⁻ ta⁻ jmee⁻, ni⁻ sa⁻
hwëe⁻ wa⁻ñe⁻. Pero jwëëhn⁻ hnäh⁺.
Ma⁻ke⁻ na⁻hñaa⁺ la⁺ hmiih⁻ he⁻
ga⁻këh⁺ rey Salomón, pero sa⁻
ga⁻lloo⁺ he⁻ la⁺ na⁻hñaa⁺ lä⁺ koo⁻ la⁺
wa⁻le⁺. ²⁸Cher⁺mah⁺ lä⁺ja⁻ jmee⁻ Dio
na⁻hñaa⁺ wa⁻le⁺ he⁻ choo⁺ në⁻ nuu⁻
na⁺, mah⁺ hø⁺ jë⁺ dsa⁻ neh⁻ hwi⁺,
ha⁻ lä⁺ja⁻ sa⁻ kway⁺ he⁻ këh⁺ hnäh⁺,
dsa⁻ hi⁻ miih⁻ go⁻te⁻ ba⁻ dsoo⁻ dsē⁺.
²⁹He⁻ja⁻ mo⁻to⁻ ka⁻ hnäh⁺ huu⁻dsē⁺
hee⁻ na⁻ kuh⁺huh⁺ hnäh⁺. Ta⁻ jmee⁻
hnäh⁺ cha⁻miih⁻ ngëe⁻ huu⁻dsē⁺ kih⁺
lä⁺ jë⁺ he⁻ na⁻. ³⁰Jëeh⁺, lä⁺ jëe⁻ hi⁻ sa⁻
ma⁻heeh⁻ kih⁺ Dio, hnooyh⁻ lä⁺ jë⁺
he⁻ na⁻ jmah⁺ ba⁻. Pero Tää⁻ jnän⁻

ma⁻ney⁻ ba⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁻ jnän⁻. ³¹Hnääh⁻ da⁻ hnäh⁻ to⁻në⁻ Dio hi⁻ laa⁻ dsa⁻ta⁻ jøøh⁻ jnän⁻. Lä⁻ja⁻ ba⁻ hnäh⁻ hnäh⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ jmee⁻ bii⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ka⁻läh⁻.

Llu⁻ ga⁻ he⁻ cha⁻ he⁻ la⁻ hmooh⁻ jnän⁻ gyuu⁻

(Mt. 6:19-21)

³²Ta⁻ wa⁻ gah⁻ hnäh⁻ borrego kyaan⁻, ma⁻ke⁻ sa⁻ jwëë⁻ hnäh⁻, jëëh⁻ Täa⁻ jnän⁻ hyoh⁻ dsëy⁻ tooyh⁻ gooh⁻ hnäh⁻ he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ hih⁻ kō⁻jøh⁻ kyaayh⁻. ³³Hni⁻ hnäh⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁻ hnäh⁻ mah⁻ kwëëh⁻ hi⁻ jmee⁻ bii⁻ kih⁻. Hnøøh⁻ hnäh⁻ he⁻ sa⁻ heë⁻ go⁻te⁻. Hnøøh⁻ hnäh⁻ he⁻ la⁻ hmooh⁻ he⁻ cha⁻ gyuu⁻ he⁻ sa⁻ heë⁻ jih⁻ koh⁻. Jee⁻ ja⁻ sa⁻ lloo⁻ dsa⁻hi⁻ ni⁻ sa⁻ chaa⁻ jah⁻ hi⁻ jwë⁻ ka⁻läh⁻. ³⁴Jee⁻ hla⁻ he⁻ la⁻ hmooh⁻ kyah⁻ hnäh⁻, jee⁻ ja⁻ ba⁻ kye⁻ hnäh⁻ o⁻jøh⁻ dsë⁻.

Llu⁻ la⁻ kih⁻ hi⁻ jøø⁻ wa⁻ra⁻ jah⁻ Jesús

³⁵Hnøø⁻ ma⁻na⁻lluuh⁻ hnäh⁻, hi⁻ na⁻nëh⁻ hnäh⁻ ka⁻läh⁻. ³⁶Hnøø⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ lä⁻koo⁻ jmee⁻ moz⁻ hi⁻ tääh⁻ jää⁻ dsa⁻juu⁻ hi⁻ jäh⁻ jee⁻ ma⁻jee⁻ goo⁻ dsa⁻. Wa⁻ra⁻ jah⁻ dsa⁻juy⁻ he⁻ tëëy⁻, na⁻ ma⁻hi⁻ nā⁻ moz⁻ he⁻ ho⁻haah⁻. ³⁷Llu⁻ la⁻ kih⁻ moz⁻ he⁻, cher⁻mah⁻ na⁻nëy⁻ wa⁻ra⁻ jayh⁻. Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, dsa⁻juy⁻ mi⁻lluuy⁻ hñii⁻ jää⁻, ja⁻ga⁻ llaay⁻ moz⁻ he⁻ nē⁻ mes⁻ mah⁻ jmeey⁻ ta⁻he⁻ kiyh⁻. ³⁸Ma⁻ke⁻ jayh⁻ koo⁻ lla⁻nñu⁻ o⁻ ja⁻ga⁻ jnā⁻, peer⁻ llu⁻ la⁻ kih⁻ moz⁻ he⁻, cher⁻mah⁻ na⁻nëy⁻ ma⁻ja⁻. ³⁹Hnøø⁻ lä⁻ngëëh⁻ hnäh⁻ he⁻ la⁻. Wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ jaa⁻ dsa⁻juu⁻ cha⁻neh⁻ ñey⁻ hee⁻ hor⁻ jä⁻ jaa⁻ dsa⁻hi⁻ dsa⁻he⁻ cha⁻neh⁻ kiyh⁻, jmeey⁻ bii⁻ sa⁻ gwiiy⁻ høøy⁻ hne⁻

kiyh⁻ mah⁻ sa⁻ dsa⁻he⁻ dsa⁻hi⁻ he⁻ cha⁻neh⁻ kiyh⁻. ⁴⁰Lä⁻ja⁻ hnäh⁻, hnøø⁻ ma⁻na⁻lluuh⁻ hnäh⁻ ka⁻läh⁻. Jëëh⁻, hor⁻ he⁻ sa⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ hu⁻dsë⁻, jäh⁻ Hi⁻ga⁻lëë⁻ngo⁻ la⁻.

Dsa⁻ hi⁻ mi⁻teh⁻, hi⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ jmee⁻ ta⁻he⁻

(Mt. 24:45-51)

⁴¹Ja⁻ga⁻ ga⁻jäh⁻ Pee⁻ siiyh⁻: —Dsa⁻jøøh⁻ kyaan⁻, ÷che⁻ ma⁻hlëëh⁻ juu⁻ na⁻hmää⁻ lä⁻na⁻ kya⁻ jnääh⁻ o⁻ ma⁻hlëëh⁻ ka⁻läh⁻ kih⁻ lä⁻jøh⁻?

⁴²He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁻ Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻ siiyh⁻:

—Jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ mi⁻teh⁻ hi⁻ cha⁻ hu⁻dsë⁻ llu⁻ kih⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ na⁻hñaa⁻ mah⁻ hääy⁻ hi⁻ tääh⁻ cha⁻neh⁻ kih⁻ dsa⁻juy⁻, kwëëyh⁻ he⁻ kuyh⁻ hor⁻ kih⁻. ⁴³Llu⁻ la⁻ kih⁻ moz⁻ he⁻, cher⁻mah⁻ mi⁻teyh⁻ lä⁻jë⁻ mada⁻ he⁻ nuuyh⁻ wa⁻ra⁻ jah⁻ juy⁻. ⁴⁴Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻, ga⁻lä⁻jë⁻ ba⁻ he⁻ cha⁻ kih⁻ dsa⁻juy⁻ tooyh⁻ goo⁻ moz⁻ he⁻. ⁴⁵Pero cher⁻mah⁻ hi⁻ na⁻hñaa⁻ he⁻ ga⁻jmeey⁻ hu⁻dsë⁻: “Lä⁻hëë⁻ ga⁻ mi⁻h dsa⁻jøøh⁻ kyaan⁻”, he⁻ja⁻ ta⁻kō⁻jiih⁻ ja⁻, løøy⁻ jmi⁻baay⁻ hi⁻ më⁻ hi⁻ ñuu⁻ dsa⁻kyaayh⁻, hi⁻ kuh⁻hiyh⁻ llu⁻ lä⁻jiih⁻ lä⁻heey⁻. ⁴⁶Lä⁻la⁻ le⁻ kih⁻ moz⁻ he⁻. Jmi⁻ he⁻ sa⁻ jøøy⁻, hi⁻ hor⁻ he⁻ sa⁻ kye⁻ ni⁻ mi⁻h hu⁻dsë⁻, jäh⁻ dsa⁻juy⁻. Peer⁻ cha⁻mi⁻h jmeeyh⁻ moz⁻ he⁻, ja⁻ga⁻ cheey⁻ kō⁻jøh⁻ kyaah⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻mi⁻teh⁻.

⁴⁷Jaa⁻ moz⁻ hi⁻ ma⁻ñe⁻ kwee⁻ he⁻ mada⁻ nuuyh⁻ kih⁻ dsa⁻juy⁻ mah⁻ sa⁻ ma⁻na⁻lluuy⁻, ni⁻ sa⁻ mi⁻tey⁻ mada⁻ kih⁻ dsa⁻juy⁻, hi⁻ he⁻ sa⁻ lä⁻ñih⁻ dsëy⁻ kway⁻ kih⁻. ⁴⁸Pero jaa⁻ moz⁻ hi⁻ ma⁻ jmee⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ sa⁻ ñey⁻, hi⁻ he⁻

hii' miih- ba'. Jëeh' hi- ma-hyoh-
cha-miih-, lä-ja- ngiih' dsa-juuy'
cha-miih-. Dsa-juu' hi- ga-tooh- gooy-
cha-miih-, lä-ja- ngiih' cha-gamiih-.

Kwaat- kih' Jesús he- tee- dsa-

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹Ma-jan- mah' chaahn' je- hwa'
la-. Hnoon' wa-ra- jah' kih' koo-
ga-juh'. ⁵⁰Ma-ra- he- jme- bii' jëen-
koo- he- wii' ngëe'. Peer' ku'jii-
kin-. Wa-ra- jah' kih' na' ga-juh- ba'
ma-dsëe' jmi'. ⁵¹¿Che' laah' hnäh'
ma-jan- mah' jmeen' hii' tii' kih'
dsa- jmi-gyuu-? Jwëehn' hnäh', ja-
kih' he-ja- ma-jan-. Ma-jan-, mah'
jmeen' te- jëe' dsa- ba'. ⁵²Jëeh', na-
ta- cha-në- jee' tääh' hña' dsa- koo-
cha-neh-, jmeey' to' nää'. Uu- hi-
he' tee' kyaah' uu' hi- uu' dsa-taah-
teey' kyaah' uu'. ⁵³Te- jmi- kyaah'
jo-nuuh-, hi- jo-nuuyh- tee' kyaayh'
ka-läh'. Chooy' tee' kyaah' jo-mii',
hi- jo-miyy- tee' kyaah' chooy'.
Ma-chooy' tee' kyaah' ma-jooy',
ma-jooy' tee' kyaah' ma-chooy'.

**Ko-lla' sa- kye- kwaat- ha- lä- la' he-
jme- Dio jee' kiyh'**

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴Hi- ga-jäyh' ka-läh' siiyh-
lä- jëe- dsa-:

—Wa-ra- ga-jëeh' hnäh' soo- jnii'
ta-la- ga-dsa' hyoo-, chah' ba' jawh'
hnäh': "Jma' ba' na- ja-." Hi- lä-ja-
la'. ⁵⁵Hi- wa-ra- ja' lle' ta- kye',
jawh' hnäh': "Jme- hyoo- ba' na-."
Hi- lä-ja- jme-. ⁵⁶He- ba' che-
ta-juuh' hnäh'. Leh' ba' hnäh' lleh'
hnäh' juu' kwee- ha- lä- jme- koo-
jmi- koo- jmi- lä- koo- la' gyuuh'
hwa'. Mah' sa- kye' hnäh' kwaat-
hee' ga- na- dsa-la' jee' kyah' hnäh'.

**Hnøø' mi-ëen' juu' he- cha- jnän-
kyaah' dsa-**

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷¿He-la' sa- leh' hnäh' kah' hnäh'
kwaat- hñaah' hnäh' hee- na- he-
llu'? ⁵⁸Cher'mah' chaa- hi- hnøø'
hnëe' hne- cha-në- dsa-ta', jme- bii'
go-taah' hnäh' juu' kwee- kyaayh'
na' ga-juh- ta-ko-jiih' cha- jmi',
mah' sa- ngëey' hne- ja-goo- jwëe-'.
Lä-ja- mo-so- jme- jwëe- hih' kih'
poo-, taayh' hne- neh-ñe'. ⁵⁹Ma-ra-
ju'dsoo' jwëehn' hne-, sa- ya-hëeh'
jee' ja- ta-ko-jiih' sa- ma-mi-hmaah'
lä-koh' te' he- lle- dsa-ta' kyah'.

**Ga-hlëeh' Jesús kih' he-
dsa-jëeh' dsa- kyaah' Dio**

13 Ja-ba' jmi- ja- na-nää'
ko-lla' dsa- na-jmeeyh' juu'
kih' Jesús he- ga-jme- Pilato mada-
kih' hløø' he- na-jngëeyh- dsa- chaa-
Galilea jee' ma- täayh' jngëeyh- jah'
he- ma- mi-tey' kiyh' kyaah' Dio.

²Mah' ga-jëeh' Jesús juu' kiyh',
ga-jäyh':

—¿Che' kih' he- ga-juu' lä-ja- dsa-
galilea he', he-ja- laah' hnäh' he- ääy-
cha-gamiih- dso'kye- lä-koh' ga-jee'
lä-jëe- dsa-gooy'? ³Jnä' jwëehn' hnäh',
ni- miih- sa- la- lä-ja-. Jëeh' cher'mah'
sa- ga-jëeh' hnäh' kyaah' Dio, ja-ba'
lä-ja- juu' lä-jëe- hnäh' ka-läh'. ⁴He-
ga-toh' hne' nii' kih' Siloé në- kih'
lä-jëe- gya-jña- dsa- mah' ga-juuy',
¿che' jmeeh' hnäh' hu-dsë- he- ääy-
cha-gamiih- dso'kye- lä-koh' ga-jee'
lä-jëe- dsa- hi- tääh' Jerusalén? ⁵Jnä'
jwëehn' hnäh', ni- miih- sa- la- lä-ja-
Jëeh' cher'mah' sa- ga-jëeh' hnäh'
kyaah' Dio, ja-ba- lä-ja- juu' lä-jëe-
hnäh' ka-läh'.

**Juu' na⁻hmää' lä' la' kih' koo⁻
chaah' higo he' sa' kwa' mii'**

⁶Hi' ga' jäyh' ka-läh' juu'
na-hmää' lä-la':

—Jaa' dsa- ma' na-jnäa' koo⁻
chaah' higo jee' kih' chaah' wii⁻
jeh' kiyh'. Mah' na' jëy' che' na-hii'
mi'higo. Pero ni' koo⁻ mii' sa' ma'
hii'. ⁷Mah' ga' siiyh' hi' ma' hoo⁻
chaah' wii⁻ jeh' ja': "Jee' la- ma-të'
hnë ji' ne- ma-jan' jëen' chaah'
higo la-, che' hii' mii'. Sa' cha-
jnøhn' ni' miih- lä-koh' hä' gwan'.
He-ja- tu' go-të'. ¿He-la' ja' koo⁻
na-ha- hwa' jee' chih'?" ⁸Pero hi-
ma' hoo⁻ jee' ja' ga' jäh': "Dsa-jøøh'
kyaan', kwa' jwë' kih' koo⁻ ga' ji' ne-
na'. Gyun' miih- ta-hmii' mah'
toohn' tu'hoh'. ⁹Cher'mah' ga'hii'
mii', llu' ba'. Pero cher'mah' sa'
ga'hii', ja' ga' na' dsa-tu'."

**Ga-mi' hlää' Jesús jaa' dsa-më'
hi' ma' na-jluu' cha-kah'**

¹⁰Koo⁻ jmi' he' tee⁻ dsa-dsë' ma'
kwa' Jesús juu' neh' gwah' mäh'.
¹¹Jee' ja' ma' hää' jaa' dsa-më' hi-
ma-hya- gya' jnaa' ji' ne- dsaah'.
Ga'jmeë' jmi' lle' hliih' ga' jluu'
ka'luuy'. Ni' miih- sa' le' ma' ngëy'
ko-dsoo'. ¹²Ma' ga' jëë' Jesús dsa-më'
he', ga'tëeyh' mah' ga'siiyh':
—Dsa-më', ma-jä' ba' kyah' kih'
dsoo' he' ma' laah'.

¹³Ga'kyey' gooy' në' kih' dsa-më'
he'. Lä'chah' ja' ga'niih' ka'luuy',
mah' ga'løoy' kway' ti'hmaah'
kih' Dio. ¹⁴Pero hi' ma' jmeë' hih-
gwah' ja', ga'lä-llee' jwërte kih'
he' ga-mi' hlää' Jesús dsa-jmi'
he' tee⁻ dsa-dsë'. Mah' ga'siiyh'
lä-jëë' hi' ma' tääh' jee' ja':

—Jñii' jmi' ba' cha- jwë' jmeen'
ta'. Ta'ko' jiih' jñii' jmi' ja', ya-nää'
hnäh' mah' jä' kyah' hnäh', ja' jmi'
he' tee⁻ dsa-dsë'.

¹⁵Ja' ga' ga' jäh' Dsa-jøøh' jnan'
ga'siiyh':

—Hee' ba' che' ta-juu⁻ hne'
dsa-nuuh'. ¿Ja' lä' jëë' hnäh' cheeh'
hnäh' kya' kyaah' hnäh', burr' kyaah'
hnäh' jee' na'hnuuyh' mah' go' jäh'
hnäh' hiih' jmi' jmi' he' tee⁻ dsa-
dsë'? ¿Che' sa' jmeeh- hnäh' lä' ja' ?
¹⁶Pero hih' dsa-më' la-, hi' laa' sa' ju' kih'
Abraham, ma-hya- gya' jnaa' ji' ne- ma'
na'hnuuyh' kaah' Tana'. ¿Che' sa' ää-
jmi' cheeyh' jmi' he' tee⁻ dsa-dsë'?

¹⁷Lä' ma' ga'hlëeh' Jesús juu' ja',
ga'jä' o'hii' lä' jëë' hi' ga'lä-høøh'
kiyh'. Pero jee' lä' jëë' dsa- ma'
chaay' llu' ba', ma' ga'jëy' lä' jë-
he' juh-gaa' he' ma' jmeë' Jesús.

**Juu' na⁻hmää' lä' koo⁻ la' kih' mi'ju'
mostaza**

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸Hi' ga' jäh' Jesús ka-läh':
—Jwëehn' hnäh' juu' he' jeeh' kwee-
lä-koh' jää' Dio dsa- lä' hih' kih'. ¹⁹He-
jää' Dio dsa- lä' hih' kih', jeeh' kwee-
lä-koo⁻ la' kih' koo⁻ mi'ju' mostaza he-
ga'jngëë' jaa' dsa- jee' na-jnäa' cha-joh'
kiyh'. Heh' mi'ju' ja', ga'hya- mah'
ga'kwaa', lä' jiih' ga'të' koo⁻ chaah'
hma. He-ja' ga'lla-nää' ta' jmeey' sii-
në' sa'goh' kih'.

**Juu' na⁻hmää' lä' koo⁻ la' kih'
levadura**

(Mt. 13:33)

²⁰Koo⁻ ka-läh' ga' jäh' Jesús
siiyh':

—Jee' la- jwëehn' hnäh' juu' he-
jeeh' kwee' lä-koh' jää' Dio dsa-

lä⁺hih⁺ kih⁺. ²¹Jeeh⁺ kwee⁻ lä⁺koo⁻
jmee⁻ levadura he⁻ kooh⁻ jaa⁻
dsa⁻mē⁻. Llay⁺ cha⁻miih⁻ harin mah⁺
kah⁺gwēyh⁻ kyaah⁺ levadura. Kyaah⁺
lä⁺ja⁻ dsa⁻kwaā⁻ lä⁺ ga⁺dsa⁺ tū⁺kā⁺.

**Dsu⁻ la⁺ ho⁺haah⁺ jee⁺ dsa⁻taah⁻ dsa⁻
kyaah⁺ Dio**

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²²Lä⁺koo⁻ ma⁺ hää⁺ Jesús jwē⁺
ngoo⁺ ta⁺ Jerusalén ma⁺ kway⁺ juu⁺
lä⁺kāā⁻ jwii⁻ kaah⁺ hi⁺ lä⁺kāā⁻ jwii⁻
mäh⁻ jee⁺ ma⁺ dsa⁻ngēēy⁺. ²³Jaa⁻ dsa⁻
ga⁺ngii⁺ juu⁺ kiyh⁺, ga⁺siyh⁺:

—Dsa⁻jōōh⁺ kyaan⁺, ¿che⁺ miih⁻
go⁻te⁺ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻läā⁺?

He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

²⁴—Jmee⁺ hnäh⁺ bii⁺ go⁻taah⁺
hnäh⁺ ta⁺ ho⁺haah⁺ dsu⁻. Jēēh⁺, jwēē⁺
dsa⁻ hi⁻ hnøø⁺ dsa⁻taah⁻ mah⁺ sa⁺
jmäāy⁺ dsa⁻taayh⁻. ²⁵Wa⁺ jmeen⁺ jaa⁻
dsa⁻jūū⁺ cha⁻neh⁺ ma⁻ngēē⁺ ma⁻jney⁺
ho⁺haah⁺ kiyh⁺. Hi⁺ cher⁺mah⁺
ga⁺nāäh⁺ hnäh⁺ tēēh⁻ hnäh⁺ kiyh⁺
ta⁺ ka⁺hne⁺: “Dsa⁻jōōh⁺ kyaan⁺,
Dsa⁻jōōh⁺ kyaan⁺, nā⁺ ho⁺haah⁺ mah⁺
dsa⁻tooh⁺ jnääh⁺.” Pero jeeh⁺ dsa⁻jūū⁺
he⁺ kyah⁺ hnäh⁺, jäh⁺: “Sa⁺ man⁺
hii⁻ hnäh⁺.” ²⁶Ja⁻ga⁺ lōōh⁺ hnäh⁺
jwah⁺ hnäh⁺: “Ma⁺ kih⁺ ma⁻hih⁺
jnāäh⁺ kō⁻jōh⁺ kyaah⁺ hne⁻. Jnääh⁺
he⁺ hi⁻ ga⁺hlēēh⁺ jee⁺ la⁺ cha⁻jwē⁺
jūūh⁺.” ²⁷Pero jäh⁺ dsa⁻jūū⁺ cha⁻neh⁺
he⁺, siyh⁺ hnäh⁺: “Sa⁺ man⁺ hii⁻
hnäh⁺. Go⁻nāā⁺ hnäh⁺ kyah⁺, hnäh⁺
hi⁻ jmee⁺ he⁻ hliih⁺ jmah⁺.” ²⁸Jee⁺ ja⁻
ki⁺hooh⁺ hnäh⁺ mah⁺ jūūh⁺ hnäh⁺
cha⁻jäh⁺ hnäh⁺ wa⁺ra⁺ ga⁺jēēh⁺ hnäh⁺
Abraham kyaah⁺ Isaac kyaah⁺ Jacob
kyaah⁺ lä⁺jēē⁺ hi⁻ ga⁺ngēē⁺ juu⁺ kih⁺
Dio tāāh⁺ ya⁺jwii⁺ kiyh⁺, mah⁺ hnäh⁺
dsa⁻hēēh⁺ ta⁺ ka⁺hne⁺. ²⁹Jwēē⁺ dsa⁻
chaa⁻ uū⁺ ya⁻nāā⁺ ta⁺ kye⁺ ta⁺ nii⁺

mah⁺ dsa⁻taah⁻ kuh⁺hih⁺ kō⁻jōh⁺
kyaah⁺ jnä⁺ jee⁺ oo⁺ ya⁺jwii⁺ kih⁺ Dio.
³⁰Jēēh⁺, jwēē⁺ hi⁻ sa⁺ läā⁺ kwaat⁻ jee⁺
kyah⁺ hnäh⁺, hi⁻ he⁻ leē⁺ jōōh⁺ ma⁺ja⁻.
Hi⁺ hi⁻ läā⁺ kwaat⁻ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺,
hi⁻ he⁻ leē⁺ mäh⁺ ga⁺.

**Ga⁻lä⁻meeh⁺ dsē⁺ Jesús kih⁺ jwii⁻
Jerusalén**

(Mt. 23:37-39)

³¹Ja⁻ba⁺ jmi⁺ ja⁻, ga⁺lla⁺nāā⁺
ko⁻llaā⁺ fariseo na⁻chi⁺h⁺ Jesús:
—Go⁻hēē⁺ jee⁺ la⁺, gwaah⁻ ta⁺ jee⁺
jyoh⁺, jēēh⁺ hnøø⁺ Herode jngēēh⁺ hne⁻.

³²He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ siyh⁺ dsa⁻
fariseo he⁺:

—Go⁻nāā⁺ hnäh⁺ mah⁺ go⁻chi⁺h⁺ hi⁻
kyūūh⁺ may⁺ hliih⁺ he⁺ juu⁺ la⁺: “Na⁺ hi⁺
hø⁺ lä⁺ ma⁻jmeen⁺ la⁺ ba⁺ ta⁺ he⁻ hwēēh⁺
jmi⁺ llē⁺ hliih⁺ kih⁺ dsa⁺ hi⁺ mi⁺hläān⁺
dsa⁻ ka⁺läh⁺. Ga⁺ ma⁻hya⁺ hnē⁻ jmi⁺, ja⁻
hniih⁺ ma⁻hnaa⁺ ta⁺ kin⁺.” ³³Jmee⁺ bii⁺
lä⁺ ma⁻hāān⁺ la⁺ ba⁺ jwē⁺, na⁺, hø⁺, hi⁺ hyu⁺
lä⁺jiih⁺ lloon⁻ Jerusalén. Jēēh⁺, jmee⁺
bii⁺ he⁻ juu⁺ hi⁻ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio ta⁺
Jerusalén, sa⁺ llē⁺ kih⁺ juuy⁺ ta⁺ jee⁺ jyoh⁺.

³⁴Hnäh⁺ dsa⁻chaa⁻ Jerusalén, hi⁻
jngēēh⁺ hi⁻ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio hi⁺ teh⁺
hnäh⁺ kuū⁺ kih⁺ hi⁻ cheē⁺ Dio, joh⁺ jiih⁻
sa⁺ ga⁺lä⁻hnoon⁺ ma⁺ jōōhn⁺ hnäh⁺
lä⁺kōō⁻ jōōh⁺ chaah⁺ hyaa⁺ gyūū⁺ chaah⁺
kyaā⁺, taayh⁻ neh⁺ sa⁺kyooy⁺, pero sa⁺
ga⁺hiih⁺ hnäh⁺. ³⁵He⁻ja⁻ ma⁻bee⁺ Dio
hnäh⁺ go⁻te⁺, jā⁺ ta⁺jmah⁺ ba⁺ hne⁺ kyah⁺
hnäh⁺. Jwēēh⁺ hnäh⁺, na⁺ ta⁺ cha⁻né⁺
mo⁺so⁺ jēēh⁺ hnäh⁺ jnä⁺ ta⁺kō⁻jiih⁺ sa⁺
ma⁻jäh⁺ hnäh⁺: “He⁻ ba⁺ che⁻ jōh⁺gaa⁻ hi⁻
ja⁺, lä⁺hih⁺ kih⁺ Dio.”

**Ga⁻mi⁺hläā⁺ Jesús jaa⁻ hi⁻ dsaah⁺
jmi⁺ he⁻ teēh⁻ dsa⁻ dsē⁺**

14 Kōō⁻ jmi⁺ he⁻ teēh⁻ dsa⁻
dsē⁺, ngoo⁺ Jesús ga⁺kuh⁻

ga⁺hih⁺ cha⁺neh⁺ kih⁺ jaa⁻ fariseo hi⁻ ma⁺ laa⁺ jaa⁻ dsa⁻jøøh⁺. Jee⁺ ja⁻ ma⁺ tääh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tää⁻ Jesús. ²Hi⁻ ta⁺ cha⁺nëy⁺ ja⁻ ma⁺ cheh⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ dsoo⁺ gyoo⁺. ³He⁻ ja⁻ ga⁺ngii⁺ Jesús juu⁺ kih⁺ ta⁻jwoh⁺ kyaa⁺ ley kyaah⁺ dsa⁻ fariseo he⁺:

—¿Che⁺ cha⁻ jwë⁺ mi⁺hlää⁺ jne⁺ jaa⁻ hi⁻ dsaah⁺ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁺?

⁴Ti⁺siih⁺ ba⁺ ga⁺taah⁺ dsa⁻ he⁺.

Ja⁻ga⁺ ga⁺soo⁺h⁺ Jesús goo⁻ hi⁻ ma⁺ dsaah⁺ he⁺ mah⁺ ga⁺mi⁺hlääy⁺. Hi⁻ ga⁺hiyh⁺ juu⁺, ga⁺siiyh⁺:

—Ma⁻le⁺ gwaah⁺ kyah⁺.

⁵Mah⁺ ga⁺hlëëyh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ he⁺, ga⁺siiyh⁺:

—Cher⁺mah⁺ jaa⁻ dsa⁻kyaah⁺ hnäh⁺ ga⁺tah⁺ jaa⁻ burr[~] o jaa⁻ kya⁺ kyaay⁺ jee⁺ hë⁺ koo⁻ too⁻, ¿che⁺ sa⁺ dsooy⁺ lä⁺chah⁺ ja⁻ dsa⁻lleey⁺ jah⁺ kyaay⁺ ma⁺ke⁺ la⁺ jmi⁺ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë⁺?

⁶Ni⁻ jaa⁻ sa⁺ ga⁺lih⁺ ma⁺ jeeyh⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús.

**Juu⁺ na⁻hmää⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺taah⁺
to⁻në⁺ hma⁻sii⁺ jee⁺ cha⁻ ma⁻nüü⁺**

⁷Ma⁺ gya⁺ Jesús jëë⁻ ha⁻ lä⁻ ma⁺ jmee⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ ma⁺ na⁻teeh⁺ kyaa⁺ fariseo he⁺, ga⁺hnooyh⁺ ma⁺ dsa⁻taayh⁺ høø⁺ hi⁻ kaah⁺ në⁺ mes[~]. He⁻ja⁻ ga⁺hlëëyh⁺ juu⁺ na⁻hmää⁺ kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ na⁻teeh⁺ he⁺, ma⁺ jäh⁺:

⁸—Wa⁻ra⁻ ga⁺tëeh⁺ jaa⁻ dsa⁻ hne⁻ koo⁻ jee⁺ dsa⁻jëë⁺ goo⁻ dsa⁻, sa⁺ nah⁺ høø⁺ hi⁻ kaah⁺, le⁺ ga⁻ che⁻ lloo⁺ jaa⁻ hi⁻ jøøh⁺ ga⁺ lä⁺koh⁺ hne⁻.

⁹Cher⁺mah⁺ ga⁺nah⁺ jee⁺ ja⁻, ha⁻ ga⁻ che⁻ ga⁺lloo⁺ hi⁻ ga⁺tëeh⁺ lä⁺üü⁺ hnäh⁺, mah⁺ siiyh⁺ hne⁻: “Kwa⁺ jwë⁺ gya⁺ hi⁻ la⁻ jee⁺ na⁻.” Ja⁻ga⁺ kyaah⁺ o⁺hih⁺ nah⁺ jee⁺ ga⁺dsaa⁺ go⁻te⁻ hma⁻sii⁺. ¹⁰Lä⁺la⁻ ba⁺ jmeeh⁺ wa⁻ra⁻

ga⁺tëeh⁺ jaa⁻ dsa⁻ hne⁻ jee⁺ jmeey⁺ jmi⁺. Goh⁺ ba⁺ hne⁻, ja⁻ nah⁺ lä⁺ ga⁺të⁺ huu⁺ kii⁻ ba⁺. Mah⁺ wa⁻ra⁻ ja⁺ hi⁻ ga⁺tëeh⁺ hne⁻, siiyh⁺ hne⁻: “Na⁻ ya⁻na⁺ jee⁺ llu⁺ ga⁺ miih⁺ la⁻, ome⁺ kyaan⁺.” Ja⁻ga⁺ leeh⁺ jøøh⁺ cha⁺në⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ tääh⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ hne⁻ në⁺ mes[~] ja⁻. ¹¹Jëeh⁺, hi⁻ jmää⁺ hñii⁺ jøøh⁺, hi⁻ he⁺ jäh⁺ ta⁻ hwa⁺ go⁻te⁻. Hi⁻ jmää⁺ hñii⁺ hwa⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ lee⁺ jøøh⁺.

¹²Hi⁻ ga⁺hlëëyh⁺ dsa⁻ fariseo hi⁻ ga⁺tëë⁺ kiyh⁺, ga⁺siiyh⁺:

—Wa⁻ra⁻ ga⁺teeh⁺ dsa⁻ kuh⁺hiyh⁺ koo⁻ lä⁺hyoo⁺ o ta⁻ ga⁺nüü⁺, ta⁺ tëeh⁺ ome⁺ kyaah⁺, ni⁻ øøh⁺, ni⁻ jñah⁺ ga⁺ hi⁻ chaa⁻ kyah⁺, ni⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ hi⁻ tääh⁺ koo⁺ kyah⁺. Jëeh⁺, lä⁺jëë⁺ hi⁻ he⁺ tëeh⁺ hne⁻ ka⁻läh⁺ mah⁺ jeeyh⁺ kyah⁺. ¹³Lä⁺la⁻ ba⁺ jmeeh⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺jmeeh⁺ koo⁻ jmi⁺. Ja⁻ tëeh⁺ hi⁻ tä⁻nee⁺ kyaah⁺ dsa⁻tüü⁺h⁺, dsa⁻jluuh⁺, hi⁻ dsa⁻tüü⁺. ¹⁴Lä⁺ja⁻ ba⁺ le⁺ llu⁺ kyah⁺. Jëeh⁺, dsa⁻ he⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ kyaah⁺ mi⁺hmaayh⁺ kyah⁺ ka⁻läh⁺. Pero wa⁻ra⁻ ga⁺të⁺ jee⁺ lä⁺jiih⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ lluu⁺, lä⁺hmaah⁺ kyah⁺.

**Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁺koo⁻ la⁺ koo⁻ jmi⁺
juuh⁺**

(Mt. 22:1-10)

¹⁵Jaa⁻ hi⁻ ma⁺ gya⁺ në⁺ mes[~] kyaah⁺ Jesús, ma⁺ ga⁺nuuy⁺ ga⁺hlëëh⁺ Jesús lä⁺ja⁻, ga⁺jäh⁺:

—Llu⁺ la⁺ kih⁺ hi⁻ dsa⁻taah⁺ kuh⁺hih⁺ jee⁺ la⁺ ya⁺jwii⁺ kih⁺ Dio.

¹⁶He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Jaa⁻ dsa⁻ ga⁺jmeë⁺ koo⁻ jmi⁺ juuh⁺ mah⁺ ga⁺tëëyh⁺ jwëë⁺ jwërte⁺ dsa⁻. ¹⁷Ma⁺ ga⁺të⁺ hor[~] kuh⁺ dsa⁻ ma⁻nüü⁺, ga⁺cheey⁺ jaa⁻ moz[~] kyaay⁺ mah⁺ dsa⁻chiih⁺ hi⁻ ma⁺

na⁻teeh' kyaay': "Ya⁻nää' hnäh' ga⁻juh'. Jëeh', ma⁻na⁻llu⁻ ba⁻ lä⁻jë⁻." ¹⁸Ga⁻lä⁻jëë⁻ ba⁻ ga⁻jäh' sa⁻ jää'. Hi⁻ to⁻në' ga⁻jäh': "Ma⁻lan' koo⁻ jwi⁻ hwa', he⁻ja⁻ hnoon' na⁻jëen' koo⁻. Jmee' jøh⁻ hoh' sa⁻ jään' niin⁻." ¹⁹Hi⁻ jñah' ga⁻jäh': "Ma⁻laan⁻ hñaa' gyaah' kya⁻ hi⁻ jmee' ta'. Hi⁻ he' na⁻, na⁻ ga⁻ na⁻jëen⁻ che' lluy'. He⁻ja⁻ chuun' kyaah' hne⁻ jmee' jøh⁻ hoh', sa⁻ jään' niin⁻." ²⁰Hi⁻ jñah' ka⁻läh' ga⁻jäh': "Koo⁻ ma⁻jee' ba⁻ goon⁻. He⁻ja⁻ sa⁻ le' niin⁻." ²¹Ngaah' go⁻te⁻ ba⁻ moz⁻ he', na⁻jmeeyh' juu⁻ kih' dsa⁻juy'. Ma⁻ ga⁻nuu' juu⁻ jmi⁻ he' ga⁻jäyh' lä⁻ja⁻, ga⁻lä⁻lleey' jwërte. Ja⁻ga⁻ ga⁻siyh⁻ moz⁻ he': "Gwa⁻ ko⁻chih' je⁻hmooh' hi⁻ lä⁻kaa⁻ cha⁻jwë⁻ kih' jee' jwi⁻ juuh⁻, go⁻kya⁻ hi⁻ tä⁻nee' kyaah' dsa⁻tuh⁻, dsa⁻ljuuh' hi⁻ dsa⁻tuh⁻." ²²Ma⁻ jah' moz⁻ he', ga⁻siyh⁻: "Dsa⁻jøøh' kyaan⁻, ma⁻la⁻ ba⁻ lä⁻jë⁻ mada⁻ he⁻ ma⁻jmeeh'. Pero⁻ jä⁻ ga⁻ jee' dsa⁻taah⁻ dsa⁻." ²³He⁻ja⁻ ga⁻jäh' dsa⁻juu⁻ he' siyh⁻ moz⁻ kyaay': "Gwa⁻ lä⁻ hä⁻ jwë⁻, hi⁻ lä⁻kaa⁻ jee' jeeh⁻ dsa⁻, jmee' bil' ya⁻nääy', mah' kah⁻ cha⁻neh⁻ kin⁻ la⁻. ²⁴Jëeh', jwëëhn⁻ hnäh', ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁻tëehn⁻ he', mo⁻so⁻ tëëy⁻ kuyh⁻ ma⁻nuu⁻ kin⁻."

Hweh⁻ miih⁻ la⁻ he⁻ jmee' jne⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah' Cristo
(Mt. 10:37-38)

²⁵Jwëë' jwërte dsa⁻ hi⁻ ga⁻nää' ko⁻jøh' kyaah' Jesús. He⁻ja⁻ ga⁻jeyh⁻ hñiiy' ta⁻ jee' ya⁻nää' dsa⁻, mah' ga⁻siyh⁻:

²⁶—Jaa⁻ hi⁻ hnøø' jmee' ko⁻jøh' kyaah' jnä', cher⁻mah' sa⁻ hnäy' jnä' cha⁻ga⁻miih⁻ lä⁻køh' ga⁻ he⁻

hnäy' cho⁻jmiy⁻, lä⁻køh' ga⁻ he⁻ hnäy' mëy', he⁻ hnäy' jooy', he⁻ hnäy' dsa⁻ñuuh⁻ øøyh⁻, he⁻ hnäy' më' øøyh⁻, hi⁻ lä⁻køh' ga⁻ he⁻ hnäy' hñiiy', sa⁻ jmäy' leey' discípulo kyaan⁻. ²⁷Hi⁻ sa⁻ jää⁻ cru⁻ kya⁻ mah' sa⁻ jmeey' ko⁻jøh' kyaah' jnä' sa⁻ jmäy' leey' discípulo kyaan⁻.

²⁸Wa⁻ra⁻ ga⁻të' jee' hnooh⁻ hnäh' jmeeh' hnäh' koo⁻ hne⁻ nii', ÷che⁻ sa⁻ jëeh' hnäh' to⁻në' joh' këë' hi⁻ che' lee⁻ kuu' kyah' hnäh' lä⁻jiih' hñaa⁻ hne⁻ ja⁻? ²⁹Jëeh' cher⁻mah' ga⁻chih' hnäh' ma⁻ti⁻ kih' hne⁻ ja⁻ mah' sa⁻ hñaa⁻ ta⁻ ja⁻, lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hi⁻ jëë' ta⁻ ja⁻, mi⁻kwayh' kyah' hnäh'. ³⁰Mah' jäyh⁻: "Dsa⁻ñuuh⁻ la⁻ ga⁻løøy' chooy⁻ hne⁻ la⁻ mah' sa⁻ ga⁻liyh' ma⁻ mi⁻hñaa⁻." ³¹O wa⁻ jmeen' jaa⁻ rey, hi⁻ dsoo' dsa⁻tee' kyaah' jñah' rey, ÷ja⁻ gyay⁻ to⁻në', jëëy' che' jmää' gya⁻ mil hløø' kyaay' mah' dsa⁻teey' kyaah' jñah' rey hi⁻ jää⁻ gyeey' mil hløø'? ³²Wa⁻ra⁻ ga⁻jëëy' sa⁻ liyh⁻, he⁻ja⁻ cheey' jaa⁻ hi⁻ dsa⁻hlëeh⁻ llay⁻ ha⁻ lä⁻ jee' hi⁻ ti⁻ juu' ja⁻, ta⁻ko⁻jiih' sa⁻ ma⁻ya⁻ jäh⁻ jñah' rey he'. ³³He⁻ja⁻ cher⁻mah' chaa⁻ jaa⁻ hnäh' hi⁻ sa⁻ tuu⁻ dsë⁻ be⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ cha⁻ kih', sa⁻ jmäy' leey' discípulo kyaan⁻.

³⁴Llu⁻ ba⁻ ñe' pero⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻dsaa⁻ he⁻ nii' kih', ha⁻ lä⁻li⁻ ka⁻läh' nii'. ³⁵Sa⁻ jmää' kih' hwa⁻, ni⁻ he⁻ kaayh' kyaah' jyoh' tu⁻hoh' sa⁻ jmää'. He⁻ be⁻ ba⁻ dsa⁻ ja⁻. Hi⁻ hnøø' heeh⁻ juu' la⁻, wa⁻ heeyh⁻.

Juu' na⁻hmää' lä⁻koo⁻ la⁻ kih' jaa⁻ borrego hi⁻ na⁻hëë'
(Mt. 18:10-14)

15 Jwëë' dsa⁻ hi⁻ ma⁻ koo⁻ ku⁻sih⁻ hi⁻ jñah' dsa⁻ wa⁻

hī chā hī gāllānäǟ! koō kih̄
Jesús mah̄ nuuȳ juū hē mā kwaȳ.
2Hē jā sā gātīh̄ dsē̄ dsā fariseo
nī saduceo kāläh̄, mā jāyh̄:

—Dsāñuuh̄ lā hēh̄ lǟjēē̄
hī jmeē wā lā chā lā hī kuyh̄
kōjoh̄ kyaaȳ kāläh̄.

3Hē jā gāhlēēyh̄ dsā hē juū
nāhmäǟ lǟlā, gājāyh̄:

4—Cher̄mah̄ jaā hnäh̄ chaā
hñā̄laā borrego kyaā̄, mah̄
dsāhēē̄ jaā, ¿chē sā beeȳ
kōhwēē̄ jeē lǟjēē̄ jah̄ hē mah̄
dsooȳ tā moh̄ dsāhnäȳh̄ hī
nāhēē̄ hē lǟjīih̄ jnäȳh̄? 5Peer̄
jēē̄ dsēȳ wārā gājnäȳh̄ jah̄
kyaaȳ, mah̄ tēēȳ jwē̄ kākyooȳ.
6Hī wārā gāllaaȳh̄ kiyh̄, tēēyh̄
lǟjēē̄ omē kyaaȳ hī lǟjēē̄ hī
tääh̄ koō kiyh̄ mah̄ sīiyh̄: “Wā
chaā jnē llū, jēēh̄ mājnääh̄n̄
borrego kyaan̄ hī mā nāhēē̄.”
7Jwēēh̄ hnäh̄, lǟjā kāläh̄
chāgāmiih̄ chaā llū hī tääh̄
gyuuh̄ kyaah̄ jaā hī dsājeeh̄
kih̄ Dio lǟkoh̄ gā kyaah̄ lǟjēē̄
tōlōgyaā dsē̄ tōlaāñ̄ nū hī sā
jmeē bīī kih̄ dsājeeyh̄ kih̄ Dio.

**Juū nāhmäǟ lǟ lā kih̄
kuū hē nāhī**

8Lǟjā kāläh̄ jaā dsāmē̄ hī
mā chā gyā kuū kih̄. Cher̄mah̄
gāhīī kōō kuū kiyh̄, ¿chē sā
hīyh̄ jē mah̄ hyaȳh̄ chāneh̄ kiyh̄,
hnooȳh̄ kweē lǟjīih̄ jnōȳh̄?

9Hī wārā gājnōȳh̄ kuū hē
mā nāhī jā, tēēyh̄ lǟjēē̄ omē
kyaaȳ hī lǟjēē̄ hī tääh̄ koō
kiyh̄ mah̄ jāyh̄: “Wā chaā jnē
llū, jēēh̄ mājnōohn̄ bā kuū kin̄
hē mā nāhī.” 10Lǟjā jwēēh̄
hnäh̄, hā koh̄ sā chaā llū ángele

kyaā̄ Dio wārā gātū jaā dsā jwē̄
hliih̄ mah̄ dsājeeyh̄ kyaah̄ Dio —
gājäh̄ Jesús.

**Juū nāhmäǟ lǟ kōō lā
kih̄ chih̄ hī nāhēē̄.**

11Hī gājäh̄ Jesús kāläh̄ juū
lā:

—Jaā dsā mā chaā uū jōñuuh̄.

12Näǟ hī mäh̄ gāsīiyh̄ jmīiȳ:
“Täǟ, kwēēh̄ jnǟ heen̄ hē gātēēn̄
hyohn̄.” Mah̄ gākwēēyh̄. 13Miih̄
jmīī bā māhyā, gākā hī mäh̄
hē heeȳ hē gātēēȳ jā, ngooȳ
tā jeē jwīī uū. Jeē jā, gājmeeȳ
wā lā chā lā, gāheeȳ lǟjē̄ gōtē
heeȳ jā. 14Māngēē̄ māmīllaȳ
lǟjē̄ kuū kiyh̄, mā gālǟchā
hoō lǟkaā hwā jā. Jā jīih̄
gālōø̄ llākyaaȳ lǟjē̄. 15Hē jā
ñeeȳ nāngīiȳ tā kih̄ jaā hī mā
chaā hwā jā. Dsā hē gācheeȳ
tā moh̄ kiyh̄ mah̄ dsāhäȳñ̄.
16Mā hnōø̄ chih̄ hē mā kayh̄
tuyh̄ kyaah̄ hē mā kuh̄ ñē̄ hē.
Pero jeē jā sā chaā hī mā kwā
hē mā kuyh̄. 17Jā gā gālǟlīiyh̄
mah̄ gājmeeȳ hūū dsē̄: “Jäh̄ moz̄
sā chaā kyaā̄ täā̄ kyaan̄, chā hē
kuyh̄, lǟjīih̄ dsāchaā gā kiyh̄,
mah̄ jnǟ dsājuun̄ hoō jeē lā.

18Hī jnǟ ngaahn̄ gōtē kih̄ täā̄
kyaan̄, nāchīih̄ jnih̄: Täā̄ kyaan̄,
mājmeen̄ hē hliih̄ chānē̄ Dio
hī māhlääh̄n̄ chānēh̄ kāläh̄.

19Mōsō gātēē̄ jnǟ leen̄ lǟkōō
jooh̄. Jmäǟ jnǟ lǟkōō jaā moz̄
kyaah̄ bā.” 20Hē jā gāheȳ jwē̄
ngaaȳh̄ kih̄ täā̄ kyaaȳ.

Jā gāllaaȳh̄ kiyh̄, uū gā
lǟjā gājēē̄ jmīiȳ jāyh̄. Peer̄
gālǟnih̄ dsēȳ kiyh̄ mā gājēēȳ,
mah̄ ngooȳ kōchih̄ nāēēȳ chih̄

he', hi' ga' chuyh' kiyh'. ²¹ He' ja' ga' jah' chih' he' siiyh' jmiy': "Taa' kyaan', ma' jmeen' he' hliih' cha'ne' Dio hi' ma' hlaahn' cha'neh' hne' ka' lah'. Mo' so' ga' tee' jna' leen' la' koo' jooh'." ²² Pero jmi' chih' he' ga' siiyh' moz' kyaay': "Go' kye' hmiih' he' llu' ga' miih' mah' kye' chih' kyaan' la'. Tøoh' aniy' cha' gooy' hi' tøoh' mii' tiy'. ²³ Hnaah' kya' hi' baah' ga' miih' mah' jngeeh' hna' kye'hn'. Wa' jmeen' jmi' kiyh'. ²⁴ Jeeh', gyuu' kyaan' la' hi' ma' na' juu' ba' la' kin', ma' la' jiih' ka' lah'. Hi' ma' na' hee' ba' la', na' ga' ma' hnaay'." Ja' ga' ga' løy' jmeey' jmi'.

²⁵ Pero chih' naa' hi' jøoh' he' ma' haa' jee' nuu'. La' koo' ma' ga' llaayh' jah' kiyh', ga' nuuy' hij' luu', hi' ma' taa' dsa' jmee' ja'. ²⁶ Ga' teeyh' jaa' moz' mah' ga' ngiiy' juu' kih' hee' ja' ma' jmee' dsa' jee' ja'. ²⁷ Mah' ga' jah' moz' he' siiyh': "Chih' øoh' ba' na' ma' jah'. He' ja' ma' jngeeh' taa' kyaah' kya' hi' baah' ga' miih', kih' he' na' lluu' bih' ma' jayh'." ²⁸ Ga' la' llee' jwerte chih' he', sa' ma' hnøoy' ma' dsa' hey' cha'neh'. He' ja' ya' hee' jmiy' ga' chuuy' kyaayh' mah' dsa' hey' cha'neh'. ²⁹ He' ja' ga' jah' chih' he' siiyh' jmiy': "Joh' ji' ne' sa' ma' hya' jmeen' ta' kyaah' hne'. Ni' miih' sa' cha' he' ma' hlaahn' kyaah' hne'. Pero ni' koo' ha' sa' ma' kwëeh' jna' jaa' jah' mah' mah' jmeen' jmi' kyaah' ome' kyaan'. ³⁰ Pero na' ma' jah' chih' kyaah' na' hi' ma' mi' lla' he' cha' kyah' kyaah' wa' hi' cha' hi' hyaa', mah' ma' jngeeh' kya' hi' baah' ga' miih' kiyh'."

³¹ He' ja' ga' jah' jmiy' siiyh': "Gyuu' kyaan', hne' neh' taa' kyaah' jna'. Ga' la' je' he' cha' kin', la' kyah'. ³² Ha' la' ja' sa' jmee' jne' jmi' mah' la' chaa' jne' llu'. Jeeh' dsa' nuuh' øoh' na' hi' ma' na' juu' ba' na', na' ma' la' jiih'. Hi' ma' na' hee' ba' na', na' ga' ma' hnaay'."

Juu' na' hmaa' la' koo' la'
kih' hi' ma' ha' goo' ta'

16 Ga' jah' Jesús ka' lah' siiyh'
discipulo kyaay':

—Ma' chaa' jaa' dsa' cha' kuu'. Kih' hi' cha' kuu' he' ma' chaa' jaa' hi' ma' ha' goo' ta' kiyh'. Pero ga' baah' dsih' dsoo', kih' he' ma' heey' kuu' kih' dsa' juuy'. ² Mah' ga' teeyh' dsa' he' ga' siiyh': "Ma' nuun' ha' la' la' he' ma' løy' jmeeh'. ¿He' la' jmeeh' la' na'? Ngëe' kwaat' kih' ta' kyah'. Jeeh', mo' so' le' dsa' he' ga' gooh' ta' he' ga' kwëeh' hne'." ³ Dsa' hi' ma' ha' goo' ta' ja', ga' jmee' hu' dsë: "¿Ha' la' jmeen' na'? Dsa' juu' ta' ma' llee' jna' ma' jmeen' ta' kiyh'. Sa' lihn' jmeen' ta' jee' nuu'. Peer' na' hiihn' ngiin' kuu' kih' dsa'. ⁴ Ma' man' ha' la' jmeen' mah' la' chaa' hi' heeh' jna' cha'neh' kih' wa' ra' ya' hii' ta' he' jmeen' la'." ⁵ He' ja' ga' teeyh' ma' jaa' ma' jaa' hi' ma' aa' kih' dsa' juu' ta' he'. Hi' to' ne' he' ga' siiyh': "Joh' aah' kih' patrón kyaan'." ⁶ "Aan' hna' loo' mi' kwaah' aceit", ga' jayh'. Mah' ga' jah' hi' ma' ha' goo' ta' he', siiyh': "Hee' la' kwaat' kyah'. Na' jee' na' ga' juh', sii' to' lo' gya' ba' he' aah'." ⁷ Ja' ga' ga' siiyh' hi' jnah' he': "¿Hne' na', joh' aah'?" "Hna' loo' hih' trigo", ga' jah' hi' he'. Mah' ga' jayh'."

siyh⁺: “Hee⁻ la⁻ kwaat⁻ kyah⁺. Si⁺ kyē⁺ gyii⁺ ba⁺ he⁻ āāh⁻ hne⁻.” ⁸Pero dsa⁻jūy⁺ he⁺ ga⁻hlēēh⁻ llu⁺ kih⁺ dsa⁻hi⁻ hi⁻ ma⁻ hā⁻ goo⁻ ta⁻ ja⁻, kih⁺ he⁻ ga⁻lā⁻may⁻ ga⁻liyh⁺ ya⁻hi⁺ llu⁺ ta⁻ kiyh⁺. Dsoo⁻ ba⁺, dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻heeh⁻, may⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ ha⁻ jee⁻ leeyh⁺ dsa⁻kyaayh⁺, lā⁻koh⁺ ga⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ tāāh⁻ jee⁻ wa⁻je⁻.

⁹He⁻ja⁻ jwēēhn⁻ hnāh⁺, kyaah⁺ lā⁻jē⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁺ hnāh⁺ jmi⁻gyū⁺ hliih⁺ la⁻, hnōōh⁺ hnāh⁺ ha⁻ lā⁻ jee⁻ lā⁻jwah⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ dsa⁻. Lā⁻ja⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻dsa⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁺ hnāh⁺ chaa⁻ hi⁻ heeh⁻ hnāh⁺ cha⁻neh⁺ jee⁻ go⁻taah⁺ hnāh⁺ tāā⁻.

¹⁰Jaa⁻ hi⁻ mi⁻te⁻ koo⁻ ta⁻ pih⁺, lā⁻ja⁻ mi⁻tey⁻ ka⁻lāh⁺ ta⁻ he⁻ jūuh⁺ ga⁻. Hi⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁻ mi⁻tey⁻ koo⁻ ta⁻ pih⁺, lā⁻ja⁻ sa⁻ mi⁻tey⁻ kyaah⁺ ta⁻ he⁻ jūuh⁺ ga⁻. ¹¹Cher⁻mah⁺ sa⁻ ga⁻jmāā⁺ hnāh⁺ kooh⁺ hnāh⁺ kuu⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyū⁺ hliih⁺ la⁻, ūha⁻ lā⁻ ka⁻ dsa⁻ o⁻jōh⁺ dsē⁻ kyah⁺ hnāh⁺ he⁻ tooyh⁺ gooh⁻ hnāh⁺ he⁻ kyēē⁻ ga⁻? ¹²Hi⁻ cher⁻mah⁺ sa⁻ jmeeh⁻ hnāh⁺ lā⁻lle⁻ kih⁺ kyaah⁺ kuu⁻ kih⁺ jñah⁺, ūha⁻ lā⁻ kwēēh⁺ dsa⁻ hnāh⁺ ma⁻ra⁻ he⁻ la⁻ kyah⁺ hnāh⁺?

¹³Ni⁻ jaa⁻ dsa⁻ sa⁻ lā⁻kēh⁺ jmi⁻ jmee⁻ ta⁻he⁻ kih⁺ uu⁺ dsa⁻jū⁺. Jēēh⁺ jmeey⁻ na⁻hāy⁺ jaa⁻ mah⁺ lā⁻hnāy⁺ hi⁻ jñah⁺ ba⁺. Mi⁻tey⁻ kih⁺ jaa⁻ mah⁺ mi⁻kwayh⁺ hi⁻ jñah⁺ he⁻. Lā⁻ja⁻ sa⁻ lā⁻kēh⁺ hnāh⁺ jmi⁻ kyaah⁺ koo⁻ hā⁻ ba⁺ kah⁺ hnāh⁺ huū⁻dsē⁻ kih⁺ kuu⁻ hi⁻ kah⁺ hnāh⁺ huū⁻dsē⁻ kih⁺ Dio ka⁻lāh⁺.

¹⁴Ga⁻nuu⁻ dsa⁻ fariseo ka⁻lāh⁺ lā⁻jē⁻ he⁻ ma⁻ hlēēh⁻ Jesús discipulo kyaay⁺. Dsa⁻ fariseo he⁻ ma⁻ tu⁻dsēyē⁻ kuu⁻ he⁻ja⁻ ga⁻mi⁻kwayh⁺ kih⁺ Jesús. ¹⁵He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Jmāāh⁺ hnāh⁺ hñāah⁺ lluu⁺ cha⁻nē⁻ hi⁻ tāāh⁻ jmi⁻gyū⁺ la⁻. Pero ñē⁻ ba⁺ Dio ha⁻ lā⁻ la⁻ neh⁺ tuh⁻hoh⁺ hnāh⁺. Hi⁻ kih⁺ lā⁻ jē⁻ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ jūuh⁺ nē⁻ hwa⁻ la⁻, he⁻ ja⁻ sa⁻ lā⁻ jēē⁻ Dio go⁻te⁻.

¹⁶Jāā⁺ ba⁺ ma⁻ cha⁻ ley kih⁺ Moisé hi⁻ ma⁻ cha⁻ juu⁺ kih⁺ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ ga⁻ngēē⁻ juu⁺ kih⁺ Dio lā⁻ jiih⁺ jii⁺ kih⁺ Jwaa⁻ hi⁻ ma⁻ choo⁻ jmi⁻. Lā⁻ ma⁻ja⁻ ga⁻lōō⁻ nuu⁻ dsa⁻ ju⁻hmēē⁻ lā⁻koo⁻ jāā⁺ Dio dsa⁻ lā⁻hih⁺ kih⁺. He⁻ja⁻ lā⁻ jēē⁻ ba⁺ jmee⁻ lā⁻bi⁻ lā⁻jaa⁺ mah⁺ dsa⁻taayh⁺ jee⁻ jmee⁻ Dio hih⁺.

¹⁷Pero ma⁻ra⁻ he⁻ lā⁻te⁻ ba⁺ ley. Miih⁻ ga⁻ jwēēh⁻ he⁻ heē⁻ gyūuh⁺ hwa⁻ lā⁻koh⁺ ga⁻ he⁻ jā⁻ ta⁻ koo⁻ koo⁻ mi⁻juu⁺ kih⁺ ley.

Ga⁻jāh⁺ Jesús ha⁻ lā⁻ la⁻ he⁻ beē⁻ dsa⁻ øøh⁺

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸Lā⁻ jēē⁻ hi⁻ beē⁻ dsa⁻mē⁻ kyaā⁺ mah⁺ kaay⁺ jñah⁺ dsa⁻mē⁻, he⁻ ma⁻jmeey⁻ dso⁻kye⁻ ba⁺ ja⁻. Hi⁻ lā⁻ja⁻ hi⁻ kaa⁻ dsa⁻mē⁻ hi⁻ ga⁻beey⁺ he⁻, he⁻ ma⁻jmeey⁻ dso⁻kye⁻ ba⁺ ja⁻ ka⁻lāh⁺.

Dsa⁻ cha⁻ kuu⁻ kyaah⁺ Lázaro

¹⁹Ma⁻ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁻ hi⁻ ma⁻ kēh⁺ hmiih⁺ gyū⁺ lāh⁺. Hmiih⁺ hmooh⁺ jmah⁺ ba⁺ ma⁻ kēy⁺. Hi⁻ koo⁻ kyoo⁻ ba⁺ ma⁻ cha⁻ lā⁻ jē⁻ nēē⁻ he⁻ ma⁻ kuh⁻hiy⁺. ²⁰Hi⁻ ma⁻ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ tā⁻ñee⁻ hi⁻ cheē⁻ Lázaro. Hi⁻ he⁻ ma⁻ gya⁻ ho⁻haah⁺ kih⁺ dsa⁻ cha⁻ kuu⁻ he⁻. Tū⁻ ba⁺ cha⁻hmih⁺ ma⁻ laay⁺. ²¹Ma⁻ heē⁻ dsēy⁻ ma⁻ kuyh⁺ lā⁻ jē⁻ he⁻ ma⁻ dsa⁻ saa⁺ nē⁻ mes⁻ kih⁺ dsa⁻ cha⁻ kuu⁻ he⁻. Lā⁻kye⁻ dsi⁻ ma⁻ dsa⁻nāā⁻ dsa⁻hluyh⁺ nē⁻ dsoo⁻ kiyh⁺ ja⁻. ²²Ga⁻lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ ga⁻juu⁺

hi- tā-nee' he'. Ya-nāā' ángele mah' ga-tēēy- lā- ga-tē' koō' kih' Abraham. Lā-jā- ga-juu' dsa- cha- kuu' he' mah' ga-hāā' dsih'.

²³Jee' hāāy' cha-je- jēēy- wii', ga-chooyh' mo-nēy, hi- uu' ga- ga-jēēy' Abraham kyaah' Lázaro tāāyh' ko-jōh'. ²⁴He-jā- ga-hlēēyh' ki-gaa-, ga-jāyh': "Tāā' Abraham, wa' lā-nih' hoh' ki-jnā'. Wa' mi-gyuh' Lázaro mi'lle' cha-gooy- kyaah' jmi- mah' cheey' jee' la- mi-gyuyh' ko-hi-pih' na-siuhn'. Jēēh', jēēn- wii' jwēte cha-je- la-." ²⁵Pero ga-jāh' Abraham siiyh': "Gyuu- kyaan', mi-dsooh' hoh' he- ga-ngēēh' llu' jwēte ta-ko-jiih' ma- chaah-. Mah' Lázaro ga-ngēē' hliih'. He-jā- chaay- llu' jee' la-, mah' hne- jēēh' wii'. ²⁶Ma-la- ba' ma-hñah- hnāh' hōō' hnāh'. Ta- jyoh' ko-taa- cha- koo- ta-juh- niih' jee' jnān. Hi- hnōō' hwēē- jee' la- mah' dsa-nāāy' jee' na- sa- le'. Ni- sa- le' ya-nāā' hi- tāāh' jee' na- jee' tōōh' jnāāh' la-."

²⁷Pero dsa- hi- ma- cha- kuu' he' ga-jāh': "Chuun' kyaah' hne-, tāā' Abraham, chee- Lázaro cha'neh- kih' tāā' kyaan'. ²⁸Jēēh' chaā- hñāā' oōhn'. Hi- he' hnoon' dsa-hlēēyh' mah' lā-jā- mo-so- ya-nāāy' jēēy' wii' lā- jēēn- la-." ²⁹Mah' ga-jāh' Abraham siiyh': "Cha- ba' nuuh- kih' Moisé hi- cha- ba' juu' he- ga-hlēēh' hi- ga-ngēē' juu' kih' Dio jee' tāāyh' oo'. Wa' jmeey' he' kih' juu' jā-." ³⁰Jā-ga- ga-jāyh': "Jā- lā-jā-, tāā' Abraham. Wa-ra- jāh' kih' llaah- jāa- hi- ma-na-juu' jee' kiyh', dsa-jēeyh' kyaah' Dio." ³¹Pero ga-jāh' Abraham siiyh': "Cher'mah' sa- ga-jmeey' he' nuuh- kih' Moisé hi- lā-jā- sa- ga-jmeey' he' juu' he-

ga-hlēēh' hi- ga-ngēē' juu' kih' Dio, ni- lā-jā- sa- lā-heey' wa-ra- ga-jēēy' ma-lā-jiih' jāa- hi- ma-na-juu'."

Goo- la' kih' hi- jmee- tēh' dsa-kyaah'

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

17 Mah' ga-siuh- Jesús discipulo kyaay':

—Ma-ra- he- gwa- ba' he- jāā' jne- jwē' hliih'. Peer- jwii- dsa- hi- jmee- dsa-tēh' dsa-kyaah'. ²Peer- jwii- ba' hi- jmee- dsa-tēh' jāa- hi- mäh' la- kyaah' he- hliih'. Llu' ga- la' kiyh' wa-ra- jāh' kih' hñuu' dsa- luuy' koo- cha-too' kih' molii- mah' jwāā' dsih' cha-jmi-ñeeh'. ³He-jā- jwēēhn- hnāh', leeh' hnāh' kyaah' he- jā-.

'Cher'mah' jāa- oōh' ga-hlāāh- kyaah' hne-, hlēēh' hñih'. Hi- cher'mah' ga-heeh- bih', jmee- jōh- hoh' kiyh'. ⁴Cher'mah' gyii- jiih- ga-hlāāyh- kyaah' hne- koo- jmi-, hi- cher'mah' gyii- jiih- jāy- ya-chiiyh' hne-: "Mo-so- jmeen- ka-lāh'." Jā- jmeeh- jōh- hoh' kiyh'.

⁵He-jā- ga-jāh' apóstole siiyh- Dsa-jōōh' jnān:

—Jmee' wa' lā-dsoo' dsē- jnāāh' cha-ga-miuh-.

⁶He-jā- ga-jeeh- Dsa-jōōh' jnān juu' kiyh', ga-siuh-:

—Wa-ra- jāh' kih' dsoo' hoh' hnāh' ko-hi-pih' lā-koo- te' mi-ju- mostaza, le' ba' jwiih' hnāh' chaah' hma- sicómoro la-: "Cheh' hñāah' jee' la- mah' gwa- ta- cha-jmi-ñeeh'." Jmeey' ba' lā- jwiih' hñih'.

Hnōō' jmee' jne- ta-he' kih' oōh' jne'

⁷Wa' jmeen', jāa- hnāh' chaā- jāa- moz- kyaā- hi- kyah- hwa' o- hi- hāā- jah'. Wa-ra- jāyh', 'che' jwa- jwiih' hñih': "Ngēē', nā- ya-na' nē'

mes[~] mah^l kuh^hhuh^h”? ⁸Lä⁺la⁻ ba[~] jwiih^l hnih^h: “Jmee[~] ma⁺nue⁺ kuhn[~]. Jmääh^h hñaah^l mah^l jmee[~] ta^hhe^l kin⁺ ta^hko⁻jiih^l kuh^hhuhn[~]. Ja⁻ga[~] kuh^hhuh^l hne⁻.” ⁹¿Che[~] jwa[~] jwiih^l hnih^h ti^hhmaah^h, kih^h he⁻ ma⁻mi⁻tey^h lä⁺jē⁺ mada⁻ kyah^h? Go⁻ laan⁺ kin⁺ sa⁺ jmeeh^l hnäh^h lä⁺ja⁻. ¹⁰Lä⁺ja⁻ ka⁻läh^h hnäh^h, wa⁻ra⁻ ga⁻mi⁻teh^h hnäh^h lä⁺jē⁺ mada⁻ he⁻ jmee[~] Dio kyah^h hnäh^h, jwah^l hnäh^h: “Sa⁺ cha⁻ jmää^h jnääh^h ni⁺ miih⁻ kyah^h. Jëeh^h, lä⁺koh^h te^l he⁻ ää⁻ jmi^h jmee[~] jnääh^h, ko⁻ja⁻ ba[~] ma⁻jmee[~] jnääh^h.”

Ga⁻mi⁻hlää^h Jesús gya^h hi⁻ ma⁻dsaah^h dsoo^h hmih^h øø⁻

¹¹Lä⁺koo⁻ ma⁻ hää^h Jesús jwē^l ngooy^l ta^h Jerusalén, ga⁻ngēēy^h ya^h jwii^h kih^h hwa^l Samária kyaah^h kih^h hwa^l Galilea. ¹²Lä⁺koo⁻ ma⁻ ga⁻hey^l koo⁻ jwii^h mäh⁻, gya^h dsa⁻nñuh^h hi⁻ ma⁻dsaah^h dsoo^h hmih^h høø⁻, ya⁻nää^h ga⁻mi⁻jēy^h Jesús. Pero ¹³hü^h ba[~] ga⁻taayh^h.

¹³Ga⁻hlēēy^h ki⁻gaa⁻, ma⁻ jäh^h: —Jesús, hne⁻ hi⁻ laah^h ta^hjwoh^h, wa⁻ lä⁻nih^h hoh^h kya^h jnääh^h.

¹⁴Ma⁻ ga⁻jēē^h Jesús lä⁺jēē⁺ dsa⁻dsaah^h he^h, ga⁻siyh^h:

—Go⁻nää^h hnäh^h, go⁻hääh^h hnäh^h hñaah^h jmi^h dsa⁻ mah^l jēēy^h he⁻ ma⁻jä^h kyah^h hnäh^h.

Ta^hko⁻jiih^l jee[~] ga⁻näy^h ja⁻, ga⁻ääh^h go⁻te⁻ hmih^h øø⁻ ja⁻. ¹⁵Jaa⁻ jee[~] lä⁺jēē⁺ kih^h gya^h dsa⁻ he^h, ma⁻ ga⁻jēēy^h ma⁻jä^h go⁻te⁻ kiyh^h, ga⁻jēeyh^h ka⁻läh^h, kway⁻ ti^hhmaah^h kih^h Dio hlēēy^h ki⁻gaa⁻. ¹⁶Ga⁻juuyh^h jnēy^h ga⁻jluuy^h hñiiy^h lä⁺ ga⁻tē^h hwa^l huu^h ti^h Jesús, ga⁻kwēēy^h ti^hhmaah^h. Dsa⁻ he^h ma⁻ chaa⁻ Samária. ¹⁷Mah^h ga⁻jäh^h Jesús siyh^h:

—¿Ja^h, gya^h dsa⁻ hi⁻ ma⁻jä^h kih^h? ¿Ha⁻ ba[~] tääh^h jñah^h ga⁻ñu^h? ¹⁸Dsa⁻ chaa⁻ hü^h la⁻, ma⁻la⁺ hi⁻ la⁻ ba[~] ma⁻kēh^h kwa^h ti^hhmaah^h kih^h Dio.

¹⁹Mah^h ga⁻siyh^h dsa⁻ hi⁻ ma⁻ dsaah^h he^h:

—Noo⁻, gwaah⁻ ba[~] hne⁻ kyah^h. Ma⁻hlaa⁻ ba[~] hne⁻ kih^h he⁻ ma⁻lä⁻dsoo^h hoh^h.

Ga⁻jäh^h Jesús ha⁻ lä⁺ le^h wa⁻ra⁻ ga⁻tē^h jee[~] jäh^h

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰Ga⁻ngii^h dsa⁻ fariseo juu^l kih^h Jesús:

—¿Lih^h ba[~] lloo[~] jmi^h jmee[~] Dio hih^h?

He⁻ja⁻ ga⁻jäh^h Jesús siyh^h:

—Sa⁺ la⁺ jnä^hhä^h wa⁻ra⁻ ga⁻løø⁻ jää^h Dio dsa⁻ lä⁺hih^h kih^h. ²¹Ni⁺ jaa⁻ sa⁺ jäh^h: “Jee[~] la⁻ jmee[~] Dio hih^h o jee[~] oo⁺ ba[~] jmeey^h hih^h.” Jëeh^h, lä⁺koo⁻ jää^h Dio dsa⁻ lä⁺hih^h kih^h ma⁻cha⁻ ba[~] jee[~] jñän^h.

²²Hi⁺ ga⁻jäh^h siyh^h discípulo kyaay^h:

—Lloo⁻ koo⁻ jmi^h lä⁺hnooh⁻ hnäh^h wa⁻ jäh^h na^l ga⁻juh⁻ Hi⁻ ga⁻lëē^h ngo^l la⁻, pero sa⁺ jäh^h jmi^h he⁻ hnooh⁻ hnäh^h. ²³Ma⁻ja⁻ ko⁻llaa⁻ jäh^h: “Hi^h Jesús ma⁻jäh^h, hi^h cheh^h na⁻ o hi^h cheh^h jee[~] oo⁺ go⁻jēē^h hnäh^h.” Pero ta^h go⁻nää^h hnäh^h, ta⁺ lla⁻lle^h hnäh^h kaah^h kiyh^h. ²⁴Jëeh^h, lä⁺koo⁻ jmee[~] je⁻nih^h wa⁻ra⁻ ga⁻hih^h, dsa⁻lä⁺jñä^h lä⁺ ga⁻dsa^h jmi^h gyuu^h, ja⁻ba[~] lä⁺ja⁻ le^h wa⁻ra⁻ jah^h Hi⁻ ga⁻lëē^h ngo^l la⁻. ²⁵Pero to⁻nē^h jmee[~] bi^h jēēn⁻ wii^h, dsa⁻ chaa⁻ na^l jmääy^h jñä^h ta⁺ koo^h. ²⁶Lä⁺koo⁻ ga⁻la^h jmi^h kih^h Noé, lä⁺ja⁻ ka⁻läh^h le^h wa⁻ra⁻ ga⁻tē^h jee[~] jäh^h Hi⁻ ga⁻lëē^h ngo^l la⁻. ²⁷Ma⁻ kuh⁻ ma⁻ hih⁻ dsa⁻, ma⁻ dsa⁻jēē^h goo⁻ dsa⁻ lä⁺jiih^h ga⁻lloo^h jmi^h

ga⁺he¹ Noé neh⁺ barco. Jmii' ja⁻ ja¹
jmi' juuh⁻ mah¹ ga⁻jngiih¹ kih¹ lä⁺jëë⁺.

²⁸Ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻ ga⁻la¹ jmii' kih¹ Lot.

Ma¹ kuh⁻ ma¹ hih⁻ dsa⁻, ma¹ tääh¹
hi⁻ lä⁺, ma¹ tääh¹ hi⁻ hni⁺, ma¹ tääh¹
hi⁻ jngëë⁻ mi¹ hma⁻ hi⁻ ma¹ tääh¹ hi⁻
jmee⁺ hne¹. ²⁹Pero jmii' ma¹ ya⁻hëë¹

Lot jwii' Sodoma, ga⁻hla¹ gyuu¹
si¹je⁻ kyaah¹ azufre he⁻ ga⁻jngiih¹
kih¹ lä⁺jëë⁺. ³⁰Lä⁺ja⁻ le¹ ka⁻läh¹ jmii'
wa⁻ra⁻ ga⁻lä⁺jnaä¹ Hi⁻ga⁻lëë¹ngo¹ la⁻.

³¹Jmii' ja⁻, hi⁻ tääh¹ jee¹ ga⁻të¹ to¹
jwëë¹ hne¹ wa⁻jnaay¹ mah¹ wa⁻kyuu¹
bih¹. Sa¹ wa⁻kyey¹ he⁻ tääh¹ cha⁻neh¹
kiyh¹. Hi⁻ tääh¹ jee¹ nuu⁻ kih¹ lä⁺ja⁻
sa¹ wa⁻lla⁻näy¹ cha⁻neh¹ kiyh¹.

³²Ja⁻ mi⁻dsooh⁻ hoh¹ hnäh¹ lä⁺koo⁻
ga⁻la¹ kih¹ më¹ Lot. ³³Lä⁺jëë⁺ hi⁻
hnooh⁻ ha⁻ lä⁺ jee¹ lääy¹ hñii¹, juuy¹
ba¹. Pero lä⁺jëë⁺ hi⁻ kwaä⁻ hñii¹ juu¹,
hi⁻ he¹ ba⁻ lää¹.

³⁴He⁻ja⁻ jwëëhn⁻ hnäh¹, hwë¹ he⁻
jahn¹ ja⁻, na⁻saa¹ uu¹ nê¹ jii¹. Jaa⁻
he¹ tëëy¹, hi⁻ hi⁻ jaa⁻ he¹ jä¹. ³⁵Uu¹
dsa⁻më¹ tääh¹ dsë⁻ hor⁻ ja⁻. Jaa⁻ he¹
tëëy¹ hi⁻ hi⁻ jaa⁻ he¹ jä¹. ³⁶Ma¹ ja⁻ uu¹
dsa⁻ tääh¹ jee¹ nuu⁻ kih¹ jmee⁺ ta¹.
Jaa⁻ he¹ tëëy¹ hi⁻ hi⁻ jaa⁻ he¹ jä¹.

³⁷He⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ discípulo he⁻
siiyh⁻:

—¿Ha⁻ ba¹ ja⁻, Dsa⁻jøøh¹ kyaan⁺?

Mah¹ ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁺:

—Jee¹ kyaä¹ hi⁻ ma⁻na⁻juu¹, jee¹ ja⁻
kuh¹ tu⁻siih⁻.

**Juu¹ na⁻hmää¹ lä⁺koo⁻ la¹ kih¹
jwëë⁻ kyaah¹ dsa⁻më¹ hñii¹**

18 Ga⁻hlëëh¹ ka⁻läh¹ Jesús
juu¹ na⁻hmää¹ mah¹ mi⁻tëëy⁻
discípulo kyaay¹ he⁻ jmee⁺ bii¹ ngiiy¹
kiyh¹ lä⁺jë⁻ jmii¹ kyaah¹ Dio hi⁻ sa⁻
hnøø¹ hwaay¹ he⁻ chuuy¹ kyaah¹ Dio.
²Ga⁻jäyh¹ siiyh⁺:

—Koo⁻ jwii⁻ juuh⁻ ma¹ chaa⁻ jaa⁻
jwëë⁻ hi⁻ sa¹ ma¹ gah¹ Dio ni⁺ sa⁻
ma¹ jmee⁺ he¹ kih¹ dsa⁺. ³Jee¹ jwii⁻
ja⁻, ma¹ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻më¹ hñii¹ hi⁻
ma¹ dsoo⁻ nê¹ta¹ kih¹ jwëë⁻ he¹, ma¹
jäyh¹ siiyh⁺: “Lla¹ ta¹ kin⁺ kyaah¹
dsa⁻ hi⁻ jmeeh⁺ jnä¹.” ⁴Ga⁻lä⁺hii⁻
cha⁻miih⁻ jmii¹ sa¹ ga⁻hii¹ jwëë⁻ he¹
ma¹ lla¹ ta¹ kih¹ dsa⁻më¹ he¹. Këë⁻
ga¹ ga¹ jmee⁺ huü¹dsë⁻: “Ma¹ke¹ sa⁻
gahn¹ Dio, ni⁺ sa⁻ jmeen⁺ he¹ kih¹
dsa⁺, ⁵pero ma⁻ra⁻ he⁻ jmeen⁻ ba¹ he⁻
kih¹ dsa⁻më¹ hñii¹ hi⁻ chuuy¹ kyaah¹
jnä¹. Jëëh¹, cher¹mah¹ lä⁺ ma⁻ngoo¹
lä⁻ ba⁻ gway¹ nê¹ta¹ kin⁺, lä⁻dsëëh⁻
dsën¹ kyaah¹ jnih¹.”

⁶Hi⁻ ga⁻hlëëh¹ ga¹ Dsa⁻jøøh¹ jnäñ:
—Kye⁻ da¹ hnäh¹ kwaat⁻ kwee⁻
ha⁻ lä⁺ ga¹ jmee⁺ jwëë⁻ hi⁻ hñaa⁻
dsë¹ he¹. ⁷¿Che¹ jwa⁻ sa⁻ jmee¹ Dio
he¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ na⁻llee¹h¹ kyaay¹ hi⁻
tääh¹ ngii¹ kiyh¹ lä⁺jmii¹ lä⁺hwë¹?
¿Che¹ lä⁺hii⁻ jee¹yh¹ kiyh¹, laah¹
hnäh¹? ⁸Jwëëhn⁻ hnäh¹, chah¹ ba⁻
jee¹ Dio kiyh¹. Pero wa⁻ra⁻ jah¹
Hi⁻ga⁻lëë¹ngo¹ la⁻, ¿che¹ lä⁺ ma⁻chaa⁻
ja⁻ ba⁻ dsa⁻ hi⁻ jmee⁺ dsoo⁻ dsë¹
kiyh¹?

**Juu¹ na⁻hmää¹ lä⁺koo⁻ la¹ kih¹
fariseo kyaah¹ hi⁻ ma¹ koo⁻ ku⁻sih⁻**

⁹Hi⁻ ga⁻hlëëh¹ Jesús ka⁻läh¹ jyoh¹
juu¹ na⁻hmää¹. Ga⁻hlëëyh¹ dsa⁻ hi⁻
ma¹ jmee⁺ kwaat⁻ laa¹ jaa⁻ hi⁻ lluu¹
mah¹ ma¹ na⁻hääyh¹ dsa⁻. ¹⁰Uu¹ dsa⁻
ga⁻wii¹ jee¹ chih¹ gwah¹ na⁻ngiiy¹
kiyh¹ kih¹ Dio. Jaa⁻ he¹ fariseo,
hi⁻ jaa⁻ he¹ hi⁻ koo⁻ ku⁻sih⁻. ¹¹Dsa⁻
fariseo he¹ na⁻cheyh¹ ma¹ hlëëyh¹
lä⁺la⁻ kyaah¹ Dio: “Dio kyaan⁺,
kwan⁺ ti⁻hmaah¹ kyah¹. Jëëh¹ sa⁻
laan¹ lä⁺koo⁻ laa¹ jee¹ lä⁺jëë⁺ dsa⁻,
dsa⁻ hi⁻ hii⁻, hi⁻ sa¹ mi⁻teh¹, hi⁻

ngë⁺ kyaah⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻ hyaa⁺,
ni⁺ sa⁺ laan⁺ lä⁺ koo⁻ laa⁺ hi⁻ koo⁻
ku⁺sih⁻ hi⁻ cheh⁺ oo⁺. ¹²To⁺ jiih⁻ koo⁻
seman⁻ sa⁺ kuh⁻huhn⁺ mah⁺ ngii⁺
mën⁺ kin⁺ kyah⁺ hne⁻. Kih⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻
lihn⁺, kwa⁺ ba⁺ jnä⁺ gya⁺ kih⁺ lä⁺ koo⁻
hña⁺loo⁺.¹³ Pero hi⁻ koo⁻ ku⁺sih⁻ he⁺,
u⁺ ga⁺ miih⁻ ma⁺ cheyh⁺. Ni⁺ miih⁻
sa⁺ ga⁺tuu⁻ dsëy⁺ ma⁺ chooy⁺ nëy⁺ ta⁺
gyuu⁺h⁺. Ma⁺ cheyh⁺ kiiy⁺ mo⁻dsëy⁺,
ma⁺ jäh⁺: “Hne⁻ Dio kyaan⁺, wa⁺
lä⁺ nñh⁺ hoh⁺ ki⁺ jnä⁺, cha⁻ miih⁻ he⁻
hliih⁺ ma⁻jmeen⁺.” ¹⁴He⁻ ja⁻ jwëehn⁻
hnäh⁺, ma⁺ ga⁺hwëëy⁻ gwah⁺
ga⁺näy⁺ kiyh⁺, hi⁻ koo⁻ ku⁺sih⁻ he⁺
ga⁺jäy⁺ llu⁺ cha⁻në⁺ Dio. Pero dsa⁻
fariseo he⁺ sa⁺ ga⁺jäy⁺ llu⁺. Jëeh⁺,
lä⁺ jëë⁺ hi⁻ jmää⁻ hñii⁺ kaah⁺, hi⁻ he⁺
jä⁺ ta⁺ hwa⁺ go⁻te⁺. Pero hi⁻ jmää⁻
hñii⁺ hwaä⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ lee⁺ jøøh⁺.

Ga⁺mi⁻jää⁺ Jesús gyuu⁻

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵Ma⁺ dsa⁻nää⁺ dsa⁻ dsa⁻jää⁺ gyuu⁻
kyaä⁺ cha⁻në⁺ Jesús mah⁺ kyey⁺ gooy⁻
në⁺ kiyh⁺. Pero ma⁺ ga⁺jëë⁺ discípulo
kyaäy⁺, ga⁺jüuyh⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺
jää⁺ gyuu⁻ he⁺. ¹⁶He⁻ ja⁻ ga⁺tëeh⁺
Jesús discípulo kyaäy⁺, ga⁺siyh⁺:

—Kwa⁺ jwë⁺ ya⁻nää⁺ gyuu⁻ ta⁺ la⁺
kin⁺. Ta⁺ ha⁻ hnäh⁺ kiyh⁺, jëeh⁺ hi⁻
laa⁺ lä⁺ koo⁻ gyuu⁻, hi⁻ he⁺ ba⁺ jää⁺
Dio lä⁺hih⁺ kih⁺. ¹⁷Ma⁺ ra⁺ ju⁻dsoo⁺
jwëehn⁻ hnäh⁺, hi⁻ sa⁺ heeh⁻ jää⁺ Dio
lä⁺hih⁺ kih⁺ lä⁺ koo⁻ heeh⁻ jaa⁻ gyuu⁻,
sa⁺ heyh⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺.

Jaa⁻ dsa⁻ kwaä⁺ hi⁻ cha⁻ kuu⁺ ga⁺hlëëh⁺ kyaah⁺ Jesús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸Jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ kye⁻ në⁺
ga⁺ngii⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús, ga⁺jäh⁺:

—Hne⁻ hi⁻ laa⁺ Ta⁻jwoh⁺ llu⁺, ðhee⁻
hnøø⁺ jmeen⁻ mah⁺ tēēhn⁺ jee⁺ mo⁻so⁺
juun⁺?

¹⁹He⁻ ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—ðChe⁻ ñeh⁺ hne⁻ he⁻ laan⁺ llu⁺?
Jëeh⁺ ni⁺ jaa⁻ hi⁻ llu⁺ sa⁺ chaa⁻,
jaa⁻ Dio ba⁺ hi⁻ llu⁺. ²⁰Ma⁻kyuu⁺h⁻
ba⁺ hne⁻ lä⁺ jë⁺ mada⁺ kih⁺ Dio: “Ta⁺
kaah⁺ hi⁻ laa⁺ kyaä⁺ jñah⁺, ta⁺ jngëeh⁺
dsa⁻, ta⁺ hii⁺ kih⁺ dsa⁻, ta⁺ jmee⁻
dsoo⁺ kih⁺ juu⁺ ta⁻juu⁺. Wa⁺ hnaah⁺
maa⁺ kyaah⁺, tää⁺ kyaah⁺.”

²¹He⁻ ja⁻ ga⁺jäh⁺ dsa⁻ he⁺ siyh⁺:

—Lä⁺ jë⁺ he⁻ na⁻ ma⁻mi⁻ten⁻ lä⁺ jiih⁺
ma⁺ mäh⁺h⁺.

²²Ma⁺ ga⁺nuu⁺ Jesús he⁻ ga⁺jäh⁺
dsa⁻ he⁺ lä⁺ ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁺siyh⁺
ka⁻läh⁺:

—Hnøø⁺ ga⁺ koo⁻ he⁻ jmeeh⁺.
Gwaah⁻ go⁻hñii⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ cha⁻
kyah⁺ mah⁺ go⁻kwëeh⁺ hi⁻ tä⁻nee⁺.
Lä⁺ ja⁻ ba⁺ lä⁺ cha⁻ cha⁻miih⁻ kyah⁺
gyuu⁺h⁺ jmi⁻gyuu⁻. Jä⁻ ga⁺ na⁺ ñeeh⁻
mah⁺ jmeen⁻ ko⁻jøh⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

²³Ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁻ he⁺ juu⁺ ja⁻,
ga⁺lä⁺ meeh⁺ dsëy⁺ jwëerte kih⁺ he⁻
ma⁺ chay⁻ cha⁻miih⁻ kuu⁺. ²⁴Ma⁺
ga⁺jëë⁺ Jesús ga⁺lä⁺ meeh⁺ dsëy⁺
cha⁻miih⁻, he⁻ ja⁻ ga⁺jäh⁺:

—Ha⁻ koh⁺ sa⁺ jwëeh⁻ la⁺ kih⁺ dsa⁻
cha⁻ kuu⁺ heyh⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺.
²⁵Sa⁺ ga⁺jwëeh⁻ la⁺ kih⁺ jaa⁻ camey⁻,
ngëë⁺ to⁻gwa⁺ koo⁻ hma⁻kuu⁺ lä⁺ koh⁺
ga⁺ he⁻ heh⁺ jaa⁻ dsa⁻ cha⁻ kuu⁺ jee⁺
jmee⁺ Dio hih⁺.

²⁶Lä⁺ jëë⁺ hi⁻ ga⁺nuu⁺ juu⁺ la⁻,
ga⁺jäh⁺:

—ðHii⁺ ba⁺ lää⁺ ja⁻?

²⁷He⁻ ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—He⁻ sa⁺ lä⁺ këh⁺ dsa⁻ jmi⁻ jmee⁺,
Dio ba⁺ lih⁺ jmee⁺.

²⁸Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Pee⁺ siyh⁺:

—Ma-jā' ba' lā-jē' he- cha- kyaā'
jnāāh' mah' ma-ya-nøø' jnāāh'
kyaah' hne-.

²⁹He-jā' ga-jāh' Jesús siiyh':

—Ma-ra' ju'dsoo' jwēēhn' hnāh'.
Lā-jēē' hī- ma-tuu- dsē' ma-hwēē-
cha'neh' kih', hī- ma-beey'
cho'jmiy, øøyh', mēy', chih- kyaay'
kih' he- hnøøy' jmeey' lā-koo- la'
mada' kih' Dio, ³⁰hī- he' hyoh-
cha-ga'miuh' jmi-gyuu' la-. Hī-
jmi-gyuu' he- na' ga-jā', tēy' jee'
mo'so' juuy'.

**Ngoo' hnē- jiih' jmeeh- Jesús juu' he-
juuy'**

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹Ga-tēēh' Jesús kah' lā-jēē'
gya-tuu' discipulo kyaay' mah'
ga-siyyh':

—Na' maan' ta- Jerusalén mah'
lā-te' lā-jē' he- ga-si' lā-jēē' hī-
ga-ngēē' juu' kih' Dio llo' joo' lā-koo-
ga-siyy' kih' Hī-ga-lēē' ngo' la'. ³²Jee'
ja- taayh' jnā' ja'goo- dsa- hī- sa-
lāa' judiu mah' mi'kwayh' jnā',
ta-haayh' jnā', mah' ti'hney' jnā'.
³³Ma-ngēē' ma-jmi' ma-baay' jnā',
ja-ga' jngēēyh' jnā'. Pero lā-jiihn'
ka-lāh' ga' ma-hya- hnē- jmi'.

³⁴Pero ni- jāa- discipulo kyaay'
he' sa- ga-lā-ngēē' he- juu' ja- ma'
hlēēyh'. Kih' discipulo he' ma' la'
lā-koh' juu' na-hmāā' ba'. He-ja- sa-
ga-lā-ngēēy' hee- ma' hnøø' jāh' juu'
jā-.

Ga-mi-hlāā' Jesús jāa- dsa-tuu'

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵Ma-ngoo' ya-jāh' Jesús chuuh'
jwii- Jericó, koo' jwē' ja- ma' gya'
jāa- dsa-tuu' hī- ma' chu' kyaah'
dsa- hī- ma' dsa-ngēē' jee' ja-. ³⁶Ma'

ga-nuu' dsa-tuu' he' dsa-ngēē' jwēē'
dsa- mah' ga-ngiyy' juu':

—¿Hee- na- jmee' dsa- hī- ga-nāā'
na-?

³⁷Mah' ga-jmeeh' dsa- juu' kiyh':

—Jesús dsa- chaā- Nazaret ba' na-
hī- dsa-ngēē' cha-jwē' la-.

³⁸Ja-ga' ga-hlēēyh' kī- gaa-,
ga-jāyh':

—Jesús, hne- hī- lāa' sa'ju- kih'
David, wa' lā-nih' hoh' kī- jnā'.

³⁹Lā-jēē' dsa- hī- ga-nāā' ta-
cha'nē' Jesús, ga-jūyuh' kih' dsa-tuu'
he' mah' mo'so' ma' tooyh' miuh'.
Pero dsa-tuu' he' cha-ga'miuh' ma'
tooyh' miuh':

—Hne- hī- lāa' sa'ju- kih' David,
wa' lā-nih' hoh' kī- jnā'.

⁴⁰Ja-ga' ga-noo- Jesús. Ga-jmeey'
mada' na'kyaay' hī- tuu' he' chuh-
kiyh'. Ma' ga-llooy' chuh', ga-ngiyy'
Jesús juu' kiyh'. ⁴¹Ga-jāyh' siiyh':

—¿Hee- hnooh- jmeen' kyah'?

Mah' ga-jāh' dsa-tuu' he':

—Dsa-jøøh' kyaan', hnoon' lā-jnā'
mi'nēn'.

⁴²—Wa' lā-jnā' ba' mi'nēh'.

Ma-hlāa' ba' hne- kih' he-
ma-lā-dsoo' hoh' —ga-jāh' Jesús
siyyh'.

⁴³Lā-chah' ja- ga-lā-jnā' mi'nēy'.
Mah' ngooy' kyaah' Jesús, kway-
ti'hmaah' kih' Dio. Hī- lā-jēē' dsa-
hī- ma' tāāh' jee' ja- ma' kway-
ti'hmaah' kih' Dio ka-lāh'.

Juu' kih' Zaqueo

19 Ma' ga-he' Jesús jee' jwii-
Jericó, ngoo' bih' hāāy'
jwē'. ²Jee' ja- ma' gya' jāa- dsa-
cha- kuu' hī- ma' cheē' Zaqueo,
dsa-jøøh' kyaā' lā-jēē' hī- ma' koo'
ku'sih'. ³Ma' hnøøy' ma' jēēy' Jesús.

Pero sa⁺ ga⁺tēēy⁺ ma⁺ jēēy⁺ jee⁺ kih⁺ jwēē⁺ dsa⁻, jēēh⁺ ma⁺ laay⁺ ja⁻ dsa⁻ bēēh⁺ pih⁺. ⁴He⁻ ja⁻ ngooy⁺ ko⁻ chih⁺ ta⁺ cha⁻nē⁺. Ga⁺wiyy⁺ gyuu^h hma⁻ sicómoro mah⁺ jēēy⁺ Jesús. Jēēh⁺ ta⁺ ja⁻ ma⁺ dsa⁻ngēēy⁺. ⁵Ma⁺ ya⁺jäh⁺ Jesús jee⁺ ja⁻, ga⁺jēēy⁺ ta⁺ gyuu^h, ga⁺jēēy⁺ Zaqueo lee⁻ gyuu^h hma⁻. Mah⁺ ga⁺siiyh⁺:

—Zaqueo, jñaa⁻ na⁺koh⁺ jee⁺ na⁻. Jēēh⁺, na⁺ jmee⁺ bii⁺ na⁺jän⁺ cha⁻neh⁺ kyah⁺.

⁶Ja⁻ga⁺ ga⁺jñaa⁺ ko⁻ chih⁺. Peer⁺ jēē⁺ dsēy⁺ ga⁺tēēy⁺ cha⁻neh⁺ kiyh⁺.

⁷Ma⁺ ga⁺jēē⁺ lä⁺jēē⁺ dsa⁻ he⁺, ga⁺lōoy⁺ hlēēy^h wi⁺ kih⁺ Jesús, kih⁺ he⁻ ga⁺jäy⁺ cha⁻neh⁺ kih⁺ ja⁻ dsa⁻ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻. ⁸Mah⁺ ga⁺noo⁻ Zaqueo jee⁺ ma⁻gya⁺, ga⁺jäy^h siiyh⁺ Dsa⁻jōøh⁺ jñän⁺:

—Dsa⁻jōøh⁺ kyaan⁺, kwan⁻ tō⁺dsaah⁻ he⁻ cha⁻ kin⁻ kwēēhn⁻ dsa⁻ hi⁻ tä⁻ñee⁺. Lä⁺jēē⁺ hi⁻ ma⁻hiin⁺ kuu⁺ kih⁺, ngēēn⁺ kiyh⁺ kyē⁺ juh⁺.

⁹Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Na⁺ ma⁻laa⁺ lä⁺jēē⁺ dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ cha⁻neh⁺ la⁻. Jēēh⁺, dsa⁻ñuu^h la⁻, laa⁺ ja⁻ba⁺ sa⁺ju⁻ kih⁺ Abraham ka⁻läh⁺. ¹⁰Jēēh⁺, Hi⁻ga⁺lēē⁺ngo⁺ la⁻, ma⁻jay⁺ hnaayh⁻ hi⁻ na⁻hēē⁺ mah⁺ lääy⁺.

Juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ uu⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁺jmee⁺ ta⁺ kyaah⁺ kuu⁺
(Mt. 25:14-30)

¹¹Ma⁺ tääh⁺ dsa⁻ ma⁺ nuu⁻ kih⁺ Jesús, he⁻ja⁻ ga⁺hlēēy^h juu⁺ na⁻hmää⁺ lä⁺la⁻. Jēēh⁺ ma⁻ngoo⁺ ya⁺jäy^h kih⁺ Jerusalén hi⁻ ma⁺ jmee⁺ dsa⁻ hu⁺dsē⁺, lä⁺chah⁺ ja⁻ ma⁺ lee⁻ Jesús dsa⁻ta⁺ mah⁺ jmeey⁺ hih⁺ kih⁺ dsa⁻gooy⁺. ¹²He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Ma⁺ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻jōøh⁺ hi⁻ ngoo⁺ jee⁺ jwii⁻ uu⁺ jee⁺ hñaa⁺ dsih⁺ leey⁺ dsa⁻ta⁺ jōøh⁺, ja⁻ga⁺ jäy^h gooy⁺.

¹³Jää⁺ ja⁻ga⁺ ya⁺hēēy⁺, ga⁺tēēy^h gya⁺ moz⁻ kyaay⁺. Ga⁺kwēēy^h ma⁺ koo⁻ chooh⁺ kuu⁺ lä⁺jaay⁻. Mah⁺ ga⁺siiyh⁺: “Jmee⁺ hnäh⁺ ta⁺ kyaah⁺ kuu⁺ la⁻, ta⁺ko⁻jiih⁺ lä⁺hēēn⁺.” ¹⁴Pero dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ jwii⁻ ja⁻, ma⁺ na⁻hōøh⁺ kih⁺ dsa⁻jōøh⁺ he⁺. He⁻ja⁻ ga⁺cheey⁺ dsa⁻kaah⁺ kiyh⁺ hi⁻ dsa⁻jäh⁺ jee⁺ ja⁻: “Sa⁺ hnøø⁻ jñääh⁺ lee⁻ dsa⁻ na⁻ dsa⁻ta⁺ kya⁺ jñääh⁺.”

¹⁵Lä⁺koo⁻ ma⁺ jah⁺ dsa⁻jōøh⁺ he⁺, ma⁻ngēē⁺ ma⁺hñaa⁺ ta⁺, ga⁺jmeey⁺ mada⁺ dsa⁻tēēy^h moz⁻ hi⁻ ga⁺kwēēy^h kuu⁺ mah⁺ jēēy⁺ ha⁻ koo⁻ te⁺ kuu⁺ ma⁻lih⁻ moz⁻ he⁺. ¹⁶Ja⁺ hi⁻ to⁻nē⁺ he⁺, ga⁺jäy^h siiyh⁺: “Dsa⁻jōøh⁺ kyaan⁺, kyaah⁺ kuu⁺ kyah⁺ ma⁻lihn⁻ koo⁻ ga⁺gya⁺ lä⁺koo⁻ te⁺ he⁻ ga⁺kwēēh⁺ jñä⁺.” ¹⁷Dsa⁻ta⁺ jōøh⁺ he⁺ ga⁺jäh⁺ siiyh⁺: “Llu⁺ ba⁺ ta⁺ kyah⁺, hne⁻ moz⁻ lluu⁺ kyaan⁺. Kih⁺ he⁻ ma⁻mi⁻teh⁻ kyaah⁺ miih⁻ he⁻ ga⁺toohn⁺ gooh⁻, leeh⁺ dsa⁻ta⁺ kih⁺ gya⁺ jwii⁻.” ¹⁸Ja⁺ hi⁻ jñah⁺ he⁺ hi⁻ ga⁺jäh⁺: “Dsa⁻jōøh⁺ kyaan⁺, kuu⁺ kyah⁺ ma⁻lih⁻ hñä⁺ juh⁺ lä⁺koh⁺ te⁺ kuu⁺ he⁻ ga⁺kwēēh⁺ jñä⁺.” ¹⁹Hi⁻ ga⁺siiyh⁺ ka⁻läh⁺ hi⁻ he⁺: “Hne⁻ ka⁻läh⁺ leeh⁺ dsa⁻ta⁺ kih⁺ hñä⁺ jwii⁻.”

²⁰Hi⁻ ja⁺ jñah⁺ ka⁻läh⁺ hi⁻ ga⁺jäh⁺: “Dsa⁻jōøh⁺ kyaan⁺, hee⁻ kuu⁺ kyah⁺ la⁻, ga⁺lōøn⁺ llu⁺ kyaah⁺ hmiih⁻ dsa⁻luu⁻. ²¹Jēēh⁺, ga⁺lä⁺gohn⁺ kyaah⁺ hne⁻ kih⁺ he⁻ hääh⁺ kyaah⁺ ta⁺ kyah⁺. Jmeeh⁻ kyah⁺ he⁻ la⁺ kih⁺ jñah⁺ hi⁻ chooh⁺ ta⁺ jee⁺ sa⁺ jngēēh⁺.” ²²Mah⁺ ga⁺jäy^h siiyh⁺: “He⁻ ba⁺ che⁻ hlēēh⁺ hne⁻ moz⁻. Kyaah⁺ ja⁻ba⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻hlēēh⁺ llan⁺ ta⁺ kyah⁺. Ma⁻ñeh⁺ ba⁺ hne⁻ he⁻ hään⁺, mah⁺ jmeen⁺”

kin⁺ he⁻ la⁺ kih⁺ jñah⁺ hi⁺ choohn⁺
 ta⁺ jee⁺ sa⁺ ma⁻ jngëen⁺. ²³ ðHe⁻ la⁺ sa⁺
 ga⁺ tøøh⁺ kuu⁺ kin⁺ banco mah⁺ ma⁻ la⁺
 ma⁻ jahn⁺ ma⁻ ngëeh⁺ kin⁺ lä⁺ kye⁻
 sa⁺ joø⁺ kih⁺?" ²⁴ Mah⁺ ga⁺ siiyh⁺
 lä⁺ jëë⁺ hi⁺ ma⁻ tääh⁺ jee⁺ ja⁺: "Jñuuh⁺
 hnäh⁺ kuu⁺ he⁻ chooyh⁻ na⁻ mah⁺
 kwëeh⁺ hnäh⁺ hi⁺ cha⁻ kih⁺ gya⁺
 koo⁻ na⁻." ²⁵ Dsa⁻ he⁺ ga⁺ jäh⁺ siiyh⁺:
 "Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, pero dsa⁻ na⁻
 cha⁻ ba⁺ kiyh⁺ gya⁺ koo⁻ na⁻." ²⁶ Pero
 jwëehn⁺ hnäh⁺: "Hi⁺ cha⁻ kih⁺, hyoyh⁺
 cha⁻ ga⁺ miih⁻. Mah⁺ hi⁺ cha⁻ miih⁻
 kih⁺, dsa⁻ jñuh⁺ go⁻ te⁻ ba⁺ he⁻ cha⁻
 kiyh⁺. ²⁷ Lä⁺ ja⁻ ka⁻ läh⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁺
 na⁻ høøh⁺ kin⁺, hi⁺ sa⁺ ma⁻ hnøø⁺ ma⁻
 jmeen⁺ hih⁺ kih⁺, go⁻ kya⁺ kyaan⁺ ta⁺
 la⁺ mah⁺ kuh⁺ luuy⁺ cha⁻ nën⁺ la⁻."

**Ga⁺ he⁺ Jesús na⁻ dsëë⁻ burr⁻ jwii⁻
 Jerusalén**

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Ma⁻ ngëë⁺ ma⁻ hlëeh⁺ Jesús
 juu⁺ ja⁻, ga⁺ hey⁺ jwë⁺ ngooy⁺ ta⁺
 Jerusalén. ²⁹ Ma⁻ ngooy⁺ ya⁺ chuyh⁺
 jwii⁻ Betfagë kyaah⁺ Betania, jäh⁺
 kih⁺ moh⁺ he⁻ chee⁻ Olivo, ga⁺ cheey⁺
 uu⁺ discipulo kyaay⁺. ³⁰ Ga⁺ siiyh⁺:

—Go⁻ nää⁺ hnäh⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁻ mäh⁺
 he⁻ nøø⁺ ta⁺ cha⁻ në⁺. Wa⁻ ra⁻ ga⁺ tëeh⁺
 hnäh⁺ jee⁺ oo⁺, jnääh⁺ hnäh⁺ jaa⁻
 burr⁻ mäh⁺ hi⁺ na⁻ hñuuh⁺, hi⁺ sa⁺ ga⁺
 ma⁻ wii⁺ dsa⁻. Ja⁻ cheeh⁺ hnäh⁺ mah⁺
 ya⁺ jääh⁺ hnäh⁺ ta⁺ la⁻. ³¹ Cher⁺ mah⁺
 chaa⁻ hi⁺ ga⁺ ngii⁺ juu⁺ kyah⁺ hnäh⁺
 he⁻ la⁺ cheeh⁺ hnäh⁺ burr⁻ na⁻, ja⁻
 jwiih⁺ hñih⁺ lä⁺ la⁻: "Jmee⁺ bii⁺ kih⁺
 Dsa⁻ jøøh⁺ kya⁺ jnääh⁺ ba⁺ la⁻."

³² He⁻ ja⁻ ga⁺ nää⁺ ba⁺ hi⁺ ga⁺ cheey⁺
 he⁺. Hi⁺ ga⁺ jnääh⁺ ba⁺ lä⁺ koh⁺
 ga⁺ jäh⁺. ³³ Lä⁺ koo⁻ ma⁻ tääh⁺
 cheeyh⁻ burr⁻ he⁺, ga⁺ jäh⁺ dsa⁻ juu⁺
 burr⁻ siiyh⁺:

—ðHe⁻ la⁺ cheeh⁺ hnäh⁺ burr⁻ na⁻?

³⁴ Mah⁺ ga⁺ jäh⁺ discipulo he⁺
 siiyh⁺:

—He⁻ jmee⁺ bii⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jñän⁺
 ba⁺ la⁻.

³⁵ He⁻ ja⁻ na⁻ jääy⁻ burr⁻ he⁺ jee⁺
 cheh⁺ Jesús mah⁺ ga⁺ kye⁻ dsa⁻ hmiih⁻
 kih⁺ ka⁺ luu⁺ burr⁻. Ja⁻ ga⁺ ga⁺ wii⁺
 Jesús burr⁻ he⁺. ³⁶ Lä⁺ koo⁻ ma⁻ ngoo⁺
 Jesús, lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ ma⁻ ja⁻ hmiih⁻
 kih⁺ lä⁺ hä⁺ jwë⁺. ³⁷ Ma⁻ ngooy⁺
 ya⁺ jäh⁺ jyoo⁺ kih⁺ moh⁺ Olivo, peer⁺
 ma⁻ chaa⁻ llu⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ kyaay⁺ hi⁺
 ma⁻ chaa⁻ kaah⁺ kiyh⁺. Ma⁻ tooyh⁻
 miih⁺, kway⁺ ti⁺ hmaah⁺ kih⁺ Dio
 kih⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ juh⁻ gaa⁻ he⁻ ga⁺ jëëy⁺.

³⁸ Ma⁻ jäh⁺:

—iDio kyaah⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jñän⁺ hi⁺ ja⁻
 na⁻ lä⁺ hih⁺ kiyh⁺! Wa⁺ hii⁺ ti⁺ gyuu⁺
 jmi⁺ gyuu⁺. iHe⁻ ba⁺ che⁻ jøøh⁺ laa⁺ hi⁺
 gya⁺ gyuu⁺h!

³⁹ Ja⁻ ga⁺ ko⁻ llaa⁺ fariseo hi⁺ ma⁻
 tääh⁺ jee⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ ga⁺ jäh⁺:

—Ta⁺ jwoh⁺, ta⁺ kwa⁻ jwë⁺ hlëeh⁺
 discipulo kyaah⁺ lä⁺ na⁻.

⁴⁰ He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Jwëehn⁺ hnäh⁺, cher⁺ mah⁺ dsa⁻
 la⁻ ga⁺ tu⁺ hlëeh⁺ lä⁺ na⁻, kuu⁺ he⁻
 tääh⁺ la⁻ hlëeh⁺ llay⁻.

⁴¹ Lä⁺ koo⁻ ma⁻ ga⁺ tëë⁺ Jesús chuh⁺
 kih⁺ Jerusalén, ga⁺ jëëy⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁻
 ja⁻. Peer⁺ ga⁺ ki⁺ ga⁺ hooyh⁺ kih⁺ dsa⁻
 chaa⁻ jee⁺ ja⁻. ⁴² Hi⁺ ga⁺ jäh⁺:

—He⁻ ba⁺ che⁻ llu⁺ kyah⁺ hnäh⁺,
 wa⁻ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ lä⁺ ngëeh⁺ hnäh⁺
 jmi⁺ na⁺, hii⁺ na⁻ hi⁺ le⁺ jmee⁺ hii⁺
 ti⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Pero sa⁺ jnä⁺ he⁻
 ja⁻ kyah⁺ hnäh⁺ na⁺ ga⁺ juh⁻. ⁴³ Jëeh⁺,
 jäh⁺ jmi⁺ hliih⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Dsa⁻ hi⁺
 na⁻ høøh⁺ kyah⁺ hnäh⁺ dsa⁻ taayh⁻
 lä⁺ ku⁺ lä⁺ jii⁺ jee⁺ jwii⁻ kyah⁺ hnäh⁺
 mah⁺ saayh⁺ hnäh⁺ lä⁺ hii⁺ në⁺ go⁻ te⁻.
 Ni⁺ ko⁺ taa⁺ mo⁺ so⁺ cha⁻ jee⁺ lääh⁺

hnäh'. ⁴⁴Soh'hlay' go'te~ na'hyah' he~ na~jnē~ jwii~ kyah' hnäh'. Jā~ jiih' ma~jaa' hnäh' kih' dsa~ he'. Soh'hla' mi'kuu' he~ la' na'hyah', kih' he~ sa' ga~jmeeh' hnäh' he' he~ ja' hi~ ma' lää' hnäh'.

Ga~hwēē' Jesús dsa~ hi~ ma' tääh' hni~ jee' chih' gwah~

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵Ma' ga~he' Jesús jee' chih' gwah~ juuh~, ga~løøy' hēēy' kih' lä~jēē~ dsa~ hi~ ma' lla~ hmooh' jee' jā~.

⁴⁶Mah' ga~siiyh~:

—Lä~la~ na~sii~ juu' kih' Dio: "Hne~ kin~ lä~cheē~ hne~ jee' ngii~ dsa~ kih' Dio." Pero ma~jmeeh' hnäh' lä~koō~ too~ jee' dsa~tääh' dsa~hi~ ba'.

⁴⁷Koō~ jmi~ koō~ jmi~ ma' hlēēh~ Jesús dsa~ jee' chih' gwah~. Pero lä~jēē~ dsa~kaah' kya~ jmi~ dsa~ kyaah' ta~jwoh' kya~ ley kyaah' dsa~kaah' kih' jee' jwii~ jā~, ma' hnøøy' ma' jngēēyh' Jesús. ⁴⁸Sa~ ga~jnøøyh' ha~ lä~ ma' jmeey' mah' ma' jngēēyh' Jesús, jēēh' jwēē' dsa~ ma' tääh' jēē~ koō~ hweh~, nuuy~ juu' he~ kwa~ Jesús.

He~ ja' gyuu~ ba' hih~ he~ jmeē~ Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

20 Koō~ jmi~ ma' cheh' Jesús hlēēyh~ dsa~ ju'hmēē' jee' chih' gwah~ ma' ya~nä~ dsa~kaah' kya~ jmi~ dsa~ kyaah' ta~jwoh' kya~ ley ko~joh' kyaah' dsa~gyuu~.

²Mah' ga~jäyh' siiyh~ Jesús:

—Chiih' jnääh'. ¿Che' cha~ jwē' kyah' he~ jmeeh' lä~jē~ he~ na~? ¿Hi~ kih' hih~ he~ jmeeh' lä~na~?

³He~ja~ ga~jēēh' Jesús juu' kiyh', ga~siiyh~:

—Ngiin' koō~ mi'juu' kyah' hnäh' ka~läh'. Jēēh' da' hnäh' kin~ jää', jā~ga' jwahn~ hi~ kih' hih~ he~ jmeen~ lä~la~. ⁴¿Hi~ ga~jmeē' hih~ he~ ga~chaa' Jwaa' dsa~ jmi~, che' Dio o che' dsa~nuuh~?

⁵Jee' tääyh' jā~ ma' llay~ juu' kyaah' dsa~kyaayh', ma' jäyh~:

—Cher'mah' ga~jääh' jne~, hih~ kih' Dio ba' jā~, Jesús jäh~: "¿He~la' sa~ ga~lä~dsoo' hoh' hnäh' kiyh' ga~ jā~?" ⁶Hi~ cher'mah' ga~jääh' jne~, ja' hih~ kih' dsa~ ba' jā~, lä~jēē~ dsa~ te' kuu' jnä~n, jēēh', lä~jēē~ hi~ he~ jmeey~ dsoo' Jwaa' ma' laa' jaa~ hi~ ma' ngēē~ juu' kih' Dio.

⁷He~ja~ ga~jäyh' ga~siiyh~ Jesús:

—Sa~ ne~ jnääh' hi~ kih' hih~ ja' Jwaa' he~ ga~chaa' dsa~ jmi~.

⁸Mah' ga~jēēh' Jesús juu' kiyh' ka~läh', ga~siiyh~:

—Ni~ jnä~ sa~ jmeehn~ juu' hi~ ga~jmeē' hih~ he~ jmeen~ lä~la~.

Juu' na~hmää' lä~koō~ la' kih' dsa~ hi~ ga~høø' ta' kih' jñah'

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹Hi~ ga~løøy' hlēēyh~ dsa~ juu' na~hmää' lä~la~:

—Jaa~ dsa~ ga~tääh' koō~ nä~ chaah' wi~ jēh'. Mah' ga~tooyh~ goo~ dsa~ he~ høøy' ma~ to~dsaah~. Jā~ga' ya~hēēy' ngooy', jee' ga~lä~hēēy' cha~miih' jmi~. ¹⁰Ma' ga~lloo' jii~ kih' mi~jēh' jā~, ga~cheey' jaa~ moz~ kyaay' jee' ma' tääh' dsa~ høø' ta' kiyh' mah' ma' kooy~ heey~ he~ ma' tēēy~. Pero dsa~ hi~ ma' høø' chaah' jēh' jā~, ga~kway' kih' moz~ he' mah' ga~hēēy' kih' ta~jmah'. ¹¹Ga~cheey' jñah' ka~läh' moz~ kyaay'. Hi~ he' ka~läh' ga~jmi' ga~baa' dsih', ga~lley~ o~hih~ kih' mah' ga~cheeyh~

ta⁺jmah[!]. ¹²Ga⁺tě^ʔ hně⁻ jiih[~]
ga⁺cheey[!] jñah^ʔ moz[~] kyaay[!]. Pero
dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tăäh^ʔ jmeē⁻ ta⁻ jee⁻ ja⁻,
lä⁺ja⁻ ka⁻läh^ʔ ga⁺jmeeyh⁺ dsoo⁻ mah[!]
ga⁺hëy[!] kih[!] go⁻te[~].

¹³Hi⁺ dsa⁻jũu⁻ chaah[!] jěh[!] ja⁻, ma⁻
jmeey⁻ hũu⁻dsē⁻: “¿Ha⁻ lä⁺ jmeen⁻?
Go⁻ cheen⁻ jaa⁻ chih⁻ kyaan⁺ nää⁻
ga⁺ hi⁻ hnaan⁺, ha⁻ ga⁻ che⁻ wa⁻ra⁻
ga⁺llooy[!], jmeey[!] he[!] kih[!].” ¹⁴Pero
dsa⁻ hi⁻ ma⁻ høø⁻ chaah[!] jěh[!] ja⁻,
ma⁻ ga⁺jëy[!] ja⁻ chih⁻ he^ʔ, ga⁺taayh⁻
ga⁺llay[!] juu[!], ga⁺jäyh^ʔ: “Hi⁻ oo⁻ na⁻
jä[!] kyaah[!] ta⁻ la⁻. Wa⁻ jngëeh^ʔ jnih^ʔ
mah[!] jän[!] kyaah[!] heey⁻ he⁻ ma⁻
tëy⁻.” ¹⁵He⁻ ja⁻ ga⁺lleey⁻ ta⁻ ka⁻hne⁻
jee⁻ ma⁻ na⁻jnäa⁻ chaah[!] jěh[!] ja⁻ mah[!]
na⁻jngëy⁻h⁻.

¿Hee⁻ ba⁻ jmeē⁻ dsa⁻jũu⁻ chaah[!] jěh[!]
kih[!] hi⁻ høø⁻ ta⁻ kiyh[!], laah^ʔ hnäh^ʔ?
¹⁶Lloo⁻ dsa⁻jũu⁻ jěh[!] mah[!] mi⁻llaay⁻
hi⁻ jmeē⁻ ta⁻ ja⁻ mah[!] tooyh⁻ goo⁻
jñah^ʔ hi⁻ jmeē⁻ ta⁻ kiyh[!] —ga⁺jäh^ʔ
Jesús.

Ma⁻ ga⁺nuu^ʔ lä⁺jëē⁻ dsa⁻ he^ʔ juu[!]
ja⁻, ga⁺jäyh^ʔ:

—iSa⁺ wa⁻ kwa^ʔ Dio jwě^ʔ jmeen⁻
lä⁺ja⁻!

¹⁷Ma⁻ cheh[!] Jesús jëē⁻ lä⁺jëē⁻ dsa⁻
he^ʔ mah[!] ga⁺siy⁻h⁻:

—¿Hee⁻ hnøø⁻ jäh⁺ he⁻ na⁻si⁻
lä⁺la⁻?:

Ja⁻ba⁻ kuu[!] he⁻ sa⁻ ga⁺tih[!] dsē⁻
tē⁻hyah⁻,

he⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁺jä^ʔ lä⁺koo⁻ mi⁻kuu⁻
he⁻ kye⁻ dsa⁻ to⁻nē⁻ kih[!] koo⁻
hne[!] jũu⁻h⁻.

¹⁸Lä⁺jëē⁻ hi⁻ tăh⁺ nē⁻ kuu[!] ja⁻, hi⁻
he^ʔ chu⁻jøø⁻ jmi⁻ngo⁻ kih[!]. Hi⁺ wa⁻ra⁻
ga⁺toh^ʔ kuu[!] ja⁻ nē⁻ kih[!] dsa⁻, jleey⁻h⁻
go⁻te[~].

¹⁹Lä⁺jëē⁻ jmi⁻dsa⁻ kaah[!] he^ʔ
kyaah[!] ta⁻jwoh[!] kya[!] ley⁻ hnøøy[!] ma⁻

saayh[!] Jesús hor[~] ja⁻, jëeh^ʔ ga⁺tah^ʔ
dsëy[!] he⁻ ga⁺hlëeh^ʔ Jesús kiyh[!]
kyaah[!] juu[!] na⁻hmää^ʔ ja⁻. Pero ma⁻
gayh⁺ dsa⁻.

Kwaat⁻ kih[!] ku⁻sih⁻

(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

²⁰He⁻ja⁻ ga⁺chee⁻ dsa⁻kaah[!] he^ʔ
ko⁻lla[!] dsa⁻ hi⁻ na⁻kii[!] juu[!]. Hi⁻ he^ʔ
ma⁻ jmää⁻ hñii⁻ lä⁺koo⁻ hi⁻ lluu[!].
Lä⁺taa⁻ ga⁺ga⁺jmeey⁻ ha⁻ lä⁺jee⁻
ma⁻ kaah[!] juu[!] kih[!] Jesús mah[!] ma⁻
hñiiy[!] kiyh[!] kyaah[!] dsa⁻ta⁻. ²¹Lä⁺ja⁻,
ga⁺ngiiy[!] juu[!] kiyh[!]:

—Ta⁻jwoh[!], ñe⁻ jnääh[!] hne⁻ hlëeh^ʔ
kwee⁻ ma⁻ kwah⁻ juu[!]. Sa⁻ cha⁻ kwaat⁻
kyeh[!] ha⁻ lä⁺ laa[!] lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ dsa⁻.
Hne⁻ jwiih^ʔ dsa⁻ kyaah[!] ju⁻dsoo⁻ jmah[!]
ba⁻ ha⁻ lä⁺ la[!] jwě^ʔ kih[!] Dio. ²²¿Ha⁻ lä⁺
jwah^ʔ hne⁻, che⁻ llu⁻ mi⁻hmaah⁻ jne⁻
ku⁻sih⁻ kih[!] dsa⁻ta⁻ César o sa⁻ llu[!]?

²³Pero kyũu⁻h⁻ ba⁻ Jesús may⁻ kih[!]
dsa⁻ he^ʔ, he⁻ja⁻ ga⁺siy⁻h⁻:

—¿He⁻la[!] kah⁻ hnäh^ʔ dsēn⁻? ²⁴Heeh⁻
da⁻ jnä⁻ koo⁻ kuu[!]. ¿Hii⁻ kih[!] heeh⁻
too⁻ la⁻? ¿Hii⁻ kih[!] jmi⁻ na⁻si⁻ la⁻?

Mah[!] ga⁺jäh^ʔ dsa⁻ he^ʔ siy⁻h⁻ Jesús:
—Kih[!] César ba⁻ na⁻.

²⁵He⁻ja⁻ ga⁺jäh^ʔ Jesús siy⁻h⁻:

—He⁻ la[!] kih[!] César, kwëeh⁻ ba⁻
César. He⁻ la[!] kih[!] Dio, kwëeh⁻ ba⁻
Dio he⁻ la[!] kih[!].

²⁶Ni⁺ miih⁻ sa⁻ ga⁺jnøøy[!] ha⁻ lä⁺
jee⁻ ma⁻ kaah[!] juu[!] kih[!] Jesús to⁻lo⁻
nē⁻ lä⁺jëē⁻ dsa⁻. Koo⁻ ga⁺taayh⁻ jëē⁻
dsayh⁺ ba⁻ kyaah[!] juu[!] he⁻ ga⁺jëeh⁻
Jesús kiyh[!] mah[!] ga⁺jäy^ʔ ti⁻sih⁻ go⁻te[~].

**Ga⁺ngii^ʔ dsa⁻ juu[!] ha⁻ lä⁺ le⁻ wa⁻ra⁻
ga⁺tě^ʔ jee⁻ lä⁺jiih⁻ hi⁻ na⁻juu⁻**

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷Lä⁺ja⁻ ga⁺lla⁻nää[!] ko⁻lla[!] dsa⁻
saduceo jee⁻ ma⁻ cheh[!] Jesús. Dsa⁻

heʼ, saʼ maʼ jmeey⁺ dsooʼ he⁻ lāʼ jiih⁺
dsa⁻ hī⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺. Mah⁺ gaʼ ngiiʼ
dsa⁻ heʼ juu⁺ kih⁺ Jesús. ²⁸ Gaʼ jāyh⁺:

—Ta⁻ jwoh⁺, Moisé gaʼ sii⁺ jnān⁻
kyaah⁺ juu⁺ la⁻. Wa⁻ ra⁻ gaʼ juu⁺
jaa⁻ dsa⁻ nūuh⁻ hī⁻ saʼ chaa⁻ jooʼ,
dsa⁻ nūuh⁻ øøh⁻ hlii⁺ heʼ, lle⁻ kih⁺
tēy⁺ dsa⁻ mēʼ mah⁺ lāʼ chaa⁻ jooy⁺
hī⁻ lee⁺ kwaan⁻ kya⁺ hlii⁺ øøyh⁻.

²⁹ Maʼ laa⁺ gyeē⁺ dsa⁻ nūuh⁻ jaa⁻ baʼ
choʼ jmiy⁻. Hī⁻ to⁻ nēʼ heʼ gaʼ kaa⁺
dsa⁻ mēʼ pero chah⁺ baʼ gaʼ juuy⁺.
Saʼ gaʼ lāʼ chaa⁺ jooy⁺. ³⁰ He⁻ ja⁻ jee⁺
gaʼ tēʼ uu⁺ dsa⁻ nūuh⁻ øøyh⁻, gaʼ kaa⁺
dsa⁻ mēʼ heʼ. Ja⁻ baʼ lāʼ ja⁻ gaʼ juuy⁺,
saʼ gaʼ lāʼ chaa⁺ jooy⁺. ³¹ Jee⁺ gaʼ tēʼ
uu⁻ dsa⁻ nūuh⁻ øøyh⁻, gaʼ kaay⁺
dsa⁻ mēʼ heʼ. Ja⁻ baʼ lāʼ ja⁻ lāʼ jēē⁺
gyeē⁺ dsa⁻ nūuh⁻ gaʼ kaa⁺ dsa⁻ mēʼ heʼ
hi⁺ gaʼ juu⁺ lāʼ jēē⁺ gyeē⁺ dsa⁻ nūuh⁻
heʼ. Ni⁺ jaa⁻ saʼ gaʼ lāʼ chaa⁺ jooʼ.

³² Jee⁺ gaʼ dsa⁺ go⁻ te⁻, gaʼ juu⁺ hñii⁺
dsa⁻ mēʼ ka⁻ lah⁺. ³³ Wa⁻ ra⁻ gaʼ tēʼ
jee⁺ lāʼ jiih⁺ hī⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺, ¿hii⁻
jaa⁻ kih⁺ jee⁺ lāʼ jēē⁺ gyeē⁺ lee⁺ kya⁺
dsa⁻ mēʼ heʼ? Jēēh⁺, gaʼ lāʼ jēē⁺ gyeē⁺
baʼ gaʼ lāʼ kyaayh⁻ —gaʼ jāh⁺ dsa⁻
saduceo siiyh⁺ Jesús.

³⁴ He⁻ ja⁻ gaʼ jēēh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺,
gaʼ siiyh⁺:

—Dsa⁻ mēʼ dsa⁻ nūuh⁻ jēy⁻ gooy⁻
ta⁻ ko⁻ jiih⁺ chaay⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻ baʼ.

³⁵ Pero lāʼ jēē⁺ dsa⁻ hī⁻ laa⁺ kwaan⁻
lāʼ jiih⁺ jee⁺ kih⁺ hī⁻ na⁻ juu⁺ mah⁺
dsa⁻ taayh⁻ jmi⁻ gyuu⁻ hmēēʼ, jee⁺ ja⁻
ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ mēʼ dsa⁻ nūuh⁻ mo⁻ so⁺
jēy⁺ gooy⁻. ³⁶ Ni⁺ mo⁻ so⁺ juuy⁺
ka⁻ lah⁺, lee⁺ kwee⁻ lāʼ koo⁻ ángele.
Lāʼ llu⁺ he⁻ lāʼ jiiyh⁺ he⁻ ja⁻ lee⁺
jooʼ Dio baʼ. ³⁷ Hi⁺ lāʼ kye⁻ Moisé
gaʼ mi⁺ jnāā⁻ jnān⁻ he⁻ lāʼ jiih⁺ dsa⁻
jee⁺ kih⁺ hī⁻ na⁻ juu⁺. Jēēh⁺, lāʼ maʼ
gaʼ sii⁺ Moisé lāʼ koo⁻ gaʼ la⁺ kiyh⁺ jee⁺

maʼ chih⁺ chaah⁺ too⁺ ja⁻, gaʼ tēy⁺h⁺
Dio lāʼ la⁻: “Dio kya⁺ Abraham, Dio
kya⁺ Isaac, Dio kya⁺ Jacob.” ³⁸ He⁻
gaʼ jāyh⁺ lāʼ ja⁻, saʼ na⁻ juu⁺ dsa⁻
ma⁻ gyuh⁻ jnān⁻ heʼ kih⁺ Dio. Jēēh⁺
Dio jnān⁻ laay⁺ Dio kya⁺ hī⁻ na⁻ jiih⁺
baʼ.

³⁹ Ko⁻ llaa⁺ ta⁻ jwoh⁺ kya⁺ ley
gaʼ jāh⁺ siiyh⁺:

—Llu⁺ baʼ he⁻ ma⁻ jāh⁺ na⁻, Ta⁻ jwoh⁺.

⁴⁰ Ja⁻ jiih⁺ mo⁻ so⁺ gaʼ tuu⁻ dsēy⁺ maʼ
ngii⁺ gyih⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús.

Hī⁻ kih⁺ ja⁺ hī⁻ laa⁺ Cristo

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Mah⁺ gaʼ jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—¿Ha⁻ lāʼ la⁺ he⁻ jāh⁺ dsa⁻, Cristo
laa⁺ sa⁺ ju⁻ kih⁺ David? ⁴² He⁻ baʼ hñii⁺
David gaʼ sii⁺ juu⁺ la⁻ nēʼ je⁻ kih⁺
Salmo:

Gaʼ jāh⁺ Dio gaʼ siiyh⁺ Dsa⁻ jøøh⁺
kyaan⁺:

“Na⁺ jwoo⁺ ra⁻ lluu⁺ kin⁺ la⁻,

⁴³ lāʼ jiih⁺ lloo⁻ jmi⁺ llaan⁻ hii⁺ tiih⁺
lāʼ jēē⁺ hī⁻ na⁻ høøh⁺ kyah⁺.”

⁴⁴ ¿Ha⁻ lāʼ ja⁻ laa⁺ Cristo sa⁺ ju⁻ kih⁺
David ga⁻ ja⁻, cher⁺ mah⁺ hñii⁺ David
gaʼ jāh⁺ kih⁺ Cristo: “Dsa⁻ jøøh⁺
kyaan⁺?”

Gaʼ juuh⁺ Jesús kih⁺ ta⁻ jwoh⁺ kya⁺ ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Lāʼ ma⁻ nuu⁺ ja⁻ lāʼ jēē⁺ hī⁻ tāāh⁺
jee⁺ ja⁻, gaʼ jāh⁺ Jesús siih⁺ discípulo
kyaay⁺:

⁴⁶ —Leeh⁻ hnāh⁺ kyaah⁺ ta⁻ jwoh⁺
kya⁺ ley. Peer⁺ tih⁻ dsēy⁺ ngēy⁺
jee⁺ kih⁺ dsa⁺ kyeyh⁺ hmiih⁺ kyoo⁻,
hnøøy⁺ jmeē⁺ dsa⁻ Dio kiyh⁺ cha⁺ jwē⁺
juuh⁺. Hi⁺ tih⁻ dsēy⁺ gyay⁻ to⁻ nēʼ
hma⁻ sii⁻ neh⁺ gwah⁺ mäh⁻ hi⁺ lāʼ ja⁻
ka⁻ lah⁺ jee⁺ dsa⁻ taah⁻ dsa⁻ kuh⁺ hih⁺.

⁴⁷ Hwēy⁺ dsa⁻ mēʼ hñii⁺ cha⁺ neh⁺

kih¹, ki-wëë² dsa-taayh³ ngiiy⁴ kiyh¹
kih¹ Dio ha⁵ jee⁶ jëë⁷ dsa⁸ kiyh¹. Pero
cha-ga⁹ miih¹⁰ wii¹¹ heeh¹² Dio dsa¹³ hi¹⁴
jmeë¹⁵ lä¹⁶ ja¹⁷.

Na'ka¹⁸ dsa¹⁹ më²⁰ hni²¹ kuu²² cha²³ nê²⁴ Dio

(Mt. 12:41-44)

21 Ma²⁵ cheh²⁶ Jesús jëë²⁷ ha²⁸ lä²⁹
ma³⁰ jmeë³¹ dsa³² cha³³ kuu³⁴,
tooyh³⁵ kuu³⁶ neh³⁷ wii³⁸ kih³⁹ gwah⁴⁰.
²Ga⁴¹ jëëy⁴² ka⁴³ läh⁴⁴ jaa⁴⁵ dsa⁴⁶ më⁴⁷ hni⁴⁸ hi⁴⁹
tä⁵⁰ nêë⁵¹ go⁵² te⁵³, ga⁵⁴ tooyh⁵⁵ to⁵⁶ nê⁵⁷ nòø⁵⁸ he⁵⁹
sa⁶⁰ kyeë⁶¹ ni⁶² miih⁶³. ³He⁶⁴ ja⁶⁵ ga⁶⁶ jäh⁶⁷:
—Ma⁶⁸ ra⁶⁹ ju⁷⁰ dsoo⁷¹ jwëëhn⁷² hnäh⁷³,
dsa⁷⁴ më⁷⁵ hni⁷⁶ la⁷⁷ tä⁷⁸ nêë⁷⁹, ma⁸⁰ kway⁸¹
cha⁸² ga⁸³ miih⁸⁴ lä⁸⁵ koh⁸⁶ ga⁸⁷ jee⁸⁸ lä⁸⁹ jëë⁹⁰
hi⁹¹ cha⁹² kuu⁹³. ⁴Jëëh⁹⁴ lä⁹⁵ jëë⁹⁶ hi⁹⁷ oo⁹⁸
ma⁹⁹ kwëëh¹⁰⁰ Dio miih¹⁰¹ he¹⁰² dsa¹⁰³ chaa¹⁰⁴
kiyh¹⁰⁵, pero dsa¹⁰⁶ më¹⁰⁷ hni¹⁰⁸ la¹⁰⁹, ma¹¹⁰ ke¹¹¹
tä¹¹² nêëy¹¹³, ma¹¹⁴ kway¹¹⁵ lä¹¹⁶ koh¹¹⁷ te¹¹⁸ kuu¹¹⁹
he¹²⁰ cha¹²¹ kiyh¹²² he¹²³ kyaah¹²⁴ ma¹²⁵ lay¹²⁶ he¹²⁷
jmeë¹²⁸ bi¹²⁹ kiyh¹³⁰ —ga¹³¹ jäh¹³² Jesús.

Lloo¹³³ koo¹³⁴ jmi¹³⁵ hla¹³⁶ gwah¹³⁷ juuh¹³⁸

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵Ma¹³⁹ tääh¹⁴⁰ ko¹⁴¹ llaa¹⁴² ma¹⁴³ lla¹⁴⁴ juu¹⁴⁵ kih¹⁴⁶
gwah¹⁴⁷ ha¹⁴⁸ lä¹⁴⁹ koo¹⁵⁰ na¹⁵¹ hñaah¹⁵² ma¹⁵³ la¹⁵⁴
kuu¹⁵⁵ he¹⁵⁶ ma¹⁵⁷ na¹⁵⁸ chuh¹⁵⁹ hi¹⁶⁰ ma¹⁶¹ na¹⁶² lii¹⁶³
kyaah¹⁶⁴ lä¹⁶⁵ jë¹⁶⁶ he¹⁶⁷ ma¹⁶⁸ dsa¹⁶⁹ ka¹⁷⁰ dsa¹⁷¹ kih¹⁷²
Dio. He¹⁷³ ja¹⁷⁴ ga¹⁷⁵ jäh¹⁷⁶ Jesús siiyh¹⁷⁷:

⁶—Lä¹⁷⁸ jë¹⁷⁹ he¹⁸⁰ jëëh¹⁸¹ hnäh¹⁸² na¹⁸³,
lloo¹⁸⁴ koo¹⁸⁵ jmi¹⁸⁶ ni¹⁸⁷ koo¹⁸⁸ mi¹⁸⁹ kuu¹⁹⁰ sa¹⁹¹
jä¹⁹² na¹⁹³ chuh¹⁹⁴ nê¹⁹⁵ kih¹⁹⁶ øøh¹⁹⁷. Lä¹⁹⁸ jë¹⁹⁹ ba²⁰⁰
soh²⁰¹ hla²⁰².

**Joh²⁰³ nêë²⁰⁴ sa²⁰⁵ jmeë²⁰⁶ lii²⁰⁷ jää²⁰⁸ ja²⁰⁹ ga²¹⁰ llaa²¹¹
jmi²¹² gyuu²¹³**

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷He²¹⁴ ja²¹⁵ ga²¹⁶ ngii²¹⁷ dsa²¹⁸ he²¹⁹ juu²²⁰ kiyh²²¹,
ga²²² jäh²²³ siiyh²²⁴:

—Ta²²⁵ jwoh²²⁶, ðlih²²⁷ ba²²⁸ le²²⁹ he²³⁰ hlëëh²³¹
na²³²? ðHee²³³ lii²³⁴ jmeë²³⁵ wa²³⁶ ra²³⁷ ya²³⁸ jäh²³⁹
lä²⁴⁰ te²⁴¹ juu²⁴² na²⁴³?

⁸He²⁴⁴ ja²⁴⁵ ga²⁴⁶ jäh²⁴⁷ Jesús siiyh²⁴⁸:

—Hnøø²⁴⁹ leeh²⁵⁰ hnäh²⁵¹ mah²⁵² ni²⁵³
jaa²⁵⁴ sa²⁵⁵ mi²⁵⁶ gaa²⁵⁷ hnäh²⁵⁸. Jwëë²⁵⁹ dsa²⁶⁰
ya²⁶¹ nää²⁶² hi²⁶³ ka²⁶⁴ nê²⁶⁵ kin²⁶⁶, jäh²⁶⁷ siiyh²⁶⁸
hnäh²⁶⁹: “Jnä²⁷⁰ he²⁷¹ laan²⁷² Cristo hi²⁷³
ma²⁷⁴ cheë²⁷⁵ Dio.” Hi²⁷⁶ jäh²⁷⁷: “Ma²⁷⁸ ngoo²⁷⁹
ga²⁸⁰ tē²⁸¹ jmi²⁸².” Pero ta²⁸³ go²⁸⁴ nää²⁸⁵ hnäh²⁸⁶
kaah²⁸⁷ kiyh²⁸⁸. ⁹Ga²⁸⁹ ma²⁹⁰ nuuh²⁹¹ hnäh²⁹²
cha²⁹³ hni²⁹⁴ ta²⁹⁵ la²⁹⁶ ta²⁹⁷ jnø²⁹⁸, ta²⁹⁹ jøøh³⁰⁰
hnäh³⁰¹ hñaah³⁰². Jëëh³⁰³, jmeë³⁰⁴ bi³⁰⁵ le³⁰⁶
lä³⁰⁷ ja³⁰⁸ to³⁰⁹ nê³¹⁰. Pero ja³¹¹ lä³¹² चाह³¹³ ja³¹⁴
llaa³¹⁵ jmi³¹⁶ gyuu³¹⁷.

¹⁰Ngoo³¹⁸ bi³¹⁹ hlëëyh³²⁰:

—Tee³²¹ dsa³²² hi³²³ chaa³²⁴ koo³²⁵ hwa³²⁶
kyaah³²⁷ jyoh³²⁸ hwa³²⁹, hi³³⁰ tee³³¹ dsa³³² ta³³³
kyaah³³⁴ jñah³³⁵ dsa³³⁶ ta³³⁷. ¹¹Jeh³³⁸ wii³³⁹
jwërte hwa³⁴⁰, ja³⁴¹ he³⁴² koo³⁴³ jee³⁴⁴ jwii³⁴⁵
jëë³⁴⁶ dsa³⁴⁷ hoo³⁴⁸ hi³⁴⁹ lä³⁵⁰ cha³⁵¹ dsoo³⁵²
he³⁵³ dsa³⁵⁴ kwah³⁵⁵. Jmeë³⁵⁶ goo³⁵⁷ jwërte,
hi³⁵⁸ ha³⁵⁹ koh³⁶⁰ lii³⁶¹ sa³⁶² jmeë³⁶³ gyuu³⁶⁴
jmi³⁶⁵ gyuu³⁶⁶.

¹²Jää³⁶⁷ ja³⁶⁸ ga³⁶⁹ le³⁷⁰ lä³⁷¹ jë³⁷² he³⁷³ hlëëhn³⁷⁴
la³⁷⁵, saah³⁷⁶ dsa³⁷⁷ hnäh³⁷⁸, jmeeyh³⁷⁹ hnäh³⁸⁰.
Jääy³⁸¹ hnäh³⁸² neh³⁸³ gwah³⁸⁴ kiyh³⁸⁵,
taayh³⁸⁶ hnäh³⁸⁷ neh³⁸⁸ nê³⁸⁹, dsa³⁹⁰ jääy³⁹¹
hnäh³⁹² cha³⁹³ nê³⁹⁴ dsa³⁹⁵ ta³⁹⁶ kaa³⁹⁷h³⁹⁸ kwaat³⁹⁹
kin⁴⁰⁰. ¹³Jee⁴⁰¹ tääh⁴⁰² hnäh⁴⁰³ dsa⁴⁰⁴ ngëëh⁴⁰⁵
hnäh⁴⁰⁶ lä⁴⁰⁷ ja⁴⁰⁸, ma⁴⁰⁹ ja⁴¹⁰ la⁴¹¹ jmi⁴¹² kyah⁴¹³
hnäh⁴¹⁴ he⁴¹⁵ kwah⁴¹⁶ hnäh⁴¹⁷ ju⁴¹⁸ dsoo⁴¹⁹
kin⁴²⁰. ¹⁴Koo⁴²¹ hä⁴²² ba⁴²³ lla⁴²⁴ hoh⁴²⁵ hnäh⁴²⁶
he⁴²⁷ sa⁴²⁸ jmeeh⁴²⁹ hnäh⁴³⁰ hu⁴³¹ dse⁴³² ha⁴³³
lä⁴³⁴ hlëëh⁴³⁵ hnäh⁴³⁶ he⁴³⁷ kyaah⁴³⁸ lääh⁴³⁹
hnäh⁴⁴⁰ hñaah⁴⁴¹, ga⁴⁴² ma⁴⁴³ tääh⁴⁴⁴ hnäh⁴⁴⁵
cha⁴⁴⁶ nê⁴⁴⁷ dsa⁴⁴⁸ ta⁴⁴⁹. ¹⁵Jëëh⁴⁵⁰, jnä⁴⁵¹ ba⁴⁵²
kwan⁴⁵³ juu⁴⁵⁴ he⁴⁵⁵ hlëëh⁴⁵⁶ hnäh⁴⁵⁷ kyaah⁴⁵⁸
cha⁴⁵⁹ miih⁴⁶⁰ hu⁴⁶¹ dse⁴⁶² llu⁴⁶³. Lä⁴⁶⁴ ja⁴⁶⁵
lä⁴⁶⁶ jëë⁴⁶⁷ hi⁴⁶⁸ na⁴⁶⁹ høøh⁴⁷⁰ kyah⁴⁷¹ hnäh⁴⁷² sa⁴⁷³
leeyh⁴⁷⁴ hnäh⁴⁷⁵ kyaah⁴⁷⁶ ma⁴⁷⁷ la⁴⁷⁸ juu⁴⁷⁹ he⁴⁸⁰
hlëëyh⁴⁸¹. ¹⁶He⁴⁸² ba⁴⁸³ maa⁴⁸⁴ tää⁴⁸⁵ kyaah⁴⁸⁶
hnäh⁴⁸⁷ hni⁴⁸⁸ kyah⁴⁸⁹ hnäh⁴⁹⁰, lä⁴⁹¹ ja⁴⁹²
ka⁴⁹³ läh⁴⁹⁴ øøh⁴⁹⁵ hnäh⁴⁹⁶, hi⁴⁹⁷ chaa⁴⁹⁸ kyaah⁴⁹⁹
hnäh⁵⁰⁰, ome⁵⁰¹ kyaah⁵⁰² hnäh⁵⁰³. Lä⁵⁰⁴ jiih⁵⁰⁵
jngëëyh⁵⁰⁶ ko⁵⁰⁷ llaa⁵⁰⁸ hnäh⁵⁰⁹. ¹⁷Ga⁵¹⁰ lä⁵¹¹ jëë⁵¹²

ba' jmee' na-høøh' kyah' hnäh' kwaat~ kin⁺. ¹⁸Pero ni⁺ koo~ jñu~ lleh' hnäh' sa⁺ dsa-hii'. ¹⁹Wa' kwëeh' hoh' hnäh' mah' lä~ja~ lääh' hnäh'.

²⁰Wa'ra~ ga~jëeh' hnäh' ma~tääh' hløø' lä~ku' lä~jii' kih' Jerusalén, ma~ja~ lä~neh' hnäh' ma~lloo' jmií' jee' hee' go~te' jee' jwií' ja~. ²¹Jmií' ja~ lä~jëe~ hi~ tääh' hwa' Judea wa' kyuu' ta⁺ moh'. Hi~ tääh' jee' jwií', wa' kyuu'. Hi~ hi~ tääh' jee' nuu~ kih', ta⁺ wa' lla~näy' cha'neh' kiyh'. ²²Jëeh', ma~ja~ dsëe' jmií' tee' Dio jwií' kih' dsa⁺, mah' lä~te' lä~jè' juu' he~ ma~na~sii'. ²³Peer' jwií' dsa~më' hi~ kya~ gyuu~ jmií' ja~ hi~ lä~ja~ hi~ jää~ gyuu~ sëh' ka~läh'. Ha~ koh' wii' sa⁺ jëe' dsa~ hi~ cha~ hwa' Judea, heeh' Dio wii' jwërte dsa~ hi~ cha~ Jerusalén. ²⁴Ko~lla~ jngëeh' dsih' kyaah' ñe'. Hi~ jñah' ko~lla~ jää' dsih' na~hñuuy' ta⁺ jee' jyoh' jwií'. Lä~ tē~ dsë' dsa~ hi~ sa⁺ laa' judiu jmeey' kih' dsa~ cha~ Jerusalén lä~jií' dsëe' jmií' he~ lle' kiyh'.

Wa'ra~ ga~të' jee' jäh' Hi~ga~lëe'ngo'
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵Ja~ ga' jmee' lii~ nē' hyoo~ nē' sih' jee' hëe~ nuu', mah' nē' hwa' la' sa⁺ ñe~ dsa~ he~ jmee' wa'ra~ ga~nuuy' tooh~ miíh' jmi~ neeh' wa'ra~ ga~hlüh' wii' jwërte. ²⁶Lä~jií' sa~hlaa' dsa~ hwa' lä~goyh⁺. Jmeey' hu~dsë~ he~ ba' le' kiyh' wa'ra~ ga~jëy' sa~jeh~ lä~jè~ he~ cha~ gyuu'. ²⁷Ja~ga' jëy' Hi~ga~lëe'ngo' la~ hi~ jäh' gyuu' jee' jnií' kyaah' cha~miíh' be', laay' jøøh' go~te'. ²⁸Wa'ra~ ga~løø' dsa~lä' lä~jè~ he~ la~, ja~ kwah' hnäh' be', chaah~

hnäh' hñaah'. Jëeh', miíh' ga' hnøø' lääh' hnäh' ma~ja~.

Juu' na~hmää' kih' chaah' higo

²⁹Hi~ ga~jäyh' siiyh⁺ juu' na~hmää' lä~la~:
—Jëe~ da' hnäh' ha~ lä~la' kih' chaah' higo kyaah' jyoh' chaah' hma~. ³⁰Wa'ra~ ga~løø' dsa~hyo~ sa~jih' kih', ma~neh' hnäh' he~ ma~ngoo' ga~të' jii' jma' ba' ja~. ³¹Ja~ba' lä~ja~ hnäh' ka~läh', wa'ra~ ga~jëeh' hnäh' dsa~lä' lä~jè~ he~ ma~jwahn' la~, wa' lä~ngëeh' hnäh' he~ ma~ya~jäh' jee' jmee' Dio hih' jnä~hä'.

³²Ma~ra~ ju'dsoo' jwëehn~ hnäh', sa~ lla~ dsa~ cha~ na' ta~ko~jiíh' sa' ga' ma~lä~te' lä~jè~ he~ jäh' juu' la~. ³³Ngëe' ba' lä~jè~ he~ cha~ gyuu' hwa', pero juu' kin⁺, lä~ ma~cha~ ja~ba'.

³⁴Hnøø' hääh' hnäh' hñaah'. Ta~ kwa~ hnäh' jwë' lä~hweh~ tuh~hoh' hnäh' kyaah' he~ hliih' he~ jøø' kyah' hnäh', he~ lla~heeh' hnäh', he~ kye' hnäh' cha~miíh' hu~dsë~ he~ ga' hnøø' kyah' hnäh' jmi~gyuu' la~. Le' ga~che~ ni~ sa' leeh' hnäh' wa'ra~ ga~lä~te' jmií' ja~. ³⁵Jmií' ja~ le' lä~koo~ sa~lä' he~ jlë' ga~lä~jëe~ dsa~ hi~ tääh' lä~kaa~ hwa'. ³⁶Ta~ gwii~ hnäh' ja~, ngii' hnäh' kih' Dio ko~lla~jiíh' mah' lä~ja~ lääh' hnäh' kih' lä~jè~ he~ wii' he~ jä~ja~, hi~ tēeh' hnäh' go~taah' hnäh' cha'ne' Hi~ga~lëe'ngo' la~ —ga~jäh' Jesús.

³⁷Ta~la~ jmií' ma' kway~ juu' jee' chih' gwah⁺. Hi~ ta~la~ hwë' ma' go~hëy' ma' dsaayh~ ta⁺ moh' he~ chee~ Olivo. ³⁸Ta~la~ tiíh~ ma' dsa~näa' jwëe' dsa~jee' chih' gwah⁺ ma' dsa~nuu' juu' he~ kway~.

**Ma' hnooh⁻ dsa⁻ ha⁻ lä⁺ jee' ma'
saayh¹ Jesús**

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-
2, 10-11; Jn. 11:45-53)

22 Ma⁻ngoo¹ ga⁺të⁺ jmi⁺ he⁻
kuh⁻ dsa⁻ judiu he⁻ñi⁺ he⁻
sa⁺ kyaah¹ levadura, ja⁻ba¹ jmi⁺ ja⁻
kuh⁻ dsa⁻ he⁺ borrego mäh¹. ²Lä⁺jëë⁺
jmi⁻dsa⁻ kaah¹ kyaah¹ ta⁻jwoh¹ kya¹
ley, ma' hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jee' ma'
jngëëyh¹ Jesús jee' sa⁺ jëë⁺ dsa⁻,
jëëh⁺ ma' gayh⁺ dsa⁻.

³Mah¹ ga⁺he¹ Tana¹ neh⁺ tuh⁻dsë¹
Juda hi⁻ ma⁻ tëëyh⁻ Iscariote. Hi⁻
he⁺ ma⁻ laa¹ jaa⁻ jee' lä⁺jëë⁺ gya⁺tuu¹
apóstole kya¹ Jesús. ⁴He⁻ja⁻ ñeey⁺
na⁻hlëëyh¹ jmi⁻dsa⁻ kaah¹ kyaah¹
juu⁺ hløø¹ hi⁻ ma⁻ høø⁺ gwah⁺ ja⁻.
Ga⁺llay¹ juu¹ kyaayh¹ ha⁻ lä⁺ ngëëy¹
Jesús. ⁵Peer⁺ ga⁺lä⁺chaa⁺ llu⁻dsa⁻
he⁺, he⁻ja⁻ ga⁺jiiyh¹ kuu⁺ kih¹ Juda.
⁶Ga⁺heeh⁻ ba¹ Juda juu¹ ja⁻. He⁻ja⁻
ga⁺hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jmeey¹ mah¹
ngëëy¹ Jesús jee' sa⁺ jëë⁺ dsa⁻.

**Ga⁺jmeey¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän⁺ ma⁻nne⁺
kyaah¹ ga⁺hiyh¹ juu¹**

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25;
Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷Ma⁻ tääh¹ dsa⁻ judiu jmi⁺ kuyh⁻
he⁻ñi⁺ he⁻ sa⁺ kyaah¹ levadura,
ma⁻ ga⁺të⁺ jmi⁺ he⁻ jngëëyh¹ borrego
mäh¹ hi⁻ kuyh⁻ hwë¹ ma⁻ të⁺ jmi⁺
ja⁻. ⁸He⁻ja⁻ ga⁺jmeey¹ Jesús mada⁺
kih¹ Pee¹ kyaah¹ kih¹ Jwaa⁺, ga⁺jäyh⁺
siiyh⁺:

—Go⁻nää⁺ hnäh⁺ go⁻mi⁻llu⁻ hnäh⁺
jee⁺ kyeh⁺ borrego mäh¹.

⁹—¿Ha⁻ jawah⁺ mi⁻llu⁻ jnääh¹
ma⁻nne⁺? —ga⁺jäh⁺ discípulo he⁺
siiyh⁺.

¹⁰—Wa⁻ra⁻ ga⁺taah⁺ hnäh⁺ jee⁺
jwi⁻ juuh⁻ oo⁺, jëeh⁺ hnäh⁺ jaa⁻
dsa⁻ hi⁻ kii¹ koo⁻ mi⁻dsuu¹ na⁻kah¹
jmi⁺. Ja⁻ lla⁻lleh⁻ hnäh⁺ kaah⁺
kiyh¹ lä⁺jiih¹ dsa⁻hey⁺ cha⁻neh⁺.

¹¹Jee⁺ dsa⁻hey⁺ ja⁻, jwi⁻hnäh⁺
dsa⁻juu⁺ hne⁺: “Lä⁺la⁺ jäh⁺ Ta⁻jwoh¹
siiyh⁺ hne⁻. ¿Na⁺ jee⁺ hne¹ jee⁺ le⁺
kyeh⁺ jnääh¹ borrego mäh¹ kyaah¹
discípulo kya⁺an⁺?” ¹²Hi⁻ he⁺ heeh¹
hnäh⁺ jee⁺ ga⁺të⁺ to¹ jwëë¹ hne¹ jee⁺
cha⁻ koo⁻ jee⁺ he⁻ ma⁻na⁻llu⁻. Jee⁺
ja⁻ mi⁻llu⁻ hnäh⁺ ma⁻nne⁺ jnän⁺ —
ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

¹³Ga⁺lla⁻nää¹ ba¹ discípulo he⁺
jee⁺ ja⁻ hi⁻ ga⁺la⁺ ba¹ lä⁺koo⁻ ga⁺jäh⁺
Jesús siiyh⁺. Mah¹ ga⁺mi⁻lluy¹
ma⁻nne⁺ he⁻ kuyh⁺.

¹⁴Ma⁻ ga⁺lloo¹ hor⁻ kuyh⁺, ga⁺gya⁻
Jesús në⁺ mes⁻ ko⁻jøh¹ kyaah¹
apóstole kyaay¹. ¹⁵Mah¹ ga⁺jäh⁺
Jesús siiyh⁺:

—iHa⁻ koh⁺ sa⁺ hee⁺ dsën⁺ kuhn⁺
ma⁻nne⁺ la⁻ ko⁻jøh¹ kyaah¹ hnäh⁺,
jää¹ ja⁻ ga⁺jëen⁺ wi¹! ¹⁶Ma⁻ra⁻
ju⁻dsoo¹ jwëëhn⁻ hnäh⁺, mo⁻so⁺
kuhn⁺ ka⁻läh⁺ ma⁻nne⁺ la⁻ lä⁺jiih¹
lloo⁻ jmi⁺ he⁻ kuhn⁺ ka⁻läh⁺ jee⁺
jmeey¹ Dio hih⁺.

¹⁷Mah¹ ga⁺kay¹ kyaah¹ he⁻ ma⁻ haa⁺
jmi⁺ mi⁻jëh¹, ga⁺kway⁺ ti⁻hmaah⁺
kih¹ Dio mah¹ ga⁺jäyh⁺:

—Kye⁺ kyaah¹ la⁻ mah¹ hih⁺ hnäh⁺
ma⁻ mi⁻h⁻ ga⁺lä⁺jëë⁺ hnäh⁺. ¹⁸Jëëh⁺,
mo⁻so⁺ huhn⁺ ka⁻läh⁺ jmi⁺ mi⁻jëh¹
ma⁻ää⁺, lä⁺jiih¹ løø¹ Dio jmeey¹ hih⁺
jnäh⁺häh⁺.

¹⁹Ja⁻ ga⁺ kay¹ he⁻ñi⁺, ga⁺kway⁺
ti⁻hmaah⁺ kih¹ Dio mah¹ ga⁺ti⁺
ga⁺llooyh¹, ga⁺jäyh⁺:

—He⁻ la⁻ na⁻ jmi⁻ngo¹ kin⁺. He⁻ llu⁻
kyah¹ hnäh⁺ kwan⁺ hñiin⁺ juun⁺. Kuh⁺

hnäh' hi⁺ ja⁻ jmeeh⁻ hnäh' lä⁺ na⁻
mah' lä⁻ dsooh⁻ hoh' hnäh' kin⁺.

²⁰Ma⁻ la⁻ ma⁻ goh⁻ ma⁻ nuu⁺, ja⁻ ba⁻
lä⁺ ja⁻ ga⁻ jmeey⁺ ka⁻ läh⁺, ga⁻ kay⁺
wa⁻ kyaah⁺ mah' ga⁻ jäh⁺:

—He⁻ la⁻ na⁻ jma⁻ kin⁺ he⁻ tuu⁺
kyah' hnäh' hi⁺ kyaah⁺ jma⁻ kin⁺
la⁻ jmee⁺ Dio koo⁻ hmooh⁺ hmëë⁺.

²¹Pero hi⁻ ngëë⁺ jnä⁻ ja⁻ goo⁻ dsa⁻
hnaa⁻ dsë⁺, hi⁻ ma⁻ kye⁻ ma⁻ goo⁻
ko⁻ jöh⁺ kyaah⁺ kin⁺ nē⁻ mes⁻ la⁻.

²²Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻, Hi⁻ ga⁻ lëë⁺ ngo⁻ la⁻
le⁺ kiyh⁺ lä⁺ koo⁻ llë⁻ kih⁺ ba⁻, pero
jwi⁻ dsa⁻ nuu⁺ hi⁻ ngëë⁺ jnä⁻ kih⁺
dsa⁻.

²³Ja⁻ ga⁻ ga⁻ taayh⁻ ngiyy⁺ juu⁺ kih⁺
dsa⁻ kyaayh⁺, hi⁻ na⁻ hi⁻ jmee⁺ lä⁺ ja⁻.

Ha⁻ lä⁺ hnøø⁺ kih⁺ hi⁻ kye⁻
nē⁻ kih⁺ øøh⁺ jne⁺

²⁴Hi⁺ ga⁻ ti⁻ ga⁻ chooy⁺ juu⁺ ka⁻ läh⁺,
ma⁻ jäh⁺:

—¿Hi⁻ ja⁻ jee⁺ lä⁺ jëë⁺ ka⁻ nē⁻ kih⁺
dsa⁻ kyaah⁺ jne⁺?

²⁵He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Lä⁺ jëë⁺ rey hi⁻ na⁻ hnaa⁻ kyaa⁻
dsa⁻ jmeey⁺ hih⁺ lä⁺ tē⁻ dsëy⁺ kih⁺
dsa⁻ kyaay⁺. Hi⁺ jäh⁺ dsa⁻ kiyh⁺, he⁻
jmeey⁺ bih⁺ llu⁺. ²⁶Pero hnäh⁺ sa⁻
ga⁻ tēëh⁺ hnäh⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁺ ja⁻.
Lla⁻ he⁻ ja⁻, hi⁻ jøøh⁺ ga⁻ jee⁺ kyah⁺
hnäh⁺ hnøø⁺ jmäy⁺ hñiyy⁺ ja⁻ hi⁻
hwa⁻ ba⁻. Hi⁻ kye⁻ nē⁻ kyah⁺ hnäh⁺
hnøø⁺ jmeey⁺ lä⁺ koo⁻ ja⁻ hi⁻ jmee⁺
ta⁻ he⁺ ba⁻. ²⁷¿Hi⁻ laa⁻ jøøh⁺, laah⁺
hnäh⁺? ¿Che⁻ hi⁻ gya⁻ nē⁻ mes⁻, o hi⁻
jmeey⁺ ta⁻ he⁺? ¿Ja⁻ hi⁻ gya⁻ nē⁻ mes⁻
ba⁻ jøøh⁺? Pero jnä⁻ laan⁺ jee⁺ kyah⁺
hnäh⁺ lä⁺ koo⁻ ja⁻ hi⁻ jmee⁺ ta⁻ he⁺
ba⁻.

²⁸Hi⁺ hnäh⁺ laah⁺ dsa⁻ hi⁻
ma⁻ kwëëh⁺ dsë⁺ ko⁻ jöh⁺ kyaah⁺ jnä⁻
jee⁺ ma⁻ jëën⁺ wi⁺. ²⁹He⁻ ja⁻ kwan⁻

jee⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ hih⁺, lä⁺ koo⁻
ga⁻ kwëëh⁺ Tää⁻ jnä⁻ jmeen⁻ hih⁺.

³⁰Lä⁺ ja⁻ kuh⁺ huh⁺ hnäh⁺ nē⁻ mes⁻
kin⁺ jee⁺ jmeen⁻ hih⁺. Hi⁺ kwan⁻ jee⁺
go⁻ taah⁺ hnäh⁺ jee⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺
hih⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ gya⁻ to⁻ nää⁺ dsa⁻
Israel.

Ga⁻ jäh⁺ Jesús he⁻ hmä⁺ Pee⁺ juu⁺ he⁻
sa⁻ kyuuy⁺

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹Hi⁺ ga⁻ jäh⁺ ka⁻ läh⁺ Dsa⁻ jøøh⁺
jnän⁻:

—Simón, Simón. Ga⁻ ngëë⁺ Tana⁻
hnäh⁺ mah⁺ kaayh⁺ hnäh⁺. Jmeey⁺
kyah⁺ hnäh⁺ lä⁺ koo⁻ jmee⁺ dsa⁻ hi⁻
jwä⁻ mī⁻ trigo jwë⁺ nē⁻ llë⁻ mah⁺ llëë⁺
kyah⁺ kih⁺. ³²Pero ma⁻ ngiin⁻ kyah⁺
kih⁺ Dio mah⁺ sa⁻ jeh⁺ hoh⁺. Hi⁺ hne⁻,
wa⁻ ra⁻ ga⁻ jeeh⁺ kyaah⁺ jnä⁻, llë⁻ kih⁺
kwah⁺ be⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ øøh⁺ mah⁺ wa⁻
lla⁻ nää⁺ bih⁺ ta⁻ cha⁻ né⁻.

³³He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ Simón:

—Dsa⁻ jøøh⁺ kyaan⁺, ma⁻ lla⁻ dsën⁻
he⁻ niin⁻ neh⁺ ñe⁺. Hi⁺ ja⁻ ma⁻ la⁻
koo⁻ niin⁻ neh⁺ ñe⁺, lä⁺ kye⁻ he⁻ juun⁺
ko⁻ jöh⁺ kyaah⁺ hne⁻ ma⁻ lla⁻ dsën⁻.

³⁴He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ Jesús siiyh⁺ Pee⁺:

—Jwëëhn⁻ hne⁻, ja⁻ ba⁻ na⁻, jää⁺
ja⁻ ga⁻ hoo⁺ chaah⁺ dsoo⁻, hne⁻
ma⁻ tē⁻ hnē⁻ jiih⁻ ma⁻ hmäh⁺ juu⁺ he⁻
sa⁻ kyuuh⁺ jnä⁻.

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ jëë⁺ dsa⁻ wi⁺

³⁵Mah⁺ ga⁻ siiyh⁺ lä⁺ jëë⁺:

—Lä⁺ ma⁻ ga⁻ cheen⁺ hnäh⁺
na⁻ kwah⁺ hnäh⁺ juu⁺, sa⁻ kyeh⁺ hnäh⁺
hmih⁻ tuh⁻, ni⁺ sa⁻ kyeh⁺ hnäh⁺ kuu⁺,
ni⁺ loo⁻ he⁻ tooh⁺ hnäh⁺ tiih⁺ hnäh⁺,
¿che⁻ cha⁻ he⁻ ga⁻ lä⁺ hnøø⁺ kyah⁺
hnäh⁺ ma⁻ ja⁻?

—Ni⁺ koo⁻ —ga⁻ jäh⁺ lä⁺ jëë⁺.

³⁶He⁻ ja⁻ ga⁻ jäh⁺ siiyh⁺:

—Pero na¹, hi⁻ cha⁻ hmi⁻h⁻tuh⁻ kih¹,
wa¹ kyey¹ ba¹. Lā⁻ja⁻ ka⁻lāh¹ kuu¹.
Hi¹ hi⁻ sa⁻ cha⁻ ñe⁻tuuh⁻ kih¹, wa¹
hni¹y¹ hmi⁻h⁻lloo¹ kiy¹ mah¹ wa¹
läy¹ koo⁻. ³⁷Jwēēhn⁻ hnāh¹, jmee⁻
bi¹ lā⁻te¹ kin⁻ he⁻ na⁻si⁻ lā⁻la⁻:

“Jmāā⁻ dsa⁻ jnā⁻ kwaat⁻ he⁻ laan¹
lā⁻koo⁻ jaa⁻ hi⁻ āā⁻ dsoo¹.” Jēēh¹, he⁻
ma⁻na⁻si⁻ kin⁻ ma⁻ra⁻ he⁻ lā⁻te¹ ba¹.

³⁸Jā⁻ga⁻ ga⁻jāh⁻ lā⁻jēēy⁻:

—Dsa⁻jōōh¹ kyaan⁻. Cha⁻ ba⁻ to¹
ñe⁻tuuh⁻.

Mah¹ ga⁻jāh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Lee⁻ ba⁻ ma⁻la⁻ he⁻ na⁻.

Nee⁻ Jesús Getsemaní na⁻chuy⁻ kyaah⁻ Dio

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹Lā⁻chah⁻ ja⁻ ya⁻hēē¹ Jesús. Hi⁻
lā⁻koo⁻ ma⁻ tēēy⁻ jmeey⁻, ngooy¹ ta⁻
moh¹ he⁻ cheē⁻ Olivo. Hi⁻ ga⁻nāā¹
discípulo kyaay¹ chaā⁻ kaah⁻ kiy¹ ta⁻
ja⁻. ⁴⁰Lā⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻tēēy⁻ moh¹ ja⁻,
ga⁻siiyh⁻ discípulo kyaay¹:

—Ngii¹ hnāh⁻ kyah⁻ hnāh⁻ kih¹ Dio
mah¹ sa⁻ kaah⁻ hi⁻ sa⁻llu⁻ hnāh⁻ lā⁻
hyoh⁻ dsē¹.

⁴¹Ga⁻lā⁻ōōy⁻ lā⁻koo⁻ hy⁻ jwā⁻ dsa⁻
koo⁻ mī⁻kuu⁻. Mah¹ ga⁻juuy⁻ jnēy⁻,
ga⁻lōōy⁻ ngiiy⁻ kiy¹. ⁴²Ga⁻jāy⁻:

—Cher⁻mah⁻ hnooh⁻ Tāā⁻, lāā⁻ jnā⁻
kih¹ he⁻ wi⁻ he⁻ jēēn⁻ na⁻. Pero sa⁻
wa⁻ le⁻ lā⁻ hnoon⁻ hñiin⁻. Wa⁻ le⁻ lā⁻
hnooh⁻ hñaa⁻ ba⁻.

⁴³Ga⁻lla⁻sēēh⁻ jaa⁻ ángel hi⁻ ja⁻
gyuuh⁻ cha⁻nēy⁻ hi⁻ ga⁻kwa⁻ be⁻
kiy¹. ⁴⁴Lā⁻koo⁻ ma⁻ gyay⁻ jēēy⁻ wi⁻,
cha⁻ga⁻miih⁻ ma⁻ ngiiy⁻ kiy¹. Peer⁻
kah⁻gaa⁻ tooh⁻ jmi⁻lloo⁻ kiy¹ he⁻ ma⁻
tuu⁻ lā⁻ ga⁻tē⁻ hwa⁻ he⁻ la⁻ lā⁻koh⁻
jee⁻ tuu⁻ jma⁻.

⁴⁵Ma⁻ ga⁻nooy⁻ jee⁻ ma⁻ gyay⁻
ngiiy⁻ kiy¹, ngooy⁻ jee⁻ ma⁻ tāāh⁻

discípulo kyaay¹. Ga⁻jēēy⁻ na⁻saa⁻
na⁻gwiiy⁻, jēēh⁻ ga⁻hwaay⁻ he⁻
ti⁻meeh⁻ dsēy⁻. ⁴⁶Mah¹ ga⁻siiyh⁻:
—¿He⁻la⁻ na⁻gwiih⁻ hnāh⁻? Noo⁻
hnāh⁻, ngii⁻ hnāh⁻ kyah⁻ hnāh⁻ mah⁻
sa⁻ leh⁻ he⁻ hliih⁻ hnāh⁻.

Ga⁻saayh⁻ Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷Cheh⁻ ga⁻ Jesús hlēēh⁻ ma⁻
ga⁻lla⁻nāā⁻ jwēē⁻ dsa⁻. Hi⁻ ga⁻lloo⁻
hi⁻ ma⁻ cheē⁻ Juda, jaa⁻ jee⁻ lā⁻jēē⁻
gya⁻tuu⁻ discípulo, hi⁻ ma⁻ jāā⁻ dsa⁻
he⁻. Ngooy⁻ chuh⁻ kih¹ Jesús mah⁻
ga⁻chuy⁻ kiy¹. ⁴⁸He⁻ja⁻ ga⁻jāh⁻
Jesús siiyh⁻:

—Juda, ¿che⁻ he⁻ hnaah⁻ jnā⁻ la⁻
he⁻ ma⁻chuh⁻ kin⁻ mah⁻ ngēēh⁻ jnā⁻
he⁻ juun⁻?

⁴⁹Lā⁻jēē⁻ hi⁻ ma⁻ tāāh⁻ kyaah⁻
Jesús, ma⁻ ga⁻jēēy⁻ he⁻ kih¹ ja⁻ he⁻
ya⁻nāā⁻ dsa⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jāy⁻ siiyh⁻:
—Dsa⁻jōōh⁻, ¿che⁻ ta⁻ jnāāh⁻ kiy¹
kyaah⁻ ñe⁻?

⁵⁰Jaa⁻ discípulo he⁻, ga⁻jmeey⁻
dsoo⁻ kih¹ jaa⁻ moz⁻ kyaā⁻ dsa⁻jōōh⁻
kyaā⁻ jmi⁻dsa⁻, ga⁻kuy⁻ lo⁻gway⁻
ra⁻llu⁻. ⁵¹Mah¹ ga⁻jāh⁻ Jesús siiyh⁻:
—Ma⁻lee⁻ kō⁻na⁻. Mo⁻to⁻ kaah⁻.

Ga⁻sooyh⁻ lo⁻gwa⁻ moz⁻ he⁻, mah⁻
ga⁻mi⁻hlāāy⁻. ⁵²Ja⁻ga⁻ ga⁻jāh⁻ Jesús
siih⁻ lā⁻jēē⁻ hi⁻ ya⁻nāā⁻ ya⁻chaayh⁻,
lā⁻jēē⁻ jmi⁻dsa⁻ kaah⁻, lā⁻jēē⁻ hlōō⁻
hi⁻ ma⁻ hōō⁻ gwah⁻, hi⁻ lā⁻jēē⁻
dsa⁻gyuuh⁻:

—¿Che⁻ dsa⁻hi⁻ jnā⁻, mah⁻
ma⁻ya⁻nāāh⁻ hnāh⁻ kyaah⁻ ñe⁻
kyaah⁻ hma⁻? ⁵³Lā⁻jē⁻ jmi⁻ ma⁻
hāān⁻ jee⁻ kyah⁻ hnāh⁻ jee⁻ chih⁻
gwah⁻ mah⁻ sa⁻ ga⁻chaah⁻ hnāh⁻ jnā⁻.
Pero na⁻ ma⁻cha⁻ jwē⁻ kyah⁻ hnāh⁻
jmeeh⁻ hnāh⁻ hih⁻, jēēh⁻ ma⁻tē⁻ hor⁻
jmeē⁻ hih⁻ hi⁻ hāā⁻ jee⁻ na⁻hōō⁻.

Ga⁺hmä⁺ Pee⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyuuy⁺

Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-

54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴He⁻ja⁻ ga⁺saayh⁺ Jesús, ga⁺tëy⁻ lä⁺ ga⁺të⁺ cha⁺neh⁺ kih⁺ dsa⁻jøøh⁺ kya⁺ jmi⁻dsa⁻. Uu⁺ ba⁺ ma⁺ lle⁻ Pee⁺ kaah⁺ kiyh⁺. ⁵⁵To⁺dsaah⁺ ho⁺hne⁻ kiyh⁺ ja⁻, ga⁺jeeh⁺ dsa⁻ je⁻, mah⁺ ga⁺taayh⁺ lä⁺ku⁺ lä⁺jii⁺ llooyh⁻ je⁻. Ja⁻ba⁺ jee⁺ ja⁻ ga⁺gya⁺ Pee⁺ ka⁻läh⁺ llooyh⁻ je⁻. ⁵⁶Jee⁺ ja⁻ ma⁺ hää⁺ jaa⁻ dsa⁻më⁺ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ta⁺ jee⁺ ja⁻. Ma⁺ ga⁺jëy⁺ Pee⁺ gya⁺ llooyh⁻ je⁻, ni⁺ miih⁺ sa⁺ ga⁺kooy⁺ nëy⁺ ma⁺ jëy⁺ Pee⁺ mah⁺ ga⁺jäyh⁺:

—Hi⁻ na⁻ ka⁻läh⁺ ma⁺ ngë⁻ kyaah⁺ Jesús.

⁵⁷Pero ga⁺hmä⁺ Pee⁺ juu⁺, ga⁺jäyh⁺:

—Dsa⁻më⁺, sa⁺ kyuun⁺ dsa⁻ na⁻.

⁵⁸Ko⁻hwë⁺ ja⁻ga⁺, jñah⁺ dsa⁻ ga⁺jëy⁺ Pee⁺. Mah⁺ ga⁺siyh⁺:

—Hne⁻ ka⁻läh⁺ laa⁺ dsa⁻ kyaay⁺.

Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Pee⁺:

—Jah⁺ha⁺, ja⁺ he⁺ jnä⁺ dso⁺.

⁵⁹Ga⁺hya⁻ ga⁺koo⁻ hor⁺, jñah⁺ ka⁻läh⁺ ma⁺ jmee⁺ dsoo⁺ juu⁺ ja⁻, ma⁺ jäyh⁺:

—Sa⁺ na⁻hee⁻ go⁻te⁺, laay⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ Jesús.

Jëh⁺, dsa⁻ cha⁺ Galilea ba⁺ na⁻.

⁶⁰He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Pee⁺:

—Dsa⁻nūuh⁻, sa⁺ man⁺ he⁻ na⁻ hlëh⁺.

Pero hlëh⁺ gyih⁺ lä⁺ja⁻, lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺hoo⁺ chaah⁺ dsoo⁺. ⁶¹He⁻ja⁻ ga⁺jeeh⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jñan⁺ hñii⁺, ga⁺jëy⁺ Pee⁺. Ja⁻ga⁺ ga⁺lä⁺dsooh⁻ dsë⁺ Pee⁺ juu⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jñan⁺, lä⁺koh⁺ ga⁺siyh⁺: “Jä⁺ja⁻ ja⁻ ga⁺hoo⁺ chaah⁺ dsoo⁺, hne⁻ ma⁺ të⁺ hnë⁻ jiih⁺ ma⁺hmäh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyuuh⁺ jnä⁺.”

⁶²Ja⁻ga⁺ ya⁺hëë⁺ Pee⁺ ta⁺ ka⁺hne⁻, ga⁺hooyh⁺ lä⁺jiih⁺ lla⁺ dsëy⁺.

⁶³Dsa⁻hi⁻ ma⁺ hää⁺ Jesús ma⁺ mi⁻kwayh⁺, ma⁺ ki⁻jnaay⁻. ⁶⁴Ga⁺løø⁺ dsa⁻ mo⁻nëy⁺ hi⁻ ma⁺ jnoo⁻ dsa⁻ kiyh⁺, mah⁺ ma⁺ ngiiy⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—Jäh⁺ da⁺ hi⁻ ma⁺ jnoo⁺ kyah⁺.

⁶⁵Joh⁺ juu⁺ sa⁺ ma⁺ ba⁺ ma⁺ jnaayh⁻.

Na⁺jäy⁻ Jesús cha⁺në⁻ dsa⁻ta⁺ kaah⁺ kya⁺ dsa⁻ judiu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶Ma⁺ ga⁺jnä⁺ ja⁻, ga⁺kuh⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻gyuuh⁺, kyaah⁺ dsa⁻kaah⁺ kya⁺ jmi⁻dsa⁻, kyaah⁺ ta⁺jwoh⁺ kya⁺ ley, na⁺jäy⁻ Jesús jee⁺ dsa⁻nëë⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ta⁺ kya⁺ dsa⁻ judiu he⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁺ngii⁺ dsa⁻ he⁺ juu⁺ kiyh⁺, ga⁺siyh⁺:

⁶⁷—Chiih⁺ jñääh⁺, ÷che⁺ hne⁻ he⁺ hi⁻ laa⁺ Cristo?

Mah⁺ ga⁺siyh⁺:

—Cher⁺mah⁺ ga⁺jwëëhn⁺ hnäh⁺ sa⁺ lä⁺heeh⁺ hnäh⁺ kin⁺. ⁶⁸Hi⁻ cher⁺mah⁺ hee⁻ juu⁺ ngiin⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ka⁻läh⁺, sa⁺ jeeh⁺ hnäh⁺ kin⁺ ni⁺ sa⁺ lääh⁺ hnäh⁺ jnä⁺. ⁶⁹Pero na⁺ ta⁺ cha⁺në⁻, Hi⁻ga⁺lëë⁺ngo⁺ la⁻ gya⁺ jwoo⁺ ra⁻llu⁺ kih⁺ Dio hi⁻ cha⁻ ga⁺lä⁺jë⁻ be⁺ kih⁺.

⁷⁰He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ ga⁺lä⁺jëë⁺ dsa⁻ he⁺:

—÷Che⁺ laah⁺ hne⁻ Joø⁺ Dio ja⁻?

Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Hnäh⁺ ba⁺ ma⁺jäh⁺ hnäh⁺ jnä⁺ he⁺.

⁷¹Ja⁻ga⁺ ga⁺jäh⁺ dsa⁻ he⁺:

—÷He⁺la⁺ hnääh⁺ ga⁺jne⁺ hi⁻ jmee⁺ ju⁺dsoo⁺? ÷Ja⁺ ma⁺nūu⁺ ba⁺ jne⁺ juu⁺ kiyh⁺?

Ga⁺jä⁺ dsa⁻ Jesús cha⁺në⁻ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

23 Lä⁺jëë⁺ dsa⁻ he⁺ ga⁺noo⁻ jee⁺ ma⁺ täy⁺h⁺ mah⁺ na⁺jäy⁻ Jesús cha⁺në⁻ Pilato.

²Ga⁺løøy⁺ hñiiy⁺ kiyh⁺, ma⁺ jäyh⁺:

—Ma-jëé' jnääh' kwee' ha- lä-
jmeé' dsa- la-, mi-gaay' dsa-goo-
jnääh'. Jäyh' sa' le' mi'hmaahn'
ku'sih' kih' rey to-në', hi' jäyh' laay'
Cristo hi- laa' Rey.

³He-ja- ga-ngii' Pilato juu' kiyh',
ga-jäyh':

—¿Che' hne' he' dsa-jøøh' kyaä'
dsa- judiu?

—Ma-jäh' ba' hne- —ga-jäh' Jesús
siyh'.

⁴He-ja- ga-jäh' Pilato siih-
dsa-kaah' kyaä' jmi-dsa- hi' lä-jëé-
ga' dsa-:

—Ni- miih- he- hliih' sa-
ma-jnøøhn' kih' dsa-nuuh- la-.

⁵Pero dsa-kaah' he' cha-ga-miih-
juu' ma' hnooy- kih' Jesús, ma'
jäyh':

—Hi-h' hi- na-, peer- ma' llay- hnii-
kih' dsa-goo- jnääh' lä-kaa- hwa'
Judea jee' ma' ngëy- kway- juu'.
Ga-løøy' hwa' Galilea taayh- dsa-
miih' lä-jiih' ma-jay- lä- ga-të' jee'
jwii- la-.

Ga-jää' dsa- Jesús cha'në' Herode

⁶Ma' ga-nuu' Pilato lä-ja-,
ga-ngiiy' juu' kih' dsa-kaah',
ga-jäyh':

—¿Che' ja-ba' hi- chaa- Galilea
dsa- na-?

⁷Ma' ga-lä-ñe- Pilato, dsa- chaa-
Galilea ba' he', ga-cheey' kyaah'
Herode hi- ma' laa' lle'moh' hwa'
Galilea. Jëeh', ja-ba' jmiif' ja-
ma' gya- Herode jwii- Jerusalén.

⁸Herode, ma' ga-jëëy' Jesús ga-nøh'
dsëy'. Jëeh', ma-lä' hiif' hnøøy' jëëy',
kih' he- ma' nuuy- lä-jë- he- ma'
jmeé- Jesús kih' dsa-, hi- hnøøy'
ma' jëëy' he- jmeé' Jesús koo- he-
juh-gaa-. ⁹Ja- he- koo- juu' ga-ngii'

Herode kiyh', pero ni- miih- sa-
ga-jëeh- Jesús kiyh'. ¹⁰Jee' ja-
ma' tääh' ka-läh' dsa-kaah' kyaä'
jmi-dsa- kyaah' ta-jwoh' kyaä'
ley. Hi- he' ma' tääh' koo- hweh-
hniiy- kih' Jesús. ¹¹He-ja- Herode
kyaah' hløø' kyaay' ga-kaayh' lëë'.
Hi- ga-kyeyh- Jesús koo- hmiih-
na-hñaah' he- mi-kwayh' kiyh' ba'
ja-. Mah' ga-cheey' ka-läh' cha'në'
Pilato. ¹²Jmiif' ja- ga-lä-jwah' Pilato
kyaah' Herode, jëeh' hi- he' ma'
na-hääh' øøyh- jää'.

Ga-jä' juu' jngëeh' dsa- Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³Ja-ga' ga-tëeh' Pilato lä-jëé-
dsa-kaah' kyaä' jmi-dsa- hi' lä-jëé-
ga' dsa-ta-, lä-kye- dsa-jwii-. ¹⁴Mah'
ga-siiyh':

—Hnäh' ma-ya-jääh' dsa-nuuh-
la- hi- jwah' hnäh' llay- hnii- kih'
dsa-gooh' hnäh'. Hi- ja-ba' cha'nëh'
hnäh' ma-kan' ju'dsoo' kiyh'. Pero
ni- miih- he- hliih' sa- ma-jnøøhn-
kih' dsa-nuuh- la- he- kyaah'
bääh' hniih'. ¹⁵Lä-ja- Herode, sa-
ma-jnøøyh- ni- koo- he- na-bääh',
he-ja- ma-cheey' ka-läh' ta- la-. Jee'
na- ma-jëeh' hnäh', sa- cha- he-
hliih' ma-jmee' dsa-nuuh- la- he-
kyaah' ää- jmiif' juuy'. ¹⁶Heeh' jnih-
wii' jää', ja-ga' lää' jnih'.

¹⁷Ma' lle- kih' Pilato- he- lääy' jaa-
hi- hää' neh-ñe' ma' të- jmiif'.

¹⁸Pero lä-jëé- dsa- he', koo- hä'
ba' ga-løøy' tooyh- miih', ma' jäyh':
—Jngëeh' go-te- dsa- na-. Lää'
Barrabá ba'.

¹⁹Hi- he' ñee' neh-ñe' kwaat- kih'
he- ga-jngëeyh' jaa- dsa- jee' ma'
tee- koo- nää' dsa- kyaah' dsa-ta'.

²⁰Ma' hnøø' Pilato ma-lääh' Jesús,

heˉjaˉ gaˉhlëëyhˉ kaˉlähˉ dsaˉ
hiˉ maˉ hñiˉ heˉ. ²¹Pero dsaˉ heˉ
chaˉgaˉmiihˉ miihˉ maˉ tooyhˉ, maˉ
jähˉ:

—Tääyˉ dsöhˉ hmaˉcruˉ. Tääyˉ
dsöhˉ hmaˉcruˉ.

²²Gaˉtëˉ hñëˉ jiihˉ gaˉjähˉ Pilato
siiyhˉ:

—¿Heeˉ baˉ dsooˉ maˉjmeëˉ
dsaˉñuuhˉ laˉ? Saˉ hiiˉ jñøøhnˉ niˉ
miihˉ heˉ kyaahˉ ääˉ jmiˉ juuyˉ.
Heehˉ jñihˉ wiˉ, jaˉgaˉ lääˉ jñihˉ.

²³Pero chaˉgaˉmiihˉ miihˉ maˉ
tooyhˉ, maˉ ngiiyˉ heˉ tääˉ dsihˉ
dsöhˉ hmaˉcruˉ. Kyaahˉ juuˉ heˉ
maˉ hlëëhˉ dsaˉ, hiˉ kyaahˉ heˉ maˉ
hlëëhˉ jmiˉ dsaˉ kaahˉ heˉ gaˉliyhˉ heˉ
maˉ ngiiyˉ jaˉ. ²⁴Gaˉheehˉ baˉ Pilato
jmeeyˉ läˉkohˉ maˉ ngiiˉ läˉjëëˉ dsaˉ
heˉ. ²⁵Heˉjaˉ gaˉlääyˉ hiˉ maˉ hääˉ
nehˉñeˉ heˉ, hiˉ gaˉjngëëhˉ dsaˉ jeeˉ
maˉ teeyˉ kyaahˉ dsaˉtaˉ. Gaˉlääyˉ
hiˉ heˉ madaˉ kihˉ dsaˉjwiˉ mahˉ
gaˉngëëyˉ Jesús gooˉ hløøˉ läˉkoøˉ
gaˉngiiˉ hiˉ maˉ hñiˉ heˉ.

Gaˉtääˉ dsaˉ Jesús dsöhˉ hmaˉcruˉ
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶Läˉkoøˉ maˉ gaˉjääyˉ Jesús
naˉtääyˉ dsöhˉ hmaˉcruˉ, gaˉjeeyˉ
jaaˉ dsaˉ hiˉ cheeˉ Simón hiˉ maˉ
chaaˉ Cirene. Dsaˉ heˉ jahˉ jeeˉ nuuˉ
kihˉ. Hiˉ heˉ gaˉkyaayˉ hmaˉcruˉ kihˉ
Jesús, ngooyˉ kyeyˉ hmaˉcruˉ kaahˉ
kiyhˉ.

²⁷Hiˉ jwëëˉ jwërte dsaˉ hiˉ gaˉnääˉ
kaahˉ kiyhˉ. Jeeˉ kiyhˉ jaˉ maˉ täähˉ
jwëëˉ dsaˉmëˉ hiˉ maˉ kiˉhoohˉ
chaˉmiihˉ kihˉ Jesús. ²⁸Heˉjaˉ
gaˉjeehˉ Jesús hñiiˉ taˉ jeeˉ maˉ
täähˉ dsaˉmëˉ heˉ mahˉ gaˉsiiyhˉ:

—Dsaˉmëˉ hiˉ chaaˉ Jerusalén,
taˉ hoohˉ hnähˉ kinˉ. Hoohˉ hnähˉ

kyahˉ hnähˉ baˉ hiˉ läˉjaˉ kihˉ gyuuˉ
kyaahˉ hnähˉ. ²⁹Jëëhˉ, jäˉ koøˉ jmiˉ
maˉ jähˉ dsaˉ: “Lluˉ laˉ kihˉ dsaˉmëˉ
hiˉ saˉ kaaˉ gyuuˉ. Läˉjaˉ hiˉ saˉ
gaˉkaaˉ gyuuˉ, hiˉ läˉkyeˉ hiˉ saˉ jääˉ
gyuuˉ gyuuˉ.” ³⁰Jmiˉ jaˉ løøˉ dsaˉ
jähˉ: “Waˉraˉ jähˉ kihˉ tøhˉ baˉ mohˉ
laˉ nëˉ jñänˉ”, hiˉ jñahˉ jähˉ: “Waˉraˉ
jähˉ kihˉ jlëëˉ baˉ jneˉ kyaahˉ mohˉ
laˉ.” ³¹Jëëhˉ, cherˉmahˉ läˉnaˉ jmeehˉ
dsaˉ jñäˉ hiˉ laaˉ läˉkohˉ chaahˉ
hmaˉ eehˉ, haˉ gaˉkohˉ saˉ jmeeyhˉ
hnähˉ hiˉ laaˉ läˉkohˉ chaahˉ hmaˉ
kiiˉ.

³²Hiˉ maˉ jääyˉ kaˉlähˉ uuˉ dsaˉ
hñaaˉ dsëˉ hiˉ maˉ dsaˉjngëëyhˉ.

³³Maˉ gaˉllaˉnääyˉ jeeˉ cheeˉ Mooˉ
Lleˉ Hliˉ, jeeˉ jaˉ gaˉtääyˉ Jesús
dsöhˉ hmaˉcruˉ, hiˉ läˉjaˉ kaˉlähˉ
läˉuuˉ dsaˉ hñaaˉ dsëˉ heˉ, jaaˉ jwooˉ
raˉlluˉ kiyhˉ hiˉ jaaˉ jwooˉ raˉkëhˉ.

³⁴Gaˉjähˉ Jesús:

—Tääˉ kyaanˉ, jmeëˉ jøhˉ hohˉ
kiyhˉ. Jëëhˉ, saˉ ñeyˉ heeˉ naˉ
jmeeyˉ.

Hiˉ hløøˉ hiˉ maˉ täähˉ jeeˉ jaˉ
gaˉtiˉ gaˉllooyhˉ hmiˉhˉ kihˉ Jesús,
kyaahˉ heˉ maˉ kooyhˉ suert. ³⁵Jeeˉ
jaˉ maˉ täähˉ dsaˉ jëëˉ. Läˉkyeˉ
dsaˉtaˉ maˉ miˉkwahˉ kihˉ Jesús. Maˉ
jähˉ:

—Gaˉliyhˉ baˉ gaˉlääyˉ dsaˉ. Waˉ
lääyˉ hñiiyˉ naˉ, cherˉmahˉ dsooˉ laayˉ
Cristo hiˉ naˉlleeˉhˉ kyaaˉ Dio.

³⁶Läˉkyeˉ hløøˉ kaˉlähˉ maˉ
miˉkwahˉ kihˉ Jesús, läˉkoøˉ maˉ
ñeeyˉ chuhˉ naˉheeyhˉ jmiˉ jiihˉ.

³⁷Maˉ jähˉ:

—Cherˉmahˉ hneˉ laahˉ Rey kyaaˉ
dsaˉ judiu, lääˉ hñaaˉhˉ.

³⁸Maˉ naˉsiiˉ kaˉlähˉ gyuuˉhˉ lleyˉ
kyaahˉ hwëhˉ griego kyaahˉ hwëhˉ
latín hiˉ kyaahˉ hwëhˉ hebreo

ka-lāh', he-ma' jāh': "Hi-lā he'
Rey kyaā' dsa-judiu." ³⁹Jaā-dsa-hi-
ma' hñaa-dsē' he' hi-ma-taa' jyoh'
hma-cru', ga-mi-kwayh' kih' Jesús,
ga-jāyh'.

—Cher'mah' hne-laah' Cristo, läā-
hñaa' hi-läā-jnāäh'.

⁴⁰Pero hi-jaa-he' ga-juu' kih'
dsa-kyaa'yh', ga-jāyh' siiyh':

—iChe' lä-kye' hne-sa' gah' Dio,
ma-ke' ma-tøh' jne' jee' juu' jne'?

⁴¹Lä-na-lle le' jnän. Jëeh', jee' la-
mi'hmaahn' lä-hnø' jnän kih'
he-hliih' he-ma-jmeen'. Pero dsa-
la-ni' koo' he-hliih' sa' cha' he-
ma-jmeey'.

⁴²Mah' ga-jāyh' siiyh' Jesús:

—Ja-mi-dsooh' hoh' jnä' ga'
ma-ñeh' jee' jmeeh' hih'.

⁴³Ja-ga' ga-jāh' Jesús siiyh':

—Ma-ra' ju'dsoo' jwëehn' hne-
ja-ba' na' gwaah' kyaah' jnä'
ya' jwi' kih' Dio.

Ga'juu' Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴Ma' ga-tē' koo' lä-hyoo' ga-nuu-
go-te' lä-kaa' hwa' ja-lä-jiih' ga-tē'
ko-hi' hnē-ta' ga-hloo'. ⁴⁵Ga-nuu-
jmi-gyuu'. Hi' hmiih' he-ma' hii'
llah' gwah' ga-chee' go-te' to'dsaah'.

⁴⁶Ja-ga' ga-hlēh' Jesús koo-
ki-gaa', ga-jāyh':

—Tää' kyaan'. Ngēen' jmi-lle' kin-
ja'gooh'.

Ma-la' ma-hlēeyh' lä-ja' ga'juuy'.

⁴⁷Ma' ga-jëe' juu' hløø' he' ga-la'
lä-ja', ga-kway' ti'hmaah' kih' Dio.
Ga-jāyh':

—Ma-ra' ju'dsoo', dsa-nuu' na-
ma-lä' jaa' hi-llu' go-te'.

⁴⁸Lä-jëe' dsa-hi' ma-tāäh' jee'
ja', ma' ga-jëey' he' ga-la' lä-ja',

ga-näay' ki-jnooy' mo-dsēy'.

⁴⁹Ga-lä-jëe' hi-ma' kyuu' Jesús,
lä-kye' dsa-mē' hi-ya-näā' kyaayh'
lä-ga-tē' Galilea, uu' ba' ma-tāayh'
jëey' lä-jē' he' ga-la' ja'.

Ga'haay' Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰Ma' chaa' jaa-dsa-llu' hi-ma'
mi-teh' kih' Dio, ma' chee' José.
Dsa-he' ga-lä' chaa' jwi' Arimatea
he-na-hee' hwa' Judea. Ma-lä' jaa-
dsa-ta' kyaā' dsa-judiu. ⁵¹Dsa-he'
sa' ga-taayh' hñiiy' jee', kyaah' juu'
ja-ma' ga-taah' lä-jëe' dsa-kyaa'yh'
juu' kwee-ha-lä-jmeey' kih' Jesús.
Hi-ma' jøøy' ma-jëey' jnä'hā' he-
jäā' Dio dsa-lä-hih' kih'. ⁵²José
he' ñeey' nē-ta' kih' Pilato na'ngiiyh'
jmi-ngo' kih' Jesús. ⁵³Ma-la'
ma-jyoo' jmi-ngo' kiyh', ga-läay-
koo' hmiih' ta-jmaah'. Mah'
ga-taayh' neh' koo' to-høø' he-ma'
na-hē' nē' kuu' hloo', jee' sa' ga'
ma-taayh' ni-jaa'hlii'. ⁵⁴Jmi' ja-
ma' mi-llu' dsa-judiu hñii' kih' he-
jnā' jyoh' jmi' he-ma' høøy', jëeh'
ta' ga-hloo' ja-ma-hää' jmi' he-
teeh' dsa-dsē'.

⁵⁵Lä-jëe' dsa-mē' hi-ya-näā'
kyaah' Jesús lä-ga-tē' Galilea,
ga-jmeey' ko-jøh' kyaah' José
na-jëey' ha-jee' ga-kyaa'y' Jesús.

⁵⁶Ja-ga' ga-näay' kiyh' ga-mi-llu'
nuu' mi-jwi' kyaah' naa' mi-jwi'.
Hi-ga-taayh' ga-høøy' jmi' he-
teeh' dsa-dsē' lä-koo' la' mada' kih'
ley.

Ga-lä-jiih' Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

24

Tiih' go-te' to-nē' jmi'
kih' seman, ga-lla-näā'

dsa-mě' he' jee' ma' la' to-høø' ja-,
ma' kyey- lä-jě' he' hi- mi-jwi-
he- ga-mi-llu' ja- hi- jñah' ga'
dsa-mě' ga'-jmeey' ko-jøh' kyaayh'.
2Ma' ga-těey' jee' ja-, ku' he- ma'
na-jnē- hoo' to-høø' ma-na-bā' ta-
koo'. 3Ma' ga-taayh' neh' to-høø-
ga-jěey' mo-so' kye- jmi-ngo' kih'
Jesús Dsa-jøøh' jñān'. 4Jee' tāāyh'
jmeey' cha-mi- hū' dsē-, lä- chah'
ja- ga-lla-sēēh' chuh' kiyh' uu'
dsa-nūh- hi- ma' kyeh' hmi-
tø-jlēē- ñih'. 5Ga-jwaah' jwēte
dsa-mě' he', ga-jyooy' mo-nēy' ta-
hwa'. Mah' ga-jāh' lä-uu' dsa-nūh-
he' siyh'.

—¿He-la' hnaah' hnāh' jaa- hi-
na-ji- jee' kih' hi- ma-na-juu'?
6Mo-so' chaa- jee' la-. Hi-
ma-lā-ji- Mi-dsooh' hoh' hnāh'
he- ga-jāyh' siyh' hnāh' lä-ko-
ma' gya' gyih' hwa' Galilea, 7lä-koh'
ma' ga-jāyh' lä-la': "La' bi- kih'
Hi-ga-lēē-ngo' la- ngēē' dsih' ja'goo-
dsa- hñaa- dsē', mah' tāāy' dsoh'
hma-cru'. Hi- ga' ma-hya- hnē- jmi-
lä-ji- ka-lāh'."

8Ja-ga' ga-lā-dsooh' dsē' dsa-mě'
he' juu' ja-. 9Ma' ga-hwēy- jee' ja-,
na-nāy' na'-jmeeyh' juu' kih' lä-jěē-
gya-kaa' apóstole kyaah' kih' jee'
lä-jěē- dsa-kyaayh'. 10Dsa-mě' hi-
na'ko- juu' kih' apóstole he' ma'
chee- María Magdalena, Juana,
María choo' Jacobo hi- jñah' ga'
dsa-mě'. 11Pero lä-jěē- hi- ga-nuu'
juu' kih' dsa-mě' he' sa' ga-lā-heey'
kiyh'. Ma' laay', juu' ngaa' ba' ja- ma'
hlēy-.

12He-ja- ga-noo- Pee', ngooy'
ko-chih' jee' ma' la' to-høø' ja-. Ma'
ga-jěey' neh', ma-la' ta-jmaah' ba'
ma' kye-. Peer- dsaa- dsēy' ngaayh',

ma' jmeey- hū' dsē- ha- ba' lä-
ga-la'.

Ga-mi-jñā- Jesús hñii' kih' uu' discípulo

(Mr. 16:12-13)

13Ja-ba' jmi- ja- na-nāā' uu'
discípulo ko- jee' jwi- he- chee-
Emaú, uu' ko- gya-ko- kilómetro
kih' Jerusalén. 14Jee' tāāyh' jwē'
ga-nāy' ja-, ma' llay- juu' kih'
lä-jě' he- ga-la'. 15Pero hee- ga-la'.
Jee' ga-nāy' llay- juu' ja- kyaah'
dsa-kyaayh', ni- sa' liih- gyih',
he' ba' hñii' Jesús ngoo' ko-jøh'
kyaayh'. 16Pero sa' ga-lā-kyuuy',
kih' ma-na-jlē- hū' dsē- kiyh'.

17Mah' ga-jāh' Jesús siyh':

—¿Hee- ba' juu' na- llah- hnāh'
cha-jwē' la-? ¿He-la' meeh- hoh'
hnāh'?

18Mah' jaa- hi- ma' chee- Cleofa,
ga-jāyh' siyh':

—¿Ha- lä' la' juu'? Jee' kih' lä-jěē-
hi- na-nāā' jmi-, ¿che' jaa- hne- ba'
sa' ñeh' lä-jě' he- ga-la' jee' jwi-
Jerusalén ma' jmi- la'?

19Ja-ga' jāh' Jesús siyh':

—¿Hee- ba' ga-la'?

Mah' ga-jāh' dsa- he' siyh':

—Lla- jñāh' juu' kih' Jesús dsa-
ma' chaa- Nazaret. Ma' laay' jaa-
hi- ga-ngēē' juu' kih' Dio. Jēēh',
cha-nē' Dio hi- cha-nē' lä-jěē- dsa-
ga-mi-jñāy- he- beey' kyaah'
ta' kiyh' hi- lä-ja- kyaah' juu' he-
ga-hlēy- ka-lāh'. 20Hi- la- jñāh'
juu' ha- lä- ga-jmeey' dsa-kaah' kya-
jmi-dsa- kyaah' dsa-ta' kya- jñāh'
ga-taayh- goo- lle-moh' mah' jmeey'
hih' he- juuy', ja-ga' ga-tāāy- dsoh'
hma-cru'. 21Pero jñāh' ma' kye'
jñāh' o-jøh' dsē- hi- he' nøø' juu'

ma' lāā' jnāāh' dsa- Israel. Pero na' ma-hya- hnē- jmi' he- ga-la' lā- ja-
 22 ¿Che' kyūh- ha- lā- ma-la'?

Ko-llaā' dsa-mē' hī- jmeē- ko-jōh' kyaah' jnāāh', ma-jōy' jnāāh', kyaah' juu' he- ma-kiy' ja-. Jēēh' tiih- ga- ma-na-nāy' jee' la' to-hōō-.

23 Ma' ya-nāy, jāy' mo-so- cha- jmi-ngo' kiy' kye- neh- to-hōō- ja-, hi- jāy' ma-jēy- ángele hī- ma-jāh' siyh' he- na-jiih' ba' Jesús. 24 Lā- ja- ma-na-nāā' ko-llaā' dsa-kyaah' jnāāh' jee' la' to-hōō- ja-. Pero ma' ya-nāy, ko- ba' juu' jmeeyh- lā- koh' jāh' dsa-mē' he', he- mo-so- kye- jmi-ngo' kih' Jesús.

25 Ja-ga' ga-jāh' Jesús siyh':

—He- ba' che- taah- hnāh'. He-lii' ba' ga-lā-dsoo' hoh' hnāh' lā- jē- he- ga-jāh' hī- ga-ngēē' juu' kih' Dio llo'joo'. 26 ¿Che' sa' ma-la' bii' kih' hī- lāā' Cristo ma' dsa-ngēy' lā- jē- he- wii', jāā' ja-ga' leey' jōōh'?

27 Lā- chah' ja- ga-lōy' hlēy' lā- ko- ma-na-si- kiy' jāā'.

Ga-lōy' kyaah' he- ga-si' Moisé hi- ngoo' bih' mi-jnāy- lā- hii' nē- ha- lā- hlēh- kiy' jee' ga-si' hī- ga-ngēē' juu' kih' Dio.

28 Ma' ga-tēy' jwi- jee' ga-nāy' ja-, ga-jmeē' Jesús lā- ko- he- ngoo' bih' ta- cha-nē'. 29 Pero discípulo he' ga-chu- kyaayh' mah' jāy' hwē' ja-, ga-jāy' siyh':

—Jā- kyaah' jnāāh', jēēh' ma-hloo' ba' la-, ma-ngoo' ga-nu-.

Ga-jā' bih' kyaah' discípulo he'. 30 Lā- ko- ma' gay' nē- mes, ga-kay' he-niih-. Ma-ngēē' ma-kway' tíhmaah' kih' Dio, ga-llaay' he-niih- ja- mah' ga-kwēy' discípulo he'.

31 Lā- chah' ja- ga-na' mi-nēy' hi- ga-lā-kyu- Jesús. Lā- ma-jēy-

ja- ga-āāh' Jesús. 32 Mah' ma' jāh' dsa-kyaayh':

—Ha- koh' sa- ma-nōh' dsē- jne' lā- koh' juu' he- ma-hlēy' jne' cha-jwē'. Hi- lā- ja- ka-lāh' kih' he- ma-mi-jnāy- ha- lā- hnō- jāh' jee' na-si- juu' kih' Dio.

33 Lā- chah' hor- ja- ga-nooy- ga-nāy- ta- Jerusalén. Ga-lla-nāy- jee' ma' tāāh' ko-jōh' lā- jēē- gya-kaā' apóstole kyaah' jnāh' dsa-kyaayh'. 34 He- ja- ga-jāh' dsa- hī- ma' tāāh' he':

—Ma-ra' ju'dsoo' ma-lā-jiih- Dsa-jōōh' jnān, hi- ma-mi-jnāy- hñiiy' kih' Simón.

35 Ja-ga' ga-jmeēh' lā- u- discípulo he' juu', ha- lā- ga-la' kiy' cha-jwē', hi- ha- lā- ga-lā-kyu- Jesús ma' ga-llaay' he-niih-.

Ga-mi-jnāā- Jesús hñiiy' kih' discípulo kyaay'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

36 Ta-ko-jiih' ma' tāāy' llay' juu' ja-, ga-lla-sēēh- Jesús to-dsaah' jee' kiy' mah' ga-si' y':

—Wa' hii' ti- kyah' hnāh'.

37 He- ja- ga-jwāh' jwēte lā- jēē- hī- ma' tāāh' he' mah' ga-lā-goyh'. Jmi-lle' ba' ja- ma' jēy-, laay'.

38 He- ja- ga-jāh' Jesús siyh':

—¿He-la' gah' hnāh'? ¿He-la' jmeēh- hnāh' to' hoh' hnāh'? 39 Jēē- da' hnāh' ma-goōn-. Jēē- da' hnāh' ma-tiin-. Ja-ba' jnā' la-. Chooh' da' hnāh' mah' jēē-. Jēēh', jmi-lle' sa' kye- jmi-ngo' lā- ko- jēēh' hnāh' laan'.

40 Jee' cheyh' hlēy' lā- ja-, ga-heeyh' dsa- ma-gooy- ma-tiyy'.

41 Pero sa' ga' ma-heey' llu', kih' he- jēē- dsēy' cha-miih- hi- ma' dsa-

dsëy¹ ka¹läh¹. He¹ja¹ ga¹jäh¹ Jesús
siyh¹:

—¿Hee¹ cha¹ miih¹ kih¹n¹ jee¹ la¹?

⁴²He¹ja¹ ga¹kwëëyh¹ ko¹jwi¹ kih¹
hmooh¹ na¹dsëë¹ nê¹ je¹ hi¹ ko¹jwi¹
tah¹ sër¹. ⁴³He¹ja¹ ga¹sooyh¹ mah¹
ga¹kuyh¹ lä¹ ma¹jëë¹ ja¹ lä¹jëë¹.

⁴⁴Mah¹ ga¹jäh¹ Jesús siih¹ lä¹jëë¹
dsa¹ he¹:

—He¹ la¹ na¹ juu¹ he¹ ga¹hlëëhn¹
hnäh¹ lä¹ ma¹ gya¹ ga¹jnä¹ jee¹ kyah¹
hnäh¹. He¹ ga¹jmeë¹ bii¹ ga¹lä¹te¹
lä¹jë¹ he¹ na¹si¹ kin¹ nê¹ ley¹ kih¹
Moisé, hi¹ jee¹ na¹si¹ juu¹ kih¹ hi¹
ga¹ngëë¹ juu¹ kih¹ Dio, hi¹ kih¹ salmo
ka¹läh¹.

⁴⁵Ja¹ga¹ ga¹jmeey¹ ga¹na¹ hu¹dsë¹
kih¹ dsa¹ he¹ mah¹ ga¹lä¹ngëë¹
lä¹ko¹ na¹si¹ juu¹ kih¹ Dio. ⁴⁶Mah¹
ga¹siyh¹ lä¹jëë¹ dsa¹ he¹:

—He¹ la¹ na¹ ma¹na¹si¹ kin¹ jää¹.
Ga¹jmeë¹ bii¹ ki¹ jnä¹ hi¹ la¹ Cristo
he¹ ga¹jëën¹ wi¹ mah¹ ga¹lä¹jiinh¹
jee¹ kih¹ hi¹ na¹juu¹ ma¹ ga¹hya¹ hnë¹
jmi¹. ⁴⁷Hi¹ kwa¹at¹ kin¹, dsa¹nä¹

dsa¹ dsa¹kwa¹ juu¹ kin¹ ga¹lä¹ka¹
hwa¹. Løoy¹ ta¹ Jerusalén hlëëyh¹
dsa¹ ha¹ lä¹ dsa¹jëëyh¹ kya¹ah¹ Dio
mah¹ ko¹ Dio dsë¹ kih¹ dso¹kye¹
kiyh¹. ⁴⁸Hnäh¹ he¹ hi¹ jmeë¹ ju¹dsoo¹
kih¹ lä¹jë¹ he¹ la¹. ⁴⁹Hi¹ jnä¹ cheen¹
kyah¹ hnäh¹ he¹ ga¹bääh¹ Tä¹
kya¹an¹ hñii¹ kwëëyh¹ hnäh¹. He¹ja¹
jää¹ hnäh¹ Jerusalén la¹, lä¹jiinh¹
tëëh¹ hnäh¹ be¹ he¹ jyoo¹ gyuu¹.

Ngaah¹ Jesús gyuu¹

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰Ga¹jää¹ Jesús lä¹jëë¹ dsa¹ he¹
lä¹ ga¹të¹ jäh¹ kih¹ jwi¹ Betania.
Jee¹ ja¹ ga¹chooy¹ gooy¹ gyuu¹
mah¹ ga¹mi¹jääy¹ lä¹jëë¹. ⁵¹Jee¹
cheyh¹ mi¹jääy¹ lä¹jëë¹ dsa¹ he¹
ngaayh¹ ta¹ gyuu¹. ⁵²Ma¹ngëë¹
ma¹jmäay¹ jøøh¹ Jesús, peer¹ jëë¹
dsëy¹ ga¹näay¹ ta¹ Jerusalén. ⁵³Hi¹
ma¹ tääh¹ tääy¹ jee¹ ma¹ chih¹
gwah¹, kway¹ ti¹hmaah¹ kih¹ Dio
hi¹ ma¹ jmeey¹ juu¹ kiyh¹. Wa¹ la¹
lä¹ja¹.

San Juan

Ju^hhmëë' kih^l Jesús he⁻ ga⁻si^h Jwaa⁻

Juu^l kih^l Dio ga⁻lëëy^l dsa⁻

1 Lă⁻ ma^l to⁻nē^l ma^l chaay⁻ ba^l,
laay^l Juu^l. Juu^l ja⁻ ma^l laa^l
kyaah^l Dio. Jā⁻ ba^l Juu^l ja⁻ ma^l laa^l
hñii^l Dio. ²Hī⁻ na⁻ ma^l laa^l lă⁻ ma^l
to⁻nē^l kyaah^l Dio. ³Hñiiy^l ga⁻jmeey^l
lă⁻jē⁻ he⁻ cha⁻, ni⁻ miih^l sa⁻ cha⁻
he⁻ ma⁻na⁻la⁻ kih^l hñii^l he⁻ sa⁻
ga⁻jmeey^l hñiiy^l. ⁴Kih^l hñii^l bih^l
na⁻jiih^l. Heh^l he⁻ na⁻jiih^l ja⁻, la^l
lă⁻koo⁻ wa⁻je⁻ he⁻ choo⁻ kih^l lă⁻jē⁻
dsa⁻. ⁵Ga⁻lă⁻jnă⁻ wa⁻je⁻ ja⁻ jee⁻ ma^l
tăăh^l hī⁻ jmee⁻ he⁻ hliih^l. Pero dsa⁻
hī⁻ ma^l tăăh^l jmee⁻ he⁻ hliih^l, sa⁻
ga⁻liyh^l kyaah^l.

⁶Hī⁻ ma^l chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻nūuh⁻ ma^l
chee⁻ Jwaa⁻ hī⁻ ga⁻chee⁻ Dio. ⁷Hī⁻
he⁻ ja^l kye⁻ ju'dsoo^l, mah^l kway^l
ju'dsoo^l kih^l wa⁻je⁻, mah^l lă⁻ja⁻
lă⁻jē⁻ dsa⁻ lă⁻dsoo^l dsē^l kih^l wa⁻je⁻
ja⁻ kyaah^l juu^l he⁻ ga⁻kway^l. ⁸Ja⁻
hī⁻ he⁻ ma^l laa^l lă⁻koo⁻ wa⁻je⁻ ja⁻,
jay^l mah^l kway^l ju'dsoo^l kih^l hī⁻ laa^l
lă⁻koo⁻ wa⁻je⁻ ja⁻ ba^l. ⁹Ma⁻ngoo^l
ya⁻jăh^l jă⁻ hī⁻ laa^l lă⁻koo⁻ wa⁻je⁻
he⁻ la^l ju'dsoo^l, he⁻ choo⁻ kih^l lă⁻jē⁻
dsa⁻.

¹⁰Jā⁻ ba^l jmi⁻gyuu⁻ la⁻ ma⁻chaay⁻,
hī⁻ ga⁻jmeey^l Dio jmi⁻gyuu⁻ la⁻ ta⁻la⁻

kiyh^l. Pero dsa⁻ chaa⁻ jmi⁻gyuu⁻
la⁻ sa⁻ ga⁻lă⁻kyuu⁻. ¹¹Jay^l jā⁻ ba^l
jmi⁻gyuu⁻ kiyh^l, pero hī⁻ chaa⁻
kyaay^l sa⁻ ga⁻heeyh⁻. ¹²Pero lă⁻jē⁻
hī⁻ ga⁻heeyh⁻, hī⁻ jmee⁻ dsoo^l dsē^l
kiyh^l, ga⁻kway^l jwē^l leey^l joō^l
Dio. ¹³He⁻ laay^l joō^l Dio, jā⁻ kih^l
he⁻ ga⁻lă⁻chaay⁻ lă⁻koo⁻ llē^l kih^l
dsa⁻ lă⁻chaa⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻, ni⁻ jā⁻
kih^l he⁻ ga⁻lă⁻hyoh⁻ dsē^l cho^ljmiy⁻
he⁻ ga⁻lă⁻chaay⁻ he⁻ laay^l joō^l Dio,
ni⁻ jā⁻ kih^l he⁻ ga⁻jmeey^l cho^ljmiy⁻
hū⁻dsē⁻ he⁻ ga⁻lă⁻chaay⁻. He⁻
ga⁻lă⁻chaay⁻ lă⁻ hnø^l hñii^l Dio ba^l
jā⁻.

¹⁴Hih^l hī⁻ laa^l Juu^l ja⁻, ga⁻lëëy^l dsa⁻
mah^l ga⁻gyay⁻ jee⁻ jnăn^l, hī⁻ jnăăh^l
discípulo kyaay^l ga⁻jē⁻ jnih^l he⁻
laay^l jøøyh^l. Laay^l jøøyh^l kih^l he⁻
laay^l gyuu⁻ koo⁻ mē⁻l kya^l Tăă^l. Ha⁻
kōh^l sa⁻ llu^l dsēy^l hī⁻ kyey⁻ ju'dsoo^l
jmah^l ba^l. ¹⁵Ga⁻kwa^l Jwaa⁻ ju'dsoo^l
kiyh^l, ma^l jăyh^l:

—Hī⁻ la⁻ he⁻ hī⁻ ma^l jwahn⁻ kih^l:
“Hī⁻ jă⁻ kē⁻ ga⁻ kin⁻, hī⁻ la⁻ jøøh^l ga⁻
lă⁻koo⁻ jnă⁻, jē⁻h^l kō⁻ja⁻ ma⁻chaa⁻
bih^l jăă^l ki⁻ jnă^l.”

¹⁶Ha⁻ kōh^l sa⁻ cha⁻miih⁻ he⁻ cha⁻
kiyh^l, hī⁻ jee⁻ ga⁻lă⁻jē⁻ jne^l joh^l
he⁻ sa⁻ ma⁻hñah⁻ jne^l. Jă⁻ koo⁻

há' ma-mi-jääy' jne'. ¹⁷Heh' ley, ta-la' kih' Moisé ba' ja'. Pero lá-jë he- la' kwa' Dio, kyaah' lá-jë ju'dsoo', ta-la' kih' Jesucristo ba' ga'hñah' jne'. ¹⁸Jih' koh' jih'lih', ni' jaa' sa' ma-jëë' Dio. Jooy' hi' laa' gyuu' koo' mëë' ba', hi' gya' kō-jōh' kyaah' Tää', hi' he' ba' ma-mi-jnäy' jñän' ha- lá-laay'.

Ga'jmeë' Jwaa' ju'dsoo' kih' Jesús

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹Dsa-ta' judiu hi' chaa' Jerusalén ga'cheey' jmi-dsa' kyaah' dsa' levita kih' Jwaa' mah' na'ngiiy' juu' kiyh' hi' laa' Jwaa'. ²⁰He-ja' ga'heeh' ba' Jwaa' he' jmeeyh' juu', sa' ga'hmäy'.

—Ja' he' jnä' laan' Cristo —ga'jah' Jwaa' siiyh'.

²¹—¿Hi' ba' laah' hne- ja'? ¿Che' hne- he' Elfa? —ga'siiyh' Jwaa'.

—Ja' he' jnä' —ga'jäh'.

—¿O che' hne- he' laah' dsa- hi' ngëë' juu' kih' Dio hi' nōø' juu' jä' jmi-gyuu' la'? —ga'jah' dsa- he'.

Koo' ka-läh' ga'jeeh' Jwaa' juu' kiyh'.

—Jah' ha'.

²²—¿Hi' ba' laah' hne- ja'? Mah' ngëë' jñääh' juu' kwee' kih' hi' ma'chee' jñääh'. ¿Ha- lá' jawah' hñaa'h'? —ga'jah' dsa- he' siiyh' Jwaa'.

²³He-ja' ga'jah' Jwaa' siiyh'.

—Jnä' laan' hi' kwa' juu' jee' la' hwa' ki' jee' sa' kwa' ni' miih': "Mi'lluu' hnäh' hñaa'h' mah' jä' Dsa-jōh' jñän' kō-dsoo' jwë" —lá-kōo' ga'jah' Isaífa hi' ga'ngëë' juu' kih' Dio.

²⁴Lä-jëë' dsa- hi' ga'chee' dsa- judiu he' ma' laa' fariseo.

²⁵Ga'ngiiy' juu' kiyh' ka-läh' ga'siiyh'.

—¿He-la' ja' chaah' dsa- jmi-, cher'mah' sa' laah' Cristo, ni' sa' laah' Elfa, ni' hi' ga'jñah' dsa- hi' ma' ngëë' juu' kih' Dio? —ga'jah' dsa- he' siiyh'.

²⁶—Jnä' chaan' dsa- jmi- kyaah' jmi- ba', pero jee' kyah' hnäh' chaa' jaa' hi' sa' kyuu' hnäh'. ²⁷Hi' he' jä' këë' ga' ki' jnä'. Hi' ni' sa' tē-dsëen' chiihn' mah' llen' loo' he' hä' tiy' —ga'jah' Jwaa' siiyh'.

²⁸Lä-jë he- la- ga-la' jee' jwi- he' chee' Betania, ta' hngaah' kō-taa' kih' jmi- Jordán, ta' jee' ma' choo' Jwaa' jmi-.

Jesús laa' Borrego mäh' kya' Dio

²⁹Ma' ga-jnä' jyoh' jmi-, ga'jëë' Jwaa' Jesús ja' ta' jee' ma' cheyh', mah' ga'jäyh'.

—Jëë' da', hi' na- he' Borrego mäh' kya' Dio hi' jñuu' dso'kye' kih' dsa- jmi-gyuu'. ³⁰Hi' na- na- hi' ma' jawahn' kih': "Këë' ga' kin', jä' jaa' dsa-nñuu' hi' jōh' ga' lá-kōo' jnä', jëëh' kō-ja' ma'chaa' bih' jää' ki' jnä'." ³¹Jnä' sa' ma' kyuu' jnih'. Ma-jan' mah' chaan' dsa- jmi- ba' mah' lá-ja', lá-jnäy' kih' dsa- Israel.

³²Ga-mi-jnä' ga' Jwaa' juu', ga'jäyh'.

—Ga'jëen' Jmi-llë' Na-jngii' kih' Dio ga'jyoo' gyuu' jmi-gyuu', laay' lá-kōo' jaa' juu', hi' ga'jä' kō-hwëë' nē' kiyh'. ³³Jnä' sa' ma' man' hi' he'. Pero hi' ga'chee' jnä' he' chaan' dsa- jmi- kyaah' jmi-, ga'siiyh' jnä': "Hi' jëëh' jyoo' Jmi-llë' mah' jä' kō-hwëë' nē' kiyh', hi' he' he' hi' chaa' dsa- jmi- kyaah' Jmi-llë'

Na-jngii' kih' Dio." ³⁴Lä-ja- ga-jëen' hi- jmeen- ju'dsoo' kiyh', hi- he' he' Joö' Dio —ga-jäh' Jwaa'.

To-në' discípulo kyaa' Jesús

³⁵Ma' ga-jnä' jyoh' jmií', koo- ka-läh' ma' cheh' Jwaa' kyaah' uu' hi- ma' jmee- ko-joh' kyaayh'. ³⁶Ma' ga-jëey' Jesús ma' ngëy- jee- ja-, mah' ga-jäyh'.

—Jëe' da', hi- na- he' Borrego mah' kyaa' Dio.

³⁷Ma' ga-nuu' lä-uu' hi- ma' ga-nää' ko-joh' kyaah' Jwaa' he- ga-hlëeyh' lä-ja-, ga-näay' kyaah' Jesús ba'. ³⁸Ma' ga-jëeh' Jesús hñii', ga-jëey' chaah' hi- he' kaah' kiyh', mah' ga-siiyh'.

—¿Hee- na- hnooh' hnäh'?

Mah' ga-jäh' dsa- he'.

—¿Ha- ñeh' hne- Rabí, he- la- hnøø' jäh' Ta-jwoh'?

³⁹—Ya-nää' hnäh' ja- mah' ya-jëe- —ga-jäh' Jesús siiyh'.

Ga-näay' mah' na-jëey- ha- ma' gyay'. Jee- ja- ga-jäy' kyaayh' jmií' ja-. Hor- ja-, ma-të' ko-hi' gya'.

⁴⁰Jaa- jee- lä-uu', hi- ga-nuu' kih' Jwaa' hih' ga-jmee' ko-joh' kyaah' Jesús, chee- André øøh- Simón Pee'.

⁴¹He- ga-jmeey' to-në', na-hnäayh- øøyh- Simón mah' ga-siiyh'.

—Ma-jee' jnääh' Mesía —he- hnøø' jäh' Cristo.

⁴²Lä-cha' ja- na-jäy- Simón cha-në' Jesús. Ma' ga-jëe' Jesús hi- he', ga-jäyh'.

—Hne- he' Simón, joö' Joná. Hne- lä-cheeh- Cefa —he- hnøø' jäh' Pee'.

Jesús ga-tëeh' Felipe kyaah' Natanael

⁴³Ma' ga-jnä' jyoh' jmií', ngaah' Jesús ta- Galilea. Jee- ja- ga-jëey' Felipe mah' ga-siiyh'.

—Ñä- kyaah' jnä'.

⁴⁴Felipe he' ma' chaah- Betsaida, dsa-goo' André kyaah' Pee' ka-läh'.

⁴⁵Ma' ga-jëe' Felipe Natanael mah' ga-siiyh'.

—Ma-jee' jnääh' hih' dsa- hi- ga-sii' Moisé kih' në' ley, hi- lä-jëe' hi- ga-ngëe' juu' kih' Dio ga-sii' kiyh' ka-läh'. Hi- he' he' Jesús, joö' José hi- chaah- Nazaret.

⁴⁶Mah' ga-jäh' Natanael:

—¿Ha- lä- la' juu' he- ya-hëe' jaa- hi- lluu' jee' jwií- Nazaret?

—Ñä- mah' jëe' da' —ga-jäh' Felipe siiyh'.

⁴⁷Ma' ga-jëe' Jesús ngoo' ya-jäh- Natanael, ga-hlëeyh' kiyh'.

—Hi- ja' na-, hi- na- ba' he' dsa- Israel, hi- sa- cha- ni- miih' juu' ta-juu' tuh-dse'.

⁴⁸—¿Ha- lä-na- he- ma-lä-kyuu' jnä'? —ga-jäh' Natanael siiyh'.

—Jää' ja-ga' hlëeh' Felipe hne-, ga-jëen- hne- ma-cheh' koo' kih' chaah' higo —ga-jäh' Jesús siiyh'.

⁴⁹—Ta-jwoh', hne- he' laah' Joö' Dio, hne- laah' Rey kyaa' dsa-goo- jne- —ga-jäh' Natanael siiyh'.

⁵⁰Mah' ga-jäh' Jesús ka-läh'.

—Ma-lä-dsoo' hoh' jnä', kih' he- ma-jwëehn' hne- ga-jëen- hne- koo' chaah' higo. Pero cha-ga-miih- he- juh-gaa- jëeh' na' ta- cha-në'.

⁵¹Hi- ga-jäyh' ka-läh'.

—Ma-ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh', na' ta- cha-në' jëeh' hnäh' gyuu' jmi- gyuu' na-na, jëeh' hnäh' ángele kyaa' Dio hi- wií- hi- jña- në' kih' Hi- ga-lëe' ngo' la- —ga-jäh' Jesús siiyh'.

Lä-la- ga-la' lä- ma' ga-jëe' goo- jaa- dsa- jee' jwií- Caná

2 Jee- ga-të' hnë- jmií', ga-jee' goo- jaa- dsa- jee' jwií- Caná,

he- na-hee- hwa¹ Galilea. Jee' ja-
ma' hää' choo' Jesús. ²Jesús hi-
jnäh' discípulo kyaay' ga-tëëyh'
jnäh' jee' të- jmi' ka-läh'. ³Ma' sa-
ga-lëë' jmi' mi-jeh' ma-äa- he- ma'
hih- dsa-, ga-jäh' choo' Jesús siiyh':
—Ma-dsa' go-te- jmi' mi-jeh' kih'
dsa'.

⁴Mah' ga-jeeh- Jesús juu' kiyh':
—¿He-la' jwi'h' jnä' lä-na'? Sa' ga-
ma-të' hor- kin'.

⁵Mah' ga-jäh' chooy' siiyh' hi-
ma' tääh' kwa' be' jee' ja-:
—Jmee' hnäh' lä-jë- he- siiyh'
hnäh'.

⁶Ma' tōō' jee' ja-, jñii' mi'hya-
kaah' he- ma' la' kyaah' kuu' jee'
ma' chih- dsa- judiu jmi' he- ma'
jmeë' jäh' na-jngëëy' cha-në' Dio.
Lä-kōō- mi'hya- ja-, ma' hiih' kōō-
hña-loo' hih' jmi'. ⁷Mah' ga-jäh'
Jesús siih' dsa- hi- ma' tääh' kwa'
be' jee' ja-:

—Kaah' jmi' neh' lä-jë- mi'hya-
na-.

Mah' ga-jmeey' na-kah' na-dsëh-
lä-jë- mi'hya- ja-. ⁸Ja-ga' ga-jäh'
Jesús siih' dsa- he':

—Na' na', kye- miih- mah'
go-kwëeh- dsa-juu' jmi'.

Hi' lä-ja- ga-jmeey'. ⁹Hih' dsa-juu'
jmi' he', ga-jëëy' che' llu' jmi' he-
ma-la' jmi' mi-jeh'. Ni' sa' ñey-
ha- ta' ja' he- ja-, ma-la' hi- ma'
kwa' be' hi- ga-hwëë' jmi' ja-ba'
ñe-. Mah' ga-tëë' juu' jmi' kih' hi-
dsa-jee' goo-, ¹⁰mah' ga-siyyh':

—Ga-lä-jëë- dsa- kwëeh- to-në'
jmi' mi-jeh' llu'. Ma-la' ma-hiyyh-
cha-miih-, ja-ga' kwëëyh' jmi'
mi-jeh' he' hwaä' ga' miih-. Pero
hne- ma-na-hōōh' jmi' mi-jeh' llu'
mah' kwëëyh' jee' lläa' ga'.

¹¹Jee' jwi' Caná he- na-hee-
hwa¹ Galilea ba' ga-jmee' Jesús
to-në' he- juh-gaa- ja-. Jee' lä-ja-
ga-mi' jnäy- hñiiy' ha- kōō- jōōh'
laay', hi' lä-jëë- jnääh' discípulo
kyaay', cha-gamiih- ga-lä-dsoo' dsë-
jnäh' kiyh'.

¹²Ma-ngëë' he- ja-, ngaayh' ta-
Capernaum, kyaah' chooy' kyaah'
ōōyh' hi' jnääh' discípulo kyaay'.
Jee' ja- ga-tooh- jnääh' cha-miih-
jmi'.

**Jesús ga-hwëë' dsa- hi- ma' tääh'
hñii' jee' ma' chih' gwah'**

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³Ma-ngoo' ma-ya-jäh' jmi' he-
kuh- dsa- judiu borrego mäh', he-ja-
ngoo' Jesús ta' Jerusalén. ¹⁴Jee'
chih' gwah' juu', jee' ja- ga-jëëy'
dsa- hi- ma' hnëë- kya', hi- ma'
hnëë- borrego, hi- ma' hnëë- juu',
kyaah' hi- ma' tääh' mi-si' kuu'
kih' dsa'. ¹⁵Ga-jmeey' kōō- si'hñii'.
Kyaah' he- ja-, ga-hëëy' kih' lä-jëë-
hi- ma' tääh' jee' chih' gwah' ja-,
hi- ga- borrego, hi- ga- kya', hi- ga-
hi- mi-si' kuu'. Ga-këyh' ga-lä-jë-
na-mes-, ga-saa' ga-jaay' kuu' kih' hi-
he'. ¹⁶Hi- ma' tääh' hnëë- juu- he'
ga-siyyh':

—Hwëë- lä-jë- he- na- jee' la-. Ta-
jmeë- hnäh' je'hmooh' hne' kih' Täa'
kyaan'.

¹⁷Ja-ga' ga-lä-dsooh- dsë- jnääh'
discípulo kyaay' lä-kōō- na-si' juu'
kih' Dio: “Ngoo' dsa-llaan' kih' he-
kyen' cha-miih- huu-dsë- kih' hne'
kyah'.”

¹⁸Dsa- hi- tääh' në' kih' judiu
ga-ngii' juu' kih' Jesús:

—¿Hee- kōō- lii- jmeeh', mah' jëë'
jnäh' he- na-ngëh' jwë' he- jmeeh-

lä⁺jē⁺ he⁻ na⁻? —ga⁺jäh⁺ siiyh⁺
Jesús.

¹⁹—Hla⁺ hnäh⁺ gwah⁺ la⁻ mah⁺
kyaah⁺ hnē⁻ jmi⁺ ba⁺ choohn⁻ —
ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

²⁰Lä⁺chah⁺ ja⁺ ga⁺jäh⁺ dsa⁻ hi⁻
tääh⁺ nē⁻ he⁺ siiyh⁺:

—Kyaah⁺ to⁺loo⁺ jñii⁺ ji⁻ nē⁻ ga⁺jmeē⁺
dsa⁻ gwah⁺ la⁻. ¿Ha⁻ lä⁺ja⁺ jwah⁺
hne⁻, kyaah⁺ hnē⁻ jmi⁺ ba⁺ choohn⁻?

²¹Pero ja⁺ kih⁺ gwah⁺ he⁻
ga⁺hlēēyh⁺ lä⁺ja⁻, he⁻ ma⁺ hlēēyh⁺
kih⁺ jmi⁻ ngo⁺ kiyh⁺ ba⁺ ja⁻. ²²He⁻ ja⁻
ma⁻ngēē⁺ ma⁻ lä⁺ji⁺h Jesús,
ga⁺lä⁺dsooh⁻ dsē⁻ jñääh⁺ discipulo
kyaay⁺ he⁻ ga⁺hlēēyh⁺ ja⁻, hi⁺
cha⁻ga⁺mi⁺h ga⁺lä⁺dsoo⁻ dsē⁻
jñääh⁺ lä⁺koo⁻ na⁻ si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio,
hi⁺ ga⁺lä⁺dsoo⁻ dsē⁻ jñääh⁺ lä⁺koo⁻
ga⁺hlēēh⁺ Jesús ka⁻ läh⁺.

Lä⁺jē⁺ hu⁺dsē⁻ he⁻ ma⁺ jmeē⁺
dsa⁻ ma⁺ kyuu⁺h ba⁺ Jesús

²³Ta⁺ko⁻ji⁺h ma⁺ tē⁻ jmi⁺ he⁻
kuh⁻ dsa⁻ borrego mah⁺ jee⁻ jwi⁻
Jerusalén, jwēē⁻ dsa⁻ ga⁺heeh⁻ juu⁺
kih⁺ Jesús ma⁺ ga⁺jēēy⁺ lä⁺jē⁺ he⁻
juh⁺gaa⁻ he⁻ ma⁺ jmeēy⁺. ²⁴Pero hñii⁺
Jesús, sa⁺ ga⁺lä⁺cha⁺ o⁺joh⁺ dsē⁻ kiyh⁺
kyaah⁺ dsa⁻ he⁺, jēēh⁺ ma⁺ kyuu⁺h bi⁺
ga⁺lä⁺jēē⁺ dsa⁻. ²⁵Sa⁺ ma⁺ jmeē⁺ bi⁺
kiyh⁺, he⁻ ma⁺ jmeēh⁺ dsa⁻ juu⁺ ha⁻ lä⁺
la⁺ kih⁺ dsa⁻kyaayh⁺, jēēh⁺ ñey⁻ ba⁺ ha⁻
lä⁻ la⁺ tuh⁻dsē⁻ lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ dsa⁻.

Ta⁺la⁺ hwē⁺ ba⁺ ñee⁻ Nicodemo
na⁺jēēy⁻ Jesús

3 Ma⁺ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁺h jee⁻
kih⁺ fariseo hi⁻ ma⁺ cheē⁻
Nicodemo, ma⁺ laa⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ kye⁻
nē⁻ kih⁺ dsa⁻ judiu. ²Ta⁺la⁺ hwē⁺ ba⁺
ñee⁻ dsa⁻ñuu⁺h he⁻ na⁺jēēy⁻ Jesús
mah⁺ ga⁺siiyh⁺:

—Ta⁻jwoh⁺, ñē⁻ jñääh⁺, ga⁺cheē⁺
Dio hne⁻, laah⁺ jaa⁻ ta⁻jwoh⁺. Jēēh⁺
ni⁺ jaa⁻ sa⁺ lih⁺ jmeē⁺ lä⁺jē⁺ he⁻
juh⁺gaa⁻ he⁻ jmeēh⁺ hne⁻ wa⁻ra⁻ jäh⁺
kih⁺ sa⁺ kyaah⁺ Dio hne⁻ —ga⁺jäh⁺
Nicodemo siiyh⁺.

³—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁻ jwēēhn⁻ hne⁻,
hi⁻ sa⁺ lä⁺chaa⁻ ka⁻läh⁺ lä⁺hmēē⁺,
sa⁺ tēēy⁺ jēēy⁺ jee⁻ jmeē⁺ Dio hih⁺ —
ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

⁴—¿Ha⁻ lä⁺ja⁺ lä⁺chaa⁻ ka⁻läh⁺
jaa⁻ dsa⁻ ga⁺ma⁻gyuh⁻? ¿Che⁻
le⁻ dsa⁻heey⁺ jee⁻ ma⁺ hääy⁺ mah⁺
lä⁺chaa⁻ lä⁺hmēē⁺? —ga⁺jäh⁺
Nicodemo siiyh⁺.

⁵Koo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús:

—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁻ jwēēhn⁻ hne⁻, hi⁻
sa⁺ lä⁺chaa⁻ kyaah⁺ jmi⁺ hi⁺ kyaah⁺
jmi⁻lle⁺, sa⁺ tēēy⁺ dsa⁻hey⁺ jee⁻
jmeē⁺ Dio hih⁺. ⁶Hi⁺ dsa⁻lä⁺chaa⁻
kih⁺ ngo⁺, ngo⁺ ba⁺ laay⁺. Hi⁺ hi⁺
dsa⁻lä⁺chaa⁻ kyaah⁺ jmi⁻lle⁺, laay⁺
jmi⁻lle⁺ ba⁺. ⁷Ta⁺ jmeē⁺ dsa⁻ hoh⁺
he⁻ ma⁻jwēēhn⁻ hne⁻, jmeē⁺ bi⁺
lä⁺chaa⁻ hnäh⁺ ka⁻läh⁺ lä⁺hmēē⁺.
⁸Lle⁻ gwa⁺ hi⁺ dsoo⁻ ha⁻ jee⁻ hnøø⁻.
Ma⁺ke⁺ nuuh⁺ hi⁺lle⁺, sa⁺ ñeh⁺ ha⁻
ta⁺ gwa⁺ ni⁺ ha⁻ ta⁺ dsoo⁻. Lä⁺ja⁻ la⁺
kih⁺ lä⁺jēē⁺ hi⁻ dsa⁻lä⁺chaa⁻ kyaah⁺
Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio —ga⁺jäh⁺ Jesús
siiyh⁺.

⁹—¿Ha⁻ lä⁺ la⁺ juu⁺ na⁻? —ga⁺jäh⁺
Nicodemo siiyh⁺.

¹⁰Mah⁺ ga⁺jēēh⁻ Jesús juu⁺ kiyh⁺,
ga⁺siiyh⁺:

—¿Ja⁺ ta⁻jwoh⁺ kya⁺ dsa⁻ Israel
laah⁺ mah⁺ sa⁺ kyuu⁺h he⁻ la⁻?

¹¹Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁻ jwēēhn⁻ hne⁻, he⁻
ma⁺kyuu⁺h jñääh⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ hlēēh⁺
jñääh⁺. Hi⁻ he⁻ ma⁺jēē⁺ jñääh⁺, he⁻ ja⁻
ba⁺ jmeē⁺ jñääh⁺ dsoo⁻. Pero hnäh⁺
sa⁺ heeh⁺ hnäh⁺ he⁻ hlēēh⁺ jñääh⁺.

¹²Wa⁻ra⁻ ga⁺hlēēhn⁻ hnäh⁺ lä⁺koo⁻ la⁺

he⁻ cha⁻ hwa¹ la⁻, sa⁺ jmeeh⁻ hnäh⁻
dsoo⁻. Ha⁻ ba⁻ lä⁺ jmeeh¹ hnäh⁻ dsoo⁻
cher¹mah¹ ga⁻hlēēhn¹ hnäh⁻ lä⁻koo⁻
la¹ he⁻ cha⁻ gyuu¹ jmi⁻gyuu⁺.

13Sa⁻ chaa⁻ ga⁻ jñah⁻ hī⁻ ga⁻wii⁻
gyuu¹ jmi⁻gyuu⁺, ma⁻la⁻ hī⁻
ga⁻jñaa⁻ gyuu¹ ba⁻. Hī⁻ he⁻ he⁻
Hī⁻ga⁻lēē⁻ngo¹ la⁻ hī⁻ gya¹ gyuu¹
jmi⁻gyuu⁺. 14Ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻chaa⁻
Moisé miih⁻ ta⁻ gyuu¹ jee⁻ ma⁻ la⁻
hwa¹ kii⁻ ja⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ jmee⁻ bii⁻
chaa⁻ dsa⁻ gyuu¹ Hī⁻ga⁻lēē⁻ngo¹ la⁻.
15Mah¹ lä⁻ja⁻ lä⁻jēē⁻ hī⁻ jmee¹ dsoo⁻
dsē¹ kiyh¹ sa⁻ heey⁻, lä⁻chaa⁻ tää⁻
ga⁻lä⁻jē⁻ joh⁻ jmi¹ cha⁻ ba⁻.

**Cha⁻miih⁻ hnää¹ Dio
lä⁻jēē⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺**

16Jēēh⁻ cha⁻miih⁻ hnää¹ Dio
lä⁻jēē⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺, he⁻ja⁻
ga⁻kwaay¹ gyuu¹ koo⁻ mēē¹ kyaay¹,
mah¹ lä⁻ja⁻ lä⁻jēē⁻ hī⁻ jmee¹ dsoo⁻
dsē¹ kiyh¹ sa⁻ heey⁻, lä⁻chaa⁻
ga⁻lä⁻jē⁻ joh⁻ jmi¹ cha⁻ ba⁻. 17Jēēh⁻
sa⁻ ga⁻chee¹ Dio joō⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻
mah¹ taayh⁻ dsa⁻ dso⁻jwi¹. Ga⁻cheey¹
mah¹ ta⁻la⁻ kiyh¹ lääy¹ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺
ba⁻.

18Hī⁻ jmee⁻ dsoo⁻ dsē¹ kiyh¹ sa⁻
cha⁻ ni⁺ miih⁻ dso⁻jwi¹ nē¹ kiyh¹.
Pero hī⁻ sa⁻ jmee⁻ dsoo⁻ dsē¹ kiyh¹
ma⁻cha⁻ dso⁻jwi¹ nē¹ kiyh¹, jēēh⁻
sa⁻ dsoo⁻ dsēy¹ kih¹ gyuu¹ koo⁻ mēē¹
kyaay¹ Dio. 19Lä⁻la⁻ ba⁻ la⁻ he⁻ ja⁻
dso⁻jwi¹ nē¹ kih¹ dsa⁻. Ja⁻ ba⁻ wa⁻je⁻
hwa¹ la⁻ pero ga⁻lä⁻hnøø¹ gyih¹ jee⁻
na⁻hoo⁻ lä⁻koh⁻ ga⁻ wa⁻je⁻, jēēh⁻
lä⁻jē⁻ he⁻ jmeey⁻, he⁻ hliih¹ jmah¹
ba⁻. 20Jēēh⁻ lä⁻jēē⁻ hī⁻ jmee⁻ he⁻
hliih¹ na⁻høøy¹ kih¹ wa⁻je⁻, sa⁻
hnøøy¹ ya⁻näay⁻ jee⁻ jnä⁻ wa⁻je⁻
mah¹ sa⁻ lä⁻jnä⁻ he⁻ jmeey⁻. 21Pero
hī⁻ tääh¹ jmee⁻ lä⁻ hnøø¹ ju⁻dsoo⁻, hī⁻

he⁻ ba⁻ go⁻näay⁻ jee⁻ jnä⁻ wa⁻je⁻ mah¹
lä⁻ja⁻ lä⁻jnä⁻ la¹ kyaah⁻ be⁻ kih¹ Dio
lä⁻jē⁻ he⁻ jmeey⁻ —ga⁻jäh⁻ Jesús
siiyh⁻ Nicodemo.

**Koo⁻ ka⁻läh⁻ ga⁻løø¹ Jwaa⁻ hī⁻ ma⁻
choo⁻ jmi¹ hlēēh⁻ kih¹ Jesús**

22Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ngoo¹ Jesús
ta⁻ hwa¹ Judea, hī⁻ jñääh¹ discípulo
ga⁻nøø¹ jñääh¹ kyaayh¹. Jee⁻ ja⁻
ga⁻jä⁻ jñääh¹ kyaayh¹ miih⁻ jmi¹
hi⁻ ma⁻ chaa⁻ dsa⁻ jmi¹. 23Jwaa⁻
ka⁻läh⁻ ma⁻ chaa⁻ dsa⁻ jmi¹ jee⁻
jwi¹ Enón, koo⁻ Salim, jēēh⁻ jee⁻
ja⁻ cha⁻ cha⁻miih¹ jmi¹. Jee⁻ ja⁻ ma⁻
dsa⁻nää¹ dsa⁻ mah¹ ma⁻ saay⁻ jmi¹.
24Jmi¹ ja⁻, sa⁻ ga⁻ ma⁻taah⁻ dsa⁻
Jwaa⁻ neh¹ñe¹.

25He⁻ja⁻ ko⁻llaay¹ discípulo kyaay¹
Jwaa⁻ ga⁻taayh¹ ti⁻chooy¹ juu¹
kyaah⁻ dsa⁻ judiu ha⁻ lä⁻ jmee¹ dsa⁻
mah¹ jäy¹ na⁻ngēēy¹ cha⁻nē¹ Dio.
26Mah¹ na⁻näay¹ jee⁻ cheh¹ Jwaa⁻
na⁻chiyyh¹:

—Ta⁻jwoh¹, hī⁻ ma⁻ gya¹ kyaah⁻
hne⁻ ta⁻ hngaah⁻ ko⁻taa⁻ kih¹ jmi¹
Jordán, hī⁻ ga⁻kwah⁻ ju⁻dsoo⁻ kih¹
he⁻, na⁻ chaa⁻ dsa⁻ jmi¹. Ga⁻lä⁻jēē⁻
ba⁻ dsa⁻ dsa⁻nää¹ kyaayh¹.

27Mah¹ ga⁻jäh⁻ Jwaa⁻ siiyh⁻:

—Sa⁻ le⁻ hyoh⁻ dsa⁻ ni⁺ miih⁻,
wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih¹ sa⁻ ga⁻hyoyh¹ kih¹
Dio. 28¿Ja⁻ he⁻ ba⁻ hnäh⁻ ga⁻nuuh⁻
hnäh⁻ kin⁻ he⁻ ga⁻jwahn⁻?: “Ja⁻
he⁻ jnä⁻ laan¹ Cristo. Laan¹ jaa⁻
hī⁻ ga⁻chee¹ Dio jāā¹ mah¹ hlēēhn⁻
kiyh¹.” 29Dsa⁻mē⁻ hī⁻ dsa⁻jēē⁻ goo⁻
laay¹ kyaay¹ dsa⁻nuuh⁻ hī⁻ jēē⁻ goo⁻
kyaayh¹. Pero ome⁻ kyaay¹ dsa⁻nuuh⁻
he⁻ hī⁻ cheh¹ koo⁻ kiyh¹ chaa⁻llu¹
kyaah⁻ koo⁻ nuuy¹ hlēēh¹ dsa⁻nuuh⁻
he⁻. Lä⁻ja⁻ la¹ ki⁻ jnä⁻ ka⁻läh⁻,
ma⁻jēē⁻ dsēn⁻ go⁻te⁻ na⁻ he⁻ ma⁻ja⁻

Cristo. ³⁰Jmee⁺ bii⁺ juuh⁺ ta⁺ kiyh⁺ mah⁺ lä⁺ ja⁻ lä⁺ hwaä⁺ ta⁺ kin⁺.

**Hĩ⁻ ja⁺ gyuu^h jmi⁻ gyuu⁺
kye⁻ nē⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺ jēē⁺**

³¹Hĩ⁻ ja⁺ gyuu^h kye⁻ nē⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺ jēē⁺. Pero hĩ⁻ chaa⁻ hwa⁺ la⁻, hwa⁺ la⁻ ba⁺ na⁺ jnäy⁺, hĩ⁻ hlēēy⁺ kih⁺ he⁻ cha⁻ hwa⁺ la⁻ ba⁺. Hĩ⁻ ja⁺ gyuu^h jmi⁻ gyuu⁺ kye⁻ nē⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺ jēē⁺.

³²He⁻ ma⁻ jēēy⁺ he⁻ ma⁻ nuuy⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ hlēēy⁺, pero ni⁺ jaa⁻ sa⁺ heeh⁻ juu⁺ he⁻ kway⁺. ³³Hĩ⁻ heeh⁻ juu⁺ he⁻ kway⁺, hĩ⁻ he⁺ jmee⁺ bih⁺ dsoo⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. ³⁴Jēēh⁺ hĩ⁻ ga⁺ chee⁺ Dio, hlēēy⁺ juu⁺ kih⁺ Dio ba⁺. Hĩ⁻ ja⁺ kyaah⁺ hih⁺ kwa⁺ Dio jmi⁻ lle⁺ kih⁺. ³⁵Jēēh⁺, Tää⁺ hnäy⁺ ba⁺ Jooy⁺. Hĩ⁻ ga⁺ tooyh⁻ goo⁻ Jooy⁺ lä⁺ jē⁺ he⁻ ga⁺ cha⁻. ³⁶Hĩ⁻ jmee⁺ dsoo⁺ dsē⁺ kih⁺ Joq⁺ Dio lä⁺ ma⁻ chaay⁻ ja⁻ ba⁺. Pero hĩ⁻ sa⁺ jmee⁺ dsoo⁺ dsē⁺ kih⁺ Joq⁺ Dio sa⁺ jēēy⁺ jee⁺ jmee⁺ Dio hih⁺. He⁻ wi⁺ he⁻ na⁺ ga⁺ chee⁺ Dio, he⁻ ja⁻ ba⁺ jā⁺ nē⁺ kiyh⁺.

**Jaa⁻ dsa⁻ mē⁺ hĩ⁻ chaa⁻ hwa⁺
Samária ga⁻ hlēēh⁺ kyaah⁺ Jesús**

4 Ga⁻ nuu⁺ dsa⁻ fariseo hlēēh⁺ dsa⁻ kih⁺ Jesús, ma⁺ jāy⁺ jwēē⁺ ga⁺ dsa⁻ jää⁺ Jesús hĩ⁻ jwēē⁺ ga⁺ dsa⁻ chaay⁻ jmi⁻ lä⁺ koh⁺ ga⁺ Jwaa⁺. Hĩ⁻ ga⁺ lä⁺ nē⁺ Dsa⁻ jōøh⁺ jnän⁺ he⁻ ga⁺ nuu⁺ dsa⁻ fariseo juu⁺ ja⁻. ²(Ma⁺ ke⁺ ja⁺ he⁺ hñii⁺ Jesús hĩ⁻ ma⁺ choo⁺ jmi⁻. Jnääh⁺ discípulo ba⁺ hĩ⁻ ma⁺ choo⁺ jmi⁻.) ³He⁻ ja⁻ ya⁺ hēē⁺ Jesús hwa⁺ Judea ja⁻ mah⁺ ngaay⁺ ta⁺ Galilea ka⁻ läh⁺.

⁴Ga⁻ jmee⁺ bii⁺ kiyh⁺ ngooy⁺ ta⁺ hwa⁺ kih⁺ Samária. ⁵Ga⁻ tēēy⁺ koo⁻ jee⁺ jwii⁺ kih⁺ Samária he⁻ ma⁺ chee⁻ Sicar, jāh⁺ kih⁺ hwa⁺ he⁻ ga⁻ kwēēh⁺

Jacob jooy⁺ José. ⁶Jee⁺ ja⁻ ma⁺ chih⁺ koo⁻ jmi⁻ too⁻ he⁻ ga⁻ jmee⁺ Jacob. Ga⁻ hwaä⁺ Jesús jee⁺ hääy⁺ jwē⁺ mah⁺ ga⁻ gyay⁻ ga⁻ tēēy⁻ dsēy⁺ koo⁺ jmi⁻ too⁻ ja⁻. Hor⁻ ja⁻ ma⁻ ngoo⁺ ga⁻ tē⁺ llā⁺ hyoo⁺. ⁷Ja⁺ jaa⁻ dsa⁻ mē⁺ hĩ⁻ chaa⁻ Samária, ya⁻ kye⁺ jmi⁻. Mah⁺ ga⁻ jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Kwēēh⁺ jnä⁺ miih⁻ jmi⁻ kyah⁺ huhn⁺.

⁸(Jnääh⁺ discípulo kyaay⁺ na⁺ nōø⁺ jnääh⁺ ta⁺ jee⁺ jwii⁺ na⁺ lä⁺ jnääh⁺ he⁻ ga⁻ kih⁺ jnääh⁺.)

⁹Hĩ⁻ dsa⁻ mē⁺ hĩ⁻ ma⁺ chaa⁻ Samária he⁺ ga⁻ siiyh⁺ Jesús:

—¿Ha⁻ lä⁺ ja⁻ hne⁻ hĩ⁻ laa⁺ dsa⁻ judiu ngiih⁺ jmi⁻ kin⁺ mah⁺ huh⁺, jnä⁺ hĩ⁻ laa⁺ dsa⁻ chaa⁻ Samária?

(Jēēh⁺, dsa⁻ judiu sa⁺ jwayh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ samaritano.)

¹⁰Mah⁺ ga⁻ jāh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Wa⁻ ra⁻ jāh⁺ kih⁺ ñeh⁺ hee⁻ na⁻ he⁻ la⁺ kwa⁺ Dio, hĩ⁻ hĩ⁻ na⁻ hĩ⁻ ngii⁺ jmi⁻ kyah⁺ mah⁺ hiiy⁺, hne⁻ ba⁺ ngiih⁺ kiyh⁺ jmi⁻ he⁻ huh⁺ hĩ⁺ hñiiy⁺ kwēēy⁺ hne⁻ jmi⁻ jiih⁺.

¹¹Mah⁺ ga⁻ jāh⁺ dsa⁻ mē⁺ he⁺ ka⁻ läh⁺:

—¿Ha⁻ lä⁺ jmeeh⁺ Dsa⁻ jōøh⁺ kyaan⁺? Sa⁺ cha⁻ ni⁺ miih⁻ he⁻ kyeh⁺ he⁻ kyaah⁺ chooh⁺ jmi⁻, hĩ⁻ juuh⁻ jwēte jmi⁻ too⁻ la⁻. ¿Ha⁻ ba⁺ ta⁺ haa⁺ jmi⁻ jiih⁺ ja⁻ he⁻ kwah⁺? ¹²¿Che⁺ jōøh⁺ ga⁺ hne⁻ lä⁺ koh⁺ ga⁺ Jacob dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ kyaä⁺ jnääh⁺, hĩ⁻ ga⁻ kwēēh⁺ jnääh⁺ jmi⁻ too⁻ la⁻? Jee⁺ la⁺ ga⁻ hiiy⁺ kyaah⁺ jooy⁺ hĩ⁻ kyaah⁺ lä⁺ jēē⁺ jah⁺ kyaay⁺ ka⁻ läh⁺.

¹³Mah⁺ ga⁻ jēēh⁻ Jesús juu⁺ kih⁺ dsa⁻ mē⁺ he⁺:

—Wa⁻ hĩ⁻ cha⁻ hĩ⁻, hĩ⁻ hiih⁺ jmi⁻ he⁻ haa⁺ la⁻, koo⁻ ka⁻ läh⁺ jā⁺ lä⁺ kii⁻ dsēy⁺. ¹⁴Pero hĩ⁻ hiih⁺ jmi⁻ he⁻

kwaˀ jnäʔ, jihˀkohʔ jihˀlihʔ saˀ jaˀ
läˀkiˀ dsëyˀ. Jmiˀ heˀ kwaˀ jnäʔ,
heˀ jaˀ hyaˀ läˀ maˀhyaˀ jaˀbaˀ nehˀ
tuhˀdsëyˀ heˀ jmeeˀ chaayˀ tääʔ.

¹⁵Mahˀ gaˀjähʔ dsaˀmëʔ heˀ siiyhˀ:
—Kwëehˀ jnäʔ jmiˀ jaˀ, Dsaˀjòøhˀ
kyaanˀ, mahˀ saˀ jaˀ läˀkiˀ dsënˀ.
Läˀjaˀ moˀsoˀ jänˀ jeeˀ laˀ yaˀkyenˀ
jmiˀ —gaˀjähʔ dsaˀmëʔ heˀ.

¹⁶Mahˀ gaˀjähʔ Jesús siiyhˀ:
—Gwaahˀ mahˀ goˀkyaˀ dsaˀñuuhˀ
kyaahˀ taˀ laˀ.

¹⁷—Saˀ chaˀ dsaˀñuuhˀ kyaanˀ —
gaˀjähʔ dsaˀmëʔ heˀ siiyhˀ.

—Jaˀbaˀ dsooˀ heˀ maˀjähʔ, saˀ
chaˀ dsaˀñuuhˀ kyaahˀ. ¹⁸Jëehʔ
hñaˀ dsaˀñuuhˀ hiˀ maˀläˀkyaahˀ,
hihˀ hiˀ kyaahˀ naˀ, jaˀ heˀ dsaˀñuuhˀ
kyaahˀ heˀ. Heˀ dsooˀ naˀ maˀjähʔ —
gaˀjähʔ Jesús siiyhˀ.

¹⁹—Dsaˀjòøhˀ kyaanˀ, goˀ hiˀ ngëëˀ
juuˀ kihˀ Dio baˀ hneˀ laanˀ. ²⁰Läˀjëëˀ
dsaˀ maˀgyuhˀ kyaˀ jnäähˀ dsaˀ
samaritano gaˀhnaayhˀ Dio jeeˀ
chihˀ mohˀ laˀ, mahˀ hnähʔ dsaˀ
judiu jwahˀ hnähʔ, jwiˀ Jerusalén
baˀ jeeˀ hnäahnˀ Dio —gaˀjähʔ
dsaˀmëʔ heˀ siiyhˀ.

²¹—Dsaˀmëʔ, jmeeˀ dsooˀ heˀ
jwahnˀ laˀ. Llooˀ koqˀ jmiˀ, niˀ mohˀ
laˀ niˀ jwiˀ Jerusalén saˀ hnaahˀ
hnähʔ Tääʔ. ²²Saˀ kyuuˀ hnähʔ hiˀ
naˀ hnaahˀ hnähʔ. Pero jnäähˀ dsaˀ
judiu, kyuuˀ baˀ jnäähˀ, hiˀ naˀ hiˀ
hnäähˀ jnäähˀ, jëehʔ taˀlaˀ kihˀ dsaˀ
judiu baˀ jaˀ heˀ dsaˀlääʔ dsaˀ. ²³Jäˀ
koqˀ horˀ, hiˀ horˀ jaˀ laˀ naˀ gaˀjuhˀ.
Hiˀ dsooˀ hnaahˀ Tääʔ, hnaayhˀ läˀ
hnøøˀ Jmiˀlleˀ Naˀngiˀ hiˀ kyaahˀ
juˀdsooˀ kaˀlähʔ. Jëehʔ Tääʔ hnäayˀ
dsaˀ hiˀ hnaayhˀ läˀjaˀ. ²⁴Jmiˀlleˀ baˀ
lääˀ Dio. Läˀjëëˀ hiˀ hnaayhˀ, jmeeˀ
biˀ kiyhˀ hnaayhˀ kyaahˀ jmiˀlleˀ

hiˀ kyaahˀ juˀdsooˀ —gaˀjähʔ Jesús
siiyhˀ.

²⁵—Jnäʔ manˀ heˀ jaˀ hiˀ jähʔ
Mesía kihˀ, hiˀ jähʔ dsaˀcheeˀ Cristo.
Waˀraˀ jayˀ, hiˀ heˀ miˀjnäähˀ haˀ läˀ
laˀ läˀjëˀ juuˀ laˀ —gaˀjähʔ dsaˀmëʔ
heˀ siiyhˀ.

²⁶Mahˀ gaˀjähʔ Jesús:

—Hiˀ heˀ heˀ jnäʔ hiˀ hlëehˀ kyaahˀ
hneˀ.

²⁷Horˀ jaˀ yaˀnøøˀ jnäähˀ discipulo
kyaayˀ. Peerˀ gaˀläˀdsaˀ dsëˀ jnäähˀ
maˀ gaˀjëëˀ jnäähˀ llaˀ Jesús juuˀ
kyaahˀ jaˀ dsaˀmëʔ. Pero niˀ jaˀ
saˀ gaˀtuuˀ dsëˀ maˀ ngiˀ juuˀ heeˀ
juuˀ jaˀ maˀ llayˀ, hiˀ heˀlaˀ maˀ
hlëeyhˀ kyaahˀ dsaˀmëʔ heˀ. ²⁸Jeeˀ
jaˀ gaˀchihʔ dsaˀmëʔ miˀdsuuˀ kiyhˀ
mahˀ ngaayhˀ taˀ jeeˀ jwiˀ, naˀchiyyhˀ
läˀjëëˀ dsaˀ:

²⁹—Maˀnøønˀ maˀjëënˀ jaˀ
dsaˀñuuhˀ hiˀ maˀsiihˀ jnäʔ läˀjëˀ
goˀteˀ heˀ maˀjmeenˀ. ¿Cheˀ jaˀ hiˀ
heˀ ooˀ Cristo hiˀ hiiˀ juuˀ kihˀ?

³⁰Läˀchahʔ jaˀ gaˀhwëëˀ dsaˀ hiˀ
maˀ chaˀ jeeˀ jwiˀ jaˀ, naˀnäayˀ
naˀjëëyˀ. ³¹Taˀkoˀjiˀhˀ jaˀ maˀ chuˀ
jnäähˀ kyaayhˀ:

—Taˀjwohˀ, kuhˀhihˀ.

³²Mahˀ gaˀsiiyhˀ jnäähˀ:

—Chaˀ baˀ heˀ kuhˀ heˀ saˀ
kyuuˀ hnähʔ.

³³Heˀjaˀ gaˀngiˀ jnäähˀ juuˀ kihˀ
dsaˀkyaahˀ jnäähˀ:

—¿Cheˀ chaˀ jaˀ hiˀ maˀjaˀ hiˀ
maˀyaˀkaˀ heˀ kuyhˀ?

³⁴Mahˀ gaˀjähʔ Jesús siiyhˀ
kaˀlähʔ:

—Heˀ jmeenˀ läˀ hnøøˀ hiˀ gaˀcheeˀ
jnäʔ mahˀ miˀhñaanˀ taˀ kiyhˀ, heˀ jaˀ
baˀ maˀ heˀ jmeeˀ dsaˀkëënˀ. ³⁵¿Jaˀ
jwahˀ hnähʔ, hnøøˀ gaˀkyëˀ sihˀ
mahˀ choohˀ dsaˀ taˀ kihˀ? Pero jnäʔ

jwahn⁺, chooh⁺ hnäh⁺ nēh⁺ mah⁺ jēē⁺
da⁺ hnäh⁺ lä⁺kaa⁺ jee⁺ tääh⁺ dsa⁺ hī⁺
laa⁺ lä⁺koo⁺ mi⁺ju⁺ he⁺ ma⁺ää⁺ he⁺
ma⁺le⁺ chooh⁺ dsa⁺. ³⁶Hī⁺ chaah⁺
dsa⁺ liyh⁺ ba⁺ jīney⁺. He⁺ chaayh⁺
dsa⁺ mah⁺ chaa⁺ tää⁺, la⁺ lä⁺koo⁺
he⁺ chooyh⁺ mi⁺ju⁺ mah⁺ sa⁺ hee⁺
jih⁺koh⁺. Kyaah⁺ lä⁺ja⁺, ko⁺joh⁺ ba⁺
lä⁺chaa⁺ llu⁺ hī⁺ ga⁺jngēē⁺ kyaah⁺
hī⁺ ga⁺chooh⁺ ta⁺. ³⁷Heh⁺ lä⁺ jāh⁺ juu⁺
la⁺, la⁺ ju⁺dsoo⁺: “Jñah⁺ ba⁺ hī⁺ jngēē⁺,
hi⁺ jñah⁺ ba⁺ hī⁺ chooh⁺ ta⁺.” ³⁸Jnä⁺
ga⁺cheen⁺ hnäh⁺ mah⁺ chooh⁺ hnäh⁺
ta⁺ he⁺ sa⁺ ga⁺jñeeh⁺ hnäh⁺. Jñah⁺ ba⁺
ga⁺kēē⁺ ta⁺ kih⁺, mah⁺ hnäh⁺ ga⁺taah⁺
hnäh⁺ jee⁺ la⁺ ta⁺ kiyh⁺ mah⁺ koo⁺
chooh⁺ ba⁺ hnäh⁺ ta⁺ ja⁺ —ga⁺jäh⁺
Jesús siiyh⁺.

³⁹He⁺ja⁺ jwēē⁺ samaritano, hī⁺
chaa⁺ jee⁺ jwii⁺ ja⁺ ga⁺lä⁺dsoo⁺ dsē⁺
kih⁺ Jesús, lä⁺koo⁺ ma⁺ ga⁺nuuy⁺
juu⁺ kih⁺ dsa⁺mē⁺ hī⁺ ga⁺jäh⁺: “Lä⁺jē⁺
ba⁺ he⁺ ma⁺jmeen⁺ ma⁺siiyh⁺ jnä⁺.”

⁴⁰He⁺ja⁺ ya⁺nää⁺ samaritano he⁺
ya⁺jēē⁺ Jesús mah⁺ ga⁺chuuy⁺
kyaayh⁺, ga⁺siiyh⁺:

—Jä⁺ kyaah⁺ jnääh⁺ jee⁺ la⁺.

He⁺ja⁺ ga⁺jäy⁺ to⁺ jmi⁺ jee⁺ ja⁺.

⁴¹Jwēē⁺ ga⁺ dsa⁺ ga⁺lä⁺dsoo⁺ dsē⁺
ma⁺ ga⁺nuuy⁺ he⁺ ma⁺ hlēēyh⁺ ja⁺.

⁴²Lä⁺jēē⁺ hī⁺ he⁺ ma⁺ siih⁺ dsa⁺mē⁺
he⁺:

—Ja⁺ ma⁺la⁺ juu⁺ kyah⁺ hne⁺ jmee⁺
jnääh⁺ dsoo⁺, hñaa⁺ jnääh⁺ ma⁺nū⁺
jnääh⁺ juu⁺ kiyh⁺. Na⁺ ba⁺ ra⁺ si⁺
ma⁺ñē⁺ jnääh⁺ ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺, hī⁺ he⁺
he⁺ Cristo, hī⁺ lää⁺ dsa⁺ jmi⁺gyu⁺.

**Ga⁺mi⁺hlää⁺ Jesús chih⁺ kyaä⁺
jaa⁺ dsa⁺jōōh⁺ kyaä⁺ rey**

⁴³Ma⁺ngēē⁺ to⁺ jmi⁺ ja⁺, ya⁺hēē⁺
Jesús jee⁺ ja⁺, ngaayh⁺ ta⁺ Galilea.

⁴⁴(Hñii⁺ Jesús ga⁺jäh⁺, jaa⁺ hī⁺ ngēē⁺

juu⁺ kih⁺ Dio jee⁺ jwii⁺ gooy⁺ sa⁺
hnää⁺ dsih⁺.) ⁴⁵Ma⁺ ga⁺llaayh⁺ hwa⁺
Galilea, dsa⁺ hī⁺ ma⁺ chaa⁺ jee⁺ ja⁺
ga⁺heeyh⁺ bih⁺ llu⁺, kih⁺ he⁺ ga⁺jēē⁺
he⁺ juh⁺gaa⁺ he⁺ ga⁺jmee⁺ Jesús ma⁺
ga⁺tē⁺ jmi⁺ kuyh⁺ borrego mäh⁺ jwii⁺
Jerusalén. Jēēh⁺ na⁺nää⁺ dsa⁺ he⁺
ka⁺läh⁺ ma⁺ ga⁺tē⁺ jmi⁺ ja⁺.

⁴⁶Koo⁺ ka⁺läh⁺ ga⁺llooy⁺ jwii⁺
Caná he⁺ na⁺heē⁺ hwa⁺ Galilea, jee⁺
ga⁺jmeey⁺ jmi⁺dsē⁺ ba⁺ ga⁺lii⁺ jmi⁺
mi⁺jēh⁺. Jee⁺ jwii⁺ Capernaum ja⁺,
ma⁺ chaa⁺ jaa⁺ dsa⁺jōōh⁺ kyaä⁺ rey
hī⁺ ma⁺dsaah⁺ jaa⁺ chih⁺ kyaä⁺. ⁴⁷Lä⁺
ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁺jōōh⁺ he⁺ ya⁺hēē⁺
Jesús hwa⁺ Judea jayh⁺ ta⁺ hwa⁺
Galilea, he⁺ja⁺ neey⁺ ga⁺mi⁺jēey⁺
mah⁺ ga⁺chuuy⁺ kyaah⁺, ga⁺siiyh⁺:

—Man⁺ mah⁺ mi⁺hlääh⁺ chih⁺
kyaan⁺ hī⁺ ma⁺kyaä⁺ dsa⁺juu⁺.

⁴⁸He⁺ja⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Sa⁺ heeh⁺ hnäh⁺ wa⁺ra⁺ jāh⁺ kih⁺
sa⁺ jmeen⁺ he⁺ juh⁺gaa⁺ he⁺ jēēh⁺
hnäh⁺.

⁴⁹—Dsa⁺jōōh⁺ kyaan⁺, ma⁺nōōn⁺
ga⁺jūh⁺, jää⁺ sa⁺ ga⁺ma⁺juu⁺ chih⁺
kyaan⁺ —ga⁺jäh⁺ dsa⁺jōōh⁺ he⁺
siiyh⁺.

⁵⁰Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Gwaah⁺ ba⁺ hne⁺ kyah⁺, chaa⁺ ba⁺
chih⁺ kyaah⁺.

Dsa⁺jōōh⁺ he⁺ ga⁺jmeey⁺ ba⁺ dsoo⁺
dsēy⁺ ma⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús lä⁺ja⁺, mah⁺
ngaayh⁺. ⁵¹Ni⁺ sa⁺ ga⁺ma⁺llaayh⁺ kiyh⁺,
ya⁺nää⁺ dsa⁺ kyaay⁺ ga⁺mi⁺jēey⁺, mah⁺
ga⁺jmeeyh⁺ juu⁺, ga⁺jäyh⁺:

—Ma⁺jä⁺ ba⁺ kih⁺ chih⁺ kyaah⁺.

⁵²Mah⁺ ga⁺ngii⁺ dsa⁺jōōh⁺ he⁺ juu⁺
kih⁺ dsa⁺ kyaay⁺:

—¿Hee⁺ hor⁺ ga⁺lōō⁺ chaay⁺ llu⁺?

Mah⁺ ga⁺jäh⁺ dsa⁺ kyaay⁺:

—Lloo⁺, ko⁺hī⁺ gyii⁺, ya⁺hii⁺ lii⁺
kiyh⁺.

⁵³ Mah' ga-lä-dsooh~ dsë' jmiî-
chih' he', ja-ba' hor~ ja- ga-jäh'
Jesús: "Chaa- ba' chih' kyaah'."
He-ja- cha-gamiih- ga-lä-dsoo' dsëy'
lä-kye- hi- chaa- cha'neh' kiyh'.

⁵⁴ Jee' la- ga-të' to' he- juh gaa-
he- ga-jmee' Jesús, ma' ya-hëëy'
hwa' Judea ngaayh' ta' hwa' Galilea.

Ga-mi-hlää' Jesús jaa-
hi- sa' liih' goo- tii'

5 Ma-ngëë' he- ja-, ngoo' Jesús
ta' Jerusalén. Ma-ja- ma'
tääh' dsa- judiu jmiî. ² Jee' jwii-
Jerusalén chih' koo- na'hyah- jee'
dsa-ha' jmiî, jäh' Ho'haah' kih'
Oveja. Jee' ja- chee- Betesda kyaah'
juu' hebreo. Ma' cha- lä-ku' lä-jii'
kih' jmi-too' ja- hña' jee' kih' hoo'
na'hii'. ³ Jee' ja- ma' saa' jwëë' hi-
dsaah', hi- tuu, hi- jluuh', kyaah'
hi- sa' le' ngë', ma' jøøy- he- hor~
jeh' jmiî. ⁴ Jëëh' ma' lih' koh' ba'
ma' jñaä' jaa- ángel jee' haa' jmiî-
ja-, mah' ma' kah- ma' gwëyh~.
Ma-la' ma-kah' ma-gwëh' jmiî- ja-,
hi- ga-tëë' to-në' dsa-he' neh' jmiî-
ja-, dsa-jä' go-te' kiyh' wa' he- cha-
he- dsoo' he- laay'. ⁵ Jee' ja- ma' hää'
jaa- dsa-nuuh- hi- ma-hya- gyii'gya'
jña' ji-në- dsaah'. ⁶ Ma' ga-jëë' Jesús
dsa- he' na'kyaay' jee' ja-, ñe- bih'
he- ma-lä-hii' dsaah' dsa- he', mah'
ga-siiyh~:

—¿Che' hnooh- jä' kyah'? —ga-jäh'
Jesús siiyh~.

⁷ —Sa- chaa- ni- jaa- hi- taah- jnä'
cha' jmiî- na' wa-ra- ga-kah' ga-gwëh'.
Jää' ga' jñah' taah- hñii', ja-ga' lloo-
jnä' —ga-jäh' dsa-dsaah' he' siiyh~.

⁸ —Noo- jee' kyaah' na-, kii' jii'
kyah' mah' ngë' —ga-jäh' Jesús
siiyh~.

⁹ Lä- chah' ja- ga-jä' kiyh' mah'
ga-kooy' jii' kiyh', ngaayh'. Jmiî-
ja- ma' la' jmiî- he- teeh- dsa- dsë'.
¹⁰ He-ja- ga-jäh' dsa-ta' judiu siiyh-
hi- ga-jä' kih' he':

—Jmiî- he- teeh- dsa- dsë' ba'
na', sa- cha- jwë' koooh' jii' kyah'
—ga-jäyh'.

¹¹ —Hi- ma-mi-hlää' jnä', hi- he'
ma-siih- jnä': "Kii' jii' kyah' mah'
ngë'" —ga-jäh' hi- ma-dsaah' he'.

¹² —¿Hi- na-, hi- ma-siih- hne':
"Kii' jii' kyah' mah' ngë'"? —ga-jäh'
dsa-ta' he'.

¹³ Pero dsa-nuuh- he', sa-
ga-lä-kyuuy- hi- he' hi-
ga-mi-hlääy', jëëh' Jesús ga-ääh'
go-te- jee' kih' jwëë' dsa- hi- ma'
tääh' jee' ja-. ¹⁴ Ma-ngëë' he- ja-,
ga-jee' Jesús dsa- he' ka-läh' jee'
chih' gwah- ja- mah' ga-siiyh~:

—Jëë- da', na' he- ma-jä' kyah',
mo-to- jmee- ga-dso'kye-, mah' sa-
jä- he- hliih' ga-në' kyah' —ga-jäh'
Jesús siiyh~.

¹⁵ Ja-ga' ngooy' na' jmeeyh' juu'
kih' dsa-ta' judiu, na'chiyh~:

—Jesús ba' he' hi- ga-mi-hlää' jnä'
—ga-jäyh'.

¹⁶ Kih' he-ja- ba' ja-, ma' hnooh-
dsa-ta' he' ha- lä- jwë' jee' ma'
jngëëyh' Jesús, jëëh' ma' mi-hlääy'
wa' hi- cha- hi- jmiî- he- teeh- dsa-
dsë'. ¹⁷ Mah' ga-jäh' Jesús siiyh~:

—Tää' kyaan', jmee' ta' lä-jiih' na',
hi- ja-ba' lä-ja- jmee- jnä' ka-läh'.

¹⁸ He-ja- cha-gamiih- ma' hnooh-
dsa-ta' he' ha- lä- jee' ma' jngëëyh'
Jesús. Ja- ma-la' kih' he- sa- ma'
høøy- jmiî- he- teeh- dsa- dsë',
lä-kye- kih' he- ma' jäyh': "Dio laa'
Tää' kyaan'," ma' jmäy- hñiiy'
kwee' kyaah' Dio.

Jesús jmeē⁺ chaā⁻ dsa⁻ tää^ʔ

¹⁹Koo⁻ ka⁻läh^ʔ ga⁻jēh⁻ Jesús juu¹ kiyh¹, ga⁻siyh¹:

—Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo^ʔ jwēēhn⁻ hnäh^ʔ.

Joō^ʔ Dio sa⁻ le⁻ jmeē⁻ ni⁻ miih⁻ jee⁻ tēēy⁻ hñiiy⁻. He⁻ jēēy⁻ jmeē⁻ Jmiiy⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ jmeey⁻. Lā⁻ jē⁻ he⁻ jmeē⁻ Tää⁻, ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ kwee⁻ go⁻ te⁻ jmeē⁻ Jooy^ʔ ka⁻läh^ʔ. ²⁰Hnäā⁻ ba⁻ Tää⁻ Joō^ʔ, hi⁻ mi⁻ jnäāy⁻ kiyh¹ lā⁻ jē⁻ he⁻ jmeey⁻. Pero cha⁻ ga⁻ miih⁻ he⁻ juh⁻ gaā⁻ lā⁻ koh⁻ ga⁻ he⁻ jmeey⁻ la⁻, mi⁻ jnäāy⁻ kih¹ Jooy^ʔ ta⁻ chanē⁻, lā⁻ jiih⁻ lā⁻ dsaā⁻ hoh⁻ hnäh^ʔ. ²¹Ja⁻ ba⁻ lā⁻ koo⁻ mi⁻ jiih⁻ Tää⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁻, mah¹ jmeey⁻ chaay⁻ ka⁻läh^ʔ, ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ Jooy^ʔ jmeey⁻ chaā⁻ lā⁻ jah⁻ hi⁻ hnäāy⁻. ²²Sa⁻ lla⁻ Tää⁻ ta⁻ kih¹ ni⁻ jaa⁻, ga⁻ tooyh⁻ goo⁻ Jooy^ʔ ba⁻ mah¹ llay⁻ ta⁻ kih¹ lā⁻ jēē⁻. ²³Mah⁻ lā⁻ ja⁻ lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ jmeē⁻ juuh⁻ kih¹ Joō^ʔ Dio lā⁻ koo⁻ jmeey⁻ juuh⁻ kih¹ Tää⁻. Hi⁻ sa⁻ jmeē⁻ juuh⁻ kih¹ Jooy^ʔ, sa⁻ jmeey⁻ juuh⁻ kih¹ Tää⁻ hi⁻ ga⁻ cheey⁻.

²⁴Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo^ʔ jwēēhn⁻ hnäh^ʔ, hi⁻ nuu⁻ juu⁻ kin⁻ hi⁻ jmeey⁻ dsoo⁻ dsēy⁻ kih¹ hi⁻ ga⁻ cheē⁻ jnä⁻, chaay⁻ tää⁻ ba⁻. Sa⁻ jā⁻ dso⁻ jwiī⁻ nē⁻ kiyh¹. Lla⁻ he⁻ ma⁻ juuy⁻, ma⁻ tēēyh⁻ jee⁻ chaay⁻ tää⁻. ²⁵Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo^ʔ jwēēhn⁻ hnäh^ʔ. Jā⁻ koo⁻ hor⁻, hi⁻ hor⁻ ja⁻ la⁻ na⁻. Ma⁻ tē⁻ jee⁻ nuu⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ na⁻ juu⁻ juu⁻ kih¹ Joō^ʔ Dio. Hi⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ nuu⁻ kiyh¹, mo⁻ so⁻ juuy⁻. ²⁶Jēēh⁻, Tää⁻, kih¹ hñii⁻ bih⁻ na⁻ jiih⁻. Ja⁻ ba⁻ lā⁻ ja⁻ ga⁻ kway⁻ jwē⁻ he⁻ na⁻ jiih⁻ kih¹ hñii⁻ Jooy^ʔ ka⁻läh^ʔ. ²⁷Hi⁻ ga⁻ hñāy⁻ llay⁻ ta⁻ kih¹ dsa⁻, lā⁻ llu⁻ he⁻ laay⁻ Hi⁻ ga⁻ lēē⁻ ngo⁻. ²⁸Ta⁻ jmeē⁻ dsaā⁻ hoh⁻ hnäh^ʔ he⁻ jwahn⁻ la⁻. Jā⁻ koo⁻ hor⁻ nuu⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ tääh⁻ to⁻ hōō⁻ tēēn⁻ kiyh¹.

²⁹Hi⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ ga⁻ jmeē⁻ he⁻ llu⁻, lā⁻ jiiyh⁻ mah⁻ tēēy⁻ jee⁻ chaay⁻ tää⁻. Hi⁻ lā⁻ jēē⁻ hi⁻ ga⁻ jmeē⁻ he⁻ hñiih⁻, lā⁻ jiiyh⁻ mah⁻ dsa⁻ nāāy⁻ kyaah⁻ dso⁻ jwiī⁻ ba⁻.

Cha⁻ ba⁻ he⁻ jmeē⁻ ju⁻dsoo^ʔ
kih¹ Joō^ʔ Dio

³⁰Ni⁻ miih⁻ sa⁻ le⁻ jmeen⁻ jee⁻ tēēn⁻ hñiin⁻. Lā⁻ koo⁻ te⁻ man⁻ kih¹ Tää⁻ kyaan⁻, ko⁻ ja⁻ ba⁻ te⁻ llan⁻ ta⁻ kih¹ dsa⁻. Hi⁻ kyaah⁻ ju⁻dsoo^ʔ jmah⁻ ba⁻ llan⁻ ta⁻, jēēh⁻ sa⁻ hnoohn⁻ he⁻ hnoon⁻ hñiin⁻. Hnoohn⁻ he⁻ hnōō⁻ Tää⁻ hi⁻ ga⁻ cheē⁻ jnä⁻ ba⁻. ³¹Cher⁻ mah⁻ hñiin⁻ ba⁻ jmeen⁻ ju⁻dsoo^ʔ kin⁻, sa⁻ jmāā⁻ ju⁻dsoo^ʔ kin⁻ lā⁻ ja⁻. ³²Chaā⁻ ga⁻ jñah⁻ hi⁻ jmeē⁻ ju⁻dsoo^ʔ kin⁻. Jnä⁻ man⁻, ju⁻dsoo^ʔ he⁻ jmeey⁻ kin⁻, la⁻ dsoo⁻. ³³Ga⁻ cheēh⁻ hnäh⁻ dsa⁻ hi⁻ na⁻ ngii⁻ juu⁻ kih¹ Jwaa⁻, hi⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ ga⁻ jāyh⁻ ja⁻, la⁻ ju⁻dsoo^ʔ. ³⁴Sa⁻ jmeē⁻ biī⁻ ki⁻ jnä⁻ ju⁻dsoo^ʔ kih¹ dsa⁻. He⁻ llu⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ba⁻ ja⁻, he⁻ ga⁻ jmeē⁻ Jwaa⁻ ju⁻dsoo^ʔ kin⁻, mah⁻ lā⁻ ja⁻ lāāh⁻ hnäh⁻. ³⁵Hi⁻ he⁻ ma⁻ laa⁻ lā⁻ koo⁻ wa⁻ je⁻ he⁻ na⁻ hih⁻ mah⁻ ma⁻ kwa⁻ jmēē⁻. Hi⁻ ga⁻ lā⁻ chaā⁻ hnäh⁻ llu⁻ miih⁻ jmiī⁻ kyaah⁻ juu⁻ he⁻ ga⁻ kway⁻ ja⁻. ³⁶Pero cha⁻ ga⁻ jyoh⁻ he⁻ jmeē⁻ ju⁻dsoo^ʔ kin⁻ he⁻ juuh⁻ ga⁻ lā⁻ koh⁻ ga⁻ ju⁻dsoo^ʔ he⁻ ga⁻ jmeē⁻ Jwaa⁻. Lā⁻ jē⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻ kwēēh⁻ Dio jnä⁻ mah⁻ mi⁻ ten⁻, jā⁻ ba⁻ ta⁻ he⁻ jmeen⁻ la⁻, jmeē⁻ ju⁻dsoo^ʔ kin⁻, Tää⁻ ba⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻ cheē⁻ jnä⁻. ³⁷Hi⁻ Tää⁻ hi⁻ ga⁻ cheē⁻ jnä⁻, ga⁻ jmeey⁻ ju⁻dsoo^ʔ kin⁻ ka⁻läh^ʔ. Ni⁻ koo⁻ hā⁻ sa⁻ ga⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ lā⁻ ma⁻ ga⁻ hlēēyh⁻, ni⁻ lā⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁻ jēēh⁻ hñih⁻. ³⁸Hi⁻ ni⁻ sa⁻ ga⁻ jā⁻ juu⁻ kiyh¹ neh⁻ tuh⁻ hoh⁻ hnäh⁻, kih¹ he⁻ sa⁻ heeh⁻ hnäh⁻ kih¹

hi ga⁺cheey¹. ³⁹Ja⁻ hēh⁻ da⁻ hnāh⁺ kwee⁻ lā⁻koo⁻ na⁻si⁻ juu¹ kih¹ Dio. Jēeh⁺, laah⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ juu¹ na⁻ chaa⁻ hnāh⁺ tāā⁺. Ja⁻ba⁺ juu¹ na⁻ jmee⁺ ju¹dsoo⁺ kin⁺ ka⁻lāh⁺. ⁴⁰Ni⁻ lā⁻ja⁻ sa⁺ hnooh⁻ hnāh⁺ juu¹ kin⁺ mah¹ jmeen⁻ chaa⁻ hnāh⁺ tāā⁺.

⁴¹Ja⁻ he⁻ hnoon¹ mah¹ leen⁺ jōōh¹ cha⁻nē⁻ dsa⁻. ⁴²Jnā⁺ kyūun⁺ hnāh⁺, man⁺ kwee⁻ sa⁺ hnaah⁺ hnāh⁺ Dio. ⁴³Jnā⁺ ma⁻jan⁻ kyaah⁺ mada⁻ kih¹ Tāā⁺, mah¹ hnāh⁺ sa⁺ heeh⁺ jnā⁺. Pero wa⁻ra⁻ ja⁻ jnāh⁺ lā⁻ hyoh⁻ dsēy¹ hñi⁺y⁺, tāā⁺ sa⁺ tāāh⁺ hnāh⁺ jmeeh⁻ he¹ kih¹ hi⁻ he⁻. ⁴⁴Ha⁻ lā⁻ja⁻ lā⁻dsoo⁺ hoh⁺ hnāh⁺, jēeh⁺ hnooh⁺ hnāh⁺ ha⁻ lā⁻ jee⁺ leeh⁺ hnāh⁺ kaah⁺ cha⁻nē⁻ dsa⁻kyaah⁺ hnāh⁺ hi⁺ sa⁺ hnooh⁺ hnāh⁺ mah¹ leeh⁺ hnāh⁺ kaah⁺ cha⁻nē⁻ Dio. ⁴⁵Ta⁺ jmee⁻ hnāh⁺ hū⁺dsē⁻ jnā⁺ hnēen⁻ hnāh⁺ cha⁻nē⁻ Tāā⁺ kyaan⁺. Moisé, hi⁻ kyeh⁺ hnāh⁺ o⁻jōh⁻ dsē⁻ kih¹, hi⁻ he⁻ ba⁺ hnēē⁻ hnāh⁺. ⁴⁶Wa⁻ra⁻ jāh⁺ kih¹ jmeeh⁻ hnāh⁺ dsoo⁺ hoh⁺ he⁻ ga⁺jāh⁺ Moisé, lā⁻ja⁻ jmeeh⁻ hnāh⁺ dsoo⁺ hoh⁺ juu¹ kin⁺ ka⁻lāh⁺. Jēeh⁺, he⁻ ga⁺si⁺y⁺ ja⁻, hlēeh⁺ kin⁺ ba⁺ ja⁻. ⁴⁷Pero cher⁺ mah⁺ sa⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺ dsoo⁺ hoh⁺ he⁻ ga⁺si⁺y⁺ ja⁻, ha⁻ ba⁺ lā⁻ja⁻ lā⁻dsoo⁺ hoh⁺ hnāh⁺ juu¹ kin⁺.

Ga⁺āāh⁻ Jesús hñā⁺ mil dsa⁻nūuh⁻
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

6 Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ngoo¹ Jesús ta⁺ hngaah⁻ kō⁻taa⁻ jmi⁻juuh⁻ he⁻ hla⁻ hwa¹ Galilea, ja⁻ba⁺ he⁻ jāy⁺h⁺ kih¹ Tiberia. ²Jwēē⁻ dsa⁻ ma⁺ chaa⁻ kaah⁻ kiy¹, kih¹ he⁻ ma⁺ jēēy⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ juh⁺gaa⁻ he⁻ ma⁺ jmeey⁻ lā⁻koo⁻ hā⁺ ma⁺ mi⁻hlāāy⁻ hi⁻ dsaah⁺. ³Ja⁻ga⁺ ga⁺wii¹ Jesús ta⁺ jee⁺ chih¹ koo⁻ lle⁻kōh⁺ mah¹ jee⁺ ja⁻ ga⁺tooh⁻

jnāāh¹ discípulo kyaay⁺. ⁴Jmii⁺ ja⁻ ma⁻ya⁻jāh⁺ tē¹ jmii⁺ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego māh¹. ⁵Ma⁺ ga⁺jēē⁻ Jesús jwēē⁻ jwē⁺te dsa⁻ hi⁻ ya⁻nāā¹ mah¹ ga⁺si⁺y⁺ Felipe:

—¿Ha⁻ ba⁺ dsa⁻nōōn¹ dsa⁻lān⁺ miih⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ la⁻?

⁶Pero he⁻ ga⁺jāy⁺h⁺ lā⁻ja⁻, he⁻ ma⁺ hnōōy¹ ma⁺ jēēy⁻ hee⁻ ja⁻ ma⁺ jāh⁺ Felipe. Jēeh⁺ kyūuh⁺ bih¹ ha⁻ lā⁻ jmeey¹. ⁷Mah¹ ga⁺jāh⁺ Felipe:

—Sa⁺ lee⁺ tō¹ hñā⁻loo⁺ jmii⁺ ta⁺ he⁻ kyaah⁺ lān⁺ he⁻niih⁻ mah¹ tēē¹ lā⁻jēē⁻ dsa⁻ ma⁺ miih⁺.

⁸Mah¹ ga⁺jāh⁺ jaa⁻ discípulo kyaay⁺, André⁺ oōh⁻ Simón Pee⁺:

⁹—Jee⁺ la⁻ hāā⁺ jaa⁻ chih⁻ hi⁻ kye⁻ hñā⁺ he⁻niih⁻ he⁻ na⁻la⁻ kyaah⁺ cebada, kyaah⁺ uu⁺ hmooh⁻ māh¹. Pero ha⁻ lee⁺ he⁻ oo⁺ kih¹ lā⁻jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ tāāh⁺ na⁻ —ga⁺jāy⁺h⁺.

¹⁰—Chiih⁺ lā⁻jēē⁻ dsa⁻ na⁻, wa⁺ dsa⁻taay⁺h⁺ wa⁺ gyay⁻ hwa¹ —ga⁺jāh⁺ Jesús.

Jee⁺ ga⁺taay⁺h⁺ ja⁻, ma⁺ cha⁻ cha⁻miih⁻ nuu⁻. Kih¹ lā⁻jēē⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁺taah⁺ jee⁺ ja⁻, ma⁺la⁻ dsa⁻nūuh⁻ ma⁺ tēē¹ koo⁻ hñā⁺ mil. ¹¹Ga⁺ka¹ Jesús he⁻niih⁻ ja⁻, ga⁺kway⁺ ti⁺hmaah⁺ kih¹ Dio. Ma⁺la⁻ ma⁺kway⁺ ti⁺hmaah⁺, ga⁺jmeey⁺ jwi⁺ he⁻niih⁻ ja⁻ mah¹ ga⁺kwēēy¹ discípulo. Hi⁺ ja⁻ba⁺ lā⁻ja⁻ ga⁺jmeey⁺ discípulo kyaah⁺ hi⁻ ma⁺ tāāh⁺ hwa¹. Hi⁺ ja⁻ba⁺ lā⁻ja⁻ ga⁺jmeey⁺ kih¹ hmooh⁻ māh¹ he⁺, ga⁺kwēēy¹ dsa⁻ ha⁻ koo⁻ jiih¹ ma⁺ hnōō¹ lā⁻jaa⁻ lā⁻jaay⁻. ¹²Ma⁺la⁻ ma⁺kēē⁻ lā⁻jēē⁻ dsa⁻, ga⁺jmeey⁺ Jesús mada⁻ kyaa⁺ jnāāh¹ discípulo:

—Juuh⁻ hnāh⁺ lā⁻jē⁻ jwi⁺ he⁻ ma⁺chaa⁻ na⁻ mah¹ sa⁺ heē⁺.

¹³Ma⁺la⁻ ma⁺juuh⁻ lā⁻jē⁻ jwi⁺ he⁻ ga⁺chaa⁺ ja⁻, ga⁺kah⁺ gya⁺tō¹ sa⁺miih⁻

jwi' kih' hñā' he'ñiih' he' ma' na-la' kyaah' cebada. ¹⁴Ma' ga+jëë' dsa- he', he' juh-gaa- he' ga+jmee' Jesús jee' ja-, ga+jäyh':

—Ma'ra' ju'dsoo', hi' na' he' hih' dsa- hi' ngëë' juu' kih' Dio hi' ga+jäh' dsa- kih' jä' jmi-gyuu' la-.

¹⁵Pero ma'liih' ba' Jesús, he' hnøø' dsa- lä' bii' lä' jaa' ma' tēy' mah' ma' jmäy' rey kyaay', he' ja- koo' ka-läh' ga'wiyy' ta' lle'koh' ja' mah' ga+jäy' hñiiy'.

Ga+ngë' Jesús në' jmi-

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶Ma' ga+nuu' jmi' ja-, ma'la' jnääh' discípulo ba' ga+jñaa' jnääh' ta' cha'hoo' jmi'juh' ja-.

¹⁷Ga'tooh' jnääh' neh' na'moo' mah' ga+nøø' jnääh' haa' jnääh' jmi'juh' ja-, ta' hngaah' jee' chee' Capernaum. Ma-na-hoo' go-te' hor' ja' ni' sa' ga' ma-jah' Jesús.

¹⁸Pero ja' koo' lle' tä', lä' jiih' ga+løø' hlüh' jmi'. ¹⁹Ma-lä-øøy' koo' hñā' jñii' kilómetro në' jmi', ma' ga+jëë' jnääh' Jesús ja' ya+jäyh' kih' na'moo', ngëy' në' jmi', mah' ga+lā'gah' jnääh'. ²⁰Pero ga+jäh' Jesús siiyh' jnääh':

—Jnä' ba' la-, ta' wa' gah' hnäh'.

²¹Ja-ga' ga+heeh' jnääh' lä'kaa- tuh-dsë' jnääh' neh' na'moo' ja', hi' chah' ba' ga+tëë' jnääh' hwa' jee' ga+nøø' jnääh' ja-.

Jwëë' dsa- ga+hnaah- Jesús

²²Ma' ga+jnä' jyoh' jmi', dsa- hi' ma' tääh' ta' hngaah' jee' ga+hwëë' jnääh' ja-, ga+lā'liih', ma'la' jnääh' discípulo ba' ga'tooh' jnääh' neh' koo' ba' na'moo' he' ma' hii' jee' ja-. ²³Ta'ko'jiih' ja' ga'lloo' jyoh' ga'

na'moo' he' ga+hwëë' ta' jee' jwi- Tiberia, ja-ba' koo' jee' ga+taah' hñā' mil dsa- hi' ga+kuh' jee' ja-, jee' ga+kwa' Jesús ti'hmaah' kih' Dio. ²⁴Ma' ga+jëë' dsa-, mo'so' chaa- Jesús ni' discípulo kyaay' jee' ja-, ga+taayh' neh' na'moo' he' ma' hii' jee' ja-, ga+näy' ga+hnäy' Jesús ta' jee' jwi- Capernaum.

Hñii' Jesús laa' he'ñiih'

he' jmee' chaa- dsa-

²⁵Ma' ga'lla-näy' ta' hngaah' ja-, ga+jnäy' Jesús mah' ga'siiyh':

—Ta'jwoh', ¿hee' ba' hor' ma'ñeh' hne'?

²⁶Mah' ga+jäh' Jesús siiyh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëëh' hnäh', ma-ya-nääh' hnäh' hnaah' jnä', ja' kih' he' ga+jëëh' hnäh' he' juh-gaa- he' ga+jmeen'. Hnaah' hnäh' jnä' kih' he' ga+kuh' hnäh' lä' jiih' ga+këë' hnäh' ba' ja-. ²⁷Ta' wa' hee' hoh' hnäh' kih' ma' he' dsa'lla'. Wa' hee' hoh' hnäh' kih' ma' he' sa'lla', he' jmee' chaa- dsa- tää'. He' la- na' ma' he' kwa' Hi-ga'lëë'ngo' la-. Jëeh', Tää' hi' laa' Dio, ga'hñay' jnä' kih' he' la-.

²⁸Mah' ga+ngii' dsa- he' juu' kiyh':

—¿Hee' na' ga+tëë' jnääh' jmeen' mah' jmee' jnääh' lä' hnøø' Dio? — ga+jäh' dsa- he'.

²⁹—He' la' ba' hnøø' Dio jmeeh' hnäh', he' jmeeh' hnäh' dsøø' hoh' kih' hi' ga+cheey' —ga+jäh' Jesús siiyh'.

³⁰—¿Hee' koo' he' juh-gaa- heeh' jnääh', mah' jëë' jnääh', ja' ga' jmee' jnääh' dsøø' dsë' jnääh' kyah'? ¿Ha- lä' la' he' jmeeh' mah' jëë' jnääh'? ³¹Dsa- ma'gyuh' kyaay' jnääh' ga+kuyh' maná jee' la' hwa'

ki⁺ ja⁻, lä⁺ko^o na⁻si⁻ juu⁺ kih⁺
Dio: “He⁻ni⁺ih⁻ he⁻ ja⁺ gyuu^h ba⁺ ja⁻,
ga⁺kwëeh⁺ dsih⁺ mah⁺ ga⁺kuyh⁺” —
ga⁺jäh⁺ dsa⁻ siyh⁺.

³²—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn⁻
hnäh⁺, ja⁺ he⁺ Moisé hi⁻ ga⁺kwa⁺
he⁻ni⁺ih⁻ he⁻ ja⁺ gyuu^h. Tää⁻ kyaan⁺
ba⁺ he⁺ hi⁻ kwëëh⁻ hnäh⁺ ma⁺ra⁺
he⁻ni⁺ih⁻ he⁻ gwa⁺ gyuu^h. ³³Jëeh⁺
he⁻ni⁺ih⁻ he⁻ kwa⁺ Dio, hi⁻ he⁺ he⁺ hi⁻
ga⁺jña⁺ gyuu^h, hi⁻ jme⁺ chaa⁻ dsa⁻
jmi⁻gyuu⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús ga⁺siyh⁺.

³⁴—Kwëëh⁻ jnääh⁺ tää⁺ he⁻ni⁺ih⁻
ja⁻, Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺ —ga⁺jäh⁺ dsa⁻
he⁺ siyh⁺.

³⁵Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Jnä⁺ he⁺ laan⁺ he⁻ni⁺ih⁻ he⁻ jme⁺
chaa⁻ dsa⁻. Hi⁻ jme⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺
jnä⁺, jih⁺køh⁺ sa⁺ ja⁺ lä⁺kyoyh⁺.
Lä⁺ja⁻, hi⁻ jme⁺ dsoo⁺ dsë⁺ kin⁺,
sa⁺ ja⁺ lä⁺ki⁻ dsëy⁺ jih⁺køh⁺ jih⁺lih⁺.

³⁶Pero jwëëhn⁻ hnäh⁺ ka⁻läh⁺
lä⁺ko^o ma⁺jwëëhn⁺ hnäh⁺ jää⁺,
ma⁺ke⁺ ma⁺jëëh⁺ hnäh⁺ jnä⁺, sa⁺
ma⁺jmeeh⁺ hnäh⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺
kin⁺. ³⁷Ga⁺lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ taah⁻
Tää⁻ goon⁺, hi⁻ he⁺ go⁻nää⁺ kin⁺. Hi⁻
lä⁺jëë⁺ hi⁻ go⁻nää⁺ kin⁺, sa⁺ bee⁺
jni⁺h⁺. ³⁸Jëeh⁺, sa⁺ ga⁺jñaan⁺ gyuu^h
mah⁺ jmeen⁺ lä⁺ hnoon⁺ hñiin⁺.

Ga⁺jñaan⁺ mah⁺ jmeen⁺ lä⁺ hnøø⁺
hi⁻ ga⁺chee⁺ jnä⁺ ba⁺. ³⁹Tää⁻ hi⁻
ga⁺chee⁺ jnä⁺ hyoh⁻ dsëy⁺ lä⁺la⁻ ba⁺.
Sa⁺ hnøøy⁺ dsa⁻hëë⁺ ki⁺ jnä⁺ ni⁺ jaa⁻
hi⁻ ga⁺taayh⁻ goon⁺ mah⁺ ga⁺lä⁺jëë⁺
ba⁺ hi⁻ he⁺ mi⁺jiih⁺ wa⁺ra⁻ ga⁺të⁺
jee⁺ llaa⁺ jmi⁻gyuu⁺. ⁴⁰Hi⁻ ga⁺chee⁺
jnä⁺ hyoh⁻ dsëy⁺ lä⁺la⁻. Lä⁺jëë⁺ hi⁻
go⁻nää⁺ kih⁺ Jooy⁺ mah⁺ jme⁺ dsoo⁺
dsë⁺ kiyh⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ jmeey⁺ chaa⁻
tää⁺. Mah⁺ jnä⁺ ba⁺ mi⁺jiih⁺ jni⁺h⁺
wa⁺ra⁻ ga⁺të⁺ jee⁺ llaa⁺ jmi⁻gyuu⁺ —
ga⁺jäh⁺ Jesús siih⁺ dsa⁻ he⁺.

⁴¹He⁻ja⁻ ga⁺løø⁺ dsa⁻ judiu he⁺
cha⁻hääy⁻ hlëëyh⁺ wi⁺ kih⁺ Jesús,
kih⁺ he⁻ ma⁺ jäh⁺, laay⁺ he⁻ni⁺ih⁻ he⁻
ga⁺jyoo⁺ gyuu^h. ⁴²Lä⁺la⁻ ga⁺jäh⁺:
—¿Ja⁺ he⁺ hi⁻ na⁻ joø⁺ José? Kyuu⁻
ba⁺ jne⁺ cho⁻jmiy⁻. ¿Ha⁻ lä⁺ja⁻ he⁻
jäh⁺, ga⁺jñaay⁺ gyuu^h?

⁴³Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺
ka⁻läh⁺:

—Tu⁺ hnäh⁺ he⁻ cha⁻hääh⁺ jnä⁺.

⁴⁴Ni⁺ jaa⁻ sa⁺ le⁺ jäh⁺ kih⁺ hñii⁺ kyaah⁺
jnä⁺ cher⁺mah⁺ Tää⁻ hi⁻ ga⁺chee⁺ jnä⁺
sa⁺ ga⁺taayh⁻ goon⁺. Mah⁺ jnä⁺ ba⁺
mi⁺jiih⁺ jni⁺h⁺ wa⁺ra⁻ ga⁺të⁺ jee⁺ llaa⁺
jmi⁻gyuu⁺. ⁴⁵Lä⁺la⁻ na⁻si⁻ kooh⁻
ko⁻llaa⁺ hi⁻ ma⁺ ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio
llo⁺joo⁺: “Dio ba⁺ mi⁺tëë⁺ lä⁺jëë⁺
dsa⁻.” Lä⁺ja⁻, lä⁺jëë⁺ hi⁻ ga⁺nuu⁺
hi⁺ ga⁺lä⁺tëëy⁺ kih⁺ Tää⁻, ya⁻nääy⁺
kyaah⁺ jnä⁺.

⁴⁶Sa⁺ chaa⁻ hi⁻ ma⁻jëë⁺ Tää⁻.
Ma⁺la⁺ hi⁻ ja⁺ jee⁺ gya⁺ Dio ba⁺,
hi⁻ he⁺ ba⁺ ma⁻jëë⁺ Tää⁻. ⁴⁷Ma⁺ra⁺
ju⁺dsoo⁺ jwëëhn⁻ hnäh⁺, hi⁻ jme⁺
dsoo⁺ dsë⁺ kin⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ chaa⁻
tää⁺. ⁴⁸Jnä⁺ he⁺ laan⁺ he⁻ni⁺ih⁻ he⁻
jme⁺ chaa⁻ dsa⁻. ⁴⁹Dsa⁻ ma⁻gyuh⁻
jnän⁺ ga⁺kuyh⁻ maná jee⁺ la⁺ hwa⁺
ki⁺ ja⁻, pero ga⁺juuy⁺. ⁵⁰Pero hi⁻
la⁻ he⁺ he⁻ni⁺ih⁻ he⁻ ga⁺jyoo⁺ gyuu^h
mah⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ ga⁺kuh⁻ kiyh⁺ mo⁺so⁺
juuy⁺. ⁵¹Jnä⁺ he⁺ laan⁺ he⁻ni⁺ih⁻ jiih⁺
he⁻ ga⁺jyoo⁺ gyuu^h. Hi⁻ kuh⁺ kih⁺
he⁻ni⁺ih⁻ la⁻, chaay⁻ tää⁺ ba⁺. He⁻ni⁺ih⁻
he⁻ kwa⁺ jnä⁺, la⁺ ngo⁺ kin⁺. He⁻ja⁻
kwan⁺ mah⁺ lä⁺ja⁻ jme⁺ chaa⁻ lä⁺jëë⁺
dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús
siyh⁺.

⁵²He⁻ja⁻ dsa⁻ judiu he⁺ ga⁺ti⁻
ga⁺chooy⁺ juu⁺ kyaah⁺ øøyh⁺:

—¿Ha⁻ lä⁺ja⁻ kwa⁺ dsa⁻ na⁻ ngo⁺
kih⁺ mah⁺ kihn⁺? —ga⁺jäh⁺.

⁵³Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺:

—Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺, cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁺kuh⁺ hnäh⁺ ngo⁺ kih⁺ Hi⁺ga⁺lëë⁺ngo⁺ la⁺, hi⁺ sa⁺ huh⁺ hnäh⁺ jma⁺ kiyh⁺ ka⁺läh⁺, sa⁺ tëëh⁺ hnäh⁺ jee⁺ jmee⁺ chaah⁺ hnäh⁺ tää⁺.
⁵⁴Hi⁺ kuh⁺ ngo⁺ kin⁺ mah⁺ hiih⁺ jma⁺ kin⁺ ka⁺läh⁺, chaay⁺ tää⁺ ba⁺. Hi⁺ jnä⁺ mi⁺jiih⁺ jnih⁺ wa⁺ra⁺ ga⁺të⁺ jee⁺ llaa⁺ jmi⁺gyuu⁺. ⁵⁵Jëeh⁺ ngo⁺ kin⁺, koo⁺ he⁺ la⁺ ba⁺ ma⁺ he⁺ jmee⁺ chaa⁺ dsa⁺, lä⁺ja⁺ ka⁺läh⁺ kih⁺ hi⁺ hih⁺ jma⁺ kin⁺, koo⁺ he⁺ la⁺ ba⁺ jmee⁺ chaay⁺.
⁵⁶Hi⁺ kuh⁺ ngo⁺ kin⁺ mah⁺ hiih⁺ jma⁺ kin⁺ jäy⁺ koo⁺ hweh⁺ kyaah⁺ jnä⁺ hi⁺ jnä⁺ jän⁺ kyaayh⁺ ka⁺läh⁺. ⁵⁷Tää⁺ hi⁺ na⁺jiih⁺ ga⁺chee⁺ jnä⁺, hi⁺ jnä⁺ chaan⁺ ta⁺la⁺ kih⁺ Tää⁺. Ja⁺ba⁺ lä⁺ja⁺, hi⁺ kuh⁺ ki⁺ jnä⁺, ta⁺la⁺ ki⁺ jnä⁺ ba⁺ chaay⁺. ⁵⁸He⁺ la⁺ ja⁺, he⁺ñiih⁺ he⁺ ga⁺jyoo⁺ gyuu⁺. Sa⁺ la⁺ lä⁺ la⁺ maná he⁺ ga⁺kuh⁺ dsa⁺ ma⁺gyuh⁺ jnän⁺ hi⁺ ma⁺ra⁺ he⁺ ga⁺juu⁺ bih⁺. Pero hi⁺ kuh⁺ he⁺ñiih⁺ la⁺, chaay⁺ tää⁺ ga⁺lä⁺jë⁺ joh⁺ jmi⁺ cha⁺ ba⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús siih⁺ dsa⁺ he⁺.

⁵⁹Lä⁺jë⁺ juu⁺ la⁺ ga⁺kwa⁺ Jesús neh⁺ gwah⁺ mäh⁺ kih⁺ dsa⁺ judiu jee⁺ jwi⁺ Capernaum.

Kyaah⁺ juu⁺ la⁺ jmee⁺ chaa⁺ dsa⁺ tää⁺

⁶⁰Lä⁺ ma⁺ ga⁺nuuy⁺ juu⁺ ja⁺, jwëë⁺ discípulo kyaay⁺ ga⁺jäh⁺:

—Jwëëh⁺ la⁺ juu⁺ na⁺. ¿Hii⁺ ga⁺ mo⁺ tih⁺ dsë⁺ nuu⁺ juu⁺ na⁺?

⁶¹Ñe⁺ ba⁺ Jesús he⁺ ma⁺ tääy⁺ ma⁺ cha⁺ ma⁺ hääy⁺ kwaat⁺ kih⁺ juu⁺ he⁺ ga⁺hlëëy⁺ ja⁺, he⁺ja⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—¿Che⁺ ma⁺toh⁺ wi⁺ kyah⁺ hnäh⁺ juu⁺ kin⁺? ⁶²Ha⁺ ba⁺ lä⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ ja⁺, wa⁺ra⁺ jäh⁺ kih⁺ jëëh⁺ hnäh⁺ Hi⁺ga⁺lëë⁺ngo⁺ la⁺ wi⁺ ka⁺läh⁺ jee⁺ ma⁺ gyay⁺ jää⁺. ⁶³Jmi⁺lle⁺ ba⁺ he⁺

jmee⁺ chaa⁺ dsa⁺, pero jmi⁺ngo⁺ sa⁺ cha⁺ he⁺ le⁺ jmee⁺ ni⁺ miih⁺. Lä⁺jë⁺ juu⁺ he⁺ ma⁺jwëëhn⁺ hnäh⁺, gwa⁺ kih⁺ jmi⁺lle⁺ ba⁺ na⁺, hi⁺ lä⁺ja⁺ jmee⁺ chaa⁺ dsa⁺. ⁶⁴Pero chaa⁺ ko⁺llaa⁺ hnäh⁺ hi⁺ sa⁺ ma⁺jmee⁺ dsoo⁺ dsë⁺ kin⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

Jëeh⁺ ma⁺kyuu⁺ bih⁺ jää⁺ hii⁺ na⁺ hi⁺ sa⁺ lä⁺dsoo⁺ dsë⁺ kiyh⁺, hi⁺ kyuuy⁺ hii⁺ na⁺ hi⁺ ngëëy⁺ kih⁺ dsa⁺. ⁶⁵Mah⁺ ga⁺jäy⁺ ka⁺läh⁺:

—He⁺ja⁺ ba⁺ na⁺ ma⁺jwëëhn⁺ hnäh⁺: “Ni⁺ jaa⁺ sa⁺ le⁺ jä⁺ kih⁺ hñii⁺ ki⁺ jnä⁺ cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁺taah⁺ Tää⁺ goon⁺.”

⁶⁶Ma⁺ngëë⁺ ma⁺jäy⁺ lä⁺ja⁺, jwëë⁺ discípulo kyaay⁺ ga⁺biy⁺ kih⁺, mo⁺so⁺ ga⁺jmeey⁺ ko⁺joh⁺ kyaayh⁺. ⁶⁷Ja⁺ga⁺ ga⁺siy⁺h⁺ lä⁺jëë⁺ gya⁺tuu⁺ jnääh⁺ discípulo kyaay⁺:

—¿Che⁺ hnooh⁺ hnäh⁺ go⁺nääh⁺ hnäh⁺ ka⁺läh⁺ lä⁺na⁺?

⁶⁸He⁺ja⁺ ga⁺jäh⁺ Simón Pee⁺:

—Dsa⁺jöøh⁺ kyaan⁺, hii⁺ ga⁺ na⁺ kih⁺ dsa⁺nøø⁺ jnääh⁺. Jaa⁺ hne⁺ ba⁺ kyeh⁺ juu⁺ he⁺ jmee⁺ chaa⁺ dsa⁺ tää⁺ ga⁺lä⁺jë⁺ joh⁺ jmi⁺ cha⁺. ⁶⁹Ma⁺dsoo⁺ ba⁺ dsë⁺ jnääh⁺ kyah⁺, ma⁺ñe⁺ ba⁺ jnääh⁺ hne⁺ he⁺ Cristo, Joø⁺ Dio jiih⁺ —ga⁺jäh⁺ Pee⁺ siiyh⁺.

⁷⁰Mah⁺ ga⁺jëeh⁺ Jesús juu⁺ kiyh⁺:

—¿Ja⁺ ga⁺lleeh⁺ lä⁺jëë⁺ gya⁺tuu⁺ hnäh⁺ mah⁺ jaa⁺ jee⁺ lä⁺jëë⁺ hnäh⁺ laa⁺ dsa⁺ kya⁺ hi⁺ sa⁺llu⁺? —ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

⁷¹He⁺ ma⁺hlëëy⁺ kih⁺ Juda Iscariote, joø⁺ Simón ba⁺ ja⁺. Jëeh⁺ Juda he⁺, hi⁺ ga⁺ngëëy⁺ këë⁺ ga⁺, ma⁺ laa⁺ jaa⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺jëë⁺ gya⁺tuu⁺ jnääh⁺.

Öøh⁺ Jesús sa⁺ ma⁺ heeh⁺ kiyh⁺

7 Ma⁺ngëë⁺ he⁺ ja⁺, ma⁺ngë⁺ Jesús hwa⁺ Galilea. Mo⁺so⁺ ma⁺

hnøoy' ma' ngëëy' ta' Judea, jëeh' dsa' judiu ma' hnooyh' ha' lä' jee' ma' jngëëyh'. ²Ma' ya-jäh' tē' jmi' kih' dsa' judiu, he' ma' hiiy' hmiih' jee' dsa-taayh' ma' tē' jmi'. ³He' ja-ga' jäh' øøyh' siiyh':

—Gwa' hne' ka-läh' ta' Judea, mah' jëe' discípulo kyaah' hi' tääh' jee' oo' ha' lä' la' he' juh-gaa' he' jmeeh'. ⁴Jëeh', ja-ga' hi' hnøø' mi' jnäa' hñii', sa' jmeey' ta' kiyh' jee' na-hmäa'. Hne' ma-løøh' jmeeh' lä' jē' he' na', mi' jnäa' hñaa' cha'nē' lä' jēe' dsa' jmi' gyuu' — ga' jäh' øøyh' siiyh' Jesús.

⁵Jëeh', ni' ga' øøyh' sa' ma' heeh' kiyh'. ⁶Ja-ga' ga' jäh' Jesús siiyh':

—Sa' ga' ma' ja' jmi' kin', pero kyah' hnäh', wa' he' cha' he' jmi' ba' llu' kyah' hnäh'. ⁷Dsa' hi' chaa' jmi' gyuu' la' sa' le' jmeey' na-høøyh' kyah' hnäh'. Pero jnä' na-hääh', kih' he' mi' jnäan' he' jmeey' he' hliih'. ⁸Go-näa' ba' hnäh' jee' tē' jmi' ja'. Pero jnä' sa' niin, jëeh' sa' ga' ma-dsëe' jmi' kin'.

⁹Ma-ngëe' ma-jäyh' lä' ja', ga' jäy' ta' Galilea ba'.

**Ma' ga'tē' jmi' jwii'
Jerusalén ñee' Jesús**

¹⁰Ma-ngëe' ma-näa' øøyh', ngoo' ba' Jesús jee' tē' jmi' ja'. Pero sa' ngooy' jnä'hä' mah' sa' jëe' dsih'.

¹¹Pero dsa' judiu ma' hnaayh' Jesús jee' tē' jmi' ja', ma' jäyh':

—¿Na' hi' he'?

¹²Dsa' hi' ma' tääh' jee' jmi' ja' ma' hlëëyh' juu' hii', ma' cha' ma' hääh' Jesús. Ma' jäh' jwëe' dsa':

—Dsa' lluu' ba' he'.

Pero jñah' ma' jäh':

—Jah'hä', koo' mi' gaay' dsa' ba'.

¹³Pero ni' ja-ga' dsa' sa' ma' hlëeh' jnä'hä' kih' Jesús, kih' he' ma' gayh' dsa-ta'.

¹⁴Ma-tē' tō'dsaah' jmi', ja-ga' ngoo' Jesús jee' ma' chih' gwah' mah' ga-løøy' hlëëyh' dsa'. ¹⁵Peer' ga-lä' dsaa' dsē' dsa' judiu, mah' ma' jäyh':

—Ha' lä' ja' he' kyuu' dsa' na' cha-mi' hi' sa' cha' jee' ñeey' ga' mi' tēëy' hñiiy'.

¹⁶Mah' ga' jëeh' Jesús juu' kih' dsa' he':

—Ja' he' la' kin' nuuh' he' kwan' la', la' kih' hi' ga' chee' jnä' ba'.

¹⁷Hi' la' dsē' jmee' lä' hnøø' Dio, lä' kyuu' ha' lä' la' nuuh' he' kwan' la', che' he' gwa' kih' Dio, o che' he' hlëehn' kwaat' kin' ba'.

¹⁸Hi' hlëeh' kwaat' kih' hñii', he' hnooyh' ha' lä' jee' jmääh' hñiiy' jøøh' ba' ja'. Pero hi' hnooh' ha' lä' jee' jmääh' jøøh' hi' ga' chee' jnä', hi' he' ba' hi' hlëeh' ju'dsoo'. Ni' mi' h' sa' hlääh' kyaah' juu' kiyh'.

¹⁹¿Ja' ga' kwëeh' ba' Moisé hnäh' ley mah' ni' ja-ga' hnäh' sa' ga' mi' teh' hnäh'? ¿He' la' hnooh' hnäh' jngëeh' jnä'?

²⁰He' ja' ga' hlëeh' jwëe' dsa' he':

—Sa' chaa' ni' ja-ga' hi' jngëeh' hne'. Hi' sa' llu' ba' na' hääh' tuh' hoh'.

²¹He' ja' ga' jäh' Jesús siiyh':

—Ga-lä' jëe' ba' hnäh' ga-lä' dsaa' hoh' kih' ga' jëeh' hnäh' ga' jmeen' koo' he' juh-gaa'. ²²Dsoo' ba' jäh' jne' Moisé ga' lla' nuuh' he' uu' jmi' ngo' jnän'. (Pero ja' he' Moisé hi' ga' lla' nuuh' ja', kō' ja' ma' nøø' kih' dsa' ma' gyuh' jnän' hi' ma' chaa' jäh' ga' kih' Moisé.) Mah' tuh' hnäh' jmi' ngo' kih' dsa' nuuh'

lä⁺kye⁻ jmi⁺ he⁻ tee⁻h⁻ dsa⁻ dsē⁺.
²³Heeh⁺ ba⁺ hnäh⁺ he⁻ yuuh⁺ jmi⁻ngo⁺
 kih⁺ gyuu⁻ nüuh⁻ jmi⁺ he⁻ tee⁻h⁻ dsa⁻
 dsē⁺ mah⁺ mi⁻teh⁻ hnäh⁺ lä⁻koo⁻
 na⁻si⁻ ley kih⁺ Moisé. ¿He⁻la⁺ ja⁻
 hnee⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ jnä⁺, kih⁺ he⁻
 ga⁺mi⁻hlään⁺ jaa⁻ dsa⁻ nüuh⁻ jmi⁺
 he⁻ tee⁻h⁻ dsa⁻ dsē⁺? ²⁴Ta⁺ ka⁻ hnäh⁺
 kwaat⁻ kih⁺ dsa⁻ lä⁻koo⁻ la⁺ hu⁻dsē⁻
 kya⁺hnäh⁺, kyē⁻ hnäh⁺ kwaat⁻
 lä⁻koo⁻ lle⁺ ju⁺dsoo⁺ ba⁺ —ga⁺jäh⁺
 Jesús.

Ga⁺jmeeh⁺ Jesús juu⁺ ha⁻ ta⁺ jay⁺

²⁵He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ ko⁻llaa⁻ dsa⁻ hi⁻
 ma⁺ chaa⁻ Jerusalén:

—¿Ja⁺ hi⁻ na⁻ na⁻ hi⁻ hnaah⁻ dsa⁻
 mah⁺ jngēy⁺h? ²⁶¿Ja⁺ hi⁻ he⁻ na⁻
 cheh⁺ hlēēh⁺ to⁺lo⁺ nē⁺ lä⁻jēē⁻ dsa⁻,
 hi⁺ sa⁺ chaa⁻ hi⁻ hlēēy⁺h ni⁺ miih⁻?
 ¿Che⁺ jahn⁺ dsoo⁺ ma⁻heeh⁻ dsa⁻ta⁺
 he⁻ laay⁺ Cristo? ²⁷Pero dsa⁻ la⁻, ñe⁺
 ba⁺ jne⁺ ha⁻ chaa⁻y. Hi⁺ wa⁺ra⁻ ga⁺tē⁺
 jee⁺ ja⁺ Cristo, ni⁺ jaa⁻ sa⁺ ñe⁻ ha⁻ ta⁺
 jay⁺.

²⁸Lä⁻koo⁻ ma⁺ ga⁺nuu⁺ Jesús lä⁻ja⁻,
 lä⁻ ma⁻cheyh⁺ ja⁻ hlēēy⁺h dsa⁻ jee⁺
 chih⁺ gwah⁺ ja⁻, ga⁺hlēēy⁺h ko⁻
 ki⁻gaa⁻:

—Jwah⁺ hnäh⁺ kyuu⁺h jnä⁺, hi⁺ ñeh⁺
 hnäh⁺ ha⁻ chaa⁻n. Pero sa⁺ ma⁻jan⁻
 jee⁺ tēē⁻h hñiin⁺. Hih⁺ hi⁻ ga⁺chee⁺
 jnä⁺ jmee⁺ ju⁺dsoo⁺ jmah⁺. Hi⁻ he⁻ sa⁺
 kyuu⁺h hnäh⁺. ²⁹Pero jnä⁺ kyuu⁺
 jnih⁺, jēēh⁺ kih⁺ bih⁺ ya⁺hēē⁺. Hi⁻ he⁻
 ba⁺ ga⁺chee⁺ jnä⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús.

³⁰He⁻ja⁻ hnøø⁺ dsa⁻ ma⁺ saayh⁺,
 pero ni⁺ jaa⁻ sa⁺ ga⁺tuu⁻ dsē⁺ ma⁺
 choo⁺ goo⁺, jēēh⁺ sa⁺ ga⁺ma⁻tē⁺ hor⁻
 kiyh⁺. ³¹Jwēē⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tää⁺h jee⁺
 ja⁻ ga⁺lä⁻dsoo⁺ dsē⁺ kiyh⁺.

—Wa⁺ra⁻ ja⁺ Cristo, ¿che⁺ hi⁻ he⁻
 ga⁺ jmee⁺ cha⁺ga⁺miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻

lä⁺koh⁺ ga⁺ dsa⁻ la⁻? —ga⁺jäh⁺
 ko⁻llaa⁺.

**Ga⁺lä⁻hnøø⁺ dsa⁻ fariseo
 ma⁺ saah⁺ Jesús**

³²Lä⁻ ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁻ fariseo he⁺,
 he⁻ hlēēh⁺ dsa⁻ lä⁻ja⁻ kiyh⁺, he⁻ja⁻
 ga⁺jmeey⁺ mada⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺
 dsa⁻kaa⁺h kya⁺ jmi⁻dsa⁻ mah⁺ sooh⁺
 poo⁻ kya⁺ gwah⁺ kiyh⁺. ³³Mah⁺
 ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Miih⁻ jmi⁺ ga⁺ gyan⁺ kyaah⁺
 hnäh⁺, naah⁻ ba⁺ jnä⁺ kih⁺ hi⁻
 ga⁺chee⁺ jnä⁺. ³⁴Ja⁻ga⁺ hnaah⁺ hnäh⁺
 jnä⁺, pero mo⁺so⁺ jnääh⁺ jnä⁺. Mo⁺so⁺
 le⁺ go⁺nääh⁺ hnäh⁺ ha⁻ jee⁺ naahn⁻ —
 ga⁺jäh⁺ Jesús.

³⁵Dsa⁻ fariseo he⁺ ga⁺løø⁺ ngiiy⁺
 juu⁺ kih⁺ dsa⁻kyaayh⁺:

—¿Ha⁻ ta⁺ dsaah⁺ hi⁻ na⁻ mah⁺
 mo⁺so⁺ jnääh⁺ jnih⁺? ¿Che⁺ dsaayh⁺
 lä⁻kaa⁻ jee⁺ tää⁺h dsa⁻goo⁻ jne⁺
 hi⁻ na⁻saa⁻ na⁻jñee⁺ jee⁺ kih⁺ dsa⁻
 griego mah⁺ dsa⁻hlēēy⁺h lä⁻kye⁻ dsa⁻
 griego? ³⁶¿Hee⁻ ba⁺ hnøø⁺ jäh⁺ juu⁺
 he⁻ ma⁻hlēēy⁺h na⁻: “Ja⁻ ga⁺ hnaah⁺
 hnäh⁺ jnä⁺, pero mo⁺so⁺ jnääh⁺
 hnäh⁺ jnä⁺, mo⁺so⁺ le⁺ go⁺nääh⁺ hnäh⁺
 jee⁺ naahn⁻”?

**Jesús kwa⁺ jmi⁻ he⁻ jmee⁺
 chaa⁻ dsa⁻ tää⁺**

³⁷Hih⁺ ga⁺ ma⁺ja⁻, la⁺ jmi⁺ juu⁺h
 kyaah⁺ jee⁺ ga⁺dsaa⁺ jmi⁺ ja⁻.
 Ga⁺noo⁻ Jesús mah⁺ ga⁺hlēēy⁺h
 kyaah⁺ cha⁻miih⁻ be⁺:

—Cher⁺ma⁺h chaa⁻ hi⁻ lä⁻ki⁻ dsē⁺,
 wa⁺ jay⁻ kyaah⁺ jnä⁺ mah⁺ wa⁺ hiiy⁺
 jmi⁺ he⁻ kwan⁻. ³⁸Le⁺ kiyh⁺, lä⁻koo⁻
 na⁻si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, hi⁻ jmee⁺
 dsoo⁺ dsē⁺ kin⁺, lä⁻koo⁻ jmi⁻juu⁺h
 he⁻ na⁻jiih⁺ hya⁺ neh⁻ tuh⁻dsēy⁺ —
 ga⁺jäh⁺ Jesús.

³⁹He⁻ ga⁺ jāyh⁻ lā⁺ ja⁻ ga⁻ hlēēyh⁻
kih⁻ Jmī⁻ llē⁻ Na⁻ jngii⁻ he⁻ hyoh⁻
dsa⁻ hī⁻ jmee⁻ dsoo⁻ dsē⁻ kiyh⁻. Jmī⁻
ja⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ ja⁻ Jmī⁻ llē⁻ Na⁻ jngii⁻,
jēēh⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ saah⁻ Jesús gyūuh⁻
mah⁻ leey⁻ jōgh⁻.

Ga⁻ tee⁻ ga⁻ jēē⁻ dsa⁻ kwaat⁻ kih⁻ Jesús

⁴⁰Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁻ tāāh⁻
jee⁻ ja⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús, ko⁻ llaa⁻ dsa⁻
he⁻ ma⁻ jāh⁻:

—Ma⁻ ra⁻ ju⁻ dsoo⁻, hī⁻ la⁻ he⁻ hī⁻
ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio hī⁻ hii⁻ juu⁻ kih⁻.

⁴¹Hi⁻ jaa⁻ ma⁻ jāh⁻:

—Hī⁻ he⁻ he⁻ Cristo.

Pero jñah⁻ ma⁻ jāh⁻:

—¿Ha⁻ lā⁻ la⁻ juu⁻ ja⁻, heh⁻ ya⁻ hēē⁻
jaa⁻ dsa⁻ Galilea lee⁻ Cristo? ⁴²¿Ja⁻
jāh⁻ juu⁻ kih⁻ Dio, sa⁻ ju⁻ kih⁻ David
ba⁻ ya⁻ hēē⁻ hī⁻ laa⁻ Cristo? Hi⁻ ja⁻ ba⁻
jwii⁻ mäh⁻ he⁻ chee⁻ Belén jee⁻ ma⁻
chaa⁻ David, jee⁻ ja⁻ ba⁻ ya⁻ hēē⁻
Cristo.

⁴³He⁻ ja⁻ ga⁻ laa⁻ to⁻ nāā⁻ dsa⁻
kwaat⁻ kih⁻ Jesús. ⁴⁴Ko⁻ llaa⁻ dsa⁻ he⁻
hnøø⁻ ma⁻ saayh⁻ pero ni⁻ jaa⁻ sa⁻
ga⁻ tuu⁻ dsē⁻ ma⁻ choo⁻ goo⁻.

Sa⁻ ga⁻ heeh⁻ dsa⁻ ta⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús

⁴⁵Ja⁻ ga⁻ ga⁻ nāā⁻ poo⁻ he⁻ jee⁻
ma⁻ tāāh⁻ dsa⁻ kaah⁻ kyaa⁻ jmi⁻ dsa⁻
kyaah⁻ dsa⁻ fariseo. Mah⁻ ga⁻ jāh⁻
dsa⁻ kaah⁻ he⁻ siiyh⁻:

—¿He⁻ la⁻ sa⁻ ma⁻ teeyh⁻ ta⁻ la⁻?

⁴⁶He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ poo⁻ he⁻ siiyh⁻:

—Ni⁻ koq⁻ hā⁻ sa⁻ ma⁻ hlēēh⁻ ni⁻
jaa⁻ dsa⁻ nuuh⁻ lā⁻ koq⁻ hlēēh⁻ dsa⁻
he⁻.

⁴⁷He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ fariseo he⁻ siiyh⁻:

—¿Che⁻ lā⁻ kye⁻ hnäh⁻ ma⁻ lā⁻ gah⁻
hnäh⁻ juu⁻ kiyh⁻? ⁴⁸Ni⁻ jaa⁻ jñāāh⁻
dsa⁻ ta⁻ ni⁻ dsa⁻ fariseo ma⁻ heeh⁻
jñāāh⁻ juu⁻ kiyh⁻. ⁴⁹Lā⁻ jēē⁻ dsa⁻

hī⁻ tāāh⁻ na⁻, hī⁻ sa⁻ kyūuh⁻ ley,
kyaayh⁻ dso⁻ jwii⁻ —ga⁻ jāh⁻ dsa⁻ ta⁻
he⁻.

⁵⁰Nicodemo, hī⁻ ma⁻ laa⁻
dsa⁻ kyaayh⁻, hī⁻ nēē⁻ koq⁻ hā⁻ ta⁻ la⁻
hwē⁻ jee⁻ ma⁻ gya⁻ Jesús, ga⁻ jāyh⁻
siiyh⁻:

⁵¹—Lā⁻ koq⁻ jāh⁻ ley jñān⁻ sa⁻
le⁻ cheen⁻ dso⁻ jwii⁻ nē⁻ kih⁻ dsa⁻,
cher⁻ mah⁻ jāā⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ nuuh⁻
kwee⁻ juu⁻ kiyh⁻ mah⁻ lā⁻ ngēē⁻ jne⁻
hee⁻ na⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁻.

⁵²Mah⁻ ga⁻ jēeh⁻ dsa⁻ he⁻ juu⁻ kiyh⁻,
ga⁻ siiyh⁻:

—¿Che⁻ laah⁻ hne⁻ dsa⁻ galileo
ka⁻ lāh⁻? Hnøøh⁻ da⁻ kwee⁻ jee⁻
na⁻ sii⁻ juu⁻ kih⁻ Dio mah⁻ jēē⁻ da⁻,
jih⁻ koh⁻ sa⁻ ma⁻ ya⁻ hēē⁻ ni⁻ jaa⁻ hwa⁻
Galilea hī⁻ ngēē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio.

⁵³Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ lā⁻ jēē⁻ ba⁻
ga⁻ nāā⁻ ta⁻ kih⁻.

Dsa⁻ mē⁻ hī⁻ ga⁻ jaa⁻ kyaah⁻ dsa⁻ nuuh⁻

8 Pero Jesús ngoo⁻ ta⁻ lle⁻ koh⁻
he⁻ chee⁻ Olivo. ²Ma⁻ ga⁻ jñā⁻
jyoh⁻ jmi⁻, ngooy⁻ ta⁻ jee⁻ chih⁻
gwah⁻. Hi⁻ jwēē⁻ dsa⁻ na⁻ nāā⁻ jee⁻
ma⁻ cheyh⁻ ja⁻. Jee⁻ ja⁻ ga⁻ gyay⁻
ga⁻ hlēēyh⁻ dsa⁻. ³Hor⁻ ja⁻ ya⁻ nāā⁻
ta⁻ jwoh⁻ kyaa⁻ ley kyaah⁻ fariseo,
ya⁻ jāāy⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻ hī⁻ ga⁻ jaa⁻
kyaah⁻ dsa⁻ nuuh⁻, mah⁻ ga⁻ cheeyh⁻
jee⁻ to⁻ dsaah⁻ ja⁻. ⁴Mah⁻ ga⁻ siiyh⁻
Jesús:

—Ta⁻ jwoh⁻, dsa⁻ mē⁻ na⁻ ma⁻ jaa⁻
kyaah⁻ dsa⁻ nuuh⁻. ⁵Lā⁻ koq⁻ llē⁻ ley
jñān⁻, ga⁻ jmee⁻ Moisé hih⁻ jngēēhn⁻
kyaah⁻ kuū⁻ dsa⁻ mē⁻ hī⁻ jmee⁻
lā⁻ na⁻. Ha⁻ gah⁻ hne⁻, ha⁻ lā⁻ jwah⁻.

⁶He⁻ ma⁻ kay⁻ dsē⁻ Jesús ba⁻ ja⁻,
hnøøy⁻ ha⁻ lā⁻ jee⁻ ma⁻ hñiiy⁻ kiyh⁻.
Pero Jesús ga⁻ gyay⁻ na⁻ juyh⁻ mah⁻
ga⁻ løøy⁻ siiy⁻ hwa⁻ kyaah⁻ cha⁻ gooy⁻.

⁷Pero na⁻ ba¹ tääyh¹ chuuy¹ kyaah¹ Jesús, ja⁻ga⁻ ga⁻nooy⁻ ka⁻läh¹ mah¹ ga⁻siiyh⁺:

—Hih¹ hnäh¹ hi⁻ sa⁺ cha⁻ ni⁺ miih⁻ dso⁻kye⁻ kih¹, hi⁻ he⁻ to⁻nē⁻ wa⁻ te¹ kuu⁻ kiyh¹.

⁸Koo⁻ ka⁻läh¹ ga⁻gyay⁻ na⁻juyh⁻ mah¹ ga⁻siiy¹ hwa¹ lä⁻hmēē⁻. ⁹Ma⁻ ga⁻nuuy¹ lä⁻ja⁻, ma⁻ ja⁻ ma⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻løø¹ ga⁻nää⁻ ma⁻ ga⁻lä⁻liiyh⁻ hñi⁻ huu⁻dsē⁻ kiyh¹. Ga⁻løø¹ hi⁻ kaah¹ lä⁻kye⁻ hi⁻ mäh¹ ga⁻nää⁻. He⁻ja⁻ ga⁻jä⁻ ma⁻la⁻ Jesús kyaah¹ dsa⁻mē⁻ hi⁻ ga⁻cheeyh⁻ cha⁻nēy⁻. ¹⁰Ja⁻ga⁻ ga⁻noo⁻ Jesús jee⁻ ma⁻ gya¹, mah¹ ga⁻siiyh⁺:

—Dsa⁻mē⁻, ¿na⁻ hi⁻ ma⁻ hñi⁻ kyah¹? ¿Che⁻ ni⁺ ja⁻ sa⁺ ma⁻taah⁻ hne⁻ dso⁻jwii⁻? —ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁺.

¹¹—Ni⁺ ja⁻ Dsa⁻jøøh¹ kyaan⁻ — ga⁻jäh¹ dsa⁻mē⁻ he⁻ siiyh⁺.

—Ni⁺ jnä⁻ sa⁺ taahn⁻ hne⁻ dso⁻jwii⁻. Gwaah⁻ ba⁻ hne⁻ kyah¹, mo⁻to⁻ jmee⁻ dso⁻kye⁻ —ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁺.

Jesús laa¹ wa⁻je⁻ kih¹ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻

¹²Ga⁻løø¹ ka⁻läh¹ Jesús hlēēh⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ jee⁻ ja⁻:

—Jnä⁻ he⁻ laan¹ wa⁻je⁻ kih¹ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻. Hi⁻ nuu¹ kin⁺, mo⁻so⁻ ngēy¹ jwē⁻ hliih¹. Lä⁻cha⁻ wa⁻je⁻ kiyh¹, he⁻ jmee⁻ chaay⁻.

¹³He⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ dsa⁻ fariseo siiyh⁺:

—Ju⁻dsoo⁻ he⁻ jmeeh⁻ na⁻, la¹ kyah¹ hñaah¹ ba⁻ hne⁻. He⁻ja⁻ sa⁺ la¹ dsoo⁻ juu¹ kyah¹.

¹⁴Mah¹ ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁺:

—Ma⁻ke⁻ jmeen⁻ ju⁻dsoo⁻ ki⁻ hñiin⁺, pero ma⁻ra⁻ he⁻ la¹ dsoo⁻ juu¹ he⁻ jwahn⁺, jēēh¹ jnä⁻ ba⁻ man⁺ ha⁻ na⁻ jan¹ hi⁻ ha⁻ na⁻ naahn⁻. Pero

hnäh¹, sa⁺ ñeh¹ hnäh¹ ha⁻ na⁻ jan¹ hi⁻ ha⁻ ta⁻ naahn⁻. ¹⁵Hnäh¹ kah⁻ kwaat⁻ lä⁻koo⁻ la¹ huu⁻dsē⁻ kyah¹ hnäh¹. Pero jnä⁻ sa⁺ kan⁻ kwaat⁻ kih¹ ni⁺ ja⁻. ¹⁶Hi⁻ ma⁻ kan⁻ kwaat⁻ kih¹ dsa⁻, jmeen⁻ lä⁻ hnøø¹ ju⁻dsoo⁻ ba⁻. Jēēh¹ sa⁺ jmeen⁻ hñiin⁺, jmeen⁻ kyaah¹ Tää⁻ hi⁻ ga⁻chee⁻ jnä⁻. ¹⁷Hi⁻ nē⁻ ley jnän⁻ na⁻ sii⁻, kyaah¹ uu¹ dsa⁻ hi⁻ hlēēh⁻ koo⁻ ba⁻ juu¹, he⁻ja⁻ ba⁻ la¹ ju⁻dsoo⁻. ¹⁸Jnä⁻ jmeen⁻ ju⁻dsoo⁻ kin⁺ hi⁻ Tää⁻ hi⁻ ga⁻chee⁻ jnä⁻, jmeey⁻ ju⁻dsoo⁻ kin⁺ ka⁻läh¹ —ga⁻jäh¹ Jesús.

¹⁹—¿Na⁻ ba⁻ Tää⁻ kyaah¹? — ga⁻jäh¹ dsa⁻ he⁻ siiyh⁺.

Mah¹ ga⁻jeeh⁻ Jesús juu¹ kiyh¹:

—Hnäh¹ sa⁺ kyuu¹ jnä⁻, ni⁺ Tää⁻ kyaan⁻ sa⁺ kyuu¹. Wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ kyuu¹ jnä⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ kyuu¹ hnäh¹ Tää⁻ kyaan⁻.

²⁰Juu¹ la⁻ ma⁻ kwa⁻ Jesús lä⁻koo⁻ ma⁻ hlēēy⁻ dsa⁻ jee⁻ ma⁻ chih¹ gwah⁺, koo⁻ jee⁻ ma⁻ tooh⁻ dsa⁻ kuu⁻. Ni⁺ ja⁻ sa⁺ ga⁻saayh¹ jee⁻ ja⁻, jēēh¹ sa⁺ ga⁻ ma⁻lloo¹ hor⁻ kiyh¹.

Ga⁻jäh¹ Jesús: “Sa⁺ le⁻ go⁻nääh¹ hnäh¹ ha⁻ jee⁻ naahn⁻”

²¹Koo⁻ ka⁻läh¹ ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁺:

—Hii⁻ jnä⁻ naahn⁻. Ha⁻ jee⁻ naahn⁻ sa⁺ le⁻ go⁻nääh¹ hnäh¹. Hi⁻ hnäh¹ hnaah¹ ga⁻ jnä⁻, pero juu¹ ba⁻ hnäh¹, lä⁻ ma⁻kyaah¹ na⁻ ba⁻ hnäh¹ dso⁻kye⁻ kyah¹ hnäh¹.

²²He⁻ja⁻ ga⁻jäh¹ dsa⁻ judiui: —¿Che⁻ jngēēy⁻ hñiyy⁻ he⁻ja⁻ jäyh¹ lä⁻na⁻: “Ha⁻ jee⁻ naahn⁻ sa⁺ le⁻ go⁻nääh¹ hnäh¹”?

²³Mah¹ ga⁻jäh¹ Jesús siiyh⁺: —Dsa⁻ chaa⁻ hwa¹ la⁻ ba⁻ hnäh¹, jnä⁻ laan¹ kih¹ gyuu¹ jmi⁻gyuu⁻. Laah¹ hnäh¹ hi⁻ chaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻,

pero jnā' sa' laan' kih' jmi-gyuu' la'. ²⁴He-ja' ba' na' he' ma-jwëëhn' hnäh', juuh' hnäh' lä' ma'kyaah' na' ba' hnäh' dso'kye' kyah' hnäh'. Jëeh' cher'mah' sa' heeh' hnäh' kin', he' laan' lä'koo' ma-jwëëhn' hnäh', juuh' hnäh' kyaah' dso'kye' kyah' hnäh' —ga'jah' Jesús siiyh'.

²⁵—¿Hee' ba' laah' hne', hiji' ba' hne' ja'? —ga'jah' dsa' he'.

He-ja' ga'jah' Jesús:

—Lä' ma' to'ne' ga'jwëëhn' hnäh' hiji' laan'. ²⁶Cha' cha-miih' he' jwëëhn' hnäh' hi' lä'ja' he' kan' kwaat' kyah' hnäh'. Hih' hi' ga'chee' jnä', hlëëyh' ju'dsoo'. Hi' lä'jê' he' ga'nuun' kiyh', he' ja' ba' hlëëhn' dsa' jmi-gyuu'.

²⁷Kih' Täa' ba' ja' ma' hlëëh' Jesús, pero sa' ga'lä'ngëë' dsa' he'.

²⁸He-ja' ga'jah' Jesús siiyh':

—Wa'ra' ga'chaa' hnäh' gyuu' Hiji' ga'lëë'ngo' la', ja'ga' lä'neh' hnäh' hiji' jnä' hi' lä'neh' hnäh' sa' cha' ni' koo' he' jmeen' jee' tëen' hñiin'. Jwëëhn' hnäh' lä'koo' te' he' ga'mi'tëë' Täa' jnä', ko'ja' ba' te' he' hlëëhn'. ²⁹Jëeh' ma'ra' he' kyaah' ba' jnä' hiji' ga'chee' jnä'. Sa' ga'beey' jnä' mah' jän' hñiin', jëeh' jnä' lä' ma' jmeen' ja'ba' lä'jê' he' tih' dsëy' —ga'jah' Jesús siiyh'.

³⁰Lä'koo' ma' ga'hlëëyh' lä'ja', jwëë' dsa' ga'lä'dsoo' dsë' kiyh'.

Hiji' laa' joo' Dio hi' hiji' na'hnëë' kyaah' dso'kye'

³¹He-ja' ga'siuh' Jesús lä'jêë' dsa' judiu' hiji' ga'lä'dsoo' dsë' kiyh':

—Cher'mah' ga'høøh' hnäh' juu' kin', leeh' hnäh' ma'ra' discípulo kyaan'.

³²Hi' lä'kyuuh' hnäh' ju'dsoo', hi' kyaah' ju'dsoo' kin' lääh' hnäh'.

³³Mah' ga'jêeh' dsa' he' juu' kiyh':

—Sa'ju' kih' Abraham, laa' jnääh'.

Jih'koh' sa' ma'jä' jnääh' lä'koo' jaa' hiji' na'hnëë'. Ha' lä'ja' he' jwah' hne', lää' jnääh'.

³⁴Mah' ga'jah' Jesús siiyh' ka'läh':

—Ma'ra' ju'dsoo' jwëëhn' hnäh', lä'jêë' hiji' jmee' dso'kye', na'hnëëy' kyaah' ja'ba' dso'kye' ja'. ³⁵Dsa' hiji' na'hnëë' jmee' ta', lä' ma' na'hnëëy' ja'ba' kih' dsa'juuy', jih'koh' sa' leey' jooy'. Pero hiji' laa' jooy', lä' ma'laa' ja'ba' kyaay'. ³⁶He-ja' cher'mah' Jooy' ga'lääh' hnäh' jee' na'hnëëh' hnäh', ma'ra' ju'dsoo' ma'laah' ba' hnäh'. ³⁷Ma' ba' jnä', laah' hnäh' sa'ju' kih' Abraham. Pero jmeeh' hnäh' bii' jngëeh' jnä', kih' he' sa' hiih' hnäh' heeh' juu' kin'. ³⁸Jnä' hlëëhn' he' ma'jëen' kih' Täa' kyaan' ba', mah' hnäh' jmeeh' he' ma'nuuh' hnäh' kih' täa' kyaah' —ga'jah' Jesús siiyh'.

³⁹He-ja' ga'jah' dsa' he':

—Täa' kya' jnääh' laa' Abraham ba'.

Mah' ga'jah' Jesús ka'läh':

—Wa'ra' jah' kih' he' ba' jooy' Abraham laah' hnäh', jmeeh' hnäh' lä'koo' ga'jmeey'. ⁴⁰Ma'hlëëh' ba' jnä' ju'dsoo' lä'koo' ga'nuun' kih' Dio. Pero na' hnooh' hnäh' ha' lä' jee' jngëeh' jnä'. ¿Che' ga'jmeey' Abraham lä'ja'? ⁴¹Jmeeh' hnäh' lä'koo' jmee' täa' kyaah' ba' hnäh' na' —ga'jah' Jesús siiyh'.

—Sa' laa' jnääh' jooy' wa' hiji' cha' hiji'. Chaa' ba' jaa' Täa' kya' jnääh'. Hiji' he' hñii' Dio —ga'jah' dsa' he' siiyh' Jesús.

⁴²He-ja' ga'jah' Jesús ka'läh':

—Wa'ra' jah' kih' Dio laa' Täa' kyaah' hnäh', ma' lä'hnaah' jnä'.

Jëeh' jnä', ya'hëēn' jee' gya' Dio mah' jan'. Jā' he' jan' jee' tēēn' hñiin'. Hñiij' ga'cheey' jnä', he'ja' jan'. ⁴³Kih' he' sa' hnooh' hnäh' nuuh' juu' kin', he'ja' sa' hii' lä'ngëēh' hnäh' juu' he' hlëēhn' la'. ⁴⁴Jëeh', hī'sa'llu' laa' täā' kyaah' hnäh' he'ja' hnooh' hnäh' jmeeh' hnäh' lä'koo' hnooy'. Jëeh', hī' he' ga'løø' jngëēh' dsa' lä' ma' to'në'. Sa' ga'jäy' kyaah' ju'dsoo', kih' he' sa' cha' ni' miih' ju'dsoo' kiyh'. Wa'ra' ga'juuy', juu' kih' hñiij' bih' hlëēyh', jëeh' laay' ta'juu' dso', hi' laay' juu' ta'juu'. ⁴⁵Kih' he' hlëēhn' he' la' ju'dsoo', he'ja' ba' na' sa' heeh' hnäh' kin'. ⁴⁶Sa' chaa' ni' jaa' hī' le' bääh' jnä' kyaah' dso'kye'. Lä'ja', cher'mah' hlëēhn' ba' jnä' ju'dsoo', ðhe'la' sa' jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' hnäh' kin'? ⁴⁷Hī' laa' kya' Dio, juu' kih' Dio ba' nuuy'. Pero sa' laah' hnäh' kya' Dio, he'ja' ba' na' sa' nuuh' hnäh' juu' kiyh' —ga'jäh' Jesús siiyh'.

Ma' chaa' ba' Jesús jää' lä'koh' ga' Abraham

⁴⁸Mah' ga'jäh' dsa' judiu he' siiyh':

—Tē' ba' juu' kya' jnääh', hne' laah' jaa' samaritano hī' kyaah' jmi'lle' hliih'.

⁴⁹Mah' ga'jēeh' Jesús juu' kiyh':

—Sa' kyaahn' jmi'lle' hliih'. Jee' lä'jē' he' jmeen', jmeen' he' kih' Täā' kyaan' ba'. Mah' hnäh', sa' taah' jnä' ta'. ⁵⁰Sa' hnoohn' ha' lä' jee' leen' jøøhn', pero chaa' ba' jaa' hī' hnooh' kin' ha' lä' jee' leen' jøøhn', hī' he' ba' lla' ta'. ⁵¹Ma'ra' ju'dsoo' jwëēhn' hnäh', hī' høø' juu' kin' mo'so' juuy' jih'koh'.

⁵²Koo' ka'läh' ga'jäh' dsa' judiu he' siiyh':

—Na' ba' ra' si', ñe' jnääh', jääh' hne' jmi'lle' hliih'. Ga'juu' ba' Abraham, hi' ga'juu' ba' lä'jēē' hī' ma' ngëē' juu' kih' Dio llo' joo'. Mah' hne' jwäh': "Hī' høø' juu' kin' sa' juuy' jih'koh'."

⁵³ðChe' jøøh' ga' hne', lä'koh' ga' Abraham, dsa' ma'gyuh' jnän', hī' ga'juu'? Hi' ga'juu' ba' lä'jēē' hī' ma' ngëē' juu' kih' Dio. ðHī' na' jmääh' hñaa'h'? —ga'jäh' dsa' judiu he' siiyh'.

⁵⁴—Wa'ra' jäh' kih' jnä' jmään' hñiin' jøøh', sa' jmää' ni' miih' lä'ja'. Täā' kyaan' ba' he', hī' jmää' jnä' jøøhn', hī' jwäh' hnäh' laa' Dio kyaah' hnäh'. ⁵⁵Pero sa' kyuuu' hnäh' hī' he', jnä' ba' kyuu' jnih'. Cher'mah' ga'jwahn' sa' kyuu' jnih', jmään' hñiin' jaa' hī' ta'juu', lä'koo' laah' hnäh' ta'juu' dso'. Pero jnä' kyuu' jnih', hi' høøn' juu' kiyh'. ⁵⁶Abraham, dsa' ma'gyuh' jnän', ma' jēē' dsëy' lä'koo' ma' jøøy' he' lloo' koo' jmiij' jëēy' jnä', hi' ga'jëēy' ba', he'ja' ga'lä'chaay' llu' —ga'jäh' Jesús siiyh'.

⁵⁷—Ni' to'lo'gya' jī' ñe' sa' ga' ma'hääh' hne' mah' jwäh' ma'jëēh' Abraham —ga'jäh' dsa' judiu he' siiyh'.

⁵⁸—Ma'ra' ju'dsoo' jwëēhn' hnäh', jää' sa' ga' ma'chaa' Abraham, ko'ja' ma'chaa' ba' jnä' —ga'jäh' Jesús siiyh'.

⁵⁹He'ja' ga'ka' dsa' he' kuu' mah' ma' tey' kiyh'. Pero ga'hmääh' Jesús jee' kih' dsa', ya'hëēy' jee' ma' chih' gwah' ja'. Ga'ngëēy' jee' tääh' dsa', ngaayh'.

Ga'mi'hlää' Jesús jaa' dsa'tuu'

9 Jee' ngë' Jesús ja', ga'jëēy' jaa' dsa'tuu' hī' tuu' lä' ma'

ga⁺lä⁺chaa⁺. ²Mah⁺ ga⁺ngii⁺ jnääh⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—Ta⁻jwoh⁺, ¿hii⁺ kih⁺ dsoo⁺ he⁻ laay⁺ lä⁺na⁻, che⁺ kih⁺ hñiiy⁺ o che⁺ kih⁺ cho'jmiiy⁻ heh⁺ ga⁺lä⁺chaay⁺ tũuy⁺?

³He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺ jnääh⁺:

—Ja⁺ hñiiy⁺ dsëëy⁻ dsoo⁺ ni⁺ cho'jmiiy⁻, he⁻ laay⁺ lä⁺na⁻. Laay⁺ lä⁺na⁻ mah⁺ lä⁺jnä⁺ ta⁺ kih⁺ Dio në⁺ kiyh⁺ ba⁺. ⁴Ta⁻kō⁻jiih⁺ la⁺ jmi⁺, jmee⁻ bi⁺ kin⁺ jmeen⁻ ta⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺chee⁺ jnä⁺. Wa⁻ra⁻ ngoo⁺ ga⁺nũũ⁻, ni⁺ jaa⁻ mo⁺so⁺ le⁺ jmee⁺ ta⁺. ⁵Ta⁻kō⁻jiih⁺ gyan⁺ jmi⁺ gyũũ⁻ la⁻, laan⁺ wa⁺je⁻ kih⁺ dsa⁻ jmi⁺ gyũũ⁻.

⁶Ma⁻la⁻ ma⁻hlëëyh⁺ lä⁺ja⁻, ga⁺hñey⁺ hwa⁺ mah⁺ ga⁺jmeey⁺ tũ⁺jii⁺ kyaah⁺ jmi⁺ tũ⁺heyh⁺. Ja⁻ba⁻ kyaah⁺ tũ⁺jii⁺ ja⁻, ga⁺suy⁺ mi⁺në⁺ dsa⁻tũũ⁺ he⁺. ⁷Mah⁺ ga⁺siiyh⁺:

—Gwa⁻ mah⁺ go⁻gyih⁺ mi⁺nëh⁺ jee⁺ chih⁺ he⁻ haa⁺ jmi⁺ he⁻ chee⁻ Siloé —juu⁺ la⁻ hnøø⁺ jäh⁺: he⁻ ga⁺chee⁺ dsa⁻.

Lä⁺ja⁻ ga⁺jmee⁺ dsa⁻ he⁺, na⁺gyiyh⁺ mi⁺nëy⁺. Ma⁺ jayh⁺ ma⁻jnä⁺ mi⁺nëy⁺, ma⁺ jëëy⁻. ⁸Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ koo⁺ jee⁺ ma⁺ chih⁺ hne⁺ kiyh⁺, kyaah⁺ ga⁺ jñah⁺ hi⁻ ma⁺ jëë⁻ lä⁺kōo⁻ ma⁺ tũuy⁺, ma⁺ jäh⁺:

—¿Ja⁺ hi⁻ na⁻ he⁺ hi⁻ ma⁺ gya⁺ chuũ⁺ ma⁺ ngiiy⁺ kuu⁺? —ga⁺jäh⁺ dsa⁻ he⁺.

⁹—Hi⁻ he⁺ na⁻ —ma⁺ jäh⁺ kō⁻llaa⁺.

—Lä⁺ja⁻ laay⁺ —ma⁺ jäh⁺ jñah⁺.

—Jnä⁺ he⁺ —ma⁺ jäh⁺ hñiiy⁺.

¹⁰—¿Ha⁻ lä⁺ja⁻ he⁺ ma⁻na⁻ mi⁺nëh⁺? —ga⁺jäh⁺ dsa⁻ he⁺ siiyh⁺.

¹¹—Dsa⁻ hi⁻ chee⁻ Jesús, ga⁺jmeey⁺ tũ⁺jii⁺ mah⁺ ga⁺suy⁺ mi⁺nën⁺. Ja⁻ ga⁺ ga⁺siiyh⁺ jnä⁺: “Gwa⁻ jee⁺ chih⁺ Siloé mah⁺ go⁻gyih⁺ mi⁺nëh⁺.” Mah⁺ ñeen⁺ na⁺gyih⁺ mi⁺nën⁺, lä⁺ja⁻ ba⁻ ga⁺løø⁺ jëën⁻ —ga⁺jäh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tũũ⁺ he⁺.

¹²—¿Na⁻ ba⁻ dsa⁻ he⁺? —ga⁺jäh⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ ngii⁺ juu⁺ kiyh⁺.

Mah⁺ ga⁺jäh⁺:

—Sa⁺ man⁺.

Ga⁺lla⁺kyaa⁻ dsa⁻ fariseo jmi⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tũũ⁺ he⁺

¹³He⁻ja⁻ ga⁺jäy⁺ hi⁻ ma⁺ tũũ⁺ he⁺ chanë⁻ dsa⁻ fariseo. ¹⁴Ma⁻ja⁻, la⁺ jmi⁺ he⁻ tee⁻h⁻ dsa⁻ dsë⁺, ma⁺ ga⁺jmee⁺ Jesús tũ⁺jii⁺ he⁻ kyaah⁺ ga⁺näy⁺ mi⁺në⁺ dsa⁻ he⁺. ¹⁵Kōo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺ngii⁺ dsa⁻ fariseo juu⁺ kih⁺ hi⁻ ma⁺ tũũ⁺ he⁺, ha⁻ lä⁺ ga⁺jmeey⁺ he⁻ ga⁺løøy⁺ jëëy⁻.

—Ga⁺suy⁺ tũ⁺jii⁺ mi⁺nën⁺, mah⁺ ga⁺gyih⁺, ja⁻ga⁻ ga⁺løø⁺ jëën⁻ —ga⁺jäh⁺ siiyh⁺.

¹⁶Kō⁻llaa⁺ dsa⁻ fariseo he⁺ ma⁺ jäh⁺:

—Sa⁺ laa⁺ kyaa⁺ Dio dsa⁻ he⁺, he⁻ja⁻ sa⁺ høøy⁺ jmi⁺ he⁻ tee⁻h⁻ dsa⁻ dsë⁺.

Jñah⁺ ma⁺ jäh⁺:

—¿Ha⁻ lä⁺ la⁺ juu⁺, he⁻ jmee⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻ kōo⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ lä⁺na⁻?

Sa⁺ ga⁺hi⁺ kwee⁺ juu⁺ kiyh⁺. ¹⁷Kōo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺siiyh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tũũ⁺ he⁺:

—¿Hee⁻ jwah⁺ hñaa⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺na⁺ mi⁺nëh⁺?

Mah⁺ ga⁺jäh⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tũũ⁺ he⁺:

—Jnä⁺ jwahn⁺ laay⁺ jaa⁻ hi⁻ ngëë⁻ juu⁺ kih⁺ Dio.

¹⁸Pero dsa⁻ fariseo he⁺, sa⁺ ma⁺ laay⁺ dsoo⁺ he⁻ ma⁺ tũũ⁺ dsa⁻ he⁺ mah⁺ ga⁺lä⁺jnä⁺ mi⁺nëy⁺. He⁻ja⁻ lä⁺jiih⁺ ga⁺tëëyh⁺ cho'jmii⁻ dsa⁻ hi⁻ ga⁺lä⁺jnä⁺ mi⁺në⁺ he⁺. ¹⁹Mah⁺ ga⁺ngiiy⁺ juu⁺ kiyh⁺:

—¿Che⁺ ja⁻ba⁻ joo⁺ hnäh⁺ hi⁻ la⁻, hi⁻ jwah⁺ hnäh⁺ ga⁺lä⁺chaa⁺ tũũ⁺? ¿Ha⁻ lä⁺ja⁻ he⁻ ma⁺ jëëy⁻ na⁺?

²⁰He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ cho'jmii⁻ dsa⁻ he⁺:

—Dsoo' ba' hi' he' la' chih' kya'a' jnääh' la', hi' ga' lä' cha'a' tuu'. ²¹Pero sa' ne' jnääh' ni' miih' ha' lä' ja' he' ma'jēy' na', ni' sa' ne' jnääh' hi' na' hi' ga' na' mi'ne'y'. Ma' cha' ba' ji' ne' kiyh', ngii' hnäh' juu' kiyh', hñii' bih' jmeeyh' juu' kyah' hnäh'.

²²Lä' ja' ba' ga'jäh' cho'jmii' dsa' he', jēeh' ma' gayh' dsa' fariseo hi' ma'tääh' juu' kwee' ha' lä' jmeey' cher'mah' jaa' jäh' Jesús he' laa' Mesía. Mo'so' cha' jwē' kiyh' dsooy' gwah'. ²³He' ja' ba' ja' ga'jäh' cho'jmiy': "Ma' cha' ba' ji' ne' kiyh', ngii' hnäh' juu' kiyh'."

²⁴Koo' ka' läh' ga'tēyeh' dsa'ñuuh' hi' ma' tuu' he' mah' ga'siiyh'.

—Kwa' ti'hmaah' kih' Dio ba', ja' kih' Jesús. Jēeh' ne' jnääh' dsa' wa' hi' cha' hi' ba' he'.

²⁵He' ja' ga'jēyeh' juu' kih' dsa' fariseo:

—Sa' man' che' laay' dsa' wa' hi' cha' hi'. Koo' he' la' ba' man'. He' ma' laan' tuu' mah' na' ma'jēen'.

²⁶Koo' ka' läh' ga'ngii' dsa' fariseo juu' kiyh', ga'siiyh'.

—¿Hee' ga'jmeey' kyah'? ¿Ha' lä' ga'näy' mi'ne'h'?

²⁷Mah' ga'jäh' hi' ma' tuu' he':

—Ma'jwah' ba' jnä' jäh' mah' sa' ga'lä'hnooh' hnäh' ma' nuuh'. ¿He' la' hnooh' hnäh' nuuh' ka'läh'? ¿Che' lä'kye' hnäh' hnooh' lee' hnäh' discípulo kyaay'?

²⁸Mah' dsa' fariseo he' ga'ta' ga'haayh', ga'siiyh'.

—Hne' ba' he', laah' discípulo kyaay'. Pero jnääh', laa' jnääh' discípulo kya'a' Moisé ba'. ²⁹Ne' jnääh' ga'hlēeh' Dio kyaah' Moisé. Pero kih' dsa' he', ni' miih' sa' ne' jnääh' ha' ta' jay'.

³⁰Mah' ga'jäh' hi' ma' tuu' he' siiyh'.

—Ha' lä' la' juu' he' sa' neh' hnäh' ha' ta' ja' dsa' he' mah' jnä' ga'jmeey' jēen'. ³¹Ne' ba' jne', sa' nuu' Dio kih' hi' jmee' wa' he' cha' he'. Pero kih' hi' gah' Dio mah' jmeey' lä' hnøø' Dio, hi' he' ba' nuuy' kih'. ³²Pero jih' koh' sa' ma'nuu' jne' kih' jaa' hi' lih' nā' mi'ne' dsa' hih' dsa' lä' cha'a' tuu'. ³³Wa'ra' jäh' kih' sa' laa' kya'a' Dio dsa'ñuuh' he', sa' cha' he' le' jmeey' ni' miih'.

³⁴Mah' ga'siiyh' dsa' hi' ma' tuu' he':

—Kyaah' ga'lä'jē' dso'kye' ga'lä'chaah' hne', mah' hnooh' hlēeh' jnääh'.

He' ja' ga'llee' dsih' ka'hne', ga'hēy' kih' go'te'.

Lä'koo' he' tuu' ba' laa' dsa' fariseo he'

³⁵Ma' ga'nuuh' Jesús juu' he' ga'llee' dsih' ka'hne', na'hnäyeh' mah' ga'siiyh'.

—¿Che' jmeeh' hne' dsoo' hoh' kih' Hi' ga'lē'ngo'?

³⁶—Chiuh' jnä' hi' he', Dsa'jōøh' kyaan', mah' jmeen' dsoo' dsen' kiyh'—ga'jäh' dsa' he' siiyh'.

³⁷—Ma'jēeh' ba' hne', jnä' he', hi' kyaah' cheh' hlēeh'—ga'jäh' Jesús siiyh'.

³⁸Mah' ga'jäh':

—Dsoo' ba' dsen' kyah' hne', Dsa'jōøh' kyaan'.

Mah' ga'juuyh' jñey', ga'jmäy' jōøh'.

³⁹Mah' ga'jäh' Jesús:

—Jan' jmi' gyuu' la' mah' wa' kye' dsa' kwaat' ha' lä' la' ju'dsoo' kin'.

Lä⁺jëë⁺ hi⁻ sa⁺ jëë[~], jëëy[!]. Hi⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ jëë[~], mo⁺so⁺ lä⁺jnä⁺ mi⁻nëy[!].

⁴⁰Ko⁻llaa⁺ fariseo hi⁻ ma⁺ tääh⁺ kyaay^h jee⁺ ja⁻, ma⁺ ga⁺nuuy⁺ lä⁺ja⁻, ga⁺ngiiy⁺ juu[!] kih[!] Jesús:

—¿Che⁺ jwa⁺ lä⁺kye⁺ jnääh[!] ka⁻läh⁺ mo⁺so⁺ jnä⁺ mi⁻në⁺ jnääh[!]?

⁴¹Mah[!] ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih[!] tuuh⁺ hnäh⁺, ni⁻koo⁻ dso⁺kye⁻ sa⁺ cha⁻ kyah[!] hnäh⁺. Pero kih[!] he⁻ jwah⁺ hnäh⁺, jnä⁺ ba⁺ mi⁻nëh⁺ hnäh⁺, he⁻ja⁻ ba⁺ na⁻, lä⁺ma⁺kyeh⁺ ja⁻ba⁺ hnäh⁺ dso⁺kye⁻.

Dsa⁻ hi⁻ hää[~] borrego kyaä[!]

10 Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺, hi⁻ sa⁺ dsa⁻he⁺ ta⁺ ho⁺haah⁺ jee⁺ tääh⁺ borrego, mah[!] hnooyh⁻ ta⁺ jee⁺ jyoh⁺ dsa⁻hey⁺, dsa⁻hi⁻ ba⁺ he⁻ hi⁻ dsa⁻kyaä⁺ jah⁺. ²Pero hi⁻ dsa⁻he⁺ ta⁺ ho⁺haah⁺, hi⁻ he⁻ ba⁺ ma⁻ra⁻ hi⁻ hää[~] borrego. ³Hi⁻ cheh[!] høø⁺ jee⁺ ja⁻, näy[!] ho⁺haah⁺ wa⁻ra⁻ ja[!] hi⁻ hää[~] borrego he⁺. Hi⁺ lä⁺jëë⁺ borrego he⁺ ma⁻nuuh⁺ kiyh[!]. Lä⁺ cheey⁻ ba⁺ tëëyh⁻ lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ mah[!] hwëëy⁻ jee⁺ ja⁻. ⁴Ma⁻la⁻ ma⁻hwëëy⁻ lä⁺jëë⁺ hi⁻ laa[!] kyaay[!], mah[!] ja⁻ga⁺ dsooy[!] jääy[!]. Lä⁺jëë⁺ ba⁺ dsa⁻nää[!] kaah⁺ kiyh[!], jëëh⁺ ma⁻kyuuh[~] bih[!] lle⁺ kiyh[!]. ⁵Pero jaa⁻ hi⁻ sa⁺ kyuyy⁺, sa⁺ lla⁻lley[!] kaah⁺ kiyh[!]. Kyuyy[!] kih[!] hi⁻ he⁻, jëëh⁺ sa⁺ kyuyy^h lle⁺ kih[!] hi⁻ jñah⁺ he⁺.

⁶Juu[!] na⁻hmää⁺ lä⁺ja⁻ ga⁺hlëeh⁺ Jesús, he⁻ja⁻ sa⁺ ga⁺lä⁺ngëë⁺ dsa⁻ he⁻ hee⁻ ja⁻ ma⁺ jäyh⁺.

Pastor llyu[!] laa[!] Jesús

⁷Ngoo[!] ba⁺ Jesús hlëëyh⁻ dsa⁻ he⁻: —Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁺ jwëëhn[~] hnäh⁺, jnä⁺ he⁻ laan[!] ho⁺haah⁺ kih[!] borrego.

⁸Lä⁺jëë⁺ hi⁻ ya⁺nää[!] jää[!] ga⁺ kin⁺, ma⁺

laa[!] dsa⁻hi⁻ hi⁻ ma⁺ hii⁺ kih[!] dsa⁺. Pero ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ laa[!] lä⁺koo⁻ borrego sa⁺ ga⁺nuu⁺ kiyh[!]. ⁹Jnä⁺ he⁻ laan[!] ho⁺haah⁺. Hi⁻ dsa⁻taah⁺ ta⁺ ho⁺haah⁺ ja⁻, hi⁻ he⁻ ba⁺ lää⁺. Mo⁺so⁺ hii⁺ goo⁻ kiyh[!], le⁺ dsa⁻taayh⁺ mah[!] hwëëy⁺ hi⁻ jnøoyh⁺ ba⁺ he⁻ kuyh⁻. ¹⁰Wa⁻ra⁻ ja[!] hi⁻ hii⁺, hëëy[!], jngëëyh[!] hi⁻ heey[!] go⁻te⁻. Koo⁻ he⁻ ja⁻ ba⁺ jmeey[!]. Pero jnä⁺ ma⁻jan[~] mah[!] jmeen⁺ chaa⁻ dsa⁻ hi⁻ mi⁻jää⁺ jnih⁺ cha⁻miih⁻.

¹¹Jnä⁺ he⁻, laan[!] lä⁺koo⁻ jaa⁻ hi⁻ hää[~] llyu⁺ jah⁺ kyaä[!]. Hi⁻ llyu⁺ he⁻, kwaay[!] hñiiy⁺ juuy⁺ kih[!] borrego kyaay[!]. ¹²Pero jaa⁻ hi⁻ hlääh⁺ mah[!] hääy[~] jah⁺ kyaä[!] jñah⁺, kih[!] he⁻ sa⁺ laa[!] kyaä[!] hi⁻ hlääh⁺ he⁻, he⁻ja⁻ wa⁻ra⁻ ga⁺jëëy⁺ ja[!] lobo, beey[!] borrego, mah[!] kyuyy[!]. He⁻ja⁻ gwa⁺ lobo mah[!] dsa⁻chaayh⁺ borrego. Jee⁺ ja⁻ dsa⁻saa⁺ dsa⁻jñeey⁺ wa⁺ ha⁻ cha⁻ ha⁻. ¹³Lä⁺ja⁻ jmee⁺ hi⁻ hlääh⁺, kyuyy⁺ bih[!]. Jëëh⁺, he⁻ hlääyh⁺ ba⁺ ja⁻. Sa⁺ cha⁻ he⁻ ga⁺tëë⁺ jëëy[!] kih[!] borrego he⁺.

¹⁴Jnä⁺ he⁻ laan[!] lä⁺koo⁻ jaa⁻ hi⁻ hää[~] kwee⁻ jah⁺ kyaä[!]. Kyuu⁺ ba⁺ jnä⁺ borrego kyaan⁺. Hi⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ laa[!] kyaan⁺, kyuyy⁺ jnä⁺. ¹⁵Ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻, kyuu⁺ Tää⁺ kyaan⁺ jnä⁺, hi⁺ jnä⁺ kyuu⁺ jnih⁺. Hi⁺ kwaan⁺ hñiin⁺ juun⁺ kih[!] dsa⁻ kyaan⁺ hi⁻ laa[!] lä⁺koo⁻ borrego. ¹⁶Hi⁻ chaa⁻ ga⁺ jñah⁺ dsa⁻ kyaan⁺ hi⁻ laa[!] lä⁺koo⁻ borrego hi⁻ sa⁺ ga⁺ ma⁻taah⁺ cha⁻neh⁺. Hi⁻ he⁻ ka⁻läh⁺ jmee⁺ bi[!] kin⁺ na⁻teen⁺ mah[!] lä⁺nuuyh⁺ kin⁺. Hi⁺ lä⁺ja⁻, lä⁺jëë⁺ lee⁺ koo⁻ nää[!] ba⁺, hi⁺ jaa⁻ ba⁺ juuy[!]. ¹⁷Hnää[!] Tää⁺ jnä⁺, kih[!] he⁻ kwaan⁺ hñiin⁺ juun⁺. Hi⁺ ma⁻ngëë⁺ ma⁻juun⁺ lä⁺jiihn⁺ ka⁻läh⁺. ¹⁸Ni⁺ jaa⁻ sa⁺ jngëëh[!] jnä⁺, ta⁺ la⁺ jngëëyh[!] jnä⁺ lä⁺na⁻. He⁻ kwaan⁺ hñiin⁺ ba⁺ ja⁻ he⁻

jpgëëyh¹ jnä². Na-ngën¹ jwë¹ kwaan¹
hñiin¹ hi¹ lä¹ ja¹ na-ngën¹ jwë¹
lä¹ jjihn¹ ka-läh¹. He¹ la¹ ja¹ mada¹
he¹ ga¹ hyohn¹ kih¹ Tää¹ kyaan¹.

¹⁹Koo¹ ka-läh¹ sa¹ ga¹ hii¹ kwee¹
juu¹ kih¹ dsa¹ fariseo kyaah¹ juu¹ he¹
ma¹ hlëeh¹ Jesús ja¹. ²⁰Jwëë¹ dsa¹ he¹
ma¹ jäh¹:

—Kyey¹ jmi¹ lle¹ hliih¹, dsa¹ ngaah¹
ba¹ na¹. ¿He¹ la¹ nuuh¹ hnäh¹ kiyh¹?

²¹Pero jñah¹ ma¹ jäh¹:

—Sa¹ hlëeh¹ lä¹ na¹, jaa¹ hi¹ kye¹
jmi¹ lle¹ hliih¹. ¿Ha¹ lä¹ ja¹ nä¹ jmi¹ lle¹
hliih¹ mi¹ nē¹ jaa¹ hi¹ tuu¹?

Sa¹ ga¹ hii¹ dsa¹ judiu ma¹ heeh¹ Jesús

²²Jwii¹ Jerusalén ma¹ jmee¹ dsa¹
jmi¹ kih¹ gwah¹. Jii¹ gyuu¹ ma¹ toh¹
jmi¹ ja¹. ²³Ma¹ ngē¹ Jesús jee¹ ma¹
chih¹ gwah¹ ja¹, jee¹ la¹ hoo¹ na¹ hii¹
kih¹ Salomón. ²⁴Mah¹ ga¹ kuh¹ ga¹ lih¹
dsa¹ judiu kiyh¹, ga¹ siiyh¹:

—¿Lih¹ ba¹ mi¹ jñääh¹ juu¹ kyaa¹
jñääh¹? Chiih¹ jñääh¹ jëë¹ go¹ te¹,
cher¹ mah¹ hne¹ he¹ laah¹ Cristo.

²⁵He¹ ja¹ ga¹ jeeh¹ Jesús juu¹ kiyh¹:

—Ga¹ jwëëhn¹ ba¹ hnäh¹ jää¹, mah¹
sa¹ ga¹ lä¹ dsoo¹ hoh¹ hnäh¹. Lä¹ jë¹
he¹ jmeen¹ kyaah¹ mada¹ kih¹ Tää¹
kyaan¹, he¹ ja¹ na¹ jmee¹ ju¹ dsoo¹
kin¹. ²⁶Pero hnäh¹ sa¹ ma¹ dsoo¹ hoh¹
hnäh¹ kin¹, jëeh¹ sa¹ laah¹ hnäh¹
borrego kyaan¹. ²⁷Lä¹ jëë¹ borrego
kyaan¹ nuuh¹ kin¹. Jnä¹ kyuu¹ jnih¹,
hi¹ dsa¹ nääy¹ kyaah¹ jnä¹. ²⁸Jnä¹
kwëeh¹ jnih¹ he¹ kyaah¹ chaay¹ tää¹.
Jih¹ koh¹ mo¹ so¹ juuy¹. Ni¹ jaa¹ sa¹
lih¹ hwëëy¹ ja¹ goon¹. ²⁹Tää¹ kyaan¹
hi¹ ga¹ kwëëh¹ jnä¹, jøøh¹ gyih¹
lä¹ koh¹ ga¹ kih¹ jee¹ lä¹ jëë¹. Ni¹ jaa¹
sa¹ lih¹ hwëëy¹ ja¹ goo¹ Tää¹ kyaan¹.

³⁰Koo¹ ba¹ laa¹ jnä¹ kyaah¹ Tää¹.

³¹Koo¹ ka-läh¹ ga¹ ka¹ dsa¹ judiu
kuu¹ mah¹ ma¹ tey¹ kiyh¹. ³²He¹ ja¹
ga¹ jäh¹ Jesús siiyh¹:

—Cha¹ miih¹ he¹ llu¹ he¹
ma¹ mi¹ jñääh¹ cha¹ nēh¹ hnäh¹ kyaah¹
be¹ kih¹ Tää¹ kyaan¹. ¿Hee¹ koo¹ kih¹
jee¹ lä¹ jë¹ he¹ ja¹, he¹ hnooh¹ hnäh¹
teh¹ hnäh¹ kuu¹ kin¹?

³³Mah¹ ga¹ jäh¹ dsa¹ judiu he¹
siiyh¹:

—Sa¹ te¹ jñääh¹ kuu¹ kyah¹, kih¹ ta¹
llu¹ he¹ ma¹ jmeeh¹. Te¹ jñääh¹ kuu¹
kyah¹ kih¹ he¹ mi¹ kwah¹ Dio. Jëeh¹
dsa¹ nuuh¹ ba¹ hne¹, mah¹ jmääh¹
hñaa¹ Dio.

³⁴He¹ ja¹ ga¹ jäh¹ Jesús siiyh¹ dsa¹
he¹:

—¿Che¹ sa¹ na¹ sii¹ nē¹ ley jñän¹
lä¹ la¹: “Jnä¹ ga¹ jwahn¹, dio laah¹
hnäh¹”? ³⁵Kyah¹ hnäh¹ hi¹ ga¹ hyoh¹
juu¹ kiyh¹, ga¹ jäh¹ “dio”. Hi¹ juu¹
kiyh¹ ja¹, sa¹ le¹ hee¹. ³⁶Cher¹ mah¹
Tää¹ kyaan¹ ga¹ hñaa¹ jnä¹ mah¹
ga¹ cheey¹ jnä¹ jmi¹ gyuu¹ la¹, ¿he¹ la¹
jwah¹ hnäh¹ kin¹, mi¹ kwahn¹ Dio,
kih¹ he¹ ma¹ jwahn¹, jnä¹ he¹ laan¹
Joo¹ Dio? ³⁷He¹ ja¹ sa¹ cha¹ he¹ kih¹
lä¹ heeh¹ hnäh¹ kin¹, wa¹ ra¹ jäh¹ kih¹
jñä¹ sa¹ jmeen¹ ta¹ he¹ jmee¹ Tää¹
kyaan¹. ³⁸Pero cher¹ mah¹ jmee¹ ba¹
jñä¹, ma¹ ke¹ sa¹ dsoo¹ hoh¹ hnäh¹
kin¹, jmee¹ hnäh¹ dsoo¹ kih¹ ta¹ he¹
jmeen¹ ba¹, mah¹ kyaah¹ koo¹ hä¹
ja¹ ba¹ lä¹ ngëeh¹ hnäh¹, Tää¹ he¹
kyaah¹ jnä¹, hi¹ jñä¹ he¹ kyaahn¹
Tää¹.

³⁹Koo¹ ka-läh¹ ma¹ hnøøy¹ ma¹
saayh¹ Jesús, pero ga¹ laa¹ bih¹ kih¹
dsa¹ he¹.

⁴⁰Mah¹ ngooy¹ ka-läh¹ ta¹ hngaah¹
jmi¹ Jordán, ja¹ ba¹ ta¹ jee¹ ga¹ chaä¹
Jwaa¹ dsa¹ jmi¹ lä¹ ma¹ to¹ nē¹. Jee¹

ja⁻ ga⁻ jāy⁻. ⁴¹Jwēē⁻ dsa⁻ na⁻nää⁻ jee⁻ ma⁻ gyay⁻, mah⁻ ma⁻ jāyh⁻:

—Ma⁻ ra⁻ ju⁻dsoo⁻, ni⁻ ko⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ sa⁻ ga⁻ jmeē⁻ Jwaa⁻. Pero lä⁻jē⁻ he⁻ ga⁻ jāyh⁻ kih⁻ hī⁻ la⁻, ma⁻ la⁻ ju⁻dsoo⁻.

⁴²Hī⁻ jwēē⁻ dsa⁻ ga⁻ lä⁻dsoo⁻ dsē⁻ kih⁻ jee⁻ ja⁻.

Ga⁻ juu⁻ Lázaro

11 Ma⁻ dsaah⁻ jaa⁻ dsa⁻ nūh⁻ hī⁻ cheē⁻ Lázaro, dsa⁻ chaa⁻ Betania, ja⁻ ba⁻ jwii⁻ mäh⁻ jee⁻ ma⁻ chaa⁻ María kyaah⁻ Marta dsa⁻ mē⁻ øøyh⁻. ²María he⁻ hī⁻ ga⁻ huu⁻ naa⁻ mi⁻ jwii⁻ ti⁻ Jesús mah⁻ ga⁻ mi⁻ kih⁻ kyaah⁻ jñu⁻ lley⁻, ma⁻ laay⁻ dsa⁻ mē⁻ øøh⁻ Lázaro hī⁻ ma⁻ dsaah⁻ he⁻.

³He⁻ ja⁻ lä⁻ uu⁻ dsa⁻ mē⁻ he⁻ ga⁻ cheē⁻ juu⁻ kih⁻ Jesús:

—Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, dsaah⁻ dsa⁻ nūh⁻ hī⁻ hnaah⁻ —ga⁻ siiyh⁻ Jesús.

⁴Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ Jesús lä⁻ ja⁻, mah⁻ ga⁻ jāyh⁻:

—Sa⁻ juuy⁻ kyaah⁻ dsoo⁻ ja⁻. He⁻ ja⁻ mi⁻ jnäa⁻ jaa⁻ Dio ba⁻ hī⁻ jøøh⁻, hī⁻ mi⁻ jnäa⁻ laa⁻ jøøh⁻ Jo⁻ Dio ka⁻ läh⁻.

⁵Peer⁻ ma⁻ hnää⁻ Jesús Marta kyaah⁻ María, kyaah⁻ Lázaro.

⁶Lä⁻ ma⁻ ga⁻ nuu⁻ Jesús kih⁻ hī⁻ ma⁻ dsaah⁻ he⁻, ga⁻ jāy⁻ ga⁻ to⁻ jmi⁻ jee⁻ ma⁻ gyay⁻ ja⁻. ⁷Ma⁻ ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ jāyh⁻ siiyh⁻ jnääh⁻ discipulo:

—Ma⁻ jne⁻ ka⁻ läh⁻ ta⁻ hwa⁻ Judea.

⁸Mah⁻ ga⁻ chiih⁻ jnääh⁻:

—Ta⁻ jwoh⁻, hnø⁻ dsa⁻ kaa⁻ he⁻ ma⁻ te⁻ ku⁻ kyah⁻, mah⁻ jawah⁻ ga⁻ hne⁻ goh⁻ ka⁻ läh⁻ jee⁻ oo⁻.

⁹Mah⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús siiyh⁻ jnääh⁻:

—¿Ja⁻ gya⁻ to⁻ hor⁻ kyē⁻ ko⁻ jmi⁻? Hih⁻ hī⁻ ga⁻ nää⁻ ta⁻ la⁻ jmi⁻, sa⁻ tēyh⁻.

Jēēh⁻, jēēy⁻ wa⁻ je⁻ kih⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻. ¹⁰Pero hī⁻ ga⁻ nää⁻ ta⁻ la⁻ hwē⁻, dsa⁻ tēyh⁻. Jēēh⁻, mo⁻ so⁻ jnä⁻ wa⁻ je⁻ kih⁻ jmi⁻ gyuu⁻ la⁻.

¹¹Ma⁻ ngēē⁻ ma⁻ jāyh⁻ lä⁻ ja⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ jāyh⁻ ka⁻ läh⁻:

—Ma⁻ gwi⁻ Lázaro ome⁻ jnän⁻, niin⁻ mah⁻ na⁻ chaa⁻ jnih⁻.

¹²He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ jnääh⁻:

—Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, cher⁻ mah⁻ na⁻ gwi⁻, jā⁻ kih⁻.

¹³He⁻ la⁻ ma⁻ jāh⁻ Jesús, kih⁻ he⁻ ma⁻ na⁻ juuy⁻ ba⁻ ja⁻. Pero ma⁻ lii⁻ jnääh⁻, na⁻ gwi⁻ he⁻ tēeyh⁻ dsēy⁻ ba⁻ ja⁻, he⁻ ma⁻ hlēēh⁻ Jesús lä⁻ ja⁻.

¹⁴Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jāh⁻ Jesús jēē⁻ go⁻ te⁻:

—Ma⁻ na⁻ juu⁻ ba⁻ Lázaro. ¹⁵Jēē⁻ ba⁻ dsēn⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ gyan⁻ jee⁻ oo⁻, jēēh⁻ lä⁻ ja⁻ la⁻ llu⁻ kyah⁻ hnäh⁻ mah⁻ lä⁻ ja⁻ lä⁻ dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻. Ma⁻ jne⁻ ma⁻ jēē⁻ jnih⁻.

¹⁶Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jāh⁻ Tamá, hī⁻ ma⁻ tēeyh⁻ Dsa⁻ suu⁻, ga⁻ siiyh⁻ jnääh⁻:

—Ma⁻ jne⁻ ka⁻ läh⁻, mah⁻ juu⁻ jne⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaayh⁻.

Ga⁻ kwa⁻ Jesús be⁻ kih⁻ dsa⁻ mē⁻ øøh⁻ Lázaro

¹⁷Ma⁻ hya⁻ kyē⁻ jmi⁻ na⁻ haa⁻ Lázaro ma⁻ ga⁻ lloo⁻ Jesús jee⁻ ja⁻. ¹⁸Jee⁻ jwii⁻ Betania ja⁻, ma⁻ jā⁻ jāh⁻ kih⁻ Jerusalén, ko⁻ hnē⁻ kilómetro ba⁻. ¹⁹Jwēē⁻ dsa⁻ judiu na⁻ nää⁻ na⁻ jēēy⁻ Marta kyaah⁻ María, na⁻ kway⁻ be⁻ kih⁻ mah⁻ sa⁻ wa⁻ meeh⁻ dsēy⁻ he⁻ ga⁻ juu⁻ Lázaro øøyh⁻. ²⁰Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ Marta ja⁻ Jesús, ya⁻ hēēy⁻ mah⁻ ngooy⁻ ga⁻ mi⁻ jēey⁻. Pero ga⁻ jā⁻ ba⁻ María cha⁻ neh⁻. ²¹Ma⁻ ga⁻ jee⁻ Marta Jesús mah⁻ ga⁻ siiyh⁻:

—Dsa⁻ jøøh⁻ kyaan⁻, wa⁻ ra⁻ jāh⁻ kih⁻ ma⁻ neh⁻ jee⁻ la⁻, sa⁻ ma⁻ juu⁻

dsa-ñuuh̄ ɔ̄ɔhn̄. ²²Jnā' man̄,
ga-lā-jē' he- ngiih̄ kih̄ Dio, kway'
ba—ga-jāh' Marta.

²³—Lā-jiih̄' ba' ɔ̄ɔh̄ —ga-jāh'
Jesús siiyh̄.

²⁴—Jnā' man̄ lā-jiiyh̄' wa-ra-
ga-tē' jee' lā-jiih̄' dsa-jee' llaa' jmī
—ga-jāh' Marta siiyh̄.

²⁵Mah' ga-jāh' Jesús siiyh̄:

—Jnā' he' hī- mi-jiih̄' dsa-, hi-
jmeen̄ chaaȳ. Hī- jmee' dsoo'
dsē' kin̄, ma-ke' ga-juuȳ, lā-jiiyh̄'
ka-lāh̄. ²⁶Ga-lā-jēē' hī- chaa- mah'
jmeeȳ' dsoo' dsēȳ' kin̄, ma-ke'
ga-juuȳ, sa-jāȳ' lā-ja-. ¿Che' heeh̄'
juu' la? —ga-jāh' Jesús siiyh̄.

²⁷—Jaah̄, Dsa-j̄ɔ̄ɔh̄' kyaan̄, hee'
ba' jnā', hne- he' Cristo, Joɔ' Dio
hī- hii' juu' kih̄ jā' jmi-gyuū' la—
ga-jāh' Marta.

²⁸Ma-ngēē' ma-jāyh̄' lā-ja-,
ñeeȳ' na-teeyh̄' María ɔ̄ɔyh̄' mah'
na-hlēēyh̄' kyaah̄' juu' hii- mah' sa-
nuu- dsa- kiyh̄, ga-siiyh̄:

—Hii- ta-jwōh̄' ma' ja-, tēēyh̄' hne-.

²⁹Ma' ga-nuu' María lā-ja-,
lā-chah̄' ja- ga-nooȳ- ngooȳ'
ga-mi' jeeȳ' Jesús. ³⁰Sa' ga' ma-he-
Jesús ta' jee' jwii- mäh̄- ja-. Lā-
ma-cheyh̄' ja-ba' jee' ga-jeeȳ' Marta.
³¹Ma' tāāh̄' dsa- judiu cha'neh̄' kih̄'
María ma' kwaȳ' be'. Ma' ga-jēēȳ'
ga-noo- María mah' ngooȳ' ko-chih̄',
he-ja- ga-nāā' dsa- he' kaah̄' kiyh̄,
ma' jāyh̄:

—Ngooȳ' ta' jee' la' to-h̄ɔ̄ɔ- mah'
ga-hooyh̄' jee' oo'.

³²Ma' ga-lloo' María jee' ma' cheh̄'
Jesús, ga-juuyh̄' jnēȳ' cha'nēȳ' mah'
ga-siiyh̄:

—Dsa-j̄ɔ̄ɔh̄' kyaan̄, wa-ra- jāh̄'
kih̄' ma' neh̄' jee' la', sa' ma' juu'
dsa-ñuuh̄ ɔ̄ɔhn̄.

³³Ma' ga-jēē' Jesús hooyh̄, hī-
ga-jēēȳ' hoooh̄- dsa-kaah̄' kyaaȳ'
hī- ma' jmee' ko-j̄ɔ̄h̄' kyaayh̄',
he-ja- ga-lā-meeh̄' dsēȳ' jwēte,
lā-jiih̄' ga-jii' neh̄' tuh-dsēȳ'. ³⁴Mah'
ga-siiyh̄:

—¿Ha- ga-kyaah̄' hnih̄'?

Mah' ga-jāyh̄:

—Dsa-j̄ɔ̄ɔh̄' kyaan̄, ña- mah'
go-jēēh̄.

³⁵Peer̄' ga-hooh̄' Jesús. ³⁶Mah'
ga-jāh̄' dsa- judiu he':

—Jēē- da', he- ba' che- ma' hnāāȳ'.

³⁷Mah' ga-jāh̄' ko-llaā' dsa- he':

—Dsa- na-, ga-jmeeȳ' ga-lā-jnā'
mi'nē' jāa- dsa-tuū. ¿Che' sa' le' ma'
jmeeȳ' mah' sa' ma' juu' dsa- oo'?

Ga-lā-jiih̄' Lázaro

³⁸Koo- ka-lāh̄' ga-lā-meeh̄' dsē'
Jesús, mah' ngooȳ' chuh̄' jee' la'
to-h̄ɔ̄ɔ. Heh̄' to-h̄ɔ̄ɔ- ja-, ma' na-jnē-
kyaah̄' koo- mi'kuū. ³⁹Mah' ga-jāh̄'
Jesús:

—Jñuuh̄' hnāh̄' kuu' na-.

Mah' ga-jāh̄' Marta dsa-mē' ɔ̄ɔh̄-
hlii' he' siiyh̄' Jesús:

—Dsa-j̄ɔ̄ɔh̄' kyaan̄, ma-hēēȳ-
mi-juu-, jēēh̄' ma-hya- kye' jmī'
na-juuȳ.

⁴⁰Mah' ga-jāh̄' Jesús siiyh̄:

—¿Ja' ma-jwēēhn̄' hne-, cher'mah'
ga-jmeeh̄' dsoo' hoh̄', jēēh̄' he-
juh̄-gaa- he- jmee' Dio?

⁴¹Ja' ga' ga-jñuuyh̄' mi'kuū' he-
ma' na-jnē- hoo' to-h̄ɔ̄ɔ- ja-, jee' ma'
hāā' hlii' he'. Ja-ga' ga-jēē' Jesús ta'
gyuūh̄, ga-jāyh̄:

—Tāā' kyaan̄, kwan̄' ti'hmaah̄'
kyah̄, jēēh̄' ma-ñuuh̄' ba' kin̄.

⁴²Ma' ba' jnā', nuuh̄' ba' hne- kin̄
tāā'. He- jwahn̄' lā-la-, la' llu' kih̄'
hī- tāāh̄' nuu- lā-ku' lā-jii' kin̄ jee'

la⁻, mah¹ lä⁺ja⁻ lä⁺dsoo^ʔ dsëy¹, hne⁻
ba¹ ga⁺cheeh⁺ jnä^ʔ.

⁴³Ma⁻la⁺ ma⁻jäyh^ʔ lä⁺ja⁻,
ga⁺hlëëyh^ʔ koo⁻ ki⁻gaa⁻:

—Lázaro, go⁻hëë¹ jee^ʔ na⁻!

⁴⁴He⁻ja⁻ ya⁺hëë¹ hi⁻ ma⁻na⁻juu^ʔ
he^ʔ lä⁺ ma⁻na⁻gyoh^ʔ ja⁻ goo⁻ tiy^ʔ,
kyaah^ʔ hmiih⁻ he⁻ ga⁺gyaah⁻ dsih^ʔ
ma¹ ga⁺juuy¹, hi⁻ lä⁺ ma⁻na⁻løø⁻ ja⁻
mo⁻nëy^ʔ kyaah^ʔ hmiih⁻ sa⁻luu⁻. Mah¹
ga⁺jäh^ʔ Jesús:

—Jëey^ʔ sa⁻hmiih⁻, mah¹ wa¹ ngëy^ʔ.

**Ma⁻hnooh⁻ dsa⁻ ha⁻ lä⁺ jee^ʔ ma⁻
saayh^ʔ Jesús**

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵Jwëë^ʔ dsa⁻ judiu hi⁻ na⁻nää¹
kyaah^ʔ María ga⁺lä⁺dsoo^ʔ dsëy¹ kih¹
Jesús, ma¹ ga⁺jëëy¹ he⁻ ga⁺jmeey^ʔ
lä⁺ja⁻. ⁴⁶Pero ko⁻llaa¹ dsa⁻ he^ʔ
na⁻nääy¹ na⁻jëëy⁻ dsa⁻ fariseo
na⁻jmeeyh^ʔ juu¹ ha⁻ lä⁺ ga⁺jmeë^ʔ
Jesús. ⁴⁷He⁻ja⁻ jmi⁻dsa⁻ kaah^ʔ
kyaah^ʔ dsa⁻ fariseo ga⁺kuyh¹ lä⁺jëë⁺
dsa⁻ta¹ dsa⁻gyuuh¹ kyaay¹, ma¹ jäyh^ʔ:

—¿Ha⁻ lä⁺ jmeen^ʔ? Peer⁺ cha⁻miih⁻
he^ʔ juh⁻gaa⁻ jmeë^ʔ dsa⁻nñuuh⁻ he^ʔ.

⁴⁸Cher¹mah¹ ga⁺kwan¹ jwë¹ jä¹ lä⁺na⁻
ba¹, lä⁺jëë⁺ ba¹ dsa⁻ lä⁺hee^ʔ kiyh¹.
He⁻ja⁻ ya⁻nää^ʔ dsa⁻ roma ya⁻heey⁻
jee^ʔ jwii⁻ jnän⁻ hi⁻ lä⁺kaa⁻ hwa¹ jnän⁻
ka⁻läh^ʔ.

⁴⁹Caifá, jaa⁻ dsa⁻kyaah^ʔ dsa⁻ judiu
he^ʔ, ma¹ laa¹ dsa⁻jøøh¹ kya¹ lä⁺jëë⁺
jmi⁻dsa⁻ ji⁻ñe⁻ ja⁻. Ga⁺jäyh^ʔ:

—Ni⁺ miih⁻ sa⁺ ñeh^ʔ hnäh^ʔ. ⁵⁰Che^ʔ
sa⁺ laah^ʔ hnäh^ʔ llu¹ ga⁺ he⁻ juu^ʔ jaa⁻
dsa⁻nñuuh⁻ kih¹ dsa⁻goo⁻ jne^ʔ, lä⁺koh^ʔ
ga⁺ he⁻ heë¹ lä⁺kaa⁻ hwa¹ la⁻ —
ga⁺jäh^ʔ Caifá.

⁵¹Ja⁺ he⁻ ga⁺hlëëyh^ʔ jee^ʔ tëëy⁻
hñiiy^ʔ ja⁻. Kih¹ he⁻ ma¹ laay¹
dsa⁻jøøh¹ kya¹ jmi⁻dsa⁻ ji⁻ñe⁻

ja⁻, he⁻ja⁻ ba¹ ja⁻ ga⁺jmeë^ʔ Dio
ga⁺hlëëyh^ʔ lä⁺ja⁻, ga⁺ngëëy¹ juu¹ he⁻
juu^ʔ Jesús kih¹ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ judiu.

⁵²Hi⁻ ja⁺ ma⁻la⁺ kih¹ dsa⁻ judiu ja⁻
juuy^ʔ, he⁻ hnøøy¹ jmääy¹ koo⁻ nää¹
dsa⁻ ba¹ jee^ʔ lä⁺jëë⁺ hi⁻ laa¹ joo^ʔ Dio
hi⁻ na⁻saa⁻ na⁻jnee^ʔ wa¹ ha⁻ cha⁻ ha⁻.
⁵³Jmii^ʔ ja⁻ ga⁺taayh⁻ ko⁻jøh^ʔ juu¹
kwee⁻ mah¹ jngëëyh¹ Jesús.

⁵⁴He⁻ja⁻ mo⁻so⁺ ga⁺ngë^ʔ Jesús
jnä^ʔhä^ʔ jee^ʔ kih¹ dsa⁻ judiu. Ya⁺hëëy¹
hwa¹ Judea, ngooy¹ koo⁻ jee^ʔ jwii⁻
he⁻ cheë⁻ Efraín he⁻ hla⁻ jäh⁺ kih¹
hwa¹ kii⁺. Jee^ʔ ja⁻ ga⁺jä⁻ jnääh¹
ko⁻jøh^ʔ kyaayh¹.

⁵⁵Ma⁻ngoo¹ ya⁺jäh⁺ të¹ jmi^ʔ he⁻
kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh¹. Jwëë^ʔ
dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ jee^ʔ ja⁻ na⁻nääy¹ ta⁺
Jerusalén mah¹ mi⁻lluuy¹ hñiiy^ʔ
lä⁺koo⁻ tëë¹ dsa⁻ jmeë^ʔ jää¹ ja⁻ga⁺ të¹
jmi^ʔ. ⁵⁶Ma⁻hnaah⁻ dsa⁻ he⁻ Jesús,
ma¹ hlëëyh⁺ kyaah^ʔ dsa⁻kyaayh^ʔ jee^ʔ
ma¹ chih¹ gwah⁺, ma¹ jäyh^ʔ:

—¿Ha⁻ lä⁺ jëëh^ʔ hnäh^ʔ? ¿Che^ʔ sa⁺
jäy⁺ jee^ʔ jmi^ʔ la⁻?

⁵⁷Dsa⁻kaah^ʔ kya¹ jmi⁻dsa⁻ he⁻
kyaah^ʔ fariseo ga⁺jmeë^ʔ mada¹:

—Cher¹mah¹ hi⁻ hnäh^ʔ ga⁺jëëh⁻
hnäh^ʔ ha⁻ ta⁺ ngëy^ʔ, ja⁻ ya⁻jmeeh⁻
hnäh^ʔ juu¹ chah^ʔ mah¹ dsa⁻nää¹ dsa⁻
dsa⁻chaayh⁺.

Ga⁻huu¹ María naa⁻ mi⁻jwii⁻ tii^ʔ Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

12 Jñii^ʔ jmi^ʔ, jää¹ ja⁻ga⁺ të¹
jmi^ʔ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ borrego
mäh¹, ñee^ʔ Jesús ta⁺ Betania jee^ʔ
ma¹ gya¹ Lázaro hi⁻ ga⁺jmeë^ʔ Jesús
ga⁺lä⁺ jiih⁻ ma⁻ngëë^ʔ ma⁻na⁻juuy^ʔ.
²Jee^ʔ ja⁻ ga⁺jmeey^ʔ ma⁻nñu⁻ kyaah^ʔ
Jesús. Marta ma¹ llooh⁻ ma⁻nñu⁻,
hi⁻ Lázaro he^ʔ, ma¹ laa¹ jaa⁻ hi⁻ ma¹
gya¹ ko⁻jøh^ʔ kyaah^ʔ Jesús në⁻ mes⁻

jā. ³Jā-ga' gā-ka' María koō sē' jmī mī-jwī hē cheē nardo, hē hmooh' jwēte. Gā-huuy' tī Jesús. Mah' gā-mī-kiyh' kyaah' jñū lley'. Gā-hī mī-jwī lā-kaa' cháneh' jā. ⁴Mah' gā-jäh' jaa' dsā-kyaah' jñääh', hī ma' cheē Juda Iscariote, joo' Simón hī gā-hnī kih' Jesús kēē:

⁵—¿Hē la' sā mā-hnī jmī mī-jwī nā, lā-koō kyē hnē hña-loo' jmī ta' mah' ma' kwēēhn' hī tā-nee'?

⁶Hē gā-jäyh' lā-jā, jā kih' hē ma' jmeey' be' kih' hī tā-nee' jā, kih' hē ma' hēēy' bā jā. Jēēh' ma' hōøy' sātuh' jee' ma' tääh' kuu' mah' ma' hwēēy' jee' nā-hmäā'.

⁷Mah' gā-jäh' Jesús:

—Tā hā-kiyh'. Jēēh', jmī mī-jwī nā hē ma' hōøy' mah' ma' huuy' jñä' wā-ra' gā-tē jee' haan'. ⁸Hih' hī tā-nee', lā mā-tääh' nā ba' kyaah' hnäh'. Pero jñä', mō-so' gyan' kī-wēē' jee' kyah' hnäh' —gā-jäh' Jesús.

Ma' hnōø' dsā-kaah' ma' jngiiyh' kih' Lázaro kā-läh'

⁹Gā-lā-ñē jwēē' dsā judiu hē ma' gya' Jesús jwī Betania mah' nā-näāy' jee' jā. Pero jā mā-la' kwaat' kih' Jesús jā nā-näāy', hē nā-jēēy' Lázaro, hī gā-lā-jiih' mā-ngēē' mā-nā-juu' bā jā. ¹⁰Hē jā gā-taah' dsā-kaah' kyaā' jmī dsā hē juu' kwee' mah' ma' jngēēy' Lázaro kā-läh'. ¹¹Jēēh', kwaat' kih' Lázaro jā, jwēē' dsā judiu gā-beey' dsā-kaah' kyaay' mah' gā-heeyh' kih' Jesús ba'.

Gā-he' Jesús nā-dsēē jaa' burr' jee' jwī Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹²Ma' gā-jñä' jyoh' jmī, jwēē' jwēte dsā ma' tääh' jee' tē jmī

jā. Ma' gā-nuuy' ja' Jesús ta' jwī Jerusalén, ¹³gā-kay' gooh' hma-sū' mah' gā-näāy' gā-mī-jēey' Jesús. Mah' ma' jäh':

—iHē ba' chē lluu' Dio! iDio kyaah' hī ja' nā lā-hih' kiyh'! Laay' Rey jñän' —gā-jäh' dsā Israel he'.

¹⁴Gā-hñah' Jesús jaa' burr' mäh', mah' gā-wīy' kā-luu', lā-koō nā-sī juu' kih' Dio:

¹⁵Ta' wa' gah' hnäh' dsā chaa' jwī Sión.

Hii' Rey kyaah' hnäh' ja' nā, dsēēy' jaa' burr' mäh'.

¹⁶Hē gā-la' lā-jā, sā gā-lā-ngēē' jñääh' discípulo kyaay' lā ma' tō-nē. Pero ma' ngaah' Jesús gyūuh', jā-ga' gā-lā-ngēē' jñääh' kih' Jesús ba' jā ma' hlēēh' lā-koō mā-nā-sī jää', hē gā-jmee' dsā juuh' kiyh'.

¹⁷Dsā hī ma' tääh' kyaah' Jesús lā-koō ma' gā-tēēy' Lázaro neh' tō-hōø' lā-koō ma' gā-mī-jiiyh', ma' jmeeyh' juu' lā-koō gā-jēēy' jee' jā. ¹⁸Hē jā jwēē' dsā nā-näā' gā-mī-jēey' Jesús, lā-koō ma' gā-nuuy' kih' hē juh-gaa' hē gā-jmeey'. ¹⁹Pero dsā fariseo ma' jäh' sīy' dsā kyaayh':

—Jēē' da'. Nī mīh' sā chā hē le' jmeen'. Lā-jēē' ba' dsā gā-näā' chaa' kaah' kiyh'.

Kō-llaa' dsā griego gā-hnaayh' Jesús

²⁰Jee' kih' dsā hī nā-näā' nā-hnääh' Dio jee' tē jmī, ma' tääh' kō-llaa' dsā griego. ²¹Dsā griego he', yā-näā' koo' kih' Felipe, dsā ma' chaa' Betsaida hē nā-hee' hwa' Galilea. Gā-chuuy' kyaah', gā-siiyh':

—Hnē dsā-nūuh', hnōø' jñääh' lla' jñääh' juu' kyaah' Jesús.

²²He-jā ngoo¹ Felipe mah¹
na'chiiyh¹ Andre'. Hi¹ Andre' he'
kyaah¹ Felipe na'hleëyh¹ Jesús.

²³He-jā ga'jeeh¹ Jesús juu¹ kiyh¹,
ga'jäh¹:

—Ma¹tē¹ hor¹ jee¹ lee¹ jøøh¹
Hi¹ ga¹lee¹ngo¹ la¹. ²⁴Ma¹ra¹ ju'dsoo¹
jwëëhn¹ hnäh¹, cher'mah¹ sa¹ ga'toh¹
koo¹ mi'trigo jee¹ gwaah¹ hi¹ sa¹
ga'hya¹, ma¹jä¹ lä¹ ma¹la¹ ja¹ba¹.
Pero cher'mah¹ ga'hya¹ mi¹ ja¹,
cha¹miih¹ mi¹ kwa¹. ²⁵Lä¹ja¹, hi¹ sa¹
kwaä¹ hñii¹ juu¹, hi¹ he¹ hee¹ go¹te¹.
Pero hi¹ kwaä¹ hñii¹ juu¹ jmi¹gyuuh¹
la¹, he¹ hääy¹ hñiiy¹ ba¹ ja¹ mah¹
chaay¹ tää¹ ga¹lä¹jē¹ joh¹ jmi¹cha¹.
²⁶Hi¹ mi¹te¹ kin¹, wa¹ jmeey¹ ko¹jøh¹
kyaah¹ jnä¹. Ja¹ba¹ jee¹ naahn¹
na'gyan¹, jee¹ ja¹ dsa¹taayh¹ ka¹läh¹
hi¹ mi¹te¹ kin¹. Hi¹hi¹ mi¹te¹ kin¹, Tää¹
kyaan¹ jmäy¹ jøøh¹.

Ga¹jmeey¹ Jesús juu¹ he¹ juuy¹

²⁷Peer¹ chaan¹ cha¹miih¹
huu¹dsē¹. ¿Hee¹ na¹ jwahn¹ na¹?
¿Che¹ jwahn¹: “Tää¹, lää¹ jnä¹ kih¹
he¹ dsa¹ngëen¹ la¹”? Sa¹ le¹ jwahn¹
lä¹na¹. Jëëh¹, kih¹ he¹ja¹ ba¹ jan¹.
²⁸Tää¹, mi¹jnää¹ he¹ laah¹ jøøh¹ —
ga¹jäh¹ Jesús.

Hor¹ja¹ ga¹lä¹nuuh¹, ga¹hlëeh¹
gyuuh¹:

—Ma¹mi¹jnää¹ ba¹ jnä¹ he¹ laan¹
jøøhn¹, hi¹ mi¹jnään¹ ka¹läh¹ he¹
laan¹ jøøh¹.

²⁹Jwëë¹ dsa¹ hi¹ ma¹ tääh¹ jee¹
ja¹, ga¹nuuy¹ he¹ ga¹hlëeh¹ gyuuh¹,
he¹ja¹ ga¹jäh¹:

—Go¹ñih¹ ba¹ na¹ ma¹hii¹.

Jñah¹ ma¹ jäh¹:

—Jaa¹ ángel ba¹ na¹ ma¹hlëeh¹
kyaayh¹.

³⁰Mah¹ ga¹jäh¹ Jesús siiyh¹:

—Sa¹ ma¹ja¹ juu¹ na¹ kwaat¹ ki¹
jnä¹. Kyah¹ hnäh¹ ba¹ na¹ ma¹ja¹
juu¹ na¹. ³¹Na¹ ma¹tē¹ jmi¹ jee¹ ka¹
Dio ju'dsoo¹ kih¹ jmi¹gyuuh¹ la¹. Hi¹
ma¹tē¹ hor¹ jä¹ o¹hih¹ hi¹sa¹llu¹ hi¹
jmeey¹ hih¹ jmi¹gyuuh¹ la¹. ³²Wa¹ra¹
ga¹chaa¹ dsa¹ jnä¹ gyuuh¹, tēen¹
lä¹jëë¹ hi¹ ya¹nää¹ kyaah¹ jnä¹ —
ga¹jäh¹ Jesús.

³³He¹ ga¹hlëëyh¹ lä¹ja¹,
ga¹mi¹jnääy¹ ha¹ lä¹ kyaah¹ ma¹
juuy¹ ba¹ ja¹. ³⁴He¹ja¹ ga¹jäh¹ dsa¹
hi¹ ma¹ tääh¹ jee¹ ja¹:

—Ma¹nuu¹ jnääh¹ lä¹koo¹ na¹sii¹
juu¹ kih¹ Dio. Cristo chaa¹ tää¹
ba¹. ¿He¹la¹ jwah¹ hne¹, jmeey¹
bii¹ kih¹ Hi¹ga¹lee¹ngo¹ chaa¹ dsa¹
gyuuh¹? ¿Hi¹ ba¹ he¹ hi¹ jwah¹ hne¹
Hi¹ga¹lee¹ngo¹?

³⁵Mah¹ ga¹jäh¹ Jesús siiyh¹:

—Ko¹hwëë¹ ga¹ jnä¹ wa¹je¹ jee¹
kyah¹ hnäh¹. Ngē¹ hnäh¹, ta¹ko¹jiih¹
jnä¹ wa¹je¹ jee¹ kyah¹ hnäh¹ mah¹ sa¹
leh¹ jee¹ na¹hoo¹ hnäh¹. Jëëh¹, hi¹
ga¹nää¹ jee¹ na¹hoo¹, sa¹ ñey¹ ha¹ ta¹
dsa¹näy¹. ³⁶Ta¹ko¹jiih¹ jnä¹ wa¹je¹
kyah¹ hnäh¹, heeh¹ hnäh¹ kih¹ wa¹je¹
mah¹ lä¹jnää¹ hnäh¹ jee¹ jnä¹ wa¹je¹.

Ma¹la¹ ma¹hlëeh¹ Jesús lä¹ja¹,
mah¹ ga¹hmäy¹ kih¹ dsa¹ he¹.

**Sa¹ ga¹heeh¹ dsa¹ judiu
juu¹ kih¹ Jesús**

³⁷Ga¹jëë¹ ba¹ dsa¹ judiu lä¹jē¹ he¹
juh¹gaa¹ he¹ ga¹jmeey¹ Jesús to¹lo¹
nëy¹, pero ni¹ lä¹ja¹ sa¹ ga¹lä¹heey¹
kiyh¹. ³⁸Mah¹ lä¹ja¹, ga¹lä¹te¹ lä¹koo¹
ga¹jäh¹ Isafá hi¹ ga¹ngëë¹ juu¹ kih¹
Dio llo¹joo¹:

Tää¹ kyaan¹, sa¹ chaa¹ hi¹
ma¹heeh¹ juu¹ jñän¹.

Sa¹ chaa¹ hi¹ ga¹lä¹ngëë¹ lä¹koo¹
te¹ he¹ juh¹gaa¹ he¹ ga¹jmeey¹

Dio kyaah' goo-, ga-jäh'
Isaía.

³⁹Kih' he-jā-, sa ga-la' ma-lā-heey'.
Hi' ja-ba' lā-jā- ka-lāh' ga-jäh'
Isaía kiyh'.

⁴⁰Ga-jmee' Dio ga-jnē' mi'nēy',
ga-jlē' hū' dsē kiyh',
mah' sa' le' jēy', ni' sa'
lā-ngēy'.

Ni' sa' dsa-jeeyh' kyaah' jnā'
mah' mi'hlāā' jnih'.

⁴¹Lā-jē' he-jā- ga-jäh' Isaía, lā- ma'
ga-jēy' he- lāā' jōh' Jesús mah'
ga-hlēy' kiyh'.

⁴²Pero ma-ra' he- ga-heeh'
ba' jwē' dsa- kih' Jesús, lā-kye-
dsa-kaah' kyaay'. Hi' kih' he-
ma' gayh' dsa- fariseo, he-jā- sa'
ga-mi' jnāy' hñiy', mah' sa' ma'
hwē' dsih' neh' gwah' mäh'. ⁴³Ma'
hnooyh' ha- lā- jee' ma' leey' kaah'
chanē' dsa- jmi-gyū' lla' he- ma'
hnooyh' ha- lā- jee' ma' leey' kaah'
chanē' Dio.

Juu' he- ga-hlēh' Jesús,
lla' ta' kih' dsa-

⁴⁴Ja-ga' ga-hlēh' Jesús kōo-
ki-gaa-, ga-jāyh'.

—Hi' heeh' jnā', ja' ma-la' jnā'
he- heeyh', heeyh' hi- ga-chee'
jnā' ba'. ⁴⁵Hi' hi- ma-jēē' jnā',
ma-jēy' hi- ga-chee' jnā' ba' ja'.

⁴⁶Jnā' he' laan' lā-kōo' wa'je' he-
ja' jmi-gyū' la-, mah' lā-jēē' hi-
heeh' jnā', sa' jāy' jee' na' hōo-. ⁴⁷Hi-
nuu' juu' kin' mah' sa' heeyh', ja'
jnā' ngiinh' kwaat' kiyh'. Jēēh' sa'
ma-jan' jmi-gyū' la- mah' ngiinh'
kwaat' kih' dsa- jmi-gyū'. Ma-jan'
mah' lāān' dsa- jmi-gyū' ba'. ⁴⁸Hi-
sa' hnāā' jnā' mah' sa' heeyh' juu'
kin', cha' ba' he- ngiinh' kwaat'

kiyh'. Jā-ba' juu' he- ma-hlēh' la-,
ngiinh' kwaat' kiyh' wa-ra- ga-tē' jee'
llaā' jmi'. ⁴⁹Jēēh', sa' ma-hlēh' nē'
jee' tēēn' hñiinh'. Tāā' kyaan' hi-
ga-chee' jnā', hi' he' ga-jmee'
mada' kin' ha- lā- jwahn', hi' ha-
lā- hlēh'. ⁵⁰Jnā' man', mada' he-
ga-jmee' kin' jōō' kih' dsa' mah'
wa' chaay' ga-lā- jē' joh' jmi' cha-
Kih' he-jā-, hlēh' jā-ba' lā-kōo- te'
he- ga-siinh' Tāā' jnā' ba'.

Ga-gyih' Jesús tii' discípulo kyaay'

13 Ma-ngoo' ya-jäh' jmi'
he- kuh- dsa- borrego
mäh', ma-nē- ba' Jesús ma-tē'
hor' he- ya-hēy' jmi-gyū' la-
mah' dsaayh' jee' gya' Jmiy'.
Ga-lā-hnāy' hi- ma' lāā' kyaay' hi-
ma' tāāh' jmi-gyū' la-, pero hwē'
jā- ga-mi' jnāy' he- ga-lā-hnāy'
cha-miinh' hi- lāā' kyaay'.

²Ja-ga' dsa-taayh' kuyh' ma-nūu'
ma-hā' ba' hū' dsē kih' hi-sa'llu'
neh' tuh-dsē' Juda Iscariote jōō'
Simón ha- lā- jmee' mah' ngēy'
Jesús. ³Pero Jesús ma-nē- bih' he-
ga-tooh' Tāā' gooy' hñi' lā-jē'
go-te' he- na-hñay' jmee' hi-
lā-jā- nēy' he- ya-hēy' kih' Dio,
hi' ja-ba' kih' Dio dsaayh' ka-lāh'.
⁴He-jā- ga-nooy' jee' tāāy' kuyh'
ma-nūu' jā-, ga-jñuuyh' hmiinh'
he- ma' kyeyh' nē', ga-kay' hmiinh'
tu-jlā' mah' ga-bāy' hñiy'. ⁵Hi-
ga-kay' kōo' jee' ga-chiyh' jmi-
mah' ga-lōy' gyih' ma-ti' jnāāh'
discípulo. Jā-ga' ga-mi' kiyh' kyaah'
hmiinh' tu-jlā' he- ma' na-bāy' jā-.

⁶Ma' ga-tēy' jee' ma' gya' Simón
Pee', mah' ga-jäh' Pee':
—Dsa-jōō' kyaan', 'che' hne- ba'
gyih' ma-tiinh'?

⁷Mah' ga'jah' Jesús siiyh':

—He' jmeen' la', sa' lä'ngëeh' hne' na' ga'juh'. Këë' ba' lä'ngëeh'.

⁸—Sa' gyih' hne' ma'tiin' jih'koh' —ga'jah' Pee' siiyh'.

Mah' ga'jah' Jesús siiyh':

—Cher'mah' sa' ga'gyihn' ma'tiih', sa' le' jmeeh' kōjōh' kyaah' jnä'.

⁹Mah' ga'jah' Simón Pee' siiyh':

—Dsa'jōōh' kyaan', ja' ma'la' ma'tiin' hnøø' jñii', lä'ja' ma'goon' kyaah' ka'llen' hnøø' jñii' ka'läh'.

¹⁰Mah' ga'jah' Jesús ka'läh':

—Hi' ma'na'jngëe', sa' jmee' bii' jñii' lä'kaa' kiyh'. Ma'la' ma'tiiy' ba' hnøø' jñii', jëeh' lä'kaa' ba' kiyh' ma'na'jngii'. Hi' ma'na'jngëe' ba' hnäh', ma'ke' ja' lä'jëe' hnäh'.

¹¹Jëeh' ma' ñe' bih' hii' na' ma' ngëey', he'ja' ba' ja' ma' jäyh'. “Ma'ke' ja' lä'jëe' hnäh' na'jngëe'.”

¹²Ma'la' ma'gyiyh' ma'tii' lä'jëe', ga'këyh' hmiih' kiyh' mah' ngaayh' na'gyay' nē' mes' ka'läh'. Mah' ga'jäyh':

—¿Che' ma'lä'ngëeh' hnäh', hee' na' ma'jmeen' kyah' hnäh'? ¹³Tëeh' jnä' Ta'jwōh' hi' jawh' hnäh' Dsa'jōōh' kyaan'. Llu' ba' jawh' hnäh', jëeh' he'ja' laan'. ¹⁴Jnä' he' laan' ta'jwōh' kyaah' hnäh', hi' laan' Dsa'jōōh' kyaah' hnäh', mah' ma'gyihn' ma'tiih' hnäh'. Lä'na' hnøø' jmeeh' hnäh' ka'läh', gyih' hnäh' ma'tii' dsa'kyaah' hnäh'. ¹⁵Jee' la' ma'heehn' hnäh' mah' jmeeh' hnäh' ja'ba' lä'kōō' ma'jmeen' kyah' hnäh'. ¹⁶Ma'ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh', jaa' hi' nuuh' kih' jñah', sa' jōōyh' ga' lä'koh' ga' dsa'jūu'. Hi' hi' dsōō' mada', sa' jōōyh' ga' lä'koh' ga' hi' cheey'. ¹⁷Na' he' ma'lä'ngëeh'

hnäh' he' ma'jmeen' la', llu' la' kyah' hnäh' cher'mah' ga'jmeeh' hnäh' lä'ja'.

¹⁸Ja' he' hlëehn' kih' lä'jëe' hnäh' la'. Kyuu' ba' jnä' hii' na' ma'lleehn'. Mah' lä'ja' lä'te' lä'kōō' na'sii' juu' kih' Dio: “Hi' ma' kuh' kōjōh' kyaah' jnä', ma'jeeyh' ma'na'høøyh' kin'.” ¹⁹To' na' ga'juh' jawhn' jää' sa' ga' ma'ngëey' jnä'. Mah' wa'ra' ga'la' he'ja', lä'heeh' hnäh', jnä' he' laan' he' jawhn' laan'. ²⁰Ma'ra' ju'dsoo' jwëehn' hnäh', hi' heeh' jaa' hi' cheen', he' heeyh' jnä' ba'ja'. Hi' hi' heeh' jnä', heeyh' hi' ga'chee' jnä' ba'ja'.

Ga'jmeeh' Jesús juu', hñii' jaa' dsa' kyaay' kiyh'

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹Ma'la' ma'jah' Jesús lä'ja', pero ga'lä'meeh' dsëy' mah' ga'mi'jnäay' jëe' juu' ja':

—Jaa' jee' lä'jëe' hnäh' hnëeh' jnä'.

²²Ja'ga' ga'tooh' jnääh' jëe' jnääh' nē' dsa'kyaahn', sa' ñe' jnääh' hii' kih' na' ma'hlëeyh'. ²³Kih' jee' lä'jëe' jnääh' discípulo kyaay', jaa' ba' ga'lä'hnääh' Jesús cha'miih'. Hi' he' ma' gya' koo' kih' Jesús. ²⁴Kih' hi' he', ga'jmee' Simón Pee' lii' mah' ngiiy' juu' kih' Jesús, hii' kih' ja' ma'hlëeyh'. ²⁵Hih' hi' ma' gya' koo' kih' Jesús he', ga'ngiiy' juu' kiyh':

—Dsa'jōōh' kyaan', ¿hii' he' hi' jawh' na'?

²⁶Mah' ga'jëeh' Jesús juu' kiyh': —Hi' kwëehn' kuh' kōō' jwä' he'ñiih' gyuh', hi' he' he'.

Mah' ga'mi'gyuyh' kōō' jwä' he'ñiih', ga'kwëeyh' Juda Iscariote,

jooʹ Simón. ²⁷Läʹkoō ngooyʹ kuyh⁻
he⁻ñiih⁻ ja⁻, ga⁻he⁻ Tana⁻ neh⁻
tuh⁻dsëyʹ. Ja⁻ga⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:
—He⁻ hnooh⁻ jmeeh⁻, jmeë⁻ ga⁻juh⁻
to⁻na⁻.

²⁸Pero ni⁻ jaa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ nē⁻ mes⁻
ja⁻, sa⁻ ga⁻lä⁻ngëëy⁻ he⁻la⁻ ga⁻siiyh⁻
hi⁻ he⁻ lä⁻ja⁻. ²⁹Kih⁻ he⁻ ma⁻ hoo⁻
Juda sa⁻tuh⁻ jee⁻ ma⁻ tääh⁻ kuu⁻, he⁻ja⁻
ko⁻lla⁻ ga⁻jmeë⁻ hu⁻dsë⁻, he⁻ ga⁻jäh⁻
Jesús siiyh⁻: “Go⁻läh⁻ miih⁻ he⁻ hnoo⁻
jnän⁻ kih⁻ jmi⁻” o jäyh⁻: “Go⁻kwëëh⁻
hi⁻ tä⁻nee⁻ miih⁻ kuu⁻”. ³⁰Ma⁻ ga⁻la⁻
kih⁻ Juda, ma⁻kuyh⁻ he⁻ñiih⁻, chah⁻
ba⁻ ya⁻hëëy⁻. Ma⁻na⁻hoo⁻ ba⁻ hor⁻ ja⁻.

Koō nuuh⁻ hmëë⁻

³¹Ma⁻la⁻ ma⁻ya⁻hëë⁻ Juda jee⁻ ja⁻,
ga⁻jäh⁻ Jesús:

—Na⁻ lä⁻jnä⁻ he⁻ laa⁻joo⁻h⁻
Hi⁻ga⁻lëë⁻ngo⁻la⁻, hi⁻ ta⁻la⁻ kih⁻ hi⁻
he⁻ lä⁻jnä⁻ he⁻ laa⁻joo⁻h⁻ Dio. ³²Hi⁻
cher⁻mah⁻ jooy⁻ mi⁻jnää⁻ he⁻ laa⁻joo⁻h⁻
Dio, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ Dio mi⁻jnää⁻ he⁻
laa⁻joo⁻h⁻ jooy⁻, hi⁻ chah⁻ ba⁻ jmeey⁻.
³³Gyuu⁻ mäh⁻ kyaan⁻, ko⁻hwëë⁻ ga⁻
gyan⁻ kyaah⁻ hnäh⁻. Hnaah⁻ hnäh⁻
jnä⁻. Pero ja⁻ba⁻ lä⁻koō ma⁻jwiin⁻
dsa⁻ judiu⁻, jee⁻ naahn⁻ sa⁻ le⁻ go⁻nääh⁻
hnäh⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁻
ka⁻läh⁻ na⁻. ³⁴Jmeen⁻ koō mada⁻
hmëë⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Wa⁻ hnaah⁻ hnäh⁻
oo⁻h⁻ hnäh⁻. Wa⁻ hnaah⁻ hnäh⁻ lä⁻jaa⁻
lä⁻jaa⁻ dsa⁻kyaah⁻ hnäh⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻koō
ma⁻lä⁻hnaan⁻ hnäh⁻. ³⁵Cher⁻mah⁻
ga⁻lä⁻hnaah⁻ hnäh⁻ dsa⁻kyaah⁻ hnäh⁻,
lä⁻jëë⁻ ba⁻ dsa⁻ lä⁻ñe⁻ laah⁻ hnäh⁻
discipulo kyaan⁻.

Ga⁻jäh⁻ Jesús he⁻ hmä⁻ Pee⁻ juu⁻ he⁻
sa⁻ kyuu⁻y⁻

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶He⁻ja⁻ ga⁻ngii⁻ Simón Pee⁻ juu⁻:

—Dsa⁻joo⁻h⁻ kyaan⁻, ÷ha⁻ ta⁻ goh⁻
hne⁻?

Mah⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Ha⁻ jee⁻ niin⁻, sa⁻ le⁻ goh⁻ kyaah⁻
jnä⁻ na⁻. Këë⁻ ga⁻ goh⁻ kyaah⁻ jnä⁻.

³⁷He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁻ Pee⁻ siiyh⁻:

—Dsa⁻joo⁻h⁻ kyaan⁻, ÷he⁻la⁻ ja⁻
mo⁻so⁻ le⁻ niin⁻ kyaah⁻ hne⁻ na⁻?
Ma⁻lla⁻ ba⁻ dsën⁻ juun⁻ llah⁻ hne⁻.

³⁸He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—÷Che⁻ ju⁻dsoo⁻ ma⁻lla⁻ hoh⁻ juuh⁻
llan⁻? Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëëhn⁻ hne⁻,
jää⁻ ja⁻ ga⁻ hoo⁻h⁻ chaah⁻ dsoo⁻, hne⁻
ma⁻të⁻ hnë⁻ jiih⁻ ma⁻hmäh⁻ juu⁻ he⁻
sa⁻ kyuu⁻h⁻ jnä⁻.

Jesús laa⁻jwë⁻ he⁻ dsa⁻toohn⁻
jee⁻ gya⁻ Dio

14 ¹Ta⁻ jeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻. Jmeë⁻
hnäh⁻ dsoo⁻ hoh⁻ kih⁻ Dio
ba⁻, hi⁻ jmeë⁻ hnäh⁻ dsoo⁻ hoh⁻ kin⁻
ka⁻läh⁻. ²Cha⁻neh⁻ kih⁻ Täa⁻ kyaan⁻
cha⁻ cha⁻miih⁻ jee⁻ dsa⁻toohn⁻. Wa⁻ra⁻
jäh⁻ kih⁻ sa⁻ la⁻ lä⁻ja⁻, ma⁻jwëëhn⁻
ba⁻ hnäh⁻ jää⁻. He⁻ja⁻ niin⁻ mi⁻llun⁻
jee⁻ go⁻taah⁻ hnäh⁻. ³Wa⁻ra⁻ ngaahn⁻
mah⁻ na⁻jmeen⁻ llu⁻ jee⁻ go⁻taah⁻
hnäh⁻, ja⁻ga⁻ jäh⁻n⁻ ka⁻läh⁻ mah⁻
go⁻nääh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ jnä⁻. Mah⁻
lä⁻ja⁻ jee⁻ naahn⁻ na⁻gyan⁻, jee⁻ ja⁻
go⁻taah⁻ hnäh⁻ ko⁻joo⁻h⁻ kyaah⁻ jnä⁻.
⁴Ma⁻ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ha⁻ jee⁻ naahn⁻,
hi⁻ ma⁻kyuu⁻h⁻ ba⁻ hnäh⁻ jwë⁻
ka⁻läh⁻.

⁵Mah⁻ ga⁻jäh⁻ Tamä⁻ siiyh⁻:

—Dsa⁻joo⁻h⁻ kyaan⁻, sa⁻ ñe⁻
jnää⁻ ha⁻ na⁻ gwaah⁻. ÷Ha⁻ lä⁻ja⁻
lä⁻kyuu⁻h⁻ jnääh⁻ jwë⁻ ka⁻läh⁻?

⁶He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁻ Jesús siiyh⁻:

—Jnä⁻ he⁻ laan⁻jwë⁻, jnä⁻ he⁻ laan⁻
ju⁻dsoo⁻, jnä⁻ he⁻ jmeen⁻ chaa⁻ dsa⁻.
Ni⁻ jaa⁻ sa⁻ lla⁻näa⁻ jee⁻ gya⁻ Täa⁻
wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ sa⁻ ya⁻nääy⁻ ta⁻la⁻ ki⁻

jnë. ⁷Cher'mah' kyuuuh' jnä', ja-ba' lä-ja- kyuuuh' hnäh' Täa' kyaan'. Na' ma'kyuuuh' ba' hnäh', hi' ma-jëeh' hnäh' ka-läh'.

⁸Mah' ga-jäh' Felipe:

—Dsa-jøøh' kyaan', hääh' jnääh' Täa', mah' ko-ja- ba' ma-lee' kya' jnääh'.

⁹Mah' ga-jäh' Jesús siiyh' Felipe:

—¿Joh' jmi' sa' ma-hya- gyan' kyaah' hnäh' jee' la- mah' sa' ma-lä-kyuuuh' jnä'? Hih' ma-jëe' jnä', he- ma-jëe' Täa' ba' ja-. ¿Ha- lä-ja- jawah' hne: "Hääh' jnääh' Täa'?" ¹⁰¿Che' sa' laah' dsoo', jnä' he' laan' koo- kyaah' Täa', hi' Täa' he' laa' koo- kyaah' jnä'? Lä-jë' juu' he- hlëeh' jnä', ja- he- hlëehn' jee' tëen- hniin' na-. Täa' hi- laa' kyaah' jnä', hi- he' ba' jmee' he- jmeen' la-. ¹¹Wa' lä-dsoo' hoh' hnäh', jnä' he' laan' koo- kyaah' Täa' hi' Täa' he' laa' koo- kyaah' jnä'. Pero cher'mah' sa' laah' hnäh' dsoo' lä-ja- la' kin' kyaah' Täa', jmee' hnäh' dsoo' kih' he- ma-jëeh' hnäh' ha- lä- la' ta' he- jmeen'. ¹²Ma-ra' ju'dsoo' na- jwëehn' hnäh', hi- jmee' dsoo' dsë' kin', hi- he' jmee' ka-läh' ja-ba' ta' he- jmeen'. Hi' juuh' ga' ta' jmeey', jëeh' naah' ba' jnä' kyaah' Täa'. ¹³Lä-jë' he- ngiih' hnäh' kih' Täa' lä-hih' kin', jmeen' he- ja-, mah' lä-ja- lä-jnä' he- laa' jøøh' Täa' ta-la' kih' jooy'. ¹⁴Jmee' ba' jnä' wa' he- cha- he- he- ngiih' hnäh' lä-hih' kin'.

Ga-jäh' Jesús cheey'

Jmi' lle' Na-jngii'

¹⁵Cher'mah' hnaah' hnäh' jnä', høø' hnäh' mada' he- jmeen' kyah' hnäh'. ¹⁶Mah' jnä' chuun'

kyaah' Täa' cheey' jnah' hi- kwa' be' kyah' hnäh'. Mah' jäy' kyaah' hnäh' ga-lä-jë' joh' jmi' cha-. ¹⁷Hi- he' laa' Jmi' lle' hi- jmee' ju'dsoo'. Dsa- hi- chaa- jmi-gyuu' la-, sa' le' heeyh-, jëeh' sa' jëe', ni' sa' kyuu'. Pero hnäh', kyuuuh' hnih', jëeh' hääy' jee' kyah' hnäh', hi' dsa-hey' neh' tuh-hoh' hnäh'.

¹⁸Wa-ra- ngaahn', sa' jäh' hnäh' hnëe'. Jähn' ka-läh' kyah' hnäh'.

¹⁹Miih' jmi' ga' mo-so' jëe' dsa- jnä'. Pero hnäh', jëeh' jnä'. Hi' kih' he- chaa- jnä', he-ja- ba' ja- jmee' chaa- hnäh'. ²⁰Ma-ja- ga' lä-ngëeh' hnäh', jnä' gyan' kyaah' Täa' kyaan', hi' hnäh' kyaah' jnä', hi' jnä' kyaah' hnäh'. ²¹Hi- ma-heeh' mada' kin' mah' høøy', hi- he' hnää' jnä'. Hi' hi- hnää' jnä', Täa' kyaan' lä-hnäy' hi- he'. Hi' jnä' ka-läh' lä-hnaa' jnih' mah' mi' jnään' hniin' kiyh'.

²²Mah' ga-jäh' Juda (pero ja- he' Iscariote):

—Dsa-jøøh' kyaan', ¿he-la' ma-la' kya' jnääh' ba' mi' jnääh' hnaah', mah' sa' mi' jnääh' hnaah' kih' lä-jëe' dsa- jmi-gyuu'?

²³He-ja- ga-jäh' Jesús siiyh':

—Hi- hnää' jnä', høøy' juu' kin', hi' Täa' kyaan' lä-hnäy' hi- he'. Mah' ko-jøh' kyaah' Täa' dsa'tooh' jnääh' kyaayh'. ²⁴Hi- sa- hnää' jnä', sa' høøy' juu' kin'. Hi' juu' he- ma-nuuh' hnäh', ja' juu' ki' hniin' ja-, juu' kih' Täa' hi- ga-chee' jnä' ba' ja-.

²⁵He-jeen' hnäh' lä-jë' juu' la-, ta-ko-jiih' gyan' kyaah' hnäh'.

²⁶Pero wa-ra- ngaahn', kwaat' ki- jnä', chee' Täa' jaa- hi- kwa' be' kyah' hnäh'. Hi- he' he' Jmi' lle'

Na-jngii' hi' heeh' hnäh' ga-lä-jë⁺
ba', hi' jmeey' lä-dsooh' hoh' hnäh'
lä-jë⁺ juu' he' ma-hlēēhn' hnäh'.

²⁷Jnä' kwan' mah' jmeen' hii' tii'
kyah' hnäh' lä-koo' hii' tii' kin'.
Ja' lä-koo' kwa' dsa' jmi-gyuu' he'
kwēēhn' hnäh'. Ta' jeh' hoh' hnäh',
ni' ta' wa' gah' hnäh'. ²⁸Ma-nueh'
ba' hnäh' lä-koo' ma-jwēēhn'
hnäh'. Naahn' hi' jahn' jee' kyah'
hnäh' ka-läh'. Cher'mah' dsoo'
hnaah' hnäh' jnä', jēē' hoh' hnäh'
ki' jnä' kih' he' naahn' jee' gya'
Tää', jēēh' jøøh' gyih' lä-koh' jnä'.
²⁹Ma-jwēēhn' hnäh' juu' la', jää' sa'
ga' ma-la'. Mah' wa-ra' ga-la', ja-ga'
lä-dsoo' hoh' hnäh'.

³⁰Mo'so' hlēēhn' ga' cha-miih'
kyaah' hnäh', jēēh' jä' hi-sa-llu'
hi' jmee' hih' jmi-gyuu' la'. Pero
kyaah' jnä' sa' cha' kiyh' ni' miih'.
³¹He' jmeen' lä-koo' mada' he'
ga' jmee' Tää' kin' ba', mah' lä-ja'
lä-ñe' dsa' hi' chaa' jmi-gyuu' la',
jnä' hnaan' Tää'.

'Noo' hnäh', man'.

Chaa' wii' jēh' kyaah' sa'goh' kih'

15 'Jnä' he' laan' lä-koo'
chaah' wii' jēh' he' llu'
go-te'. Tää' kyaan', hi' he' mi-llu'
chaah' wii' jēh' ja'. ²Hnäy' lä-jë⁺
sa'goh' he' choo' kin', he' sa' hii'
mii'. Hi' lä-jë⁺ sa'goh' he' hii' mii',
mi-lluy' mah' jä' na-jngii'. Mah'
lä-ja' hii' cha-ga-miih' mii'. ³Hi'
lä-ja' ma-na-jngēē' hnäh' lä-llu' he'
ma-heeh' hnäh' juu' he' ma-hlēēhn'
hnäh'. ⁴Jä' hnäh' koo' hweh' kyaah'
jnä', hi' jnä' jän' koo' hweh' kyaah'
hnäh'. Lä-koo' sa'goh' kih' chaah'
wii' jēh', sa' le' hii' mii' kih' hñii',
cher'mah' sa' na-choo' hñii' chaah'

kih'. Ja'-ba' lä-ja' la' kyah' hnäh'
cher'mah' sa' tääh' hnäh' koo'
hweh' kyaah' jnä'.

⁵Jnä' he' laan' chaah' wii' jēh'.
Hnäh' he' laah' sa'goh' kih'. Dsa' hi'
tääh' koo' hweh' kyaah' jnä' hi'
jnä' chehn' koo' hweh' kyaayh', he'
lä-ja' ba' hii' cha-miih' mii'. Jēēh',
cher'mah' sa' laah' hnäh' ko-jøh'
kyaah' jnä', ni' miih' sa' cha' he'
le' jmeeh' hnäh'. ⁶Hi' sa' jä' ko-jøh'
kyaah' jnä', hi' he' jä' ta' ka'hne'.
Le' kiyh' lä-koo' la' kih' sa'goh'
chaah' wii' jēh' he' ma-na-hna'.
Mah' wa-ra' ga-lä-kii', juuh' dsa'
mah' jēy' kyaah' je'.

⁷Cher'mah' tääh' hnäh' koo'
hweh' kyaah' jnä' hi' jä' juu' kin'
kyah' hnäh', ngii' lä-jë⁺ he' hnooh'
hnäh'. Hñah' ba' hnäh'. ⁸Dsa-lä-jnä'
he' laa' jøøh' Tää' kyaan' jee'
jmeeh' hnäh' cha-miih' ta' llu', hi'
lä-jwē' ja' jmeeh' hnäh' lii' laah'
hnäh' discípulo kyaan'. ⁹Lä-koo'
ma-lä-hnäa' Tää' jnä', ja'-ba' lä-ja'
ma-lä-hnaan' hnäh'. Lä' ma-dsoo'
ja'-ba' hoh' hnäh' he' hnaan' hnäh'.
¹⁰Cher'mah' høøh' hnäh' lä-jë⁺
mada' he' jmeen' kyah' hnäh', lä'
ma-dsoo' ja'-ba' hoh' hnäh' he'
hnaan' hnäh'. Jēēh' ja'-ba' lä-na'
ma-jmeen'. Ma-høøn' lä-jë⁺ mada'
he' ga' jmee' Tää' kin', hi' lä'
ma-choohn' ja'-ba' koo' hweh' he'
hnäay' jnä'.

¹¹Lä-jë⁺ he' la' ma-hlēēhn' mah'
wa' jēē' hoh' hnäh' lä-koo' jēē'
dsen', heh' lä-ja' wa' na-hñaa'
he' jēē' hoh' hnäh'. ¹²He' la' ja'
mada' he' jmeen' kyah' hnäh'.
Wa' lä-hnaah' hnäh' dsa' kyaah'
hnäh', ja'-ba' lä-koo' ma-lä-hnaan'
hnäh'. ¹³Ni' jaa' sa' chaa' hi' hnäa'

dsa-cha-ga'miih- lä-koh' jaa- hi-
kwaä' hñii' he- juuy' kih' ome-
kyaä'. ¹⁴Ome- kyaan- laah' hnäh',
cher'mah' jmeeh' hnäh' lä-jë' mada-
he- jmeen' kyah' hnäh'. ¹⁵Sa- tëehn-
hnäh' moz'. Jëeh' moz' sa- ñe- he-
huu'dsë- jmee- dsa-juuy'. Tëehn-
hnäh' ome- kyaan- ba', jëeh' lä-jë-
he- ma-nuun' kih' Täa- kyaan-
ma-mi-jnäan' kyah' hnäh'. ¹⁶Ja- he-
hnäh' ga-lleeh' hnäh' jnä'. Jnä'-
ba- ga-lleehn' hnäh' hi- ga-hñaan-
hnäh' mah' go'jmeeh' hnäh' ta- kin-
Hi- ya-hii' kwee- ta- kyah' hnäh',
lä-ja- jä- koo- hweh- ka-läh'. Mah'-
lä-ja-, lä-jë- he- ngiih' hnäh' kih'-
Täa- lä-hih- kin-, kway' ba'. ¹⁷He-
la- ba- ja- mada- he- jmeen' kyah'-
hnäh': Wa- hnaah' hnäh' dsa-kyaa-
hnäh'.

Na-høøh' dsa- kih' Jesús,
lä-ja- kih' dsa- kyaay'

¹⁸Cher'mah' dsa- jmi-gyuu- la-
na-høøh' kyah' hnäh', ma-ñeh' ba-
hnäh', jää' ga- jnä' ga-lä-høøyh'-
kin-. ¹⁹Wa-ra- jäh' kih' laah' hnäh'-
hi- kyaä' jmi-gyuu- la-, dsa- chaa-
jmi-gyuu- la- lä-hnäa' hnäh'-
lä-koo- hnäay' hi- laa' kyaay'.
Pero ga-lleehn' hnäh' jee' kih'-
hi- tääh' jmi-gyuu- la-, he-ja- hi-
tääh' jmi-gyuu- la- na-høøh' kyah'-
hnäh', jëeh' mo-so- laah' hnäh' dsa-
kyaay'. ²⁰Mi-dsooh' hoh' hnäh' juu'-
he- ma-jwëehn' hnäh'. Jaa- moz',
sa- jøøyh' ga- lä-koh' dsa-juuy'.
Cher'mah' dsa- ga-jmeeh- jnä', ja-ba-
lä-ja- jmeeh- dsa- hnäh' ka-läh'. Hi-
cher'mah' ga-høøy' juu' kin-, ja-ba-
lä-ja- høøy' juu' kyah' hnäh' ka-läh'.
²¹Lä-ja- jmeey', jmeeyh- hnäh'

kwaat- kin-, jëeh' sa- kyuyy- Dio hi-
ga-chee' jnä'.

²²Wa-ra- jäh' kih' sa- ma-jan-
hi- ni- sa- ga-hlëeh' jnih', sa- ma'-
lä-ney- kih' dso'kye-. Pero na',
ma-na-bäayh', mo-so- le' jäyh' sa-
ñey-. ²³Hi- na-høøh' kin-, ja-ba-
lä-ja- na-høøyh' kih' Täa- kyaan-
ka-läh'. ²⁴Wa-ra- jäh' kih' sa-
ga-jmeen' he- juh-gaa- jee' kiyh', he-
sa- ma-jmee' ni- jaa-, sa- ma'- lä-ney-
kih' dso'kye-. Pero na' he- ma-jëey-
lä-ja-, mah' na-høøyh' kin-, hi-
na-høøyh' kih' Täa- kyaan- ka-läh'.
²⁵Lä-ja- dsa-lä-te' lä-koo- na-sii- në'-
ley: Ni- miih- sa- cha- he- kih' he-
ga-lä-häayh' jnä'.

²⁶Pero wa-ra- ja' hi- noo- në' kyah'-
hnäh', hi- he' jmee' ju'dsoo' kin-.
Hi- he' ya-hëe' kih' Täa- mah' cheen-
jee' kyah' hnäh'. Hi- he' he' Jmi-lle'-
Na-jngii'. ²⁷Hi- hnäh' ka-läh',
jmeeh' hnäh' ju'dsoo' kin-, kih' he-
ga-jmeeh' hnäh' ko-joh' kyaah' jnä'-
lä- ma' to-në'.

Jëe' wi' discípulo kyaä' Dio

16 ¹Lä-jë- he- la- ma-hlëehn'-
hnäh' mah' sa- cha- he- kih'-
jeh' hoh' hnäh'. ²Hwëe' dsa- hnäh'-
gwah- mäh- jee' dsa-kuh' hnäh'-
hi- lloo- jmi' wa-ra- ga-jngiih' wa-
hi- cha- hi- kyah' hnäh', lä-koo-
he- jmeey- ta- kih' Dio ba- ja- laay'.
³Lä-ja- jmeey' kyah' hnäh', jëeh'-
sa- kyuyy- Täa-, ni- sa- kyuyy- jnä'.
⁴Ma-jwëehn' hnäh' lä-jë- he- la-
mah' wa-ra- ga-të' jee' dsa-ngëeh'-
hnäh' lä-ja-, ja-ga- lä-dsooh- hoh'-
hnäh' lä-koo- jwëehn- hnäh' la-
Sa- ga-jwëehn' hnäh' lä-la- lä- ma'-
to-në', jëeh' gyan' kyaah' hnäh'.

He⁻ la⁻ na⁻ jmee⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻ngii⁻

⁵Pero na⁻, naahn⁻ jee⁻ gya⁻ hi⁻ ga⁻chee⁻ jnä⁻ hi⁻ ni⁻ jaa⁻ hnäh⁻ sa⁻ ngiih⁻ hnäh⁻ juu⁻ kin⁻: “¿Ha⁻ na⁻ gwaah⁻?” ⁶Pero meeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ cha⁻miih⁻ kih⁻ he⁻ ma⁻jwëehn⁻ hnäh⁻ lä⁻la⁻. ⁷Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ he⁻ jwëehn⁻ hnäh⁻. He⁻ llu⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ba⁻ ja⁻ he⁻ naahn⁻. Jëeh⁻, cher⁻mah⁻ sa⁻ ngaahn⁻, sa⁻ ja⁻ hi⁻ noo⁻ në⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Pero cher⁻mah⁻ ngaahn⁻, cheen⁻ hi⁻ he⁻ kyah⁻ hnäh⁻. ⁸Hi⁻ wa⁻ra⁻ ja⁻ hi⁻ he⁻, jmeey⁻ lä⁻ngëe⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ he⁻ tääyh⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻, hi⁻ mi⁻jnääy⁻ he⁻ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ lluu⁻ go⁻te⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ he⁻ lla⁻ Dio ta⁻. ⁹Mi⁻jnääy⁻ he⁻ tääh⁻ dsa⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻, kih⁻ he⁻ sa⁻ heeyh⁻ jnä⁻. ¹⁰Lä⁻ja⁻ mi⁻jnääy⁻, jnä⁻ he⁻ hi⁻ lluu⁻, jëeh⁻ naahn⁻ kih⁻ Tää⁻ kyaan⁻ hi⁻ mo⁻so⁻ jëeh⁻ jnä⁻. ¹¹Hi⁻ mi⁻jnääy⁻ he⁻ lla⁻ Dio ta⁻ kih⁻ dsa⁻, jëeh⁻ hi⁻ sa⁻ lluu⁻ hi⁻ jmee⁻ hih⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ ma⁻ na⁻ bääyh⁻ kyaah⁻ dso⁻jwi⁻.

¹²Cha⁻ ga⁻ he⁻ hnoon⁻ jwëehn⁻ hnäh⁻, pero sa⁻ lä⁻ngëeh⁻ hnäh⁻ na⁻ ga⁻juh⁻.

¹³Pero wa⁻ra⁻ ja⁻ Jmi⁻lle⁻ hi⁻ laa⁻ ju⁻dsoo⁻, hi⁻ he⁻ jaa⁻ hnäh⁻ mah⁻ lä⁻ngëeh⁻ hnäh⁻ na⁻ hña⁻ lä⁻jëe⁻ ha⁻ lä⁻ la⁻ ju⁻dsoo⁻. Jëeh⁻ sa⁻ hlëeyh⁻ jee⁻ tëey⁻ hñi⁻y. Hlëeyh⁻ he⁻ nuuy⁻ ba⁻ hi⁻ jmeey⁻ lä⁻ngëe⁻ dsa⁻ lä⁻jëe⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ ja⁻. ¹⁴Jmeey⁻ lä⁻ngëeh⁻ hnäh⁻ lä⁻koo⁻ laa⁻ jnä⁻, lä⁻ja⁻ mi⁻jnääy⁻ he⁻ laan⁻ jøøh⁻. ¹⁵Laan⁻ ja⁻ ba⁻ lä⁻koo⁻ laa⁻ Tää⁻. He⁻ ja⁻ ba⁻ na⁻ ma⁻jwahn⁻, jmeey⁻ lä⁻ngëeh⁻ hnäh⁻ lä⁻koo⁻ laa⁻ jnä⁻.

¹⁶Ko⁻hwëe⁻ ga⁻, mo⁻so⁻ jëeh⁻ jnä⁻. Hi⁻ koo⁻ ga⁻ ko⁻hwëe⁻, jëeh⁻ jnä⁻ ka⁻läh⁻, ja⁻ ga⁻ naahn⁻ jee⁻ gya⁻ Tää⁻.

Hi⁻ meeh⁻ dsë⁻ lä⁻chaa⁻ llu⁻

¹⁷Ja⁻ ga⁻ ga⁻ngii⁻ jnääh⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaah⁻ jnääh⁻:

—¿Hee⁻ na⁻ he⁻ hlëeyh⁻ jne⁻ he⁻ jäh⁻ lä⁻na⁻: “Ko⁻hwëe⁻ ga⁻, mo⁻so⁻ jëeh⁻ jnä⁻, hi⁻ koo⁻ ga⁻ ko⁻hwëe⁻, jëeh⁻ jnä⁻ ka⁻läh⁻, ja⁻ ga⁻ naahn⁻ jee⁻ gya⁻ Tää⁻”?

¹⁸Ma⁻ chiih⁻ ga⁻ jnääh⁻ dsa⁻ kyaah⁻ jnääh⁻:

—¿Hee⁻ na⁻ he⁻ jäh⁻: “Ko⁻hwëe⁻ ga⁻”? Sa⁻ ngëe⁻ jne⁻ hee⁻ na⁻ hlëeyh⁻.

¹⁹Ne⁻ ba⁻ Jesús he⁻ ma⁻ hnøø⁻ jnääh⁻ ma⁻ ngii⁻ jnääh⁻ juu⁻ kiyh⁻.

He⁻ ja⁻ ga⁻ siiyh⁻ jnääh⁻:

—Ma⁻jwëehn⁻ hnäh⁻ ko⁻hwëe⁻ ga⁻, mo⁻so⁻ jëeh⁻ jnä⁻ hi⁻ koo⁻ ga⁻ ko⁻hwëe⁻, jëeh⁻ jnä⁻ ka⁻läh⁻. ¿Che⁻ he⁻ la⁻ na⁻ he⁻ ngiih⁻ hnäh⁻ juu⁻ kih⁻ dsa⁻ kyaah⁻ hnäh⁻? ²⁰Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëehn⁻ hnäh⁻, ja⁻ ki⁻hoo⁻ hnäh⁻ jwërte pero dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ lä⁻chaa⁻ llu⁻. Ko⁻hwëe⁻ ba⁻ ja⁻, ja⁻ ti⁻ meeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻, ja⁻ ga⁻ jëe⁻ hoh⁻ hnäh⁻ go⁻te⁻. ²¹Wa⁻ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻ lä⁻chaa⁻ gyuu⁻ kya⁻ jaa⁻ dsa⁻ mē⁻, jëey⁻ wi⁻, jëeh⁻ ma⁻ tē⁻ jee⁻ lä⁻chaa⁻ gyuu⁻ kyaay⁻. Pero ma⁻ ngëe⁻ ma⁻ lä⁻chaa⁻ gyuu⁻ kyaay⁻, mo⁻so⁻ dsooh⁻ dsëy⁻ wi⁻ he⁻ ma⁻ jëey⁻ ja⁻, kih⁻ he⁻ chaa⁻ llu⁻ he⁻ ma⁻ lä⁻chaa⁻ jaa⁻ gyuu⁻ kyaay⁻. ²²Ja⁻ ba⁻ lä⁻ja⁻ ti⁻ meeh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ na⁻. Pero koo⁻ ka⁻läh⁻ jëen⁻ hnäh⁻, ja⁻ ga⁻ jëe⁻ hoh⁻ hnäh⁻, hi⁻ ni⁻ jaa⁻ sa⁻ le⁻ jñuuh⁻ lä⁻koo⁻ te⁻ he⁻ jëe⁻ hoh⁻ hnäh⁻.

²³Jmi⁻ ja⁻, mo⁻so⁻ ngiih⁻ hnäh⁻ juu⁻ kin⁻ ni⁻ miih⁻. Ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jwëehn⁻ hnäh⁻, lä⁻jëe⁻ go⁻te⁻ he⁻ ngiih⁻ kih⁻ Tää⁻ lä⁻hih⁻ kin⁻, kway⁻ ba⁻. ²⁴Lä⁻ jiih⁻ ma⁻ ya⁻ nøø⁻ jne⁻, ni⁻ miih⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻ ngiih⁻ hnäh⁻ lä⁻hih⁻ kin⁻. Ngii⁻ hnäh⁻ mah⁻ hñah⁻ hnäh⁻ hi⁻ lä⁻ja⁻, jëe⁻ hoh⁻ hnäh⁻ go⁻te⁻.

Ga⁻lih⁻ Jesús ga⁻lla⁻dsëy⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻

²⁵Ma⁻hlëehn⁻ hnäh⁻ lä⁻jëe⁻ he⁻ la⁻ kyaah⁻ juu⁻ na⁻ hmää⁻. Ma⁻ngoo⁻

ga⁺tē[~] hor[~] jee[~] mo⁺so⁺ hlēēhn[~] hnāh[~] juu[~] na[~]hmāā[~]. Na[~]h̄naa[~] lā⁺jēē[~] ba[~] jmeehn[~] juu[~] kyah[~] hnāh[~] ha[~] lā⁺ la[~] kih[~] Tāā[~]. ²⁶Ma[~]ja[~] ngiih[~] hnāh[~] kih[~] Dio lā⁺hih[~] kin[~]. Sa[~] jwēēhn[~] hnāh[~] ngiih[~] kyah[~] hnāh[~] kih[~] Tāā[~]. ²⁷Hnāā[~] Tāā[~] hnāh[~], jēēh[~] ma[~]lā[~]hnaah[~] jnā[~] hi[~] ma[~]lā[~]dsōō[~] ba[~] hoh[~] hnāh[~] he[~] jan[~] kih[~] Tāā[~]. ²⁸Kih[~] Tāā[~] ba[~] ya[~]hēēn[~] mah[~] jan[~] jmi[~]gyuū[~] la[~]. Na[~] ya[~]hēēn[~] jmi[~]gyuū[~] la[~] mah[~] naahn[~] ka[~]lāh[~] jee[~] gya[~] Tāā[~] —ga[~]jāh[~] Jesús siiyh[~] jnāāh[~].

²⁹Mah[~] ga[~]jāh[~] jnāāh[~]:

—Na[~] ga[~] hlēēh[~] jēē[~] go[~]te[~], mo⁺so⁺ hlēēh[~] juu[~] na[~]hmāā[~]. ³⁰Na[~] ga[~] ma[~]lā[~]ngēē[~] jnāāh[~], kyuu[~]h[~] ba[~] hne[~] ga[~]lā⁺jē[~] go[~]te[~]. Kyah[~] hne[~] sa[~] jmee[~] bii[~], ngii[~] dsa[~] juu[~], jēēh[~] ma[~]ñeh[~] ba[~] hne[~] he[~] huū[~]dsē[~] jmeey[~]. He[~]ja[~] ba[~] na[~] ma[~]lā[~]dsōō[~] dsē[~] jnāāh[~] ya[~]hēēh[~] kih[~] Dio.

³¹Mah[~] ga[~]jāh[~] Jesús siiyh[~]:

—¿Che[~] na[~] ga[~] ma[~]lā[~]dsōō[~] hoh[~] hnāh[~]? ³²Ma[~]ngoo[~] ga[~]tē[~] hor[~] hi[~] hor[~] ja[~] ma[~]tøøhn[~] na[~] ga[~]jūh[~] he[~] sa[~]jñee[~] hnāh[~] mah[~] beeh[~] jnā[~]. Pero sa[~] jān[~] h̄iini[~] go[~]te[~], Tāā[~] kyaan[~] kyaah[~] jnā[~].

³³Lā⁺jē[~] he[~] la[~] ma[~]hlēēhn[~] hnāh[~] mah[~] ta[~]la[~] ki[~] jnā[~] hii[~] ti[~] kyah[~] hnāh[~]. Jmi[~]gyuū[~] la[~] jēēh[~] hnāh[~] he[~] wii[~]. Pero wa[~] cha[~] o[~]jōh[~] dsē[~] kyah[~] hnāh[~], jēēh[~] ma[~]lihn[~] ma[~]lla[~]dsēēn[~] kih[~] he[~] hliih[~] he[~] cha[~] jmi[~]gyuū[~] la[~] —ga[~]jāh[~] Jesús siiyh[~] dsa[~] kyaay[~].

**Ga[~]ngii[~] Jesús kih[~] discipulo
kyaay[~] kih[~] Dio**

17 Ma[~]ngēē[~] ma[~]hlēēh[~] Jesús lā⁺jē[~] he[~] ja[~], ga[~]jēēy[~] ta[~] gyuu[~]h[~] mah[~] ga[~]jāy[~]:

—Tāā[~] kyaan[~], ma[~]dsēē[~] hor[~].

Mi[~]jnāā[~] jōoh[~] he[~] laay[~] jōoh[~] mah[~]

lā⁺ja[~], jōoh[~] mi[~]jnāāy[~] hne[~] he[~] laah[~] jōoh[~] ka[~]lāh[~]. ²Hne[~] ga[~]h̄naah[~] jnā[~] mah[~] jmeen[~] hih[~] kih[~] ga[~]lā⁺jēē[~] dsa[~]. He[~]ja[~] na[~]na[~] jwē[~] kin[~] jmeen[~] chaa[~] tāā[~] ga[~]lā⁺jēē[~] dsa[~] hi[~] ga[~]kwēēh[~] jnā[~]. ³He[~] kyuu[~] dsa[~] hne[~], ma[~]la[~] jaa[~] hne[~] ba[~] laah[~] Dio Jōoh[~], hi[~] he[~] kyuu[~]y[~] Jesucristo hi[~] ga[~]cheeh[~], he[~] la[~] ba[~] ja[~], he[~] jmee[~] chaa[~] dsa[~] tāā[~].

⁴Ma[~]mi[~]jnāān[~] hne[~] kih[~] dsa[~] he[~] laah[~] jōoh[~]. Ma[~]h̄naa[~] ba[~] ta[~] he[~] ga[~]kwēēh[~] jnā[~] jmeen[~]. ⁵Na[~] na[~] Tāā[~], mi[~]jnāā[~] he[~] laan[~] jōoh[~]h[~] ya[~]jwii[~] kyah[~], ja[~]ba[~] lā⁺koo[~] jōoh[~]h[~] ma[~] laan[~] kyaah[~] hne[~], jāā[~] ja[~]ga[~] nōø[~] jmi[~]gyuū[~] la[~].

⁶Ma[~]mi[~]jnāān[~] hne[~] kih[~] lā⁺jēē[~] dsa[~] hi[~] ga[~]kwēēh[~] jnā[~]. Hi[~] he[~] ma[~] laa[~] kyaah[~] mah[~] ga[~]kwēēh[~] jnā[~], hi[~] ga[~]hōøy[~] juu[~] kyah[~]. ⁷Na[~] ma[~]lā[~]kyuu[~]y[~], he[~] ja[~] kyah[~] ba[~] ja[~] lā⁺jē[~] he[~] ga[~]tøøh[~] goon[~]. ⁸Jēēh[~], lā⁺jē[~] juu[~] he[~] ga[~]chiih[~] jnā[~], ma[~]hlēēh[~] jnih[~] hi[~] ga[~]heey[~] ba[~]. Ma[~]lā[~]heē[~] bih[~] he[~] ya[~]hēēn[~] kyah[~]. Hi[~] ma[~]lā[~]dsōō[~] ba[~] dsēy[~], hne[~] he[~] ga[~]cheeh[~] jnā[~].

⁹He[~]ja[~] ngii[~]n[~] kiyh[~], ja[~] kih[~] lā⁺jēē[~] dsa[~] jmi[~]gyuū[~]. Ngii[~]n[~] kih[~] hi[~] ga[~]kwēēh[~] jnā[~] ba[~], jēēh[~] hi[~] he[~] ba[~] laa[~] dsa[~] kyaah[~]. ¹⁰Lā⁺jēē[~] dsa[~] hi[~] laa[~] kyaan[~], he[~] ba[~] hi[~] he[~] laa[~] kyaah[~]. Hi[~] lā⁺jēē[~] hi[~] laa[~] kyaah[~], hi[~] he[~] ba[~] laa[~] kyaan[~] ka[~]lāh[~]. Ta[~]la[~] kih[~] dsa[~] he[~] ga[~]lā⁺jnā[~] he[~] laan[~] jōoh[~]h[~].

¹¹Mo⁺so⁺ gya[~] ga[~] jnā[~] jmi[~]gyuū[~] la[~]. Pero dsa[~] kyaan[~], jā[~] gyih[~] jmi[~]gyuū[~] la[~]. Hi[~] jnā[~] naahn[~] kyah[~]. Tāā[~] kyaan[~], hne[~] hi[~] na[~]jngēē[~], hāā[~] kyaah[~] be[~] kyah[~] lā⁺jēē[~] hi[~] ga[~]kwēēh[~] jnā[~], mah[~] ja[~] leey[~] koo[~] ba[~], ja[~]ba[~] lā⁺koo[~] laa[~] jne[~] koo[~]

ba'. ¹²Ta'ko'jiih' ma' gyan' kyaayh' jmi'gyuu' la, ma' hää' jnih' kyaah' be' kyah'. Ga'hään' hi' ga'kwëeh' jnä'. Ni' ja' sa' ga'hëë'. Ma'la' ja' hi' nøø' juu' dsa'hëë', hi' he' ba' ga'hëë' go'te, mah' lä'ja' lä'te' lä'koo' na'sii' juu' kyah'.

¹³Na' naahn' jee' ñeh' hne'.

Ta'ko'jiih' gyan' ko'hwëë' ga' jmi'gyuu' la, ma'hleeh' ba' jnih' lä'jê' he' la, mah' jêë' dsëy' lä'koo' jiuh' jêë' dsën'. ¹⁴Ma'ngëen' lä'jê' juu' kyah' kih' hi' he'. Hi' ga'lähøh' dsa' chaa' jmi'gyuu' la' kiyh', kih' he' mo'so' laay' kih' jmi'gyuu' la, ja'ba' lä'koo' sa' laa' jnä' kih' jmi'gyuu' la. ¹⁵Sa' ngiin' kyah' mah' hwëëyh' jmi'gyuu' la. Ngiin' kyah' mah' hääh' hnih' kih' he' hliih' ba'. ¹⁶Sa' laay' kih' jmi'gyuu' la, ja'ba' lä'koo' sa' laa' jnä' kih' jmi'gyuu' la. ¹⁷Jmäy' cha'gamiih' na'ngëëy' kyaah' ju'dsoo' kyah'. Jëeh' juu' kyah', la' ju'dsoo' jmah' ba'. ¹⁸Lä'koo' ga'cheeh' jnä' jee' tääh' dsa' jmi'gyuu' la, ja'ba' lä'ja' ga'chee' jnih' jee' kih' dsa' hi' tääh' jmi'gyuu' la. ¹⁹Kwaat' kih' hi' he' ba' na' he' ngëen' hñiin' kyah'. Mah' lä'ja' hi' he' lee' na'ngëë' go'te'.

²⁰Ja' ma'la' kih' hi' la' ngiin'. Lä'ja' ngiin' ka'läh' kih' hi' na' ga'heeh' jnä' wa'ra' ga'nuuy' juu' kih' hi' he'. ²¹Mah' lee' koo' ba' jee' lä'jêë', lä'koo' laah' hne' kyaah' jnä' Täa', hi' jnä' kyaah' hne'. Lä'ja' lee' koo' ba' jee' lä'jêë' hi' he' kyaah' jne'. Mah' lä'ja' hi' chaa' jmi'gyuu' la' lä'dsoo' dsë', hne' he' ga'cheeh' jnä' jmi'gyuu' la. ²²Lä'koo' ma'mi' jnääh' jnä' kih' dsa', lä'ja' ma'mi' jnääh' hñiin'

kiyh', mah' lä'ja' lee' koo' ba', lä'koo' laa' jne'. ²³Jnä' laan' kyaah' jnih', hi' hne' laah' kyaah' jnä', mah' lä'ja' dsa'taayh' kwee' go'te' lee' koo' ba'. Lä'ja' lä'ngëë' dsa' jmi'gyuu' la, hne' ba' ga'cheeh' jnä', hi' lä'ja' lä'ney' ga'lähnaah' hnih', ja'ba' lä'koo' hnaah' jnä'.

²⁴Tää' kyaan', lä'jêë' hi' ga'kwëeh' jnä' he', hnoon' dsa'taayh' kyaah' jnä' ha' jee' naahn' na'gyan'. Mah' jëëy' he' ma'laah' jnä' jøøh', kih' he' ga'lähnaah' jnä' jää' ja'ga' nøø' jmi'gyuu' la. ²⁵Lluu' laah' hne' Täa'. Dsa' chaa' jmi'gyuu' la, sa' ma'lä'kyuuy' hne'. Pero jnä', kyuu' hne'. Ma'ñe' ba' dsa' kyaan', hne' ga'cheeh' jnä'. ²⁶Ma'mi' jnääh' kiyh', ha' lä' laah' hne', hi' jmeen' lä'kyuuy' hne' cha'gamiih'. Mah' jnä' he' hää' jee' kiyh' hi' ja'ba' lä'koh' hnaah' jnä', ja'ba' lä'ja' lä'hnaay' dsa'kyaayh'.

Ga'saayh' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

18 Ma'ngëë' ma'hleeh' Jesús lä'ja', jnääh' discípulo ga'nøø' jnääh' kyaayh' ta' hngaah' ko'taa' kih' koo' jmi' he' chee' Cedrón. Jee' ja' ga'tooh' jnääh' kyaayh' jee' na'jnää' chaah' hma' kih' dsa'. ²Juda ka'läh', hi' ga'hneë' Jesús, ma' kyuyh' lä'kaa' jee' ja', jëeh' cha'miuh' jiuh' na'nøø' jnääh' discípulo kyaah' Jesús ta' ja'. ³Jee' ja' ga'lloo' Juda, ma' jää' koo' näa' hløø', kyaah' ko'llaa' poo' hi' ga'chee' jmi'dsa' kaa' hi' hi' ga'chee' fariseo. Ga'lla'näy' jee' ja', chooy' je', kyey' hma' lle' je'. Kye' hi' kye' ñe', kye' hi' kye' hma'.

⁴Pero ma⁻ñe⁻ ba^ʼ Jesús lá⁻jë⁺ go⁻te^ʼ, hee⁻ na⁻ já⁺ në⁻ kiyh^ʼ. Mah^ʼ ya⁻hëëy^ʼ ta⁻ cha⁻në⁻ hi⁻ ga⁻ngiiy^ʼ juu^ʼ kih^ʼ dsa⁻ he^ʼ:

—¿Hi⁻ na⁻ hnaah⁺ hnäh^ʼ?

⁵—Ma⁻ya⁻nøø^ʼ jnääh^ʼ, hnääh⁺ jnääh^ʼ Jesús, dsa⁻ cha⁻ Nazaret — ga⁻jäh^ʼ dsa⁻ he^ʼ.

—Jnä^ʼ he^ʼ —ga⁻jäh^ʼ Jesús siiyh⁺.

Jee^ʼ ja⁻ ma^ʼ hää^ʼ Juda ka⁻läh^ʼ, hi⁻ ga⁻ngëe^ʼ Jesús kih^ʼ dsa⁻ he^ʼ. ⁶Lä⁻koo⁻ ma^ʼ ga⁻jäh^ʼ Jesús “jnä^ʼ he^ʼ”, ga⁻tëe⁻ dsa⁻ he^ʼ hnii^ʼ ta⁻ ka⁻luu^ʼ lä⁻jiih^ʼ ga⁻saay^ʼ hwa^ʼ. ⁷Koo⁻ ka⁻läh^ʼ ga⁻ngii^ʼ Jesús juu^ʼ kiyh^ʼ:

—¿Hi⁻ ba^ʼ na⁻ hnaah⁺ hnäh^ʼ?

—ga⁻jäh^ʼ.

—Jesús, dsa⁻ cha⁻ Nazaret — ga⁻jäh^ʼ dsa⁻ he^ʼ.

⁸—¿Ja^ʼ ma⁻jwëeh^ʼ ba^ʼ hnäh^ʼ, jnä^ʼ he^ʼ? Cher^ʼ mah^ʼ jnä^ʼ hnaah⁺ hnäh^ʼ, kwa^ʼ jwë^ʼ wa⁻lla⁻nääh^ʼ hi⁻ tääh^ʼ la⁻ —ga⁻jäh^ʼ Jesús siiyh^ʼ.

⁹He⁻ la⁻ ga⁻la^ʼ mah^ʼ lä⁻te^ʼ he⁻ ga⁻jäh^ʼ Jesús: “Tää^ʼ, lä⁻jëe⁺ hi⁻ ga⁻kwëeh^ʼ jnä^ʼ, ni^ʼ ja⁻ hi⁻ he^ʼ sa⁻ dsa⁻hëë^ʼ.” ¹⁰He⁻ja⁻ ga⁻lle⁻ Pee^ʼ ñe^ʼ kih^ʼ mah^ʼ ga⁻kuy^ʼ lo⁻gwa⁻jwoo^ʼ ra⁻llu^ʼ kih^ʼ Malco, hi⁻ ma^ʼ laa^ʼ ja⁻ hi⁻ ma^ʼ jmee⁺ ta⁻he^ʼ kih^ʼ jmi⁻dsa⁻ jøøh^ʼ. ¹¹Mah^ʼ ga⁻jäh^ʼ Jesús siiyh⁺ Pee^ʼ:

—Tøøh^ʼ ñe^ʼ kyah^ʼ neh⁺ loo⁻ kih^ʼ. ¿Ja^ʼ jmee⁺ bii^ʼ kin^ʼ jëen⁻ he⁻ wii^ʼ la⁻ lä⁻koo⁻ mada⁻ he⁻ ga⁻jmee^ʼ Tää^ʼ kin^ʼ?

Na^ʼjääy⁻ Jesús cha⁻në⁻ Aná

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹²Ja⁻ga⁻ngoo^ʼ juu^ʼ hløø^ʼ kyaah^ʼ hløø^ʼ kyaay^ʼ hi⁻ kyaah^ʼ poo⁻ kya⁻ dsa⁻ judiu he^ʼ, mah^ʼ ga⁻saayh^ʼ Jesús ga⁻hñuuy^ʼ. ¹³To⁻në⁻ na^ʼjääy⁻

cha⁻në⁻ Aná, hi⁻ ma^ʼ laa^ʼ dso^ʼjmi⁻ Caifá. Caifá he^ʼ ma^ʼ kye⁻ në⁻ kih^ʼ lä⁻jëe⁺ jmi⁻dsa⁻ jii⁻ ja⁻. ¹⁴Hi⁻ he^ʼ na⁻, hi⁻ ga⁻taah⁻ dsa⁻ judiu juu^ʼ jää^ʼ, ga⁻siiyh⁺ he⁻ jmee⁺ bii^ʼ juu^ʼ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻ kih^ʼ jwii⁻ goo⁻ jne^ʼ.

Ga⁻hmä^ʼ Pee^ʼ juu^ʼ he⁻ sa⁻ kyuu^ʼ

Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵Ma^ʼ lleë⁻ Pee^ʼ kaah^ʼ kih^ʼ Jesús kyaah^ʼ jñah^ʼ ga⁻discípulo. Discípulo he^ʼ ma^ʼ kyuu^ʼ ba^ʼ dsa⁻jøøh^ʼ kya⁻ jmi⁻dsa⁻. He⁻ja⁻ ga⁻hey^ʼ kyaah^ʼ Jesús jee^ʼ la^ʼ ho⁻hne⁻ kih^ʼ jmi⁻dsa⁻ jøøh^ʼ he^ʼ. ¹⁶Pero ta⁻ ka⁻hne⁻ kih^ʼ ho⁻haah^ʼ ja⁻ba⁻ ma^ʼ cheh^ʼ Pee^ʼ. Ja⁻ga⁻ ya⁻hëë^ʼ hi⁻ jñah^ʼ discípulo he^ʼ, hi⁻ ma^ʼ kyuu^ʼ jmi⁻dsa⁻ jøøh^ʼ mah^ʼ ga⁻hlëëy^ʼ kyaah^ʼ dsa⁻më⁻ hi⁻ ma^ʼ høø⁻ ho⁻haah^ʼ ja⁻. Ja⁻ga⁻ ga⁻taayh⁻ Pee^ʼ ta⁻ cha⁻neh^ʼ. ¹⁷He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʼ dsa⁻më⁻ he⁻ siiyh⁺ Pee^ʼ:

—¿Ja^ʼ hne⁻ ka⁻läh^ʼ laah^ʼ discípulo kya⁻ dsa⁻ñuu⁻ oo⁻?

—Ja^ʼ he^ʼ jnä^ʼ —ga⁻jäh^ʼ Pee^ʼ.

¹⁸Jmii^ʼ ja⁻ ma^ʼ jmee⁺ gyuu^ʼ. Hi⁻ lä⁻jëe⁺ hi⁻ ma^ʼ tääh^ʼ jmee⁺ ta⁻he^ʼ jee^ʼ ja⁻ kyaah^ʼ poo⁻, ga⁻jeeyh^ʼ je⁻ mah^ʼ ga⁻taayh⁻ llooyh⁻. Jee^ʼ ja⁻ ma^ʼ cheh^ʼ Pee^ʼ ka⁻läh^ʼ, llooh⁻ je⁻ ko⁻jøh^ʼ kyaayh^ʼ.

Na^ʼjääy⁻ Jesús cha⁻në⁻ dsa⁻ta⁻ kya⁻ dsa⁻ judiu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹Ga⁻løø^ʼ jmi⁻dsa⁻ jøøh^ʼ ngii^ʼ juu^ʼ kih^ʼ Jesús, hi⁻ ga⁻ he^ʼ hi⁻ ma^ʼ laa^ʼ discípulo kyaay^ʼ, hi⁻ ha⁻ na⁻ ma^ʼ tääy^ʼ. Hi⁻ ma^ʼ ngiiy^ʼ juu^ʼ kiyh^ʼ ha⁻ lä⁻ la^ʼ juu^ʼ he⁻ ma^ʼ kway^ʼ. ²⁰He⁻ja⁻ ga⁻jëeh⁻ Jesús juu^ʼ kiyh^ʼ:

—Jnā'hā' go-te' ga-hlēēhn dsa-
jmi-gyuu'. Ma' hlēēh' jni' tää' neh-
gwah' mäh' hi' jee' chih' gwah' juuh-
jee' dsa' kuh' dsa' goo' jne'. Ni' koo- sa-
ga-hlēēhn jee' na' hmää'. ²¹¿He' la' ngiih'
juu' kin'? Ngii' juu' kih' hi' ga-nuu' ba',
mah' jäh' he' na' ga-jwahn'. Hi' he' ba'
ne' lä' jē' hee' na' ga-hlēēhn.

²²Lä' koo- ma' ga-jäh' Jesús lä' ja-,
jaa- poo- kya' dsa- he' hi' ma' cheh'
koo' jee' ja-, ga-jnooy' mo-nē' Jesús.

—¿Che' lä' na' ba' jiih' juu' kih'
dsa-jøøh' kya' jmi-dsa'? —ga-jäh'
poo' he' siiyh'.

²³—Cher'mah' ma-hlēēhn hliih',
chiih' jnä' hee' na' he' hliih'
ma-ya' hii' hoon'. Hi' cher'mah'
ma-hlēēhn ba' jnä' ju'dsoo', ¿he' la'
jnooh' kin'? —ga-jäh' Jesús siiyh'.

²⁴He' ja- na'hnuuh' Jesús ga-chee' Aná
chá'nē' Caifá, dsa-jøøh' kya' jmi-dsa'.

**Koo- ka-läh' ga-hmä' Pee' juu' he- sa-
kyuu' Jesús**

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵Lä' ma-cheh' ja-ba' Pee' llooh-
je-, mah' ga-jäh' dsa- siiyh':

—¿Ja' hne' laah' jaa- discípulo kyaay'?

—Jah' ha', ja' he' jnä' —ga-jäh' Pee'.

²⁶Mah' ga-hlēēh' jaa- hi' ma'
jmeē' ta' he' kih' jmi-dsa- jøøh',
hi' laa' miih' øøh' hi' ga-ku' Pee'
lo-gwa' he', ga-ngiiy' juu' kih' Pee':
—¿Ja' ga-jēēn' hne' kyaayh', jee'
na-jnäā' chaah' hma'? —ga-jäh'
siiyh' Pee'.

²⁷Koo- ka-läh' ga-juu' Pee', hi'
lä' chah' ja- ga-hooh' chaah' dsoo'.

Ga-jää' dsa- Jesús chá'nē' Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸Ja-ga' ga-llee' dsa- Jesús kih'
Caifá mah' ga-jääy' ta' nē'ta' kih'

Pilato. Hor- ja- ma-ngoo' ga-jnä'. Sa-
ga-taah' dsa- judiu chá'neh' nē'ta'
ja- mah' sa' mi-sayh' hñiiy'. Jēēh',
sa' ma' le' ma' høøy' jmi' he' kuh-
dsa- borrego mäh', wa-ra- jäh' kih'
ga-taayh' jee' ja-. ²⁹He-ja- ya'hēē'
Pilato ka'hne' ta' jee' ma' tääyh' ja-
mah' ga-jäh'.

—¿Hee- dsoo' bääh' hnäh' dsa-
la'? —ga-jäh' Pilato.

³⁰—Wa-ra- jäh' kih' sa' hlēēh' dsa-
na, sa' cha- he' kih' ma-ngēē' jnääh'
ja'gooh' —ga-jäh' dsa- he' siiyh'
Pilato.

³¹—Tee' ba' hnäh' kyah', lla' hnäh'
ta' kiyh', lä' koo- llē' ley kyah' hnäh'
—ga-jäh' Pilato siiyh'.

—Pero sa' na-ngē' jnääh' jwē',
jngēēh' jnääh' ni' jaa- dsa- —ga-jäh'
dsa- judiu he'.

³²Lä' ja- ga-lä'te' juu' kih' Jesús
lä' koo- ma' ga-jäh' ha- lä' kyaah'
ma' juuy'. ³³Ja-ga' ga-he' Pilato ta'
chá'neh' nē'ta' kih' mah' ga-tēēyh'
Jesús, ga-ngiiy' juu' kiyh':

—¿Che' hne' he' dsa-jøøh' kya'
dsa- judiu? —ga-jäh'.

³⁴—¿Che' he' hlēēh' kyah'
hñaa' he' jwah' lä' na-, o che' he'
ma-hlēēh' jñah' ki' jnä'? —ga-jäh'
Jesús siiyh'.

³⁵—Ja' he' dsa- judiu jnä'.
Dsa-gooh' kyaah' dsa-kaah' kya'
jmi-dsa-, hi' he' ba' na- ma-ngēē'
hne- ta' kin'. ¿Hee- ma-jmeeh'? —
ga-jäh' Pilato siih' Jesús.

³⁶—Ja' jmi-gyuu' la- jmeē' jnä'
hih'. Wa-ra- jäh' kih' jmeē' jnä' hih'
jmi-gyuu' la-, hi' cha' kaah' kin'
sa' kway' jwē' ngēē' dsa- jnä' kih'
dsa-gooh' hi' laa' ta'. Pero sa' jmeē'
jnä' hih' jee' la- —ga-jäh' Jesús
siiyh'.

37—¿Che' ma'ra⁺ he' laah⁺ hne⁻ rey ja⁻? —ga⁺jäh⁺ Pilato.

—Hne⁻ ba' jwah⁺, jnä⁺ laan⁺ rey. Kih⁺ he' la⁻ ba' ga⁺lä⁺chaan⁺, hi⁺ jan⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻ mah⁺ jmeen⁺ ju'dsoo⁺ ba'. Hi⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ laa⁺ kyaa⁺ ju'dsoo⁺, nuuy⁻ juu⁺ kin⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

38—¿Hee⁻ ja⁻, he⁻ la⁺ ju'dsoo⁺? —ga⁺jäh⁺ Pilato.

Ga⁺jä⁺ juu⁺ jngiih⁺ dsa⁻ kih⁺ Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Lä⁺koo⁻ ma' ga⁺jäyh⁺ lä⁺ja⁻, ya⁺hëëy⁺ ngooy⁺ ta⁺ jee⁺ ma' tääh⁺ dsa⁻ judiu, mah⁺ ga⁺siiyh⁺:

—Ni⁺ koo⁻ he' hliih⁺ sa⁺ ma'jnøøhn⁻ kiyh⁺. 39Lä⁺jë⁺ jiih[~] ma' tē⁻ jmi⁺ he' kuh⁻ dsa⁻ borrego mah⁺, tēēh⁺ hnäh⁺ lään⁺ jaa⁻ hi⁻ tih[~] hoh⁺ hnäh⁺ hi⁻ hää⁺ neh⁺ ñe⁺. Hnäh⁺ dsa⁻ judiu, ¿che' hnooh⁻ hnäh⁺ mah⁺ lään⁺ rey kyaah⁺ hnäh⁺?

40Ga⁺lä⁺jëë⁺ ga⁺tooh⁺ miih⁺, ga⁺jäyh⁺:

—Ta⁺ lää⁻ dsa⁻ na⁻. Lää⁻ Barrabá ba⁺.

Barrabá he⁺ ma' laa⁺ jaa⁻ dsa⁻hii⁻.

19 He⁻ja⁻ ga⁺jmeē⁺ Pilato hih⁺ mah⁺ jmi⁻ba⁺ dsa⁻ kih⁺ Jesús.

2Ga⁺ka⁺ hløø⁺ wi⁻ too⁺, ga⁺jmeey⁺ koo⁻ coron mah⁺ ga⁺tooyh⁻ lle⁺ Jesús. Hi⁺ ga⁺kyeh⁻ dsih⁻ koo⁻ hmiih⁻ gyuu⁺ läh⁻ lä⁻koh⁻ hmiih⁻ he⁻ këh⁻ rey.

3—iPeer⁺ jøøh⁺ dsa⁻ta⁺ kyaa⁺ dsa⁻ judiu! —ma' jäyh⁺.

Mah⁺ ma' jnoo⁻ hløø⁺ mo⁻nëy⁺.

4Ja⁻ga⁺ ya⁺hëë⁺ ka⁻läh⁺ Pilato ta⁺ ka⁻hne⁻ mah⁺ ga⁺siiyh⁺ dsa⁻ he⁺:

—Hii⁻ ja⁺ la⁻ kyah⁺ hnäh⁺ mah⁺ jëēh⁺ hnäh⁺ ni⁺ koo⁻ he' hliih⁺ sa⁺ hii⁻ jnøøhn⁻ kiyh⁺.

5Ja⁻ga⁺ ya⁺hëë⁺ Jesús, na⁻hä⁺ lley⁺ coron he⁻ na⁻la⁻ kyaah⁺ wi⁻ too⁺, hi⁺ na⁻kyeyh⁻ koo⁻ hmiih⁻ gyuu⁺ läh⁻. Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Pilato siiyh⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ he⁺:

—Hii⁻ la⁻ dsa⁻ñuu⁻ na⁻.

6Ma⁺ ga⁺jëë⁺ dsa⁻kaah⁺ kyaa⁺ jmi⁻dsa⁻ kyaah⁺ poo⁻ kyaa⁺ gwah⁺, ga⁺tooyh⁺ miih⁺, ma' jäyh⁺:

—Tääy⁻ dsøh⁺ hma⁻cru⁻, tääy⁻ dsøh⁺ hma⁻cru⁻.

Pero ga⁺jäh⁺ Pilato ka⁻läh⁺:

—Tee⁻ hnäh⁺ mah⁺ tää⁻ hnäh⁺ hñaah⁺ dsøh⁺ hma⁻cru⁻. Jëēh⁺, ni⁺ koo⁻ he' hliih⁺ sa⁺ ma'jnøøhn⁻ kiyh⁺.

7Mah⁺ ga⁺jäh⁺ dsa⁻ judiu he⁺:

—Cha⁻ ba' ley kyaa⁺ jnääh⁺. Lä⁺koo⁻ jäh⁺ ley kyaa⁺ jnääh⁺ ää⁻ jmi⁺ juuy⁺. Jëēh⁺ ga⁺jmääy⁺ hñiiy⁺ Joø⁺ Dio.

8Ma⁺ ga⁺nuu⁺ Pilato lä⁺ja⁻, cha⁻ga⁺miih⁻ ga⁺lä⁺goyh⁺. 9Koo⁻ ka⁻läh⁺ ngaayh⁺ kyaah⁺ Jesús në⁻ta⁺ kiyh⁺, mah⁺ ga⁺siiyh⁺:

—¿Ha⁻ chaah⁻ hne⁻?

Pero sa⁺ ga⁺ngii⁺ Jesús go⁻te⁺ kiyh⁺.

10—¿He⁻la⁻ sa⁺ ngiih⁺ kin⁺?

¿Che⁺ sa⁺ ñeh⁺ na⁻ngën⁺ jwë⁺ jmeen⁺ hih⁺ mah⁺ tää⁺ dsa⁻ hne⁻ dsøh⁺ hma⁻cru⁻? Hi⁺ lä⁺ja⁻ jmeen⁺ hih⁺, mah⁺ lään⁺ hne⁻ —ga⁺jäh⁺ Pilato siiyh⁺.

11—Ni⁺ miih⁻ sa⁺ na⁻ngëh⁺ jwë⁺ he⁻ jmeeh⁺ lä⁺ja⁻ kin⁺ wa⁻ra⁺ jäh⁺ kih⁺ sa⁺ ga⁺kwa⁺ Dio jwë⁺. He⁻ja⁻ juuh⁻ ga⁺ la⁺ dso⁻kye⁻ kih⁺ hi⁻ ga⁺ngëë⁺ jnä⁺ kyah⁺, lä⁺koh⁺ ga⁺ kyah⁺ hñaah⁺ —ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

12He⁻ja⁻ cha⁻ga⁺miih⁻ ma' hnøø⁺ Pilato ma' lääy⁺ Jesús. Pero dsa⁻ judiu he⁺, ma' tooyh⁻ cha⁻miih⁻ miih⁺, ma' jäyh⁺:

—Cher⁺ mah⁺ hne⁻ ga⁺lääh⁺ hñih⁺, sa⁺ laah⁺ ome⁺ kyaa⁺ rey to⁻në⁺ hi⁻

gya¹ Roma. Wa¹ hi⁻ cha⁻ hi⁻ hi⁻
jmaä⁻ hñii¹ rey, lla⁻dsëy⁻ rey to⁻në⁻
ba¹ ja⁻.

¹³Ma¹ ga⁻nuu¹ Pilato lä⁻ja⁻,
ga⁻jääy¹ Jesús ta⁻ ka⁻hne⁻, mah¹
ga⁻gyay⁻ jee⁻ jmeey⁻ hih¹. Jee⁻
ja⁻ ma¹ chee⁻ Gabata kyaah¹ juu¹
hebreo. Juu¹ na⁻ hnøø¹ jäh¹: jee⁻
ma⁻na⁻joo¹ kuu¹. ¹⁴Ma¹ja⁻, hlooh⁻
jmi¹ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ borrego mäh¹,
ma⁻të⁻ lä⁻hyoo¹. Mah¹ ga⁻jäh¹ Pilato
siih¹ dsa⁻ judiu he⁻:

—Hii¹ la⁻ rey kyaah¹ hnäh¹.

¹⁵—iWa¹ juuy¹, wa¹ juuy¹! iTääy⁻
dsöh¹ hma⁻cru⁻! —ga⁻jäh¹ dsa⁻ he⁻.

—¿Ha⁻ lä⁻ja⁻ he⁻ tää⁻ jnä¹ rey
kyaah¹ hnäh¹ dsöh¹ hma⁻cru⁻? —
ga⁻jäh¹ Pilato siiyh¹.

—Sa⁻ chaa⁻ ga⁻ jñah¹ rey kyaä¹
jnäh¹, ma⁻la⁻ César ba⁻ —ga⁻jäh¹
dsa⁻kaah¹ kyaä¹ jmi⁻dsa⁻ he⁻.

¹⁶Ja⁻ga⁻ ga⁻ngëe⁻ Pilato ja⁻goo⁻
hløø¹ mah¹ tää⁻ dsih¹ dsöh¹
hma⁻cru⁻. He⁻ja⁻ ga⁻tëe⁻ hløø¹ Jesús.

Ga⁻tää⁻ dsa⁻ Jesús dsöh¹ hma⁻cru⁻
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷Ya⁻hëe⁻ Jesús jee⁻ ja⁻ ma¹ kyey⁻
hma⁻cru⁻, ngooy¹ jee⁻ chee⁻ Moo¹
Lle¹ Hlii¹. Kyaah¹ juu¹ hebreo jäh¹:
Gólgota. ¹⁸Jee⁻ ja⁻ ga⁻tää⁻ dsih¹
dsöh¹ hma⁻cru⁻, ko⁻jøh¹ kyaah¹
uu¹ dsa⁻, ma⁻ jaa⁻ lä⁻koo⁻ jwoo¹
kiyh¹. ¹⁹Ga⁻jmee⁻ Pilato mada¹ he⁻
ga⁻la⁻ koo⁻ hwëh¹ he⁻ ga⁻tøøy¹ në⁻
hma⁻cru⁻ he⁻ jäh¹: “Jesús dsa⁻ chaa⁻
Nazaret, Rey kyaä¹ dsa⁻ judiu.”

²⁰Jwëë⁻ dsa⁻ judiu ga⁻hëy¹ hwëh¹
ja⁻, jëeh¹ ma¹ jäh⁻ kih¹ jee⁻ jwii⁻
ja⁻ jee⁻ ga⁻tää⁻ dsa⁻ Jesús dsöh¹
hma⁻cru⁻, hi⁻ hwëh¹ he⁻ ma⁻ na⁻si⁻
ja⁻ ma⁻ la⁻ kyaah¹ juu¹ hebreo, kyaah¹
juu¹ griego hi⁻ kyaah¹ latín ka⁻läh¹.

²¹He⁻ja⁻ lä⁻jëe⁻ dsa⁻kaah¹ kyaä¹
jmi⁻dsa⁻ kyaä¹ dsa⁻ judiu na⁻nää¹
na⁻chiih¹ Pilato:

—Ta⁻ si⁻ “Rey kyaä¹ dsa⁻ judiu.”
Si⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻jäyh¹ hñiiy¹ “Jnä¹ he⁻
laan¹ Rey kyaä¹ dsa⁻ judiu.”

²²Pero Pilato ga⁻jëeh⁻ juu¹ kiyh¹:
—He⁻ ma⁻siin¹, sa⁻ cha⁻ he⁻ kih¹
mi⁻siin¹.

²³Ma⁻ngëe⁻ ma⁻tää⁻ hløø¹ Jesús
dsöh¹ hma⁻cru⁻ mah¹ ga⁻kay¹
sa⁻hmi⁻h⁻ kiyh¹, ga⁻jmeey⁻ kye¹ jwi¹,
ma⁻ koo⁻ jwi¹ kih¹ lä⁻jaa⁻ hløø¹.
Hi⁻ ga⁻ka⁻ hløø¹ sa⁻hmi⁻h⁻ he⁻ ma⁻
na⁻lääy⁻ he⁻ ma⁻ la⁻ koo⁻ ta⁻jmaah⁻
koo⁻ dsaä¹. ²⁴Mah¹ ga⁻siiyh¹
dsa⁻kyaayh¹:

—Sa⁻ wa¹ gyiin¹. Wa¹ koohn¹ suert
ba¹, wa¹ jëen¹ hi⁻ tëe¹.

Kyaah¹ lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻te⁻ lä⁻koo⁻ na⁻si⁻
juu¹ kih¹ Dio, he⁻ jäh¹: “Ga⁻ti⁻ ga⁻llooh¹
dsa⁻ hmi⁻h⁻ kin¹, mah¹ ga⁻kooyh¹
suert kih¹ hmi⁻h⁻ kyoo⁻ kin¹ he⁻ ma⁻
na⁻lään¹.” Lä⁻ja⁻ ga⁻jmee⁻ hløø¹ he⁻.

²⁵Ma⁻ cheh¹ choo¹ Jesús koo⁻
hma⁻cru⁻ kiyh¹, kyaah¹ dsa⁻më⁻ øøh¹
chooy¹, kyaah¹ María më⁻ Cleofa, hi⁻
kyaah¹ María Magdalena ka⁻läh¹.
²⁶Ma⁻ ga⁻jëe⁻ Jesús choo¹, kyaah¹
discípulo hi⁻ ga⁻lä⁻hnäy¹ cha⁻mi⁻h⁻,
mah¹ ga⁻siiyh¹ chooy¹:

—Dsa⁻më⁻, hii¹ jooh⁻ cheh¹ na⁻.

²⁷Ja⁻ga⁻ ga⁻hlëeyh¹ discípulo he⁻:

—Hii¹ maa¹ kyaah¹ cheh¹ na⁻.

Lä⁻chah¹ ja⁻ ga⁻tëe⁻ discípulo he⁻
choo¹ Jesús cha⁻neh¹ kih¹.

Ga⁻juu¹ Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸Ma⁻ ga⁻ngëe⁻ he⁻ ja⁻, ma⁻ñe⁻ ba⁻
Jesús ga⁻hñaa⁻ ba⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ ma⁻ lle⁻
kiyh¹. Hi⁻ mah¹ lä⁻te⁻ lä⁻koo⁻ na⁻si⁻
juu¹ kih¹ Dio, ga⁻jäyh¹:

—Lä⁺kii⁻ dsen⁺.

²⁹Jee⁺ ja⁻ ma⁻ chih⁺ koo⁻ mi⁺dsuu⁻
he⁻ ma⁻ haa⁺ jmi⁺i⁻ jiih⁻. Mah⁺
ga⁺mi⁺gyuh⁺ dsa⁻ koo⁻ mi⁺joo⁻
kyaah⁺ jmi⁺i⁻ jiih⁻ ja⁻. Mah⁺
ga⁺lla⁺lley⁺ lle⁺ koo⁻ sa⁺goh⁺ hma⁻
hisopo, ga⁺choo⁺ dsa⁻ lä⁺ ga⁺tē⁺ hoo⁻
Jesús. ³⁰Ma⁻ ga⁺hi⁺h⁺ Jesús jmi⁺i⁻ jiih⁻
ja⁻, ga⁺jäh⁺:

—Ma⁻hnaa⁻ ba⁻ lä⁺jē⁺.

Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺tøyh⁺ lley⁺,
ga⁺juuy⁺.

**Jaa⁻ hløø⁺ ga⁺jmeē⁺ dsoo⁻
dsøh⁺ mo⁻miih⁻ kih⁺ Jesús**

³¹Ma⁻ja⁻ hlooh⁻ jmi⁺i⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻
borrego mäh⁺. Sa⁻ ma⁻ hnøø⁺ dsa⁻
judiu ma⁻ jä⁺ dsa⁻ dsøh⁺ hma⁻cru⁻
wa⁻ra⁻ ga⁺taayh⁺ teeyh⁻ dsēy⁺. Jēēh⁺
jmi⁺i⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ juuh⁺ ga⁺ kih⁺ jee⁻
lä⁺jē⁺ jmi⁺i⁻ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē⁺. He⁻ja⁻
ga⁺ngiiy⁺ kih⁺ Pilato mah⁺ ma⁻ jmeey⁻
hih⁺ he⁻ ma⁻ jøøy⁺ kyey⁻ hi⁺ ma⁻
jñaa⁺ hi⁻ ma⁻ chaa⁻ dsøh⁺ hma⁻cru⁻
mah⁺ tēēy⁺ ga⁺jüh⁺. ³²He⁻ja⁻ na⁻nää⁺
hløø⁺ mah⁺ ga⁺jøøy⁺ to⁻nē⁻ kye⁻ hi⁻
ma⁻ taa⁺ dsøh⁺ hma⁻cru⁻ koo⁻ kih⁺
Jesús. Ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻ ga⁺jmeey⁻ kih⁺
hi⁻ ma⁻ taa⁺ jyoh⁺ ko⁻jwoo⁺ kiyh⁺
ja⁻. ³³Ma⁻ ga⁺lla⁺näy⁺ jee⁻ ma⁻ taa⁺
Jesús, ga⁺jēēy⁺ ma⁻na⁻juuy⁺, he⁻ja⁻
mo⁻so⁻ ga⁺jøøy⁺ kye⁻ Jesús.

³⁴Ma⁻ke⁻ ma⁻na⁻juuy⁺, jaa⁻ hløø⁺
ga⁺ka⁺ hma⁻ lle⁺ ñe⁻ chüh⁺ kih⁺,
ga⁺jmeey⁻ dsøo⁻ mo⁻miih⁻ kih⁺ Jesús.
Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺tuu⁻ jma⁻ kyaah⁺
jmi⁺i⁻. ³⁵Hi⁻ ga⁺jēē⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺la⁺, hi⁻
he⁻ jmeē⁺ ju⁺dsøo⁻. Hi⁺ juu⁺ kiyh⁺ la⁻
dsøo⁻. Hi⁻ he⁻ ñe⁻ kwee⁻ he⁻ jäh⁺
ju⁺dsøo⁻. Hi⁺ ga⁺jmeey⁻ ju⁺dsøo⁻ mah⁺
lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ lä⁺dsøo⁻ hoh⁺ hnäh⁺
kih⁺ Jesús. ³⁶Lä⁺ja⁻ ga⁺la⁺, mah⁺ lä⁺te⁺
lä⁺koo⁻ na⁻sii⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: “Ni⁺

koo⁻ moo⁺ kiyh⁺ sa⁺ jøø⁺ dsa⁻.” ³⁷Hi⁺
lä⁺ja⁻ jee⁻ jyoh⁺ na⁻sii⁻ juu⁺ kih⁺ Dio:
“Dsa⁻ hi⁻ ga⁺jmeē⁺ dsøo⁻ kiyh⁺ jēēy⁺
ka⁻läh⁺.”

Ga⁺haay⁺ Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸Ma⁻ngēē⁺ he⁻ ja⁻, José dsa⁻ chaa⁻
Arimatea ga⁺ngiiy⁺ kih⁺ Pilato mah⁺
kway⁺ jwē⁺ kooy⁺ jmi⁺ngo⁺ kih⁺ Jesús.
José ma⁻ laa⁺ jaa⁻ discípulo kyaa⁺
Jesús jee⁻ na⁻hmää⁺, jēēh⁺ ma⁻ gayh⁻
dsa⁻ judiu. Ga⁺kwa⁺ ba⁻ Pilato jwē⁺.
He⁻ja⁻ ngooy⁺ na⁻kiiy⁺ jmi⁺ngo⁺ kih⁺
Jesús. ³⁹Ngoo⁺ ka⁻läh⁺ Nicodemo hi⁻
ñee⁻ ta⁻la⁻ hwē⁺ na⁻hnääh⁻ Jesús. Ma⁻
kyey⁻ koo⁻ gyii⁺gya⁺ kil naa⁻ mi⁺jwi⁺i⁻,
he⁻ ma⁻ la⁻ mirra na⁻kaah⁻ na⁻gwēēh⁻
kyaah⁺ áloes. ⁴⁰He⁻ja⁻ lä⁺uu⁺ dsa⁻ he⁻,
ga⁺jñaa⁺ Jesús mah⁺ ga⁺gyaayh⁻ koo⁻
hmi⁺h⁻ gyuh⁺ kyaah⁺ naa⁻ mi⁺jwi⁺i⁻
ja⁻, lä⁺koo⁻ tēē⁺ jmeē⁺ dsa⁻ judiu ma⁻
haay⁺ hlii⁺ kyaay⁺. ⁴¹Jee⁻ ga⁺tää⁻ dsa⁻
Jesús dsøh⁺ hma⁻cru⁻, ma⁻ na⁻jñää⁺
chaah⁺ hma⁻. Hi⁺ jee⁻ chaah⁺ hma⁻ ja⁻,
ma⁻ la⁻ koo⁻ to⁻høø⁻ hmēē⁺, jee⁻ sa⁻
ga⁺ma⁻taayh⁻ ni⁺ jaa⁻ hlii⁺. ⁴²Jee⁻ ja⁻
ga⁺kye⁻ dsa⁻ jmi⁺ngo⁺ kih⁺ Jesús, kih⁺
he⁻ hlooh⁻ jmi⁺i⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu
borrego mäh⁺, hi⁺ jäh⁺ ba⁻ la⁻ to⁻høø⁻
ja⁻ ka⁻läh⁺.

Ga⁺lä⁺ jiih⁻ Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

20 To⁻nē⁻ jmi⁺i⁻ kih⁺ seman⁻,
ti⁺ih⁻ na⁻hoo⁻ ga⁺, ñee⁻
María Magdalena jee⁻ ma⁻ la⁻ to⁻høø⁻
ja⁻. Mah⁺ ga⁺jēēy⁺ ma⁻ kye⁻ ta⁻
koo⁻ mi⁺kuu⁺ he⁻ ma⁻ na⁻jñē⁻ hoo⁻
to⁻høø⁻ ja⁻. ²Ja⁻ga⁺ ngooy⁺ ko⁻chih⁺
kih⁺ Simón Pee⁺ kyaah⁺ kih⁺ jñah⁺
discípulo hi⁻ ga⁺lä⁺hnää⁺ Jesús, mah⁺
ga⁺siih⁺:

—Ma⁻llee⁻ dsa⁻ neh⁺ to⁻høø⁻
Dsa⁻jøøh⁺ jnān⁻. Sa⁺ ñe⁺ jne⁺ ha⁻ ta⁻
ma⁻jääy⁺.

³Mah⁺ ngoo⁺ Pee⁺ kyaah⁺ jñah⁺
discípulo he⁺ na⁺jëëy⁺ jee⁺ ma⁺ la⁺
to⁻høø⁻ ja⁻. ⁴Lä⁺uu⁺ ga⁺nää⁺ cha⁻hlii⁺.
Pero jñah⁺ discípulo he⁺ ga⁺hlii⁺
cha⁻ga⁺miih⁻ lä⁺koh⁺ ga⁺ Pee⁺. Hi⁻ he⁺
ga⁺lloo⁺ to⁻nē⁺ jee⁺ ma⁺ la⁺ to⁻høø⁻
ja⁻. ⁵Ga⁺jluy⁺ hñiiy⁺ mah⁺ ga⁺jëëy⁺.
Ma⁺la⁺ hmiih⁻ he⁻ ma⁺ na⁻lää⁻ Jesús
ja⁻ba⁺ ga⁺jëëy⁺ neh⁺ too⁻ ja⁻. Ja⁻
jiih⁺ mo⁺so⁺ ga⁺hey⁺ neh⁺ to⁻høø⁻
ja⁻. ⁶Ja⁻ga⁺ ga⁺lloo⁺ Pee⁺. Hi⁻ he⁺
ba⁺ ga⁺he⁺ ga⁺tē⁺ neh⁺ to⁻høø⁻ ja⁻.
Ma⁺la⁺ sa⁺hmiih⁻ he⁻ ma⁺ na⁻lää⁻
Jesús ba⁺ ga⁺jëëy⁺ ma⁺ kye⁻ neh⁺
jee⁺ ja⁻. ⁷Hi⁺ ga⁺jëëy⁺ hmiih⁻ sa⁺luu⁻
he⁻ ma⁺ na⁻gyoh⁺ lle⁺ Jesús, mo⁺so⁺
kye⁻ kō⁻jøh⁺ kyaah⁺ hmiih⁻ he⁻ ma⁺
na⁻lääy⁻ ja⁻. Ma⁺ kye⁻ ma⁺ na⁻gyoh⁺
ta⁺ koo⁺ ba⁺. ⁸Ja⁻ga⁺ ga⁺he⁺ ka⁻läh⁺
hi⁻ jñah⁺ discípulo, hi⁻ ga⁺lloo⁺ to⁻nē⁺
he⁺, neh⁺ to⁻høø⁻ ja⁻. Ga⁺jëëy⁺ kwee⁻,
ja⁻ga⁺ ga⁺lä⁺dsoo⁺ dsëy⁺. ⁹Jëëh⁺, sa⁺
ga⁺ ma⁻lä⁻ngëëy⁻ lä⁺koo⁻ na⁻si⁻ juu⁺
kih⁺ Dio he⁻ ga⁺la⁺ bi⁺ he⁻ ga⁺lä⁺jiiy⁺
jee⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻juu⁺. ¹⁰Hi⁺ lä⁺uu⁺
discípulo he⁺ ga⁺nääy⁺ ta⁺ kih⁺.

Ga⁺lä⁺jñääh⁺ Jesús cha⁻nē⁻ María

Magdalena

(Mr. 16:9-11)

¹¹Pero María ga⁺jä⁺ ta⁺ ka⁺hne⁻
kih⁺ to⁻høø⁻ ja⁻, hooyh⁻. Jee⁺ cheyh⁺
hooyh⁻ ja⁻ ga⁺jluy⁺ hñiiy⁺ mah⁺
ga⁺jëëy⁺ ta⁺ neh⁺ to⁻høø⁻ ja⁻. ¹²Mah⁺
ga⁺jëëy⁺ uu⁺ ángele, hi⁻ kyeh⁺ hmiih⁻
tøø⁻. Jaä⁻ ma⁺ gya⁺ jee⁺ ma⁺ la⁺ ta⁺
gyuuh⁺ lley⁺ hi⁻ jaä⁻ ma⁺ gya⁺ jee⁺
ma⁺ la⁺ ta⁺ huuh⁺ tiy⁺, ja⁻ba⁺ jee⁺
ga⁺kye⁻ dsa⁻ jmi⁻ngo⁺ kih⁺ Jesús.
¹³Mah⁺ ga⁺jäh⁺ ángele he⁺ siiyh⁺:

—Dsa⁻mē⁺, ¿he⁻la⁺ hooh⁺ hne⁻?

—Hooh⁺ jnä⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻lleey⁻
Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺. Sa⁺ man⁺ ha⁻ ta⁻
ma⁺ kyaay⁻ —ga⁺jäh⁺ María siiyh⁺.

¹⁴Ma⁻ngëë⁻ ma⁻hlëëyh⁻ lä⁺ja⁻,
ga⁺jëëyh⁻ hñiiy⁺ ta⁺ ka⁺luuy⁺. Ga⁺jëëy⁺
cheh⁺ Jesús, pero mo⁺so⁺ ga⁺lä⁺kyuuy⁺.

¹⁵Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Dsa⁻mē⁺, ¿he⁻la⁺ hooh⁺ hne⁻?

¿Hi⁻ na⁻ hnaah⁺?

Pero María ma⁺ laay⁺, dsa⁻ hi⁻ ma⁺
høø⁻ chaah⁺ le⁺ ba⁺ he⁺. He⁻ja⁻ ga⁺siiyh⁺:

—Hne⁻ dsa⁻, cher⁺ma⁺ hne⁻
ma⁻lleeh⁻ hlii⁺ kyaan⁺, chiih⁺ jnä⁺
ha⁻ ta⁻ ma⁻kyaah⁻, mah⁺ niin⁻
na⁻teen⁻ —ga⁺jäh⁺ María siiyh⁺.

¹⁶—María —ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺.

Mah⁺ ga⁺jëeh⁻ ka⁻läh⁺ María,
ga⁺siiyh⁺:

—iRaboni! —he⁻ la⁻ hnøø⁺ jäh⁺
Ta⁻jwoh⁺.

¹⁷Mah⁺ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Ta⁺ ee⁺ jnä⁺. Jëëh⁺, sa⁺ ga⁺
ma⁻wiin⁺ jee⁺ gya⁺ Tää⁺ kyaan⁺. Gwa⁻
jee⁺ tääh⁺ øøhn⁺ mah⁺ go⁻chiiyh⁺:
“Naahn⁺ na⁺gyan⁺ kyaah⁺ hi⁻ laä⁻ Tää⁺
kyaan⁺, ja⁻ba⁺ hi⁻ laä⁻ Tää⁺ kyaah⁺
hnäh⁺ ka⁻läh⁺. Naahn⁺ na⁺gyan⁺
kyaah⁺ hi⁻ laä⁻ Dio kyaan⁺, ja⁻ba⁺ hi⁻
laä⁻ Dio kyaah⁺ hnäh⁺.”

¹⁸He⁻ja⁻ ñee⁺ María Magdalena
na⁺jmeeh⁺ juu⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ jñääh⁺
discípulo he⁻ ga⁺jëëy⁺ Jesús, hi⁻
ga⁺jmeeyh⁺ juu⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ ga⁺siiyh⁺
María.

Ga⁺lä⁺jñääh⁺ Jesús jee⁺ kih⁺ discípulo
kyaay⁺

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹Ma⁺ ga⁺nuu⁻ ja⁻ba⁺ jmi⁺ ja⁻,
to⁻nē⁺ jmi⁺ kih⁺ seman⁻, na⁻jñē⁻
haah⁺ ma⁺ tøøh⁺ jñääh⁺ kō⁻jøh⁺
lä⁺jëë⁺ jñääh⁺, kih⁺ he⁻ ma⁺ gah⁺

jnāäh' dsa-ta'. Ga-he' Jesús, mah' ga-lla-sēyih' to-dsaah' jee' ma' tøøh' jnāäh' ja-. Mah' ga-jāyh' siiyh' jnāäh':

—Wa' hii' tii' kyah' hnäh'.

²⁰Lä-koo- ma' ga-jāyh' lä-ja-, ga-heeyh' jnāäh' discipulo kyaay' ma-gooy- kyaah' jwoo' mo-miih- kiyh'. Peer- ga-jēē' dsē- jnāäh' ma' ga-jēē' jnāäh' Dsa-jøøh' jnän'. ²¹Mah' ga-jäh' Jesús siiyh' jnāäh' ka-läh':

—Wa' hii' tii' kyah' hnäh'. Lä-koo- ga-chee' Täa' jnä', ja-ba' lä-ja- cheen' hnäh'.

²²Lä-koo- ma' ga-jāyh' lä-ja-, ga-juy' nē' kya' jnāäh', mah' ga-siyyh' jnāäh':

—Heeh' hnäh' Jmi-llē' Na-jngii'.

²³Cher'mah' ga-kiyh' hnäh' hoh' kih' dso'kye- he- jmee' dsa-, dsa-che' ba' dso'kye- kiyh'. Pero cher'mah' sa' ga-kiyh' hnäh' hoh' kiyh', lä- ma-kyaa'yh' ja-ba' dso'kye- kiyh'.

**Sa' ga-lä-hee' Tamá he-
ma-lä-jiih' Dsa-jøøh' jnän'**

²⁴Pero Tamá, hi- tēeyh' dsa- suu' he', jaa- jee' lä-jēē' gya-tuu' jnāäh', sa' ma' hää' jee' kya' jnāäh' ma' jah' Jesús to-nē'. ²⁵Ga-jmeeh' ba' jñah' discipulo juu' kih' Tamá, ga-siyyh':

—Ma-jēē' jnāäh' Dsa-jøøh' jnän'.

Mah' ga-jäh' Tamá:

—Cher'mah' sa' ga-jēēn', la' lii- gooy- jee' ga-hoo' jo-ñe', hi- tñ- cha'goon- jee' ga-hoo' jo-ñe' hi- tñ- goon- jwoo' mo-miih- kiyh', sa- heen'.

²⁶Ma-hya- ga' jñaa' jmi, ma' tøøh' jnāäh' ka-läh' cha'neh', hi- ma' hää' Tamá jee' kya' jnāäh'. Pero na-jnē-

ba' haah' ga-mi-jnä- Jesús hñii' jee' tøøh' jnāäh' ja-, mah' ga-jāyh':
—Wa' hii' tii' kyah' hnäh'.

²⁷Chah' ba' ga-jäh' Jesús siiyh' Tamá:

—Tøøh' da' cha'gooh- jee' la-, mah' jēē- ma-goön-. Hii' ma-gooh-, mah' tä' neh' jwoo' mo-miih- kin- la-. Ta- wa' hweh- hoh', wa' lä-dsoo' hoh' kin-.

²⁸Ja-ga' ga-jäh' Tamá siiyh':

—iDsa-jøøh' kyaan-, hi- Dio kyaan'!

²⁹Mah' ga-jäh' Jesús siiyh':
—Tamá, kih' he- ma-jēēh' jnä', he-ja- ba' na- ma-lä-dsoo' hoh'. Pero llu' ga' kih' hi- lä-dsoo' dsē', ma-ke- sa' ga-jēēy' jnä'.

He-la' he- ma-na-sii- juu' la-

³⁰Cha-miih- he- juh-gaa- ga-jmee' Jesús cha-nē' jnāäh' discipulo kyaay' he- sa' cha- na-sii- nē' mo'je- la'.

³¹Pero siin- lä-la- mah' lä-dsoo' hoh' hnäh', Jesús he', hi- he' he' Cristo, Jo'o' Dio. Hi- kih' he- lä-dsoo' hoh' hnäh' kiyh', he- ja- jmee' chaa- hnäh'.

**Ga-mi-jnä- Jesús hñii' kih'
gyee' discipulo kyaay'**

21 Kēē- ga' ja-, ga-mi-jnä- Jesús hñiiy' cha'hoo' jmi-juuh- he- hla- hwa' Tiberia. Lä-la- ga-mi-jnäy- hñiiy'. ²Ma' cheh' Simón Pee' kyaah' Tamá, hi- tēeyh' dsa- suu' he', kyaah' Natanael dsa- chaa- jee' jwii- Caná hwa' Galilea, kyaah' lä-uu' jo'o' Zebedeo hi- kyaah' ga' uu' discipulo kya' Jesús. ³Ga-jäh' Simón Pee' siiyh':

—Hii⁻ jnä⁻ᵛ ngoon⁻ na⁻chaah⁻ miih⁻ jah⁻ cha⁻ cha⁻ jmi⁻.

Mah⁻ ga⁻ jāh⁻ᵛ jee⁻ lä⁻ jēē⁻:

—Dsa⁻nøø⁻ jnääh⁻ kyaah⁻ hne⁻.

Mah⁻ ga⁻ nääy⁻, ga⁻ taayh⁻ neh⁻ koo⁻ na⁻ moo⁻. Hwē⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁻ lēēyh⁻ ni⁻ miih⁻ hmooh⁻. ⁴Ma⁻ ngoo⁻ ga⁻ jnä⁻ ba⁻ ja⁻, ma⁻ ga⁻ lä⁻ jnääh⁻ Jesús cha⁻ hoo⁻ jmi⁻ juuh⁻ ja⁻. Pero sa⁻ ga⁻ lä⁻ kyuu⁻ jnääh⁻ che⁻ he⁻ ba⁻ Jesús hi⁻ ma⁻ cheh⁻ jee⁻ ja⁻. ⁵Mah⁻ ga⁻ ngii⁻ Jesús juu⁻ kya⁻ jnääh⁻:

—Gyuu⁻ kyaan⁻, ¿che⁻ cha⁻ miih⁻ he⁻ kih⁻n? —ga⁻ jāh⁻ᵛ Jesús siyh⁻.

Ga⁻ lä⁻ jēē⁻ jnääh⁻ ga⁻ chiih⁻ jnääh⁻:

—Jah⁻ ha⁻.

⁶He⁻ ja⁻ ga⁻ jāh⁻ᵛ Jesús siyh⁻ jnääh⁻: —Tøøh⁻ hnäh⁻ sa⁻ hma⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ta⁻ jwoo⁻ ra⁻ lluu⁻ kih⁻ na⁻ moo⁻ kyah⁻ hnäh⁻ na⁻, mah⁻ leeh⁻ hnäh⁻.

Hi⁻ ga⁻ jmee⁻ jnääh⁻ lä⁻ koo⁻ ga⁻ jāyh⁻. Ja⁻ ga⁻ na⁻ ga⁻ cheeh⁻ jnääh⁻ sa⁻ hma⁻ ja⁻ hi⁻ mo⁻ so⁻ ga⁻ tääh⁻ jnääh⁻ ma⁻ lle⁻ jnääh⁻, kih⁻ he⁻ jwēē⁻ jah⁻ ma⁻ tääh⁻. ⁷Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jāh⁻ᵛ discípulo hi⁻ ga⁻ lä⁻ hnääh⁻ Jesús cha⁻ miih⁻ ga⁻ siyh⁻ Pee⁻:

—iDsa⁻jøøh⁻ jnääh⁻ ba⁻ oo⁻!

Ma⁻ ga⁻ nuu⁻ Simón Pee⁻, laa⁻ Dsa⁻jøøh⁻ kyaay⁻, ga⁻ këyh⁻ hmiih⁻ kiyh⁻ he⁻ ga⁻ lleey⁻ ta⁻ ko⁻ jiih⁻ ma⁻ jmeey⁻ ta⁻ koo⁻ hma⁻. Mah⁻ ga⁻ jwääh⁻ hñiiy⁻ cha⁻ jmi⁻. ⁸Hi⁻ jee⁻ lä⁻ jēē⁻ jnääh⁻ ya⁻ nøø⁻ jnääh⁻ ta⁻ jee⁻ dsoo⁻ kyaah⁻ na⁻ moo⁻ ja⁻, na⁻ cheeh⁻ jnääh⁻ sa⁻ hma⁻ na⁻ kah⁻ hmooh⁻. Jēēh⁻, koo⁻ hñā-loo⁻ metro ba⁻ hu⁻ tēēh⁻ jnääh⁻ jee⁻ la⁻ hwa⁻ jee⁻ ma⁻ tøøh⁻ jnääh⁻ ja⁻. ⁹Ma⁻ ga⁻ hwēē⁻ jnääh⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻ ja⁻, ga⁻ jēē⁻ jnääh⁻ na⁻ jēēh⁻ je⁻, na⁻ kya⁻ ja⁻ hmooh⁻ nē⁻ kyaah⁻ he⁻ ñiih⁻. ¹⁰Mah⁻ ga⁻ jāh⁻ᵛ Jesús siyh⁻ jnääh⁻:

—Go⁻ tee⁻ hnäh⁻ ta⁻ la⁻ miih⁻ hmooh⁻ hi⁻ ja⁻ ga⁻ ma⁻ lēēh⁻ hnäh⁻.

¹¹Mah⁻ ga⁻ wii⁻ Simón Pee⁻ neh⁻ na⁻ moo⁻ mah⁻ ga⁻ sēēyh⁻ sa⁻ hma⁻ ja⁻ ta⁻ hwa⁻ kii⁻. Na⁻ kah⁻ go⁻ te⁻ jah⁻ kaah⁻. Ga⁻ tē⁻ koo⁻ hñā-laa⁻ na⁻ dsē⁻ to⁻ lo⁻ gya⁻ dsē⁻ uu⁻ jah⁻ jee⁻ lä⁻ jēē⁻. Ma⁻ ke⁻ jwēē⁻ ma⁻ laa⁻ jah⁻ he⁻, ni⁻ lä⁻ ja⁻ sa⁻ ga⁻ gi⁻ sa⁻ hma⁻. ¹²Ja⁻ ga⁻ ga⁻ jāh⁻ᵛ Jesús:

—Ya⁻ nääh⁻ hnäh⁻ ya⁻ kuh⁻ hnäh⁻.

Hi⁻ ni⁻ ja⁻ jnääh⁻ sa⁻ ga⁻ tuu⁻ dsē⁻ jnääh⁻ ma⁻ ngii⁻ jnääh⁻ juu⁻ kiyh⁻: “¿Hi⁻ hne⁻?”

Jēēh⁻ ñe⁻ ba⁻ jnääh⁻, he⁻ ba⁻ Dsa⁻jøøh⁻ kya⁻ jnääh⁻ ba⁻ he⁻.

¹³He⁻ ja⁻ ga⁻ ka⁻ Jesús he⁻ ñiih⁻ ja⁻, ga⁻ kwēēyh⁻ jnääh⁻. Ja⁻ ba⁻ lä⁻ ja⁻ ga⁻ kwēēyh⁻ jnääh⁻ hmooh⁻ ka⁻ läh⁻. ¹⁴Jee⁻ la⁻ ga⁻ tē⁻ hnē⁻ jiih⁻ he⁻ ga⁻ mi⁻ jnääh⁻ Jesús hñii⁻ kya⁻ jnääh⁻ discípulo kyaay⁻, ma⁻ ngēē⁻ ma⁻ lä⁻ jiiyh⁻.

Ga⁻ hlēēh⁻ Jesús kyaah⁻ Simón Pee⁻

¹⁵Ma⁻ la⁻ kiyh⁻ ma⁻ kuyh⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻ jāh⁻ᵛ Jesús siih⁻ Simón Pee⁻:

—Simón, joo⁻ Joná, ¿che⁻ hnaah⁻ ga⁻ jnä⁻ lä⁻ koh⁻ ga⁻ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ tääh⁻ la⁻?

Mah⁻ ga⁻ jāyh⁻:

—Jaah⁻, Dsa⁻jøøh⁻ kyaan⁻. Neh⁻ ba⁻ hne⁻ he⁻ hnaah⁻ hne⁻ —ga⁻ jāh⁻ᵛ Pee⁻.

—Ja⁻ hääh⁻ llu⁻ dsa⁻ kyaan⁻ — ga⁻ jāh⁻ᵛ Jesús siyh⁻.

¹⁶Koo⁻ ka⁻ läh⁻ ga⁻ jāyh⁻, jee⁻ ga⁻ tē⁻ to⁻ jiih⁻:

—Simón, joo⁻ Joná, ¿che⁻ hnaah⁻ jnä⁻?

—Jaah⁻, Dsa⁻jøøh⁻ kyaan⁻. Neh⁻ ba⁻ hne⁻ he⁻ hnaah⁻ hne⁻ —ga⁻ jāh⁻ᵛ Pee⁻.

—Ja⁻ hääh⁻ llu⁻ dsa⁻ kyaan⁻ — ga⁻ jāh⁻ᵛ Jesús siyh⁻.

¹⁷ Ga⁺tē^ʔ hnē⁻ jiih[~] ga⁺jäh^ʔ Jesús:
—Simón, joo^ʔ Joná, ¿che^ʔ hnaah⁺
jnä^ʔ? —ga⁺jäyh^ʔ.

Ja⁺ meeh⁻ dsē⁺ Pee^ʔ, kih⁺ he⁻ ma⁻tē^ʔ
hnē⁻ jiih[~] ga⁺jäyh^ʔ: “¿Che^ʔ hnaah⁺
jnä^ʔ?” Mah⁺ ga⁺siyh⁺ Jesús:

—Ga⁺lä⁺jē⁺ ba^ʔ ñeh^ʔ hne⁻,
Dsa-jøøh⁺ kyaan⁺. Ñeh^ʔ kwee⁻ he⁻
hnaan⁺ hne⁻.

Mah⁺ ga⁺jäh^ʔ Jesús:

—Hää⁺ llu⁺ dsa⁺ kyaan⁺ ja⁻.

¹⁸ Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo^ʔ jwēēhn[~] hne⁻.
Lä⁺ ma⁺ kwaā⁺ ga⁺ hne⁻ miih⁻, ma⁺
jmääh⁺ hñaah⁺, ma⁺ goh^ʔ wa⁺ ha⁻
cha⁻ ha⁻, ha⁻ jee^ʔ ma⁺ hnooh⁻ hñaah⁺.
Pero wa⁺ra⁺ ga⁺gyuh^ʔ, ñiih⁺ ma⁻gooh⁻
mah⁺ jñah^ʔ dsa⁺ kyeh⁺ hne⁻ hmiih⁻
kyah⁺. Hi⁺ ha⁻ jee^ʔ sa⁺ hnooh⁻ goh⁺,
jee^ʔ ja⁻ ba^ʔ dsa-jääy⁺ hne⁻.

¹⁹ Lä⁺ ja⁻ ga⁺jäyh^ʔ mah⁺ lä⁺ngēē^ʔ
Pee^ʔ ha⁻ lä⁺ ma⁺ juuy^ʔ lä⁺jwē^ʔ ja⁻
lä⁺jnä^ʔ ha⁻ koh^ʔ jøøh⁺ sa⁺ laa⁺ Dio.
Ja⁻ga⁺ ga⁺jäyh^ʔ:

—Jmee^ʔ kō⁻jøh^ʔ kyaah⁺ jnä^ʔ.

Discípulo hi⁻ ga⁺lä⁺hnää⁺ Jesús

²⁰ Ma⁺ ga⁺jēeh⁻ Pee^ʔ hñii^ʔ ta⁺
ka⁺luu^ʔ, ga⁺jēēy^ʔ ja⁺ discípulo hi⁻
ga⁺lä⁺hnää⁺ Jesús he^ʔ. He⁻ ba^ʔ hi⁻
he^ʔ ma⁺ gya⁺ koo^ʔ kih⁺ Jesús lä⁺ ma⁺

ga⁺kuyh⁻ ma⁺nūu⁺ ja⁻, hi⁻ ga⁺ngii^ʔ
juu⁺ kih⁺ Jesús: “Dsa-jøøh⁺ kyaan⁺,
¿hi⁻ na⁻ hi⁻ ngēē^ʔ hne⁻?” ²¹ He⁻ja⁻,
ma⁺ ga⁺jēē⁺ Pee^ʔ discípulo he^ʔ,
ga⁺jäyh^ʔ siyh⁺ Jesús:

—Dsa-jøøh⁺ kyaan⁺, ¿ha⁻ ga⁻ hi⁻ ja⁻
oo⁺? ¿Hee⁻ ba^ʔ le^ʔ kiyh⁺? —ga⁺jäh^ʔ
Pee^ʔ.

²²—Wa⁺ra⁻ jäh^ʔ kih⁺ hnoon⁺ chaay⁻
lä⁺ jiih⁺ tē⁺ jmi⁺ jäh⁺n^ʔ, sa⁺ ga⁺tēēh^ʔ
hne⁻ jēēh⁺ kiyh⁺. Hne⁻, jmee^ʔ kō⁻jøh^ʔ
kyaah⁺ jnä^ʔ —ga⁺jäh^ʔ Jesús siyh⁺.

²³ Jee^ʔ kih⁺ øøh⁺ jne^ʔ la⁻, ya⁺ hii⁺
koo⁻ juu⁺ kih⁺ discípulo he^ʔ, ga⁺jäyh^ʔ
sa⁺ juuy^ʔ. Pero ja⁻ he⁻ ga⁺jäh^ʔ Jesús
he⁻ mo⁻so⁺ juuy^ʔ ja⁻. Ga⁺jäyh^ʔ lä⁺la⁻
ba^ʔ: “Wa⁺ra⁻ jäh^ʔ kih⁺ hnoon⁺ chaay⁻
lä⁺ jiih⁺ tē⁺ jmi⁺ jäh⁺n^ʔ, sa⁺ ga⁺tēēh^ʔ
hne⁻ jēēh⁺ kiyh⁺.”

²⁴ Hi⁻ la⁻ he^ʔ discípulo hi⁻ jäh^ʔ
ju⁺dsoo^ʔ kih⁺ ga⁺lä⁺jē⁺ juu⁺ la⁻. Hi⁺
ga⁺siyh^ʔ lä⁺jē⁺ he⁻ la⁻. Hi⁺ ñe^ʔ jne^ʔ,
ju⁺dsoo^ʔ he⁻ jmeey^ʔ, la⁺ ju⁺dsoo^ʔ jmah⁺
ba^ʔ.

²⁵ Hi⁺ cha⁻ ga⁺ cha⁻ miih⁻ he⁻
ga⁺jmee^ʔ Jesús. Wa⁺ra⁻ jäh^ʔ kih⁺ sii^ʔ
jne^ʔ ma⁺ koo⁻ ma⁺ koo⁻ lä⁺hii^ʔ nē^ʔ,
sa⁺ hiih⁻ lä⁺kāa⁺ jmi⁻gyuu⁺ laan⁺,
cher⁺ mah⁺ hi⁻ sii⁺ lä⁺ ga⁺dsa⁺ he⁻
hnøø⁺ ga⁺ dsa⁻sii⁺. Wa⁺ la⁺ lä⁺ja⁻.

Hechos

Lä⁺la⁻ ga⁺jmeē⁺ ko⁻llaä⁺ apóstole

Ma⁻na⁻la⁻ juu⁺ cheē⁺ Dio
Jmi⁻lle⁺ kih⁺ nē⁺ kih⁺ dsa⁺

1 Teófilo, jee⁺ la⁻ jmeen⁺ ka⁻läh⁻
juu⁺ kyah⁺. Lä⁺koō⁻ ma⁺ ga⁺siin⁺
to⁻nē⁺, ga⁺jmeen⁺ juu⁺ lä⁺jē⁺ he⁻
ga⁺jmeē⁺ Jesús lä⁺ ma⁺ huū⁺ ga⁺løøy⁺
jmeey⁺ ta⁺, lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁻ lä⁺jē⁺
juu⁺ he⁻ ga⁺kway⁺, ²lä⁺jiih⁺ ga⁺lloo⁺
jmi⁺ ga⁺sayh⁺ ta⁺ gyuu⁺h⁺. Pero
jää⁺ ja⁻ga⁺ sayh⁺, ga⁺jmeey⁺ juu⁺
kih⁺ lä⁺jēē⁺ apóstole hi⁻ ga⁺lleeyh⁻.
Kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺,
ga⁺jmeey⁺ mada⁺ kih⁺ apóstole ha⁻
lä⁺ jmeey⁺. ³Hi⁺ ma⁻ngēē⁻ ma⁻juuy⁺,
ga⁺mi⁺jnääy⁻ hñiiy⁻ na⁻hñaa⁺
na⁺dsay⁺ cha⁺nē⁺ apóstole kyaay⁺.
Ja⁺ he⁻ koō⁻ nēē⁺ ga⁺jmeey⁺ lä⁺
ma⁺ ga⁺mi⁺jnääy⁻ hñiiy⁻ mah⁺ lii⁻
la⁺dsoo⁺ juu⁺ he⁻ na⁻jiiyh⁺. Lä⁺ja⁻
ga⁺jmeey⁺ lä⁺jiih⁺ ga⁺tē⁺ to⁺loo⁺ jmi⁺
hi⁺ ga⁺hlēeyh⁺ kih⁺ ha⁻ lä⁺ jää⁺ Dio
dsa⁺ lä⁺hih⁺ kih⁺.

⁴Koō⁻ hä⁺, lä⁺ ma⁺ gyay⁺ kyaah⁺
lä⁺jēē⁺ apóstole kyaay⁺, ga⁺jmeey⁺
mada⁺ kiyh⁺, ga⁺siiyh⁺:

—Ta⁺ la⁻ hwēē⁻ da⁺ hnäh⁺
Jerusalén la⁻. Jøø⁺ da⁺ lä⁺jiih⁺ ja⁻
he⁻ ga⁺bääh⁻ Dio hñii⁻ kwa⁺, ja⁻ba⁺
lä⁺koō⁻ ga⁺jwēēhn⁺ hnäh⁺ jää⁺.

⁵Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺, kyaah⁺ jmi⁻ ba⁺
ga⁺chaa⁺ Jwaa⁺ dsa⁻ jmi⁻, pero sa⁺
lä⁺hi⁺ cha⁻miih⁻ jmi⁺ saah⁺ hnäh⁺
jmi⁻ kyaah⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺.

Ngaah⁺ Jesús ta⁺ gyuu⁺h⁺

⁶Apóstole hi⁻ ma⁺ tääh⁺ kyaah⁺
Jesús, ga⁺ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺:

—¿Hne⁻ Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, che⁺ na⁺
na⁻kwah⁺ jwē⁺ jmeē⁺ dsa⁻ Israel hih⁺
kih⁺ hñii⁻ lä⁺koō⁻ ma⁺ nøø⁺ kih⁺ dsa⁻
ma⁻gyuh⁻ jnän⁺ jää⁺?

⁷He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siiyh⁺:

—Sa⁺ cha⁻ he⁻ kih⁺ lä⁺ñeh⁺ hnäh⁺
he⁻ jmi⁺, he⁻ ji⁻ñe⁻ jmeē⁺ Dio he⁻
jwah⁺ hnäh⁺ na⁻, hñii⁻ ba⁺ Tää⁺
na⁻ngē⁻ jwē⁺ tøøy⁺ hih⁺ lih⁺ jmi⁺
jmeey⁺ lä⁺ja⁻. ⁸Pero wa⁺ra⁻ ja⁺
Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ neh⁺ tuh⁻hoh⁺
hnäh⁺, ja⁻ga⁺ na⁻ hñah⁺ hnäh⁺ be⁺
mah⁺ leeh⁺ hnäh⁺ hi⁻ jmeē⁺ ju⁺dsoo⁺
kin⁺ jee⁺ jwi⁻ Jerusalén la⁻, hi⁺
lä⁺kaa⁻ Judea kyaah⁺ Samária hi⁺
lä⁺kaa⁻ lä⁺juh⁺ jmi⁻gyuu⁺ ka⁻läh⁻.

⁹Ma⁻ngēē⁻ ma⁻jäyh⁺ lä⁺ja⁻, lä⁺
ma⁻jēē⁻ ja⁻ dsa⁻ kyaay⁺, ga⁺sah⁺
Jesús ngaayh⁺ ta⁺ gyuu⁺h⁺. Ga⁺hey⁺
jee⁺ jni⁺, ja⁻ jiih⁺ mo⁺so⁺ ga⁺jēē⁺
gyih⁺. ¹⁰Jee⁺ tääyh⁺ jēēy⁺ ta⁺ gyuu⁺h⁺
ha⁻ lä⁺ ngaah⁺ Jesús, lä⁺chah⁺ ja⁻

ga⁺lla⁺sēēh⁺ uu⁺ dsa⁻ hi⁻ kye^h hmi^{ih}-
tō⁺jlēē⁻ cha⁺nēy⁺. ¹¹Mah⁺ ga⁺jāh⁺ dsa⁻
he⁺ siiy^h:

—ĥHe⁻la⁺ tāā^h hnā^h jēē^h hnā^h
ta⁺ gyū^{uh}, dsa⁻ galileo? He⁺ ba⁺
Jesús hi⁻ ma⁻tēē⁻ Dio ta⁺ gyū^{uh}
na⁺, ja⁻ba⁺ lā⁺koo⁻ jēē^h hnā^h
ma⁻ngaay^h, ja⁻ba⁺ lā⁻na⁻ jēē^h
hnā^h jāy^h ka⁻lā^h.

**Ga⁺lleey^h Matía leē⁺
apóstol lla⁻ Juda**

¹²Jā⁺h⁺ kih⁺ Jerusalén chih⁺ moh⁺
Olivo jee⁺ ma⁻ tāā^h apóstol he⁺.
Jee⁺ ja⁻ ga⁺taay^h jwē⁺ ga⁺nāy⁺ ta⁺
Jerusalén, ko⁻ja⁻ ba⁺ ji^{ih} uu⁺ le⁺ ma⁻
ngē⁺ dsa⁻ jmi⁺ he⁻ tee^h dsa⁻ dsē⁺.

¹³Lā⁺ ma⁻ ga⁺lla⁺nāy⁺ Jerusalén,
ga⁺wi⁺y⁺ jee⁺ ga⁺tē⁺ to⁺ jwēē⁺ hne⁺,
ja⁻ba⁺ jee⁺ ma⁻ tāāy^h jāā⁺. Jee⁺ ja⁻
ga⁺lla⁺nāā⁻ lā⁺jēē⁺ hi⁻ he⁺, Pee⁺
kya^{ah} Jacobo, Jwaā⁺, André,
Felipe, Tamá, Bartolomé, Matá,
Jacobo joō⁺ Alfeo, Simón Zelote,
hi⁺ Juda oō^h Jacobo. ¹⁴Lā⁺jēē⁺
hi⁻ he⁺ ma⁻ tāā^h tāā⁺ ngi⁺y⁺ kiy^h
kih⁺ Dio lā⁺kaa⁻ tuh⁻dsēy⁺, hi⁺ ma⁻
tāā^h dsa⁻mē⁺, kya^{ah} oō^h Jesús hi⁺
María chooy⁺.

¹⁵Jee⁺ lā⁺jēē⁺ dsa⁻ he⁺ tee⁺ hñā⁻laa⁺
dsē⁺ gyeē⁺. Koo⁻ hā⁺ kih⁺ jee⁺ lā⁺jēē⁺
jmi⁺ ja⁻, ga⁺noo⁻ Pee⁺ to⁺dsaa^h jee⁺
kih⁺ dsa⁻kyaay^h mah⁺ ga⁺siiy^h:

¹⁶—Hnā^h oō^{hn}, ga⁺jmeē⁺ bii⁺
ga⁺lā⁺te⁺ lā⁺koh⁺ jā^h juu⁺ kih⁺ Dio
he⁻ ga⁺si⁺ David lā⁺koo⁻ ga⁺mi⁺jnāā⁻
Jmi⁺lle⁺ Na⁻jngi⁺ kiy^h jāā⁺. Juu⁺ ja⁻
ga⁺hlēē^h kih⁺ Juda hi⁻ ma⁻ jāā⁺ dsa⁻
hi⁻ ga⁺soō^h kih⁺ Jesús. ¹⁷Hi⁻ he⁺ ma⁻
laa⁺ kwaat⁻ dsa⁻kyaah⁺ jnāā^h, koo⁻
ba⁺ ma⁻la⁺ ta⁺ kyaā⁺ jnāā^h kyaay^h.

¹⁸(Hi⁻ he⁺ ga⁺la⁺ koo⁻ jwi⁺ hwa⁺
kyaah⁺ jñeey⁺ he⁻ ga⁺liyh⁺ kwaat⁻

kih⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ ga⁺jmeey⁺. Hwa⁺
jee⁺ ga⁺lay⁺ ja⁻, ga⁺tay^h ta⁺ cha⁺jēē⁻
mah⁺ ga⁺ni⁺ tuy^h, hi⁺ ga⁺hwēē⁻
lā⁺jēē⁺ he⁻ ma⁻ tāā^h neh⁺ tuy^h.

¹⁹Lā⁺jēē⁺ dsa⁻ Jerusalén ga⁺nuuy⁺
ha⁻ lā⁺ ga⁺la⁺ kih⁺ Juda, he⁻ja⁻
ga⁺mi⁺cheey⁻ hwa⁺ ja⁻ Acéldama.
Juu⁺ la⁻ hnøø⁺ jā^h hwa⁺ kih⁺ jma⁻.)

²⁰Kye⁻ da⁺ hnā^h kwaat⁻ lā⁺koh⁺
na⁻si⁺ nē⁺ Salmo:

Hne⁺ kiy^h wa⁺ jā⁺ ta⁺jmah⁺,
ni⁺ jāā⁻ sa⁺ wa⁺ dsa⁻taah⁺ jee⁺ ja⁻.
Hi⁺ na⁻si⁺ ka⁻lā^h lā⁺la⁻:

Wa⁺ jā⁺ goo⁻ jñā^h ta⁺ kiy^h.

²¹Ngoo⁺ ba⁺ Pee⁺ hlēē^h lā⁺ja⁻,
ga⁺jāy^h:

—He⁻ja⁻ jmeē⁺ bii⁺ hñāan⁺ jāā⁻ oō^h
jne⁺ hi⁻ hāā⁺ tāā⁺ kyaah⁺ jne⁺ lā⁺ji^{ih} ma⁻
gya⁺ Jesús. ²²Hñāan⁺ jāā⁻ hi⁻ hāā⁺ jee⁺
jnān⁺ lā⁺ ma⁻ ga⁺choo⁺ Jwaā⁺ jmi⁺ kih⁺
Jesús, lā⁺ji^{ih} ga⁺tē⁺ jmi⁺ ya⁻hēē⁺ Jesús
jee⁺ jnān⁺ ngaay^h ta⁺ gyū^{uh}. Hi⁻ he⁺ leē⁺
jāā⁻ hi⁻ jmeē⁺ ju⁻dsoo⁺ ko⁻joh⁺ kyaah⁺
jne⁺, he⁻ ga⁺lā⁺ji^{ih} Jesús —ga⁺jā^h Pee⁺.

²³He⁻ja⁻ ga⁺mi⁺jnāāy⁻ uu⁺ dsa⁻nñū^h,
ga⁺mi⁺jnāāy⁻ José hi⁻ ma⁻ cheē⁻
Barsabá (hi⁻ he⁺ ma⁻ tēēy^h Justo) hi⁺
ga⁺mi⁺jnāāy⁻ Matía. ²⁴Mah⁺ ga⁺taay^h
ngi⁺y⁺ kih⁺ Dio, ga⁺jāy^h:

—Hne⁻ Dio, hi⁻ kyū^{uh} ha⁻ lā⁺ la⁺
tuh⁻dsē⁺ lā⁺jēē⁺ dsa⁻, hāā^h jnāā^h hi⁻
jāā⁻ jee⁺ lā⁺uu⁺ hi⁻ ma⁻lleē^h, ²⁵mah⁺
dsa⁻he⁺ gooy⁻ ta⁺ la⁻, leey⁺ apóstol, kooy⁻
nē⁺ ta⁺ he⁻ ga⁺be⁺ Juda, Juda hi⁻ ga⁺tah⁺
jwē⁺ hliih⁺ hi⁻ ngoo⁺ jee⁺ lle⁺ kih⁺ tēēy⁻.

²⁶He⁻ja⁻ ga⁺kooy^h suert hi⁺ Matía
ba⁺ ga⁺tēē⁺ he⁻ ja⁻. Hi⁻ he⁺ ga⁺jmaāy⁺
kwaat⁻ kyaah⁺ gya⁺kaa⁺ apóstol he⁺.

**Ga⁺jyoo⁺ Jmi⁺lle⁺ Na⁻jngi⁺
kih⁺ Dio nē⁺ kih⁺ dsa⁻**

2 Lā⁺ ma⁻ ga⁺tē⁺ jmi⁺ Pentecostē,
ma⁻ tāā^h lā⁺jēē⁺ dsa⁻ he⁺

ko-jøh' ko- ba' cha'neh'. ²Ni' juu' ga' sa' cha-, ga' hij' goo- gyuh' lã' hij' lle' tã' he' ga'ngëë' lã' ga' dsa' cha'neh' jee' ma' tãäyh' ja-. ³Jee' ja- ga' lã' jnã' nẽ' kih' lã' jaa- lã' jaay- he' la' lã' koh' mi'je- he' hëë'. ⁴Hi' ga' lã' jëë' hi- ma' tãäh' jee' ja-, ga' jyoo' Jmi' lle' Na-jngii' neh' tuh-dsëy', hi' ga' løoy' hlëëyh' jyoh' juu' lã' ko- ga' kwa' Jmi' lle' Na-jngii' he' hlëëyh'.

⁵Lã' ma' jmee' dsa- judiu jmi' juuh' jwi- Jerusalén, chaa- jwëë' dsa-nũh- hi- mi-teh' kyaah' Dio hi- go-nãä' lã' kaa- lã' juh' jmi-gyuh'. ⁶Hi' ma' ga' nuuy' hij' goo-, ga' lla-nãä' jwëë' dsa- he', ga' kah' ga' gwëh' hu' dsë- kiyh', jëëh' ga' nuuy' hlëëh' dsa- hi- ma' tãäh' cha'neh' ja-, juu' kiyh' lã' jaa- lã' jaay-. ⁷Ga' lã' dsa- dsë' lã' jëë' dsa- he' mah' ma' jëë' dsayh', ma' jayh'.

—¿Che' ja' dsa- galileo lã' jëë' hi- tãäh' hlëëh' na'? ⁸¿Ha- lã' ja- he' hlëëyh' juu' jnãn' he' hlëëh' jne' he' kyaah' ga' lã' chaa- lã' jaa- lã' jaa- jne'? ⁹Hwa' jee' ga' lã' chaa- lã' jaa- lã' jaa- jne' chee': Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto hi' Asia, ¹⁰Frigia, Panfilia, Egipto, hi' cha- ga' jyoh' jwi- he' na-hee' hwa' Africa he' kye- ta' cha'nẽ' ga' kih' hwa' he' chee- Cirene. Hi' chaa- hi- ma-ya-nãä' Roma. Ko-llaa' hi- he' lãä' judiu, hi' ko-llaa' hi- ja-ga' ga-taah' kyaah' judiu. ¹¹Hi' chaa- hi- ma-ya-nãä' Creta, hi- ma-ya-nãä' Arabia ka-lãh' hi' lã' jëë' ba' jne' nũh' jne' hlëëh' dsa- na- juu' jnãn', kway- juu' ha- lã' la' he' juh' gaa- he' jmee' Dio.

¹²Ga' lã' dsa- dsë' lã' jëë' dsa- he', mah' ga' kah' ga' gwëh' hu' dsë- kiyh', ma' llay- juu' kyaah' dsa- kyaayh'.

—¿Hee- hnøø' jãh' he- tãäyh' jmeey' lã' na'?

¹³Pero hi- jñah' ma' mi-kwayh' —Hi- hee' ba' na- —ma' jayh'.

Ga' kwa' Pee' juu' kih' Jesús

¹⁴He- ja- ga' noo- Pee' ko-jøh' kyaah' lã' jëë' gya-kaa- dsa- kyaayh', mah' ga' hlëëyh' ki-gaa- ga' jayh'.

—Lã' jëë' hnãh' judiu hi- ma-ya-nãä' jee' jmi' hi' hnãh' hi- chaa- jee' jwi- Jerusalén la-, nũh- da' hnãh' juu' kin' mah' lã' ngëëh' hnãh' ha- lã' la' he' jmee' Dio jee' kya- jnãh'. ¹⁵Sa' hee' hi- tãäh' la- lã' ko- jmeeh- hnãh' hu' dsë-, na' ga' ma-tẽ' ba' ko-hi' ñu'. ¹⁶He- ma-taah' hnãh' ma-nũh- hnãh' na', kih' he- la- na- ga' hlëëh' Joel hi- ga'ngëë' juu' kih' Dio llo' joo'.

¹⁷Lã' la- ga' jãh' Dio:

“Jee' llaa' jmi' cheen' jmi' lle' kin' neh' tuh-dsë' lã' jëë' dsa-, chih-mẽ' chih-nũh- kyaah' hnãh' hlëëh' juu' he' kwan'. Chih- kwa- kyaah' hnãh' jëë' he' mi-jnãän' kiyh', hi' jmeen' kẽ' dsa- ma-gyuh- kyaah' hnãh'.

¹⁸Ma-ra' ju'dsoo' cheen' jmi' lle' kin' neh' tuh-dsë' hi- mẽ' hi- nũh- hi- jmee' ta' he' kin', mah' ngëëy' juu' kin' kih' dsa- jmi' ja-.

¹⁹Gyuh' jmi' gyuh' jmeen' he- jmee' dsa- dsë' dsa- hi- jmeen' he' juh' gaa- nẽ' hwa' la-, kyaah' jma-, kyaah' je-, kyaah' cha-miuh- ñe'.

²⁰ Lă-lăh- nē' hyoo-, lă-gyuu' sih-,
jăă' ja-ga' jā' jmi' juuh- jmi'
goo- kih' Dio.

²¹ Hi- lă-jëë- hī- ngii' kih' kih' Dio,
hī- he' ba' lăă'."

²² Hnăh' hī- lăă' israelita
dsa-noon, nuu- da' hnăh' juu' la-
Lă-koo- ma' ja' Jesús dsa- chaa-
Nazaret jee' kyah' hnăh', Dio
ga-mi' jnăă- he- laay' hī- na-hnăă'
kyaay'. Jëeh', ma-nēh' ba' hnăh', ja-
he- koo- nēē' he- juh-gaa- ga-jmeey'
jee' kyah' hnăh' he- ga-jmee' dsa-
hoh' hnăh'. ²³ Pero ma-na-la- ba'
huu-dsē- kih' Dio ha- lă- le' kiyh'.
Nē- bih' ha- lă- jmeeh' hnăh' kih'
Jesús. Lă- ma' ga-hey' gooh- hnăh'
ga-chaa' hnăh' hi- ga-ngëēh-
hnăh' goo- dsa- hnăa- dsē', mah'
ga-tăă- dsih' dsoh' hma-cru'. Jee'
ja- ga-juuy'. ²⁴ Pero ga-tuh' kiyh'
jee' ma' jii- lă-koh' ma' ga-juuy'.
Ni- koo- sa- ga-lih' ma' lla-dsëē-
kiyh', ma-ra- he- ga-mi' jiih' ba' Dio
ka-lăh'. ²⁵ Nu- da' hnăh' lă-koo-
ga-hlëēh' David kih' Jesús:

Lă-jē- jmi' ba' cheh' Dio kyaah'
jnă' kih' he- gyay' jwoo'
ra-llu' kin',
he-ja- sa- jeh' dsën.

²⁶ He-ja- chaa- ba' jnă' llu', jëē- ba'
dsën- hăn kiyh',
cha- ba' o-joh- dsē- kin' kyaayh'.

²⁷ Jëeh', sa- kwah' jwē' jăn- neh-
to-høø-,
ni- sa- kwah' jwē' jyah- jmi-ngo'
kin', jnă' hī- na-jngëē'
kyaah'.

²⁸ Ga-mi' jnăăh' kin- jwē' he- jmee-
chaa-.

Hne- ba' jmeeh' jëē- dsën-
cha-miih- kih' he- cheh'
kyaah' jnă', ga-jăh' David.

²⁹ Hnăh' dsa-noon, sa- na-hee-
he- jwahn- la- kih' dsa- ma-gyuh-
jnăn- David. Ga-juuy' hi- ga-haay'.
Ja- ba' hwa' jnăn- la- na-haay' lă-jiih'
na'. ³⁰ Pero ga-ngëē- bih' juu' kih'
Dio hi- ma-nēy- lă-koo- ga-băăh-
Dio hñii' jmee' kiyh'. Ga-tăă- Dio
hñii', ga-siiyh': "Jaa- kih' jee' lă-jëē-
sa-ju- kyah' ya-hëē' hī- lee' Cristo
mah' kooy- nē' kyah', leey' rey."
³¹ Ma-nē- ba' David ha- lă- le' ta-
chanē', he-ja- ga-hlëēyh' kih' he-
lă-jiih' Cristo, ga-jăyh': "Sa- jăy'
neh- to-høø- hi- ni- sa- hee' jmi-ngo'
kiyh'." ³² Dio ga-mi' jiih' Jesús hī-
hlëēhn- kih' la-. Lă-jëē- jnăăh' jmee-
jnăăh' ju'dsoo' he- ga-lă-jiih' Jesús.

³³ Mah' ngaayh' na-gyay- jøøyh'
jwoo' ra-llu' kih' Dio. Hi- ga-hyoyh'
Jmi-llē' Na-jngii' lă-koh' hmooh'
he- ga-jmee' Tăă- kyaayh', ja-ga'
ga-cheey' Jmi-llē' Na-jngii' ja- kya-
jnăăh'. He- ja- na- he- jëēh' hnăh'
na' hi- he- nuuh- hnăh' ka-lăh'.

³⁴ Jëē- da', ja- he' David hī- ga-sah'
gyuuh'. He' ba' hñiiy' ga-jăyh'
lă-la-:

Ga-jăh' Dio siiyh- Dsa-jøøh'
kyaan-:

"Na' jwoo' ra-llu' kin- la-,

³⁵ lă-jiih' lloo- jmi' toohn' gooh-
he- jmeeh' hih- kih' hī-
na-høøh' kyah'", ga-jăh'
David.

³⁶ Lă-jëē- jne' dsa- Israel, hnøø'
lă-ngëē- jne', juu' la- la' ma-ra-
ju'dsoo'. He' ba' Jesús hī- ga-tăăh-
hnăh' dsoh' hma-cru', he' ba' hī-
he' na- ga-jmăă- Dio laay' Dsa-jøøh'
jnăn- hi- ga-hnăay' laay' Cristo —
ga-jăh' Pee'.

³⁷ Peer- ga-saah' dsa- he' llii' ma'
ga-nuuy' juu' ja', he-ja- ga-ngiiy'

juu' kih' Pee' kyaah' jñah' apóstol,
ga'jäh'.

—Dsa-goon~, ðhee- na- jmee' jñääh'
na'?

³⁸Ja-ga' ga-jäh' Pee' siiyh'.

—Jeeh' hnäh' kyaah' Dio,
chaa' hnäh' hñaa'h' jmi' lä-jaa'
lä-jaa' hnäh' lä-hih' he- ga-jmee'
Jesucristo mah' dsa-che' dso'kye'
kyah' hnäh', hi' lä-ja' hñah' hnäh'
Jmi'lle' Na-jngii' he- kwa' Dio.

³⁹He- jnä' ba' jne' la- he- ga-jäh'
Dio kwa', he- kih' gyuu' jñän, he-
kih' hi' tääh' uu'. La' kih' lä-hii' në'
hi' tēh' Dio —ga-jäh' Pee'.

⁴⁰Ga-kwēh' Pee' nuuh' hi-
ga-hlēy'h' kyaah' cha-ga'miih' juu',
ga-jäh'.

—Lää' hnäh' hñaa'h' kih' he- hliih'
he- cha- jmi-gyuu' la'.

⁴¹Lä-jēē' hi- ga-heeh' juu' kih'
Dio he- ga-kwa' Pee' jmi' ja', tee'
hnē' mil hi- ga-saa' jmi'. Lä-jēē'
dsa- he' ga-jmee' kō-jōh' kyaah'
hi- ma' tääh' jää', lä-ja- ga-lä-jwēē'
gyih'. ⁴²Lä-jēē' dsa- he' ga-taah'
nuuy' lä-jēē' juu' he- ga-kwa'
apóstole. Ga-jmee' kō-jōh' kyaah'
kōō' ba' huud'sē, hi' lä-ja- ma'
kuyh' he-niih' lä-hih' kih' Jesús, hi-
kō-jōh' ba' ma' ngiiy' kiyh' kih' Dio.

Lä-la- ga-jmee' lä-jēē' hi-
ga-heeh' kih' Jesús ma' to-nē'

⁴³Peer' ga-lä-goo' dsē' lä-jēē' dsa-
ma' ga-jēy' cha-miih' he- juh' gaa'
he- ga-jmee' apóstole. ⁴⁴Lä-jēē'
hi- ga-heeh' juu' kih' Dio ga-taayh'
kō-jōh'. Ga-jmee' bih' llu' dsēy',
ga-jmee' kwaat' la' kih' lä-jēē'
ba' he- cha' kiyh'. ⁴⁵Ga-hniy' hwa'
kiyh', ga-hniy' he- cha' kiyh'. Lä-jēē'
kuu' he- ga-liyh' ja', ga-ti' ga-llooyh'

kih' hi- lä-kyaah'. ⁴⁶Lä-jēē' jmi' ba'
ma' dsa-ñeey' kō-jōh' koo' gwah'
juuh' ja', hi' lä-ja- ma' dsa-ñeey'
cha'neh' kih' dsa-kyaayh' ma'
kuyh' ma-nuu' kih' Jesús. Lä-kaa-
tuh-dsēy' ma' kuyh' kō-jōh'. Sa' cha-
huud'sē ma' kyey' ni' miih'. ⁴⁷Ma'
häy' kih' Dio hi' dsa-gooy' ma' tih'
ba' dsēy' lä-kōō' ma' jmeey'. Kōō-
jmi' kōō' jmi' ga-jmee' Dsa-jōh'
jñän' ga-lä-jwēē' ga' dsa- hi' lle' kih'
lää'.

Ga-hlaa' jaa' dsa-jluuh'

3 Kōō' hä' ngoo' Pee' kyaah'
Jwaa' ta' gwah'. Hor' ja-
ma' dsa-nää' dsa-ngiiy' kiyh' kih'
Dio kō-hi' hnē' ta' ga-hloo'. ²Jee'
ja- ma' gya' jaa' dsa-jluuh' tii', hi-
ma-jluuh' ga-lä-chaa'. Jee' ja- ma'
dsa-llaa' dsih' lä-jēē' jmi' ho'haah'
kih' sa'jnē' kih' gwah'. Ho'haah' ja-
chee' Na'hñaa'h'. Jee' ja- ma' gyay'
ngiiy' kuu' kih' dsa- hi' dsa-nää'
gwah'. ³Ma' ga-jēē' dsa-dsaah' he'
ja' Pee' kyaah' Jwaa' dsa-taayh'
ta' jee' chih' gwah' ja', ga-chuuy'
kyaah', ga-ngiiy' kuu'. ⁴He-ja-
ga-noo' Pee' kyaah' Jwaa', ga-jēy'
dsa-jluuh' he' kōō' hweh', mah'
ga-jäh' Pee' siiyh'.

—Jēē' da' jñääh'.

⁵Peer' ga-nōh' dsēy' ma' ga-jēy'
apóstol he', ma' hyoyh' miih' kuu'
ma' laay'.

⁶Pero lä-la- ba' ga-jäh' Pee':

—Sa' cha- kuu' tōō' ku'nōō' he-
kwēehn' hne'. He- la- ba' kwēehn'
hne'. Kyaah' hih' kih' Jesucristo
dsa- chaa' Nazaret, noo' mah' ngē'.

⁷Hi- ga-sooh' Pee' gooy' ra-lluu',
ga-chaayh'. Lä-chaah' ja' ga-lä-bee'
ma-tiiy'. ⁸Ga-nooy' kō-chih' ga-lōoy'

ngëy⁺. Ga⁺hey⁺ ta⁺ neh⁺ sa⁺ jne⁺ kih⁺
gwah⁺ kyaah⁺ lä⁺uu⁺ apóstol he⁺, ma⁺
hëë⁺ dsay⁺ häy⁺ kih⁺ Dio. ⁹Lä⁺jëë⁺
hī⁺ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁺, ga⁺jëëy⁺ ngë⁺
dsa⁺ hī⁺ ma⁺ jluuh⁺ he⁺, häy⁺ kih⁺ Dio.
¹⁰Ma⁺ kyuu⁺ ba⁺ dsih⁺, he⁺ ja⁺ ma⁺
jäyh⁺:

—Hī⁺ he⁺ na⁺ hī⁺ ma⁺ gya⁺ ngii⁺ kuu⁺
ho⁺ haah⁺ he⁺ chee⁺ Na⁺ hñaah⁺.

Peer⁺ ga⁺ jwaah⁺ dsa⁺, ga⁺ taayh⁺
jëë⁺ dsayh⁺, ha⁺ lä⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺
dsa⁺ jluuh⁺ he⁺.

**Ga⁺ kwa⁺ Pee⁺ juu⁺ hoo⁺
na⁺ hii⁺ kih⁺ Salomón**

¹¹Ga⁺ nää⁺ apóstole ta⁺ hoo⁺ na⁺ hii⁺
kih⁺ Salomón hī⁺ dsa⁺ jluuh⁺ hī⁺
ga⁺ hlaa⁺ he⁺ sa⁺ ga⁺ tui⁺ jmeey⁺
ko⁺ jōh⁺ kyaah⁺ apóstole. Ha⁺ koh⁺
sa⁺ ma⁺ dsaa⁺ dsē⁺ lä⁺ jëë⁺ hī⁺ ga⁺ kuh⁺
jee⁺ ja⁺. ¹²Ma⁺ ga⁺ jëë⁺ Pee⁺ ga⁺ kuh⁺
dsa⁺ he⁺, he⁺ ja⁺ ga⁺ jäyh⁺:

—¿He⁺ la⁺ dsaa⁺ hoh⁺ hnäh⁺ dsa⁺
Israel he⁺ jëëh⁺ jnääh⁺ lä⁺ na⁺?
¿Che⁺ laah⁺ hnäh⁺ he⁺ mi⁺ te⁺ jnääh⁺
cha⁺ ga⁺ miih⁺ he⁺ ja⁺ ma⁺ mi⁺ hlaä⁺
jnääh⁺ dsa⁺ nñuuh⁺ la⁺ o che⁺ laah⁺
hnäh⁺ cha⁺ cha⁺ miih⁺ be⁺ kyaä⁺
jnääh⁺? ¹³Dio kyaä⁺ Abraham, Dio
kyaä⁺ Isaac, Dio kyaä⁺ Jacob, Dio
kyaä⁺ dsa⁺ ma⁺ gyuh⁺ jnän⁺ ga⁺ jmääy⁺
jōōh⁺ jooy⁺ Jesús hī⁺ ga⁺ ngëëh⁺
hnäh⁺ goo⁺ Pilato. Hī⁺ lä⁺ koo⁺ ma⁺
ga⁺ jäh⁺ Pilato ma⁺ lääy⁺, sa⁺ ga⁺ heeh⁺
hnäh⁺ kiyh⁺. ¹⁴Hī⁺ lluu⁺ he⁺, hī⁺ sa⁺
ää⁺ ni⁺ miih⁺ dsoo⁺, sa⁺ ga⁺ tih⁺ hoh⁺
hnäh⁺ he⁺ ma⁺ lääy⁺. Ga⁺ tih⁺ ga⁺
hoh⁺ hnäh⁺ he⁺ ga⁺ ngiih⁺ hnäh⁺ kih⁺
Pilato he⁺ ga⁺ laa⁺ jaa⁺ hī⁺ ää⁺ dsoo⁺.
¹⁵Ga⁺ jngëëh⁺ hnäh⁺ hī⁺ ga⁺ jmää⁺
jne⁺, pero Dio ga⁺ mi⁺ jiiyh⁺ jee⁺ kih⁺
hī⁺ na⁺ juu⁺. Ja⁺ ba⁺ jnääh⁺, jmee⁺
jnääh⁺ ju⁺ dsoo⁺ he⁺ ga⁺ lä⁺ jiiyh⁺.

¹⁶Kih⁺ he⁺ ma⁺ dsoo⁺ dsē⁺ jnääh⁺ kih⁺
Jesús, he⁺ ja⁺ ba⁺ ma⁺ hlaa⁺ hī⁺ la⁺ hī⁺
jëëh⁺ hnäh⁺ hī⁺ kyuu⁺ hñih⁺. He⁺
ma⁺ dsoo⁺ dsē⁺ jne⁺ gwa⁺ kih⁺ Jesús,
he⁺ ja⁺ ba⁺ ma⁺ jaa⁺ kiyh⁺ go⁺ te⁺ hī⁺
jëëh⁺ hnäh⁺ cheh⁺ la⁺.

¹⁷Hnäh⁺ dsa⁺ goon⁺, ma⁺ ba⁺ jnä⁺
he⁺ sa⁺ ga⁺ lä⁺ ngëëh⁺ hnäh⁺, he⁺ ja⁺
ba⁺ ga⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁺ ja⁺ kih⁺
Jesús, hī⁺ lä⁺ ja⁺ ga⁺ jmee⁺ dsa⁺ ta⁺
ka⁺ läh⁺. ¹⁸Pero Dio ga⁺ mi⁺ te⁺ lä⁺ koo⁺
ga⁺ jäyh⁺ jää⁺. Lä⁺ jëë⁺ hī⁺ ga⁺ ngëë⁺
juu⁺ kiyh⁺, ga⁺ jmeeyh⁺ juu⁺ ma⁺ ra⁺ he⁺
jëë⁺ ba⁺ wii⁺ Cristo kyaay⁺. ¹⁹He⁺ ja⁺
jwahn⁺, wa⁺ lä⁺ dsaa⁺ hoh⁺ hnäh⁺
miih⁺, jeeh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ Dio mah⁺
dsa⁺ chē⁺ dso⁺ kye⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Ja⁺ ga⁺
na⁺ kwa⁺ Dio jwē⁺ dsa⁺ toohn⁺ llu⁺,
²⁰hī⁺ cheey⁺ Jesucristo ka⁺ läh⁺, he⁺
ba⁺ hī⁺ ma⁺ nñuuh⁺ hnäh⁺ kih⁺ jää⁺.
²¹Pero na⁺, lä⁺ ma⁺ gya⁺ ja⁺ ba⁺ Jesús
gyuuh⁺ ya⁺ jwii⁺ lä⁺ jiih⁺ lloo⁺ jmi⁺
jmeeyh⁺ lä⁺ hmëë⁺ lä⁺ jē⁺ he⁺ cha⁺
jmi⁺ gyuu⁺ la⁺. Ga⁺ jmee⁺ ba⁺ Dio juu⁺
ha⁺ lä⁺ le⁺ jmi⁺ ja⁺, jëëh⁺ ga⁺ chee⁺
bih⁺ hī⁺ na⁺ jngëë⁺ kyaay⁺ hī⁺ ga⁺ ngëë⁺
juu⁺ kiyh⁺ llo⁺ joo⁺. ²²Jëëh⁺, Moisé
ga⁺ ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁺ ma⁺ gyuh⁺
jnän⁺, ga⁺ jäyh⁺: “Jee⁺ jnän⁺ la⁺ jmee⁺
Dio ya⁺ hëë⁺ jaa⁺ hī⁺ ngëë⁺ juu⁺ kiyh⁺
lä⁺ koo⁺ jmeen⁺ la⁺. Ja⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺
he⁺ lä⁺ jē⁺ he⁺ jäh⁺ hī⁺ he⁺. ²³Lä⁺ jëë⁺
hī⁺ sa⁺ jmee⁺ he⁺ juu⁺ kih⁺ hī⁺ he⁺,
mo⁺ so⁺ leey⁺ kwaat⁺ dsa⁺ kyaä⁺ Dio”,
ga⁺ jäh⁺ Moisé.

²⁴Hī⁺ ngoo⁺ ba⁺ Pee⁺ kway⁺ juu⁺,
ga⁺ jäyh⁺:

—Lä⁺ jëë⁺ hī⁺ ga⁺ ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio
jää⁺, ga⁺ jmeeyh⁺ juu⁺ ha⁺ lä⁺ jmee⁺
Dio jmi⁺ na⁺. Lä⁺ ja⁺ juu⁺ ga⁺ kwa⁺
Samuel to⁺ nē⁺ hī⁺ ja⁺ ba⁺ lä⁺ ja⁺ la⁺
juu⁺ he⁺ ga⁺ kwa⁺ hī⁺ ya⁺ nää⁺ këë⁺.
²⁵Dsa⁺ goo⁺ ba⁺ jne⁺ hī⁺ ga⁺ ngëë⁺

juu' kih' Dio, hi' ja' ba' he' jnā' jne' hmooh' he' ga' jmeē' Dio kyaah' dsa' ma' gyuh' jnān'. Mi' dsooh' da' hoh' hnāh' ha' lā' ga' jāh' Dio siiyh' Abraham: "Ta' la' kih' sa' ju' kyah', mi' jāān' ga' lā' jēē' dsa' jmi' gyuu'." ²⁶He' ja' jwēēhn' hnāh', lā' ma' ga' mi' jiih' Dio Joo', ga' cheey' jnā' jne' to' nē' mah' mi' jāāy' jne'. He' hnøøy' dsa' jeeh' lā' jaa' lā' jaa' jne' mah' mo' so' jmeē' ga' jne' he' hliih'.

Ga' jāāy' Pee' kyaah' Jwaa' cha' nē' dsa' ta' Judiu

4 Cheh' ga' Pee' kyaah' Jwaa', hlēēyh' dsa' ma' ga' lla' nāā' jmi' dsa', ga' lloo' dsa' jøøh' kyaā' poo' hi' ma' høø' gwah' hi' ga' lla' nāā' saduceo ka' lāh'. ²Lā' jēē' dsa' he' sa' ga' tih' dsēy' juu' he' ma' kwa' apóstol, jēēh' ma' hlēēyh' he' lā' jiih' dsa' jee' kih' hi' na' juu', kih' he' ga' lā' jiih' Jesús. ³He' ja' ga' saayh' Pee' kyaah' Jwaa'. Koo' ga' taayh' neh' nē' ba', kih' he' ga' hloo'. Ga' jnāyh' neh' nē' ja' jyoh' jmi'. ⁴Peer' jwēē' dsa' ga' lā' dsoo' dsē' ma' ga' nuuy' juu' kih' Dio. Hñā' mil ga' tē' ma' lā' dsa' nūuh' jmah'.

⁵Ma' ga' jnā' jyoh' jmi', ga' kuh' dsa' ta' nē' ta' kih', jee' jwi' Jerusalén ja', kyaah' dsa' gyuu'h', hi' kyaah' ta' jwōh' kyaā' ley. ⁶Jee' ja' ma' hāā' Aná hi' ma' lāā' jmi' dsa' jøøh', kyaah' Caifá kyaah' Jwaa' kyaah' Alejandro kyaah' lā' jēē' ga' hi' lāā' dsa' kyaā' jmi' dsa' jøøh' he'. ⁷Hi' he' ga' jmeē' mada' ga' hwēē' hi' ma' tāāh' neh' nē', mah' ga' cheeyh' to' dsaah' jee' ma' tāāyh' ja', ga' ngiiy' juu' kiyh'.

—¿Hi' kih' hih' he' jmeēh' hnāh' lā' na', hi' kwa' be' kyah' hnāh'?

⁸He' ja' ga' hlēēh' Pee' kyaah' cha' miih' be' kih' Jmi' lle' Na' jngii', ga' siiyh'.

—Hnāh' hi' lāā' dsa' ta' dsa' gyuu'h' kyaā' dsa' Israel, ⁹ma' teeh' hnāh' jnāāh' kih' he' ma' jā' kih' jaa' hi' ma' dsaah', lla' kyaah' jnāāh' jmi' ha' lā' ma' hlaay'. ¹⁰Hnøø' lā' ngēēh' hnāh' kyaah' lā' jēē' ga' dsa' chaa' hwa' Israel lā', kyaah' hih' kih' Jesucristo dsa' chaa' Nazaret ba' ma' hlaā' dsa' hi' ma' jluuh' lā'. He' ba' Jesús hi' ga' jngēēh' hnāh' dsōh' hma' cru', Dio ga' mi' jiiyh' jee' kih' hi' na' juu'. Kyaah' be' kih' Jesús, cheh' hi' ma' jluuh' lā' cha' nēh' hnāh'. ¹¹Jesús hi' hlēēhn' kih' lā', lāā' lā' koh' mi' kuu' he' sa' ga' tih' hoh' hnāh', hnāh' hi' lāā' lā' koo' tē' hyah' kyaā' Dio. Hi' he' ga' jā' lā' koh' mi' kuu' he' kye' dsa' to' nē' kih' koo' hne' juuh'. ¹²Sa' chaa' ga' jñah' jmi' gyuu' lā' hi' lāā' jne', jēēh' jaa' ba' he' hi' ga' kwaā' Dio hi' na' ngē' jwē' lāā' jne'.

¹³Ma' ga' jēē' lā' jēē' dsa' ta' he' ni' miih' sa' goh' Pee' kyaah' Jwaa', he' ja' ga' taayh' jēē' dsayh'. Jēēh', nē' bih' apóstole he' ma' lāay' dsa' wa' hi' cha' hi', ni' sa' kyuu'yh' hwēh' ka' lāh'. Hi' ga' lā' kyuu'y' he' ba' hi' he' ma' ga' nāāy' kyaah' Jesús. ¹⁴Hi' ga' jēēy' he' ma' cheh' dsa' nūuh' hi' ma' jluuh' he' jee' kiyh' ja', he' ja' sa' ga' lā' ma' jāyh' sa' llū' he' ma' lā' lā' ja'. ¹⁵Mah' ga' jmeē' dsa' ta' mada' he' ga' hwēē' apóstole he', ta' kō' jiih' ga' taayh' ga' llay' juu' kyaah' dsa' kyaayh'. ¹⁶Ma' jāyh'.

—¿Ha' lā' llū' jmeen' kyaah' dsa' nūuh' na'? Ma' ra' ju' dsoo' ga' jmeey' koo' he' juh' gaā' hi'

lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ Jerusalén la⁻ ma⁻ñey⁻, he⁻ja⁻ sa⁺ le⁺ jäh⁺ jne⁺ sa⁺ dsoo⁺. ¹⁷Lä⁺la⁻ ba⁺ wa⁺ jmeen⁺ mah⁺ mo⁺so⁺ lä⁺nũh⁺ ga⁺ juu⁺ la⁻ jee⁺ jwii⁻ jnän⁻. Wa⁺ juuh⁺ kiyh⁺ mah⁺ mo⁺so⁺ hlëëh⁺ gyih⁺ ni⁺ jaa⁻ kih⁺ Jesús.

¹⁸He⁻ja⁻ ga⁺tëëyh⁺ Pee⁺ ka⁻läh⁺ kyaah⁺ Jwaa⁻ ta⁺ nē⁺ta⁺ mah⁺ ga⁺siyh⁺:

—Mo⁺so⁺ hlëëh⁺ ga⁺ hnäh⁺ kih⁺ Jesús, ni⁺ mo⁺so⁺ mi⁺tëëh⁺ ga⁺ hnäh⁺ dsa⁻ juu⁺ kiyh⁺.

¹⁹He⁻ja⁻ ga⁺jeeh⁻ Pee⁺ kyaah⁺ Jwaa⁻ juu⁺ kiyh⁺:

—Jmee⁺ da⁺ hnäh⁺ hũ⁺dsē⁻ ha⁻ lä⁺ sooh⁻ kya⁺ jnääh⁺ cha⁻nē⁺ Dio, ÷che⁺ llu⁺ ga⁺ he⁻ mi⁺tē⁺ jnääh⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lla⁻ he⁻ mi⁺tē⁺ jnääh⁺ kih⁺ Dio?

²⁰Pero sa⁺ le⁺ tũ⁺ jnääh⁺ he⁻ kwa⁻ jnääh⁺ juu⁺ la⁻, lä⁺jē⁺ he⁻ ga⁺jēē⁺ jnääh⁺ kyaah⁺ he⁻ ga⁺nũ⁺ jnääh⁺ —ga⁺jäyh⁺.

²¹He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ dsa⁻ta⁺:

—Ma⁻ñeh⁺ ba⁺ hnäh⁺ cher⁺mah⁺ ga⁺nääh⁺ ga⁺ hnäh⁺ kwah⁻ juu⁺ na⁻.

Ja⁻ga⁺ ga⁺lääy⁺. Sa⁺ ga⁺jnoøyh⁺ ha⁻ lä⁺ jee⁺ ma⁺ jmeeh⁺ dsih⁺, jëëh⁺ lä⁺jëë⁺ ba⁺ dsa⁻ ma⁺ jmee⁺ juuh⁺ kih⁺ Dio kih⁺ he⁻ ga⁺la⁺ lä⁺ja⁻. ²²Jëëh⁺, ga⁺la⁺ koo⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺hlää⁺ he⁻ hi⁻ ma⁺ hää⁺ la⁻ ga⁺ to⁺loo⁺ ji⁻ñē⁻.

Ga⁻ngii⁺ øøh⁺ jne⁺ kih⁺ Dio mah⁺ hyoyh⁺ be⁺

²³Lä⁺ ma⁺ ga⁺lää⁺ apóstol he⁺, ga⁺lla⁻nääy⁺ ka⁻läh⁺ jee⁺ ma⁺ tääh⁺ dsa⁻kyaayh⁺, ja⁻ga⁺ ga⁺jmeeyh⁺ juu⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺jäh⁺ jmi⁺dsa⁻kaah⁺ kyaah⁺ dsa⁻gyũh⁺ he⁺. ²⁴Hi⁻ ma⁺ ga⁺nuu⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻kyaayh⁺, ga⁺taayh⁺ ko⁻jøh⁺ lä⁺jëëy⁺ ga⁺chuuy⁺ kyaah⁺ Dio, ga⁺jäyh⁺:

—Jaa⁻ hne⁻ ba⁺ jmeeh⁻ hih⁺, hne⁻ he⁺ Dio hi⁻ ga⁺jmeeh⁺ gyũh⁺ hwa⁺, ga⁺jmeeh⁺ jmi⁺ñeeh⁺, hi⁺ ga⁺jmeeh⁺ lä⁺jē⁺ he⁻ ga⁺cha⁻. ²⁵Hi⁻ hne⁻ ga⁺kwah⁺ juu⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺hlëëh⁺ David hi⁻ ga⁺jmeē⁺ ta⁺he⁺ kyah⁺ lä⁺ ma⁺ ga⁺hlëëyh⁺ lä⁺la⁻:

÷Hee⁻ ba⁺ la⁺ chi⁻jwaa⁻ dsa⁻ lä⁺kaa⁻ lä⁺juh⁺ jmi⁺gyũh⁺?

Lä⁺kaa⁻ jee⁺ jwii⁻, dsa⁻taayh⁺ juu⁺ kwee⁻ kyaah⁺ hũ⁺dsē⁻ he⁻ sa⁺ jmää⁺ ta⁺.

²⁶Dsa⁻kuh⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ta⁺ kaah⁺, mah⁺ jmeey⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaayh⁺,

hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jee⁺ lla⁻dsëëy⁻ Dio kyaah⁺ Cristo hi⁻ na⁻lleeh⁺ kyaay⁺, ga⁺jäh⁺ David.

²⁷Hi⁻ ma⁺ra⁺ he⁻ ga⁺la⁺ ba⁺ he⁻ ja⁻jee⁺ jwii⁻ la⁻, ga⁺kuh⁺ Herode kyaah⁺ Poncio Pilato kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ lää⁺ judiu hi⁺ kyaah⁺ dsa⁻ judiu. Ga⁺hnooy⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús, gyũh⁻ hi⁻ na⁻jngëē⁻ kyaah⁺ hi⁻ ga⁺hñaah⁺. ²⁸Kyaah⁺ be⁺ kyah⁺ hi⁺ kyaah⁺ hũ⁺dsē⁻ kyah⁺ ma⁻na⁻la⁻ juu⁺ jää⁺ ha⁻ lä⁺ le⁺ kih⁺ Jesús hi⁺ ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ ga⁺jmeē⁺ dsa⁻ he⁺ kiyh⁺. ²⁹Jëë⁻ da⁺ Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺ ha⁻ lä⁺ jøøh⁻ dsa⁻ jnääh⁺ na⁺. Kwa⁺ be⁺ kya⁺ jnääh⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁺he⁺ kyah⁺ mah⁺ sa⁺ lä⁺gah⁺ jnääh⁺ hlëëh⁺ jnääh⁺ dsa⁻ kyaah⁺ juu⁺ kyah⁺. ³⁰Hii⁻ gooh⁻ nē⁺ kih⁺ hi⁻ dsaah⁺ mah⁺ hlääy⁺ hi⁺ kwa⁺ be⁺ kya⁺ jnääh⁺ mah⁺ jmeē⁺ jnääh⁺ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jesús gyũh⁻ kyaah⁺ hi⁻ na⁻jngëē⁻ —ga⁺jäh⁺ apóstol he⁺.

³¹Ma⁺ ga⁺dsaa⁺ ga⁺hlëëyh⁺ kyaah⁺ Dio ga⁺jeh⁺ hwa⁺ jee⁺ ma⁺ tääyh⁺ ja⁻, lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁺taayh⁺ na⁻kah⁺ bih⁺ Jmi⁺lle⁺ Na⁻jngii⁺, hi⁺ ga⁺nää⁺ bih⁺

kway⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, ni⁺ miih⁻ sa⁺
goyh⁺.

Ga⁺ kwa⁺ ɔɔh⁺ jne⁺ be⁺ kih⁺ hi⁻ lla⁻ kyaa⁺

³²Lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺ lä⁺ dsoo⁺
dsë⁺ kih⁺ Dio, koo⁻ nëë⁻ ba⁺ ma⁺ la⁺
huu⁺ dsë⁻ kiyh⁺, ni⁺ jaa⁻ sa⁺ ma⁺
jmeë⁺ kih⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ ma⁺ cha⁻ kiyh⁺,
ga⁺ jmeey⁺ kwaat⁻ la⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ ba⁺.

³³Kyaa⁺h⁺ cha⁻ miih⁻ be⁺, ga⁺ lä⁺ jëë⁺
apóstole ga⁺ jmeey⁺ ju⁺ dsoo⁺ he⁻
ga⁺ lä⁺ jiih⁺ Jesús Dsa⁻ jɔɔh⁺ jnän⁺. Hi⁺
Dio ga⁺ mi⁺ jɔɔ⁺ cha⁻ miih⁻ kih⁺ lä⁺ jëë⁺
dsa⁻ he⁺. ³⁴Jee⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ ni⁺ jaa⁻
sa⁺ ma⁺ jmeë⁺ wëë⁺ kih⁺. Jëëh⁺ ma⁺
chaa⁻ ɔɔh⁺ jne⁺ hi⁻ ma⁺ høø⁺ hwa⁺,
hi⁻ ma⁺ høø⁺ hne⁺, ga⁺ hniy⁺ he⁻ ja⁻
mah⁺ ma⁺ dsa⁻ kay⁺ kuu⁺ he⁻ ma⁺ liyh⁺
ja⁻, ³⁵ma⁺ dsa⁻ kwëëyh⁺ apóstole. Hi⁺
apóstole he⁺ ma⁺ ti⁺ ma⁺ llooh⁺ kuu⁺
ja⁻ kih⁺ lä⁺ jaa⁻ lä⁺ jaa⁻ hi⁻ lla⁻ kyaa⁺.

³⁶Lä⁺ ja⁻ ga⁺ jmeë⁺ José. Pero
apóstole he⁺ ga⁺ mi⁺ cheë⁻ dsih⁺
Bernabé. Jmi⁺ kiyh⁺ hnøø⁺ jäh⁺: hi⁻
kwa⁺ be⁺ kih⁺ dsa⁺. Ma⁺ laay⁺ sa⁺ ju⁻
kih⁺ Leví. Jee⁺ ga⁺ lä⁺ chaa⁻ Bernabé
cheë⁻ Chipre, hwa⁺ he⁻ hä⁺ jee⁺
jmi⁺ neeh⁺. ³⁷Hi⁻ he⁺ ma⁺ høø⁺ koo⁻
jwi⁺ hwa⁺ hi⁺ ga⁺ hniy⁺. Kuu⁺ he⁻
ga⁺ liyh⁺ ja⁻, na⁺ kay⁺ kih⁺ apóstole.

Ga⁺ juu⁺ Ananía kyaah⁺ mëy⁺ Safira

5 Che⁺ kyuu⁺h⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺ jmeë⁺
jaa⁻ hi⁻ ma⁺ cheë⁻ Ananía
kyaah⁺ mëy⁺ hi⁻ cheë⁻ Safira. Dsa⁻
he⁺, ga⁺ hni⁺ koo⁻ jwi⁺ hwa⁺ kih⁺
ka⁻ läh⁺. ²Ga⁺ taayh⁺ juu⁺ kwee⁻
kyaah⁺ mëy⁺ ha⁻ lä⁺ juuy⁺ mah⁺
hmäy⁺ tɔ⁺ dsaah⁺ kuu⁺ he⁻ ga⁺ hniy⁺
hwa⁺ ja⁻. He⁻ ja⁻ na⁺ kay⁺ tɔ⁺ dsaah⁺ ba⁺
kuu⁺ ja⁻ kih⁺ apóstole. (Ga⁺ jmeey⁺
lä⁺ koh⁺ he⁻ ga⁺ kwëëyh⁺ lä⁺ jë⁺ ba⁺.)

³He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ Pee⁺ siih⁺:

—Ananía, ɛha⁻ lä⁺ ma⁻ he⁻ Tana⁺
neh⁺ tuh⁺ hoh⁺ ma⁻ juuh⁺ kih⁺ Jmi⁺ lle⁺
Na⁻ jngii⁺, he⁻ ma⁻ hmäh⁺ tɔ⁺ dsaah⁺
kuu⁺ he⁻ ma⁻ hniih⁺ hwa⁺ kyah⁺?

⁴ɛJa⁺ he⁻ kyah⁺ ba⁺ hne⁻ ma⁺ la⁺ hwa⁺
ja⁻ ta⁺ kɔ⁺ jiih⁺ sa⁺ ma⁻ hni⁺? Hi⁺ ma⁺
ga⁺ hniih⁺ hwa⁺ ja⁻, ɛja⁺ he⁻ kyah⁺ ba⁺
hne⁻ kuu⁺ he⁻ ga⁺ lëh⁺ kih⁺ hwa⁺ ja⁻?
ɛHe⁻ la⁺ ma⁻ ja⁻ huu⁺ dsë⁻ hliih⁺ he⁻
ma⁺ jmeeh⁺ lä⁺ na⁺? Ja⁺ he⁺ dsa⁻ na⁻
hi⁻ ma⁻ juuh⁺ kih⁺, kih⁺ Dio ba⁺ na⁻
ma⁻ juuh⁺.

⁵Ma⁺ ga⁺ nuu⁺ Ananía juu⁺ ja⁻,
ga⁺ tayh⁺ hwa⁺, ga⁺ juuy⁺ go⁻ te⁻. Peer⁺
ga⁺ lä⁺ goo⁻ dsë⁻ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ ma⁺
ga⁺ nuuy⁺ he⁻ ga⁺ la⁺ lä⁺ ja⁻. ⁶Chih⁻ hi⁻
ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻, ga⁺ bääyh⁻ Ananía
koo⁻ hmiih⁻, mah⁺ ga⁺ jääy⁺ na⁺ haay⁺.

⁷Ga⁺ lä⁺ hi⁺ koo⁻ hnë⁻ hor⁺, ja⁻ ga⁺
ma⁺ ga⁺ lloo⁺ mëy⁺ jee⁺ ma⁺ tääh⁺
apóstole, ni⁺ sa⁺ nëy⁻ he⁻ na⁻ ma⁻ la⁺.

⁸He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ Pee⁺:

—Chiih⁺ jnä⁺, ɛche⁺ kɔ⁺ ja⁻ jiih⁺
ga⁺ këë⁺ hwa⁺ kyah⁺ hnäh⁺ he⁻
ga⁺ hniih⁺ hnäh⁺?

He⁻ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ dsa⁻ më⁺ he⁺:

—Ja⁺ ba⁺ kɔ⁺ ja⁻ ga⁺ këë⁺.

⁹Mah⁺ ga⁺ jäh⁺ Pee⁺ siih⁺ dsa⁻ më⁺
he⁺:

—ɛHa⁻ lä⁺ ma⁻ taah⁺ hnäh⁺ juu⁺
kwee⁻ ma⁻ juuh⁺ hnäh⁺ kih⁺ Jmi⁺ lle⁺
kih⁺ Dsa⁻ jɔɔh⁺ jnän⁺, laah⁺ hnäh⁺
sa⁺ cha⁻ he⁻ le⁺? Jëë⁺ da⁺ hi⁻ tääh⁺
ho⁺ haah⁺ na⁻, hi⁻ ma⁻ ya⁻ nää⁻
ma⁻ na⁺ haa⁺ dsa⁻ nüuh⁺ kyaah⁺. Ja⁻ ba⁺
lä⁺ na⁻ dsa⁻ nääy⁺ dsa⁻ jääy⁺ hne⁻
ka⁻ läh⁺.

¹⁰Hi⁺ lä⁺ chah⁺ ja⁻ ga⁺ tah⁺ dsa⁻ më⁺
he⁺ cha⁻ në⁺ Pee⁺, ga⁺ juuy⁺. Hi⁺
chah⁺ ba⁺ ga⁺ lla⁻ nää⁺ chih⁻ nüuh⁻
he⁺ jee⁺ ma⁺ kyaa⁺ dsa⁻ më⁺ he⁺ hi⁺
ga⁺ jëëy⁺ ma⁻ na⁺ juuy⁺. He⁻ ja⁻ ga⁺ jääy⁺
na⁺ haay⁺ ja⁻ ba⁺ koo⁺ kih⁺ dsa⁻ nüuh⁻

kyaay¹. ¹¹He-ja- ga-lä-goo- jwërte dsë¹ lä-jëë- hi- ga-heeh- juu' kih¹ Dio hi- lä-jëë- ga-jñah- hi- ga-nuu- juu' ja, ga-lä-goo- dsëy¹ ka-läh¹.

¹²Peer- cha-miih- he- juh-gaa- ma' jmee- apóstol jee' jwii- ja-. Hi- lä-jëë- hi- ga-heeh- juu' kih¹ Dio ga-jmee- ko-jøh- kyaayh¹ jee' la' hoo' na-hii' kih¹ Salomón. ¹³Ga-tih- ba' dsë' dsa- ha- lä- ma' jmee- hi- ga-heeh- juu' kih¹ Dio, pero sa- ga-tuu- dsëy¹ ma' jmeey- ko-jøh- kyaayh¹. ¹⁴Ma-ke- lä-ja- ga-la¹, ma-ra- he- ga-lä-jwëë- ga-dsa- hi- ga-lä-dsoo- dsë' kih¹ Dio, jwëë- dsa-nuuh- hi- lä-ja- dsa-më- ka-läh¹.

¹⁵He-ja- ma' dsa-jäy- dsa-dsaah- kyaay¹ na-kyaay¹ në' jii- cha-hoo- jwë' jee' ma' dsa-ngëë- Pee, ma' laay¹ ha- ga-che- tëëy¹ miih- hih¹ kih¹ Pee wa-ra- ga-ngëëy¹ jee' ja-. ¹⁶Hi- ma' go-nää- hi- chaa- jwii- he- tääh¹ jäh- kih¹ Jerusalén jäy- dsa-dsaah- kyaay¹, hi- ma' jäy- dsa- hi- kye- jmi-lle- hlih¹. Lä-jëë- hi- he' ma' dsa-jä' kih¹.

Koo- ka-läh¹ ga-saayh¹ apóstole he'

¹⁷Peer- ga-lä-llee- jmi-dsa- jøøh¹ hi- lä-ja- dsa- saduceo hi- laa¹ dsa-kyaayh¹. ¹⁸He-ja- ga-saayh¹ apóstole he', ga-taayh¹ neh-ñe¹. ¹⁹Pero hwë' ja, ga-lloo- jaa- ángel kyaay¹ Dio, ga-näy¹ hoo' neh-ñe¹ mah- ga-hwëëy¹ apóstol he', ga-siiyh¹:

²⁰—Go-nää- hnäh¹ ka-läh¹, hi- na-cheh¹ ba' hnäh¹ hoo' na-hii' kih¹ gwah- oo-, ja- kwah- hnäh¹ juu' na-hña- lä-jëë- ha- lä- jmee' Dio chaa- dsa- ta-la- kih¹ Jesús.

²¹Ga-mi-te' bih¹ lä-koh¹ ga-nuuy¹. Tiih- ga' ma' ga-jnä¹, ga-näy¹ ta-

hoo' na-hii' kih¹ gwah- ja-, ga-taayh¹ mi-tëëy¹ dsa-.

Ta-ko-jiih¹ ja-, jmi-dsa- jøøh¹ kyaah¹ dsa-kyaayh¹ ga-lla-näy¹ në-ta' kiyh¹, mah¹ ga-jøøyh¹ lä-jëë- dsa-ta' hi- lä-jëë- dsa-gyuu¹ hi- na-hña- kyaay¹ dsa- Israel hi- ga-jmeey¹ mada- he- dsa-kyaay¹ hi- tääh¹ neh-ñe¹. ²²Ma' ga-lla-nää¹ poo- neh-ñe¹ sa- chaa- apóstol he' mo- tääh¹. He-ja- ga-näy¹ na-jmeeyh¹ juu' kih¹ dsa-ta', ²³ma' jäyh¹:

—Ma-ra' ju'dsoo¹, ma' ga-lla-nøø¹ jnääh¹ jee' chih¹ neh-ñe¹, na-jnë- ba' llu¹, tääh¹ ba' hi- høø- neh-ñe¹. Pero ma' ga-nä- jnääh¹ hoo' neh-ñe¹ ja, sa- chaa- ni- jaa- —ga-jäyh¹.

²⁴Ma' ga-nuu¹ jmi-dsa- jøøh¹ kyaah¹ juu' poo-, kyaah¹ lä-jëë- ga- jmi-dsa- kaah¹, he-ja- ga-taayh¹ jmeey¹ to' dsëy¹ ha- jiih¹ lla-nää¹ apóstole he' kyaah¹ juu' ja-. ²⁵Hor- ja- ga-lloo- jaa- dsa- hi- kye- juu':

—Hi- ga-tääh¹ hnäh¹ neh-ñe¹, hii- tääh¹ ka-läh¹ hoo' na-hii' kih¹ gwah- hlëëyh¹ dsa- —ga-jäyh¹.

²⁶He-ja- ngoo¹ juu' poo- kyaah¹ dsa- kyaay¹ na-teey- ka-läh¹ apóstol he', kyaah¹ juu' llu¹ ba'. Sa- ga-kaayh¹, kih¹ he- goyh¹ te' dsa- kuu¹ kiyh¹.

²⁷Ma' ga-lla-näy¹ në-ta', na-jää- dsih¹ cha-në- dsa-ta', he-ja- ga-jäh¹ jmi-dsa- jøøh¹ siiyh¹ apóstole he':

²⁸—Ja- ga-chiih¹ jnääh¹ hnäh¹ ma' ja, mo-to' hlëëh¹ ga- hnäh¹ dsa- juu' kih¹ Jesús? Pero he- ma-jmeeh¹ hnäh¹, lä- ga-dsa¹ jee' jwii- Jerusalén la-, ma-mi-tëëh¹ hnäh¹ dsa-, nuuh¹ kyah¹ hnäh¹, hnooh- hnäh¹ bääh¹ jnääh¹ he- ga-juu¹ dsa-nuuh¹ he'.

²⁹He-ja- ga-jeeh- Pee' juu' kih' dsa- he' ko-joh' kyaah' jnah' apóstole, ga-jäyh'.

—Jmee' bii' he- mi'te' jne' kih' Dio ba', lä-koh' ga- he- mi'te' jne' kih' dsa- jmi-gyuh'. ³⁰Dio kya' dsa- ma-gyuh' jnän' ga-mi-jiiyh' Jesús hi- ga-jngëeh' hnäh' na-taa' dsöh' hma-cru'. ³¹Hi- he' na- ga-lla' Dio Jøøh' jwoo' ra-llu' kih', ga-jmäy' dsa-ta' hi- ga-hñay' läy' dsa-. Lä-ja- ga-näy' jwë' kih' dsa- Israel, mah' dsa-jeeh' kyaah' Dio hi- lä-ja- dsa-che' dso'kye- kih'. ³²He-ja- jmee' jnääh' dsoo' kih' juu' la-. Hi- lä-kye- Jmi-le' Na-jngii' jmee' dsoo' ka-läh', ja-ba- he- ga-kwëeh' Dio lä-jëe- hi- nuuh' kih'.

³³Lä- ma' ga-nuu' dsa-ta' he', ga-ya-jëe' dsëy' cha-miih', hnøøy' ma' jngëeyh' apóstol he'. ³⁴Pero jee' kih' dsa-ta' he' ma' hää' jaa- fariseo hi- ma' chee- Gamaliel. Hi- he' ma' laa' jaa- ta-jwoh' kya' ley hi- lä-jëe- ba' dsa- ma' jmäy-jøøh'. Ga-noo- ta-jwoh' he' mah' ga-jmeey' mada- he- ga-hwëe- apóstole ko-hwëe'.

³⁵Mah' ga-jäyh'.

—Jëe- da' hnäh' dsa-ta', dsa-goon- hi- chaa- Israel la-. Leeh' hnäh' hee- na- jmeeh' hnäh' kih' dsa- na-. ³⁶Mi-dsooh' da' hoh' hnäh' ha- lä- ga-la' jee' jnän' jää'. Ya-hëe' jaa- dsa-goo' jne' hi- ma' chee- Teuda. Ga-jmäy' hñiiy' jøøh'. Koo- kyë' hñä-laa' dsa- hi- ga-kuh' kyaayh'. Pero ga-juu' dsa- he', hi- lä-jëe- hi- ma' nuuh' kih' ga-sa' ga-jnee'. Jee' ja- ga-dsaa' juu' kih'. ³⁷Ma-ngëe' he' ja-, jii- he' ga-sooh' censo, ya-hëe' Juda dsa- galileo. Lä-ja- jwëe' dsa- ga-jøøh' hi- he'

hi- ja-ba' lä-ja- ga-juuy' hi- lä-jëe- dsa- kyaay' ga-sa' ga-jnee' ka-läh'.

³⁸He-ja- jwëeh' hnäh' tøø- dsa- na-, wa' lla-näy' kih'. Cher'mah' nuuh' he- kyey- na-, la' huudse- kih' dsa- ta-jmah', o cher'mah' hñii' bih' jmeey' lä-na-, llaa' ba' juu' na-.

³⁹Pero cher'mah' la' kih' Dio juu' he- kway- na-, sa- lä-këh' hnäh' jmi' heeh' hnäh'. Leeh' hnäh', le' ga-che- lla-dsëeh' hnäh' kih' Dio — ga-jäh' Gamaliel siiyh' dsa-ta' he'.

⁴⁰Ga-heeh' ba' dsa-ta' he' juu' he- ga-hlëeh' Gamaliel ja-. Ja-ga' ga-tëy- ka-läh' apóstole he', ga-kway' kih' hi- ga-juuyh' kih' mah' mo-so' hlëeh' gyih' kih' Jesús. Ja-ga' ga-tøøy'. ⁴¹Ma' ga-hwëe- apóstole cha-në' dsa-ta' he', ma' chaa- bih' llu'. Jëe- ba' dsëy' kih' he- ga-kwa' Dio jwë' he- ga-jëey' wi' kwaat- kih' Jesús. ⁴²Lä-jë- jmi' ba' sa- ma' tuy- mi-tëy- dsa- hi- kway- juu' kih' Jesús hi- jäyh' laa' Cristo. Lä-ja- ma' jmeey- hoo' na'hii' kih' gwah' hi- cha-nëh' kih' dsa- ka-läh'.

Ga-hñay' gyee' dsa- hi- jmee' be' kih' apóstole

6 Jmi' ja- ga-lä-jwëe' ga- hi- ga-heeh' kih' Jesús. Ma' ja- ga-soo- juu' jee' ti-looyh' he' kuh- dsa- koo- jmi' koo- jmi'. Ga-lä-hnee- hi- ma' hlëeh' griego kyaah' hi- ma' hlëeh' hebreo, kih' he- sa- na-kah' kwee- wi' he- ga-hyoh' dsa-më' hñii' hi- hlëeh' griego lä-koh' te' he- ga-hyoh' hi- ma' hlëeh' hebreo. ²He-ja- lä-jëe- gya-tuu' apóstole he' ga-jøøyh' lä-jëe- hi- ma-heeh' juu' kih' Dio mah' ga-taayh' juu', ga-jäyh'. —Sa- sooh' kya' jnääh' he- tu' jnääh' kwa- jnääh' juu' kih' Dio

mah' ti'llooh' jnääh' he' kuh' dsa'.
³He' ja' jwëëhn' hnäh' øøhn', lleë
 hnäh' gyeë' dsa' hi' hii' juu' kih'
 jmee' he' llu' jmah', dsa' hi' ngëë'
 hi' ma'hyoh' cha'miih' be' kih'
 Jmi'lle' Na'jngii'. Hi' he' ba' dsa'he'
 goo' ta' la'. ⁴Jnääh' ga'nøø' ba'
 jnääh' ngii' jnääh' kih' Dio hi' kwa'
 jnääh' juu' kiyh' ka'läh'.

⁵Ga'jä' ba' kwee' juu' kih'
 ga'lä'jëë' dsa' he'. He'ja' ga'hñaay'
 Esteban hi' ma' dsoo' dsë' cha'miih'
 kih' Dio hi' ma' kyey' cha'miih' be'
 kih' Jmi'lle' Na'jngii'. Hi' ga'hñaay'
 Felipe kyaah' Prócoro, kyaah'
 Nicanor, kyaah' Timón, kyaah'
 Parmeno, kyaayh' Nicolás dsa' chaa'
 Antioquía. Nicolás he' sa' ma' laay'
 judiu pero ga'ngëëy' hñiiy' mah'
 leey' koo' ba' kyaayh'. ⁶Lä'jëë' hi'
 he', na'jääy' cha'në' apóstole. Hi'
 lä'chah' ja' ga'kye' apóstole goo'
 në' kiyh', ga'ngiiy' kih' Dio mah'
 hääy'.

⁷Lä'ja' ga'na' jwë' kiyh' he'
 kway' cha'ga'miih' juu' kih' Dio. Hi'
 ga'lä'jwëë' ga' dsa' hi' ga'heeh' jee'
 jwii' Jerusalén hi' jwëë' hi' ma' laa'
 jmi'dsa' ga'lä'dsoo' dsëy' juu' kih'
 Dio.

Ga'saayh' Esteban

⁸Peer' jnaah' llu' dsë' Esteban
 hi' kyaah' be' kih' Dio ga'jmeey'
 cha'miih' he' juh'gaa' jee' jwii' ja'.

⁹Koo' gwah' mäh' jee' dsa' ñee'
 judiu, jee' ja' ma' tääh' koo' nää'
 dsa' hi' cheë' Libertados. Hi' ma'
 tääh' hi' ya'nää' jwii' Cirene kyaah'
 jwii' Alejandría hi' lä'kye' hi' chaa'
 hwa' Cilicia hi' Asia. Hi' he' na'
 ga'lä'hnee' kyaah' Esteban. ¹⁰Pero
 sa' ga'liyh' kyaah' Esteban, kih'

he' ma' hlëëyh' kyaah' cha'miih'
 huu'dsë' llu' hi' ma' hlëëyh' lä'koo'
 kwa' Jmi'lle' Na'jngii'. ¹¹Ma' sa'
 ga'lih' dsa' he', he'ja' ga'laay' dsa'
 hi' ga'jmeë' juu' ta'juu':

—Ma'nuu' jnääh' ma'mi'kwaah'
 Esteban Moisé hi' ma'mi'kwayh'
 Dio ka'läh'.

¹²Lä'jwë' ja', ga'tooyh' je' dsë'
 hi' chaa' Jerusalén ja', lä'kye' kih'
 dsa'gyuuh' kyaah' ta'jwoh' kyaa'
 ley. He'ja', lä'chah' ja' ga'näay'
 na'chaayh' Esteban mah' na'jääy'
 në'ta'. ¹³Hi' ga'kwaay' dsa' hi'
 ga'jmeë' juu' ta'juu' në'ta' ja'. Hi'
 he' na' ga'jäh'.

—Dsa'ñuuh' la' sa' tuy' mi'kwayh'
 gwah' na'jngii' na' hi' mi'kwayh'
 ley ka'läh'. ¹⁴Ma'nuu' jnääh'
 ma'jäyh', Jesús dsa' Nazaret heey'
 jee' la' jnän', hi' mi'siiy' lä'jë' lä'
 nøø' jnän' he' ga'lla' Moisé.

¹⁵Ma' ga'jëë' lä'jëë' dsa'ta'
 hi' ma'tääh' në'ta' ja', jee' cheh'
 Esteban, ga'jëëy' nëy', la' lä'koh' në'
 jaa' ángel.

Ga'kwa' Esteban ju'dsoo' kih'

7 He'ja' ga'jäh' jmi'dsa' jøøh'
 he' siiyh':

—¿Che' dsoo' juu' he' hñii' dsa'
 kyah'?

²Hi' ga'jäh' Esteban:

—Dsa'ñuuh' øøhn', dsa' ma'kaah'
 kyaan', nuu' da' hnäh'. Dio hi' gya'
 gyuuh' ga'mi'jnäay' hñiiy' kih' tää'
 jnän' Abraham lä' ma' ga'gyay'
 hwa' Mesopotamia, ja' ga'dsooy'
 ta' Haran. ³He'ja' ga'jäh' Dio siih'
 Abraham: “Ya'hëë' gooh', wa' jä' ba'
 hi' chaa' kyah' mah' gwa' ta' hwa'
 he' kwëëhn' hne'.” ⁴Ja'ga' ya'hëë'
 Abraham hwa' jee' ma' tääh' dsa'

caldeo, ngooy¹ na'gyay⁻ hwa¹ Haran. Ma-ngëë² ma⁻juu⁺ jmi⁻ Abraham, ja⁻ga⁺ ga⁺chee¹ Dio Abraham ta⁺ hwa¹ la⁻, jee⁺ tøøh⁺ jne⁺ na⁻. ⁵Pero sa⁺ ga⁺kwa⁺ Dio he⁻ la¹ juu¹ he⁻ ma⁺ hyoh⁺ Abraham, ni⁺ jee⁺ ma⁺ jmeey¹ hne¹ kiyh¹ sa⁺ ga⁺hyoyh¹. Hwa¹ la⁻ ga⁺bääh⁻ Dio hñii⁺ ma⁺ kwëëyh¹ Abraham kyaah⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ kyaay¹ hi⁻ ja⁻ga⁺ ga⁺lä⁺chaa⁺. Pero sa⁺ ga⁺ ma⁻chaa⁻ jooy⁺ ma⁺ja⁻. ⁶Ga⁺jäh⁺ Dio siih⁺ Abraham: “Dsa⁻ kyaah⁺ hi⁻ ja⁻ga⁺ lä⁺chaa⁻, dsa⁻näy¹ dsa⁻taayh⁻ jyoh⁺ hwa¹ goo¹ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ uu⁺. Jee⁺ ja⁻ jmääh⁺ dsih⁺ ta⁺ lä⁺ tē⁻ dsē¹ hi⁺ jmeeh⁺ dsih⁺ lä⁺jiih⁺ tē¹ kye⁺ hña⁻loo⁺ ji⁻ñē⁻. ⁷Pero ma⁻ra⁺ he⁻ llä⁺ ba⁺ jnä⁺ ta⁺ kih¹ hi⁻ jmeeh⁺ dsa⁻ kyaah¹. Ma-ngëë² he⁻ ja⁻, hwëë⁺ dsa⁻ kyaah¹ hwa¹ Egipto, ya⁻hnäy¹ jnä⁺ jee⁺ la⁻.” ⁸Ja⁻ga⁺ ga⁺jmeë⁺ Dio hmooh⁺ kyaah¹ Abraham, ga⁺jmeey⁺ mada⁺ he⁻ uu⁺ jmi⁻ngo¹ kiyh¹. Ma-ngëë² he⁻ ja⁻, ga⁺lä⁺chaa⁻ Isaac joo⁺ Abraham. Ma⁺ ga⁺hya⁻ Isaac jña⁺ jmi⁻, ga⁺wih⁺ jmi⁻ngo¹ kiyh¹. Hi⁺ lä⁺ja⁻ ga⁺jmeë⁺ Isaac kih¹ jooy⁺ Jacob, hi⁺ ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ ga⁺jmeë⁺ Jacob kih¹ lä⁺jëë⁺ gya⁺tuu⁺ jooy⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻.

⁹Hi⁺ lä⁺jëë⁺ joo⁺ Jacob he⁻ ga⁺lä⁺wi⁺ dsëy¹ kyaah¹ José øøyh¹. Ga⁺hnëëy¹ José kih¹ dsa⁻ hi⁻ ga⁺nää¹ ta⁺ Egipto, mah¹ dsa⁻jmeey⁺ ta⁺ lä⁺jmi¹ lä⁺je⁻. Pero Dio sa⁺ ga⁺tu¹ kiyh¹, ¹⁰ga⁺läy¹ José kih¹ lä⁺jë⁺ nëë¹ he⁻ wi⁺ he⁻ ma⁺ jëëy⁺, hi⁺ ga⁺kwëëyh¹ cha⁻miih⁻ hu⁺dsē⁻ llu¹ hi⁺ ga⁺jmeey⁺ ga⁺jäy⁺ llu¹ cha⁻neh⁻ Faraón, rey kya⁺ dsa⁻ Egipto. He⁻ja⁻ ga⁺tih¹ dsē¹ rey he⁻, ga⁺tooyh⁻ goo⁻ José he⁻ ga⁺jmeey⁺ hih⁺ kih¹ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ Egipto hi⁺ lä⁺kye⁻ ta⁺ he⁻ cha⁻cha⁻neh⁻ kih¹ rey he⁻, ga⁺he¹ gooy⁻.

¹¹Pero ma⁻ngëë² he⁻ ja⁻, ga⁺jëë¹ dsa⁻ hoo⁺ lä⁺kaa⁻ hwa¹ Egipto hi⁺ lä⁺ja⁻ lä⁺ga⁺tē⁻ Canaán la⁻ ka⁻läh⁻. Cha⁻miih⁻ wi⁺ ga⁺jëëy¹, kih¹ he⁻ sa⁺ ga⁺jnä¹ he⁻ ma⁺ kuh⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻. ¹²Lä⁺ ma⁺ ga⁺nuu⁺ Jacob he⁻ ma⁺ hñii⁺ dsa⁻ trigo hwa¹ Egipto, ga⁺cheey¹ jooy⁺ ta⁺ Egipto ja⁻. He⁻ja⁻ la¹ to⁻nē⁻ he⁻ na⁻nää¹ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ jee⁺ ja⁻. ¹³Lä⁺ ma⁺ ga⁺tē⁻ to¹ ji¹h he⁻ na⁻näy¹ ta⁺ Egipto ja⁻, ja⁻ga⁺ ga⁺mi⁺jnä⁻ José hñii⁺ he⁻ laay¹ øøyh⁻ dsa⁻ he⁻. Lä⁺jwë⁺ ja⁻ ga⁺lä⁺kyuu⁻ Faraón lä⁺jëë⁺ dsa⁻ kya⁺ José. ¹⁴Hi⁺ ga⁺chee¹ José juu¹ he⁻ dsa⁻nää¹ lä⁺jëë⁺ hi⁻ chaa⁻ kiyh¹ kyaah¹ jmi⁻y Jacob ta⁺ Egipto. Koo⁻ nää¹ dsa⁻ he⁻ tee¹ to⁻lo⁻gyaa⁺ dsē⁻ gyii⁺ hña⁺. ¹⁵He⁻ja⁻ ngoo¹ Jacob ta⁺ Egipto. Jee⁺ ja⁻ ga⁺lloo¹ jmi⁻ ga⁺juuy¹ hi⁺ lä⁺ja⁻ ga⁺juu¹ lä⁺jëë⁺ jooy⁺. ¹⁶Jee⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ he⁻ na⁻haay⁺ ta⁺ hwa¹ Siquem, koo⁻ jwi¹ hwa¹ jee⁺ ga⁺la¹ Abraham kih¹ joo⁺ Hemor lä⁺kye⁺ mah¹ haay¹ hli⁺ kyaay¹.

¹⁷Lä⁺ ma⁺ ngoo¹ ga⁺dsëë¹ jmi⁻ he⁻ ga⁺bääh⁻ Dio hñii⁺ kyaah¹ Abraham, ga⁺lä⁺jwëë⁺ jwërte dsa⁻ kyaay¹ hwa¹ Egipto ja⁻. ¹⁸Jmi⁻ ja⁻ ya⁻hëë¹ jñah⁻ rey hwa¹ Egipto hi⁻ sa⁺ dsooh⁻ dsē¹ kih¹ José. ¹⁹Rey he⁻ ma⁺ kyuu¹h he⁻ la⁺ ma⁺ jmeey¹ kih¹ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻, ga⁺jmeeyh⁺ dsa⁻ jnän⁻ cha⁻miih⁻. Lä⁺ji¹h ga⁺jmeey⁺ hih⁺ he⁻ juu¹ lä⁺jëë⁺ gyuu⁻ ñuu⁻ kyaay¹ mah¹ mo⁻so⁻ lä⁺jwëë⁺ gyih¹. ²⁰Jmi⁻ ja⁻ ga⁺lä⁺chaa⁻ Moisé. Cha⁻miih⁻ ga⁺tih¹ dsē¹ Dio gyuu⁻ Moisé he⁻. Uu⁻ sih⁻ ba⁺ ga⁺lih¹ cho⁻jmi⁻y ga⁺hmäy¹ gyuu⁻ he⁻ cha⁻neh⁻ kiyh¹. ²¹Ja⁻ga⁺ ga⁺lleey⁻ ka⁻hne⁻ jee⁺ ma⁺ hii⁺ goo⁺ juuy⁺. Pero ma⁺ ga⁺jëë¹ jo⁻mi⁻ rey gyuu⁻ he⁻, ga⁺tëëy⁻ hi⁺

ga⁺mi⁺kwaay⁻ lä⁺koo⁻ jooy⁺ ba⁺.

²²Jee⁺ ja⁻ ga⁻lä⁺tëë⁻ Moisé lä⁺jë⁺ he⁻ ma⁺ kyuu^h- dsa⁻ Egipto. Lä⁺jë⁺ juu⁺ kiyh⁺ ma⁺ la⁺ kyaah⁺ be⁺ hi⁺ lä⁺jë⁺ ta⁺ kiyh⁺ ma⁺ go⁺hi⁺ llu⁺.

²³Ma⁺ ga⁻hya⁻ Moisé to⁺loo⁺ ji⁻ñe⁻, ja⁺ dsëy⁺ dsa⁻jëëy⁺ dsa⁻ Israel dsa⁻gooy⁺. ²⁴Ma⁺ ga⁻llooy⁺ jee⁺ tääh⁺ dsa⁻ Israel he⁺, ga⁻jëëy⁺ dsa⁻ Egipto ma⁺ kway⁺ kih⁺ jaa⁻ dsa⁻ Israel. Lä⁺chah⁺ ja⁻ ga⁻lääy⁺ øøyh⁻ he⁺ mah⁺ ga⁻jngiiyh⁺ kih⁺ dsa⁻ Egipto. ²⁵“Na⁺ ba⁺ lä⁺ngëë⁺ dsa⁻goon⁻, Dio lääy⁺ ta⁺lä⁺ ki⁺ jnä⁺ ba⁺”, laa⁺ Moisé. Pero sa⁺ ga⁻tah⁺ dsë⁺ øøyh⁻ he⁻ ja⁻. ²⁶Ma⁺ ga⁻jnä⁺ jyoh⁺ jmi⁺, ga⁻jee⁺ Moisé uu⁺ dsa⁻gooy⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ tee⁻. Ma⁺ hnøø⁺ Moisé ma⁺ llaa⁺ hnii⁺, he⁻ja⁻ ga⁻jäyh⁺: “¿He⁻la⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ lä⁺na⁺? ¿Ja⁺ øøh⁺ ba⁺ hnäh⁺ na⁻, mah⁺ tääh⁺ hnäh⁺ teeh⁺?” ²⁷Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ kwa⁺ kih⁺ dsa⁻kyaayh⁺ he⁺ ga⁻hløøyh⁺ kih⁺ Moisé mah⁺ ga⁻siyh⁺: “Sa⁺ chaa⁻ hi⁻ ma⁻hñaä⁺ hne⁻ mah⁺ jmääh⁺ hñaah⁺ dsa⁻ta⁺, jmääh⁺ hñaah⁺ jwëë⁻ he⁻ llah⁺ ta⁺ kyaa⁺ jnääh⁺. ²⁸¿Che⁺ hnooh⁺ jngëëh⁺ jnä⁺ lä⁺ ga⁻jngëëh⁻ dsa⁻ Egipto lloo⁺?” ²⁹Ma⁺ ga⁻nuu⁺ Moisé juu⁺ ja⁻ ga⁻kyuu⁺, na⁺gyay⁻ ta⁺ hwa⁺ Madián, laay⁺ jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ uu⁺ ba⁺. Jee⁺ ja⁻ ga⁻lä⁺chaa⁺ uu⁺ jooy⁺.

³⁰Ma⁺ngëë⁺ to⁺loo⁺ ji⁻ñe⁻ gya⁺ Moisé hwa⁺ kii⁺ ja⁻, ma⁺ ga⁻lä⁺jnää⁺ jaa⁻ ángel ta⁺ cha⁺nëy⁺ jee⁺ ma⁺ koo⁻ koo⁻ chaah⁺ toø⁺ në⁺ moh⁺ Sinaí.

³¹Peer⁻ ga⁻lä⁺dsaä⁻ dsë⁺ Moisé ma⁺ ga⁻jëëy⁺ he⁻ ja⁻ mah⁺ ngooy⁺ na⁺jëëy⁻ chuh⁺. Ja⁻ga⁻ llooy⁻ chuh⁺, ga⁻nuuy⁺ ga⁻hlëëh⁺ Dio kyaayh⁺: ³²“Jnä⁺ laan⁺ Dio kyaa⁺ dsa⁻ ma⁺ gyuh⁻ kyaah⁺. Laan⁺ Dio kyaa⁺ Abraham, laan⁺ Dio kyaa⁺ Isaac, hi⁺ Dio kyaa⁺ Jacob.” Peer⁻ ga⁻jlää⁺ Moisé kih⁺ he⁻ goyh⁺,

mo⁺so⁺ ga⁻tuu⁻ dsëy⁺ ma⁺ jëëy⁺.

³³He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Dio siyh⁺: “Jñuu^h loo⁻ he⁻ hä⁺ tiih⁺ na⁻. Jëëh⁺, jee⁺ cheh⁺ na⁻, la⁺ na⁻jngii⁺. ³⁴Man⁺ kwee⁻ jëë⁻ wi⁺ dsa⁻ kyaan⁺ hi⁻ tääh⁺ hwa⁺ Egipto. Ma⁻nuun⁺ ki⁺ hooyh⁻, he⁻ja⁻ ma⁻jñaan⁺ mah⁺ lää⁺ jnih⁺. Na⁺ na⁺, ña⁻ kyaah⁺ jnä⁺ mah⁺ cheen⁻ hne⁻ ta⁺ Egipto”, ga⁻jäh⁺ Dio.

³⁵Hlëëh⁺ ga⁻ Esteban kyaayh⁺: —Dsooh⁻ ba⁺ hoh⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁻jäh⁺ dsa⁻goo⁻ jne⁺ hi⁻ ga⁻jmee⁺ hñaä⁻ dsë⁻ kih⁺ Moisé jää⁺, hi⁻ ga⁻jäh⁺: “Sa⁺ chaa⁻ hi⁻ ma⁻hñaä⁺ hne⁻ mah⁺ jmääh⁺ hñaah⁺ dsa⁻ta⁺, jmääh⁺ hñaah⁺ jwëë⁻ he⁻ llah⁺ ta⁺ kyaa⁺ jnääh⁺.” He⁺ ba⁺ Moisé hi⁻ sa⁺ ga⁻taah⁺ dsa⁻goo⁻ jne⁺ ta⁺, ga⁻chee⁺ Dio laay⁺ jaa⁻ dsa⁻ta⁺ hi⁺ laay⁺ jaa⁻ hi⁻ lää⁻ dsa⁻. Juu⁺ la⁻ ga⁻ngëë⁺ ángel kih⁺ Moisé, lä⁺ ma⁺ ga⁻lä⁺jnääy⁺ jee⁺ ma⁺ koo⁻ chaah⁺ toø⁺ ja⁻. ³⁶Moisé he⁺ ga⁻hwëëy⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ Egipto, ga⁻jmeey⁺ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ jee⁺ ja⁻ hi⁺ lä⁺ja⁻ ga⁻jmeey⁺ jee⁺ jmi⁻ñeeh⁻ gyuu⁺, hi⁺ lä⁺kaa⁻ hwa⁺ kii⁺ jee⁺ ga⁻ngëëy⁺ ka⁻läh⁺, lä⁺jiih⁺ ga⁻të⁺ to⁺loo⁺ ji⁻ñe⁻. ³⁷Moisé he⁺ ga⁻jäh⁺ siyh⁺ dsa⁻ Israel: “Dio jmee⁺ ya⁻hëë⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ jaa⁻ hi⁻ ngëë⁺ juu⁺ lä⁺koo⁻ jmee⁺ jnä⁺. Kih⁺ hi⁻ he⁻ ba⁺ nuuh⁺ hnäh⁺”, ga⁻jäyh⁺. ³⁸Moisé hi⁻ ma⁺ hää⁺ jee⁺ kih⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ hwa⁺ kii⁺ ja⁻, he⁺ ba⁺ hi⁻ ga⁻hlëëh⁺ kyaah⁺ ángel moh⁺ Sinaí, hi⁻ he⁺ na⁻ ga⁻hyoh⁺ juu⁺ mah⁺ ngëëy⁻ jnän⁻ he⁻ jmee⁺ chaa⁻ jne⁺ kih⁺ Dio.

³⁹Pero dsa⁻ ma⁺ gyuh⁻ jnän⁻ sa⁺ ga⁻hii⁺ ma⁺ nuuy⁺ kih⁺ Moisé, ni⁺ lä⁺ja⁻ sa⁺ ga⁻taayh⁺ ta⁺, ma⁺ hnøøy⁺ ma⁺ dsa⁻nääy⁺ ka⁻läh⁺ ta⁺ Egipto.

⁴⁰He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ dsa⁻ he⁻ siih⁺

Aarón: “Jmää` jaa` dio hi` noo` në` jnän, jëeh` sa` ñe` jne` hee` na` ma`la` kih` Moisé hi` ga`hwëë` jne` hwa` Egipto.” <sup>41</sup>He`ja` ga`jmää` dsa` jaa` gyuu` kya`. Ma` ga`laa` kya` he`, ga`jngëëyh` jah` mah` ga`llay` chané` kya` hi` ga`jmääy` dio. Peer` ga`lä`chaa` llu` lä`jëë` dsa` he` kih` ta` he` ga`jmeey` kyaah` gooy`. <sup>42</sup>He`ja` ga`lä`øø` Dio kih` dsa` he`, ga`kway` jwë` mah` jmeey` juuh` kih` nuu` hi` hëë` gyuu`. Lä`ja` na`sih` jee` lle` juu` he` ga`hlëëh` hi` ga`ngëë` juu` kih` Dio. Lä`la` ga`jäh` Dio:

Hnä` dsa` Israel, ja` he` jnä`
ga`kwëëh` jah`,
ni` ja` ki` jnä` he` ga`jeeh`
hnä` jah` ta`ko`jiih`
ga`taah` hnä` to`loo` ji`ñe`
hwa` kii` ja`.

⁴³Lla` he` ma` jmeeh` hnä` lä`ja`
kin`,
ga`kyeh` hnä` na`hyoo` kih`
Moloc lä`kaa` jee` ya`nääh`
hnä`,
hi` lä`ja` ga`jmeeh` hnä` kih`
nuu` kya` dio Refán.
Ga`jmeeh` hnä` juuh` kih` dio
hi` na`laa` kaah` hnä` ba`.
He`ja` hwëën` hnä` jee` na`,
mah` cheen` hnä` ta` oo`
ga`miih` kih` Babilonia,
ga`jäh` Dio.

⁴⁴Pero ma` cha` ba` gwah` kih`
dsa` ma`gyuh` jnän, jee` ma` tääyh`
hwa` kii` ja`. Gwah` ja` ma` la`
lä`koo` ga`mi`jnää` Dio kih` Moisé
gyuu` moh`. He`ja` ba` ja` ga`jmeey`
dsa` ma`gyuh` jnän` koo` gwah`
kyaah` loo` jah` he` ma` chee`
tabernáculo. Neh` ja` ma` tääh` kuu`
he` ma` na`sih` hmooh` kih` Dio.

⁴⁵Lä` ma`kye` ba` dsa` tabernáculo
ja`, ma` ga`løø` Josué ga`noo` në`
lla` Moisé. Jmii` ja` ga`hwëë` Dio
dsa` hi` chaah` hi` ma` tääh` hwa`
jee` tøøhn` la` mah` ga`taah` dsa`
ma`gyuh` jnän` kyaah` Josué. Hi`
lä` ma`høøy` ja`ba` tabernáculo
ja`, lä`jiih` ga`gya` David. ⁴⁶Dio
ga`mi`jää` David cha`miih`, he`ja`
ga`chuu` David kyaayh` mah` kway`
jwë` le` koo` hne` jee` gya` Dio, he`
ba` hi` laa` Dio kya` Jacob. ⁴⁷Pero
Salomón jo`nuu` bih` hi` ga`jmeey`
hne` ja`.

⁴⁸Pero Dio Joøh` jnän` sa` gayay`
gwah` he` na`la` kyaah` goo` dsa`.
Ja`ba` lä`ja` ga`jäh` hi` ga`ngëë` juu`
kih` Dio:

⁴⁹Gyuu` ba` la` høøn` jee` jmeen`
hiih`,
hwa` la`, la` jee` chihn` tiin` ba`.
¿Ha` lä`ja` he` jmeeh` hnä` hne`
kin`? ga`jäh` Dsa`joøh` jnän`.
¿Che` laah` hnä` hnøø` jee`
teehn` dsen`?

⁵⁰¿Ja` kyaah` goon` ga`jmeen`
lä`jë` he` la`? ga`jäh` Dio.

⁵¹He` ba` che` chaah` hnä` —
ga`jäh` Esteban—. ¿He`la` sa` hii`
lä`ngëëh` hnä`? Lä`jë` jiuh` kwah`
hnä` jmi` kyaah` Jmi`lle` Na`jngii`.
Jmeeh` hnä` ja`ba` lä`koo`
ga`jmeey` dsa` ma`gyuh` jnän`.

⁵²Dsa` ma`gyuh` jnän, lä`hii`në` ba`
ga`jmeeyh` dsa` hi` ga`ngëë` juu`
kih` Dio. Hi` ga`jngëëyh` ko`llaa`
hi` ga`hlëëh` he` ja` ga`jaa` hi`
lluuy` go`te`. Hi` ma` ja` hi` lluy` he`,
ga`jmeeh` hnä` hi` ga`jngëëh`
hnä` ka`läh`. <sup>53</sup>Ma` nuu` ba`
hnä` ha` lä` la` ley` kih` Dio, he`
ga`ngëë` ángel kih` Moisé, mah` sa`
ga`mi`teh` hnä`.

Ga⁺jngëëyh¹ Esteban

⁵⁴Lä⁺ ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁻ he⁺ he⁻ ga⁺hlëëh⁺ Esteban lä⁺ja⁻, ga⁺lä⁺lleey⁺ ngaayh⁺, lä⁺jiih⁺ ga⁺juuy⁺ cha⁻jay⁺, kih⁺ he⁻ ga⁺ya⁺jëë⁺ dsëy⁺ kyaayh⁺. ⁵⁵Pero Esteban ma⁺ kye⁻ cha⁻miih⁻ be⁺ kih⁺ Jmī⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺. Ga⁺chooyh⁺ nëy⁺ ta⁺ gyuu⁺h⁺, ga⁺jëëy⁺ ga⁺tah⁺ jmëë⁺ jee⁺ gya⁺ Dio hi⁺ ga⁺jëëy⁺ Jesús cheh⁺ jwoo⁺ ra⁻llu⁺ kih⁺ Dio. ⁵⁶He⁻ja⁻ ga⁺jäyh⁺:

—Jëë⁺ da⁺ hnäh⁺, hij⁻ jnä⁺ jëën⁺ gyuu⁺h⁺ na⁻hnaa⁺ lä⁺jëë⁺, jëën⁺ Hī⁻ga⁺lëë⁺ngo⁺ cheyh⁺ jwoo⁺ ra⁻llu⁺ kih⁺ Dio.

⁵⁷Ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁻ he⁺ juu⁺ ja⁻, ga⁺jney⁺ to⁻gway⁺, ga⁺ta⁺ ga⁺hooyh⁺ kī⁻gaa⁺, koo⁻ mi⁺ ba⁺ ga⁺jmeey⁺ ga⁺saayh⁺ Esteban. ⁵⁸Ga⁺sëëyh⁻ lä⁺ ga⁺të⁺ chuuh⁺ jwii⁻ ja⁻. Hi⁺ lä⁺jëë⁺ hī⁻ ga⁺hni⁺ kih⁺ ga⁺lleey⁺ hmiih⁻ he⁻ ma⁺ na⁻lääy⁻ mah⁺ ga⁺høø⁺ jaa⁻ chih⁻ hī⁻ ma⁺ chee⁻ Saulo. Mah⁺ ga⁺løøy⁺ tey⁻ ku⁺ kih⁺ Esteban. ⁵⁹Ta⁺kō⁻jiih⁺ te⁻ dsa⁻ ku⁺ kih⁺, ga⁺hlëëh⁺ Esteban kyaah⁺ Dio, ga⁺jäyh⁺:

—Jesús Dsa⁻jøøh⁺ kyaan⁺, heeh⁻ jmi⁻lle⁺ kin⁺.

⁶⁰Ga⁺juuyh⁺ jnëy⁺ mah⁺ ga⁺hlëëyh⁺ koo⁻ kī⁻gaa⁺:

—Dio kyaan⁺, ta⁺ jmee⁻ kwaat⁻ kih⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ jmee⁻ dsa⁻ kin⁺.

Ma⁻la⁺ ma⁺hlëëyh⁺ lä⁺ja⁻, ga⁺juuy⁺.

8 Ga⁺hiih⁻ ba⁺ dsë⁺ Saulo he⁻ ga⁺juu⁺ Esteban.

Ja⁻ba⁺ jmi⁺ ja⁻, ga⁺lä⁺cha⁺ koo⁻ hni⁺ juuh⁺ kyaah⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hī⁻ ga⁺heeh⁻ juu⁺ kih⁺ Jesús jwii⁻ Jerusalén. Lä⁺jëë⁺ dsa⁻ he⁺ ga⁺sa⁺ ga⁺jnee⁺, ga⁺näy⁺ ta⁺ Judea hi⁺ ta⁺ Samária ka⁻läh⁺. Ma⁻la⁺ apóstole ba⁺ ga⁺jä⁺ Jerusalén ja⁻.

Ga⁺jmeeh⁺ Saulo dsa⁻ hī⁻ ga⁺heeh⁻ juu⁺ kih⁺ Jesús

²Kō⁻lla⁺ dsa⁻ hī⁻ mī⁻te⁺ kyaah⁺ Dio, ga⁺jäy⁺ Esteban mah⁺ na⁻haay⁺ hi⁺ ga⁺hoo⁺h⁺ jwërte dsa⁻ he⁺ kih⁺.

³Ga⁺løø⁺ Saulo jmeeyh⁺ lä⁺jëë⁺ hī⁻ ma⁺heeh⁻ kih⁺ Jesús. Ma⁺ dsa⁻hey⁺ lä⁺koo⁻ lä⁺koo⁻ hne⁺ kih⁺ dsa⁺. He⁻ wii⁺ ba⁺ ma⁺ dsa⁻hwëëy⁻ dsa⁻më⁺ dsa⁻nūuh⁻ ma⁺ dsa⁻jäy⁺ neh⁺ñe⁺.

Dsa⁻ hī⁻ ma⁺ chaa⁻ Samária ga⁺heeh⁻ ju⁺hmëë⁺ kih⁺ Jesús

⁴Lä⁺jëë⁺ dsa⁻ hī⁻ ga⁺sa⁺ ga⁺jnee⁺ he⁺, ga⁺näa⁺ bi⁺hlëëyh⁻ dsa⁻ ju⁺hmëë⁺ kih⁺ Jesús lä⁺kaa⁻ jee⁺ ga⁺näy⁺. ⁵Ngoo⁺ Felipe ta⁺ jwii⁻ Samária na⁻kway⁻ juu⁺ kih⁺ Jesucristo jee⁺ ja⁻. ⁶Jwëë⁺ dsa⁻ ga⁺taah⁻ nuu⁻ lä⁺kaa⁻ tuh⁻dsë⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ kwa⁺ Felipe, lä⁺ ma⁺ ga⁺jëëy⁺ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ma⁺ jmeey⁺. ⁷Lä⁺jëë⁺ jmi⁻lle⁺ hliih⁺ hī⁻ ma⁺ tääh⁻ tuh⁻dsë⁺ dsa⁻ ga⁺hwëë⁻ hooyh⁻ kī⁻gaa⁺. Hi⁺ jwëë⁺ dsa⁻ hī⁻ sa⁺ liih⁻ goo⁻ ti⁺ ga⁺hlaa⁺ hi⁺ lä⁺jëë⁺ hī⁻ jluuh⁺ ga⁺jä⁺ kih⁺. ⁸Peer⁺ ga⁺lä⁺chaa⁺ llu⁺, dsa⁻ hī⁻ ma⁺ chaa⁻ jee⁺ jwii⁻ ja⁻.

⁹Ja⁻ba⁺ jee⁺ jwii⁻ ja⁻, ma⁺ gya⁺ jaa⁻ dsa⁻ chee⁻ Simón hī⁻ ma⁺ tēë⁻ jī⁻nah⁺. Ma⁺ mī⁻gaay⁺ dsa⁻ hī⁻ chaa⁻ jee⁺ ja⁻ hi⁺ ma⁺ jmäy⁻ hñiiy⁻ jøøh⁺. ¹⁰Lä⁺jøh⁺ lä⁺mäh⁺ ma⁺ ti⁺h⁻ dsë⁺ lä⁺koh⁺ ma⁺ nuuy⁻ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺, ma⁺ jäyh⁺:

—Dsa⁻nūuh⁻ la⁺ ba⁺ kye⁻ cha⁻miih⁻ be⁺ kih⁺ Dio.

¹¹Ma⁺ jmee⁻ dsa⁻ he⁺ kih⁺, jëëh⁺ ma⁻lä⁺hi⁺ mī⁻gaay⁺ dsa⁻ kyaah⁺ jī⁻nah⁺ he⁻ ma⁺ jmeey⁺ ja⁻. ¹²Pero ma⁺ ga⁺kwa⁺ Felipe ju⁺hmëë⁺ lä⁺koo⁻ jää⁺ Dio dsa⁻ lä⁺hih⁺ kih⁺ hi⁺ ha⁻ lä⁺ la⁺ kih⁺ Jesucristo, kō⁻lla⁺ dsa⁻

he' ga'lä⁺dsöo' dsë⁺ mah' ga'saa⁻
jmi⁺ dsa⁻më⁺ dsa⁻ñuuh⁻. ¹³Hi⁺
lä⁺kye⁻ hñii⁺ Simón hi⁻ ma' tēē⁻ he',
ga'lä⁺dsöo' dsëy⁺ hi⁺ ga'saay⁻ jmi⁻
mah' ga'löøy⁺ jmeey⁺ ko⁻joh⁻ kyaah⁺
Felipe. Ma' dsaa⁻ jwërte dsëy⁺ ma'
jëy⁻ lä⁺jë⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ma'
jmeë⁻ Felipe.

¹⁴Hi⁺ ga⁻nuu⁺ apóstole hi⁻ ga⁻jä⁺
Jerusalén he⁻ ma⁻heeh⁻ dsa⁻ chaa⁻
Samária juu⁺ kih⁺ Dio. Ma' ga⁻nuuy⁺
ja⁻, ga⁻cheey⁺ Pee⁺ kyaah⁺ Jwaa⁺
ta⁺ ja⁺. ¹⁵Lä⁺ ma' ga⁻lla⁻näay⁺ jee'
ja⁻, ga⁻ngiiy⁺ kih⁺ lä⁺jëē⁺ dsa⁻ hi⁻
ma⁻heeh⁻ juu⁺ kih⁺ Dio mah' hyoyh⁺
Jm⁺lle⁺ Na⁻jngii⁺. ¹⁶Jëēh⁺, ni⁺ jaa⁻
hi⁻ he' sa⁺ ga⁻ma⁻hyoyh⁻ Jm⁺lle⁺
Na⁻jngii⁺, koō⁻ ma⁻na⁻saay⁻ jmi⁻
lä⁺hih⁺ kih⁺ Jesús ba⁺. ¹⁷He⁻ja⁻
ga⁻kye⁻ Pee⁺ kyaah⁺ Jwaa⁺ goo⁻
në⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ he'. Lä⁺chah⁺ ja⁻
ga⁻tëēy⁺ Jm⁺lle⁺ Na⁻jngii⁺.

¹⁸Ma' ga⁻jëē⁺ Simón koō⁻ ga⁻kye⁻
ba⁺ apóstole goo⁻ në⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺,
he⁻ ga⁻tëēy⁺ Jm⁺lle⁺ Na⁻jngii⁺, he⁻ja⁻
ga⁻ji⁺ih⁺ Simón hi⁻ ma' tēē⁻ he' kuu⁺
kih⁺ apóstol, ¹⁹ga⁻jäy⁺ siiyh⁺:

—Hñii⁺ kin⁺ heh⁺ be⁺ na⁻ mah'
lä⁺jëē⁺ dsa⁻ hi⁻ kyen⁺ goon⁺ në⁺ kih⁺,
tëē⁺ Jm⁺lle⁺ Na⁻jngii⁺.

²⁰He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Pee⁺ siiyh⁺ Simón:
—Wa⁺ hee⁺ hne⁻ kyaah⁺ kuu⁺ kyah'
na⁻, lä⁺llu⁺ he⁻ ma⁻jmeeh⁺ hu⁺dsë⁻
lah⁺ he⁻ la⁺ kwa⁺ Dio. ²¹Ni⁺ mi⁺ih⁻
sa⁺ ga⁻tëēh⁺ taah⁺ hñaa⁺ kyaah⁺
ta⁺ la⁻. Jëēh⁺, sa⁺ hii⁺ koō⁻ ba⁺
hu⁺dsë⁻ kyah⁺ kyaah⁺ Dio. ²²Wa'
lä⁺dsaa⁻ hoh⁺ kih⁺ he⁻ hliih⁺ kyah'
na⁻ hi⁻ ngii⁺ kyah⁺ kih⁺ Dio ha⁻ ga⁻
che⁻ che⁺ ba⁺ Dio hu⁺dsë⁻ hliih⁺ he⁻
ma⁻jmeeh⁺ na⁻. ²³Man⁺ kyah⁺. Ma⁺ra⁺
mi⁺dsiih⁺ lli⁺h⁺ laah⁺ hne⁻, na⁻hñuuh⁻

ga⁺ hne⁻ kyaah⁺ he⁻ hliih⁺ na⁻ —
ga⁻jäh⁺ Pee⁺.

²⁴He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Simón hi⁻ ma' tēē⁻
he' siiyh⁺ Pee⁺ kyaah⁺ Jwaa⁺:

—Ngii⁺ hnäh⁺ kih⁺ Dio mah' mo⁺so⁺
jä⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ ma⁻jäh⁺ na⁻ në⁺
kin⁺.

²⁵Ma⁻ngëē⁺ ma' jmeë⁻ apóstole he'
ju⁺dsöo⁺ hi⁺ ma' kway⁺ juu⁺ kih⁺ Dio,
ga⁻näay⁺ ta⁺ Jerusalén. Lä⁺jë⁺ jwi⁺
mäh⁺ he⁻ na⁻heē⁻ hwa⁺ Samária,
he⁻ nøø⁺ cha⁺jwë⁺ jee⁺ ga⁻näay⁺ ja⁻,
ga⁻hlëēy⁺ dsa⁻ ju⁺hmëē⁺ kih⁺ Jesús.

**Ga⁻hlëēh⁺ Felipe jaa⁻ dsa⁻jøøh⁺
hi⁻ ma' chaa⁻ Etiopía**

²⁶Jaa⁻ ángel kyaa⁺ Dio ga⁻hlëēh⁺
kyaah⁺ Felipe, ga⁻jäy⁺:

—Gwa⁺ ta⁺ kye⁺, jwë⁺ he⁻ go⁻hii⁺
Jerusalén he⁻ dsöo⁻ ta⁺ Gaza, ja⁻ba⁺
jwë⁺ he⁻ dsa⁻ngëē⁺ ta⁺ hwa⁺ ki⁺.

²⁷He⁻ja⁻ ya⁻hëē⁺ Felipe ngoo⁺.
Cha⁺jwë⁺ jee⁺ ngooy⁺ ja⁻, ga⁻jëey⁺ jaa⁻
dsa⁻gyuh⁺ hi⁻ ma' chaa⁻ Etiopía. Hi⁻
he' laa⁺ ta⁺ juuh⁺, høøy⁺ kuu⁺ kih⁺
në⁺ta⁺ kih⁺ reina Candace hi⁻ chaa⁻
Etiopía. Dsa⁻ he' hää⁺ jwë⁺ ngaah⁺
he⁻ ñeey⁺ Jerusalén na⁻jmeey⁺ juuh⁺
kih⁺ Dio. ²⁸Jee⁺ gyay⁺ neh⁺ carret
kiyh⁺, ma' hëy⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻si⁺ Isaí
hi⁻ ga⁻ngëē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺.
²⁹He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Jm⁺lle⁺ kih⁺ Dio
siiyh⁺ Felipe:

—Gwa⁺, chuh⁺ koō⁻ carret kiyh⁺.

³⁰He⁻ja⁻ ngoo⁺ Felipe ko⁻chih⁺
ta⁺ koō⁻ carret ja⁻. Ma' ga⁻nuuy⁺
hë⁻ dsa⁻ he⁻ juu⁺ he⁻ ga⁻si⁺ Isaí
hi⁻ ga⁻ngëē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, he⁻ja⁻
ga⁻ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁻:

—¿Che⁺ ngëēh⁺ he⁻ hëh⁻ na⁻? —
ga⁻jäh⁺ Felipe.

³¹He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ dsa⁻ he⁻:

—¿Ha- lä- lä- ngëen' cher'mah' sa-
chaa- jaa- hi- jii' juu' la-?

He-ja- ga-tëëyh' Felipe, ga-llaay'
koo' kiyh' neh- carret ja-.

³²Ma' he- dsa- he' jee' na-sii-
lä-la-:

Na-jää- dsih' lä-koh' dsa-jää-
dsa- jaa- borrego jee'
jngëëyh',

lä-koo- jaa- borrego hi- sa-
hoo~ ma' jää- dsih' jee' tuy-
jnu',

ja-ba' lä-ja- sa- ga-näy' hooy' ni-
miih'.

³³Lä- të- dsë' dsa- ga-jmeeh- dsih',
sa- ga-nøø' ta' kiyh' lä-koo-
lle' kih'.

Ga-jngëëh' dsih', sa- ga-lä-chaa-
joø'siiyh'.

¿Ha- ta- jä- joø'siiyh' mah' hlëëh'
dsa- kiyh'?

³⁴He-ja- ga-ngii' dsa- he' juu' kih'
Felipe:

—Ta- jmee- hñaa- hoh', chiiah' jnä',
¿hii- kih' hlëëh- hi- ga-ngëë' juu' kih'
Dio la-, che' kiyh' hñiiy' o che' kih'
hi- jñah'?

³⁵He-ja- ga-løø' Felipe mi-jnäa-
he- hnøø' jäh- juu' ja-, ga-hlëëyh'
ju'hmeë' kih' Jesús. ³⁶Jee' ga-näay'
cha'jwë' ja-, ga-tëëy' jee' hla- jmi-
he-ja- ga-jäh' dsa- he':

—Hee' jmi- hla- la-, ¿che' sa- le'
saan- jmi- jee' la-?

³⁷Mah' ga-jäh' Felipe:

—Cher'mah' jmeeh- dsoo' lä-kaa-
tuh-hoh', le' ba'.

Hi- ga-jäh' dsa- he':

—Jmee- ba' jnä' dsoo', Jesucristo
laa' Joø' Dio.

³⁸Hi- ga-jmee' dsa- he' mada-
dsa-siih' carret ja-. Ga-jñaa'y'
neh' carret mah' ga-näay' lä-uuy'

cha'jmi- Jee' ja- ga-chaa' Felipe
jmi- dsa- he'. ³⁹Lä- ma' ga-hwëëy-
cha'jmi- ja-, ni- sa- liih- gyih'
ga-jøø' Jmi-llë' kih' Dio kih' Felipe
ta- jee' jyoh'. Mo-so- ga-lä-jnäa-
gyih' cha-në' dsa- he'. Ngaah' bih'
kiyh' lä-kaa- tuh-dsëy'. ⁴⁰Ja- ga-
ga-lä-jnäa' Felipe jee' jwi- Azoto.
Hi- ngoo' bih' kway- ju'hmeë' kih'
Jesús lä-koo- lä-koo- jwi- lä-jiih'
ga-tëëy' jwi- Cesarea.

Ga-heeh- Saulo juu' kih' Jesús

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

9 Lä-jiih' ma' ga-juu' Esteban,
sa- ga-tu' Saulo ma' jmeeyh-
dsa-, jäh' ma' jngëëyh' lä-jëë- hi-
ma-heeh- kih' Jesús. He-ja- ñee'
Saulo kih' jmi-dsa- jøøh', ²na'ngiiy'
je- kih' dsa-ta' mah' cha-jwë' dsooy'
gwah- kih' dsa- judiu he- chih' jwi-
Damasco. Ma' dsa-hnäayh- dsa-më'
dsa-ñuuh- hi- ma-tääh' jwë' hmëë'
kih' Jesús, mah' ma' tëëy- dsa-tääh'
neh-ñe' jwi- Jerusalén. ³Miih-
ga- hnøø' looy- Damasco ja-, ni-
sa- ga-lä-liih- gyih' ma' ga-jyoo'
koo- je- tøjlēë- ñih' në' kiyh' jee'
ngooy' ja-. ⁴Hi- ga-tayh' hwa'. Jee'
ja- ga-nuuy' ga-hlëëh' jaa- dsa- hi-
ga-jäh':

—Saulo, Saulo, ¿he-la' hñaa- hoh'
kyaah' jnä'?

⁵He-ja- ga-ngii' Saulo juu' kih' hi-
ga-hlëëh' he':

—¿Hii- hne- dsa-ñuuh-?

—ga-siiyh'.

He-ja- ga-jäh' hi- he':

—Jnä' he' Jesús hi- ga-llooh'
hñaa- hoh' kyaah'. He' jmeeh'
hñaa' ba' hne- na-, he- hah- kin-
jwë' he- taahn- hne'.

⁶Peer- goyh- hi- jläay-, ga-jäh':

—Dsa-jøøh¹ kyaan⁺, ¿hee⁻ na⁻ hnooh⁻ jmeen⁻?

He-jā⁻ ga⁻jāh⁻ Jesús siih⁻:

—Noo⁻, go⁻ he⁻ ta⁻ jee⁻ jwi⁻ na⁻. Jee⁻ na⁻ jmee⁻ dsa⁻ juu⁻ hee⁻ na⁻ ga⁻tēēh⁻ jmeeh¹.

⁷Dsa⁻ hī⁻ ga⁻nää¹ kyaah⁻ Saulo he⁻ ga⁻taayh⁻ jēē⁻ dsayh⁺. Ga⁻nuu⁻ bih¹ ga⁻hlēēh⁻ pero sa⁻ ga⁻jēēy¹ ni⁻ jaa⁻. ⁸Ma⁻ ga⁻noo⁻ Saulo jee⁻ ma⁻ kyaay¹ jā⁻, hnøøy¹ ma⁻ jēēy¹, pero mo⁻so⁻ ga⁻lā⁻ jnā⁻ mī⁻nēy⁻. He-jā⁻ dsa⁻ ba⁻ na⁻ hää⁻ goo⁻ Saulo na⁻ jāäy⁻ ta⁻ Damasco. ⁹Jee⁻ jā⁻ ga⁻jāy⁻ tūu⁻ lā⁻ jiih¹ ga⁻tē⁻ hnē⁻ jmi⁻, sa⁻ cha⁻ he⁻ ga⁻kuh⁻ ga⁻hiyh¹ ni⁻ miih⁻.

¹⁰Damasco jā⁻ ma⁻ gya¹ jaa⁻ discípulo kya¹ Jesús, hī⁻ chee⁻ Ananía. Dio ga⁻mi⁻ jnää⁻ kih¹ Ananía mah¹ ga⁻siih⁻:

—Ananía.

He-jā⁻ ga⁻ngiiy⁻ kiyh¹:

—Hii⁻ jnā⁻ la⁻ Dsa-jøøh¹ kyaan⁺.

¹¹He-jā⁻ ga⁻jāh⁻ Dio siih⁻:

—Go⁻ hēē¹, gwa⁻ ta⁻ jwē⁻ he⁻ chee⁻ Ko⁻dsoo⁻. Gwa⁻ cha⁻neh⁺ kih¹ Juda. Jā⁻ jwi⁻iyh⁻: “Ma⁻jan⁻ hlēēhn⁻ kyaah⁻ Saulo, dsa⁻ñuu⁻ hī⁻ chaā⁻ Tarso.” Hī⁻ he⁻ gya¹ ngii⁻ kih¹ jee⁻ jā⁻. ¹²Ma⁻mi⁻ jnää⁻n hne⁻ kih¹ Saulo he⁻ goh¹ go⁻kyeh⁻ gooh⁻ nē⁻ kiyh¹ mah¹ lā⁻ jnā⁻ mī⁻nēy⁻ —ga⁻jāh⁻ Dio.

¹³He-jā⁻ ga⁻jāh⁻ Ananía:

—Dsa-jøøh¹ kyaan⁺, joh⁻ jiih⁻ sa⁻ ma⁻nuun¹ cha⁻ juu¹ hñaa⁻ dsē¹ dsa⁻ñuu⁻ he⁻. Joh⁻ he⁻ hliih¹ sa⁻ ma⁻jmeey⁻ jwi⁻ Jerusalén, ma⁻jmeeyh⁺ dsa⁻ hī⁻ na⁻ jngēē¹ kyaah¹. ¹⁴Hi⁻ na⁻ na⁻ ma⁻jay⁻ jee⁻ la⁻ kyaah¹ hih¹ kih¹ jmi⁻ dsa⁻ kaah¹, tēēy⁻ lā⁻ jēē⁻ hī⁻ hnaah⁻ hne⁻.

¹⁵He-jā⁻ ga⁻jāh⁻ Dio siih⁻ Ananía:

—Gwa⁻, jēēh⁻ hī⁻ he⁻ na⁻ llee⁻h¹ kyaan⁺ mah¹ dsa⁻kay⁻ juu¹ kin⁺ kih¹

dsa⁻ hī⁻ sa⁻ laa¹ judiu hi⁻ kih¹ dsa⁻ta⁻ kaah¹ hi⁻ kih¹ lā⁻ jēē⁻ judiu ka⁻lāh⁻.

¹⁶Jnā⁻ mī⁻ jnää⁻n kiyh¹, jmee⁻ bii⁻ dsa⁻ngēēy⁻ cha⁻miih⁻ wi⁻ kwaat⁻ kin⁺ —ga⁻jāh⁻ Dio siih⁻ Ananía.

¹⁷Jā⁻ ga⁻ngoo¹ Ananía jee⁻ gya¹ Saulo. Ma⁻ ga⁻llooy¹ ga⁻hey¹ cha⁻neh⁺, ga⁻kyey⁻ gooy⁻ nē⁻ kiyh¹. Mah¹ ga⁻jāy⁻ lā⁻ la⁻:

—Saulo øøhn¹, Jesús hī⁻ ga⁻lā⁻ jnää⁻ kya¹ cha⁻jwē⁻ jee⁻ ya⁻ñeh¹, hī⁻ he⁻ na⁻ ma⁻chee¹ jnā⁻ ta⁻ la⁻ mah¹ lā⁻ jnā⁻ mī⁻nēh⁻ hi⁻ mah¹ hñah⁺ cha⁻miih⁻ be⁻ kih¹ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii¹.

¹⁸Lā⁻chah⁻ jā⁻ ga⁻sa¹ ga⁻hla¹ he⁻ ma⁻ na⁻jlē⁻ mī⁻nē⁻ Saulo, he⁻ la¹ lā⁻koo⁻ sa⁻uu⁻h⁻ hmooh⁻. Hi⁻ lā⁻chah⁻ jā⁻ ga⁻lā⁻ jnā⁻ mī⁻nēy⁻. Hi⁻ ga⁻nooy⁻ ngooy¹ mah¹ ga⁻saay⁻ jmi⁻. ¹⁹Jā⁻ ga⁻ ga⁻kuh⁻ ga⁻hiyh¹ mah¹ ga⁻tēēy⁻ be⁻ ka⁻lāh⁻. Ga⁻jā⁻ Saulo miih⁻ jmi⁻ kyaah⁻ øøh¹ jne⁻ hī⁻ ma⁻heeh⁻ kih¹ Jesús hī⁻ ma⁻ tāāh⁻ Damasco jā⁻.

Ga⁻kwa⁻ Saulo juu¹ kih¹

Jesús jwi⁻ Damasco

²⁰Neh⁺ gwah⁺ kih¹ dsa⁻ judiu he⁻ chih¹ jwi⁻ Damasco jā⁻, ga⁻løøy¹ kway⁻ juu¹ kih¹ Cristo, ga⁻jāy⁻, he⁻ ba⁻ hī⁻ he⁻ laa¹ Joø¹ Dio. ²¹Lā⁻ jēē⁻ dsa⁻ hī⁻ ga⁻nuu⁻ ga⁻taayh⁻ jēē⁻ dsayh⁺, ma⁻ jāy⁻h⁻:

—¿Ja¹ hī⁻ na⁻ na⁻ ma⁻ ngē⁻ jmee⁻ hñaa⁻ dsē¹ kih¹ dsa⁻ kya¹ Jesús jwi⁻ Jerusalén ma⁻ jā⁻? ¿Ja¹ hī⁻ na⁻ na⁻ ja¹ hī⁻ hnøø¹ ma⁻ saah¹ dsa⁻ kya¹ Jesús mah¹ ma⁻ dsa⁻jāäy⁻ cha⁻nē⁻ jmi⁻ dsa⁻ kaah⁻?

²²Pero Saulo ma⁻ hlēēyh⁺ kyaah⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ be⁻ koo⁻ hä¹ koo⁻ hä¹. Ga⁻mi⁻ jnääy⁻ na⁻ hñaa¹ lā⁻ jēē⁻ jā⁻ ba⁻ dsoo⁻ Jesús he⁻ laa¹ Cristo, lā⁻ jiih¹

ga⁺kah⁺ ga⁺gwēh⁺ hu⁺dsē⁻ kih⁺ judiu
hī⁻ ma⁺ tāāh⁺ Damasco ja⁻.

Ga⁺kyu⁺ Saulo kih⁺ dsa⁻ judiu

²³Ma⁻hya⁻ cha⁻miih⁻ jmi⁺ gya⁺
Saulo jwii⁻ Damasco ja⁻, mah⁺
ga⁺taāh⁺ judiu juu⁺ kwee⁻ he⁻ ma⁺
jngiiyh⁺ kih⁺ Saulo. ²⁴Pero chah⁺ ba⁺
ga⁺lā⁺ nē⁺ Saulo hee⁻ na⁻ ma⁺ hnø⁺
dsa⁻ ma⁺ jmee⁺ kiyh⁺. Lā⁺ jmi⁺ lā⁺ hwē⁺
ga⁺taāh⁺ dsa⁻ tāāy⁻ ho⁺haah⁺ kih⁺
chuuh⁺ jwii⁻ ja⁻, hnø⁺ ma⁺ jngiiyh⁺
kih⁺ Saulo. ²⁵Pero øøh⁺ jne⁺ ga⁺taayh⁺
neh⁺ hma⁻ ta⁻ mah⁺ ga⁺jñaa⁺ ta⁺ la⁺
hwē⁺, ta⁺ dsø⁺ na⁺ hyah⁻ he⁻ na⁻ jnē⁻
chuuh⁺ jwii⁻. Lā⁺ ja⁻ ba⁺ ga⁺laa⁺
Saulo.

**Nēe⁺ Saulo jee⁺ jwii⁻ Jerusalén
ga⁺mi⁺ jee⁺ apóstole**

²⁶Ma⁺ ga⁺lloo⁺ Saulo jwii⁻
Jerusalén, hnø⁺ ma⁺ jmee⁺ ko⁻jøh⁺
kyaah⁺ øøh⁺ jne⁺ jee⁺ ja⁻. Pero lā⁺ jēē⁺
dsa⁻ he⁺ ma⁺ na⁻ hñaa⁺ dsih⁺, sa⁺
ga⁺jmeey⁺ dsø⁺ he⁻ ma⁺ heeyh⁻ kih⁺
Jesús. ²⁷He⁻ja⁻ ga⁺jøø⁺ Bernabé
kih⁺ Saulo na⁺ jāāy⁻ cha⁻nē⁻ apóstole.
Jee⁺ ja⁻ ga⁺jmeeh⁺ Bernabé juu⁺ he⁻
ga⁺jēē⁺ Saulo Jesús cha⁺ jwē⁺ hī⁻
ga⁺hlēēh⁺ kyaayh⁺ hi⁺ ga⁺jmeeyh⁺
juu⁺ he⁻ sa⁺ goh⁺ Saulo ga⁺kway⁺ juu⁺
kih⁺ Jesús lā⁺ kaa⁻ tuh⁻dsēy⁺ jee⁺ jwii⁻
Damasco. ²⁸He⁻ja⁻ ga⁺jā⁺ Saulo mah⁺
ga⁺løøy⁺ jmeey⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ øøh⁺
jne⁺ hī⁻ chaa⁻ Jerusalén. ²⁹Ni⁺ miih⁻
sa⁺ goyh⁺ ma⁺ hlēēyh⁺ kih⁺ Jesús,
ma⁺ ti⁻chooy⁺ juu⁺ kyaah⁺ judiu hī⁻
ma⁺ hlēēh⁺ griego. Pero dsa⁻ he⁺
hnø⁺ ma⁺ jngēēyh⁺ Saulo. ³⁰Ma⁺
ga⁺lā⁺ nē⁺ øøh⁺ jne⁺, hii⁺ goo⁻ ma⁺
jngēēh⁺ dsih⁺, he⁻ ja⁻ ga⁺jāāy⁺ Saulo
ga⁺nāāy⁺ kyaah⁺ ta⁺ Cesarea, ja⁻ jiih⁺
ga⁺cheey⁺ ta⁺ jwii⁻ Tarso.

³¹Ja⁻ jiih⁺ mo⁺so⁺ ga⁺hii⁺ goo⁻ kih⁺
lā⁺ jēē⁺ øøh⁺ jne⁺ he⁺. Ma⁺ hii⁺ tii⁺
kiyh⁺ lā⁺ kaa⁻ Judea, lā⁺ kaa⁻ Galilea
hi⁺ lā⁺ kaa⁻ Samária ka⁻lāh⁺. Kih⁺
he⁻ gayh⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnān⁻ he⁻ ja⁻
cha⁺ga⁺miih⁻ ma⁺ hnaayh⁻ Dio hi⁺
ga⁺lā⁺ jwēē⁺ ga⁺ øøh⁺ jne⁺ kyaah⁺ be⁺
kih⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁻jngii⁺.

Ga⁺jā⁺ kih⁺ Enea

³²Ga⁺lloo⁺ koø⁺ jmi⁺ ngoo⁺ Pee⁺
na⁺ jēēy⁻ øøh⁺ jne⁺ lā⁺ koø⁺ lā⁺ koø⁺
jwii⁻ lā⁺ jiih⁺ ga⁺lloo⁺ na⁺ jēēy⁻ hī⁻
ma⁺ tāāh⁺ Lida. ³³Jee⁺ ja⁻ ga⁺jēēy⁺
jaa⁻ dsa⁻ nñuuh⁻ hī⁻ chee⁻ Enea.
Ma⁻hya⁻ jñā⁺ jī⁻ nē⁻ kyaay⁺ nē⁺ jii⁺
dsaayh⁺, sa⁺ liih⁺ goo⁻ tiy⁺. ³⁴He⁻ja⁻
ga⁺jāh⁺ Pee⁺ siiyh⁺:

—Enea, Jesucristo ma⁻mi⁻hlāā⁺
hne⁻, noo⁻ chooh⁺ jii⁺ kyah⁺.

Hi⁺ lā⁺ chah⁺ ja⁻ ga⁺noo⁻ Enea.
³⁵Hi⁺ lā⁺ jēē⁺ dsa⁻ chaa⁻ jee⁺ jwii⁻
Lida hi⁺ jee⁺ jwii⁻ Sarón ga⁺jēēy⁺
dsa⁻ hī⁻ ga⁺hlaa⁺ he⁺, he⁻ ja⁻ ga⁺ngēē⁺
dsa⁻ he⁺ hñii⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnān⁻.

Ga⁺lā⁺ jiih⁺ Dorca

³⁶Jmi⁺ ja⁻ ma⁺ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻mē⁺
hī⁻ ma⁺ laa⁺ øøh⁺ jne⁺ jee⁺ jwii⁻ Jope.
Dsa⁻mē⁺ he⁺ ma⁺ chee⁻ Tabita,
kyaah⁺ griego hnø⁺ jāh⁺ Dorca.
Ta⁺ko⁻jiih⁺ ga⁺gya⁻ dsa⁻mē⁺ he⁺
jmi⁺gyu⁺, ga⁺jmeey⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺
ba⁺ hi⁺ ga⁺jmeey⁺ be⁺ kih⁺ hī⁻ tā⁻nēē⁺.
³⁷Ga⁺lloo⁺ koø⁺ jmi⁺ ga⁺lā⁺dsaah⁻
Dorca hi⁺ ga⁺jyuy⁺. He⁻ja⁻ ga⁺gyeēh⁻
dsih⁺ mah⁺ na⁺kyaay⁻ jee⁺ ga⁺tē⁺ to⁺
jwēē⁺ hne⁺. ³⁸Jāh⁺ ba⁺ kih⁺ jwii⁻ Lida
ja⁻, ma⁺ jā⁺ jwii⁻ Jope. He⁻ja⁻ ma⁺
ga⁺nuu⁺ øøh⁺ jne⁺ hī⁻ ma⁺ tāāh⁺ Jope
gya⁺ Pee⁺ jwii⁻ Lida, ga⁺cheey⁺ uu⁺
dsa⁻ nñuuh⁻ na⁺jmeē⁺ juu⁺ kiyh⁺ mah⁺
wa⁺ jāy⁻ na⁺køh⁺ ta⁺ Jope.

³⁹Ma' ga'nuu' Pee' juu' ja-, ngooy' kyaah' dsa- he'. Hi' ma' ga'llooy' cha'neh' ja-, ga'jää' dsih' jee' kyaah' hñi' Dorca. Jwëë' dsa-më' hñi' ma' tääh' hoo~ kiyh' jee' ja-. Hi' ma' ga'lloo' Pee' ga'kuyh' lä'ku' lä'ji' kiyh' hooyh~, heeyh~ Pee' lä'jë' hñi' he' ga'hme' Dorca lä' ma' jiiyh'. ⁴⁰Ja-ga' ga'hwëë' Pee' lä'jëë' dsa-më' he', hi' ga'juuyh' jñëy' ga'løoy' ngiiy' kih' Dio. Ja-ga' ga'jiiyh' nëy' ta' jee' ma' kye- jmi'ngo' kih' Dorca mah' ga'siiyh':
—Tabita, noo'.

Mah' ga'nä' Tabita mi'në'. Ma' ga'jëëy' Pee', ga'gyay'. ⁴¹He-ja- ga'sooh' Pee' gooy- mah' ga'chaayh-. Hi' ja-ga' ga'tëëyh' lä'jëë' øøh' jne' hi' ga'tëëyh' dsa-më' hñi' he' ka-läh', mah' ga'siiyh':
—Hii' ma-lä-jiih' la'.

⁴²Ga-lä'jëë' dsa- chaa- jwi- Jope ga'nuu' juu' ja-, he-ja- jwëë' dsa- ga'ngëë' hñi' kih' Dio. ⁴³Cha-mi'ih- jmi' ga'jä' Pee' jee' jwi- Jope ja-, cha'neh' kih' dsa- hi- cheë- Simón hi- ma' mi'llu' loo' jah'.

Ga'jmeë' Cornelio mada' he- jä' Pee'

10 Jwi- Cesarea ma' gya' jaa- dsa-nñuuh- hi- ma' cheë- Cornelio. Ma' laay' dsa-jøøh' kyaah' hñä-laa' hløø' hi- cheë- Italiana. ²Dsa-nñuuh- he' ma' hnaayh- Dio kyaah' lä'jëë' hi- ma' chaa- kyaay'. Hi' ma' gayh' Dio, ma' ngiiy' kiyh' kih' Dio lä'jë' jmi', hi' ma' jmeey- cha-mi'ih- be' kih' hi- tä'nee'. ³Jee' gyay' ngiiy' kiyh' kih' Dio, kō-hi' hnë' ta- ga'hloo', ga'hëë' mi'nëy' ga'jëëy' na'hñaa' na'dsa- jaa- ángel kyaah' Dio hi- ga'he' ta' jee' gyay', hi- ga'jäh':

—Cornelio.

⁴Mah' ga'jëëy' kōo- hwëh-, Peer- goyh' ga'ngiiy' juu' kih' ángel, ga'jäh':

—¿Hee- na- jawah' hne- Dsa-jøøh' kyaan'?

Hi' ga'jäh' ángel siiyh':

—Ma-tih' ba' dsë' Dio lä'jë' he- ngiih' hi' lä'jë' he- kwëëh' hi- tä'nee'. ⁵Cheë' dsa- ta' Jope. Wa' lla-chiiyh' Simón, ja-ba' hi- tëëyh- Pee', mah' wa' jäy-. ⁶Hi- he' gya' cha'neh' kih' jñah' hi- cheë- Simón hi- mi'llu' loo' jah' cha'hoo' jmi'neeh-. Hi- he', jäh' hee- na- jmeeh'.

⁷Ma' ngaah' ángel hi- ga'hleëh' kyaayh', ga'tëëh' Cornelio uu' dsa- hi- ma' jmeë' ta' kiyh' kyaah' jaa- hløø' hi- jawah' kyaayh' hi- ma' mi-te' kih' Dio. ⁸Ma-la' ma-jmeeh' Cornelio lä'jë' juu' kih' dsa- he', ja-ga' ga'cheey' ta' Jope.

⁹Ma' ga'jnä' jyoh' jmi', ma' ngoo' ga'të' lla'hyoo' hi- ngoo' ya'jäh' dsa- he' ta' Jope. Hor- ja- ga'wii' Pee' gyuu' jee' ga'të' tō' jwëë' hne', jee' na'ngiiy' kiyh' kih' Dio. ¹⁰Ja' kyoyh' jee' ma' gyay', hnøøy' ma' kuyh'.

Ta'ko-jiih' jøøy- jmeë' dsa- ma', ga'hëë' mi'nëy' kōo- he- ga'mi'jnää- Dio kiyh', jee' gyay' chuuy' kyaah'.

¹¹Ga'jëëy' gyuu' jmi-gyuu' na'hñaa' lä'jëë' kōo- he- la' lä'køh' ta-jmaah', na'hñuu' lä'jë' kye' kiih' he- ga'jyoo' lä' ga'të' hwa'. ¹²Neh- ja- ma' tääh' lä'jëë' nëe' jah', ma' tääh' jah' hi- choo' goo- ti', ma' tääh' jah' hi- sëëh- hñi' hwa', hi' ma' tääh' ta'jah' hi- hëë' gyuu'. ¹³Jee' ja- ja' kōo- juu', he- jäh'.

—Noo' Pee', jngëëh' jah' na- mah' kuh' —ga'jäh'.

¹⁴He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʔ Pee^ˈ:

—Jah⁻ha^ˈ Dsa⁻jøøh^ˈ kyaan^ˈ. Jëeh^ʔ, ni^ˈ jaa⁻ hi⁻ laa^ˈ wa^ˈ hi⁻ cha⁻ hi⁻ hi^ˈ ni^ˈ jaa⁻ hi⁻ sah^ʔ sa^ˈ ma⁻kuhn^ˈ jih^ˈkoh^ʔ.

¹⁵Koo⁻ ka⁻läh^ʔ ja^ˈ juu^ˈ jee^ˈ ga⁻të^ˈ to^ˈ jiih^ˈ:

—Kih^ˈ hi⁻ ga⁻jmää^ˈ Dio na⁻jngëë^ˈ, ta^ˈ jwah^ˈ laay^ˈ wa^ˈ hi⁻ cha⁻ hi⁻.

¹⁶Hnë⁻ jiih^ˈ ga⁻la^ˈ lä⁻ja⁻, ja⁻ga^ˈ ga⁻sooh^ˈ ta⁻jmaah^ˈ ja⁻, ngooh^ˈ ka⁻läh^ʔ ta^ˈ gyuu^{hˈ}.

¹⁷Ta⁻ko⁻jiih^ˈ ma^ˈ gya^ˈ Pee^ˈ jmee⁻ cha⁻miih⁻ hu^ˈdsë⁻ he⁻ hnøø^ˈ jäh^ˈ he⁻ ga⁻jëë^ˈ ja⁻, ga⁻lla⁻nää^ˈ dsa⁻ hi⁻ ga⁻cheë^ˈ Cornelio he^ˈ, ngiiy^ˈ juu^ˈ ha⁻ chih^ˈ hne^ˈ kih^ˈ Simón hi⁻ mi⁻llu^ˈ loo^ˈ jah^ˈ, lä⁻jiih^ˈ ga⁻lla⁻nää^ˈ jee^ˈ ja⁻.

¹⁸Ma^ˈ ga⁻lla⁻nää^ˈ dsa⁻ he^ˈ, ga⁻ngiiy^ˈ juu^ˈ:

—¿Che^ˈ jee^ˈ la⁻ gya^ˈ Simón, hi⁻ tëëyh^ˈ Pee^ˈ? —ga⁻jäyh^ˈ.

¹⁹Gya^ˈ ga^ˈ Pee^ˈ gyuu^{hˈ} jmeey⁻ hu^ˈdsë⁻ ha⁻ lä⁻ la^ˈ he⁻ ga⁻jëë^ˈ ja⁻, mah^ˈ ga⁻jäh^ʔ Jmi⁻lle^ˈ kih^ˈ Dio siiyh^ˈ:

—Jëë^ˈ da^ˈ Pee^ˈ, uu⁻ dsa⁻ ma⁻ya⁻nää^ˈ hnaah⁻ hne⁻. ²⁰Jñaä^ˈ mah^ˈ go⁻jëë⁻. Ta^ˈ jmee⁻ to^ˈ hoh^ʔ, gwa⁻ kyaayh^ˈ. Jnä^ˈ ba^ˈ ma⁻cheen^ˈ dsa⁻ na⁻.

²¹He⁻ja⁻ ga⁻jñaa^ˈ Pee^ˈ ta^ˈ jee^ˈ ma^ˈ tääh^ˈ dsa⁻ hi⁻ ga⁻cheë^ˈ Cornelio he^ˈ mah^ˈ ga⁻siiyh^ˈ:

—Hi⁻j^ˈ jnä^ˈ la⁻ hi⁻ hnaah⁻ hnäh^ʔ.

¿He⁻la^ˈ ma⁻ya⁻nääh^ˈ hnäh^ʔ? — ga⁻jäh^ʔ Pee^ˈ.

²²He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʔ dsa⁻ he^ˈ:

—Ma⁻ya⁻ nøø^ˈ jnääh^ˈ mada^ˈ kih^ˈ Cornelio dsa⁻jøøh^ˈ kyaa^ˈ jnääh^ˈ. Laay^ˈ jaa⁻ juu^ˈ hløø^ˈ hi⁻ lluu^ˈ hi⁻ gah^ˈ Dio, hi^ˈ lä⁻jëë⁻ judiu jwah^ˈ kyaayh^ˈ. Cornelio he^ˈ tëëyh^ˈ hne⁻ gooh^ˈ cha⁻neh^ˈ kiyh^ˈ mah^ˈ nuuy^ˈ juu^ˈ he⁻ kwah^ˈ, lä⁻koø⁻ mada^ˈ nuuyh^ˈ kih^ˈ ángel hi⁻ na⁻jngëë^ˈ.

²³Ja⁻ga^ˈ ga⁻taah⁻ Pee^ˈ dsa⁻ he^ˈ cha⁻neh^ˈ. Jee^ˈ ja⁻ ga⁻jä^ˈ dsa⁻ he^ˈ hwë^ˈ ja⁻.

Ga⁻lloo^ˈ Pee^ˈ kih^ˈ Cornelio

Ma^ˈ ga⁻jnä^ˈ jyoh^ʔ jmi^ˈ ga⁻noo⁻ Pee^ˈ, ngooy^ˈ kyaah^ˈ dsa⁻ he^ˈ hi^ˈ ga⁻nää^ˈ ko⁻llaa^ˈ øøh^ˈ jne^ˈ hi⁻ chaa⁻ Jope kyaayh^ˈ. ²⁴Jyoh^ʔ jmi^ˈ ga^ˈ ga⁻lla⁻nää^ˈ jwii⁻ Cesarea. Ma^ˈ gya^ˈ Cornelio jøø^ˈ kyaah^ˈ lä⁻jëë⁻ ga^ˈ hi⁻ chaa⁻ kyaay^ˈ, hi^ˈ kyaah^ˈ ome⁻ hi⁻ jwayh^ˈ kyaah^ˈ. ²⁵Ma^ˈ ga⁻lloo^ˈ Pee^ˈ ho^ˈhne⁻ kiyh^ˈ, ya⁻hëë^ˈ Cornelio mah^ˈ ga⁻heeyh⁻. Lä⁻chah^ˈ ja⁻ ga⁻juuh^ˈ Cornelio jné^ˈ cha⁻né^ˈ Pee^ˈ, ga⁻jmää^ˈ jøøh^ˈ. ²⁶Pero Pee^ˈ ga⁻chaa⁻ Cornelio ga⁻siiyh^ˈ:

—Noo⁻, ta^ˈ jmee⁻ lä⁻na⁻. Dsa⁻ ba^ˈ hne⁻, dsa⁻ ba^ˈ jnä^ˈ ka⁻läh^ʔ.

²⁷Lä⁻ ma⁻llay^ˈ ja⁻ba^ˈ juu^ˈ ga⁻taayh^ˈ cha⁻neh^ˈ lä⁻jiih^ˈ ga⁻tëëy^ˈ jee^ˈ tääh^ˈ jwëë^ˈ dsa⁻ hi⁻ ga⁻kuh^ˈ jee^ˈ ja⁻.

²⁸Mah^ˈ ga⁻jäh^ʔ Pee^ˈ siiyh^ˈ:

—Ma⁻neh^ˈ ba^ˈ hnäh⁻ kwee⁻, na^ˈhøø^ˈ jwërte la^ˈ kyaa^ˈ jnääh^ˈ dsa⁻ judiu he⁻ dsa⁻tooh^ˈ jnääh^ˈ ko⁻jøh^ˈ kyaah^ˈ hi⁻ sa^ˈ laa^ˈ judiu hi^ˈ ni^ˈ he⁻ dsa⁻tooh^ˈ jnääh^ˈ cha⁻neh^ˈ kiyh^ˈ sa^ˈ le^ˈ. Pero Dio ma⁻mi⁻jnää^ˈ kin^ˈ he⁻ sa^ˈ sah^ʔ ni^ˈ jaa⁻ dsa⁻ ni^ˈ sa^ˈ laay^ˈ wa^ˈ hi⁻ cha⁻ hi⁻. He⁻ja⁻ mo⁻so⁻ jmee⁻ ga^ˈ jnä^ˈ kwaan⁻ he⁻ sah^ʔ dsa⁻ hi⁻ sa^ˈ laa^ˈ judiu. ²⁹He⁻ja⁻ sa^ˈ ga⁻choon^ˈ juu^ˈ ni^ˈ miih⁻, lä⁻ ma^ˈ ga⁻lloo^ˈ juu^ˈ kin^ˈ, chah^ʔ ba^ˈ ma⁻jan⁻. He⁻ja⁻ ngiin^ˈ juu^ˈ kyah^ˈ. ¿He⁻la^ˈ ma⁻teeh^ˈ jnä^ˈ?

³⁰He⁻ja⁻ ga⁻jäh^ʔ Cornelio:

—Na^ˈ ma⁻hya⁻ kye^ˈ jmi^ˈ sa^ˈ ma^ˈ kuh^ˈ ma^ˈ huhn^ˈ, ja⁻ba^ˈ hor⁻ la⁻ ko⁻hi^ˈ hnë⁻ ta^ˈ ga⁻hloo^ˈ gyan^ˈ ngiin^ˈ kin^ˈ kih^ˈ Dio cha⁻neh^ˈ la⁻. Koo⁻ ma^ˈ ga⁻jëën^ˈ jaa⁻ dsa⁻ñuu^{hˈ} kyeh^ˈ

hmĩh̄ jih'gyeh' cha'nēn'. ³¹Hī he' na- ga'jah': "Cornelio, ma-nuu' ba' Dio lā-jē' he' ma-hlēeh' kyaayh', hi' kye' bih' kwaat~ kih' lā-jē' he' ma-kwēeh' hī tā-nee'. ³²Cheē' dsa-ta' Jope mah' wā' jā Simón hī tēēyh~ Pee'. Hī he' gya' cha'neh' kih' he' ba' Simón hī mi-llu' loo-jah', cha'hoo' jmī-nee'. Wa'ra- ja' hī he', hlēeh' hne'", ga'siiyh' jnā'. ³³He-ja- chah' ba' ga'cheen' dsa-na'kyaa' hne'. Hi' llu' ba' ma-jmeeh' ma'neh'. Na' na' lā-jēē' jnāäh' tøøh' jnāäh' jee' la- cha'nē' Dio, mah' nuu' jnāäh' juu' he' ma-hñah~ kih' Dio.

Ga'kwa' Pee' juu' cha'neh' kih' Cornelio

³⁴He-ja- ga'løø' Pee' hlēeh' lā-la-: —Na' ga' ma-lā-ngēen' kwee', ma'ra' ju'dsoo' koō- ba' laa' dsa-cha'nē' Dio. ³⁵Tih' ba' dsē' Dio kih' ga'lā-jēē' hī gayh' hi' kih' hī jmee' he' llu'. ³⁶He- la- na' juu' he' ga'cheē' Dio kih' dsa- Israel. Ju'hmeē' la- he' jmee' hii' tii' kih' dsa- ta-la' kih' Jesucristo hī laa' Dsa-jøøh' kyaā' lā-jēē' dsa-. ³⁷Neh' ba' hnäh' kwee' ha-lā- ga-la' lā-kaa' hwa' Judea, he' ga'løø' ta' Galilea, ma-ngēē' he' ga'hlēeh' Jwaā' kih' he' saa' dsa-jmī. ³⁸Ma-nuuh' ba' hnäh' ha-lā- ga'jmeē' Dio kyaah' Jesús dsa- chaa' Nazaret. Ga'kwēēyh' Jmīlle' Na-jngii', hi' ga'kwēēyh' cha-miih' be'. Hi' lā-kaa' jee' ga'ngēēy' ga'jmeey' he' llu' jmah' hi' ga'lāäy' lā-jēē' hī ma' jēē' wi' kaa~ hi'sa'llu', jēēh' Dio cheh' kyaayh'.

³⁹Jmee' jnāäh' ju'dsoo' kih' lā-jē' he' ga'jmeē' Jesús hwa' Judea hi' jee' jwī Jerusalem. Hī

he' ga'jngiih' dsa- kih', na-taay' dsøh' hma-cru'. ⁴⁰Pero Dio ga'mi' jiiyh' ma' ga'hya- hnē-jmī hi' ga'mi' jnāäy' mah' jēē' dsih' he' ma-lā-jiiyh'. ⁴¹Pero sa' ga'mi' jnāäy' kih' lā-jēē' dsa-. Ma-la' kyaā' jnāäh' hī ga'lleeh' Dio jāā' ba' ga'mi' jnāäy' mah' jmee' jnāäh' ju'dsoo' kiyh', jnāäh' hī ga'kuh' ga'hii' kyaayh' ma-ngēē' ma-lā-jiiyh' jee' kih' hī na'juu'. ⁴²Ja-ga' ga'cheey' jnāäh' kwa' jnāäh' juu' kih' lā-jēē' dsa-. Mah' jmee' jnāäh' dsøo', Jesús he' hī na-hñaa' kih' Dio, laay' jwēē' kih' lā-jēē' dsa- hī jiih' hi' lā-ja- kih' hī na'juu'. ⁴³Ga'lā-jēē' hī ga'ngēē' juu' kih' Dio llo'joo' ga'jmeē' dsøo' kih' Jesús, ga'jäyh', ta-la' kih' bih' dsa-chē' dso'kye' kih' lā-jēē' hī heeh' juu' kiyh'.

Ga'hyoh' dsa- hī sa' laa' judiu Jmīlle' kih' Dio

⁴⁴Hlēeh' ga' Pee' lā-ja- ma' ga'jyoo' Jmīlle' Na-jngii' nē' kih' lā-jēē' dsa- hī ma' tāäh' nuu' jee' ja-. ⁴⁵Lā-jēē' øøh' jne' hī laa' judiu hī ga'lla-nāā' kyaah' Pee' ga'taayh' jēē' dsayh' ma' ga'jēēy' ga'hyoh' dsa- hī sa' laa' judiu Jmīlle' Na-jngii'. ⁴⁶Ga'nuuy' hlēeh' dsa- he' jyoh' juu' hi' ma' jmeey' juuh' kih' Dio. ⁴⁷He-ja- ga'jah' Pee': —¿Hī le' ha' kih' dsa- la- he' saay' jmī, na' he' ma-hyoyh~ Jmīlle' Na-jngii' ja' ba' lā-koō- ma-hñah~ jne'?

⁴⁸He-ja- ga'jmeē' Pee' mada' ga'saay' jmī lā-hih' kih' Jesús Dsa-jøøh' jnān. Ja-ga' ga'chuū' dsa- he' kyaah' Pee' mah' jāy' miih' jmī kyaayh'.

Ga⁺jmeeh⁺ Pee⁺ juu⁺ kih⁺ 00h⁺
jne⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ Jerusalén

11 Ga⁺nuu⁺ apóstole, hi⁻
ga⁺nuu⁺ 00h⁺ jne⁺ hi⁻ ma⁺
tääh⁺ Judea he⁻ ga⁺heeh⁺ lä⁺kye⁻
hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu juu⁺ kih⁺ Dio. ²Ma⁺
jah⁺ Pee⁺ ta⁺ Jerusalén, ko⁻llaa⁺ 00h⁺
jne⁺ ga⁺l00⁺ ti⁻choo⁺ juu⁺ kyaayh⁺,
kih⁺ he⁻ ma⁺ laay⁺ he⁻ jmee⁺ bii⁺ uu⁺
jmi⁻ngo⁺ kih⁺ dsa⁻ñuu⁺. ³Ga⁺jäyh⁺:
—¿He⁻la⁺ ñeeh⁺ na⁺jëeh⁺ dsa⁻ hi⁻
sa⁺ ga⁺wih⁺ jmi⁻ngo⁺ kih⁺ hi⁻ na⁺kuh⁺
kyaayh⁺ ko⁻j0h⁺?

⁴He⁻ja⁻ ga⁺jmeeh⁺ Pee⁺ juu⁺ lä⁺
ma⁺ hu⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺la⁺ kiyh⁺ ta⁺ jee⁺
ñee⁺, ga⁺jäyh⁺:

⁵—Jnä⁺ ma⁺ gyan⁺ jwi⁻ Jope
ngiin⁺ kin⁺ kih⁺ Dio ma⁺ ga⁺hëe⁺
mi⁻nën⁺ ko⁻ he⁻ ga⁺mi⁻jnä⁺ Dio
kin⁺. Ga⁺jëen⁺ ko⁻ he⁻ la⁺ lä⁺koh⁺
ta⁺jmaah⁺ na⁺hñuu⁺ lä⁺jë⁺ kye⁺
sa⁺kiih⁺ ga⁺jyoo⁺ gyuu⁺ lä⁺ ga⁺të⁺
jee⁺ ma⁺ gyan⁺. ⁶Ga⁺jëen⁺ kwee⁻, hi⁻
ga⁺mi⁻kyuun⁺ hi⁻ jah⁺ ma⁺ tääh⁺
neh⁺. Ga⁺jëen⁺ jah⁺ hi⁻ choo⁺ goo⁻
ti⁺, ga⁺jëen⁺ jah⁺ hää⁺ kyaah⁺ jah⁺ hi⁻
sëeh⁺ hñii⁺ hwa⁺ hi⁻ ga⁺jëen⁺ ta⁺jah⁺
hi⁻ hëe⁺ gyuu⁺. ⁷Jee⁺ ja⁻ ga⁺nuun⁺
ko⁻ lle⁺ he⁻ ga⁺hlëeh⁺ gyuu⁺,
ga⁺jäh⁺: “Noo⁻ Pee⁺, jngëeh⁺ jah⁺ na⁺
mah⁺ kuh⁺.” ⁸He⁻ja⁻ ga⁺ngiin⁺ kiyh⁺:
“Jah⁺ ha⁺ Dsa⁻j00h⁺ kyaan⁺. Jëeh⁺, ni⁻
jaa⁻ hi⁻ laa⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻ hi⁻ ni⁻
jaa⁻ hi⁻ sah⁺ sa⁺ ma⁺kuhn⁺ jih⁺koh⁺.”
⁹Koo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺hlëeh⁺ gyuu⁺ jee⁺
ga⁺të⁺ to⁺ jiih⁺: “Kih⁺ hi⁻ ga⁺jmää⁺
Dio na⁺jngëe⁺, ta⁺ jawah⁺ laay⁺ wa⁺ hi⁻
cha⁻ hi⁻.” ¹⁰Hnë⁺ jiih⁺ ga⁺la⁺ lä⁺ja⁺,
ja⁺ga⁺ ga⁺sooh⁺ ka⁻läh⁺ ta⁺jmaah⁺
ja⁺, ngoo⁺ ta⁺ gyuu⁺. ¹¹Lä⁺chah⁺
ja⁺ ga⁺lla⁻nää⁺ uu⁺ dsa⁻ñuu⁺ hi⁻
ya⁺nää⁺ Cesarea, hnaayh⁺ jnä⁺ jee⁺

ma⁺ gyan⁺. ¹²Hi⁻ Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio
ga⁺siih⁺ jnä⁺ jee⁺ ja⁻: “Gwa⁻ ba⁺
hne⁻, ta⁺ jmee⁺ to⁺ hoh⁺”, ga⁺jäyh⁺.
Hi⁻ jñee⁺ 00h⁺ jne⁺ hi⁻ chaa⁻ jee⁺
ja⁻ ga⁺jmee⁺ ko⁻j0h⁺ kyaah⁺ jnä⁺
lä⁺ ga⁺të⁺ cha⁻neh⁺ kih⁺ dsa⁻ñuu⁺
hi⁻ ga⁺tëeh⁺ jnä⁺. ¹³Dsa⁻ñuu⁺ he⁺,
ga⁺jmeeyh⁺ juu⁺ he⁻ ga⁺jëe⁺ jaa⁻
ángel hi⁻ ga⁺noo⁻ cha⁻nëy⁺ cha⁻neh⁺
kiyh⁺. Hi⁻ ga⁺jmeeyh⁺ juu⁺ ha⁻ lä⁺
ga⁺jäh⁺ ángel siiyh⁺: “Chee⁻ dsa⁻
ta⁺ Jope mah⁺ wa⁺ ja⁻ Simón, hi⁻
tëe⁺yh⁺ Pee⁺. ¹⁴Hi⁻ he⁺ kwa⁺ juu⁺
ha⁻ lä⁺ jee⁺ lääh⁺ kyaah⁺ lä⁺jëe⁺ hi⁻
chaa⁻ kyah⁺”, ga⁺jäh⁺ ángel siiyh⁺.
¹⁵Lä⁺ ma⁺ ga⁺l00n⁺ hlëeh⁺ dsa⁻ he⁺,
ga⁺jyoo⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ në⁺ kih⁺
lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻, lä⁺koh⁺ ga⁺jyoo⁺
në⁺ jnä⁺ lä⁺ ma⁺ to⁻në⁺. ¹⁶Ja⁻ga⁺
ga⁺lä⁺dsooh⁺ dsën⁺ lä⁺ko⁻ ga⁺jäh⁺
Jesús jää⁺: “Ma⁺ra⁺ ju⁻dsoo⁺, Jwaa⁻
ga⁺chaay⁺ dsa⁻ jmi⁻ kyaah⁺ jmi⁻ ba⁺,
pero hnäh⁺ saah⁺ hnäh⁺ jmi⁻ kyaah⁺
Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺.” ¹⁷Cher⁺mah⁺
Dio ga⁺kwëeh⁺ dsa⁻ he⁺, ja⁻ba⁺ he⁻
ga⁺kwëe⁺yh⁺ jne⁺ lä⁺ ma⁺ ga⁺heeh⁺ jne⁺
Jesús Dsa⁻j00h⁺ jnä⁺, ¿hee⁻ laa⁺ jnä⁺
mah⁺ jwiin⁺ Dio: “Ta⁺ kwëeh⁺ hi⁻
na⁻”?

¹⁸Ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁻ he⁺ juu⁺ kih⁺
Pee⁺ ga⁺taayh⁺ ti⁺ ba⁺, ga⁺jmeey⁺
juuh⁺ kih⁺ Dio, ga⁺jäyh⁺:

—Na⁺ ga⁺ ma⁺ na⁺ jwë⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺
laa⁺ judiu mah⁺ dsa⁻jee⁺yh⁺ kyaah⁺
Dio hi⁻ jmee⁺ chaa⁻ dsa⁻.

Ga⁺lä⁺jwëe⁺ 00h⁺ jne⁺ jee⁺
jwi⁻ Antioquía

¹⁹Lä⁺ ma⁺ ga⁺jngiih⁺ dsa⁻ kih⁺
Esteban, ga⁺l00⁺ dsa⁻ jmee⁺ 00h⁺
jne⁺. He⁻ja⁻ ga⁺hwëe⁺y⁺ jee⁺ jwi⁻
Jerusalén, ga⁺sa⁺ ga⁺jñee⁺ ga⁺näy⁺
ta⁺ jee⁺ jyoh⁺. Ga⁺näy⁺ ta⁺ Fenicia,

ta⁺ Chipre, ta⁺ Antioquía. Dsa⁻ judiu he⁺ ga⁻näy⁺ kway⁺ juu⁺ kih⁺ Dio lä⁻kaa⁻ jee⁺ tääh⁺ ma⁻la⁻ dsa⁻goo⁺ bih⁺. ²⁰Pero jee⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁻hwëë⁻ he⁺, ma⁻ tääh⁺ ko⁻lla⁻ hi⁻ chaa⁻ Chipre hi⁺ ma⁻ tääh⁺ hi⁻ chaa⁻ Cirene. Ma⁻ ga⁻lla⁻nää⁺ hi⁻ he⁺ jwi⁻ Antioquía ga⁻kway⁺ ju⁻hmëë⁺ kih⁺ Jesús lä⁻kye⁻ kih⁺ hi⁻ sa⁻ laa⁺ judiu. ²¹Peer⁺ cha⁻miih⁻ be⁺ ga⁻kwa⁺ Dio kiyh⁺, he⁻ja⁻ jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻ngëë⁺ hñii⁺ kih⁺ Jesús jwi⁻ Antioquía.

²²Ga⁻tëëh⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ Jerusalén juu⁺ ja⁻. He⁻ja⁻ ga⁻cheey⁺ Bernabé, ngooy⁺ ta⁻ jwi⁻ Antioquía. ²³Ma⁻ ga⁻lloo⁺ Bernabé jee⁺ ja⁻, ga⁻jëëy⁺ he⁻ ga⁻mi⁻jää⁺ Dio cha⁻miih⁻ dsa⁻ he⁺, he⁻ja⁻ ga⁻tih⁺ dsëy⁺. Hi⁺ ga⁻kwëëyh⁺ nuuh⁺ mah⁺ dsa⁻taayh⁻ mi⁻teyh⁺ lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsëy⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺. ²⁴Bernabé he⁺ ma⁻llu⁺ dsëy⁺ hi⁺ ma⁻dsoo⁺ dsëy⁺ cha⁻miih⁻ ka⁻läh⁺ hi⁺ ma⁻kyey⁻ cha⁻miih⁻ be⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺. Ma⁻ ga⁻jëë⁺ dsa⁻ ha⁻ lä⁻ jmeey⁺, he⁻ja⁻ jwëë⁻ dsa⁻ ga⁻heeh⁻ juu⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺.

²⁵Ma⁻ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ya⁻hëë⁺ Bernabé ngoo⁺ ta⁻ Tarso na⁻hnäy⁻ Saulo. Ma⁻ ga⁻jnäy⁻ Saulo, ga⁻jääy⁺ ta⁻ Antioquía. ²⁶Jee⁺ ja⁻ ga⁻taayh⁻ koo⁻ ñe⁻ jmi⁻ kyaah⁺ øøh⁺ jne⁺ he⁺ mah⁺ ga⁻mi⁻tëëy⁻ jwëë⁻ dsa⁻. Jee⁺ jwi⁻ Antioquía ja⁻, jee⁺ ja⁻ to⁻ñe⁻ ga⁻mi⁻cheey⁻ øøh⁺ jne⁺ cristiano, he⁻ hnøø⁺ jäh⁺ Cristo mäh⁺.

²⁷Jmi⁻ ja⁻ ga⁻hwëë⁻ ko⁻lla⁻ hi⁻ ga⁻ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio hi⁻ ma⁻ tääh⁺ Jerusalén, na⁻näy⁺ ta⁻ jee⁺ jwi⁻ Antioquía. ²⁸Jaa⁻ dsa⁻ he⁺ hi⁻ chee⁻ Agabo, ga⁻nooy⁻ ga⁻hlëëyh⁻ lä⁻koo⁻ jäh⁺ Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio, ga⁻jäyh⁺ ja⁻ koo⁻ hoo⁻ lä⁻kaa⁻ jmi⁻gyuu⁺. Hi⁺

ga⁻lä⁻te⁺ ba⁺ lä⁻koo⁻ ga⁻jäh⁺ Agabo, lä⁺ ma⁻ laa⁺ Claudio rey to⁻ñe⁻.

²⁹He⁻ja⁻ ga⁻taah⁻ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ tääh⁺ Antioquía juu⁺ kwee⁻ he⁻ cheey⁺ miih⁻ kuu⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ tääh⁺ ta⁻ Judea, ha⁻ koo⁻ te⁺ tää⁺ kwa⁺ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻. ³⁰Lä⁻ja⁻ ga⁻jmeey⁺ hi⁺ ga⁻tooyh⁻ goo⁻ Bernabé kuu⁺ ja⁻ kyaah⁺ Saulo mah⁺ na⁻ngëëy⁺ kih⁺ hi⁻ ma⁻ laa⁺ dsa⁻gyuu⁺ kya⁺ gwah⁺ hwa⁺ Judea ja⁻.

Ga⁻jngëëyh⁺ Jacobo hi⁺
ga⁻taayh⁻ Pee⁺ neh⁺ñe⁺

12 Ja⁻ba⁻ jii⁻ ja⁻, ga⁻jmeey⁺ rey Herode mada⁺ he⁻ ga⁻jmeeyh⁺ ko⁻lla⁻ øøh⁺ jne⁺. ²Ga⁻jngëëyh⁺ Jacobo øøh⁺ Jwaa⁻ kyaah⁺ ñe⁻tuuh⁺. ³Ma⁻ ga⁻nuu⁻ rey he⁺ he⁻ ga⁻tih⁺ dsë⁺ dsa⁻ judiu he⁻ ga⁻juu⁺ Jacobo, he⁻ja⁻ ga⁻jmeey⁺ mada⁺ wa⁻ jaa⁺ Pee⁺ ka⁻läh⁺. He⁻ja⁻ ga⁻la⁺ ma⁻ tē⁻ jmi⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ he⁻ñiih⁻ he⁻ sa⁻ kyaah⁺ levadura. ⁴Ma⁻ ga⁻jaa⁺ Pee⁺, ga⁻taah⁻ dsih⁺ neh⁺ñe⁺. Ga⁻taayh⁻ ja⁻goo⁻ kye⁺ nää⁺ hløø⁺ hi⁻ ma⁻ jää⁺ ma⁻ kyeë⁺ lä⁻koo⁻ nää⁺ hi⁻ ga⁻hää⁺ Pee⁺. Herode ma⁻ jmeey⁺ hu⁻dsë⁻ ma⁻ mi⁻jnäy⁻ kih⁺ dsa⁺ ga⁻ma⁻goh⁻ jmi⁻ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ judiu borrego mäh⁺. ⁵Ga⁻jä⁺ ba⁻ Pee⁺ neh⁺ñe⁺ pero ta⁻ko⁻jiih⁺ ma⁻ hääy⁺ neh⁺ñe⁺ ni⁺ jaa⁺ øøh⁺ jne⁺ sa⁻ ga⁻tuy⁺ he⁻ ma⁻ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio kwaat⁻ kih⁺ Pee⁺.

Dio ga⁻llëë⁻ Pee⁺ neh⁺ñe⁺

⁶La⁺ kwaat⁻ ma⁻ mi⁻jnäy⁻ Herode kih⁺ dsa⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻jnä⁺. Pero ja⁻ba⁻ hwë⁺ ja⁻, ma⁻ na⁻ kya⁺ Pee⁺ na⁻hñuu⁻ kyaah⁺ to⁺ caden⁻ ja⁻ ba⁻ jee⁺ kih⁺ uu⁺ hløø⁺ hi⁻ ma⁻ na⁻hñuu⁻ kyaayh⁺. Hi⁺ ma⁻ tääh⁺ ga⁻jñah⁺ hløø⁺ hi⁻

ma' hoo' hoo' neh' ñe' ja'. ⁷Ni' sa' ga'lä'liih' ga' hløø' he', ma' ga'lloo' jaa' ángel kya' Dio, hi' lä' ga'dsa' neh' ñe' ga'lä'jnä' je'. Lä'chah' ja' ga'chaay' Pee', ga'siiyh'.

—Noo' na'koh'.

Lä'chah' ja' ga'sa' ga'hla' caden' he' ma' na'hñu' gooy'. ⁸Hi' ga'jäh' ángel:

—Kye'h' hmiih' kyah', hee' loo' kyah'.

Lä'ja' ga'jme' Pee', mah' ga'siiyh' ka'läh':

—Bää' hmiih' kyah' mah' man' ga'juh'.

⁹Hi' ya'hë' ángel, kaah' lle' Pee'. Sa' ñey' che' dsoo' he' jme' ángel, he' kē' bih' laay'. ¹⁰Ga'ngëy' jee' ma' tääh' koo' nää' hløø', hi' lä'ja' jee' ga'tē' to' nää' hløø', ja'ga' ga'tëy' ho'haah' he' la' kyaah' ñe' jee' hwë' dsa' ta' cha'jwē'. Hñii' ba' haah' ja' ga'na'. Ga'hwëy', hi' ga'kwayh' koo' jwē', jee' ja' ga'bi' ángel kih' Pee'. ¹¹Ja' ga'ga'lä'liih' Pee', ga'jmeey' hu' dsē':

—Dsoo' ba' ma'che' Dio ángel kya' hi' ma'lää' jnä' kih' Herode hi' ma'lääy' jnä' kih' lä'jē' he' ma' hnøø' dsa'goon' he' ma'jme' kin'.

¹²Ma' ga'lä'liiyh' he' ma'na'laay', lä'chah' ja' ngaayh' ta' kih' María choo' Jwa', he' ba' hi' tēy' Marcos, jee' ma' tääh' jwë' hi' ngi' kih' Dio. ¹³Ma' ga'lloo' Pee' ho'haah' jee' dsa'taah' dsa', ga'tëy'. Lä'koo' ma' ga'nuu' jaa' chih-mē' hi' che' Rode tēy', mah' ngooy' na'jēy'.

¹⁴Lä'chah' ja' ga'lä'kyuuyh' lle' kih' Pee' hi' ma' tē'. Peer' ga'nøh' dsēy'. Ni' sa' ga'näy' ho'haah' ja', ngaayh' ko'chih' na'jmeeyh' juu' kih' hi' ma' tääh' cha'neh' ja', ga'jäh':

—Hii' Pee' cheh' ho'haah'.

¹⁵He'ja' ga'jäh' hi' ma' tääh' jee' ja', siiyh' chih-mē' he':

—He' ngaah' ba' hne' na'.

Pero chih-mē' he' sa' tää' sa' jaay', ma' jäh':

—Hi' he' na'.

He'ja' ga'jäh' dsa' he':

—Ángel kya' Pee' ba' na'.

¹⁶Lä' ma'cheh' ja'ba' Pee' ho'haah' ja', tēy'. Ja'ga' ga'näy' ho'haah' ja', ga'jēy' Pee'. Ga'taayh' jē' dsayh'. ¹⁷He'ja' ga'jme' Pee' lii' kyaah' gooy', mah' sa' tooyh' miih'. Ga'jmeeyh' juu' ha' lä' ga'jme' Dio he' ya'hëy' neh' ñe', hi' ga'jäh':

—Go'jme' juu' la' kih' Jacobo hi' kih' lä'jē' øøh' jne'.

Ja'ga' ya'hëy' ngooy' ta' jee' jyoh'.

¹⁸Ma' ga'jnä' jyoh' jmi', Peer' ga'tē' ga'jē' hløø' he' kyaah' dsa'kyaayh', kih' he' sa' ga'jēy' ha' lä' ya'hë' Pee' jee' ja'. ¹⁹He'ja' ga'jme' Herode mada' he' na'hñäy' Pee' ka'läh'. Ma' sa' ga'jnäy' ga'lla'kyaay' hløø' he' jmi'. Lä'ji' ga'jmeey' mada' he' ga'jngëy' hløø' he'. Ja'ga' ya'hëy' hwa' Judea, ngooy' na'gyay' ta' Cesarea.

Ga'juu' Herode

²⁰Pero ma' cha' hñii' kih' Herode kyaah' dsa' cha' Tiro hi' kyaah' hi' cha' Sidón ka'läh'. Dsa' hi' ma' cha' jee' ja' sa' ma' hnøø' hñii'. Jēh' ma' ga'näy' lay' løø' ta' jwi' kih' Herode. He'ja' na'näy' na'llay' juu' kyaah' Herode. Pero to'ne' da', ga'taayh' juu' kwee' kyaah' Blasto, hi' kye' ta' juuh' kyaah' rey Herode, mah' hñii' bih' llay' juu'

kyaah' Herode. ²¹He-jā- ga-tøø¹
rey he' jmi' he- ya-nää' dsa-. Ma'
ga-lloo' jmi' ja-, ga-lla-nää' dsa- he'
hi- ga-kēh- rey hmi' he- kēy- ma'
llay' ta' mah' na'gyay- nē-ta' kiyh',
ga-kway' juu'. ²²Ma' ga-nuu' dsa-
he' juu' kiyh' ja-, ga-tooyh' cha-mi' h-
mi' h-, ga-jäyh':

—Ja- he' dsa-nūh- na- hlēeh',
Dio ba' na- hlēeh'.

²³Lä-cha' ja-, ja-jaa- ángel
kya' Dio, ga-jmeey' dsoo' kih' rey
Herode, kih' he- sa- ga-jmeey' juu'
kih' Dio. He-jā- ga-kaay' jah' lä-jiih'
ga-juuy'.

²⁴Pero ga-nää' ba' øøh' jne'
kway- juu' kih' Dsa-jøøh' jnän' hi-
cha-ga-mi' h- ngoo' dsa-lä-jwēē' hi-
heeh' juu' ja-.

²⁵Ma' ga-hñaa- ta' he- na-hñaa'
Bernabé kyaah' Saulo, ga-hwēēy-
Jerusalén, ga-lla-näy' ka-läh'
Antioquía jäy- Jwaa- hi- tēy-
Marcos.

Ga-hñay' Bernabé kyaah' Saulo
mah' dsa-näy' dsa-kway' ju'hmēē'

13 Jee' kih' øøh' jne' hi- ma'
tääh' Antioquía ja-, ma'
tääh' hi- ma' ngēē- juu' kih' Dio hi-
ma' tääh' ta-jwoh'. Hi- he' Bernabé,
hi- Simón hi- ma' tēy- Läh-, Lucio
hi- ma' cha- Cirene, Manaén hi-
ga-kwaa' kwee- kyaah' Herode hi-
ma' laa' lle'moh' hwa' Galilea, hi-
Saulo ka-läh'. ²Ta'ko-jiih' ma' tääh'
øøh' jne' he' sa- kuh-hiyh-, hnaayh-
Dio lä-kaa- tuh-dsēy', ga-hlēeh'
Jmi' lle' Na-jngii' kyaayh', ga-siiyh':

—Hñaa- Bernabé kyaah' Saulo
mah' jmeey' ta' he- kwēēh' jnih'.

³Ma' ngēē- ma-ngiiy' kih' Dio sa-
ga-kuh- ga-hiyh', ja- ga- ga-kyey-

gooy- nē' kih' Bernabé kyaah' Saulo.
Hi- ma-dsaa' he- ja-, ga-hiyh' juu'
kyaah' dsa-kyayh'.

Ngoo' Bernabé kyaah'
Saulo ta- Chipre

⁴Ngoo' Bernabé kyaah' Saulo ta-
hwa' Seleucia lä-hih' kih' Jmi' lle'
Na-jngii'. Ma' ga-lla-näy' Seleucia,
ga-taayh- neh- barco, ga-näy' ta-
hwa' he- chee- Chipre. ⁵Ma' ga-tēy'
jwi- Salamina, ga-taayh- neh-
gwah- kih' judiu he- tøø' jee' jwi-
ja-, mah' ga-kway' juu' kih' Dio. Hi-
ma' jäy- Jwaa- hi- ma' kwa- be'
kiyh'.

⁶Ga-ngēēy' lä- ga-dsa' hwa'
Chipre he- hä' jee' jmi- neeh-,
lä-jiih' ga-lla-näy' jee' jwi- Pafos.
Jee' ja- ga-jee' jaa- judiu hi- tēē-
ji-nah', hi- ma' chee- Barjesús. Ma'
jmäy- hñiy' lä-koh' jaa- hi- ngēē-
juu' kih' Dio. ⁷Dsa- tēē- he' ma'
jwayh' kyaah' lle'moh' hi- ma' chee-
Sergio Paulo, hi- kyūh- cha-mi' h-
He-jā- lle'moh' he' ga-jmeey' mada-
he- na-kyay' Bernabé kyaah' Saulo,
kih' he- ga-lä-hyoh- dsēy' nuuy'
juu' kih' Dio. ⁸Pero dsa- tēē- he',
hi- tēy- Elima kyaah' juu' griego,
hi- he' na-, ma' ha- kih' Bernabé
kyaah' Saulo. Jēēh', sa- ma' hnøøy'
he- ma' heeh- lle'moh' he' juu' kih'
Dio. ⁹He-jā- ga-hlēeh' Saulo, he' ba'
hi- chee- Paa'. Ga-hlēy' kyaah'
cha-mi' h- be' kih' Jmi' lle' Na-jngii'
hi- ga-jēy' koo- hweh- nē' dsa- tēē-
he'. ¹⁰Mah' ga-jäyh':

—He- ba' che- ta-juuh' hne-, Peer-
hlēeh' hne-, joo' hi-sa-llu'. ¿He-la'
hnooh- la-dsēh- kih' lä-jē- he-
llu'? ¿Lih' ba' laa- he- hah- kih'
jwē- llu' kih' Dsa-jøøh' jnän'? ¹¹Na'

heeh¹ Dio hne⁻ wii^ʔ. Jā¹ tuu^ʔ mi⁻nēh^ʔ. Mo⁻so⁺ jēeh¹ jmēē¹ hyoo⁻ miih⁻ jmi^ʔ —ga⁻jāh^ʔ Paa^ʔ.

Lā⁻chah^ʔ jā⁻ ga⁻lōō⁻ mi⁻nēy^ʔ mah¹ ga⁻jāy^ʔ tuu^ʔ. Lā⁻ku^ʔ lā⁻jii¹ kiyh¹ ma^ʔ hnaayh⁻ jāa⁻ hi⁻ ma^ʔ jāāy^ʔ, kih¹ he⁻ mo⁻so⁺ ga⁻lā⁻jnā^ʔ mi⁻nēy^ʔ. ¹²Ma⁻ ga⁻jēē¹ lle⁻moh^ʔ he^ʔ he⁻ ga⁻lā¹ lā⁻jā⁻, ga⁻heeyh⁻ kih¹ Jesús. Peer⁻ ga⁻lā⁻dsaa⁻ dsēy¹ ma^ʔ ga⁻nuuy^ʔ juu¹ kih¹ Jesús.

Nēē^ʔ Paa^ʔ kyaah^ʔ Bernabé Antioquía he⁻ na⁻heē⁻ hwa¹ Pisidia

¹³Jā⁻ga⁻ ya⁻hēē¹ Paa^ʔ jwii⁻ Pafō jā⁻ kyaayh⁻ dsa⁻kyaayh⁻, ga⁻nāāy¹ ta⁻ Perge, jwii⁻ he⁻ na⁻heē⁻ Panfilia. Pero Jwaa⁻ ga⁻bee¹ dsa⁻kyaayh⁻ mah¹ ngaayh⁻ ta⁻ Jerusalén.

¹⁴Ga⁻ngēē^ʔ Paa^ʔ kyaah^ʔ Bernabé jwii⁻ Perge, ga⁻lla⁻nāāy¹ ta⁻ jyoh^ʔ Antioquía he⁻ nōō^ʔ hwa¹ Pisidia. Ma⁻ ga⁻tē^ʔ jmi^ʔ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsē¹, ngoo^ʔ Paa^ʔ kyaah^ʔ Bernabé gwah⁻ kih¹ dsa⁻ judiu mah¹ ga⁻taayh⁻ jee^ʔ jā⁻.

¹⁵Ma⁻ngēē^ʔ ma⁻hē^ʔ jāa⁻ dsa⁻ miih⁻ he⁻ na⁻si⁻ nē^ʔ ley kih¹ Moisé hi⁻ ga⁻hēy^ʔ miih⁻ he⁻ ga⁻si⁻ hi⁻ ga⁻ngēē¹ juu¹ kih¹ Dio, jā⁻ga⁻ ga⁻jāh^ʔ dsa⁻kaah⁻ hi⁻ ma^ʔ hā^ʔ goo⁻ gwah⁻ jā⁻:

—Cher¹ mah¹ cha⁻ miih⁻ he⁻ jwah¹ hnāh^ʔ dsa⁻nūh⁻ ōōhn¹, hlēēh⁻ jnāāh⁻ miih⁻ he⁻ jmee¹ llu⁻ kyaa⁻ jnāāh⁻ —ga⁻jāy^ʔ.

¹⁶He jā⁻ ga⁻noo⁻ Paa^ʔ, ga⁻jmeey⁻ lii⁻ kyaah⁻ gooy⁻ mah¹ wa^ʔ dsa⁻taayh⁻ ti^ʔ. Ga⁻jāy^ʔ:

—Nuu⁻ da⁻ hnāh⁻ dsa⁻ Israel hi⁻ lā⁻jēē⁺ ga⁻ hnāh⁻ hi⁻ gah⁻ Dio. ¹⁷Dio kyaa⁻ jnāāh⁻ dsa⁻ Israel, ga⁻lleeh⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaa⁻ jnāāh⁻ mah¹ leey⁻ dsa⁻ kyaay⁻ hi⁻ ngoo⁻ ba⁻ mi⁻jāāy⁻ lā⁻jiih⁻ ga⁻tē^ʔ koo⁻ jwii⁻

jūuh⁻ lā⁻ ma⁻ tāāy⁻ hwa¹ Egipto ma⁻ke⁻ laay⁻ dsa⁻ jñah⁻ kih¹ hwa¹ jā⁻. Ma⁻ngēē^ʔ he⁻ jā⁻, kyaah⁻ cha⁻miih⁻ be⁻ ga⁻hwēē⁻ Dio dsa⁻ he⁻ hwa¹ jā⁻, mah¹ ga⁻lla⁻nāāy⁻ hwa¹ kiyh¹.

¹⁸Ta⁻kō⁻jiih⁻ ga⁻taah⁻ dsa⁻ he⁻ tō⁻loo⁻ ji⁻ne⁻ jee⁻ la⁻ hwa¹ kii⁻, ga⁻lā⁻be⁻ dsē⁻ Dio kyaayh⁻ kih¹ lā⁻jē⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ma⁻ jmeey⁻. ¹⁹Ma⁻ngēē^ʔ he⁻ jā⁻, ga⁻heē⁻ Dio gyii⁻ nāā⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tāāh⁻ hwa¹ he⁻ cheē⁻ Canaán. Hwa¹ kih¹ dsa⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁻ Dio heē⁻ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaa⁻ jnāāh⁻.

²⁰Ma⁻ ga⁻lla⁻nāāy⁻ hwa¹ Canaán jā⁻, ga⁻hñaa⁻ Dio hi⁻ ga⁻ka⁻ nē⁻ kih¹ dsa⁻ he⁻, lā⁻jiih⁻ ga⁻lloo⁻ jmi^ʔ ga⁻hñaa⁻ Samuel hi⁻ ga⁻ngēē⁻ juu¹ kiyh¹. Lā⁻jā⁻ ga⁻jmeē⁻ Dio kyaayh⁻ lā⁻jiih⁻ ga⁻tē^ʔ kye⁻ hñaa⁻loo⁻ na⁻dsē⁻ tō⁻lo⁻gya⁻ ji⁻ne⁻. ²¹Jii⁻ kih¹ Samuel, dsa⁻ Israel ga⁻ngēēy⁻ jāa⁻ hi⁻ lee⁻ rey kyaay⁻. He jā⁻ ga⁻hñaa⁻ Dio Saúl, hi⁻ ga⁻laa⁻ rey tō⁻loo⁻ ji⁻ne⁻. Jmi^ʔ Saúl he⁻ ma⁻ cheē⁻ Cis, hi⁻ ma⁻ laa⁻ sa⁻ju⁻ kih¹ Benjamín. ²²Ma⁻ngēē^ʔ he⁻ jā⁻, Dio ga⁻lleē⁻ Saúl mah¹ ga⁻llaay⁻ David hi⁻ ga⁻koo⁻ nē⁻ kiyh¹. Ga⁻jmeē⁻ Dio ju⁻dsoo⁻ kih¹ David, ga⁻jāy^ʔ:

“Ma⁻jēēn⁻ David joo⁻ Isaí. Kih¹ hi⁻ he⁻ ba⁻ ma⁻tih⁻ dsēn⁻, jēēh⁻ hi⁻ he⁻ jmee⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ hnoon⁻.” ²³Hi⁻ jee⁻ kih¹ jāa⁻ jee⁻ lā⁻jēē⁻ sa⁻ju⁻ kih¹ David he⁻, ga⁻lā⁻chaa⁻ Jesús, hi⁻ ga⁻cheē⁻ Dio mah¹ lāāy⁻ dsa⁻ Israel lā⁻koo⁻ ga⁻jāy^ʔ jāā⁻. ²⁴Jāā⁻ jā⁻ga⁻ jā⁻ Jesús, ma⁻ kwa⁻ Jwaa⁻ juu¹ kih¹ lā⁻jēē⁻ dsa⁻ Israel. Ga⁻hlēēy⁻ dsa⁻ mah¹ dsa⁻jēey⁻ kyaah⁻ Dio hi⁻ he⁻ saay⁻ jmi^ʔ. ²⁵Hi⁻ lā⁻koh⁻ ma⁻ jēē⁻ Jwaa⁻ ngoo⁻ dsa⁻hñaa⁻ ta⁻ kiyh¹, ga⁻jāy^ʔ: “¿Hi⁻ jnā⁻ laah⁻ hnāh⁻? Jā⁻ he⁻ jnā⁻ hi⁻ nōō⁻ juu¹ jā⁻ lā⁻koo⁻ jmeeh⁻ hnāh⁻ hu⁻dsē⁻. Hi⁻ jā⁻ kēē⁻ kin⁻, sa⁻

tē⁺dsēēn⁺ chiihn⁺ mah⁺ llen⁺ loo⁺ he⁻ hä⁺ tiy⁺”, ga⁺jäh⁺ Jwaa⁺.

²⁶Ngoo⁺ ba⁺ Paa⁺ hlēēh⁺, ma⁺ jäh⁺:

—Hnäh⁺ dsa⁻goon⁻ hī⁻ laa⁺ sa⁺ ju⁻ kih⁺ Abraham, kyaah⁺ lä⁺jēē⁺ ga⁺ hnäh⁺ hī⁻ gah⁺ Dio, jnä⁺ jne⁺ ba⁺ ga⁺cheē⁺ Dio juu⁺ la⁻ mah⁺ lää⁺ jne⁺. ²⁷Pero dsa⁻ hī⁻ ma⁺ tääh⁺ Jerusalén, kyaah⁺ dsa⁻ta⁺ kyaay⁺ sa⁺ ga⁺lä⁺kyuuy⁺ Jesús. Ni⁺ kih⁺ hī⁻ ga⁺ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio llo⁺ joo⁺ sa⁺ ga⁺lä⁺ngēē⁺, ma⁺ke⁺ ma⁺ hē⁻ dsa⁻ he⁺ juu⁺ ja⁻ lä⁺jē⁺ jmi⁺ he⁻ tee⁺h dsa⁻ dsē⁺. Heh⁺ lä⁺koh⁺ ma⁺ jäh⁺ he⁻ jmee⁺ bi⁺ juu⁺ Jesús, ga⁺lä⁺te⁺ lä⁺jē⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ hēy⁻ ja⁻. ²⁸Pero sa⁺ ga⁺jnøøy⁺ he⁻ kyaah⁺ ma⁺ bääy⁺h Jesús mah⁺ lä⁺jwē⁺ ja⁻ ma⁺ jngiiy⁺h kih⁺, he⁻ja⁻ ga⁺ngiiy⁺ kih⁺ Pilato mah⁺ wa⁺ jmeey⁺ hih⁺ he⁻ juuy⁺. ²⁹Ma⁺ ga⁺lä⁺te⁺ lä⁺jē⁺ go⁻te⁺ lä⁺koo⁻ na⁻sii⁻ kiyh⁺ jää⁺, ja⁻ga⁺ ga⁺jnaä⁺ dsih⁺ dsø⁺h hma⁻cru⁻ mah⁺ na⁻haay⁺. ³⁰Pero Dio ga⁺mi⁺jiiy⁺h jee⁺ kih⁺ hī⁻ na⁻juu⁺. ³¹Hi⁺ cha⁻miih⁻ jiih⁻ ga⁺lä⁺jnääy⁺ jee⁺ kih⁺ hī⁻ na⁻nää⁺ kyaay⁺h Jerusalén, lä⁺ ma⁺ tääy⁺h Galilea. Hī⁻ he⁺ na⁻ hī⁻ jmee⁺ ju⁺dsø⁺ kih⁺ lä⁺jēē⁺ dsa⁻ jmi⁺ na⁺.

³²Ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ kwa⁻ jnääh⁺ ju⁺hmēē⁺ la⁻, ja⁻ba⁺ juu⁺ he⁻ ga⁺bääh⁻ Dio hñii⁺ kyaah⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaä⁺ jnääh⁺. ³³He⁻ ga⁺mi⁺jiiy⁺h Jesús, ga⁺mi⁺te⁺ Dio juu⁺ kih⁺ jee⁺ kyaä⁺ jnääh⁺, hī⁻ laa⁺ sa⁺ ju⁻ kih⁺ Abraham. Lä⁺ja⁻ ga⁺lä⁺te⁺ lä⁺koo⁻ na⁻sii⁻ salmo hwēh⁺ to⁺: “Hne⁻ laah⁺ gyuuh⁺ kyaan⁺, na⁺ ma⁻laan⁺ Tää⁺ kyaah⁺”, ga⁺jäh⁺ Dio. ³⁴Kyaah⁺ he⁻ ga⁺mi⁺jiiy⁺h Jesús jee⁺ kih⁺ hī⁻ ma⁻na⁻juu⁺ mah⁺ mo⁺so⁺ juu⁺ gyih⁺ jiih⁺koh⁺, lä⁺ja⁻ ga⁺lä⁺te⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻na⁻sii⁻ lä⁺la⁺: “Mi⁺te⁺ ba⁺ jnä⁺”

lä⁺jē⁺ he⁻ ga⁺jwiin⁺ David”, ga⁺jäh⁺ Dio. ³⁵Hi⁺ ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ lle⁺ ka⁻läh⁺ nē⁺ salmo: “Sa⁺ kwah⁺ jwē⁺ jyah⁺ jmi⁺ngo⁺ kih⁺ hī⁻ na⁻jngēē⁺ kyaah⁺”, ga⁺jäh⁺ David.

³⁶Ga⁺mi⁺te⁺ ba⁺ David lä⁺koh⁺ ga⁺lä⁺hyoh⁺ dsē⁺ Dio lä⁺ ma⁺ kyey⁻ nē⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaay⁺. Hi⁺ ma⁺ ga⁺juuy⁺ na⁻haa⁺ dsih⁺ koo⁺ jee⁺ na⁻haa⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaay⁺. Hi⁺ ga⁺jngaah⁻ ba⁺ jmi⁺ngo⁺ kiyh⁺. ³⁷Pero hii⁺ hī⁻ ga⁺lä⁺jiih⁺ he⁺, sa⁺ ga⁺jngaah⁻ jmi⁺ngo⁺ kiyh⁺.

³⁸He⁻ja⁻ hnøø⁺ lä⁺ngēēh⁺ hnäh⁺ øøhn⁺, ta⁻la⁻ kih⁺ Jesús hī⁻ hlēēhn⁺ kih⁺ la⁻dsa⁻chē⁻ dso⁺kye⁻ jnän⁻.

³⁹Lä⁺jēē⁺ hī⁻ dsoo⁺ dsē⁺ kih⁺ Jesús, hī⁻ he⁺ ba⁺ hwēē⁺ lluu⁺, lääy⁺ kih⁺ lä⁺jē⁺ he⁻ ma⁺ hlääy⁺h cha⁻nē⁻ ley kih⁺ Moisé. Jēēh⁺ sa⁺ hwēē⁺ jne⁺ lluu⁺ cha⁻nē⁻ Dio kyaah⁺ he⁻ høø⁺ jne⁺ ley ja⁻. ⁴⁰Leeh⁻ hnäh⁺, mah⁺ sa⁺ jä⁻ nē⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺jäh⁺ hī⁻ ga⁺ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio:

⁴¹Jēē⁺ da⁺ hnäh⁺, dsa⁻ hī⁻ mi⁻kwah⁺ juu⁺ kin⁺, wa⁺ lä⁻dsaa⁻ hoh⁺ hnäh⁺, wa⁺ heeh⁺ hnäh⁺ go⁻te⁺.

Jēēh⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ jmeen⁺ koo⁻ he⁻ jmee⁺ dsaa⁻ hoh⁺ hnäh⁺.

Ni⁺ lä⁺ja⁻ sa⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ dsoo⁺ ma⁺ke⁺ hī⁻ ga⁺ga⁺jmeeh⁺ juu⁺ kyah⁺ hnäh⁺, ga⁺jäh⁺ Dio.

⁴²Lä⁺ ma⁺ ya⁺hēē⁺ Paa⁺ kyaah⁺ Bernabé neh⁺ gwah⁺ kih⁺ dsa⁻ judiu, ga⁺chuuy⁺ dsa⁻ hī⁻ sa⁺ laa⁺ judiu kyaay⁺h:

—Ja⁻ ya⁻nääh⁺ hnäh⁺ ka⁻läh⁺ jyoh⁺ jmi⁺ he⁻ tee⁺h dsa⁻ dsē⁺ mah⁺ kwah⁺ hnäh⁺ ka⁻läh⁺ juu⁺ na⁻ kyaä⁺ jnääh⁺.

⁴³Ma⁺ ga⁺hwēēy⁺ neh⁺ gwah⁺ ja⁻, jwēē⁺ dsa⁻ judiu hi⁺ lä⁺kye⁻

hi- sa- laa- judiu hi- ma- hnaah-
Dio, ga- jmeey- ko- joh- kyaah- Paa-
kyaah- Bernabé. He- ja- ngoo- ba-
Paa- hlëëyh- mah- wa- lla- nää- bih-
ta- cha- nê- kyaah- he- mi- jää- Dio.

⁴⁴Ma- ga- tē- jmi- he- teeh-
dsa- dsē- mi- ga- sa- ga- dsa-
lä- jëë- dsa- chaa- jee- jwi- ja- ,
na- nää- na- nuu- ha- lä- la- juu-
kih- Dio. ⁴⁵Pero ma- ga- jëë- dsa-
judiu, he- ga- kuh- jwëë- dsa- ,
he- ja- ga- lä- lleey- jwërte, ga- løy-
lla- dsëë- kih- juu- he- ma- kwa- Paa-
hi- ma- hlëëyh- wi- kih-.

⁴⁶Pero Paa- kyaah- Bernabé sa-
ga- lä- goyh- ga- hlëëyh- dsa- he- ,
ga- jäh- :

—Kyah- hnäh- to- nê- dsa- goon-
jmeë- bi- he- nuu- hnäh- juu- kih-
Dio he- ma- kwa- jnääh- la- . Pero he-
beh- hnäh- juu- la- , mi- jnääh- hnäh-
hnaah- sa- hnooh- hnäh- ha- lä-
jee- jmeë- chaa- hnäh- tää- . Na- na-
hwëë- jnääh- jee- kyah- hnäh- mah-
dsa- kwa- jnääh- juu- kih- dsa- hi- sa-
laa- judiu ba- . ⁴⁷Jëh- Dio ga- jmeë-
mada- lä- la- kya- jnääh- , ga- jäh- :

Ma- hnaa- hne- , laah- wa- je- kih-
dsa- hi- sa- laa- judiu,
mah- hne- ba- kah- juu- ha- lä-
lää- dsa- lä- kaa- lä- juh-
jmi- gyuu- .

⁴⁸Ma- ga- nuu- dsa- hi- sa- laa-
judiu juu- kih- Dsa- jööh- jnän- ,
ga- jmeey- juh- kih- juu- ja- hi-
ga- lä- chaay- llu- . Ga- heeh- lä- jëë-
hi- laa- kwaan- tëh- jee- ka- Dio.
⁴⁹Lä- ga- dsa- hwa- ja- ga- lloo- juu-
kih- Dsa- jööh- jnän- .

⁵⁰Pero ko- llaa- judiu ga- taayh-
juu- dsa- më- hi- ma- hnaah- Dio,
lä- kyë- dsa- më- hi- kaa- kih- jee-
jwi- ja- . Hi- lä- ja- ga- taayh- juu- hi-

laa- ta- . Ga- tooyh- je- dsē- dsa- kaa-
he- mah- lä- lleey- kyaah- Paa-
kyaah- Bernabé mah- hëë- kih- ta-
jee- uu- ga- kih- hwa- ja- . ⁵¹Kyaah-
ya- hëë- Paa- ngaah- kyaah- Bernabé
ga- hlay- hløø- he- ma- na- beh- tiy-
he- jmeey- li- kih- dsa- he- , he- lä-
ma- kyaayh- ja- ba- dso- kye- kih- . Hi-
ga- hwëë- jee- ja- , mah- ga- nää- ta-
jwi- Iconio. ⁵²Lä- jëë- hi- ga- heeh-
juu- kih- Dio cha- mi- ma- jëë-
dsëy- , hi- ma- kyë- cha- mi- be-
kih- Jmi- lle- Na- jngii- .

Ngoo- Paa- kyaah- Bernabé
ta- jwi- Iconio

14 Lä- ma- gya- Paa- kyaah-
Bernabé jwi- Iconio ja- ,
ma- dsa- taayh- ko- joh- lä- uu- neh-
gwah- mäh- kih- dsa- judiu. Ha-
koh- sa- llu- juu- he- ga- kway- , he- ja-
jwëë- hi- laa- judiu hi- lä- kyë- hi- sa-
laa- judiu ga- heeh- . ²Pero ko- llaa-
judiu hi- sa- ga- heeh- , ga- tooyh-
je- dsē- dsa- hi- sa- laa- judiu mah-
ga- lä- hneey- kyaah- øöh- jne- hi-
ga- heeh- kih- Dio. ³He- ja- ga- jä-
Paa- kyaah- Bernabé cha- mi- jmi-
jee- ja- . Ni- mi- sa- ma- goyh- ma-
kway- juu- kih- Dio hi- ma- kyë-
cha- mi- o- joh- dsë- kih- Dsa- jööh-
jnän- . Hi- ga- jmeey- cha- mi-
he- juh- gaa- . Lä- ja- ga- jmeë- Dio
ju- dsoo- kih- juu- he- ma- kway- .
⁴Pero dsa- hi- ma- chaa- jee- jwi-
ja- , ga- laa- to- nää- . Ko- llaa- ga- taah-
jwoo- kih- judiu, hi- ko- llaa- ga- taah-
jwoo- kih- apóstole. ⁵Ga- taah- dsa-
judiu juu- kwee- kyaah- dsa- hi- sa-
laa- judiu, ko- joh- kyaah- dsa- ta-
kyaay- mah- kway- kih- apóstole
he- hi- tey- ku- kih- . ⁶Pero ma-
ga- lä- nê- Paa- kyaah- Bernabé he-

hnøø¹ dsa⁻ ma' jmee¹ kiyh¹ lä⁺ ja⁻,
lä⁺ चाह¹ ja⁻ ga⁻ hwëëy⁻ ga⁻ nääy¹ ta⁻
Listra hi⁺ Derbe, jwi¹ he⁻ hla⁻ hwa¹
Licaonia. Hi⁺ na⁻ nää¹ gyih¹ jyoh¹
jwi¹ he⁻ hla⁻ lä⁺ kaa⁻ jee¹ jäh¹ ja⁻,
⁷ mah¹ na⁻ kway⁻ ju⁻ hmëë¹ kih¹ Jesús
lä⁺ kaa⁻ ja⁻.

**Ga⁻ te¹ dsa⁻ ku¹ kih¹ Paa⁻
jee¹ jwi¹ Listra**

⁸Listra ja⁻ ma' gya¹ jaa⁻ dsa⁻ jluuh¹
hi¹ jluuh¹ ga⁻ lä⁺ चाह¹, jih¹ koh¹ sa⁻
ma' ngëy⁺. ⁹Dsa⁻ he⁻ ma' gya¹ nuu⁻
lä⁺ jë⁺ he⁻ ma' hlëeh⁺ Paa⁻. Ma'
ga⁻ jëë¹ Paa⁻ mi⁻ nëy¹ ga⁻ lä⁺ liiyh⁻ kih¹
dsa⁻ he⁻, he⁻ ma⁻ dsoo⁻ dsëy¹ hlääy¹.
¹⁰He⁻ ja⁻ ga⁻ hlëeh¹ Paa⁻ ki⁻ gaa⁻
ga⁻ siiyh⁺:

—Noo⁻ da¹, chih¹ tiih¹ na⁻ ko⁻ dsoo¹.

Lä⁺ चाह¹ ja⁻ ko¹ ba⁻ ga⁻ hliiy¹ ta⁻
gyuuh¹ hi⁺ ga⁻ løøy¹ ngëy⁺. ¹¹Ma'
ga⁻ jëë¹ dsa⁻ hi⁻ ma' tääh¹ jee¹ ja⁻
he⁻ ga⁻ jmee¹ Paa⁻ lä⁺ ja⁻, ga⁻ løøy¹
hlëëyh⁺ ko¹ ki⁻ gaa⁻ kyaah¹ juu¹
kiyh¹, ma' jäh¹:

—Lä⁺ laa¹ dsa⁻ nüuh⁻ laa¹ uu¹ dio hi⁻
ma⁻ jñaa¹ jee¹ jñän⁻ la⁻.

¹²Ga⁻ mi⁻ cheey⁻ Bernabé Júpiter hi⁻
Paa⁻ ga⁻ mi⁻ cheey⁻ Mercurio kih¹ he⁻
ma' kwa⁺ Paa⁻ juu¹. ¹³Chuuh¹ jwi¹
ja⁻ ma' chih¹ gwah⁺ kih¹ dio Júpiter.
Jee¹ ja⁻ ga⁻ lloo¹ jmi⁻ dsa⁻ hi⁻ ma' jmee⁺
ta⁻ neh⁺ gwah⁺ ja⁻, ma' jäh¹ kya¹
dso¹ hi⁺ ma' kyey⁻ he⁻ na⁻ lii¹ kyaah¹
le¹. Ma' hnøøy¹ ma' jngëëyh¹ kya¹
he⁻ mah¹ ko⁻ jøh¹ kyaah¹ dsa⁻ gooy¹
ma' jmeey¹ juuh¹ kih¹ apóstole he⁻.
¹⁴Lä⁺ ma' ga⁻ nuu¹ Bernabé kyaah¹
Paa⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ giyy¹ hmiih¹ kiyh¹,
mah¹ ga⁻ taayh¹ jee¹ kih¹ dsa⁻ he⁻ ma'
hlëëyh⁺ ki⁻ gaa⁻, ¹⁵ma' jäh¹:

—Hnäh¹ dsa⁻ nüuh⁻ che⁻ la⁻ jmeeh⁻
hnäh¹ lä⁺ na⁻? ¿Ja¹ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁺

ba¹ jñääh¹ lä⁺ koh¹ laah¹ hnäh¹?
Ma⁻ ya⁻ nøø¹ jñääh¹ mah¹ kwa¹ jñääh¹
ju⁻ hmëë¹ kih¹ Jesús. Tu¹ hnäh¹ he⁻
na⁻, ta⁻ jmee⁻ hnäh¹ he⁻ sa⁻ jmää¹
ta⁻. Jeeh¹ hnäh¹ hñaa¹ kih¹ Dio jiih⁺
ba¹, hi⁻ ga⁻ jmee¹ gyuuh¹ hwa¹, hi⁻
ga⁻ jmee¹ jmi⁻ ñeeh⁻ hi⁺ ga⁻ jmeey¹
lä⁺ jë⁺ he⁻ ga⁻ cha⁻ në⁻ kih¹. ¹⁶Jää¹
ma⁻ tääh¹ dsa⁻ jmee⁺ lä⁺ hyoh⁻ dsë¹
hi⁺ sa⁻ cha⁻ he⁻ ma' jmee⁺ Dio kiyh¹
ni⁺ miih⁻. ¹⁷Pero ja⁻ he⁻ ga⁻ hmääh¹
go⁻ te⁻. Ma⁻ ra⁻ he⁻ ga⁻ mi⁻ jñääh⁻ ha⁻
lä⁺ laay¹ hñiyy¹ kyaah¹ lä⁺ jë⁺ he⁻ llu¹
he⁻ jmeey⁺. Cheey¹ jma¹, hi⁺ jmeey⁺
kwa⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ jngëë⁻ dsa⁻ mah¹
lä⁺ cha⁻ cha⁻ miih⁻ he⁻ kih¹ hih¹ jne¹
hi⁺ lä⁺ ja⁻ jmeey¹ jëë⁻ dsë⁻ jne¹.

¹⁸Ma⁻ ke⁺ ga⁻ hlëeh¹ apóstole he⁻
lä⁺ ja⁻, he⁻ lii¹ ba⁻ ga⁻ liyh¹ ga⁻ jney¹
jwë¹ kih¹ dsa⁻ he⁻ he⁻ ma' jngëëyh¹
kya¹ mah¹ ma' jmeey¹ juuh¹ kih¹
apóstole.

¹⁹Ma⁻ ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻ lla⁻ nää¹
judiu hi⁻ चाह¹ Antioquía, lä⁺ kye⁻
hi⁻ चाह¹ Iconio. Ga⁻ taayh⁻ juu¹ dsa⁻
hi⁻ ma' चाह¹ Listra. He⁻ ja⁻ ga⁻ tey¹
kuu¹ kih¹ Paa⁻. Ma⁻ ngëë⁻ he⁻ ja⁻,
ga⁻ sëëyh⁻ Paa⁻ lä⁺ ga⁻ të¹ chuuh¹
jwi¹, jëeh¹ ma' jmeey⁺ huuh¹ dsë⁻
ma⁻ juuy⁺ ba⁻. ²⁰Lä⁺ jëë⁺ øøh¹ jne¹
ga⁻ taayh⁻ lä⁺ ku¹ lä⁺ jii¹ kih¹ Paa⁻.
Ko⁻ hwëë¹ ga⁻ ja⁻ ma' ga⁻ noo⁻ Paa⁻
jee¹ ma' kyaay¹ ja⁻ hi⁺ ko¹ ka⁻ läh¹
ga⁻ hey¹ ta⁻ jee¹ jwi¹ ja⁻. Ma' ga⁻ jñä¹
jyoh¹ jmi⁻, ngooy¹ kyaah¹ Bernabé
ta⁻ Derbe.

²¹Ma⁻ ga⁻ lla⁻ nääy¹ jwi⁻ Derbe,
ga⁻ kway¹ ju⁻ hmëë¹. Hi⁺ jwëë¹
dsa⁻ ga⁻ heeh⁻ juu¹ kih¹ Jesús.
Ja⁻ ga⁻ ga⁻ nääy⁻ ka⁻ läh¹ ta⁻ Listra,
ta⁻ Iconio, hi⁺ ta⁻ Antioquía.
²²Lä⁺ ko¹ lä⁺ ko¹ jwi⁻ ja⁻, ga⁻ kway¹
cha⁻ ga⁻ miih⁻ be⁻ kih¹ øøh¹ jne¹.

Ga⁺hlēēh[†] gyih[†] mah[†] sa⁺ tūy[†] juu[†] he⁻ ma⁻dsoo[†] dsēy[†], ma⁻ jāyh[†]:

—Jmee⁺ bii[†] jēē⁻ jne⁻ cha⁻miih⁻ wii[†], ja⁻ga⁺ heh[†] jne⁻ jee⁻ jmee⁺ Dio hih[†].

²³Lā⁺koo⁻ lā⁺koo⁻ jwii⁻ jee⁻ ma⁻ tāāh[†] hī⁻ ma⁻heēh[†] juu[†] kih[†] Dio, ga⁺hñaay[†] dsa⁻gyuuh[†] hī⁻ ka[†] nē⁻ kih[†] dsa⁻kyaayh[†]. Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁺taayh[†] ngiiy[†] kih[†] Dio ta⁻ko⁻jiih[†] sa⁺ kuh⁻hiyh⁻. Lā⁺ja⁻ ga⁺taayh⁻ goo⁻ Dsa⁻jōōh[†] jnān⁻ dsa⁻gyuuh[†] hī⁻ na⁻hñaā[†] kyaay[†].

**Ga⁺llaah[†] Paa[†] ka⁻lāh⁻ kyaah[†]
Bernabé jee⁻ jwii⁻ Antioquía
he⁻ na⁻heē⁻ hwa[†] Siria**

²⁴Ma⁻ ga⁺hwēēy⁻ jee⁻ ja⁻, ga⁺ngēē⁻ bih[†] kō⁻dsoo[†] hwa[†] Pisidia ga⁺nāy⁻ ta⁺ Perge, jwii⁻ he⁻ nōō[†] hwa[†] Panfilia. ²⁵Ma⁻ngēē⁻ ma⁻kway⁻ juu[†] kih[†] dsa⁻ hī⁻ ma⁻ chaa⁻ Perge, ga⁺nāy⁻ ta⁺ jwii⁻ Atalia.

²⁶Jee⁻ ja⁻ ga⁺taayh⁻ neh⁻ barco, ga⁺nāy⁻ ka⁻lāh⁻ ta⁺ Antioquía, ja⁻ba[†] jwii⁻ jee⁻ ga⁺taah⁻ dsih⁻ goo⁻ Dio ma⁻ ga⁺mi⁻jāy⁻ kyaah[†] ta⁺ kiyh[†] he⁻ na⁻ ga⁺ma⁻hñaā⁻. ²⁷Ma⁻ ga⁺lla⁻nāy⁻ Antioquía ja⁻, ga⁺tēēy⁻ lā⁺jēē⁻ oōy⁻ hī⁻ ma⁻ chaa⁻ jee⁻ ja⁻. Mah[†] ga⁺jmeeyh[†] juu[†] ha⁻ lā⁺ la⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ he⁻ ga⁺jmeē⁻ Dio lā⁺kaa⁻ jee⁻ na⁻nāy⁻ hī⁻ ha⁻ lā⁺ ga⁺kwa⁻ Dio jwē[†] he⁻ ga⁺lā⁻dsoo[†] dsē[†] hī⁻ sa⁺ laa⁻ judiu. ²⁸Jee⁻ ja⁻ ga⁺jā⁻ Paa[†] kyaah[†] Bernabé cha⁻miih⁻ jmi⁻ kyaah[†] oōh[†] jne⁻.

**Ga⁺taah[†] apóstole juu[†] kwee⁻ ha⁻ lā⁻
siiyh[†] oōh[†] jne⁻ hī⁻ sa⁺ laa⁻ judiu**

15 Ko⁻llaā⁻ dsa⁻ hī⁻ ma⁻ chaa⁻ Judea ga⁺lla⁻nāy⁻ jwii⁻ Antioquía na⁻kway⁻ juu[†] kih[†] oōh[†] jne⁻ hī⁻ ma⁻ tāāh[†] jee⁻ ja⁻, ma⁻ jāyh[†]:

—Cher[†]mah[†] sa⁺ ga⁺wih⁻ jmi⁻ngo[†] kyah[†] hnāh⁻ lā⁺koo⁻ nōō[†] kih[†] Moisé, sa⁺ lāāh⁻ hnāh⁻.

²Peer⁻ ga⁺ti⁻ ga⁺choo⁻ Paa[†] juu[†] kyaah[†] dsa⁻ he⁻ hī⁻ lā⁺ja⁻ ma⁻ jmee⁻ Bernabé ka⁻lāh⁻. Ha⁻ koh⁻ juu[†] sa⁺ ga⁺ti⁻ ga⁺chooy⁻. He⁻ja⁻ oōh[†] jne⁻ hī⁻ ma⁻ tāāh[†] Antioquía, ga⁺hñaay[†] Paa[†] kyaah[†] Bernabé kyaah[†] jñah⁻ ga⁺ oōh[†] jne⁻. Ga⁺cheey⁻ ta⁺ Jerusalén mah[†] mi⁻eeey⁻ juu[†] ja⁻ kyaah[†] apóstole hī⁻ kyaah[†] lā⁺jēē⁻ dsa⁻gyuuh[†].

³Oōh[†] jne⁻ hī⁻ ma⁻ tāāh[†] Antioquía ga⁺cheē⁻ dsih⁻ kyaah[†] juu[†] llu[†]. Jee⁻ ga⁺nāy⁻ ja⁻, ga⁺ngēēy⁻ hwa[†] Fenicia hī⁻ ga⁺ngēēy⁻ hwa[†] Samária. Lā⁺jē⁻ jwii⁻ jee⁻ ga⁺ngēēy⁻ ja⁻, ga⁺jmeeyh[†] juu[†] ha⁻ lā⁺ ga⁺la⁻ he⁻ ga⁺jēēh⁻ dsa⁻ hī⁻ sa⁺ laa⁻ judiu kyaah[†] Dio. Peer⁻ ga⁺tih⁻ dsē[†] lā⁺jēē⁻ oōh[†] jne⁻ ma⁻ ga⁺nuuy⁻ juu[†] ja⁻.

⁴Ma⁻ ga⁺lloo⁻ Paa[†] kyaah[†] Bernabé ta⁺ Jerusalén, oōh[†] jne⁻ hī⁻ tāāh[†] jee⁻ ja⁻ ga⁺heēh⁻ bih[†] llu[†]. Hī⁻ lā⁺ja⁻ ga⁺jmeē⁻ apóstole kyaah[†] lā⁺jēē⁻ dsa⁻gyuuh[†] ka⁻lāh⁻. Hī⁻ ga⁺jmeeh[†] Paa[†] kyaah[†] Bernabé juu[†] lā⁺jē⁻ he⁻ ga⁺jmeē⁻ Dio kyaayh⁻ lā⁺kaa⁻ jee⁻ na⁻nāy⁻. ⁵Pero ko⁻llaā⁻ fariseo hī⁻ ma⁻heēh⁻ juu[†] kih[†] Dio ga⁺nooy⁻ mah[†] ga⁺jāyh⁻:

—Jmee⁺ bii[†] uuuh⁻ jmi⁻ngo[†] kih[†] dsa⁻ñuuuh⁻ hī⁻ sa⁺ laa⁻ judiu hī⁻ jmeen⁻ mada⁻ kiyh[†] mah[†] hōōy⁻ lā⁺jē⁻ nuuh⁻ kih[†] Moisé.

⁶He⁻ja⁻ ga⁺kuh⁻ apóstole kyaah[†] dsa⁻gyuuh[†] mah[†] mi⁻eeey⁻ juu[†] ja⁻. ⁷Ma⁻ lā⁺hi⁻ tāāyh⁻ ti⁻chooy⁻ juu[†] jee⁻ lā⁺jēēy⁻, ja⁻ga⁺ ga⁺noo⁻ Pee[†] mah[†] ga⁺jāyh⁻:

—Nuu⁻ da[†] hnāh⁻ dsa⁻ñuuuh⁻ oōhn[†]. Neh[†] ba[†] hnāh⁻, jāā⁻ ga⁺lleēh⁻ Dio

jnäʹ jeeʹ kyahʹ hnähʹ mahʹ kwanʹ
 juʹhmëëʹ kihʹ hī̄ saʹ laaʹ judiu,
 mahʹ läʹdsooʹ dsëyʹ kihʹ Jesús.
⁸Dio hī̄ kyuuʹ haʹ läʹ laʹ tuh-dsëʹ
 dsaʹ, gaʹmiʹ jnääyʹ dsaʹ heʹ, maʹraʹ
 heʹ laayʹ dsaʹ kyaayʹ läʹlluʹ heʹ
 gaʹkwëëyhʹ Jmī̄lleʹ Naʹjngiiʹ, jaʹbaʹ
 läʹkohʹ gaʹhñahʹ jneʹ. ⁹Jaʹbaʹ läʹkohʹ
 gaʹjmeëʹ Dio jnäʹ jneʹ, jaʹbaʹ läʹjaʹ
 gaʹjmeeyʹ kyaahʹ dsaʹ heʹ ka-lähʹ.
 Jëëhʹ, kyaahʹ heʹ ma-läʹdsooʹ
 dsëyʹ kihʹ Jesús, läʹjaʹ baʹ ma-jäyʹ
 naʹjngëëyʹ. ¹⁰¿Heʹlaʹ kahʹ hnähʹ dsëʹ
 Dio, heʹ jmeehʹ hnähʹ biʹ kihʹ øøhʹ
 jneʹ heʹ høøyʹ ley heʹ saʹ tääyʹ høøyʹ,
 hiʹ niʹ jneʹ saʹ tääʹ jneʹ høønʹ, hiʹ niʹ
 dsaʹ ma-gyuhʹ jnänʹ saʹ gaʹtääyʹ maʹ
 høøyʹ? ¹¹Pero naʹ ma-nëʹ jneʹ, heʹ
 laʹ ma-lääʹ baʹ Jesús jneʹ, kweeʹ baʹ
 kyaahʹ dsaʹ heʹ —gaʹjähʹ Peeʹ.

¹²Maʹ gaʹløøʹ Bernabé kyaahʹ Paaʹ
 jmeehʹ juuʹ, läʹjëëʹ dsaʹ heʹ gaʹtaahʹ
 tiiʹ nuuyʹ haʹ läʹ cha-miihʹ juh-gaaʹ
 heʹ gaʹjmeëʹ Dio kyaayhʹ jeeʹ
 naʹnäyʹ naʹkwayʹ juʹhmëëʹ kihʹ dsaʹ
 hī̄ saʹ laaʹ judiu. ¹³Hiʹ maʹ gaʹdsaaʹ
 juuʹ kihʹ Paaʹ kyaahʹ Bernabé,
 gaʹhlëëhʹ Jacobo, gaʹjäyhʹ:

—Dsa-nñuuhʹ øøhnʹ, nuuʹ daʹ hnähʹ.

¹⁴Ma-nñuʹ jneʹ läʹkooʹ ma-jmeehʹ
 Simón juuʹ haʹ läʹ gaʹjmeëʹ Dio
 to-nëʹ jeeʹ kihʹ dsaʹ hī̄ saʹ laaʹ judiu,
 gaʹtëëyʹ dsaʹ heʹ, gaʹjmäyʹ kyaayʹ.
¹⁵Heʹ laʹ naʹ jëehʹ kweeʹ kyaahʹ heʹ
 gaʹhlëëhʹ hī̄ gaʹngëëʹ juuʹ kihʹ Dio,
 jeeʹ naʹsiī läʹlaʹ:

¹⁶Ma-ngëëʹ heʹ laʹ, niinʹ naʹchoohnʹ
 hneʹ kihʹ David heʹ naʹhlaʹ.
 Naʹjmeehnʹ ka-lähʹ läʹkaaʹ
 jeeʹ naʹheëʹ, mahʹ choohnʹ
 ka-lähʹ läʹhmëëʹ,

¹⁷mahʹ läʹjaʹ hī̄ jñahʹ nääʹ dsaʹ heʹ
 waʹ hnäähʹ Dio,

läʹjëëʹ dsaʹ hī̄ saʹ laaʹ judiu hī̄
 ma-mi-jäänʹ laayʹ kyaanʹ.

¹⁸Läʹjaʹ gaʹjähʹ Dio, hī̄
 gaʹmiʹ jnääʹ juuʹ laʹ lloʹjooʹ
 go-teʹ.

¹⁹Heʹjaʹ jwahnʹ, taʹ waʹ hanʹ kihʹ
 hī̄ saʹ laaʹ judiu hī̄ dsa-jëehʹ kyaahʹ
 Dio. ²⁰Ma-leëʹ baʹ kooʹ siinʹ kiyhʹ
 mahʹ saʹ waʹ kuyhʹ maʹ heʹ jmeëʹ
 mi-sayhʹ hñiiyʹ heʹ llaʹ dsa-chañëʹ
 dio hī̄ na-laaʹ kaaʹ dsaʹ, hiʹ
 dsa-mëʹ dsa-nñuuhʹ saʹ waʹ kaaayhʹ
 waʹ hī̄ cha-hī̄, hiʹ niʹ saʹ waʹ kuyhʹ
 jahʹ hī̄ dsa-juuʹ kyaahʹ heʹ wiʹ, niʹ
 saʹ waʹ kuyhʹ jmaʹ. ²¹Jëëhʹ lloʹjooʹ
 gaʹløøʹ dsaʹ judiu kwaʹ nuuʹ kihʹ
 Moisé nehʹ gwahʹ heʹ tøøʹ läʹkooʹ
 läʹkooʹ jwiʹ. Jeeʹ jaʹ hëyʹ heʹ gaʹsiī
 Moisé, läʹjëʹ jmiʹ heʹ tëehʹ dsaʹ dsëʹ
 —gaʹjähʹ Jacobo.

**Gaʹcheeyʹ kooʹ jeʹ kihʹ läʹjëëʹ
 øøhʹ jneʹ hī̄ saʹ laaʹ judiu**

²²Läʹjëëʹ øøhʹ jneʹ heʹ, kyaahʹ
 apóstole hī̄ kyaahʹ dsa-gyuuʹ
 gaʹtaayhʹ juuʹ kweeʹ gaʹhñayʹ
 ko-llaaʹ øøhʹ jneʹ hī̄ maʹ täähʹ jeeʹ
 jaʹ mahʹ dsa-näyʹ jwiʹ Antioquía
 kyaahʹ Paaʹ hiʹ kyaahʹ Bernabé.
 Gaʹhñayʹ Juda, heʹ baʹ hī̄ tëëyhʹ
 Barsabá, hiʹ gaʹhñayʹ Sila. Hī̄ heʹ
 maʹ laaʹ taʹ jeeʹ kihʹ dsa-kyaayhʹ.
²³Kyaahʹ hī̄ heʹ gaʹcheeyʹ jeʹ heʹ
 naʹsiī läʹlaʹ:

“Jnäähʹ apóstole, jnäähʹ dsa-gyuuʹ
 kyaahʹ øøhʹ jneʹ, jmeëʹ jnäähʹ juuʹ
 kyahʹ hnähʹ øøhnʹ hī̄ saʹ laaʹ judiu
 hī̄ chaaʹ Antioquía, hī̄ chaaʹ
 hwaʹ Siria hiʹ Cilicia ka-lähʹ. Waʹ
 chaaʹ hnähʹ lluʹ. ²⁴Ma-nñuʹ jnäähʹ
 kihʹ ko-llaaʹ hī̄ gaʹhwëëʹ jeeʹ laʹ
 gaʹnäyʹ taʹ naʹ. Saʹ nëʹ jnäähʹ heʹ
 gaʹnäyʹ mi-gaayʹ hnähʹ kyaahʹ juuʹ

kiyh¹, heey[~] huu¹dsē[~] kyah¹ hnäh[~]
 hi[~] jmeey⁺ hih⁺ he⁻ uu^h⁺ jmi⁻ngo¹
 kyah¹ hnäh[~] hi[~] he⁻ høøh¹ hnäh[~] ley.
²⁵He⁻ja⁻ ma⁻tooh[~] jnääh¹ juu¹ kwee⁻,
 ma⁻jëe[~] jnääh¹ llu¹ ba⁻ he⁻ ma⁻hñaä[~]
 jnääh¹ øøh¹ jne[~] hi⁻ tääh[~] jee[~] la⁻ mah¹
 dsa⁻näay¹ dsa⁻jëey⁺ hnäh[~] kō⁻jøh[~]
 kyaah[~] Paa[~] hi⁻ kyaah[~] Bernabé hi⁻
 hnää⁺ jne[~] cha⁻miih⁻. ²⁶Dsa⁻nūuh⁻
 na⁻, sa⁺ ga⁺jmeey[~] he¹ che[~] chaä[~]
 juuy[~] jee[~] ga⁺näay¹ kway[~] juu¹ kih¹
 Jesucristo. ²⁷He⁻ja⁻ chee[~] jnääh¹
 Juda kyaah[~] Sila mah¹ dsa⁻näay¹
 dsa⁻kway[~] juu¹ he⁻ na⁻si⁻ la⁻. ²⁸Llu¹
 ba⁻ la¹ kih¹ Jmi⁻lle[~] Na⁻jngii[~] hi⁻
 lä⁺ja⁻ kyaä[~] jnääh¹ ka⁻läh[~], he⁻ sa⁻
 hnøø⁻ jnääh¹ he⁻ høøh¹ hnäh[~] he⁻ sa⁻
 tää⁺ hnäh[~] høøh¹. Ma⁻la⁺ he⁻ la⁻ ba⁻
 hnøø⁻ nuuh¹ hnäh[~]. ²⁹Sa⁺ kuh¹ hnäh[~]
 he⁻ ma⁻lla[~] dsa⁻cha⁻nē[~] dio hi⁻
 na⁻laä[~] kaah[~] dsa⁻, ni⁺ sa⁻ le[~] kuh¹
 hnäh[~] jma⁻, ni⁺ sa⁻ le[~] kuh¹ hnäh[~]
 jah[~] hi⁻ dsa⁻juu[~] kyaah[~] he⁻ wi[~].
 Hnäh[~] dsa⁻mē[~] dsa⁻nūuh⁻, ta⁺ kaah[~]
 hnäh[~] wa[~] hi⁻ cha⁻ hi⁻. Cher[~]mah¹
 ga⁺lēh¹ hnäh[~] høøh¹ he⁻ ja⁻, jmeeh⁻
 ba⁻ hnäh[~] llu¹. Wa⁻ dsa⁻ngēeh[~] ba⁻
 hnäh[~] llu¹.”

³⁰Lä⁻jëe[~] hi⁻ na⁻hñaä[~] he[~],
 ga⁺näay¹ ta⁺ Antioquía. Ma[~]
 ga⁺lla⁺näay¹ jee[~] ja⁻, ga⁺jøøyh⁻ øøh¹
 jne[~] mah¹ ga⁺ngēey¹ je⁻ he⁻ ma⁻
 kyey⁻ ja⁻, to⁻lo⁻ nē[~] jee[~] lä⁻jëe[~].
³¹Peer⁺ ga⁺nøh¹ dsē¹ øøh¹ jne[~] he[~] ma⁻
 ga⁺hēy[~] je⁻ ja⁻, he⁻ja⁻ ga⁺lä⁺chaay[~]
 llu¹ jwēte. ³²Juda kyaah[~] Sila hi⁻
 ma⁻ ngēe⁻ juu¹ kih¹ Dio ma⁻ kway[~]
 cha⁻ga⁻miih⁻ juu¹. Heh¹ lä⁺ja⁻, ga⁺nøh¹
 dsē¹ øøh¹ jne[~] hi⁺ ga⁺tēeyh[~] cha⁻miih⁻
 be[~]. ³³Ga⁻lä⁺hii[~] ga[~] miih⁻ jmi[~],
 ja⁻ga[~] ga⁺hih¹ øøh¹ jne[~] juu¹ kyaayh[~]
 mah¹ dsa⁻näay¹ llu¹ ta⁺ Jerusalén jee[~]
 tääh[~] hi⁻ ga⁺cheey¹. ³⁴Pero ga⁺jmee[~]

Sila huu¹dsē[~]: “Go⁻ llu¹ ga[~] he⁻ jän⁺
 jee[~] la⁻.” ³⁵Hi⁺ ga⁺jä[~] ba⁻ Paa[~] kyaah[~]
 Bernabé Antioquía ja⁻, ma⁻ mi⁻tēey[~]
 dsa⁻ juu¹ kih¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻. Hi⁺
 kō⁻jøh[~] kyaah[~] jñah[~] dsa⁻kyaayh[~]
 ma⁻ kway[~] ju[~]hmēe[~].

Ngoo¹ Paa[~] jee[~] ga⁺tē[~] to[~]
 jiih[~] na⁻kway⁻ juu¹

³⁶Ga⁻lä⁺hii[~] ga[~] miih⁻ jmi[~], ma⁻
 ga⁺jäh[~] Paa[~] siiyh[~] Bernabé:
 —Man[~] ka⁻läh[~] ma⁻ jëen[~] lä⁻jëe[~]
 øøh¹ jne[~] hi⁻ tääh[~] lä⁻kaa⁻ jwi⁻ jee[~]
 na⁻kan[~] juu¹ kih¹ Dio jää¹, ma⁻ jëen[~]
 ha⁻ lä⁻ tääyh[~].

³⁷Ma⁻ hnøø⁻ Bernabé ma⁻ jääy¹
 Jwaa⁻ hi⁻ tēeyh⁻ Marcos. ³⁸Pero sa⁻
 ga⁺tih¹ dsē¹ Paa[~] he⁻ ma⁻ jääy¹ ka⁻läh[~]
 hi⁻ ga⁺kēh[~] jiih[~] hwa¹ Panfilia, jëeh[~]
 mo⁻so⁻ nēe[~] gyih¹ na⁻kway⁻ juu¹
 kih¹ Dio kyaah[~] Paa[~]. ³⁹Ni⁺ miih⁻
 sa⁻ ga⁺hii[~] kwee⁻ juu¹ kih¹ Paa[~]
 kyaah[~] Bernabé, lä⁻jiih[~] ga⁺beey¹
 øøyh[~], ga⁺näay¹ ma⁻ kih¹ kih¹. He⁻ja⁻
 Bernabé ga⁺jääy¹ Marcos, ga⁺taayh[~]
 neh[~] barco ga⁺näay¹ ta⁺ Chipre.

⁴⁰Hi⁺ Paa[~] ga⁺jääy¹ Sila. Lä⁻koo⁻ ma⁻
 ga⁺hwēey⁻ jee[~] ja⁻, ga⁺jäh[~] øøh¹ jne[~]
 hi⁻ ma⁻ tääh[~] Antioquía siiyh[~]:
 —Dio kyaah[~] hnäh[~].

⁴¹Ga⁺ngēey[~] ta⁺ hwa¹ Siria kyaah[~]
 hwa¹ Cilicia ma⁻ kway[~] be[~] kih¹ øøh¹
 jne[~] hi⁻ ma⁻ tääh[~] lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻
 jwi⁻.

Ngoo¹ Timotä kyaah[~] Sila
 kō⁻jøh[~] kyaah[~] Paa[~]

16 Ma⁻ngēe⁻ he⁻ ja⁻, ga⁺näay¹
 ta⁺ Derbe, ja⁻ga[~] ga⁺näay¹
 ta⁺ Listra. Jee[~] ja⁻ ma⁻ gya¹ jaa⁻
 øøh¹ jne[~] hi⁻ chee⁻ Timotä. Chooy¹
 ma⁻ laä[~] judiu hi⁺ ma⁻ laay¹ øøh¹
 jne[~] ka⁻läh[~]. Pero jmi⁻ Timotä ma⁻

laa' griego. ²Lä-jëë- øøh' jne' hi-
ma' tääh' Litra hi- hi- ma' tääh'
Iconio ma' hlëëyh- llu' kih' Timotä.
³Ga-lä-hnøø' Paa' jääy' Timotä
lä-kaa- jee' dsooy', he-ja- ga-jmeey'
mada' ga-wih' jmi-ngo' kih' Timotä
mah' sa- choo' judiu hi- chaa- jee'
ja- juu' kyaayh', jëeh' ga-lä-jëë- dsa-
chaa- jee' ja- ma-nëy- laa' griego
jmii- Timotä. ⁴Ga-lä-kaa- jwii- jee'
ga-näay', ga-jmeeyh' juu' kih' øøh'
jne' ha- lä- la' juu' ee- he- ga-taah-
apóstole kyaah' dsa-gyueh' hi- ma'
tääh' Jerusalén mah' høøy' ma-la-
he- na- ba. ⁵Ma' ga-nuu' øøh' jne'
juu' ja-, ga-tëëyh' cha-miih- be' hi-
jwëë' ga-dsa- ga-heeh- juu' kih' Dio
koo- jmii' koo- jmii'.

**Ga-mi-jnäa- Dio kih' Paa' jaa- dsa-
hi- ma' chaa- hwa' Macedonia**

⁶Pero Jmi-lle' Na-jngii' sa- ga-kwa-
jwë' kih' Paa' kyaah' dsa-kyaayh'
mah' ma' kway' juu' kih' Dio hwa'
Asia, he-ja- ga-ngëë' bih' lä- ga-dsa'
hwa' Frigia, kyaah' hwa' Galacia.
⁷Lä-koo- ma' ga-lla-näay' ta- hwa'
Misia, ma' hnøøy' ma' dsa-näay' ta-
Bitinia pero sa- ga-kwa' Jmi-lle'
Na-jngii' jwë'. ⁸He-ja- koo- ga-ngëëy'
ta- koo' hwa' Misia ba, lä-jiih'
ga-lla-näay' jwii- Troa. ⁹Hwë' he-
ma' gya' Paa' Troa, ga-hëë' mi-nëy'
ma' cheh' jaa- dsa-nueh' hi- chaa-
Macedonia ma' chuuy' kyaayh', ma'
jäyh': "Na- ta- hwa' Macedonia mah'
kwah' be' kyaaj' jnääh'." ¹⁰Ma' ga-jëë'
Paa' he- ja-, lä-chah' ja- ga-mi-llu'
jnääh' løø' kyaaj' jnääh', mah' ga-nøø'
jnääh' kyaayh' ta- Macedonia.
Ga-jmee' jnääh' dsoo' he- tëeh- Dio
jnääh' mah' dsa-kwa' jnääh' ju'hmëë'
kih' Jesús jee' ja-.

**Ngoo' Paa' kyaah' Sila
jee' jwii- Filipo**

¹¹Jee' jwii- Troa ja- ga-tooh-
jnääh' neh- barco, ga-nøø' jnääh'
ko-dsoo' ta- Samotracia, hwa' he-
hä' jee' jmi-nëeh'. Ma' ga-jnä'
jyoh' jmii-, ga-nøø' jnääh' ta- jwii-
Neópolis.

¹²Jee' ja- ga-hwii- jnääh' mah'
ga-nøø' jnääh' ta- jwii- Filipo he-
ga-lla- dsa- chaa- Roma hi- ma' la'
jwii- to-në' kih' hwa' Macedonia.
Jee' jwii- ja- ga-tooh- jnääh' miih-
jmii'. ¹³Koo- jmii' he- tëeh- dsa-
dsë' ga-hwëë- jnääh' jee' jwii- ja-,
ga-nøø' jnääh' ta- cha'hoo' jmii'.
Jëeh', ma-në' jnääh' he- dsa-näa'
dsa- jee' ja-, jee' dsa-ngiiy' kiyh' kih'
Dio. He-ja- ga-tooh- jnääh' ga-hlëëh'
jnääh' juu' kih' Dio dsa-më' hi- ma'
tääh' jee' ja-. ¹⁴Jaa- dsa-më' he' ma'
cheë- Lidia, hi- ma' chaa- jwii- juueh-
he- cheë- Tiatira. Ma' hniiy' hmiih-
gyueh' he- hmooh' hi- ma' hnaayh-
Dio. He-ja- ga-cheë' Dio dsëy' mah'
wa' jmeey' he' juu' he- ma' hlëëh-
Paa'. ¹⁵Lä-koo- ma' ga-saay- jmii-
ko-jøh' kyaah' lä-jëë- hi- chaa-
kyaay', ga-chuuy' kyaaj' jnääh',
ga-jäyh':

—Cher'mah' laah' hnäh' mi'te ba'
jnä' kih' Dio, jä' hnäh' kin' na'.

He-ja- ga-jmee' dsa-më' he' bii'
he- ga-jä' jnääh' cha'neh' kiyh'.

Ga-taayh- Paa' kyaah' Sila neh-ñe'

¹⁶Koo- hä' lä- ma' na-nøø' jnääh'
ka-läh' jee' ma' ngii- dsa- kiyh'
kih' Dio, jee' ja- ga-jëë- jnääh' jaa-
chih-më' hi- ma' kye' jmi-lle' hliih'
hi- ma' lle- juu' kih' dsa-. Kyaah'
chih-më' he' ma' lih' dsa-juey'

cha-miìh- kuu'. ¹⁷Peer- kii- hooh-
chih-më' he' ma' lleey- kaah- kya-
jnääh', ma' hlëëyh-:

—Dsa-nũh- hi- ga-näa' na-
ga-näa' mada- kih' Dio Jøøh'. Hi-
na- na- kwa- juu' kih' Dio he- jmee-
dsa-läa' dsa-.

¹⁸Ma-lä-hii- cha-miìh- jmiì-
jmeë- chih-më' he' lä-ja-, lä-jiih-
ga-lä-dsëh- dsë' Paa'. He-ja-
ga-jeeyh- hñiyy- ga-siiyh- jmi-lle'
hliih-:

—Kyaah- be' kih' Jesucristo jmeen-
hii- kyah', go-hëë' kih' chih-më' na-.

Lä-chah- ja- ya-hëë' jmi-lle' hliih-
kih' chih-më' he'.

¹⁹Ma- ga-lä-liih- dsa-juu- chih-më'
he' mo-so- cha- he- kyaah- liyh-
kuu', ga-lä-hneey- kyaah- Paa'.
Ga-saayh' Paa' kyaah- Sila na-jäay-
cha-në- dsa-ta'. ²⁰Ga-taayh- goo-
jwëë-, ga-siiyh-:

—Judiu ba- laa- dsa-nũh- la-, ha-
koh- hnii- sa- ma' jay- llay- jee'
jwii- jnän'. ²¹Mi-tëëy- jne- he- tëëy-
jmeey- he- sa- cha- jwë- jnän- heehn-
ni- he- jmeen- he- tëëy- jmeey-, jne'
hi- laa- dsa- romano.

²²Hi- lä-jëë- dsa-jwii- ga-kwa-
be' kih' dsa- hi- ga-hnii- he'. He-ja-
ga-jmeë- dsa-ta' mada- ga-lleey-
hmiìh- kih' Paa' kyaah- Sila mah-
ga-kwa- dsa- kiyh' kyaah- si'hma-.

²³Ma-ngëë- ma-kwa- dsa- kiyh'
cha-miìh-, ga-taah- dsih- neh-ñe'.
Ja-ga- ga-jmeey- mada- kih' poo-
kyaay- mah' häay- llu'. ²⁴Ma-ngëë-
ma-hyoh- poo- jwë- ha- lä- jmeey-
ga-taayh- Paa' kyaah- Sila ga-të-
neh- ga' kih' neh-ñe'. Jee- ja-
ga-gwëy- tiì- Paa' kyaah- Sila neh-
jwi- hma- he- hë- too-, he- chee-
cepo.

²⁵Pero ma- ga-të- koo- lä-nũh- ma-
ngii- Paa' kyaah- Sila kiyh' kih' Dio,
hi- ma' häy- su- kih' Dio, hi- jñah-
ga- dsa- hi- ma' tääh- neh-ñe' ja- ma-
nuuy-. ²⁶Ni- sa- liih- ga- dsa- he'
ma- ga-jeh- wii- jwërte hwa-, lä-jiih-
ga-sa- ga-hluh- tiì- na-hyah- he- la-
neh-ñe' ja-. Lä-chah- ja- ga-na-
lä-jë- ho-haah- kih', hi- ga-saa-
ga-jaa- caden- he- ma- na-hñuu-
lä-jëë- hi- ma' tääh- neh-ñe' ja-.

²⁷He-ja- ga-ñe- poo- hi- ma- høø-
jee- ja-. Ma- ga-jëëy- na-na- hoo-
neh-ñe', ga-lley- ñe-tuuh- kiyh' mah-
ma- jngëëyh- hñiyy-, kih' he- laay-
ma-kyuu- dsa- hi- ma' tääh- neh-ñe'.
²⁸He-ja- ga-hlëëh- Paa' ki-gaa-
ga-jäyh-:

—Ta- jmeeh- hñaaah-, tøøh- ba-
jnääh- lä-jëë- jnääh- jee- la-.

²⁹He-ja- ga-ngii- poo- he' wa-je-,
mah- ga-hey- ko-chih- cha-nëh-.
Jläay- ga- lä-ja-, ga-jwäay- hñiyy-
hũu- tiì- Paa' kyaah- Sila. ³⁰Hii-
poo- he' ga-hwëëy- øøh- jne- neh-ñe',
mah- ga-siiyh-:

—Dsa-nũh-, he- na- jmeen- mah-
lään-.

³¹He-ja- ga-jäh- øøh- jne- he':

—Jmeë- dsoo- hoh- kih' Jesucristo
mah- lä-ja- ba- lääh- kyaah- lä-jëë-
hi- chaa- kyah-.

³²Ja-ga- ga-hlëëyh- poo- he' juu-
kih' Dio, kyaah- lä-jëë- hi- chaa-
cha-nëh- kiyh'. ³³Lä- hwë- ja-
ga-jøø- poo- he' kih' Paa' kyaah-
Sila na-gyiyh- jee- ga-la- dsoo-
kiyh'. Lä-chah- ja- ga-saa- poo-
he- jmiì- kyaah- lä-jëë- hi- chaa-
kyaay-. ³⁴Ma-ngëë- ma-saay- jmiì-,
ga-tëëy- øøh- jne- he' cha-nëh- kiyh',
ga-kwëëyh- he- ga-kuyh-. Peer-
ga-lä-chaay- llu- kyaah- lä-jëë- hi-

chaā kyaay¹, lä²llu¹ he⁻ ga⁺heeyh⁻ juu¹ kih¹ Dio.

³⁵Ma⁻ ga⁺jnä¹ jyoh⁻ jmi¹ ja⁻, ga⁺chee¹ dsa⁻ta⁻ jñah⁻ poo⁻ hi⁻ na⁻jme¹ juu¹ kih¹ hi⁻ ma⁻ hoo⁻ neh⁻ ñe¹ mah¹ lääy¹ Paa⁻ kyaah¹ Sila.

³⁶He⁻ja⁻ ga⁺jmeeh¹ poo⁻ juu¹ kih¹ Paa⁻ kyaah¹ Sila, ga⁺jäyh⁻:

—Ma⁻jme¹ dsa⁻ta⁻ mada⁻ he⁻ lään⁻ hnäh⁻. He⁻ja⁻ jwahn⁻, hwëë⁻ hnäh⁻, go⁻nää⁻ hnäh⁻ kyaah¹ juu¹ llu¹ ba¹.

³⁷He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁻ Paa⁻ siiyh¹ lä²la⁻:

—¿He⁻la¹ ja⁻ ga⁺kway⁻ kya¹ jnääh¹ chañe¹ lä²jëë⁻ dsa⁻, ni⁺ sa⁺ ga⁺ngiiy⁻ juu¹ che⁻ ää⁻ jnääh¹ dsoo⁻? He⁻ ba¹ dsa⁻ romano jnääh¹ ka⁻läh⁻ mah¹ ga⁺taayh⁻ jnääh¹ neh⁻ ñe¹. Na¹ laay⁻, lääy¹ jnääh¹ jee⁻ na⁻hmää⁻. Ni⁺ miyh¹ sa⁺ heeh¹ jnääh¹ lä²na⁻. Wa⁻ ya⁻nää⁻ hñii⁻ dsa⁻ta⁻ mah¹ hwëëy¹ jnääh¹.

³⁸He⁻ja⁻ na⁻jmeeh¹ poo⁻ he⁻ juu¹ kih¹ dsa⁻ta⁻. Peer⁻ ga⁺lä²goo⁻ dsë¹ dsa⁻ta⁻ he⁻ ma⁻ ga⁺nuuy¹ laa¹ Paa⁻ dsa⁻ romano kyaah¹ Sila. ³⁹He⁻ja⁻ na⁻näy¹ na⁻jëëy⁻, mah¹ ga⁺siiyh¹ Paa⁻ kyaah¹ Sila:

—Jmee⁻ hnäh⁻ joh⁻ hoh⁻.

Ma⁻la⁻ ma⁻hwëëy¹ neh⁻ ñe¹, ga⁺siiyh¹:

—Go⁻nää⁻ ba¹ hnäh⁻ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻.

⁴⁰Ma⁻ ya⁺hëë¹ Paa⁻ neh⁻ ñe¹ kyaah¹ Sila, ga⁺näy¹ ta⁻ kih¹ Lidia, jee⁻ ga⁺jeey¹ miyh¹ ooh¹ jne¹. Ga⁺kwa⁻ Paa⁻ kyaah¹ Sila be⁻ kiyh¹, ja⁻ ga⁺hwëëy⁻ jee⁻ jwii⁻ ja⁻, ga⁺näy¹ ta⁻ jee⁻ jyoh⁻.

Ga⁻lä²hnee⁻ dsa⁻ kyaah¹ Paa⁻ jee⁻ jwii⁻ Tesalónica

17 Ga⁻ngëë⁻ Paa⁻ kyaah¹ Sila ta⁻ jee⁻ jwii⁻ Anfípoli hi⁻ ga⁻ngëëy⁻ jee⁻ jwii⁻ Apolonia lä²jiyh¹ ga⁻lla⁻näy¹ jwii⁻ Tesalónica, jee⁻

ma⁻ chih¹ koo⁻ gwah⁻ kih¹ dsa⁻ judiu.

²Hi⁻ lä²koo⁻ tëë¹ Paa⁻ jmeë⁻, jmi¹ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë¹ ma⁻ dsooy⁻ neh⁻ gwah⁻ dsa⁻hlëëyh⁻ dsa⁻. Ga⁻të⁻ hnë⁻ jiih⁻ ma⁻ dsooy⁻ gwah⁻ jmi¹ he⁻ teeh⁻ dsa⁻ dsë¹ ma⁻ dsa⁻kway⁻ juu¹ na⁻hñaa¹ lä²jëë⁻. ³Ma⁻ mi⁻jnäy¹ jëë⁻ go⁻te⁻ lä²koo⁻ na⁻sii⁻ juu¹ kih¹ Dio he⁻ jäh⁻, jmeë⁻ bi¹ jëë¹ Cristo wi¹ hi⁻ lä²jiiyh¹ ka⁻läh⁻ jee⁻ kih¹ hi⁻ na⁻juu¹. Hi⁻ ga⁺jäyh⁻:

—Jesús hi⁻ hlëëhn¹ kih¹ la⁻, hi⁻ he⁻ he⁻ Cristo.

⁴Ko⁻llaa⁻ judiu ga⁻lä²dsoo⁻ dsëy¹, he⁻ja⁻ ga⁺jmeey¹ ko⁻joh⁻ kyaah¹ Paa⁻ hi⁻ kyaah¹ Sila. Jwëë⁻ griego hi⁻ ma⁻ hnaah⁻ Dio ga⁺heeh⁻. Hi⁻ lä²ja⁻ jwëë⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ hii⁻ juu¹ kih¹ jee⁻ jwii⁻ ja⁻ ga⁺heeyh⁻ kih¹ Jesús.

⁵Pero ko⁻llaa⁻ judiu hi⁻ sa⁻ ma⁻ dsoo⁻ dsë¹ kih¹ Jesús, ga⁻lä²lleey¹. He⁻ja⁻ na⁻kyaay¹ ko⁻llaa⁻ dsa⁻ñuuh⁻ hi⁻ hñaa⁻ dsë¹ hi⁻ la⁻ ga⁻nää⁻ jee⁻ jwii⁻ ja⁻. Kyaah¹ dsa⁻ñuuh⁻ he⁻ ga⁻liyh¹ ga⁻tooyh⁻ je⁻ dsë¹ dsa⁻ chaa⁻ jee⁻ jwii⁻ ja⁻. He⁻ja⁻ ga⁻näy¹ chañeh⁻ kih¹ Jasón he⁻ hnöoy¹ ma⁻ jääy¹ Paa⁻ kyaah¹ Sila mah¹ ma⁻ taayh⁻ goo⁻ dsa⁻jwii⁻. ⁶Pero sa⁻ ga⁻jnääh¹, he⁻ja⁻ ga⁻saayh¹ Jasón kyaah¹ jñah⁻ ga⁻ooh¹ jne¹, na⁻jääy⁻ kih¹ dsa⁻ta⁻, ta⁻hooyh⁻ ki⁻gaa⁻ ma⁻ jäyh⁻:

—Dsa⁻ na⁻ ga⁻nää⁻ mi⁻gaa⁻ dsa⁻ lä²kaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ hi⁻ na⁻ ma⁻ya⁻näy¹ jee⁻ la⁻ jnän¹. ⁷Jasón la⁻ na⁻ ma⁻taayh⁻ dsa⁻ he⁻ chañeh⁻ kih¹. Lä²jëë⁻ hi⁻ la⁻ na⁻ mi⁻kwayh¹ ley kih¹ dsa⁻ta⁻ joh¹ jnän¹ hi⁻ gya¹ roma. Jäyh⁻ chaa⁻ jñah⁻ rey hi⁻ cheë⁻ Jesús.

⁸Ma⁻ ga⁻nuu⁻ dsa⁻ta⁻ kyaah¹ dsa⁻jwii⁻ juu¹ ja⁻, ga⁻heë¹ dsëy¹ go⁻te⁻. ⁹He⁻ja⁻ ga⁻jmeë⁻ dsa⁻ta⁻

mada' ga'mi-hmaah' Jasón dsoo' kih' kyaah' lä' jëë' øøh' jne' hi' ga'saayh' he'. Ja-ga' ga'lääy'.

Ngoo' Paa' kyaah' Sila ta' jwii' Berea

¹⁰Øøh' jne' hi' ma' chaa- jee' ja-, lä'chah' hwë' ja-, ga'cheey' Paa' kyaah' Sila ta' jwii' Berea. Ma' ga'lla'näy' Berea na'näy' neh' gwah' kih' judiu. ¹¹Judiu hi' ma' chaa- Berea ja-, llu' cha-gamiih' hu'dsë' kih' lä'koh' ga' hi' chaa- Tesalónica. Ga'lä'hnoø' gyih' nuuy' ha- lä' la' juu' ja-, hi' lä'jë' jmi' ma' hëy' jee' na-sii' juu' kih' Dio mah' ma' jëë' che' ma'ra' ju'dsoo' he' ma' jäh' Paa'. ¹²Jwëë' dsa- judiu he' ga'heeh' juu' kih' Dio hi' lä'ja- jwëë' dsa-më' griega hi' hii' juu' kih' jee' jwii' ja- hi' jwëë' dsa-nuuh' ka-läh'. ¹³Ma' ga'nuu' judiu hi' chaa- Tesalónica he- hää' Paa' ta' Berea kway' juu' kih' Dio, he'ja- na'näy' jee' ja- ka-läh' na'llay- hni' kih' dsa'. ¹⁴Lä'chah' ja- øøh' jne' hi' chaa- jee' ja- ga'cheey' Paa' ta' cha'hoø' jmi'neeh'. Ga'jä' ba' Sila kyaah' Timotä jwii' Berea. ¹⁵He' ba' øøh' jne' hi' ma' kyaah' Paa' ga'jmeë' be' ga'jøø' kiyh' lä' ga'të' jwii' Atena. Hi' ma' ga'hwëë' øøh' jne' jwii' Atena ja-, ga'cheë' Paa' juu' wa' jä- Sila kyaah' Timotä ta' la', na'koh' lä'jiih' jee' le'.

Ga'kwa' Paa' juu' jee' jwii' Atena

¹⁶Ta'ko'jiih' ma' gya' Paa' jøøy' lloo' Sila kyaah' Timotä jwii' Atena, ga'lä'meeh' dsëy' kih' ga'lä'kaa- ba'tääh' dio hi' na'laa' kaah' dsa-. ¹⁷He'ja- neh' gwah' ma' mi'jnää' Paa' juu' na'hnaa' lä'jëë' kih' judiu hi' ma' chaa- jee' ja-, hi' kih' jñah'

ga' dsa- hi' hnaah- Dio. Hi' lä'jëë' jmi' ma' dsa-ngëë' Paa' lä'kaa- je'hmooh' ja-, hlëëyh' dsa- hi' dsa-kuh' jee' ja- ka-läh'. ¹⁸Jee' ja- ga'jeey' dsa- hi' jäh' kyuuuh-. Koo- nää' dsa- he' tëëyh' epicúreo hi' jñah' ka-läh' tëëyh' estoico. Dsa- he' na- ga'løø' ti'choo- juu' kyaah' Paa'. He'ja- ga'jäh' siiyh' dsa'kyaayh': —Hee- ba' juu' he' kwa' dsa- na-, heh' he- hlëëyh' cha-miih' ngëë'.

Jñah' ka-läh' ga'jäh':

—Lä'koo- he- hlëëyh' kih' jñah' dio hi' sa' kyuu' jne'.

Lä'ja- ga'jäyh' kih' Paa' kih' he' ma' mi'jnää' Paa' ju'hmëë' kih' Jesús hi' juu' he- lä'jiih' dsa-. ¹⁹He'ja- ga'jäy' Paa' koo- jee' ma' dsa-ñeey', jee' cheë- Areópago. Jee' ja- ga'ngiiy' juu' kiyh':

—¿Che' le' nuu- jnääh' miih' ha- lä' la' ju'hmëë' he- kyeh' na'?

²⁰Kyeh' juu' he' sa' ma-nuu' jnääh' go-te. Hnoø- jnääh' lä'ñe' jnääh' he- hnoø' jäh' juu' na'.

²¹(Jëëh', jwëë' dsa- chaa- jee' jwii' Atena hi' dsa- hi' ya'nää' hwa' hu', ga'taayh' tää' jee' ja-. Sa' cha- he' ga'jyoh' he' ma' tih' dsëy', ma'la' ju'hmëë' he' ma' nuuy' kyaah' he' ma' kway', he' ja- ba' ma' tih' dsëy'.)

²²He'ja- ga'noo- Paa' to'dsaah' jee' kih' hi' ma' tääh' Areópago ja-, mah' ga'jäh':

—Kyuu- hnäh' dsa- chaa- Atena. Peer' mi' teh' hnäh' kyaah' lä'jëë' dio kyaah' hnäh'. ²³Jëëh' lä' ma' ñeen' na'ngën' lä'kaa- jee' jwii' la-, ga'jëën' lä'kaa- ba'tääh' hi' na'laa' kaah' hnäh'. Jee' ja- ga'jëën' koo- na'hyoo' jee' na-sii' lä'la': “Hii' la- Dio hi' sa' kyuu' jne'.” Jëë' da'

hnähʻ, heʻ baʻ Dio hiʻ hnaahʻ hnähʻ, niʻ saʻ kyuuʻ hnähʻ, kihʻ hiʻ heʻ naʻ hlëehnʻ naʻ.

²⁴Dio hiʻ gaʻjmeēʻ läʻkaaʻ jmiʻgyuuʻ, hiʻ gaʻjmeēʻ läʻjēʻ heʻ gaʻchaʻ nēʻ kihʻ, hiʻ heʻ laaʻjuuʻ gyuuʻ hwaʻ, heʻjaʻ saʻjmeēʻ biʻ jmeēʻ dsaʻ jmiʻgyuuʻ kooʻ gwahʻ jeeʻ gyayʻ. ²⁵Saʻ chaʻ heʻjmeēʻ biʻ kiyhʻ niʻ miihʻ, niʻ hiʻjmeēʻ taʻheʻ kiyhʻ. Hñiiʻ biʻjmeeyʻ chaaʻ läʻjēʻ jneʻ, jmeeyʻ kiʻ jneʻ lleʻ hiʻ kwayʻ läʻjēʻ heʻjmeēʻ biʻ jnänʻ.

²⁶Kihʻjaaʻ dsaʻñuuʻ baʻ gaʻjmääyʻ läʻjēʻ näaʻ dsaʻ jmiʻgyuuʻ mahʻ dsaʻtaayhʻ läʻkaaʻ hwaʻ. Hiʻ gaʻtøøʻ hihʻ haʻ kohʻ jmiʻ dsaʻtaahʻ dsaʻ hiʻ haʻ hñiiʻ dsaʻtaayhʻ. ²⁷Gaʻjmääyʻ jneʻ mahʻ hnäähʻ jnihʻ. Läʻjaʻ kooʻ saʻ suʻ saʻ jneʻ baʻ jneʻ Dio. Jëehʻ, maʻraʻ juʻdsooʻ saʻ cheyhʻ uuʻ kihʻ läʻjaaʻ läʻjaaʻ jneʻ. ²⁸Jëehʻ, taʻlaʻ kiyhʻ baʻ chaaʻ jneʻ hiʻ gaʻnøøʻ jneʻ hiʻ naʻjiihʻ jneʻ. Heʻ laʻjeehʻ kweeʻ läʻkohʻ gaʻsiiʻ koʻllaaʻ dsaʻgoohʻ hnähʻ hiʻ maʻ kyuuʻ, hiʻ gaʻjahʻ: “Laaʻ jneʻ saʻjuʻ kihʻ Dio.”

²⁹Läʻlluʻ heʻ laaʻ jneʻ saʻjuʻ kihʻ Dio, heʻjaʻ saʻ chaʻ heʻ kihʻjmeenʻ huʻdsēʻ laayʻ läʻkooʻ dio hiʻjmääʻ dsaʻ kyaahʻ ñeʻ nøøʻ o ñeʻ tøøʻ o kyaahʻ kuuʻ. Jëehʻ heehʻ heʻjmeēʻ dsaʻjaʻ, laʻläʻkooʻ gwaʻ huʻdsēʻ kihʻ dsaʻ baʻ. ³⁰Jääʻ, saʻ gaʻjmeēʻ Dio heʻ kihʻ läʻjēʻ heʻ maʻjmeēʻ dsaʻ. Jëehʻ dsaʻ, saʻ maʻ ñeʻ heeʻ jaʻ maʻjmeeyʻ. Pero jmiʻ naʻ, Dio jmeēʻ madaʻ kihʻ läʻjēʻ dsaʻ hiʻ täähʻ läʻkaaʻ jmiʻgyuuʻ waʻ läʻdsaaʻ dsēyʻ läʻjēʻ heʻjmeeyʻ. ³¹Jëehʻ, gaʻtøøʻ Dio hihʻ llooʻ kooʻ jmiʻ llayʻ taʻ kihʻ läʻjēʻ dsaʻ kyaahʻ juʻdsooʻ.

Maʻnaʻlleehʻ baʻjaaʻ dsaʻñuuʻ hiʻllaʻ taʻ hiʻ kihʻ läʻjēʻ dsaʻ gaʻjmeēʻ Dio dsooʻ juuʻjaʻ, läʻlluʻ heʻ gaʻmiʻjiiyhʻ Jesús jeeʻ kihʻ hiʻ naʻjuuʻ —gaʻjahʻ Paaʻ.

³²Maʻ gaʻnuuʻ dsaʻ heʻ juuʻ heʻ läʻjiihʻ dsaʻ hiʻ maʻnaʻjuuʻ, koʻllaaʻ dsaʻ heʻ gaʻmiʻkwayhʻ hiʻ koʻllaaʻ gaʻjahʻ läʻlaʻ:

—Jyohʻjiihʻ baʻ nuuʻ jnäähʻ kaʻlähʻ juuʻ naʻ.

³³Heʻjaʻ yaʻhëēʻ Paaʻ jeeʻ kihʻ dsaʻ heʻ. ³⁴Koʻllaaʻ hiʻ gaʻläʻdsooʻ dsēʻ, gaʻjmeeyʻ koʻjohʻ kyaahʻ Paaʻ. Jeeʻ jaʻ maʻ hääʻ Dionisio hiʻ maʻ dsooʻ taʻ Areópago. Hiʻ läʻjaʻ gaʻheehʻjaaʻ dsaʻmēʻ hiʻ maʻ cheeʻ Dámari hiʻ chaaʻ gaʻjñahʻ hiʻ gaʻheehʻ.

Ngooʻ Paaʻ taʻ jwiiʻ Corinto

18 Maʻngëēʻ heʻjaʻ, yaʻhëēʻ Paaʻ jwiiʻ Atena ngooyʻ taʻ jwiiʻ Corinto. ²Jeeʻjaʻ gaʻjeeʻjaaʻ judiu cheeʻ Aquila hiʻ gaʻläʻchaaʻjeeʻ jwiiʻ Ponto, hiʻ hmëēʻ yaʻhëēʻ hwaʻ Italia kyaahʻ mëyʻ Priscila läʻhihʻ kihʻ Claudio rey toʻnēʻ. Hihʻ rey heʻ, saʻ hnøøʻ maʻ dsaʻtaahʻ dsaʻ hiʻ laaʻ judiu jeeʻ jwiiʻ Roma heʻ nøøʻ hwaʻ Italia. Heʻjaʻ ñeeʻ Paaʻ naʻjēēʻ dsaʻgooyʻ heʻ. ³Aquila heʻ maʻjmeēʻ taʻ hmeʻ hmiʻlooʻ, heʻjaʻ maʻ laʻ taʻ kiyhʻ. Jaʻbaʻ lihʻ Paaʻ maʻjmeeyʻ taʻjaʻ kaʻlähʻ, heʻjaʻ gaʻjāyʻjmeeyʻ taʻjaʻ koʻjohʻ kyaayhʻ. ⁴Läʻjēʻ jmiʻ heʻ teeʻ dsaʻ dsēʻ maʻ dsooʻ Paaʻ nehʻ gwahʻ mähʻ maʻ dsaʻhlëeyhʻ dsaʻ judiu kyaahʻ hiʻ saʻ laaʻ judiu, maʻ kwayʻ juuʻ naʻhñaaʻ läʻjēēʻ haʻ läʻjeeʻ maʻ heehʻ dsaʻ juuʻ kihʻ Dio.

⁵Maʻ gaʻllooʻ Sila kyaahʻ Timotä hiʻ maʻ täähʻ Macedonia, jaʻgaʻ

ga⁺tt⁺ Paa' ta' jmeey⁺ hmi⁻loo⁻
mah' ga⁺kway⁺ juu' kih⁺ Dio
ba'. Ga⁺hlēēy⁺ judiu dsa⁻gooy⁺,
ga⁺jmeey⁺ ju'dsoo⁺ kih⁺ Jesús.
Ga⁺jāy⁺ hī⁻ he' he' Cristo. ⁶Pero
dsa⁻ he' ga⁺lōō⁺ jiiyh⁻ juu' kyaah⁺
Paa', hī⁻ ga⁺mi⁺kway⁺ ka⁻lāh⁺.
He⁻ja⁻ ga⁺kyah⁺ Paa' hmi⁺h⁻ kih⁺,
ga⁺jāy⁺:

—Dsoo⁺ kyah⁺ hñaah⁺ ba' hnāh⁺ na⁻,
he⁻ juu⁺ hnāh⁺ lā⁻ ma⁻na⁻bāāh⁻
ja⁻ba' hnāh⁺ kyaah⁺ dso⁻kye⁻. Sa⁻
cha⁻ dsoo⁺ dsēēn⁻ ni⁺ mi⁺h⁻. Na⁺ ta⁻
cha⁻nē⁻ na⁻kan⁻ juu' la⁻ kih⁺ dsa⁻ hī⁻
sa⁻ laa⁺ judiu ba'.

⁷Ya⁺hēēy⁺ neh⁺ gwah⁺ ja⁻, ngooy⁺
cha⁻neh⁺ kih⁺ jaa⁻ dsa⁻nūuh⁻ hī⁻
chee⁻ Justo hī⁻ ma⁺ gya⁺ jāh⁺ jee⁻
chih⁺ gwah⁺. Hī⁻ he' ma⁺ gah⁺ Dio.
⁸Jaa⁻ dsa⁻ hī⁻ hā⁺ goo⁻ gwah⁺ hī⁻
chee⁻ Crispo, ga⁺heeh⁻ juu' kih⁺
Jesús kyaah⁺ lā⁻jēē⁺ hī⁻ chaa⁻
kyaay⁺. Hī⁻ jwēē⁺ dsa⁻ hī⁻ chaa⁻
ja⁻ba' Corinto ja⁻, ga⁺heey⁻ juu'
kih⁺ Dio ma⁺ ga⁺nuuy⁺ juu' he⁻ ma⁺
kwa⁺ Paa'. Lā⁻jēē⁺ hī⁻ he' ga⁺saa⁻
jmi⁺. ⁹Koo⁻ hwē⁺ he⁻ ma⁺ gya⁺ Paa'
jwii⁻ Corinto ja⁻, ga⁺hēē⁺ mī⁻nēy⁻
Dsa⁻jōōh⁺ jnān⁻ hī⁻ ga⁺jāh⁺ siiyh⁺:

—Ta⁺ wa⁺ gah⁺, hlēēh⁺ ba' hne⁻ juu'
kin⁺, ta⁺ tt⁺ he⁻ kwah⁺ juu'. ¹⁰Ni⁺
jaa⁻ sa⁻ chaa⁻ hī⁻ kaah⁺ hne⁻ mah'
jmeey⁺ hne⁻. Jēēh⁺ jnā⁺ chehn⁺
kyaah⁺ hne⁻. Hī⁻ ta⁺ jyoh⁺ kō⁻taa⁻,
tāāh⁺ jwēē⁺ dsa⁻ jee⁻ jwii⁻ la⁻ hī⁻ na⁺
ga⁺heeh⁺ juu' kin⁺.

¹¹He⁻ja⁻ ga⁺jā⁺ Paa' koo⁻ jī⁻ nē⁻
na⁻dsē⁻ jīnē⁻ sih⁻ jee⁻ jwii⁻ Corinto
ja⁻, kway⁺ juu' kih⁺ Dio.

¹²Lā⁻kōh⁺ ma⁺ laa⁺ Galión lle⁻moh⁺
kih⁺ lā⁻kāa⁻ hwa⁺ Acaya, lā⁻jēē⁺
judiu hī⁻ chaa⁻ Corinto ga⁺taayh⁻
juu' kwee⁻ kyaah⁺ dsa⁻kyaayh⁻

ga⁺teey⁺ kyaah⁺ Paa' he⁻ja⁻ na⁻jāāy⁻
nē⁻ta⁺, ¹³ma⁺ jāy⁺:

—Dsa⁻nūuh⁻ la⁻ mi⁻tēēy⁻ dsa⁻ ha⁻
lā⁻ jee⁻ hnaayh⁺ Dio mah⁺ lla⁻dsēēy⁻
kih⁺ ley jnān⁻ kyaah⁺ juu' ja⁻.

¹⁴Ma⁻chēh⁺ Paa' ma⁺ hlēēh⁺, ma⁺
ga⁺jāh⁺ Galión siiyh⁺ dsa⁻ judiu he⁺:

—Cher⁺mah⁺ dsoo⁺ la⁺ hliih⁺ he⁻
jmeey⁺, o cher⁺mah⁺ na⁻bāāy⁻ koo⁻
dsoo⁺ juu⁺, ja⁻ga⁺ na⁻ hōō⁺ kwaat⁻
llan⁻ ta⁺ kyah⁺ hnāh⁺ dsa⁻ judiu.

¹⁵Pero juu' ta⁺jmah⁺ ba⁺ na⁻ hlēēh⁺
hnāh⁺. Dsa⁻ ba⁺ na⁻ hāāh⁺ hnāh⁺, kih⁺
ley kyah⁺ hnāh⁺ ba⁺ na⁻ hlēēh⁺ hnāh⁺.
He⁻ja⁻ jēē⁺ ba⁺ hnāh⁺ ha⁻ lā⁻ lā⁻ee⁻
juu' na⁻. Sa⁻ hnoon⁺ taahn⁺ hñiin⁺
kyaah⁺ he⁻ na⁻ —ga⁺jāy⁺.

¹⁶He⁻ja⁻ ga⁺hwēēy⁺ dsa⁻ he⁻
nē⁻ta⁺ ja⁻. ¹⁷He⁻ja⁻ ga⁺sāah⁺ dsa⁻
he⁻ Sóstene hī⁻ ma⁺ hā⁺ goo⁻ gwah⁺
kiyh⁺. Ga⁺kway⁺ kih⁺ ta⁺ ka⁺hne⁻ kih⁺
nē⁻ta⁺ ja⁻. Pero lle⁻moh⁺ he⁻ ni⁺ mi⁺h⁻
sa⁻ ga⁺jmeey⁺ he⁻ kiyh⁺.

¹⁸Pero ga⁺gya⁻ ga⁺ Paa' cha⁻mi⁺h⁻
jmi⁺ Corinto ja⁻. Ja⁻ga⁺ ga⁺hiyh⁺ juu'
kih⁺ lā⁻jēē⁺ oōh⁺ jne⁻, ngooy⁺ ta⁺ hwa⁺
Siria, kyaah⁺ Aquila kyaah⁺ Priscila.
Jāā⁺ ja⁻ga⁺ dsa⁻taayh⁻ neh⁺ barco jwii⁻
Cencrea, ga⁺tii⁺ Paa' lle⁺, ga⁺jmeey⁺
kwaah⁻ go⁻te⁻. Lā⁻ja⁻ ga⁺lā⁻jnā⁺
ga⁺jmeey⁺ koo⁻ hmooh⁺ kyaah⁺ Dio.

¹⁹Ma⁺ ga⁺lla⁻nāāy⁺ Éfeso, ja⁻ jiih⁺ ga⁺jā⁺
dsa⁻kyaayh⁻. Ngoō⁺ ba⁺ Paa' ta⁺ gwah⁺
na⁻hlēēy⁻ judiu. ²⁰He⁻ja⁻ ga⁺ngii⁺
judiu he⁻ ma⁺ jā⁺ ga⁺ Paa' mi⁺h⁻ jmi⁺,
pero sa⁻ ga⁺heey⁻. ²¹Ga⁺hiyh⁺ juu'
kih⁺ lā⁻jēē⁺ hī⁻ he⁻, ga⁺siiyh⁺:

—Jmee⁻ bi⁺ naahn⁺ jmi⁺ he⁻ tē⁻
Jerusalén. Pero koo⁻ ka⁻lāh⁺ jān⁻
ya⁺jēēn⁻ hnāh⁺, cher⁺mah⁺ lā⁻ja⁻
hnōō⁺ Dio.

Éfeso ja⁻ ga⁺he⁺ Paa' neh⁺ barco,
ngaayh⁺ ta⁺ Jerusalén. ²²Ma⁺

ga⁺llooy¹ Cesarea, ngaah¹ bih¹ ta⁺ Jerusalén na⁺jmeey¹ Dio kih¹ 00h¹ jne⁺ hi⁺ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁺. Ja⁺ga⁺ ngooy¹ ta⁺ jwi⁺ Antioquia ka⁺läh⁺.
²³Ga⁺gyay⁺ miih⁺ jmi⁺ Antioquia, ja⁺ga⁺ ya⁺hëëy¹ ka⁺läh⁺, ngooy¹ lä⁺koo⁺ lä⁺koo⁺ jwi⁺ he⁺ n00⁺ hwa⁺ Galacia, hi⁺ lä⁺ja⁺ jwi⁺ he⁺ n00⁺ hwa⁺ Frigia, na⁺kway⁺ be⁺ kih¹ lä⁺jëë⁺ 00h¹ jne⁺ hi⁺ ma⁺ tääh⁺ lä⁺kaa⁺ jee⁺ ja⁺.

Ga⁺kwa⁺ Apolo juu¹ jee⁺ jwi⁺ Éfeso

²⁴Ta⁺ko⁺jiih¹ ja⁺, ga⁺lloo⁺ ta⁺ jwi⁺ Éfeso jaa⁺ judiu hi⁺ chee⁺ Apolo, hi⁺ ga⁺lä⁺chaa⁺ jee⁺ jwi⁺ Alejandría. Peer⁺ liyh⁺ kway⁺ juu¹ kih¹ Dio na⁺hña⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁺ ma⁺ kyuyh⁺ ra⁺këh⁺ ra⁺llu⁺ jee⁺ na⁺si⁺ juu¹ kih¹ Dio. ²⁵Ga⁺lä⁺tëë⁺ bih¹ ha⁺ lä⁺ la⁺ jwë⁺ kih¹ Jesús hi⁺ ma⁺ hlëëy⁺ lä⁺kaa⁺ tuh⁺dsëy¹. Ma⁺ mi⁺ tëëy⁺ dsa⁺ na⁺hña⁺ lä⁺jëë⁺ ha⁺ lä⁺ la⁺ juu¹ kih¹ Jesús. Pero he⁺ saa⁺ dsa⁺ jmi⁺, ma⁺la⁺ he⁺ ma⁺ jmee⁺ Jwaa⁺ ba⁺ ma⁺ kyuyh⁺. ²⁶Sa⁺ goyh⁺, ga⁺l00y¹ hlëëy⁺ dsa⁺ neh⁺ gwah⁺ kih¹ judiu he⁺ chih¹ Éfeso ja⁺. Pero lä⁺ ma⁺ ga⁺nuu⁺ Aquila kyaah⁺ Priscila ha⁺ lä⁺ la⁺ juu¹ he⁺ ma⁺ kwa⁺ Apolo ja⁺, he⁺ja⁺ ga⁺tëëy⁺ ta⁺ kiyh¹ mah¹ na⁺heeh⁺ gyih⁺ ha⁺ lä⁺ la⁺ juu¹ kih¹ Dsa⁺j00h¹ jnän⁺ jee⁺ sa⁺ ma⁺ kyuyh⁺.
²⁷Ma⁺ngëë⁺ he⁺ ja⁺, ga⁺lä⁺hn00⁺ Apolo dsoo¹ ta⁺ hwa⁺ Acaya. Hi⁺ lä⁺jëë⁺ 00h¹ jne⁺ hi⁺ ma⁺ tääh⁺ kyaayh⁺ jee⁺ ja⁺, ga⁺kway⁺ be⁺ kih¹ hi⁺ ga⁺siyh⁺ koo⁺ je⁺ kih¹ 00h¹ jne⁺ hi⁺ ma⁺ tääh⁺ Corinto he⁺ n00⁺ hwa⁺ Acaya mah¹ wa⁺ heeyh⁺ Apolo lä⁺kaa⁺ tuh⁺dsëy¹. Hi⁺ ma⁺ ga⁺llooy¹ jee⁺ ja⁺, ga⁺la⁺llu⁺ cha⁺miih⁺ kih¹ lä⁺jëë⁺ 00h¹ jne⁺ hi⁺ ga⁺heeh⁺ kih¹ Dio, kih¹ he⁺

llu¹ dsë¹ Dio kyaayh⁺. ²⁸Lä⁺jiih¹ jee⁺ le⁺, ga⁺ti⁺ ga⁺choo⁺ Apolo juu¹ kyaah⁺ judiu dsa⁺kyaayh⁺. Ga⁺mi⁺jnäay⁺ na⁺hña⁺ lä⁺jëë⁺ lä⁺koo⁺ jäh⁺ juu¹ kih¹ Dio mah¹ lä⁺ngëëy⁺, Jesús he⁺ hi⁺ laa¹ Cristo.

Ngoo¹ Paa⁺ ta⁺ jwi⁺ Éfeso

19 Ta⁺ko⁺jiih¹ ma⁺ gya⁺ Apolo jwi⁺ Corinto, ngoo¹ Paa⁺ jwë⁺ hwa⁺ ba⁺ lä⁺jiih¹ ga⁺llooy¹ jwi⁺ Éfeso. Ma⁺ ga⁺llooy¹ jee⁺ ja⁺ ga⁺jeey⁺ ko⁺lla⁺ 00h¹ jne⁺. ²He⁺ja⁺ ga⁺ngii⁺ Paa⁺ juu¹ kiyh¹:

—¿Che⁺ ga⁺tëëh⁺ hnäh⁺ Jmi⁺lle⁺ Na⁺jngii⁺ lä⁺ ma⁺ ga⁺heeh⁺ hnäh⁺ juu¹ kih¹ Dsa⁺j00h¹ jnän⁺?

He⁺ja⁺ ga⁺jäh⁺ dsa⁺ he⁺:

—Ni⁺ sa⁺ ñe⁺ jnääh⁺ hee⁺ ja⁺ Jmi⁺lle⁺ Na⁺jngii⁺.

³He⁺ja⁺ ga⁺jäh⁺ Paa⁺:

—¿Hee⁺ juu¹ ga⁺jmeeh⁺ hnäh⁺ dsoo¹ he⁺ ga⁺saah⁺ hnäh⁺ jmi⁺?

Mah¹ ga⁺jäh⁺ dsa⁺ he⁺:

—Ga⁺saa⁺ jnääh⁺ jmi⁺ lä⁺hih⁺ ga⁺jmee⁺ Jwaa⁺ ba⁺.

⁴Mah¹ ga⁺jäh⁺ Paa⁺ siyh⁺:

—Jwaa⁺ ga⁺choo⁺ jmi⁺ kih¹ dsa⁺ hi⁺ ga⁺lä⁺dsaa⁺ dsë¹ he⁺ ma⁺ jmeey⁺ he⁺ hliih¹. Ga⁺siyh⁺ dsa⁺ he⁺: “Wa⁺ lä⁺dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kih¹ hi⁺ jä⁺ këë⁺ ga⁺ki⁺ jnä⁺.” Jwaa⁺ he⁺ ma⁺ hlëëh⁺ kih¹ Jesús hi⁺ laa¹ Cristo.

⁵Ma⁺ ga⁺nuu⁺ dsa⁺ he⁺ juu¹ ja⁺, ga⁺saay⁺ jmi⁺ lä⁺hih⁺ kih¹ Jesús.

⁶Lä⁺ ma⁺ ga⁺kye⁺ Paa⁺ goo⁺ në⁺ kiyh¹, ga⁺jyoo⁺ Jmi⁺lle⁺ Na⁺jngii⁺ në⁺ kih¹ dsa⁺ he⁺. Lä⁺chah⁺ ja⁺ ga⁺hlëëy⁺ jyoh⁺ juu¹ hi⁺ ga⁺l00y¹ ngëëy⁺ juu¹ he⁺ ma⁺ mi⁺jnäa⁺ Dio kiyh¹. ⁷Jee⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁺ñuuh⁺ he⁺ ma⁺ tee⁺ gya⁺tuu⁺.

⁸Uu⁺ sih⁺ he⁺ ga⁺gya⁺ Paa⁺ jee⁺ ja⁺, ma⁺ dsooy⁺ gwah⁺ kih¹ dsa⁺ judiu he⁺

chih' jee' ja-. Sa' goyh' ma' hlëëyh' dsa- hi' ga'mi' jnääh' na' hñaa' lä' jëë' ha' lä' jää' Dio dsa- lä' hih' kih'. ⁹Pero kō' llaa' dsa- he' ma' hweh' dsëy', sa' ga' jmeey' dsoo' dsëy' kih' Jesús. Wi' ba' ga' hlëëyh' kih' Jesús to' lo' nē' dsa' kyaayh'. He' ja- ya' hëë' Paa' jee' kih' dsa- he', ga' jääy' øøh' jne' ga' nääy' jee' chih' sa' kwel' kih' hi' cheë' Tiranno. Jee' ja' ga' hlëëh' Paa' øøh' jne' juu' kih' Jesús lä' jē' jmi'. ¹⁰Lä' ja' ga' jmeey' lä' jiih' ga' tē' to' ji' nē-. Lä' jwē' ja' lä' jëë' judiu hi' ma' chaa' hwa' Asia, hi' lä' kye' dsa- hi' sa' laa' judiu, ga' nuuy' juu' kih' Jesús Dsa' jøøh' jnän'. ¹¹He' ba' che' juh' gaa' he' ga' jmeë' Dio jee' ja' ta' la' kih' Paa'. ¹²Ma' dsa' nää' dsa' kyaah' hmiih' kih' jee' ma' cheh' Paa'. Koo' ma' dsa' jnooh' miih' nē' kih' Paa' hmiih' sa' luu' hi' hmiih' hii' cha'nē'. Hmiih' ja' ma' dsa' suy' dsa' dsaah' kyaay'. Lä' ja' ma' dsa' jã' kiyh' hi' lä' kye' jmi' lle' hliih' ma' hwëë'.

¹³Hi' ma' chaa' kō' llaa' judiu hi' ma' ga' nää' ta' kye' ta' ñii' ma' hwëëy' jmi' lle' hliih' kih' dsa'. Pero koo' hä', ja' huu' dsë- kiyh' ma' hwëëy' jmi' lle' hliih' kyaah' be' kih' Jesús, ga' jäh'.

—Kyaah' hih' kih' Jesús hi' hlëëh' Paa' kih', jmeen' hih' hwëëh' hnäh'.

¹⁴He' la' ma' jmeë' lä' jëë' gyeë' joo' dsa' judiu hi' ma' cheë' Esceva, hi' ma' laa' jaa' jmi' dsa- hi' kye' nē'. ¹⁵Pero ga' jiih' jmi' lle' hliih' juu' kyaah' dsa- he', ga' jäh'.

—Kyuu' ba' jnä' Jesús, hi' ma' ba' jnä' hii' he' Paa', pero hnäh', sa' kyuu' ni' miih'.

¹⁶Dsa- hi' ma' kye' jmi' lle' hliih' he', ni' juu' ga' sa' ga' hiiy',

ga' sooyh' kih' lä' jëë' gyeë' dsa- he'. Peer' ga' kway' kih', lä' jiih' ga' jmääyh' dsoo', ga' kyuy' to' lo' kwayh'. ¹⁷Lä' jëë' dsa- judiu hi' kyaah' dsa- hi' sa' laa' judiu hi' ma' tääh' Éfeso ga' lä' goyh' jwërte ma' ga' nuuy' ha' lä' ga' la' kih' dsa- he'. He' ja- ga' jmeey' juuh' kih' Jesús.

¹⁸Hi' jwëë' dsa- hi' ga' heeh' juu' kih' Dio ga' mi' jnääh' to' lo' nē' øøyh' lä' jē' he' hliih' he' ma' jmeey'. ¹⁹Hi' ja' ba' lä' ja' jwëë' hi' ma' tēë' ji' nah' ma' dsa' kay' je' hliih' ja', mah' ma' dsa' jey' cha'nē' jee' lä' jëë'. Hi' ma' ga' jmeeh' dsa- kwaan' joh' kyeë' jee' lä' jē' mo' je' ja', ya' hii' kwaan' to' lo' gya' mil kuu' tøø'. ²⁰Lä' ja' ga' lä' jwëë' cha' ga' miih' dsa- hi' ga' nuu' juu' kih' Dio hi' ga' jëëy' ha' koh' be' sa' cha' kih' Dio.

²¹Ma' ngëë' he' ja', ga' jmeë' Paa' huu' dsë' dsooy' ka' lah' ta' hwa' Macedonia hi' ta' hwa' Acaya. Ja' ga' dsaayh' ta' Jerusalén. Hi' ga' jäh'.

—Ma' lä' hii' miih' jmi' gyan' Jerusalén, ma' ra' he' jmeë' bii' niin' ta' Roma.

²²Uu' hi' ma' jmeë' kō' jøh' kyaayh' ga' cheey' ta' hwa' Macedonia, ga' cheey' Timotä kyaah' Erasto. Pero ga' jã' ga' Paa' miih' jmi' hwa' Asia ja'.

Ga' lä' hneë' dsa- hi' ma' chaa' jwi' Éfeso kyaah' Paa'

²³Jmi' ja' ga' lä' cha' koo' hni' juuh' jee' jwi' Éfeso, kwaan' kih' ju' hmëë'. ²⁴Jee' ja' ma' gya' jaa' dsa- cheë' Demetrio hi' ma' kwa' ta' he' jmeë' dsa- gwah' pih' kyaah' ñe' tøø' jmah' he' la' heeh' gwah' kih'

Diana he- ma' chih' jee' jwi- ja-.
Kyaah' ta' ja- ma' liyh' cha- miih-
kuu' kyaah' dsa' kyaayh'. ²⁵He- ja-
ga' jøøyh- lä- jëë- dsa- hi- ma' jmee-
ta' kiyh' hi- jñah' ga' dsa- hi- ma'
jmeë- ja- ba' ta' ja-, mah' ga' siyh-:

—Dsa- ñuuh-, ñeh' ba' hnäh' kwee-
lëh' jne' cha- miih- kuu' kyaah'
ta' la-. ²⁶Pero na' ma- jëë- jne' hi-
ma- nuu' jne' ngë- Paa' Éfeso la-
mi- gaay- jwëë- dsa-. Hi- ja- ma' la-
jee' la- jmeey- lä- na-. Lä- ga' dsa'
hwa' Asia ma- mi- gaay- jwëë- dsa-,
jäh': "Ja- Dio he', hih' dio hi- jmää-
dsa- kyaah' goo-." ²⁷He- ja- hii' goo-
wa'ra- ga' heey' ta' jñän- la-, hi-
mo' so- tooh- dsa- ta' gwah- kih' dio
Diana jñän- hi- lä- ja- mo' so- jmeey-
juuh- kih' Diana, hi- hnaah- lä- jëë-
dsa- chaa- hwa' Asia hi- lä- kaa-
jmi- gyuu- ka- läh-.

²⁸Ma' ga' nuu' dsa- he' juu' ja-,
ga' lä- lleey' jwërte hi- ga' løøy'
tooyh- cha- miih- miih', ma' jäh':

—iHe- ba' che- jøøh' Diana hi-
chëh' Éfeso la-!

²⁹He- ja- ga' kah' ga' gwëh'
huu' dsë- kih' lä- jëë- dsa- hi- ma'
chaa- jee' jwi- ja-. Koo- mi- ba'
ga' jmeey' ga' saayh' Gayo kyaah'
Aristarco na' jääy- jee' dsa- ñee-
dsa- kyaayh'. Lä- uu' dsa- ñuuh- he'
chaa- Macedonia hi- ma' jmeey-
ko- jøh' kyaah' Paa'. ³⁰Hnøø' Paa'
ma' dsa- hlëëh- kyaah' dsa- he'
pero sa' ga' kwa' øøh' jne' jwë' ma'
dsooy'. ³¹Hi- lä- ja- ko- llaa- hi- ma'
laa' ta' hwa' Asia ja-, ma' jwayh'
kyaah' Paa'. He- ja- ga' cheey' juu'
kih', ga' chuuy' kyaah' Paa' mah' sa-
dsooy' jee' tääh' dsa- he'. ³²Ga' kah'
ga' gwëh' go- te- huu' dsë- kih' lä- jëë-
dsa- hi- ma' tääh' jee' ja-. Kah' ba'

ma' hlëëh- lä- jaa- lä- jaa-. Hi- jwëë-
ga' hi- sa- ma- ñe- hee- kih' ja- he-
ma' tääyh' jee' ja-. ³³He- ja- dsa-
judiu ga' hñaay' na' koh' Alejandro
jee' kih' lä- jëë- dsa- he' mah'
na' jääy- ta' cha- në'. He- ja- ga' jmeë-
Alejandro lii- kyaah' gooy-, hnøøy'
ma' hlëëyh' jwoo' kih' judiu.

³⁴Pero ma' ga' lä- kyuu- dsih' laay'
judiu, koo- hä- ba' ga' tooh' lä- jëë-
miih'. Miih- ga' sa' ga' të' to' hor-
ga' jmeey' lä- ja-, ma' jäh':

—iHe- ba' che- jøøh' Diana hi-
chëh' Éfeso la-!

³⁵Lä- jiih' jaa- të- je- kya- jee' jwi-
ja-, ga' jmeey' hih' he- tu' dsa- he'
tooh- miih', ga' jäh':

—Nuu- da' hnäh' hi- chaa- Éfeso
la-. Ga' lä- jëë- ba' dsa- jmi- gyuu-
ñe-, koo- jee' la- ba' la' to- në- jee'
jmeë- dsa- juuh- kih' gwah- kih'
Diana he- chih' jee' la- jñän- hi-
lä- ja- ka- läh' heeh- kiyh' he- ja' kih'
Júpiter. ³⁶Ni- jaa- sa' le' jäh- sa-
dsoo'. He- ja- jwahn-, tu' hnäh', ta-
jmeë- hnäh' na' koh' wa' la' cha- la'.
³⁷Hih' uu' dsa- ñuuh- hi- ma- ya- jääh-
hnäh' la-, sa' ma- mi- kwayh' gwah-
jñän-, ni- sa' ma- hlëëyh' hliih' kih'
dio jñän-. ³⁸Cher' mah' cha- hnii- kih'
dsa- kyaah' Demetrio kyaah' jñah'
dsa-, cha- ba' në- ta' jee' le' mi- eey-
juu' na-. Jee' ja- ba' lle- kih' hniiy'
kih' dsa-. ³⁹Cher' mah' cha- ga' he-
sa' hii- lä- ee- kyah' hnäh', le' mi- ee-
jne' lä- ma' dsa- ñee- dsa- mada' kih'
dsa- ta'. ⁴⁰Pero he- jmeë- jne' la-, hii-
goo- dsa- bääh- jne' he- tøøh- jne'
cha- miih- miih'. Hee- juu' dsa- kwan-
cher' mah' ga' tëëh' dsa- ta' jne' kih'
he- tøøh' jne' miih' jee' la-.

⁴¹Ko- ja- ba' te' ga' hlëëh' të- je- he',
mah' ga- hiih' juu' kih' dsa- jwi-.

Ngoo' Paa' ta' hwa' Macedonia
hi' ta' hwa' Grecia

20 Ma'ngëë' ma'dsaa' juu' ja, ga'tëeh' Paa' øøh' jne', ga'kwëëyh' nuuh' mah' ga'ëey', ja-ga' ga'hiyh' juu', ngooy' ta' Macedonia. ²Ga'ngëëy' lä' jë' jwii' mäh' jee' ma' tääh' øøh' jne', ga'hleëh' gyih' mah' tëëy' cha-gamiih' be'. Lä' ja' ga'jmeey' lä' jiih' ga'llooy' hwa' Grecia (ja'ba' jee' chee' Acaya). ³Jee' ja' ga'gyay' uu' sih'. Ma' ga'të' jmi' he' dsa'hey' barco he' dsooy' ta' hwa' Siria, ga'lä'ney' ma'la' juu' kih' judiu he' saah' dsih'. He'ja' ga'mi'siiy' huusdë' kiyh'. Ga'jeeyh' ka'läh' ta' Macedonia, ngooy' jwë' hwa' ba'. ⁴Hi' kō'llaa' øøh' jne' ga'jmeë' kō'joh' kyaayh' lä' ga'të' hwa' Asia. Jaa' hi' he', chee' Sópater hi' chaa' Berea. Hi' jñah' chee' Aristarco kyaah' Segundo hi' chaa' Tesalónica. Hi' jñah' chee' Gayo hi' chaa' Derbe hi' Timotä. Jñah' chee' Tíquico hi' Trófimo hi' chaa' hwa' Asia. ⁵Ga'lä'jëë' hi' he' ga'lä'jää' na'jääy' jñääh' lä' ga'të' Troa. ⁶Hi' jñääh', ma'la' ma'goh' jmi' kih' he'ñiih' he' sa' kyaah' levadura, ga'tooh' jñääh' neh' barco jwii' Filipo. Ga'hya' ga'hña' jmi', ja-ga' ga'jee' jñääh' dsa'kyaahn' hi' ma' tääh' jøø' Troa. Jee' ja' ga'jä' jñääh' gyii' jmi'.

Ga'gwii' Eutico jee' gyay'
nuuy' juu' kih' Paa'

⁷To'në' jmi' kih' seman', ga'tooh' jñääh' kō'joh' kyaah' øøh' jne' jee' ma' kih' jñääh' ma'nuu' kih' Jesús. He'ja' ga'løø' Paa' kwa' juu'. Juu' ja'

ga'kyoo' lä' jiih' ga'të' koo' lla'nuu', kih' he' ga'jmeey' huusdë' dsooy' ta' jee' jyoh' wa' ga'jnä' jyoh' jmi'. ⁸Hi' ma' tøø' cha-miih' mi'së' he' na'hiih' je' cha'neh' jee' ga'të' hnë' jwëë' hne' jee' ma' tøøh' jñääh' ja'. ⁹Jaa' chih' hi' chee' Eutico ma' gyay' hoo' ventan jee' ma' tøøh' jñääh'. Jee' gyay' ja', ga'gwiiy' ñiih' kih' he' ga'kyoo' juu' he' ma' kwa' Paa'. Jee' na'gwiiy' ja', ga'tayh' lä' ga'të' hwa'. Ma'na'juuy' ma' ga'chaah' dsih'. ¹⁰He'ja' ga'jñaa' Paa', ngooy' na'ëey' chih' he'. Mah' ga'jäyh'.

—Ta' jwaah' hnäh', jiih' ba' chih' la'.

¹¹He'ja' ga'wii' Paa' ka'läh' jee' ma' tøøh' jñääh', ja-ga' ga'tooh' jñääh' ga'kih' ga'hiih' jñääh' ma'nuu' kih' Jesús. Ma'ngëë' he' ja', ngoo' bih' hlëëyh' lä' jiih' ga'jnä'. Ja-ga' ngooy' ta' jee' jyoh'. ¹²Peer' ga'nøh' dsë' dsa' he' kih' he' jiih' ba' chih' kyaay', hi' ga'tëëy' ga'näay' kiyh'.

Ya'hëë' Paa' jee' jwii' Troa ngooy'
lä' ga'të' jee' jwii' Mileto

¹³Ga'tooh' jñääh' neh' barco, mah' lla'nøø' jñääh' jää' lä' ga'të' jwii' Asón. Jee' ja', ga'jää' jñääh' Paa' lä'koo' la' mada' nuuh' jñääh', jëëh' jwë' hwa' ba' ngooy' ta' ja'. ¹⁴Ma' ga'lloo' Paa' jee' tøøh' jñääh' jwii' Asón ja', ga'tooh' jñääh' neh' barco kyaayh', ga'lla'nøø' jñääh' jwii' Mitilene. ¹⁵Jee' ga'të' tō' jmi', ga'ngëë' jñääh' jäh' jwii' he' chee' Quío. Jee' ga'të' hnë' jmi', ga'lla'nøø' jñääh' jwii' Samo jee' hwëë' barco. Jee' ga'të' kye' jmi', ja-ga' ga'tëë' jñääh' jwii' Mileto.

16 Sa⁺ ma⁺ hnøø¹ Paa⁺ ma⁺ jā⁺ ki⁻wēē⁺ hwa⁺ Asia, he⁻ ja⁻ koo⁻ ga⁻ngēē⁺ bih⁺ kih⁺ jwii⁺ Éfeso. Ga⁻jmeey⁺ bii⁺ he⁻ llaayh⁺ lā⁺ ga⁻tē⁺ Jerusalén mah⁺ tēēy⁺ jmi⁺ Pentecosté cher⁺ mah⁺ ga⁻la⁺.

**Ga⁻hlēēh⁺ Paa⁺ kyaah⁺ hi⁻ kye⁻
nē⁺ kih⁺ gwah⁻ jwii⁺ Éfeso**

17 Lā⁺ ma⁺ gya⁺ Paa⁺ jwii⁻ Mileto, ga⁻cheey⁺ juu⁺ he⁻ ya⁻nāā⁺ dsa⁻gyuuh⁺ hi⁻ kye⁻ nē⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ jwii⁺ Éfeso. 18 Ma⁺ ga⁻lla⁺nāā⁺ hi⁻ he⁻ jee⁺ gya⁺ Paa⁺, ga⁻jāh⁺ Paa⁺ siiyh⁺:

—Ma⁻neh⁺ ba⁺ hnāh⁺ ha⁻ lā⁺ ga⁻jmeen⁺ jee⁺ kyah⁺ hnāh⁺ lā⁺ ma⁺ to⁻nē⁺ jan⁺ ta⁺ hwa⁺ Asia la⁻ lā⁺ jiih⁺ na⁺. 19 Ni⁺ miih⁻ sa⁺ ga⁻jmäān⁺ hñiin⁺ jøøh⁺ lā⁺ ma⁺ ga⁻gyan⁺ kyaah⁺ hnāh⁺ kwan⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. Jā⁺ he⁻ koo⁻ jiih⁺ ga⁻tūun⁺ jmi⁺ haa⁺ mī⁻nēn⁺ kyah⁺ hnāh⁺. Joh⁺ jiih⁺ sa⁺ ga⁻jēēn⁺ wi⁺ kih⁺ lā⁺ jē⁺ he⁻ ma⁺ hnøø¹ dsa⁻ judiu ma⁺ jmee⁺ kin⁺. 20 Sa⁺ cha⁻ ga⁻jmeen⁺ kwaat⁺ che⁺ hii⁺ goo⁻ kin⁺ jee⁺ ga⁻jmeen⁺ he⁻ llu⁺ kyah⁺ hnāh⁺. Ga⁻hlēēhn⁺ hnāh⁺ jee⁺ jā⁺ dsa⁻ hi⁺ lā⁺ ja⁻ cha⁻neh⁺ kyah⁺ hnāh⁺ ka⁻lāh⁺. 21 Hnāh⁺ judiu hi⁺ hnāh⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu, ga⁻jwēēhn⁺ hnāh⁺ jeeh⁺ hnāh⁺ kih⁺ Dio hi⁺ wa⁺ lā⁻dsoo⁺ hoh⁺ hnāh⁺ kih⁺ Jesucristo Dsa⁻jøøh⁺ jnān⁺. 22 Hi⁺ na⁺ ma⁻hāān⁺ jwē⁺ ngaahn⁺ ta⁺ Jerusalén lā⁺ jøø⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁻jngii⁺ kin⁺. Ni⁺ sa⁺ man⁺ he⁻ dsa⁻ngēēn⁺ jee⁺ jā⁺. 23 Koo⁻ he⁻ la⁻ ba⁺ man⁺. Lā⁺ kaa⁻ jwii⁻ jee⁺ niin⁺ dsa⁻ngēēn⁺ wi⁺, taah⁺ dsa⁻ jnā⁺ neh⁺ nē⁺, jāh⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁻jngii⁺. 24 Pero ni⁺ miih⁻ sa⁺ jmeen⁺ he⁺ che⁺ chaan⁺ o he⁻ juun⁺. Jēē⁻ ba⁺ dsēn⁺ ngoon⁺ ta⁺ cha⁻nē⁺ kyaah⁺ ta⁺ he⁻ na⁻hñaan⁺, lā⁺ jiih⁺ mī⁻tēn⁺ ta⁺ he⁻ ga⁻tooh⁺ Jesús

goon⁺ mah⁺ kwan⁺ ju⁺hmēē⁺ he⁻ mī⁻jnāā⁺ ha⁻ lā⁻koo⁻ hnāā⁺ Dio jne⁺.

25 Man⁺ kwee⁻ ni⁺ jaa⁻ jee⁻ lā⁺ jēē⁺ hnāh⁺ mo⁻so⁺ jēēh⁺ hnāh⁺ jnā⁺, lā⁺ jēē⁺ hnāh⁺ hi⁻ ma⁻nuu⁺ juu⁺ he⁻ kwan⁺ ha⁻ lā⁺ jāā⁺ Dio dsa⁻ lā⁺ hih⁺ kih⁺. 26 He⁻ ja⁻ jwēēhn⁺ hnāh⁺ jmi⁺ na⁺, ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ mo⁻so⁺ na⁻bāāhn⁺, sa⁺ cha⁻ dsoo⁺ dsēēn⁺ ni⁺ miih⁻.

27 Jēēh⁺, ni⁺ miih⁻ sa⁺ ga⁻lā⁺ gohn⁺, ga⁻mī⁻jnāān⁺ na⁻hñaa⁺ lā⁺ jēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio kyah⁺ hnāh⁺. 28 He⁻ ja⁻ jwēēhn⁺ hnāh⁺, hāā⁺ hnāh⁺ hñaa⁺ hi⁺ hāā⁺ lā⁺ jēē⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnāh⁺. Ma⁻na⁻hñaa⁺ hnāh⁺ kih⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁻jngii⁺ mah⁺ jēēh⁺ hnāh⁺ dsa⁻ kyaah⁺ hnāh⁺. He⁻ ja⁻ hāā⁺ hnāh⁺ kwee⁻ lā⁺ jēē⁺ hi⁻ laa⁺ kyaā⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnān⁺ hi⁻ ga⁻laa⁺ jne⁺ kyaah⁺ jma⁻ kih⁺. 29 Jēēh⁺, man⁺ kwee⁻ ha⁻ lā⁺ le⁺ wa⁻ra⁻ ngaahn⁺. Ya⁻nāā⁺ jee⁺ kyah⁺ hnāh⁺ hi⁻ laa⁺ lā⁺ koo⁻ jah⁺ hāā⁺. Ni⁺ miih⁻ sa⁺ jā⁺ lā⁻nih⁺ dsēy⁺ kih⁺ dsa⁻ kyaā⁺ Dio. 30 Hi⁺ ja⁻ ba⁺ jee⁺ kyah⁺ hnāh⁺ hwēē⁺ hi⁻ jmee⁺ ra⁻kēh⁺ ju⁺dsoo⁺ mah⁺ jāāy⁺ øøh⁺ jne⁺ lā⁺ hyoh⁻ dsēy⁺. 31 Go⁻taah⁺ hnāh⁺ leeh⁺ hnāh⁺. Mi⁻dsooh⁺ da⁺ hoh⁺ hnāh⁺ ha⁻ lā⁺ ga⁻jmeen⁺ ta⁻ko⁻ jiih⁺ hnē⁺ jī⁻ nē⁻ he⁻ ga⁻gyan⁺ kyaah⁺ hnāh⁺. Lā⁺ jmi⁺ lā⁺ hwē⁺, sa⁺ ga⁻tun⁺ ma⁺ kwēēhn⁺ hnāh⁺ nuuh⁺, lā⁺ jiih⁺ ga⁻tūun⁺ jmi⁺ he⁻ haa⁺ mī⁻nēn⁺ kih⁺ lā⁺ jaa⁻ lā⁺ jaa⁻ hnāh⁺.

32 Na⁺ na⁺ øøhn⁺, taahn⁺ hnāh⁺ goo⁻ Dio. Jā⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ juu⁺ kiyh⁺ he⁻ mī⁻jāā⁺ jne⁺. Juu⁺ na⁻ kye⁻ be⁺ he⁻ jmee⁺ dsa⁻nøøn⁺ ta⁺ cha⁻nē⁺ hnāāhn⁺ Dio cha⁻ga⁻miih⁻ mah⁺ hñah⁺ jne⁺ heēn⁺ ko⁺ jøh⁺ kyaah⁺ lā⁺ jēē⁺ hi⁻ na⁻jngēē⁺. 33 Sa⁺ ga⁻lā⁺ heē⁺ dsēn⁺ ku⁻nøø⁺ kuu⁺ tøø⁺ ni⁺ hmi⁻h⁺ he⁻ cha⁻ kih⁺ dsa⁻. 34 Ma⁻neh⁺ ba⁺ hnāh⁺,

ga⁺jmee⁺ ba⁺ jnä⁺ ta⁺ ha⁻ jee⁺ ga⁺ jnä⁺
he⁻ ga⁺jmee⁺ bi⁺ kin⁺ hi⁺ lä⁺kye⁻ kih⁺
dsa⁻kyaa⁺hn⁺. ³⁵Ma⁺ra⁺ he⁻ ga⁺jmee⁺
ba⁺ jnä⁺ ta⁺ kya⁺ah⁺ goon⁺ mah⁺
lä⁺të⁺h⁺ hnäh⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁺koh⁺
jmee⁺ jnä⁺ hi⁺ lä⁺ja⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺
be⁺ kih⁺ hi⁻ tä⁻nee⁺. Mi⁻dsooh⁻ da⁺
hoh⁺ hnäh⁺ juu⁺ kih⁺ Jesús Dsa⁻jø⁺h⁺
jnän⁺, hi⁻ ga⁺jäh⁺: “Llu⁺ ga⁺ la⁺ kih⁺ hi⁻
kwa⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺ hi⁻ hyoh⁺.”

³⁶Ma⁺ngëe⁺ ma⁻jäh⁺ Paa⁺ lä⁺ja⁻,
ga⁺juuyh⁺ jnëy⁺ kya⁺ah⁺ lä⁺jëe⁺ ø⁺h⁺
jne⁺ he⁺, ga⁺ngiiy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio.

³⁷Lä⁺jëe⁺ ø⁺h⁺ jne⁺ he⁺ ga⁺ki⁺
ga⁺hoo⁺h⁺ cha⁻miih⁻. Ga⁺ëey⁺ Paa⁺
mah⁺ ga⁺chuyh⁺ kih⁺. ³⁸Ga⁺lä⁺meeh⁺
dsë⁺ jwërte dsa⁻gyuuh⁺ he⁺ kih⁺ he⁻
ga⁺jäh⁺ Paa⁺: “Mo⁺so⁺ jë⁺h⁺ ga⁺ jnä⁺
ka⁻lä⁺h⁺.” Ja⁻ga⁺ ga⁺näay⁺ na⁺ jläy⁻
Paa⁺ ta⁺ jee⁺ ma⁺ hii⁺ barco.

Ngaah⁺ Paa⁺ ta⁺ Jerusalén

21 Ja⁻jiih⁺ ga⁺jä⁺ ø⁺h⁺ jne⁺
he⁺. Hi⁺ ga⁺tooh⁻ ba⁺ jnääh⁺
neh⁺ barco. Ko⁻dsoo⁻ ba⁺ ngoo⁻
barco ja⁻ ta⁺ Cos. Ma⁺ ga⁺ jnä⁺ jyoh⁺
jmi⁺, ga⁺lla⁻nøø⁻ jnääh⁺ jwi⁻ Roda.
Ma⁺ngëe⁺ ja⁻ ga⁺nøø⁻ jnääh⁺ ta⁺ jwi⁻
Pátara. ²Pátara ja⁻ ga⁺jëe⁺ jnääh⁺
koø⁻ barco he⁻ ngoo⁻ ta⁺ Fenicia.
Neh⁺ ja⁻ ga⁺tooh⁻ jnääh⁺ ga⁺nøø⁻
jnääh⁺ ta⁺ ja⁺. ³Jee⁺ ga⁺nøø⁻ jnääh⁺
ja⁻, ga⁺jëe⁺ jnääh⁺ hwa⁺ Chipre he⁻
hä⁺ jee⁺ jmi⁻ neeh⁻. Hwa⁺ ja⁻ ga⁺jä⁺
jwoo⁻ ra⁺kë⁺h⁺ ta⁺ jee⁺ ga⁺ngëe⁺
jnääh⁺ ta⁺ hwa⁺ Siria. Ga⁺ngëe⁺ ba⁺
jnääh⁺ lä⁺jiih⁺ ga⁺tëe⁺ jnääh⁺ Tiro
he⁻ nøø⁻ hwa⁺ kih⁺ Siria, jë⁺h⁺ jee⁺
ja⁻ hwëe⁻ dsa⁻løø⁻ he⁻ kye⁻ barco.
⁴Ma⁺ ga⁺tooh⁻ jnääh⁺ jee⁺ jwi⁻ Tiro
ga⁺jee⁺ jnääh⁺ ø⁺h⁺ jne⁺ hi⁻ ma⁺
tääh⁺ jee⁺ ja⁻. Hi⁺ ga⁺jä⁺ jnääh⁺ kiyh⁺
gyii⁺ jmi⁺. Ø⁺h⁺ jne⁺ he⁺ ga⁺hlëy⁺h⁺

Paa⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺mi⁺ jnääh⁺ Jmi⁻lle⁺
Na⁻jngii⁺ kiyh⁺ he⁻ sa⁺ ma⁺ dsaayh⁺
ta⁺ Jerusalén. ⁵Ma⁺ ga⁺dsëe⁺ jmi⁺
ja⁻, lä⁺jëe⁺ ø⁺h⁺ jne⁺ hi⁻ chaa⁻ jee⁺ ja⁻,
hi⁻ më⁺ hi⁻ nüuh⁻ lä⁺kye⁻ chih⁻pih⁻,
ga⁺jmeey⁺ ko⁻jø⁺h⁺ kya⁺ah⁺ jnääh⁺ lä⁺
ga⁺të⁺ chuuh⁺ jwi⁻, jee⁺ la⁺ cha⁺hoo⁺
jmi⁻ neeh⁻. Jee⁺ ja⁻ ga⁺juuh⁺ jnääh⁺
jnën⁺ ga⁺ngii⁺ jnääh⁺ kih⁺ Dio. ⁶Ga⁺ëe⁺
jnääh⁺ ø⁺h⁺ jne⁺ he⁺ lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻
jnääh⁺, ja⁻ga⁺ ga⁺tooh⁻ jnääh⁺ neh⁺
barco, hi⁺ ga⁺nääh⁺ ba⁺ ø⁺h⁺ jne⁺ he⁺
cha⁺neh⁺ kih⁺.

⁷Ga⁺hwii⁻ jnääh⁺ Tiro, ga⁺nøø⁻
jnääh⁺ ta⁺ Tolemaida. Ma⁺ ga⁺lla⁻nøø⁻
jnääh⁺ Tolemaida ja⁻, na⁺ jëe⁺ jnääh⁺
ø⁺h⁺ jne⁺ hi⁻ chaa⁻ jee⁺ ja⁻. Ga⁺jä⁺
jnääh⁺ koø⁻ jmi⁺ kyaayh⁺. ⁸Ma⁺
ga⁺ jnä⁺ jyoh⁺ jmi⁺, ga⁺hwii⁻ jnääh⁺
Tolemaida, ga⁺nøø⁻ jnääh⁺ ta⁺
Cesarea. Ma⁺ ga⁺tëe⁺ jnääh⁺ Cesarea
ja⁻, ga⁺nøø⁻ jnääh⁺ kih⁺ Felipe hi⁻
ma⁺ kwa⁺ ju⁺hmëe⁺ hi⁺ ma⁺ laay⁺
jaa⁻ kih⁺ jee⁺ lä⁺jëe⁺ gye⁺ hi⁻ ma⁺
kwa⁺ be⁺ kih⁺ apóstole jää⁺. Jee⁺ ja⁻
ga⁺jä⁺ jnääh⁺ kih⁺ Felipe he⁺. ⁹Felipe
he⁺ ma⁺ chaa⁻ kye⁺ jo⁻miy⁻ hi⁻ ma⁺
tääh⁺ hñii⁺, hi⁻ ma⁺ ngëe⁺ juu⁺ kih⁺
Dio. ¹⁰Ma⁺hya⁻ cha⁻miih⁻ jmi⁺ tøø⁺
jnääh⁺ jee⁺ ja⁻, ma⁺ ga⁺lloo⁺ jaa⁻ dsa⁻
chaa⁻ Judea hi⁻ chee⁻ Agabo hi⁻ ma⁺
ngëe⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. ¹¹Ma⁺ ga⁺llooy⁺
jee⁺ tøø⁺ jnääh⁺, ga⁺lley⁻ loo⁻ he⁻ hä⁺
tuh⁺ Paa⁺, mah⁺ ga⁺hñuuy⁺ goo⁻ tiy⁺
hñiiy⁺, ga⁺jäh⁺:

—Jäh⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺, ja⁻ba⁺
lä⁺koh⁺ na⁺hñuun⁻ la⁻, ja⁻ba⁺ lä⁺la⁻
hñuu⁺ dsa⁻ judiu juu⁺ loo⁻ la⁻ jee⁺
jwi⁻ Jerusalén mah⁺ ngëy⁺ goo⁻
dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu.

¹²Ma⁺ ga⁺nuu⁺ jnääh⁺ juu⁺ kiyh⁺,
ga⁺chuuy⁺ jnääh⁺ cha⁻miih⁻ kya⁺ah⁺
Paa⁺. Sa⁺ ma⁺ kwa⁺ jnääh⁺ jwë⁺ ma⁺

dsaayh¹ ta⁺ Jerusalén, hi⁺ ja⁻ba⁺
lä⁻ja⁻ ma⁺ jah⁺ øøh¹ jne⁺ hi⁻ ma⁺
chaa⁻ jee⁺ ja⁻. ¹³He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺:

—¿He⁻la⁺ hooh⁺ hnäh⁺ kin⁺, he⁻la⁺
jmeeh⁻ hnäh⁺ meeh⁻ dsen⁺? Heeh⁺
ba⁺ jnä⁺ cher⁺mah⁺ ga⁺hñuu⁺ dsa⁻
jnä⁺. Ma⁺ke⁺ ga⁺jngëeh⁺ dsa⁻ jnä⁺ ta⁺
Jerusalén, lä⁻jë⁺ ba⁺ heeh⁺n⁺ kwaat⁻
kih⁺ Jesús.

¹⁴Ma⁺ sa⁺ ga⁺lëh⁺ jnääh⁺ ma⁺ hløøh⁺
jnääh⁺ kih⁺ Paa⁺, ga⁺tu⁺ jnääh⁺ go⁻te⁻,
ga⁺chiiah⁺ jnääh⁺:

—Wa⁺ le⁺ lä⁻ hyoh⁻ dsë⁺ Dio ba⁺.

¹⁵Ma⁺ ga⁺të⁺ jmi⁺ he⁻ hwii⁺ jnääh⁺
jee⁺ ja⁻, ga⁺jmeë⁺ jnääh⁺ løø⁺ kyaä⁺
jnääh⁺, ga⁺nøø⁺ jnääh⁺ ta⁺ Jerusalén
kyaah⁺ Paa⁺. ¹⁶Ko⁻llaä⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻
chaa⁻ Cesarea ga⁺jmeey⁺ ko⁻jøh⁺
kyaah⁺ jnääh⁺, ga⁺jäy⁺ jnääh⁺ lä⁻
ga⁺të⁺ cha⁺neh⁺ kih⁺ dsa⁻ chaa⁻
Chipre hi⁻ chee⁻ Mnasón, hi⁻
ga⁺heeh⁺ kih⁺ Jesús lä⁻ ma⁺ to⁻në⁻.
Jee⁺ ja⁻ ga⁺jä⁺ jnääh⁺.

Ngoo⁺ Paa⁺ na⁺jëë⁻ Jacobo

¹⁷Ma⁺ ga⁺lla⁻nøø⁺ jnääh⁺ Jerusalén,
lä⁻jëë⁺ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺ ja⁻
ga⁺heeyh⁺ jnääh⁺ lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsëy⁺.

¹⁸Ma⁺ ga⁺jnä⁺ jyoh⁺ jmi⁺, ga⁺nøø⁺
jnääh⁺ kyaah⁺ Paa⁺ na⁺jëë⁻ jnääh⁺
Jacobo. Hi⁺ ma⁺ tääh⁺ dsa⁻gyuuh⁺
kyaä⁺ gwah⁺ kyaayh⁺. ¹⁹Ma⁺la⁻
ma⁻jmeë⁺ Paa⁺ Dio kih⁺ hi⁻ he⁺,
ga⁺jmeeyh⁺ juu⁺ lä⁻hii⁺ në⁺ ha⁻ lä⁻
ga⁺jmeë⁺ Dio kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laä⁺
judiu, lä⁻kaa⁻ jee⁺ ñeey⁺ na⁺kway⁻
juu⁺. ²⁰Lä⁺ ma⁺ ga⁺nuuy⁺ juu⁺ ja⁻,
ga⁺kway⁺ cha⁻miih⁻ ti⁺hmaah⁺ kih⁺
Dio. He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ siiyh⁺ Paa⁺:

—Ma⁻jëeh⁺ jah⁺ mil dsa⁻ judiu sa⁻
ma⁻heeh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, hi⁺ lä⁻jëë⁻
hi⁻ he⁺ lä⁻ ma⁻hnøø⁺ bih⁺ høøy⁺ ley
kih⁺ Moisé. ²¹Hi⁺ ma⁻nuuy⁺ hii⁺ juu⁺

kyah⁺, hne⁻ hlëëh⁺ dsa⁻ judiu hi⁻
tääh⁺ ta⁺ jee⁺ jyoh⁺, jwiih⁺ hnih⁺: “Ta⁺
jmeë⁺ he⁺ kih⁺ ley kih⁺ Moisé.” Hi⁺
jwiih⁺ hnih⁺: “Sa⁺ le⁺ yuuh⁺ jmi⁻ngo⁺
kih⁺ gyuu⁺ ñuu⁺ jnä⁻n ni⁺ mo⁻so⁻
le⁺ jmeë⁺ jne⁺ lä⁻koo⁻ tëë⁺ jne⁺.”

²²¿Ha⁻ lä⁻ jmeë⁺ jne⁺ na⁺? Kuh⁺ jwëë⁺
dsa⁻ ma⁻la⁻ ma⁻nuuy⁺ he⁻ ma⁻ñeh⁺
ka⁻läh⁺. ²³Jmeë⁺ lä⁻koh⁺ jah⁺ jnääh⁺
la⁺: Chaa⁻ kyeë⁺ øøh⁺ jne⁺ jee⁺ la⁻ hi⁻
ga⁺tëë⁺ mi⁻te⁻ he⁻ ga⁺bäy⁺h⁺ hñiiy⁺
kyaah⁺ Dio. ²⁴Jää⁺ hi⁻ he⁺, go⁻jmää⁻
hñaa⁺ na⁺jngëë⁺ kyaayh⁺ lä⁻koh⁺
jah⁺ ley jnä⁻n. Ja⁻ mi⁻hmaah⁺ jñii⁺
he⁻ dsa⁻tii⁺ kwaah⁻ lley⁺ mah⁺ hñaa⁺
hmoo⁺h⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ he⁺. Ja⁻ga⁺ na⁺
lä⁻ñe⁻ lä⁻jëë⁺ dsa⁻, sa⁺ la⁺ dsøø⁺ juu⁺
he⁻ ga⁺nuuy⁺ kyah⁺. Wa⁻ra⁻ ga⁺jmeeh⁺
lä⁻ja⁻, lä⁻jnä⁺ lä⁻ ma⁻høøh⁻ ba⁺ hne⁻
ley. ²⁵Pero kih⁺ hi⁻ sa⁺ laä⁺ judiu
hi⁻ ma⁻heeh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, ga⁺sii⁺
jnääh⁺ kiyh⁺ jää⁺, ga⁺jmeë⁺ jnääh⁺
juu⁺ kiyh⁺, ma⁻la⁻ he⁻ la⁻ ba⁺ hnøø⁺
høøy⁺. Sa⁺ le⁺ kuyh⁺ he⁻ ma⁻lla⁻ dsa⁻
cha⁺në⁻ dio hi⁻ na⁻laä⁺ kaah⁻ dsa⁻ hi⁻
sa⁺ le⁺ kuyh⁺ jma⁻ ni⁺ ngo⁺ jah⁺ hi⁻
dsa⁻juu⁺ kyaah⁺ he⁻ wi⁺, hi⁺ dsa⁻më⁻
dsa⁻ñuu⁺h⁺, sa⁺ le⁺ kaayh⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻
hi⁻.

²⁶Ga⁺heeh⁻ ba⁺ Paa⁺ juu⁺ ja⁻,
ga⁺jmeey⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ lä⁻jëë⁻
kyeë⁺ øøh⁺ jne⁺ he⁺. Ma⁺ ga⁺jnä⁺ jyoh⁺
jmi⁺, ga⁺jmäy⁺ hñiiy⁺ na⁻jngëëy⁺
kyaayh⁺. Ja⁻ga⁺ ga⁺hey⁺ jee⁺ chih⁺
gwah⁺ juu⁺h⁺ na⁻jmeey⁺ juu⁺ lih⁺
dsëë⁺ jmi⁺ he⁻ ma⁺ häy⁺ hñiiy⁺.
Jëeh⁺, wa⁻ra⁻ ga⁺dsëë⁺ jmi⁺ ja⁻,
dsa⁻kay⁺ he⁻ tëëy⁺ kwëëy⁺h⁺ Dio
lä⁻jaa⁻ lä⁻jaay⁻.

Ga⁺saayh⁺ Paa⁺ jee⁺ chih⁺ gwah⁺ juu⁺h⁺

²⁷Ma⁺ ngoo⁺ ga⁺dsëë⁺ gyii⁺ jmi⁺
he⁻ ma⁺ häy⁺ hñiiy⁺, ma⁺ ga⁺jëë⁻

judiu hää' Paa' ta' neh' jee' chih' gwah'. Judiu he' ma' chaa' hwa' Asia. Hi' he' na' ga'taah' dsa' judiu hi' chaa' Jerusalén juu' mah' wa' lä'hneey' kyaah' Paa'. Hi' lä'chah' ja' ga'saah' dsih', ²⁸ ga'ta' ga'hooyh' ki'gaa', ma' jäyh'.

—Hnä' judiu dsa'goon, jmee' be' jnän. Hi' la' na' dsa'ñuuh' hi' ngë' lä'kaa' jmi'gyuuh' kway' juu' he' lla'dsëë' jnän' hi' lä'ja' lla'dsëë' kih' ley jnän' hi' kih' gwah' jnän. Hi' ja' ma'la' he' ja'. Lä'kye' dsa' hi' sa' laa' judiu ma'taayh' neh' gwah' jnän, ma'mi'kwayh' jee' na'jngii' jnän la'.

²⁹(Jëeh', jää' ba' ga'jëey' Paa' ta' jee' jwii' ma' ngëy' ko'joh' kyaah' Tróximo, hi' chaa' Éfeso. He'ja' na', dsa' judiu he' ma' jmee' hu' dsë' he' ma' jää' Paa' jaa' hi' sa' laa' judiu jee' chih' gwah'.)

³⁰Lä'jëë' dsa' hi' chaa' jee' jwii' ja' ga'hee' dsëy' go'te' ma' ga'nuuy' juu' he' ma'mi'kwayh' Paa' gwah' kiyh'. He'ja' ga'lla'näa' dsa' he' jee' ja' ko'chih'. Ga'saayh' Paa' ga'sëëyh' lä' ga'të' ka'hne' kih' gwah', hi' lä'chah' ja' ga'jney' ho'haah' kih' ho'hne' ja'. ³¹Ma'tääh' gyih' jngëëyh' Paa' ma' ga'jmeeh' dsa' juu' kih' hi' kye' në' kih' hløø' romano, ga'jäyh': "Lä' ga'dsa' ba' Jerusalén cha' hnii'." ³²Lä'chah' ja', ga'jøøh' hi' ma' kye' në' kih' hløø' he' hløø' kya' kyaah' juu' hløø', ga'näy' ko'chih' lä' ga'të' jee' ma'tääh' dsa' he'. Ma' ga'jëë' dsa' he', ja' hi' kye' në' kyaah' hløø' kya', chah' ba' ga'tuy' ma' kway' kih' Paa'. ³³Ma' ga'lloo' hi' ma' kye' në' kih' hløø' he', ga'jmeey' mada' kih' hløø' he' hñuuy' Paa' kyaah'

to' caden'. Mah' ga'ngiiy' juu' kih' judiu, ga'jäyh'.

—¿Hi' dsa' la'? ¿Hee' na' ma'jmeey'?

³⁴Jyoh' ma' hlëeh' bih' lä'jaa' lä'jaay'. Pero sa' ga'lä'ngëë' hi' ma' kye' në' he' ha' lä' la' juu' ja', kih' he' ma' tooyh' cha'miih' miih'. He'ja' ga'jmeey' dsa'jøøh' he' mada' he' ga'tëëy' Paa' ta' jee' chih' hne' kih' hløø'. ³⁵Ma' ga'lloo' Paa' sa'joø' ta' kih' hne' ja', hää' dsa'jwërte. Jmee' gyih' bii' kway' kih' Paa' jee' ja'. He'ja' ga'chaa' hløø' he' Paa' ta' gyuuh' mah' sa' kwa' dsa' kiyh'. ³⁶Lä'jëë' dsa' he' ya'näa' tooh' miih' ma' ngiiy' he' ma' juu' Paa'.

Ga'hlëeh' Paa' cha'në' judiu dsa'gooy'

³⁷Ma'tääh' gyih' taayh' Paa' cha'neh', ma' ga'ngii' Paa' juu' kih' hi' ma' kye' në' kih' hløø' he':

—¿Che' le' hlëehn' koo' mil'juu' kyaah' hne'?

He'ja' ga'jah' hi' ma' kye' në' he': —¿Che' leh' hlëeh' griego? ³⁸¿Che' ja' he' hne' dsa' egipto hi' ga'jmeey' hnii' kyaah' hwa' la' ma'ko'hna' la'? ¿Che' ja' he' hne' hi' ga'jøøh' kyeë' mil dsa' mah' ga'tëeh' kyaah' llëmoh', ja'ga' ga'jääh' hnii' ta' hwa' kii'?

³⁹He'ja' ga'jah' Paa':

—Jnä' laan' ma'ra' judiu. Ga'lä'chaa' koo' jwii' juuh' he' chee' Tarso, he' na'hee' hwa' Cilicia. Ta' jmee' hñaa' hoh', kwa' da'jwë' hlëehn' kyaah' dsa' la'.

⁴⁰He'ja' ga'kwa' hi' ma' kye' në' he' jwë' hlëëyh'. Mah' ga'noo' Paa' në' sa'joø' ta' kih' hne' ja'. Ga'jmeey' lii' kyaah' gooy' mah'

dsa-taayh`tii'. Ma' ga-tu' dsa-he
he-tooyh`miih', ja-ga' ga-hlēeh'
Paa' kyaah' juu' hebreo, ga-jāyh':

22 —Dsa-nūuh-`øøhn', dsa-
ma-kaa' kyaan', nūu- da-
hnāh', wa' kwa' da' jnā' juu' kin'.

²Ma' ga-nuu' dsa-he', he- hlēeh-
Paa' juu' hebreo, ga-taayh`ti'sih'
go-te'. Ngoo' bih' hlēeyh':

³—Laā' jnā' judiu. Ga-lā' chaan-
jwii- Tarso he- nøø' hwa' Cilicia.
Jerusalén la- ba' ga-kwaan'.
Gamaliel ga-mi-tēē- jnā' llu' lā-koh'
lā' ley kih' dsa- ma-gyuh- jnān.
Ha- koh' sa- hee' dsen' hnaahn-
Dio ja-ba' lā-koh' jmeeh- hnāh'
na'. ⁴Neen' lā-kaa- lā-jūuh- jee'
jwii- na' jmeen' hñaa- dsen' kih'
dsa-mē' dsa-nūuh- hi- ma-heeh-
ju'hmeē' lā- mah' ma' jngēeh' jnih',
he-ja- ga-tēē- jnih' mah' ga-taah-
jnih' neh-`ne'. ⁵Ne- ba' jmi-dsa-
jøøh' kyaah' dsa-gyūuh' ha- lā-
ga-jmeen'. Hi- he' ga-kwa' je- he-
ma' kyen' kih' dsa-goo- jne' hi- chaa-
Damasco. Neen' jee' ja- na-hnāahn-
hi- ma-heeh- ju'hmeē' kih' Jesús
mah' ma' tēēn' ta- Jerusalén la- mah'
ma' heeh' dsih' wii'.

**Ga-jmeeh' Paa' juu' ha- lā- ga-heeyh-
kih' Dio**

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶Pero jee' ngoon' cha-jwē' ja-,
ya-jāh' lloon- ta' Damasco ma-tē'
koø- lla'hyoo-, ni- sa' liih- ga' jnā'
ga-jyoo' gyūuh' koø- je- he- bee'
jwēte lā-ku' lā-jii' jee' ngoon' ja-,
⁷lā-jiih' ga-tahn' hwa'. Hi- lā-chah'
ja- ga-nuun' ga-hlēeh': "Saulo, Saulo,
¿he-la' hñaa- hoh' kyaah' jnā'?"

⁸He-ja- ga-ngiin' juu' kiyh': "¿Hi-
hne- dsa-nūuh-?", ga-jwii' jnih'.

Ja-ga' ga-jāyh': "Jnā' he' Jesús dsa-
chaa- Nazaret, hi- jmeeh- hñaa-
hoh' kih'." ⁹Lā-jēē- hi- ga-nāā'
kyaah' jnā' ta- ja-, ga-jēey' wa-je-
ja-, he-ja- ga-jwaayh' jwēte pero
sa- ga-lā-ngēey' he- juu' ma' hlēeh-
kyaah' jnā'. ¹⁰He-ja- ga-ngiin' juu'
kih' hi- ga-hlēeh' jnā': "¿Hee- hnooh-
jmeen' dsa-nūuh-?" He-ja- ga-jāh'
dsa-nūuh- he': "Noo-, mah' gwa- ba'
hne- ta' Damasco. Jee' oo- jmee'
dsa- juu' lā-jē- he- ga-tēēh' jmeeh'."
¹¹Kyaah' wa-je- he- ga-jēēn' ja-,
ga-hee' mi-nēn'. Dsa-kyaahn' he' ba'
ga-jāā' jnā' na-hāāy- goon- lā-jiih'
ga-lloon' Damasco.

¹²Jee' ja- ma' gya- jaa- dsa-nūuh-
chee- Ananía hi- ma' mi-te' ley jnān.
Hi- lā-jēē- dsa- judiu hi- ma-tāāh'
Damasco, ma' hlēeyh' llu' kiyh'.

¹³Ananía he', neey' na-jēey- jnā'.
Ma' ga-llooy' chuh' kin' ga-siiyh-
jnā': "Øøhn' Saulo, wa' lā-jnā' ka-lāh'
mi-nēh'." Lā-chah' ja-, ga-lā-jnā'
mi-nēn' hi- ga-jēē- jnih'. ¹⁴He-ja-
ga-siiyh' jnā': "Dio kyaā' dsa-
ma-gyuh- jnān- ma-lleeyh- hne- mah'
lā-kyūuh- lā-jē- he- hyoh- dsēy-
jmeeh' hi- jēēh' hi- lluu' go-te' hi-
lā-ja- ka-lāh' nuuh' he- jāyh'. ¹⁵Jēēh',
hne- jmeeh' ju'dsoo' kiyh', kih' lā-jēē-
dsa- jmi-gyūuh' hi- jmeeh' ju'dsoo'
kih' lā-jē- he- ma-jēēh' hi- kih' he-
ma-nūuh-. ¹⁶Na' na- mo-to' jøø-, noo-
mah' saah- jmi- ngii' kyah' lā-hih-
kih' Jesús mah' jni- lā-jē- dso'kye-
kyah'", ga-jāh' Ananía.

**Ga-jmeeh' Paa' juu' ha- lā-
ga-la' he- neey' na-kway- juu'
kih' hi- sa- laā' judiu**

¹⁷Hi- ma- jāhn' Jerusalén la-,
neen' jee' chih' gwah- na-ngiin' kin'.

Jee' ja- ga⁺hēē' mī'nēn⁺ Dsa-jøøh' jnān. ¹⁸Ga⁺jēēn⁺ hī- ga⁺hlēēh' jnā', ga⁺jāyh': "Go⁺hēē' na⁺koh' Jerusalén la-. Jēēh', sa⁺heeh⁺ dsa⁺nuu' juu' kin⁺ he⁺hlēēh' hne⁺." ¹⁹He⁺ja- ga⁺jwii' jnih': "Dsa-jøøh' kyaan⁺, ñe⁺ba⁺ dsa⁺hī- tāāh' jee' la⁺, he⁺ñeen⁺ lā⁺koo⁺ lā⁺koo⁺ gwah⁺ na⁺hwēēn⁺ lā⁺jēē⁺ hī- ma⁺heeh⁺ juu' kyah' hī- ga⁺jmeen' mada⁺ ga⁺kwa⁺ dsa⁺kiyh' hī- ga⁺taāh⁺ dsih' neh⁺ñe⁺." ²⁰Hī⁺ lā⁺ ma⁺ ga⁺jngēēyh' Esteban, hī- ma⁺jmeē⁺ ju'dsoo⁺ kyah', ma⁺chēh' jnā' jee' ja- ka⁺lāh'. Koo⁺ba⁺ ga⁺hih' hū⁺dsē⁺ kya⁺ jnāāh' he⁺ ga⁺juu' Esteban hī⁺ jnā' ga⁺høøn⁺ hmiih⁺ kih' dsa⁺hī- ga⁺jngiīh' kiyh'." ²¹Pero Dsa-jøøh' jnān⁺ ga⁺siih⁺ jnā': "Goh' jee' cheen⁺ hne⁺ hū⁺ jee' tāāh' dsa⁺hī- sa⁺ lā⁺ judiu ba⁺."

Ma⁺ra⁺ he⁺ ga⁺jā' ba⁺ Paa⁺ goo⁺ hløø'

²²Ja⁺ jiih' mo⁺so⁺ ga⁺lā⁺hnøøy' ma⁺nuuy' juu' kih' Paa⁺ mah' ga⁺løøy' tooyh⁺ miih', ma⁺jāyh':

—Wa⁺ juu' dsa⁺ñūh⁺ na⁺, sa⁺høø⁺ kwaat⁺ chaa⁺ gyih'.

²³Tāāh' gyih' lā⁺ja⁺ tooyh⁺ miih', ga⁺ka⁺ dsa⁺ he⁺ hmiih⁺ kiyh' ga⁺jwāy' ta⁺ gyūh⁺, ga⁺huuy' hløø⁺ jwē⁺ nē⁺lle'. ²⁴He⁺ja⁺ hī- kyē⁺ nē⁺ kih' hløø⁺ ga⁺jmeē⁺ mada⁺ kih' dsa⁺kyaay' mah' ga⁺tēēy⁺ Paa⁺ ta⁺ cha⁺neh⁺ jee' ma⁺tāāh' lā⁺jēē⁺ hløø'. Hī⁺ ga⁺jmeey' mada⁺ he⁺ ma⁺kway' kiyh' mah' jmeeyh' juu' he⁺la⁺ tooh⁺ dsa⁺ miih' kyaayh'. ²⁵Ma⁺chēh' Paa⁺ na⁺hūu⁺ jee' ma⁺kwa⁺ hløø⁺ kiyh', he⁺ja⁺ ga⁺ngiyy' juu' kih' jū⁺ hløø⁺ hī⁺ ma⁺chēh' jee' ja⁺:

—¿Che⁺ cha⁺ jwē⁺ kyah' hnāh⁺ kwah' kih' jaa⁺ dsa⁺ romano,

cher⁺mah' sa⁺ ma⁺kyeh⁺ ju'dsoo⁺ kiyh'?

²⁶Ma⁺ ga⁺nuu⁺ jū⁺ hløø⁺ lā⁺ja⁺, ngaayh' na⁺jmeey' juu' kih' hī⁺ kyē⁺ nē⁺, ga⁺jāyh':

—¿Ha⁺ lā⁺ jmeeh' na⁺? Dsa⁺ñūh⁺ oo⁺ lā⁺ dsa⁺ romano.

²⁷Ja⁺ ga⁺ ga⁺lloo⁺ hī⁺ kyē⁺ nē⁺ he⁺ chuh⁺ kih' Paa⁺ mah' ga⁺ngiyy' juu':

—¿Che⁺ ju'dsoo⁺ lā⁺h⁺ hne⁺ dsa⁺ romano?

He⁺ja⁺ ga⁺jāh' Paa⁺:

—Ju'dsoo⁺, hī⁺ he⁺ jnā⁺.

²⁸Hī⁺ ga⁺jāh' hī⁺ kyē⁺ nē⁺ he⁺:

—Ya⁺ hii⁺ hmooh' kin⁺, lā⁺llu⁺ he⁺ ga⁺laan⁺ dsa⁺ romano.

He⁺ja⁺ ga⁺jāh' Paa⁺:

—Pero jnā⁺ laan⁺ dsa⁺ romano lā⁺ jiih' ma⁺ ga⁺lā⁺chaan⁺.

²⁹Chah' ba⁺ ga⁺jmeē⁺ ta⁺ koo⁺ hløø⁺ hī⁺ ma⁺kwa⁺ kih' Paa⁺. Lā⁺kyē⁺ hī⁺ kyē⁺ nē⁺ he⁺ ma⁺ ga⁺nuuy' lā⁺ Paa⁺ dsa⁺ romano, ga⁺lā⁺goyh⁺ kih' he⁺ ga⁺jmeey' mada⁺ he⁺ ga⁺hūuuy' Paa⁺ kyaāh' cadēn⁺.

Ga⁺jāy⁺ Paa⁺ cha⁺ñē'

dsa⁺kaāh⁺ kya⁺ judiu

³⁰Ma⁺ ga⁺jnā⁺ jyoh' jmiī⁺, hnøø⁺ hī⁺ kyē⁺ nē⁺ kih' hløø⁺ he⁺ ma⁺lā⁺ñe⁺ kwee⁺ he⁺ kih' ja⁺ he⁺ ma⁺hniī⁺ judiu kih' Paa⁺. He⁺ja⁺ ga⁺jmeey' mada⁺ kih' hløø⁺ wa⁺ cheeyh⁺ Paa⁺ jee' hāy⁺ neh⁺ñe⁺ hī⁺ ga⁺jmeey' mada⁺ wa⁺ ya⁺nāā⁺ jmi⁺ dsa⁺ kaāh⁺ hī⁺ lā⁺jēē⁺ dsa⁺ta⁺ judiu. Ma⁺ ga⁺lla⁺nāā⁺ lā⁺jēē⁺ dsa⁺ta⁺ he⁺, ga⁺jmeey' mada⁺ he⁺ ngēē⁺ Paa⁺ cha⁺ñē⁺ lā⁺jēē⁺ dsa⁺ta⁺ he⁺.

23 He⁺ja⁺ ga⁺jēē⁺ Paa⁺ koo⁺ hwēh⁺ dsa⁺ta⁺ he⁺ mah' ga⁺jāyh':

—Øøhn¹, ni² miih⁻ sa² hñi⁻
hñu⁻dsē kin⁺, jēēh⁻ lā² ma²jmeē⁻ ba²
jnā² lā²jiih¹ na¹ lā² hnøø¹ Dio.

²Ananía hī⁻ laa¹ jmi⁻dsa⁻ jøøh¹
ga²jmeey⁻ mada⁻ kih¹ hī⁻ ma² tāāh⁻
jāh¹ kih¹ Paa⁻ wa² jnooy¹ hooy⁻.

³He⁻ja⁻ ga²jāh⁻ Paa⁻:

—Kyah¹ hne⁻ wa² jnoo¹ Dio, hne⁻
hī⁻ na²jngii¹ mo⁻nē⁻. Hne⁻ hī⁻ gya¹
ka⁻ju⁻dsoo⁻ kin⁺ lā²koo⁻ hlēēh⁻ ley,
¿he⁻la¹ lla⁻dsēēh⁻ ley he⁻ jmeeh⁻
mada⁻ jnoo¹ dsa⁻ kin⁺?

⁴Lā²jēē⁻ hī⁻ ma² tāāh⁻ koo⁻ kih¹
Paa⁻ he⁻ ga²jāyh⁻:

—¿He⁻la¹ jiih¹ juu¹ wii⁻ kyaah⁻
jmi⁻dsa⁻ jøøh¹ kyaa¹ Dio?

⁵He⁻ja⁻ ga²jāh⁻ Paa⁻:

—Sa² ma² man⁺ øøhn¹ he⁻ laay¹
jmi⁻dsa⁻ jøøh¹, jēēh⁻ na²si⁻ ba² juu¹
kih¹ Dio he⁻ jāh⁻: “Ta² hlēēh⁻ hliih¹
kih¹ hī⁻ kye⁻ nē⁻ kyah¹ hnāh⁻.”

⁶Ma² ga²lā²liih¹ Paa⁻ kih¹ lā²jēē⁻
dsa⁻ta⁻ he⁻ tāāh⁻ hī⁻ laa¹ saduceo
hi² tāāh⁻ hī⁻ laa¹ fariseo, he⁻ja⁻
ga²hlēēyh⁻ koo⁻ kī⁻gaa⁻, ga²jāyh⁻:

—Øøhn¹, laan¹ fariseo, he⁻ ba² joo⁻
fariseo jnā². Kah⁻ hnāh⁻ kwaat⁻ kin⁺
kih¹ he⁻ kye⁻n o²jøh⁻ dsē⁻ he⁻ lā²jiih¹
hī⁻ ma²na²juu¹.

⁷Ma² ga²hlēēyh⁻ lā²ja⁻, ga²jnā¹
hñi⁻ kih¹ fariseo kyaah⁻ saduceo,
lā²jiih¹ ga²laay¹ to¹ nāā¹. ⁸Jēēh⁻, hī⁻
laa¹ saduceo sa² heey⁻ he⁻ lā²jiih¹ hī⁻
ma²na²juu¹, ni² he⁻ cha² ángele, hi²
ni² he⁻ cha² jmi⁻lle⁻ ka²lāh⁻. Pero
dsa⁻ hī⁻ laa¹ fariseo jmeey⁻ dsoo⁻ ba²
kih¹ lā²jē⁻ he⁻ ja⁻. ⁹Ha² koh⁻ miih⁻
sa² ma² tooh⁻ dsa⁻ he⁻. Ja²ga² ga²noo⁻
ko²llaa¹ ta²jwoh¹ kyaa¹ ley, hī⁻ ma²
laa¹ fariseo, ga²ti⁻ ga²chooy⁻ juu¹
ga²jāyh⁻:

—Ni² miih⁻ dsoo⁻ sa² na²bāāh⁻
dsa⁻ññuh⁻ na². Ta² ha² hnāh⁻ kih¹

Dio, ha² ga² che² jmi⁻lle⁻ o²jaa⁻
ángel ga²hlēēh⁻ kyaayh⁻.

¹⁰Pero cha²ga²miih⁻ ga²lā²hnee⁻
dsa⁻ he⁻. Ga²lā²goh⁻ hī⁻ kye⁻ nē⁻
kih¹ hløø⁻, gi²hnā¹ dsa⁻ kih¹ Paa⁻ ma²
laay⁻. He⁻ja⁻ ga²tēēyh¹ hløø⁻ mah¹
wa² lleey⁻ Paa⁻ jee⁻ ja⁻ wa² lla²jāy⁻
ka²lāh⁻ jee⁻ tāāh⁻ lā²jēē⁻ hløø⁻.

**Ga²taāh⁻ dsa⁻ juu¹ kwee⁻
he⁻ ma² jngēēyh¹ Paa⁻**

¹¹Jee⁻ ga²tē⁻ to¹ hwē⁻ ga²lā²jnāā⁻
Dsa²jøøh¹ jnān⁻ cha²nē⁻ Paa⁻,
ga²jāyh⁻:

—Kwa² be⁻ Paa⁻. Lā²koo⁻
ma²jmeeh⁻ ju⁻dsoo⁻ kin⁺ Jerusalén
la⁻, ja²ba⁻ lā²na⁻ jmeē⁻ bii¹ go²jmeeh⁻
ka²lāh⁻ jwii¹ Roma.

¹²Ma² ga²jnā¹ jyoh⁻ jmi⁻ ko²llaa⁻
judiu ga²taayh⁻ juu¹ kwee⁻, ga²jāyh⁻:
—Wa² jā² dso²jwii⁻ nē⁻ kyaa¹ jnāāh¹
cher⁻mah¹ kih¹hih¹ jnāāh¹ jāā¹ sa² ga²
ma²jngēēh¹ jnāāh¹ Paa⁻.

¹³Laa⁻ ga² to¹laa¹ dsa²ññuh⁻ hī⁻
ga²jmeē⁻ hmooh⁻ lā²ja⁻. ¹⁴Dsa⁻ he⁻
na²nāy¹ na²jēēy⁻ jmi⁻dsa⁻ kaah⁻
kyaah⁻ dsa²gyññuh⁻, na²chiyh¹:

—Jnāāh¹ ma²heeh¹ jnāāh¹, he⁻
jā² dso²jwii⁻ nē⁻ kyaa¹ jnāāh¹
cher⁻mah¹ kih¹hih¹ jnāāh¹ jāā¹ sa² ga²
ma²jngēēh¹ jnāāh¹ Paa⁻. ¹⁵Na¹ na²
chu¹ hnāh⁻ ko²joh⁻ kyaah⁻ lā²jēē⁻
dsa⁻ta⁻ jnān⁻ kih¹ hī⁻ kye⁻ nē⁻ kih¹
hløø⁻ oo⁻ mah¹ wa² ya²jāy⁻ Paa⁻ ta²
nē²ta⁻ la⁻. Chiyy¹: “Hnøø⁻ jnāāh¹ kye⁻
jnāāh¹ kwaat⁻ kiyh¹ cha²ga²miih⁻.”
Hi² jnāāh¹ cha²jwē¹ ba² jøø⁻ jnāāh¹
mah¹ jngēēh¹ jnāāh¹ wa²ra² ga²ngēēy⁻
jee⁻ ja⁻, ga²jāh⁻ dsa⁻ he⁻.

¹⁶Pero chih¹ kyaa¹ dsa²mē⁻ øøh⁻
Paa⁻ ga²nuu⁻ ha² lā² juu¹ he⁻ ga²taāh⁻
dsa⁻ he⁻. He⁻ja⁻ ñee⁻y jee⁻ ma² tāāh⁻
hløø⁻ na²jmeeyh¹ juu¹ kih¹ Paa⁻.

¹⁷He_ja- ga^tëeh^ Paa' jaa- juu' hløø', mah' ga^siiyh^:

—Jää^ chih- la- kih' hī- kye- nē' kih' hløø'. Hnøøy^ llay^ miih- juu' kyaayh^.

¹⁸He_ja- ga^jøø^ juu' hløø' he' kih' chih- jee' ma' gya' hī- kye- nē' kih' hløø', mah' ga^siiyh^:

—Paa' hī- hää' neh^ ne' ma^chee^ chih- la- kyah'. Cha- koo- juu' he- siiyh^ hne^.

¹⁹He_ja- hī- kye- nē' kih' hløø' ga^hääy^ goo- chih- he' ga^jääy^ kah' kih' mah' ga^ngiyy^ juu' kiyh', ga^jäyh^:

—¿Hee- na- jwiih' jnä'?

²⁰He_ja- ga^jäh' chih- he':

—Dsa- judiu ma^taah^ juu' kwee- ngiyy^ kyah' he- cheeh^ Paa' hø' jee' dsa- nee^ dsa- ta' kyaay', jäyh' lla- kyaay' cha- ga^miih- jmiī'. ²¹Pero ta^ jmee- dsoo'. Laa' ga^ to^ laa' dsa- kyaay' hī- tääh' na^ hmääh' jøø' mah' jngëeyh^ Paa'. Ma^ jäyh': “Wa' jä- dso^ jwiī' nē' kya^ jnääh' cher^ mah' kih' hih' jnääh' jää' sa^ ga' ma^ jngëeh' jnääh' Paa'.” Hi- na' ma^ tääyh' jøøy- he- na- jwah' hne^.

²²He_ja- ga^hih' hī- kye- nē' kih' hløø' juu' kih' chih- he', mah' ga^siiyh^:

—Gwaah- ba' hne- kyah', ta^ lla- juu' kyaah' ni^ jaa- dsa- lä^ jē- juu' he- ma^ chiiah' jnä'.

**Hī- kye- nē' kih' hløø' ga^cheey^
Paa' cha^ nē' lle^ moh' Félix**

²³He_ja- ga^tëeh' hī- kye- nē' he' uu' juu' hløø' mah' ga^siiyh^:

—Jmee' juu' kih' to^ hñā- laa' hløø' wa' mi- lluu^ hñiyy^ dsa- nääy^ ta^ Cesarea na' kō- hī- ñu' ta^ la^ hwē'. Hi- jmee' juu' kih' jñah' ka^ läh'

to^ lo^ gya^ dsē- gyeē' hī- jää^ kya' jñih' hī- jñah' ga' to^ hñā- laa' hløø' hī- ka^ hma- lle' nē' chuyh^.

²⁴Hi- mi- lluu^ kya' jñih' hī- jää^ Paa' mah' go^ jäh^ hnäh' cha^ nē' lle^ moh' Félix, mah' wa' lloo^ na^ lluu^.

²⁵Hī- kye- nē' kih' hløø' he' ga^chee^ koo- je- he- na- siī- lä^ la-:

²⁶“Jnä' Claudio Lisias siñ- kyah' hne- Félix lle^ moh' lluu'. Wa' chaah- ba' hne- llu'. ²⁷Dsa- ñuuh- hī- ngoo' na- ga^ sooh^ dsa- judiu kiyh' koo' gwah^, miih- ga' sa^ ga^ jngiiah' dsa- kiyh'. Ma' ga^ lä^ man^ laay^ dsa- romano, he- ja- neen^ kyaah' hløø' kyaan^ na^ lää' jnih'. ²⁸Ma' hnoon' lä^ man^ he- kih' he- ma' hnēē' dsih', he- ja- ga^ jää^ jnih' cha^ nē' dsa- kaah' kya^ dsa- judiu. ²⁹Ja- ga' ga^ lä^ jnä' he- ti- chooy^ juu' kih' ley kih' bih' ja-. Sa^ cha- he- kih' he- juuy', ni^ he- dsa- hey' neh^ ne'.

³⁰Pero jnä' ga^ tēēhn^ juu', jwēē' judiu ma^ tääh' juu' kwee- he- ma' jngiiah' kiyh'. He- ja- lä^ chah' ja- ma^ chee^ jnih' ta^ kyah' hne-. Hi- ma^ jwiin' lä^ jēē' hī- hñiī' mah' dsa- kway^ ju^ dsoo' cha^ nēh' hne- he- kih' ja- he- hñiī~ kih' Paa'. Wa' dsa- ngëeh' ba' hne- llu'”, ga^ jäh' hī- kye- nē' kih' hløø' he'.

³¹He_ja- ga^jøø^ hløø' kih' Paa' lä^ hih^ he- ga^ jmee' hī- kye- nē' he', ga^ jääy^ lä^ hwē' ja- ta^ Antipatri.

³²Ma' ga^ jnä' ja-, ga^ kēh' hløø' hī- na^ nää' jwē' tiī' he', ga^ nääy^ ta^ nē^ ta' kiyh'. Hī- dsēē- jah' he' ba' ga^ nää' kyaah' Paa'. ³³Ma' ga^ lla- nää' hløø' he' Cesarea, ga^ kwëeyh' lle^ moh' he' je- he- ma' kyey- ja- hī- ga^ ngëey^ Paa' goo- lle^ moh'. ³⁴Ma^ ngëē' ma^ hē' lle^ moh' je- ja-, ga^ ngiyy^ juu' kih' Paa' ha-

chaay-. Ma' ga-lä-ne-le'moh' laa'
Paa' dsa-chaä- Cilicia, ³⁵he-ja-
ga-jäyh'.

—Wa' ya-nää' da' hi- hni~, ja-ga-
llan' ta' kyah'.

Hi- ga-jmeey' mada' kih' hløø',
he- hääy' Paa' neh- hne' juuh- kih'
Herode.

Ga'kwa' Paa' ju'dsoo'
kih' cha-né' Félix

24 Ma-hya- hña' jmi' gya'
Paa' Cesarea, ja-ga- ga'lloo'
jmi-dsa- jøøh' hi- chee- Ananía,
kyaah' ko-llaä- dsa-gyuu- hi-
kyaah' jaä- hi- cheh' né- hi- chee-
Tértulo. Ga'lla-näy' hniy- kih' Paa'
cha-né' le'moh'. ²Hi- ma' ga'lloo'
Paa' cha-né' Félix, ga-løø' Tértulo
hni~ kih'.

—Ti'hmaah' hne- le'moh' Félix
—jäyh'—. Peer- chaä- jnääh' llu'
he- hii' ti' kyaä' jnääh' hi- cha-
cha-miuh- hu'dsē- llu' kyah' he-ja-
dsa-la' cha-miuh- ta' llu' hwa' kyaä'
jnääh'. ³He- ba' che- lluu- hne-
Félix. He-ja- sa' hwaä' jnääh' kwa-
jnääh' ti'hmaah' kyah' wa' ha- cha-
ha- jee- tøøh' jnääh'. ⁴Sa- hnoon'
heen- cha-miuh- jmi' kyah', he-ja-
chuun' kyaah' hne-, ta' jmee- hña-
hoh' nuuh' miuh- juu' he- kye' jnääh'
la-.

⁵Dsa-nuuh- na- hee- hu'dsē- kih'
dsa- lä-kaa- jee- ngēy', llay- hni-
kih' dsa- judiu hi- tääh' lä-kaa-
jmi-gyuu-. Hi- na- na- hi- kye- né'
kih' dsa- hi- chee- nazareno hi- kwa-
jyoh' juu'. ⁶Hnøøy' ma' mi' kwayh'
gwah- kyaä' jnääh', he-ja- ga-chaah'
jnääh'. He- ma' hnøø- jnääh' ma'
lla' jnääh' ta' kiyh' lä-koø- jäh'
ley kyaä' jnääh'. ⁷Pero ga'lloo'

hi- kye- né' kih' hløø' hi- chee-
Lisias jee- tøøh' jnääh'. He- wii' ba'
ga-llee- dsa-nuuh- na- goo- jnääh'.
⁸Ga-jäyh' wa' lla-nää' lä-jēē- hi-
hni~ kih' cha-né' le'moh'. Wa-ra-
ga'lla-kyaah' hni~ jmi~, lä-nēh' la'
dsoo' lä-jēē- he- jäh- jnääh' la-.

⁹Lä-jēē- judiu ga-hii' koø- ba' juu'
kiyh', ga-jäyh'.

—Ja- ba' lä-na- jäh- jnääh' ka-läh'.

¹⁰He-ja- ga-jmee' le'moh' lii- kih'
Paa' mah' kway' ju'dsoo' kiyh'. Ja-ga-
ga-jäh' Paa':

—Man- ma-hya- cha-miuh- ji- ne-
laah' hne- le'moh' Cesarea la-, he-ja-
jēē- ba' dsen- kwan- juu' kin- lä-koø'
te' la' ba'. ¹¹Le- koøh' kwaat-, na'
ma-hya- gya-to' jmi' neen- ta' jee'
chih' gwah- juuh- jee- jwi- Jerusalén
na'kwan' ti'hmaah' kih' Dio. ¹²Sa-
ma' teen- kyaah' ni- jaä- dsa-, ni-
ja- he' jnä' ga-jmeen- he- ga-tooh-
dsa- miuh- jee- chih' gwah- juuh-
ja-, lä-koø- ma' jēēy- jnä'. Ni- sa-
ga'llan- hni- kih' dsa- jee- tøø' gwah-
mäh-, ni- jee- jwi- ja- sa- ga'llaan-
dsa- hni-. ¹³He-ja- sa- cha- he-
kyaah' jmee' dsa- na- dsoo' lä-jēē- he-
bääh' jnä' na-. ¹⁴He- la- ba' jmeen-
dsoo', he' ba' Dio hi- ga-hnaah- dsa-
ma-gyuh- jnan-, he' ba' hi- he' hi-
hnaahn- lä-koø' la' juu' hmēē-. Dsa-
na- jäyh' la' ra-kēh' ba' jwē- he- hään'.
Pero hee' ba' jnä' lä-jēē- ley he- ga-sii'
Moisé hi- lä-jēē- he- ga-sii' ga' jnah'
hi- ga-ngēē- juu' kih' Dio. ¹⁵Hi- kyen'
o-jøh- dsē- kih' Dio, ja-ba- lä-koø-
kye- hi- na-, he- lä-jiuh' lä-jēē- hi-
na- juu', lä-jiuh' hi- lluu' hi- lä-kye-
hi- hlēēh'. ¹⁶Kih' he-ja- ba' na-, kwan-
be' jmeen- he- llu' jmah' mah' sa-
hni- hu'dsē- kin- cha-né' Dio, hi- ni-
cha-né' dsa- ka-läh'.

¹⁷Ga⁻lä⁻hëēn⁻ miih⁻ jī⁻ñe⁻
ñeen⁻ jyoh⁻ hwa⁻, ja⁻ga⁻ ga⁻llaahn⁻
Jerusalén ma⁻ kiin⁻ kuu⁻ he⁻ la⁻
kwaat⁻ kih⁻ hi⁻ tä⁻nee⁻ hi⁻ tääh⁻
jee⁻ ja⁻, hi⁻ ma⁻ kiin⁻ he⁻ ga⁻tëēn⁻
kwëēhn⁻ Dio. ¹⁸He⁻ ja⁻ na⁻ ma⁻
jmeen⁻ lä⁻ ma⁻ ga⁻lla⁻nää⁻ miih⁻
judiu hi⁻ ya⁻nää⁻ ta⁻ hwa⁻ Asia.
Ga⁻jëēy⁻ jnä⁻ jee⁻ chih⁻ gwah⁻
Jerusalén, ma⁻na⁻jngëē⁻ ba⁻ jnä⁻
lä⁻hih⁻ kih⁻ ley. Pero sa⁻ ma⁻ tääh⁻
jwëē⁻ dsa⁻, ni⁻ miih⁻ sa⁻ ma⁻ tääh⁻.
¹⁹Wa⁻ ya⁻nää⁻ hi⁻ he⁻ ba⁻ jee⁻ la⁻
mah⁻ kway⁻ ju⁻dsoo⁻ kiyh⁻ cher⁻mah⁻
he⁻ cha⁻ kiyh⁻ kyaah⁻ jnä⁻. ²⁰O wa⁻
jäh⁻ hi⁻ tääh⁻ na⁻ che⁻ ga⁻lä⁻jnä⁻ he⁻
ga⁻hlääh⁻n kyaayh⁻ lä⁻ ma⁻ ga⁻kay⁻
ju⁻dsoo⁻ kin⁻ jee⁻ jwii⁻ Jerusalén.
²¹Koo⁻ he⁻ la⁻ ba⁻ sa⁻ ga⁻tih⁻ dsëy⁻
ma⁻ ga⁻hlëēhn⁻ lä⁻koo⁻ ma⁻ hään⁻
jee⁻ kiyh⁻, ga⁻jwii⁻ jnih⁻ lä⁻la⁻
ki⁻gaa⁻: “Llah⁻ hnäh⁻ ta⁻ kin⁻, kih⁻
he⁻ jmeen⁻ dsoo⁻ he⁻ lä⁻jiih⁻ ka⁻läh⁻
hi⁻ ma⁻na⁻juu⁻”, ga⁻jäh⁻ Paa⁻.
²²Ma⁻ñe⁻ ba⁻ Félix ha⁻ lä⁻ la⁻
juu⁻ hmëē⁻ kih⁻ Jesús. He⁻ja⁻ ma⁻
ga⁻nuuy⁻ ga⁻jäh⁻ Paa⁻ lä⁻ja⁻, ga⁻hiiy⁻
lä⁻ja⁻ ba⁻ nē⁻ juu⁻ ja⁻. Ga⁻siiyh⁻ hi⁻
ma⁻ tääh⁻ he⁻:

—Wa⁻ jä⁻ da⁻ hi⁻ kyē⁻ nē⁻ kih⁻ hløø⁻
hi⁻ cheē⁻ Lisias, ja⁻ga⁻ jëēn⁻ ha⁻ lä⁻
jä⁻ juu⁻ kyah⁻ hnäh⁻ na⁻.

²³Ja⁻ga⁻ ga⁻jmeē⁻ lle⁻moh⁻ Félix
mada⁻ kih⁻ hløø⁻ kyaay⁻ mah⁻ hääy⁻
Paa⁻ hi⁻ ga⁻kwa⁻ bih⁻ jwē⁻ he⁻ na⁻nää⁻
ome⁻ kyaay⁻ na⁻jëēy⁻ hi⁻ na⁻kay⁻ he⁻
ma⁻ jmeē⁻ bi⁻ kiyh⁻.

²⁴Ga⁻lä⁻hi⁻ ga⁻ miih⁻ jmi⁻ ma⁻ jah⁻
lle⁻moh⁻ Félix nē⁻ta⁻ kiyh⁻ ka⁻läh⁻
kyaah⁻ Drusila mëy⁻, hi⁻ laa⁻ dsa⁻
judiu. He⁻ja⁻ ga⁻jmeē⁻ Félix mada⁻
he⁻ ga⁻tëēyh⁻ Paa⁻ mah⁻ nuuy⁻ ha⁻ lä⁻
la⁻ juu⁻ he⁻ jmeē⁻ dsoo⁻ dsē⁻ dsa⁻ kih⁻

Jesucristo. ²⁵He⁻ja⁻ ga⁻hlëēh⁻ Paa⁻
ha⁻ lä⁻ jä⁻ dsa⁻ lluu⁻ cha⁻nē⁻ Dio, hi⁻
ha⁻ lä⁻ hää⁻ dsa⁻ hñii⁻, hi⁻ ga⁻hlëēyh⁻
he⁻ ka⁻ Dio ju⁻dsoo⁻ kih⁻ dsa⁻.

Peer⁻ ga⁻jwaah⁻ Félix ma⁻ ga⁻nuuy⁻
juu⁻ ja⁻, he⁻ja⁻ ga⁻jäyh⁻:

—Ma⁻le⁻ gwaah⁻ da⁻, la⁻ ba⁻ tēēhn⁻
hne⁻ ka⁻läh⁻ lä⁻ ma⁻ jään⁻.

²⁶Kuu⁻ ba⁻ ja⁻ ma⁻ jøø⁻ Félix ma⁻
jiih⁻ Paa⁻, ja⁻ga⁻ ma⁻ lääy⁻. He⁻ja⁻ ma⁻
tëēyh⁻ Paa⁻ ko⁻lla⁻jiih⁻ ma⁻ llay⁻ juu⁻
kyaayh⁻.

²⁷Ga⁻hya⁻ to⁻ jī⁻ñe⁻ jmeey⁻ lä⁻ja⁻
lä⁻jiih⁻ ya⁻hëē⁻ Félix lle⁻moh⁻. Nē⁻
kiyh⁻ ga⁻he⁻ Porcio Festo. Ma⁻ hnøø⁻
Félix ma⁻ jä⁻ llu⁻ kyaah⁻ dsa⁻ judiu,
he⁻ja⁻ sa⁻ ga⁻kway⁻ jwē⁻ ma⁻ lää⁻
Paa⁻.

Ga⁻hlëēh⁻ Paa⁻ cha⁻nē⁻ Festo

25 Ma⁻ ga⁻lloo⁻ Festo jwii⁻
Cesarea, ga⁻lä⁻hëēy⁻
hnē⁻ jmi⁻ jee⁻ ja⁻, ja⁻ga⁻ ngooy⁻ ta⁻
Jerusalén. ²Lä⁻jëē⁻ jmi⁻dsa⁻ kaah⁻
kyaah⁻ lä⁻jëē⁻ hi⁻ kyē⁻ nē⁻ kih⁻
judiu, ga⁻lla⁻nääy⁻ hñiiy⁻ kih⁻ Paa⁻
ka⁻läh⁻ kih⁻ lle⁻moh⁻ Festo, lä⁻bi⁻
lä⁻jaa⁻ ma⁻ chuuy⁻ kyaah⁻:

³—Ta⁻ jmeē⁻ hñaa⁻ hoh⁻, jmeē⁻
mada⁻ he⁻ jäh⁻ Paa⁻ ta⁻ Jerusalén —
ga⁻jäyh⁻ siiyh⁻ Festo.

Jëēh⁻ ga⁻jmeey⁻ hu⁻dsē⁻ he⁻ ma⁻
jngëēyh⁻ Paa⁻ cha⁻jwē⁻ ba⁻. ⁴He⁻ja⁻
ga⁻jäh⁻ Festo:

—Jee⁻ oo⁻ ba⁻ hää⁻ Paa⁻ na⁻jñëēy⁻
jwii⁻ Cesarea. Ja⁻ba⁻ jee⁻ naahn⁻
chah⁻. ⁵Lä⁻jëē⁻ hnäh⁻ hi⁻ jää⁻,
ma⁻nøøn⁻ ko⁻jøh⁻ mah⁻ jee⁻ oo⁻
ba⁻ hñiih⁻ hnäh⁻ kiyh⁻ cher⁻mah⁻
cha⁻ ko⁻dsoo⁻ juuh⁻ he⁻ na⁻bääh⁻
dsa⁻ñuuh⁻ he⁻.

⁶Ga⁻gya⁻ ga⁻ Festo jwii⁻ Jerusalén
koo⁻ jña⁻ o gya⁻ jmi⁻, ja⁻ga⁻ ngaayh⁻

ta⁺ Cesarea. He⁻ ga⁻jnä⁺ jyoh⁺ jmi⁺,
ja⁻ga⁻ ga⁻gyay⁻ nē⁺ta⁺ kiyh⁺. Mah⁺
ga⁻jmeey⁺ mada⁺ he⁻ na⁺kyaay⁺ Paa⁺.
⁷Ma⁺ ga⁻he⁺ Paa⁺ nē⁺ta⁺ kih⁺ lle⁺moh⁺,
lä⁺jēē⁺ dsa⁻ta⁺ judiu⁺ hi⁻ ya⁻nää⁺
Jerusalén ga⁻kuyh⁺ lä⁺ku⁺ lä⁺jii⁺ kih⁺
Paa⁺. Ja⁻ he⁻ koo⁻ nēē⁺ dsoo⁺ juuh⁻
ma⁺ bääh⁻ dsih⁺ pero ni⁻ miih⁻ sa⁻
ga⁻jmää⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺.

⁸He⁻ja⁻ ga⁻løø⁻ Paa⁺ kwa⁻ ju⁺dsoo⁺
kih⁺, ga⁻jäyh⁺:

—Ni⁻ koo⁻ he⁻ hliih⁺ sa⁻ cha⁻ he⁻
ma⁻jmeen⁺, sa⁻ ma⁻hlēēhn⁺ wi⁺ kih⁺
ley kyaa⁺ jnääh⁺ dsa⁻ judiu⁺. Ni⁻ sa⁻
ma⁻mi⁻kwahn⁺ kih⁺ gwah⁺ juuh⁻ hi⁻
ni⁻ sa⁻ ma⁻hlääh⁺ kyaa⁺h⁺ rey to⁻nē⁺
hi⁻ gya⁺ Roma.

⁹Pero lle⁺moh⁺ he⁺, hnøøy⁺ ma⁺
jäy⁺ llu⁺ kyaa⁺h⁺ dsa⁻ judiu⁺, he⁻ja⁻
ga⁻ngiiy⁺ juu⁺ kih⁺ Paa⁺:

—¿Che⁺ hnooh⁻ gwaah⁺ ta⁺
Jerusalén mah⁺ mi⁺een⁺ juu⁺ na⁻ jee⁺
oo⁺?

¹⁰He⁻ja⁻ ga⁻jäh⁺ Paa⁺:

—He⁻ ma⁻chehn⁺ jee⁺ la⁻, lä⁺koo⁻
he⁻ chehn⁺ nē⁺ta⁺ kih⁺ rey to⁻nē⁺ ba⁺
ja⁻. Jee⁺ la⁻ ba⁺ ga⁻tēē⁺ lä⁺ee⁺ juu⁺
kin⁺. Neh⁺ ba⁺ hne⁻ kwee⁻, ni⁻ miih⁻
sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻hlääh⁺ kyaa⁺h⁺ dsa⁻
judiu⁺. ¹¹Lle⁺ kih⁺ juun⁺ cher⁺mah⁺
ga⁻jmeen⁺ koo⁻ dsoo⁺ juuh⁻. Sa⁻
gohn⁺ juun⁺. Pero cher⁺mah⁺ sa⁻ la⁺
ju⁺dsoo⁺ he⁻ bääh⁻ dsa⁻ jnä⁺ la⁻, ni⁻
jaa⁻ dsa⁻ta⁺ sa⁻ cha⁻ jwē⁺ ngēē⁺ jnä⁺
goo⁻ dsa⁻ judiu⁺ na⁻. Hñii⁺ rey to⁻nē⁺
hnoon⁺ mi⁺ee⁺ juu⁺ kin⁺.

¹²He⁻ja⁻ ga⁻lla⁺ Festo juu⁺ kyaa⁺h⁺
dsa⁻kyaa⁺h⁺ ha⁻ lä⁺ jmeey⁺. Ja⁻ ga⁻
ga⁻jäh⁺ Festo siiyh⁺ Paa⁺:

—Hñaah⁺ ba⁺ hne⁻ ma⁻ngiih⁺ he⁻
mi⁻ee⁺ hñii⁺ rey to⁻nē⁺ juu⁺ kyah⁺.
He⁻ja⁻ cha⁻nē⁺ hi⁻ he⁻ ba⁺ gooh⁺ na⁺.

Ga⁻hlēēh⁺ Paa⁺ cha⁻nē⁺ rey Agripa

¹³Ga⁻hya⁻ ga⁻ miih⁻ jmi⁺, ga⁻lloo⁺
rey Agripa jwi⁺ Cesarea ja⁻ kyaa⁺h⁺
Bernice, ga⁻lla⁻näy⁺ na⁺jēēy⁺ Festo.
¹⁴Ma⁻hya⁻ cha⁻miih⁻ jmi⁺ tääyh⁺ jee⁺
ja⁻, ja⁻ga⁻ ga⁻jmeeh⁺ Festo juu⁺ kih⁺
rey Agripa ha⁻ lä⁺ la⁺ juu⁺ kih⁺ Paa⁺,
ga⁻jäyh⁺:

—Jee⁺ la⁻ hää⁺ jaa⁻ dsa⁻ñuuh⁻
neh⁺ñē⁺ hi⁻ ga⁻taah⁺ Félix lä⁺ ma⁺
laay⁺ ta⁺. ¹⁵Lä⁺ ma⁺ ñeen⁺ Jerusalén
lä⁺jēē⁺ jmi⁻dsa⁻ kaah⁺ hi⁻ lä⁺jēē⁺
dsa⁻gyuuh⁺ kyaa⁺ judiu⁺ ga⁻ngiiy⁺
kin⁺ he⁻ ma⁻jmeen⁺ mada⁺ he⁻ juu⁺
Paa⁺.

¹⁶He⁻ja⁻ ga⁻jwi⁺ jnih⁺, sa⁻ lle⁺ ley
kyaa⁺ jnääh⁺ dsa⁻ romano he⁻ jmeē⁺
jnääh⁺ mada⁺ he⁻ juu⁺ dsa⁻ cher⁺mah⁺
sa⁻ cheh⁺ hi⁻ na⁻bääh⁻ dsoo⁺ cha⁻nē⁺
hi⁻ hñii⁺ kiyh⁺. Lä⁺ja⁻ ba⁺ cha⁻ jwē⁺
lääy⁺ hñiiy⁺ kih⁺ he⁻ hñii⁺ dsa⁻ kiyh⁺.

¹⁷Hi⁻ ma⁺ ya⁻nää⁺ dsa⁻ he⁻ jee⁺ la⁻,
chah⁺ ba⁺ ngaahn⁺ ta⁺ nē⁺ta⁺ kin⁺ ma⁺
ga⁻jnä⁺ jyoh⁺ jmi⁺. Hi⁻ ga⁻jmeen⁺
mada⁺ na⁺kyaa⁺ Paa⁺. ¹⁸He⁻ja⁻
ga⁻løø⁻ dsa⁻ he⁻ hñii⁺ kiyh⁺. Pero ni⁻
koo⁻ dsoo⁺ juuh⁻ sa⁻ ga⁻lä⁺ jnä⁺ kiyh⁺
lä⁺koo⁻ hu⁺dsē⁻ he⁻ ma⁻jmeen⁺.

¹⁹Ga⁻lä⁺høøh⁻ dsa⁻ he⁻ kih⁺ Paa⁺
kih⁺ he⁻ sa⁻ ma⁺ hnaayh⁺ Dio lä⁺ tēē⁺
jmeey⁺. Hi⁻ ga⁻hñiiy⁺ kiyh⁺ kwaat⁻
kih⁺ Jesús, hi⁻ ma⁻na⁻juu⁺, hi⁻ jmeē⁺
Paa⁺ dsoo⁺ chaa⁻ bih⁺. ²⁰He⁻ja⁻ sa⁻
man⁺ he⁻ ma⁻jmeen⁺ kyaa⁺h⁺ juu⁺
la⁻. He⁻ja⁻ ga⁻ngiin⁺ juu⁺ kih⁺ Paa⁺
cher⁺mah⁺ hnøøy⁺ ma⁺ dsaayh⁺ ta⁺
Jerusalén mah⁺ ma⁺ lä⁺ee⁺ juu⁺ kiyh⁺
jee⁺ oo⁺. ²¹Pero Paa⁺ ga⁻ngiiy⁺ he⁻
dsooy⁺ cha⁻nē⁺ rey to⁻nē⁺ hi⁻ cheē⁻
Augusto mah⁺ hi⁻ he⁻ mi⁻ee⁺ juu⁺
kiyh⁺. He⁻ja⁻ ga⁻jmeen⁺ mada⁺ wa⁺

hää' bih' kiyh' neh' ñe' ta' ko' jiih'
lloo' jmi' chee' jnih' cha'ne' rey he'.

²²He' ja' ga' jah' rey Agripa siiyh' ñe' moh' Festo:

—Hnoo' jna' ka' lah' nuun' juu' kih' dsa' ñuuh' na'.

He' ja' ga' jah' Festo:

—Hø' ba' nuuh' ha' la' jäh'.

²³Ma' ga' jna' jyoh' jmi' ga' he' rey Agripa ne' ta' kyaah' Bernice. Ha' koh' juuh' sa' ga' jme' dsa' kiyh'. Ga' taayh' ko' joh' kyaah' hi' kye' ne' kih' hløø' hi' kyaayh' dsa' kaah' kyaah' jee' jwi' ja'. He' ja' ga' jme' lle' moh' Festo mada' na' kyaay' Paa'.

²⁴Ma' ja' Paa' ga' jah' Festo:

—Hne' rey Agripa, kyaah' la' jee' hi' tääh' kyaah' jne' jee' la', hi' dsa' ñuuh' he' cheh' la'. La' jee' judiu ya' naä' cha'ne' bääyh' dsa' ñuuh' la' dsoo'. Ga' ngi' kin' ma' la' ee' juu' la' ta' Jerusalén hi' ja' ba' la' ja' ga' jme' ma' ya' naäy' Cesarea la'. Peer' ga' tooyh' mi' kyaah' jna', ga' la' hnøø' he' ma' juu' Paa'. ²⁵Pero jna' laan' sa' cha' dsoo' juuh' ääy' ni' mi' mah' juu'. Hni' Paa' ga' ngi' kiyh' dsooy' cha'ne' rey to' ne' mah' la' ee' juu' kiyh' jee' ja', he' ja' ga' la' dsen' chee' jnih' ta' Roma. ²⁶Pero sa' cha' he' siin' kih' rey he' ni' mi' he' ja' ma' kwa' jnih' cha'ne' hne' rey Agripa hi' cha'ne' jee' la' jee' hnäh' hi' tääh' la'. Wa' jeen' ha' la' ja' juu' la', ja' ga' cha' he' siin' kih' rey to' ne' he'. ²⁷Sa' jna' llu' laan' cheen' jaa' hi' hää' neh' ñe' ta' Roma cher' mah' sa' cha' hee' na' siin' kih' rey to' ne' ha' la' la' dsoo' he' bääh' dsih'.

Ga' kwa' Paa' ju' dsoo' kiyh'
cha'ne' rey Agripa

26 He' ja' ga' jah' rey Agripa
siiyh' Paa':

—Cha' jwe' kyah' he' kwah'
ju' dsoo' he' kyaah' le' lääh' hñaah'.

He' ja' ga' hi' Paa' goo' ga' løøy' hløøyh' la' la' la' jwe' jee' ma' lääy' hñiiy':

²—Chaan' llu' kyaah' hne' rey Agripa, lluu' hne' kwah' jwe' kwan' ju' dsoo' he' kyaah' lään' hñiin' kih' la' jee' he' bääh' dsa' judiu jna'.

³Llu' la' kin' kih' he' kyuu' hne' la' jee' he' tēē' jme' jnääh' dsa' judiu, kyuu' la' jee' juu' he' ti' choo' jnääh'. He' ja' chuun' kyaah' hne' mah' wa' joh' hoh' nuuh' juu' la'.

La' la' ma' jme' Paa' jää'

⁴La' jee' judiu kyuu' jna' ha' la' ma' jan' la' jiih' ma' mäh'n. Ñe' bih' ha' la' ma' gyan' jwi' kin' hi' la' ja' jwi' Jerusalén ka' lah'. ⁵La' ja' ñey' kwee' laa' jna' fariseo. Jnääh' fariseo mi' te' ba' jnääh' la' nøø' kya' jnääh' la' koh' ga' jee' la' jee' judiu. Le' ba' mi' jnäay' la' dsoo' cher' mah' hnøøy'. ⁶Na' chehn' ne' ta' la', llah' hnäh' ta' kin', kih' he' kye' o' joh' dsē' he' hñah' jne' he' ga' bääh' Dio hñii' kyaah' dsa' ma' gyuh' jnän'. ⁷La' jiih' na' jøø' la' jee' gya' to' naä' dsa' judiu la' te' juu' ja'. La' jmi' la' hwe' hnaayh' Dio jøøy' dsēē' juu' ja'. Hne' rey Agripa, kih' he' kye' o' joh' dsē' kih' juu' ja', he' ja' ba' na' hñi' dsa' kin'. ⁸Ha' la' jeeh' hnäh' he' jweh' he' la' heeh' hnäh' he' mi' jiih' Dio hi' ma' na' juu'?

La' la' ga' jme' Paa' jää'
kih' dsa' kya' Jesús

⁹Ma' ra' ju' dsoo' ma' jmeen' kwaat', he' ma' lle' kih' jmeen' hña' dsen' cha' mi' kih' Jesús

dsa- chaa- Nazaret. ¹⁰Lä-ja-
ga- jmeen- Jerusalén. Jwëë- dsa-
kyaah- Jesús ga- taahn- neh- ñe-
lä- hih- kih- jmi- dsa- kaah-. Hi- lä-
ma- ga- jngëëyh- dsa- he-, lä- kye-
jnä- ga- hiih- dsën-. ¹¹Cha- miih- jiih-
ñeen- lä- koo- lä- koo- gwah- mäh-,
ga- saahn- dsa-, ga- heeh- jnih- wii-
mah- wa- hlëëyh- hliih- kih- Jesús.
Ma- ya- jëë- dsën- jwërte kyaah- dsa-
he-, he- ja- ñeen- lä- kaa- jwii- kih-
dsa- jñah- mah- na- jmeeh- jnih-.

**Lä- la- ga- la- ma- ga- heeh- Paa- kih-
Dio**

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹²Lä- ma- jmeen- ja- ba-, ngoon-
ta- Damasco lä- hih- kih- jmi- dsa-
kaah- hi- ga- chee- jnä-. ¹³Hne- rey,
jee- la- jwëëhn- hne- ha- lä- ga- la-
kin- jee- ngoon- cha- jwë- ja-. Ma- të-
koo- lla- hyoo- ga- jëën- koo- je- ja-
gyuuh-, beë- ga- lä- koo- jmëë- kih-
hyoo-, he- ga- lä- jnä- lä- ku- lä- jii-
jee- ga- nò- jnääh- ja-. ¹⁴Lä- jëë-
jnääh- ga- saa- jnääh- hwa-. Jee- ja-
ga- nuun- ga- hlëëh- jaa- dsa- kyaah-
juu- hebreo: “Saulo, Saulo”, ga- jäh-.
“He- jmeeh- hñaah- ba- hne- na-,
he- hah- kin- jwë- he- taahn- hne-.”
¹⁵He- ja- ga- jwii- jnih-: “¿Hi- hne-
dsa- ñuuh-?” He- ja- ga- jäh- hi-
he-: “Jnä- he- Jesús hi- jmeeh-
hñaah- hoh- kih-. ¹⁶Noo-, chih- tiih-.
Ma- mi- jnään- hñiin- kyah- mah-
hñaan- hne- jmeeh- ta- kin- hi-
jmeeh- dsoo- lä- jë- he- ma- jëeh-
kin- hi- lä- jë- he- na- ga- mi- jnään-
kyah-. ¹⁷Lä-än- hne- kih- lä- jë- he-
jmeë- dsa- gooh- kyah- hi- lä-än- hne-
kih- dsa- jñah-. Jëeh- kih- dsa- jñah-
ba- cheen- hne- na-. ¹⁸Mah- näh-
mi- nëy-, lä- ja- dsa- jëeh- hi- tääh-

jee- na- ho- ta- jee- jnä- wa- jë-.
Hi- dsa- jëeh- hi- tääh- lä- hih- kih-
Tana- mah- jmeey- lä- hnø- Dio.
Hi- lä- jëë- hi- lä- dsoo- dsë- kin-
dsa- che- dso- kye- kiyh- hi- hyoyh-
heey- ko- jòh- kyaah- lä- jëë- hi-
ma- na- jngëë-”, ga- jäh- Jesús siih-
jnä-.

¹⁹He- ja- jwëëhn- hne- rey Agripa,
ga- heeh- ba- jnä- jmeen- lä- jë- he-
ga- nuun- lä- koo- ma- ga- lä- jnä- kin-
he- ja- gyuuh-. ²⁰To- në- ga- jmeen-
juu- kih- dsa- hi- chaa- Damasco.
Ja- ga- na- ga- kwan- juu- jee- jwii-
Jerusalén hi- lä- kaa- hwa- Judea.
Hi- lä- ja- ga- kwan- juu- kih- hi- sa-
laa- judiu ka- läh-, ga- jwii- jnih- wa-
lä- dsa- dsëy- kih- lä- jë- he- jmeey-
mah- wa- dsa- jëeyh- kyaah- Dio. Hi-
lä- ja- ga- jwii- jnih- hnø- jmeey-
lä- koo- lle- kih- jaa- hi- ma- jëeh-
kyaah- Dio. ²¹Kwaat- kih- juu- la-
ga- saah- judiu jnä- jee- chih- gwah-
Jerusalén hnøy- ma- jngëëyh- jnä-.

²²Pero kyaah- be- kih- Dio
ma- kwëeh- ba- dsën- lä- jiih- na-, kwan-
juu- kih- Dio kih- lä- jòh- lä- mäh-.
Sa- ga- lla- dsëen- he- ga- hlëëh- hi-
ga- ngëë- juu- kih- Dio llo- joo- hi- lä- jë-
he- ga- hlëëh- Moisé. Lä- koo- te- he-
ga- jäh- le-, ko- ja- ba- jiih- ga- jwahn-.
²³Hi- he- ga- jäh-, ma- ra- he- dsa- ngëë-
ba- Cristo wi- hi- leey- to- në- hi-
lä- jiih- jee- kih- hi- ma- na- juu-, mah-
kway- juu- kih- dsa-, he- mi- jnääh-
ju- dsoo- kih- dsa- judiu hi- kih- hi- sa-
laa- judiu hi- tääh- jee- na- ho-.

**Ma- hnø- Paa- ma- heeh- rey
Agripa juu- kih- Jesús**

²⁴Hlëëh- ga- Paa- lä- ja-, ha- lä-
jee- ma- lääy- hñiyy-, ma- ga- hlëëh-
Festo ki- ga- ga-, ga- jäh-:

—He⁻ ngaah' ba' hne⁻ na⁻ Paa'.
Kyaah' he⁻ ma⁻mi⁻tēēh' hñaah'
cha⁻miih⁻, he⁻ ja⁻ ngoo' ga⁻lä⁻ngaah⁻.

²⁵Pero Paa' ga⁻jäh':

—Sa⁻ ngaah' jnä⁻ Festo kyaan⁻.
Ju⁻dsoo' na⁻ hlēēhn' hi⁻ la⁻ juu'
kyaah' hih⁻ ba'. ²⁶Ne⁻ ba⁻ rey
Agripa juu' la⁻, he⁻ ja⁻ hlēēhn' lä⁻kaa⁻
tuh⁻dsen⁻ cha⁻nēy'. Laan⁻ ma⁻nuu'
ba⁻ rey juu' la⁻, jēēh' lä⁻jē⁻ he⁻
la⁻ sa⁻ ga⁻la⁻ jee⁻ na⁻hmää⁻ he⁻ sa⁻
lä⁻nē⁻ dsa⁻. ²⁷Hne⁻ rey Agripa, ¿che'
jmeeh⁻ dsoo' lä⁻jē⁻ he⁻ ga⁻hlēēh'
hi⁻ ga⁻ngēē⁻ juu' kih⁻ Dio? Jnä⁻ laan⁻
jmeeh⁻ ba⁻ hne⁻ dsoo'.

²⁸He⁻ ja⁻ ga⁻jäh' Agripa siiyh⁻
Paa':

—¿Che' laah' kyah', kyaah' ma⁻la⁻
miih⁻ juu' he⁻ ma⁻hlēēh' na⁻ leeh⁻
jnä⁻ mah' leen' dsa⁻ kyaä⁻ Jesús?

²⁹He⁻ ja⁻ ga⁻jäh' Paa':

—Kwee⁻ ba⁻ la⁻ kin⁻ che' ma⁻lee⁻
kyah' o cher⁻mah' hnooh⁻ nuuh'
cha⁻ga⁻miih⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻la⁻ hne⁻,
lä⁻kye⁻ hi⁻ tääh' nuu⁻ lä⁻ hlēēhn'
la⁻, Dio hnøø⁻ wa⁻ leey' dsa⁻ kyaä⁻
Cristo ja⁻ ba⁻ lä⁻koo⁻ laä⁻ jnä⁻ pero ja⁻
lä⁻koh⁻ na⁻hñuuh⁻ kyaah' caden⁻.

³⁰Ma⁻ ga⁻nuu' rey he⁻ juu' ja⁻,
ga⁻nooy⁻ jee⁻ ma⁻ tääyh' kyaah'
lle⁻moh' kyaah' Bernice hi⁻ lä⁻jēē⁻
ga⁻ hi⁻ ma⁻ tääh' kyaayh'. ³¹Ma⁻
ga⁻hwēēy⁻ nē⁻ta⁻ ja⁻, ga⁻näy⁻ kah'
hlēēyh⁻ kyaah' dsa⁻ kyaayh', ma⁻
jāyh'.

—Ni⁻ koo⁻ sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻jmeē⁻
dsa⁻ññuh⁻ na⁻ mah' juuy' o he⁻
dsooy' neh⁻nē⁻.

³²He⁻ ja⁻ ga⁻jäh' rey Agripa siiyh⁻
Festo:

—Le⁻ ma⁻ lää⁻ ba⁻ dsa⁻ññuh⁻ na⁻
jee⁻ la⁻ wa⁻ra⁻ jāh' kih' sa⁻ ga⁻ngiiy'
dsooy' cha⁻nē⁻ rey to⁻nē⁻.

Ga⁻cheey⁻ Paa' ta⁻ Roma

27 Ga⁻lla⁻ dsēy⁻ cheey⁻ jnääh'
ta⁻ hwa⁻ Italia kyaah'
barco, he⁻ ja⁻ ga⁻taayh⁻ Paa' kyaah'
jñah' ga⁻ hi⁻ ma⁻ tääh' neh⁻nē⁻ goo⁻
jñu⁻ hløø⁻ hi⁻ chee⁻ Julio. Hi⁻ he⁻
ma⁻ na⁻hää⁻ koo⁻ nää⁻ hløø⁻ kyaä⁻
rey to⁻nē⁻. ²Ga⁻tooh⁻ jnääh' koo⁻
barco he⁻ ja⁻ ta⁻ Adramitio, ja⁻ ba⁻
he⁻ dsa⁻ngēē⁻ lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ jwii⁻
ta⁻ hwa⁻ Asia. Hi⁻ Aristarco hi⁻ chaä⁻
Tesalónica he⁻ nøø⁻ hwa⁻ Macedonia
ga⁻jmeē⁻ ko⁻joh⁻ kyaah' jnääh'.

³Jyoh⁻ jmi⁻ ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh'
Sidón. Julio he⁻ ga⁻lä⁻jwayh⁻ kyaah'
Paa', ga⁻kway⁻ jwē⁻ na⁻jēēy⁻ ome⁻
kyaay⁻ mah' na⁻ngiiy⁻ lä⁻jē⁻ he⁻
ma⁻ jmeē⁻ bii⁻ kiyh'. ⁴Ga⁻hwēē⁻
jnääh' Sidón ja⁻, ga⁻nøø⁻ ba⁻ jnääh'.
Pero ma⁻ gwa⁻ lle⁻ ta⁻ jee⁻ ga⁻nøø⁻
jnääh' ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁻jluu⁻ jnääh'
jäh⁻ koo⁻ hwa⁻ Chipre he⁻ hä⁻ jee⁻
jmi⁻ñeeh⁻, mah' sa⁻ hläh⁻ lle⁻ kih'
barco. ⁵Ga⁻ngēē⁻ jnääh' jāh⁻ hwa⁻
Cilicia kyaah' Panfilia, ga⁻lla⁻nøø⁻
jnääh' jwii⁻ Mira he⁻ nøø⁻ hwa⁻
Licia jee⁻ ga⁻jä⁻ barco. ⁶Mira ja⁻
ga⁻jēē⁻ jñu⁻ hløø⁻ jyoh⁻ barco he⁻ ja⁻
ta⁻ Alejandría, ja⁻ ba⁻ he⁻ ngoo⁻ ta⁻
hwa⁻ Italia. He⁻ ja⁻ ga⁻tooh⁻ jnääh'
ga⁻nøø⁻ jnääh' ta⁻ ja⁻. ⁷Cha⁻miih⁻
jmi⁻ ga⁻tooh⁻ jnääh' nē⁻ jmi⁻, ta⁻
hwa⁻ lä⁻ja⁻ ba⁻ ngoo⁻ barco. Ga⁻kēē⁻
jwē⁻ta⁻ ta⁻, ja⁻ ga⁻ ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh'
jäh⁻ jee⁻ jwii⁻ Gnido. Sa⁻ ga⁻kwa⁻
jwē⁻ ma⁻ dsoo⁻ ko⁻chih⁻ barco
ko⁻dsoo⁻ ta⁻ Italia, kih' he⁻ tä⁻ lle⁻.
He⁻ ja⁻ ga⁻nøø⁻ jnääh' jāh⁻ koo⁻ jee⁻
jwii⁻ Salmón he⁻ nøø⁻ Creta, hwa⁻
he⁻ hä⁻ jee⁻ jmi⁻ñeeh⁻. ⁸He⁻ wi⁻
lä⁻ja⁻ ga⁻nøø⁻ jnääh' lä⁻ hä⁻ hwa⁻ ja⁻,
lä⁻jiih⁻ ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh' koo⁻ jee⁻

chee- Ho'haah' Llu'. Jäh' ja-ba' hla-
jwii' Lasea.

⁹Ga-lä-hëë' jnääh' cha-miih' jmi-
në' jmi-, hi- ma-hii' goo- mo-so-
le' ngë' jnääh' në' jmi-. Jëeh'
ma-goh- jmi- he- sa- kuh-hiyh-
hi- cha-ga-miih- ma-hii' goo- kiyh'
në' jmi- ja-. He-ja- ga-kwëeh' Paa'
nuuh- hi- ma- tääh' neh- barco ja-.

¹⁰Ga-jäyh':

—Jëë' da' hnäh', jnä' man- hii'
goo- jwërte jwë' he- ga-nöön' la-
Goo- hee' barco hi- lä-kye- løø',
hi- lä-jiih' jnääh' hii' goo- juu' jne'
cher-mah' ha- lä- ga-la'.

¹¹Pero juu' hløø' he' sa- ga-jmeey'
kyeë' juu' kih' Paa'. He- ma' hlëeh-
juu' barco kyaah' hi- ma' koo-
barco ba' ga-jmeey' he' kih'. ¹²Jee'
ga-hii' barco ja- sa- ma' llu' ma' jä'
jnääh' jii- gyuu', he-ja- lä-jëë' dsa-
he' ga-jäh' llu' ga-cher-mah' jmeen'
be' dsa-jää' jne' jwii- Fenice he- nøø'
hwa' Creta jee' hii- barco, ta-ko-jiih'
ngëë' jii- gyuu'. He- tøøh' jne' jee'
ja-, jnä' cha-hoo' jmi-ñeeh- ta- nii'
hi- ta- kye' jee' dsaa- hyoo-.

Ja' koo- lle' tä' në' jmi-ñeeh'

¹³Lä- ma' ga-jëëy' gwa' lle' hwa'
ta- kye', ga-jmeey' huu- dsë- ma'
le' dsa-nää' gyih' ta- cha-në'. He-ja-
ga-hwii- jnääh' jee' ja-, ga-nøø'
jnääh' jäh- lä- hä' hwa' Creta. ¹⁴Ni-
sa- ga-lä-hii' ga- ma' ga-hwii- jnääh'
jee' ja-, ma' ja' koo- lle' tä' ta- jee'
ga-nøø' jnääh'. ¹⁵Ta- jee' jyoh' ba'
ma' hläh- lle', sa- ga-tää- barco
ma' dsoo' ta- cha-në', he-ja- ga-kwa'
dsa- jwë' ngoo' barco lä- ngoo' lle'
ba'. ¹⁶Ja- ga- ga-ngëë' jnääh' ta- koo'
koo- hwa' pih' he- hä' jee' jmi-ñeeh-
he- chee- Claudia. Lä-jwë' ja- ba'

ga-kyeë- miih- lle'. Pero he-lii' ba'
ga-tëëh' jnääh' na-moo' he- ma' kye-
jnääh' he- ma' hii' ta- ka-luu' barco,
mah' ga-tøøh' jnääh' neh- barco ja-.

¹⁷Ma' ga-he' na-moo' ja- neh- barco,
ga-ka- dsa- hni- ga-hñuy' lä-ku'
lä-jii' tuh- barco mah' sa- llaa'. Hi-
ma' hii' goo- lla-nu' barco në' m'sii'
jee' sa- juuh- jmi- jee' chee- Sirte,
he-ja- ga-jyooy' hmi- kih' barco
mah' ngoo' lä- ngoo' lle' ba'. ¹⁸Ma'
ga-jnä' jyoh' jmi- cha-ga-miih- tä'
lle' ma' hii', he-ja- ga-løø' dsa- jwä-
løø' kih' cha-jmi-. ¹⁹Hi- jee' ga-të'
hnë- jmi-, he- wi- ba' ga-jwä'
jnääh' cha-jmi- lä-jë' he- jmääyh-
ta' kih' barco ja-. ²⁰Cha-miih- jmi-
ga-gya- jni-, mo-so- ga-lä-jnä'
hyoo-, ni- nuu' mo-so- ga-lä-jnää'.
Hi- lle' lä- ma-hii' ja-ba'. Mo-so-
ma' cha- o-jøh- dsë- kya- jnääh' he-
ma' lä- jnääh'.

²¹Cha-miih- jmi- ma-lä-hii- mo-so-
kih-hih- jnääh'. He-ja- ga-noo- Paa'
to-dsaah- jee' kih' dsa-kyayh' he',
ga-jäyh' lä-la-:

—Wa-ra- jäh' kih' ga-jmeeh' hnäh'
he' juu' kin-, sa- ma' hwëë- jne'
ta- Creta, ni- sa- ma' jëë' jne' wi-
he- dsa-ngëë' jne' la-. ²²Na' jwahn-
kwa' hnäh' be'. Jëeh' ni- jaa- jne'
sa- juu' jne'. Ma-la- barco la- ba'
hee'. ²³Nuu- ga-jëën- jaa- ángel
hi- ga-chee' Dio kyaan-, he' ba' hi-
jmeen- ta-he' kih'. ²⁴Ga-jäyh': "Ta-
wa- gah' Paa'. Jmee- bi- llooh- kih'
rey to-në'. He-ja- ma-kwa' Dio
jwë' he- lä- hne- kyaah- lä-jëë- hi-
tääh' neh- barco la-", siiyh- jnä'.
²⁵Kih' he-ja- na-, jwëëhn- hnäh'
dsa-nuuh-, kwa' hnäh' be'. Jëeh'
jmeen- dsoo' dsën- kih' Dio, ma-ra-
he- le' ba' lä-koo- ma-jäh' ángel

siih⁺ jnä⁺. ²⁶Pero ma⁺ra⁺ he⁻ jä⁺
ba⁺ barco kyaah⁺ he⁻ wi⁺ koo⁻ jee⁺
lä⁺kaa⁻ hwa⁺ he⁻ hä⁺ jee⁺ jmi⁻neeh⁻
—ga⁺jäh⁺ Paa⁺.

²⁷Ma⁺ ga⁺dsëë⁺ to⁺ seman[~] ja⁻,
ga⁺ngëë⁺ jnääh⁺ nē⁺ jmi⁻neeh⁻ he⁻
cheë⁻ Adriático hi⁺ ngoo⁺ ba⁺ barco
lä⁺ hii⁺ lle⁺. Koo⁻ lla⁻nūu⁺ hwē⁺ ja⁻
ga⁺lä⁺liih⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ kooh[~] barco
he⁻ ngoo⁺ ya⁺jäh⁺ jee⁺ la⁺ hwa⁺.

²⁸He⁻ja⁻ ga⁺lla⁻ dsa⁻ he⁻ hih⁺ ha⁻
koo⁻ jiih⁺ juuh⁻ jmi⁻ jee⁺ ja⁻. Ma⁺
ga⁺jëë⁺ jee⁺ ja⁻, juuh⁻ gyii⁺gya⁺ jñii⁺
metro. Miih⁻ ga⁺ ta⁺ cha⁺nē⁺ ga⁺jëë⁺
ka⁻läh⁺. Jee⁺ ja⁻ juuh⁻ gyii⁺gyii⁺
metro ba⁺. ²⁹Goyh⁺ lla⁻nū⁺ barco

ja⁻ kyaah⁺ kuū⁺. He⁻ja⁻ ga⁺jyooy⁺
kye⁺ mi⁺ne⁺ hii⁺ he⁻ hii⁺ ta⁺ ka⁺luu⁺
barco, he⁻ jmee⁺ hii⁺ tii⁺ barco.
Peer⁺ ma⁺ hnøø⁺ wa⁺ra⁺ jäh⁺ kih⁺ na⁺
ga⁺juh⁺ ba⁺ ma⁻jä⁺. ³⁰Dsa⁻ hi⁻ ma⁺
kooh[~] barco ja⁻, hnøø⁺ ma⁺ jñaay⁺
neh⁺ barco, he⁻ja⁻ ga⁺løø⁺ jyooy[~]
na⁺moō⁺, ga⁺jmee⁺ lä⁺koh⁺ he⁻
jyooy[~] nē⁺ hlääh⁺ he⁻ hii⁺ ta⁺ cha⁺nē⁺
barco. ³¹He⁻ja⁻ ga⁺jmeeh⁺ Paa⁺ juu⁺
kih⁺ juu⁺ hløø⁺ hi⁺ kih⁺ hløø⁺ ka⁻läh⁺,
ga⁺jäyh⁺:

—Cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁺jä⁺ dsa⁻ na⁻
neh⁺ barco la⁻, sa⁺ lääh⁺ hnäh⁺.

³²He⁻ja⁻ ga⁺hnä⁺ hløø⁺ he⁻ hñii⁺
he⁻ kyaah⁺ ma⁺ jyooy[~] na⁺moō⁺ ja⁻.
Ga⁺kway⁺ jwē⁺ ga⁺toh⁺ cha⁺jmi⁺.

³³Ma⁺ ngoo⁺ ga⁺jä⁺, ga⁺jmee⁺ Paa⁺
mada⁺ wa⁺ kuh⁻ dsa⁻, ga⁺jäyh⁺:

—Na⁺ ma⁺tē⁺ gya⁺kye⁺ jmi⁺ tøøh⁺
jne⁺ neh⁺ barco la⁻, jøø⁺ jne⁺ ha⁻
lä⁺ le⁺, na⁺juu⁺ jne⁺ hoo⁺, sa⁺ cha⁻
ma⁻kihn⁺ ni⁺ miih⁻. ³⁴He⁻ja⁻ na⁻
chuun⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ kuh⁺hih⁺ hnäh⁺
miih⁻ mah⁺ tēëh⁺ hnäh⁺ be⁺. Lä⁺jëë⁺
jne⁺ lla⁻nøø⁺ ba⁺ jne⁺ llu⁺, ni⁺ koo⁻ jñu⁻
lle⁺ jne⁺ sa⁺ heë⁺.

³⁵Ma⁻ngëë⁺ ma⁻jäyh⁺ lä⁺ja⁻,
ga⁺kay⁺ koo⁻ he⁻niih⁺ ga⁺kway⁺
ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio to⁺lo⁺ nē⁺ jee⁺
lä⁺jëë⁺ dsa⁻kyaayh⁺ hi⁻ ga⁺llaay⁺
he⁻niih⁺ ja⁻, mah⁺ ga⁺løø⁺ kuyh⁻.

³⁶Ja⁻ga⁻ ga⁺nøh⁺ dsē⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻ he⁺,
ga⁺taayh⁺ ga⁺kuyh⁻ ka⁻läh⁺. ³⁷Jee⁺
lä⁺jëë⁺ jnääh⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ neh⁺
barco ja⁻ ma⁺ tee⁺ to⁺ hña⁻laa⁺ dsē⁺
to⁺ lo⁺gyaa⁺ dsē⁺ gyeë⁺ jñee⁺ dsa⁻.

³⁸Ma⁺ la⁺ ma⁻kuyh⁻ lä⁺jiih⁺ ga⁺këëy⁺,
ja⁻ga⁻ ga⁺jwäy⁺ lä⁺jē⁺ trigo kiyh⁺
cha⁺jmi⁺ mah⁺ ma⁺ jwää⁺ ga⁺ miih⁻
barco.

Ga⁺heë⁺ go⁻te⁻ barco

³⁹Ma⁺ ga⁺jnä⁺ ni⁺ jaa⁻ sa⁺ chaa⁻ hi⁻
ma⁺ kyuu[~] heh⁺ hwa⁺ ja⁻. Ga⁺jëëy⁺
koo⁻ gooh⁺ jmi⁻neeh⁻ he⁻ hä⁺ jee⁺
hwa⁺. He⁻ja⁻ ga⁺jmee⁺ huu⁺dsē⁺ ma⁺
tooyh⁺ barco ta⁺ ja⁺, cher⁺mah⁺ ga⁺la⁺.

⁴⁰Ga⁺hnäy⁺ hñii⁺ he⁻ ma⁺ na⁻kyaa⁻
ñē⁺ hlääh⁺ he⁻ kyaah⁺ hii⁺ tii⁺ barco,
ga⁺kway⁺ jwē⁺ ga⁺toh⁺ cha⁺jmi⁺.
Ja⁻ga⁻ ga⁺chihy⁺ he⁻ kyaah⁺ jiiyh⁻
barco hi⁺ ga⁺chooyh⁺ hmi⁺h⁻ kih⁺
barco he⁻ na⁻kyaa⁻ hma⁻dsē⁺ he⁻
chih⁺ ta⁺ cha⁺nē⁺. Ja⁻ga⁻ ngoo⁺ barco
ko⁻chih⁺ ta⁺ jee⁺ jnä⁺ nē⁺ dsoo⁺.

⁴¹Ga⁺lä⁺hnøø⁺ ga⁺ ma⁺ lloo[~] barco,
ga⁺lla⁺lle⁺ jee⁺ mi⁺si⁺ neh⁺ jmi⁺. Jee⁺
ja⁻ ga⁺hoo⁺ ta⁺ mi⁺lle⁺ barco, mah⁺
ga⁺jä⁺ koo⁻ hweh⁻. Jee⁺ na⁻hoo⁻ ja⁻
ga⁺jnoh⁺ jmi⁺ ta⁺ ka⁺luu⁺. Kyaah⁺ be⁺
kih⁺ jmi⁺ ja⁻ ga⁺heë⁺ go⁻te⁻.

⁴²He⁻ja⁻ hnøø⁺ hløø⁺ he⁻ ma⁺
jngiiyh⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ ää⁻ dsoo⁺ hi⁻
ma⁺ jääy⁺ he⁻ mah⁺ sa⁺ kyuu⁺ nē⁺
jmi⁺. ⁴³Pero sa⁺ ga⁺kwa⁺ jwē⁺ juuy⁺
ma⁺ juu⁺ dsa⁻ he⁻ kih⁺ he⁻ hnøø⁺
lääy⁺ Paa⁺. He⁻ja⁻ ga⁺jmee⁺ mada⁺
to⁺nē⁺ kih⁺ hi⁻ lih⁺ gi⁺ jmi⁺ wa⁺
jwäy⁺ hñiiy⁺ cha⁺jmi⁺ lä⁺jiih⁺ tēëyh⁺

hwa¹ kii⁺. ⁴⁴Ja⁻ga⁺ ga⁺siyh⁺ hi⁻ sa⁻ lih⁺ gii¹ jmi⁻:

—Kye⁻ hnäh⁺ jwi¹ hma⁻, hi⁺ lä⁻ja⁻ he⁻ ga⁺ na⁻ he⁻ jmää¹ kyah¹ hnäh⁺ kih¹ barco na⁻, mah¹ tēēh¹ hnäh⁺ hwa¹ kii⁺ —ga⁺jäh⁺.

Lä⁻ja⁻ ba⁺ ga⁺tēēh¹ lä⁺jēē⁺ jnääh¹ hwa¹ kii⁺.

Lä⁻la⁻ ga⁻la¹ ma⁺ hää¹ Paa¹ hwa¹ Malta

28 Ma⁺ ga⁺tēēh¹ jnääh¹ nē⁺ hwa¹ ja⁻, ja⁻ga⁺ ga⁻lä⁻ nē⁺ jnääh¹, hwa¹ he⁻ hä⁺ jee⁺ jmi⁻neeh⁺ ja⁻, chee⁻ Malta. ²Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh¹ jee⁺ ja⁻ ga⁺jmeey⁺ llu¹ dsēy¹ kyaah¹ jnääh¹. Ma⁺ hii⁺ jma⁺ hi⁻ gyuu⁺ ka⁻läh⁺ he⁻ja⁻ ga⁺jeeh¹ dsa⁻ he⁻ je⁻, ga⁺tēēy¹ jnääh¹ mah¹ llooh¹ jnääh¹ je⁻. ³He⁻ja⁻ ga⁺løø⁺ Paa¹ juuh⁺ si⁺hma⁻ kii⁺ he⁻ ga⁺tooyh⁻ cha⁺je⁻. Jee⁺ ja⁻ ya⁺hēē¹ jaa⁻ miih⁻ hi⁻ kyuu⁺ kih¹ je⁻. Lä⁻chah¹ ja⁻ ga⁺kyaay¹ goo⁻ Paa¹. ⁴Ma⁺ ga⁺jēē¹ dsa⁻ chaa⁻ jee⁺ ja⁻, lleē⁺ miih⁻ goo⁻ Paa¹, ga⁺jäh⁺ siyh⁺ dsa⁺kyaayh⁺:

—Dsoo⁺ ba⁺ dsa⁻nūuh⁺ na⁻ ää⁻ hlii⁺. Ma⁺ke⁺ ma⁺laay¹ kih¹ jmi⁻neeh⁺, ma⁺ra⁺ he⁻ ma⁻nøø⁺ ba⁺ ta⁺ kiyh¹.

⁵Na⁻ ma⁺hii⁺ ga⁺kyah⁺ Paa¹ goo⁻ mah¹ ga⁺tah⁺ miih⁻ he⁻ cha⁺je⁻.

Ni⁺ miih⁻ sa⁺ cha⁺ he⁻ ga⁻la¹ kiyh¹.

⁶Lä⁻jēē⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ tääh¹ jee⁺ ja⁻ ma⁺ jøøy⁺ gyoo⁺ goo⁻ Paa¹ hi⁺ ma⁺ jmeey⁺ huū⁺ dsē⁺ juuy⁺ na¹ ga⁺juh⁻. Ma⁺ ga⁻lä⁻hi⁻ jēēy⁺ sa⁺ cha⁺ he⁻ ga⁻la¹ ni⁺ miih⁻, ga⁻lä⁻si⁺ huū⁺ dsē⁺ kih¹ dsa⁻ he⁻. Ma⁺ jäh⁺: “Go⁻ Dio ba⁺ na⁻.”

⁷Jäh⁺ ba⁺ jee⁺ tääh¹ ja⁻, kye⁻ koo⁻ jwi¹ hwa¹ kih¹ Publio hi⁻ ma⁺ laa¹ ta⁺ kih¹ hwa¹ he⁻ hä⁺ jee⁺ jmi⁻neeh⁺ ja⁻. Hi⁻ he⁻ ga⁺heeh⁻ jnääh¹ llu¹ ta⁺ko⁻jiih¹ ga⁺tooh¹ jnääh¹ hnē⁺ jmi⁻ jee⁺ ja⁻.

⁸Jee⁺ ja⁻ ma⁺ kya¹ jmi⁻ Publio, ma⁺

dsaah¹ llii⁺ hi⁺ ma⁺ dsaayh⁺ tu⁺kyaa¹. He⁻ja⁻ ga⁺he¹ Paa¹ na⁺jēēy⁻ hi⁻ dsaah¹ he⁻. Hi⁺ ga⁺ngii⁺ Paa¹ kih¹ Dio he⁻ hlää⁺ dsa⁻ he⁻. Ma⁻ngēē⁺ ma⁻ngiiy⁺ kih¹ Dio, ga⁺kyey⁻ gooy⁻ nē⁺ kih¹ hi⁻ dsaah¹ he⁻ mah¹ ga⁺mi⁺hlääy⁺.

⁹Ma⁻ngēē⁺ ma⁻ja¹ kih¹ jmi⁻ Publio he⁻, ya⁻nää¹ jñah⁺ dsa⁻dsaah¹ hi⁻ chaa⁻ hwa¹ ja⁻. Lä⁻jēē⁺ hi⁻ he⁻ ga⁺ja¹ kih¹. ¹⁰Ha⁻ koh⁺ llu¹ sa⁺ ga⁺jmeey⁺ kya¹ jnääh¹ ta⁺ko⁻jiih¹ ga⁺tooh¹ jnääh¹ kyaah¹ dsa⁻ he⁻. Hi⁺ ma⁺ ga⁺tē⁺ jmi⁻ ga⁺tooh¹ jnääh¹ neh⁺ barco, ga⁺kwēēy¹ jnääh¹ cha⁻miih⁻ he⁻ jmee⁺ bii¹ cha⁺jwē¹.

Ga⁺lloo¹ Paa¹ jwii⁻ Roma

¹¹Uu⁻ sih⁻ ga⁺tooh¹ jnääh¹ kih¹ dsa⁻ he⁻. Jee⁺ ja⁻ ma⁺ hii⁺ koo⁻ barco he⁻ ga⁺ja¹ ta⁺ko⁻jiih¹ dsa⁻ngēē⁺ jii⁺ gyuu⁺. He⁻ja⁻ ga⁺tooh¹ jnääh¹ neh⁺ barco he⁻ ja¹ ta⁺ Alejandría. Dsoh⁺ barco ja⁻, ma⁺ chaa¹ uu¹ dio hi⁻ na⁻laa⁺ kaah⁻ dsa⁻. Jaa⁺ he⁻ chee⁻ Cástor, hi⁻ jñah⁺ he⁻ chee⁻ Pólux. ¹²Ga⁺lla⁻nøø¹ jnääh¹ jwii⁻ Siracusa jee⁺ hii⁻ barco. Jee⁺ ja⁻ ga⁺tooh¹ jnääh¹ hnē⁺ jmi⁻.

¹³Ga⁺hwēē⁻ jnääh¹ jee⁺ ja⁻, ngoo¹ barco lä⁻ hä⁺ hwa¹ ja⁻, lä⁻jiih¹ ga⁺tēē⁺ jnääh¹ jwii⁻ Regio. Jyoh⁺ ka⁻läh⁺ jmi⁻ ma⁺ hii⁺ lle⁺ he⁻ gwa⁺ ta⁺ kye¹. Jee⁺ ga⁺tē⁺ to¹ jmi⁻, ja⁻ga⁺ ga⁺lla⁻nøø¹ jnääh¹ jwii⁻ Puteoli. ¹⁴Jee⁺ ja⁻ ga⁺jēē¹ jnääh¹ øøh¹ jne⁺ hi⁻ ga⁺tēē⁺ jnääh¹ ta⁺ kih¹. Ga⁺ja¹ jnääh¹ kyaayh⁺ koo⁻ seman⁻. Ja⁻ga⁺ ga⁺nøø¹ jnääh¹ ta⁺ Roma. ¹⁵Ma⁺ ga⁺nuu⁺ øøh¹ jne⁺ hi⁻ ma⁺ tääh¹ Roma he⁻ ga⁺nøø¹ jnääh¹ ta⁺ ja⁺, ya⁻näay¹ ga⁺mi⁺jēey⁻ jnääh¹ jwii⁻ Foro Apio hi⁻ ko⁻llaa⁺ ya⁺jøø⁺ jiih¹ Tres Taberna. Lä⁻koo⁻ ma⁺ ga⁺jēē¹ Paa¹ øøh¹ jne⁺ he⁻, ga⁺kway⁺ ti⁺hmaah¹ kih¹ Dio, ga⁺nøh¹ dsēy¹

jwërte. ¹⁶Ma' ga' lla' nøø' jnääh' Roma ja, ga' ngëe' juu' hløø' dsa' hi' ma' jääy' he' goo' hløø' kyaä' rey to' nê'. Pero ga' kway' jwë' kih' Paa' he' ga' gyay' ta' jee' jyoh' ba' kyaah' jaa' hløø' hi' ma' hääy'.

Ga' kwa' Paa' juu' kih'
Jesús jwii' Roma

¹⁷Ma' hya' hnë' jmi' gya' Paa' jee' ja, ga' cheey' juu' wa' ya' nää' lä' jëe' dsa' kaah' kyaä' judiu hi' chaa' Roma ja. Ma' ga' ngëe' lä' jëe' hi' he', ga' jäh' Paa' siiyh':

—Øøhn', sa' cha' he' ga' jmee' jnä' ni' miih' kih' judiu dsa' goon', ni' sa' ma' jmeen' ta' koo' he' tëe' jmee' dsa' ma' gyuh' jnän'. Sa' cha' he' kih' ga' saayh' jnä' Jerusalén mah' ga' ngëe' jnä' kih' dsa' romano.

¹⁸Hi' ga' ka' dsa' ta' he' ju' dsoo' kin'. Pero ni' miih' sa' ga' jnøøyh' he' kih' ma' jngëe' jnä', he' ja' hnøøy' ma' lääy' jnä'. ¹⁹Pero sa' ga' tih' dsë' judiu hi' ma' laa' ta' jee' ja. Kih' he' ja' ba' ga' la' bi' ga' ngiin' he' mi' ee' rey to' nê' juu' kin'. Ja' he' ma' jan' mah' hniin' kih' dsa' goon'.

²⁰He' ja' ba' na' ma' tëehn' hnäh' mah' lä' kyun' hnäh' hi' mah' jwëehn' hnäh' ha' lä' la' juu' kin'. Kih' o' jøh' dsë' he' ma' cha' jnän' dsa' Israel he' ja' ba' na' chehn' na' llen' caden' la'.

²¹He' ja' ga' jäh' dsa' kaah' he': —Ni' koo' je' kih' hi' chaa' judea sa' ma' heeh' jnääh' he' jmeeh' juu' ha' lä' dsa' ngëeh' hne'. Hi' ni' jaa' øøh' jne' hi' chaa' jee' oo' sa' ma' ja' hi' hni' kyah' ni' he' hlëe' yh' wi' kyah'. ²²Pero hnøø' jnääh' jwah' ha' lä' la' juu' kyah', jëeh' lä' kaa' ba'

ma' nuu' jnääh' hlëeh' dsa' wi' kih' hi' ma' taah' jwë' hmëe' na'.

²³He' ja' ga' taah' dsa' he' juu' kwee' koo' jmi' he' ya' nääy' ya' llay' juu' ka' lah' kyaah' Paa'. Ma' ga' lloo' jmi' ja, ya' nää' jwëe' dsa' jee' ma' gya' Paa'. Ti'ih' go' te' ga' løø' Paa' hlëeh', lä' jiih' ga' nuu', ga' hlëe' yh' ha' lä' jää' Dio dsa' lä' hih' kih'. Ga' hnooyh' ha' lä' jee' heeh' dsa' kih' Jesús. Ga' hlëe' yh' kih' Jesús lä' koh' jäh' ley kih' Moisé hi' lä' koh' ga' jäh' hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio. ²⁴Ko' llaa' ga' heeh' he' ga' jäh' Paa' hi' ko' llaa' sa' ga' lä' hee'. ²⁵Sa' ga' hii' koo' juu' kiyh' jee' lä' jëe' y. He' ja' ga' hlëeh' Paa' dsa' he' ja' ga' hwëe' y jee' ja, ga' siiyh':

—Llu' go' te' ga' hlëeh' Jmi' lle' Na' jngii' lä' ma' ga' mi' jnääy' juu' la' kih' Isafa hi' ga' ngëe' juu' kih' Dio kih' dsa' ma' gyuh' jnän'. Ga' jäh' y:

²⁶Gwa' jee' jwii' oo', go' chiih' dsa' oo':

Ma' ke' nuuh' hnäh', sa' lä' ngëeh' hnäh', ma' ke' jëeh' hnäh' sa' lä' jnä' kyah' hnäh'.

²⁷Jëeh' ma' na' jlë' hu' dsë' kih' dsa' oo', ma' na' jnë' to' gway', ma' na' løø' mi' nëy', mah' sa' lä' jnä' kiyh', ni' sa' lä' nuuh' kiyh' ni' sa' lä' ngëe' y.

Lä' ja' mo' so' dsa' jee' yh' kyaah' jnä', mah' lää' jnih'.

²⁸Hnoon' lä' neh' hnäh', na' ta' cha' nê' lloo' juu' kih' Dio kih' hi' sa' laa' judiu. Hi' he' ba' heeh' juu' la' mah' lääy'.

²⁹Ma' ga' dsaa' juu' he- ma' hlëeh' Paa', ga' hwëë- ba' judiu jee' ma' tääyh' ja-. Peer' cha-miih- juu' ti-chooy' jee' ga'nääh' kiyh'. ³⁰Hne' hlääh' ba' ga' gya- Paa' to' ji-ne- na'hñaa'. Jee' ja- ma' heeyh- lä' jëë-

hi- ma' dsa-nää' dsa-jëëy'. ³¹Ma' cha- ba' jwë' kiyh', he- ma' kway- juu' ha- lä' jää' Dio dsa- lä' hih' kih' hi' ma' hlëëyh- dsa- kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän'. Ni' koo- sa' cha- he- ma' jmee' jwiih' kiyh'.

Romanos

Juu' la- ga-sii' Paa' kih' øøh' jne' hi- chaa- Roma

1 Jnä' Paa' jmeen' ta' kih' Jesucristo, na-hñaan' laan' apóstol, lä-ja- ma-na-leehñ' kwan' ju'hmeë' kih' Dio. ²Ga-bääh' Dio hñii' kyaah' dsa- kyaay' hi- ga-ngëë' juu' kiyh' llo' joo' he- kway' ju'hmeë' la-. Jee' ma-na-sii' juu' ja-, la' na-jngii' go-te'. ³Jee' na-sii' ja-jäh' ha-lä- jä- jooy', he' ba' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän'. Ga-laay' sa-ju- kih' David ma' ga-laay' dsa- jmi-gyuu'. ⁴Hi- kyaah' be' kih' Jmi-lle' Na-jngii' ga-lä-jnä' laay' Joø' Dio, kih' he- ga-lä-jiiyh' jee' kih' hi- na-juu'. ⁵Hi- ta-la- kyaah' Jesucristo ga-jmee' Dio llu' dsé' kyaah' jnääh', ga-hñaay' jnääh' laa' jnääh' apóstol mah' kwa' jnääh' juu' kiyh' lä-kaa- lä-juh' jmi-gyuu', mah' wa' la-dsoo' dsé' dsa- kih' Jesús hi- wa' mi-teh' dsa- juu' kiyh', lä-ja- jmee' dsa- juuh' kiyh'. ⁶Hi- jee' kih' lä-jëë- dsa- he' ma-laah' hnäh' kwaan', ma-na-teeh' hnäh' mah' leeh' hnäh' kyaä' Jesucristo.

⁷Siin' kyah' hnäh' hi- tääh' jwii- Roma. Pero hnää' Dio hnäh' hi- na-teeh' hnäh' mah' leeh' hnäh' hi- na-jngëë'.

Ngiiñ' kih' Dio hi- laa' Täa' jnän' hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa-jøøh'

jnän' wa' kway' he- llu' kyah' hnäh' hi- wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnäh'.

⁸To-në' kwan' ti'hmaah' kih' Dio kwaan' kyah' hnäh' lä-jëë- hnäh'. Kwan' ti'hmaah' kiyh' ta-la- kih' Jesucristo, kih' he- ma-nuu' dsa- lä-kaa- jmi-gyuu' he- ma-heeh' hnäh' kih' Jesucristo. ⁹Jmeen' ta' kih' Dio, lä-kaa- tuh-dsën' kwan' ju'hmeë' kih' jooy', he-ja- Dio jmee' dsoo' kin' he- lä- ma-dsooh' ja-ba' dsën' hnäh' lä-jë- jiih' ma' chuun' kyaayh'. ¹⁰Chuun' kyaah' Dio mah' wa' jëen' che' kway' jwé' kin' na' na-jëen' hnäh'. ¹¹Peer' hnoon' na-jëen' hnäh' na-kan' miih' he- llu' he- kwa- Jmi-lle' kih' Dio mah' lä-cha- cha-ga'miih- be' kyah' hnäh'. ¹²Lä-ja- lä-cha- be' jnän' kwee- lä-llu' he- ma-dsoo' hoh' hnäh' ja-ba' lä-koh' jnä'.

¹³Hnoon' lä-ngëeh' hnäh' øøhn', joh' jiih' sa- ga-jmeen' huu' dsë- na-jëen' hnäh' pero lä-jiih' na' sa' hii' kwa' jä' kin' niin'. He- hnoon' lä-jnä' ta' kin' jee' kyah' hnäh' lä-koo- ga-la' jee' kih' jee' lä-jëë- dsa- hi- sa- laa' judiu. ¹⁴Kih' griego hi- kih' hi- tääh' jee' jyoh' uu' ga', hi- kih' hi- kyuuu- hi- kih' hi- sa-

kyuuh~ ka~läh' na~laan' hmooh'
na'kwan' juu' kih' dsa~ he'. ¹⁵Lä~ja~
ma~ra' he~ hee' ba' dsen' niin'
na'kwan' ju'hmëe' kyah' hnäh' hi~
chaa~ Roma ka~läh'.

¹⁶Sa~ cha~ la' o~hih' kin' kyaah'
ju'hmëe' la~. Juu' la~ kye~ be' kih'
Dio mah' lää' lä~jëe' hi~ dsoo' dsë',
la' kih' judiu to~në', hi~ ja~ ba' lä~ja~
la' kih' hi~ sa~ laa' judiu ka~läh'.
¹⁷Kyaah' juu' la~ dsa~lä~jnä' ha~ lä~
jmeë' Dio hwëe~ dsa~ lluu' cha~nëy'.
La' kyaah' he~ ma~dsoo' dsë' jne' hi~
hnøø' lä~ ma~dsoo' ja~ ba' dsë' jne',
lä~koo~ na~ sii': "Hi~ lluu' he', kyaah'
he~ ma~dsoo' dsëy', jmeë' chaay~."

Dsëë~ dsoo' dsa~ jmi~gyuu~

¹⁸Ne' ba' jne' lä~ ga~të' jee' gya'
Dio gwa' he~ ya~jëe' dsëy' kih' lä~jë~
he~ sa~ hä' ta' hi~ lä~jë~ dso'kye~
he~ jmeë' dsa~. Jëeh' he~ hliih' ja~
ha' kih' ju'dsoo'. ¹⁹Jnä'hä' cha~ he~
kyaah' lä~kyuuh~ dsa~ kih' Dio,
jëeh' ma~mi~jnää~ bih' jää'. ²⁰Ma~ke~
sa~ tëe' jne' jëen' Dio pero lä~ ma'
ga~nøø' jmi~gyuu~, ma~ra' he~ lii~
ba' ha~ lä~ laay'. Kyaah' lä~jë~ he~
ga~jmeey', he~ja~ jnä'hä' ba' chaa~
Dio hi~ lä~ja~ cha~ tää' ba' be' kiyh'.
He~ja~ sa~ le' jäh' dsa~: "Sa~ man~
che' chaa~ Dio". ²¹Ma' ne~ bih'
chaa~ Dio, pero sa~ ga~jmääy' jøøh'
lä~ hnøø' kiyh', ni~ sa~ ga~kway'
ti'hmaah' kiyh'. He~ ga~jmeë' dsa~
lä~ja~ ga~hee' go~te' huu'dsë' kih'
dsa', ga~lä~hweh' dsëy', he~ja~
ga~jlë' go~te' huu'dsë' kiyh'. ²²He~
jäh' bih' cha~ cha~miih~ huu'dsë~
llu' kiyh' pero cha~gamiih~ taa~ bih'.
²³Lla~ he~ ma' jmeey' juuh~ kih' Dio
hi~ sa~ laa~ jmi' kih', ga~jmeey'
juuh~ kih' heeh~ kih' dsa~ hi~

dsa~juu', kih' ta'jah', kih' jah' kye'
goo~ ti' hi~ kih' jah' hi~ sëeh~ hñii'
hwa'.

²⁴He~ja~ ga~kwa' Dio jwë' ngëëy'
hñiiy' jmeey' he~ ga' jyoh' he~ hee'
dsëy' lä~jiih' ga~hee' hñiiy' kaayh~
dsa~kyaayh'. ²⁵Ga~be' dsa~ ju'dsoo'
kih' Dio mah' ga~taayh~ kyaah' juu'
ta~juu'. Ga~jmeey' juuh~ kih' lä~jë~
he~ ga~jmeë' Dio, lla~ he~ ma' jmeey'
juuh~ kih' hi~ ga~jmeë' lä~jë~ he~
cha~. Hi~ he' he' Dio hi~ na~jää'
lä~jë~ joh' jmi' cha~. Wa' la' lä~ja~.

²⁶He~ja~ ga~kwa' Dio jwë' ngëëy'
hñiiy' jmeey' lä~jë~ he~ lla~ dsëy'
he~ la' o~hih'. Lla~ he~ ma' jmeë'
dsa~më' lä~lle' kih', ga~kaayh'
dsa~më' dsa~kyaayh'. ²⁷Hi~ ja~ba'
lä~ja~ ga~jmeë' dsa~ñuuh~ ka~läh'.
Sa~ ga~jmeey' lä~lle' kih' kyaah'
dsa~më', ga~jmeey' ga~ngëe' jwëe'
he~ ga' jyoh' he~ hee' dsëy', kaayh~
he' ba' dsa~ñuuh~ dsa~kyaayh'.
He~ja~ ba' ja' në' kiyh' dso'jwi' lä~
hnøø' kiyh' kyaah' jwë' hliih' he~
täayh' ja~.

²⁸Sa~ ga~jmää' kiyh' ma~lä~kyuuy~
Dio, he~ja~ ga~kwa' Dio jwë', he~
ga~hee' go~te' huu'dsë' kiyh' mah'
wa' jmeey' ga~juh~ lä~jë~ he~ sa~
jmää' ta'. ²⁹Ma~ngëe' jwëe' jmeey'
he~ hliih', hi~ më' hi~ ñuuh~ hi~
kaah~ wa' hi~ cha~ hi~, jmeey' hñaa~
dsëy', hee' dsëy' liyh~ lä~jë~ he~ ga'
cha~, sa~ lluu' go~te', wi' dsëy',
jngëeyh~ dsa~, hneey~, mi~gaay~ dsa~,
hñaa~ dsëy'. ³⁰Koo~ he~ sa~ tih~ dsëy'
ba' lä~jë~, hlëeyh~ wi' kih' dsa~, sa~
hnäay' Dio, sa~ jii~ kiyh' he~ jmeey'
kih' jñah', jmääy' hñiiy' jøøh', taayh'
ngëe', hnooyh~ ga' jyoh' he~ hliih',
chaayh~ kyaah' cho~jmiy'. ³¹Sa~
hii~ lä~ngëey', sa~ mi~tey' juu' kiyh',

sa⁺ hnäy⁺ dsa⁻, sa⁺ hnøøy⁺ jee⁺yh⁻
juu⁺, sa⁺ lä⁻nih⁺ dsëy⁺. ³²Hi⁺ ma⁺ke⁻
ma⁻ñe⁻ bih⁺ he⁻ lla⁺ Dio ta⁺ kih⁺ hi⁻
jme⁺e⁻ lä⁺ja⁻, lle⁻ kih⁺ juuy⁺, pero dsa⁻
he⁺, sa⁺ le⁺e⁻ kiyh⁺ he⁻ jmeey⁺ lä⁺ja⁻,
hnøøy⁺ mah⁺ jme⁺e⁻ jñah⁺ ka⁻läh⁺.

Kyaah⁺ ju'dsoo⁺ lla⁺ Dio ta⁺

2 He⁻ja⁻ sa⁺ cha⁻ le⁺ jawah⁺: “Sa⁺
dsëen⁻ dsoo⁺”, hne⁻ hi⁻ ka⁻
kwaat⁻ kih⁺ dsa⁻kyaah⁺, wa⁺ laah⁺
he⁻ laah⁺ hne⁻. Kih⁺ he⁻ kah⁻ kwaat⁻
kih⁺ dsa⁻kyaah⁺, he⁻ bääh⁺ hñaah⁺
ba⁺ hne⁻ ja⁻. Jëeh⁺, ja⁻ba⁺ he⁻ jawah⁺
sa⁺ llu⁺, ja⁻ba⁺ he⁻ ja⁻ jmeeh⁻ hñaah⁺
ka⁻läh⁺. ²Ne⁺ ba⁺ jne⁺, Dio ngiih⁺
kwaat⁻ kih⁺ hi⁻ jme⁺e⁻ lä⁺ja⁻ hi⁺
lä⁺koo⁻ la⁺ ju'dsoo⁺ kiyh⁺ llay⁺ ta⁺.
³Hne⁻ hi⁻ ka⁻ kwaat⁻ kih⁺ dsa⁻kyaah⁺
mah⁺ jmeeh⁻ ba⁺ hne⁻ ka⁻läh⁺ he⁻
jawah⁺ sa⁺ llu⁺, ðche⁺ laah⁺, sa⁺ ka⁺
Dio ju'dsoo⁺ kyah⁺? ⁴Ta⁺ koo⁺ ba⁺
jmeeh⁻ lä⁺koo⁻ te⁺ he⁻ llu⁺ dsë⁺ Dio
kyaah⁺ jne⁺. Ha⁻ koh⁺ sa⁺ jøh⁻ dsëy⁺
hi⁺ cha⁻miih⁻ be⁺ dsëy⁺ kyaah⁺ jne⁺.
ðChe⁺ sa⁺ jëeh⁺ he⁻ tëeh⁻ Dio hne⁻
mah⁺ wa⁺ lä⁻dsaa⁻ miih⁻ hoh⁺, he⁻ja⁻
ba⁺ ja⁻ he⁻ llu⁺ dsëy⁺?

⁵Peer⁺ chaah⁻ hne⁻, sa⁺ hii⁻
lä⁻dsaa⁻ miih⁻ hoh⁺. He⁻ hnooh⁺ he⁻
jä⁺ cha⁻ga⁻miih⁻ he⁻ wii⁺ nē⁺ kyah⁺
ba⁺ ja⁻, wa⁺ra⁺ ga⁻lloo⁺ jmi⁺ ya⁺ jëe⁺
dsë⁺ Dio, llay⁺ ta⁺ kyaah⁺ ju'dsoo⁺.
⁶Ma⁺ja⁻ mi⁻hmaah⁻ Dio jñee⁺ lä⁺jaa⁻
lä⁺jaa⁻ lä⁺koo⁻ te⁺ he⁻ ma⁻jmeey⁺.
⁷Kih⁺ lä⁺jëe⁻ hi⁻ sa⁺ tū⁻ jme⁺e⁻ he⁻
llu⁺, kway⁺ jwë⁺ dsa⁻taah⁻ tää⁺
kyaayh⁺, lä⁺llu⁺ he⁻ hnooyh⁻ ya⁺ jwii⁺,
hi⁺ hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jee⁺ jmää⁺ Dio
jøøyh⁺, hi⁺ hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jwë⁺ jee⁺
sa⁺ juuy⁺. ⁸Pero jä⁺ ya⁺ jëe⁺ dsë⁺ Dio
wa⁺ra⁺ ga⁻lä⁻lleey⁺ kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻
chaah⁻, kih⁺ hi⁻ sa⁺ jme⁺e⁻ he⁺ kih⁺

ju'dsoo⁺, mah⁺ jme⁺e⁻ gyih⁺ he⁺ kih⁺ he⁻
hliih⁺ ba⁺. ⁹Kih⁺ lä⁺jëe⁻ hi⁻ jme⁺e⁻ he⁻
hliih⁺, jä⁺ na⁻ku⁻ na⁻ngii⁺ he⁻ wi⁺ nē⁺
kiyh⁺, to⁻nē⁺ jä⁺ kih⁺ hi⁻ laa⁺ judiu hi⁺
ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ jä⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu
ka⁻läh⁺. ¹⁰Pero lä⁺jëe⁻ hi⁻ jme⁺e⁻
he⁻ llu⁺, tëëy⁺ ya⁺ jwii⁺ hi⁺ jmää⁺ Dio
jøøyh⁺ hi⁺ hii⁺ tii⁺ kiyh⁺. To⁻nē⁺ kih⁺
hi⁻ laa⁺ judiu, ja⁻ga⁺ tëe⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺
judiu. ¹¹Jëeh⁺, Dio kwee⁻ ba⁺ hnäy⁺
lä⁺jëe⁻ dsa⁻.

¹²Lä⁺jëe⁻ hi⁻ jme⁺e⁻ dso⁺kye⁻,
ma⁺ke⁻ sa⁺ na⁻jnäy⁺ kyaah⁺ ley
kih⁺ Moisé, ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ juuy⁺ go⁻te⁻,
pero ja⁺ kih⁺ he⁻ sa⁺ ga⁻mi⁻tey⁺ ley
ja⁻. Hi⁺ lä⁺jëe⁻ hi⁻ na⁻jnäy⁺ kyaah⁺
ley, cher⁺mah⁺ ma⁻jmeey⁺ dso⁺kye⁻,
ja⁻ba⁺ ley ja⁻ ka⁺ kwaat⁻ kiyh⁺. ¹³Ja⁺
kih⁺ he⁻ ma⁻nuuy⁺ ley ja⁻, he⁻ja⁻ lluy⁺
dsa⁻ cha⁻nē⁺ Dio. Lä⁺jëe⁻ hi⁻ mi⁻te⁺
ley, hi⁻ he⁺ ba⁺ hwëe⁻ lluy⁺. ¹⁴Dsa⁻
hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu, sa⁺ cha⁻ ley kiyh⁺,
pero cher⁺mah⁺ mi⁻tey⁺ ley kih⁺
Moisé, ko⁻ja⁻ ga⁻lä⁻chaa⁺ bih⁺, he⁺
ba⁺ hñiiy⁺ laay⁺ lä⁺koo⁻ ley, ma⁺ke⁻
sa⁺ kyuyh⁻ ley. ¹⁵Kyaah⁺ he⁻ jme⁺e⁻
dsa⁻ he⁺ lä⁺ja⁻, la⁺ lä⁺koo⁻ he⁻ na⁻si⁻
ley neh⁺ tuh⁻dsëy⁺. He⁻ja⁻ hu⁺dsë⁻
kih⁺ hñii⁺ bih⁺ jme⁺e⁻ dsoo⁺, cher⁺mah⁺
jmeey⁺ he⁻ llu⁺ hi⁺ cher⁺mah⁺ jmeey⁺
he⁻ hliih⁺ hñii⁺ kiyh⁺. ¹⁶Jmi⁺ he⁻
lla⁺ Dio ta⁺ kyaah⁺ joo⁺y Jesucristo,
lä⁺jnä⁺ lä⁺jë⁻ hu⁺dsë⁻ he⁻ jme⁺e⁻ jne⁺
jee⁺ na⁻hmää⁺. Lä⁺ja⁻ la⁺ ju⁺hmëe⁺
kih⁺ Dio he⁻ kwan⁺.

Dsa⁻ judiu kyaah⁺ ley kih⁺ Moisé

¹⁷Na⁺ cha⁻ koo⁻ he⁻ jwëëhn⁻ hne⁻
hi⁻ laa⁺ dsa⁻ judiu, hne⁻ hi⁻ kye⁻
o⁻jøh⁺ dsë⁺ kih⁺ ley kih⁺ Moisé hi⁺
jmää⁺ hñaah⁺ jøøh⁺ kih⁺ he⁻ jawah⁺
Dio kyaah⁺ hne⁻. ¹⁸Ma⁻ñeh⁺ ba⁺ hne⁻
ha⁻ lä⁺ hnøø⁺ Dio, hi⁺ ma⁻mi⁻tëëh⁺

ba' hne⁻ ley, he⁻ja⁻ ma⁻neh⁻ ba' hne⁻,
 hee⁻ ja⁻ he⁻ naä⁻ he⁻ llu¹. ¹⁹Hi⁺ leh¹
 jääh¹ dsa⁻tuu¹, laah¹. Hi⁺ leh¹ chooh¹
 je⁻ kih¹ hi⁻ ga⁻naä⁻ jee⁻ na⁻hoo⁻,
 laah¹. ²⁰Hi⁺ leh¹ mi⁻tēēh¹ jñah¹ hi⁻
 sa⁻kyuu^h hi⁻ laah¹ ta⁻jwoh¹ kyaä¹
 chih⁻pih¹, laah¹, kih¹ he⁻ ma⁻cha⁻
 ley he⁻ la¹ ju⁻dsoo¹ jmah¹ he⁻ jmee⁻
 kyuu^h cha⁻miih⁻. ²¹Hne⁻ hi⁻
 mi⁻tēē⁺ jñah¹, ¿he⁻la¹ sa⁻ mi⁻tēēh¹
 da⁻ hne⁻ hñaa¹ jää¹? Hne⁻ jwah¹,
 sa⁻ llu¹ he⁻ hēē⁻ dsa⁻, mah¹ hēēh⁻ ba'
 hne⁻. ²²Hi⁺ jwah¹ sa⁻ llu¹ kyaah¹ jne⁻
 jñah¹ dsa⁻mē¹, mah¹ kyaah¹ ba' hne⁻
 jñah¹. Hne⁻ hi⁻ na⁻hōoh¹ kih¹ hi⁻ sa⁻
 laa¹ Dio, mah¹ hñih⁻ ba' hne⁻ kuu⁻
 he⁻ cha⁻ neh⁻ gwah⁻ kiyh¹. ²³Peer⁻
 taah¹ hne⁻, kih¹ he⁻ cha⁻ ley kyah¹.
 ¿Che⁻ sa⁻ jēēh⁻ ma⁻jmääh⁻ ta⁻ koo⁻
 Dio, kih¹ he⁻ sa⁻ ma⁻mi⁻teh⁻ ley na⁻?
²⁴Lä⁻la⁻ na⁻si⁻ juu¹ kih¹ Dio: "Dsa⁻
 hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu mi⁻kwah¹ jmi⁻ kih¹
 Dio, dsoo¹ kyah¹ hnäh¹ dsa⁻ judiu."

²⁵Dsoo¹ ba⁻ kyeē⁻ miih⁻ he⁻
 ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kyah¹, cher⁻mah¹
 mi⁻teh⁻ ley. Pero cher⁻mah¹ sa⁻
 mi⁻teh⁻ ley, laah¹ lä⁻koo⁻ jaa⁻ wa⁻ hi⁻
 cha⁻ hi⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹
 kih¹. ²⁶Hi⁺ lä⁻ja⁻, jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻
 ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kih¹, cher⁻mah¹
 mi⁻tey¹ lä⁻jē⁻ mada⁻ lä⁻koo⁻ jäh⁻
 ley kih¹ Moisé, laay¹ lä⁻koo⁻ jaa⁻
 hi⁻ ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kih¹. ²⁷He⁻ja⁻,
 jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹
 kih¹, cher⁻mah¹ mi⁻tey¹ ley, hi⁻
 he⁻ ka¹ ju⁻dsoo¹ kyah¹, kih¹ he⁻ sa⁻
 ma⁻mi⁻teh⁻ ley ma⁻ke⁻ ga⁻wih¹
 jmi⁻ngo¹ kyah¹ hi⁻ na⁻jñääh⁻ nē⁻ ley
 kih¹ Moisé.

²⁸Sa⁻ jmää¹ kih¹ dsa⁻ judiu he⁻
 koo⁻ laay¹ judiu. Hi⁺ ni⁺ sa⁻ jmää¹
 kih¹ dsa⁻, he⁻ koo⁻ ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹
 kiyh¹. ²⁹Sa⁻ la¹ lä⁻jē⁻. Hi⁻ ma⁻ra⁻ hi⁻

dsoo¹ laa¹ judiu, hnaayh⁻ Dio lä⁻kaa⁻
 tuh⁻dsēy¹. Hi⁺ ma⁻ra⁻ hi⁻ dsoo¹
 ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹ kih¹, ja⁻ ta⁻ ga⁻wih¹
 ja⁻, Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii¹ ba⁻ ga⁻mi⁻si⁻
 tuh⁻dsēy¹. He⁻ ja⁻ sa⁻ ja¹ lä⁻koo⁻ la⁻
 mada⁻ kih¹ ley. Kih¹ hi⁻ he⁻ ba⁻ hlēēh⁻
 Dio llu¹ ma⁻ke⁻ dsa⁻ sa⁻ jmee⁻ lä⁻ja⁻.

3 ¿Che⁻ cha⁻ he⁻ jmää¹ ga⁻ miih⁻
 kih¹ dsa⁻ hi⁻ laa¹ judiu, o che⁻
 jmää¹ ga⁻ kiyh¹, he⁻ ga⁻wih¹ jmi⁻ngo¹
 kiyh¹? ²Cha⁻miih⁻ ga⁻ cha⁻ he⁻ jmää¹
 ta⁻ kiyh¹. To⁻nē⁻ he⁻ kyeē⁻ kih¹ jee⁻
 lä⁻jē⁻, he⁻ ma⁻na⁻hää⁻ gooy⁻ juu¹ kih¹
 Dio. ³Ha⁻ ga⁻ cher⁻mah¹ ko⁻llaa⁻ dsa⁻
 he⁻, sa⁻ ma⁻dsoo¹ dsēy¹. ¿Che⁻ kih¹
 he⁻ja⁻, jmee⁻ mo⁻so⁻ mi⁻te⁻ Dio juu¹
 kih¹? ⁴Ni⁺ miih⁻ sa⁻ la¹ lä⁻ja⁻. Juu¹
 kih¹ Dio ba⁻ la¹ dsoo¹, ma⁻ke⁻ lä⁻jēē⁻
 dsa⁻ ta⁻juu¹. Lä⁻koo⁻ jäh⁻ jee⁻ na⁻si⁻:

Kyaah¹ ju⁻dsoo¹ kyah¹ lä⁻jñä⁻ he⁻
 laah¹ lluu¹.

Hi⁺ hne⁻ ba⁻ leh⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻kay⁻
 ju⁻dsoo¹ kyah¹.

⁵Cher⁻mah¹ kyaah¹ he⁻ jmee⁻
 jne⁻ he⁻ hñih¹, jñih¹ juu¹, lluu¹ ba⁻
 Dio, la¹ lä⁻koo⁻ he⁻ kwan⁻ be⁻ kiyh¹
 kyaah¹ he⁻ hñih¹ he⁻ jmeen⁻. He⁻ja⁻
 ¿che⁻ le⁻ jäh⁻n, jmee⁻ Dio hñaa⁻
 dsē⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻cheey⁻ he⁻ wi⁻ nē⁻
 jñän⁻? (Hlēēhn⁻ lä⁻koh⁻ hlēēh⁻ dsa⁻
 jmi⁻gyuu⁻ ba⁻.) ⁶Ni⁺ miih⁻ sa⁻ le⁻ jäh⁻
 jne⁻ lä⁻ja⁻. Cher⁻mah¹ lä⁻ja⁻ la¹, ha⁻
 lä⁻ le⁻ lla¹ Dio ta⁻ kih¹ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻.

⁷Ha⁻ ga⁻ cher⁻mah¹ ga⁻mi⁻jñään⁻
 la¹ dsoo¹ cha⁻ga⁻miih⁻ juu¹ kih¹ Dio
 kyaah¹ he⁻ ta⁻juun¹ mah¹ lä⁻lii⁻ laay¹
 jōōh¹ cha⁻ga⁻miih⁻, ¿che⁻ le⁻ jwahn⁻
 he⁻la¹ kay¹ ju⁻dsoo¹ kin⁻ lä⁻koo⁻ jaa⁻
 hi⁻ jmee⁻ dso⁻kye⁻? ⁸¿He⁻la¹ sa⁻
 jmee⁻ jne⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ he⁻ hñih¹
 mah¹ jä⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ he⁻ llu¹? Lä⁻ja⁻
 mi⁻kwah¹ dsa⁻ jne⁻, jäh⁻ ko⁻llaa⁻ dsa⁻,
 jne⁻ ba⁻ na⁻ kwa⁻ jne⁻ juu¹ lä⁻na⁻.

Hī hlēēh⁺ lā⁺ na⁻ sooh[~] kiyh[!] dsooy[!]
kyaah[!] dso[!] jwii[!].

Ga⁺ lā⁺ jēē⁺ jne⁻ na⁻ bāāhn⁻ cha⁻ nē⁻ Dio

⁹ Ha⁻ lā⁺ ja⁻. ¿Che⁻ lluu[!] ga⁻
jnāāh[!] judiu lā⁺ koh[?] ga⁻ hī⁻ sa⁺ laa[!]
judiu? Ni⁺ miih⁻ sa⁺ la[!] lā⁺ ja⁻. Jnā[?]
ma⁻ jwahn[!] lā⁺ jēē⁺ ba⁻ jne⁻ jøø⁺ he⁻
hliih[!] jnān⁻ lā⁺ kye⁻ hī⁻ laa[!] judiu
kyaah[!] hī⁻ sa⁺ laa[!] judiu. ¹⁰ Lā⁺ koo⁻
jah[?] jee⁻ na⁻ si⁻ juu[!] kih[!] Dio:

Sa⁺ chaa⁻ hī⁻ lluu[!] chaa⁻, ni⁺
wara⁻ jaa⁻ ga⁻.

¹¹ Sa⁺ chaa⁻ ni⁺ jaa⁻ hī⁻ ngēē[?], sa⁺
chaa⁻ hī⁻ hnaah⁻ Dio.

¹² Lā⁺ jēē⁺ ba⁻ ma⁻ kah[~] jwē[!], lā⁺ jēē⁺
ba⁻ mo⁻ so⁻ jmāā[!] ni⁺ miih⁻.

Sa⁺ chaa⁻ hī⁻ jmee⁺ he⁻ llu[!], ni⁺
wara⁻ jaa⁻ ga⁻ chaa⁻.

¹³ Tū[!] tū⁻ luuy⁺ la[!] lā⁺ koo⁻ to⁻ høø⁻
na⁻ na[!],
peer⁺ mi⁻ gaay⁺ dsa⁻ kyaah[!] juu[!]
kiyh[!],
venen kih[!] miih⁻ haa[!] neh⁺
to⁻ hooy[!].

¹⁴ Juu[!] he⁻ hwēē⁻ hooy[!], hwēē⁻
dso[!] jwii[!] jmah[!], kyaah[!] juu[!]
hliih[!] he⁻ sa⁺ tøøhn⁻ ta[!].

¹⁵ Peer⁺ hñuuy[!], na[!] ba⁻ koh[?]
jngēēyh⁺ dsa⁻.

¹⁶ Wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻ ba⁻ dsa⁻ heē[?] jee⁻
ga⁻ nāāy[!].

¹⁷ Sa⁺ kyuyh[~] ha⁻ lā⁺ jwē[?] jee⁻
dsa⁻ taayh⁻ ti[!].

¹⁸ Ni⁺ miih⁻ sa⁺ gayh⁺ Dio.

¹⁹ Ma⁻ nē⁻ jne⁻ lā⁺ jē⁻ he⁻ hlēēh⁺
ley, la[!] kih[!] hī⁻ na⁻ jnāā[?] kyaah[!] ley
mah[!] mo⁻ so⁻ cha⁻ ga⁻ he⁻ mo⁻ jah[?]
jne⁻. Ga⁺ lā⁺ jēē⁺ ba⁻ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻
jā[!] na⁻ bāāh⁻ cha⁻ nē⁻ Dio. ²⁰ He⁻ ja⁻
ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ sa⁺ hwēē⁻ lluu[!] cha⁻ nē⁻
Dio kyaah[!] he⁻ mi⁻ tey[!] ley. Kyaah[!]

ley ga⁺ lā⁺ kyuu^{h~} jne⁻ ha⁻ lā⁺ la[!]
dso[!] kye⁻.

Kyaah[!] he⁻ ma⁻ dsoo⁻ dsē⁻
jne⁻ kih[!] Dio lāā[?] jne⁻

²¹ Pero na[!] ma⁻ lā⁻ jnā[?] ha⁻ lā⁺
jmāā[!] Dio lluu[!] dsa⁻, pero ja⁺
kyaah[!] ley. Ja⁻ ba⁻ lā⁺ ja⁻ jāh[?] ley
hī⁻ ja⁻ ba⁻ lā⁺ ja⁻ ga⁻ jāh[?] lā⁺ jēē⁺
hī⁻ ga⁻ ngēē[?] juu[!] kih[!] Dio llo[!] joo[!].
²² Dio jmāā[!] lluu[!] ga⁺ lā⁺ jēē⁺ ba⁻ dsa⁻
cher⁻ mah[!] ga⁻ jmeey⁻ dsoo⁻ dsēy[!] kih[!]
Jesucristo. Kwee⁻ ba⁻ laa[!] lā⁺ jēē⁺
dsa⁻ kih[!] Dio, ²³ jēēh[?] lā⁺ jēē⁺ ba⁻ dsa⁻
ma⁻ jmee⁻ dso[!] kye⁻, ni⁺ ko⁻ hī⁻ pih[!] sa⁺
na⁻ jnāāy[?] ya⁻ jwii[!] kih[!] Dio. ²⁴ Pero
Dio jmāā[!] lluu[!] dsa⁻, he⁻ la⁻ jmāāy⁻
ba[!], kih[!] he⁻ llu[!] dsēy[!]. Ta⁻ la⁻ kih[!]
Cristo Jesús ga⁻ lāāy[!] jne⁻. ²⁵ Ga⁻ ngēē⁻
Dio Jesús mah[!] tūy[!] jma⁻ kiyh[!] mah[!]
lā⁺ ja⁻ dsa⁻ che⁻ dso[!] kye⁻ jnān⁻ hī⁻
ma⁻ dsoo⁻ dsē[!] kih[!] Jesús. Lā⁺ jwē⁻
ja⁻ ga⁻ mi⁻ jnāā⁻ Dio he⁻ ga⁻ jmee⁻
bih[!] llu[!] he⁻ sa⁺ ga⁻ jmeey⁻ kwaat⁻
dso[!] kye⁻ kih[!] dsa⁻ hī⁻ ma⁻ tāāh⁻ jāā[!].
Sa⁺ ga⁻ kay[!] kwaat⁻ kih[!] hī⁻ he⁻, kih[!]
he⁻ jøh⁻ dsēy[!]. ²⁶ Lā⁺ ja⁻ ma⁻ lla⁻ dsē[!]
Dio jmee[!] mah[!] mi⁻ jnāāy⁻ jmi⁻ na[!],
ma⁻ ra⁻ he⁻ llu[!] ba⁻ he⁻ jmeey⁻. Heh[!]
lā⁺ ja⁻ dsa⁻ lā⁻ jnāā⁻ lluu[!] ba⁻ Dio, hī⁻
he⁻ ba⁻ hñi⁻ y⁻ jmāāy⁻ lluu[!] dsa⁻ hī⁻
ma⁻ dsoo⁻ dsē[!] kih[!] Jesús.

²⁷ ¿Che⁻ le⁻ jmāān⁻ hñaan⁻ kaah[!],
kih[!] he⁻ lluu[!] jne⁻? Ni⁺ miih⁻ sa⁺ le⁻.
¿Hee⁻ juu[!] ja⁻ he⁻ dsa⁻ jnē⁻ jwē⁻ jnān⁻?
¿Che⁻ dsa⁻ jnē⁻ jwē⁻ jnān⁻ kyaah[!] juu[!]
he⁻ jāh[?], hnøø[!] jmee⁻ jne⁻ ta⁻ llu[?]?
Jah⁻ ha[!]. Juu[!] he⁻ jāh[?], hnøø[!] dsoo⁻
dsē⁻ jne⁻ mah[!] hwēē⁻ jne⁻ lluu[!], he⁻
ja⁻ ba⁻ dsa⁻ jnē⁻ jwē⁻ jnān⁻ he⁻ jmāān⁻
hñaan⁻ kaah[!]. ²⁸ He⁻ ja⁻ dsa⁻ lā⁻ ngēē⁻
jne⁻, heh[!] he⁻ hwēē⁻ dsa⁻ lluu[!] kyaah[!]

he- dsoo' dsëy' kih' Jesús, ja- kyaah' he- hoo' ley.

²⁹ ¿Hiñ' Dio, che' laay' ma-la- kyaah' dsa- judiu ba'? ¿Che' sa- laay' kyaah' dsa- hi- sa- laa' judiu ka-läh'? Ma-ra- ju'dsoo', laa' biñ' Dio kyaah' dsa- hi- sa- laa' judiu. ³⁰ Jaa- ba' Dio laa'. Kyaah' he- ma-dsoo' dsë' dsa- jmääy' lluu' hi- ga-wih' jmi-ngo' kih', hi- jmääy' lluu' hi- sa- ga-wëh' jmi-ngo' kih' ka-läh', kyaah' he- dsoo' dsëy'. ³¹ ¿Che' jmee- jne' sa- kye' ley kyaah' he- ma-dsoo' dsë- jne' kih' Jesús? Ni- miih- sa- la- lä- ja-. Cha-ga'miih- jmeen' kye' ba'.

Lä-la- ba' la' he- ga-jmee'
Abraham llo' joo'

4 ¿Hee- le' jäh' jne' kih' Abraham dsa- ma-gyuh- jnän, ha- lä- ga-jäy' kyaah' juu' la-? ² Cher'mah' Abraham ga-laa' lluu' kyaah' lä-jë- he- llu' he- ga-jmeey', le' ba' ma- jmääy' hñiiy' jööh' chañé Dio, pero sa- la- lä- ja-. ³ Nuu- da' hnäh' ha- lä- jäh' jee' na-si- juu' kih' Dio: "Ga-jmee' Abraham dsoo' dsë' kih' Dio, he- ja- ga-jmee' Dio kwaat- laay' jaa- hi- lluu'."

⁴ Pero jaa- hi- jmee' ta', sa- la- kwaat- he- la' hyoyh- jñeey'. Kih' he- ää- dsa- kih', he- ja- ba' ja- tēy- jñeey'. ⁵ Hi- jaa- hi- sa- ma-jmee' ta' llu', cher'mah' ga-jmeey' dsoo' dsëy' kih' hi- jmää- lluu' dsa- hi- ää- dsoo', Dio jmee' kwaat- lluu', kih' he- ma-dsoo' dsëy'. ⁶ Ja-ba' lä- ja- ga-hlëh' David ha- lä- koo- llu' la' kih' dsa-, cher'mah' Dio jäh' laay' lluu' ma-ke- sa- cha- ta' llu' he- ma-jmeey'. ⁷ Ga-jäyh':

Llu' la' kih' dsa- hi- ma-che'
dso'kye- kih', hi- sa- la'

kwaat- he- hliih' he- ma-jmeey'.

⁸ Llu' la' kih' dsa-nuuh- cher'mah' sa- jmee- Dio kwaat- dso'kye- kih'.

⁹ He- llu' la- ¿che' ma-la- he- kih' hi- ga-wih' jmi-ngo' kih' ba' o che' sa- la' kih' hi- sa- ga-wëh' kih' ka-läh'? Nuu- da' ha- lä- la', na' he- ma-jäh' jne', ga-jmee' Dio kwaat- lluu' Abraham kih' he- ga-lä-dsoo' dsëy'. ¹⁰ ¿Ha- lä- ma- laa' Abraham lä- ma- ga-jmee' Dio kwaat- lluu'? ¿Che' ma-na-wih' jmi-ngo' kih' o sa- ma-na-wih'? Sa- ma- na-wih' jmi-ngo' kih' jii- ja-. ¹¹ Ga-heeh- ba' Abraham he- ga-wih' jmi-ngo' kih', mada- kih' Dio. He- ja- la- lä- koo- he- taay- ñe' mah' lii- lluu' kyaah' he- ma-dsoo' dsëy' kih' Dio. Pero ma-dsoo' ba' dsëy' jää' ja-ga- nuuh- jmi-ngo' kih'. Hi- lä- ja- ga-laay' jmi- lä-jë- dsa- hi- ma-dsoo' dsë' kih' Dio ma-ke- sa- na-wih' jmi-ngo' kih'. Lä- ja- jmee' Dio kwaat- lluu' ka-läh' lä-jë- dsa- he', kyaah' he- ma-dsoo' dsëy'. ¹² Hi- laay' jmi- hi- ga-wih' jmi-ngo' kih' ka-läh', pero ja- ma-la- kih' he- ga-wih' kih' ja-, kih' he- ma-dsoo' dsëy' lä- koo- ga-jmee' dsoo' dsë' tää- jnän Abraham, jää' ja-ga- nuuh- jmi-ngo' kih'.

Dsa-lä-te' he- ga-bääh- Dio hñii',
kyaah' he- ma-dsoo' dsë- jne'

¹³ Ja- ta-la- kih' he- ma- hoo- Abraham ley kih' Moisé, la' kwaat- hyoyh- kyaah' joo-siiyh- lä- ga- dsa- jmi- gyuu-. Dio ga-bääh- hñii' kwëy- Abraham, kih' he- ga-laay' lluu', lä- llu' he- ga-lä-dsoo' dsëy' ba'. ¹⁴ Wa-ra- jäh' kih' hi- hoo- ley

hyoyh⁺ heey⁻ ja⁻ba⁻ he⁻ hyoh⁺ dsa⁻
kya⁺ Abraham, mo⁺so⁺ jmää⁺ ta⁺
he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsë⁺ dsa⁻ hi⁺ ja⁺ ta⁺
koo⁺ he⁻ ga⁺bääh⁺ Dio hñii⁺ kya⁺ah⁺
Abraham, cher⁺mah⁺ lä⁺ja⁺ la⁺. ¹⁵Kih⁺
he⁻ cha⁻ ley, he⁻ja⁻ gwa⁺ ya⁺jëë⁺ dsë⁺
Dio kya⁺ah⁺ jne⁺ hi⁺ sa⁺ mi⁻te⁺ ley.
Pero jee⁺ sa⁺ cha⁻ ley, sa⁺ cha⁺ hi⁻
dsa⁻hlääh⁺ kih⁺.

¹⁶He⁻ ga⁺bääh⁺ Dio hñii⁺ kya⁺ah⁺
Abraham, la⁺ kya⁺ah⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺
dsëy⁺ mah⁺ hyoyh⁺ he⁻ la⁺ hyoyh⁺ ba⁺.
Lä⁺jwë⁺ ja⁺ ja⁺ koo⁺ hweh⁻ hmooh⁺
he⁻ ga⁺jmeë⁺ Dio kya⁺ayh⁺, lä⁺ ma⁺
ga⁺jäyh⁺ jmeey⁺ llu⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ sa⁺ju⁻
kiyh⁺. Hi⁺ ja⁺ ma⁺la⁺ kih⁺ hi⁻ høø⁺
ley ga⁺jäyh⁺ lä⁺ja⁺. La⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺
hi⁻ ma⁻dsoo⁺ dsë⁺ ba⁺ ja⁺, lä⁺koo⁺
ga⁺lä⁺dsoo⁺ dsë⁺ hñii⁺ Abraham hi⁻
laa⁺ tää⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ jne⁺. ¹⁷Lä⁺la⁺
na⁻si⁻ kiyh⁺: “Ga⁺llaan⁺ hne⁻ mah⁺
lee⁺h⁺ tää⁺ kya⁺ ja⁺wëë⁺ dsa⁻”, ga⁺jäh⁺
Dio. He⁻ja⁻ laay⁺ tää⁺ jnän⁺ cha⁺në⁺
Dio. Jëëh⁺, ga⁺jmeey⁺ dsoo⁺ dsëy⁺
kih⁺ Dio hi⁻ mi⁻jiih⁺ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁺,
he⁺ ba⁺ Dio hi⁻ hlëëh⁺ kih⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺
ma⁻cha⁻, lä⁺koo⁺ he⁻ ma⁻cha⁻ ba⁺.

¹⁸He⁻ mo⁺so⁺ kye⁻ dsa⁻ o⁻jøh⁺
dsë⁻ le⁺, pero Abraham ga⁺ka⁺ ba⁺
o⁻jøh⁺ dsë⁻, ga⁺lä⁺dsoo⁺ dsëy⁺ he⁻
ga⁺jäh⁺ Dio, he⁻ja⁻ ga⁺laay⁺ tää⁺
kih⁺ jwëë⁺ dsa⁻ lä⁺koo⁺ ga⁺jäh⁺
Dio siiyh⁺: “Lä⁺la⁺ lä⁺jwëë⁺ dsa⁻
kya⁺ah⁺”. ¹⁹Lä⁺koo⁺ ma⁺ ga⁺lä⁺dsoo⁺
dsëy⁺, sa⁺ ga⁺hwaay⁺. Sa⁺ ga⁺kay⁺ ni⁻
miih⁻ huu⁺dsë⁻ kih⁺ he⁻ ma⁻gyuyh⁻.
Mo⁺so⁺ chaay⁻ cha⁻miih⁻ jmi⁺
lä⁺koo⁺ ma⁺ laay⁺. Jii⁻ ja⁺, miih⁻ ga⁺
sa⁺ ma⁺ hääy⁺ hña⁻loo⁺ ji⁻ ñe⁻. Hi⁺
sa⁺ ga⁺kay⁺ cha⁻miih⁻ huu⁺dsë⁻ kih⁺
Sara dsa⁺ më⁺ kyaay⁺, hi⁻ sa⁺ ma⁺ le⁺
ma⁺ kaa⁺ gyuu⁺. ²⁰Ni⁺ sa⁺ ga⁺jeh⁺
dsëy⁺, sa⁺ ja⁺ huu⁺dsë⁻ kiyh⁺ ma⁺ jäyh⁺

sa⁺ le⁺. Ma⁺ra⁺ he⁻ jmeë⁺ ba⁺ Dio he⁻
jäyh⁺ jmeey⁺, ma⁺ laay⁺. Cha⁻ga⁻miih⁻
ga⁺lä⁺dsoo⁺ dsëy⁺ hi⁺ ga⁺kway⁺
ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio. ²¹Ma⁺ra⁺ he⁻
ga⁺jmeë⁺ bih⁺ dsoo⁺ dsëy⁺ he⁻ lä⁺këh⁺
Dio jmi⁺ jmeë⁺ he⁻ ga⁺bääyh⁺ hñiiy⁺.
²²He⁻ ga⁺lä⁺dsoo⁺ dsë⁺ Abraham
lä⁺ja⁺, ga⁺jmeë⁺ Dio kwaat⁻ laay⁺
llu⁺.

²³Sa⁺ hlëëh⁺ ma⁺la⁺ kih⁺ Abraham
jee⁺ na⁻si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, he⁻ jäh⁺:
“Ga⁺laay⁺ kwaat⁻”. ²⁴Lä⁺kye⁻ jne⁺ laa⁺
jne⁺ kwaat⁻, kih⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsë⁻
jne⁺ kih⁺ Dio, hi⁻ ga⁺mi⁻jiih⁺ Jesús
Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻juu⁺.
²⁵Dio ga⁺ngëëy⁺ Jesús mah⁺ ga⁺juuy⁺
kih⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ na⁻bääh⁺ jne⁺ hi⁺
ga⁺mi⁻jiih⁺ ka⁺läh⁺ mah⁺ lee⁺ jne⁺
llu⁺ cha⁺në⁺ Dio.

Na⁺ ma⁻hii⁺ tii⁺ jnän⁺ kya⁺ah⁺ Dio

5 He⁻ ma⁻laa⁺ jne⁺ llu⁺ kya⁺ah⁺
he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsë⁻ jne⁺, he⁻ja⁻
hii⁺ tii⁺ jnän⁺ kya⁺ah⁺ Dio ta⁺la⁺ kih⁺
Jesucristo Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺. ²Hi⁺
lä⁺ja⁺ ta⁺la⁺ kiyh⁺, ma⁻cha⁻ ba⁺ jwë⁺
jnän⁺ dsa⁻toohn⁺ cha⁺në⁺ Dio. He⁻ la⁺
ma⁻hñah⁻ ba⁺ jne⁺ he⁻ la⁺, kih⁺ he⁻
ma⁻dsoo⁺ dsë⁻ jne⁺. Peer⁺ jëë⁻ dsë⁻
jne⁺ he⁻ cha⁻ o⁻jøh⁺ dsë⁻ jnän⁺ he⁻
tëë⁺ jne⁺ ya⁺jwi⁺ kih⁺ Dio. ³Hi⁺ ja⁺
ma⁺la⁺ kih⁺ he⁻ja⁻. Lä⁺kye⁻ he⁻ jëë⁺
jne⁺ wi⁺ jmeë⁺ jëë⁻ dsë⁻ jne⁺. Jëëh⁺,
ñe⁺ ba⁺ jne⁺, he⁻ jëë⁺ jne⁺ wi⁺ ja⁺,
jmeë⁺ kwëëh⁺ dsë⁻ jne⁺ cha⁻ga⁻miih⁻.
⁴Hi⁺ he⁻ kwëëh⁺ dsë⁻ jne⁺, jmeë⁺ be⁺
dsë⁻ jne⁺. Hi⁺ kih⁺ he⁻ be⁺ dsë⁻ jne⁺
he⁻ja⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ o⁻jøh⁺ dsë⁻ cha⁻
jnän⁺. ⁵Heh⁺ o⁻jøh⁺ dsë⁻ he⁻ ma⁻cha⁻
jnän⁺, ja⁺ he⁻ mi⁻gaan⁺ hñaan⁺ ja⁺.
Jëëh⁺, Dio hnää⁺ jne⁺ cha⁻miih⁻ ta⁺la⁺
kih⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ he⁻ ga⁺tooyh⁻
neh⁺ tuh⁻dsë⁻ jne⁺.

⁶Lä⁻koo⁻ ma⁻ laa⁻ jne⁻ jää⁻, sa⁻ ma⁻ cha⁻ be⁻ jnän⁻. Pero ma⁻ ga⁻tē⁻ hor⁻, Cristo ga⁻ juu⁻ jnä⁻ jne⁻ hī⁻ ää⁻ dsoo⁻. ⁷Ju⁻dsoo⁻, he⁻lii⁻ ba⁻ jnää⁻ jaa⁻ hī⁻ juu⁻ lla⁻ jaa⁻ hī⁻ lluu⁻. Pero cher⁻mah⁻ chaa⁻ jaa⁻ hī⁻ llu⁻ dsē⁻, go⁻ jnää⁻ jaa⁻ hī⁻ tuu⁻ dsē⁻ juu⁻ lla⁻ hī⁻ he⁻. ⁸Pero Dio ga⁻mi⁻jnää⁻ ha⁻ lä⁻koo⁻ jiih⁻ hnäy⁻ jne⁻, jēēh⁻, ma⁻ke⁻ cha⁻miih⁻ ma⁻ hlēēh⁻ jne⁻, ga⁻kwaay⁻ Cristo ga⁻juu⁻ kwaat⁻ jnän⁻. ⁹Na⁻ he⁻ ma⁻lluu⁻ jne⁻ kyaah⁻ jma⁻ kih⁻ Cristo, ha⁻ ga⁻ sa⁻ lääy⁻ jne⁻ kih⁻ he⁻ wi⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ chee⁻ Dio. ¹⁰Lä⁻koh⁻ sa⁻ ma⁻ jwah⁻ jne⁻ kyaah⁻ Dio, ga⁻jiih⁻ juu⁻ jnän⁻ kyaayh⁻, lä⁻llu⁻ he⁻ ga⁻juu⁻ jooy⁻. Hi⁻ na⁻ he⁻ ma⁻jiih⁻ juu⁻ jnän⁻ kyaayh⁻, ha⁻ ga⁻ sa⁻ lääy⁻ jne⁻ lä⁻llu⁻ he⁻ na⁻ jiih⁻ jooy⁻. ¹¹Hi⁻ ja⁻ ma⁻la⁻ koo⁻ lääy⁻ jne⁻, jmeey⁻ jēē⁻ dsē⁻ jne⁻ tää⁻ ta⁻la⁻ kih⁻ Jesucristo Dsa⁻jōōh⁻ jnän⁻ hī⁻ ga⁻jēēh⁻ juu⁻ jnän⁻ kyaah⁻ Dio.

Adán kyaah⁻ Cristo

¹²Ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻he⁻ dso⁻kye⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ kyaah⁻ jaa⁻ dsa⁻ ba⁻ hi⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻ ja⁻ ga⁻juuy⁻, lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻jēē⁻ ba⁻ dsa⁻ dsa⁻juu⁻, kih⁻ ga⁻lä⁻jēē⁻ ba⁻ ga⁻jmeē⁻ dso⁻kye⁻. ¹³Sa⁻ ga⁻ ma⁻cha⁻ ley⁻ kih⁻ Moisé, ma⁻ cha⁻ ba⁻ dso⁻kye⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻. Pero sa⁻ la⁻ kwaat⁻ dso⁻kye⁻ ja⁻, jää⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻cha⁻ ley⁻. ¹⁴Pero ma⁻ra⁻ he⁻ ga⁻juu⁻ ba⁻ dsa⁻, ga⁻lōø⁻ jmi⁻ kih⁻ Adán, lä⁻ ga⁻tē⁻ kih⁻ Moisé. Ga⁻lä⁻jēē⁻ ba⁻ dsa⁻ dsa⁻juu⁻, ma⁻ke⁻ na⁻si⁻ ba⁻ la⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ ga⁻jmeey⁻ kyaah⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁻ Adán. Adán he⁻ ma⁻ laa⁻ lä⁻koo⁻ laa⁻ jaa⁻ hī⁻ ga⁻hi⁻ juu⁻ kih⁻ ja⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻.

¹⁵Pero kah⁻ ba⁻ la⁻ he⁻ la⁻ kwa⁻ Dio jnän⁻ lä⁻koh⁻ ga⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻

ga⁻jmeē⁻ Adán. Kyaah⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁻ Adán, ga⁻hee⁻ jwēē⁻ dsa⁻. Pero cha⁻ga⁻miih⁻ ga⁻lä⁻cha⁻ he⁻ llu⁻ kih⁻ jwēē⁻ dsa⁻ kyaah⁻ he⁻ llu⁻ dsē⁻ Dio he⁻ la⁻ kway⁻ ba⁻ ta⁻la⁻ kih⁻ he⁻ llu⁻ dsē⁻ jaa⁻ dsa⁻. Hī⁻ he⁻ he⁻ Jesucristo. ¹⁶Hi⁻ sa⁻ jēēh⁻ kwee⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁻ Adán kyaah⁻ he⁻ la⁻ kwa⁻ Dio. Jēēh⁻, jā⁻ jwiz⁻ kwaat⁻ kih⁻ koo⁻ ba⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁻ dsa⁻ he⁻, hi⁻ kih⁻ he⁻ja⁻, ga⁻to⁻h⁻ dso⁻jwi⁻ nē⁻ jnän⁻. Pero kwaat⁻ kih⁻ he⁻ jmeē⁻ dsa⁻ cha⁻miih⁻ dso⁻kye⁻, he⁻ja⁻ ba⁻ ja⁻ ja⁻ he⁻ la⁻ kwa⁻ Dio mah⁻ lä⁻ja⁻ lee⁻ lluu⁻ dsa⁻. ¹⁷Kyaah⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁻ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻, ga⁻lih⁻ ga⁻hee⁻ lä⁻jēē⁻ dsa⁻. Pero lä⁻jēē⁻ dsa⁻ hī⁻ heeh⁻ he⁻ la⁻ kwa⁻ Dio mah⁻ leey⁻ lluu⁻, ha⁻ ga⁻ sa⁻ le⁻ dsa⁻taayh⁻ llu⁻, kih⁻ he⁻ na⁻jiiyh⁻ cha⁻nē⁻ Dio ta⁻la⁻ kih⁻ jaa⁻ dsa⁻ hī⁻ chee⁻ Jesucristo.

¹⁸Kyaah⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁻ jaa⁻ dsa⁻, ja⁻ dso⁻jwi⁻ nē⁻ kih⁻ lä⁻jēē⁻. Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻, ta⁻la⁻ kih⁻ jaa⁻ dsa⁻ hī⁻ ga⁻jmeē⁻ llu⁻, ja⁻ he⁻ lee⁻ lluu⁻ lä⁻jēē⁻ dsa⁻ mah⁻ na⁻jiiyh⁻ cha⁻nē⁻ Dio. ¹⁹Kih⁻ he⁻ ga⁻lä⁻chaah⁻ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁻, jwēē⁻ dsa⁻ ga⁻lēē⁻ hlēēh⁻. Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁻ kih⁻ he⁻ ga⁻lä⁻ñuu⁻ jaa⁻ dsa⁻, jwēē⁻ dsa⁻ lee⁻ lluu⁻.

²⁰Ga⁻nøø⁻ ley⁻ kih⁻ Moisé mah⁻ lä⁻cha⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ dso⁻kye⁻. Hi⁻ ma⁻ ga⁻lä⁻cha⁻ cha⁻miih⁻ dso⁻kye⁻, cha⁻ga⁻miih⁻ ga⁻lä⁻llu⁻ dsē⁻ Dio kyaah⁻ jne⁻. ²¹Hi⁻ ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻lih⁻ dso⁻kye⁻ ga⁻jngiih⁻ jnän⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ ga⁻lih⁻ Dio ga⁻jmää⁻ jne⁻ lluu⁻ ta⁻la⁻ kih⁻ he⁻ llu⁻ dsēy⁻, mah⁻ jmeē⁻ chaa⁻ jne⁻ ga⁻lä⁻jē⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻ ta⁻la⁻ kih⁻ Jesucristo Dsa⁻jōōh⁻ jnän⁻.

Ma' ga'saa' jne' jmī, lā' koo' he' ga'juu' jne' kyaah' Cristo

6 ¿Ha- lā' jāh' jne' jā, che' wa' jmeē' ba' jne' he' hliih' mah' lā' llū' dsē' Dio cha-ga'mīh- kyaah' jne'? ²Ni' mīh- sa' la' lā' jā. Ma-na-juu' jne' kih' he' hliih', ha- lā' jā- dsa'tooh' ga' jne' jmeen' he' hliih'. ³¿Che' sa' neh' hnāh' he' ma-laa' jne' koo' kyaah' Cristo, he' jā- ba' jā- heh' ga'saa' jne' jmī- kwaat' kiyh'? He' jā- la' kwaat' he' ga'juu' jne' ko-jōh' kyaayh'. ⁴Lā' ma' ga'saa' jne' jmī, lā' koo' he' ga'juu' jne' hi' ga'haa' jne' ko-jōh' kyaah' Cristo. Hi' lā' ma' ga'lā' jiih' Cristo jee' kih' hi' na-juu' kyaah' be' kih' Dio, jā-ba' lā' jā- ga'lā' chaa' jne' lā' hmēē' mah' dsa'toohn' kyaayh'.

⁵Cher'mah' la' kwaat' kyaah' jnīh' ko-jōh' lā' koo' ma' ga'juu', jā-ba' lā' jā- lā' jiih' jne' kyaayh' lā' koo' ga'lā' jiih' hñīy'. ⁶Ma-ñe' ba' jne' lā' koo' ma' laa' jne' jāā, la' lā' koo' he' ga'taa' jne' kyaayh' dsōh' hma-cru' mah' ga'lāāy' jne' kih' jmīngo' he' ma' jōō' jnān' jwē' hliih'. Heh' lā' jā- mo'so' cha' he' kih' jmeē' ga' jne' he' hliih'. ⁷Jēēh' jāā hi' ma-na-juu', ma-na-laay' kih' dso'kye'. ⁸Hi' cher'mah' ga'juu' jne' kyaah' Cristo, lā' jā- ma-dsoo' dsē- jne' ma'chaa' jne' ka-lāh' kyaayh'. ⁹Jēēh' ma-ñe' jne' he' ga'lā' jiih' Cristo jee' kih' hi' na-juu', he' jā- mo'so' cha' he' kih' juuy' ka-lāh'. Hee' ga' na' he' jmeē' juuy'. ¹⁰Jēēh', lā' ma' ga'juuy', ga'juuy' kih' dso'kye' koo' hā' jā-ba'. Ni' mīh- sa' jmeē' dso'kye' hih' kiyh'. Heh' he' na' jiiyh', na' jiiyh' kih' Dio ba'.

¹¹Jā-ba' lā' jā- hnāh', jmeē' hnāh' kwaat' he' ma-na-juu' hnāh' kih' dso'kye', hi' na' jiih' hnāh' kih' Dio ta' la' kih' Cristo Jesús Dsa-jōōh' jnān'.

¹²Mo'to' kwa- hnāh' jwē' lla-dsēē' he' hliih' nē' jmīngo' kyah' hnāh'. Mo'to' jmeēh' hnāh' he' he' ga' ngīi' jmīngo' kyah' hnāh'. ¹³Ta' kwa- jwē' jmeē' goo' tīih' hnāh' he' hliih'. Ngēē' hnāh' hñaa' kih' Dio, lā' koo' he' ma-lā' jiih' hnāh' jee' kih' hi' ma-na-juu'. Hi' ngēē' hnāh' na'hñaa' jmīngo' kyah' hnāh' kih' Dio mah' jmeē' he' llū' jmah' ba'. ¹⁴Lā' jwē' jā- mo'so' lla-dsēē' he' hliih' kyah' hnāh', jēēh' mo'so' na' jnāā' hnāh' kih' ley, na' he' ma-tāāh' hnāh' kyaah' he' llū' he' la' kwa' Dio.

Jne' hi' mi-te' kih' he' llū'

¹⁵Ha- lā' jā, na' he' ma-tōōh' jne' kyaah' he' la' kwa' Dio hi' mo'so' na' jnāā' jne' kih' ley, ¿che' jmeē' ga' jne' he' hliih'? Ni' mīh- sa' la' lā' jā. ¹⁶¿Che' sa' neh' hnāh' ha- lā' la'? Cher'mah' ga'hnēēh' hnāh' hñaa' jmeēh' ta' kih' dsa', he' ma-na'hñuuh' hnāh' mi-teh' hnāh' kiyh' ba' jā. Lā' jā- cher'mah' jmeēh' ga' hnāh' he' hliih', lā' ma-tāāh' jā-ba' hnāh' kyaah' he' hliih' he' jmeē' juu' hnāh'. Pero cher'mah' tāāh' hnāh' nuuh' hnāh' kih' Dio, leeh' hnāh' llū'. ¹⁷Ti'hmaah' Dio, ma'ke' ma' na'hñuuh' hnāh' kyaah' dso'kye', pero na' ma'heeh' hnāh' lā' kaa' tuh'hoh' hnāh' lā' jē' ju'dsoo' he' ma-nuuh' hnāh'. ¹⁸Ma-na-laah' hnāh' kih' dso'kye', hi' na' ma'ngēēh' hnāh' hñaa' jmeēh' hnāh' he' llū' jmah' ba'.

¹⁹Ma⁻hlēēhn⁻ hnāh⁻ juu⁻ kih⁻ hī⁻ na⁻hnēē⁻ jmee⁻ ta⁻ hī⁻ kih⁻ dsa⁻juu⁻ mah⁻ lā⁻ngēē⁻ hnāh⁻ kwee⁻. Jāā⁻ ga⁻ngēēh⁻ hnāh⁻ hñaa⁻h⁻ kih⁻ dso⁻kye⁻, ga⁻jmeeh⁻ hnāh⁻ he⁻ kih⁻ he⁻ hliih⁻ cha⁻ga⁻miih⁻. Pero na⁻ ta⁻ cha⁻nē⁻ ngēē⁻ hnāh⁻ hñaa⁻h⁻ kih⁻ Dio mah⁻ leeh⁻ hnāh⁻ hī⁻ jmee⁻ he⁻ llu⁻ jmah⁻ ba⁻ hī⁻ lā⁻ja⁻ leeh⁻ hnāh⁻ na⁻jngēē⁻ cha⁻ga⁻miih⁻.

²⁰Lā⁻koo⁻ ma⁻ na⁻hñuu⁻h⁻ hnāh⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻, sa⁻ ma⁻ laah⁻ hnāh⁻ kwaat⁻ kyaah⁻ he⁻ llu⁻. ²¹¿Hee⁻ na⁻ ga⁻lēh⁻ hnāh⁻ kyaah⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ga⁻jmeeh⁻ hnāh⁻? Hī⁻ na⁻ kwa⁻ o⁻hih⁻ kyah⁻ hnāh⁻. He⁻ jngi⁻h⁻ jnān⁻ ba⁻ ja⁻. ²²Pero na⁻ he⁻ mo⁻so⁻ na⁻hñuu⁻h⁻ hnāh⁻ kyaah⁻ dso⁻kye⁻ ja⁻, ma⁻laah⁻ hnāh⁻ hī⁻ jmee⁻ ta⁻he⁻ kih⁻ Dio ba⁻. He⁻ la⁻ ba⁻ ja⁻ ya⁻jøø⁻ kyah⁻ hnāh⁻, he⁻ jmee⁻ na⁻jngēēh⁻ hnāh⁻ lā⁻jiih⁻ mo⁻so⁻ juu⁻ hnāh⁻. ²³Hī⁻ jmee⁻ dso⁻kye⁻, juu⁻ bih⁻. He⁻ ja⁻ na⁻ la⁻ lā⁻koo⁻ jñeey⁻. Pero he⁻ la⁻ kwa⁻ Dio, he⁻ ja⁻ jmee⁻ chaa⁻ jne⁻ tää⁻ ta⁻la⁻ kih⁻ Cristo Jesús Dsa⁻jøøh⁻ jnān⁻.

Ley kih⁻ Moisé mo⁻so⁻ jmee⁻ hih⁻ jnān⁻

7 Øøhn⁻, hlēēhn⁻ hnāh⁻ hī⁻ kyuu⁻h⁻ ley, ¿che⁻ sa⁻ngēēh⁻ hnāh⁻ ha⁻ lā⁻ la⁻ ley? Ley ja⁻ jmee⁻ hih⁻ kih⁻ dsa⁻, ta⁻ko⁻jiih⁻ chaay⁻.

²Lā⁻koo⁻ la⁻ kih⁻ jāā⁻ dsa⁻mē⁻ hī⁻ na⁻jēē⁻ goo⁻. Cha⁻nē⁻ ley, ma⁻na⁻laay⁻ kyaā⁻ jāā⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ ba⁻ ta⁻ko⁻jiih⁻ chaa⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ kyaay⁻. Pero cher⁻mah⁻ ga⁻juu⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ he⁻, mo⁻so⁻ jmee⁻ hih⁻ ley ja⁻ kiyh⁻. ³Lā⁻ja⁻, cher⁻mah⁻ ga⁻kāā⁻ dsa⁻mē⁻ he⁻ jñah⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ ta⁻ko⁻jiih⁻ chaa⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ kyaay⁻, he⁻ jmeey⁻

dso⁻kye⁻ ba⁻ ja⁻. Pero cher⁻mah⁻ ga⁻juu⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ kyaay⁻, mo⁻so⁻ jmee⁻ hih⁻ ley ja⁻ kiyh⁻. Jā⁻ga⁻ na⁻, le⁻ ba⁻kaay⁻ jñah⁻, sa⁻ cha⁻hliih⁻ la⁻.

⁴Ja⁻ba⁻ lā⁻ja⁻ hnāh⁻ øøhn⁻, ma⁻na⁻juu⁻ hnāh⁻ cha⁻nē⁻ ley kih⁻ Moisé, kih⁻ he⁻ ga⁻juu⁻ jmi⁻ngo⁻ kih⁻ Cristo. Lā⁻ja⁻ cha⁻jwē⁻ leeh⁻ hnāh⁻ kyaā⁻ jñah⁻. Hī⁻ he⁻ he⁻ Cristo hī⁻ ga⁻lā⁻jiih⁻ jee⁻ kih⁻ hī⁻ na⁻juu⁻ mah⁻ jmee⁻ jne⁻ he⁻ llu⁻ jmah⁻ cha⁻nē⁻ Dio. ⁵Ta⁻ko⁻jiih⁻ ma⁻ ga⁻nøø⁻ jne⁻ lā⁻koo⁻ ma⁻ ngi⁻ jmi⁻ngo⁻ jnān⁻, lā⁻jē⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ma⁻ hee⁻ dsē⁻ jne⁻, ga⁻tēē⁻ be⁻ kyaah⁻ ley, mah⁻ ga⁻jøø⁻ jnān⁻ jmeen⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ ma⁻ jngi⁻h⁻ jnān⁻. ⁶Pero na⁻ ma⁻na⁻laa⁻ jne⁻, lā⁻llu⁻ he⁻ ma⁻na⁻juu⁻ jne⁻ cha⁻nē⁻ ley he⁻ ma⁻ jmee⁻ hih⁻ jnān⁻. Hī⁻ na⁻ tøøh⁻ jne⁻ kyaah⁻ mada⁻ hmēē⁻ lā⁻koo⁻ hih⁻ jmee⁻ Jmi⁻lle⁻ kih⁻ Dio. Mo⁻so⁻ jmee⁻ ga⁻ hih⁻ jnān⁻ lā⁻koo⁻ na⁻si⁻ nē⁻ ley ma⁻gyu⁻h⁻.

Sa⁻ tää⁻ jne⁻ mi⁻tē⁻ jne⁻ ley

⁷¿Ha⁻ lā⁻jäh⁻ jne⁻ ja⁻? ¿Che⁻ jmee⁻ hliih⁻ ley ja⁻? Ni⁻ mi⁻h⁻ sa⁻ la⁻ lā⁻ja⁻. Jnā⁻ sa⁻ ga⁻lā⁻kyuu⁻hn⁻ hee⁻ ja⁻ dso⁻kye⁻ wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ sa⁻ cha⁻ ley. Hī⁻ ni⁻ sa⁻ ma⁻lā⁻kyuu⁻hn⁻ hee⁻ ja⁻ he⁻ hee⁻ dsē⁻ dsa⁻ lā⁻jē⁻ he⁻ ga⁻ cha⁻ wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ sa⁻ llē⁻ nē⁻ ley nuu⁻h⁻ la⁻: “Ta⁻ wa⁻ hee⁻ hoh⁻ leh⁻ he⁻ ga⁻ cha⁻.” ⁸Pero dso⁻kye⁻ ga⁻tēē⁻ be⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ ma⁻ ga⁻nuun⁻ ha⁻ lā⁻hlēēh⁻ nuu⁻h⁻ ja⁻. He⁻ja⁻ ga⁻lā⁻jē⁻ go⁻te⁻ ba⁻ ma⁻ hee⁻ dsē⁻. Pero wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ sa⁻ cha⁻ ley, na⁻hmää⁻ ba⁻ dso⁻kye⁻ ja⁻. ⁹Sa⁻ ga⁻ ma⁻nuun⁻ ley ma⁻ chaa⁻ ba⁻ jñā⁻ llu⁻ laan⁻. Pero ma⁻ ga⁻nuun⁻ nuu⁻h⁻ ja⁻, ga⁻lā⁻jñā⁻ dso⁻kye⁻ hī⁻ ga⁻lā⁻ngēēn⁻ ma⁻ na⁻bääh⁻ he⁻ ma⁻ juun⁻ ba⁻. ¹⁰Ja⁻ga⁻

ga⁺lä⁺ngëen⁺, heh⁺ nuuh⁺ he⁻ la⁺
kwaat⁺ jmee⁺ chaa⁻ jne⁺, ga⁺mi⁺ jnä⁺
he⁻ ma⁺ na⁻ bäähn⁺ he⁻ ma⁺ juun⁺.

¹¹Jëeh⁺, dso⁺kye⁻ ga⁺tëë⁺ be⁺ kyaah⁺
nuuh⁺ ja⁻, ga⁺mi⁺ gaay⁻ jnä⁺ hi⁺
ja⁻ ba⁺ he⁻ ja⁻ ga⁺bääh⁺ jnä⁺ he⁻ ma⁺
juun⁺.

¹²Ma⁺ra⁺ he⁻ na⁻ jngii⁺ ba⁺ ley, hi⁺
lä⁺jë⁺ nuuh⁺ he⁻ lle⁺ në⁺ ley na⁻ jngii⁺,
llu⁺ ba⁺ la⁺, sa⁺ cha⁻ la⁺ ni⁺ miih⁺.

¹³¿Che⁺ ja⁻ ba⁺ he⁻ llu⁺ ja⁻, ga⁺bääh⁺
jnä⁺ juun⁺? Ni⁺ miih⁺ sa⁺ la⁺ lä⁺ja⁻.
Dso⁺kye⁻ ba⁺ ja⁻ he⁻ ga⁺hee⁺ jnä⁺.
Kyaah⁺ he⁻ llu⁺ ja⁻, ga⁺mi⁺ jnä⁺
ha⁻ lä⁺ la⁺ dso⁺kye⁻ he⁻ kyaah⁺
ma⁺ na⁻ bäähn⁺ juun⁺. He⁻ ja⁻ kyaah⁺
nuuh⁺ ja⁻ ga⁺lä⁺ jnä⁺ ha⁻ koo⁻ hliih⁺
sa⁺ la⁺ dso⁺kye⁻ he⁻ kye⁺ jne⁺.

Sa⁺ tää⁺ jne⁺ han⁺ kih⁺ he⁻ hliih⁺
he⁻ ngii⁺ jmi⁻ngo⁺ jnä⁺

¹⁴Ma⁻ñe⁺ ba⁺ jne⁺, jmi⁻lle⁺ ba⁺ la⁺
ley, pero jnä⁺ jmi⁻ngo⁺ ba⁺ laan⁺,
ma⁺ na⁻ hnëë⁺ ba⁺ jnä⁺ he⁻ jmeen⁺
ta⁺ he⁺ kih⁺ dso⁺kye⁻. ¹⁵Sa⁺ ngëen⁺
hee⁻ na⁻ la⁺ kin⁺, sa⁺ jmeen⁺ lä⁺ koo⁻
hnoon⁺ jmeen⁺. He⁻ sa⁺ tih⁺ dsën⁺,
he⁻ ja⁻ ba⁺ jmeen⁺. ¹⁶Hi⁺ cher⁺ mah⁺
ga⁺ jmeen⁺ he⁻ sa⁺ hnoon⁺ jmeen⁺,
lä⁺ jwë⁺ ja⁻ jmeen⁺ dsoo⁺, llu⁺ ba⁺ ley
ja⁻. ¹⁷He⁻ ja⁻ jmee⁺ lii⁺, ja⁺ hñiin⁺ he⁻
jmeen⁺ lä⁺ ja⁻, dso⁺kye⁻ he⁻ kyaahn⁺
ba⁺ ja⁻, he⁻ jmee⁺ lä⁺ ja⁻. ¹⁸Man⁺
kwee⁻, sa⁺ jnøø⁺ ni⁺ miih⁺ he⁻ llu⁺
ki⁺ jnä⁺. He⁻ ma⁺ jwahn⁺ lä⁺ na⁻ he⁻
hlëëhn⁺ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ kin⁺ ba⁺ ja⁻.
Ma⁺ ke⁺ hnoo⁺ ba⁺ jnä⁺ jmeen⁺ he⁻
llu⁺, pero sa⁺ tään⁺ jmeen⁺. ¹⁹Jëeh⁺,
sa⁺ jmeen⁺ he⁻ llu⁺ lä⁺ koo⁻ hnoon⁺
jmeen⁺. He⁻ hliih⁺ he⁻ sa⁺ hnoon⁺
jmeen⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ jmeen⁺. ²⁰Hi⁺
cher⁺ mah⁺ jmeen⁺ he⁻ sa⁺ hnoon⁺
jmeen⁺, ja⁺ he⁺ hñiin⁺ he⁻ jmeen⁺

lä⁺ ja⁻. Dso⁺kye⁻ he⁻ kyaahn⁺ ba⁺ ja⁻
he⁻ jmee⁺ lä⁺ ja⁻.

²¹Lä⁺ jë⁺ jiih⁺ he⁻ hnoon⁺ jmeen⁺
he⁻ llu⁺, he⁻ hliih⁺ jmah⁺ ba⁺ jøø⁺ kin⁺.
Ko⁻ na⁻ la⁺ ba⁺ kin⁺. ²²Neh⁺ tuh⁻ dsën⁺,
tih⁺ ba⁺ dsën⁺ ley kih⁺ Dio. ²³Pero
man⁺, cha⁻ ga⁺ jyoh⁺ he⁻ ha⁺ kih⁺ he⁻
tih⁺ dsën⁺. He⁻ ja⁻ lla⁻ dsëë⁺ kin⁺ mah⁺
jmeen⁺ he⁺ kih⁺ dso⁺kye⁻ he⁻ kyaahn⁺.

²⁴Peer⁺ jwii⁺ jnä⁺ kih⁺ Dio. ¿Hii⁻
lää⁺ jnä⁺ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ he⁻ jmee⁺
juun⁺? ²⁵Ti⁺ hmaah⁺ kwan⁺ kih⁺ Dio,
ma⁺ ra⁺ he⁻ lääy⁺ ba⁺ jnä⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺
Jesucristo Dsa⁻ jøøh⁺ jnä⁺. Lä⁺ la⁺ ba⁺
la⁺. Neh⁺ tuh⁻ dsën⁺ hnoon⁺ jmeen⁺ he⁻
kih⁺ ley kih⁺ Dio pero jmi⁻ngo⁺ kin⁺,
jmee⁺ ga⁺ he⁺ kih⁺ dso⁺kye⁻ ba⁺.

Jmi⁻lle⁺ Na⁻ jngii⁺ kwa⁺
be⁺ mah⁺ leh⁺ jne⁺

8 Na⁺ na⁺, mo⁺ so⁺ na⁻ bääh⁺
dsa⁻ nää⁺ cha⁻ je⁻ hi⁻ tääh⁺
kyaah⁺ Cristo Jesús, hi⁻ sa⁺ ga⁺ nää⁺
lä⁺ ngii⁺ jmi⁻ngo⁺ kih⁺, ga⁺ nää⁺ bih⁺
lä⁺ koo⁻ jäh⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻ jngii⁺. ²Na⁺
he⁻ ma⁺ kyaahn⁺ Cristo Jesús, Jmi⁻lle⁺
Na⁻ jngii⁺ he⁻ jmee⁺ chaa⁻ jne⁺, ga⁺ lää⁺
jne⁺ he⁻ ma⁺ na⁻ bääh⁺ jne⁺ kyaah⁺
dso⁺kye⁻ he⁻ ma⁺ jngiih⁺ jnä⁺. ³Sa⁺
ga⁺ jmää⁺ ley kih⁺ Moisé ma⁺ lää⁺ jne⁺,
kih⁺ he⁻ sa⁺ cha⁻ be⁺ kih⁺ jmi⁻ngo⁺
jnä⁺. He⁻ ja⁻ ga⁺ chee⁺ Dio joo⁺,
ga⁺ kay⁺ jmi⁻ngo⁺ lä⁺ koo⁻ jmi⁻ngo⁺ he⁻
kye⁺ jne⁺ hi⁻ ää⁻ dsoo⁺. Ga⁺ juuy⁺ kih⁺
he⁻ na⁻ bääh⁺ jne⁺ kyaah⁺ dso⁺kye⁻.
Lä⁺ jwë⁺ ja⁻ ga⁺ chee⁺ Dio dso⁺kye⁻ ja⁻
kyaah⁺ dso⁺ jwii⁺ he⁻ ma⁺ kye⁺ jne⁺ në⁺
jmi⁻ngo⁺ jnä⁺. ⁴Mah⁺ lä⁺ ja⁻ lä⁺ tää⁺
jne⁺ jmeen⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ lä⁺ hnøø⁺
kih⁺ ley, cher⁺ mah⁺ sa⁺ jmee⁺ ga⁺
jne⁺ he⁺ lä⁺ koo⁻ ngii⁺ jmi⁻ngo⁺ jnä⁺.
Hnøø⁺ jmee⁺ jne⁺ he⁺ lä⁺ koo⁻ jäh⁺
Jmi⁻lle⁺ Na⁻ jngii⁺ ba⁺.

⁵Dsa⁻ hi⁻ ga⁻nää' lä⁻koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo¹ kih¹, kyey⁻ huu⁻dsē⁻ kih¹ jmi⁻ngo¹. Pero hi⁻ ga⁻nää' lä⁻koo⁻ jøø⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii¹, kyey⁻ huu⁻dsē⁻ kih¹ Dio ba¹. ⁶Cher⁻mah¹ jmee⁻ jne⁺ he¹ kih¹ he⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo¹ jnän⁻, he⁻ ja⁻ jmee¹ juu⁺ jne⁺. Pero cher⁻mah¹ jmee⁻ jne⁺ he¹ kih¹ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii¹, he⁻ ja⁻ ba¹ jmee¹ chaa⁻ jne⁺ hi⁺ jmee¹ hii⁺ tii⁺ jnän⁻. ⁷Lä⁻koo⁻ la¹ kih¹ jmi⁻ngo¹ jnän⁻ sa⁺ jwah⁺ kyaah⁺ Dio. Sa⁺ jmee⁺ he¹ lä⁻koo⁻ jäh⁺ ley⁺ kih¹ Dio hi⁺ ni⁺ lä⁻ja⁻ sa⁺ tää⁺ høøy⁺ wa⁻ra⁺ jäh⁺ kih¹ jmeey¹ he¹. ⁸Hi⁻ ga⁻nää' lä⁻koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo¹ kih¹, sa⁺ tääy⁺ jmeey¹ he⁻ tih⁻ dsē⁻ Dio.

⁹Pero hnäh⁺, mo⁻so⁻ tääh⁺ hnäh⁺ lä⁻ hnøø¹ jmi⁻ngo¹. Cher⁻mah¹ ju⁻dsoo⁺ kye^h hnäh⁺ Jmi⁻lle⁺ kih¹ Dio, tääh⁺ hnäh⁺ lä⁻ hnøø¹ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii¹ ba¹. Hi⁺ cher⁻mah¹ chaa⁻ hi⁻ sa⁺ kye⁻ Jmi⁻lle⁺ kih¹ Cristo, sa⁺ laay¹ kyaä¹ Cristo. ¹⁰Pero cher⁻mah¹ kyaah⁺ hnäh⁺ Cristo, lä⁻koo⁻ he⁻ ga⁻juu¹ jmi⁻ngo¹ kyah¹ hnäh⁺ kwaat⁺ kih¹ dso⁻kye⁻, hi⁺ jmi⁻lle⁺ kyah¹ hnäh⁺ na⁻jiih⁺ lä⁻llu¹ he⁻ ma⁻laah¹ hnäh⁺ lluu¹. ¹¹Cher⁻mah¹ kye^h hnäh⁺ Jmi⁻lle⁺ kih¹ hi⁻ ga⁻chaa⁻ Jesús jee⁺ kih¹ hi⁻ ma⁻na⁻juu¹, he⁺ ba¹ hi⁻ ga⁻mi⁻jiih⁺ Cristo, mi⁻jiiyh⁺ jmi⁻ngo¹ kyah¹ hnäh⁺ he⁻ dsa⁻juu¹, ta⁻la⁻ kyaah⁺ be⁺ kih¹ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii¹ he⁻ kye^h hnäh⁺.

¹²He⁻ja⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁺ øøhn¹, koo⁻ ba¹ la¹ he⁻ ää⁻ jmi⁻i jmeen⁺ pero ja⁻ he⁻ dsa⁻toohn¹ lä⁻koo⁻ hnøø¹ jmi⁻ngo¹ jnän⁻. ¹³Cher⁻mah¹ tääh⁺ hnäh⁺ lä⁻ hnøø¹ jmi⁻ngo¹ kyah¹ hnäh⁺, juuh⁺ hnäh⁺. Pero cher⁻mah¹ kyaah⁺ be⁺ kih¹ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii¹ ga⁻lä⁻øøh⁺ hnäh⁺ kih¹ he⁻ ngii⁻ tuh⁻hoh⁺ hnäh⁺, chaa⁻ ba¹ hnäh⁺ tää⁺. ¹⁴Lä⁻jëë⁺ hi⁻

jøø⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii¹ kih¹, hi⁻ he⁺ ba¹ laa¹ ma⁻ra⁻ joo⁺ Dio. ¹⁵Sa⁺ ga⁻hñah¹ jne⁺ koo⁻ jmi⁻lle⁺ he⁻ hnëë⁻ jne⁺ mah¹ dsa⁻tooh¹ jne⁺ gah¹ jne⁺ lä⁻koo⁻ ma⁻ tøøh⁺ jne⁺ jää¹. Ga⁻hñah¹ jne⁺ Jmi⁻lle⁺ kih¹ Dio hi⁻ ga⁻jmää¹ jne⁺ ma⁻ra⁻ jooy⁺. He⁻ja⁻ chiih⁺ jnih⁺: "Abba", he⁻ hnøø¹ jäh⁺ Tää⁺ kyaan⁺. ¹⁶Ja⁻ba¹ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii¹ jmee⁻ ju⁻dsoo⁺ siiyh⁺ jmi⁻lle⁺ jnän⁻, ma⁻ra⁻ he⁻ laa¹ jne⁺ joo⁺ Dio. ¹⁷Hi⁺ he⁻ ma⁻laa¹ jne⁺ jooy⁺, ma⁻laa¹ jne⁺ kwaat⁺ hñah⁺ jne⁺ he⁻ kwëëh¹ Dio joo⁺. Lä⁻ja⁻ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ Cristo hñah⁺ jne⁺ heen⁻ he⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñii⁺, cher⁻mah¹ heeh⁺ jne⁺ jëën⁺ wi⁺ ko⁻jøh⁺ kyaayh⁺. Ja⁻ga⁺ na⁺, le⁺ dsa⁻toohn¹ ko⁻jøh⁺ kyaayh⁺ ya⁻jwii¹ kiyh¹.

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻i tēëh¹ jne⁺ ya⁻jwii¹ kih¹ Dio

¹⁸Jnä⁺ laan⁺, he⁻ lli⁻wii⁺ he⁻ jëë⁺ jne⁺ na¹, ni⁺ mi⁻ih⁻ sa⁺ jeeh⁺ lä⁻koo⁻ le⁺ jnän⁻ ya⁻jwii¹ kih¹ Dio he⁻ na¹ ga⁻lä⁻jnä⁺. ¹⁹Ga⁻lä⁻jë⁺ he⁻ ga⁻jmee⁺ Dio cha⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻, hnøø¹ wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih¹ na¹ ga⁻juh⁻ ba¹ ma⁻të⁺ jmi⁻i mi⁻jnää⁺ Dio lä⁻jëë⁺ hi⁻ laa¹ jooy⁺. ²⁰Jëëh⁺, lä⁻jë⁺ he⁻ ga⁻jmee⁺ Dio cha⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻ mo⁻so⁻ jnä⁺ lä⁻koo⁻ ma⁺ jnä⁺ lä⁻ ma⁺ ga⁻jmee⁺ Dio. Pero ja⁻ he⁻ hyoh⁻ dsē⁻ ja⁻, he⁻ ga⁻jä⁻ ta⁻ hwa¹. Lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻hnøø¹ hñii⁺ hi⁻ ga⁻jmee⁺ ba¹. Pero ma⁻ra⁻ he⁻ cha⁻ ba¹ o⁻jøh⁺ dsē⁻ kih¹. ²¹Jëëh⁺, ma⁻ra⁻ he⁻ lää⁻ ba¹ lä⁻jë⁺ he⁻ ga⁻jmee⁺ Dio, sa⁺ kway¹ jwë⁺ hee⁺ ta⁻la⁻ hee⁺ lä⁻ja⁻ ba¹. Ma⁺ja⁻ le⁺ cha⁻mi⁻ih⁻ llui¹ kiyh¹ wa⁻ra⁻ ga⁻të⁺ jee⁺ lääy⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ lä⁻jëë⁺ hi⁻ laa¹ joo⁺ Dio. ²²Ma⁻ñe⁺ ba¹ jne⁺, lä⁻jë⁺ he⁻ ga⁻jmee⁺ Dio ki⁻hooh⁻ lä⁻jiih⁺ na¹ kih¹ lli⁻wii⁺ he⁻ jëëy⁻, ku⁻jii¹ kih¹ lä⁻koo⁻ jaa⁻

dsa-mëʷ jeeʷ dsa-lā-chaa- gyuu-
kyaayʷ. ²³Hiʷ jaʷ maʷ laʷ heʷ jaʷ
ki-hoohʷ, jaʷ-baʷ lāʷ jaʷ jneʷ ka-lāhʷ.
Jëehʷ, maʷ hñahʷ jneʷ Jmī-lleʷ
Na-jngiiʷ heʷ laʷ to-nëʷ kihʷ jeeʷ
lāʷ jëʷ heʷ naʷ gaʷ hñahʷ jneʷ. Heʷ jaʷ
kuʷ jiiʷ tuh-dsëʷ jneʷ, jøøñʷ kihʷ Dio
heʷ miʷ jnääyʷ jneʷ heʷ laaʷ naʷ maʷ raʷ
jooyʷ. Jaʷ gaʷ naʷ lāäʷ jmiʷ ngoʷ heʷ
kyeʷ jneʷ laʷ. ²⁴Gaʷ lāäyʷ jneʷ, heʷ jaʷ
maʷ chaʷ baʷ oʷ jøhʷ dsëʷ jnänʷ heʷ
lāäʷ baʷ jmiʷ ngoʷ jnänʷ. Pero wāraʷ
jähʷ kihʷ gaʷ tēēʷ jneʷ heʷ laʷ, moʷ soʷ
chaʷ heʷ kihʷ heʷ jøøʷ gaʷ jneʷ. Jëehʷ,
heʷ maʷ tēēʷ jneʷ, ¿heʷ laʷ jøøʷ gaʷ jneʷ
tēēnʷ? ²⁵Pero jneʷ, tøøhʷ baʷ jneʷ
jøøñʷ heʷ saʷ gaʷ maʷ tēēʷ jneʷ, heʷ jaʷ
hnøøʷ jmeenʷ jøhʷ dsëʷ jneʷ.

²⁶Jaʷ-baʷ lāʷ jaʷ, Jmī-lleʷ Na-jngiiʷ
kwayʷ beʷ lāʷ maʷ saʷ chaʷ beʷ jnänʷ.
Jëehʷ, saʷ kyuuhʷ jneʷ haʷ lāʷ chuunʷ
kyaahʷ Dio, pero Jmī-lleʷ Na-jngiiʷ
chehʷ nēʷ jnänʷ, kiʷ hoohʷ ngiiyʷ jnänʷ
kyaahʷ juuʷ heʷ saʷ kēhʷ jneʷ jmiʷ
hlēēhnʷ. ²⁷Dio hiʷ jëēʷ kweeʷ haʷ lāʷ
laʷ nehʷ tuh-dsëʷ jneʷ, hiʷ heʷ ñeʷ heeʷ
naʷ heʷ ngiiʷ Jmī-lleʷ Na-jngiiʷ, jëēhʷ
lāʷ hyohʷ dsëʷ Dio baʷ ngiiyʷ jnänʷ hiʷ
laaʷ kyaayʷ.

²⁸Jneʷ hiʷ hnääʷ Dio, ñeʷ jneʷ, heʷ
lluʷ jnänʷ baʷ jaʷ lāʷ jëʷ heʷ dsa-ngëēʷ
jneʷ, jneʷ hiʷ naʷ teehʷ kyaʷ Dio
lāʷ kooʷ huʷ dsëʷ kiyhʷ heʷ maʷ naʷ laʷ
jääʷ. ²⁹Jääʷ maʷ kyuuʷ Dio lāʷ jëēʷ
dsaʷ kyaʷ hiʷ lāʷ jaʷ gaʷ jmäyʷ
kwaatʷ lāʷ maʷ toʷ nēʷ, mahʷ leeyʷ
lāʷ kooʷ laaʷ jooyʷ. Lāʷ jwëʷ jaʷ, leeʷ
Cristo toʷ nēʷ jeeʷ kihʷ jwëēʷ dsaʷ
kyaayʷ. ³⁰Hiʷ lāʷ jëēʷ hiʷ gaʷ jmäyʷ
kwaatʷ lāʷ maʷ toʷ nēʷ, gaʷ tēēyhʷ
hiʷ heʷ. Hiʷ lāʷ jëēʷ hiʷ gaʷ tēēyhʷ,
gaʷ jmäyʷ lluuʷ. Hiʷ hiʷ gaʷ jmäyʷ
lluuʷ heʷ, gaʷ jmäyʷ kaahʷ.

³¹¿Heeʷ gaʷ naʷ jähʷ jneʷ naʷ?
Cherʷ mahʷ Dio kyaahʷ jneʷ, ¿hiiʷ naʷ
hiʷ lla-dsëēʷ jneʷ? ³²Saʷ gaʷ kooyʷ dsëyʷ,
maʷ raʷ heʷ gaʷ ngëēʷ bihʷ jooyʷ gaʷ juuʷ
kwaatʷ jnänʷ. Haʷ gaʷ saʷ kwëēyhʷ
jneʷ lāʷ jëʷ heʷ jmeeʷ biʷ jnänʷ. ³³¿Haʷ
taʷ jāʷ hiʷ hnëēʷ hiʷ maʷ naʷ lleehʷ
kyaʷ Dio? Hñiiʷ baʷ Dio jmäyʷ lluuʷ.
³⁴¿Haʷ taʷ jāʷ hiʷ taahʷ jneʷ chaʷ jeʷ?
Cristo gaʷ juuʷ jnänʷ hiʷ jaʷ maʷ laʷ kooʷ
gaʷ juuyʷ jaʷ, gaʷ lāʷ jiiyhʷ ka-lāhʷ. Hiʷ
jaʷ maʷ laʷ kooʷ gaʷ lāʷ jiiyhʷ, naʷ gyayʷ
jwooʷ raʷ lluuʷ kihʷ Dio ngiiyʷ jnänʷ.
³⁵¿Haʷ taʷ jāʷ heʷ haʷ jnänʷ heʷ hnääʷ
Cristo jneʷ? ¿Cheʷ kyaahʷ heʷ jëēʷ jneʷ
wiʷ, cheʷ kyaahʷ heʷ laʷ jwëēhʷ jnänʷ,
heʷ kwaʷ dsaʷ jnänʷ, heʷ saʷ chaʷ heʷ
kihʷ hihnʷ, heʷ saʷ chaʷ hmiihʷ heʷ
kyehnʷ, heʷ hiiʷ gooʷ jnänʷ, o heʷ juuʷ
jneʷ? ³⁶Lāʷ kooʷ naʷ siʷ juuʷ kihʷ Dio:

Kihʷ heʷ tøøhʷ jnäähʷ kyaahʷ hneʷ,
heʷ jaʷ lāʷ jëʷ jmiʷ baʷ hiiʷ
gooʷ juuʷ jnäähʷ.

Jmeeʷ dsaʷ kwaatʷ, laaʷ jnäähʷ
lāʷ kooʷ jahʷ hiʷ jngëēyhʷ.

³⁷Kihʷ jeeʷ lāʷ jëʷ heʷ jaʷ, maʷ raʷ
heʷ lehʷ baʷ jneʷ kyaahʷ beʷ kihʷ
Cristo hiʷ hnääʷ jneʷ. ³⁸Heʷ jaʷ jmeenʷ
dsooʷ, niʷ heʷ juuʷ jneʷ, niʷ heʷ chaʷ
jmiʷ gyuuʷ laʷ, niʷ ángele, niʷ hiʷ laaʷ
taʷ juuhʷ, niʷ hiʷ naʷ høøʷ gaʷ beʷ, niʷ
heʷ chaʷ naʷ, niʷ heʷ naʷ gaʷ lāʷ jnäʷ
taʷ chaʷ nēʷ, ³⁹niʷ heʷ chaʷ gyuuʷ,
niʷ heʷ chaʷ nehʷ hwaʷ, niʷ heʷ gaʷ
jyohʷ heʷ maʷ naʷ laʷ kihʷ Dio, saʷ tääʷ
jñuuʷ lāʷ kooʷ teʷ heʷ hnääʷ Dio jneʷ,
heʷ gaʷ miʷ jnäyʷ jnänʷ taʷ laʷ kihʷ
Cristo Jesús Dsaʷ jøøhʷ jnänʷ.

Gaʷ jāʷ taʷ kooʷ dsaʷ Israel
hiʷ maʷ laaʷ kwaatʷ

9 Jnäʷ hiʷ laaʷ kyaahʷ Cristo,
juʷ dsooʷ naʷ jwëēhnʷ hnähʷ,

sa⁺ ta⁻juun¹. Hi⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii¹
 jmee⁺ ju⁻dsoo⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ jnä⁺,
²he⁻ meeh⁻ dsen⁺ cha⁻miih⁻. Lă⁺jě⁻
 jmi⁺ ba⁺ jii⁺ tuh⁻dsen⁺. ³Hnoon¹ jā⁻
 dso⁻jwii⁺ nē⁺ kin⁺, hnoon¹ jăn⁻ ta⁻
 koo⁻ kih¹ Cristo ha⁻ ga⁻ che⁻ lă⁺ja⁻ le⁻
 llu¹ kih¹ øøhn¹ hi⁻ te⁻ju⁻ kin⁺ kyaah⁺,
⁴hi⁻ laa¹ dsa⁻ Israel. Dio ga⁺ jmăäy¹
 lă⁺koo⁻ jooy⁺, hi⁺ ga⁺mi⁻ jnääy⁻
 jmeē⁻ je⁻ kiyh¹ hi⁻ ga⁺jmeē⁻ Dio
 hmooh⁻ kyaayh⁺, ga⁺tooyh⁻ gooy⁻
 ley⁻ kih¹ Moisé, hi⁺ ga⁺jmeey⁻ mada⁻
 he⁻ jmee⁺ dsa⁻ he⁻ juuh⁻ kiyh¹, hi⁺
 ga⁺băäyh⁻ hñiiy⁺ ha⁻ lă⁺ jmeey¹
 kyaayh⁺. ⁵Dsa⁻ Israel he⁻ laay¹ sa⁺ju⁻
 kih¹ dsa⁻ ma⁻kaah⁺ kya⁺ jnääh¹ hi⁻
 ma⁺ chaa⁻ llo⁻joo¹. Hi⁺ jee⁻ kya⁺
 jnääh¹ ya⁺hēē⁻ Cristo laay¹ dsa⁻
 jmi⁻gyuū⁺. Hi⁻ he⁻ laa¹ Dio, hi⁻ jøøh¹
 ga⁺ kih¹ jee⁻ lă⁺jěē⁻. Lă⁺ja⁻ wa⁻ hăn⁻
 kiyh¹ ga⁺lă⁺jě⁻ joh⁺ jmi⁻ cha⁻. Wa⁻
 la⁺ lă⁺ja⁻.

**Dio sa⁺ dsěē⁻ dsoo⁺ he⁻
 ga⁺jă⁻ dsa⁻ he⁻ ta⁻ koo⁺**

⁶Ja⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺mi⁻te¹ Dio juu¹ kih¹
 kyaah⁺ dsa⁻ Israel, he⁻ ga⁺jăy⁻ ta⁻
 koo⁺. Jěēh⁺ ja⁻ lă⁺jěē⁻ sa⁺ju⁻ kiyh¹ laa¹
 ma⁻ra⁻ dsa⁻ Israel. ⁷Ni⁺ ja⁻ lă⁺jěē⁻
 sa⁺ju⁻ kih¹ Abraham, laa¹ ma⁻ra⁻ jooy⁺.
 Lă⁺la⁻ ba⁺ jäh⁺ Dio siiyh⁺: “Ma⁻la⁻
 sa⁺ju⁻ kih¹ Isaac ba⁺ lee⁻ dsa⁻ kyaah⁺.”
⁸Lă⁺la⁻ ba⁺ hnøø⁺ jäh⁺ juu¹ la⁻. Ja⁺
 kih¹ he⁻ ga⁺lă⁺chaa⁺ dsa⁻ jee⁻ kih¹ hi⁻
 na⁻hñaa⁺ chaa⁻, he⁻ja⁻ laay¹ joo⁺ Dio.
 Ma⁻la⁻ dsa⁻ hi⁻ dsa⁻ lă⁺chaa⁺ lă⁺koo⁻
 ga⁺băäh⁻ Dio hñii⁺ kyaah⁺, hi⁻ he⁻ ba⁺
 jmăäy⁻ kwaat⁻ laa¹ ma⁻ra⁻ sa⁺ju⁻ kiyh¹.
⁹He⁻ la⁻ ba⁺ ja⁻ he⁻ ga⁺băäh⁻ Dio hñii⁺,
 ga⁺jăyh⁺: “Ja⁻ ba⁺ jii⁺ la⁻ jăn⁻ jyoh⁺
 ji⁻ne⁻, hi⁺ lă⁺chaa⁺ joo⁺ Sara.”

¹⁰Ja⁺ ma⁻la⁻ he⁻ ja⁻ ga⁺la⁻. Jaa⁻
 ba⁺ jmi⁻ lă⁺uu⁻ joo⁺ Rebeca,

hi⁻ ga⁺lă⁺chaa⁺. Hi⁻ he⁻ he⁻ dsa⁻
 ma⁻gyuū⁻ jnăn⁻ Isaac. ¹¹Sa⁺ ga⁺
 ma⁻lă⁺chaa⁺ gyuū⁻ suu⁻ he⁻, hi⁺ ni⁺
 sa⁺ ga⁺ ma⁻jmeē⁻ gyuū⁻ suu⁻ he⁻ ni⁺
 he⁻ hliih⁺ ni⁺ he⁻ llu¹. Ma⁻ja⁻ ba⁺
 ga⁺lleeh⁻ Dio jaa⁻ hi⁻ ga⁺laa⁺ kyaay¹,
 lă⁺ja⁻ ba⁺ ga⁺jă⁻ koo⁻ hweh⁻, Dio
 le⁻ lleeh⁺ hii⁻ na⁻ hi⁻ hnăäy¹. Sa⁺
 la⁺ kwaat⁻ hee⁻ na⁻ he⁻ jmee⁺ dsa⁻,
 Dio ba⁺ he⁻ hi⁻ tēēh⁻ dsa⁻. ¹²Lă⁺la⁻
 ga⁺jäh⁺ Dio siih⁺ Rebeca: “Hi⁻ mäh⁻
 ba⁺ jmee¹ hih⁺ kih¹ hi⁻ jøøh¹.” ¹³Juu¹
 na⁻ jeeh¹ kwee⁻ lă⁺koo⁻ na⁻ sii⁻ jee⁻
 la⁻: “Jacob ba⁺ ga⁺lă⁺hnaan⁺, pero
 Esau ga⁺jmăän⁻ ta⁻ koo⁺.”

¹⁴¿Ha⁻ lă⁺ jäh⁺ jne⁻ ja⁻? ¿Che⁻
 jmee⁺ Dio hliih⁺ he⁻ jmeey⁻ lă⁺na⁻?
 Ni⁺ miih⁻ sa⁺ la⁺ lă⁺ja⁻. ¹⁵Jěēh⁺, lă⁺la⁻
 ga⁺jäh⁺ Dio siih⁺ Moisé: “Lă⁻nih⁻
 dsen⁺ kih¹ hi⁻ lla⁺ dsen⁺ hi⁺ lă⁺jøh⁻
 dsen⁺ kyaah⁺ hi⁻ lla⁺ dsen⁺ ka⁻läh⁺.”
¹⁶Sa⁺ la⁺ kwaat⁻ lă⁺ hnøø⁺ dsa⁻, ni⁺
 kih¹ he⁻ jmee⁺ dsa⁻ lă⁺bii¹. Ni⁺ miih⁻
 sa⁺ la⁺ lă⁺ja⁻. Lă⁻nih⁻ dsē¹ Dio kih¹
 dsa⁻ hi⁻ lla⁺ dsēy¹ ba⁺. ¹⁷Lă⁺la⁻ na⁻ sii⁻
 juu¹ kih¹ Dio lă⁺koo⁻ ma⁻ ga⁺hlēēyh⁺
 kyaah⁺ Faraón: “Ma⁻llaan⁺ hne⁻
 jøøh¹ mah¹ jěē⁻ dsa⁻ ha⁻ koh⁺ sa⁺
 cha⁻ be⁻ kin⁺ he⁻ mi⁻jnään⁺ nē⁻
 kyah¹, mah¹ lă⁺ja⁻ lă⁺kyuū⁻ dsa⁻
 jnä⁺ lă⁺kaa⁻ jmi⁻gyuū⁺”, ga⁺jäh⁺
 Dio. ¹⁸Jee⁻ ja⁻ dsa⁻ lă⁺jnä⁻, lă⁻nih⁻
 dsē¹ Dio kih¹ hi⁻ lla⁺ dsēy¹ hi⁺ lă⁺ja⁻
 kih¹ hi⁻ lla⁺ dsēy¹ jmeey¹ lă⁺chaayh⁻
 cha⁻ga⁺miih⁻.

¹⁹Cher⁻mah¹ hne⁻ jwiih⁺ jnä⁺:
 “¿He⁻la⁺ ja⁻ băäh⁻ Dio jne⁻ dsoo⁺?
 Jěēh⁺, sa⁺ chaa⁻ ni⁺ jaa⁻ hi⁻ lih⁺ ha⁺
 kih¹ Dio kih¹ he⁻ lla⁺ dsēy¹ jmeey¹.”
²⁰Pero jnä⁺ jeehn⁺ kyah¹ lă⁺la⁻:
 “Hne⁻ dsa⁻ñuūh⁻, ¿hee⁻ laah¹ hne⁻
 mah¹ ti⁻chooh¹ juu¹ kyaah⁺ Dio?” Sa⁺
 le⁻ hlēēh⁺ mi⁻hya⁻ siiyh⁺ tē⁻hya⁻:

“¿He-la' ma-jmääh` jnä` lä`na-?”

²¹Cha-jwë' kih' tē`hya- jmee' lä` lla-
dsëy'. Kyaah' ja-ba' tu`jii' ja-, jmeey'
mi'hya- he- la' na`hñaah' hi' jmeey'
mi'hya- wa' la' cha- la'.

²²Hi- ha- lä` jäh` jne' kih' he- la-
Dio hnøoy' mi-jnääy` lä`koo- ya-jëë'
dsëy', hi' hnøoy' nuu' dsa- ha- lä` la'
be' kiyh', pero sa' jmeey- lä`chah`
ja-, kwëeh` ba' dsëy' cha-miih`
kyaah' hi- llë' kih' dsa-nää' kyaah`
dso`jwii'. <sup>23</sup>Hi- lä`ja- ka-läh` hnøoy'
jëë' dsa- ha- koh' na`hñaah' sa' la'
ya`jwii' kiyh', he- mi-jnääy` kih' hi-
lä`ñih` dsëy', he' ba' hi- ga-mi`lluuy`
lä` ma' to-në' mah' tëëyh' ya`jwii'
kiyh'. ²⁴Lä`ja-, lä`kye- jne'
ma-tëëyh` na'. Hi- ja- ma-la- hi- laa'
judiu, ja-ba' lä`ja- ma-tëëyh` hi- sa'
laa' judiu. ²⁵Lä`koo- ga-jäh` Osea:

Kih' dsa- hi- sa' laa' kyaan`,
mi-chee-` jnih` “Dsa-
kyaan`”.

Dsa- hi- sa' ma'hnaan`, na'
ma'hnaa` jnih`.

²⁶Ja-ba' jee' ga-jäyh` ja- “Sa- laah`
hnäh` dsa- kyaan`”,
ja-ba' jee' ja-, lloo- koo- jmi'
jäyh` “Laah' hnäh` joo' Dio
jiih`”.

²⁷Ja-ba' lä`ja- ga-hlëëh` Isaia kih'
dsa- Israel: “Ma-ke` jwëë` jwërte
sa`ju- kih' Israel lä`koo- mi'sii' he-
cha- cha'hoo' jmi`ñeeh`, pero miih`
go-te- ba' hi- lää`. <sup>28</sup>Jëëh`, ma-ra-
he- jmee' ba' Dio lä`koo- ga-jäyh`
le' kih' hi- na-bääh` dsoo' lä`kaa-
jmi-gyuu`. Chah' ba' llay' ta' kyaah`
ju'dsoo' jmah’.” ²⁹He- la- na- ga-jäh`
Isaia jää'.

Wa-ra- jäh' kih' Dio, hi- cha-
ga-lä`jë- be' kih', ga-heey'
lä`jëë- jne' dsa- Israel,

ma' le' jnän` lä`koo- ga-la' kih'
hi- ma' tääh' jwii- Sodoma
kyaah' jwii- Gomorra.

³⁰Juu' la- ma-jä` lä`la-. Dsa- hi-
sa- laa' judiu hi- sa' ma' jmee' he'
ma' hnaayh` Dio, ga-hwëëy- lluu'
lä`llu' he- ga-lä`dsoo' dsëy'. ³¹Pero
dsa- judiu hi- ma' høø' ley ha- lä`
jee' ma' hwëëy- lluu', sa- ga-liyh'
ma' jäy' lluu'. ³²¿He-la' sa' ga-liyh'?
Kih' he- ma' hnooyh- ha- lä` jee' ma'
hwëëy- lluu' kyaah' he- mi-tey' ley.
Lla- he- ma' jmeey' dsoo' dsëy' kih'
Dio, ga-tëyh' kyaah' kuu' he- jmee-
dsa-tëh' dsa-. ³³Lä`koo- na-sii- juu'
kih' Dio:

Jee' jwii- Sión la- kyen` kuu' he-
jmee- dsa-tëh' dsa-, kyen`
hloo- he- jmee- täh` dsa-.

Pero hi- jmee- dsoo' dsë' kiyh',
jih'koh' sa' jäy' kyaah`
o-hih`.

Ga-jä` ta- koo' dsa- Israel, kih'
he- sa- ga-lä`dsoo' dsëy'

10 Øøhn', ma-ra` ju'dsoo',
lä`kaa- tuh-dsën` hnoon`
wa' lää' dsa- Israel, lä`ja- ngiin`
kiyh' kih' Dio. ²Jnä` jmeen` ju'dsoo`
kiyh', ma-ra- he- kwa- bih' be'
hnaayh- Dio pero sa' ngëëy` ha-
lä` hnøø' Dio. <sup>3</sup>Sa- ngëëy` ha- lä`
jmää- Dio lluu' dsa-. Hnooyh- ha-
lä` jee' hwëëy- lluu' kyaah' lä`jë-
he- jmeey- hñii' bih', he-ja- sa-
jmeey- he' ha- lä` jmää- Dio lluu'
dsa-. ⁴Kyaah` Cristo ga-lä`te' ley
kih' Moisé mah' hwëë- lluu' dsa- hi-
ma-dsoo' dsë' kiyh'.

⁵Moisé ga-jmeeh' juu' ha- lä` jee'
hwëë- lluu' dsa- kyaah' ley. Ga-jäyh`
lä`la-: “Cher'mah' hi- ga-mi`te' kih'
ley ja-, ja-ba' ley ja- jmee' chaay-.”

⁶Pero he- hwēē⁺ dsa- lluu⁺ kyaah⁺ he- ma-dsoo⁺ dsēy⁺, lā⁺ la- ba⁺ ga⁺ jāh⁺ Moisé: “Ta⁺ jmeē⁺ huū⁺ dsē⁺ lā⁺ la-: ¿Hii⁺ na- wii⁺ gyūūh⁺?” (He- la- hnøø⁺ jāh⁺: hnøøy⁺ he- dsa-kyaay⁺ Cristo.) ⁷“Ni⁺ ta⁺ jmeē⁺ huū⁺ dsē⁺ lā⁺ la-: ¿Hii⁺ na- jñaa⁺ ta⁺ neh⁺ hwa⁺?” (He- la- hnøø⁺ jāh⁺: lā⁺ koh⁺ lā⁺ ma-na-juu⁺ ba⁺ Cristo mah⁺ dsa-chaayh⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁺ na-juu⁺.) ⁸¿Hee⁺ ga⁺ ga⁺ jāh⁺ Moisé? “Jāh⁺ go-te⁺ ba⁺ cha- juu⁺ la- kyah⁺, ma-hā⁺ ba⁺ hooh⁺ hi⁺ ma-hā⁺ ba⁺ neh⁺ tuh⁺ hoh⁺ ka-lāh⁺”, ga⁺ jāy⁺h⁺. He- la- ba⁺ ja⁺ juu⁺ he- kwa- jñāāh⁺, he- hnøø⁺ jmeen⁺ dsoo⁺ dsē⁺ jne⁺. ⁹He-ja⁺, cher⁺ mah⁺ hñaa⁺ jwah⁺: “Jesús laa⁺ Dsa-jøøh⁺ kyaan⁺”, hi⁺ cher⁺ mah⁺ jmeēh⁺ dsoo⁺ hoh⁺, Dio ga⁺ chaayh⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁺ na-juu⁺, ma-laah⁺ ba⁺ hne⁺. ¹⁰Jēēh⁺, kyaah⁺ he- ma-dsoo⁺ dsē⁺ jne⁺, hwēē⁺ jne⁺ lluu⁺. Hi⁺ kyaah⁺ he- jāh⁺ jne⁺, Jesús he⁺ laa⁺ Dsa-jøøh⁺ kyaan⁺, lā⁺ jwē⁺ ja⁺ ma-na-laa⁺ ba⁺ jne⁺ ja⁺. ¹¹Jee⁺ na-sii⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, jāh⁺ lā⁺ la-: “Ga⁺ lā⁺ jēē⁺ hi⁺ ma-dsoo⁺ dsē⁺ kiyh⁺, jih⁺ koh⁺ sa⁺ jāy⁺ kyaah⁺ o-hih⁺.” ¹²Kwee⁺ ba⁺ laa⁺ dsa- judiu kyaah⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ judiu. Jēēh⁺, jaa⁺ ba⁺ Dio kyaā⁺ jee⁺ lā⁺ jēē⁺. Ja⁺ kyaah⁺ hih⁺ mi⁺ jāāy⁺ lā⁺ jēē⁺ hi⁺ tāāh⁺ ngii⁺ kiyh⁺. ¹³Lā⁺ la- na-sii⁺ ka-lāh⁺: “Lā⁺ jēē⁺ hi⁺ chuū⁺ kyaah⁺ Dsa-jøøh⁺ jñān⁺, hi⁺ he⁺ ba⁺ lāā⁺.”

¹⁴¿Ha⁺ lā⁺ ngii⁺ dsa- kih⁺ Dio cher⁺ mah⁺ sa⁺ ma-dsoo⁺ dsēy⁺ kiyh⁺? ¿Hi⁺ ha⁺ lā⁺ lā⁺ dsoo⁺ dsēy⁺ kiyh⁺, cher⁺ mah⁺ sa⁺ ma-nuuy⁺ juu⁺ kiyh⁺? ¿Ha⁺ lā⁺ nuu⁺ dsa- cher⁺ mah⁺ sa⁺ chaā⁺ hi⁺ kwa⁺ juu⁺? ¹⁵¿Ha⁺ lā⁺ kway⁺ juu⁺ cher⁺ mah⁺ sa⁺ chaā⁺ hi⁺ ma-cheey⁺? Lā⁺ koo⁺ jāh⁺ jee⁺ na-sii⁺: “Peer⁺ na⁺ hñaa⁺ la⁺ wa-ra⁺ ja⁺ jāā⁺

hi⁺ ngēē⁺ ju⁺ hmēē⁺ he⁺ jmeē⁺ hii⁺ tii⁺ kih⁺ dsa⁺.”

¹⁶Pero ja⁺ lā⁺ jēē⁺ israelita ma-heēh⁺ ju⁺ hmēē⁺ la⁺. Nuū⁺ da⁺ lā⁺ koo⁺ ga⁺ jāh⁺ Isaía: “Hne⁺ Dsa-jøøh⁺ kyaan⁺, ni⁺ jaa⁺ dsa⁺ sa⁺ ma-heēh⁺ juu⁺ he⁺ ma-kwa⁺ jñāāh⁺ la⁺”, ga⁺ siiy⁺h⁺ Dio. ¹⁷He-ja⁺, wa-ra⁺ ga⁺ nuū⁺ jne⁺ ju⁺ hmēē⁺, jmeē⁺ dsa⁺ lā⁺ dsoo⁺ dsē⁺ jne⁺. Hi⁺ juu⁺ he⁺ nuū⁺ jne⁺ ja⁺, la⁺ juu⁺ kih⁺ Dio ba⁺ ja⁺.

¹⁸He-ja⁺ ngiin⁺ ka-lāh⁺ juu⁺: ¿Che⁺ sa⁺ ma-nuu⁺ israelita juu⁺ la⁺ jāā⁺? ¿Ha⁺ lā⁺ sa⁺ ma-nuuy⁺? Lā⁺ koo⁺ jāh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio:

Lā⁺ kaa⁺ jmi⁺ gyūū⁺ ma-lloo⁺ juu⁺ kiyh⁺,

lā⁺ ku⁺ lā⁺ jii⁺ hwa⁺ ma-nuu⁺ dsa⁺ juu⁺ la⁺.

¹⁹Jwahn⁺ ka-lāh⁺: ¿Che⁺ sa⁺ ga⁺ lā⁺ ngēē⁺ dsa⁺ Israel? Nuū⁺ da⁺ hnāh⁺. To-nē⁺ Moisé ga⁺ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁺ he⁺ lā⁺ koo⁺ ga⁺ jāh⁺ Dio siiy⁺h⁺:

Jmeen⁺ lā⁺ lleēh⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ dsa⁺ hi⁺ sa⁺ laa⁺ kwaat⁺,

llan⁺ hñii⁺ kyah⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ dsa⁺ hi⁺ sa⁺ ngēē⁺ ni⁺ miih⁺.

²⁰Hi⁺ lā⁺ ja⁺ ka-lāh⁺ Isaía ga⁺ tuū⁺ dsēy⁺ ga⁺ juuy⁺h⁺ kih⁺ dsa⁺ he⁺, kyaah⁺ juu⁺ he⁺ ga⁺ ngēē⁺ Dio kiyh⁺:

Dsa⁺ hi⁺ sa⁺ ma⁺ hñaah⁺ jñā⁺ ga⁺ jñāāy⁺h⁺ jñā⁺,

ga⁺ mi⁺ jñāān⁺ hñiin⁺ kih⁺ hi⁺ sa⁺ ma⁺ chuū⁺ kyaah⁺ jñā⁺, ga⁺ jāh⁺ Dio.

²¹Pero kih⁺ dsa⁺ Israel, ga⁺ jāy⁺h⁺ ka-lāh⁺: “Lā⁺ jē⁺ jmi⁺ ga⁺ hñin⁺ goon⁺ nē⁺ kyah⁺ hnāh⁺. Peer⁺ chaah⁺ hnāh⁺, sa⁺ hii⁺ lā⁺ nuūh⁺ hnāh⁺ kin⁺.”

Ma⁺ ra⁺ he⁺ ga⁺ laa⁺ ba⁺ koo⁺ llaa⁺ dsa⁺ Israel

11 ¿Ha⁺ lā⁺ jwahn⁺ ja⁺, che⁺ ga⁺ bee⁺ Dio lā⁺ jēē⁺ dsa⁺

kyaa' Ni⁺ miih⁻ sa⁺ la⁺ lä⁺ ja⁻. He⁺ ba⁺ israelita jnä⁺. He⁺ ba⁺ sa⁺ ju⁻ kih⁺ Abraham jnä⁺, hi⁺ laan⁺ sa⁺ ju⁻ kih⁺ Benjamín. ²Sa⁺ ga⁺ bee⁺ Dio lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺ llee⁺yh⁻ jää⁺. Che⁺ sa⁺ neh⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ na⁻ sii⁻ kih⁺ Elía, he⁻ ga⁺ hnëëy⁺ dsa⁻ Israel dsa⁻ gooy⁺, lä⁺ koo⁻ ma⁺ ga⁺ chuuy⁺ kyaah⁺ Dio: ³“Dio Dsa⁻ jöøh⁺ kyaan⁺, dsa⁻ he⁺ ma⁻ jngëeh⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁺ ngëë⁺ juu⁺ kyah⁺ hi⁺ ma⁻ heey⁺ lä⁺ jë⁺ na⁻ hyoo⁺ kyah⁺. Hñii⁺ ba⁺ jnä⁺ ma⁻ jän⁺, hi⁺ hnöøy⁺ jngëëyh⁺ jnä⁺ ka⁻ läh⁺”, ga⁺ jäh⁺ Elía. ⁴Nuu⁻ da⁺, ha⁻ lä⁺ ga⁺ jäh⁺ Dio siiyh⁺: “Na⁻ hääñ⁺ ga⁺ gyii⁺ mil dsa⁻ nüuh⁺ hi⁻ laa⁺ kyaan⁺ hi⁻ sa⁺ ma⁻ juuh⁺ jné⁺ cha⁻ né⁺ Baal.” ⁵Ja⁻ ba⁺ lä⁺ ja⁻ na⁺, ma⁻ chaa⁺ ga⁺ miih⁻ dsa⁻ Israel hi⁻ ma⁻ na⁻ llee⁺h⁺, kih⁺ he⁻ llu⁺ dsë⁺ Dio kyaayh⁺. ⁶Cher⁺ mah⁺ ma⁻ na⁻ llee⁺yh⁻, kih⁺ he⁻ llu⁺ dsë⁺ Dio, ja⁺ kih⁺ he⁻ ga⁺ jmeey⁺ ta⁺ llu⁺ ja⁻. Hi⁺ wa⁻ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ ma⁻ na⁻ llee⁺yh⁻ kih⁺ he⁻ ma⁻ jmeey⁺ ta⁺ llu⁺, mo⁻ so⁺ la⁺ kwaat⁺ he⁻ llu⁺ dsë⁺ Dio kyaayh⁺.

⁷¿Ha⁻ ba⁺ lä⁺ ga⁺ la⁺ ja⁻? Sa⁺ ga⁺ jnøøh⁺ dsa⁻ Israel he⁻ ma⁺ hnooyh⁻. Lä⁺ jëë⁺ hi⁻ na⁻ llee⁺h⁺ kyaa⁺ Dio, hi⁻ he⁺ ba⁺ ga⁺ jnøøh⁺. Pero kih⁺ hi⁻ jñah⁺ he⁻ ga⁺ jmee⁺ Dio hwëh⁻ dsëy⁺ cha⁻ ga⁺ miih⁻. ⁸Lä⁺ koo⁻ na⁻ sii⁻: “Dio ga⁺ kah⁺ ga⁺ gwëh⁺ huu⁺ dsë⁻ kih⁺ dsa⁻ he⁺, hi⁺ ga⁺ jmeey⁺ sa⁺ jnä⁺ mñnëy⁺ hi⁺ ga⁺ jmeey⁺ ga⁺ lä⁺ gwëëy⁺. Hi⁺ lä⁺ ja⁻ ga⁺ jäh⁺ lä⁺ jiih⁺ na⁺.”

⁹Hi⁺ ga⁺ hlëëh⁺ David kih⁺ dsa⁻ he⁻ ka⁻ läh⁺:

Lä⁺ jë⁺ he⁻ llu⁺ he⁻ ma⁻ hñah⁻ hnäh⁺ wa⁺ dsa⁻ jiih⁺ lä⁺ koo⁻ sa⁺ lä⁺ hi⁺ lä⁺ koo⁻ sa⁺ hma⁺ ka⁻ läh⁺.

Mah⁺ he⁻ ja⁻ jmee⁺ tēh⁺ hnäh⁺, hi⁺ ja⁻ ba⁺ he⁻ ja⁻ la⁺ jñeeh⁺ hnäh⁺.

¹⁰Wa⁺ tuu⁺ mñnëh⁺ hnäh⁺ mah⁺ sa⁺ le⁺ jëëh⁺ hnäh⁺,

wa⁺ jluu⁺ ka⁺ luuh⁺ hnäh⁺ lä⁺ ma⁻ na⁻ jluu⁺ na⁻ kyaah⁺ løø⁺ he⁻ kyeh⁺ hnäh⁺ na⁻, ga⁺ jäh⁺ David.

¹¹He⁻ ja⁻ jwahn⁺: Lä⁺ ma⁺ ga⁺ tēh⁺ dsa⁻ Israel, ¿che⁺ lä⁺ ga⁺ tayh⁺ ja⁻ ba⁺? Ni⁺ miih⁻ sa⁺ la⁺ lä⁺ ja⁻. Ta⁻ la⁺ kih⁺ he⁻ ga⁺ tēyh⁺ ja⁻, he⁻ ja⁻ ga⁺ na⁺ jwë⁺ lää⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laa⁺ israelita mah⁺ lä⁺ ja⁻ lä⁺ hee⁺ dsë⁺ dsa⁻ Israel hnaayh⁺ Dio ka⁻ läh⁺ lä⁺ hmëë⁺. ¹²Kih⁺ he⁻ ga⁺ tah⁺ dsa⁻ Israel dsoo⁺, he⁻ ja⁻ ga⁺ la⁺ llu⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁺. Hi⁺ kih⁺ he⁻ ga⁺ jäh⁺ ta⁺ koo⁺, he⁻ ja⁻ jñaah⁺ la⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu. Ha⁻ ga⁺ sa⁺ le⁺ llu⁺ cha⁻ ga⁺ miih⁻ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁺ jee⁺yh⁻ ka⁻ läh⁺ kyaah⁺ Dio.

¹³Pero cha⁻ he⁻ jwëëhn⁻ hnäh⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu. Jëëh⁺ na⁻ hñaan⁺ laan⁺ apóstol mah⁺ hlëëhn⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu, he⁻ ja⁻ jmeen⁺ kyeë⁺ ta⁺ he⁻ jmeen⁺ la⁻. ¹⁴Hnoon⁺ wa⁻ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ te⁻ ju⁻ kin⁺ kyaah⁺, lä⁺ lliyh⁺ kyaah⁺ hnäh⁺, ha⁻ ga⁺ che⁻ lä⁺ ja⁻, lä⁺ hee⁺ dsëy⁺ hnaayh⁺ Dio ka⁻ läh⁺, mah⁺ lää⁺ kō⁻ llaa⁺. ¹⁵Kih⁺ he⁻ ga⁺ jäh⁺ ta⁺ koo⁺ dsa⁻ judiu, he⁻ ja⁻ ga⁺ jiih⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁺ kyaah⁺ Dio. ¿Ha⁻ lä⁺ le⁺ kih⁺ dsa⁻ judiu, wa⁻ ra⁻ ga⁺ jee⁺yh⁻ kyaah⁺ Dio ka⁻ läh⁺? Le⁺ kiyh⁺ lä⁺ koo⁻ he⁻ ma⁻ lä⁺ jiiyh⁻ he⁻ ma⁺ na⁻ juuy⁺.

¹⁶Cher⁺ mah⁺ la⁺ kwaat⁺, la⁺ kih⁺ Dio he⁻ ñiih⁻ he⁻ hwëë⁻ to⁻ nē⁻, lä⁺ ja⁻ la⁺ kiyh⁺ ka⁻ läh⁺ lä⁺ jë⁺ tu⁺ ka⁺ he⁻ dsa⁻ chaa⁺. Hi⁺ cher⁺ mah⁺ la⁺ kih⁺ Dio jmoo⁺ hma⁻, lä⁺ ja⁻ la⁺ kiyh⁺ sa⁺ goh⁺ ka⁻ läh⁺.

¹⁷Dsa⁻ judiu he⁻ laa⁺ lä⁺ koo⁻ sa⁺ goh⁺ hma⁻ olivo llu⁺. Lä⁺ koo⁻ dsa⁻ hla⁺ goh⁺ hma⁻, lä⁺ ja⁻ ga⁺ la⁺ kih⁺ kō⁻ llaa⁺

dsa- judiu he'. Hi+ hne- dsa- hi-
sa- laa' judiu, laah' lä+ koo- sa'goh'
hma- olivo nuu-. Hi+ ma-heh- hne-
høø' dsa- judiu he', lä+ koh' he-
ma-na- chuh+ dsøh' hma- olivo
llu'. Hi+ kyaah' he- ja-, ma-tëëh' be'
ma-laah' koo- ba' kyaah' hma- olivo
ja-. ¹⁸Ta+ jmää+ hñaah' jøøh' kyaah'
gooh' hma- ja-. Jëeh' sa- cha- he-
kih' he- jmääh' hñaah' jøøh'. ¿Che'
sa- ñeh', ja- he' hne- ääh' jmoo'
hma- ja-? Jmoo' hma- ja- ba' ääh-
hne-.

¹⁹Ha- ga- che- ga+chiih' jnä':
"Ga+ hla' gooh' hma- olivo ja-, he-ja-
ga+ kwa' jwë' kin+ he- ga+ hen' høø'
dsa- judiu he'." ²⁰Dsoo' ba' lä+ ja-
ga+ la'. Pero Dio ga+ hwëë' dsa- he'
høøy' jee' ma' tääyh', kih' he- sa-
ga+ jmeey' dsoo' dsëy'. Hi+ hne-, llu'
la' kyah', kih' he- ma-dsoo' hoh'.
He-ja- ta+ jmää+ hñaah' jøøh', hnøø'
wa' gah' ba'. ²¹Jëeh', cher'mah' sa-
ga+ lä+ jøh+ dsë' Dio kyaah' sa'goh'
hma- llu' ja-, ni+ lä+ ja- sa- lä+ jøh-
dsëy' kyaah' hne-.

²²Kye- da' hnäh' kwaat~, cha-miih-
llu' dsë' Dio hi+ lä+ ja- hääy' ka-läh'.
Kyaah' dsa- hi- ga+ hwëëy' he',
ga+ lä+ hääy'. Pero kyaah' hne- llu'
dsëy', cher'mah' sa+ jmeeh- ta+ koo'
he- llu' dsëy' kyaah' hne-. Pero
cher'mah' ga+ jmeeh' ta+ koo', le'
kyah' lä+ koo- ga+ la' kih' dsa- he'.

²³Cher'mah' dsa- he' ga+ jeeh-
ka-läh' jmeey' dsoo' dsëy' kih'
Dio, dsa- heey' ka-läh' høøy' jee'
ma' tääyh'. Dio cha- cha-miih- be'
kih'. Le' chaayh+ ka-läh' lä+ hmëë'.

²⁴Hne- dsa- hi- sa- laa' judiu, hi- ma-
laa' kyaah' hma- olivo nuu-, ga+ laah'
hne- kyaah' hma- olivo llu', ma+ ke-
sa- lle' ma' le' lä+ ja-. Ha- ga' sa' le'

chuh' ka-läh' sa'goh' hma- olivo llu'
kyaah' ma+ ra+ chaah' kih'.

²⁵Øøhn', hnoon' lä+ ngëëh' hnäh'
juu' he- ma' na- hmää' jää' mah' sa-
jmääh' hnäh' hñaah' kaah'. Dsoo'
ba' ga+ lä+ chaah+ dsa- Israel pero
ja+ lä+ jëë+. Kih' he- ja-, ga+ jäy' ta-
koo' lä+ jiih' dsëë' lä+ jëë+ hi- sa- laa'
judiu heeyh- juu' kih' Dio. ²⁶Ma' ja-
ga+ lää' lä+ jëë+ dsa- Israel, lä+ koo-
na-sii- juu' kih' Dio:

Jwii- Sión ya- hëë' jaa- hi- lää-
dsa-,
chey' dso' kye- kih' lä+ jëë+ sa' ju-
kih' Jacob.

²⁷He- la- ja- hmoo' he- ga+ jmeen-
kyaah' dsa- judiu,
wa+ ra- ga+ tē' jee' chen- dso' kye-
kiyh', ga+ jäh' Dio.

²⁸Dsa- judiu he' na- høøyh'
kih' ju' hmëë', he-ja- ga+ la' llu'
kyah' hnäh'. Pero ta+ la+ kih' he-
ma- na- lleeh' dsa- judiu he', he-ja-
lä+ ma- hnää' ba' Dio, kih' he-
ga+ lä+ hnäy' dsa- ma- gyuh- kyaah'
jnääh'. ²⁹Wa+ ra- ga+ tēeh' Dio dsa-,
sa+ mi-siiy' juu' kiyh'. Hi+ lä+ ja-
wa+ ra- ga+ kwëëyh' dsa- he- la'
kwëëyh', sa+ kooy' ka-läh'. ³⁰Jää'
ba' sa+ ma' nuuh' hnäh' kih' Dio,
pero ma- lä+ ñih' dsëy' hnäh' kih' he-
ga+ lä+ chaah+ dsa- judiu kyaayh'.
³¹Ja- ba' lä+ ja- na', sa+ nuuh' dsa-
judiu he' kih' Dio. Pero ma+ ra-
he- lä+ ñih' ba' dsë' Dio kyaayh',
lä+ koo- ga+ lä+ ñih' dsëy' kyah'
hnäh'. ³²Ga+ kwa' ba' Dio jwë' he-
ga+ lä+ chaah+ ga+ lä+ jëë+ dsa- mah'
lä+ ja- lä+ ñih' dsëy' kih' lä+ hii' nē'
ba'.

³³He- ba' che- kyuhh- Dio. Peer-
cha- cha-miih- huudse' kiyh'. Ni-
jaa- sa' lloo- lä+ ngëë' lä+ koo- la'

hih⁺ he⁻ jmeē⁺ Dio, hi⁺ ni⁺ sa⁺ dsēē⁺
jne⁺ lā⁻ngēē⁺ jne⁺ ha⁻ lā⁺ la⁺ jwē⁺
kiyh⁺. ³⁴¿Ha⁻ chaa⁻ hī⁻ ngēē⁺ ha⁻ lā⁻
la⁺ hūu⁺dsē⁻ kih⁺ Dio? ¿Ha⁻ chaa⁻
hī⁻ lih⁺ kwēēyh⁺ nūuh⁻? ³⁵¿Ha⁻
chaa⁻ hī⁻ ga⁺kwēēh⁺ Dio miih⁻ he⁻
cha⁻ kiyh⁺, mah⁺ jmeey⁺ biī⁺ jiih⁺ Dio
ka⁻lāh⁺? ³⁶Jēēh⁺, lā⁺jē⁺ he⁻ cha⁻,
gwa⁺ kih⁺ Dio ba⁺ ja⁻, hñii⁺ bih⁺
ga⁺jmeey⁺, kiyh⁺ ba⁺ la⁺ ga⁺lā⁺jē⁺.
Lā⁺ja⁻, wa⁺ jmeen⁺ juuh⁻ kih⁺ Dio
jnān⁺ lā⁺jē⁺ joh⁺ jmiī⁺ cha⁻. Wa⁺ la⁺
lā⁺ja⁻.

Hnøø⁺ ngēē⁺ jne⁺ hñaan⁺ kih⁺ Dio

12 Øøhn⁺, lā⁺llu⁺ he⁻ ga⁺lā⁺ñih⁺
dsē⁺ Dio jne⁺, he⁻ja⁻ na⁻
chuun⁺ kyaah⁺ hnāh⁺ ngēē⁺ hnāh⁺
hñaa⁺ kih⁺ Dio lla⁻ he⁻ jngēēh⁺
hnāh⁺ jah⁺ nē⁺ na⁺hyoo⁺. Jēēh⁺ he⁻
ngēē⁺ jne⁺ hñaan⁺ kiyh⁺, he⁻ na⁻ ba⁺
la⁺ na⁺jngiī⁺ kih⁺ Dio hi⁺ tih⁻ dsēy⁺
ka⁻lāh⁺. Koo⁻ he⁻ na⁻ ba⁺ lle⁺ kih⁺
jmeeh⁺ hnāh⁺ hī⁻ jmeē⁺ jmiī⁺ kiyh⁺.
²Ta⁺ jmeē⁺ hnāh⁺ lā⁺koo⁻ jmeē⁺ dsa⁻
jmi⁻gyuu⁺. Hnøø⁺ lā⁺sēēh⁺ hnāh⁺, wa⁺
lā⁺hmēē⁺ hūu⁺dsē⁻ kyah⁺ hnāh⁺ mah⁺
lā⁺kyuu⁺ hnāh⁺ lā⁺jē⁺ he⁻ tih⁻ dsē⁺
Dio. Jēēh⁺, sa⁺ jmäā⁺ kiyh⁺ he⁻ la⁺ wa⁺
la⁺ cha⁻ la⁺. He⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁺ tih⁻
dsēy⁺.

³Na⁻hñaan⁺ ta⁺ la⁻ kih⁺ he⁻ llu⁺
dsē⁺ Dio kyaah⁺ jnā⁺, he⁻ja⁻ jwēēhn⁻
hnāh⁺, ta⁺ ngēē⁺ hnāh⁺ jwē⁺ lā⁺koo⁻
laah⁺ hnāh⁺. Jmeē⁺ hnāh⁺ hūu⁺dsē⁻
lā⁺koo⁻ lle⁺ kyah⁺ hnāh⁺ ba⁺ kyaah⁺
lā⁺koo⁻ te⁺ he⁻ ma⁻hñah⁻ hnāh⁺ kih⁺
Dio. ⁴Lā⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ jnān⁺,
cha⁻ cha⁻miih⁻ he⁻ na⁻ku⁻ na⁻chah⁺
kyaah⁺, pero sa⁺ la⁺ koo⁻ ba⁺ ta⁺
kiyh⁺. ⁵Ja⁻ba⁺ lā⁺koo⁻ la⁺ jmi⁻ngo⁺
jnān⁺, lā⁺ja⁻ jwēē⁺ jne⁺ kih⁺ Cristo,
hi⁺ koo⁻ ba⁺ ma⁻lāa⁺ jne⁺ jee⁺ lā⁺jēē⁺

jne⁺ kyaayh⁺. He⁻ja⁻ la⁺ lā⁺koo⁻ he⁻
na⁻ku⁻ na⁻chah⁺ lā⁺jēē⁺ jne⁺ ko⁻joh⁺.
⁶Lā⁺jaa⁻ lā⁺jaa⁻ jne⁺, ga⁺hñah⁺
jne⁺ ma⁺ koo⁻ nēē⁺ ta⁺ he⁻ jmeen⁺,
kih⁺ he⁻ llu⁺ dsē⁺ Dio kyaah⁺ jne⁺.
He⁻ja⁻, cher⁺mah⁺ hī⁻ ga⁺hyoh⁺ ta⁺
he⁻ ngēēy⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, wa⁺ ngēēy⁺
lā⁺koh⁺ te⁺ he⁻ ma⁻lā⁻dsoo⁺ dsēy⁺
ba⁺. ⁷Hi⁺ cher⁺mah⁺ hī⁻ ga⁺hyoh⁺ ta⁺
he⁻ jmeey⁺ ta⁺ he⁻ kih⁺ dsa⁺, wa⁺ jmeē⁺
bih⁺. Hi⁺ cher⁺mah⁺ hī⁻ ga⁺hyoh⁺ ta⁺
he⁻ mi⁻tēēy⁺ dsa⁻, wa⁺ mi⁻tēēy⁺ ba⁺.
⁸Hi⁺ cher⁺mah⁺ hī⁻ ga⁺hyoh⁺ ta⁺ he⁻
hlēēyh⁺ dsa⁻, wa⁺ hlēēh⁺ bih⁺. Hi⁺ hī⁻
ga⁺hyoh⁺ ta⁺ he⁻ kway⁺ he⁻ cha⁻ kiyh⁺
kwēēyh⁺ dsa⁻kyaayh⁺, wa⁺ kwa⁺ bih⁺
ja⁺ kyaah⁺ hih⁺. Hi⁺ hī⁻ ga⁺hyoh⁺ ta⁺
he⁻ kay⁺ nē⁺ kih⁺ dsa⁻kyaayh⁺, wa⁺
jmeē⁺ bih⁺ kwee⁻. Hi⁺ hī⁻ ga⁺hyoh⁺
ta⁺ he⁻ lā⁺ñih⁺ dsēy⁺ kih⁺ dsa⁺, wa⁺
jmeey⁺ lā⁺kāa⁻ tuh⁻dsēy⁺.

⁹Jmeē⁺ hnaah⁺ dsa⁻kyaah⁺ pero
ja⁺ koo⁻ jmeeh⁺ ba⁺. Jmeē⁺ hnāh⁺
ta⁺ koo⁺ he⁻ hliih⁺, go⁻taah⁺ hnāh⁺
koo⁻ hweh⁻ kyaah⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺
ba⁺. ¹⁰Wa⁺ hnaah⁺ hnāh⁺ øøh⁺ hnāh⁺
lā⁺koo⁻ lle⁺ kih⁺. Jmeē⁺ kyeē⁺ ga⁺ øøh⁺
hnāh⁺ lā⁺koh⁺ ga⁺ hñaa⁺ hnāh⁺.

¹¹Kwa⁺ hnāh⁺ be⁺, ta⁺ jmeē⁺ hnāh⁺
jwēh⁺ hnāh⁺. Jmeē⁺ hnāh⁺ ta⁺ he⁻ kih⁺
Dsa⁻jøøh⁺ jnān⁺ lā⁺kāa⁻ tuh⁻hoh⁺ hnāh⁺.

¹²Wa⁺ jēē⁻ hoh⁺ hnāh⁺ kih⁺ he⁻
ma⁻cha⁻ o⁻jøh⁻ dsē⁻ kyah⁺ hnāh⁺.
Wa⁺ jøh⁺ hoh⁺ hnāh⁺ he⁻ jēēh⁺ hnāh⁺
wiī⁺, ta⁺ tū⁺ hnāh⁺ he⁻ chuuh⁻ hnāh⁺
kyaah⁺ Dio.

¹³Kwa⁺ be⁺ kih⁺ hī⁻ laa⁺ kyaa⁺ Dio
cher⁺mah⁺ cha⁻ he⁻ jmeē⁺ biī⁺ kiyh⁺.
Heēh⁺ hnāh⁺ llu⁺ lā⁺jēē⁺ hī⁻ tēē⁻
cha⁻neh⁻ kyah⁺ hnāh⁺.

¹⁴Chiih⁺ Dio, wa⁺ mi⁻jāa⁺ lā⁺jēē⁺
hī⁻ jmeeh⁺ hnāh⁺. Ngii⁺ llu⁺ kiyh⁺, ta⁺
jwā⁺ dso⁻jwiī⁺ nē⁺ kiyh⁺.

¹⁵Wa' jēē hoh' hnāh' kyaah' hī jēē dsē', hoo' hnāh' kyaah' hī hoo'.

¹⁶Wa' hii' koo' ba' hu' dsē' kyah' hnāh'. Ta' jmāā' hnāh' hñāah' kaah', heeh' hnāh' hī tā' nēē'. Ta' jmeē hnāh' kyūh' cha' miih'.

¹⁷Ta' jiih' hnāh' hliih' kih' ni' jaa' hī jmeē he' hliih' kyah' hnāh'.

Kwa' hnāh' be' ha' lā' jee' jmeeh' hnāh' he' llū' kih' lā' jēē ba'.

¹⁸Lā' jiih' jee' le' kwa' hnāh' be' go' taah' hnāh' llū' kyaah' lā' jēē dsa'. ¹⁹Øhn' hī hnaah', ta' teeh' hnāh' jwi' kih' dsa'. Hñi' ba' Dio ga' tēē heeyh' wi', lā' koo' ma' na' sii': "Jnā' ba' teehn' jwi' kiyh', jnā' ba' mi' hmaahn' kiyh'", ga' jāh' Dio. ²⁰Lā' ja' na' sii' ka' lāh':

"Cher'mah' kyoh' hī na' hōoh' kyah' hnāh', kwēyēh' he' kuyh'. Hi' cher'mah' lā' ki' dsēy', kwēyēh' he' hīy'. Kyaah' he' jmeeh' hnāh' lā' ja', jā' o' hih' kih' hī na' hōoh' kyah' hnāh'." ²¹Ta' kwa' jwē' lla' dsēē he' hliih' kyah' hnāh'. Jmeē hnāh' he' llū' jmā' ba', lā' jwē' ja' lla' dsēē hnāh' kih' he' hliih'.

Hnōō' mi'te' jne' kih' dsa'ta'

13 Lā' jēē jne', jmeē bii' mi'te' jne' kih' dsa'ta'. Jēēh' ni' jaa' dsa'ta' sa' tāāh' ta' la' tāāh'. Kih' Dio ba' ja' he' na' hñāā' lā' jēē dsa'ta'. ²Cher'mah' hī chaah' kyaah' dsa'ta', he' chaayh' kyaah' mada' he' ga' jmeē Dio ba' ja'. Hih' hī jmeē lā' ja', hnooyh' ha' lā' jwē' jee' dsooy' kyaah' dso' jwi' ba' ja'. ³Sa' tāāh' dsa'ta' mah' jōyēh' hī jmeē he' llū'. Hī jmeē he' hliih' ba' hii' goo' kiyh' kyaah' dsa'ta'.

Cher'mah' sa' hnooh' hii' goo' kyah' kyaah' dsa'ta', jmeē he' llū' jmā' ba' mah' hlēyēh' llū' kyah'.

⁴Dsa'ta' hī tāāh' na' hñāā' kih' Dio, na' hñāāy' jmeey' he' llū' kyah'. Pero cher'mah' jmeeh' he' hliih', he' ja' ba' hii' goo' kyah'. Jēēh' sa' tāāh' dsa'ta' he' koo' laay' dsa'ta' ta' jmāh'. Na' hñāāy' kih' Dio mah' llay' ta' lā' hnōō' kih' hī jmeē he' hliih' ba'. ⁵Jmeē bii' mi'te' jne' mada' kih' dsa'ta' mah' sa' jmeeyh' jne'. Hi' lā' ja' jmeē bii' mi'te' mah' sa' cha' he' kih' hñi' hu' dsēē jnān'.

⁶Hi' lle' kih' mi' hmaah' dsa' ku'sih'. Jēēh' dsa'ta' na' hñāāy' jmeey' lā' koo' hnōō' Dio ba', koo' he' na' ba' la' ta' kiyh'. ⁷Hnōō' mi' hmaah' hnāh' lā' jē he' āāh' hnāh'. Cher'mah' koo' dsa' ku'sih', lle' kih' mi' hmaah' hnāh'. Cher'mah' he' ga' ga' tēēh' hnāh' mi' hmaah', ja' mi' hmaah' hnāh'. Ja' jiih' hnāh' juu' llū' kyaah' lā' jēē hī lāā' ta' hi' wa' gah' hnāh' miih' kyaayh'.

⁸Ja' mi' hmaah' hnāh' he' āāh' hnāh' kih' dsa'. He' āā jne' kih' dsa' dsa'llāā ba'. Pero he' hnāā jne' dsa' kyaahn', jih' koh' sa' āā jmi' llāā. Jēēh', he' hnāā jne' dsa' kyaahn', he' ma' mi'te' jne' lā' koo' jāh' ley ba' ja'. ⁹Lā' la' jāh' ley: "Ta' kaah' wa' hī cha' hī, ta' jngēēh' dsa', ta' hii' kih' dsa', ta' bāāh' dsa' kyaah' juu' ta' juu', ta' wa' heē hoh' he' ga' cha'", hi' cha' ga' jyoh' nuuh' he' lle' nē ley. Pero ma' mi'te' ba' hne' lā' jē nuuh' la', cher'mah' jmeeh' lā' koo' jāh' jee' la': "Wa' hnaah' dsa' kyaah', lā' koo' hnaah' hñāah'." ¹⁰He' hnāā jne' dsa' kyaahn', sa' cha' jwē' jmeen' he'

hlih¹ kiyh¹. Lā⁺jwē⁺ ja⁻, dsa⁻lā⁻te⁻
lā⁻koo⁻ lle⁻ nē⁻ ley.

¹¹Kye⁺ da⁺ hnāh⁺ kwaat⁻ ha⁻ lā⁻
ngoo⁺ la⁺ jmi⁻gyuu⁺. Hnøø⁺ na⁻nē⁻
jne⁺, jēēh⁺ ma⁻ngoo⁺ ya⁻jāh⁺ he⁻ lāā⁺
jne⁺. Miih⁻ ga⁺ hnøø⁺ na⁺, lā⁻koh⁺ ma⁺
ga⁺heeh⁻ jnih⁺. ¹²Ma⁻ngoo⁺ hwē⁺ ba⁺
la⁻, ngoo⁺ ya⁻jāh⁺ jmi⁺. Mo⁺so⁺ wa⁺
jmeē⁺ ga⁺ jne⁻ he⁻ hlih⁺ lā⁻koo⁻ tēē⁺
dsa⁻ jmeē⁺ ta⁺la⁺ hwē⁺. Wa⁺ mi⁻llu⁺
jne⁺ hñaan⁺ lā⁻hnøø⁺ kih⁺ hī⁻ tāāh⁺ jee⁻
wa⁺je⁻. ¹³Wa⁺ jmeen⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺
ba⁺, lā⁻koo⁻ tēē⁺ dsa⁻ jmeē⁺ jmi⁺. Sa⁺
wa⁺ kih⁺ hīhn⁺ ga⁺ngēē⁺ jwēē⁺, ni⁺ he⁻
jmeen⁺ cha⁺hīh⁺, hī⁻ mē⁺ hī⁻ ñuu⁺h⁺ sa⁺
wa⁺ jmeen⁺ wa⁺ la⁺ cha⁺ la⁺, ni⁺ he⁻ ga⁺
jyoh⁺ he⁻ la⁺ o⁻hīh⁺, ni⁺ he⁻ hnee⁻ jne⁺,
ni⁺ he⁻ wi⁺ dsē⁻ jne⁺. ¹⁴Wa⁺ dsa⁺toohn⁺
koo⁻ hweh⁻ kyaah⁺ Jesucristo
Dsa⁻jøøh⁺ jnān⁻. Sa⁺ wa⁺ jmeen⁺ he⁺ kih⁺
he⁻ ngi⁺ jmi⁻ngo⁺ jnān⁻.

Ta⁺ wa⁺ jmeen⁺ jeh⁺ dsē⁺ øøh⁺ jne⁻

14 Heeh⁺ hnāh⁺ hī⁻ sa⁺ bee⁻
kyaah⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsēy⁺.
Ta⁺ hlēēh⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ juu⁺ wi⁺,
cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁻kyuu⁺h⁺ lā⁻koh⁺
hnāh⁺. ²Ko⁻llaā⁺ laā⁺ le⁺ ba⁺ kuyh⁺
lā⁻jē⁺ he⁻ cha⁻. Hi⁺ ko⁻llaā⁺ hī⁻ sa⁺
cha⁻ be⁺ kih⁺, kuyh⁻ ma⁺la⁺ mī⁺ he⁻
jngēē⁻ dsa⁻ ba⁺. ³Hī⁻ laā⁺ le⁺ ba⁺ kuyh⁺
lā⁻jē⁺, sa⁺ wa⁺ mi⁻kwayh⁺ kih⁺ hī⁻ sa⁺
kuh⁻. Hi⁺ hī⁻ sa⁺ kuh⁻, sa⁺ wa⁺ kyey⁻
kwaat⁻ kih⁺ hī⁻ kuh⁻, jēēh⁺ ma⁻heeh⁻
ba⁺ Dio kiyh⁺. ⁴Hee⁻ laah⁺ hne⁻, he⁻
kyeh⁺ kwaat⁻ kih⁺ hī⁻ laā⁺ kyaā⁺ jñah⁺?
Hñii⁺ ba⁺ dsa⁺juuy⁺ ñe⁻ che⁺ jmeey⁺
he⁻ llu⁺ o⁻ che⁺ jmeey⁺ he⁻ hlih⁺. Pero
ma⁺ra⁺ he⁻ go⁺ hēē⁺ bih⁺ llu⁺, jēēh⁺ Dio
cha⁻ cha⁻miih⁻ be⁺ kih⁺, sa⁺ kway⁺ jwē⁺
tāyh⁺.

⁵Ko⁻llaā⁺ jmeē⁺ kyeē⁺ ga⁺ koo⁻
jmi⁺ lā⁻koh⁺ ga⁺ jyoh⁺ jmi⁺. Hi⁺

chaa⁻ jñah⁺ ka⁻lāh⁺, laay⁺, kwee⁻ ba⁺
la⁺ lā⁻jē⁺ jmi⁺. Pero lā⁻jaa⁻ lā⁻jaa⁻
hnāh⁺, koo⁻ hā⁺ ba⁺ jmeē⁺ hnāh⁺
hūu⁺dsē⁻ ha⁻ lā⁻ jmeeh⁺ hnāh⁺.
⁶Hī⁻ høø⁺ koo⁻ jmi⁺, kih⁺ Dio ba⁺
ja⁻ jmeey⁺. Hī⁻ sa⁺ jmeē⁺ he⁺ kih⁺
koo⁻ jmi⁺, kih⁺ Dio ba⁺ ja⁻ jmeey⁺
ka⁻lāh⁺. Hi⁺ hī⁻ kuh⁻ lā⁻jē⁺ nēē⁺, he⁻
jmeey⁺ kih⁺ Dio ba⁺ ja⁻, jēēh⁺ kway⁻
ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio. Hi⁺ hī⁻ sa⁺ kuh⁻
lā⁻jē⁺ nēē⁺, lā⁻ja⁻ he⁻ jmeey⁺ kih⁺
Dio ba⁺ ja⁻, hi⁺ kway⁻ ti⁺hmaah⁺ kih⁺
Dio ka⁻lāh⁺. ⁷Jēēh⁺, ni⁺ jaa⁻ sa⁺ chaa⁻
ta⁻la⁺ chaa⁻ hñii⁺, hi⁺ ni⁺ jaa⁻ sa⁺ juu⁺
ta⁻la⁺ juu⁺. ⁸Cher⁺mah⁺ chaa⁻ jne⁺, kih⁺
Dio ba⁺ ja⁻ chaa⁻ jne⁺. Hi⁺ cher⁺mah⁺
ga⁺juu⁺ jne⁺, kih⁺ Dio ba⁺ ja⁻ juu⁺
jne⁺. Lā⁻ja⁻ cher⁺mah⁺ chaa⁻ jne⁺ o
cher⁺mah⁺ ga⁺juu⁺ jne⁺, laā⁺ jne⁺ kyaā⁺
Dio ba⁺. ⁹Kih⁺ he⁻ja⁻, ga⁺juu⁺ Cristo
hi⁺ ga⁺lā⁻jiiyh⁺ ka⁻lāh⁺ mah⁺ leey⁺
juu⁺ hī⁻ ma⁻na⁻juu⁺ hi⁺ leey⁺ juu⁺ hī⁻
chaa⁻ ka⁻lāh⁺.

¹⁰Pero hne⁻, ¿he⁻la⁺ kyeh⁺ kwaat⁻
kih⁺ øøh⁺? Hi⁺ hne⁻ ka⁻lāh⁺, ¿he⁻la⁺
mi⁻kwayh⁺ øøh⁺? Lā⁻jēē⁺ ba⁺ jne⁻
dsa⁺nøø⁺ cha⁺nē⁻ Cristo mah⁺ kay⁺
ju⁺dsoo⁺ jnān⁻. ¹¹Jēēh⁺, lā⁻koo⁻
na⁻si⁺:

Jmeen⁺ dsoo⁺, ga⁺jāh⁺ Dio,
lā⁻jēē⁺ dsa⁻ juu⁺h⁺ jne⁻
cha⁺nēn⁺,
lā⁻jēē⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺ hā⁺ kih⁺
Dio.

¹²Kyaah⁺ juu⁺ la⁻ dsa⁻lā⁻ngēē⁺ jne⁻,
lā⁻jēē⁺ ba⁺ jne⁻ ngēēn⁺ kwaat⁻ jnān⁻
cha⁺nē⁻ Dio.

¹³He⁻ja⁻ mo⁺so⁺ wa⁺ kyen⁺ kwaat⁻
kih⁺ dsa⁺kyaahn⁺. Llu⁺ ga⁺ wa⁺ jmeen⁺
lā⁻la⁻ ba⁺. Sa⁺ wa⁺ jmeen⁺ tēh⁺ øøh⁺
jne⁻ ni⁺ he⁻ jmeē⁺ jne⁻ jeh⁺ dsēy⁺.

¹⁴Kih⁺ he⁻ kyaahn⁺ Jesús Dsa⁺jøøh⁺
jnān⁻, he⁻ja⁻ man⁺ kwee⁻ ni⁺ koo⁻ sa⁺

cha⁻ he⁻ soh^ʔ ta⁻ la^ʔ soh^ʔ hñii^ʔ. Pero cher^ʔ mah^ʔ cha⁻ he⁻ laa^ʔ dsa⁻ soh^ʔ, kih^ʔ hi⁻ he⁻ la^ʔ ma⁻ ngoo^ʔ ja⁻ ba^ʔ soh^ʔ. ¹⁵ Cher^ʔ mah^ʔ ga⁻ jmeeh^ʔ jeh^ʔ dsē^ʔ øøh^ʔ, kih^ʔ he⁻ ma⁻ kuh^ʔ koo⁻ nēē^ʔ ma^ʔ he⁻ sa^ʔ kuyh⁻, he⁻ mo^ʔ so^ʔ hnaah^ʔ ba^ʔ hñih^ʔ ja⁻. Ta^ʔ hee^ʔ dsē^ʔ øøh^ʔ kyaah^ʔ he⁻ kuh⁻, jēēh^ʔ Cristo ga⁻ juu^ʔ kiyh^ʔ. ¹⁶ Lā^ʔ ja⁻ ta^ʔ kwa⁻ jwē^ʔ hlēēh^ʔ dsa⁻ wi^ʔ kih^ʔ koo⁻ he⁻ jmāā^ʔ jñān⁻. ¹⁷ He⁻ ga⁻ nøø^ʔ jne^ʔ kyaah^ʔ juu^ʔ kih^ʔ Dio, sa^ʔ la^ʔ kih^ʔ he⁻ kih⁻ hih⁻ jne^ʔ. Pero he⁻ jmee^ʔ jne^ʔ he⁻ llu^ʔ, he⁻ hii^ʔ tii^ʔ jñān⁻ kyaah^ʔ øøh^ʔ jne^ʔ, hi^ʔ he⁻ jēē^ʔ dsē⁻ jne^ʔ lā⁻ koo⁻ kwa^ʔ Jmii^ʔ lle^ʔ Na⁻ jngii^ʔ, he⁻ ja⁻ ba^ʔ kyeē^ʔ jñān⁻. ¹⁸ Cher^ʔ mah^ʔ jmee^ʔ ba^ʔ jne^ʔ he⁻ na⁻ jee^ʔ hnāāh^ʔ jne^ʔ Cristo, he⁻ na⁻ ba^ʔ tih⁻ dsē^ʔ Dio hi^ʔ lā⁻ ja⁻ ka⁻ lāh^ʔ tih⁻ dsē^ʔ dsa⁻.

¹⁹ He⁻ ja⁻ wa^ʔ kwan^ʔ be^ʔ wa^ʔ hnøøhn^ʔ ha⁻ lā⁻ jee^ʔ hii^ʔ ti^ʔ jñān⁻ hi^ʔ wa^ʔ hnøøhn^ʔ ha⁻ lā⁻ jee^ʔ tēē^ʔ jne^ʔ cha⁻ ga⁻ miih⁻ be^ʔ kō⁻ jøh⁻ kyaah^ʔ øøh^ʔ jne^ʔ. ²⁰ Ta^ʔ hee^ʔ ta^ʔ kih^ʔ Dio kyaah^ʔ he⁻ kuh⁻ huh^ʔ. Ju⁻ dsoo^ʔ, ga⁻ lā⁻ jē⁻ ba^ʔ he⁻ kih⁻ hih⁻ jne^ʔ na⁻ jngii^ʔ. Pero la^ʔ hliih^ʔ cher^ʔ mah^ʔ ga⁻ jeh^ʔ dsē^ʔ øøh^ʔ kyaah^ʔ he⁻ kuh⁻ huh^ʔ. ²¹ Kih^ʔ he⁻ ja⁻, llu^ʔ ga⁻ cher^ʔ mah^ʔ sa^ʔ kuh^ʔ ngo^ʔ, he⁻ sa^ʔ huh^ʔ jmih^ʔ mi⁻ jēh⁻ ma⁻ āā⁻, ni^ʔ sa^ʔ jmeeh^ʔ ni^ʔ koo⁻ ni^ʔ he⁻ ga⁻ jyoh^ʔ, he⁻ kyaah^ʔ jmeeh^ʔ tēh^ʔ øøh^ʔ jne^ʔ. ²² Hi^ʔ hñē⁻, che^ʔ jmeeh⁻ dsoo^ʔ llu^ʔ ba^ʔ he⁻ kuh⁻ lā⁻ jē⁻, wa^ʔ la^ʔ kyah^ʔ hñāah^ʔ ba^ʔ kyaah^ʔ Dio. La^ʔ llu^ʔ kih^ʔ hi⁻ sa^ʔ hñii⁻ hu⁻ dsē⁻ kih^ʔ wa⁻ ra⁻ ga⁻ kuyh⁻ lā⁻ jē⁻ he⁻ laay^ʔ llu^ʔ. ²³ Pero cher^ʔ mah^ʔ hi⁻ jmee⁻ tō⁻ dsē⁻ kih^ʔ he⁻ kuh⁻ hih⁻, ma⁻ na⁻ bāy⁻h⁻ dsoo^ʔ ba^ʔ ja⁻, kih^ʔ he⁻ sa^ʔ ma⁻ kuyh⁻ lā⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsēy^ʔ. Hi^ʔ lā⁻ ja⁻ kih^ʔ lā⁻ jē⁻ he⁻ jmee⁻ jne^ʔ, cher^ʔ mah^ʔ sa^ʔ la^ʔ kyaah^ʔ koo⁻ ba^ʔ hu⁻ dsē⁻, ma⁻ la^ʔ dso⁻ kye⁻ ba^ʔ ja⁻.

15 Jne^ʔ hi⁻ bee^ʔ kyaah^ʔ he⁻ ma⁻ dsoo^ʔ dsēn⁻, wa^ʔ jmeen^ʔ jøh⁻ dsē⁻ jne^ʔ kyaah^ʔ hi⁻ sa^ʔ cha⁻ be^ʔ kih^ʔ. Sa^ʔ wa^ʔ jmeen^ʔ lā⁻ koo⁻ hnøø⁻ jne^ʔ hñāan⁻. ² Lā⁻ jaa⁻ lā⁻ jaa⁻ jne^ʔ wa^ʔ jmeen^ʔ he⁻ tih⁻ dsē⁻ dsa⁻ kyaahn⁻ ba^ʔ mah^ʔ wa^ʔ la^ʔ llu^ʔ kiyh^ʔ hi⁻ lā⁻ ja⁻ lā⁻ cha⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ be^ʔ kiyh^ʔ cha⁻ nē^ʔ Dio. ³ Jēēh^ʔ sa^ʔ ga⁻ hnooh⁻ Cristo ma⁻ jmee⁻ lā⁻ tih⁻ dsēy⁻ hñiiy⁻. Lā⁻ la⁻ ba^ʔ na⁻ sii⁻ kiyh^ʔ: “He⁻ hliih⁻ he⁻ ma⁻ hlēēh⁻ dsa⁻ kyah⁻, ja^ʔ nē⁻ kin⁻.” ⁴ Lā⁻ jē⁻ juu^ʔ he⁻ ma⁻ na⁻ sii⁻ jāā⁻, he⁻ llu^ʔ jñān⁻ ba^ʔ ja⁻ he⁻ na⁻ sii⁻ mah^ʔ mi⁻ tēē⁻ jne^ʔ hñāan⁻. Lā⁻ ja⁻, kyaah^ʔ juu^ʔ kih^ʔ Dio, tēē^ʔ jne^ʔ be^ʔ hi^ʔ jmee⁻ kwēēh⁻ dsē⁻ jne^ʔ, hi^ʔ he⁻ na⁻ jmee⁻ lā⁻ cha⁻ o⁻ jøh⁻ dsē⁻ jñān⁻ kyaah^ʔ Dio. ⁵ Dio ba^ʔ he⁻ hi⁻ jmee⁻ kwēēh⁻ dsē⁻ dsa⁻ hi^ʔ kway⁻ be^ʔ ka⁻ lāh⁻. He⁻ ja⁻ ngii⁻ n⁻ kiyh^ʔ mah^ʔ wa^ʔ jmeey⁻ koo⁻ nēē⁻ ba^ʔ hu⁻ dsē⁻ kih^ʔ lā⁻ jēē⁻ hnāh⁻ lā⁻ hnøø⁻ Cristo Jesús. ⁶ Mah^ʔ lā⁻ ja⁻ lā⁻ jēē⁻ hnāh⁻, kyaah^ʔ koo⁻ nēē⁻ ba^ʔ hu⁻ dsē⁻, jmeeh^ʔ hnāh⁻ juu⁻ kih^ʔ Dio, hi⁻ laa⁻ Jmii⁻ Jesucristo Dsa⁻ jøøh⁻ jñān⁻.

⁷ Heh^ʔ lā⁻ ja⁻, lle^ʔ kih^ʔ heeh⁻ hnāh⁻ lā⁻ jaa⁻ lā⁻ jaa⁻ øøh^ʔ jne^ʔ lā⁻ koo⁻ ga⁻ heeh⁻ Cristo jne^ʔ mah^ʔ lā⁻ jñā⁻ laa⁻ jøøh^ʔ Dio. ⁸ Lā⁻ la⁻ jwahn⁻. Cristo ja^ʔ mah^ʔ ga⁻ hnooyh⁻ he⁻ llu^ʔ kih^ʔ dsa⁻ judiu. Lā⁻ jwē⁻ ja⁻ ga⁻ lā⁻ te⁻ juu^ʔ lā⁻ koo⁻ ga⁻ bāāh⁻ Dio hñii⁻ kyaah^ʔ dsa⁻ ma⁻ kaa⁻h⁻ jñān⁻. Ga⁻ mi⁻ jñāy⁻ he⁻ ga⁻ mi⁻ te⁻ Dio juu^ʔ kih^ʔ. ⁹ Hi^ʔ lā⁻ ja⁻ jay^ʔ kih^ʔ dsa⁻ hi⁻ sa^ʔ laa⁻ judiu mah^ʔ jmee⁻ dsa⁻ he⁻ juu⁻ kih^ʔ Dio, kih^ʔ he⁻ ga⁻ lā⁻ ñih⁻ dsēy⁻ kiyh^ʔ. Lā⁻ koo⁻ na⁻ sii⁻:

He⁻ ja⁻ hlēēhn⁻ llu^ʔ hi^ʔ hān⁻ kyah⁻ jee^ʔ kih^ʔ dsa⁻ hi⁻ sa^ʔ laa⁻ judiu.

¹⁰Jyoh' ka-läh' jee' na-sii~, hlëeh-
lä-la-:

Wa' jëë~ hoh' hnäh' hi- sa- laa'
judiu kyaah' judiu hi- laa'
kyaä' Dio.

¹¹Hi- na-sii~ ka-läh' lä-la-:

Hä' hnäh' kih' Dio lä-jëë~ hnäh'
hi- sa- laa' judiu,
lä-jë~ jee' jwi~ ha- jee' tääh'
hnäh', jmee' hnäh' juuh-
kiyh'.

¹²Hi- ja-ba' lä-na- jäh' Isaíá ka-läh':

Hñaä' jaä- dsa- jee' chaah' jmoo'
kih' Isaí,
ya-hëë' jaä- hi- jmee' hih- kih'
dsa- hi- sa- laa' judiu.
Dsa- hi- sa- laa' judiu, kay' o-jøh-
dsë- kiyh'.

¹³Dio ba' jmee' he- cha- o-jøh-
dsë- jnän. He-ja- ngiin' kiyh'
mah' wa' jmeey' jëë~ hoh' hnäh'
cha-mi~ hi- wa' jmeey' hii' tii'
kyah' hnäh' kih' he- ma-dsoo'
hoh' hnäh' kiyh', mah' lä-ja- wa'
lä-cha- cha-mi~ o-jøh- dsë- kyah'
hnäh' ta-la- kyaah' be' kih' Jmi-lle'
Na-jngii'.

Na-hñaä' Paa' kwa' ju'hmëë'
kih' hi- sa- laa' judiu

¹⁴Man- kwee- kyah' hnäh' øøhn',
llu' hoh' hnäh' jwërte, hi- cha-
cha-mi~ hu-dsë- llu' kyah' hnäh',
hi- kyuu~ hnäh' kwëeh' nuuh-
dsa- kyaah' hnäh'. ¹⁵Hnäh' øøhn',
koö- jee' koö- llah' ma-tuu- dsën-
ma-siin' kyah' hnäh' lä-koö- te' lla-
dsën- mah' mi-dsoohn' hoh' hnäh'
he- ma-mi-tëeh' hnäh' jää'. Ta- la-
na-hñaan' jmeen' kih' Dio, kih' he-
llu' dsëy' kyaah' jnä', ¹⁶mah' jmeen-
ta' kih' Cristo jee' tääh' dsa- hi-
sa- laa' judiu, kwan' ju'hmëë' kih'

Dio. Hi- lä-ja- ngëen' dsa- he' kih'
Dio. Hi- tih- ba' dsëy' kih' hi- he',
jëeh' Jmi-lle' Na-jngii' ga-jmääy'
ma-na'lluuy'.

¹⁷Kih' he- kyaahn' Cristo Jesús,
he-ja- chaan- llu' kyaah' ta' he-
jmeen' kih' Dio. ¹⁸He-ja- sa- tuu-
dsën- hlëehn' he- ga' jyoh'. Ma-la-
he- ga- jmee' Cristo kyaah' jnä',
he-ja- ba' mi-jnään. Kyaah' be'
kiyh', ga-kwan' juu' kih' dsa- hi-
sa- laa' judiu hi- cha- ga' jyoh' he-
ga- jmeen', heh' he- ga-heeh- dsa-
kih' Dio. ¹⁹Kyaah' be' kih' Jmi-lle'
kih' Dio ga- jmeen' ja- koö- nëe'
he- juh-gaa-. Lä-ja- ga-løø' kwan-
juu' kih' Cristo jwi~ Jerusalén hi-
ngoon' lä-ku' lä-jii' hwa' ja-, lä-jiih'
ga-tëen' hwa' Ilírico. Lä-kaa- jee'
ja- ga-kwan' ju'hmëë' kih' Cristo.
²⁰Lä-jwë' ja-, ga-kwan' be' ngoon'
na-kwan' ju'hmëë' ta' jee' sa- ga-
ma-lloo' juu' kih' Cristo, mah' sa-
mi-kwaan' ta', ja-ba' jee' ma-løø'
jñah'. ²¹Ga-la' ba' lä-koö- na-sii- he-
jäh' lä-la-:

Hi- sa- ga' ma-nuu' hii' juu'
kiyh', jëëy' ba'.
Hih' dsa- hi- sa- ga' ma-nuu',
lä-ngëë' bih'.

**Ga-jmeeh' Paa' juu' he- dsa-kay-
kuu', kih' øøh' jne' hi- lla-kyaa'**

²²Kih' he-ja- ba' sa- hii- kwa' jä-
na-jëen' hnäh'. Sa- ma- jään' go-te~.
²³Pero na', mo-so- cha- jee' niin'
hi- ma-hya- ji- ñe- hee' dsën- niin'
na-jëen' hnäh'. ²⁴He-ja- wa-ra-
ga-të' jee' niin' ta- España, jmeen-
hu-dsë- dsa-ngëen' ta- na'. Hnoon'
na-jëen' hnäh' mah' dsa-too~ mi~
jmii' hi- lä-jøh- dsë- jne'. Hi- wa-ra-
ga-të' jee' ya-hëen', hnoon' jmeeh'

hnäh' be' kin' he' kyaah' niin' ta' cha'nē'. ²⁵Pero to'nē' niin' ta' Jerusalén na'kwan' be' kih' øøh' jne' hī' tääh' jee' ja'. ²⁶Øøh' jne' hī' tääh' Macedonia kyaah' hī' tääh' Acaya ga' juuh' ga'lääh' miih' kuu' he' ngëen' kih' øøh' jne' hī' tä'nee' hī' tääh' Jerusalén. ²⁷Lä' ja' lla' dsëy' jmeey' hī' lä' ja' ga'tëëy' jmeey' kih' judiu he'. Jëeh' lä' jëë' dsa' hī' sa' laa' judiu ga'hyoyh' he' la' kwa' Dio ta' la' kih' dsa' judiu. He' ja' llë' kih' hī' sa' laa' judiu, jmee' be' kih' dsa' judiu kyaah' miih' he' cha' kiyh' ka'läh'. ²⁸Ma' la' ma'dsaa' lä' jë' he' jmeen' la' hī' ti'lloohn' kuu' he' ga' juuh' ga'lääh' ja' kwëehn' hī' tä'nee', ja' ga' dsa'ngëen' ta' na' kyah' hnäh' wa'ra' ga'të' jee' niin' ta' España. ²⁹Ma' ba' jnä', cha'miih' mi'jää' Dio hnäh' kyaah' ju'hmëe' kih' Cristo wa'ra' ga'lloon' ta' jee' tääh' hnäh'.

³⁰Chuun' kyaah' hnäh' øøhn', ta' la' kih' Jesucristo Dsa'jøøh' jnän' hī' ta' la' kih' he' hnäh' Jmi'llë' jne'. Ta' jmee' hnäh' hñaa' hoh', kwa' hnäh' be' kin', ja' ngiih' hnäh' kin' kih' Dio, ³¹mah' sa' cha' he' dsa'ngëen' jee' kih' hī' chaah' hī' tääh' Judea. Hi' ngii' hnäh' kin' ka'läh' kih' Dio mah' ya'hi' llu' jee' ti'lloohn' kuu' la' kih' øøh' jne' hī' tääh' Jerusalén. Hnoon' wa' heeh' bih' llu'. ³²Lä' ja' ngii' hnäh' kin' mah' jëë' dsën' wa'ra' ga'të' jee' lloon' jee' tääh' hnäh', hī' teeh' jne' kō'jøh' dsë' jne' jee' na', cher'mah' lä' ja' hnøø' Dio. ³³Dio, hī' jmee' hii' tii' jnän', wa' kyaah' lä' jëë' hnäh'. Wa' la' lä' ja'.

Jee' ga'dsaa' ga'hiih' Paa' juu'

16 Jmeen' juu' kyah' hnäh' øøhn', dsa'më' øøh' jne'

Febe jmee' bih' kwee' ta' he' hä' gooy' gwah' jwii' Cencrea. ²Heeh' hnäh' lä' hnøø' Dsa'jøøh' jnän', lä' ää' jmi' jmeen' kih' hī' ma'na'jngëë'. Jmee' hnäh' be' kiyh' cher'mah' he' lla' kyaah', jëeh' ma'jmeey' be' kih' jwëë' øøh' jne' hī' lä' ja' ga'jmeey' be' kin' ka'läh'.

³Jmee' Dio kih' Priscila kyaah' Aquila, hī' jmee' ta' kih' Cristo Jesús kō'jøh' kyaah' jnä'. ⁴Ma'ke' ga'hii' goo' kiyh' ma' juuy', ga'nooy' nē' kin'. Hi' ja' ma'la' jnä' kwan' ti'hmaah' kiyh', lä' ja' ka'läh' lä' jë' gwah' jee' tääh' dsa' hī' sa' laa' judiu kwa' ti'hmaah' kiyh'. ⁵Lä' ja' ka'läh', jmee' hnäh' Dio kih' lä' jëë' øøh' jne' hī' dsa'nee' cha'neh' kiyh'. Hi' jmee' hnäh' Dio kih' Epeneto hī' hnaan', hī' he' to'nē' ga'heeh' juu' kih' Cristo hwa' Acaya. ⁶Jmee' hnäh' Dio kih' María hī' ga'jmeey' cha'miih' ta' jee' kyah' hnäh'. ⁷Jmee' hnäh' Dio kih' Adrónico kyaah' Junia. Lä' uu' dsa'goon' he' te'ju' kin' kyaah', na'näy' neh'ñe' kō'jøh' kyaah' jnä'. Lä' jëë' apóstole ga'lä'hnäy' cha'miih' lä' uu' dsa' he', hī' ga'heeh' jää' kih' Cristo lä'koh' jnä'.

⁸Jmee' hnäh' Dio kih' Amplias hī' hnaan', hī' hnaah' Dsa'jøøh' jnän' kō'jøh' kyaah' jne'. ⁹Jmee' hnäh' Dio kih' Urbano hī' jmee' ta' kih' Cristo kō'jøh' kyaah' jnä', hī' jmee' hnäh' Dio kih' Estaqui ome' kyaan' hī' hnaan'. ¹⁰Jmee' hnäh' Dio kih' Apele hī' ma'ya'hëë' llu' jee' jmeey' ta' kih' Cristo. Jmee' hnäh' Dio kih' lä' jëë' hī' tääh' cha'neh' kih' Aristóbulo. ¹¹Jmee' hnäh' Dio kih' Herodión dsa' hī' te'ju' kin' kyaah'. Jmee' hnäh' Dio kih' hī'

tāäh' chá'neh' kih' Narciso hi' jmee' ko-jøh' kyaah' Dsa-jøøh' jnän'.

¹²Jmee' hnäh' Dio kih' Trifena hi' kih' Trifosa hi' jmee' ta' kih' Dsa-jøøh' jnän'. Jmee' hnäh' Dio kih' Pérsida hi' hnaan' hi' ga' jmee' cha-miih' ta' kih' Dsa-jøøh' jnän'.

¹³Jmee' hnäh' Dio kih' Rufo hi' na-lleeh' kyaah' Dsa-jøøh' jnän', hi' lä'ja' kih' chooy' ka-läh'. Hi' he' ga'jmää' jnä' lä'koø' jooy'. ¹⁴Jmee' hnäh' Dio kih' Asíncrito, kih' Flegonte, kih' Herma, kih' Patroba, kih' Herme, hi' kih' lä'jöö' øøh' jne' hi' tääh' kyaayh'. ¹⁵Jmee' hnäh' Dio kih' Filólogo, kih' Julia, kih' Nereo hi' kih' dsa-më' øøyh', hi' lä'ja' kih' Olimpa kyaah' lä'jöö' hi' na-jngëe' hi' tääh' kyaayh'.

¹⁶Jmee' hnäh' Dio kih' dsa-kyaah' hnäh', hi' ja' chüh' hnäh' kiyh' lä' hnøø' Dio. Lä'koø' lä'koø' gwah' kih' Cristo jmee' Dio kyah' hnäh'.

¹⁷Pero chuun' kyaah' hnäh' øøhn', leeh' hnäh' kyaah' hi' hnøø' jmee' to' nää', hi' jmeey' dsa-tëh' hnäh' kih' he' kway' jyoh' juu' he' sa' la' lä'koø' juu' he' ma-mi-tëeh' hnäh'. Ta' jmee' hnäh' ko-jøh' kyaayh'.

¹⁸Jëeh' dsa' hi' jmee' lä'ja', sa' jmeey' he' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän', hnooyh' lä'jë' he' ngii' tuh-dsëy' ba'. Hlëeyh' kyaah' juu' na'hñaah' ha' lä' jee' tih' dsë' dsa' mah' mi-gaay' hi' jlää'. ¹⁹Lä'kaa' ba' ma-ñe' dsa', nuuh' ba' hnäh', he'ja' chaan' llu' kyaah' hnäh'. Hnoon' kyuu~ hnäh' jmeeh' hnäh'

he' llu' jmah' ba', mah' sa' lih' he' hliih' kyah' hnäh'. ²⁰Dio, hi' jmee' hii' tii' jnän', चाह' ba' jwääy' Tana' ta' hwa' huu' tiih' hnäh'. Wa' kwa' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' lä'jë' he' llu' kyah' hnäh'.

²¹Timotä, hi' jmee' ta' kyaah' jnä', jmee' Dio kyah' hnäh'. Hi' lä'ja' ka-läh' Lucio, kyaah' Jasón, kyaah' Sosipater, he' ba' dsa' hi' te'ju' kin' kyaah'.

²²Jnä' Tercio ma-siin' lä'jë' juu' he' hlëeh' Paa'. Jnä' jmeen' Dio kyah' hnäh'.

²³Hi' Gayo jmee' Dio kyah' hnäh'. Kiyh' gyan' na', hi' kway' chá'neh' kiyh' jee' dsa-ñee' lä'jöö' øøh' jne'. Erasto hi' koø' ku'sih' jee' jwi' la', kyaah' øøh' jne' Cuarto jmee' Dio kyah' hnäh'.

²⁴Wa' mi-jää' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' lä'jöö' hnäh'. Wa' la' lä'ja'.

²⁵Dio le' jmeey' jäh' hnäh' koø' hweh' kyaah' ju'hmëe' kih' Jesucristo he' kwan' la'. Lä'jë' juu' la' ma' na-hmäa' jää', lä'jiih' ma' ga-nøø' jmi-gyuu'. ²⁶Pero na' ma-lä-jnä' juu' la' ta-la' kyaah' he' ga-sii' lä'jöö' hi' ga-ngëe' juu' kih' Dio llo'joo', lä'koø' la' mada' kih' Dio hi' chaa' lä'jë' joh' jmi' cha'. Ga-mi-jnäay' juu' la' mah' lä'dsoo' dsë' lä'jöö' dsa' hi' lä'ja' lä'nuuyh' kiyh'.

²⁷Jaä' Dio ba' hi' kyuu~ cha-miih'. Wa' la' juuh' kiyh' lä'jë' joh' jmi' cha', ta-la' kih' Jesucristo. Wa' la' lä'ja'.

1 Corintios

He⁻ la⁻ to⁻nē⁻ je⁻ he⁻ ga⁻si⁻ Paa⁻ kih⁻
øøh⁻ jne⁻ hi⁻ chaa⁻ Corinto

1 Jnä⁻ Paa⁻ na⁻hñaan⁻ laan⁻
apó⁻stol kya⁻ Jesucristo lä⁻
hyoh⁻ dsē⁻ Dio. Ko⁻jøh⁻ kyaah⁻
Sóstene øøh⁻ jne⁻, ²siin⁻ kya⁻ hnäh⁻
hi⁻ laa⁻ gwah⁻ kih⁻ Dio jee⁻ jwi⁻
Corinto. Laah⁻ hnäh⁻ kya⁻ Dio
ta⁻ la⁻ kih⁻ Cristo Jesús, ma⁻ na⁻lee⁻
hnäh⁻ mah⁻ lee⁻ hnäh⁻ na⁻ jngēē⁻.
Hi⁻ juu⁻ la⁻ la⁻ kih⁻ lä⁻ jēē⁻ hi⁻ tääh⁻
ta⁻ la⁻ ta⁻ jnø⁻ ka⁻ läh⁻, lä⁻ jēē⁻ hi⁻
chu⁻ kih⁻ Dio ta⁻ la⁻ kih⁻ Jesucristo
Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻. Jēēh⁻, jaa⁻ ba⁻ laa⁻
Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻ kyaay⁻. ³Ngiin⁻ kih⁻
Dio hi⁻ laa⁻ Tää⁻ jnän⁻ hi⁻ ngiin⁻ kih⁻
Jesucristo Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻, wa⁻ kway⁻
he⁻ llu⁻ kya⁻ hnäh⁻, hi⁻ wa⁻ jmeey⁻
hii⁻ tii⁻ kya⁻ hnäh⁻.

Lä⁻ jē⁻ he⁻ llu⁻ he⁻ ga⁻hñah⁻
jne⁻ kih⁻ Cristo

⁴Lä⁻ jē⁻ jiih⁻ kwan⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻
Dio jnän⁻ kwaat⁻ kya⁻ hnäh⁻, jēēh⁻
cha⁻ miih⁻ he⁻ llu⁻ ga⁻kwēēh⁻ Dio
hnäh⁻ he⁻ la⁻ ga⁻ kway⁻ ba⁻ ta⁻ la⁻
kih⁻ Cristo Jesús. ⁵Kih⁻ he⁻ laah⁻
hnäh⁻ koo⁻ kyaah⁻ Cristo he⁻ ja⁻
cha⁻ cha⁻ miih⁻ he⁻ ga⁻hñah⁻ hnäh⁻
kih⁻ Dio. Ma⁻ tēē⁻ hnäh⁻ juu⁻ kiyh⁻
hi⁻ lä⁻ ja⁻ ma⁻ tēē⁻ hnäh⁻ cha⁻ miih⁻

hu⁻dsē⁻ llu⁻. ⁶Kih⁻ he⁻ ma⁻ jä⁻ koo⁻
hweh⁻ juu⁻ kih⁻ Cristo kyaah⁻ hnäh⁻,
⁷he⁻ ja⁻, mo⁻ so⁻ cha⁻ ga⁻ he⁻ ga⁻
hnøø⁻ hñah⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio jēēh⁻
ma⁻ hñah⁻ ba⁻ hnäh⁻ hi⁻ ma⁻ cha⁻
o⁻jøh⁻ dsē⁻ kya⁻ hnäh⁻ he⁻ tēēh⁻
hnäh⁻ ya⁻ jwi⁻ kiyh⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻
jee⁻ lä⁻ jnä⁻ Jesucristo Dsa⁻jøøh⁻
jnän⁻. ⁸Hi⁻ hñii⁻ bih⁻ jmeey⁻ go⁻ taah⁻
hnäh⁻ koo⁻ hweh⁻ lä⁻ jiih⁻ laa⁻
mah⁻ mo⁻ so⁻ cha⁻ ga⁻ he⁻ na⁻ bääh⁻
hnäh⁻ ni⁻ miih⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻ jee⁻
jä⁻ Jesucristo Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻.
⁹Ma⁻ ra⁻ he⁻ mi⁻ te⁻ ba⁻ Dio juu⁻ kih⁻.
Hi⁻ he⁻ ba⁻ hi⁻ ga⁻ tēēh⁻ hnäh⁻ mah⁻
jmeeh⁻ hnäh⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻ Jooy⁻
Jesucristo, Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻.

Ga⁻ laa⁻ ma⁻ kih⁻ kih⁻ øøyh⁻
jee⁻ jwi⁻ Corinto

¹⁰He⁻ ja⁻ chuun⁻ kyaah⁻ hnäh⁻
øøhn⁻, kyaah⁻ hih⁻ kih⁻ Jesucristo
Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻. Jmee⁻ bii⁻ hii⁻ koo⁻
ba⁻ juu⁻ kya⁻ hnäh⁻ lä⁻ jēē⁻ hnäh⁻
mah⁻ sa⁻ lee⁻ hnäh⁻ to⁻ nää⁻. Koo⁻
nēē⁻ ba⁻ go⁻ taah⁻ hnäh⁻. Wa⁻ la⁻ koo⁻
ba⁻ hu⁻dsē⁻ kih⁻ jee⁻ lä⁻ jēē⁻ hnäh⁻.
¹¹Øøhn⁻, ga⁻ nuun⁻ ha⁻ lä⁻ tääh⁻
hnäh⁻, ga⁻ jmeeh⁻ dsa⁻ kya⁻ Cloé

juu' he- cha- hnii- jee' kyah' hnäh'.
¹²Lä- la- ba' ngoo' juu' la-. Kō-llaä-
 hnäh' jwah' hnäh': "Jnä' jmeen-
 kō-jōh' kyaah' Paa'." Hī- jñah' jäh':
 "Jnä' kyaahn' Apolo." Hī- jñah' jäh':
 "Jnä' kyaahn' Pee'." Hī- jñah' jäh':
 "Jnä' laan' kyaah' Cristo." ¹³Ha-
 ba' lä- la' juu' ja-. ¿Che' laä' uu' uu-
 Cristo? ¿Che' jnä' ga-taan' dsöh'
 hma-cru' kwaat' kyah' hnäh'?
 ¿Che' ga-saa- hnäh' jmi- lä-hih-
 kin? ¹⁴Kwan' ti'hmaah' kih' Dio sa-
 ga-chaan' dsa- jmi- jee' kyah' hnäh'.
 Ma-la' Crispo kyaah' Gayo ba'
 ga-chaan' jmi-. ¹⁵He-ja- ni' jaa- dsa-
 sa' le' jäh' he- na-saah' hnäh' jmi-
 kyaah' hih' kin. ¹⁶Hi' ga-chaan'
 jmi- hī- chaa- kih' Estéfana ka-läh'.
 Pero sa' man' che' chaa- ga' jñah'
 hī- ga' ga-chaan' jmi-. ¹⁷Jëeh', sa-
 ga-chee' Cristo jnä' mah' chaan' dsa-
 jmi-. Ga-cheey' jnä' mah' kwan'
 juh-mëe' kiyh' ba'. Hi' sa' hlëehn'
 kyaah' juu' kaah', ha- ga- che- sa-
 hä' ta' he- ga-taa' Cristo dsöh'
 hma-cru'.

**Kyaah' Cristo ga-lä-jnä' he-
 kyuu~ Dio cha-miih-**

¹⁸Jëeh', kih' hī- dsa-kah- jwë',
 ngaah' ba' la' juu' he- ga-taay' dsöh'
 hma-cru'. Pero jnä' jne' hī- dsa-lää',
 juu' la- la' be' kih' Dio ba'. ¹⁹Lä-koo-
 na-sii- juu' kih' Dio:

Hëen' go-te' huü-dsë- kih' hī-
 kyuu~ cha-miih-.

Jñuuhn' lä-jë- he- ma-mi-tëe-
 dsa- hī- ngëe' cha-miih',
 ga-jäh' Dio.

²⁰¿Na- hī- kyuu~ cha-miih-?
 ¿Na- hī- ma-mi-tëe- cha-miih-?
 ¿Na- hī- lih' ti-choo' juu' jmi-gyuu-
 la-? ¿Che' sa' ga-jmee' Dio ga-jä'

ta- hwa' lä-jë- he- kyuu~ dsa-
 jmi-gyuu-? ²¹Cha-miih- huü-dsë-
 llu' cha- kih' Dio, he-ja- sa' ga-kway'
 jwë' ma-lä-kyuu- dsih' kyaah' he-
 kyuu~ dsa- cha-miih-. Ga-tih' dsëy'
 lääy' dsa- hī- jmee- dsöo' dsë' kiyh'
 ba', ta-lä- kih' he- kwa' dsa- juu'
 kiyh' ma-ke- jäh' dsa-, ngaah' juu'
 na-. ²²Dsa- judiu hnøø' jëey' koo- he-
 juh-gaa-. Hi' dsa- griego hnooyh-
 ha- lä- jee' lä-kyuu~ cha-ga-miih-
 ba'. ²³Pero jne', ga-nøø' ba' jne'
 kwa' jne' juu' he- ga-taa' Cristo
 dsöh' hma-cru'. Hi' juu' la- la'
 o-hih' kih' dsa- judiu, hi' kih' dsa-
 griego la' juu' ngaah' ba'. ²⁴Pero kih'
 hī- ga-tëeh' Dio, dsa- judiu lä-kye-
 griego, juu' kih' Cristo mi-jnäa- ha-
 lä-koo- be' sa' cha- kih' Dio, hi' ha-
 lä-koo- sa' kyuu~. ²⁵Ma-ke- jäh'
 dsa-, ngaah' la' juu' kih' Dio, pero
 kyeë' cha-ga-miih- he- kyuu~ Dio
 lä-koh' ga' he- kyuu~ dsa-. Hi-
 ma-ke- jäh' sa' bee' juu' kih' Dio,
 pero cha-ga-miih- bee' ba' lä-koh'
 ga' juu' kih' dsa-.

²⁶Jëe- da' hnäh' øøhn', ha- lä-
 ma' tääh' hnäh' lä- ma' ga-tëeh'
 Dio hnäh'. Sa' jwëe' hnäh' hī- ma'
 kyuu~ cha-miih- lä-koo- te' he-
 ma-mi-tëe- dsa- jmi-gyuu-. Sa-
 jwëe' hnäh' hī- ma' jmee' hih', hi-
 ni' sa' jwëe' hnäh' hī- ma' hii' juu'
 kih'. ²⁷Ga-lleeh- Dio hī- sa' kyuu~
 ni' miih- jmi-gyuu- la- mah' lley-
 o-hih' kih' hī- kyuu~ cha-miih',
 hi' ga-lleeyh- hī- sa' bee' jmi-gyuu-
 la- mah' lley- o-hih' kih' hī- bee'.
²⁸Lä-kye- hī- sa' lä-jëen', lä-kye- hī-
 sa' täahn' ta' jmi-gyuu- la-, ga-lleeh-
 Dio, hi' lä-jëe- hī- sa' laä' ni' miih-
 ga-lleeyh- mah' jmäy' ta' koo'
 lä-jëe- hī- laä' kaah'. ²⁹Lä-ja- ni-

jaā sa⁺ le⁺ jmää⁺ hñii⁺ jøøh⁺ cha⁺ne⁺
Dio. ³⁰Ta⁺la⁺ kih⁺ Dio ba⁺ ja⁺, he⁻
tääh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ Cristo Jesús. Hi⁻
kyaah⁺ Cristo ga⁺jmeey⁺ kyuu⁺h⁺ jne⁺
cha⁺miih⁺, he⁻ja⁺ lluu⁺ jne⁺, na⁻jngëe⁺
jne⁺, hi⁻ na⁻laa⁺ jne⁺ ta⁺la⁺ kih⁺ Cristo.
³¹He⁻ja⁺ lä⁺koo⁺ na⁻si⁺ juu⁺ kih⁺
Dio: “Hi⁻ hnøø⁺ jmää⁺ hñii⁺ jøøh⁺,
wa⁺ jmääy⁺ hñiiy⁺ jøøh⁺ kih⁺ he⁻ laay⁺
kyaā⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän.”

2 Lä⁺ ma⁺ ñeen⁺ na⁻jëen⁺ hnäh⁺
ga⁺kwan⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, pero
sa⁺ ga⁺hlëeh⁺n hnäh⁺ kyaah⁺ juu⁺
kaah⁺ ni⁺ sa⁺ ga⁺jmeen⁺ kyuu⁺hn⁺
cha⁺miih⁺. ²Ga⁺lla⁺ dsën⁺ he⁻ sa⁺
hlëeh⁺n kih⁺ wa⁺ he⁻ cha⁺ he⁻ juu⁺,
ma⁺la⁺ juu⁺ kih⁺ Jesucristo ba⁺
ga⁺kwan⁺, ha⁻ lä⁺ ga⁺taay⁺ dsoh⁺
hma⁻cru⁺. ³Sa⁺ ma⁺ cha⁺ be⁺ kin⁺
lä⁺ ma⁺ gyan⁺ jee⁺ tääh⁺ hnäh⁺.
Ga⁺lä⁺gohn⁺ lä⁺jiih⁺ ga⁺jlään⁺. ⁴Lä⁺
ma⁺ ga⁺kwan⁺ juu⁺ sa⁺ ga⁺hlëeh⁺n
hnäh⁺ lä⁺koo⁺ hlëeh⁺ jaā⁺ hi⁻ kyuu⁺h⁺
cha⁺miih⁺ mah⁺ ma⁺jmeen⁺ lä⁺ngëeh⁺
hnäh⁺. Ga⁺lä⁺jnä⁺ jëe⁺ go⁺te⁺ he⁻
ga⁺hlëeh⁺n kyaah⁺ be⁺ he⁻ ga⁺kwa⁺
Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio. ⁵Lä⁺jwë⁺ ja⁺, ja⁺
kyaah⁺ he⁻ kyuu⁺h⁺ dsa⁻ cha⁺miih⁺
ga⁺jmeeh⁺ hnäh⁺ dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺.
Kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Dio ba⁺ ja⁺, he⁻
ga⁺lä⁺dsoo⁺ hoh⁺ hnäh⁺.

Lä⁺la⁻ ba⁺ la⁺ huu⁻dsë⁻ llu⁺ kih⁺ Dio

⁶Dsoo⁺ ba⁺ hlëeh⁺ jne⁺ kyaah⁺
huu⁻dsë⁻ llu⁺ jee⁺ kih⁺ dsa⁻ ma⁻kaah⁺
kyaah⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. Pero ja⁺ kyaah⁺
huu⁻dsë⁻ he⁻ cha⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁺,
ni⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ hih⁺ hi⁻ tääh⁺ na⁺
hi⁻ lle⁺ kih⁺ hee⁺ go⁺te⁺. ⁷Hlëeh⁺ jne⁺
lä⁺koo⁺ la⁺ huu⁻dsë⁻ kih⁺ Dio he⁻ ma⁺
na⁻hmää⁺ jää⁺. Ma⁻ñe⁻ ba⁺ Dio, jää⁺
ja⁺ ga⁺ nøø⁺ jmi⁻gyuu⁺ ha⁻ lä⁺ jwë⁺
tëey⁺ jne⁺ ya⁺jwii⁺ kiyh⁺. ⁸Ni⁺ jaa⁻

dsa⁻ta⁺ hi⁻ chaa⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁺, sa⁺
ga⁺lä⁺ñe⁺ ha⁻ lä⁺ la⁺ huu⁻dsë⁻ kih⁺
Dio. Wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺ ga⁺lä⁺ñey⁺, sa⁺
ma⁺ tääy⁺ dsoh⁺ hma⁻cru⁺ Dsa⁻ta⁺
hi⁻ jøøh⁺ ga⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺jëe⁺. ⁹Pero
lä⁺la⁻ ba⁺ na⁻si⁺ juu⁺ kih⁺ Dio:

He⁻ sa⁺ ma⁻jëe⁺ dsa⁻, he⁻ sa⁺
ma⁻nuuy⁺, he⁻ sa⁺ ma⁻jmee⁺
dsa⁻ huu⁻dsë⁻ kih⁺,

he⁻ ja⁻ ba⁺ ma⁻mi⁻llu⁺ Dio kih⁺
lä⁺jëe⁺ hi⁻ hnää⁺ Dsa⁻jøøh⁺
jnän.

¹⁰Jnä⁺ jne⁺ ba⁺ ga⁺mi⁻jnää⁻ Dio ha⁻
lä⁺ la⁺ huu⁻dsë⁻ kiyh⁺ ta⁺la⁺ kyaah⁺
Jmi⁻lle⁺ kiyh⁺. Jëeh⁺ Jmi⁻lle⁺ kyuu⁺h⁺
ba⁺ ga⁺lä⁺jë⁺. Lä⁺kye⁺ huu⁻dsë⁻
kih⁺ Dio he⁻ sa⁺ lä⁺këh⁺ jne⁺ jmi⁻
lä⁺kyuu⁺h⁺ jne⁺, hi⁻ he⁻ ba⁺ kyuu⁺h⁺.

¹¹Sa⁺ chaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ñe⁻ ha⁻ lä⁺ la⁺
kih⁺ jñah⁺ dsa⁻. Ma⁺la⁺ jmi⁻lle⁺ kiyh⁺
ba⁺ ñe⁻. Ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ la⁺ kih⁺ Dio
ka⁻läh⁺. Sa⁺ chaa⁻ hi⁻ ñe⁻ ha⁻ lä⁺
laay⁺. Ma⁺la⁺ Jmi⁻lle⁺ kiyh⁺ hñiiy⁺
ba⁺ ñe⁻. ¹²Jne⁺ hi⁻ ma⁻heeh⁺ juu⁺
kih⁺ Dio, sa⁺ ga⁺hñah⁺ jne⁺ jmi⁻lle⁺
he⁻ cha⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁺. Ga⁺hñah⁺
jne⁺ Jmi⁻lle⁺ he⁻ ga⁺chee⁺ Dio
mah⁺ lä⁺ñe⁺ jne⁺ ha⁻ lä⁺koo⁺ te⁺ he⁻
ga⁺kwëeh⁺ Dio jne⁺. ¹³Kih⁺ he⁻ na⁻ ba⁺
hlëeh⁺ jne⁺. Pero ja⁺ kyaah⁺ juu⁺ he⁻
ma⁻mi⁻tëe⁺ jne⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ kyuu⁺h⁺
cha⁺miih⁺. He⁻ ma⁻mi⁻tëe⁺ jne⁺ kih⁺
Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio ba⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺
hlëeh⁺n. He⁻ja⁻ kwa⁻ jnääh⁺ juu⁺ he⁻
gwa⁺ kiyh⁺ mah⁺ngëen⁺ kih⁺ jñah⁺ hi⁻
ma⁻kye⁻ Jmi⁻lle⁺ lä⁺na⁻.

¹⁴Jaā⁻ dsa⁻ ta⁺jmah⁺ hi⁻ sa⁺ ga⁺
ma⁻heeh⁺ kih⁺ Dio, sa⁺ heeyh⁺ he⁻
gwa⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio. Juu⁺
ngaah⁺ ba⁺ la⁺ he⁻ ja⁻ kiyh⁺, hi⁻ ni⁺
sa⁺ lä⁺këyh⁺ jmi⁻lä⁺ngëey⁺, jëeh⁺
kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺
ba⁺ lä⁺ngëe⁺ jne⁺. ¹⁵Pero ta⁺ jyoh⁺

ko⁻taa⁻, hi⁻ ma⁻hyoh⁻ Jmi⁻lle⁻
Na⁻jngii⁻, lä⁻këyh⁻ jmi⁻ kay⁻ kwaat⁻
kih⁻ lä⁻jë⁻. Pero kiyh⁻ sa⁻ chaa⁻ hi⁻
ka⁻ kwaat⁻. ¹⁶Lä⁻ko⁻ na⁻sii⁻ juu⁻ kih⁻
Dio: “¿Hi⁻ ba⁻ kyuu⁻ he⁻ hu⁻dsë⁻
he⁻ jmee⁻ Dio? ¿Hi⁻ ba⁻ lih⁻ kwëy⁻
nuu⁻h?” Pero jnän⁻, ma⁻cha⁻
hu⁻dsë⁻ lä⁻ko⁻ la⁻ hu⁻dsë⁻ kih⁻
Cristo.

Ko⁻jøh⁻ ba⁻ wa⁻ jmeen⁻
ta⁻ la⁻ lä⁻jë⁻ jne⁻

3 Lä⁻ja⁻ øøhn⁻, sa⁻ ga⁻la⁻ ma⁻
hlëëhn⁻ hnäh⁻ lä⁻koh⁻ dsa⁻
ma⁻kaah⁻ hi⁻ ga⁻nää⁻ lä⁻hnø⁻
Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻. Ga⁻hlëëhn⁻
hnäh⁻ lä⁻ko⁻ lle⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻
ga⁻nää⁻ lä⁻koh⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻
kih⁻. Ga⁻hlëëhn⁻ hnäh⁻ lä⁻ko⁻ jaa⁻
chih⁻pih⁻ hi⁻ na⁻ ga⁻ ma⁻løø⁻ jwë⁻ kih⁻
Cristo. ²Ga⁻heehn⁻ hnäh⁻ lä⁻ko⁻
wa⁻juh⁻, kih⁻ he⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻lä⁻ngëë⁻
hnäh⁻ lä⁻ko⁻ ngëë⁻ dsa⁻ ma⁻kaah⁻.
Hi⁻ lä⁻ ma⁻tääh⁻ hnäh⁻ ja⁻ lä⁻jiih⁻
na⁻. ³Hi⁻ lä⁻ ma⁻ngoo⁻ ja⁻ ba⁻ ga⁻nää⁻
hnäh⁻ lä⁻ko⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻
hnäh⁻. Chaa⁻ ko⁻llaa⁻ hnäh⁻ hi⁻ llih⁻,
hi⁻ cha⁻ hni⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻, hi⁻
ti⁻chooh⁻ hnäh⁻ juu⁻. ¿Che⁻ sa⁻ ñeh⁻
hnäh⁻, jmi⁻ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ba⁻ na⁻
he⁻ jøø⁻ he⁻ ga⁻nääh⁻ hnäh⁻ lä⁻ko⁻
dsa⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻? ⁴Lä⁻ ma⁻
ga⁻jäh⁻ hnäh⁻: “Jnä⁻ jmeen⁻ ko⁻jøh⁻
kyaah⁻ Paa⁻”, mah⁻ hi⁻ jñah⁻ ga⁻jäh⁻:
“Jnä⁻ jmeen⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻ Apolo”,
¿che⁻ sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻, he⁻ ga⁻nää⁻
hnäh⁻ lä⁻ko⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻
hnäh⁻ ba⁻ ja⁻?

⁵¿Hee⁻ ba⁻ laa⁻ jnä⁻ ja⁻? ¿Hee⁻ ba⁻
laa⁻ Apolo? Sa⁻ cha⁻ he⁻ laa⁻ jnääh⁻
ni⁻ miih⁻. He⁻ jmee⁻ jnääh⁻ ta⁻he⁻ kih⁻
Dio ba⁻ ja⁻. Hi⁻ ta⁻la⁻ kya⁻ jnääh⁻
ga⁻heeh⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio. Lä⁻jaa⁻

lä⁻jaa⁻ jnääh⁻ ga⁻jmee⁻ jnääh⁻ ta⁻
he⁻ ga⁻hñah⁻ jnääh⁻ kiyh⁻. ⁶Jnä⁻
ga⁻jngëen⁻ mi⁻ju⁻, Apolo ga⁻huu⁻
jmi⁻, pero Dio ba⁻ hi⁻ ga⁻mi⁻kwa⁻
ta⁻ he⁻ ga⁻jmee⁻ jnääh⁻. ⁷Sa⁻ cha⁻
he⁻ laa⁻ ni⁻ miih⁻ hi⁻ jngëe⁻ hi⁻ hi⁻
huu⁻ jmi⁻ he⁻ na⁻jnä⁻. Dio ba⁻ hi⁻
jøøh⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ hi⁻ jmee⁻ dsa⁻kwa⁻
ta⁻ kih⁻. ⁸Kwee⁻ ba⁻ laa⁻ hi⁻ jngëe⁻
kyaah⁻ hi⁻ huu⁻ jmi⁻. Hi⁻ Dio
ba⁻ mi⁻hmaah⁻ kih⁻ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻
lä⁻ko⁻ te⁻ ta⁻ he⁻ jmeey⁻. ⁹Jmee⁻
jnääh⁻ ko⁻jøh⁻ ta⁻ kih⁻ Dio. Hi⁻ hnäh⁻
laah⁻ hnäh⁻ lä⁻ko⁻ hwa⁻ jee⁻ jmee⁻
jnääh⁻ ta⁻ kih⁻ Dio, hi⁻ laah⁻ hnäh⁻
lä⁻ko⁻ hne⁻ juuh⁻ kiyh⁻.

¹⁰Kyaah⁻ ta⁻ he⁻ hä⁻ goon⁻ he⁻ la⁻
ga⁻hyohn⁻ kih⁻ Dio, ga⁻jmeen⁻ lä⁻ko⁻
jmeey⁻ tē⁻hyah⁻ hi⁻ ma⁻tē⁻llu⁻,
ga⁻jmeen⁻ ma⁻ti⁻ na⁻hyah⁻ kih⁻ hne⁻
ja⁻. Hi⁻ jñah⁻ ba⁻ hi⁻ choo⁻ na⁻hyah⁻.
Pero lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ jmee⁻ bii⁻ jëey⁻
kwee⁻ ha⁻ lä⁻ chooyh⁻ na⁻hyah⁻
ja⁻. ¹¹Sa⁻ chaa⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ na⁻ngë⁻
jwë⁻ jmee⁻ jyoh⁻ ma⁻ti⁻ na⁻hyah⁻,
lä⁻koh⁻ he⁻ ma⁻na⁻la⁻. Jesucristo
ba⁻ laa⁻ ma⁻ti⁻ na⁻hyah⁻ ja⁻. ¹²Wa⁻ra⁻
ga⁻choo⁻ dsa⁻ na⁻hyah⁻ ja⁻, ko⁻llaa⁻
koooh⁻ ku⁻nøø⁻, ku⁻ tøø⁻, ku⁻ he⁻
hmooh⁻, jwi⁻ hma⁻, wa⁻ñii⁻, moo⁻
kii⁻. ¹³Hi⁻ lä⁻jnä⁻ ha⁻ lä⁻ ma⁻jmeey⁻
lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻. Jëeh⁻ lloo⁻ ko⁻ jmi⁻
lä⁻jnä⁻ kyaah⁻ wa⁻je⁻, ha⁻ lä⁻ la⁻ ta⁻
he⁻ ma⁻jmeey⁻. Wa⁻je⁻ ja⁻ mi⁻jnä⁻
che⁻ llu⁻ ta⁻ kiyh⁻. ¹⁴Cher⁻mah⁻ ga⁻jä⁻
ko⁻ hweh⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻chooy⁻ nē⁻
ma⁻ti⁻ na⁻hyah⁻ ja⁻, hyoyh⁻ jñeey⁻.
¹⁵Hi⁻ cher⁻mah⁻ ga⁻koo⁻ ta⁻ he⁻
ga⁻jmeey⁻ ja⁻, ma⁻heey⁻ ba⁻ ta⁻ ja⁻.
Pero lä⁻äy⁻ ba⁻, le⁻ kiyh⁻ lä⁻ko⁻ he⁻
ga⁻laay⁻ he⁻ ma⁻kaay⁻.

¹⁶¿Che⁻ sa⁻ ñeh⁻ hnäh⁻ laah⁻ hnäh⁻
gwah⁻ kih⁻ Dio hi⁻ ja⁻ ba⁻ Jmi⁻lle⁻

kih¹ Dio hää' neh' tuh'hoh' hnäh'?
 17 Cher'mah' chaa' hi' ga'hee' gwah'
 kih¹ Dio, lä'ja' hee' Dio hi' he'
 ka'läh'. Jëeh' na'ngii' gwah' kih'
 Dio hi' he' ba' hnäh', laah' hnäh'
 gwah' kiyh'.

18 Ta' mi'gaa' hnäh' hñaah'.
 Cher'mah' laah' hnäh' kyuu'~
 hnäh' cha'miih' lä'koo' kyuu'~
 dsa' jmi'gyuu', jmää' hnäh' hñaah'
 lä'koo' jaa' hi' too' ba' mah' lä'ja'
 ba' lä'kyuu'~ hnäh' cha'gamiih'.
 19 Jëeh', lä'jē' he' kyuu'~ dsa'
 jmi'gyuu', kih¹ Dio sa' jmää' he' ja'
 ni' miih'. Lä'la' na'sii' juu' kih¹ Dio:
 "Dio ba' lla'dsëe' kih¹ hi' kyuu'~
 cha'miih', ja'ba' kyaah' he' kyuu'~
 ja' jmeē' täyh'." 20 Hi' lä'ja' na'sii'
 ka'läh': "Nē' ba' Dio sa' jmää' ni'
 miih' lä'jē' huu'dsē' kih¹ hi' laa'
 kyuu'~ cha'miih'." 21 Heh' lä'ja',
 ni' jaa' sa' wa' jmää' hñii' jøøh'
 kih¹ he' jmeey' ko'jøøh' kyaah' jaa'
 dsa'kyaayh'. Jëeh' koo' ba' laay' jee'
 lä'jēē'. 22 Lä'ja' Paa', kyaah' Apolo,
 kyaah' Pee', kyaah' kih¹ jmi'gyuu'
 la', lä'ja' he' chaa' jne', he' juu' jne',
 hi' kih¹ lä'jē' he' cha' na' kyaah'
 he' na' ga' jä', ga'lä'jē' ba' la'
 jnän'. 23 Lä'ja' ka'läh' laa' jne' kyaa'
 Cristo, hi' Cristo laa' kyaa' Dio.

Lä'la' la' ta' kih' apóstol

4 Lä'ja', wa' jmeē' dsa' kwaan'
 laa' jnääh' hi' jmeē' ta'he' kih'
 Cristo ba', na'hña' jnääh' mah'
 mi'jnää' jnääh' juu' kih¹ Dio he' ma'
 na'hmaa' jää'. 2 Hi' kih¹ hi' hä' goo'
 koo' ta', jmeē' bii' mi'tey' kyaah' ta'
 he' hä' gooy'. 3 Sa' cha' he' jmeē'
 cher'mah' hnäh' o cher'mah' jñah'
 ka' kwaan' ha' lä' ngoon' kyaah' ta'
 kin'. Ni' jnä', sa' kye' kwaan' ki'

hñiin'. 4 Ma'ke' sa' hñii' huu'dsē'
 llu' kin', pero ja' kyaah' he' na'
 hnøø' jäh' ma'jän' llu'. Dio ba' hi'
 ngiih' kwaan' kin'. 5 Lä'ja', ta' ka'
 hnäh' kwaan' kih¹ ni' jaa', ta'ko'jiih'
 sa' ga' ma'jah' Dsa'jøøh' jnän'. Hi'
 he' ba' mi'jnää' lä'jē' he' hñiih'
 he' ma'jmeē' jne' jee' na'hmaa', hi'
 mi'jnääy' ha' lä' la' neh' tuh'dsē'
 jne'. Ma'ja' ba' hlëeh' Dio llu' kih'
 lä'jaa' lä'jaa' hi' hwëē' llu'.

6 He' llu' kyah' hnäh' ba' na' øøhn',
 he'ja' ma'jwëēhn' hnäh' ha' lä' la'
 kin' kyaah' Apolo he' sa' hnoon'
 jmää' dsa' jnääh' kaah'. Mah' lä'ja'
 lä'ngëeh' hnäh' lä'koo' hnøø' jäh'
 juu' la': "Ta' wa' ngëen' jwē' kih'
 lä'koo' te' he' na'sii'." Lä'ja' ta'
 jmää' hnäh' jøøh' ni' jaa' mah'
 jñah' jmääh' hnäh' ta' koo'. 7 ¿Hi'
 ba' na' hi' ga'jmää' hne' jøøh'?
 ¿Hee' ba' cha' kyah' he' sa' ga'kwa'
 Dio? Hi' cher'mah' ma'hñah' ba'
 hne' kih¹ Dio, ¿he'la' jmääh' hñaah'
 jøøh'? Lä'koo' he' sa' cha' he'
 ma'hñah' ba' jmeeh'.

8 Ma'cha' ba' lä'jē' he' ma'
 hnooh' hnäh', ma'cha' ba' kuu'
 kyah' hnäh'. Ma'gaa' hoh' jnääh'.
 Jmääh' hnäh' hñaah' lä'koh'
 dsa'ta'. Llu' wa'ra' jäh' kih¹ ma'ra'
 ju'dsoo' ma'laah' hnäh' dsa'ta' mah'
 jmeē' jnääh' hih' ko'jøøh' kyaah'
 hnäh'. 9 Go' laan', ga'llaa' Dio
 jnääh' hi' laa' apóstole ta' hwa'
 go'te, lä'koo' he' ga'jmeey' hih'
 juu' jnääh'. Lä'jē' he' ga'ngëē'
 jnääh' ga'jmeē' ga'lä'dsaa' dsē'
 dsa' kya' jnääh', lä'kye' ángele,
 hi' lä'jēē' dsa' jmi'gyuu' ka'läh'.
 10 He' hnää' jnääh' Cristo, he'ja' laa'
 jnääh' lä'koo' dsa' too' ba', pero
 kyah' hnäh' cha' cha'miih' huu'dsē'

llu' ta' la' kih' Cristo. Sa' cha' be' kya' jnaäh', pero kya' hnäh' cha' cha' miih'. Hnaä' dsa' hnäh' pero jnaäh' sa' taayh' ta'. ¹¹ Lā' jiih' na', kya' jnaäh', na' ki' dsē' jnaäh', sa' cha' hmiih' he' kyeh' jnaäh', kwa' dsa' jwēte kya' jnaäh', sa' cha' jee' dsa' tooh' jnaäh'. ¹² Lā' jiih' ga' hwa' jnaäh' ga' jme' jnaäh' ta' mah' cha' he' jme' bii' kya' jnaäh'. Pero dso' jwi' ba' kwēh' dsa' jnaäh', hi' jnaäh' ngi' jnaäh' he' llu' kih' hi' jwā' dso' jwi'. Jēh' jnaäh' wi', pero kwēh' ba' dsē' jnaäh'. ¹³ Hlēh' dsa' wi' kya' jnaäh', hi' ngi' jnaäh' llu' kiyh' kih' Dio. Lā' jiih' na', sa' hii' lā' jma' jnaäh' go' te' jmi' gyū' la', lā' jnaäh' lā' koo' wa' hlō' he' be' dsa'.

¹⁴ Sa' ma' siin' he' la' mah' jäh' hnäh' kya' o' hih'. He' jūhn' miih' kya' hnäh' ba' la', kih' he' la' hnäh' lā' koo' gyū' kya' hi' hnaan'. ¹⁵ Ma' ke' cha' gya' mil dsa' hi' hlēh' hnäh' juu' kih' Cristo, pero jaa' ba' hi' ga' hlēh' hnäh' lā' ma' to' nē' he' ja' laan' lā' koo' tää' kya' hnäh'. Jēh' jna' ba' ga' jmeen' ga' lā' cha' hnäh' kya' ju' hmē' kih' Cristo Jesús. ¹⁶ He' ja', chuun' kya' hnäh', jme' hnäh' lā' koo' jme' jna'. ¹⁷ He' ja' ba' na', ma' cheen' Timotä' dsa' jēh' hnäh'. Peer' hnaa' jnih'. Laay' lā' koo' gyū' kya', mi' tey' kih' Dsa' jōh' jnän'. Hi' na' jme' lā' dsooh' hoh' hnäh' lā' koo' mi' ten' kih' Cristo. Jēh' jme' ba' jna' lā' koo' ma' hlēh' dsa' lā' kaa' gwah', wa' ha' cha' ha' jee' täy'h'.

¹⁸ Ko' lla' hnäh' ma' jma' hnäh' hnaah' kaa'. La' hnäh', jih' koh' sa' loon' na' jēh' hnäh'. ¹⁹ Pero

chah' ba' niin' na' jēh' hnäh' cher' mah' lā' ja' hnō' Dio. Ma' ja' jēh' che' cha' be' kih' hi' jma' hñii' kaa', o che' ko' ja' hlēh' bih'. ²⁰ Jēh', he' tōh' jne' kya' Dio, tōh' jne' kya' be' kiyh', sa' lā' kya' juu' he' koo' hlēh' jne'. ²¹ ¿Ha' ba' lā' hnooh' hnäh'? ¿Che' na' jēh' hnäh' kyen' koo' si' hma', o che' jmeen' hnaan' hnäh' kih' he' hwaan'?

Jaa' dsa' nuuh' ga' kaa' mē' jna'

5 Hii' juu' cha' koo' he' hliih' jwēte jee' kya' hnäh' he' sa' jme' dsa' hi' sa' ma' heeh' kih' Dio. Jäyh', cha' jaa' jee' kya' hnäh' hi' kya' cho' hmay' (he' hnō' jäh': mē' jmiy'). ² Ha' ba' lā' ja' he' jma' hnäh' hnaah' kaa'. Llu' ga' wa' ra' jäh' kih' ki' hoo' hnäh' mah' llee' hnäh' hi' jme' dso' kye' lā' na', jee' kya' hnäh'. ³ Ma' ke' sa' gyan' kya' hnäh', pero ma' ra' he' hää' ba' jna' jee' kya' hnäh' kya' jmi' lle' kin'. Ma' ba' jna', ha' lā' jmeen' kih' hi' ga' jme' dso' kye' na', lā' koo' he' gyan' ko' jōh' kya' hnäh' ba' ma' la'. ⁴ Ja' go' ta' hnäh' ko' jōh' kwaat' kih' Jesucristo Dsa' jōh' jnän', hi' jme' hnäh' kwaat' he' hä' jmi' lle' kin' ko' jōh' kya' hnäh'. Ma' ja' kya' be' kih' Jesucristo Dsa' jōh' jnän', ⁵ ngēh' hnäh' dsa' na' ja' goo' Tana' mah' wa' juu' jmi' ngo' kiyh'. Mah' lā' ja' lā' jmi' lle' kiyh' wa' ra' ga' tē' jee' jäh' Dsa' jōh' jnän'.

⁶ Sa' llu' he' jma' hnäh' hnaah' kaa'. ¿Che' sa' neh' hnäh', miih' ba' levadura lē' kaa' dsa' lā' kaa' koo' nää' tū' ka'? ⁷ Jnuh' hnäh' levadura ma' gyūh' na' mah' llee' hnäh' koo'

nää' tu'ka' hmëe' ba' he' sa' kyaah' levadura, lä'llu' he' ma' na' jngëeh' hnäh' na'. Jëeh', he' llu' jnän' he' ga' jngëeh' dsa' Cristo hi' laa' borrego mäh' jnän'. ⁸La' lä'koo' he' tøøh' jne' jmi' he' kyeh'n' borrego mäh' jee' sa' le' kih'n' levadura. He' ja' wa' jnuuhn' kih' he' hliih'. Mo' so' wa' jmee' ga' jne' he' ngii' jmi' ngo' jnän'. He' na' la' lä'koh' levadura ma' gyuh'. Wa' kyen' koo' nëe' ba' hu'dsë' lä' hnøø' kih' ju'dsoo'. He' na' la' lä'koo' he' kih'n' he' niih' he' sa' kyaah' levadura.

⁹Lä' ma' ga'siin' kyah' hnäh' jää', ga' jwëeh'n' hnäh', mo'to' jmee' hnäh' ko'joh' kyaah' hi' ga'nää' kyaah' wa' hi' cha' hi'. ¹⁰Sa' jwahn' kih' dsa' hi' sa' ma'heeh' juu' kih' Dio, hi' kaah' wa' hi' cha' hi', hi' hnøø' lih' cha'miih' kuu', hiiy' kih' dsa', jmäy' jøøh' dio hi' na' laa' kaah' dsa'. Cher'mah' tøøh' ba' jne' jmi'gyu' la', ma'ra' he' tøøh' ba' jne' jee' kih' dsa' hi' jmee' lä'na'. ¹¹Lä'la' ba' ga'siin' kyah' hnäh'. Mo'to' jmee' hnäh' ko'joh' kyaah' ni' jaa' hi' jäh' laay' øøh' jne' cher'mah' kaayh' wa' hi' cha' hi', hi' cher'mah' hnøøy' liyh' cha'miih' kuu', jmäy' jøøh' hi' na' laa' kaah' dsa', hlëeyh' wi' kih' dsa', laay' lla'hiih', hiiy' kih' dsa'. Ni' ta' kuh' hnäh' ko'joh' kyaayh'. ¹²Sa' ga'tëen' llan' ta' kih' hi' sa' ma'heeh' juu' kih' Dio. Pero kih' hi' jmee' ko'joh' kyaah' jne', ðhe'la' sa' lla' jne' ta' kiyh'? ¹³He'ja' lleë' hnäh' hi' hlëëh' he' jee' kyah' hnäh'. Pero Dio ba' lla' ta' kih' hi' sa' ma'heeh' juu' kiyh'.

Ma' hnaah' øøyh' dsa'ta' cha'në' hi' sa' ma'heeh' juu' kih' Dio

6 Cher'mah' chaa' jaa' hi' cha' hnii' kih' kyaah' øøh', ðche'

sa' lä'hiiyh' dsooy' në'ta' cha'në' jaa' hi' sa' ma'heeh' juu' kih' Dio, lla' he' ma' dsooy' cha'në' hi' laa' kyaah' Dio? ²ðChe' sa' ñeh' hnäh' lloo' koo' jmi' hi' na' jngëe' ba' llay' ta' kih' dsa' jmi'gyu'? He'ja' cher'mah' hñah' hnäh' jwë' llah' hnäh' ta' kih' dsa' jmi'gyu', he'la' sa' le' llah' hnäh' ta' kih' koo' mi'juu' he' sa' la' juu'h'? ³ðChe' sa' ñeh' hnäh' lla' jne' ta' kih' ángele ka'läh'? ðHa' lä'ja' sa' le' lla' jne' ta' kih' hi' chaa' jmi'gyu' la'? ⁴He'ja' ga' ma'cha' koo' hnii' jee' kyah' hnäh' jmi'gyu' la', ðhe'la' go'tøøh' hnäh' goo' hi' sa' ma'heeh' juu' kih' Dio? ⁵Hlëëh'n' lä'na' mah' jä' o'hiih' kyah' hnäh'. ðHa' lä' la' kyah' hnäh'? ðChe' sa' chaa' ni' jaa' øøh' hnäh' hi' cha' hu'dsë' llu' kih' mah' mi'eey' juu' kyah' hnäh'? ⁶Lla' he' ma' jmeeh' hnäh' lä'ja', te'jëeh' hnäh' kyaah' øøh' hnäh' mah' ga'nääh' hnäh' cha'në' hi' sa' ma'heeh' juu' kih' Dio mah' llay' ta' kyah' hnäh'.

⁷Kih' he' te'jëeh' hnäh', ma'hlääh' hnäh' kyaah' dsa' kyaah' hnäh'. ðHe'la' sa' kwëeh' hoh' hnäh' cher'mah' lla'dsëy' hnäh'? ðHe'la' sa' kwëeh' hoh' hnäh' cher'mah' jmeeyh' hnäh'? ⁸Lla' he' ma' kwëeh' hoh' hnäh', lla'dsëeh' hnäh' kih' dsa', mah' jmeeh' hi' laa' ja'ba' øøhn'.

⁹ðChe' sa' ñeh' hnäh', lä'jëe' hi' hñaa' dsë', sa' heyh' ya'jwii' kih' Dio? Ta' mi'gaa' hnäh' hñaa'h'. Hi' sa' na'jee' goo' kaayh' wa' hi' cha' hi', kyaah' hi' jmää' jøøh' dio hi' na' laa' kaah' dsa', kyaah' hi' na'jee' goo' kaayh' hi' laa' kyaah' jñah', kyaah' dsa'ñuuh' hi' jmee'

lä⁺ jmee⁺ dsa⁻më⁺, kyaah⁺ dsa⁻nūuh⁻
 hī⁻ kaah[~] he⁺ ba⁺ dsa⁻nūuh⁻
 dsa⁻kyaayh⁺, hī⁻ he⁺ sa⁺ heh⁺ ya⁺ jwii⁺
 kih⁺ Dio. ¹⁰Lä⁺ ja⁻ hī⁻ hii[~] kih⁺ dsa⁺,
 hī⁻ hee⁺ dsë⁺ kuu⁺, lla⁺ hiih⁻, hī⁻ jwä⁻
 dso⁺ jwii⁺ kih⁺ dsa⁻kyaah⁺, hī⁻ ga⁺ nää⁺
 mi⁺ gaa⁺ dsa⁺, sa⁺ heyh⁺ ya⁺ jwii⁺
 kih⁺ Dio. ¹¹He⁻ ja⁻ ma⁺ laa⁺ ko⁻ llaa⁺
 hnäh⁺. Pero na⁺ ma⁻ na⁻ che⁺ dso⁺ kye⁻
 kyah⁺ hnäh⁺, ma⁻ na⁻ jngëeh⁺ hnäh⁺,
 hi⁺ lluu⁺ hnäh⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺ Jesucristo
 Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺, hi⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺
 Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio jnän⁺.

**Hnøø⁺ dsa⁺tooh⁺ jne⁺
 jmeen⁺ lä⁺ hnøø⁺ Dio**

¹²Ga⁺ lä⁺ jë⁺ ba⁺ na⁻ ngën⁺ jwë⁺
 jmeen⁺, pero ja⁺ lä⁺ jë⁺ jmää⁺ ta⁺.
 Ga⁺ lä⁺ jë⁺ ba⁺ na⁻ ngën⁺ jwë⁺ jmeen⁺,
 pero sa⁺ jmeen⁺ mah⁺ sa⁺ lla⁻ dsë⁺
 kin⁺ ni⁺ miih⁻. ¹³Lä⁺ jë⁺ ma⁺, la⁺ kih⁺
 tuh⁻ jne⁺, lä⁺ ja⁻ tuh⁻ jne⁺, la⁺ kih⁺ ma⁺.
 Pero kwee⁻ ba⁺ hee⁺ Dio lä⁺ tō⁺. Sa⁺
 ga⁺ jmää⁺ Dio jne⁺ mah⁺ kaah⁺ jne⁺
 wa⁺ hī⁻ cha⁻ hī⁻. Ga⁺ jmeey⁺ jmi⁻ngo⁺
 he⁻ kye⁺ jne⁺ mah⁺ jmee⁺ ta⁺ he⁺ kiyh⁺.
 Hi⁺ lä⁺ ja⁻ ka⁻ läh⁺, he⁻ llu⁺ jnän⁺ ba⁺
 chaa⁻ Dio. ¹⁴Hi⁺ lloo⁻ koo⁻ jmi⁺,
 Dio hī⁻ ga⁺ mi⁺ jiih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺,
 he⁺ ba⁺ hī⁻ he⁺ mi⁺ jiih⁺ jne⁺ ka⁻ läh⁺
 kyaah⁺ be⁺ kiyh⁺.

¹⁵¿Che⁺ sa⁺ ñeh⁺ hnäh⁺ jmi⁻ngo⁺
 he⁻ kye⁺ jne⁺ la⁻ ma⁻ la⁺ koo⁻ ba⁺
 kyaah⁺ Cristo? ¿Che⁺ jñuuh⁺ jaa⁻
 hī⁻ ma⁻ laa⁺ koo⁻ kyaah⁺ Cristo mah⁺
 kwëeh⁺ jaa⁻ dsa⁻ më⁺ hī⁻ hnëë⁻
 hñii⁺ kyaah⁺ wa⁺ hī⁻ cha⁻ hī⁻? Ni⁺
 miih⁻ sa⁺ sooh⁻ lä⁺ ja⁻. ¹⁶¿O che⁺ sa⁺
 ñeh⁺ hnäh⁺ jaa⁻ hī⁻ kyaah⁺ dsa⁻ më⁺
 hī⁻ ngë⁺ kyaah⁺ wa⁺ hī⁻ cha⁻ hī⁻,
 ma⁻ laay⁺ koo⁻ jmi⁻ngo⁺ kyaayh⁺?
 Jëeh⁺, lä⁺ koo⁻ na⁻ sii⁺ juu⁺ kih⁺ Dio:
 “Lä⁺ uu⁺ leë⁺ jaa⁻ ba⁺”. ¹⁷Pero hī⁻

jmee⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺,
 kyey⁻ koo⁻ ba⁺ jmi⁻lle⁺ kyaayh⁺.

¹⁸Hää⁻ hnäh⁺ hñaa⁺ cha⁻ miih⁻,
 ta⁺ kaah⁺ wa⁺ hī⁻ cha⁻ hī⁻. Jëeh⁺
 wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻ ga⁺ jyoh⁺ dso⁺ kye⁻
 he⁻ jmee⁺ dsa⁻, sa⁺ hnoo⁻ dsoo⁺ kih⁺
 jmi⁻ngo⁺ kiyh⁺. Pero hī⁻ kaah[~] wa⁺
 hī⁻ cha⁻ hī⁻, he⁻ jmeeyh⁺ hñiiy⁺
 ba⁺ ja⁻. ¹⁹¿O che⁺ sa⁺ ñeh⁺ hnäh⁺,
 heh⁺ jmi⁻ngo⁺ jnän⁺ la⁺ gwah⁺ kih⁺
 Jmi⁻lle⁺ Na⁻ jngii⁺? Hī⁻ he⁺ hää⁻ neh⁺
 tuh⁻ dsë⁺ jne⁺ hī⁻ ga⁺ kwëeh⁺ Dio jne⁺.
 Hi⁺ sa⁺ laa⁺ jne⁺ dsa⁻ juu⁺ jmi⁻ngo⁺
 jnän⁺, Dio ba⁺ he⁺ hī⁻ laa⁺ dsa⁻ juu⁺.
²⁰Jëeh⁺, hmooh⁺ kyaah⁺ ga⁺ laa⁺ Dio
 jne⁺. He⁻ ja⁻ kyaah⁺ jmi⁻ngo⁺ jnän⁺
 wa⁺ jmeen⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, hi⁺ lä⁺ ja⁻
 kyaah⁺ jmi⁻lle⁺ jnän⁺, jëeh⁺ lä⁺ tō⁺ he⁻
 la⁻ la⁺ kiyh⁺.

Hweh⁻ la⁺ he⁻ jee⁻ dsa⁻ goo⁻

7 Na⁺ jeehn⁺ kyah⁺ hnäh⁺ juu⁺
 he⁻ ga⁺ siih⁺ hnäh⁺ kin⁺. Llu⁺
 la⁺ kih⁺ dsa⁻ cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁺ jeeey⁺
 gooy⁻. ²Pero kih⁺ he⁻ kaah[~] dsa⁻ wa⁺
 hī⁻ cha⁻ hī⁻, he⁻ ja⁻ jwahn⁺, lä⁺ jaa⁻
 dsa⁻ nūuh⁻ wa⁺ kyaay⁺ jaa⁻ dsa⁻ më⁺,
 hi⁺ lä⁺ jaa⁻ dsa⁻ më⁺, wa⁺ kyaay⁺
 jaa⁻ dsa⁻ nūuh⁻. ³Hih⁺ dsa⁻ nūuh⁻,
 hnøø⁺ mi⁺ tey⁺ kyaah⁺ dsa⁻ më⁺
 kyaay⁺. Ja⁻ ba⁺ lä⁺ ja⁻ dsa⁻ më⁺ hnøø⁺
 mi⁺ tey⁺ kyaah⁺ dsa⁻ nūuh⁻ kyaay⁺
 ka⁻ läh⁺. ⁴Jëeh⁺ dsa⁻ më⁺ sa⁺ laay⁺
 juu⁺ jmi⁻ngo⁺ kiyh⁺, dsa⁻ nūuh⁻ ba⁺
 laa⁺ juu⁺. Lä⁺ ja⁻ ka⁻ läh⁺ dsa⁻ nūuh⁻,
 sa⁺ laay⁺ juu⁺ jmi⁻ngo⁺ kiyh⁺, mëy⁺
 ba⁺ laa⁺ juu⁺. ⁵Lä⁺ uuy⁺ ba⁺, dsa⁻ më⁺
 dsa⁻ nūuh⁻, sa⁺ le⁺ jäyh⁺ he⁻ sa⁺
 hnoon⁺ ni⁺ miih⁻. Pero cher⁺ mah⁺
 lä⁺ uuy⁺ ga⁺ taayh⁺ juu⁺ kwee⁻ lä⁺ øoy⁺
 miih⁻ jmi⁺ ta⁺ kō⁻ jiih⁺ dsa⁻ taayh⁺
 ngiiy⁺ kiyh⁺ kih⁺ Dio, llu⁺ ba⁺. Hi⁺ ga⁺
 ma⁻ ngëë⁻ he⁻ ja⁻, wa⁺ mi⁺ tey⁺ ka⁻ läh⁺

lä⁺uuy⁺ mah⁺ lä⁺ja⁻ sa⁺ kaah⁺ Tana⁺,
wa⁺ra⁻ sa⁺ ga⁺lä⁺be⁺ dsëy⁺.

⁶He⁻ jwahn⁺ lä⁺na⁻, he⁻ kwan⁺ jwë⁺
ba⁺, ja⁺ he⁻ jmeen⁺ mada⁺. ⁷Hnoo⁺ ga⁺
jnä⁺ wa⁺ra⁻ jäh⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ ba⁺ dsa⁻
kwëeh⁺ dsë⁺ lä⁺koo⁻ jnä⁺. Pero lä⁺jaa⁻
lä⁺jaa⁻ jne⁺ ga⁺hñah⁺ jne⁺ lä⁺koo⁻ te⁺
he⁻ ga⁺kwa⁺ Dio. Jaa⁻ jmee⁺ koo⁻, hi⁻
jñah⁺ jmee⁺ jyoh⁺.

⁸Kih⁺ hi⁻ sa⁺ ga⁺ma⁻jee⁺ goo⁻ hi⁻
lä⁺kye⁺ kih⁺ dsa⁻ hñi⁺, jwahn⁺, llu⁺
lä⁺kiyh⁺ cher⁺mah⁺ ga⁺jäy⁺ hñiiy⁺
lä⁺koo⁻ jnä⁺. ⁹Pero cher⁺mah⁺ sa⁺
ga⁺kwëeh⁺ dsëy⁺ jäy⁺ hñiiy⁺ lä⁺jiih⁺
jmi⁺ chaay⁺, wa⁺ jee⁺y gooy⁻. Jëeh⁺
llu⁺ ga⁺ he⁻ jee⁺y gooy⁻ lä⁺koh⁺ ga⁺
he⁻ tu⁻ja⁻ tuh⁻dsëy⁺ kih⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻
hi⁻.

¹⁰Pero kih⁺ hi⁻ ma⁻na⁻jee⁺ goo⁻,
jmeen⁺ mada⁺, (ja⁺ he⁻ hñiin⁺
jwahn⁺, Dio ba⁺ hi⁻ jäh⁺), dsa⁻më⁺
ta⁺ wa⁺ bee⁺ dsa⁻nñuuh⁺ kyaah⁺.

¹¹Cher⁺mah⁺ ga⁺bee⁺y øøyh⁺, sa⁺
wa⁺ jee⁺y gooy⁻ kyaah⁺ jñah⁺, o wa⁺
dsa⁻jee⁺yh⁺ kyaah⁺ dsa⁻nñuuh⁺ kyaay⁺
ba⁺. Hi⁺ kih⁺ dsa⁻nñuuh⁺ jwahn⁺, sa⁺
wa⁺ bee⁺y dsa⁻më⁺ kyaay⁺.

¹²Pero kih⁺ jee⁺ lä⁺jëë⁺ ga⁺ jñah⁺,
jnä⁺ jwahn⁺ (ja⁺ he⁻ Dio). Cher⁺mah⁺
chaa⁻ jaa⁻ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ kyaah⁺
dsa⁻më⁺ hi⁻ sa⁺ ma⁻heeh⁺ kih⁺ Dio,
hi⁺ cher⁺mah⁺ heeh⁺ ba⁺ dsa⁻më⁺ gya⁺
kyaah⁺ øøh⁺ jne⁺ he⁻, sa⁺ wa⁺ bee⁺y.

¹³Hi⁺ cher⁺mah⁺ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻më⁺
øøh⁺ jne⁺ hi⁻ kyaah⁺ dsa⁻nñuuh⁺ hi⁻
sa⁺ ma⁻heeh⁺ kih⁺ Dio, hi⁺ cher⁺mah⁺
heeh⁺ ba⁺ dsa⁻nñuuh⁺ gya⁺ kyaah⁺
øøh⁺ jne⁺ he⁻, sa⁺ wa⁺ bee⁺y. ¹⁴Jëeh⁺,
dsa⁻nñuuh⁺ hi⁻ sa⁺ ma⁻heeh⁺ kih⁺
Dio, ma⁻na⁻jngëëy⁺ ta⁺la⁺ kih⁺ mëy⁺.
Hi⁺ ja⁺ ba⁺ lä⁺ja⁻ dsa⁻më⁺ hi⁻ sa⁺
ma⁻heeh⁺ kih⁺ Dio, ma⁻na⁻jngëëy⁺
ta⁺la⁺ kih⁺ dsa⁻nñuuh⁺ kyaay⁺. Wa⁺ra⁻

jäh⁺ kih⁺ sa⁺ la⁺ lä⁺ja⁻, chih⁻ kyaay⁺
jä⁺ lä⁺ ma⁻sah⁺ ja⁻ ba⁺. Pero ta⁺ko⁻jiih⁺
tääyh⁺ ko⁻jøh⁺ ma⁻na⁻jngëë⁺ bih⁺.

¹⁵Pero cher⁺mah⁺ hi⁻ sa⁺ ma⁻heeh⁺
kih⁺ Dio ga⁺bee⁺y dsa⁻kyaayh⁺, wa⁺
bee⁺y kih⁺. Cher⁺mah⁺ ga⁺la⁺ lä⁺ja⁻, sa⁺
la⁺ he⁻ wi⁺ kih⁺ dsa⁻më⁺ dsa⁻nñuuh⁺
øøh⁺ jne⁺ he⁻ dsa⁻taayh⁺ ko⁻jøh⁺. He⁻
hi⁺ tii⁺ jnän⁺ ba⁺ ga⁺tëeh⁺ Dio jne⁺.

¹⁶Jëeh⁺ hne⁻ dsa⁻më⁺ øøhn⁺, sa⁺ ñeh⁺
hne⁻ che⁺ lä⁺leh⁺ lääh⁺ dsa⁻nñuuh⁺
kyaah⁺. Lä⁺ja⁻ hne⁻ dsa⁻nñuuh⁺,
sa⁺ ñeh⁺ che⁺ lä⁺leh⁺ lääh⁺ dsa⁻më⁺
kyaah⁺.

**Wa⁺ heeh⁺ ba⁺ jne⁺ dsa⁻toohn⁺
lä⁺koo⁻ ma⁻tøohn⁺ la⁻**

¹⁷Lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ jne⁺, wa⁺
dsa⁻toohn⁺ kyaah⁺ he⁻ ga⁺hñah⁺
jne⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺, lä⁺koo⁻
ma⁺ ga⁺tëeh⁺ Dio jne⁺. ¹⁸Cher⁺mah⁺
ma⁻ngëë⁺ ma⁻tuy⁺ jmi⁻ngo⁺ kyah⁺ lä⁻
ma⁺ ga⁺tëeh⁺ Dio hne⁻, jä⁺ ba⁺ hne⁻
lä⁺na⁻. Pero cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁺tuy⁺
jmi⁻ngo⁺ kyah⁺ lä⁻ ma⁺ ga⁺tëeh⁺ Dio
hne⁻, sa⁺ jmee⁺ bi⁺i⁺ uuh⁺ jmi⁻ngo⁺
kyah⁺. ¹⁹Sa⁺ cha⁻ he⁻ hnøø⁺ jäh⁺ ni⁻
miih⁺ he⁻ ga⁺wih⁺ jmi⁻ngo⁺ jnän⁺,
o he⁻ sa⁺ ga⁺wih⁺. Kih⁺ jee⁺ lä⁺jë⁺,
hnøø⁺ nñuuh⁺ jne⁺ mada⁺ kih⁺ Dio
ba⁺. ²⁰Lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ wa⁺ jäy⁺ ba⁺
kih⁺ lä⁺ ma⁻täayh⁺ ja⁻, lä⁺koo⁻ ma⁺
ga⁺heeyh⁺ kih⁺ Dio. ²¹Cher⁺mah⁺
ma⁺ na⁻hnëeh⁺ jmee⁺ ta⁺ kih⁺ dsa⁺,
lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁺tëëy⁺ hne⁻, ta⁺ jmee⁺
cha⁻miih⁺ huus⁺dsë⁺. Pero cher⁺mah⁺
cha⁻ jwë⁺ kyah⁺ lääh⁺ hñaa⁺h⁺, kwa⁺
be⁺ lää⁺ hñaa⁺h⁺. ²²Jëeh⁺ jaa⁻ hi⁻ ma⁺
na⁻hnëë⁺ jmee⁺ ta⁺ kih⁺ dsa⁺ lä⁺koo⁻
ma⁺ ga⁺tëeh⁺ Dio, ma⁻na⁻läa⁺ bih⁺ kih⁺
Dio. Pero jaa⁻ hi⁻ sa⁺ na⁻hnëë⁺ jmee⁺
ta⁺ kih⁺ dsa⁺ lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁺tëeh⁺
Dio, na⁺ ma⁻na⁻hnëëy⁺ jmeey⁺ ta⁺he⁺

kih¹ Cristo ba'. ²³Hmooh¹ kyaah¹ ga¹laa¹ Dio jne', he⁻ja⁻ ta⁺ hnëë⁺ hnäh¹ hñaah¹ mah¹ jmeeh¹ ta⁺ kih¹ dsa⁻ lä⁺ jmi¹ lä⁺ je⁻. ²⁴Lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ hnäh¹ øøhn¹, wa¹ tääh¹ hnäh¹ kih¹ lä⁺koo⁻ ma⁻tääh¹ hnäh¹ na⁻, lä⁺koo⁻ ma¹ ga⁺heeh¹ hnäh¹ kih¹ Dio.

**Nuuh¹ kih¹ dsa⁻më¹ dsa⁻ñnuh⁻
hi⁻ sa⁺ na⁻jee⁻ goo⁻**

²⁵Kih¹ dsa⁻ñnuh⁻ hi⁻ sa⁺ ma⁻kaah⁺ dsa⁻më¹ hi⁺ kih¹ dsa⁻më¹ hi⁻ sa⁺ ma⁻kaah⁺ dsa⁻ñnuh⁻, juu¹ he⁻ kwan⁻ la⁻ sa⁺ la¹ mada¹ kih¹ Dio. Pero sa⁺ la¹ kyaah¹ juu¹ ta⁺jmah¹. Jëeh¹ ma⁻lä⁺ñih¹ dsë¹ Dio kin¹ he⁻ja⁻ hlëëhn¹ ju¹dsöo¹ jmah¹ ba'. ²⁶Lä⁺koo⁻ la¹ jmi¹ he⁻ tøøhn¹ na¹, kih¹ he⁻ja⁻ laan⁺, go¹ llu¹ ga¹ he⁻ go¹taah¹ hnäh¹ lä⁺koo⁻ ma⁻tääh¹ hnäh¹ na⁻. ²⁷Cher¹mah¹ chaa⁻ dsa⁻më¹ kyaah¹, ta⁺ jmee⁻ huu⁻dsë⁻ beeh¹ hñih¹. Hi⁺ cher¹mah¹ sa⁺ chaa⁻ dsa⁻më¹ kyaah¹, ta⁺ jmee⁻ bi¹i¹ jeeh¹ gooh⁻. ²⁸Cher¹mah¹ ga⁺kyaah⁺ dsa⁻më¹, sa⁺ la¹ hliih¹. Lä⁺ja⁻ chih⁻më¹ kwaa⁻, cher¹mah¹ ga⁺kaay¹ dsa⁻ñnuh⁻, sa⁺ jmeey⁻ hliih¹. Pero kih¹ hi⁻ dsa⁻jee⁻ goo⁻, jä⁺ cha⁻miih⁻ huu⁻dsë⁻ në¹ kiyh¹. Hi⁺ hnoon¹ wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ ni⁻ miih⁻ he⁻ ja⁻ sa⁺ jëeh¹ hnäh¹.

²⁹Ma⁻ngoo¹ ya¹ jäh¹ jmi¹, he⁻ja⁻ na⁻ jwahn¹ øøhn¹: Na¹ ta⁺ cha⁻në¹, hih¹ hi⁻ kyaah¹ dsa⁻më¹, lä⁺koo⁻ he⁻ sa⁺ kyaah¹ bih¹ wa¹ jmeey⁻. ³⁰Hih¹ hi⁻ ti⁻meeh⁻ dsë¹, wa¹ gaa¹ dsëy¹. Hih¹ hi⁻ jëë⁻ dsë¹, wa¹ jmeey⁻ lä⁺koo⁻ he⁻ sa⁺ jëë⁻ dsëy¹. Hih¹ ga⁻nää¹ la⁻ løø¹, wa¹ jmeey⁻ lä⁺koo⁻ he⁻ sa⁺ cha⁻ kiyh¹ ba'. ³¹Hih¹ hi⁻ kooh⁻ jmee⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, wa¹ jmeey⁻ lä⁺koo⁻ he⁻ sa⁺ jmee⁻ bi¹i¹ kiyh¹ ba'. Jëeh¹

lä⁺jë⁺ he⁻ jëë⁻ jne¹ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, he⁻ dsa⁻ngëë⁻ ba¹ ja⁻.

³²Hnoon¹ wa⁻ra⁻ jäh¹ kih¹ sa⁺ cha⁻ ba¹ he⁻ kih¹ kah¹ hnäh¹ huu⁻dsë⁻. Dsa⁻ñnuh⁻ hi⁻ sa⁺ ga¹ ma⁻jee⁻ goo⁻, hi⁻ he⁻ hnaah⁻ Dio, hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jee⁻ tih¹ dsë¹ Dio ba'. ³³Pero hi⁻ kyaah¹ dsa⁻më¹, kye⁻ gyih¹ huu⁻dsë⁻ kih¹ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jee⁻ tih¹ dsë¹ mëy¹ ba'. ³⁴Lä⁺ja⁻ ka⁻läh¹, kah¹ ba¹ la¹ kih¹ dsa⁻më¹ hi⁻ kyaah¹ dsa⁻ñnuh⁻, hi⁺ kih¹ chih⁻më¹ kwaa⁻ hi⁻ tääh¹ hñii¹. Chih⁻më¹ kwaa⁻ he¹, hnaah⁻ gyih¹ Dio, ngëëy⁻ hñiiy⁻ kyaah¹ jmi⁻lle¹ kiyh¹ kih¹ Dio. Pero hi⁻ na⁻jee⁻ goo⁻, kye⁻ gyih¹ huu⁻dsë⁻ kih¹ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻, hnooyh⁻ ha⁻ lä⁺ jee⁻ tih¹ dsë¹ dsa⁻ñnuh⁻ kyaay¹ ba'. ³⁵He⁻ la⁻ ma⁻jwahn¹ mah¹ jmää¹ ta⁺ kyah¹ hnäh¹. Ja⁺ he⁻ hnoon¹ han¹ kyah¹ hnäh¹. Hnoon¹ go¹taah¹ hnäh¹ lä⁺koo⁻ lle¹ kyah¹ hnäh¹ mah¹ hnaah¹ hnäh¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän¹ lä⁺kaa⁻ tuh⁻hoh¹ hnäh¹.

³⁶Cher¹mah¹ jaa⁻ dsa⁻ chaa⁻ chih⁻më¹ kyaa¹ hi⁻ ma⁻të⁻ ji⁻ñe⁻ jee⁻y¹ gooy⁻, hi⁺ cher¹mah¹ jmeey⁻ huu⁻dsë⁻ sa⁺ sooh⁻ jäy¹ hñiiy⁻, hi⁺ laay¹, jmee⁻ bi¹i¹ jee⁻y¹ gooy⁻, wa¹ jee⁻y¹ gooy⁻. Jëeh¹ lä⁺ja⁻ lla⁺ dsëy¹, sa⁺ la¹ hliih¹. ³⁷Pero cher¹mah¹ chaa⁻ jñah¹ hi⁻ ma⁻jmee⁻ koo⁻ ba¹ huu⁻dsë⁻, hi⁺ sa⁺ la¹ kyaah¹ he⁻ wii¹, jmeey⁻ lä⁺koo⁻ hyoh⁻ dsëy¹ ba¹, cher¹mah¹ ma⁻jmeey⁻ koo⁻ ba¹ huu⁻dsë⁻ sa⁺ kwaay¹ chih⁻më¹ kyaay¹ jee⁻ goo⁻, he⁻ jmeey⁻ llu¹ ba¹ ja⁻. ³⁸Heh¹ lä⁺ja⁻, cher¹mah¹ hi⁻ ga⁺kwaa¹ chih⁻më¹ kyaa¹ jee⁻ goo⁻, jmeey⁻ llu¹ ba¹ ja⁻. Pero cher¹mah¹ sa⁺ ga⁺kwaay¹ jee⁻ goo⁻, llu¹ ga¹ he⁻ jmeey⁻ lä⁺ja⁻.

³⁹Dsa-mě' hī- na-jee' goo-, laay' kyaā' jaa- dsa-nūh- lā-hih' kih' ley, ta'ko' jiih' chaa- dsa-nūh- kyaay'. Pero cher'mah' ga' juu' dsa-nūh-, ma'cha- jwē' kiyh' jee' gooy- ka-lāh' kyaah' hī- tih' dsēy', la' ra- laa' jaa- dsa-nūh- hī- ma-heeh- juu' kih' Dio. ⁴⁰Hi' jnā' laan', llu' ga' la' kiyh' cher'mah' ga' jāy' hñiiy'. Pero sa' la' kyaah' hūdsē- ta'jmah' he- ma-jwahn' lā-na-, jēeh' kyaah' ba' jnā' Jmi-lle' kih' Dio.

Ma' he- kwēeh- dsa- dio
hī- na-laa' kaah- dsa-

8 Na' ngēen- juu' kyah' hnāh' kih' ma' he- kwēeh- dsa- dio hī- na-laa' kaah- dsa-. Lā-jēē' ba' jne' kyūh- jne' ma' miih-. Hi' ta-la' kih' he- kyūh- jne', he-ja- gwa' jmāān' hñaan' kaah'. Pero he- hnāā' jne' dsa-kyāahn', he- na- kwa' be' he- dsa'toohn' cha-ga'miih- llu' kyaah' Dio. ²Hī- laa' kyūh- cha-miih-, sa' ga' ma-kyūh- lā'koō- te' lle' lā-kyūh-. ³Pero jaa' hī- hnāā' Dio, kyūh- ba' Dio hī- he'.

⁴Kih' ma' he- lla' dsa- chānē' dio hī- na-laa' kaah- dsa-, ma-nē' ba' jne' sa' cha- he- laa' dio he' ni' miih- jmi-gyūh- la-. Jaa- ba' Dio chaa-. Sa' chaa' ga' jñah' Dio. ⁵Ma'ke' gyūh' hwa' la' jāh' dsa- chaa- ja' hī- jaa- dio, (jēeh' ma'ra- he- chaa- jwēē' dio, hī- lā-ja- chaa- jwēē' dsa-kaah' ka-lāh'). ⁶Pero jnā' jne', jaa- Dio ba' chaa- hī- laa' Tāā' jnān'. Ga-lā-jē- ba' he- cha-, hñiiy' ba' ga'jmeey', hī- ga'jmāāy' jne' mah' jmāā' jne' kiyh'. Hi' jaa- ba' Dsa-jōh' jnān' chaa-. Hī- he' he' Jesucristo. Ta-la' kiyh' ba' cha- ga-lā-jē-, lā-ja- ta-la' kiyh' ba' chaa- jne' ka-lāh'.

⁷Pero ja- lā-jēē- kyūh- ha- lā- la' juu' la-. Ko-llaa' hī- ma' tēē' jmee' he' kih' dio hī- na-laa-, gwa' hūdsē- kiyh' kyaah' dio he', wa-ra- ga-kuyh- ma' he- lla' dsa- chānē' hī- he'. Kih' he- sa' la' koō- ba' hūdsē- kiyh', he-ja- laay' mi-sayh' hñiiy'. ⁸Dsoo' ba', ja' kyaah' he- kih-hih- jne' na-, jmee' he- hnāā' Dio jne'. Ja' kyaah' he- kih-hih- jne' na-, jmee- lee' jne' lluu' cha-ga'miih-, ni' sa' jān' hñiih' cher'mah' sa' ga'kihn' lā-jē- nēē' he- cha-.

⁹Ma'ke' na-ngē' jne' jwē' kih'hihn' wa' he- cha- he-, hnōø' leeh- jne' mah' sa' tāh- hī- sa' la' koō- ba' hūdsē- kih', kwaat- jnān'.

¹⁰Cher'mah' chaa- jaa- hī- sa' la' koō- hūdsē- kih', ga-jēēy' hnāh', hī- ma-kyūh- miih-, tāāh' hnāh' nē' mes- koō' jee' tāāh' heeh' kih' dio hī- na-laa- he', goo- la' kiyh', jā- lā-heē' dsēy' kuyh- he- ma-lla' dsa- chānē' heeh- ja-. ¹¹He-ja-, dsoo' kyah' hnāh' hī- ma-kyūh- miih-, tāh- øøh' hī- sa' cha- be' kih', hī- kih' hī- he' ba', ga'juu' Cristo. ¹²Lā-ja-, cher'mah' ga'jmeeh' hnāh' hñaa- hoh' kih' øøh' jne', hī- jmeeh- hnāh' sa' kyeē' hūdsē- kih' hī- sa' cha- be' kih', he- ma-hlāāh- hnāh' kih' Cristo ba' ja-. ¹³He-ja- cher'mah' ma' he- kih' jne', jmeen' tāh- jaa- øøhn', mo'so' kih' ga' jne' ka-lāh' ngo' jih'koh' mah' sa' jmeen' tēh' øøh' jne'.

Na-ngē' jwē' apóstole hyoh-
miih- he- jmee' bi' kiyh'

9 ¿Che' sa' laan' apóstol laah' hnāh'? ¿Che' sa' na-ngēn' jwē' jmeen' lā-koō- jmee' jñah' apóstole? Jēeh', ma'ra- he- ga-jēēn' Jesús

Dsa-jøøh' jnän. Hi⁺ kih⁺ he⁻ ga⁻heeh⁻ hnäh⁺ juu⁺ kiyh⁺, he⁻ ja⁻ jmee⁺ lii⁻ ta⁻ he⁻ jmeen⁺ kih⁺ Dsa-jøøh' jnän.

²Cher'mah⁺ kih⁺ jñah⁺, sa⁺ laan⁺ apóstol, pero kyah⁺ hnäh⁺ ma⁻ra⁻ ju'dsoo⁺ laan⁺. Jëéh⁺, lä⁺llu⁺ he⁻ kyaah⁺ hnäh⁺ Dsa-jøøh' jnän, he⁻ ja⁻ jmee⁺ lii⁻ ma⁻ra⁻ he⁻ laan⁺ apóstol.

³Juu⁺ la⁻ jmää⁺ lään⁺ hñiin⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺ taah⁺ jnä⁺ ta⁻. ⁴¿Che⁺ sa⁺ na⁻ngé⁺ jnääh⁺ jwé⁺ he⁻ hñah⁺ jnääh⁺ he⁻ kih⁺ hih⁺ jnääh⁺? ⁵¿Che⁺ sa⁺ na⁻ngé⁺ jnääh⁺ jwé⁺ jää⁺ jnääh⁺ dsa⁻mé⁺ hi⁻ laa⁺ øøh⁺ jné⁺ lä⁺koø⁻ jmee⁺ jñah⁺ apóstole, ja⁻ba⁻ lä⁺koø⁻ jmee⁺ øøh⁺ Dsa-jøøh' jnän kyaah⁺ Pee⁺ ka⁻läh⁺?

⁶¿Che⁺ ma⁻la⁻ jnä⁺ ba⁻ kyaah⁺ Bernabé jmee⁺ bii⁺ jmee⁺ jnääh⁺ ta⁻ mah⁺ jnääh⁺ jnääh⁺ he⁻ kih⁺ hih⁺ jnääh⁺? ⁷¿Ha⁻ chaa⁻ hløø⁺ hi⁻ tääh⁺ jmee⁺ ta⁻ kwaat⁺ kih⁺ hñii⁺? ¿Ha⁻ chaa⁻ hi⁻ jmee⁺ ta⁻ koø⁻ hwa⁺ mah⁺ sa⁺ kuyh⁺ he⁻ jngëëy⁻? ¿Ha⁻ chaa⁻ hi⁻ hää⁺ koø⁻ nää⁺ jah⁺ mah⁺ sa⁺ hiih⁺ juh⁺ kih⁺? ⁸¿Che⁺ laah⁺ hnäh⁺ hlëëhn⁺ he⁻ la⁻ lä⁺koø⁻ hlëëh⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻? ¿Che⁺ sa⁺ na⁻si⁻ lä⁺ja⁻ né⁺ ley?

⁹Jëéh⁺, né⁺ ley kih⁺ Moisé na⁻si⁻: “Ta⁻ kii⁻ hoo⁺ kya⁺ jee⁺ jmeey⁺ ta⁻.” He⁻ ga⁻jäh⁺ Dio lä⁺ja⁻, ja⁻ ma⁻la⁻ kih⁺ kya⁺ ja⁻ ma⁻kyey⁻ huúdsé⁻. ¹⁰He⁻ kyey⁻ huúdsé⁻ jnä⁻ jné⁺ ba⁻ ja⁻, he⁻ ja⁻ ba⁻ ja⁻ na⁻si⁻ lä⁺ja⁻. Jëéh⁺, hi⁻ mi⁻llu⁺ hwa⁺, lä⁺kye⁻ hi⁻ mi⁻llu⁺ miju⁺, ma⁻ra⁻ he⁻ cha⁻ o⁻jøh⁺ dsé⁻ kiyh⁺ liyh⁺ kih⁺ ta⁻ he⁻ jmeey⁺ ja⁻. ¹¹Mi⁻ju⁺ he⁻ la⁻ kih⁺ Dio ga⁻jñee⁺ jnääh⁺ neh⁺ tuh⁺hoh⁺ hnäh⁺, he⁻ ja⁻ ¿che⁺ jmee⁺ hii⁻ cher'mah⁺ ga⁻ngii⁺ jnääh⁺ miih⁺ he⁻ cha⁻ kyah⁺ hnäh⁺? ¹²Cher'mah⁺ jñah⁺ ba⁻ cha⁻ jwé⁺ kih⁺ hyoyh⁺ he⁻ cha⁻ kyah⁺ hnäh⁺, cha⁻ga⁻miih⁺ na⁻ngé⁺ jnääh⁺ jwé⁺ hñah⁺ jnääh⁺ he⁻ ja⁻.

Hi⁺ ma⁻ke⁺ cha⁻ jwé⁺ jmee⁺ jnääh⁺ lä⁺ja⁻, sa⁺ ga⁻chuu⁺ jnääh⁺ ni⁺ miih⁺ kyaah⁺ hnäh⁺. Ga⁻kwëëh⁺ ba⁻ dsé⁻ jnääh⁺ mah⁺ sa⁺ jmee⁺ dsa⁻ jyoh⁺ huúdsé⁻ jee⁺ kwa⁻ jnääh⁺ ju⁺hmëé⁺ kih⁺ Cristo. ¹³¿Che⁺ sa⁺ ñeh⁺ hnäh⁺, lä⁺jëë⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁻he⁺ neh⁺ gwah⁺, kyaah⁺ ja⁻ba⁻ he⁻ dsa⁻ka⁺ dsa⁻neh⁺ gwah⁺ ja⁻ jnä⁻ he⁻ kuyh⁻? Hi⁺ lä⁺ja⁻, hi⁻ jmee⁺ ta⁻ né⁺ na⁻hyoo⁺, kuyh⁻ kih⁺ he⁻ dsa⁻ka⁺ dsa⁻né⁺ na⁻hyoo⁺ ja⁻. ¹⁴Lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺, ga⁻jmee⁺ Dsa-jøøh' jnän mada⁺, hi⁻ na⁻hñaa⁺ kwa⁺ ju⁺hmëé⁺, ta⁻ kih⁺ ju⁺hmëé⁺ ja⁻ba⁻ wa⁻ kuyh⁻.

¹⁵Pero jnä⁺, ni⁺ koø⁻ hä⁺ sa⁺ ma⁻ngiin⁺ he⁻ ja⁻ kyah⁺ hnäh⁺, ni⁺ sa⁺ siin⁺ lä⁺la⁻ mah⁺ kwëëh⁺ jnä⁺ miih⁺ he⁻ cha⁻ kyah⁺ hnäh⁺. Llu⁺ ga⁻ he⁻ juun⁺ kyohn⁺ lä⁺koø⁻ ga⁻ he⁻ jñuuh⁺ dsa⁻kin⁺ he⁻ chaan⁺ llu⁺ he⁻ sa⁺ koøn⁺ jñeen⁺ he⁻ kwan⁺ juu⁺. ¹⁶Pero sa⁺ cha⁻ he⁻ kih⁺ he⁻ jmään⁺ hñiin⁺ jøøh⁺ he⁻ kwan⁺ ju⁺hmëé⁺ kih⁺ Cristo. Jëéh⁺, ma⁻na⁻hä⁺ goon⁺, he⁻ ja⁻ jmee⁺ bii⁺ kin⁺ kwan⁺ juu⁺ na⁻. Jwi⁻ jnä⁺ cher'mah⁺ sa⁺ ga⁻mi⁺ten⁺ he⁻ kwan⁺ ju⁺hmëé⁺ kiyh⁺. ¹⁷Cher'mah⁺ hyoh⁻ dsën⁺ kwan⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, hyoh⁺ ba⁻ jnä⁺ jñeen⁺. Hi⁺ ma⁻ke⁺ sa⁺ hyoh⁻ dsën⁺ jmeen⁺ ta⁻ la⁻, ma⁻ra⁻ he⁻ mi⁺ten⁺ ba⁻ ta⁻ he⁻ hä⁺ goon⁺. ¹⁸¿Hee⁻ ba⁻ jñeen⁺ ja⁻? He⁻ chaan⁺ llu⁺ he⁻ sa⁺ koøn⁺ jñeen⁺ he⁻ kwan⁺ ju⁺hmëé⁺ kih⁺ Cristo. He⁻ ja⁻ba⁻ ja⁻ jñeen⁺. Kih⁺ he⁻ja⁻, sa⁺ ngiin⁺ ni⁺ miih⁺ he⁻ cha⁻ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁺koø⁻ na⁻ngën⁺ jwé⁺ jmeen⁺.

¹⁹Ni⁺ jaa⁻ sa⁺ chaa⁻ hi⁻ jmee⁺ hih⁺ kin⁺, he⁻ jmeen⁺ lä⁺ja⁻. Pero ma⁻ra⁻ he⁻ jmee⁺ ba⁻ jnä⁺ ta⁻he⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ mah⁺ lä⁺ja⁻ leeh⁺ ga⁻ jnä⁺ jwëë⁺ dsa⁻ kih⁺ Cristo. ²⁰He⁻ ja⁻ jee⁺ kih⁺ judiu⁺, jmään⁺

hñiin⁺ lã⁺koo⁻ jaa⁻ judiu, mah¹ leehn⁺
dsa⁻ judiu. Hi⁺ jee⁺ kih¹ hī⁻ mī⁻ te¹
ley (ma⁺ ke⁺ sa⁺ jmee⁺ ley hih⁺ kin⁺)
jmeen⁺ lã⁺koo⁻ hī⁻ mī⁻ te¹ ley ba⁺, mah¹
lã⁺ ja⁻ leehn⁺ dsa⁻ hī⁻ mī⁻ te¹ ley ja⁻.

21 Hi⁺ kih¹ hī⁻ sa⁺ kyuu⁺ⁿ ley, lã⁺koo⁻
he⁻ sa⁺ kyuu⁺ⁿ ley ba⁺ jmeen⁺, mah¹
lã⁺ ja⁻ leehn⁺ dsa⁻ hī⁻ sa⁺ kyuu⁺ⁿ ley.
(Pero ja⁻ kih¹ he⁻ sa⁺ kyaahn⁺ ley kih¹
Dio, mī⁻ te¹ ba⁺ jnã⁺ ley kih¹ Cristo.)

22 Hi⁺ jee⁺ kih¹ hī⁻ sa⁺ bee⁺ hu⁺ dsē⁻
kih¹, ga⁺ jmään⁺ hñiin⁺ lã⁺koo⁻ he⁻ sa⁺
bee⁺ hu⁺ dsē⁻ kin⁺. Hi⁺ jee⁺ kih¹ jee⁺
lã⁺ jēē⁺, kwee⁻ ba⁺ ga⁺ jmeen⁺ kyaayh⁺,
mah¹ lã⁺ ja⁻ jnøhn⁺ ha⁻ lã⁺ jee⁺ lãän⁺
ko⁻ llaa⁺ dsa⁻. 23 Kwaat⁺ kih¹ ju⁺ hmēē⁺
ba⁺ jmeen⁺ he⁻ la⁻, mah¹ ko⁻ jøh⁺ ba⁺
lã⁺ cha⁻ he⁻ llu¹ kin⁺ kyaah⁺ hī⁻ nuu⁻
ju⁺ hmēē⁺ he⁻ kwan⁺ la⁻.

24 Ñeh⁺ ba⁺ hnäh⁺, jee⁺ hlii⁺ jwēē⁺
dsa⁻, jaa⁻ ba⁺ hī⁻ lih¹. Hī⁻ he⁺ llē⁺ kih¹
hyoh⁺ jñee¹. Lã⁺ ja⁻ hnø⁺ kwah¹ hnäh⁺
be⁺ jee⁺ hnaah⁺ hnäh⁺ Dio mah¹ lã⁺ ja⁻
hñah⁺ hnäh⁺ koo⁻ he⁻ la⁻ kwa¹ Dio.

25 Lã⁺ jēē⁺ hī⁻ hnø⁺ lih¹ jee⁺ kooy⁺,
mī⁻ lluyy¹ hñiiy⁺ kih¹ lã⁺ jē⁺ he⁻ jmee⁺
jwiih⁺ kiyh¹ mah¹ liyh⁺ koo⁻ coron
he⁻ dsa⁻ heē⁺. Pero jne⁺ mī⁻ lluy⁺ jne⁺
hñaan¹ mah¹ leh⁺ jne⁺ koo⁻ coron he⁻
sa⁺ heē⁺ jih¹ koh⁺. 26 Lã⁺ ja⁻ jnã⁺ ka¹ lah⁺,
ngoo¹ ba⁺ jnã⁺ kwan⁺ be⁺ ha⁻ jee⁺ lihn⁺
koo⁻ coron. He⁻ ja⁻ sa⁺ jmeen⁺ wa⁺ la¹
cha⁻ la¹, lã⁺ koo⁻ jaa⁻ hī⁻ te⁻ jah⁺ jwē⁺
nē¹ llē⁺. 27 Heehn⁺ hñiin⁺ wi⁺ ba⁺, ni⁺
miih⁻ sa⁺ kwan⁺ jwē¹ kih¹ jmi⁻ ngo¹
jmee¹ hih⁺ kin⁺. Lã⁺ na⁻ ba⁺ jmeen⁺,
mah¹ sa⁺ jän⁺ ta⁺ koo⁺ ma¹ la⁺ ma¹ kwan¹
ju⁺ hmēē⁺ kih¹ jñah⁺.

Sa⁺ wa⁺ jmeen⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ hī⁻
jmää⁺ jøøh¹ dio hī⁻ na¹ laa⁺ kaah⁺ dsa⁻

10 Hnoon¹ wa⁺ lã⁺ dsooh⁻
hoh⁺ hnäh⁺ øøhn¹, lã⁺ koo⁻

ga¹ la¹ kih¹ dsa⁻ ma⁻ gyuh⁻ jnän¹.
Ga¹ lã⁺ jēē⁺ ba⁺ ga¹ nãä¹ lã⁺ ngoo¹
jni¹. Hi⁺ ga¹ ngēēy⁺ jee⁺ jmi⁻ ñeeh⁺.
2 Lã⁺ llu¹ he⁻ ga¹ ngēē⁺ dsa⁻ he⁻
ko⁻ jøh⁺ kyaah⁺ Moisé jee⁺ ma⁺ hii⁺
jni¹ hī⁻ ta⁺ jee⁺ jmi⁻ ñeeh⁺, he⁻ ja⁻
la¹ lã⁺ koh⁺ he⁻ ga¹ taayh⁺ ko⁻ jøh⁺
ga¹ saa⁻ dsa⁻ he⁻ jmi⁻ kyaah⁺ Moisé
mah¹ leey⁺ koo⁻ kyaayh⁺. 3 Ga¹ lã⁺ jēē⁺
ba⁺ ga¹ kuh⁺ he⁻ ñiih⁺ he⁻ ga¹ cheē¹
Dio. 4 Ga¹ lã⁺ jēē⁺ ba⁺ ga¹ hih¹ jmi⁻
he⁻ ga¹ cheē¹ Dio. Sa⁺ ma⁺ la¹ wa⁺ he⁻
cha⁻ he⁻ jmi⁻ gwa⁻ he⁻ ga¹ jmee⁺ Dio
ga¹ hya⁻ dsøh⁺ mī⁻ kuū¹. Hi⁺ mī⁻ kuū¹
ja⁻, sa⁺ ma⁺ la¹ wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻
mī⁻ kuū¹, ma⁺ laa⁺ hñii¹ Cristo hī⁻ ma⁺
jmee⁺ ko⁻ jøh⁺ kyaayh⁺. 5 Pero miih⁻
go⁻ te¹ ba⁺ dsa⁻ he⁻ ga¹ jmee⁺ he⁻ tih⁺
dsē¹ Dio. He⁻ ja⁻ jwēē⁺ ga¹ ga¹ juu¹
hwa¹ kii¹ ja⁻.

6 He⁻ ga¹ la¹ lã⁺ ja⁻ kih¹ dsa⁻ he⁺,
he⁻ ja⁻ kwēēh⁺ jne⁺ nuuh⁺ mah¹ sa⁺
wa⁺ heē⁺ dsē⁻ jne⁺ jmeen⁺ he⁻ hliih¹
lã⁺ koh⁺ ga¹ jmee⁺ dsa⁻ he⁺. 7 Ni⁺ ta⁺
wa⁺ jmään⁺ jøøh¹ dio hī⁻ na¹ laa⁺
kaah⁺ dsa⁻, lã⁺ koh⁺ ga¹ jmee⁺ dsa⁻
he⁺. Lã⁺ koo⁻ jäh⁺ jee⁺ na⁻ si⁻ juu¹ kih¹
Dio: “Ga¹ taah⁺ lã⁺ jēē⁺ dsa⁻ ga¹ kuh⁺
ga¹ hih¹, ja⁻ ga¹ ga¹ taayh⁺ ga¹ jmeey⁺
wa⁺ la¹ cha⁻ la¹.” 8 Ni⁺ ta⁺ wa⁺
kaah⁺ jne⁺ wa⁺ hī⁻ cha⁻ hī⁻, lã⁺ koo⁻
ga¹ jmee⁺ dsa⁻ he⁺. Jēēh⁺ kyaah⁺ koo⁻
jmi⁻ ba⁺ ga¹ juu¹ gyi¹ hnē⁻ mil dsa⁻
he⁺. 9 Ni⁺ sa⁺ wa⁺ koo⁺ jne⁺ kyaah⁺
he⁻ jøh⁺ dsē¹ Dsa¹ jøøh¹ jnän¹, lã⁺ koo⁻
ga¹ jmee⁺ ko⁻ llaa⁺ dsa⁻ he⁺ mah¹
ga¹ jngiih¹ miih⁻ kiyh¹. 10 Sa⁺ wa⁺ cha⁻
wa⁺ hää⁺ jne⁺ Dio, lã⁺ koo⁻ ga¹ cha⁻
ga¹ hää¹ dsa⁻ he⁺, mah¹ ga¹ jngiih¹
ängel kiyh¹.

11 He⁻ ga¹ la¹ lã⁺ ja⁻ kih¹ dsa⁻ he⁺, he⁻
ja⁻ kwēēh⁺ jne⁺ nuuh⁺, hī⁺ ma¹ na⁻ si⁻
jnän¹ mah¹ lã⁺ leeh⁺ jne⁺ hī⁻ chaa⁻

na¹ jee¹ ga⁺dsaa¹ jmi¹ he⁻ tøøhn¹ la⁻.
¹²Lä⁺ja⁻, kih¹ hi⁻ jmee⁺ huu⁺dsē⁻ sa⁺
 cha⁻ he⁻ kih¹ jeh¹ dsēy¹, hnøø¹ liiyh⁻
 mah¹ sa⁺ täyh⁺. ¹³Wa¹ he⁻ cha⁻ he⁻
 he⁻ wi¹ he⁻ jēē¹ jne¹, ja⁺ ba⁺ lä⁺ja⁻
 ma⁻jēē⁺ jñah⁺. Pero Dio llu¹ dsēy¹. Sa⁺
 kway⁺ jwē¹ ngēē¹ jne¹ koo⁻ he⁻ hweh⁻
 ga⁺ he⁻ mo⁺so⁺ tää⁺ jne¹. Wa¹ra⁻
 ga⁺tē¹ jee¹ jēē¹ jne¹ he⁻ wi¹ ja⁻, kwa¹
 ba⁺ Dio be¹ ha⁻ lä⁺ jee¹ lää¹ jne¹ hi⁺
 lä⁺ja⁻ kwēēh¹ dsē⁻ jne¹.

¹⁴He⁻ja⁻ jwēēhn¹ hnäh¹ øøhn¹
 hi⁻ hnaan⁺. Hää⁺ hnäh¹ hñaa¹
 cha⁻miih⁻. Mo⁺to⁺ jmee⁺ hnäh¹
 juuh⁻ kih¹ dio hi⁻ na⁻lää⁺ kaah⁺
 dsa⁻. ¹⁵Hlēēhn¹ hnäh¹ lä⁺koo⁻ dsa⁻
 hi⁻ kyuu⁺. Kye⁻ da⁺ hnäh¹ kwaat⁺
 ha⁻ lä⁺ ngoo¹ juu¹ he⁻ hlēēhn¹ hnäh¹.
¹⁶Lä⁺ ma¹ hi¹ jne¹ kyaah¹ wa¹kyaah¹
 he⁻ na⁻jøø⁺, kwa⁻ jne¹ ti¹hmaah¹
 kih¹ Dio, la¹ kwaat⁺ hi¹ jne¹ jma⁻
 kih¹ Cristo ba¹ ja⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ ma⁻lää¹
 jne¹ koo⁻ ba¹ kyaayh¹. Hi⁺ lä⁺ ma¹
 kih⁻ jne¹ he⁻ñi¹ he⁻ ti¹llooh¹ jne¹,
 he⁻ jmee⁻ jne¹ kwaat⁺ jmi¹ngo¹ kih¹
 Cristo ba¹ ja⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ ma⁻lää¹ jne¹
 koo⁻ ba¹ kyaayh¹ ka⁻läh⁺. ¹⁷Ma¹ke⁺
 jwēē¹ jne¹, koo⁻ ba¹ lää¹ jne¹ jee¹
 lä⁺jēē⁺ jne¹. Jēēh¹, koo⁻ ba¹ la¹
 he⁻ñi¹ he⁻ kih⁻ jne¹.

¹⁸Jēē¹ da¹ hnäh¹ ha⁻ lä⁺ ga⁺la¹ kih¹
 dsa⁻ Israel hi⁻ ga⁺kuh¹ jah¹ hi⁻ ma¹
 dsa⁻jää⁺ dsa⁻ nē¹ na⁻hyoo⁺, ga⁺läay¹
 koo⁻ ba¹ kyaah¹ Dio juu¹ na⁻hyoo⁺
 ja⁻. ¹⁹He⁻ jwahn⁺ lä⁺na⁻, ja⁺ he⁻
 jwahn⁺ kyeē¹ jwē¹te dio hi⁻ na⁻lää⁺
 kaah⁺ dsa⁻, ni⁺ ngo¹ he⁻ lla⁺ dsa⁻
 cha⁻nē¹ dio he¹, sa⁺ cha⁻ he⁻ la¹ ni⁺
 miih⁻. ²⁰Lä⁺la⁺ ba¹ jwēēhn¹ hnäh¹,
 lä⁺koo⁻ jmee⁺ hi⁻ sa⁺ ma⁻heeh⁻
 kih¹ Dio, wa¹ra⁻ ga⁺llay¹ miih⁻ he⁻
 cha⁻ kiyh¹ cha⁻nē¹ dio hi⁻ na⁻lää⁺
 he¹, he⁻ kwēēyh¹ hi⁻sa⁻llu¹ ba¹ ja⁻,

ja⁺ he⁻ kwēēyh¹ Dio jñän¹ ja⁻. Sa⁺
 hnoon¹ jmeeh¹ hnäh¹ ko⁻jøh¹ kyaah¹
 hi⁻sa⁻llu¹. ²¹Cher¹mah¹ ga⁺hi¹
 hnäh¹ he⁻ kwa⁺ Dio, mo⁺so⁺ le¹ huh¹
 hnäh¹ he⁻ kwa⁺ hi⁻sa⁻llu¹. Cher¹mah¹
 ga⁺taah¹ hnäh¹ ga⁺ku¹ ga⁺hi¹ hnäh¹
 he⁻ lla⁺ Dio nē¹ na⁻mes⁺, mo⁺so⁺
 le¹ kuh¹huh¹ hnäh¹ nē¹ mes⁺ kih¹
 hi⁻sa⁻llu¹ ka⁻läh⁺. ²²¿Che¹ ja⁺ he⁻
 hnøøh¹ jne¹ ha⁻ lä⁺ jee¹ lä⁻llih¹ Dio
 he⁻ jmee⁻ jne¹ lä⁺ja⁻? ¿Che¹ cha⁻ ga⁺
 be¹ jñän¹, lä⁺koh¹ ga⁺ kiyh¹?

Wa¹ hnøøhn¹ he⁻ llu¹ kih¹ øøh¹ jne¹

²³Ga⁺lä⁺jē⁺ ba¹ na⁻ngēn¹ jwē¹
 jmeen¹, pero ja⁺ lä⁺jē⁺ jmää¹ ta¹.
 Ga⁺lä⁺jē⁺ ba¹ na⁻ngēn¹ jwē¹ jmeen¹,
 pero ja⁺ lä⁺jē⁺ kwa⁺ be¹ jñän¹ jee¹
 hnääh¹ Dio. ²⁴Sa⁺ wa¹ hnøøhn¹
 he⁻ llu¹ jñän¹ hñaan¹, wa¹ hnøøhn¹
 he⁻ llu¹ kih¹ jñah¹ ba¹. ²⁵Kuh¹ ba¹
 hnäh¹ ga⁺lä⁺jē⁺ ngo¹ he⁻ hñi⁺ dsa⁻
 jee¹ jngēēyh¹ jah¹. Ta⁺ ngi¹ hnäh¹
 ni⁺ miih⁻ juu¹ mah¹ sa⁺ jmeeh¹ hnäh¹
 cha⁻miih⁻ huu⁺dsē⁻. ²⁶Jēēh¹, kih¹
 ba¹ Dio la¹ jmi¹gyuu⁺ la⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻
 lä⁺jē⁺ he⁻ ga⁺ cha⁻ nē¹ kih¹, kih¹ bih¹
 la¹ lä⁺jē⁺. ²⁷Cher¹mah¹ jaa⁻ hi⁻ sa⁺
 ma⁻heeh⁻ kih¹ Dio ga⁺tēēyh¹ hnäh¹
 mah¹ go¹kuh¹ hnäh¹ kiyh¹, hi⁺ gwa¹
 hoh¹ hnäh¹ go¹nääh¹ hnäh¹, ja⁻
 go¹kuh¹ ba¹ hnäh¹ ga⁺lä⁺jē⁺ he⁻ llay⁺.
 Ta⁺ ngi¹ hnäh¹ ni⁺ miih⁻ juu¹ mah¹
 sa⁺ jmeeh¹ hnäh¹ cha⁻miih⁻ huu⁺dsē⁻.
²⁸Pero cher¹mah¹ chaä⁻ hi⁻ ga⁺jäh¹:
 “Ngo¹ he⁻ ma⁻lla⁺ dsa⁻ nē¹ na⁻hyoo⁺
 ba¹ na⁻”, ta⁺ kuh⁻ hnäh¹ ga⁺ ja⁻, mah¹
 la¹ llu¹ kih¹ hi⁻ ma⁻mi¹jñää¹ juu¹ ja⁻.
 Lä⁺ja⁻ sa⁺ jmeey¹ jyoh¹ huu⁺dsē⁻ he⁻
 jmee¹ jwi¹h⁻ kiyh¹. Jēēh¹, kih¹ ba¹ Dio
 la¹ jmi¹gyuu⁺ la⁻ hi⁺ lä⁺ja⁻ lä⁺jē⁺ he⁻
 ga⁺ cha⁻ nē¹ kih¹, kih¹ bih¹ la¹ lä⁺jē⁺.
²⁹Ja⁺ he⁻ hlēēhn¹ kih¹ huu⁺dsē⁻ kyah¹

hnäh'. He- hlëehn' kih' huu'dsë-
kih' jñah' ba' na-, mah' sa' jmeey'
jyoh' huu'dsë- he- jmee' jwiìh' kiyh'.
¿He-la' ha' dsa- kin' he- na-ngën'
jwë' jmeen' cher'mah' kō-jā- la'
huu'dsë- kiyh'? ³⁰Cher'mah' kwan-
ti'hmaah' kih' Dio kih' he- kuhn',
¿he-la' hlëeh' dsa- wiì' kin' kih'
he- kuhn' he- jā-? ³¹Hi- kwee- ba'
la' kih' lā-jë', cher'mah' kuh'huh'
hnäh', o he- ga' jmeeh- hnäh', jmee'
hnäh' lā-jë' lā-kōo- lle' kih' ba'
mah' lā-jā- wa' la' juuh- kih' Dio
jnän. ³²Ta- jmee- hnäh' jeh' dsë'
dsa- judiu, ni- hī- sa' laa' judiu, ni-
hī- laa' kyaah' Dio ka-läh'. ³³Jmee'
hnäh' lā-kōh' jmee- jnā' ba'. Jëeh'
jmeen' biì' hnoohn' ha- lā- jee' tih'
dsë' dsa- kyaah' lā-jë' he- jmeen'.
Sa- hnoohn' he- llu' ki- hñiin',
hnoohn' he- llu' kih' ga-lā-jëë- ba'
mah' lāäy'.

Juu' kih' dsa- hī- jlë- ka'lle'

11 Jmee' hnäh' lā-kōo- jmee-
jnā', jëeh' jnā' jmeen-
lā-kōo- ga' jmee' Cristo.

²Chaañ- llu' cha-miìh- lā-kōo-
tāäh' hnäh' øøhn', jëeh', ga-lā-jë-
jiìh' ba' dsa-lā-dsooh- hoh' jnā',
hi- chooh' ba' hnäh' kōo- hwèh-
juu' he- ma-hlëehn' hnäh'. ³Hnoon'
lā-ngëeh' hnäh', Cristo laa' to-në'
kih' lā-jëë- dsa-nñuuh-, hi- lā-jā-
laa' dsa-nñuuh- kih' dsa-më', lā-jā-
laa' Dio kih' Cristo ka-läh'. ⁴La-
o-hih' kih' dsa-nñuuh- cher'mah'
jlëy' ka'lley' wa'ra- ga-të' jee' ngiiy'
kiyh' kih' Dio o wa'ra- ga-ngëëy'
juu' kih' Dio cha'në' dsa-. ⁵Lā-jā-
ka-läh' la' o-hih' kih' dsa-më'
cher'mah' sa- na-jlë- ka'lley' wa'ra-
ga-të' jee' ngiiy' kiyh' kih' Dio

o wa'ra- ga-ngëëy' juu' kih' Dio
cha'në' dsa-. Heh' lā-jā-, la' lā-kōo-
he- na-tiì- kwah- lley'. ⁶Cher'mah'
jaa- dsa-më' sa' jlë- lle', llu' ga' wa'
tiìy' lley' go-të-. Pero cher'mah'
laay' la' o-hih' kiyh' he- tiìy' lley' o
he- jmeey' kwah-, he-jā- wa' jlëy'
ba'. ⁷Sa- sooh- kih' dsa-nñuuh- jlëy'
lley', jëeh' laay' heeh- kih' Dio, mah'
mi-jnäay' ha- lā-kōo- jøøh' laa' Dio.
Pero dsa-më' mi-jnäay' ha- lā-kōo-
jøøh' laa' dsa-nñuuh-. ⁸Dsa-nñuuh-
sa' ya-hëë' kih' dsa-më', dsa-më'
ba' ya-hëë' kih' dsa-nñuuh-. ⁹Lā-jā-
ka-läh', sa' ga-jmäy' Dio dsa-nñuuh-
mah' le' llu' kih' dsa-më', ga-jmäy'
dsa-më' mah' le' llu' kih' dsa-nñuuh-
ba'. ¹⁰Kih' he-jā-, hi- kwaan- kih'
ángele ka-läh', jmee- biì' jlë' dsa-më'
lle' mah' jmee' lii- chaa- hī- kye- në'
kiyh'.

¹¹Pero he- tøøh' jne' kyaah'
Dsa-jøøh' jnän, jā- ma-la' dsa-nñuuh-
laa' kwaan-, jā- ba' lā-jā- laa'
kwaan- dsa-më' ka-läh'. ¹²Jëeh',
lā-kōh' ya-hëë' dsa-më' kih'
dsa-nñuuh-, jā- ba' lā-jā- kih' dsa-më'
dsa-lā-chaa- dsa-nñuuh-. Lā-uu' ba'
hwëë- kih' Dio. ¹³Kye- da' hnäh'
kwaan- hñaa' hnäh', ¿che' sa' laah'
hnäh' sa' jnā' llu' wa'ra- ga-ngii'
jaa- dsa-më' kih', kih' Dio ma' sa-
na-jlë- lley'? ¹⁴Lā-kōo- jmee- jne'
he- tøøhn' jmi-gyuu- la- lā-kōo-
la' kih' dsa-nñuuh-, mi-jnäay' he- la'
o-hih' kiyh' he- kway- jwë' kwaan-
jñu- lley'. ¹⁵Pero kih' dsa-më', kah'
ba' la'. Jnā' llu' kiyh' he- kway- jwë'
dsa-kwaan- jñu- lley'. Jëeh', dsa-më',
ga-hyoyh' jñu- lley' kyoo- mah' jlë'
lley' lla' he- ma' jlëy' kyaah' hmiìh-
¹⁶Cher'mah' chaa- hī- hnøø' ti'choo'
juu' kih' juu' he- hlëehn' la-, hnøø'

lä⁻ney⁻ ha⁻ lä⁻ la⁺ kya⁺ jnääh⁺. Jëeh⁺ koo⁻ nëe⁻ ba⁺ he⁻ tēē⁺ jnääh⁺ jmee⁻ jnääh⁺ hi⁺ lä⁻ ja⁻ lä⁻ kaa⁻ gwah⁻ kih⁺ Dio.

**Mi⁻kwayh⁺ ma⁻nūu⁺ kih⁺
Dsa⁻jōōh⁺ jnän⁻**

¹⁷ Pero ta⁻ jyoh⁺ kō⁻taa⁻, sa⁻ chaan⁻ llu⁺ lä⁻ koo⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺. Jëeh⁺, jee⁺ dsa⁻neeh⁻ hnäh⁺, cha⁻ga⁻miih⁻ he⁻ hliih⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ lla⁺ he⁻ ma⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ he⁻ llu⁺. ¹⁸ To⁻nē⁻ he⁻ ja⁻, ma⁻nuun⁺ kyah⁺ hnäh⁺ he⁻ sa⁺ hii⁺ koo⁻ ba⁺ juu⁺ kyah⁺ hnäh⁺ jee⁺ dsa⁻neeh⁻ hnäh⁺. Hi⁺ jee⁺ llah⁺ laan⁺ dsoo⁺ ba⁺. ¹⁹ Jëeh⁺, go⁻ laan⁺ jmää⁺ kyah⁺ hnäh⁺ he⁻ tääh⁺ hnäh⁺ lä⁻ ja⁻ mah⁺ lä⁻ lee⁻ hij⁻ na⁻ hi⁻ hnaah⁺ Dio hi⁺ lä⁻ lee⁻ hij⁻ na⁻ hi⁻ sa⁺ hnaah⁺ Dio. ²⁰ Cher⁺mah⁺ lä⁻ ja⁻ tääh⁺ hnäh⁺, jee⁺ dsa⁻neeh⁻ hnäh⁺, ja⁺ ma⁻nūu⁺ kih⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnän⁻ ja⁻ kuh⁺ hnäh⁺. ²¹ Jëeh⁺, wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁻ hor⁻ kuh⁺ hnäh⁺, lä⁻ ja⁻ lä⁻ ja⁻ hnäh⁺ dsa⁻lä⁻jää⁺ kuh⁺ huh⁺ hnäh⁺ he⁻ go⁻kye⁻ hnäh⁺. Hñaah⁺ ba⁺ hnäh⁺ kuh⁺ huh⁺ lä⁻ jiih⁺ dsa⁻lä⁻hee⁻ hnäh⁺ mah⁺ kō⁻llaa⁺ jäy⁺ kyaah⁺ kyoo⁺. ²² ¿Che⁻ sa⁻ cha⁻ cha⁻neh⁻ kyah⁺ hnäh⁺ jee⁺ go⁻taah⁺ hnäh⁺ kuh⁺ huh⁺ hnäh⁺? ¿He⁻ la⁻ mi⁻kwayh⁺ hnäh⁺ hi⁻ laa⁺ kya⁺ Dio, mah⁺ lleh⁻ hnäh⁺ o⁻hih⁻ kih⁺ hi⁻ sa⁻ kye⁻ ni⁻ miih⁻ he⁻ kuh⁺ hih⁺? ¿Hee⁻ ba⁺ na⁻ jwëēhn⁻ hnäh⁺? ¿Che⁻ jwëēhn⁻ hnäh⁺ jmeeh⁻ ba⁺ hnäh⁺ llu⁺? Ni⁻ miih⁻ sa⁻ jwëēhn⁻ hnäh⁺ lä⁻ ja⁻.

²³ Jëeh⁺, kih⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnän⁻ ga⁻hyohn⁺ juu⁺ la⁻, ja⁻ ba⁺ he⁻ ma⁻hlëēhn⁻ hnäh⁺ jää⁺. Hwē⁺ he⁻ ga⁻ngëēy⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnän⁻ ja⁻, ga⁻kay⁺ he⁻ñiih⁻. ²⁴ Mah⁺ ga⁻kway⁺ ti⁻hmaah⁺ kih⁺ Dio. Ma⁻ngëē⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻llaay⁺

he⁻ñiih⁻ ja⁻ mah⁺ ga⁻jäyh⁺: “Hee⁻ la⁻, kuh⁺ hnäh⁺. He⁻ la⁻ na⁻ jmi⁻ngo⁺ kin⁺. Ta⁻ la⁻ kyah⁺ hnäh⁺ kwaan⁺ hñiin⁺ juun⁺. Ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ lä⁻ la⁻ mah⁺ lä⁻ dsooh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ kin⁺.” ²⁵ Ja⁻ ba⁺ lä⁻ ja⁻ ga⁻ jmeey⁺ kyaah⁺ wa⁻kyaah⁺, ma⁻ngëē⁻ ma⁻kuyh⁻ ma⁻nūu⁺. Ga⁻ jäyh⁺: “Wa⁻ kyaah⁺ la⁻ la⁺ hmooh⁺ hmëē⁻ he⁻ jmeen⁻ kyaah⁺ jma⁻ kin⁺. Ja⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ lä⁻ la⁻, ga⁻ lä⁻ jē⁻ jiih⁺ ma⁺ huh⁺ hnäh⁺, mah⁺ lä⁻ dsooh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ kin⁺.” ²⁶ Lä⁻ ja⁻, lä⁻ jē⁻ jiih⁺ ma⁺ kuh⁺ hnäh⁺ he⁻ñiih⁻ la⁻, hi⁻ ma⁺ huh⁺ hnäh⁺ he⁻ haa⁺ neh⁻ wa⁻kyaah⁺ la⁻, he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻ juu⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnän⁻ ba⁺ na⁻, lä⁻ ma⁻ngoo⁺ ja⁻ ba⁺ lä⁻ jiih⁺ jäyh⁺ ka⁻läh⁺.

²⁷ He⁻ ja⁻, cher⁺mah⁺ hi⁻ ga⁻kuh⁻ he⁻ñiih⁻, hi⁻ ga⁻hiyh⁺ he⁻ haa⁺ neh⁻ wa⁻kyaah⁺ kih⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnän⁻, hi⁻ lä⁻ ma⁻ngoo⁺ bih⁺ jmeey⁺ he⁻ hliih⁺, ma⁻na⁻ bääy⁺ dsoo⁺, kih⁺ he⁻ mi⁻kwayh⁺ jmi⁻ngo⁺ kyaah⁺ jma⁻ kih⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnän⁻. ²⁸ Lä⁻ ja⁻ lä⁻ ja⁻ hnäh⁺ hnøø⁺ kah⁺ da⁺ hnäh⁺ kwaat⁺ che⁺ sa⁻ hñii⁻ huu⁻dsē⁻ kyah⁺ hnäh⁺, jää⁺ ja⁻ ga⁻ kuh⁺ hnäh⁺ he⁻ñiih⁻ hi⁻ huh⁺ hnäh⁺ he⁻ haa⁺ neh⁻ wa⁻kyaah⁺.

²⁹ Jëeh⁺, cher⁺mah⁺ jmee⁻ gyih⁺ he⁻ hliih⁺ mah⁺ kuyh⁻ he⁻ñiih⁻ hi⁻ hiyh⁺ he⁻ haa⁺ neh⁻ wa⁻kyaah⁺ ja⁻, he⁻ ngiiy⁻ he⁻ jä⁻ he⁻ hliih⁺ nē⁻ kiyh⁺ ba⁺ ja⁻. Jëeh⁺ sa⁻ tooyh⁻ ta⁻ jmi⁻ngo⁺ kih⁺ Dsa⁻jōōh⁺ jnän⁻. ³⁰ Kih⁺ he⁻ ja⁻, cha⁻ jwëē⁻ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hi⁻ dsaah⁺, jwëē⁻ hi⁻ mo⁻so⁻ cha⁻ be⁻ kih⁺, lä⁻ jiih⁺ cha⁻ kō⁻llaa⁺ hi⁻ ga⁻ juu⁺. ³¹ Pero cher⁺mah⁺ ga⁻kye⁻ jne⁻ kwaat⁺ he⁻ hñii⁻ huu⁻dsē⁻ jnän⁻, jää⁺ ja⁻ ga⁻ kih⁺ hih⁺ñ, mo⁻so⁻ cha⁻ he⁻ kih⁺ lla⁺ Dio ta⁻ jnän⁻. ³² Hi⁻ cher⁺mah⁺ ga⁻llay⁺ ta⁻ jnän⁻, Dio

ba' he' hī heeh' jne' wii', mah' sa' dsanoon' cha' je' kōjoh' kyaah' hī sa' ma' heeh' juu' kiyh'. ³³He' ja' øøhn', wa'ra' ga' taah' hnäh' kuh', ja' jäh' hnäh' dsa' kyaah' hnäh'. ³⁴Hi' cher'mah' chaa' jaa' hī kyoh', wa' lla' kuyh' cha'neh' kiyh', mah' sa' ja' he' wii' nē' kiyh', wa'ra' ga' jmeey' wa' la' cha' la' jee' dsa' neeh' hnäh'. Cher'mah' cha' ga' jyoh' juu', he' ja' mi'een' wa'ra' ga' lloon' na' jēen' hnäh'.

Lä'jē' he' ga' hñah' jne' kih' Jmī'lle' kih' Dio

12 Hnoon' lä'ngēeh' hnäh' miih' øøhn', ha' lä' la' he' ma'hñah' jne' kih' Jmī'lle' kih' Dio. ²Neh' ba' hnäh' ha' lä' ma' jmeeh' hnäh', jäh' sa' ga' ma' heeh' hnäh' kih' Dio. Ma' ga' nää' hnäh' ta' la' ta' jnø', ga' kah' hnäh' jwē' jee' ma' hnaah' hnäh' dio kaa' hī na' laa' kaa' dsa'. ³He' ja' hnoon' lä'ngēeh' hnäh' ni' jaa' hī hlēeh' lä' gwa' kih' Jmī'lle' kih' Dio sa' jwäy' dso' jwii' nē' kih' Jesús. Lä' ja' ka' läh' sa' jäh' jøøh' Jesús, cher'mah' sa' kyaayh' Jmī'lle' Na'ngii'.

⁴Kah' ba' la' he' ma'hñah' jne' lä' jaa' lä' jaa' jne' kih' Dio, pero jaa' ba' Jmī'lle' Na'ngii' hī kwa' lä'jē' he' ja'. ⁵Kah' ba' la' ta' he' jmeē' jne' lä' jaa' lä' jaa' jne' jee' hnäh' jne' Dio, pero jaa' ba' hī laa' Dsa' jøøh' jnän'. ⁶Kah' ba' la' be' he' ma'tēē' jne' lä' jaa' lä' jaa' jne', pero jaa' ba' Dio hī jmeē' lä'jē' kih' ga'lä'jēē' jne'.

⁷Lä' jaa' lä' jaa' jne' ma'hñah' jne' he' ga' kwa' Jmī'lle' Na'ngii' mah' lä' ja' jäh' llū' kih' lä'jēē'. ⁸Jaa'

ga'hyoh' miih' hū' dse' llū' he' ga' kwa' Jmī'lle'. Jñah' ga'hyoh' he' jmeē' kyuyh' cha'gāmiih', he' ga' kwa' ja' ba' Jmī'lle' Na'ngii'. ⁹Jñah' ka' läh' ga'hyoh' kih' ja' ba' Jmī'lle' ha' lä' jee' lä' dsoo' dsēy' cha'gāmiih'. Hī jñah' ga'hyoh' ha' lä' jee' mi'hläy' hī dsaah' kyaah' be' kih' ja' ba' Jmī'lle' Na'ngii'. ¹⁰Jñah' ga'hyoh' ha' lä' jmeey' he' juh' gaa'. Jñah' ga'hyoh' juu' he' ngēy' kih' dsa'. Jñah' ga'hyoh' mah' kay' kwaat' che' la' kih' Jmī'lle' Na'ngii' he' hlēeh' dsa' o che' la' kih' jmī'lle' hliih'. Jñah' ga'hyoh' hlēy' jyoh' juu'. Jñah' ka' läh', ga'hyoh' be' mah' jiiy' juu' he' hlēeh' dsa' kyaayh'. ¹¹Pero jaa' ba' Jmī'lle' hī jmeē' lä'jē' he' ja'. Hi' lä' koo' hyoh' dsēy' ba' ti' looyh' kih' lä' jaa' lä' jaa'.

Jee' lä'jēē' hī laa' kya' Dio laay' lä' koo' jaa' ba'

¹²Koo' ba' la' jmi'ngo' jnän', hī cha' cha' miih' nēē' he' na' ku' na' chah'. Ma' ke' cha' miih' nēē' he' na' ku' na' chah', ma' ra' he' la' ba' koo' jmi'ngo' jee' lä'jē'. Ja' ba' lä' ja' Cristo ka' läh' kyaah' jne'. ¹³Jēēh', kyaah' jaa' ba' Jmī'lle' ga' lēē' jne' koo' ba' kyaayh', lä' llū' he' ma' na' saa' jne' jmi' kyaah' Jmī'lle' Na'ngii' kih' Dio. Lä' ja' kih' hī laa' judiu o hī sa' laa' judiu, hī lä' ja' ka' läh' kih' hī na' hnēē' jmeē' ta' kih' dsa' o cher'mah' sa' na' hnēy'. Ga'lä'jēē' ba' jne' ma' heeh' jne' kih' jaa' ba' Jmī'lle'.

¹⁴Hēh' jmi'ngo' jnän', sa' la' koo' ba' jee' lä'jē', cha' miih' jee' na' ku' na' chah'. ¹⁵Cher'mah' ma' tiin' ga'jäh': "Sa' laan' ma' gooh', he' ja'

sa⁺ na⁺ jnään⁺ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ kyah⁺”, pero ma⁺ke⁺ ma⁻jäh⁺ lä⁺ja⁻, ma⁺ra⁺ he⁻ na⁺jnää⁺ ba⁺ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ jnä⁻n. ¹⁶Hi⁺ cher⁺mah⁺ lo⁻gwan⁺ ga⁺jäh⁺: “Sa⁺ laan⁺ mi⁻nēh⁺, he⁻ja⁻ sa⁺ na⁺ jnään⁺ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ kyah⁺”, pero ma⁺ke⁺ ma⁻jäh⁺ lä⁺ja⁻, ma⁺ra⁺ he⁻ na⁺jnää⁺ ba⁺ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ jnä⁻n. ¹⁷Cher⁺mah⁺ lä⁺kaa⁻ jmi⁻ngo⁺ jnä⁻n, la⁺ koo⁻ mi⁺i mi⁻nē⁺ juuh⁺, ¿hee⁻ kyaah⁺ ja⁻ nuu⁻ jne⁺? Hi⁺ cher⁺mah⁺ lä⁺kaa⁻ jmi⁻ngo⁺ jnä⁻n, la⁺ koo⁻ to⁻gwa⁺ juuh⁺, ¿hee⁻ kyaah⁺ ja⁻ he⁻ taah⁺ jne⁺ jmeh⁺? ¹⁸Pero Dio ga⁺jmee⁺ na⁻ku⁻ na⁻chah⁺ jmi⁻ngo⁺ jnä⁻n, lä⁺koo⁻ lla⁺ dsēy⁺. ¹⁹Cher⁺mah⁺ koo⁻ nēē⁺ ba⁺ la⁺ lä⁺kaa⁻ jmi⁻ngo⁺ jnä⁻n, mo⁻so⁻ la⁺ lä⁺koo⁻ jmi⁻ngo⁺ he⁻ kye⁺ jne⁺. ²⁰Pero ja⁺ lä⁺ja⁻ la⁺ jmi⁻ngo⁺ jnä⁻n. Na⁻ku⁻ na⁻chah⁺ cha⁻miih⁻ nēē⁺, hi⁺ jee⁺ lä⁺jē⁻ koo⁻ ba⁺ la⁺. ²¹Sa⁺ le⁺ jäh⁺ mi⁻nēn⁺ siih⁺ ma⁻goon⁻: “Sa⁺ jmee⁺ bii⁺ hne⁻ kin⁺.” Ni⁺ sa⁺ le⁺ jäh⁺ ka⁻llen⁺ siih⁺ ma⁻tiin⁻: “Sa⁺ jmee⁺ bii⁺ hne⁻ kin⁺.” ²²Pero sa⁺ la⁺ lä⁺ja⁻. He⁻ cha⁻ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ jnä⁻n, he⁻ jmee⁺ jne⁺ kwaat⁻ sa⁺ bee⁺ ni⁺ miih⁻, he⁻ ja⁻ jmää⁺ jnä⁻n cha⁻ga⁺miih⁻. ²³Hi⁺ he⁻ cha⁻ kih⁺ jmi⁻ngo⁺ jnä⁻n he⁻ jmee⁺ jne⁺ kwaat⁻ sa⁺ jnä⁺ llu⁺, he⁻ ja⁻ hoo⁺ jne⁺ cha⁻ga⁺miih⁻. Hi⁺ he⁻ sa⁺ sooh⁻ jēē⁺ dsa⁻, jlē⁺ jne⁺ llu⁺. ²⁴Pero he⁻ jnä⁺ llu⁺ nē⁺ jnä⁻n, sa⁺ jmee⁺ bii⁺ jlē⁺ jne⁺. Ga⁺jmee⁺ Dio jmi⁻ngo⁺ jnä⁻n mah⁺ hoo⁺n⁺ cha⁻ga⁺miih⁻ lä⁺jē⁻ he⁻ sa⁺ bee⁺. ²⁵Heh⁺ lä⁺ja⁻, jmi⁻ngo⁺ jnä⁻n sa⁺ jmee⁺ ma⁺ kih⁺ kih⁺. Lä⁺jē⁻ nēē⁺ ba⁺ hnäy⁺ dsa⁻kyaayh⁺. ²⁶Cher⁺mah⁺ jii⁺ kih⁺ koo⁻ nēē⁺, lä⁺ja⁻ ga⁺lä⁺jē⁻ ba⁺ jii⁺ kih⁺. Hi⁺ cher⁺mah⁺ ga⁺la⁺ llu⁺ kih⁺ koo⁻ nēē⁺, lä⁺ja⁻ la⁺ llu⁺ kih⁺ ga⁺lä⁺jē⁻ ba⁺. ²⁷Lä⁺ja⁻ jne⁺ ka⁻läh⁺, laa⁺ jne⁺ lä⁺koo⁻ jmi⁻ngo⁺ kih⁺ Cristo. Lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ jne⁺ na⁻ku⁻ na⁻chah⁺ jne⁺

kyaayh⁺. ²⁸Jee⁺ kih⁺ hi⁻ laa⁺ gwah⁺, Dio ga⁺hñaä⁺ to⁻nē⁺ hi⁻ laa⁺ apóstole, ja⁻ga⁺ ga⁺hñaay⁺ hi⁻ ngēē⁺ juu⁺ kiyh⁺, hi⁺ ga⁺hñaay⁺ ta⁻jwoh⁺, kyaah⁺ hi⁻ jmee⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻, kyaah⁺ hi⁻ mi⁻hlää⁺ dsa⁻, kyaah⁺ hi⁻ jmee⁺ be⁺ kih⁺ dsa⁺, kyaah⁺ hi⁻ kye⁻ nē⁺ kih⁺ dsa⁻kyaah⁺, hi⁺ kyaah⁺ hi⁻ lih⁺ hlēēh⁺ jyoh⁺ juu⁺. ²⁹¿Che⁺ lä⁺jēē⁻ laa⁺ apóstole? ¿Che⁺ ga⁺lä⁺jēē⁻ laa⁺ hi⁻ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio? ¿Che⁺ ga⁺lä⁺jēē⁻ laa⁺ ta⁻jwoh⁺? ¿Che⁺ ga⁺lä⁺jēē⁻ jmee⁺ he⁻ juh⁻gaa⁻? ³⁰¿Che⁺ ga⁺lä⁺jēē⁻ ma⁻hyoh⁻ be⁺ mah⁺ mi⁻hlääy⁺ dsa⁻dsaah⁺? ¿Che⁺ ga⁺lä⁺jēē⁻ lih⁺ hlēēh⁺ jyoh⁺ juu⁺? ¿Che⁺ ga⁺lä⁺jēē⁻ lih⁺ jii⁺ juu⁺ he⁻ hlēēh⁺ dsa⁻kyaayh⁺? ³¹Wa⁺ hee⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kih⁺ ta⁻ he⁻ la⁺ kwa⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ he⁻ llu⁺ ga⁺ miih⁻.

Pero ta⁻ jyoh⁺ ko⁻taa⁻, hlēēhn⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ jee⁺ jnääh⁺ hnäh⁺ he⁻ jmää⁺ cha⁻ga⁺miih⁻ kyah⁺ hnäh⁺.

He⁻ hnää⁺ jne⁺ dsa⁻kyaahn⁺,
he⁻ ja⁻ ba⁺ kyeē⁺

13 Cher⁺mah⁺ ga⁺hlēēhn⁺ kyaah⁺ wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻ juu⁺ he⁻ hlēēh⁺ dsa⁻, hi⁺ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ hlēēh⁺ ángele ka⁻läh⁺, hi⁺ cher⁺mah⁺ sa⁺ hnaan⁺ dsa⁻kyaahn⁺, laan⁺ lä⁺koo⁻ nē⁺ he⁻ koo⁻ hii⁺ ta⁻jmah⁺. Laan⁺ lä⁺koo⁻ jwi⁺ñē⁺ kih⁺ tē⁻. ²Cher⁺mah⁺ ga⁺hyohn⁺ cha⁻miih⁻ juu⁺ kih⁺ Dio he⁻ ngēēn⁺ kih⁺ dsa⁺, hi⁺ cher⁺mah⁺ ga⁺lä⁺ngēēn⁺ lä⁺jē⁻ juu⁺ he⁻ na⁻hmää⁺, cher⁺mah⁺ kyuu⁺ ba⁺ jnä⁺ lä⁺jē⁻, hi⁺ cher⁺mah⁺ ga⁺jmeen⁺ dsoo⁺ dsēn⁺ cha⁻miih⁻ lä⁺jiih⁺ mi⁻siin⁺ hoo⁺ moh⁺, pero cher⁺mah⁺ sa⁺ hnaan⁺ dsa⁻kyaahn⁺, ni⁺ miih⁻ sa⁺ cha⁻ he⁻ laan⁺. ³Cher⁺mah⁺ ga⁺ti⁺ ga⁺lloohn⁺ ga⁺lä⁺jē⁻ he⁻

cha⁻ kin⁺ mah⁺ äähn⁺ dsa⁻ tä⁻nee⁺,
hi⁺ cher⁺ mah⁺ ga⁻ kwaan⁺ hñiin⁺
kaan⁺, pero cher⁺ mah⁺ sa⁻ hnaan⁺
dsa⁻ kyaahn⁺, ni⁺ miih⁻ sa⁻ jmää⁺ kin⁺
lä⁺ jē⁺ he⁻ ja⁻.

⁴He⁻ hnää⁺ jne⁺ dsa⁻, he⁻ jøh⁻ dsen⁻
ba⁺ ja⁻, hi⁺ llu⁺ dsē⁻ jne⁺ ka⁻läh⁺. He⁻
hnää⁺ jne⁺ dsa⁻, ja⁺ he⁻ wi⁺ dsē⁻ jne⁺
kyaah⁺ dsa⁻. He⁻ hnää⁺ jne⁺ dsa⁻, ja⁺
he⁻ jmää⁺ jne⁺ hñaan⁺ kaah⁺, ni⁺ he⁻
jmeen⁺ kyeē⁺ jne⁺ cha⁻ ga⁻ miih⁻. ⁵He⁻
hnää⁺ jne⁺ dsa⁻, ja⁺ he⁻ jmeen⁺ he⁻
sa⁺ llē⁺ kih⁺ jmeen⁺, ja⁺ he⁻ hnøhn⁺
ma⁺ la⁺ he⁻ llu⁺ jnän⁺ hñaan⁺, ja⁺ he⁻
lä⁺ lleē⁺ jne⁺ na⁻ koh⁺, ja⁺ he⁻ tøh⁻
jne⁺ dsen⁻ kyaah⁺ dsa⁻. ⁶Ja⁺ he⁻ tih⁻
dsē⁻ jne⁺ he⁻ hliih⁺, he⁻ tih⁺ dsē⁻ jne⁺
ju⁺ dsoo⁺ jmah⁺ ba⁺. ⁷He⁻ hnää⁺ jne⁺
Dio, he⁻ lä⁺ be⁺ dsē⁻ jne⁺ kih⁺ lä⁺ jē⁺,
hi⁺ lä⁺ ma⁻ dsoo⁺ ja⁻ ba⁻ dsē⁻ jne⁺
kiyh⁺, hi⁺ ngoo⁺ ba⁺ he⁻ kye⁺ jne⁺
o⁻ jøh⁺ dsē⁻, hi⁺ he⁻ kwēēh⁺ dsē⁻ jne⁺
ka⁻ läh⁺.

⁸He⁻ hnää⁺ jne⁺ dsa⁻ kyaahn⁺ sa⁻
llaa⁺ jih⁺ koh⁺. Pero lloo⁻ koo⁻ jmi⁺
mo⁺ so⁺ jmee⁺ bii⁺ mi⁻ jnäa⁺ Dio juu⁺
kih⁺, lä⁺ ja⁻ ka⁻ läh⁺ mo⁺ so⁺ jmee⁺
bii⁺ hyoh⁺ dsa⁻ hlēēh⁺ jyoh⁺ juu⁺, hi⁺
mo⁺ so⁺ jmee⁺ bii⁺ hyoyh⁺ he⁻ jmeey⁺
kyuuyh⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻. ⁹Pero jmi⁺
he⁻ tøhn⁺ la⁻, sa⁻ ga⁻ ma⁻ lä⁻ kyuuh⁻
jne⁺ na⁻ hñaa⁺ lä⁺ jē⁺ juu⁺ na⁻, hi⁺
lä⁺ ja⁻ ka⁻ läh⁺ lä⁺ jēē⁺ hi⁻ ngēē⁺ juu⁺
kih⁺ dsa⁻, sa⁻ hlēēyh⁺ na⁻ hñaa⁺
lä⁺ jēē⁺. ¹⁰Pero wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo⁺
jmi⁺ jmee⁺ Dio ma⁻ na⁻ hñaa⁺ go⁻ te⁻
lä⁺ jē⁺, ma⁺ ja⁻ mo⁺ so⁺ jmee⁺ bii⁺ he⁻
ga⁻ lä⁻ kyuuh⁻ jne⁺ miih⁻ jmi⁻ gyuuh⁻
la⁻, llaa⁺ go⁻ te⁻ ba⁺ ja⁻.

¹¹Lä⁻ koo⁻ ma⁻ laan⁺ chih⁻,
ga⁻ hlēēhn⁺ lä⁻ koo⁻ jaa⁻ chih⁻,
ga⁻ jmeen⁺ hu⁺ dsē⁻ lä⁻ koo⁻ jaa⁻
chih⁻, hi⁺ ga⁻ kan⁺ kwaat⁺ lä⁻ koo⁻

jaa⁻ chih⁻. Pero ma⁺ ga⁻ lä⁻ jøhn⁺,
mo⁺ so⁺ ga⁻ jmeen⁺ lä⁺ jē⁺ he⁻ ma⁻
jmeen⁺ lä⁻ koo⁻ ma⁻ mäh⁺ n⁺. ¹²Jmi⁺
na⁺, sa⁻ ma⁻ lä⁻ ngēē⁺ jne⁺ na⁻ hñaa⁺
lä⁺ jēē⁺, la⁺ jnän⁺ lä⁻ koo⁻ he⁻ jēē⁺ jne⁺
kyaah⁺ hu⁻ he⁻ sa⁻ jēē⁺ ba⁻. Pero
wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo⁺ jmi⁺ ja⁻, ja⁻ ga⁻ tēē⁺
jne⁺ jēē⁺ jēē⁺ go⁻ te⁻. Na⁺ kyuuh⁻
miih⁻ ba⁻. Pero wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo⁺ jmi⁺
ja⁻, ja⁻ ga⁻ lä⁻ kyuuh⁻ lä⁺ jē⁺, ja⁻ ba⁻
lä⁻ koo⁻ kyuuh⁺ Dio jnä⁺.

¹³Hnē⁻ nēē⁺ ba⁻ he⁻ sa⁻ llaa⁺:
he⁻ ma⁻ dsoo⁺ dsē⁻ jne⁺, he⁻ cha⁻
o⁻ jøh⁺ dsē⁻ jnän⁺, hi⁺ he⁻ hnää⁺
jne⁺ dsa⁻ kyaahn⁺. Kih⁺ jee⁺ lä⁺ jē⁺
he⁻ la⁻, kyeē⁺ ga⁻ he⁻ hnää⁺ jne⁺
dsa⁻ kyaahn⁺.

Ha⁻ lä⁺ la⁺ kih⁺ hi⁻ hlēēh⁺ jyoh⁺ juu⁺

14 He⁻ ja⁻ go⁻ näa⁺ ba⁻ hnäh⁺ ta⁻
cha⁻ nē⁺ he⁻ hnaah⁺ hnäh⁺
øh⁺ hnäh⁺. Hi⁺ lä⁺ ja⁻ wa⁻ heē⁺ hoh⁺
hnäh⁺ kih⁺ ta⁻ he⁻ la⁻ kwa⁺ Jmi⁻ lle⁺
Na⁻ jngii⁺. Hi⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺ jē⁺ ta⁻ na⁻,
wa⁻ heē⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ ngēēh⁺
hnäh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. ²Jēēh⁺, jaa⁻ hi⁻
hlēēh⁺ jyoh⁺ juu⁺, ja⁺ he⁻ hlēēyh⁺
kyaah⁺ dsa⁻ ja⁻, he⁻ hlēēyh⁺ kyaah⁺
Dio ba⁺ ja⁻. Hi⁺ ma⁻ ke⁺ hlēēyh⁺ juu⁺
kaah⁺ he⁻ kwa⁺ Jmi⁻ lle⁺ Na⁻ jngii⁺,
ni⁺ jaa⁻ sa⁻ ngēē⁺ juu⁺ kiyh⁺. ³Pero
jaa⁻ hi⁻ ngēē⁺ juu⁺ lä⁻ koo⁻ ga⁻ hyoyh⁺
kih⁺ Dio, hi⁻ he⁻ ba⁻ hlēēh⁺ juu⁺ he⁻
jmeey⁺ dsa⁻ näa⁺ dsa⁻ ta⁻ cha⁻ nē⁺,
kway⁺ be⁺ kih⁺ dsa⁻, hi⁺ jmeey⁺
dsa⁻ nøh⁺ dsē⁻ dsa⁻. ⁴Jaa⁻ hi⁻ hlēēh⁺
juu⁺ he⁻ sa⁻ ngēē⁺ jne⁺, he⁻ kway⁺
be⁺ kih⁺ hñiiy⁺ ba⁺ ja⁻. Pero jaa⁻ hi⁻
ngēē⁺ juu⁺ lä⁻ koo⁻ ga⁻ hyoyh⁺ kih⁺
Dio, kway⁺ be⁺ kih⁺ lä⁺ jēē⁺ hi⁻ laa⁺
kyaa⁺ Dio.

⁵Hnoon⁺ wa⁻ ra⁻ jäh⁺ kih⁺ lä⁺ jēē⁺
ba⁻ hnäh⁺ hlēēh⁺ hnäh⁺ jyoh⁺ juu⁺.

Pero cha-ga'miih- hnoon' wa-ra- jäh' kih' ga-hñah' hnäh' ta' he- ngëeh' hnäh' juu' kih' Dio. Jëeh', llul' ga' he- ja-, lä-koh' ga' he- hlëeh' hnäh' jyoh' juu'. Hi- ma-ra' he- jmää' ba' he- hlëeh' hnäh' jyoh' juu' wa-ra- jäh' kih' chaa- hi- jii' juu' ja- mah' kwa' be' kih' hi- laa' kya' Dio.

⁶Jëe' da' hnäh' øøhn'. Cher'mah' ngoon' na'hlëehñ hnäh' kyaah' jyoh' juu' he- ma-hyohn' kih' Dio, sa' jmää' he- ja- kyah' hnäh'. Llu' ga' he- hlëehñ hnäh' he- ga-mi-jnää- Dio kin' ba', hi- hlëehñ hnäh' he- ma-kyuuh' jne', hi- hlëehñ juu' lä-koo- ga-hyohn' kih' Dio, hi- kyaah' nuuh' he- ma-mi-tëe' jne'.

⁷Lä-ja- la' kih' lä-jë- he- sa' na'jiih'. Wa-ra- ga-hii' luu' hma-ta-, wa-ra- ga-hii' tü-, cher'mah' sa' ga-hii' kwee-, sa' chaa- hi- ñe- hee- su' ja- hii'. ⁸Hi- cher'mah' sa' ga-hii' kwee- luu' hoo', ni- jaa- hløø' sa' mi'lluu' hñii' mah' dsa-näay' jee' hñii'. ⁹Lä-ja- la' kyah' hnäh' ka-läh'. Cher'mah' sa' jëe- juu' he- hlëeh' hnäh', ÷ha- lä-ja- lä-ngëe' dsa- juu' he- hlëeh' hnäh'? Koo- taah' miih' ba' ja- he- hlëeh' hnäh'.

¹⁰Joh' juu' sa' hlëeh' dsa- lä-kaa- lä-juh' jmi-gyuu', hi- lä-koo- lä-koo- jwi- ngëe' bih' juu' kiyh'.

¹¹He-ja- cher'mah' sa' ngëen' juu' he- hlëeh' dsa-, laan' lä-koo- jaa- hi- chaa- uu' ba' kiyh'. Hi- lä-ja- laa' hi- he' ki- jnä' ka-läh'. ¹²Lä-ja- jmee' hnäh' ka-läh'. Na' he- ma-hee' hoh' hnäh' kih' ta' he- la' kwa- Jmi-lle' Na-jngii', he-ja- cha-ga'miih- wa' tih' hoh' hnäh' he- la' kwa- Jmi-lle' Na-jngii' he- jmee' dsa-kwaa- lä-hii' ne' hi- laa' kya' Dio.

¹³Kih' he-ja-, jaa- hi- ma-hyoh- hlëeh' jyoh' juu', wa' ngiiy' kiyh' kih' Dio mah' kway' be' ha- lä- jee' jiiy' juu' ja- kyaah' dsa-kyaayh'.

¹⁴Jëeh', cher'mah' ga-ngiin' kin' kyaah' juu' he- sa' ngëen', he- ngiin' kyaah' jmi-lle' kin' ba' ja-. Pero juu' ja-, sa' ngëen' he- hnøø' jäh'.

¹⁵He-ja-, ÷ha- lä- jmeen'? Ngii' ba' jnä' kyaah' jmi-lle' kin', hi- lä-ja- ka-läh' kyaah' juu' he- ngëen' ba'. Hi- hñan' kyaah' jmi-lle' kin', hi- lä-ja- ka-läh' hñan' kyaah' juu' he- ngëen'.

¹⁶Jëeh', cher'mah' ga-häh' kyaah' jmi-lle' jmah' jee' kwah' ti'hmaah' kih' Dio, ha- lä-ja- jäh' hi- tääh' nuu': "Wa' la' lä-ja-", cher'mah' sa' ma-lä-ngëey' hee- ja- he- ma-hlëeh'. ¹⁷Ma-ke- jnaah' ma-kwah' ti'hmaah', pero kih' hi- tääh' nuu-, sa' tëey' be' kyaah' juu' ja-. ¹⁸Kwan' ti'hmaah' kih' Dio kih' he- ma-hyohn' hlëehñ cha-ga'miih- jyoh' juu' lä-koh' ga' hnäh'. ¹⁹Pero ga' ma-chehn' jee' dsa-ñee' øøh' jne', llul' ga' laan' he- hlëehñ hña' mi'juu' he- lä-ngëe' dsa- wa-ra- ga-të' jee' hlëeh' jnih', lä-koh' ga' he- hlëehñ gya' mil mi'juu' he- sa' kyuu' dsa-.

²⁰Øøhn', ta' jmee- hnäh' huusdë- lä-koo- jaa- chih- hi- sa' ngëe'. Llu' ba' cher'mah' laah' hnäh' lä-koo- jaa- chih- hi- sa' jmee- he- hliih'. Pero hnøø' jmeeh' hnäh' huusdë- lä-koo- jaa- dsa- ma-jøøh' ba'.

²¹Lä-la- na-sii- në' ley:

Kyaah' jyoh' juu' hlëehñ dsa- la-.

Kyaah' juu' he- hlëeh' dsa- chaa- uu' ba' hlëeh' jnih'.

Pero ni- lä-ja-, sa' nuuy' kin', ga-jäh' Dio.

²²Lä⁺ja⁻, hi⁻ ma⁻hyoh[~] hlëeh[†] jyoh[~] juu[†], la[†] koo⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ kih[†] hi⁻ sa⁺ ga⁺ ma⁻heeh⁻ kih[†] Dio. Sa⁺ la[†] kih[†] hi⁻ ma⁻heeh⁻ kih[†] Dio. Pero ta⁺ jyoh[~] koo⁻taa⁻, jaa⁻ hi⁻ ngëe[~] juu[†] he⁻ ga⁺hyoyh[†] kih[†] Dio, hlëëyh[†] hi⁻ ma⁻heeh⁻ kih[†] Dio ba[†]. Sa⁺ la[†] kih[†] hi⁻ sa⁺ ma⁻heeh⁻ kih[†] Dio. ²³He⁻ja⁻ sa⁺ llu[†] cher[†]mah[†] lä⁺jëe⁺ hnäh[~] hlëeh[†] hnäh[~] jyoh[~] juu[†] he⁻ sa⁺ ngëe[~] jne[~] jee[~] dsa⁻nee⁺ hnäh[~]. Jëeh[~], cher[†]mah[†] ga⁺lloo[†] jaa⁻ hi⁻ hmëe[~] o jaa⁻ hi⁻ sa⁺ ga⁺ ma⁻dsoo⁻ dsë[†] kih[†] Dio, ma[†]ja⁻ jäh[†], he⁻ ngaah[†] ba[†] hnäh[~] na⁻. ²⁴Pero cher[†]mah[†] lä⁺jëe⁺ hnäh[~] ngëeh[~] hnäh[~] juu[†] he⁻ ga⁺hñah[†] hnäh[~] kih[†] Dio hi⁻ cher[†]mah[†] ga⁺lloo[†] jaa⁻ hi⁻ hmëe[~] o jaa⁻ hi⁻ sa⁺ ga⁺ ma⁻heeh⁻ kih[†] Dio jee[~] tääh[~] hnäh[~], kyaah[†] juu[†] he⁻ ngëeh[~] hnäh[~] ja⁻ jmee[~] lä⁺ngëe[~] he⁻ ma⁻hlääh[†], hi⁻ lä⁺liiyh[†] lä⁺jë⁺ he⁻ jmeey[~]. ²⁵Hi⁻ lä⁺jna⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ na⁻hmää[~] neh[†] tuh[†]dsëy[†]. Ja⁻ga⁺ na⁺ juuyh[†] jñey[~] mah[†] hnaayh[†] Dio, jäh[†]: “Ma[†]ra[†] ju[†]dsoo⁻, cheh[†] ba[†] Dio jee[~] kyah[†] hnäh[~].”

**Hnøø[†] dsa⁺toohn[†] lä⁺koo⁻ lle[†]
kih[†] lä⁺ ma⁺ dsa⁻nee⁺ jne[~]**

²⁶Øøhn[†], he⁻ koo⁻ juu[†] lle[†] jne[~] kih[†] jee[~] lä⁺jë⁺ he⁻ ma⁻jwëehñ[†] hnäh[~]. Jee[~] dsa⁻neeh⁺ hnäh[~], chaa⁻ hi⁻ hä[†], chaa⁻ hi⁻ mi⁻tëe⁺, chaa⁻ hi⁻ hlëeh[†] ga⁺ jyoh[~] juu[†], chaa⁻ hi⁻ ma⁻mi⁻jnaä⁻ Dio miih[†] kih[†], chaa⁻ hi⁻ lih⁺ jii[†] juu[†] he⁻ sa⁺ ngëe[~] jne[~]. He⁻ja⁻ jmee[~] hnäh[~] lä⁺jë⁺ he⁻ na⁻ mah[†] lä⁺cha⁻ cha⁻ga⁺miih⁻ be[~] kyah[†] hnäh[~]. ²⁷Wa[†]ra[†] ga⁺hlëeh[†] hnäh[~] jyoh[~] juu[†], wa[†] hlëeh[†] uu[†] uu[†] ba[†], pero ma⁺ jaa⁻ ba[†]. Hi⁻ ma[†]ra[†] he⁻ hnää[†] jaa⁻ hi⁻ lih⁺ jii[†] juu[†] ja⁻. ²⁸Cher[†]mah[†]

sa⁺ chaa⁻ hi⁻ lih⁺ jii[†] juu[†] ja⁻, sa⁺ wa[†] hlëëyh[†] hi⁻ tääh[~] neh[†] gwah[†]. Wa[†] hlëëyh[†] jee[~] nuuy⁻ hñiiy[†] ba[†], hi⁻ wa[†] hlëëyh[†] kyaah[†] Dio. ²⁹Lä⁺ja⁻ ka⁻läh[~] kih[†] hi⁻ ngëe[~] juu[†] he⁻ ga⁺hyoyh[†] kih[†] Dio. Wa[†] hlëeh[†] uu[†] uu[†] ba[†], mah[†] jee[~] lä⁺jëe⁺ wa[†] kye[†] kwaat⁻ ha⁻ lä⁺ dsoo⁻ juu[†] ja⁻. ³⁰Cher[†]mah[†] ga⁺mi⁻jnaä⁻ Dio miih[†] kih[†] jaa⁻ hi⁻ gya[†] nuu⁻, wa[†] jøøy[†] lä⁺jiih[†] llaa⁺ hlëeh[†] hi⁻ ma⁻løø[†] to⁻në[~] he[~]. ³¹Jëeh[~], lä⁺jëe⁺ ba[†] hnäh[~] cha⁻jwë[†] kyah[†] hnäh[~] ngëeh[~] hnäh[~] juu[†] he⁻ ma⁻hñah⁻ hnäh[~] kih[†] Dio. Pero ma⁺ jaa⁻ ba[†] hnäh[~] ngëeh[~] hnäh[~] juu[†] ja⁻, mah[†] lä⁺ja⁻ lä⁺tëe⁺ lä⁺jëe⁺, hi⁻ hyoyh[†] cha⁻ga⁺miih⁻ be[~]. ³²Jmi⁻lle[~] kih[†] hi⁻ ngëe[~] juu[†] nuuh[†] bih[†], sa⁺ hlëëyh[†] ta[†]koo⁻jiih[†] hlëeh[†] jñah[~] øøyh[†]. ³³Jëeh[~] Dio, sa⁺ laay[†] Dio hi⁻ koo⁻ jmee[~] tääh[~] miih[†]. He⁻ jmeey[~] hii[~] ti[†] jnän[~] ba[†].

Lä⁺koo⁻ jmee[~] lä⁺jë⁺ gwah[†] jee[~] dsa⁻nee⁺ lä⁺jëe⁺ hi⁻ laa[†] kya[†] Dio, ³⁴lä⁺jëe⁺ dsa⁻më[~] sa⁺ wa[†] tooyh[†] miih[†] jee[~] tääh[~] neh[†] gwah[†]. Jëeh[~], sa⁺ cha⁻jwë[†] kiyh[†] hlëëyh[†]. Hnøø[†] nuuyh[†] kih[†] dsa⁻nuuh⁻ ba[†], lä⁺koo⁻ jäh[~] në[~] ley. ³⁵Cher[†]mah[†] he⁻ hnøøy[†] lä⁺tëe⁺, wa[†] ngiiy[†] juu[†] kih[†] dsa⁻nuuh⁻ kyaay[†] wa[†]ra[†] ga⁺lla⁺naäy[~] cha[†]neh[†] kiyh[†]. Jëeh[~], sa⁺ sooh⁻ kih[†] dsa⁻më[~] hlëëyh[†] neh[†] gwah[†].

³⁶Ja⁺ ma[†]la⁺ jee[~] kyah[†] hnäh[~] ga⁺lä⁺cha⁻ juu[†] kih[†] Dio. Ni⁺ sa⁺ la[†] ma[†]la⁺ kyah[†] hnäh[~] ka⁻läh[~]. ³⁷Cher[†]mah[†] chaa⁻ hi⁻ jmee[~] hu[†]dsë[~] laay[†] jaa⁻ hi⁻ ngëe[~] juu[†], o cha⁻ ga⁺ jyoh[~] he⁻ ga⁺hyoyh[†] kih[†] Jmi⁻lle[~] Na[†]jngi[†], hi⁻ he[~] tah⁻dsëy[†] la[†] mada[†] kih[†] Dio lä⁺jë⁺ he⁻ ma⁻siin[†] la[†]. ³⁸Kih[†] hi⁻ sa⁺ jmee[~] he[†] kih[†] juu[†] la[†], ta[†] jmee[~] hnäh[~] he[†] kiyh[†].

³⁹Lä⁺ja⁻ hnäh^ʔ øøhn[!], wa^ʔ hee^ʔ
hoh^ʔ hnäh^ʔ kih[!] ta^ʔ he⁻ ngëeh^ʔ hnäh^ʔ
juu[!] kih[!] Dio. Hi⁺ ta^ʔ ha⁻ hnäh^ʔ kih[!]
hi⁻ lih⁺ hlëeh[!] jyoh^ʔ juu[!]. ⁴⁰Pero
ta^ʔ jmee⁻ hnäh^ʔ wa^ʔ la[!] cha⁻ la[!]
jee^ʔ dsa⁻ ñeeh⁺ hnäh^ʔ, jmee⁻ hnäh^ʔ
lä⁻koq⁻ lle^ʔ kih[!] ba^ʔ.

Ga⁻lä⁻jiih⁻ Cristo ma^ʔ ga⁻hya⁻
hnë⁻ jmi^ʔ na^ʔ juu^ʔ

15 Na[!] na⁺ mi⁻dsoohn^ʔ hoh^ʔ
hnäh^ʔ øøhn[!], ha⁻ lä⁺ la[!]
ju[!]hmëe^ʔ he⁻ ga⁻hlëeh^ʔ hnäh^ʔ,
ja⁻ba^ʔ he⁻ ga⁻heeh^ʔ hnäh^ʔ ja⁻. Hi⁺ lä⁺
ma⁻tääh^ʔ ja⁻ba^ʔ hnäh^ʔ kyaah^ʔ juu[!]
ja⁻ lä⁻jiih[!] na[!]. ²Kyaah^ʔ ja⁻ba^ʔ juu[!]
la⁻ ma⁻na⁻laah^ʔ hnäh^ʔ cher^ʔmah[!]
ga⁻nää^ʔ ba^ʔ hnäh^ʔ koq⁻ hweh⁻ kyaah^ʔ
juu[!] he⁻ ma⁻hlëeh^ʔ hnäh^ʔ. Pero
cher^ʔmah[!] sa⁺ la[!] lä⁺ja⁻, sa⁺ jmää[!] he⁻
ma⁻dsoo^ʔ hoh^ʔ hnäh^ʔ.

³To⁻ne^ʔ ga⁻hlëeh^ʔ hnäh^ʔ ja⁻ba^ʔ
juu[!] he⁻ ga⁻heeh^ʔ hñiin⁺ he⁻ ga⁻juu[!]
Cristo kih[!] dso^ʔkye⁻ jnän⁺ lä⁻koq⁻
na⁻si⁻ juu[!] kih[!] Dio. ⁴Ja⁻ga^ʔ na⁺
ga⁻haa[!] dsih^ʔ mah^ʔ ga⁻lä⁻jiih^ʔ
ka⁻läh^ʔ ma^ʔ ga⁻hya⁻ hnë⁻ jmi^ʔ,
lä⁻koq⁻ ma⁻na⁻si⁻ kiyh[!] jää[!].

⁵Ga⁻mi⁻jnäay⁻ hñiiy^ʔ kih[!] Pee^ʔ. Hi⁺
këe⁻ ga^ʔ, ga⁻mi⁻jnäay⁻ hñiiy^ʔ kih[!]
lä⁻jëe⁻ gya⁻tuu^ʔ. ⁶Ma⁻ngëe^ʔ he⁻
ja⁻, ga⁻mi⁻jnäay⁻ hñiiy^ʔ kih[!] laa⁻
ga^ʔ hña^ʔ hña⁻laa⁻ øøh[!] jne^ʔ kyaah^ʔ
koq⁻ hä^ʔ ba^ʔ. Hi⁺ jwëe^ʔ øøh[!] jne^ʔ
he^ʔ, chaa⁻ gyih^ʔ lä⁻jiih[!] na[!], ko⁻llaa⁻
ba^ʔ ma⁻na⁻juu^ʔ. ⁷Ma⁻ngëe^ʔ he⁻ ja⁻,
ga⁻mi⁻jnäay⁻ hñiiy^ʔ kih[!] Jacobo,
ja⁻ga^ʔ ga⁻mi⁻jnäay⁻ hñiiy^ʔ jee^ʔ ma^ʔ
tääh^ʔ lä⁻jëe⁻ apóstole.

⁸Jee^ʔ ga⁻dsaa[!] ja⁻, ga⁻mi⁻jnäay⁻
hñiiy^ʔ ki⁺ jnä^ʔ. Jnä^ʔ hi⁻ ga⁻la[!] kih[!]
lä⁻koq⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁺ ga⁻lä⁻chaa⁻
lä⁻koq⁻ lle^ʔ kih[!]. ⁹Jëeh^ʔ, mäh[!] ga^ʔ

jnä^ʔ lä⁻koh^ʔ ga^ʔ jee^ʔ lä⁻jëe⁻ apóstole
he^ʔ. Ni⁺ sa⁺ lle^ʔ kih[!] tëeh[!] dsa⁻ jnä^ʔ
apóstol. Jëeh^ʔ, ga⁻jmeehn⁻ cha⁻miih⁻
hi⁻ laa[!] kyaa[!] Dio. ¹⁰Pero, kih[!] he⁻
llu[!] dsë[!] Dio, he⁻ja⁻ ba^ʔ ja⁻ laan[!] he⁻
jwahn⁻ laan[!]. Hi⁺ ga⁻jmää^ʔ ba^ʔ he⁻
llu[!] dsëy[!] kyaah^ʔ jnä^ʔ jëeh^ʔ ga⁻jmeen⁻
cha⁻ga⁻miih⁻ ta^ʔ lä⁻koh^ʔ ga^ʔ jee^ʔ
lä⁻jëe⁻ apóstole he^ʔ. Pero ja⁻ hñiin⁺
hi⁻ ga⁻jmee^ʔ ta^ʔ ja⁻. He⁻ llu[!] dsë[!] Dio
kyaah^ʔ jnä^ʔ ba^ʔ ja⁻, he⁻ja⁻ ya⁻hi[!] llu[!]
ta^ʔ he⁻ ga⁻jmeen⁻. ¹¹Lä⁺ja⁻ ba^ʔ la[!]
juu[!] he⁻ kwa⁻ jnääh^ʔ, kwee⁻ ba^ʔ jmee⁻
cher^ʔmah[!] jnä^ʔ, o cher^ʔmah[!] jñah^ʔ
kwa⁺ juu[!] la⁻, hi⁺ juu[!] la⁻ ba^ʔ ja⁻, he⁻
ga⁻heeh^ʔ hnäh^ʔ.

Lä⁻jiih[!] lä⁻jëe⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu^ʔ

¹²Ga⁻nuuh⁻ ba^ʔ hnäh^ʔ he⁻ ga⁻kwa⁻
dsa⁻ juu[!] he⁻ ga⁻lä⁻jiih⁻ Cristo.
¿He⁻la[!] ja⁻ ko⁻llaa⁻ hnäh^ʔ jwah^ʔ
hnäh^ʔ he⁻ sa⁺ lä⁻jiih[!] dsa⁻ hi⁻
ma⁻na⁻juu^ʔ? ¹³Jëeh^ʔ, cher^ʔmah[!] sa⁺
lä⁻jiih[!] dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu^ʔ, ni⁺ sa⁺
ga⁻lä⁻jiih⁻ Cristo cher^ʔmah[!] lä⁻ja⁻
la[!]. ¹⁴Hi⁺ cher^ʔmah[!] sa⁺ ga⁻lä⁻jiih⁻
Cristo, sa⁺ jmää[!] ta^ʔ he⁻ kwa⁻
jnääh^ʔ juu[!] kiyh[!]. Lä⁺ja⁻ ka⁻läh^ʔ, he⁻
ma⁻lä⁻dsoo^ʔ dsë⁻ jne^ʔ, sa⁺ jmää[!] ta^ʔ
ni⁺ miih⁻. ¹⁵Hi⁺ ja⁻ ma⁻la⁻ he⁻ ja⁻.
Ga⁻jmee⁻ jnääh^ʔ juu[!] ta^ʔ juu[!] kih[!]
Dio, jëeh^ʔ ma⁻jmee⁻ jnääh^ʔ ju[!]dsoo^ʔ
he⁻ ga⁻mi⁻jiih⁻ Cristo. Pero sa⁺
ga⁻lä⁻jiih⁻ Cristo cher^ʔmah[!] la[!]
ju[!]dsoo^ʔ he⁻ sa⁺ lä⁻jiih[!] dsa⁻. ¹⁶Jëeh^ʔ,
cher^ʔmah[!] sa⁺ lä⁻jiih[!] dsa⁻ hi⁻
ma⁻na⁻juu^ʔ, ni⁺ lä⁻ja⁻ sa⁺ ga⁻lä⁻jiih⁻
Cristo. ¹⁷Wa⁻ra⁻ jäh^ʔ kih[!] sa⁺
ga⁻lä⁻jiih⁻ Cristo, sa⁺ jmää[!] ta^ʔ he⁻
ma⁻dsoo^ʔ hoh^ʔ hnäh^ʔ. Lä⁺ ma⁻tääh^ʔ
ja⁻ba^ʔ hnäh^ʔ kyaah^ʔ dso^ʔkye⁻ kyah[!]
hnäh^ʔ. ¹⁸Lä⁺ja⁻ ka⁻läh^ʔ, ma⁻na⁻hee⁻
go⁻te⁻ lä⁻jëe⁻ hi⁻ ga⁻juu[!] hi⁻ laa⁻

kyaa¹ Cristo. ¹⁹Wa'ra- jah' kih' la' kih' jmi' gyuu⁺ la- ba', he- ma-cha- o'joh⁺ dsē- jnān- kyaah⁺ Cristo, peer⁺ jwi' jne' jee' kih' lā- jēē⁺ dsa-.

²⁰Pero ma-ra' ju'dsoo' he- ga-lā- jiih⁺ Cristo jee' kih' hī- na-juu'. Laay¹ to-nē' kih' lā- jēē⁺ hī- lā- jiih⁺ jee' kih' hī- na-juu'. ²¹Kih' jaa- ba' dsa- ja' he- dsa-juu' dsa-. Lā- ja- ka-lāh', kih' jaa- ba' dsa- ja' he- lā- jiih⁺ hī- na-juu'. ²²Jēēh', ja- ba' lā- koh⁺ dsa-juu' dsa- kih' he- laay¹ sa-ju- kih' Adán, ja- ba' lā- ja- lā- jiih⁺ hī- laa' kyaah⁺ Cristo. ²³Lā- jaa- lā- jaa- lā- jiih⁺, ga- ma-tē' hor- kiyh'. To-nē' ga-lā- jiih⁺ Cristo hī- kye- nē' jnān-. Ja-ga' lā- jiih⁺ ka-lāh' hī- laa' kyaay¹ wa-ra- ga-tē' jee' jāyh'. ²⁴Hi- wa-ra- ga-tē' jee' llaa⁺ go-te, lla-dsēē- Cristo kih' lā- jēē⁺ hī- tāāh' jmee⁺ hih⁺, hi- kih' hī- laa⁺ ta' hi- kih' hī- bee'. Ma-ja- ga- tooyh⁺ goo- Dio hī- laa⁺ Tāā- jnān- mah' hñii' bih' jmeey¹ hih⁺. ²⁵Jēēh', jmee⁺ bii' lla-dsēē- Cristo kih' lā- jēē⁺ hī- na-høoh⁺ kiyh' lā- jiih⁺ jāy¹ ta' hwa' huu' tiy'. ²⁶Kih' jee' lā- jēē⁺ hī- na-høoh⁺ kiyh' he', heey¹ go-te hī- jngiih⁺ kih' dsa⁺.

²⁷Jēēh', kih' Dio ma-jā' ta' hwa' huu' tiy' Cristo lā- jēē⁺ go-te he- cha-. Lā- koo- ma' ga-jāyh': "Ma-jā' ta' hwa' huu' tiy' lā- jēē⁺ he- cha", ñe' ba' jne' sa' hlēēh⁺ lā- kye- kih' hñii' Dio hī- ga-tooh- gooy' lā- jēē⁺ he- ja-. ²⁸He-ja' wa-ra- ga-jā' ta' hwa' huu' tiy' lā- jēē⁺ he- cha, ja-ga' na- Jooy' ngēēy¹ hñiiy' cha-nē' hī- ga-tooh- gooy' lā- jēē⁺ he- cha- mah' lā- ja- jā' jøøh¹ Dio jee' kih' lā- jēē⁺.

²⁹Ta- jyoh' ko-taa', chee- ga-lih' dsa- hī- ga-saa⁺ jmi' lla' hī- ma-na-juu'? Cher'mah' sa' lā- jiih⁺ dsa- hī- ma-na-juu', che-la' ja-

ga-saay⁺ jmi' lla' hī- ma-na-juu'? ³⁰Lā- ja- jnāāh⁺ ka-lāh', che-la' ja- heēh⁺ jnāāh⁺ he- hii' goo- kyaah⁺ jnāāh⁺ ga-lā- jēē⁺ jmi', cher'mah' sa' lā- jiih⁺ dsa-? ³¹Ju'dsoo' jwahn⁺ øøhn⁺, lā- jēē⁺ jmi' ba' hii' goo- juun'. Hi- lā- ja- la' ju'dsoo' he- chaan- llu' jwēte kwaat⁺ kyah' hnāh' jee' hnāāh⁺ jne' Jesucristo Dsa-jøøh¹ jnān-. ³²Wa-ra- jah' kih' laan⁺ dsa- wa- hī- cha- hī-, chee- jmāā⁺ kin⁺ ja-, he- ga-teen⁺ kyaah⁺ dsa- hī- laa⁺ lā- koo- jah' hāā⁺ hī- tāāh' jwi- Éfeso? Wa-ra- jah' kih' sa' lā- jiih⁺ dsa- hī- ma-na-juu', wa- jmee' ba' jne' lā- jēē⁺ he- tih⁺ dsē- jne', wa' kih' hihñ⁺ llu'. Jēēh', hø' ba' juu' jne'.

³³Pero ta- mi-gaa⁺ hnāh' hñaa⁺ kih' hī- hlēēh⁺ lā- ja-. Jēēh' cher'mah' ga- jmee' jne' ko-jøh⁺ kyaah⁺ hī- hñaa- dsē-, dsa-hee' lā- jēē⁺ he- llu' he- tēē' jne' jmeen-. ³⁴Jmee' hnāh' huu' dsē-, mo-to- jmee- ga- hnāh' he- hliih'. Jēēh', ko-llaa⁺ hnāh' sa' jmeeh- hnāh' he' kih' Dio. He-ja- jwahn⁺ lā- na- mah' jā' o-hih⁺ kyah' hnāh'.

Ha- lā- la' he- lā- jiih⁺ dsa-

³⁵Pero jāh⁺ ko-llaa⁺ dsa-: "¿Ha- lā- la' he- lā- jiih⁺ dsa-? ¿Ha- ba' lā- jnāāy' wa-ra- ga-lā- jiih⁺?" ³⁶Peer⁺ taah⁺ hne-. Sa' hya⁺ mi'ju- he- jngēēh- cher'mah' ga-jā' lā- ma-la' ja- ba' mi'. ³⁷He- jngēēh- ja-, sa' la' chaah' he- ja-ga' hya⁺. La' mi'ju- ta- jmah' ba', cher'mah' la' mi'ju- trigo, o he- ga- jyoh' mi'ju-. ³⁸Dio kwa- chaah' lā- koo- lla- dsēy¹. Lā- koo- nēē' mi'ju- hya⁺ kyaah⁺ chaah' lā- koo- lle' kih'. ³⁹Hi- lā- ja- la' kih' ngo', sa' la' koo- nēē' ba' jee' lā- jēē⁺. Kah' ba' la' jmi' ngo'

kih¹ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺, hi⁺ kah⁺ ba⁺ la⁺ ngo¹ kih¹ jah⁺. Kah⁺ ba⁺ la⁺ ka⁻läh⁺ ngo¹ kih¹ jah⁺ hi⁻ tääh⁺ cha⁻jmi⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ kih¹ jah⁺ hi⁻ hēē⁺.
⁴⁰Hi⁺ lä⁺ja⁻ la⁺ ka⁻läh⁺ kih¹ hi⁻ chaa⁻ gyuu^h kyaah⁺ hi⁻ chaa⁻ hwa¹ la⁻. Kah⁺ ba⁺ jnäā⁺ hi⁻ chaa⁻ gyuu^h hi⁺ kah⁺ ba⁺ laa¹ hi⁻ chaa⁻ hwa¹ la⁻.
⁴¹Kah⁺ ba⁺ la⁺ jmēē¹ hyoo⁻, hi⁺ kah⁺ ba⁺ la⁺ kih¹ sih⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ kih¹ cha⁻nūu⁺ ka⁻läh⁺. Kah⁺ ba⁺ la⁺ jmēē¹ kih¹ jaa⁻ jaa⁻.

⁴²Ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ la⁺ he⁻ lä⁺jiih⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁺. Hoo⁻ dsa⁻ jmi⁻ngo¹ he⁻ dsa⁻heē⁺, pero wa⁻ra⁻ ga⁻lloo¹ jmi⁻ lä⁺jiiyh⁺ ka⁻läh⁺, mo⁻so⁻ heēy⁺ jih⁺koh⁺.
⁴³Hoo⁻ dsa⁻ he⁻ mo⁻so⁻ tih⁺ dsēy⁺, pero wa⁻ra⁻ ga⁻lä⁺jiih⁺, lä⁺jnä⁺ na⁻hñaah⁺. Hoo⁻ dsa⁻ he⁻ ma⁻hwaā⁺ go⁻te⁻, pero wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁺ jee⁺ lä⁺jiih⁺, ma⁻kyaah⁺ cha⁻miih⁺ be⁺.
⁴⁴He⁻ hoo⁻ dsa⁻, la⁺ kih¹ hwa¹ la⁻. Pero he⁻ lä⁺jiih⁺, la⁺ kyaah⁺ jmi⁻lle⁺. Cha⁻ jmi⁻ngo¹ he⁻ la⁺ kih¹ hwa¹, hi⁺ lä⁺ja⁻ cha⁻ he⁻ la⁺ kyaah⁺ jmi⁻lle⁺.
⁴⁵Lä⁺ja⁻ na⁻si⁻ juu¹ kih¹ Dio: “Dsa⁻nūuh⁻ Adán hi⁻ to⁻nē⁻ he⁺, ma⁻ na⁻laa⁻ kih¹ hwa¹ la⁻ ba⁺ hi⁺ ma⁻ jiiyh⁺.” Pero Adán hi⁻ ja⁻ jee⁺ ga⁻dsaa¹ he⁺, laa¹ kyaah⁺ jmi⁻lle⁺ mah¹ jmeey¹ chaa⁻ dsa⁻.
⁴⁶Hi⁻ laa¹ kyaah⁺ jmi⁻lle⁺ sa⁺ laay¹ to⁻nē⁻. Hi⁻ ma⁻ na⁻laa⁻ kih¹ hwa¹ la⁻ ba⁺ ma⁻ laay¹ to⁻nē⁻, ja⁻ga⁻ ja⁻ hi⁻ laa¹ jmi⁻lle⁺.
⁴⁷Dsa⁻nūuh⁻ hi⁻ ma⁻ laa⁻ to⁻nē⁻, ma⁻ na⁻jnäāy⁺ kih¹ hwa¹ la⁻. Pero jee⁺ ga⁻tē⁺ uu¹ dsa⁻nūuh⁻ he⁺, laa¹ Dsa⁻jōøh⁻ jnän⁻ hi⁻ na⁻jnäā⁺ kih¹ gyuu^h.
⁴⁸Ga⁻lä⁺jēē⁺ hi⁻ na⁻jnäā⁺ kih¹ hwa¹ la⁻, laay¹ kwee⁻ kyaah⁺ hi⁻ ga⁻laa¹ kyaah⁺ gwaah⁺. Lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ lä⁺jēē⁺ hi⁻ na⁻jnäā⁺ gyuu^h, leey⁺ lä⁺koo⁻ laa¹ hi⁻ gya¹ gyuu^h.
⁴⁹Jnäā⁺ jne⁺ kwee⁻ lä⁺koo⁻ ma⁻ jnäā⁺

hi⁻ ga⁻laa¹ kyaah⁺ gwaah⁺. Ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻, lä⁺koo⁻ jnäā⁺ hi⁻ gya¹ gyuu^h, lä⁺ja⁻ lä⁺jnäā⁺ jne⁺ ka⁻läh⁺.
⁵⁰Lä⁺ja⁻ jwēēhn⁻ hnäh⁺ øøhn⁻, hi⁻ laa¹ kyaah⁺ jmi⁻ngo¹, sa⁺ tēēy⁺ ya⁻jwi¹ kih¹ Dio. Jēēh⁺ jmi⁻ngo¹ he⁻ dsa⁻heē⁺, sa⁺ hiih⁺ kyaah⁺ jyoh⁺ jmi⁻ngo¹ he⁻ na⁺ ga⁻ tēē¹ jne⁺ he⁻ sa⁺ dsa⁻heē⁺ jih⁺koh⁺.

⁵¹Na⁺ jwēēhn⁻ hnäh⁺ koo⁻ juu¹ he⁻ ma⁻ na⁻hmää⁺. Ja⁺ lä⁺jēē⁺ jne⁺ juun⁺, pero lä⁺jēē⁺ jne⁺ lä⁺sēē¹ jne⁺.
⁵²Ni⁺ sa⁺ leēh⁺ ga⁻ jne⁺, kyaah⁺ koo⁻ hmih⁺ ba⁺ jne⁺ lä⁺sēē¹ jne⁺, wa⁻ra⁻ ga⁻hii⁺ jee⁺ ga⁻dsaa¹ luu⁺ hoo⁺. Jēēh⁺, hii⁺ luu⁺ hoo⁺ mah¹ lä⁺jiih⁺ lä⁺jēē⁺ hi⁻ ma⁻na⁻juu⁺. Ja⁻ jiih⁺ mo⁻so⁻ juuy⁺ jih⁺koh⁺. Lä⁺jēē⁺ ba⁺ jne⁺ lä⁺sēē¹ jne⁺ ma⁻ja⁻.
⁵³Jmi⁻ngo¹ jnän⁻ he⁻ dsa⁻heē⁺, jmee⁺ bii¹ lä⁺si¹ mah¹ mo⁻so⁻ heē⁺. Hi⁺ jmee⁺ bii¹ lä⁺si¹ mah¹ mo⁻so⁻ juu⁺ jih⁺koh⁺.
⁵⁴Wa⁻ra⁻ ga⁻lii¹ jmi⁻ngo¹ he⁻ dsa⁻heē⁺, ja⁻ jiih⁺ mo⁻so⁻ heē⁺, hi⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻lii¹ jmi⁻ngo¹ he⁻ dsa⁻juu⁺, lä⁺ja⁻ mo⁻so⁻ juu⁺ ga⁻. Ja⁻ga⁻ na⁺ lä⁺te⁺ juu¹ he⁻ na⁻si⁻ lä⁺la⁻: “Ma⁻dsaa¹ go⁻te⁻ ba⁺ he⁻ ma⁻ jmee⁺ dsa⁻juu⁺ dsa⁻.
⁵⁵Na⁺ hma⁻kuu⁺ he⁻ ma⁻ lle⁻ na⁻kuu⁺ he⁻ ma⁻ jngiih⁺ kih¹ dsa⁻. Na⁺ to⁻høø⁻, he⁻ ma⁻ lla⁻dsēē¹ kih¹ dsa⁻.”
⁵⁶Hma⁻kuu⁺ he⁻ jngiih⁺ kih¹ dsa⁻, la⁺ dso⁻kye⁻. Hi⁺ dso⁻kye⁻ ja⁻, ka⁻ be⁺ kih¹ ley⁺ mah¹ jmeeh⁺ jne⁺.
⁵⁷Wa⁻ kwan⁺ ti⁻hmaah⁺ kih¹ Dio hi⁻ jmee⁺ lēh¹ jne⁺ ta⁻la⁻ kih¹ Jesucristo Dsa⁻jōøh⁻ jnän⁻.
⁵⁸He⁻ja⁻ jwēēhn⁻ hnäh⁺ øøhn⁻ hi⁻ hnaan⁺ cha⁻miih⁺, go⁻taah⁺ hnäh⁺ koo⁻ hweh⁻. Ta⁺ jeh⁺ hoh⁺ hnäh⁺ ni⁺ miih⁺. Jmee⁺ ba⁺ hnäh⁺ cha⁻ga⁻miih⁺ ta⁺ kih¹ Dsa⁻jōøh⁻ jnän⁻ koo⁻ hä⁻ koo⁻ hä⁻. Jēēh⁺, ñe⁻ ba⁺ jne⁺ sa⁺ na⁻heē⁻ ta⁺ he⁻ jmee⁺ jne⁺ kiyh¹.

Wa' chooh' jne' kuu' mah'
kwëëhn' hi' tä'nee'

16 Kwaat' kih' he' chooh'
hnäh' kuu' kih' hi' laa'
kyaah' Dio, jmee' hnäh' ja' ba' lä' koo'
ga' jmeen' mada' kih' ga' lä' jë'
gwah' he' tōō' hwa' Galacia. ²To' nē'
jmi' kih' seman, lä' jaa' lä' jaa'
hnäh' hōō' hnäh' kah' miih' kuu',
he' llē' kih' kwëëh' hnäh' Dio
ha' koh' te' he' lēh' hnäh' lä' koo'
seman' mah' ma' na' jää' kuu' wa' ra'
ga' lloon'. ³Hi' wa' ra' ga' lloon'
jee' tääh' hnäh', siin' koo' je' he'
lla' llen' jmi' kih' hi' ma' hñaa'
hnäh' mah' dsa' kay' kuu' he'
ma' chooh' hnäh' kih' ooh' jne' hi'
tääh' Jerusalén. ⁴Cher' mah' ga' la'
niin, dsa' nōō' jñäh' kō' jōh' kyaayh'.

Dsoo' Paa' ta' Macedonia

⁵Niin' jää' ta' Macedonia, ja' ga'
niin' jee' tääh' hnäh', jëeh' ta'
Macedonia ba' dsa' ngëen' jää'.
⁶Hi' jëe' cher' mah' ga' jän' kyaah'
hnäh' miih' jmi', o cher' mah' ga' la'
jän' kyaah' hnäh' ta' kō' jiih' ngëe'
jii' gyuu'. Ja' ga' kwëëh' jñä' miih'
he' jmee' bii' kin' cha' jwē' ha' ta'
jee' niin'. ⁷Jëeh' sa' hnoon', koo'
dsa' ngëe' ba' jñä' ta' jee' tääh'
hnäh'. Cher' mah' ga' kwa' Dio jwē',
hnoon' jän' miih' jmi' kyaah' hnäh'.
⁸Pero jän' jee' jwi' Efeso la', lä' jiih'
gooh' jmi' Pentecosté. ⁹Jëeh' jee'
la' ma' cha' jwē' kin' he' kwan' juu',
hi' ta' kin' go' hii' llu' ma' ke' chaa'
jwëe' hi' na' hōōh' kin'.

¹⁰Cher' mah' ga' lloo' Timotä, jmee'
hnäh' lä' tih' dsëy', jëeh' jmee' bih'
ta' kih' Dio ja' ba' lä' koo' jmee' jñä'.

¹¹Lä' jëe' ba' wa' hnäy' mah' jäyh'

jëe' dsëy' ta' la' kin'. Jëeh' gyan'
jää' jnih' kyaah' jñah' ga' ooh' jne'.

¹²Jee' la' jwëëhn' hnäh' ha'
lä' la' kih' Apolo. Cha' miih' jiih'
ga' chuun' kyaayh' mah' ma' dsooy'
ma' dsa' jëe' hnäh' kyaah' jñah'
ga' ooh' jne'. Pero sa' ga' lla' dsëy'
ma' dsooy' lä' चाह' ja'. Dsooy' ba'
lä' koo' ma' jäy'.

Ga' hih' Paa' juu' kyaah' ooyh'

¹³Wa' na' nēh' hnäh', hnōō' lä'
ma' dsoo' ja' ba' hoh' hnäh'. Wa' cha'
cha' miih' be' kyah' hnäh'. Hi' ta'
jeh' hoh' hnäh' ni' miih'. ¹⁴Lä' jëe'
he' jmeeh' hnäh', jmee' hnäh' lä' lle'
kih' he' hnaah' hnäh' dsa' kyaah'
hnäh'.

¹⁵Oohn', ma' nēh' ba' hnäh' kih'
Estéfana kyaah' lä' jëe' hi' chaa'
kyaay'. Laay' to' nē' hi' ga' heeh'
ju' hmëe' hwa' Acaya. Lä' jëe' hi'
he' tääh' jmeey' ta' he' kih' lä' jëe'
hi' laa' kyaah' Dio. ¹⁶Chuun' kyaah'
hnäh', wa' nuuh' hnäh' kih' dsa' hi'
jmeey' lä' koo' hi' he'. Lä' ja' ka' lah'
kih' hi' kwa' be' kih' ooh' jne' hi'
kyaah' ga' jñah' ooh' jne' hi' jmee'
ta' kih' Dio. ¹⁷Peer' jëe' dsen' he'
ma' ja' Estéfana, kyaah' Fortunato,
kyaah' Acaico. Hi' he' na' ga' kwa'
be' kyaah' jñäh' kih' he' sa' ga' la'
ma' ya' nää' hnäh'. ¹⁸Ga' jmeey'
jëe' dsen' cha' miih' ja' ba' lä' koo'
ga' jmeey' kyah' hnäh'. Kih' dsa'
hi' jmee' lä' ja', hnōō' kwa' jne'
ti' hmaah' kiyh'.

¹⁹Lä' jëe' gwah' he' tōō' hwa'
Asia, jmee' Dio kyah' hnäh'. Aquila
kyaah' Priscila kyaah' ooh' jne'
hi' dsa' nēe' cha' neh' kiyh', jmeey'
cha' miih' Dio kyah' hnäh' lä' hnōō'
Dsa' jōoh' jñän'. ²⁰Ga' lä' jëe' ooh'

jne' jmeē⁺ Dio kyah' hnäh'. Jā⁻ chūh⁻
hnäh' kih' dsa⁻kyāāh' hnäh' lä⁺
hnøø⁺ Dio.

²¹Jnä' Paa' kyaāh' goon⁺
hñiin⁺, ma⁻siin⁺ miih⁻ jee'
ma⁻dsāā⁺ he⁻ la⁻, he⁻ jmeen⁺ Dio
kyah' hnäh'.

²²Dso'jwii' ba' kyaāh' hi⁻ sa⁺
hnäā⁺ Jesucristo Dsa⁻jøøh' jnän⁻.
Chah' ba' jāh' Dsa⁻jøøh' jnän⁻.

²³Wa' mi⁻jää⁺ Jesucristo Dsa⁻jøøh'
jnän⁻ lä⁺jēē⁺ hnäh'. ²⁴Lä⁺jēē⁺ hnäh'
hnaan⁺ ta⁺la⁺ kih' Cristo Jesús. Wa'
la' lä⁺ja⁻.

2 Corintios

He⁻ la⁻ jee' ga⁻tē' to¹ je⁻ he⁻ ga⁻sii' Paa'
kih' øøh' jne' hi⁻ chaa⁻ Corinto

1 Jnä' Paa' laan' apóstol kyaa'
Jesucristo lä⁺ hyoh⁻ dsē⁺ Dio.
Kyaah' Timotä øøh' jne' siin⁺ kyah'
hnäh' hi⁻ tääh' gwah⁺ kih' Dio jwii'
Corinto lä⁺ kye⁻ kih' lä⁺ jēē⁺ hi⁻ laa'
kyaa' Dio hi⁻ tääh' lä⁺ kaa⁻ hwa'
Acaya. ²Ngiin' kih' Dio hi⁻ laa' Täa'
jnän' hi⁺ ngiin' kih' Dsa⁻jøøh' jnän'
Jesucristo, wa' kway' he⁻ llu⁺ kyah'
hnäh', hi⁺ wa' jmeey' hii' tii' kyah'
hnäh'.

Kwa⁺ ba' Dio be' jnän' lä⁺
ma' jēē' jne' he⁻ wi'

³He⁻ ba' che' lluu⁺ Dio, Jmii'
Jesucristo Dsa⁻jøøh' jnän', hi⁻ laa'
Täa' jnän' hi⁻ lä⁺ nih' dsē⁺ jne', hi⁺
laay' Dio jnän' hi⁻ jmee⁻ dsa⁻nøh'
dsē⁺ jne'. ⁴Ma' chaa⁻ jne' lli' wi', hi⁺
he' jnuuh[~] he⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē⁺ jne'.
Mah' lä⁺ ja⁻ ka⁻läh' jne', kwan' be'
kih' jñah' hi⁻ ti⁻ meeh⁻ dsē⁺ lä⁺ koo⁻
ma⁻ jmee' Dio he⁻ ma⁻ nøh' dsē⁺ jne'.
⁵Jēēh', tøøh' jne' jēēn' cha⁻ miih⁻
lli' wi' lä⁺ koo⁻ ga⁻ jēē⁺ Cristo. Hi⁺
ja⁻ ba' lä⁺ ja⁻, ta⁻ la⁺ kih' Cristo, tøøh'
jne' jēē⁻ dsē⁺ jne' cha⁻ miih⁻. ⁶He⁻ ja⁻
wa⁻ ra⁻ ga⁻ jēē⁺ jnääh' lli' wi', la⁺ llu⁺
kyah' hnäh' mah' ja⁻ lääh' hnäh'.

Hi⁺ ma' jēē⁻ dsē⁻ jnääh', he⁻ ja⁻ jmee⁻
dsa⁻ nøh' hoh' hnäh' hi⁺ kwēēh[~]
hoh' hnäh' ma' jēēh' hnäh' he⁻
wi', ja⁻ ba' lä⁺ koo⁻ wi' he⁻ ma⁻ jēē'
jnääh'. ⁷Heh' o⁻ jøh⁺ dsē⁻ he⁻ cha⁻
kyaa' jnääh' ta⁻ la⁺ kyah' hnäh', sa⁻
llaa⁺. Jēēh', ñe' jnääh' lä⁺ koo⁻ jēē'
jnääh' wi', ja⁻ ba' lä⁺ ja⁻ jēēh' hnäh'
wi'. Hi⁺ ja⁻ ba' lä⁺ koo⁻ dsa⁻ nøh' dsē⁻
jnääh', ja⁻ ba' lä⁺ ja⁻ dsa⁻ nøh' hoh'
hnäh' ka⁻ läh'.

⁸Øøhn', hnøø⁻ jnääh' lä⁺ ñeh' hnäh'
ha⁻ koh' wi' sa⁻ ga⁻ ngēē' jnääh'
hwa' Asia. Ma' jmee⁻ jnääh' huu⁻ dsē⁻
sa⁺ ma' lä⁺ tää⁺ jnääh'. Lä⁺ jiih' sa⁻
ga⁻ lä⁺ cha⁺ o⁻ jøh⁺ dsē⁻ he⁻ ma⁻ lää'
jnääh'. ⁹Ma' jmee⁻ jnääh' huu⁻ dsē⁻
he⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺ ba' jnääh' ja⁻. He⁻
ja⁻ ga⁻ jmää' kyaa' jnääh' mah' sa⁻
kye⁻ jnääh' o⁻ jøh⁺ dsē⁻ kyaa' hñaa'
jnääh'. Mah' lä⁺ ja⁻ lä⁺ cha⁻ o⁻ jøh⁺
dsē⁻ kyaa' jnääh' kih' Dio hi⁻ mi⁻ jiih'
hi⁻ ma⁻ na⁻ juu⁺. ¹⁰Hi⁻ he' ga⁻ lää'
jnääh', hi⁻ he' lää' jnääh', hi⁺ kye⁻
jnääh' o⁻ jøh⁺ dsē⁻ kiyh', lä⁺ ma⁻ ngoo'
ja⁻ ba' lääy⁻ jnääh' ma' hii' goo⁻ juu⁺
jnääh'. ¹¹Lä⁺ ja⁻ jmeey' cher⁻ mah'
kwah' hnäh' be' ngii' hnäh' kyaah'
jnääh' kiyh'. Jēēh' cher⁻ mah' jwēē'

ngii⁺ kih¹ Dio ta⁺la⁺ kya⁺a¹ jnääh¹,
lä⁺ja⁺ ka⁺läh⁺ jwëë⁺ kwa⁺ ti⁺hmaah⁺
kih¹ Dio ma⁺ngëë⁺ ma⁺jmeey⁺ he⁺ llu⁺
kya⁺a¹ jnääh¹.

**Ga⁺mi⁺sii⁺ Paa⁺ hu⁺dsë⁺ he⁺
ma⁺dsooy⁺ ta⁺ jwii⁺ Corinto**

¹²He⁺ la⁺ ba⁺ ja⁺ he⁺ tih⁺ dsë⁺
jnääh¹, he⁺ sa⁺ hñi⁺ hu⁺dsë⁺ kya⁺a¹
jnääh¹ lä⁺koo⁺ ga⁺jmeë⁺ jnääh¹ ta⁺
jee⁺ jyoh⁺. Kye⁺ jnääh¹ koo⁺ nëë⁺
ba⁺ hu⁺dsë⁺ he⁺ gwa⁺ kih¹ Dio.
Sa⁺ ga⁺jmeë⁺ jnääh¹ lä⁺koo⁺ jmeë⁺
hi⁺ kyuu⁺ cha⁺miih⁺. Ga⁺jmeë⁺
jnääh¹ lä⁺koo⁺ lle⁺ kih¹ ba⁺, kih¹ he⁺
llu⁺ dsë⁺ Dio kya⁺ah⁺ jnääh¹. Lä⁺ja⁺
cha⁺ga⁺miih⁺ llu⁺ ga⁺jmeë⁺ jnääh¹ jee⁺
kyah¹ hnäh⁺. ¹³He⁺ ma⁺sii⁺ jnääh¹
kyah¹ hnäh⁺, la⁺ kya⁺ah⁺ koo⁺ nëë⁺ ba⁺
hu⁺dsë⁺. Ha⁺ koo⁺ jiih⁺ lä⁺ngëëh⁺
ba⁺ hnäh⁺ jee⁺ hëh⁺ hnäh⁺ he⁺ ma⁺sii⁺
jnääh¹ la⁺, kō⁺ja⁺ ba⁺ la⁺ hu⁺dsë⁺
kya⁺a¹ jnääh¹. Hi⁺ hnoon⁺ täh⁺ hoh⁺
hnäh⁺ llu⁺, ¹⁴lä⁺koh⁺ ma⁺lä⁺ngëëh⁺
hnäh⁺ miih⁺ ha⁺ lä⁺ le⁺ jnän⁺ wa⁺ra⁺
ga⁺të⁺ jee⁺ jäh⁺ Jesús Dsa⁺jøøh⁺ jnän⁺.
Jëëh⁺ ja⁺ba⁺ lä⁺koo⁺ lä⁺chaa⁺ jnääh¹
llu⁺ kwaan⁺ kyah¹ hnäh⁺, ja⁺ba⁺ lä⁺ja⁺
lä⁺chaa⁺ hnäh⁺ llu⁺ kwaan⁺ kya⁺a¹
jnääh¹ jmi⁺ ja⁺.

¹⁵Ma⁺ra⁺ ju⁺dsoo⁺ lä⁺ja⁺ le⁺ jnän⁺.
Ma⁺ jmeen⁺ hu⁺dsë⁺ ma⁺ niin⁺ to⁺në⁺
ta⁺ jee⁺ tääh⁺ hnäh⁺. Hi⁺ lä⁺ja⁺
ka⁺läh⁺ ta⁺la⁺ he⁺ ma⁺ jähn⁺ ma⁺
na⁺jëën⁺ hnäh⁺ mah⁺ tē⁺ to⁺ jiih⁺
lä⁺chaa⁺ hnäh⁺ llu⁺. ¹⁶Jee⁺ tääh⁺
hnäh⁺ na⁺ ma⁺ niin⁺ ta⁺ Macedonia.
Hi⁺ Macedonia ja⁺, ma⁺ jähn⁺ ka⁺läh⁺
ta⁺ jee⁺ tääh⁺ hnäh⁺. Hi⁺ kya⁺ah⁺ be⁺
kyah¹ hnäh⁺ ma⁺ niin⁺ ta⁺ Judea.
¹⁷Lä⁺koo⁺ ma⁺ ga⁺jmeen⁺ hu⁺dsë⁺
lä⁺ja⁺, ja⁺ he⁺ koon⁺. O çhe⁺ laah⁺
hnäh⁺ ga⁺jmeen⁺ hu⁺dsë⁺ lä⁺koo⁺

ja⁺a⁺ hi⁺ ta⁺juu⁺ hi⁺ jäh⁺ “jaah⁺” mah⁺
ja⁺ga⁺ jäh⁺ “jah⁺ha⁺”? ¹⁸Mi⁺te⁺ ba⁺
Dio juu⁺ kih¹. Ja⁺ba⁺ lä⁺ja⁺ jnääh¹
ka⁺läh⁺. Sa⁺ jäh⁺ jnääh¹ “jaah⁺” mah⁺
ja⁺ga⁺ jäh⁺ jnääh¹ “jah⁺ha⁺”. ¹⁹Hi⁺
lä⁺ja⁺ ka⁺läh⁺ juu⁺ kih¹ Jesucristo
Joō⁺ Dio he⁺ ga⁺kwa⁺ jnääh¹ jee⁺
kyah¹ hnäh⁺, kya⁺ah⁺ Silvano hi⁺
kya⁺ah⁺ Timotä, sa⁺ ma⁺ la⁺ “jaah⁺,
jah⁺ha⁺”, koo⁺ “jaah⁺” ba⁺ ma⁺ la⁺,
jëëh⁺ sa⁺ ta⁺juuy⁺. ²⁰Jëëh⁺ ga⁺lä⁺jë⁺
he⁺ ga⁺bääh⁺ Dio hñii⁺ jmeey⁺ ta⁺la⁺
kih¹ jooy⁺, koo⁺ “jaah⁺” ba⁺ la⁺. Ma⁺ra⁺
he⁺ mi⁺tey⁺ ba⁺ juu⁺ kiyh¹. He⁺ja⁺
ba⁺ ja⁺, ta⁺la⁺ kih¹ Cristo jäh⁺ jne⁺
“Wa⁺ la⁺ lä⁺ja⁺” mah⁺ jmeen⁺ juu⁺
kih¹ Dio jnän⁺. ²¹Dio ba⁺ hi⁺ jmeë⁺
he⁺ tøøh⁺ jne⁺ koo⁺ hweh⁺ kya⁺ah⁺
Cristo hi⁺ ga⁺lleeyh⁺ jne⁺ mah⁺ lee⁺
jne⁺ kya⁺ay⁺. ²²Ga⁺tooyh⁺ Jmi⁺lle⁺
Na⁺jngii⁺ kiyh¹ neh⁺ tuh⁺dsë⁺ jne⁺,
lä⁺koo⁺ he⁺ ga⁺jmäy⁺ jne⁺ lee⁺.
He⁺ja⁺ ñe⁺ jne⁺ hnäh⁺ ga⁺ jne⁺ ta⁺
chanë⁺.

²³Ñe⁺ ba⁺ Dio he⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁺ñeen⁺
jwii⁺ Corinto jee⁺ tääh⁺ hnäh⁺ na⁺
kih¹ he⁺ ga⁺lä⁺ñih⁺ dsën⁺ kyah¹
hnäh⁺. ²⁴Ja⁺ he⁺ hnøø⁺ jnääh¹
jmeë⁺ jnääh¹ mada⁺ kyah¹ hnäh⁺
jee⁺ hnääh⁺ Dio. He⁺ hnøø⁺ jnääh¹
jmeë⁺ jnääh¹ be⁺ kyah¹ hnäh⁺ ba⁺ ja⁺,
mah⁺ jëë⁺ hoh⁺ hnäh⁺. Jëëh⁺, kih¹
he⁺ ma⁺heeh⁺ hnäh⁺ kih¹ Dio, he⁺ja⁺
ma⁺tääh⁺ hnäh⁺ koo⁺ hweh⁺.

2 He⁺ja⁺ ga⁺lla⁺ dsën⁺ he⁺ sa⁺
ñeen⁺ na⁺jëën⁺ hnäh⁺ cher⁺mah⁺
koo⁺ ka⁺läh⁺ jmeen⁺ ti⁺meeh⁺ hoh⁺
hnäh⁺. ²Jëëh⁺, cher⁺mah⁺ ga⁺jmeen⁺
ti⁺meeh⁺ hoh⁺ hnäh⁺, çhi⁺ mo⁺ jmeë⁺
jëë⁺ dsën⁺ cher⁺mah⁺ ga⁺jmeen⁺
lä⁺ja⁺? Ma⁺la⁺ hnäh⁺ ba⁺ hi⁺ jmeë⁺
jëë⁺ dsën⁺. ³Kih¹ he⁺ja⁺ ba⁺ ma⁺siin⁺
kyah¹ hnäh⁺ mah⁺ wa⁺ra⁺ ga⁺lloon⁺

na'jēēn⁺ hnāh⁺, sa⁺ jmeeh⁺ hnāh⁺
ti⁻meeh⁻ dsēn⁺, hnāh⁺ hī⁻ ma' jmee⁻
jēē⁻ dsēn⁺. Cha⁻ ba' o⁻jōh⁺ dsē⁻ kin⁻
kyaah⁺ hnāh⁺, he⁻ tāāh⁺ hnāh⁺ jēē⁻
hoh⁺ hnāh⁺ lā⁻koo⁻ jnā⁺. ⁴Lā⁻koo⁻
ma' ga⁻siin⁺ kyah⁺ hnāh⁺, sa⁺ ma'
chaan⁻ llu⁺, ma' ti⁻meeh⁻ dsēn⁺
jwēte, lā⁻jiih⁺ ja' hoohn⁺. Pero ja⁻ he⁻
ga⁻siin⁺ mah⁺ jmeen⁻ ti⁻meeh⁻ hoh⁺
hnāh⁺. Ga⁻siin⁺ mah⁺ lā⁻neh⁺ hnāh⁺
he⁻ hnaan⁺ hnāh⁺ cha⁻miih⁻ ba' ja⁻.

**Hnōō⁺ jōh⁻ dsē⁻ jne⁺ kih⁺ hī⁻ ga⁻jmee⁻
he⁻ hliih⁺ mah⁺ jāyh⁺ ka⁻lāh⁺**

⁵Hī⁻ ga⁻jmee⁻ ti⁻meeh⁻ dsēn⁺,
ja⁻ ma⁻la⁻ kin⁻ ga⁻jmeey⁻ lā⁻ja⁻.
Ga⁻jmeey⁻ kih⁺ lā⁻jēē⁻ hnāh⁺ he⁻
ti⁻meeh⁻ hoh⁺ hnāh⁺ miih⁻. Jwēēhn⁻
hnāh⁺ lā⁻la⁻, mah⁺ sa⁻ jmeen⁻ juuh⁻
kih⁺ juu⁺ la⁻. ⁶Ma⁻lee⁻ kō⁻na⁻ kih⁺ dsa⁻
he⁻, lā⁻koo⁻ te⁻ he⁻ ma⁻heeh⁻ hnāh⁺
wii⁺. ⁷He⁻ja⁻ na⁻, llu⁺ ga⁻ he⁻ jmeeh⁺
hnāh⁺ jōh⁻ hoh⁺ hnāh⁺ kiyh⁺, mah⁺ jēē⁻
dsēy⁺, le⁻ ga⁻ che⁻ ga⁻hee⁻ dsēy⁺ kih⁺
he⁻ ti⁻meeh⁻ dsēy⁺ cha⁻miih⁻. ⁸He⁻ja⁻
chuun⁺ kyaah⁺ hnāh⁺, mi⁻jnāā⁺ hnāh⁺
kiyh⁺ he⁻ hnaah⁺ hni⁺. ⁹Lā⁻ja⁻ ka⁻lāh⁺
ga⁻siin⁺ kyah⁺ hnāh⁺ jāā⁺, mah⁺ jēēn⁻
che⁻ nuuh⁺ hnāh⁺ kih⁺ lā⁻jē⁻ mada⁻
kin⁻. ¹⁰Cher⁻mah⁺ jōh⁻ hoh⁺ hnāh⁺ kih⁺
dsa⁻kyaah⁺ hnāh⁺, jnā⁺ ka⁻lāh⁺ jmeen⁻
jōh⁻ dsēn⁺ kiyh⁺. Heh⁺ he⁻ jmeen⁻ jōh⁻
dsēn⁺ ja⁻ (cher⁻mah⁺ cha⁻ he⁻ kih⁺
jmeen⁻ jōh⁻ dsēn⁺) he⁻ jmeen⁻ lā⁻ja⁻,
he⁻ llu⁺ kyah⁺ hnāh⁺ ba' ja⁻, cha⁻nē⁻
Cristo. ¹¹Heh⁺ lā⁻ja⁻ sa⁻ kwan⁺ jwē⁺ kih⁺
Tana⁻ leeyh⁺ jne⁺. Jēēh⁺, kyuu⁺h⁺ ba'
jne⁻ ha⁻ lā⁻ la⁺ may⁻ kiyh⁺.

**Ga⁻lā⁻meeh⁻ dsē⁻ Paa⁺ lā⁻
ma⁻ gyay⁺ jwii⁻ Troa**

¹²Ma⁻ ga⁻lloon⁺ jee⁻ jwii⁻ Troa,
ma⁻ kwan⁺ ju⁻hmēē⁻ kih⁺ Cristo. Jee⁻

ja⁻ Dsa⁻jōōh⁺ jnān⁻ ga⁻nā⁺ jwē⁺ kin⁻
mah⁺ ma⁻ jmeen⁻ ta⁻ kiyh⁺. ¹³Pero
sa⁻ ga⁻hi⁺ tii⁺ neh⁻ tuh⁻dsēn⁺ kih⁺
he⁻ sa⁻ ga⁻jnāāhn⁺ jōōhn⁺ Tito. He⁻ja⁻
ga⁻hihn⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁻ mah⁺
ngoon⁺ ta⁻ Macedonia ba⁻.

Ta⁻la⁻ kih⁺ Cristo leh⁺ ba' jne⁺

¹⁴Ti⁻hmaah⁺ Dio hī⁻ kwa⁻ jwē⁺
leh⁺ jne⁺ tāā⁺ kyaah⁺ be⁻ kih⁺ Cristo
Jesús. Lā⁻kaa⁻ jee⁻ dsa⁻nōō⁻ jne⁺,
nuu⁺ dsa⁻ juu⁺ kih⁺ Dio. Lā⁻koo⁻ he⁻
kye⁻ jne⁺ lle⁻ mi⁻jwii⁻ he⁻ jwā⁻ ^{uū}
ba' la⁻. ¹⁵Ta⁻la⁻ kih⁺ Cristo laa⁻ jne⁺
lā⁻koo⁻ lle⁻ mi⁻jwii⁻ he⁻ soo⁻ jee⁻
gya⁻ Dio. He⁻ na⁻ la⁻ jmeh⁺ he⁻ taāh⁻
dsa⁻ hī⁻ dsa⁻lāā⁻ hī⁻ lā⁻kye⁻ hī⁻
dsa⁻hee⁻ ka⁻lāh⁺. ¹⁶Kih⁺ hī⁻ dsa⁻hee⁻,
hi⁺ lā⁻koo⁻ jaa⁻ hlii⁺. Hi⁺ kih⁺ hī⁻
dsa⁻lāā⁻, hi⁺ mi⁻jwii⁻ he⁻ kwa⁻ jne⁺
juu⁺ he⁻ jmee⁻ chaā⁻ dsa⁻. ¹⁷Hi⁻ ba'
tāā⁺ jmee⁺ ta⁻ la⁻? ¹⁷Sa⁻ jmee⁻ jnāāh⁺
lā⁻koo⁻ jmee⁻ jwēē⁻ hī⁻ ga⁻nāā⁺
kwa⁻ juu⁺ kih⁺ Dio ha⁻ lā⁻ jee⁻ liyh⁻
kuu⁺. Kyaah⁺ koo⁻ nēē⁺ ba' huū⁻dsē⁻
ga⁻nōō⁻ jnāāh⁺ lā⁻koo⁻ ga⁻cheē⁻ Dio
jnāāh⁺. Lā⁻ja⁻ jmee⁻ jnāāh⁺ cha⁻nēy⁻,
lā⁻llu⁺ he⁻ tōōh⁺ jnāāh⁺ kyaah⁺
Cristo.

Ga⁻hlēēh⁺ Paa⁺ kih⁺ hmooh⁺ hmēē⁺

3 Pero ta⁻ jmee⁻ hnāh⁺ huū⁻dsē⁻
he⁻ hlēēh⁺ jnāāh⁺ llu⁺ kyaah⁺
hñaa⁺ jnāāh⁺. Hi⁺ sa⁻ jmee⁻ bii⁺
kye⁻ jnāāh⁺ koo⁻ je⁻ he⁻ ngēē⁻ juu⁺
hee⁻ ta⁻ laa⁻ jnāāh⁺ lā⁻koo⁻ jmee⁻
kō⁻llaa⁻. Ni⁺ sa⁻ ngii⁻ jnāāh⁺ kwah⁺
hnāh⁺ koo⁻ je⁻ he⁻ hlēēh⁺ llu⁺ kyaa⁺
jnāāh⁺ mah⁺ heeh⁺ jnāāh⁺ dsa⁻ ha⁻
jee⁻ tēē⁻ jnāāh⁺. ²Hñaa⁺ ba' hnāh⁺
laah⁺ hnāh⁺ lā⁻koo⁻ je⁻ he⁻ hlēēh⁺
llu⁺ kyaa⁺ jnāāh⁺. Lā⁻koo⁻ he⁻ na⁻ sii⁻
neh⁻ tuh⁻dsē⁻ jnāāh⁺. He⁻ ja⁻ ba' jēē⁻

dsa- hi+ kay' kwaat~ ha- lä+ la' ta' he- ga+jmee' jnääh' jee' kyah' hnäh'.
³Jnä'hä' laah' hnäh' lä+koo- je- he- ga'sii' Cristo ta+la' kyaä' jnääh'. Ja- he- na-sii- kyaah' hee-. He- na-sii- kyaah' Jmi-llē' kih' Dio jiih' ba' ja-. Ni+ sa+ na-sii- nē' mi'kuu', he- na-sii- neh' tuh-dsē' dsa- ba'.

⁴Ta+la' kih' Cristo jmee- jnääh' kwaat~, ma+ra- he- ga+jmää' kyah' hnäh' ta' he- ga+jmee' jnääh'. He- ja- la' o-jøh+ dsē- he- cha- kyaä' jnääh' chanē' Dio. ⁵Ja+ kyaah' be' kyaä' jnääh' he- ma-ya-nøø' jnääh' jmee- jnääh' ta' la-, mah' sa+ jmee- jnääh' huu+dsē- he- la' ta' kyaä' hñaä' jnääh'. Sa+ la' lä+ja-. Ta' he- leh' jnääh' jmeen-, la' kyaah' be' kih' Dio ba' ja-. ⁶Hi- he' ba' ga+hñaä' jnääh' hi+ ga+jmeey' he- tē+dsēē' jnääh' mah' kwa- jnääh' juu' ha- lä+ la' hmooh' hmēē'. Ja+ koo- na-sii- ta+jmah', kyaah' Jmi-llē' ba' la' hmooh' hmēē'. Jēēh', nē' ley kih' Moisé na-sii-, ma-na-bääh' jne' he- juu' ba' jne' ja-. Pero Jmi-llē' kih' Dio jmee+ chaa- jne'.

⁷Ley he- ma+ na-sii- nē' jwi' kuu', he- taah- jne' dso'jwi', he- ja- ja' kyaah' je- tō-jlēē- ñih'. He-ja- dsa- Israel sa+ ga+täy+ ma' jēēy' mo-nē' Moisé kih' he- bee' je- ja-. Pero ga+dsaa' ba' he- bee' ja-. ⁸Ha- ga' sa+ llu' cha-gamiih' hmooh' hmēē' he- la' jnän' ta+la' kih' Jmi-llē' kih' Dio. ⁹Jēēh', cher'mah' ja' kyaah' je- tō-jlēē- ñih' juu' he- taah- jne' dso'jwi', ha- ga' koo- sa+ jnaah' juu' he- jmää- jne' lluu'. ¹⁰Heh' he- tō-jlēē- ñih' kih' hmooh' ma-gyuh- ja-, ni+ miih' sa+ jēēh' kwee- lä+koo- jnaah' la' hmooh' hmēē'. ¹¹Jēēh', cher'mah' ma' la' tō-jlēē- ñih'

hmooh' he- ma-ngēē' ja-, ha- ga' sa+ jnaah' cha-gamiih' hmooh' he- sa+ ngēē' jih' koh'.

¹²Peer+ jnaah' la' he- o-jøh+ dsē- he- ma-cha- jnän' kyaah' hmooh' hmēē', he-ja- hlēēh' jnääh' lä+kaa- tuh-dsē- jnääh' kih' he- na-. ¹³Sa+ jmee- jnääh' lä+koo- ga+jmee' Moisé he- ma' jlēy- mo-nēy' kyaah' koo- jwi' hmiih- mah' sa+ ma' jēē' dsa- Israel je- tō-jlēē- ñih' ja- ta' kō-jiih' ma' dsa-hu+. ¹⁴Lä+ja- ka-läh', hu+dsē- kih' dsa- he' ma' na-jlē-. Lä+ja- la' lä+jiih' na', wa-ra- ga'hēy' jee' na-sii- hmooh' ma-gyuh- ja-. La' kiyh' lä+koo- na-jlē- jwi' hmiih- hu+dsē- kiyh', sa+ kwa- jwē' lä-ngēēy'. Pero kyaah' Cristo dsa-jñuh' he- na-jlē- hu+dsē- kiyh'. ¹⁵Lä+jiih' jmi' na', wa-ra- ga'hēy' he- ga'sii' Moisé, lä- ma-na-jlē- ja-ba' hu+dsē- kiyh'. ¹⁶Pero wa-ra- ga+heeh- dsa- kih' Dsa-jøøh' jnän', dsa-jñuh' he- na-jlē- hu+dsē- kiyh'. ¹⁷Jēēh', Dsa-jøøh' jnän' laa' Jmi-llē' Na-jngii'. Hi+ cher'mah' Jmi-llē' kih' Dsa-jøøh' jnän' kyaah' jne', ma-na-na' hu+dsē- jnän' hi+ ma-laa' ba' jne' chanē' Dio. ¹⁸He-ja- lä+jēē- jne' ga-nøøn' na-jñih' mo-nē' jne', laa' jne' lä+koo- hu- he- jēē- jee' kih' dsa+ mah' tēēy' jēēy' ha- koh' jøøh' sa+ laa' Dsa-jøøh' jnän'. Lä+ja- Dsa-jøøh' jnän' hi- laa' jmi-llē' ngoo' mi-sēēy' jne' lä+jiih' lee' jne' lä+koo- laay' hñiiy'.

4 Kih' he- ga+lä+ñih' dsē' Dio jnääh', he-ja- ga+hñah' jnääh' jmee- jnääh' ta' la-. He-ja- sa+ dsa-jeh' dsē- jnääh'. ²Ma+jmee' jnääh' ta+ koo' lä+jē- he- la' o-hih- hi+ lä+jē- he- jmee+ dsa- jee' na-hmää'. Sa+ hnøø' jnääh' may~

hlih¹ ja⁻, ni⁺ sa⁺ mi⁻si⁺ jnääh¹ juu¹
 kih¹ Dio. Ñe⁻ ba⁺ Dio he⁻ hlëeh⁺
 jnääh¹ ju¹dsoo⁺ jmah¹ hi⁺ lä⁺ ja⁻
 lä⁺ jëë⁺ ba⁺ ñe⁻ kwee⁻ ha⁻ lä⁺ jmee⁻
 jnääh¹. ³Dsoo⁺ ba⁺ na⁻hmää⁺ ba⁺
 la¹ ju¹hmëë⁺ he⁻ kwa⁻ jnääh¹, pero
 ma⁺ la⁺ kih¹ hi⁻ ma⁻kah⁻ jwë¹ ba⁺.
⁴Tana⁺ hi⁻ laa¹ dio kih¹ jmi⁻gyu⁺
 la⁻, ga⁺ jläy¹ hu⁺dsë⁻ kih¹ dsa⁻ hi⁻
 sa⁺ ma⁻heeh⁻ kih¹ Dio. Mah¹ lä⁺ ja⁻
 sa⁺ jëëy¹ wa⁺ je⁻ kih¹ ju¹hmëë⁺ he⁻
 mi⁻jnääh¹ ha⁻ koh⁺ sa⁺ jøøh¹ laa¹
 Cristo hi⁻ laa¹ koo⁺ heeh⁺ kyaah⁺ Dio.
⁵Sa⁺ hlëeh⁺ jnääh¹ juu¹ kyaah⁺ hñaa¹
 jnääh¹, hlëeh⁺ jnääh¹ kih¹ Jesucristo
 ba⁺. Jäh⁻ jnääh¹ laay¹ Dsa⁻jøøh¹
 jnän⁺ mah¹ jmee⁻ jnääh¹ ta⁺ he⁻ kyah¹
 hnäh⁺ kwaat⁺ kih¹ Jesús. ⁶Hih¹ Dio
 hi⁻ ga⁺ jäh⁺: “Wa⁺ lä⁺ jnä⁺ wa⁺ je⁻ jee⁻
 na⁻hoo⁻”, hi⁻ he⁺ ga⁺ mi⁻jnääh¹ wa⁺ je⁻
 neh⁺ tuh⁻dsë⁻ jne⁻. Lä⁺ ja⁻ ga⁺ na⁺
 hu⁺dsë⁻ jnän⁺ mah¹ lä⁺ kyuu^h jne⁻
 ha⁻ koh⁺ jøøh¹ sa⁺ laa¹ Dio, lä⁺ koo⁺
 ga⁺ mi⁻ jnääh¹ Cristo jnän⁺.

**Chaa⁻ jne⁺ kyaah⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺
 dsë⁻ jne⁺ kih¹ Dio**

⁷Peer⁺ jnaah¹ la¹ ta⁺ he⁻ jmee⁻
 jnääh¹ la⁻, ma⁺ ke⁺ laa¹ jnääh¹ lä⁺ koo⁺
 mi⁻hya⁻ he⁻ na⁻ la⁻ kyaah⁺ gwaah⁺
 mah¹ lä⁺ ja⁻ lä⁺ jnä⁺ kih¹ dsa⁺, ta⁺ he⁻
 jmee⁻ jnääh¹ la¹ kyaah⁺ be⁺ he⁻ gwa⁺
 kih¹ Dio, ja⁻ he⁻ gwa⁺ kyaah⁺ jnääh¹.
⁸Na⁻ku⁺ na⁻ngi¹ he⁻ wi⁺ dsa⁻ngëë⁺
 jnääh¹, pero sa⁺ jeh⁻ dsë⁻ jnääh¹.
 Chaa⁻ jnääh¹ cha⁻miih⁻ hu⁺dsë⁻,
 pero ma⁺ ra⁺ he⁻ cha⁻ ba⁺ o⁻jøøh⁺ dsë⁻
 kyaah⁺ jnääh¹. ⁹Hëë⁺ dsa⁻ kyaah⁺ jnääh¹
 pero Dio sa⁺ beë⁻ jnääh¹. Jmeeh⁺
 dsa⁻ jnääh¹, pero sa⁺ dsa⁻ juu⁺ jnääh¹.
¹⁰Lä⁺ kaa⁻ jee⁺ ga⁺ nøø⁺ jnääh¹ hii⁺
 goo⁺ juu⁺ jnääh¹ kwaat⁺ kih¹ Jesús.
 Lä⁺ jwë⁺ ja⁻ dsa⁻ lä⁺ jnä⁺ he⁻ cheh⁺

Jesús kyaah⁺ jnääh¹, he⁻ ja⁻ ba⁺ chaa⁻
 jnääh¹. ¹¹Jëeh⁺, jnääh¹ hi⁻ jiih⁺, koo⁺
 ba⁺ he⁻ hii⁺ goo⁺ juu⁺ jnääh¹ kwaat⁺
 kih¹ Jesús. Lä⁺ ja⁻ ba⁺ dsa⁻ lä⁺ jnä⁺
 he⁻ cheh⁺ Jesús ne⁺ kyaah⁺ jnääh¹
 hi⁻ sa⁺ beë⁺. ¹²Heh¹ lä⁺ ja⁻, lä⁺ jë⁺
 jmi⁺ ba⁺ he⁻ chaa⁻ juu⁺ jnääh¹ mah¹
 hnäh⁺, ma⁻ jnääh¹ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ jee⁻
 lä⁺ chaa⁻ hnäh⁺ tää⁺.

¹³Lä⁺ koo⁺ na⁻si⁺ juu¹ kih¹ Dio:
 “Ga⁺ lä⁺ dsoo⁺ dsën⁺, kih¹ he⁻ ja⁻ ba⁺
 ga⁺ hlëeh⁺.” Ja⁻ ba⁺ lä⁺ ja⁻ la¹ hu⁺dsë⁻
 he⁻ kye⁺ jnääh¹ la⁻. Ga⁺ lä⁺ dsoo⁺
 dsë⁻ jnääh¹ he⁻ ja⁻ ba⁺ hlëeh⁺ jnääh¹.
¹⁴Jëeh⁺ ñe⁻ ba⁺ jnääh¹, he⁺ ba⁺ Dio
 hi⁻ ga⁺ mi⁻ jiih⁺ Jesús Dsa⁻jøøh¹ jnän⁺,
 he⁺ ba⁺ hi⁻ he⁻ mi⁻ jiih⁺ jnääh¹ ka⁺ läh⁺
 kyaah⁺ Jesús hi⁺ lä⁺ ja⁻ ko⁻jøøh⁺
 lä⁺ jëë⁺ jne⁻ tëëy⁺ ya⁺ jwii⁺ kiyh¹.
¹⁵Lä⁺ jë⁺ he⁻ dsa⁻ngëë⁺ jnääh¹, he⁻
 llu¹ kyah¹ hnäh⁺ ba⁺ ja⁻. Mah¹ mi⁻ jää¹
 Dio hnäh⁺ cha⁻ga⁺miih⁻, hi⁺ lä⁺ ja⁻
 jwëë⁺ ga⁺ kwa⁺ ti⁺hmaah⁺ kih¹ Dio hi⁺
 jmääy¹ jøøh¹ ka⁺ läh⁺.

¹⁶He⁻ ja⁻ sa⁺ jeh⁻ dsë⁻ jnääh¹.
 Ma⁺ ke⁺ ngoo⁺ dsa⁻gyu^h hi⁺ dsa⁻heë⁺
 jmi⁻ngo⁺ kyaah⁺ jnääh¹, pero ta⁺
 neh⁺ jee⁺ hä⁺ jmi⁻lle⁺ kyaah⁺ jnääh¹
 dsa⁻ lä⁺ hmëë⁺ koo⁺ jmi⁺ koo⁺ jmi⁺.
¹⁷Sa⁺ juu^h la¹ he⁻ wi⁺ he⁻ jëë⁺ jne⁻
 jmi⁻gyu^h la⁻, he⁻ dsa⁻ngëë⁺ ba⁺
 ja⁻. He⁻ ja⁻ jmää¹ jnän⁺ hi⁻ hnaah⁻
 Dio mah¹ tëë¹ jne⁻ ya⁺ jwii⁺ he⁻ jnä⁺
 na⁻hñaah⁺ he⁻ sa⁺ heë⁺ jih⁺ koh⁺.
¹⁸He⁻ ja⁻ sa⁺ jmee⁻ jnääh¹ he¹ kih¹ he⁻
 jnä⁺ hwa⁺ la⁻. Jmee⁻ jnääh¹ he¹ kih¹
 he⁻ sa⁺ jnä⁺ ba⁺. Jëeh⁺, lä⁺ jë⁺ he⁻ jnä⁺,
 he⁻ dsa⁻ngëë⁺ ba⁺ ja⁻. Pero he⁻ sa⁺
 jnä⁺, lä⁺ ma⁻ la¹ ja⁻ ba⁺ lä⁺ jë⁺ joh⁺ jmi⁺
 cha⁺.

5 Jmi⁻ngo⁺ he⁻ kye⁺ jne⁻, la¹
 lä⁺ koo⁺ hne¹ jnän⁺ ta⁺ ko⁻ jiih¹
 tøøhn⁺ jmi⁻gyu^h la⁻. Jmi⁻ngo⁺ la⁻

la' lä⁺koq̄ hne' he⁻ na⁻la⁻ kyaah'
loo' jah'. He⁻ja⁻ ñe' jne', wa⁻ra⁻
ga⁺hee' jmi⁻ngo' jnän, lä⁺cha⁻
jyoh' he⁻ hmëe' gyuu^h jmi⁻gyuu⁺
he⁻ hñah' jne' kih' Dio he⁻ sa⁺ la'
lä⁺koq̄ hne⁻ he⁻ jmee⁺ dsa⁻. He⁻ja⁻
sa⁺ hee' jih'koh'. ²Peer⁺ ku⁺jii⁺ jnän
ta⁺ko⁺jiih' laa' jne' jmi⁻ngo', hnø⁻
jne' wa⁻ra⁻ jah' kih' na' ga⁻juh⁻ ba'
tëë' jne' jmi⁻ngo' he⁻ sa⁺ hee' he⁻
cha⁻ gyuu^h jmi⁻gyuu⁺. ³Lä⁺ja⁻,
lä⁺cha⁻ ba' jmi⁻ngo' jnän mah' sa⁺ jä'
jmi⁻lle' jnän ta⁺jmah'. ⁴Ta⁺ko⁺jiih'
chaa⁻ jne' kyaah' jmi⁻ngo' la', Peer⁺
ku⁺jii⁺ jnän hi⁺ ki⁺hoo^h jne'. Ja⁺
ko⁺ja⁻ hnø⁻ jne' ben' jmi⁻ngo' la',
he⁻ hnø⁻ jne' tëë' jne' jmi⁻ngo'
hmëe' ba'. Mah' jä' jmi⁻ngo' hmëe'
he⁻ cha⁻ tää', lla' jmi⁻ngo' he⁻
dsa⁻hee'. ⁵Dio ba' he' hi⁻ ga⁺jmää'
jne' mah' tëë' jne' he⁻ hmëe' ja'. Hi⁺
ga⁺kweëyh' jne' Jmi⁻lle' Na⁻jngii'
he⁻ jmeeh⁻ juu' jnän he⁻ hñah' jne'
cha⁻ga⁺miih⁻ ta⁺chanë'.

⁶Kih' he⁻ja⁻, ngoo' ba' cha⁻ o⁻jøh⁺
dsë⁻ jnän. Hi⁺ ñe' jne', ta⁺ko⁺jiih'
tøøh' jne' kyaah' jmi⁻ngo' la',
lä⁺koq̄ he⁻ tøøh' jne' uu' kih' Dio
ba' la'. ⁷(Jëeh', kyaah' he⁻ dsoo'
dsë⁻ jne' he⁻ tøøhn' jwë' kiyh', ja⁺
kyaah' he⁻ jëë' jne'.) ⁸He⁻ja⁻ ma⁻cha⁻
ba' o⁻jøh⁺ dsë⁻ jnän. Hi⁺ hnø⁻ ga'
jne' lä⁺øøn' kih' jmi⁻ngo' la' mah'
dsa⁻toohn' ko⁻jøh' kyaah' Dio.

⁹He⁻ja⁻ wa' kwan' be' jmeen' lä⁺ tih⁻
dsë' Dio, cher'mah' tøøhn' kyaah'
jmi⁻ngo' la' o ma⁺ke⁺ sa⁺ tøøhn'
kyaah' ka⁻läh'. ¹⁰Jëeh', ga⁺lä⁺jëë⁺
ba' jne' dsa⁻nøøn' në⁻ta⁺ kih' Cristo
mah' lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ jne' tëëh' jne'
jñeen' ha⁻ koq̄ te' ta⁺ he⁻ ma⁻ jmee⁻
jne' ta⁺ko⁺jiih' ma⁻ chaa⁻ jne', che'
he⁻ llu', o che' he⁻ hliih'.

**Kih' he⁻ ga⁺juu' Cristo ga⁺jiih'
juu' jnän kyaah' Dio**

¹¹Gah⁺ ba' jnääh' Dio, he⁻ja⁻ hlëëh'
jnääh' dsa⁻ lä⁺jiih' lä⁺ngëëy'. Ne⁻
ba' Dio ha⁻ lä⁺ la' hu⁺dsë⁻ kyaä'
jnääh'. Lä⁺ja⁻ hnoon' wa⁻ra⁻ jah' kih'
lä⁺ngëëh' hnäh' ka⁻läh'. ¹²Ja⁺ he⁻
hnø⁻ jnääh' hlëëh' jnääh' llu' kyaä'
hñaa' jnääh' cha⁻në' hnäh'. He⁻ kwa⁻
jnääh' jwë' mah' lä⁺chaa⁻ hnäh'
llu' kyaah' ta⁺ he⁻ jmee⁻ jnääh'.
Lä⁺jwë' ja⁻, cha⁻ he⁻ kyaah' jiih'
hnäh' juu' kyaah' dsa⁻ hi⁻ koq̄ jëë⁻
ha⁻ lä⁺ tääh' haa' dsa⁻ lla' he⁻ ma'
kay' kwaat⁻ hee⁻ na⁻ hnø⁻ tuh⁻dsë'
dsa⁻. ¹³Cher'mah' ngaah' jnääh', kih'
Dio ba' ja⁻ he⁻ jmee⁻ jnääh' lä⁺ja⁻.
Hi⁺ cher'mah' lluu' jnääh', he⁻ llu'
kyah' hnäh' ba' ja⁻. ¹⁴Lä⁺koq̄ hnääh'
Cristo jne', lä⁺ja⁻ jøø⁻ jnän jmeen'
lä⁺lle⁻ kih'. Jëeh' ma⁻ñe⁻ ba' jne'
he⁻ ga⁺juu' jaa⁻ kih' lä⁺jëë⁺, he⁻ja⁻
la' kwaat⁻ ga⁺lä⁺jëë⁺ jne' ga⁺juun'.
¹⁵Cristo ga⁺juu' kih' lä⁺jëë⁺ mah'
lä⁺jëë⁺ hi⁻ chaa⁻, mo⁻so⁻ jmeey'
lä⁺ hnøøy' hñiyy'. Jmeey' lä⁺ hnøø'
Cristo ba', hi⁻ ga⁺juu' hi⁻ ga⁺lä⁺jiih'
kih' ga⁺lä⁺jëë⁺.

¹⁶He⁻ja⁻ jnääh', na' ta⁺ cha⁻në'
mo⁻so⁻ kye' jnääh' kwaat⁻ kih' dsa⁻
lä⁺koq̄ tëë' jmee⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺.
Ma⁺ke⁺ jää' sa⁺ ga⁺jmeë' jnääh' he'
kih' Cristo, pero na' mo⁻so⁻ jmee⁻
jnääh' lä⁺ja⁻. ¹⁷Heh' lä⁺ja⁻, cher'mah'
jaa⁻ hi⁻ ma⁻laa' koq̄ kyaah' Cristo,
ma⁻laay' jaa⁻ hi⁻ hmëe' ba'. Lä⁺jë⁺
he⁻ ma⁻ jmeey⁺ jää', ma⁻ngëë' ba' ja⁻.
na' ma⁻laay' hmëe' go⁻te'. ¹⁸Lä⁺jë⁺
he⁻ la⁻, gwa' kih' Dio hi⁻ ga⁺jëeh⁻
juu' jnän ta⁺la⁺ kih' Cristo mah' sa⁻
cha⁻ ga⁺ he⁻ na⁻bääh' jne' kyaayh'.
Hi⁺ ga⁺tooyh⁻ goo⁻ jnääh' mah'

hlëëh' jnääh' dsa- ha- lä- jeeyh-
juu' kiyh' kyaah' Dio. ¹⁹Ta-la- kih'
Cristo, mo-so- jmee- Dio kwaat-
kih' dso'kye- jnän' heh' lä- ja- jeeyh-
juu' jnän' kyaayh'. Hi- ga-tooyh-
goo- jnääh' kwa- jnääh' juu' ha- lä-
jee' jeeh- dsa- juu' kih' kyaah' Dio.
²⁰He- ja- na-hñaä' jnääh' he- kwa-
jnääh' juu' lä- hih- kih' Cristo. La'
lä- koo- he- chuü' Dio kyaah' hnäh'
ta-la- kyaä' jnääh'. He- ja- chuun'
kyaah' hnäh' ta-la- kih' Cristo, jeeh-
hnäh' juu' kyah' hnäh' kyaah' Dio.
²¹Cristo hi- sa- cha- dso'kye- kih',
Dio ga-jmee- cha- dso'kye- kiyh' he-
llu' jnän', mah' ta-la- kiyh', lee' jne'
lluü' cha-né' Dio.

6 He- ja- jnääh' hi- kwa- be'
kyaah' ta- kih' Dio, hlëëhn'
hnäh', ta- jmee- hnäh' ta- koo' he-
llu' dsé' Dio kyaah' hnäh'. ²Jëeh',
lä- koo- na-sii- juu' kih' Dio:

Hor- he- jøh- dsén', ga-nuun'
kyah'.

Jmii' he- ma' lää' dsa-, ga-jmeen'
be' kyah', ga-jäh' Dio.

He- ja- jwëëhn' hnäh', na' ba' ja- hor-
he- jøh- dsé' Dio. Na' ba' ma- cha-
jmii', lääh' hnäh'.

³Ga-nøø' jnääh' lä- koo- lle- kih'
ba' mah' ni- jaä- sa- cha- he- kih'
mi-kwayh' kih' ta- he- jmee- jnääh'.

⁴Wa- he- cha- he- he- dsa-ngëë'
jnääh', hnøø- jnääh' mi-jnää' jnääh'
kih' dsa-, laä' jnääh' hi- jmee- ta- he'
kih' Dio. Kwëëh- ba- dsé- jnääh', hi-
ja- koo- nëë' he- wi- he- dsa-ngëë'
jnääh', lla- kyaä' jnääh', gwa' he-
jmee- jwiih' kyaä' jnääh'. ⁵Jmi-baa-
dsa- jnääh', taah- dsa- jnääh'
neh'-ne', tooyh- miih' kyaah' jnääh'.
Peer- hweh' ta- kyaä' jnääh', cha-
ma' sa- gwi- jnääh', ni- sa- cha-

he- kih'-hih- jnääh'. ⁶Ga-nøø' jnääh'
koo- nëë' ba', cha- ba' huü-dsë-
kyaä' jnääh', jøh- dsé- jnääh', llu'
dsé- jnääh', ga-nøø' jnääh' kyaah'
Jmi- lle' Na-jngii', hi- kyaah' ju'dsoo'
hnää' jnääh' dsa-. ⁷Hlëëh' jnääh'
ju'dsoo' jmah' ba'. Kyaah' be' kih'
Dio ga-nøø' jnääh'. Jmee- jnääh' he-
llu' jmah', lä- jwë' ja- hää- jnääh'
hñaä' jnääh' hi- lëh' jnääh' kih' he-
hliih'. ⁸Cha- ma' hnää' dsa- jnääh',
cha- ma' na-hääyh' jnääh'. Cha- ma'
mi-kwayh' jnääh', cha- ma' hlëëyh-
llu' kyaä' jnääh'. Laä' jnääh' kiyh'
lä- koo- dsa- hi- ta- juu', ma- ke-
hlëëh' jnääh' ju'dsoo'. ⁹Jmeey- sa-
kyuuy- jnääh', ma- ke- kyuuy- ba'.
Hi- ma-ngoo' ga-juu' ba' jnääh'
kiyh', pero chaä- ba' jnääh'. Kwa-
dsa- kyaä' jnääh' pero sa- jngëëyh-
jnääh'. ¹⁰Ma- ke- ti-meeh- dsé-
jnääh', ma-ra- he- jëë- ba' dsé-
jnääh'. Laä' jnääh' tä-nee', pero
cha-miih- he- llu' ma-hyoh- jwëë'
dsa- kwaat- kyaä' jnääh'. Lä- koo- he-
sa- cha- ni- miih- kyaä' jnääh' ba' la',
pero ga-lä- jë- ba' cha- kyaä' jnääh'.
¹¹Sa- gah' jnääh' ma-hlëëh' jnääh'
hnäh' dsa- Corinto juu' la-. Lä- kaa-
tuh- dsé' jnääh' ga-mi- jnää' jnääh'
hñaä' jnääh' kyah' hnäh'. ¹²Ja-
kyaah' hih- ga-lä- hnää- jnääh'
hnäh'. Pero hnäh', sa- ga-mi- jnääh'
hnäh' hñaah' hnäh' kyaä' jnääh'.
¹³Lä- koo- jmee- jnääh', ja- ba' lä- ja-
jmee- hnäh'. (Hlëëhn' hnäh' lä- koo-
gyuü- kyaan-). Wa- hnaah- jnääh'
lä- kaa- tuh- hoh' hnäh'.

Laa' jne' lä- koo- gwah- kih' Dio

¹⁴Ta- jmee- hnäh' ko- jøh' kyaah'
hi- sa- ma-heëh- kih' Dio. Jëeh', sa-
jeeh' kwee- he- hliih' kyaah' he-

llu'. ðHa- lä-ja- jmee' ko-jøh' jee'
na-hoo- kyaah' jee' jnä' wa'je-?
¹⁵Hi- sa- sooh- kih' hi- sa-llu' he-
jmeey' ko-jøh' kyaah' Cristo. Lä-ja-
ka-läh' kih' hi- ma-heeh- kih' Dio
kyaah' hi- sa- ma-heeh-. ¹⁶Dio hi-
na-laä- kaah- dsa-, ni- miih- sa-
sooh- jmeey' ko-jøh' kyaah' gwah-
kih' Dio. Jëeh', jne' ba' laan' gwah-
kih' Dio jiih'. Juu' he- jwahn- la-, la-
lä-koq- ga-jäh' hñii' Dio:

Jän- jee' kiyh' mah' ngën- ko-jøh'
kyaayh'.

Jnä' leen' Dio kyaay' mah'
lä-jëey- leey' dsa- kyaan-.

¹⁷He-ja- ga-jäh' Dsa-jøøh' jnän':
Hwëe- hnäh' jee' kih' hi- sa-
ma-heeh- kin-,
wa- lä-øø- hnäh' kiyh', ga-jäh'
Dsa-jøøh' jnän'.
Ta- koooh' hnäh' he- sa- lle- kih'
koooh' hnäh',
lä-ja- ba' heehñ- hnäh'.

¹⁸Mah' jnä' leen' Tää- kyaah'
hnäh'.
Hiñ- hnäh', leeh' hnäh' gyuy-
me' gyuy- ñuyh- kyaan-,
jäh' Dio hi- cha- ga-lä-jë- be'
kih'.

7 Na' ma-nuun' ha- koh'
na-hñaah' sa- la' he- ga-jäh'
Dio jmee' jnän'. He-ja- jwëehñ-
hnäh' øøhn' hi- hnaan-, hnøø- ben'
lä-jë- he- mi-sah' jne' hi- lä-ja- kih'
he- mi-soh' jmi-llë- jnän'. Hi- kih'
he- gah- jne' Dio, hnøø- mi-llu- jne'
hñaan' koq- hä- koq- hä- lä-jiih' jän'
na-jngëen' go-te'.

Ma' hnøø- Paa' ma' jmee'
dsa- Corinto he' kiyh'

²Jmee' hnäh' miih- he' kyaä'
jnääh'. Jëeh', kih' ni- jaa- hnäh'

sa- ma-jmee' jnääh' he- hliih'. Sa-
ma-hee- jnääh' huusdë- kih' ni-
jaa-, ni- sa- ma-mi-gaa- jnääh' ni-
jaa-. ³Sa- jwahn- lä-ja- mah' bäähn-
hnäh' dsoo'. Ga-jwëehñ- hnäh' jää',
hnaan- hnäh'. Jëeh' ma-lla- dsë-
jnääh', jmee- jnääh' ko-jøh' kyaah'
hnäh' ma-ke- chaa- juu' jnääh'.
⁴Cha- cha-miuh- o-jøh- dsë- kin-
kyaah' hnäh'. Chaan- llu' kwaat-
kyah' hnäh'. He-ja- gwa- dsa-nøh'
dsën- cha-miuh- hi- jëe- dsën- ma-
jëen- cha-miuh- he- wiñ'.

⁵Lä- ma' ga-tëe- jnääh'
Macedonia, sa- ga-teeh- jnääh' dsë-
jnääh' ni- miih-. Ga-lä-jë- nëe'
he- wiñ' ga-jëe- jnääh'. Ga-tee- dsa-
kyaah' jnääh'. Hi- ja- ma-la- he-
ja-, ga-lä-gah- jnääh' cha-miuh'.
⁶Pero Dio hi- jmee- dsa-nøh' dsë'
lä-jëe- hi- chaa- huusdë-, ga-jmeey'
ga-nøh' dsë- jnääh' lä- ma' ja' Tito.
⁷Ja- ma-la- kih' he- ja' Tito, kih'
he- ga-jmeeh' hnäh' ga-nøh' dsëy'
ka-läh', he- ja- ba' ja- ga-nøh' dsë-
jnääh'. Ga-jmeeyh' juu' he- hnooh-
hnäh' jëeh' jnä', hi- ti-meeh-
hoh' hnäh', lle- hoh' jnä'. He-ja-
cha-ga-miuh- jëe- dsën'.

⁸Ma-ke- ga-jmeen' meeh- hoh'
hnäh' kyaah' je- he- ga-siin'
kyah' hnäh', pero sa- koon- dsën'.
Dsoo' ba' ga-jii' miuh- kin- kih' he-
ga-lä-meeh- hoh' hnäh' ko-hwëe'.

⁹Pero na' jëe- dsën'. Ja- kih' he-
ga-lä-meeh- hoh' hnäh'. Kih' he-
ga-lä-sii' huusdë- kyah' hnäh', ma-
ga-jii' kyah' hnäh', he-ja- ba' jmee-
jëe- dsën'. Lä- ma' ga-lä-meeh- hoh'
hnäh', ga-jmeeh' hnäh' lä- hnøø'
Dio. Lä-ja-, ni- koq- he- hliih' sa-
ja' në- kyah' hnäh' kwaat- kyaä'
jnääh'. ¹⁰Jëeh', cher-mah' gwa'

ti-meeh- dsē- jne' lā- hnø⁴ Dio, he-
 ja- jmee- dsa-lā-sii¹ huu-dsē- jnān-
 mah' lāā² jne'. Heh' he- ma-na-laa'
 jne' sa- jmee- ti-meeh- dsē- jne'.
 Pero he- ti-meeh- dsē- jne' lā-koo-
 tēē¹ jmee- dsa- jmi-gyuu², kyaah'
 he- ja- juu' ba' jne' ja-. ¹¹Jēē- da'
 hnāh' ha- lā- ga-la' kyah' hnāh'
 lā- ma' ga-lā-meeh- hoh' hnāh'
 lā- hnø⁴ Dio. Ga-jmāā³ ba' ta'
 he- ja- kyah' hnāh', ja' hoh' hnāh'
 ga-nooh- hnāh' nē' kin', ja' ya-jēē'
 hoh' hnāh', ja' gah' hnāh', hnooh-
 hnāh' ma' jēēh' jnā', ga-mi-eeh'
 hnāh' juu' lā-koo- mada' ga-jmeen'
 kyah' hnāh'. Lā-ja- ga-mi-jnāāh'
 hnāh' hñaah' he- ma-mi-teh' ba'
 hnāh' kih' juu' ja-. ¹²He-ja- lā- ma'
 ga-siin' kyah' hnāh' je- ja-, ja- ma-la-
 kih' hi- hñaā- dsē' he' ga-jmeen'
 huu-dsē, ni' ja' kih' hi- ga-jmeeyh'.
 He- hnoon' lā-jnā' kyah' hnāh'
 cha-nē' Dio he- kyeh' hnāh' huu-dsē-
 kyaā' jnāāh' ba' ja-. ¹³Peer- ga-nøh'
 dsē- jnāāh' he- ga-lā-jnā' he- kyeh'
 hnāh' huu-dsē- kyaā' jnāāh'.

Hi- cha-ga-miih- jēē- dsē- jnāāh',
 kih' he- ma-jēē- jnāāh' chaa- Tito llu'.
 Jēēh', ga-lā-jēē- ba' hnāh' ga-heeh-
 hnāh' llu' hi- ga-jmeeh' hnāh' jēē-
 dsēy'. ¹⁴Ga-jmeehn' juu' kih' Tito
 he- chaa- llu' kyaah' hnāh'. Hi-
 sa- ga-jān' hliih'. Jēēh' lā-jē- he-
 ga-jwēēhn' hnāh' la' ju'dsoo'. Lā-ja-
 ka-lāh' ma' ga-jēē' Tito ha- lā- tāāh'
 hnāh', sa- na-hee- juu' lā-koo- ga-jwii'
 jnih' he- chaa- jnāāh' llu' kyaah'
 hnāh'. ¹⁵Hi- cha-ga-miih- hñaā' Tito
 hnāh' lā-koo- ma' dsooh- dsēy' he-
 nuuh- ba' hnāh' kiyh'. Hi- ga-heeh- ba'
 hnāh' llu' lā-koo- jaa- dsa- ma-jøøh'.
¹⁶Peer- jēē- dsēn' kyaah' hnāh'.
 Ga-lā-jē- ba' mi-teh' hnāh'.

**Ga-chøøh' dsa- kuu' kih' øøh'
 jne' hi- chaa- Jerusalén**

8 Jee' la- jmeeh' jnāāh' juu'
 kyah' hnāh' ha- lā- ga-jmee'
 øøh' jne' hi- tāāh' lā-kaa- gwah- he-
 tøø' hwa' Macedonia kih' he- llu'
 dsē' Dio kyaayh'. ²Ma-ke- tāāyh'
 jēēy- wi', pero chaa- llu'. Ma-ke-
 tāāyh' tā-nee- pero cha-miih- kuu'
 ga-kway'. Ga-jmāāy' hñiiy' lā-koo-
 dsa- cha- kuu'. ³Jmeen- dsoo' kiyh',
 ga-kway' kuu' lā-koo- lla- dsēy',
 lā-koh' jiih' tāāy'. Hi- ga-kway'
 la- ga-. ⁴Cha-miih- ga-chuu' dsa-
 he' kyaah' jnāāh' mah' kwa- jnāāh'
 jwē' jmeey' lā-koo- jmee- lā-jēē- hi-
 chøøh- kuu' mah' jmeey' be' kih'
 hi- lāā' kyaā' Dio. ⁵Cha-ga-miih-
 ga-jmeey' lā-koh' ga- he- ma'
 la' huu-dsē- kyaā' jnāāh'. To-nē'
 ga-ngēēy' hñiiy' mah' jmeey' lā-
 hnø⁴ Dio. Hi- lā-ja- ga-jmeey' kyaā'
 jnāāh' ka-lāh'. ⁶He-ja- ga-chuu'
 jnāāh' kyaah' Tito mah' mi-hñaay-
 ta' kiyh' he- juh-lāāyh' kuu' lā-koo-
 ga-løøy' jmeey- jāā' jee' kyah' hnāh'
 hi- kwa- kuu' lā-kaa- tuh-dsē'.
⁷Ma-hwēēh- hnāh' llu' kyaah'
 lā-jē- he- jmeeh- hnāh'. Ma-lā-dsoo'
 hoh' hnāh', ma-hlēēh- hnāh' dsa-,
 ma-kyuuh- hnāh' llu', ma-jmeeh-
 hnāh' ta' lā-kaa- tuh-hoh' hnāh', hi-
 ma-lā-hñaah- jnāāh'. Lā-ja- ka-lāh',
 hnø⁴ hwēē- hnāh' kwee- kyaah' ta'
 llu' jee' juh-lāāh' hnāh' kuu'.
⁸Ja- he- jmeen- mada' kyah'
 hnāh' he- jwēēhn- hnāh' lā-na-. He-
 hnoon' jēēn- che' ma-ra' ju'dsoo'
 hñaah- hnāh' øøh' jne'. He-ja-
 ba' na- ma-jwēēhn' hnāh' lā-koo-
 ga-jmee' hi- tāāh' Macedonia.
⁹Jēēh', ma-ñeh' ba' hnāh' lā-koo-

llu¹ dsē¹ Jesucristo Dsa-jøøh¹ jnān¹. Ma⁺ke⁺ hä⁺ gooy⁻ lä⁺jē⁺ he⁻ cha⁻, ga⁺jmäy⁺ hñii⁺ hī⁻ tä⁻nee⁺, kih⁺ he⁻ hnäy⁺ jne⁺. Lä⁺jwē⁺ ja⁻ lä⁺cha⁻ jnān¹ cha⁻miih⁻, kih⁺ he⁻ ga⁺jmäy⁺ hñii⁺ tä⁻nee⁺.

¹⁰He⁻ llu¹ kyah⁺ hnäh⁺ he⁻ kwan⁻ nūh⁻ la⁻. Hnäh⁺ to⁻nē⁺ ga⁺lä⁺hyoh⁺ hoh⁺ hnäh⁺ choøh⁺ hnäh⁺ kuu⁺ ma⁻hya⁻ koo⁻ jī⁻ñē⁻. Hi⁺ ja⁺ ma⁺la⁺ he⁻ja⁻, ga⁺løøh⁺ hnäh⁺ choøh⁺ hnäh⁺ kuu⁺, jää⁺ ga⁺ lä⁺koh⁺ jñah⁺ øøh⁺ jne⁺. ¹¹He⁻ja⁻ na⁺ mi⁻hñaa⁺ hnäh⁺ ta⁺ he⁻ ma⁻løøh⁻ hnäh⁺. Ja⁻ba⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺lä⁺hyoh⁺ hoh⁺ hnäh⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺, lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺, lä⁺kaa⁻ tuh⁻hoh⁺ hnäh⁺ mi⁻hñaa⁺ hnäh⁺ ta⁺ na⁻. Ja⁻ choøh⁻ hnäh⁺ kuu⁺ lä⁺koo⁻ te⁺ tääh⁺ ba⁺ hnäh⁺. ¹²Cher⁺ma⁺h⁺ chaa⁺ hī⁻ lla⁺ dsē⁺ kwa⁺, heeh⁻ ba⁺ Dio ha⁻ koo⁻ te⁺ cha⁻. Jēeh⁺ sa⁺ ngii⁺ Dio he⁻ sa⁺ cha⁻ jnān¹.

¹³Sa⁺ jwahn⁺ lä⁺la⁺ mah⁺ jñah⁺ ba⁺ lä⁺cha⁻ kih⁺, ta⁺ko⁻jiih⁺ sa⁺ cha⁻ kyah⁺ hnäh⁺. ¹⁴Hnøø⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁺koo⁻ lle⁺ kih⁺. Jmii⁺ na⁺ he⁻ cha⁻ cha⁻miih⁻ kyah⁺ hnäh⁺, he⁻ja⁻ lee⁻ kih⁺ hī⁻ lla⁺kyaa⁺. Lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ ma⁺ cha⁻ cha⁻miih⁻ kih⁺ jñah⁺, lee⁻ kyah⁺ hnäh⁺ ma⁺ jmee⁺ bii⁺. Lä⁺ja⁻ ba⁺ jā⁺ llu⁺ kih⁺ lä⁺jēē⁺. ¹⁵Lä⁺koo⁻ na⁻si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: “Sa⁺ ga⁺chaa⁺ ga⁺ kih⁺ hī⁻ ga⁺jūuh⁺ cha⁻miih⁻. Ni⁺ sa⁺ ga⁺lä⁺hnøø⁺ ga⁺ kih⁺ hī⁻ ga⁺jūuh⁺ ko⁻hī⁻pih⁺.”

Tito kyaah⁺ dsa⁻kyaaah⁺

¹⁶Peer⁺ ti⁻hmaah⁺ Dio hī⁻ ga⁺jmee⁺ ga⁺ka⁺ Tito hūu⁺dsē⁻ kyah⁺ hnäh⁺, ja⁻ba⁺ lä⁺koo⁻ kyē⁺ jnä⁺ hūu⁺dsē⁻. ¹⁷Ga⁺heeh⁻ bih⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺hlēeh⁻ jnih⁺. Jēeh⁺, hñii⁺ bih⁺ ma⁺ lle⁺ dsēy⁺ kway⁺ be⁺ kyah⁺ hnäh⁺. He⁻ja⁻ jee⁺

tēēy⁻ hñii⁺ bih⁺ dsooy⁺ dsa⁻jēēy⁻ hnäh⁺.

¹⁸Ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ Tito, chee⁺ jnääh⁺ ja⁻ øøh⁺ jne⁺ hī⁻ hii⁺ juu⁺ kih⁺ lä⁺kaa⁻ gwah⁺ jee⁺ jmeey⁺ ta⁺ kwaat⁺ kih⁺ ju⁺hmēē⁺. ¹⁹Ja⁺ ma⁺la⁺ he⁻ja⁻, øøh⁺ jne⁺ ga⁺hñaa⁺ mah⁺ jmeey⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ jnääh⁺ jee⁺ dsa⁺ka⁺ jnääh⁺ kuu⁺ he⁻juh⁻lääh⁻ øøh⁺ jne⁺. Kyaah⁺ he⁻ja⁻, jmee⁺ jnääh⁺ jūuh⁺ kih⁺ Dio hī⁻ lä⁺jwē⁺ ja⁻ lä⁺jnä⁺ he⁻hnøø⁻ jnääh⁺ kwa⁺ jnääh⁺ be⁺ kih⁺ øøhn⁺. ²⁰Lä⁺ja⁻ jmee⁺ jnääh⁺, mah⁺ sa⁺ chaa⁺ hī⁻ hlēeh⁺ wi⁺ kyaa⁺ jnääh⁺ he⁻juh⁻lääh⁻ jnääh⁺ cha⁻miih⁻ kuu⁺. ²¹Jēeh⁺ ñē⁻ ba⁺ Dio he⁻ jmee⁺ jnääh⁺ bii⁺ jmee⁺ jnääh⁺ ta⁺ lä⁺koo⁻ lle⁺ kih⁺, hi⁺ lä⁺ja⁻ hnoon⁺ ka⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuū⁺ kwaat⁺ ka⁻läh⁺.

²²Hi⁺ chee⁺ ga⁺ jnääh⁺ jñah⁺ øøh⁺ jne⁺ ko⁻jøh⁺ kyaayh⁺. Hī⁻ he⁺, ja⁺ koo⁻ hä⁺ ma⁺jēē⁺ jnääh⁺ jmeey⁺ he⁻llu⁺ jmah⁺. Hi⁺ cha⁻ga⁻miih⁻ jmeey⁺, na⁺ he⁻ma⁺jēēy⁺ he⁻mi⁻te⁻ hnäh⁺. ²³Ta⁺ ka⁺ hnäh⁺ hūu⁺dsē⁻. Tito laa⁺ dsa⁻kyaaah⁺ jnääh⁺ jee⁺ jmee⁺ jnääh⁺ ta⁺ ko⁻jøh⁺ mah⁺ le⁺ llu⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Hī⁻ jñah⁺ øøh⁺ jne⁺ hī⁻ jääy⁺ na⁻, hä⁺ gooy⁻ lä⁺kaa⁻ gwah⁺. Hi⁺ kwaat⁺ kih⁺ hī⁻ he⁺, lä⁺kaa⁻ jee⁺ dsa⁻näy⁺ jmee⁺ øøh⁺ jne⁺ jūuh⁺ kih⁺ Cristo. ²⁴Ja⁻ mi⁻jnääh⁺ hnäh⁺ kiyh⁺ ha⁻ lä⁺koo⁻ jiih⁺ hnaah⁺ hnäh⁺ dsa⁻. Lä⁺ja⁻ mi⁻jnääh⁺ hnäh⁺ cha⁻ne⁺ lä⁺jēē⁺ øøh⁺ jne⁺ he⁻kih⁺ ja⁻ he⁻ chaa⁺ jnääh⁺ llu⁺ kyaah⁺ hnäh⁺.

**Hnøø⁺ kwa⁺ jne⁺ kuu⁺
lä⁺kaa⁻ tuh⁻dsē⁻ jne⁺**

9 Kih⁺ he⁻ choøh⁺ jne⁺ miih⁻ kuu⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ hī⁻ lla⁺kyaa⁺, sa⁺ jmee⁺ bii⁺ siin⁺ kyah⁺ hnäh⁺ laan⁺. ²Jēeh⁺, ma⁺ ba⁺ jnä⁺ kyah⁺ hnäh⁺

hi- tääh' hwa' Acaya, lle' hoh' hnäh' he- juh'lääh' hnäh' kuu'. Hi- ga-hlëehn' llu' kyah' hnäh' jee' kih' øøh' jne' hi- tääh' hwa' Macedonia. Na' ma-koo- ñe- ga-jwi' jnih' he- ma-lla- hoh' hnäh' kwah' hnäh' kuu'. He-ja- jwëë' øøh' jne' he', ga-nøh' dsëy' kih' he- llu' hoh' hnäh'.
³Pero ma-ra- he- cheen- øøh' jne', mah' sa- jän' hliih' kih' lä- jë- he- llu' he- ga-hlëehn' kyah' hnäh'. Hnoon' wa-ra- jäh' kih' ma-na'lluuh' hnäh' jmeeh' hnäh' lä- koo- ga-jwi' jnih'.
⁴Heh' lä- ja-, wa-ra- ga-lloon' jee' tääh' hnäh', ko-jøh' kyaah' jñah' øøh' jne' hi- chaa- hwa' Macedonia, hnoon' ma-na'lluuh' hnäh' mah' sa- jä- jnääh' o-hih- wa-ra- ga-lla-nøø' jnääh', lä- llu' he- ma-jäh' jnääh' mi-teh' ba' hnäh', hi- cha-ga-miih- jäh' hnäh' o-hih-, cher'mah' sa- ga-mi-teh' hnäh'.
⁵Kih' he-ja- ba' ga-la' bi' kin- chuun' kyaah' øøh' jne' he', mah' dsa-näy' dsa-jëëy' hnäh' to-në-, mah' kway' be' kyah' hnäh' ha- lä- jee' juh'lääh' hnäh' kuu' he- ga-bääh' hnäh' hñaah' kwah' hnäh'. Lä- jwë' ja- ma-na'lluuh' hnäh' kwah' hnäh' kuu' lä- kaa- tuh-hoh' hnäh', ja- kyaah' he- wi'.

⁶Nuu- da' hnäh' ha- lä- la' kih' hi- jngëë- mi'ju-: Hi- jngëë- miih-, miih- ba' chooyh'. Hi- jngëë- cha-miih-, lä- ja- cha-miih- chooyh'.
⁷Lä- jaa- lä- jaa- wa' kway' lä- koo- te' la- dsëy'. Pero ja- kyaah' he- meeh- dsëy', ni- ja- kyaah' he- wi'. Jëeh', Dio hnäh' hi- kwa- lä- kaa- tuh-dsë'.
⁸Dio hi- cha- be' kih', jmee' lä- cha- cha-miih- he- llu' kyah' hnäh'. Lä- ja- ni- miih- sa- cha- he- jmee- bi' kyah' hnäh' jih-koh'. Lä- jiih' chaa-

ga' kyah' hnäh', jmeeh' hnäh' ja- he- koo- nëë' he- llu' kih' hi- lla-kyaa'.

⁹Lä- la- na-si- juu' kih' Dio:

Hi- llu' dsë' ga-ti' ga-llooyh' he- cha- kiyh', ga-kwëëyh' dsa- hi- tä-nee'.

Ta' llu' kiyh' lä- jnä' ga-lä- jë- joh' jmi' cha-.

¹⁰Dio ba' he' hi- kwa- mi'ju- kih' hi- jngëë-, lä- ja- ka-läh' kway' he- kih-hih- jne'. Hi- he' kwa- lä- jë- he- jmee- bi' kyah' hnäh' hi- jmeey' lä- cha- cha-ga-miih-. Mah' lä- ja- lä- cha- he- kyaah' jmeeh' hnäh' cha-miih- he- llu' jmah' ba'.
¹¹Lä- llu' he- lä- cha- lä- jë- nëë' he- jmee- bi' kyah' hnäh', lä- ja- lä- cha- cha-miih- he- kwëëh' hnäh' hi- lla-kyaa'.

Hi- wa-ra- ga-ngëë- jnääh' kuu' ja- kih' øøh' jne' he', kway' cha-miih- ti'hmaah' kih' Dio.
¹²Jëeh', wa-ra- ga-ngëë- jnääh' kuu' he- juh'lääh' hnäh' kih' øøh' jne' he', he- ja- kwa- be' kiyh'. Hi- ja- ma-la- he- ja-, kway' cha-miih- ti'hmaah' kih' Dio ka-läh'.
¹³Wa-ra- ga-ngëë- jnääh' kuu' ja-, jmee' dsa- he' juuh- kih' Dio, jëeh' ma-mi-jnääh' hnäh' he- mi-te' hnäh' kyaah' ju-hmëë' kih' Cristo. Hi- lä- kaa- tuh-hoh' hnäh' ga-kwëëh' hnih' kuu', hi- lä- ja- jmeeh- hnäh' kih' lä- jëë- hi- jmee- bi' kih'.
¹⁴Hi- wa-ra- ga-ngi'y' kyah' hnäh' kih' Dio, ja- lla-lle' dsëy' hnäh' jëeh' ma-lä-jnä' he- ma-mi-jää' Dio hnäh' cha-miih-.
¹⁵Ti'hmaah' kwan' kih' Dio, ha- koh' sa- llu' he- ga-kwëëyh' jne'. Hi- lä-këh' jmi' lä-ngëë'.

Ga-jmee' Paa' dsöö' he- laay' apóstol

10 Jnä' Paa' chuun' kyaah' hnäh', hlëehn' hnäh' ja-ba'

lä⁺koō⁻ jmee⁺ hñii^ʔ Cristo hi⁻ hwaā^ʔ
 hi⁻ jōh⁻ dsē^ʔ. Jēēh^ʔ, jāh^ʔ dsa⁻ kin⁺,
 sa⁺ tuu⁻ dsēn⁻ hlēēhn⁻ lä⁺ ma⁻ hāān^ʔ
 jee⁻ kih^ʔ dsa⁺. Mah^ʔ wa⁻ra⁻ ga⁻ lä⁺ ʔōn^ʔ
 jee⁻ kiyh^ʔ, ja⁻ga⁻ tuu⁻ dsēn⁻ hlēēhn⁻.
²He⁻ ja⁻ chuun^ʔ kyaah^ʔ hnäh^ʔ,
 go⁻taah^ʔ hnäh^ʔ lä⁺koō⁻ lle⁻ kih^ʔ, mah^ʔ
 wa⁻ra⁻ ga⁻lloon^ʔ jee⁻ tääh^ʔ hnäh^ʔ,
 sa⁺ cha⁻ he⁻ kih^ʔ hlēēhn⁻ hi⁻ jāh^ʔ,
 ga⁻nōø⁻ jnääh^ʔ lä⁺koō⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻
 hi⁻. Jēēh^ʔ, tuu⁻ ba⁻ dsēn⁻ ti⁻choon⁻
 juu^ʔ kyaayh^ʔ cher^ʔ mah^ʔ lä⁺ja⁻ hnōøy^ʔ.
³Dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ ba⁻ laa⁻ jnääh^ʔ, pero
 sa⁺ tee⁻ jnääh^ʔ lä⁺koō⁻ tee⁻ dsa⁻
 jmi⁻ gyuu⁻. ⁴Sa⁺ tee⁻ jnääh^ʔ kyaah^ʔ
 wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻ he⁻ kooh⁻ dsa⁻
 jmi⁻ gyuu⁻. Tee⁻ jnääh^ʔ kyaah^ʔ be⁻
 kih^ʔ Dio he⁻ lih⁺ hee⁺ lä⁺jē⁺ he⁻ sa⁻
 lä⁺kēh^ʔ jnääh^ʔ jmi⁻ kyaah^ʔ. ⁵Lä⁺ja⁻
 leh⁺ jnääh^ʔ kyaah^ʔ hi⁻ jmee⁺ kyuu⁻h⁻
 cha⁻miih⁻. Hi⁻ leh⁺ jnääh^ʔ kyaah^ʔ
 hi⁻ jmää⁻ hñii^ʔ kaah^ʔ. Jēēh^ʔ juu^ʔ he⁻
 hlēēyh⁺ ja⁻, jne⁻ jwē⁻ kih^ʔ dsa⁺ mah^ʔ
 sa⁺ heeyh⁺ kih^ʔ Dio. He⁻ja⁻ hnōøh^ʔ
 jnääh^ʔ ha⁻ lä⁺ jee⁻ dsa⁻jeeh⁻ dsa⁻ hi⁻
 jmee⁺ huu⁻dsē⁻ hliih⁻ mah^ʔ lä⁺nuuyh⁻
 kih^ʔ Cristo. ⁶Ma⁻lla⁻ dsē⁻ jnääh^ʔ
 heeh^ʔ jnääh^ʔ wi⁻ lä⁺jēē⁻ hi⁻ chaah⁻,
 ma⁻la⁻ ma⁻mi⁻ jnääh^ʔ hnäh^ʔ hñaa^ʔ
 hnäh^ʔ he⁻ nuuh⁻ hnäh^ʔ kih^ʔ Cristo.
⁷Koō⁻ kah⁻ hnäh^ʔ kwaat⁻ ha⁻
 lä⁺ tääh^ʔ haa⁻ dsa⁻. Cher^ʔ mah^ʔ jaa⁻
 jmee⁺ huu⁻dsē⁻ laay⁻ kyaa⁻ Cristo,
 wa⁻ jmeey⁻ huu⁻dsē⁻ laa⁻ jnääh^ʔ
 ka⁻läh^ʔ kyaa⁻ Cristo, ja⁻ba⁻ lä⁺koō⁻
 laay⁻ hñiiy^ʔ. ⁸Ga⁻hñaa⁻ Dio jnä⁻
 mah^ʔ kwan⁻ be⁻ kyah^ʔ hnäh^ʔ ha⁻ lä⁺
 jee⁻ go⁻taah^ʔ hnäh^ʔ koō⁻ hweh⁻. Sa⁺
 ga⁻hñaa⁻ jnä⁻ mah^ʔ heen⁻ hnäh^ʔ.
 Hi⁻ ma⁻ke⁻ jmeen⁻ juuh⁻ kih^ʔ ta⁻
 he⁻ hä⁻ goon⁻ sa⁻ la⁻ o⁻hih⁻ kin⁻
 he⁻ jmeen⁻ lä⁺ja⁻. ⁹Sa⁺ hnoon⁻ he⁻
 jmeeh^ʔ hnäh^ʔ huu⁻dsē⁻ he⁻ juuhn⁻

kyah^ʔ hnäh^ʔ kyaah^ʔ juu^ʔ he⁻ siin⁻
 ko⁻lla⁻jiih⁻. ¹⁰Jēēh^ʔ, lä⁺la⁻ hlēēh⁻
 ko⁻lla⁻ kin⁻. Hweh⁻ juu^ʔ he⁻ siin⁻
 kih^ʔ dsa⁺. Pero ma⁻ chehn⁻ cha⁻nē⁻
 dsa⁻, hwaā^ʔ ba⁻ jnä⁻, jāyh^ʔ. Sa⁺ tooyh⁻
 ta⁻ juu^ʔ kin⁻. ¹¹Hi⁻ hlēēh⁻ lä⁺ja⁻ kyaa⁻
 jnääh^ʔ, hnōø⁻ lä⁺ngēēy⁻ lä⁺koō⁻ la⁻
 huu⁻dsē⁻ kyaa⁻ jnääh^ʔ. Jēēh^ʔ, ja⁻ ba⁻
 lä⁺koō⁻ hlēēh⁻ jnääh^ʔ kyaah^ʔ juu^ʔ
 he⁻ sii⁻ jnääh^ʔ ma⁻ tōøh⁻ jnääh^ʔ uu⁻,
 ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻ hlēēh⁻ jnääh^ʔ ka⁻läh⁻ ga⁻
 ma⁻tōøh⁻ jnääh^ʔ kyaayh^ʔ.

¹²Sa⁺ tuu⁻ dsē⁻ jnääh^ʔ jmee⁻ jnääh^ʔ
 lä⁺koō⁻ jmee⁻ hi⁻ hlēēh⁻ llu⁻ kih^ʔ
 hñii^ʔ. Sa⁺ hnōø⁻ jnääh^ʔ jeeh⁻ kyaa⁻
 jnääh^ʔ kyaah^ʔ dsa⁻ he⁻ hi⁻ laay⁻
 hñiiy^ʔ hih⁺ lä⁺koō⁻ la⁻ huu⁻dsē⁻ kih^ʔ
 hñii^ʔ bih^ʔ. Hi⁻ hnōøy^ʔ jeeh⁻ kwee⁻
 kiyh^ʔ kyaah^ʔ dsa⁻kyayh^ʔ. He⁻ ba⁻
 che⁻ taay⁻. ¹³Pero lä⁺koō⁻ hä⁻ hih⁺
 ba⁻ hlēēh⁻ jnääh^ʔ kyaa⁻ hñaa⁻ jnääh^ʔ,
 lä⁺koō⁻ la⁻ huu⁻dsē⁻ kih^ʔ Dio hi⁻
 ga⁻hñaa⁻ jnääh^ʔ. He⁻ja⁻ ga⁻lla⁻nōø⁻
 jnääh^ʔ lä⁺ ga⁻tē⁻ jee⁻ tääh^ʔ hnäh^ʔ.
¹⁴Jiih^ʔ jee⁻ ga⁻tōø⁻ Dio hih⁺ ba⁻
 ga⁻nōø⁻ jnääh^ʔ. Sa⁺ ga⁻nōø⁻ jnääh^ʔ
 jee⁻ tääh^ʔ hnäh^ʔ wa⁻ra⁻ jāh^ʔ kih^ʔ sa⁻
 ga⁻chee⁻ Dio jnääh^ʔ. Jēēh^ʔ jnääh^ʔ
 to⁻nē⁻ na⁻kwa⁻ jnääh^ʔ ju⁻hmēē⁻ kih^ʔ
 Cristo jee⁻ tääh^ʔ hnäh^ʔ. ¹⁵Sa⁺ jmää⁻
 jnääh^ʔ hñaa⁻ jnääh^ʔ kaah^ʔ kyaah^ʔ ta⁻
 kih^ʔ jñah^ʔ. Hnōø⁻ jnääh^ʔ wa⁻ lä⁻dsoo⁻
 hoh⁻ hnäh^ʔ cha⁻ga⁻miih⁻ kih^ʔ Dio ba⁻.
 Lä⁺jwē⁻ ja⁻ kwaa⁻ ga⁻ ta⁻ kyaa⁻ jnääh^ʔ
 jee⁻ kyah^ʔ hnäh^ʔ jee⁻ ga⁻tooh⁻ Dio
 goo⁻ jnääh^ʔ. ¹⁶Ja⁻ ga⁻ na⁻ dsa⁻kwa⁻
 jnääh^ʔ ju⁻hmēē⁻ ta⁻ jee⁻ uu⁻ ga⁻. Pero
 sa⁺ dsa⁻tooh⁻ jnääh^ʔ jee⁻ ma⁻lōø⁻
 jñah^ʔ, mah^ʔ sa⁺ jmää⁻ jnääh^ʔ hñaa⁻
 jnääh^ʔ kaah^ʔ kih^ʔ ta⁻ he⁻ ma⁻jmee⁻
 jñah^ʔ.

¹⁷Hi⁻ hnōø⁻ jmää⁻ hñii^ʔ jōøh⁻, wa⁻
 jmääy⁻ hñiiy^ʔ jōøh⁻ kih^ʔ he⁻ laay⁻

kyaa¹ Dsa-jōōh¹ jnān¹. ¹⁸Jēeh¹, hī⁻ hlēēh⁺ llu¹ kih¹ hñii¹, ja⁺ kyaah¹ he⁻ ja⁻ ya-hēēy¹ llu¹. Hī⁻ hlēēh⁺ Dio llu¹ kih¹, hī⁻ he¹ ba¹ ya-hēē¹ llu¹.

Paa¹ kyaah¹ hī⁻ jmää¹ hñii¹ kaah¹

11 Hnoon¹ kwēēh¹ hoh¹ hnäh¹ kyaah¹ jnä¹ cher¹ mah¹ ga⁻ hlēēhn¹ lä⁺ koo⁻ jaa⁻ hī⁻ sa⁺ cha⁻ huu¹ dsē⁻ kih¹. Kwēēh¹ hoh¹ hnäh¹, ta⁺ jmee⁻ hnäh¹ hñaa⁻ hoh¹. ²Peer⁺ kye¹ huu¹ dsē⁻ kyah¹ hnäh¹. He⁻ gwa¹ kih¹ Dio ba¹ ja⁻, he⁻ la¹ lä⁺ ja⁻ kin⁺. Jēēh¹, ma⁻ kwaan¹ hnäh¹ kih¹ jaa⁻ dsa⁻ nūu¹. Hī⁻ he¹ he¹ Cristo. Hi⁺ hnoon¹ mi¹ jnään¹ hnäh¹ kiyh¹ lä⁺ koo⁻ jaa⁻ chih¹ mē¹ hī⁻ na⁻ jngēē¹ go⁻ te¹. ³Pero gohn¹ wa¹ ra⁻ ga⁻ la¹ kyah¹ hnäh¹ lä⁺ koo⁻ ga⁻ la¹ kih¹ Eva. Kyaah¹ may¹ ga⁻ mi¹ goo⁻ mi¹h¹ kiyh¹. Lä⁺ ja⁻ hii¹ goo⁻ mi¹ gaay¹ hnäh¹ ka⁻ läh¹. Heey¹ huu¹ dsē⁻ kyah¹ hnäh¹ mah¹ mo⁻ so⁻ hnaah¹ hnäh¹ Cristo lä⁺ kaa⁻ tuh⁻ hoh¹ hnäh¹. ⁴Jēēh¹, cher¹ mah¹ ga⁻ lla⁻ nää¹ wa¹ hī⁻ cha⁻ hī⁻, hī⁻ kwa⁺ jyoh¹ juu¹ he⁻ sa⁺ jeeh¹ kwee⁻ kyaah¹ juu¹ kih¹ Jesús he⁻ kwa⁻ jnääh¹, lä⁺ chah¹ ja⁻ heeh¹ hnäh¹. Hi⁺ heeh¹ hnäh¹ jyoh¹ jmi¹ lle¹ he⁻ sa⁺ la¹ Jmi¹ lle¹ Na⁻ jngii¹ he⁻ ma⁻ heeh¹ hnäh¹ jää¹. Hi⁺ heeh¹ hnäh¹ jyoh¹ ju¹ hmēē¹, he⁻ sa⁺ jeeh¹ kwee⁻ kyaah¹ ju¹ hmēē¹ he⁻ ma⁻ heeh¹ hnäh¹. ⁵Go¹ laan¹, sa⁺ kyeē¹ ga⁻ apóstole hī⁻ jmää¹ hñii¹ kaah¹ lä⁺ koh¹ ga⁻ jnä¹. ⁶Ma⁻ ke⁺ sa⁺ hlēēhn¹ kyaah¹ juu¹ na⁻ hñaa¹, pero cha⁻ ba¹ huu¹ dsē⁻ llu¹ kin⁺. Joh¹ jiih¹ sa⁺ ga⁻ mi¹ jnään¹ he⁻ ja⁻ kyah¹ hnäh¹.

⁷Pero ga⁻ jmää¹ hñiin¹ jaa⁻ hī⁻ hwaä¹ mah¹ leeh¹ hnäh¹ kaah¹. Jēēh¹, sa⁺ ga⁻ koon¹ jñeen¹ ma¹ ga⁻ kwan¹ ju¹ hmēē¹ kih¹ Dio jee¹ kyah¹ hnäh¹.

¿Che¹ jwa⁻ ga⁻ jmeen¹ hliih¹ he⁻ ga⁻ jmeen¹ lä⁺ ja⁻? ⁸Ga⁻ kan¹ kuu¹ kih¹ oōh¹ jne¹ hī⁻ tääh¹ ta⁺ jee¹ jyoh¹, ga⁻ koon¹ jñeen¹ mah¹ jmeen¹ ta⁺ jee¹ kyah¹ hnäh¹. ⁹Lä⁺ koo⁻ ma¹ gyan¹ jee¹ kyah¹ hnäh¹, sa⁺ ga⁻ lla⁻ kyaan¹ hnäh¹ ni⁺ miih⁻ jmi¹ ma¹ ga⁻ jmee¹ bii¹ kin⁺. Oōh¹ jne¹ hī⁻ ya⁻ nää¹ ta⁺ Macedonia ba¹ ga⁻ kwa¹ be¹ kin⁺ lä⁺ ma¹ ga⁻ lla⁻ kyaan¹. Sa⁺ ga⁻ kwan¹ jwē¹ ma¹ kah¹ hnäh¹ huu¹ dsē⁻ kin⁺. Hi⁺ ngoo¹ ba¹ jmeen¹ lä⁺ ja⁻. ¹⁰Kyūu¹ ba¹ jnä¹ ju¹ dsōo¹ kih¹ Cristo. He⁻ ja⁻ man¹, ni⁺ jaa⁻ sa⁺ ha¹ kin⁺ he⁻ chaan¹ llu¹ he⁻ sa⁺ koon¹ jñeen¹ lä⁺ kaa⁻ jee¹ jwii¹ he⁻ na⁻ hee¹ hwa¹ Acaya. ¹¹¿He⁻ la¹ jmeen¹ lä⁺ ja⁻, laah¹ hnäh¹? O, ¿che¹ laah¹ hnäh¹ he⁻ sa⁺ hnaan¹ hnäh¹? Ñe⁻ ba¹ Dio he⁻ hnaan¹ hnäh¹.

¹²Hi⁺ ngoo¹ ba¹ jnä¹ jmeen¹ lä⁺ ja⁻, mah¹ sa⁺ kwan¹ jwē¹ kih¹ hī⁻ hlēēh⁺ llu¹ kih¹ hñii¹, hī⁻ jäh¹ jmee¹ ja⁻ ba¹ lä⁺ koo⁻ jmee¹ jnääh¹. ¹³Dsa⁻ he¹ jäh¹ laay¹ apóstole. Pero ta⁺ juu¹ bih¹. Mi¹ gaay¹ dsa⁻, jmää¹ hñiiy¹ lä⁺ koo⁻ apóstole kyaa¹ Cristo. ¹⁴Ja⁺ he⁻ jmee¹ dsaa⁻ dsē⁻ jne¹ juu¹ la⁻. Jēēh¹, lä⁺ kye⁻ Tana¹ jmää¹ hñii¹ lä⁺ koo⁻ jaa⁻ ángel hī⁻ kye⁻ jmēē¹. ¹⁵Hi⁺ lä⁺ ja⁻ la¹ kih¹ hī⁻ jmee¹ ta⁺ kiyh¹ ka⁻ läh¹. Jēēh¹, ja⁺ juu¹ he⁻ cha⁻ na¹ na¹, he⁻ jmää¹ hñiiy¹ hī⁻ lluu¹. Pero wa¹ ra⁻ ga⁻ tē¹ jee¹ llaa⁻ jmi¹ liyh¹ jñeey¹ lä⁺ koo⁻ te¹ ta⁺ he⁻ jmeey¹.

Ga⁻ jmää¹ Paa¹ hñii¹ lä⁺ koo⁻ jaa⁻ hī⁻ sa⁺ cha⁻ huu¹ dsē⁻ kih¹

¹⁶Koo⁻ ka⁻ läh¹ jwēēhn¹ hnäh¹: Ni⁺ jaa⁻ hnäh¹ ta⁺ jmee¹ hnäh¹ huu¹ dsē⁻ he⁻ ngaahn¹. Pero cher¹ mah¹ lä⁺ ja⁻ laah¹ hnäh¹, kwa¹ hnäh¹ jwē¹ kin⁺ hlēēhn¹ hnäh¹ lä⁺ koo⁻ jaa⁻ hī⁻ sa⁺ cha⁻ huu¹ dsē⁻ kih¹ mah¹ lä⁺ ja⁻ jmää¹ n¹

miih⁻ hñiin⁺ jøøh[!] lä⁺ koo⁻ jmee⁺ hi⁻ he[!]. ¹⁷He⁻ jmääñ⁻ hñiin⁺ jøøh[!], sa⁺ hlëehn[!] lä⁺ koo⁻ hnøø[!] Dio, he⁻ hlëehn[!] lä⁺ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ ngaah[!] ba[!]. ¹⁸Peer⁺ jwëë[!] hi⁻ jmää⁻ hñii⁺ kaah[!] lä⁺ koo⁻ tēē[!] jmee⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuū⁺, hi⁺ ja⁻ ba[!] lä⁺ ja⁻ jmee⁺ jnä[!] ka⁻läh[!]. ¹⁹Ma⁺ ke⁺ cha⁻ huū⁺ dsē⁻ kyah[!] hnäh[!], pero kwëeh[!] hoh[!] hnäh[!] cha⁻ miih⁻ kyaah[!] hi⁻ ngaah[!] he[!]. ²⁰Hi⁺ lä⁺ ja⁻ kwëeh[!] hoh[!] hnäh[!] ma⁺ jmeey⁺ hih⁺ kyah[!] hnäh[!], ma⁺ jñuuyh[!] he⁻ cha⁻ kyah[!] hnäh[!], kaayh[!] hnäh[!] lä⁺ tē⁻ dsēy[!], jmääy⁻ hñiiy⁺ kaah[!] jee⁺ kyah[!] hnäh[!], lä⁺ jiih[!] jnooy⁻ mo⁻ nēh[!] hnäh[!]. ²¹Na⁻ hiihn[!] miih⁻ he⁻ jwëëhn[!] hnäh[!] he⁻ sa⁺ beē[!] jnääh[!] jmee⁺ jnääh[!] lä⁺ koo⁻ jmee⁺ dsa⁻ he[!].

Pero lä⁺ koo⁻ tuu⁻ dsē⁻ dsa⁻ he[!] jmääy⁻ hñiiy⁺ kaah[!], jnä[!] ka⁻läh[!] tuu⁻ dsēn⁻ jmeen⁻ lä⁺ ja⁻, ma⁺ ke⁺ hlëehn[!] lä⁺ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁺ cha⁻ huū⁺ dsē⁻ kih[!]. ²²Hi⁻ he[!] jäh[!] laay[!] dsa⁻ hebreo, ja⁻ ba[!] lä⁺ ja⁻ laa[!] jnä[!]. Jäyh[!] laay[!] dsa⁻ Israel, ja⁻ ba[!] lä⁺ ja⁻ jnä[!] ka⁻läh[!]. Jäyh[!] laay[!] sa⁺ ju⁻ kih[!] Abraham, ja⁻ ba[!] he⁻ ja⁻ laa[!] jnä[!]. ²³Jäyh[!] jmeey⁺ ta⁺ he[!] kih[!] Cristo. Pero cha⁻ ga⁻ miih⁻ jmee⁺ jnä[!]. Ngoo[!] ba[!] jnä[!] hlëehn[!] lä⁺ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ ngaah[!]. Cha⁻ ga⁻ miih⁻ ta⁺ he⁻ ma⁻ jmee[!] jnä[!], cha⁻ ga⁻ miih⁻ jiih⁻ ma⁻ ñeen[!] neh⁻ ñe[!] lä⁺ koh[!] ga⁻ dsa⁻ he[!]. Cha⁻ ga⁻ miih⁻ ga⁻ jmi⁻ ga⁻ baa[!] dsa⁻ jnä[!]. Joh[!] jiih⁻ sa⁺ ga⁻ laan[!] he⁻ ma⁺ jngëeh[!] dsa⁻ jnä[!]. ²⁴Ja⁺ koo⁻ hä⁻ ga⁻ jmi⁻ dsa⁻ judiu kin⁺ ma⁺ gyii[!] gya[!] ñu[!] si[!] hñii[!]. Lä⁺ jiih[!] ga⁻ tē⁻ hña[!] jiih⁻ ga⁻ jmeey⁺ lä⁺ ja⁻ kin⁺. ²⁵Hnē⁻ jiih⁻ ga⁻ jmiy[!] kin⁺ kyaah[!] si[!] hma[!]. Koo⁻ hä⁻ ga⁻ te[!] dsa⁻ kuū[!] kin⁺. Hnē⁻ jiih⁻ ga⁻ laan[!] jee⁺ ga⁻ hmeh[!] barco neh⁺ jmi⁻. Koo⁻ hä⁻ ga⁻ jän[!]

koo⁻ jmi⁻ koo⁻ hwē[!] jee[!] to[!] dsaah⁻ jmi⁻ ñeeh⁻. ²⁶Sa⁺ na⁻ he[!] jiih⁻ ngoon[!] hi⁺ jahn[!] jee[!] huū[!]. Ga⁻ hii[!] goo⁻ kin⁺ jee[!] haan[!] cha⁻ jmi⁻ juuh⁻, lä⁺ ja⁻ kyaah[!] dsa⁻ hii⁻ hi⁺ kyaah[!] dsa⁻ goon⁻ hi⁺ kyaah[!] hi⁻ chaa⁻ ta⁺ jee[!] jyoh[!] ka⁻läh[!]. Ga⁻ hii[!] goo⁻ kin⁺ jee[!] jwii⁻ juuh⁻ hi⁺ ta⁺ jee[!] sa⁺ chaa⁻ dsa⁻. Ga⁻ hii[!] goo⁻ kin⁺ cha⁻ jmi⁻ ñeeh⁻ hi⁺ lä⁺ ja⁻ kyaah[!] hi⁻ jäh[!] laa[!] øøh[!] jne[!]. ²⁷Cha⁻ miih⁻ ta⁺ ga⁻ jmeen[!], ga⁻ jëen[!] cha⁻ miih⁻ wii[!]. Cha⁻ hwē[!] sa⁺ ma⁺ gwiin[!]. Ga⁻ lä⁺ kyohn[!], ga⁻ lä⁺ kii[!] dsēn[!]. Ja⁺ he⁻ koo⁻ hä⁻ sa⁺ ga⁻ lä⁺ cha⁻ he⁻ ma⁺ kuhñ[!]. Ga⁻ ngëen[!] gyuu[!] hi⁺ sa⁺ ga⁻ lä⁺ cha⁻ hmiih⁻ ma⁺ kēhn[!]. ²⁸Ja⁺ ma⁺ la⁺ he⁻ ja⁻. Lä⁺ jē⁺ jmi⁻ ba[!] kyen[!] huū⁺ dsē⁻ kih[!] lä⁺ jē⁺ gwah[!]. Peer⁺ wi[!] dsa⁻ ngëen[!]. ²⁹Kyaah[!] lä⁺ jëē[!] hi⁻ sa⁺ cha⁻ be[!] kih[!], jnä[!] ka⁻läh[!] jii⁻ kin⁺. Hi⁺ gwa[!] ya⁻ jëē[!] dsēn[!], wa⁻ ra⁻ ga⁻ jmee[!] dsa⁻ täh⁺ jaa⁻ øøh[!] jne[!].

³⁰Wa⁻ ra⁻ jäh[!] kih[!] jmee⁺ bii[!] hlëehn[!] llu[!] kih[!] hñiin⁺, ma⁺ ja⁻ hlëehn[!] kih[!] he⁻ mi⁻ jnää⁻ he⁻ sa⁺ cha⁻ be[!] kin⁺. ³¹Dio Jmi⁻ Jesús, Dsa⁻ jøøh[!] jnäñ[!], hi⁻ na⁻ jää⁻ ga⁻ lä⁺ jē⁺ joh[!] jmi⁻ cha⁻, hi⁻ he[!] ñe⁻ he⁻ sa⁺ hlëehn[!] juu[!] ta⁻ juu[!]. ³²Koo⁻ hä⁻ lä⁺ ma⁺ gyan[!] jee[!] jwii⁻ Damasco, lle[!] moh[!] kya[!] rey Areta ga⁻ jmee[!] mada⁻ ga⁻ høø⁻ dsa⁻ lä⁺ kaa⁻ ho⁻ haah[!] kih[!] chuuh[!] jwii⁻ he⁻ hnøøy[!] ma⁺ saayh[!] jnä[!]. ³³Pero neh⁺ koo⁻ hma⁻ ta⁺ ga⁻ jñaa⁻ dsa⁻ jnä[!] ta⁺ ho⁻ haah[!] pih[!] he⁻ ma⁺ na⁻ hē⁻ dsoh[!] na⁻ hyah⁻. Lä⁺ ja⁻ ba[!] ga⁻ laan[!] he⁻ ma⁺ saah[!] dsa⁻ jnä[!].

Ga⁻ jëē[!] Paa[!] koo⁻ jee[!] la[!] na⁻ hñaah[!]

12 Sa⁺ jmää⁻ ta⁺ he⁻ jmääñ⁻ hñiin⁺ jøøh[!]. Pero ma⁺ ra⁻ he⁻ hlëehn[!] kih[!] koo⁻ he⁻ ga⁻ hëē[!]

mi'nēn^h he⁻ ga⁺mi⁻jnää⁻ Dsa-jøøh^l jnän^h. ²Kyuu⁺ jaa⁻ øøh^l jne⁺ hi⁻ ga⁺tēē⁻ Dio lā⁺ ga⁺tē⁻ hnē⁻ jwēē^l kih^l gyuu^h jmi⁻gyuu⁺ ma⁺hya⁻ gya⁺kye⁺ ji⁻ne⁻. Sa⁺ man⁺ ha⁻ lā⁺ ga⁺jää^l dsih⁺, che⁺ lā⁺ ma⁻na⁻hñaay^l o che⁺ kyaah⁺ ma⁺la⁺ jmi⁻lle⁺ kiyh^l. Hñii⁺ ba⁺ Dio ñe⁻ ha⁻ lā⁺ ga⁺la^l. ³Kyuu⁺ ba⁺ jnä⁺ dsa⁻ he⁺. Sa⁺ man⁺ ha⁻ lā⁺ ngooy^l, che⁺ lā⁺ ma⁻na⁻hñaay^l o che⁺ kyaah⁺ ma⁺la⁺ jmi⁻lle⁺ kiyh^l. Hñii⁺ ba⁺ Dio ñe⁻. ⁴Ga⁺jää^l dsih⁺ koo⁻ jee⁺ jnä⁺ na⁻hñaah^l. Jee⁺ ja⁻ ga⁺nuuy⁺ ga⁺hlēēh⁺ juu^l he⁻ sa⁺ le⁺ hlēēh⁺ jne⁺ hi⁺ sa⁺ chaa⁻ ni⁺ jaa⁻ hi⁻ na⁻ngē^l jwē⁺ hlēēh^l. ⁵Kih^l dsa⁻ lā⁺ja⁻, le⁺ ba⁺ jmää⁺ jnih⁺ jøøh^l, pero sa⁺ jmää⁺ hñiin⁺ jøøh^l. Kih^l he⁻ mi⁻jnää⁺ he⁻ sa⁺ cha⁻ be⁺ kin⁺, ma⁺la⁺ kih^l he⁻ na⁻ ba⁺ jmää⁺ hñiin⁺ jøøh^l. ⁶Cher⁺mah^l hnoon^l jmää⁺ hñiin⁺ jøøh^l, ja⁺ he⁻ ngaahn⁺ ja⁻, jēēh⁺ hlēēhn⁺ ju⁻dsoo⁺ ba⁺. Pero sa⁺ jmeen⁺ lā⁺ja⁻ mah^l ni⁺ jaa⁻ sa⁺ jmee⁺ huu⁻dsē⁻, jøøh^l ga⁺ jnä⁺ lā⁺koo⁻ jēēy⁻ jmeen⁺ o lā⁺koo⁻ nuuy⁻ hlēēhn⁺.

⁷He⁻ja⁻ ja^l nē⁺ jmi⁻ngo^l kin⁺ he⁻ jmee⁺ jwi⁻ih^h. La^l lā⁺koo⁻ too⁺ he⁻ ja^l mada⁺ kih^l Tana⁺ mah^l heeh^l jnä⁺ wi⁺. He⁻ ja⁻ jmää⁺ kin⁺ mah^l sa⁺ jmää⁺ hñiin⁺ jøøh^l, lā⁺llu^l he⁻ ga⁺jēēn⁺ koo⁻ he⁻ la⁺ na⁻hñaah^l he⁻ sa⁺ ma⁻jēēn⁺ jih⁺koh⁺. ⁸Hnē⁻ jiih⁻ ga⁺chuun^l kyaah⁺ Dio mah^l jñuuyh^l he⁻ jmee⁺ jwi⁻ih^h kin⁺. ⁹Pero lā⁺la⁻ ba⁺ ga⁺jēēh⁻ Dio juu^l kin⁺: “Ma⁻lee⁻ ba⁺ kyah^l he⁻ llu^l dsēn⁺ kyaah⁺ hne⁻. Jēēh⁺ cha⁻ga⁺miih⁻ lā⁺ jnä⁺ be⁺ kin⁺ kyaah⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ cha⁻ be⁺ kih^l”, ga⁺jāyh⁺. He⁻ja⁻ lā⁺kaa⁻ tuh⁻dsēn⁺ jmää⁺ hñiin⁺ jøøh^l kih^l he⁻ sa⁺ cha⁻ be⁺ kin⁺ mah^l jā^l nē⁺ kin⁺ be⁺ kih^l Cristo. ¹⁰Kih^l he⁻ja⁻, chaan⁻ llu^l lā⁺

ma⁺ sa⁺ cha⁻ be⁺ kin⁺, ma⁺ hlēēyh⁺ wi⁺ kin⁺, ma⁺ lla⁻kyaan^l, ma⁺ jmeeh⁺ dsa⁻ jnä⁺, ma⁺ jēēn⁻ wi⁺ kwaat⁻ kih^l Cristo. Jēēh⁺ lā⁺ ma⁺ sa⁺ beēn⁺, ma⁺ja⁻ cha⁻ be⁺ kin⁺.

**Ma⁺ kye⁻ Paa⁺ huu⁻dsē⁻
kih^l lā⁺jēē⁻ øøh^l jne⁺**

¹¹Dsēēh⁻ hnäh⁺ dsoo⁺ he⁻ ga⁺jmeen^l lā⁺koo⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁺ cha⁻ huu⁻dsē⁻ kih^l, jee⁺ ga⁺jmää⁺ hñiin⁺ jøøh^l. Hnäh⁺ ba⁺ ga⁺tēēh⁺ hnäh⁺ ma⁺ hlēēh⁺ hnäh⁺ llu^l kin⁺. Jēēh⁺ hi⁻ jāh⁺ laa⁻ apóstole kaa^h sa⁺ kyeē⁺ ga⁺ hi⁻ he⁻ lā⁺koh⁺ ga⁺ jnä⁺, ma⁺ke⁺ sa⁺ cha⁻ laan⁺ ni⁺ miih⁻. ¹²Kih^l he⁻ jøh⁻ dsēn⁺ ba⁺ ga⁺jmeen^l lā⁺jē⁺ he⁻ la⁻. Ga⁺jmeen^l cha⁻miih⁻ lii⁻, ga⁺jmeen^l he⁻ juh⁻gaa⁻, ga⁺jmeen^l he⁻ dsa⁻ dsē^l dsa⁻jee⁺ kyah^l hnäh⁺. Lā⁺ja⁻ ga⁺mi⁻jnää⁺ ma⁺ra⁺ he⁻ laan⁺ apóstol. ¹³Koo⁻ ba⁺ he⁻ ga⁺jmeen^l ta⁺ jee⁺ jyoh⁺ jee⁺ tāāh⁺ øøh^l jne⁺, he⁻ ja⁻ sa⁺ ga⁺jmeen^l kyah^l hnäh⁺. Ga⁺ngiin⁺ kiyh^l he⁻ ma⁺ jmee⁺ bii^l kin⁺. ¿Che⁺ kih^l he⁻ja⁻, laah⁺ hnäh⁺ sa⁺ taahn⁺ hnäh⁺ ta⁺? Jmee⁺ hnäh⁺ jøh⁻ hoh⁺ kih^l he⁻ sa⁺ ga⁺ngiin⁺ kyah^l hnäh⁺ ka⁻lāh⁺.

¹⁴Jee⁺ la⁻ tē⁻ hnē⁻ jiih⁻ he⁻ ma⁻na⁻lluun⁺ na⁻jēēn⁺ hnäh⁺. Ni⁺ lā⁺ja⁻ sa⁺ ngiin⁺ kyah^l hnäh⁺ he⁻ jmee⁺ bii^l kin⁺. Sa⁺ na⁻hnøøhn^l he⁻ cha⁻ kyah^l hnäh⁺. Hnoon^l heēh⁺ hnäh⁺ jnä⁺ ba⁺. Jēēh⁺, ja⁺ he⁺ chih⁻ hi⁻ ga⁺tēē⁻ juh⁺lāāh⁺ he⁻ hnøø^l kih^l cho⁺jmi⁻. Cho⁺jmi⁻ chih⁻ ba⁺ hi⁻ ga⁺tēē⁻ juh⁺lāāh⁺ he⁻ hnøø^l kih^l chih⁻ kya^l. Lā⁺ja⁻ la⁺ kin⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ ka⁻lāh⁺. ¹⁵Lā⁺kaa⁻ tuh⁻dsēn⁺ mi⁻llan⁺ lā⁺jē⁺ he⁻ cha⁻ kin⁺ lā⁺jiih⁺ kwaan⁺ hñiin⁺ juun⁺ kwaat⁻ kyah^l hnäh⁺. Ma⁺ke⁺ cha⁻ga⁺miih⁻ hnaan⁺ hnäh⁺

koq̄ hä' koq̄ hä'. Pero hnäh', miih-
go-tē ba' hnaah' jnä'.

¹⁶Lä' ja- ga-la', sa' ga-llan' lleh'
hnäh' kih' he- ma' jmee' bi' kin'.
Pero ko-llaä' dsa- jäh', kyaah'
may' ba', ga' jmeen' ga'tah' hnäh'
neh' sa-lä'. ¿Che' jwa' ga' jmeen'
lä' ja- mah' ga'mi-gaan' hnäh'?

¹⁷Sa' ga'mi-gaan' hnäh' lä' ma'
ga'cheen' øøh' jne' jee' tääh' hnäh'.
¹⁸Ga'chuun' kyaah' Tito mah' dsooy'
jee' tääh' hnäh' hi' ga'cheen' ga'
jaa- øøh' jne' kyaayh'. Hi' ni' miih-
sa' ga'mi-gaa- Tito hnäh'. Jëh',
koq̄- nëe' ba' huu-dsē- kye' jnääh'.
Ja-ba' lä' koq̄- jmee' jnä', jmee' Tito
ka-läh'.

¹⁹Ta' wa' laah' hnäh' he- hnøø-
jnääh' hwëë- jnääh' llu' cha'nēh'
hnäh'. Ni' miih- sa' la' lä' ja-. Ñe-
ba' Dio he- hlëeh' jnääh' lä' koq̄-
lle' kih' hi' laä' kyaä' Cristo. Øøhn'
hi' hnaan' cha-miuh', lä' jē- juu'
he- si- jnääh' la-, he- llu' kyah'
hnäh' mah' kwa' be' kyah' hnäh'
go'nääh' hnäh' ta' cha'nē'. ²⁰Gohn-
miih- wa-ra- ga'lloon' jee' tääh'
hnäh', jëen' hnäh' jmeeh- hnäh'
he- sa' tih- dsen'. Hi' lä' ja- hnäh'
ka-läh' jëeh' hnäh' jmeen' he- sa'
tih- hoh' hnäh'. Lä' ja- le' cher'mah'
ga'jëen' hnäh' ti'hnee' hnäh', wi'
hoh' hnäh', hää' hnäh', jmeeh-
hnäh' jñah' nää', hlëeh' hnäh' wi'
kih' dsa', kooh' hnäh' juu' jwi',
jmää- hnäh' hñaah' kaah', jmeeh-
hnäh' wa' la' cha- la'. ²¹Kyen' miih-
huu-dsē- wa-ra- ga'lloon' ka-läh' jee'
tääh' hnäh', ha- ga- che- ga'jmeē'
Dio ga'jän' o'hih- kwaat- kyah'
hnäh'. Lä' jiih' ja' hoohn', cher'mah'
jwëë- hnäh' tääh' hnäh' jmeeh-
hnäh' dso'kye- hi' sa' ma'beh'

hnäh' lä' jē- he- mi-soh' tuh-hoh'
hnäh', hi' lä' ma'kaah' ba' hnäh'
wa' hi- cha- hi-, hi' jmeeh- hnäh'
he- la' o'hih- he- ma' jmeeh- hnäh'
jää'.

**Ga'hih' Paa' juu' kih' øøh'
jne' hi- tääh' Corinto**

13 Jee' la- tē- hnē- jiih- he-
niin' na' jëen' hnäh'. Lä' la-
na-sii- juu' kih' Dio: "Wa' he- cha-
he- hnii- he- cha- kih' dsa', lä' ee-
ba' kyaah' ju'dsoo' he- jmee' uu' uu-
dsa-." ²Ga'jwëehn' hnäh' jää', hi-
na' he- ma' gyan' uu' kyah' hnäh',
jwëehn- hnäh' ka-läh'. Hi' wa-ra-
ga'lloon' jee' tääh' hnäh', jee' ja-
tē- hnē- jiih- he- jwëehn- hnäh'.
Ma'ja- mo-so' jmeen' jøh- dsen' kih'
hi- tääh' jmee' wa' la' cha- la', hi-
lä' ja- kih' hi- tääh' jmee' ga' lä' jiih'
na'. ³He- hnooh- hnäh' jëeh' hnäh'
che' dsoo' ba' hlëehn- lä' koq̄- mada-
kih' Cristo. Jëh', hi- he' mi-jnää-
be' kih' jee' kyah' hnäh'. Sa' laay'
lä' koq̄- jaa- hi- sa' cha- be' kih'.
⁴Ma'ke' dsoo' ga'tää- dsih' dsöh'
hma-cru- lä' koq̄- jaa- hi- sa' cha-
be' kih', pero chaa- bih' kyaah' be'
kih' Dio. Ja-ba' lä' ja- jnääh' hi- laä'
koq̄- kyaah' Cristo, ga'nøø- jnääh'
lä' koq̄- he- sa' cha- be' kyaä' jnääh'.
Pero kyaah' be' kih' Dio chaa-
jnääh' ta-la- kih' Cristo mah' kwa'
jnääh' be' kyah' hnäh'.

⁵Kye- da' hnäh' kwaat- kyah'
hñaah' hnäh', che' lä' ma-dsoo'
ja-ba' hoh' hnäh' kih' Cristo. Jëe-
da' kyah' hnäh' hñaah'. ¿Che' sa-
ñeh' hnäh', Jesucristo hää' jee'
kyah' hnäh'? Pero cher'mah' sa' la-
lä' ja-, he- sa' laah' hnäh' kwaat-
ba' ja-. ⁶Hnoon' lä' ñeh' hnäh' he-

laa' jnaäh' kwaat~. ⁷Ngii' jnaäh' kih' Dio mah' jmeeh' hnäh' he- llu' jmah' ba'. Sa' jwahn' lä-la- mah' jä' jnaäh' llu'. He- hnø- jnaäh' go'taah' hnäh' lä-ko- lle kih', ma'ke' ga-jä' jnaäh' lä-ko- jaa- hi- sa' laa' kwaat~. ⁸Jëeh', ni' miih- sa' le' lla'dsë- jnaäh' kih' ju'dsoo'. Jmee- jnaäh' lä- hnø- ju'dsoo' ba'. ⁹He-jä- jë- dsë- jnaäh' lä- ma' sa- cha- be' kya' jnaäh', mah' lä-jä- hnäh' lä-cha- be' kyah' hnäh'. Ga-nø- jnaäh' ngii' jnaäh' kyah' hnäh' mah' hwë- hnäh' llu' go-te~. ¹⁰Kih' he-jä- ba' na, siin' lä-la- kyah' hnäh' ma'ke' gyan' u, mah' wa'ra- ga'lloon' jee' tääh' hnäh', sa- cha- he- kih' jmeen' hään' kyaah' hnäh', kyaah' be' he- ga-hyohn' kih' Dsa-jøh' jnän. He- hnø- kwan

be' kih' dsa- ba', ja- he- heeh- jnih' wi~.

¹¹Kyaah' jee' ga-dsa' juu' he- siin' kyah' hnäh', jwëhn- näh' øhn', wa' jë- hoh' hnäh'. Hnøh' hnäh' ha- lä- jee' go'taah' hnäh' llu' cha-gamiih-, wa' nøh' hoh' hnäh', wa' la' ko- në- ba' hu'dsë- kyah' hnäh', wa' hii' tii' kyah' hnäh'. Hi- Dio hi- hnä' jne', hi- jmee' hii' tii' jnän, jäy' jee' jnän. ¹²Jmee' hnäh' Dio kih' dsa-kyaah' hnäh' hi- jä- chuh- hnäh' kiyh' lä- hnø- Dio. ¹³Lä- jë- hi- laa' kya' Dio jmee- Dio kyah' hnäh'.

¹⁴Wa' mi-jää' Jesucristo Dsa-jøh' jnän lä- jë- hnäh'. Wa' hnä' Dio ga-lä- jë- hnäh'. Hi- Jmi-lle' Na-jngii' wa' laa' ko-jøh' kyaah' hnäh'. Wa' la' lä- jä-.

Gálatas

Juu' la- ga'sii' Paa' kih' øøh' jne' hi- tääh' hwa' Galacia

1 Jnä' Paa' laan' apóstol. Pero ja- he- ga'chee' dsa- jnä', ni- ja- kyaah' be' kih' dsa- na'hñaan'. Jesucristo ba' ga'chee' jnä' kyaah' Dio hi- laa' Täa' jnä'n hi- ga'mi- jiih' Jesucristo jee' kih' hi- na' juu'.

² Siin- juu' la- kyah' hnäh' øøhn' jee' dsa- ñeeh- hnäh' lä- kaa- hwa' Galacia. Hi- lä- jëe- øøh' jne' hi- tääh' kyaah' jnä', koq- nëe' ba' la- huu' dsë- kya' jnääh' he- siin- la-. ³ Ngii'n kih' Dio hi- laa' Täa' jnä'n hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa- jøøh' jnä'n, wa' kway' he- llu' kyah' hnäh', wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnäh'.

⁴ Jëeh' Jesús ga' kwaa' hñii' ga' juuy' kwaat- kih' dso' kye- jnä'n mah' lääy' jne' kih' jmi- gyuu- hliih' la-, lä- koq- hyoh- dsë' Dio jmee' jnä'n, he' ba' hi- laa' Täa' jnä'n. ⁵ Lä- ja- wa' la' juuh- kiyh' ga' lä- jë- joh' jmi' cha-. Wa' la' lä- ja-.

Koq- ba' ju'hmëe' cha-
he- kyaah' lää' jne'

⁶ Peer- dsaa- dsën- kih' he- ga'nuun' chah' ga-juh- ga'lä- øøh' hnäh' kih' Dio hi- ga'tëeh' hnäh' ta-la- kih' he- llu' dsë' Cristo, mah' ma-taah- hnäh' kyaah' jyoh'

ju'hmëe' he- laah' hnäh' llu' ga'. ⁷ Pero sa- cha- ga' jyoh' jwë' he- kye- ju'hmëe'. He- hnøø' ko-llaa' dsa- kah' gwëh' huu' dsë- kyah' hnäh' ba' ja-, hi- hnøøy' mi-siiy' ju'hmëe' kih' Cristo. ⁸ He- ja- jwahn-, wa' tøh' dso' jwii' në' kya' jnääh' cher'mah' ga- jmee' jnääh' lä- na-, o cher'mah' jaa- ángel ja' gyuu' kwa' jyoh' juu' lä- koh' ga' he- ga'mi- tëe' jnääh' hnäh', ja- ba' lä- ja- wa' tøh' dso' jwii' në' kiyh'. ⁹ Koq- ka- läh' jwahn-, ja- ba' he- ma- ngëe' ma- jähn' jää'. Cher'mah' chaa- hi- ga' jñah' hi- kwa' juu' kyah' hnäh' he- sa- la' kwee- kyaah' he- ga' heeh- hnäh', wa' tøh' dso' jwii' në' kiyh'.

¹⁰ ¿Ha- lä- laah' hnäh'? ¿Che' he- hnoon' he- jän' llu' kyaah' dsa- he- ma- hlëehn' lä- na-, o che' he- hnoon' he- jän' llu' kyaah' Dio? ¿Che' laah' hnäh' he- hnoohn' ha- lä- jee' tih' dsë' dsa- ki- jnä'? Jëe- da, wa-ra- jäh' kih' ngoo' ba' jnä' jmeen- lä- jë- he- hnøø' dsa-, mo- so- laan' jaa- hi- jmee- ta' kih' Cristo.

Dio ba' ga-llëeh- Paa' mah'
lëe' apóstol kyaay'

¹¹ Øøhn', hnoon' lä- ñeh- hnäh' he- la-. Ja- he- gwa' kih' dsa-, ju'hmëe'

he⁻ kwan⁺ la⁻. ¹²Sa⁺ ga⁺hyohn⁺ kih⁺ dsa⁻ juu⁺ la⁻ hi⁺ ni⁺ sa⁺ ga⁺mi⁺tēē⁻ dsa⁻ jnā⁺. Jesucristo ga⁺mi⁺jnāā⁻ kin⁺ juu⁺ la⁻, he⁻ja⁻ ba⁺ ja⁻ he⁻ kyūuh⁺n.

¹³Ma⁻nūh⁻ ba⁺ hnāh⁺ lā⁻koo⁻ ma⁺ ngēn⁺ jāā⁺, he⁻ ga⁺jmeen⁺ lā⁻koh⁺ tēē⁺ jmee⁺ judiu dsa⁻goon⁻. Ha⁻ koh⁺ sa⁺ ga⁺lā⁻hāa⁺ dsēn⁺ kyaah⁺ hi⁻ ga⁺heeh⁺ kih⁺ Joō⁺ Dio. Ma⁺ hnoon⁺ ma⁺ mi⁺llaan⁺ go⁻te⁻ lā⁻jēē⁺ hi⁻ he⁺.

¹⁴Ga⁺jmee⁺ ga⁺ jnā⁺ cha⁻ga⁺miih⁻ lā⁻koh⁺ ga⁺ jee⁺ lā⁻jēē⁺ judiu hi⁻ laa⁺ koo⁻ jī⁻ne⁻ kyaah⁺ jnā⁺. Ga⁺jmeen⁺ bii⁺ ga⁺hōon⁺ lā⁻jē⁺ nūh⁺ kih⁺ dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ kyaā⁺ jnāāh⁺. ¹⁵Pero sa⁺ ga⁺ma⁻lā⁻chaan⁺ ga⁺lleeh⁻ Dio jnā⁺ mah⁺ ja⁻ leen⁺ kyaā⁺ bih⁺. Ga⁺tēēyh⁺ jnā⁺ kih⁺ he⁻llu⁺ dsēy⁺ kyaah⁺ jnā⁺. Hi⁺ lā⁻koh⁺ ma⁺ ga⁺ti⁺h⁺ dsēy⁺, ¹⁶ja⁻ga⁺ ga⁺mi⁺jnāāy⁻ jooy⁺ kin⁺ mah⁺ kwan⁺ juu⁺ kiyh⁺ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu. Pero sa⁺ ga⁺hnaahn⁺ ni⁺ jāā⁻ dsa⁻ mah⁺ ma⁺ siiyh⁺ jnā⁺ ha⁻ lā⁻ la⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ kwan⁺. ¹⁷Ni⁺ sa⁺ ngaahn⁺ ta⁺ Jerusalén na⁺jēēn⁺ hi⁻ laa⁺ apóstole jāā⁺ ga⁺ lā⁻koo⁻ jnā⁺. Lā⁻chah⁺ ja⁻ ngoon⁺ ta⁺ hwa⁺ Arabia ba⁺, (koo⁻ hwa⁺ kii⁺ jee⁺ sa⁺ kwa⁺ ni⁺ miih⁻). Ma⁻ngēē⁺ he⁻ ja⁻, ngoon⁺ ka⁻lāh⁺ ta⁺ Damasco.

¹⁸Ma⁻hya⁻ hnē⁻ jī⁻ne⁻, ja⁻ga⁺ ngaahn⁺ ta⁺ Jerusalén na⁺jēēn⁺ Pee⁺ hi⁺ ga⁺jān⁺ kyaayh⁺ gya⁺hāa⁺ jmi⁺ jee⁺ ja⁻. ¹⁹Ni⁺ sa⁺ ga⁺jēēn⁺ ga⁺ jñah⁺ apóstole, ma⁺la⁺ Jacobo dsa⁻nūh⁻ ooh⁺ Dsa⁻jōoh⁺ jnān⁺ ba⁺ ga⁺jēēn⁺. ²⁰Jmeen⁺ dsoo⁺, Dio ba⁺ nē⁻ sa⁺ cha⁻ ta⁺juun⁺ he⁻ siin⁺ kyah⁺ hnāh⁺ la⁻.

²¹Ma⁻ngēē⁺ he⁻ ja⁻, nēēn⁺ ta⁺ hwa⁺ Siria kyaah⁺ Cilicia. ²²Ooh⁺ jne⁺ hi⁻ tāāh⁺ lā⁻kāa⁺ hwa⁺ Judea, hi⁻ dsa⁻nēē⁺ kwaat⁻ kih⁺ Cristo sa⁺ ma⁺ kyūuy⁺ jnā⁺. ²³Koo⁻ ma⁺ nuuy⁺ lla⁻

dsa⁻ juu⁺ ki⁺ jnā⁺: “Dsa⁻nūh⁻ hi⁻ ma⁺ jmee⁺ hāa⁺ dsē⁺ kyaā⁺ jnāāh⁺ he⁺, na⁺ ngēy⁺ kway⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁻ dsē⁻ jne⁺ la⁻, ja⁻ba⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ hnōoy⁺ ma⁺ heey⁺ jāā⁺.”

²⁴He⁻ja⁻ ga⁺jmeey⁺ juuh⁻ kih⁺ Dio lā⁻ ma⁺ ga⁺nuuy⁺ kin⁺.

Lā⁻jēē⁺ apóstole ga⁺heeh⁻ bih⁺ Paa⁺

2 Ma⁻hya⁻ gya⁺kye⁺ jī⁻ne⁻, ja⁻ga⁺ ngaahn⁺ ka⁻lāh⁺ ta⁺ Jerusalén ko⁻joh⁺ kyaah⁺ Bernabé hi⁺ ma⁺ jāān⁺ Tito ka⁻lāh⁺. ²Ga⁺mi⁺jnāā⁻ Dio kin⁺ he⁻ jmee⁺ bii⁺ naahn⁺, he⁻ja⁻ ba⁺ ngaahn⁺ na⁺jmeehn⁺ juu⁺ ha⁻ lā⁻ la⁺ ju⁺hmēē⁺ he⁻ ga⁺kwan⁺ ta⁺ jee⁺ tāāh⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu. To⁻nē⁻ ga⁺llan⁺ juu⁺ kyaah⁺ ma⁺la⁺ hi⁻ kye⁻ nē⁻ ba⁺, le⁺ ga⁻che⁻ sa⁺ jmāā⁺ he⁻ jmeen⁺ la⁻ hi⁺ lā⁻kye⁻ he⁻ ga⁺jmeen⁺ jāā⁺. ³Pero sa⁺ cha⁻ ga⁺jāyh⁺ ni⁺ miih⁻. Hi⁺ Tito hi⁻ ma⁺ cheh⁺ kyaah⁺ jnā⁺, sa⁺ ma⁺ laay⁺ judiu, dsa⁻ griego ba⁺ he⁺. Ni⁺ lā⁻ja⁻ sa⁺ ga⁺jāyh⁺ jmee⁺ bii⁺ uuh⁺ jmi⁺ngo⁺ kiyh⁺ lā⁻koo⁻ tēē⁺ jmee⁺ dsa⁻ judiu. ⁴Sa⁺ ga⁺ti⁺ ga⁺choo⁺ jnāāh⁺ juu⁺ he⁻ uuh⁺ jmi⁺ngo⁺ kih⁺ dsa⁻ wa⁺ra⁺ jāh⁺ kih⁺ sa⁺ ga⁺taah⁺ ko⁻llaa⁺ dsa⁻ jee⁺ ma⁺ tōoh⁺ jnāāh⁺, hi⁻ jāh⁺ laay⁺ ooh⁺ jne⁺. Hi⁻ he⁺, koo⁻ ma⁺ kooy⁺ juu⁺ he⁻ ma⁺ kwan⁺ he⁻ ma⁻laa⁺ jne⁺ kih⁺ dso⁺kye⁻ ta⁺la⁺ kih⁺ Cristo Jesús. Sa⁺ ga⁺lā⁻hnōoy⁺ he⁻ ma⁺ jāh⁺ jnāāh⁺ mo⁺so⁺ na⁺hūuh⁺ jnāāh⁺ kyaah⁺ ley. Jēēh⁺, ma⁺ hnōoy⁺ lā⁻ ma⁻na⁻hūuh⁺ ja⁻ba⁺ jne⁺ kyaah⁺ nūh⁺ kih⁺ Moisé. ⁵Pero ni⁺ miih⁻ sa⁺ ga⁺kwa⁺ jnāāh⁺ jwē⁺ ma⁺ jmeey⁺ lā⁻ lla⁺ dsēy⁺. Hnōō⁻ jnāāh⁺ wa⁺ jā⁺ ju⁺hmēē⁺ kih⁺ Jesús kyah⁺ hnāh⁺ lā⁻ ma⁺la⁺ ja⁻ba⁺, mah⁺ sa⁺ dsa⁻hii⁺ ju⁺dsoo⁺.

⁶Hi⁻ na⁺jnāā⁺ kye⁻ nē⁻ kih⁺ ooh⁺ jne⁺, ni⁺ miih⁻ sa⁺ cha⁻ jāyh⁺ he⁻

ma⁻hläähn⁻ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ kwan⁺. Jnä⁺ jwahn⁺ na⁺ jnääy⁺ kyey⁻ në⁺, jëeh⁺ sa⁺ ga⁺tëen⁺ jëen⁻ kiyh⁺. Kih⁺ koo⁻ ba⁺ laa⁺ jne⁺ cha⁺në⁺ Dio. ⁷Pero dsa⁻ he⁺ sa⁺ ga⁺hay⁺ kin⁺. Ga⁺heeh⁻ bih⁺ he⁻ hä⁺ goon⁺ ta⁺ he⁻ kwan⁺ ju⁺hmëe⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu, ja⁻ba⁺ lä⁺ hä⁺ goo⁻ Pee⁺ kway⁺ ju⁺hmëe⁺ kih⁺ hi⁻ laa⁺ judiu. ⁸He⁺ ba⁺ Dio hi⁻ kwa⁺ be⁺ kih⁺ Pee⁺ he⁻ laay⁺ apóstol mah⁺ kway⁺ juu⁺ kih⁺ judiu, he⁺ ba⁺ hi⁻ he⁻ na⁻, kwa⁺ be⁺ kin⁺ ka⁺läh⁺ he⁻ laan⁺ apóstol mah⁺ kwan⁺ juu⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu.

⁹He⁻ja⁻ lä⁺jëe⁺ hi⁻ laa⁺ kwaat⁻ kye⁻ në⁺ kih⁺ gwah⁺, ga⁺sooyh⁺ goo⁻ jnääh⁺ kyaah⁺ Bernabé. Ma⁺ jëey⁻ laan⁺ ta⁺ ta⁺la⁺ kih⁺ he⁻ llu⁺ dsë⁻ Dio kyaah⁺ jnä⁺, he⁻ja⁻ ba⁺ ga⁺jmääy⁺ jnääh⁺ kwaat⁻ laa⁺ jnääh⁺ ma⁺ra⁺ øøyh⁺. Hi⁻ kye⁻ në⁺ he⁺ chee⁻ Jacobo, Pee⁺, kyaah⁺ Jwaa⁺. Ga⁺jäyh⁺: “Llu⁺ go⁺nääh⁺ hnäh⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu mah⁺ lä⁺ja⁻ jnääh⁺ dsa⁻nøø⁺ jnääh⁺ kih⁺ hi⁻ laa⁺ judiu.” ¹⁰Hi⁺ ga⁺jäyh⁺: “Hnøø⁺ dsooh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ jmeeh⁺ be⁺ kih⁺ hi⁻ tä⁺nee⁺.” Kō⁺ja⁻ ba⁺ jiih⁺ ga⁺jäh⁺ dsa⁻ he⁺. Hi⁺ ma⁺ra⁺ he⁻ jmee⁺ ba⁺ jnä⁺ be⁺ kih⁺ hi⁻ tä⁺nee⁺.

Ga⁺juuh⁺ Paa⁺ kih⁺ Pee⁺

¹¹Ma⁺ ga⁺lloo⁺ Pee⁺ Antioquía ga⁺juuh⁺ kih⁺ to⁺lo⁺ në⁺ dsa⁻, jëeh⁺ lä⁺ja⁻ hnøø⁺ kih⁺ kyaah⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ ga⁺jmeey⁺ ja⁻. ¹²Jää⁺ sa⁺ ga⁺ma⁺lla⁺ nää⁺ kō⁺llaa⁺ dsa⁻ hi⁻ ga⁺chee⁻ Jacobo, ma⁺ kuh⁻ Pee⁺ kō⁺jøh⁺ kyaah⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu. Pero ma⁺ ga⁺lla⁺nää⁺ dsa⁻ judiu he⁺, ga⁺tëe⁻ Pee⁺ hñii⁺, ya⁺hëey⁺ jee⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu, kih⁺ he⁻ goyh⁺ kyaah⁺ hi⁻ ga⁺lla⁺nää⁺ he⁻ hi⁻ jäh⁺ jmee⁺ bi⁺ uuh⁺ jmi⁺ngo⁺ jnän⁺.

¹³Hi⁺ lä⁺ja⁻ ga⁺jmeey⁺ jñah⁺ judiu ga⁺tëey⁻ hñiiy⁺, hi⁺ lä⁺jiih⁺ Bernabé ga⁺tëe⁻ hñii⁺ ma⁺ ga⁺jëey⁺ ga⁺jmeey⁺ Pee⁺ to⁺ dsë⁻. ¹⁴Lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁺jëen⁺ dsa⁻ he⁺ mo⁺so⁺ jmeey⁺ lä⁺koo⁻ lle⁺ kih⁺ ju⁺dsoo⁺ he⁻ la⁺ ju⁺hmëe⁺, he⁻ja⁻ ga⁺jwiin⁺ Pee⁺ cha⁺në⁺ jee⁺ lä⁺jëe⁺ dsa⁻: “Hne⁻ laah⁺ judiu, ma⁻tuh⁺ ma⁺ jmeeh⁻ lä⁺koh⁺ ma⁺ tēē⁺ jne⁺ jmeen⁺ mah⁺ ma⁺løøh⁺ jmeeh⁻ kō⁺jøh⁺ kyaah⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu. Pero na⁺, ma⁻teeh⁻ hñaa⁺ mah⁺ jmeeh⁻ ka⁺läh⁺ lä⁺koh⁺ jäh⁺ nuuh⁺ ma⁺gyuh⁺ ja⁻. ¿Che⁺ sa⁺ ñeh⁺ he⁻ jmeeh⁻ wi⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu mi⁻tey⁺ nuuh⁺ ma⁺gyuh⁺ ja⁻, kih⁺ he⁻ ma⁻teeh⁻ hñaa⁺?”

¹⁵He⁻ ga⁺lä⁺chaa⁺ jne⁺ laa⁺ jne⁺ judiu, sa⁺ laa⁺ jne⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻ hi⁻ jmee⁺ he⁻ hliih⁺ lä⁺koo⁻ laa⁺ jñah⁺ dsa⁻. ¹⁶Pero na⁺ ma⁻ñe⁺ ba⁺ jne⁺, sa⁺ jä⁺ dsa⁻ llu⁺ cha⁺në⁺ Dio kyaah⁺ he⁻ mi⁻tey⁺ ley jnän⁺. Hnøø⁺ dsoo⁺ dsë⁻ jne⁺ kih⁺ Jesucristo ba⁺. He⁻ja⁻ lä⁺kye⁻ jne⁺ dsa⁻ judiu ga⁺jmeey⁺ jne⁺ dsoo⁺ mah⁺ jmää⁺ jne⁺ kih⁺ Dio kyaah⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsë⁻ jne⁺. Pero ja⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻mi⁻te⁺ jne⁺ ley. Jëeh⁺ ni⁺ jaa⁻ dsa⁻ sa⁺ ya⁺hëey⁺ lluu⁺ kih⁺ he⁻ høøy⁺ nuuh⁺ ja⁻.

¹⁷He⁻ hnøøh⁺ jne⁺ ha⁻ lä⁺jee⁺ hwëe⁺ jne⁺ lluu⁺ ta⁺la⁺ kih⁺ Cristo, lä⁺ja⁻ ma⁺lä⁺jnä⁺ lä⁺kye⁻ jne⁺ judiu laa⁺ jne⁺ dsa⁻ hi⁻ jmee⁺ dso⁺kye⁻. ¿Che⁺ jwa⁺ jäh⁺n Cristo dsëe⁻ dsoo⁺ he⁻ tøøh⁺ jne⁺ kyaah⁺ dso⁺kye⁻? Ni⁺ miih⁺ sa⁺ la⁺lä⁺ja⁻. ¹⁸Hi⁺ cher⁺mah⁺ ga⁺løøn⁺ høøn⁺ ka⁺läh⁺ ley he⁻ ma⁻ben⁺, he⁻ ma⁻bäähn⁺ hñiin⁺ dsoo⁺ ba⁺ ja⁻. ¹⁹Jëeh⁺, lä⁺ ma⁺ ga⁺lä⁺ngëen⁺ he⁻ ää⁺ jmi⁺ juun⁺ lä⁺lle⁺ ley, ga⁺tun⁺ he⁻ ma⁺kyen⁺ o⁺jøh⁺ dsë⁻ kih⁺ ley. La⁺ lä⁺koh⁺ he⁻ na⁻juun⁺ kih⁺ ley

mah¹ jmeen¹ ta¹ he¹ kih¹ Dio ba¹. ²⁰La¹ kwaat¹ lä¹ koh¹ he¹ ga¹ juun¹ ko¹ jöh¹ kyaah¹ Cristo dsöh¹ hma¹ cru¹. Mo¹ so¹ chaan¹ lä¹ hnoon¹ hñiin¹. Cristo hi¹ jmee¹ ko¹ jöh¹ kyaah¹ jnä¹, he¹ ja¹ ba¹ jmee¹ chaan¹. Hi¹ lä¹ ma¹ dsoo¹ ja¹ ba¹ dsen¹ kih¹ Joo¹ Dio, hi¹ hnää¹ jnä¹ hi¹ ga¹ ngëëy¹ hñiiy¹ ga¹ juuy¹ ki¹ jnä¹. He¹ ja¹ ba¹ na¹ chaan¹ na¹. ²¹Sa¹ jmeen¹ ta¹ koo¹ he¹ llu¹ dsë¹ Dio kyaah¹ jne¹. Jëeh¹, cher¹ mah¹ ga¹ jä¹ dsa¹ llu¹ cha¹ né¹ Dio kyaah¹ he¹ mi¹ tey¹ ley, he¹ la¹ ga¹ juu¹ ba¹ Cristo.

Kih¹ he¹ ma¹ dsoo¹ dsë¹ jne¹
he¹ ja¹ ba¹ lää¹ jne¹

3 iHe¹ ba¹ che¹ taah¹ hnäh¹ dsa¹ chaa¹ Galacia! ¿Hi¹ ga¹ mi¹ gaa¹ hnäh¹? Ga¹ hlëëhn¹ hnäh¹ na¹ hñaa¹ lä¹ jëë¹ ha¹ lä¹ ga¹ juu¹ Jesucristo dsöh¹ hma¹ cru¹. ²Koo¹ ga¹ juu¹ ngiin¹ kyah¹ hnäh¹. ¿Ha¹ lä¹ ga¹ tëëh¹ hnäh¹ Jmi¹ lle¹ Na¹ jngii¹? ¿Che¹ kih¹ he¹ ga¹ mi¹ teh¹ hnäh¹ ley kih¹ Moisé, o che¹ kih¹ he¹ ma¹ dsoo¹ hoh¹ hnäh¹ kih¹ juu¹ he¹ ma¹ nuuh¹ hnäh¹, he¹ ja¹ ga¹ tëëh¹ hnäh¹ Jmi¹ lle¹ Na¹ jngii¹? ³Peer¹ taah¹ hnäh¹. Ga¹ løoh¹ ba¹ hnäh¹ llu¹, kyaah¹ be¹ kih¹ Jmi¹ lle¹ Na¹ jngii¹. Hi¹ na¹ na¹, hnooh¹ hnäh¹ go¹ nääh¹ hnäh¹ ta¹ cha¹ né¹ kyaah¹ be¹ kyah¹ hñaa¹ hnäh¹. ⁴¿Che¹ sa¹ ga¹ jmää¹ kyah¹ hnäh¹ lä¹ jë¹ he¹ ga¹ ngëëh¹ hnäh¹? Go¹ laan¹ ga¹ jmää¹ ba¹. ⁵Ga¹ kwëëh¹ Dio hnäh¹ Jmi¹ lle¹ kiyh¹ hi¹ ngoo¹ ba¹ jmeey¹ cha¹ mi¹ h¹ he¹ juh¹ gaa¹ jee¹ kyah¹ hnäh¹. ¿He¹ la¹ jmeey¹ lä¹ ja¹, che¹ kih¹ he¹ ga¹ mi¹ teh¹ hnäh¹ ley o che¹ kih¹ he¹ ma¹ dsoo¹ hoh¹ hnäh¹ juu¹ he¹ ma¹ nuuh¹ hnäh¹?

⁶Lä¹ la¹ ga¹ la¹ kih¹ Abraham. Ga¹ jmeey¹ dsoo¹ dsëy¹ kih¹ Dio he¹ ja¹

ga¹ jmee¹ Dio kwaat¹ laay¹ jaa¹ hi¹ llu¹. ⁷Heh¹ lä¹ ja¹, hnøø¹ lä¹ ngëëh¹ hnäh¹, lä¹ jëë¹ hi¹ jmee¹ dsoo¹ dsë¹ kih¹ Dio laay¹ lä¹ koo¹ joo¹ Abraham. ⁸Jää¹ ba¹ ga¹ jäh¹ juu¹ kih¹ Dio ha¹ lä¹ jmeey¹ ta¹ cha¹ né¹, he¹ jmeey¹ kwaat¹ llu¹ hi¹ sa¹ laa¹ judiu cher¹ mah¹ ga¹ jmeey¹ dsoo¹ dsëy¹. Jëeh¹, llo¹ joo¹ ba¹ ga¹ jmee¹ Dio juu¹ kih¹ Abraham ha¹ lä¹ la¹ ju¹ hmëë¹ kiyh¹, lä¹ ma¹ ga¹ siiyh¹: “Ta¹ la¹ kyah¹ hne¹ ba¹ mi¹ jään¹ ga¹ lä¹ jëë¹ dsa¹ jmi¹ gyuu¹.” ⁹He¹ ja¹ ga¹ lä¹ jëë¹ dsa¹ hi¹ jmee¹ dsoo¹ dsë¹ kih¹ Dio ma¹ na¹ jääy¹ ko¹ jöh¹ kyaah¹ Abraham, hi¹ ga¹ lä¹ dsoo¹ dsë¹ jää¹.

¹⁰Pero lä¹ jëë¹ hi¹ ga¹ nää¹ høø¹ ley kih¹ Moisé, ma¹ cha¹ dso¹ jwi¹ nē¹ kiyh¹. Lä¹ koo¹ na¹ sii¹: “Dso¹ jwi¹ ba¹ kyaah¹ lä¹ jëë¹ hi¹ sa¹ tää¹ høø¹ lä¹ hii¹ nē¹ he¹ na¹ sii¹ ley ja¹.” ¹¹Jëë¹ go¹ te¹ ba¹ la¹, sa¹ chaa¹ ni¹ jaa¹ hi¹ llu¹ cha¹ né¹ Dio kyaah¹ he¹ høøy¹ ley. Lä¹ la¹ ba¹ na¹ sii¹ juu¹ kih¹ Dio: “Pero dsa¹ hi¹ llu¹, kyaah¹ he¹ ma¹ dsoo¹ dsëy¹, jmee¹ chaay¹.” ¹²Ley kih¹ Moisé sa¹ hlëëh¹ kih¹ he¹ jmeen¹ dsoo¹ dsë¹ jne¹. Lä¹ la¹ ba¹ jäh¹ ley ja¹: “Cher¹ mah¹ hi¹ ga¹ mi¹ te¹ kih¹, lä¹ ma¹ jiiyh¹ ja¹ ba¹ kyaah¹ ley ja¹.”

¹³Pero Cristo, kyaah¹ jma¹ kih¹, ga¹ lääy¹ jne¹ kih¹ dso¹ jwi¹ he¹ gwa¹ ta¹ la¹ kih¹ ley. Ga¹ heeyh¹ ja¹ dso¹ jwi¹ nē¹ kiyh¹ he¹ la¹ kwaat¹ jnän¹. Jëeh¹, lä¹ la¹ na¹ sii¹ ley ja¹: “Dso¹ jwi¹ ba¹ kyaah¹ lä¹ jëë¹ hi¹ na¹ hëë¹ dsöh¹ hma¹.” ¹⁴Lä¹ ja¹, ta¹ la¹ kih¹ Cristo Jesús mi¹ jää¹ Dio lä¹ jëë¹ hi¹ sa¹ laa¹ judiu ja¹ ba¹ lä¹ koh¹ ga¹ mi¹ jääy¹ Abraham. Hi¹ lä¹ ja¹, ta¹ la¹ kih¹ he¹ ma¹ dsoo¹ dsë¹ jne¹, hñah¹ jne¹ Jmi¹ lle¹ kih¹ Dio he¹ ga¹ bääy¹ hñiiy¹ kwëëyh¹ jne¹.

He- la- hmooh' he- ga- jmee'
Dio kyaah' Abraham

¹⁵Jëë da' hnäh' øøhn' ha- lä- jmee- jne' hi- laa' dsa- jmi- gyuu'. Cher'mah' ga- jmee- jne' koo- hmooh', sa- le' heen' hmooh' ni- sa- le' jmeen' na- dsë- ga', koo- hä' ba' ma- jmeen' hmooh'. ¹⁶Hi- ga- jmee' Dio koo- hmooh' kyaah' Abraham, ga- bääyh' hñiiy' ha- lä- jmeey' kih' Abraham hi- kih' sa- ju- kiyh'. Pero sa- ga- jäh' Dio: "La' kih' lä- jëë- sa- ju- kyah'." He- ma- jmee' Dio hmooh' kyaah' jwëë- dsa- wa- ra- jäh' kih' lä- ja- la' juu'. Lä- la- ba' ga- jäh'": "La' kih' ma- la- jaa- dsa- kyaah' ba'." He- ja- ga- hlëëyh' kih' jaa- dsa- ba', hi- he' he' Cristo.

¹⁷Lä- la- jwahn'. Lä- ma- to- nē- ga- jmee' Dio koo- hmooh' kyaah' Abraham. Ma- hya- kyē hña- loo' na- dsë- gyii' gyä' ji- ñe-, ja- ga- ja' ley kih' Moisé. Pero ley ja-, sa- ga- hee' hmooh' he- ga- jmee' Dio jää'. Sa- ga- jmää' ta' he- ga- bääh' Dio hñii' kyaah' Abraham, wa- ra- jäh' kih' lä- ja- la'. ¹⁸Jëëh', cher'mah' ga- hyoh' dsa- hee' ta- la- kih' he- mi- tey' ley ja-, mo- so- la' kwaat- he- ga- hyoyh' ta- la- kih' he- ga- bääh' Dio hñii' kyaayh'. Pero ga- hyoh' Abraham hee' la' ga- hyoyh' ba', lä- llu' he- ga- bääh' Dio hñii' kyaayh'.

¹⁹¿Hee- kih' jmää' ley kih' Moisé ja-? La' miih- he- na- dsë- ba' ja-, kih' he- cha- dso' kye- kih' dsa- jmi- gyuu'. Hi- ga- jäh' lä- ja- ba' ley ja- lä- jiih' ja' hi- laa' sa- ju- kih' Abraham lä- koh' la' hmooh' he- ga- bääh' Dio hñii'. Heh' lä- ma- ga- nøø' ley ja-, ma- chaa- jaa- dsa- hi- ga- ngëë' ley ja- kih' dsa- kyaayh'

hi- ma- tääh' ángele ka- läh' hi- ga- kwa' be' mah' ngëëy' juu' ja-.

²⁰Pero cher'mah' jaa- dsa- lla- dsë' jmee' koo- hmooh' lä- koo- la' huu' dsë- kih' hñiiy', sa- jmee- bii' jñah' hi- kwa' be' cher'mah' lä- ja- la' huu' dsë- kiyh'. Hi- jaa- ba' Dio chaa-, hñii' bih' ga- hlëëyh' kyaah' Abraham lä- koo- ma' ga- jmeey' hmooh' kyaayh'.

²¹¿Che- ha- ley kih' Moisé kyaah' he- ga- bääh' Dio hñii' jmee'? Ni- miih- sa- la' lä- ja-. Wa- ra- jäh' kih' cha- ley he- kwa' Dio he- jmee' chaa- dsa-, lä- ja- ba' lluu' dsa- kyaah' ley ja-, wa- ra- jäh' kih' lä- ja- la'. ²²Pero nē- ley ja- na- sii- lä- la-. Ga- lä- jëë- ba' dsa- na- hñuu' kyaah' dso' kye-. Mah' lä- ja-, kih' he- ma- dsoo' dsë- jne' kih' Jesucristo, hñah' jne' he- ga- bääh' Dio hñii' kway'.

²³Jää' sa- ma- cha- juu' he- hnøø' jmeen' dsoo' dsë- jne', ma' tøøh' jne' lä- hih- kih' ley. Lä- ja- ma' tøøh' jne' lä- jiih' ga- lä- jñä' juu' he- hnøø' jmeen' dsoo' dsë- jne'. ²⁴Ley ja- ma' hää- jne' jää' hi- ma- jøø- jñän' mah' tēēh' jne' kih' Cristo. Heh' lä- ja- hwëë- jne' lluu' kyaah' he- ma- dsoo' dsë- jne' kiyh'. ²⁵Na' he- ma- dsoo' dsë- jne', mo- so- tøøh' jne' kyaah' ley he- ma- hää- jne'.

²⁶Ga- lä- jëë- ba' jne' laa' jne' joo' Dio ta- la- kih' he- ma- dsoo' dsë- jne' kih' Cristo Jesús. ²⁷Jëëh' lä- jëë- hi- ma- na- saa- jmi- kyaah' Jmi- lle' Na- jngii', ma- laay' koo- kyaah' Cristo, la' lä- koo- he- ma- kyeyh' hmiih' hmëë'. ²⁸He- ja- koo- ba' laa' lä- jëë- jne' cha- nē- Dio. Jee' oo- sa- chaa- hi- laa' judiu, ni- hi- laa' griego, sa- chaa- hi- na- hnëë- jmee- ta' kih' dsa- ni- hi- sa- na- hnëë',

sa⁺ cha⁺ dsa⁻ mē⁺ dsa⁻ n̄uuh⁻. Jaa⁻ ba⁺ laa⁺ jne⁺ kyaah⁺ Cristo Jesús.
²⁹ Cher⁺ mah⁺ laa⁺ jne⁺ kya⁺ Cristo, ja⁻ ba⁺ la⁺ ja⁻ laa⁺ jne⁺ sa⁺ ju⁻ kih⁺ Abraham. Hi⁺ cha⁻ ba⁺ hee⁻ jne⁺ he⁻ ga⁺ bāāh⁻ Dio h̄nii⁺ kway⁺.

4 Lā⁺ la⁻ na⁻ jwahn⁺: Jaa⁻ chih⁻ hī⁻ llē⁻ kih⁺ hyoh⁺ he⁻ ga⁺ tēēy⁺ hyoyh⁺ kih⁺ jmiy⁻, ma⁻ ke⁺ la⁺ kwaat⁻ hyoh⁺ bih⁺ heey⁻, kwee⁻ ba⁺ laay⁺ kyaah⁺ hī⁻ na⁻ hnēē⁻ jmee⁺ ta⁺ kih⁺ jmiy⁻ ta⁺ kō⁻ jiīh⁺ m̄y⁺h⁺. ² He⁻ ja⁻ ba⁺ cha⁺ ta⁺ jwōh⁺ kya⁺ chih⁻ hi⁺ cha⁺ hī⁻ hāāy⁻ lā⁺ jiīh⁺ lloo⁻ jmi⁺ he⁻ jāh⁺ jmiy⁻ hyoyh⁺ heey⁻. ³ Ja⁻ ba⁺ lā⁺ ja⁻ ma⁺ laa⁺ jne⁺ jāā⁺, ta⁺ kō⁻ jiīh⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁻ heeh⁻ jne⁺ kih⁺ Cristo. Jiīh⁺ ja⁻ ma⁺ na⁻ hnēē⁻ jne⁺ ma⁺ jmee⁻ jne⁺ lā⁺ kōō⁻ tēē⁺ dsa⁻ jmee⁺ jmi⁺ gyuu⁺ la⁻.
⁴ Pero ma⁺ ga⁺ dsēē⁺ jmi⁺, ga⁺ chee⁺ Dio joo⁺ hī⁻ ga⁺ lā⁺ cha⁺ kih⁺ jaa⁻ dsa⁻ mē⁺, hi⁺ ga⁺ lā⁺ chaay⁺ na⁺ jnāy⁺ kih⁺ ley. ⁵ Jay⁺ mah⁺ lāāy⁺ jne⁺ hī⁻ na⁻ h̄nuuh⁻ lā⁺ hih⁺ kih⁺ ley, mah⁺ lee⁺ jne⁺ ma⁺ ra⁺ joo⁺ Dio ba⁺. ⁶ Kih⁺ he⁻ laa⁺ jne⁺ jooy⁺, he⁻ ja⁻ ga⁺ chee⁺ Dio Jmī⁻ llē⁻ kih⁺ gyuu⁺ kyaay⁺ neh⁻ tuh⁻ dsē⁻ jne⁺. Hi⁺ ja⁻ ba⁺ Jmī⁻ llē⁻ ja⁻ hī⁻ siih⁺ Dio lā⁺ la⁻: “Abba”, he⁻ hn̄ōō⁺ jāh⁺ tāā⁺ kyaan⁺. ⁷ He⁻ ja⁻ mo⁺ so⁺ laa⁺ jne⁺ dsa⁻ hī⁻ na⁻ hnēē⁻, laa⁺ jne⁺ ma⁺ ra⁺ jooy⁺ ba⁺. Hi⁺ kih⁺ he⁻ laa⁺ jne⁺ jooy⁺, h̄nah⁺ ba⁺ jne⁺ heen⁻ he⁻ kwa⁺ Dio ta⁺ la⁺ kih⁺ Cristo.

Peer⁺ llē⁻ dsē⁺ Paa⁺ kih⁺
 dsa⁻ cha⁺ Galacia

⁸ Jāā⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁻ heeh⁻ hnāh⁺ kih⁺ Dio, ma⁺ laah⁺ hnāh⁺ lā⁺ kōō⁻ dsa⁻ hī⁻ na⁻ hnēē⁻, ga⁺ jmee⁺ hnāh⁺ he⁺ kih⁺ lā⁺ jēē⁺ dio hī⁻ na⁻ laa⁺ kaah⁻ dsa⁻. ⁹ Pero na⁺ ma⁻ kyuu⁻ hnāh⁺ miih⁻ kih⁺ Dio. Llu⁺ ga⁺ he⁻ jwahn⁻

lā⁺ la⁻, ma⁻ kyuu⁺ Dio hnāh⁺. ¿Hee⁻ ba⁺ la⁺ ma⁻ jeeh⁻ hnāh⁺ ta⁺ ka⁺ luu⁺ mah⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺ lā⁺ kōō⁻ tēē⁺ dsa⁻ jmee⁺ jmi⁺ gyuu⁺ la⁻, jmeeh⁻ hnāh⁺ he⁺ kih⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ kyeē⁺ ni⁺ miih⁻? ¿Che⁻ hnooh⁻ hnāh⁺ jāh⁺ na⁻ hnēēh⁻ hnāh⁺ ka⁺ lāh⁺ lā⁺ kōh⁺ ma⁺ tāāh⁺ hnāh⁺ jāā⁺? ¹⁰ H̄ōōh⁺ hnāh⁺ jmi⁺, jmeeh⁻ hnāh⁺ lā⁺ kōō⁻ tēē⁺ dsa⁻ jmee⁺ kih⁺ lā⁺ jaa⁻ sih⁻, hi⁺ lā⁺ ja⁻ ka⁺ lāh⁺ he⁻ jmee⁺ dsa⁻ lā⁺ kōō⁻ jī⁻ nē⁻ hi⁺ he⁻ ga⁺ jyoh⁺ jmi⁺ he⁻ tēē⁺ dsa⁻ jmee⁺. ¹¹ He⁻ ja⁻ jmeen⁺ cha⁻ miih⁻ h̄u⁺ dsē⁻ kyah⁺ hnāh⁺, le⁺ ga⁺ che⁻ sa⁺ ga⁺ jmāā⁺ ta⁺ he⁻ ga⁺ jmeen⁺ jee⁺ kyah⁺ hnāh⁺.

¹² Chuun⁺ kyaah⁺ hnāh⁺ ōōhn⁺, wa⁺ la⁺ h̄u⁺ dsē⁻ kyah⁺ hnāh⁺ lā⁺ kōō⁻ la⁺ h̄u⁺ dsē⁻ kin⁺. Ni⁺ miih⁻ he⁻ h̄liih⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ ga⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺ kin⁺ lā⁺ ma⁺ gyan⁺ kyaah⁺ hnāh⁺. ¹³ Neh⁺ ba⁺ hnāh⁺, kih⁺ he⁻ ga⁺ lā⁺ dsaah⁻ ba⁺ jnā⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ ga⁺ kwan⁺ ju⁺ hmēē⁺ kyah⁺ hnāh⁺ lā⁺ ma⁺ to⁻ nē⁻. ¹⁴ Ma⁻ ke⁺ ga⁺ jēēh⁻ hnāh⁺ wii⁺ kih⁺ he⁻ ma⁺ dsaahn⁺, pero sa⁺ ga⁺ mi⁺ kwah⁺ hnāh⁺ jnā⁺. Ma⁺ ra⁺ he⁻ ga⁺ jmāāh⁻ ba⁺ jnā⁺ he⁺ lā⁺ kōō⁻ jaa⁻ āngel kya⁺ Dio, hi⁺ ga⁺ heeh⁻ ba⁺ jnā⁺ lā⁺ kōō⁻ h̄nii⁺ Cristo Jesús. ¹⁵ ¿Hee⁻ ga⁺ la⁺ kyah⁺ hnāh⁺? ¿He⁻ la⁺ mo⁺ so⁺ jēē⁻ hoh⁺ hnāh⁺? Jnā⁺ jmeen⁺ ju⁺ dsoo⁺ kyah⁺ hnāh⁺, llu⁺ jwēte hoh⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ jnā⁺, lā⁺ jiīh⁺ hnooh⁻ hnāh⁺ ma⁺ lleh⁺ hnāh⁺ mī⁺ nēh⁺ mah⁺ ma⁺ kwēēh⁺ jnā⁺ wa⁺ ra⁺ jāh⁺ kih⁺ ma⁺ le⁺ ba⁺.

¹⁶ ¿Che⁻ na⁻ hāāh⁺ hnāh⁺ jnā⁺ kih⁺ he⁻ ma⁺ hlēēhn⁻ hnāh⁺ ma⁺ ra⁺ ju⁺ dsoo⁺?

¹⁷ Cha⁺ kō⁻ llaa⁺ dsa⁻ hnooyh⁻ ha⁻ lā⁺ jwē⁺ jee⁺ lā⁺ jwah⁺ hnāh⁺ kyaayh⁺. Pero sa⁺ llu⁺ h̄u⁺ dsē⁻ kiyh⁺. Hn̄ōōy⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺ ta⁺ kōō⁻ kya⁺ jnāāh⁺ mah⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺ ta⁺ he⁺ kiyh⁺. ¹⁸ Llu⁺

ba' he- hnää' dsa- hnäh' cha- miih-
pero kyaah' koo- nëë' ba' huu' dsë-
hi- ga- lä- jë- jmi' ba'. Ja- ma- la-
ta- kō- jiih' gyan' kyaah' hnäh'.
¹⁹Peer- hnaan- hnäh' gyuu- kyaan-.
iHe- ba' che- jii- kin- kwaat- kyah'
hnäh'! Lä- koo- la- kih' jaa- dsa- mē-
wa- ra- ngoo' ga- lä- chaa- gyuu-
kyaay', lä- ja- la- kin- he- hnoon'
go- nääh' hnäh' ta- cha- nē- lä- jiih'
lee- h' hnäh' lä- koo- laa- hñii' Cristo.
²⁰Hnoon' wa- ra- jäh' kih' na' ga- juh-
tōh' jne' kō- jōh'. Ma- ja- le- hlē- hñ'
hnäh' lä- hnō- kyah' hnäh'. Jē- h'
na' sa- man- go- te- he- huu' dsë- kan-
kyah' hnäh'.

Juu' na- hmää' kih' Agar kyaah' Sara

²¹Hnäh' hi- hnō- hō- ley kih'
Moisé, ngiin' juu' kyah' hnäh'. ¿Che-
sa- ma- nuu- hnäh' lä- koo- jäh' ley
ja-? ²²Nē- ley ja- na- si- lä- la- Uu'
ba' joo' Abraham ma- chaa-. Jaa-
joo- ga- lä- chaa- kyaah' dsa- mē-
hi- ma- na- hnē- hi- jaa- joo-
ga- lä- chaa- kyaah' ma- ra- mēy'.
²³Joo- hi- ga- lä- chaa- kyaah' hi-
na- hnē- he', ga- lä- chaa- lä- koh-
dsa- lä- chaa- wa- hi- cha- hi- dsa-.
Pero joo- hi- ga- lä- chaa- kyaah'
ma- ra- mēy', ga- lä- chaa- kih'
lä- ja- ba' ga- bää- Dio hñii' kyaah'
chooy'. (Hi- na- hnē- he' ma- chee-
Agar, hi- hi- ma- laa' ma- ra- mēy'
ma' chee- Sara.) ²⁴Kyaah' juu' kih'
lä- uu' dsa- mē- he', le- hwē- ga-
jne' cha- ga- miih- juu'. Wa' kye- da-
jne' kwaat- lä- uu' dsa- mē- he' laay'
lä- koh' tō- hmooh' he- ga- jme- Dio.
Koo- hmooh' ga- jme- Dio ta- moh'
Sinaí lä- ma' ga- nō- ley kih' Moisé.
Lä- jē- dsa- hi- ma' na- jnä- kih'
hmooh' ja-, hi- he' laa' hi- na- hnē-

ba'. Hi- hmooh' ja- laa' kwaat-
Agar. ²⁵Hi- Agar he' laa' kwaat-
moh' Sinaí he- nō- hwa' Arabia
hi- laay' lä- koh' jwi- Jerusalén he-
hla- jmi- gyuu- la-. Na- hñii' jwi- ja-
lä- kye- dsa- kyaay' kih' he- tä- yh'
jmeey- ta- he' kih' ley ja-. ²⁶Pero
jwi- Jerusalén he- nō- gyuu- h', sa-
na- hñii', he- ja- la- kwaat- lä- koo-
Sara maa- jnän-. ²⁷Jee- na- si- juu'
kih' Dio (jäh' lä- la- kih' lä- uu'
dsa- mē- he'):

Wa' chaa- hne- llu', hne- hi-
sa- chaa- ni- jaa- gyuu-
kya-.

Wa' jē- hoh' jwē- te, jme-
cha- miih- miih',

hne- sa- ma- jē- wi' lä- koh-
ga- jñah' dsa- mē- hi-
dsa- lä- chaa- joo-.

Jē- h', lä- jwē- ga- jō- hne- hi-
ga- j- hñii', lä- koh' ga- hi-
chaa- dsa- nuu- kya-.

²⁸Lä- ja- ø- hn', laa' jne' ja- ba'
lä- koh' Isaac, jē- h' laa' jne' joo-
Dio lä- llu' he- ga- bää- hñii-
kyaah' Abraham. ²⁹Pero lä- la-
ba' ga- ngē- lä- uu' joo- dsa- mē-
he'. Joo- hi- ga- lä- chaa- lä- koh-
dsa- lä- chaa- wa- hi- cha- hi- dsa-,
ga- jmeey- Isaac hi- ga- lä- chaa-
kyaah' be' kih' Jmi- lle' kih' Dio.
Hi- lä- ja- la- lä- jiih' na', jmeeh-
dsa- hi- ma- laa' kya- Jmi- lle' kih'
Dio. ³⁰Nuu- da- ha- lä- jäh' juu'
kih' Dio: "Bē- go- te- dsa- mē- hi-
na- hnē- na- kyaah' joo-'. Joo-
dsa- mē- hi- na- hnē- na- sa- cha-
lle- kih' hyoy- ni- miih- lä- koh' te'
hyoh- joo- mē- Abraham." ³¹Lä- ja-
ø- hn', sa- laa' jne' joo- hi- na- hnē-
he', laa' jne' lä- koo- joo- mē-
Abraham ba'.

Sa⁺ wa⁺ jmee⁺ jne⁺ ta⁺ koo⁺
he⁺ ma⁺ na⁺ laa⁺ jne⁺

5 Ga⁺ láä⁺ Cristo jne⁺ mah⁺
dsa⁺ toohn⁺ na⁺ laa⁺ jne⁺. He⁺ ja⁺
jä⁺ hnäh⁺ koo⁺ hweh⁺ lä⁺ koh⁺
ma⁺ tääh⁺ hnäh⁺ na⁺ ba⁺. Ta⁺ kwaä⁺
hnäh⁺ hñaah⁺ leeh⁺ hnäh⁺ ka⁺ läh⁺
lä⁺ koo⁺ jaä⁺ hi⁺ na⁺ hnëë⁺ jmee⁺ ta⁺.
² Nuu⁺ da⁺ hnäh⁺, jnä⁺ Paa⁺
jwëëhn⁺ hnäh⁺. Cher⁺ mah⁺ ga⁺ wih⁺
jmi⁺ ngo⁺ kyah⁺ hnäh⁺ sa⁺ jmää⁺
ni⁺ miih⁺ kyah⁺ hnäh⁺ he⁺ ga⁺ juu⁺
Cristo. ³ Jwahn⁺ ka⁺ läh⁺ lä⁺ hmëë⁺.
Ga⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁺ nuuh⁺, cher⁺ mah⁺
ga⁺ wih⁺ jmi⁺ ngo⁺ kiyh⁺, jmee⁺ bii⁺
mi⁺ tey⁺ lä⁺ hii⁺ në⁺ he⁺ lle⁺ në⁺ ley⁺ kih⁺
Moisé. ⁴ Hnäh⁺ hi⁺ hnook⁺ ha⁺ lä⁺
jee⁺ hwëëh⁺ hnäh⁺ lluu⁺ kyaah⁺ he⁺
mi⁺ teh⁺ hnäh⁺ ley⁺, he⁺ ma⁺ jmeeh⁺
hnäh⁺ ta⁺ koo⁺ kih⁺ Cristo ba⁺ ja⁺.
Ma⁺ hwëëh⁺ hnäh⁺ jee⁺ mi⁺ jää⁺ Dio
hnäh⁺. ⁵ Pero jnääh⁺, jmee⁺ jnääh⁺
dsoo⁺ dsë⁺ jnääh⁺ kih⁺ Cristo kyaah⁺
be⁺ kih⁺ Jmi⁺ lle⁺, he⁺ ja⁺ cha⁺ o⁺ jøh⁺
dsë⁺ kyaä⁺ jnääh⁺ hwëë⁺ jnääh⁺
lluu⁺. ⁶ He⁺ ma⁺ laa⁺ jne⁺ koo⁺ kyaah⁺
Cristo Jesús, sa⁺ cha⁺ he⁺ jmee⁺ che⁺
ga⁺ wih⁺ jmi⁺ ngo⁺ jnän⁺ o⁺ sa⁺ ga⁺ wih⁺.
Koo⁺ ba⁺ he⁺ kyeë⁺ jee⁺ lä⁺ jë⁺: he⁺
dsoo⁺ dsë⁺ jne⁺ kih⁺ Dio, he⁺ mi⁺ jnääh⁺
he⁺ hnää⁺ jne⁺ dsa⁺ kyaahn⁺.

⁷ Ma⁺ ga⁺ nääh⁺ ba⁺ hnäh⁺ lluu⁺ jää⁺.
¿Hii⁺ na⁺ ga⁺ ha⁺ kyah⁺ hnäh⁺, he⁺ ja⁺
mo⁺ so⁺ høøh⁺ hnäh⁺ ju⁺ dsoo⁺? ⁸ Juu⁺
he⁺ ga⁺ taayh⁺ hnäh⁺ na⁺, sa⁺ ja⁺ kih⁺
Dio hi⁺ ga⁺ tëëh⁺ hnäh⁺. ⁹ (Hi⁺ juu⁺ na⁺
la⁺ lä⁺ koh⁺ levadura.) Jëëh⁺ “miih⁺
ba⁺ levadura lee⁺ kaa⁺ dsa⁺ lä⁺ kaa⁺
koo⁺ nää⁺ tu⁺ ka⁺.” ¹⁰ Kye⁺ ba⁺ jnä⁺
o⁺ jøh⁺ dsë⁺ kih⁺ Dsa⁺ jøøh⁺ jnän⁺, go⁺
sa⁺ jmeeh⁺ ga⁺ hnäh⁺ jyoh⁺ hu⁺ dsë⁺
lä⁺ koh⁺ ga⁺ he⁺ jmee⁺ jnä⁺. Pero dsa⁺

hi⁺ kah⁺ gwëh⁺ hu⁺ dsë⁺ kyah⁺ hnäh⁺,
hi⁺ he⁺ mi⁺ hmaah⁺ kih⁺ lä⁺ jë⁺ he⁺
jmeey⁺, sa⁺ cha⁺ he⁺ jmee⁺ wa⁺ he⁺
cha⁺ he⁺ he⁺ laay⁺.

¹¹ Øøhn⁺, ko⁺ llaa⁺ dsa⁺ jäh⁺ kin⁺
he⁺ kwa⁺ ga⁺ jnä⁺ juu⁺ he⁺ jmee⁺ bii⁺
uuh⁺ jmi⁺ ngo⁺ kih⁺ dsa⁺ nuuh⁺. Pero
ta⁺ juuy⁺ ba⁺. Jëëh⁺, wa⁺ ra⁺ jäh⁺ kih⁺
ga⁺ tun⁺ kwan⁺ juu⁺ he⁺ ga⁺ juu⁺ Jesús
dsoh⁺ hma⁺ cru⁺, mo⁺ so⁺ cha⁺ he⁺
kih⁺ tøh⁺ wi⁺ kih⁺ dsa⁺, hi⁺ lä⁺ ja⁺
mo⁺ so⁺ jmeeh⁺ gyih⁺ jnä⁺. ¹² He⁺ ja⁺
na⁺ jwahn⁺, lä⁺ jëë⁺ hi⁺ kah⁺ gwëh⁺
hu⁺ dsë⁺ kyah⁺ hnäh⁺, lluu⁺ ga⁺ hnäy⁺
go⁺ te⁺ he⁺ kyey⁺ jay⁺ jmi⁺ gyuu⁺ la⁺.

¹³ Ga⁺ tëëh⁺ Dio jne⁺ øøhn⁺, mah⁺
dsa⁺ toohn⁺ na⁺ laa⁺ jne⁺. Pero ja⁺ kih⁺
he⁺ ja⁺ na⁺, cha⁺ jwë⁺ jnän⁺ jmeen⁺
wa⁺ he⁺ cha⁺ he⁺ lä⁺ hyoh⁺ dsë⁺ jne⁺.
Wa⁺ jmeen⁺ be⁺ kih⁺ dsa⁺ kyaahn⁺ ba⁺,
kih⁺ he⁺ hnää⁺ jne⁺ øøh⁺ jne⁺. ¹⁴ Jee⁺
kih⁺ lä⁺ jë⁺ nuuh⁺ he⁺ ga⁺ kwa⁺ Moisé
ya⁺ hii⁺ koo⁺ nuuh⁺ la⁺: “Wa⁺ hnaah⁺
hnäh⁺ dsa⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ lä⁺ koh⁺
hnaah⁺ hñaah⁺.” ¹⁵ Pero cher⁺ mah⁺
kuh⁺ hih⁺ hnäh⁺ kih⁺ dsa⁺ kyaah⁺
hnäh⁺ kyaah⁺ he⁺ hlëëh⁺ hnäh⁺,
leeh⁺ wa⁺ ra⁺ ga⁺ heeh⁺ hnäh⁺ lä⁺ jëë⁺
dsa⁺ kyaah⁺ hnäh⁺.

Sa⁺ jwah⁺ Jmi⁺ lle⁺ Na⁺ jngii⁺
kyaah⁺ he⁺ ngii⁺ jmi⁺ ngo⁺ jnän⁺

¹⁶ He⁺ ja⁺ na⁺ jwahn⁺. Go⁺ taah⁺
hnäh⁺ lä⁺ koo⁺ jøø⁺ Jmi⁺ lle⁺ kih⁺ Dio
kyah⁺ hnäh⁺, lä⁺ ja⁺ mo⁺ so⁺ jmeeh⁺
hnäh⁺ he⁺ ngii⁺ jmi⁺ ngo⁺ kyah⁺
hnäh⁺. ¹⁷ Hnøø⁺ jmi⁺ ngo⁺ jnän⁺ lä⁺ jë⁺
he⁺ sa⁺ soøh⁺ kih⁺ Jmi⁺ lle⁺ hi⁺ lä⁺ jë⁺
he⁺ hnøø⁺ Jmi⁺ lle⁺, sa⁺ jëeh⁺ kyaah⁺
he⁺ ngii⁺ jmi⁺ ngo⁺ jnän⁺. Lä⁺ to⁺ ba⁺
lla⁺ dsëë⁺ he⁺ ja⁺ sa⁺ kwa⁺ jwë⁺ jmeeh⁺
hnäh⁺ lä⁺ ngii⁺ jmi⁺ ngo⁺ kyah⁺ hnäh⁺.
¹⁸ Pero cher⁺ mah⁺ ga⁺ nääh⁺ ba⁺ hnäh⁺

lä⁻koo⁻ jøø⁺ Jmi⁻lle⁺ kyah⁺ hnäh⁺,
mo⁺so⁺ na⁻hnëeh⁺ ga⁺ hnäh⁺ jmeeh⁺
hnäh⁺ ta⁺he⁺ kih⁺ ley.

¹⁹Jnä⁺hä⁺ ba⁺ la⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ hliih⁺
he⁻ hwëe⁻ tuh⁻dsë⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuü⁺.
Dsa⁻më⁺ dsa⁻nüü⁺ hi⁻ kaah⁺ hi⁻
sa⁺ laa⁺ kyaa⁺, hi⁻ kaah⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻
hi⁻, hi⁻ mi⁻sah⁺ hñii⁺ kyaah⁺ he⁻
hliih⁺, hi⁻ jmee⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ la⁺ o⁺hih⁺.
²⁰Jmääy⁺ jøøh⁺ dio hi⁻ na⁻laa⁺ kaah⁺
dsa⁻, jmeey⁺ ji⁻nah⁺, na⁻høøyh⁺,
hneey⁺, lliyh⁺, lleey⁺, teey⁺, hi⁻ jmee⁺
to⁺ nää⁺, hi⁻ hnaah⁺ ma⁺la⁺ hi⁻ tih⁺
dsëy⁺, ²¹hi⁻ wi⁺ dsë⁺, hi⁻ jngiih⁺,
lla⁺heeyh⁺, jmeey⁺ he⁻ lla⁺ dsëy⁺ jee⁺
të⁺ jmi⁺, hi⁻ jmee⁺ gyih⁺ jyoh⁺ he⁻
hliih⁺. Ma⁻ñeh⁺ ba⁺ hnäh⁺, sa⁺ heyh⁺
ya⁺ jwi⁺ kih⁺ Dio lä⁺jëe⁺ hi⁻ jmee⁺
lä⁺ja⁺, ja⁻ba⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺ jwëehn⁺
hnäh⁺ jää⁺.

²²Pero kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁺
Na⁻jngii⁺ ba⁺ hwëe⁻ lä⁺jë⁺ he⁻ la⁺: he⁻
hnää⁺ dsa⁻ øøh⁺, he⁻ jëe⁻ dsë⁺ dsa⁻,
he⁻ hii⁺ tii⁺ dsëy⁺, cha⁻o⁺jøh⁺ dsë⁻
kiyh⁺, he⁻ tih⁺ dsëy⁺ dsa⁻kyaayh⁺, llu⁺
dsëy⁺, mi⁻tey⁺ juu⁺ kiyh⁺, ²³hwaay⁺,
hääy⁺ hñiiy⁺. Ni⁺ miih⁺ sa⁺ ha⁺ ley
kih⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ la⁺. ²⁴Lä⁺jëe⁺ hi⁻ laa⁺
kyaa⁺ Cristo Jesús ma⁻bey⁺ lä⁺jë⁺ he⁻
ngii⁺ dsëy⁺, lä⁺koo⁻ he⁻ ma⁻na⁻jüuy⁺
ba⁺ la⁺ kih⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ ma⁺ hee⁺
dsëy⁺. ²⁵Na⁺ he⁻ jiih⁺ jne⁺ kyaah⁺ be⁺
kih⁺ Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio, he⁻ja⁻ jmee⁺
bi⁺ jnän⁺ dsa⁻nøø⁺ jne⁺ ta⁺ cha⁻në⁺
lä⁺koo⁻ jäh⁺ Jmi⁻lle⁺. ²⁶Ta⁺ wa⁺
jmään⁺ hñaan⁺ kaah⁺, sa⁺ wa⁺ llaan⁺
dsa⁻ hñii⁺, sa⁺ wa⁺ jmeen⁺ wi⁺ dsë⁻
jne⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaahn⁺.

6 Hnøø⁺ jmee⁺ jne⁺ be⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺
Øøhn⁺, wa⁻ra⁺ ga⁺ta⁺h⁺ jaa⁻ øøh⁺
jne⁺ kyaah⁺ he⁻ hliih⁺, hnøø⁺
go⁺chaah⁺ hñih⁺, hnäh⁺ hi⁻ tääh⁺

lä⁺koo⁻ jøø⁺ Jmi⁻lle⁺ kih⁺. Jmee⁺
hnäh⁺ hwaah⁺ kyaayh⁺ hi⁻ leeh⁺
hnäh⁺, le⁺ ga⁻ che⁻ në⁺ ja⁻ ga⁺nääh⁺
hnäh⁺ ka⁻läh⁺. ²Ja⁻ kwah⁺ hnäh⁺
be⁺ kih⁺ dsa⁻kyaah⁺ hnäh⁺ ma⁺ he⁻
chaay⁻, lä⁺jwë⁺ ja⁻ mi⁻teh⁻ hnäh⁺
nüü⁺ kih⁺ Cristo. ³Cher⁺mah⁺ jaa⁻
øøh⁺ jne⁺ laay⁺: “Peer⁺ jøøh⁺ jnä⁺”,
mah⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ laay⁺ ni⁺ miih⁺,
he⁻ mi⁻gaay⁺ hñii⁺ bi⁺h⁺ ja⁻. ⁴Lä⁺ jaa⁻
lä⁺ jaa⁻ jne⁺ hnøø⁺ kyen⁺ kwaat⁺ ha⁻
lä⁺ ga⁻nøø⁺ jne⁺. Cher⁺mah⁺ lii⁺ jne⁺
jmee⁺ jne⁺ llu⁺, ja⁻ga⁻ sooh⁻ jnän⁺
chaa⁻ jne⁺ llu⁺. Pero ta⁺ wa⁺ jëe⁺ jne⁺
kih⁺ øøh⁺ jne⁺, wa⁺ jëen⁺ jnän⁺ hñaan⁺
ba⁺. ⁵Jëeh⁺, lä⁺ jaa⁻ lä⁺ jaa⁻ jne⁺,
jmeen⁺ lä⁺koh⁺ te⁺ tëe⁺ jne⁺ jmeen⁺.

⁶Jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻mi⁻tëe⁺ juu⁺ kih⁺
Dio hnøø⁺ jmeey⁺ be⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺kwa⁺
juu⁺, kway⁺ miih⁺ he⁻ cha⁻kiyh⁺.

⁷Ta⁺ mi⁻gaa⁻ hnäh⁺ hñaa⁺. Sa⁺
le⁺ mi⁻kwah⁺ jne⁺ Dio. Jëeh⁺, ja⁻ba⁺
he⁻ jñee⁻ jne⁺, la⁺ kwaat⁺ choohn⁺
ka⁻läh⁺. ⁸Dsa⁻ hi⁻ jmee⁺ lä⁺jë⁺ he⁻
ngii⁺ jmi⁻ngo⁺ kih⁺, hi⁻ he⁺ hee⁺
ba⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ liyh⁺. Pero dsa⁻ hi⁻
jmee⁺ lä⁺ hnøø⁺ Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio,
he⁻ la⁺ ba⁺ liyh⁺: he⁻ chaay⁻ tää⁺
kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Dio.
⁹Sa⁺ wa⁺ hwaan⁺ he⁻ jmee⁺ jne⁺ he⁻
llu⁺. Jëeh⁺, lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ leh⁺ jne⁺
cha⁻ga⁻miih⁺ cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁺hwaah⁺
jne⁺. ¹⁰Wa⁺ jmee⁺ jne⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺
kih⁺ lä⁺jëe⁺ dsa⁻, na⁺ lä⁺ cha⁻ jmi⁺.
Hi⁺ cha⁻ga⁻miih⁺ wa⁺ jmeen⁺ kih⁺ øøh⁺
jne⁺ hi⁻ ma⁻dsoo⁺ dsë⁺ kih⁺ Dio.

**Ga⁻hih⁺ Paa⁺ juu⁺ kih⁺
dsa⁻ cha⁻ Galacia**

¹¹Jëe⁺ da⁺ hnäh⁺ ha⁻ koh⁺ sa⁺ kaah⁺
hwëh⁺ he⁻ ma⁻siin⁺ miih⁺ kyah⁺
hnäh⁺ kyaah⁺ goon⁺ hñiin⁺. ¹²Lä⁺ jëe⁺
dsa⁻ hi⁻ hnooh⁺ ha⁻ lä⁺ jee⁺ jây⁺ llu⁺

cha'né' dsa-kyayh', hi' he' na- jah'
 jmee' bi' uuh' jmi-ngo' kyah' hnäh'.
 Sa' tih' dsëy' juu' he' ga' juu' Cristo
 dsoh' hma-cru', jëeh' sa' hnøoy'
 jëëy' wi' kwaat' kih' he- ja-, he-ja-
 ba' ja- jmeey' lä-ja- kyah' hnäh'.
 13Dsa- he', ma'ke' ga' wih' jmi-ngo'
 kiyh', ni' lä-ja- sa' høoy' ley. He-
 hnøoy' uuh' jmi-ngo' kyah' hnäh'
 mah' jmäy' hñii' kaah', kih' he-
 ma-laah' hnäh' dsa- kyaay'. 14Pero
 jnä', ni' miih' sa' jmään' hñiin'
 jøøh'. Kih' he- ga' juu' Jesucristo
 Dsa-jøøh' jnän' dsoh' hma-cru',
 he- ja- ba' na- jmee' chaan' llu'.
 Ta' la' kih' he- ga' juu' Jesús, he-ja-
 lä-jë' he- cha- hwa' la- ma-na- juu'

ba' ja- kin', hi' lä-ja- mo'so' cha-
 ga' he- hee' dsën' kih' jmi-gyuu'
 la-. 15Sa' kyeë' ni' miih' cher'mah'
 ga' wih' jmi-ngo' jnän' o cher'mah'
 sa' ga' wih'. He- ma-laah' jne' jaa- hi-
 hmëë' hi- ga' jmää' Dio, he- ja- ba'
 kyeë' jnän'. 16Lä-jëë' hi- høø' juu'
 la-, wa' hii' tii' kiyh' hi' wa' lä-nih'
 dsë' Dio kyaayh'. Hi' lä-ja- ka-läh'
 kih' dsa- Israel, hi- laah' kyaah' Dio.
 17Na' ta' cha'né', sa' wa' jmee'
 dsa- jwiih' kin'. Ha- koh' gwih' sa'
 kyen' he- ga' kwa' dsa- kin' he- la'
 lii' jmeen' ko-jøh' kyaah' Jesús
 Dsa-jøøh' jnän'.
 18Øøhn', wa' mi-jää' Jesucristo
 Dsa-jøøh' jnän' hnäh'. Wa' la' lä-ja-

Efesios

Juu' la- ga'sii' Paa' kih' øøh' jne' hi- chaa- Éfeso

1 Jnä' Paa' na-hñaan' laan' apóstol kyaah' Jesucristo, lä' hyoh- dsē' Dio. Siin' kyah' hnäh' hi- na-jngēē' hi- tääh' jwi- Éfeso, hi- mi-teh' ba' hnäh' kih' he- ma-laah' hnäh' koo- kyaah' Cristo Jesús.
2 Ngiiin' kih' Dio hi- laa' Täa- jnän' hi- ngiiin' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän', wa' kway' he- llu' kyah' hnäh' hi- wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnäh'.

Cha-miih- ga-mi-jää' Dio jne'

3 He- ba' che- lluu' Dio, Jmii- Jesucristo Dsa-jøøh' jnän'. Ga-mi-jääy' jne' kyaah' lä-jē- he- kwa- Jmille' Na-jngii' he- cha- gyuuh', lä-llu' he- ma-laah' jne' koo- kyaah' Cristo. **4** Jää' ja-ga- nøø' jmi-gyuu', ga-lleeyh- jne' mah' lee' jne' koo- kyaah' Cristo. He- lä-ja- ma-na-jngēē' jne', sa- cha- na-hee' jne' ni- miih-. Hi- kih' he- hnäy' jne' cha-miih-, **5** he-ja- ga-jmäy' jne' kwaan- lä- ma' to-nē', lee' jne' jooy' ta-la- kih' Jesucristo. Lä-ja- ga-lä-hnøøy' hi- ga-tih' dsēy' ka-läh'. **6** Mah' lä-ja- kwa- jne' ti'hmaah' kiyh', kih' he- llu' dsēy' cha-miih-. Jēēh', ja- kyaah' hih- ga-mi-jääy' jne',

he- la- ga-hñah' ba' jne' ja-, ta-la- kih' Jooy' hi- hnäy' cha-miih-. **7** Hi- ta-la- kih' jooy', ga-laa' Dio jne' kyaah' he- ga-tuu- jma- kiyh'. Mah' lä-ja- ga-chey' dso'kye- jnän' ta-la- kih' he- llu' dsēy' cha-miih- kyaah' jne'. **8** He-ja- ga-jmeey' ga-lä-kyuu- jne' cha-miih- hi- ga-kway' cha-miih- huusē- llu' jnän' ka-läh'. **9** Dio ga-mi-jnäa- jnän' lä-koo- ga-lä-hyoh- dsēy' jmeey' he- ma' na-hmäa'. Hi- ma-na-la- ba' huusē- kiyh' jää', lä-koo- lla- dsēy' jmeey'. **10** Lä-la- la- huusē- kiyh'. Wa-ra- ga-dsēē' jmi-, Dio ba' tooh- goo- Cristo lä-jē- go-te- he- cha- gyuuh' hwa', mah' lä-ja- hñii' bih' jmeey' hih-.

11 Hi- lä-ja- ka-läh' hñah- jne' heen-, lä-llu' he- ma-laah' jne' koo- kyaah' Cristo. Jēēh' lä- ma' to-nē', Dio ga-lleeh- jne' mah' lee' jne' dsa- kyaay', ja-ba- lä-koo- ma-na-la- huusē- kiyh'. Hi- ma-ra- he- dsa-la- ba' lä-jē- lä- hyoh- dsēy' hñiiy'. **12** Lä-ja- kwa- dsa- ti'hmaah' kiyh', hi- jmeey' juuh- kiyh' lä-llu' he- ma-laah' jnääh' koo- kyaayh', jnääh' hi- laa' to-nē' hi- kyē- o-jøh- dsē- kih' Cristo. **13** Hi- lä-ja- hnäh'

ka-lāh', lā' ma' ga-nuuh' hnāh' ju'dsoo', ja-ba' ju'hmēē' he' lāā' jne', ja-ba' lā' ja' ga-heeh' hnāh' kiyh'. Ma' ja' ga-laah' hnāh' lee' kyaah' Jmi'le' Na-jngii' he' ga-bāāh' Dio hñii' kwēēh' jne'. ¹⁴He' ja' na' ga-hñah' jne' to-nē' mah' lii' la' hweh' hmooh' he' tēē' jne' heen', wa-ra' ga-lloo' jmi' lāā' go-te' lā' jēē' hī' laa' kyaā' Dio. He' ja' kwa' jne' ti'hmaah' kih' Dio, hī' he' ba' jōh'.

Ga-ngii' Paa' kih' Dio mah' kway' be' kih' øøh' jne'

¹⁵He' ja' lā' ma' ga-nuun' he' ga-heeh' hnāh' kih' Jesucristo Dsa-jōøh' jnān' hī' hnaah' hnāh' lā' jēē' hī' laa' kyaay', ¹⁶sa' ma-tun' kwan' ti'hmaah' kih' Dio kwaat' kyah' hnāh' jee' ngiin' kiyh'. ¹⁷Ngii' kih' Dio, Jmi' Dsa-jōøh' jnān' Jesucristo, he' ba' hñii' Tāā' hī' jōøh', jwi' jnih' wa' kwēēy' hnāh' cha-ga'miih' hu' dsē' llu' hī' wa' mi-jnāy' kyah' hnāh' ha' lā' jee' lā' kyuu' hñih' cha-ga'miih'. ¹⁸Hi' ngiin' kih' Dio, wa' nā' hu' dsē' kyah' hnāh' mah' lā' ngēēh' hnāh' ha' lā' la' he' jōø' jne' kiyh' ha' jee' ga-tēēh' Dio jne'. Hnoon' lā' ngēēh' hnāh' ha' koh' na'hñaa' sa' la' hee' hī' laa' kyaay'. ¹⁹Hi' hnoon' lā' ngēēh' hnāh' ha' koh' sa' cha' be' kih' Dio he' jōø' jnān' hī' ma-dsoo' dsē' kiyh'. Jēēh', be' ja', la' ja' ba' be' kiyh' ²⁰he' ga-mi' jiih' Cristo mah' ga'llaay' jwoo' ra'lluu' kiyh' jee' gyay'. ²¹Laay' jōøh' ga' lā' koh' ga' jñah' hī' tāāh' gyuu' hī' jōøh' ga' kih' jee' lā' jēē' hī' hā' goo' miih' ta' jee' oo', wa' hī' cha' hī' hī' laa' ta'. Hi' kih' jee' lā' jēē',

sa' chaa' hī' kye' jmi' lā' koh' jmi' kih' Cristo. Ja' ma' la' jmi' na' laay' jōøy', lā' ma-laay' ja-ba' jōøy' lā' kye' jmi' gyuu' he' na' ga' lā' jñā'. ²²Ga' lā' jē' ba' he' cha' ga'lla' Dio hu' tiy'. Hi' ga'llaay' Cristo mah' kay' nē' kih' jee' lā' jēē' hī' na' jñā' gwah' kiyh' hī' lā' ja' kay' nē' kih' jee' lā' jē' he' ga' cha'. ²³Jee' lā' jēē' dsa' kyaay', laay' lā' koo' jmi' ngo' kiyh'. Kyaah' gwah' ma-na'hñaa' hñiiy' hī' kyaah' hñiiy' ka-lāh' ma-na'hñaa' lā' jē' he' ga' cha'.

Kih' he' llu' dsē' Dio he' ja' ba' ga'llaay' jne'

2 Jāā' ba' ma' na-juuh' hnāh' kwaat' kih' dso' kye' he' ma' jmeeh' hnāh', ²hi' ma' tāāh' hnāh' lā' koo' dsa' jmi' gyuu' ta' jmah'. Ma' jmeeh' hnāh' he' kih' jmi' lle' hñih' hī' jmāā' hñii' jōøh' jee' lle'. Hī' he' na' kwa' be' kih' hī' chaah' kyaah' Dio. ³Hi' ja-ba' lā' ja' ga' jmeē' jñāāh' jāā', ma' jmeē' jñāāh' lā' jē' he' ngii' jmi' ngo' kyaā' jñāāh', hī' ma' tōøh' jñāāh' lā' hyoh' dsē' jñāāh' hñaa' jñāāh' hī' ma' tōøh' jñāāh' lā' koo' ma' la' hu' dsē' kyaā' jñāāh'. Hi' lā' koo' ya' nōø' jñāāh' jmi' gyuu' la', ma' jōø' dso' jwi' kyaā' jñāāh', ja-ba' lā' koo' la' kih' lā' jēē' dsa' jmi' gyuu'. ⁴Peer' ga' lā' hnāā' Dio jne' cha-miih', hī' lā' ja' ga' lā' nñih' dsēy' jne' ka-lāh'. ⁵Hi' ma' ke' ma' tōøh' jne' na' juu' jne' kyaah' dso' kye', pero Dio ga' jmeē' chaa' jne' kō' jōh' kyaah' Cristo. Kih' he' llu' dsē' Dio, he' ja' ba' ma-na' laa' jne'. ⁶Hi' ga-mi' jiih' Dio jne' kō' jōh' kyaah' Cristo Jesús hī' ga'llaay' jne' kō' jōh' kyaayh' gyuu'. ⁷Lā' ja' ga' jmeē' Dio mah'

mi-jnääy⁺ jmi-gyuu⁺ he⁻ na⁺ ga⁺
lä-jnä⁺, ha⁻ koh⁺ sa⁺ llu⁺ dsëy⁺ kyaah⁺
jne⁺, jëëh⁺ cha⁺ miih⁻ ma-kwëëy⁺
jne⁺ kō-jøh⁺ kyaah⁺ Cristo Jesús.

⁸La⁺ ga⁺ hñah⁺ ba⁺ jne⁺ kih⁺ Dio
he⁻ ma-na⁻ laa⁺ jne⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺ he⁻
ma-dsoo⁺ dsë⁻ jne⁺ kih⁺ Jesús. Hi⁺ ja⁺
he⁻ gwa⁺ jñän⁺ hñaan⁺ he⁻ ma-dsoo⁺
dsë⁻ jne⁺. He⁻ la⁺ ga⁺ kwa⁺ ba⁺ Dio ja⁻.
⁹Hi⁺ he⁻ ma-na⁻ laa⁺ jne⁺, ja⁺ kih⁺ he⁻
ma-jmee⁺ jne⁺ he⁻ llu⁺. Heh⁺ lä⁺ ja⁻ ni⁺
jaa⁻ sa⁺ le⁺ jmää⁺ hñii⁺ jøøh⁺. ¹⁰Lä⁺ llu⁺
he⁻ ma⁻ laa⁺ jne⁺ koo⁻ kyaah⁺ Cristo
Jesús, Dio ga⁺ jmääy⁺ jne⁺ lä⁺ koo⁻ jaa⁻
hi⁻ hmëë⁺ mah⁺ jmee⁺ jne⁺ lä⁺ jë⁺ ta⁺
he⁻ ma-na⁻ jää⁺ jñän⁻.

¹¹Mi-dsooh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺
ma-la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ jää⁺, sa⁺ laah⁺
hnäh⁺ dsa⁻ judiu. He⁻ ja⁻ dsa⁻ judiu
ga⁺ mi⁺ cheey⁺ hnäh⁺: “Dsa⁻ hi⁻ sa⁺
ga⁺ wëh⁺.” Hi⁺ judiu ga⁺ mi⁺ cheey⁺
hñiiy⁺: “Dsa⁻ hi⁻ ga⁺ wih⁺ jmi-ngo⁺
kih⁺.” He⁻ ja⁻ jmeey⁺ në⁺ jmi-ngo⁺ kih⁺
dsa⁻ nñuuh⁻ (mah⁺ laay⁺ lii⁻ he⁻ jmeey⁺
he⁺ kih⁺ Dio). ¹²Jää⁺, sa⁺ ma⁻ laah⁺
hnäh⁺ kyaah⁺ Cristo, sa⁺ ma⁻ laah⁺
hnäh⁺ dsa⁻ goo⁺ Israel, ni⁺ sa⁺ ma⁻ la⁺
kyah⁺ hnäh⁺ hmooh⁺ he⁻ ga⁺ bääh⁻
Dio hñii⁺ kyaah⁺ dsa⁻ he⁺, sa⁺ ma⁻
chaa⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ o⁻ jøh⁺ dsë⁻
jmi-gyuu⁺ la⁻, hi⁻ ma⁻ na⁻ hëë⁺ ba⁺
hnäh⁺ kih⁺ Dio. ¹³Pero na⁺ he⁻ kyaah⁺
hnäh⁺ Cristo Jesús, mo⁻ so⁻ tääh⁺
hnäh⁺ uu⁺ kih⁺ Dio lä⁺ koo⁻ ma⁺ tääh⁺
hnäh⁺ jää⁺. Lä⁺ koo⁻ he⁻ tääh⁺ hnäh⁺
jäh⁺ ba⁺, lä⁺ llu⁺ he⁻ ga⁺ tuu⁻ jma⁻
Cristo dsøh⁺ hma⁻ cru⁻.

¹⁴Hñii⁺ ba⁺ Cristo ga⁺ jmee⁺ hii⁺
tii⁺ jñän⁺ kyaah⁺ dsa⁻ kyaahn⁻.
Ga⁺ jmääy⁺ koo⁻ ba⁺ jee⁺ lä⁺ to⁺ nää⁺
dsa⁻. Ga⁺ jmeey⁺ ta⁺ koo⁺ he⁻ ma⁻
na⁻ hääy⁺ dsa⁻ kyaay⁺ he⁻ la⁺
lä⁺ koo⁻ na⁻ hyah⁻ he⁻ ma⁻ jmee⁺

jwiieh⁻ kiyh⁺. ¹⁵Lä⁺ ma⁺ ga⁺ juu⁺
jmi-ngo⁺ kih⁺ Cristo, ga⁺ mi⁺ llaay⁻
ley kih⁺ Moisé hi⁺ lä⁺ jë⁺ nñuuh⁻ he⁻
ma⁻ jmee⁺ bii⁺ ma⁺ høø⁺ dsa⁻ gooy⁺.
Lä⁺ ja⁻ ga⁺ jmääy⁺ jaa⁻ dsa⁻ hmëë⁺
kyaah⁺ lä⁺ to⁺ nää⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻
tääh⁺ jää⁺. Ga⁺ laay⁺ koo⁻ nää⁺
dsa⁻ kyaay⁺ hñiiy⁺. Lä⁺ ja⁻ ba⁺
ga⁺ jmeey⁺, ga⁺ hii⁺ tii⁺ kih⁺ dsa⁻.
¹⁶Ga⁺ jiih⁺ juu⁺ he⁻ la⁺ jñän⁺ kyaah⁺
Dio, hi⁺ lä⁺ ja⁻ ga⁺ jmääy⁺ koo⁻
nää⁺ ba⁺ hi⁻ ma⁻ laa⁺ to⁺ nää⁺. Ma⁻
ga⁺ juuy⁺ dsøh⁺ hma⁻ cru⁻, ga⁺ dsa⁻
he⁻ ma⁻ cha⁻ hñii⁺. ¹⁷Ja⁺ Cristo
kway⁺ ju⁺ hmëë⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hi⁻
tääh⁺ uu⁺, jäh⁺ jmeey⁺ hii⁺ tii⁺
kyah⁺ hnäh⁺ hi⁺ lä⁺ ja⁻ ka⁻ läh⁺ kya⁺
jñääh⁺ hi⁻ tääh⁺ jäh⁺. ¹⁸Kyaah⁺
Cristo, lä⁺ to⁺ nää⁺ jne⁺ ma⁻ cha⁻
jwë⁺ jñän⁺ he⁻ ya⁺ jäh⁺ jne⁺ jee⁺ gya⁺
Tää⁺ jñän⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺ ja⁻ ba⁺ Jmi⁻ lle⁺
Na⁻ jngii⁺.

¹⁹He⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ laah⁺ hnäh⁺
lä⁺ koo⁻ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ uu⁺, ni⁺
mo⁻ so⁻ laah⁺ hnäh⁺ lä⁺ koo⁻ dsa⁻
hi⁻ tääh⁺ hwa⁺ kih⁺ jñah⁺. Ma⁻ laah⁺
hnäh⁺ dsa⁻ goo⁺ hi⁻ na⁻ jngëë⁺ kya⁺
Dio, hi⁺ ma⁻ laah⁺ hnäh⁺ koo⁻ kyaah⁺
øøh⁺ jne⁺ hi⁻ ma⁻ tääh⁺ kyaah⁺ Dio.
²⁰Laah⁺ hnäh⁺ lä⁺ koo⁻ mi⁺ kuu⁺ he⁻
ngoo⁺ soo⁻ në⁺ ma⁻ ti⁺ na⁻ hyah⁻
he⁻ ga⁺ chih⁺ apóstole kyaah⁺ hi⁻
ma⁻ ngëë⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. Hi⁺ hñii⁺
Jesucristo laa⁺ lä⁺ koo⁻ to⁻ në⁺ mi⁺ kuu⁺
he⁻ kye⁻ kiuh⁺ tii⁺ na⁻ hyah⁻ ja⁻.

²¹Kyaah⁺ Cristo na⁻ ku⁻ na⁻ chah⁺
jne⁺, laa⁺ jne⁺ lä⁺ koo⁻ hne⁺ he⁻ ngoo⁺
ga⁺ hñaa⁺ lä⁺ jiih⁺ tē⁺ koo⁻ gwah⁺
na⁻ jngii⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jñän⁻.

²²Hi⁺ hnäh⁺ ka⁻ läh⁺, na⁻ ku⁻ na⁻ chah⁺
hnäh⁺ kyaay⁺, lä⁺ ja⁻ laah⁺ hnäh⁺
lä⁺ koo⁻ hne⁺ jee⁺ gya⁺ Dio ta⁺ la⁺ kih⁺
Jmi⁻ lle⁺ kiyh⁺.

Paa' ba' na'hñaa' kway' ju'hmëë'
kih' hi' sa' laa' judiu

3 Kih' he'ja', jnä' Paa' hñän' neh'ñe' kwaat' kih' Cristo Jesús lä'llu' he' ga'kwan' juu' kiyh' kyah' hnäh' hi' sa' laa' judiu. ²Ma'ñeh' ba' hnäh' laan', ha' lä' la' ta' he' hä' goon'. He' llu' dsë' Dio kyaah' jnä', he'ja' ga'hñaa'y' jnä' mah' kwan' juu' kiyh' kyah' hnäh'. ³Ga'mi' jñäy' kin' juu' kiyh', he' ma' na'hmää' jää', ja' ba' lä'koo' juu' he' ma'siin' miih' kyah' hnäh'. ⁴Wa'ra' ga'heh' hnäh' juu' la', lä'ngëeh' hnäh' kwee' lä'koh' ga'lä'ngëen' kih' Cristo he' ma' na'hmää' jää'. ⁵Sa' ga'mi' jñäa' Dio juu' la' kih' hi' ma' tääh' llo'joo', pero na' ga'mi' jñäy' kyaah' Jmi'lle' kiyh' mah' lä'ngëe' lä'jëe' apóstole kyaay' kyaah' lä'jëe' hi' ngëe' juu' kiyh'. ⁶He' la' na' juu' he' ma' na'hmää': Ta'la' kih' ju'hmëë' kih' Cristo, hi' sa' laa' judiu lee' koo' nää' ba' kyaah' hi' laa' judiu. Ko'joh' ba' hyoyh' he' kwa' Dio, hi' ko'joh' ba' tēy' he' ga'bääh' Dio hñii' kwa' ta'la' kih' Cristo.

⁷Kih' he' llu' dsë' Dio, he' la' ga'hyoh' ba' jnä' be' kiyh' he' na'hñaan' jmeen' ta' kwan' juu' la'. ⁸Ma'ke' mah' ga' jnä' kih' jee' lä'jëe' dsa' hi' laa' kyaa' Dio, he' la' ga'kwa' ba' Dio ta' la' he' kwan' ju'hmëë' kih' hi' sa' laa' judiu, jwi' jnih', cha'miih' mi'jää' Dio jne' ta'la' kih' Cristo. Ni' sa' lä'këh' jne' jmi' lä'ngëe' jne' ha' koh' mi'jää' jne'. ⁹Jëe' go'te' jwiin' lä'jëe' dsa', ha' lä' la' he' mi'jää' Dio jne', jëeh' lä'jiih' ma' ga'nøø' jmi'gyuuh' sa' ma' kyuuuh' dsa' ha' lä' la' huuh'dsë'

kih' Dio, hi' ga'jmeë' ga'lä'jëe' he' cha'. ¹⁰Lä'koo' jmeë' Dio jmi' na', he' kyah' jäy' jne' hi' laa' gwah' kiyh', lä'jwë' ja' mi'jñäy' kih' lä'jëe' hi' hä' goo' ta' gyuuuh' jmi'gyuuh' ha' koh' huuh'dsë' llu' sa' cha' kiyh'. ¹¹Jmeey' ja'ba' lä'koh' ga'lla' dsëy' jmeey' lä' ma' to'në' ta'la' kih' Cristo Jesús Dsa'jòoh' jñän'. ¹²He' ma' laa' jne' koo' kyaah' Jesús, hi' he' ma'dsoo' dsë' jne' kiyh', he'ja' ma' cha' jwë' jñän' he' ya'jäh' jne' kih' Dio, jëeh' ma'cha' ba' o'joh' dsë' jñän' kyaayh'. ¹³He'ja' jwëehn' hnäh', ta' jeh' hoh' hnäh' kih' he' jëen' wi' lä'llu' he' kwan' juu' kiyh'. He' llu' kyah' hnäh' ba' na'.

¹⁴He'ja' juuuh' jñen' cha'në' Täa' kyaa' Jesucristo Dsa'jòoh' jñän', mah' chuun' kyaayh'. ¹⁵Kih' hi' he' na', na'jñäa' lä'jëe' hi' tääh' gyuuuh' lä'kye' hi' tääh' hwa' la'. ¹⁶Jih'koh' sa'lla' he' cha' ya'jwi' kih' Dio he' kwëeyh' jne', he'ja' ngiin' kiyh' kyah' hnäh', wa' kway' be' kih' jmi'lle' kyah' hnäh' kyaah' Jmi'lle' Na'jngii' kiyh'. ¹⁷Hi' ngiin' kih' Dio kyah' hnäh', wa' hää' täa' Cristo neh' tuh'hoh' hnäh' kyaah' he' dsöo' hoh' hnäh'. Hi' lä'kaa' tuh'hoh' hnäh' kye' hnäh' ya'jòø' he' hnäy' hnäh'. ¹⁸Mah' lä'ngëeh' hnäh' kyaah' lä'jëe' øoh' jne' ha' lä' cha'miih' hnää' Cristo jne'. Ma'ra' ju'dsoo' jwahn', ja' kyaah' hih' hnäy' jne'. ¹⁹Sa' lä'këh' jne' jmi' lä'ngëe' jne' ha' koh' sa' hnäy' jne' pero ngiin' kih' Dio kyah' hnäh' mah' lä'ngëeh' hnäh' cha'ga'miih', mah' lä'ja' wa' cha' kyah' hnäh' lä'jëe' go'te' he' kwa' Dio.

²⁰Ti'hmaah' Dio hi' lih' jmeë' lä'jëe' go'te'. Hi' cha'ga'miih' jmeey'

lä⁺koh⁺ ga⁺ he⁻ ngii⁺ jne⁺ kiyh⁺. Ni⁺ sa⁺ lloo⁺ huu⁺dsē⁻ jnän⁺ ha⁻ koh⁺ be⁺ sa⁺ kway⁺ jnän⁺. ²¹Lä⁺ja⁺ wa⁺ la⁺ juuh⁻ kiyh⁺ ga⁺ lä⁺jē⁺ joh⁺ jmi⁺ cha⁺, ta⁺la⁺ kih⁺ gwah⁺ hi⁺ ta⁺la⁺ kih⁺ Cristo Jesús. Wa⁺ la⁺ lä⁺ja⁺.

**Jmi⁺lle⁺ Na⁺jngii⁺ jmee⁺ he⁻ laa⁺
jne⁺ koo⁻ ba⁺ jee⁺ lä⁺jēē⁺**

4 Jnä⁺ hään⁺ neh⁺ ne⁺ kwaat⁺ kih⁺ Dsa⁺jøøh⁺ jnän⁺, he⁻ja⁺ chuun⁺ kyaah⁺ hnäh⁺, go⁻taah⁺ hnäh⁺ kwee⁻ lä⁺koo⁻ lle⁺ kih⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺, na⁺ he⁻ ma⁻tēēh⁺ Dio hnäh⁺ mah⁺ leeh⁺ hnäh⁺ kyaay⁺. ²Ta⁺ jmää⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ kaah⁺, jmee⁺ hnäh⁺ hwaah⁺ ba⁺. Jmee⁺ hnäh⁺ jøh⁺ hoh⁺ hi⁺ hnøø⁺ kwēēh⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ dsa⁺kyaah⁺ hnäh⁺ lä⁺llu⁺ he⁻ hnaah⁺ hnih⁺. ³Kwa⁺ hnäh⁺ be⁺ wa⁺ la⁺ koo⁻ nēē⁺ ba⁺ huu⁺dsē⁻ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁺jēē⁺ hnäh⁺, kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁺lle⁺ Na⁺jngii⁺, hi⁺ ta⁺la⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻hii⁺ tii⁺ kyah⁺ hnäh⁺. ⁴Koo⁻ ba⁺ laa⁺ jne⁺ lä⁺jēē⁺ jne⁺ kih⁺ Dio, koo⁻ ba⁺ Jmi⁺lle⁺ Na⁺jngii⁺, hi⁺ ja⁺ba⁺ lä⁺ja⁺ ga⁺tēēh⁺ Dio jne⁺ mah⁺ lä⁺cha⁺ koo⁻ ba⁺ o⁺jøh⁺ dsē⁻ jnän⁺. ⁵Jaa⁻ ba⁺ Dsa⁺jøøh⁺ jnän⁺, koo⁻ ba⁺ he⁻ dsoo⁺ dsē⁻ jne⁺, koo⁻ ba⁺ he⁻ saa⁺ jne⁺ jmi⁺, ⁶jaa⁻ ba⁺ Dio chaa⁺, hi⁺ laa⁺ Täa⁺ kyaay⁺ lä⁺jēē⁺. Hi⁺ he⁻ na⁺ kye⁻ ne⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺jēē⁺, hi⁺ he⁻ hi⁺ kyah⁺ jä⁺ lä⁺jēē⁺ dsa⁺, hi⁺ hääy⁺ jee⁺ kih⁺ lä⁺jēē⁺.

⁷Lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ jne⁺ ma⁻hñah⁺ jne⁺ he⁻ la⁺ ga⁺kwa⁺ Cristo, lä⁺ hyoh⁺ dsēy⁺ hñiiy⁺. ⁸He⁻ja⁺ cha⁺ jee⁺ na⁻sii⁺ juu⁺ kih⁺ Dio he⁻ jäh⁺ lä⁺la⁺:

Lä⁺ ma⁺ ga⁺sayh⁺ ta⁺ gyuu⁺,
ga⁺tēēy⁺ lä⁺jēē⁺ hi⁺ ga⁺lēēyh⁺
jee⁺ hñii⁺,
mah⁺ dsa⁺ kyaay⁺ ga⁺kwēēyh⁺ he⁻
cha⁺ kiyh⁺.

⁹Heh⁺ he⁻ ga⁺sah⁺ Cristo ta⁺ gyuu⁺,
he⁻ja⁺ hnøø⁺ jäh⁺, jää⁺ ga⁺ ga⁺jñaay⁺
ta⁺ hwa⁺ ga⁺ miih⁺ kih⁺ hwa⁺ la⁺. ¹⁰Hi⁻
ga⁺jñaay⁺ he⁺, he⁺ ba⁺ hi⁻ he⁺ ga⁺sah⁺
ta⁺ gyuu⁺ lä⁺ ga⁺tē⁺ jee⁺ ga⁺dsaa⁺
go⁻te⁺ mah⁺ leey⁺ jøøh⁺ kih⁺ lä⁺jē⁺
ba⁺. ¹¹Hi⁻ he⁺ ga⁺kwa⁺ ta⁺ kih⁺ dsa⁻
kyaay⁺. Ga⁺hñaay⁺ ko⁻llaa⁺ dsa⁻ mah⁺
leey⁺ apóstole, hi⁺ ko⁻llaa⁺ ga⁺hñaay⁺
ngēē⁺ juu⁺ kiyh⁺, hi⁺ ko⁻llaa⁺
ga⁺hñaay⁺ mah⁺ dsa⁻näy⁺ jee⁺ jyoh⁺
dsa⁻kay⁺ ju⁺hmēē⁺. Hi⁺ ko⁻llaa⁺
ga⁺hñaay⁺ hi⁻ hää⁺ dsa⁻ kyaay⁺ hi⁺
leey⁺ ta⁻jwoh⁺. ¹²Ga⁺tooyh⁺ gooy⁺ ta⁻
ja⁻ mah⁺ mi⁻tēēy⁺ dsa⁻ kyaay⁺ Dio ha⁻
lä⁺ jmeey⁺ ta⁺he⁺ kih⁺ dsa⁻kyaayh⁺.
Lä⁺jwē⁺ ja⁺ ga⁺nää⁺ bih⁺ ta⁺ cha⁺ne⁺
lä⁺jēē⁺ hi⁺ laa⁺ kyaay⁺ Cristo, ¹³lä⁺jiih⁺
lloo⁺ jmi⁺ le⁺ koo⁻ ba⁺ huu⁺dsē⁻ kih⁺
jee⁺ lä⁺jēē⁺ jne⁺ hi⁺ ma⁻dsoo⁺ dsē⁻
kiyh⁺. Ma⁺ja⁺ ga⁺ lä⁺kyuu⁺ jne⁺ ha⁻
lä⁺ laa⁺ Joø⁺ Dio. Ja⁺ga⁺ na⁺ leē⁺ jne⁺
lä⁺koo⁻ jaa⁻ dsa⁻ ma⁻jøøh⁺ lä⁺koh⁺
laa⁺ hñii⁺ Cristo.

¹⁴Lä⁺ja⁺ mo⁻so⁺ leē⁺ jne⁺ lä⁺koo⁻
jaa⁻ chih⁺ hi⁺ sa⁺ kwa⁺ ta⁺ mi⁻gaay⁺
kyaah⁺ wa⁺ he⁻ cha⁺ he⁻ juu⁺ he⁻
nuuy⁻. Goo⁻ la⁺ jnän⁺ dsa⁻nää⁺ dsa⁻
hi⁻ lih⁺ mi⁻gaa⁺ jne⁺ taayh⁺ jne⁺ jwē⁺
hliih⁺, kih⁺ he⁻ kyuu⁺ cha⁺miih⁺
may⁻. ¹⁵Lla⁻ he⁻ ja⁺, hnøø⁺ dsa⁻tooh⁺
jne⁺ kyaah⁺ ju⁺dsoo⁺ jmah⁺ ba⁺ hi⁺
hnäa⁺ jne⁺ øøh⁺ jne⁺. Lä⁺ja⁺ ba⁺
dsa⁻nøø⁺ jne⁺ ta⁺ cha⁺ne⁺ kyaah⁺
lä⁺jē⁺ he⁻ jmee⁻ jne⁺ lä⁺jiih⁺ leē⁺
jne⁺ lä⁺koo⁻ laa⁺ hñii⁺ Cristo, hi⁺
kye⁻ ne⁺ jnän⁺. ¹⁶Lä⁺jēē⁺ jne⁺ na⁻ku⁺
na⁻chah⁺ jne⁺ kyaah⁺ Cristo kih⁺
he⁻ laa⁺ jne⁺ koo⁻ ba⁺ kyaayh⁺. Hi⁺
ngoo⁺ ba⁺ lä⁺ja⁺, kwa⁻ jne⁺ be⁺ kih⁺
lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ øøh⁺ jne⁺ lä⁺koh⁺ la⁺
ta⁺ he⁻ ma⁻hñah⁺ jne⁺ jmeen⁺. Lä⁺ja⁺,
ga⁺lä⁺jēē⁺ jne⁺ tēē⁺ jne⁺ be⁺ mah⁺

dsánøð¹ jne¹ ta¹ cha¹né¹ kyaah¹ he¹
hnäá¹ jne¹ øøhn¹.

**Ta¹la¹ kih¹ Cristo ma¹laa¹ jne¹
lä¹koo¹ ja¹ hi¹ hmëë¹ ba¹**

¹⁷He¹ja¹ jwëëhn¹ hnäh¹ juu¹ la¹ hi¹
kih¹ he¹ kyaahn¹ Cristo, jmee¹ bii¹
jwahn¹. Mo¹to¹ jmee¹ hnäh¹ lä¹koo¹
tääh¹ lä¹jëë¹ hi¹ sa¹ ma¹heeh¹ kih¹
Dio. Sa¹ jmää¹ ni¹ miih¹ lä¹koo¹ la¹
huu¹dsë¹ kiyh¹. ¹⁸Lä¹koh¹ he¹ na¹jlë¹
huu¹dsë¹ kiyh¹, uu¹ go¹te¹ ba¹ tääh¹
kih¹ Dio. Hweh¹ dsëy¹ he¹ja¹ sa¹
ngëëy¹ ni¹ koo¹ ni¹ jyoh¹. ¹⁹Sa¹ liiyh¹
he¹ jmeey¹ he¹ja¹ ga¹ngëëy¹ hñiiy¹
jmeey¹ lä¹jë¹ he¹ ngii¹ jmi¹ngo¹
kiyh¹, lä¹jiih¹ he¹ dsëy¹ jmeey¹ he¹
ga¹ jyoh¹ he¹ hliih¹ cha¹ga¹miih¹.
²⁰Pero sa¹ ga¹lä¹tëëh¹ hnäh¹ lä¹na¹
kih¹ Cristo. ²¹¿Ja¹ ma¹nuuh¹ ba¹
hnäh¹ ha¹ lä¹ juu¹ he¹ ga¹kway¹?
Ma¹lä¹tëëh¹ ba¹ hnäh¹ lä¹koo¹ la¹
ju¹dsoo¹ kih¹ Jesús. ²²Hnøð¹ tuh¹
hnäh¹ jwë¹ hliih¹ jee¹ ma¹ tääh¹
hnäh¹ jää¹. He¹ heë¹ jne¹ ba¹ jwë¹ ja¹,
mi¹gaa¹ jne¹ kyaah¹ lä¹jë¹ he¹ heë¹
dsë¹ jne¹. ²³Hi¹ hnøð¹ lä¹sii¹ huu¹dsë¹
kyah¹ hnäh¹, wa¹ la¹ koo¹ ba¹
huu¹dsë¹ he¹ hmëë¹ go¹te¹. ²⁴Hnøð¹
lä¹sëëh¹ hnäh¹ go¹te¹, wa¹ laah¹
hnäh¹ lä¹koo¹ ja¹ hi¹ hmëë¹ ba¹
lä¹koo¹ laa¹ hñii¹ Dio. Lä¹ja¹ hnøð¹
lluuh¹ hnäh¹ hi¹ na¹jngëëh¹ hnäh¹ lä¹
hnøð¹ kih¹ ju¹dsoo¹.

²⁵He¹ja¹ jwahn¹, sa¹ wa¹ ta¹juuh¹
hnäh¹, hlëëh¹ hnäh¹ øøh¹ hnäh¹
kyaah¹ ju¹dsoo¹ ba¹. Jëëh¹ ma¹laa¹
jne¹ ja¹ ba¹ jee¹ lä¹jëë¹ jne¹.

²⁶Wa¹ra¹ ga¹lä¹llëë¹ hnäh¹, ta¹
kwa¹ hnäh¹ jwë¹ le¹ juuh¹. Mi¹llaa¹
hnäh¹ juu¹ na¹, na¹ sa¹ ga¹ma¹dsaa¹
jmi¹. ²⁷Lä¹ja¹ ta¹ kwa¹ hnäh¹ jwë¹
kaah¹ hi¹sa¹llu¹ hnäh¹.

²⁸Hi¹ hii¹ kih¹ dsa¹, mo¹so¹ wa¹
jmeë¹ gyih¹. Hnøð¹ jmeey¹ ta¹ lä¹llë¹
kiyh¹ mah¹ lä¹cha¹ kiyh¹ he¹ kyaah¹
jmeey¹ be¹ kih¹ hi¹lla¹kya¹.

²⁹Ta¹ wa¹ hwëë¹ hoo¹hnäh¹ juu¹
he¹ toh¹ wii¹. Lla¹ hnäh¹ juu¹ he¹
kwa¹ be¹ kih¹ dsa¹ ba¹, mah¹ ja¹ tøh¹
llu¹ kih¹ lä¹jëë¹ hi¹ nuu¹. ³⁰Ta¹ jmee¹
hnäh¹ meeh¹ dsë¹ Jmi¹llë¹ Na¹jngii¹
kih¹ Dio. Jëëh¹ hi¹ he¹ na¹ ga¹jmeë¹
lëë¹ hnäh¹ mah¹ lä¹ja¹ lääh¹ hnäh¹
wa¹ra¹ ga¹lloo¹ jmi¹.

³¹Che¹ lä¹jë¹ he¹ hä¹ tuh¹hoh¹
hnäh¹, he¹ llëë¹ hnäh¹, he¹ ya¹jëë¹
hoh¹ hnäh¹, he¹ tooh¹ hnäh¹ miih¹,
he¹ hlëëh¹ hnäh¹ wii¹ kih¹ dsa¹,
he¹ hñaa¹ hoh¹ hnäh¹ kyaah¹ dsa¹.
³²Jmee¹ hnäh¹ llu¹ hoh¹ hnäh¹, wa¹
lä¹nih¹ hoh¹ hnäh¹, kii¹ hnäh¹ hoh¹
kyaah¹ dsa¹kyaah¹ hnäh¹, ja¹ba¹
lä¹koo¹ ga¹koo¹ Dio dsë¹ kyaah¹ jne¹
ta¹la¹ kih¹ Cristo.

**Lä¹jëë¹ hi¹ tääh¹ jee¹ jnä¹
wa¹je¹, mo¹so¹ cha¹ he¹ kih¹
dsa¹taayh¹ jee¹ na¹hoo¹**

5 Ja¹ jmeeh¹ hnäh¹ ja¹ba¹
lä¹koo¹ jmee¹ hñii¹ Dio, lä¹llu¹
he¹ laah¹ hnäh¹ jooy¹ hi¹ hnääy¹
cha¹miih¹. ²Go¹taah¹ hnäh¹ hnaah¹
hnäh¹ dsa¹, ja¹ba¹ lä¹koo¹ hnäa¹
Cristo jne¹, hi¹ ga¹ngëë¹ hñii¹ ga¹juu¹
kwaat¹ jnä¹. He¹ ga¹kwaay¹ hñiiy¹
ja¹, la¹lä¹koo¹ he¹ ga¹kwëëyh¹ Dio
jmi¹ mi¹jwii¹ he¹ ga¹tih¹ dsëy¹.

³Dsa¹më¹ dsa¹ñuuh¹, ta¹ kaah¹
hnäh¹ wa¹ hi¹ cha¹ hi¹. Ni¹ ta¹ jmee¹
hnäh¹ he¹ ga¹jyoh¹ he¹ heë¹ hoh¹
hnäh¹, ni¹ sa¹ wa¹ hnooh¹ hnäh¹
leh¹ hnäh¹ lä¹jë¹ he¹ ga¹cha¹. Jëëh¹
hi¹ na¹jngëë¹ kya¹ Dio sa¹ llë¹ kih¹
jmeë¹ lä¹ja¹. ⁴Ni¹ ta¹ hlëëh¹ hnäh¹
juu¹ hliih¹, ni¹ ta¹ hlëëh¹ hnäh¹ wa¹

la' cha- la', ni+ ta+ jmee- hnäh' lëë-
 he- sa+ jmää' ta'. Jëëh', lä+ jë+ he-
 na- sa+ sooh- jnän. Hnøø' kwa' jne'
 ti'hmaah' kih' Dio ba'. ⁵Ma-neh' ba'
 hnäh' sa+ heh' ni+ jaa- dsa- jee' gya'
 Cristo kyaah' Dio hi- kaa- wa' hi-
 cha- hi-, hi- jmee+ he- ga' jyoh' he-
 hee' dsëy', ni+ hi- hnøø' lih+ lä+ jë+
 he- ga' cha-, jëëh' lä+ koo- he- ja-
 ba' laa' dio kyaay' he- jmeey+ lä+ ja-.
⁶Ta+ kwa- hnäh' jwë' mi' gaa' dsa-
 hnäh' kyaah' lä+ jë+ juu' he- sa+
 jmää' ta'. Kih' he- hliih' na- gwa'
 ya-jëë' dsë' Dio kyaah' hi- chaah-.
⁷He- ja- ta+ jmee- hnäh' ko-jøh'
 kyaah' hi- jmee+ lä+ ja-.

⁸Jää' ma+ tääh' hnäh' jee' na-hoo-,
 pero na' ma-tääh' hnäh' jee' jnä'
 wa' je- kih' Dsa-jøøh' jnän. He- ja-
 hnøø' go'taah' hnäh' lä+ lle' kih'
 hi- na' jnäa' kih' wa' je-. ⁹Jëëh', he-
 tøøh' jne' lä+ jøø' Jmi- lle' Na-jngii',
 he- ja- na- jmee+ llu' dsë' jne', jmee+
 he- dsa-toohn' kwee- hi+ jmee+
 hlëëh' jne' ju'dsoo' jmah'. ¹⁰Hnøø'
 jmeeh' hnäh' lä+ jë+ he- tih- dsë'
 Dsa-jøøh' jnän. ¹¹Ta+ jmee- hnäh'
 lä+ jmee+ hi- tääh' jee' na-hoo-. Ni+
 miih- sa+ jmää' lä+ jë+ he- jmeey+
 ja-. Hnøø' mi' jnääh' hnäh' kiyh',
 kih' he- tääyh' jwë' hliih'. ¹²Jëëh'
 la' o' hih+ lä+ jë+ he- jmee+ dsa- jee'
 na-hmäa', lä+ jiih' gwa' lä+ heeh' jne'
 hlëëhn' lä+ koh' jmeey+. ¹³Lä+ jë+
 he- dsa-lä-jnä' kyaah' wa' je-, jee'
 ja- dsa-jñih'. Jëëh' wa' je- mi' jnäa-
 lä+ jë+. ¹⁴He- ja- ga+ jah' lä+ la-:

Hne- hi- na- gwii-, ñe' hñaah'.

Chaa- hñaah' jee' kih' hi-

na- juu',

Cristo choo' wa' je- kyah'.

¹⁵Leeh- hnäh', ha- lä+ jmeeh-
 hnäh'. Ta+ wa' taah- hnäh'. Hnøø'

go'taah' hnäh' kyaah' cha-miih-
 huudse- llu' ba'. ¹⁶Kye- da' hnäh'
 kwaan-, na' lä+ cha- jmi'. Jëëh',
 lä+ jë+ jmi' ba' cha- he- hliih'. ¹⁷Ta+
 wa' taah- hnäh', hnøø' lä+ ngëëh'
 hnäh' ha- lä+ hnøø' Dsa-jøøh' jnän.
¹⁸Ta+ mi-hee' hnäh' hñaah' kyaah'
 jmi' mi' jëh' ma-ää-. He- jää+ jne'
 jmeen' wa' he- cha- he- ba' ja-. Wa-
 na- kah' tuh' hoh' hnäh' kyaah'
 Jmi- lle' Na-jngii' ba'. ¹⁹Ja- hlëëh'
 hnäh' dsa-kyaah' hnäh' kyaah'
 salmo, kyaah' su- kih' Dio, kyaah'
 lä+ jë+ su- he- kwa+ jmi- lle'. Ja- häh-
 hnäh' kih' Dsa-jøøh' jnän hi+ ja-
 kwah- hnäh' ti'hmaah' kiyh' lä+ kaa-
 tuh' hoh' hnäh'. ²⁰Lä+ jë+ jiih-, kih'
 lä+ jë+ ba', ja- kwah- hnäh' ti'hmaah'
 kih' Dio hi- laa' Täa- jnän, ta+ la+ kih'
 Jesucristo Dsa-jøøh' jnän.

Jmee+ bii' jmee' jne' he' kih' dsa+

²¹Ja- jmeeh- hnäh' he' kih'
 dsa-kyaah' hnäh' lä+ llu' he- gah+
 hnäh' Dio.

²²Hnäh' dsa-më' hi- chaa-
 dsa-ñuuh- kyaä', ja- jmeeh- hnäh'
 he' kih' dsa-ñuuh- kyaah' hnäh',
 lä+ koo- jmeeh- hnäh' kih' Dsa-jøøh'
 jnän. ²³Jëëh', dsa-ñuuh- ba' kye-
 në' kih' dsa-më' kyaä', ja- ba' lä+ koo-
 kye- Cristo në' kih' dsa- kyaay'
 hi- ga-läay', hi- laa' kwaan- gwah+
 kiyh'. ²⁴He- ja-, ja- ba' lä+ koo- ga-tëë'
 gwah+ jmeey' he' kih' Cristo, ja- ba'
 lä+ ja- ka-läh', ga-tëë' jmee' dsa-më'
 he' kih' dsa-ñuuh- kyaä'.

²⁵Hnäh' dsa-ñuuh- hi- chaa-
 dsa-më' kyaä', ja- jmeeh- hnäh'
 hñaah+ hnäh' dsa-më' kyaah'
 hnäh', ja- ba' lä+ koo- hnäh' Cristo
 gwah+ kih', lä+ jiih' ga-ngëëy'
 hñiiy' ga- juuy' kwaan- kih' gwah+.

²⁶Lä⁺ jwē⁺ ja⁻ ga⁺ jā⁺ na⁻ jngii⁺ gwah⁺, ga⁺ gyih⁺ he⁻ ma⁻ soh⁺ kyaah⁺ jmi⁺ hi⁺ kyaah⁺ juu⁺ kih⁺ Dio.

²⁷Mah⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺ lloo⁺ jmi⁺ ja⁻, kih⁺ hñii⁺ bih⁺ mi⁻ jnäy⁺ gwah⁺ he⁻ la⁺ na⁻ hñaah⁺, he⁻ sa⁺ soh⁺, ni⁺ sa⁺ jnä⁺ ma⁻ gyuh⁺, ni⁺ he⁻ ga⁺ jyoh⁺ he⁻ la⁺ lä⁺ ja⁻. Na⁻ jngii⁺ go⁻ te⁺ ba⁺ gwah⁺ ja⁻, mo⁻ so⁺ cha⁻ ga⁺ dso⁺ kye⁻ kih⁺.

²⁸Ja⁻ ba⁻ lä⁺ ja⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ hi⁻ chaa⁻ dsa⁻ mē⁺ kya⁺ jmee⁺ bi⁺ lä⁺ hnäy⁺ mēy⁺, ja⁻ ba⁻ lä⁺ koo⁻ hnäy⁺ hñii⁺. He⁻ hnäy⁺ mēy⁺, he⁻ hnäy⁺ hñii⁺ bih⁺ ja⁻. ²⁹Sa⁺ chaa⁻ ni⁺ jaa⁻ hi⁻ sa⁺ hnäa⁺ hñii⁺, lä⁺ jēē⁺ ba⁺ hää⁻ hñii⁺. Hi⁺ ja⁻ ba⁻ lä⁺ ja⁻ hoo⁺ Cristo gwah⁺ kih⁺. ³⁰Jēēh⁺ na⁻ ku⁻ na⁻ chah⁺ jne⁺ kyaayh⁺, laa⁺ jne⁺ lä⁺ koo⁻ jmi⁻ ngo⁺ kiyh⁺, lä⁺ llu⁺ he⁻ ma⁻ laa⁺ jne⁺ koo⁻ ba⁺ kyaayh⁺. ³¹Kih⁺ he⁻ ja⁻ ba⁻ bee⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ cho⁺ jmiy⁻ mah⁺ dsa⁻ gyay⁺ kyaah⁺ mēy⁺, leey⁺ jaa⁻ ba⁺ jee⁺ lä⁺ uu⁺. ³²Juuh⁻ la⁺ juu⁺ he⁻ na⁻ hmää⁺ la⁻. Pero ja⁻ he⁻ hlēēhn⁺ kih⁺ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁺, he⁻ hlēēhn⁺ kih⁺ Cristo kyaah⁺ gwah⁺ kiyh⁺ ba⁺.

³³He⁻ ja⁻ jwahn⁺, jmee⁺ bi⁺ kih⁺ lä⁺ jaa⁻ lä⁺ jaa⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ lä⁺ hnäy⁺ dsa⁻ mē⁺ kyaay⁺ hi⁻ lä⁺ ja⁻ dsa⁻ mē⁺ hi⁻ chaa⁻ dsa⁻ ñuuh⁻ kya⁺, hnøø⁺ jmeey⁺ he⁻ kih⁺ dsa⁻ ñuuh⁻ kyaay⁺.

6 Hnäh⁺ hi⁻ laa⁺ chih⁻, wa⁺ nuuh⁺ hnäh⁺ kih⁺ maa⁻ kyaah⁺ täa⁺ kyaah⁺. Lä⁺ ja⁻ ba⁻ sooh⁻ kyah⁺ hnäh⁺, hi⁻ laa⁺ kya⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁺. ²He⁻ la⁻ to⁻ nē⁺ mada⁻ he⁻ ja⁺ kō⁻ jøh⁺ kyaah⁺ he⁻ la⁺ kwa⁺ Dio kih⁺ hi⁻ mi⁻ te⁺: “Wa⁺ nuuh⁺ kih⁺ maa⁻ kyaah⁺ täa⁺ kyaah⁺, ³mah⁺ chaa⁻ hne⁻ llu⁺ hi⁻ lä⁺ ma⁻ ngoo⁺ ja⁻ ba⁻ chaa⁻ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻.”

⁴Hnäh⁺ hi⁻ chaa⁻ joo⁺, ta⁺ ta⁻ ta⁻ haah⁻ hnäh⁺ gyuu⁺ kyaah⁺ ga⁻ ngēē⁺

jwēē⁺, ha⁻ ga⁻ che⁻ ga⁺ ya⁺ jēē⁺ dsēy⁺. Jee⁺ dsa⁻ kwaay⁺, hnøø⁺ kwēēh⁺ hnäh⁺ nuuh⁺ lä⁺ llē⁺ kih⁺ mah⁺ lä⁺ tēēy⁻ jmeey⁺ lä⁺ hnøø⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁺.

⁵Hih⁺ hnäh⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁺ kih⁺ dsa⁻, ja⁻ jmee⁻ hnäh⁺ he⁻ kih⁺ dsa⁻ juu⁺ ta⁺. Ta⁺ jmee⁻ hnäh⁺ chaa⁻ hnäh⁺ kyaayh⁺, ni⁺ ta⁺ mi⁻ gaa⁺ hnih⁺, hnøø⁺ gah⁺ hnih⁺ ba⁺. Jmee⁺ hnäh⁺ kwaat⁻ lä⁺ koo⁻ he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ ta⁺ kih⁺ Cristo. ⁶Lä⁺ kaa⁻ tuh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ jmee⁺ hnäh⁺ he⁻ kih⁺ dsa⁻ juu⁺ ta⁺ lä⁺ koo⁻ hnøø⁺ Dio. Hi⁺ ja⁻ ma⁻ la⁺ ta⁺ kō⁻ jiih⁺ täayh⁺ jēēy⁺, lä⁺ koo⁻ jmee⁺ hi⁻ hnøø⁺ jā⁺ llu⁺ kyaah⁺ dsa⁻. Jmee⁺ da⁺ hnäh⁺ huu⁺ dsē⁺, la⁺ lä⁺ koo⁻ he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ ta⁺ kih⁺ Cristo ba⁺.

⁷Kyaah⁺ koo⁻ nēē⁺ ba⁺ huu⁺ dsē⁺ jmee⁺ hnäh⁺ ta⁺ kiyh⁺, lä⁺ koo⁻ he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺ ta⁺ kih⁺ Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁺, ja⁻ kih⁺ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁺. ⁸Jēēh⁺ ñeh⁺ ba⁺ hnäh⁺, mi⁻ hmaah⁺ ba⁺ Dio kih⁺ lä⁺ jēē⁺ dsa⁻ ha⁻ koh⁺ te⁺ ta⁺ llu⁺ he⁻ ma⁻ jmeey⁺. Sa⁺ cha⁻ he⁻ jmee⁺ che⁺ jmeey⁺ ta⁺ kih⁺ dsa⁻ o che⁺ la⁺ ta⁺ kih⁺ hñii⁺.

⁹Ja⁻ ba⁻ lä⁺ ja⁻ jmee⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁺ kyah⁺ hnäh⁺. Ta⁺ ta⁻ ta⁻ haah⁻ hnih⁺. Ñeh⁺ ba⁺ hnäh⁺, he⁻ ba⁺ hi⁻ gya⁺ gyuu⁺ laa⁺ juu⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hi⁻ laay⁺ juu⁺ hnäh⁺ ka⁻ lah⁺. Jēēh⁺, koo⁻ ba⁺ laa⁺ dsa⁻ cha⁻ nēy⁺.

**Cha⁻ ba⁻ he⁻ kyaah⁺ teen⁺
kyaah⁺ hi⁻ sa⁻ llu⁺**

¹⁰Ta⁺ jyoh⁺ kō⁻ taa⁻, jwēēhn⁻ hnäh⁺ øøhn⁺, kwa⁺ hnäh⁺ be⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻ laah⁺ hnäh⁺ koo⁻ kyaah⁺ Cristo. Jēēh⁺ cha⁻ miih⁻ be⁺ cha⁻ kiyh⁺.

¹¹Jmääh⁻ hnäh⁺ ta⁺ lä⁺ jē⁻ he⁻ kwa⁺ Dio he⁻ kyaah⁺ lääh⁺ hnäh⁺ hñaah⁺. Lä⁺ ja⁻ ba⁻ tääh⁺ hnäh⁺ tee⁺h⁺ kyaah⁺

lä-jë-may~ kih' hī-sa-llu'. ¹²Sa- la' juu' tee' jne' kyaah' dsa- jmi-gyuu', la' juu' kyaah' lä-jë jmi-llë' hliih' hī- kye- na-ku- na-ngii' ta' jmi-gyuu' hliih' la-. Chaa- hī- mäh', lä- ga-të' hī- jøøh'. Lä-kye- jmi-llë' hliih' hī- ga-nää' gyuu' tee' jne' kyaah' ka-läh'. ¹³He-ja- jmee' bii' jmääh' hnäh' ta' lä-jë he- kwa- Dio, mah' tee' hnäh' kyaah' hī- he'. Lä-jë he- kwëeh- Dio hnäh' la' lä-koq- he- chooh- hløø' hī- tääh' jee' hnii' mah' lääh' hnäh' hñaah' wa-ra- ga-lloo' jmi' hliih' ja-. Hi- ma-la- ma-tee' hnäh', ma-lëh- hnäh' kih' lä-jë. ¹⁴He-ja- go-taah' hnäh' koq- hweh- kyaah' ju'dsoo'. He-ja- na- la' lä-koq- loo- he- na-hñuu' tuh- hløø'. Hi- lä-ja- hnøø' jmeeh' hnäh' he- llu' jmah' mah' lä-ja- lääh' hnäh' hñaah', lä- jmee' hløø' hī- tääh' jee' hnii' na-lää- bih' ñe'. ¹⁵Hi- hnøø' ma-na-lluuh' hnäh' tääh' kwah' hnäh' ju'hmëe' he- jmee' hii' tii' jnän. He-ja- na- la' lä-koq- he- hä' mii' tii' jne'. ¹⁶Hi- jee' lä-jë, hnøø' dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio mah' leh- hnäh' kih' hī-sa-llu' wa-ra- ga-jmeey' jwiih' kyah' hnäh'. He-ja- na- la' lä-koq- he- jmee' hløø' hī- hii' ñe' he- lääy- hñiiy' kih' lä-jë flech he- na-hih- je- he- te- dsa- jee' cha- hnii'. ¹⁷Hi- dsooh- hoh' hnäh' ma-lää' ba' Dio hnäh'. Lä-ja- laah' hnäh' lä-koq- laa' hløø' hī-

hä' mi'kyaah' lle'. Hi- chooh' hnäh' ñe'tuuh- juuh- kih' Jmi-llë' Na-jngii'. He-ja- na- la' juu' kih' Dio. ¹⁸Lä-jë- jiih' hnøø' chuuh' hnäh' kyaah' Dio, ngii' hnäh' kiyh' lä- hnøø' Jmi-llë' Na-jngii'. Wa- na-nëh' hnäh', ta' tu' hnäh' he- ngiih' hnäh' kih' lä-jë hī- laa' kyaa' Dio.

¹⁹Hi- ngii' hnäh' kin- mah' kway' juu' he- hlëehn' hī- ni- sa- jä- lä-gohn- wa-ra- ga-të' jee' kwan' ju'hmëe' kih' Jesús he- ma- na-hmäa'. ²⁰Ga-chee' Dio jnä' mah' kwan' juu' kiyh'. He-ja- ba- na- hään- neh- ñe'. He-ja- ngii' hnäh' kin- mah' ja- tuu- dsen- hlëehn' lä-koq- lle' kih'.

²¹Tíquico laa' jaa- øøh' jne' hī- hnaan- cha-miih-. Lä- ma-jmeey- ja-ba' ta' kih' Dsa-jøøh' jnän. Hī- he' jmee' juu' kyah' hnäh' ha- lä- la' kin- hī- ha- lä- ngën- kyaah' ta' kin-.

²²Kih' he-ja- ba- na-, chee- jnih' ta- na- kyah' hnäh' mah' lä-ñeh' hnäh' ha- lä- dsa-ngëe' jnääh' hī- lä-ja- kway' be' kyah' hnäh'.

²³Ngiiin' kih' Dio hī- laa' Täa- jnän' hī- ngiin' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän, wa' jmeey' hii' tii' dsë' lä-jë øøh' jne' hī- tääh' jee' na-, wa' jmeey' hnäy' øøyh' hī- wa' jmeey' dsoo' dsëy' kih' Dio. ²⁴Wa' mi-jää' Dio lä-jë hī- sa- hwa- he- hnäy' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän. Wa' la' lä-ja-.

Filipenses

Juu' la- ga'sii' Paa' kih' øøh' jne' hi- chaa- Filipino

1 Jnä' Paa' kyaah' Timotä jmee' jnääh' ta' kih' Jesucristo, siin' kyah' hnäh' hi- na-jngëë' hi- tääh' jwi- Filipino, kih' he- ma-laah' hnäh' koo- kyaah' Jesús. Hi' siin' he- la- lä' kye- kih' hi- kye- ne' hi- kyaah' lä' jëë' hi- na-hñaä' kwa' be' jee' na-. ²Ngiiin' kih' Dio hi- laa' Tää' jnan' hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnan', wa' kway' lä' jë- he- llu' kyah' hnäh', hi' wa' jmeey' hii' ti- kyah' hnäh'.

Ga'kwa' Paa' ti'hmaah' kih' Dio

³Kwan' ti'hmaah' kih' Dio kyaan', koo- hä' koo- hä' lä' ma' dsooh' dsën' hnäh'. ⁴Lä' jë- jiih' lä' ma' hlëehn' kyaah' Dio, chaa- ba' jnä' llu' jee' ngiin' kih' lä' jëë' hnäh', ⁵jëeh' lä' ma' ga-løøh' hnäh' kwah' hnäh' be' kin' jee' kwan' juhmëë' lä' jiih' na' sa' ma-hwaah' hnäh'. ⁶Ma' ba' jnä' lä' koo- jmee' Dio kyah' hnäh'. Hnii' bih' ga-løøy' jääy' hnäh' hi- lä' ja- ngoo' ba' jääy' hnäh' lä' jiih' hñaä' ta' he- jmeey' kih' lä' jaa- lä' jaa- hnäh' wa-ra- ga-të' jee' jäh' Jesucristo. ⁷Søoh' he- kan' o-jøh' dsë- lä' ja- kyah' hnäh', jëeh', hnaan' hnäh'

cha-miih-. Ma' ke- hääñ' neh' ñe' o chehn' në'ta' mah' noon' në' kih' ju'hmëë', ma' ra- he- mi-jää' ba' Dio jne' ko-jøh'. ⁸Ñe- ba' Dio he- hnaan' hnäh' cha-miih-, ja- ba' lä' koo- hnää' Jesucristo hnäh'.

⁹Lä' la- ngiin' kih' Dio kyah' hnäh'. Hnoon' hnaah' hnäh' øøh' hnäh' cha-ga'miih-, hi' hnoon' lä' cha- ga' huudse- llu' kyah' hnäh' hi' hnoon' lä' ngëeh' hnäh' cha-ga'miih-.

¹⁰Ma' ja- ba' lä' ñeh' hnäh' hee- na- he- llu' ga' kyah' hnäh' kih' jee' lä' jë-. Lä' jwë' ja- leeh' hnäh' na-jngëë', mo'so- cha- ga' he- na-bääh' hnäh' ni' miih- wa-ra- ga-të' jee' jäh' Cristo. ¹¹He- lä' ja-, lä' cha- na' ku' na-ngii' ta' llu' he- jmeeh' hnäh', ta' la- kih' Jesucristo mah' wa' la' juuh' kih' Dio hi- lä' ja- hä' dsa- cha-miih- kiyh'.

Ga'jmeeh' Paa' juu' ha-
lä' la' kih' hñiiy'

¹²Hnoon' lä' ñeh' hnäh' øøhn', kwaat' kih' lä' jë- wii' he- ga-ngëen', ga-jnee' cha-ga'miih- ju'hmëë'.

¹³Lä' ja- lä' jëë' hløø' hi- tääh' në'ta' la-, ma' ñe- bih' hääñ' neh' ñe' kwaat' kih' Cristo. Hi- ga' lä' jëë- ba' hi-

tāäh' jee' la- ma-nuu- bih'. ¹⁴Jwëë' øøh' jne' ga-tëëyh' be' ta-la- kih' Dsa-jøøh' jnän', lä-llu' he- ga-nuuy' he- hään' neh-ñe'. He-ja- tuu- dsëy' cha-gamiih- hlëëyh' dsa- juu' kih' Dio, mo-so' goyh' na'.

¹⁵Ma-ra' ju'dsoo', wi' dsë' kō-llaä' dsa- hi- ga-nää' kwa- juu' kih' Cristo, hi- hnøøy' llay' hnii-. Pero hi- jñah' hi- kwa- juu', kōo- nëë' ba' la' huüdsë- kiyh'. ¹⁶Hi' kōo- nää' dsa- he', kwa- juu' kih' Cristo, pero ta-juu' bih'. He- hnooyh- hnii- ba' ja-. Hi- hnooh- gyih' ha- lä- jee' lä-wii' kin- he- hään' neh-ñe' la-, huüdsë- kih' bih' ja-. ¹⁷Pero hi- jñah' he', kwa- juu' kih' Cristo kih' he- hnäy' dsa-. Ma-ñe- bih' hään' neh-ñe' mah' noon' në' kih' ju'hmeë'. ¹⁸Pero sa- cha- he- jmee', cher'mah' llu' huüdsë- kiyh' o cher'mah' sa- llu'. He- kwa- dsa- juu' kih' Cristo, he- ja- ba' jmee- chaan- llu'.

Hi- lä- ma-ngoo' ja-ba' chaan- llu', ¹⁹jëeh' ma- ba' jnä' lä-jë- ba' ya-hii' llu'. Lää' ba' jnä' kyaah' he- ngih' hnäh' kin- kih' Dio hi- kyaah' be' kih' Jmi'lle' kih' Jesucristo.

²⁰Ma-cha- ba' o-jøh' dsë- kin- hi- sa- jän' kyaah' o-hih'. Ma-ra- he- jmee' dsa- juu' kih' Cristo ta-la- kih' jnä'. Sa- cha- he- jmee' cher'mah' chaa- ga' jnä' o ma-na-juun'. ²¹Cher'mah' chaa- ga' jnä', Cristo ba' kyaah' jnä'. Hi- cher'mah' ga-juun', ma-lih- ba' jnä' ja-. ²²Cher'mah' ngoo' ga' chaan- jmi-gyuu- la-, lä-cha- cha-gamiih- ta- llu' he- jmeen'. Sa- man- he- kōo- jee' lä-tø' he- llu' ga'.

²³Kōo- jee' ba' hään' kih' he- ja-. Hnoo' ga' jnä' he- juun' ba' mah' na'gyan' kyaah' Cristo. Cha-gamiih- llu' he- ja- kin-. ²⁴Pero lä-jmäa' ga'

kyah' hnäh', cher'mah' chaa- ga' jnä' jmi-gyuu- la-. ²⁵Lä-la- gwa' huüdsë- kin-, man- he- chaa- ga' jnä' miih- jmi', he- gyan' kyaah' hnäh' jmi-gyuu- la-. Lä-ja- go-nää' hnäh' ta- cha-ñe- he- jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' cha-gamiih- hi- ja-ba- lä-ja- jëë- hoh' hnäh' kyaah' he- ma-dsoo' hoh' hnäh'. ²⁶He-ja- wa-ra- ga-lloon' ka-läh' jee' tääh' hnäh', lä-chaah- hnäh' llu' cha-gamiih- ta-la- kih' Cristo, wa-ra- ga-jëeh' jnä'.

²⁷Kih' jee' lä-jë-, jmee- bii' go'taah' hnäh' kwee- lä- hnøø' kih' ju'hmeë' kih' Cristo. Cher'mah' ngoon' na-jëen- hnäh', o cher'mah' sa- ngoon', pero ma-ra- he- hnoon' tëëhn' juu' kyah' hnäh' che' lä- ma-tääh' ba' hnäh' kōo- hweh- kyaah' kōo- nëë' ba' huüdsë-, hi- hnoon' nuun' ka-läh' che' lä- ma-kwah' ba' hnäh' be' kō-jøh' jee' jñeeh' hnäh' ju'hmeë' he- jmee- jne' dsoo'. ²⁸Ta- wa- gah' hnäh' ni- miih- kih' hi- na-høøh' kyah' hnäh'. Lä-jwë' ja- lä-jnä' he- lloo- kōo- jmi' heey'. Pero kyah' hnäh' lä-jnä', ma-ra- he- lää' ba' hnäh'. Dio ba' he' hi- jmee- lä-ja-. ²⁹Jëeh' ta-la- kih' Cristo, he- ga-na' jwë' jmeeh' hnäh' dsoo' hoh' hnäh' kiyh'. Hi- ja- ma-la- he- ja-, ma-ra- he- jëeh' hnäh' he- wii' kwaat- kiyh' ka-läh'. ³⁰He-ja- jëeh' hnäh' wii', ja-ba- lä-kōo- wii' ga-jëen' lä- ma' gyan' kyaah' hnäh'. Hi- na' nuuh- hnäh' he- ngoo' ba' jëen- wii'.

Cristo ga-jmäa' hnii' mäh' go-te

2 Cher'mah' ju'dsoo' ma-hnäh- hnäh' miih- be' kih' Cristo lä-llu' he- ma-laah' hnäh' kōo-

kyaayh', hi⁺ cher'mah' jēē⁻ hoh'
 hnäh' kih' he⁻ hnäy' hnäh', hi⁺
 cher'mah' tih⁻ hoh' hnäh' he⁻
 kyeh' hnäh' Jmi'llē⁻ Na'jngi', hi⁺
 cher'mah' ga⁺lä⁺ñih' hoh' hnäh' hi⁺
 jōh⁻ hoh' hnäh' kyaah' øøh' jne⁻,
 2cher'mah' lä⁺ja⁻ la' kyah' hnäh'
 øøhn', ja⁻ jmeeh⁻ hnäh' jēē⁻ dsēn⁻
 go⁻te⁻. Hnoon' jmeeh' hnäh' koo⁻
 neē⁻ ba' huu⁻dsē⁻ jee' lä⁺jēē⁻ hnäh',
 hi⁺ lä⁺hii' nē⁻ ba' wa' hnaah' hnäh'
 dsa⁻kyaah' hnäh', hi⁺ wa' la' koo⁻
 ba' huu⁻dsē⁻ kyah' hnäh' jee' hnaah⁺
 hnäh' Dio. 3Ta⁻ jmee⁻ hnäh' lä⁺ tih⁻
 hoh' hnäh' hñaah', ni⁺ ta⁻ jmää⁻
 hnäh' hñaah' kaah'. Lla⁻ he⁻ ja⁻,
 jmää⁻ hnäh' hñaah' lä⁺koo⁻ jaa⁻ hi⁻
 mäh' ba'. Jmee' hnäh' kwaat⁻ kyee⁻
 ga' øøh' hnäh' lä⁺koh' ga' hñaah'
 hnäh'. 4Lä⁺ja⁻ hnøøh' hnäh' he⁻ llu'
 kih' dsa⁻kyaah' hnäh', ja⁻ ma⁻la⁻
 kyah' hñaah' hnäh'.

5Wa' la' huu⁻dsē⁻ kyah' hnäh',
 ja⁻ba' lä⁺koo⁻ la' huu⁻dsē⁻ kih'
 Cristo Jesús. 6Kwee⁻ go⁻te⁻ ba' laay'
 kyaah' Dio, pero sa⁻ ga⁺jmeey' bii'
 ma' leey' kwee⁻ kyaayh'. 7Ga⁺jmääy'
 hñiiy' mäh', jay' lä⁺koo⁻ jaa⁻ moz⁻
 ba'. Ga⁺lä⁺chaay⁻ lä⁺koo⁻ wa' hi⁻
 cha⁻ hi⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺. 8Lä⁺ ma'
 ga⁺ngēy' laay' dsa⁻, ga⁺jmääy' hñiiy'
 mäh' go⁻te⁻, lä⁺jiih' ga⁺heeyh' juuy',
 ma⁻ke⁻ la' o⁻hih⁺ he⁻ ga⁺juuy' dsøh'
 hma⁻cru⁻. 9He⁻ ja⁻ ga⁺chaah' Dio
 ta⁻ gyuu⁺h', ga⁺llaay' jøøyh' go⁻te⁻.
 Hi⁺ ga⁺kwēy⁺h' koo⁻ jmi⁻ he⁻ llu' ga⁺
 lä⁺koh' ga' kih' jee' lä⁺jēē⁻. 10Mah'
 ga⁺lä⁺jēē⁻ ba' dsa⁻ juuh' jnē⁻ wa'ra⁻
 ga⁺nuuy' jmi⁻ kih' Jesús. Lä⁺ja⁻
 jmee' hi⁻ tääh' gyuu⁺h' kyaah' hi⁻
 tääh' hwa', lä⁺kye⁻ hi⁻ tääh' neh⁺
 hwa' ka⁻läh'. 11Hi⁺ ga⁺lä⁺jēē⁻ ba'
 jäh⁻: "Jesucristo ba' laa' Dsa⁻jøøh'

jnän", lä⁺ja⁻ jmeey' juuh⁻ kih' Dio
 hi⁻ laa' Täa' jnän.

**Laa' jne' lä⁺koo⁻ wa'je⁻
 he⁻ choo⁻ kih' dsa⁻**

12Øøhn' hi⁻ hnaan⁺, chaan⁻ llu'
 kyaah' hnäh', jēēh' ga⁺jmeeh' ba'
 hnäh' he' kin⁺ lä⁺ ma' tøøhn⁻ kō⁻jōh'
 jee' na⁻. Hi⁺ na⁻ he⁻ gyan⁻ lä⁺ ga⁺tē⁻
 la⁻, he⁻ja⁻ na⁻ jwēēhn⁻ hnäh', jmee'
 hnäh' he' cha⁻ga⁺miih⁻ lä⁺koh' lle⁻
 kyah' hnäh' kih' he⁻ ma⁻laah' hnäh'.
 Hi⁺ lä⁺ja⁻ hnøø⁻ wa' ga⁺h⁺ hñih'.
 13Dio ba' jmee' jä⁻ tuh⁻hoh' hnäh'
 jmeeh' hnäh' lä⁺ hnøøy' hñiiy' hi⁺
 kway' be' kyah' hnäh' mah' kwēēh'
 hoh' hnäh' jmeeh' he⁻ jäyh⁻.

14Ta⁻ ti⁻choo⁻ hnäh' juu'. Ja⁻
 mi⁻teh⁻ hnäh' to⁻kē⁻ ba' kih' lä⁺jē⁻
 he⁻ jmeeh⁻ hnäh'. 15Mah' leeh'
 hnäh' na⁻jngēē⁻ hi⁺ mo⁻so⁻ cha⁻
 ga⁻ he⁻ na⁻bääh' hnäh' ni⁺ miih⁻.
 Leeh' hnäh' joø⁻ Dio hi⁻ mo⁻so⁻
 cha⁻ dso⁻kye⁻ kih' jee' kih' dsa⁻ hi⁻
 na⁻heē⁻ dsē'. Jee' kih' hi⁻ hñaah⁻ dsē'
 he', leeh' hnäh' lä⁺koo⁻ cha⁻nuu'
 hi⁻ cha⁻ gyuu⁺h' hi⁻ choo⁻ wa'je⁻
 lä⁺kaa⁻ jmi⁻gyuu⁺, 16lä⁺llu' he⁻
 kwah⁻ hnäh' juu' he⁻ jmee⁻ cha⁻
 dsa⁻. Hi⁺ lä⁺ja⁻ lä⁺chaan⁻ llu' wa'ra⁻
 ga⁺tē⁻ jee' jäh' Cristo. Jēēh' ma⁻ja⁻
 lä⁺jnä⁻ he⁻ jmää⁻ ba' ta⁻ kin⁺, ja⁻
 koo⁻ ga⁺jmeen' ta⁻ ta⁻jmah'. 17Hi⁺
 cher'mah' ga⁺jngi⁻h' dsa⁻ kin⁺, sa⁻
 cha⁻ he⁻ jmee'. Jēēh' ma⁻ngēē⁻ ba'
 ma⁻dsoo⁻ hoh' hnäh' kih' Dio hi⁺
 ga⁺ngēēh⁻ hnäh' hñaah' mah' jmeeh'
 hnäh' ta⁻he' kiyh'. Hi⁺ cher'mah'
 ga⁺juun' jee' kwan⁺ be' kyah' hnäh',
 ja⁻ ga⁺ ma⁻hñaah⁻ he⁻ kwēēhn⁻ Dio.
 Heh' lä⁺ja⁻ cha⁻ ba' jnä⁻ llu', hi⁺ jēē⁻
 ba' dsēn⁺ kwaat⁻ kyah' hnäh'. 18Hi⁺
 lä⁺ja⁻ hnoon' jmeeh' hnäh' ka⁻läh',

wa' chaah- hnäh' llu', wa' jëë- hoh' hnäh' ko-jòh' kyaah' jnä'.

Timotä kyaah' Epafrodito

¹⁹Wa' jëen' ha- lä' jäh' Jesús Dsa-jòh' jnä'n, na' ga' hnoon' cheen' Timotä dsa-jëëy' hnäh', mah' lä' chaan- llu' ka-läh' lä' hmëë' wa-ra- ga' tëëhn' juu' kyah' hnäh'. ²⁰Sa' cha- ga' jñah' hi- kyë- koo- ba' hu' dsë- lä' koo- jnä'. Jaa- hi- he' ba' lle' dsë' hnäh' cha-miih-. ²¹Lä' jëë- ga' jñah' hnooyh- ma-la- he- hnøoy' hñii' bih', sa' hnooyh- he- hnøø' Cristo Jesús. ²²Ma' ñeh' ba' hnäh' ma-ya- hëë- Timotä llu' kyaah' ta' kih'. Lä' koo- jaa- hi- kwa- be' kih' jmi-, lä' ja- jmeey' kyaah' jnä' jee' kwa' jñäh' juu' kih' Jesús. ²³He-ja- to- chah' wa-ra- ga' lä' man- ha- lä' jä' juu' kin', ja- ga' cheen- Timotä kyah' hnäh', laan-. ²⁴Kyen' o-jòh' dsë- kih' Dsa-jòh' jnä'n, chah' ba' niin' ka-läh' jee' tääh' hnäh'.

²⁵Hi- jmeey' bii' cheen- øøh' jne' Epafrodito kyah' hnäh' ka-läh'. He' ba' hi- na- ga' cheeh' hnäh' mah' jmeey' be' kin-. He-ja- ga' jmeey' jñäh' ta' ko-jòh' kyaayh'. Peer' ga' kwa' jñäh' be' lä' jiih' jee' le'. ²⁶Pero hnøø' gyih' dsa-jëëy' hnäh', jëëh' jmeey' cha-miih' hu' dsë- kyah' hnäh', kih' he- ma- nuuh- hnäh' dsaayh'. ²⁷Ma' ra- ju' dsoo' ba' dsaayh', miih- ga' sa' ga' juuy'. Pero ga' lä' ñih' dsë' Dio kiyh'. Hi- ja- ma-la- kih' hi- he' ga' lä' ñih' dsëy'. Ga' lä' ñih' dsëy' ki- jnä' ka-läh' jee' ma- hlaay'. Meeh- dsën- cha- ga' miih- wa-ra- jäh' kih' ga' juuy'. ²⁸He-ja- jmeey' bii' kin- chee- jnih' ka-läh' dsa-jëëy' hnäh'. Hi- wa-ra- ga' jëëh-

hni-, lä' chaah- hnäh' llu'. Hi- jnä' ka-läh' mo-so- lä' meeh- dsën-. ²⁹Hëeh' hnäh' lä' kaa- tuh' hoh' hnäh' lä' hnøø' Dsa-jòh' jnä'n. Hi- wa' lä' hnaah- hnäh' lä' jëë- hi- jmeey' ta' lä' koo- jmeey' øøh' jne' he'. ³⁰Miih- ga' sa' ga' juuy' jee' jmeey' ta' kih' Cristo. Ga' hii' goo- kiyh' he- ga' jmeey' be' kin- lla- hnäh' kih' he- sa' ga-la' he- ma' jmeeh' hnäh' hñaah' hnäh'.

Ga' jmeey' Paa' ta- koo'
lä' koo- ma' laay' jää'

3 He-ja- øøhn', wa' jëë- hoh' hnäh' ta-la- kih' Dsa-jòh' jnä'n. Sa' dsa- lä' dsëh- dsën- he- siin- ka-läh', ja-ba' he- ma- siin' jää', jëëh' he- llu' kyah' hnäh' ba' ja-. ²Leeh- hnäh' kyaah' hi- jmeey' he- hliih', hi- jmeey' lä' koo- dsi- hää', jäh', jmeey' bii' hu' jmi-ngo' kih' dsa- nuuh-. ³Jne' ba' he' hi- ma- laa' kwaat- hi- ga' wih' jmi-ngo' kih', jne' ba' he' hi- jmeey' ta' he' kih' Dio kyaah' koo- nëe' ba' hu' dsë-. Jne' ba' he' hi- cha- llu' kih' he- ma- laa' jne' koo- kyaah' Cristo Jesús. ¿He-la' kyë' ga' jne' o-jòh' dsë- jnä'n hñaan' hi- laa' jmi-ngo'? ⁴Le' ba' kan- o-jòh' dsë- kih' hñiin' wa-ra- jäh' kih' hnoon'. Hi- cher' mah' cha- hi- kyë- o-jòh' dsë- kih' ta' he- ma- jmeey', jnä' ba' cha- kin- cha- ga' miih- lä' koh' ga' kih' hi- he'. ⁵Jëëh', ma' ga' hyan- jñaa' jmi-, ga' wih' jmi-ngo' kin-. Hi- laan' sa' ju- kih' Israel, hi- laan' ja-ba' sa' ju- kih' Benjamin jooy'. Hi- laan' ma' ra- dsa- hebreo, jëëh' hebreo ba' ma' laa' maa' kyaan- täa' kyaan-. Hi- ma' laan' jaa- fariseo hi- ma' høø- ley kih' Moisé. ⁶He-ja- ga' kwaan- hñiin- he- ma' jmeehn'

dsa- kyaah' Dio. Ma' mi'ten' ley mah' ma' jän' llu' kyaah' Dio, ni' miih' sa' ma' na' bäähn' dsoo' ma' laan'.

⁷Pero lä' jë' he' ma' kyen' o'joh' dsë' kih' ja', ga'jmeen' kwaat' mo'so' jmää' he' ja' kin', mah' ngoon' kyaah' Cristo ba'. ⁸Hi' ja' ma' la' he' ja', ga' lä' jë' ba' he' cha', ga'jmeen' kwaat' sa' jmää' ni' miih'. Pero he' kyun' Cristo Jesús Dsa-joh' jnän, he' ja' ba' kye' cha-ga'miih' kin'. He' ja' ga'jmeen' ta' koo' lä' jë' go'te' ba', kih' he' hnaa' jnih'. Ga'jmeen' kwaat' la' lä' koo' hløø' jmah' ba', mah' ngoon' kyaah' Cristo. ⁹Hnoon' jän' go'te' kō-joh' kyaah'. Mo'so' hnoohn' ha' lä' jee' jän' llu' kyaah' he' høøn' ley ma' gyuh'. He' jmeen' dsoo' dsën' kih' Cristo, he' ja' ba' jän' llu'. He' ja' ja' ta' la' kih' Dio, lä' llu' he' jmee' jne' dsoo' dsë' jne' kiyh'. ¹⁰Hi' hnoon' lä' kyun' Cristo cha-ga'miih', hnoon' ngën' kyaah' lä' jë' be' kiyh', ja' ba' be' he' kyaah' ga' lä' jiih' ja'. Hi' hnoon' jëen' wi' lä' koo' ga' jëe' Cristo, lä' jiih' le' kin' lä' koo' ga' la' kiyh' he' ga' juuy' kwaat' kih' dso' kye' jnän, ¹¹mah' lä' ja' tēen' jmeen' ma' ra' he' llu' jmah' lä' koo' jaa' hi' ma' lä' jiih' jee' kih' hi' ma' na' juu'.

Ga'kwa' Paa' be' lä' jiih' jee' le'

¹²Ja' he' jawahn' he' ma' la' ga'juh', ni' he' ma' laan' lluy' go'te'. Pero ngoo' ba' jnä' ta' cha'në' kwan' be', ha' ga' che' lloo' koo' jmi' leen' lä' koo' hyoh' dsë' Cristo Jesús hi' ga'tëeh' jnä'. ¹³Øøhn', sa' ga' ma' tēen' he' ja'. Pero he' jmeen' lä' la'. mo'so' mi' dsoohn' dsën' lä' jë' he' ma' ngëe', mah' kwan' be'

lä' jiih' tēen' he' cha' ta' cha'në' ga'. ¹⁴Ngoo' ba' jnä' ta' cha'në' kwan' be' lä' jiih' tēen' he' lle' kih' hyohn' he' cha' gyuh'. Kih' he' ja' ba' ga'tëeh' Dio jnä' ta' la' kih' Cristo Jesús.

¹⁵Lä' jëe' jne' hi' ma' tääh' koo' hweh', hnøø' dsa'toohn' kyaah' koo' ba' hu' dsë', ja' ba' lä' koo' hu' dsë' he' jmeen'. Hi' cher' mah' chaa' kō' llaa' hnäh' hi' sa' la' lä' ja' hu' dsë' kih', Dio ba' jmee' lä' ngëe' ha' lä' la'. ¹⁶Pero hnøø' dsa'tooh' jne' koo' hweh' kyaah' juu' he' ma' mi' tēe' jne'.

¹⁷Øøhn', jmee' hnäh' ja' ba' lä' koo' jmee' jnä'. Hi' kye' hnäh' nē' jmee' hnäh' ja' ba' lä' koo' jmee' dsa' kyaah' jnääh'. ¹⁸Ja' koo' hä' ma' jwëeh' hnäh', jwëe' dsa' ga'nää' jwë' hliih'. Hi' koo' ka' läh' jwëeh' hnäh', lä' ma' ga'nää' ba' dsa' jmee' ta' koo' juu' he' ga' juu' Cristo dsöh' hma' cru'. He' ja' meeh' dsën', lä' jiih' tuu' jmi' mi'nën' kih' he' jmeey' lä' ja'. ¹⁹Kyaah' dso' jwi' ba' dsa'näy'. He' kuh' hih' bih' laa' dio kyaay'. Tih' dsëy' lä' jë' he' la' o' hih'. Kyey' hu' dsë' kih' ma' la' he' cha' jmi' gyuh' la' ba'. ²⁰Pero jnä' jne', gyuh' ba' na' jnä' jne' jee' ya' hëe' Jesucristo Dsa-joh' jnän hi' jøøn' lää' jne'. ²¹Cha' be' kiyh' he' kyaah' le' jmeey' hih' kih' ga' lä' jë' he' cha'. Hi' kyaah' ja' ba' be' ja' mi' siiy' jmi' ngo' he' kye' jne' jmi' gyuh' la' mah' lee' jne' jøøh' lä' koo' laay' hñiiy'.

Wa' chaa' jne' llu' ga' lä' jë' jmi' ta' la' kih' Dsa-joh' jnän

4

Peer' hnaan' hnäh' øøhn', hnoon' na' jëen' hnäh' hi'

jmeē⁺ jēē⁺ dsēn⁺. Jēēh⁺ he⁻ ga⁺ hēēh⁻
hnāh⁺ kih⁺ Jesús, he⁻ ja⁻ ba⁺ la⁺
lā⁺ kōō⁻ jneen⁺. He⁻ ja⁻ jwēēhn⁻ hnāh⁺,
ōōhn⁺ hī⁻ hnaan⁺, ja⁻ go⁻ taah⁺ hnāh⁺
kōō⁻ hweh⁻ lā⁺ llu⁺ he⁻ ma⁻ laah⁺
hnāh⁺ kōō⁻ kyaah⁺ Dsa⁻ jōōh⁺ jnān⁺.

² Chuun⁺ cha⁻ miih⁻ kyaah⁺ Evodia
hī⁻ kyaah⁺ Síntique ka⁻ lāh⁺, wa⁺ hii⁺
kōō⁻ ba⁺ dsēy⁺ lā⁺ hnōō⁺ Dsa⁻ jōōh⁺
jnān⁺. ³ Hi⁺ ngiin⁺ kyah⁺ hne⁻ hī⁻
jmeē⁺ ta⁺ kō⁻ jōh⁺ kyaah⁺ jnā⁺, mah⁺
kwah⁺ be⁺ kih⁺ lā⁺ uu⁺ ōōh⁺ jne⁺
he⁺. Jēēh⁺, cha⁻ cha⁻ miih⁻ ta⁺ he⁻
ga⁺ jmeē⁺ dsa⁻ mē⁺ he⁻ kō⁻ jōh⁺ kyaah⁺
jnā⁺ jee⁺ ga⁺ kwa⁺ jnāā⁺ ju⁺ hmēē⁺. Hi⁺
lā⁺ ja⁻ ga⁺ jmeē⁺ ka⁻ lāh⁺ Clemente
kyaah⁺ lā⁺ jēē⁺ ga⁺ jnāh⁺ hī⁻ kwa⁺ be⁺
kin⁺. Lā⁺ jēē⁺ hī⁻ he⁻ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kih⁺
nē⁺ je⁻ jee⁺ na⁻ sii⁻ jmi⁻ kih⁺ lā⁺ jēē⁺
hī⁻ na⁻ jnāā⁺ kih⁺ Dio.

⁴ Wa⁺ chaah⁻ hnāh⁺ llu⁺ ga⁺ lā⁺ jē⁺
jmi⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺ Dsa⁻ jōōh⁺ jnān⁺.
Jwahn⁺ ka⁻ lāh⁺: Wa⁺ chaah⁻ hnāh⁺
llu⁺. ⁵ Mi⁺ jnāā⁺ hnāh⁺ kih⁺ lā⁺ jēē⁺
dsa⁻ he⁻ llu⁺ hoh⁺ hnāh⁺, jēēh⁺ ngoo⁺
ga⁺ lloo⁺ jmi⁺ jāh⁺ Jesús. ⁶ Ni⁺ miih⁻
ta⁺ kwēēh⁺ hnāh⁺ hñaah⁺ hu⁺ dsē⁻.
Hnōō⁺ ngi⁺ hnāh⁺ kyah⁺ hnāh⁺ kih⁺
Dio ba⁺. Hlēēh⁺ hnāh⁺ Dio ha⁻ lā⁺
hnooh⁺ hnāh⁺, chu⁺ hnāh⁺ kyaayh⁺
cher⁺ mah⁺ ha⁻ lā⁺ la⁺ kyah⁺ hnāh⁺ hī⁻
kwa⁺ hnāh⁺ ti⁺ hmaah⁺ kiyh⁺. ⁷ Hi⁺
Dio jmeē⁺ hii⁺ tii⁺ kyah⁺ hnāh⁺ hī⁻
ni⁺ sa⁺ lā⁺ ngēēh⁺ hnāh⁺ ha⁻ koh⁺
ji⁺h⁺ jmeey⁺. Kyaah⁺ lā⁺ ja⁻, mo⁺ so⁺
jeh⁺ hoh⁺ hnāh⁺ hī⁻ jā⁺ kōō⁻ hweh⁻
hu⁺ dsē⁻ kyah⁺ hnāh⁺, ta⁺ la⁺ kih⁺ he⁻
ma⁻ laah⁺ hnāh⁺ kōō⁻ kyaah⁺ Cristo
Jesús.

⁸ Ta⁺ jyoh⁺ kō⁻ taā⁻ jwēēhn⁻ hnāh⁺
ōōhn⁺, kye⁻ hnāh⁺ hu⁺ dsē⁻ kih⁺ he⁻
la⁻ ba⁺: kih⁺ he⁻ la⁻ dsoo⁺, kih⁺ lā⁺ jē⁺
he⁻ jmāā⁺, lā⁺ jē⁺ he⁻ llu⁺, lā⁺ jē⁺

he⁻ na⁻ jngii⁺, lā⁺ jē⁺ he⁻ tih⁻ dsē⁻
jne⁺, lā⁺ jē⁺ he⁻ hii⁺ juu⁺ kih⁺. Kye⁻
hnāh⁺ hu⁺ dsē⁻ kih⁺ lā⁺ jē⁺ he⁻ la⁻
he⁻ ga⁺ tēē⁺ jne⁺ jmeen⁺ juuh⁻ kih⁺.
⁹ Ja⁻ hōōh⁻ hnāh⁺ he⁻ ma⁻ heehn⁻
hnāh⁺, he⁻ ma⁻ mi⁻ tēēh⁻ hnāh⁺ kin⁺,
he⁻ ma⁻ nuuh⁻ hnāh⁺ kin⁺, hī⁻ he⁻
ma⁻ jēēh⁻ hnāh⁺ jmeen⁺. Hñii⁺ Dio
hī⁻ jmeē⁺ hii⁺ tii⁺ jnān⁺, hī⁻ he⁻ na⁻
kyaah⁺ hnāh⁺.

**Ga⁺ tih⁺ dsē⁺ Paa⁺ kih⁺
he⁻ ga⁺ hyoyh⁺ kuu⁺**

¹⁰ Peer⁺ jēē⁺ dsēn⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺
Dsa⁻ jōōh⁺ jnān⁺, na⁺ he⁻ ma⁻ kwah⁺
hnāh⁺ be⁺ kin⁺ ka⁻ lāh⁺ lā⁺ hmēē⁺. Ma⁺
ba⁺ jnā⁺ he⁻ ma⁺ llē⁺ hoh⁺ jnā⁺, pero
he⁻ sa⁺ ga⁺ kwa⁺ jā⁺ ba⁺ kyah⁺ hnāh⁺
he⁻ ma⁺ jmeeh⁺ hnāh⁺ be⁺ kin⁺. ¹¹ Ja⁻
kih⁺ he⁻ lla⁻ kyaan⁺ he⁻ ma⁻ jwēēhn⁻
hnāh⁺ lā⁺ na⁻. Ma⁻ lā⁻ tēēn⁻ kwan⁺
be⁺ kih⁺ hñiin⁺. Chaā⁻ ba⁺ jnā⁺ llu⁺
kih⁺ wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻ he⁻ dsa⁻ ngēēn⁺.
¹² Ma⁻ kyuu⁻ ba⁺ jnā⁺ hee⁻ ja⁻
he⁻ tā⁻ neen⁺ hī⁻ lā⁺ kōō⁻ ma⁺ cha⁻
cha⁻ miih⁻ kin⁺. Ma⁻ lā⁻ tēēn⁻ kwan⁺
be⁺ kih⁺ hñiin⁺ he⁻ chaān⁻ llu⁺ kih⁺
wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻ he⁻ dsa⁻ ngēēn⁺, lā⁺
ma⁺ kyohn⁺ hī⁻ lā⁺ kōō⁻ ma⁺ na⁻ kēn⁺.
Kwee⁻ ba⁺ jmeē⁺ lā⁺ ma⁺ dsa⁻ chaā⁺
kin⁺, o⁺ lā⁺ kōō⁻ ma⁺ sa⁺ cha⁻ go⁻ te⁻.
¹³ Kih⁺ ga⁺ lā⁺ jē⁺ ba⁺ lihn⁺ lla⁻ dsēēn⁻
kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Cristo hī⁻ ngē⁺
kyaah⁺ jnā⁺.

¹⁴ Pero ma⁺ ra⁺ he⁻ ga⁺ jmeeh⁺
ba⁺ hnāh⁺ llu⁺, ga⁺ kwah⁺ hnāh⁺
he⁻ hnoon⁺ lā⁺ ma⁺ ga⁺ jēēn⁺ wi⁺.
¹⁵ Neh⁺ ba⁺ hnāh⁺ ha⁻ lā⁺ ga⁺ la⁺ lā⁺
ma⁺ to⁻ nē⁺, lā⁺ ma⁺ ya⁺ hēēn⁺ hwa⁺
Macedonia ma⁺ na⁻ kwan⁺ ju⁺ hmēē⁺.
Ni⁺ kōō⁻ gwah⁺ sa⁺ ga⁺ jmeey⁺ be⁺
kin⁺, ma⁻ la⁺ hnāh⁺ ba⁺ ga⁺ jmeeh⁺
hnāh⁺ kō⁻ jōh⁺ kyaah⁺ jnā⁺, cha⁻

he- ga-kwah' hnäh' hi- cha- he-
ga-hñah' hnäh' ka-läh'. ¹⁶Ja-
koq- hä' ga-cheeh' hnäh' lä-jë-
he- ma' jmee- bii' kin- lä- ma'
gyan' jwii- Tesalónica. ¹⁷Hi- ja-
he- koq- jøhn' he- hyohn- kyah'
hnäh'. He- hnoohn- ha- lä- jee-
lä-jnä' cha-gamiih- ta' llu' kyah'
hnäh' chanë' Dio. ¹⁸Ma-ngëë'
ma-hyohn- ha- koh' te' he- lle' kih'
hyohn-, lä-jiih' ma-ngëë' ga', na'
he- ma-tëëhn' kuu' he- ma-cheeh-
hnäh' kyaah' Epafrodito. He- na-
hii- mi-jwii- kih' Dio, he- na- ba'
heeyh-, hi- he- na- ba' tih- dsëy'.
¹⁹Dio kyaan- kwa' ka-läh' he- jmee-

bii' kyah' hnäh', jëeh' cha- ba' lä-jë-
gyuuh' he- sa- lä- jih-koh' he-
hñah- jne' kih' Cristo Jesús. ²⁰Lä-jë-
joh' jmi- cha- wa' la' juuh- kih' Dio
hi- laa' Täa' jnän. Wa' la' lä-ja-.

²¹Jmee' Dio kih' lä-jëë- hi-
na-jngëë' hi- laa' koq- kyaah' Cristo
Jesús. Hi- lä-jëë- øh' jne' hi- tääh'
kyaah' jnä' la-, jmeey- Dio kyah'
hnäh'. ²²Hi- ga-lä-jëë- ba' dsa- hi-
na-jngëë' jmee- Dio kyah' hnäh'
ka-läh'. Hi- cha-gamiih- lle' dsëy'
hnäh' lä-jëë- hi- tääh' chanëh- kih'
César.

²³Wa' mi-jää' Jesucristo Dsa-jøgh'
jnän- lä-jëë- hnäh'. Wa' la' lä-ja-.

Colosenses

Juu' la- ga'sii' Paa' kih' øøh' jne' hi- chaa- Colosas

1 Jnä' Paa' laan' apóstol kyaa' Jesucristo lä- hyoh- dsé' Dio. Kyaah' Timotä øøh' jne' siin- kyah' hnäh', ²hi- tääh' jwi- Colosas. Laah' hnäh' na-jngëé' hi- mi-teh- ba' hnäh', kih' he- ma-laah' hnäh' koo- kyaah' Cristo. He-ja- ngiin' kih' Dio hi- laa' Täa' jnän' hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän', wa' kway' lä-jé- he- llu' kyah' hnäh' hi- wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnäh'.

Ga-kwa' Paa' ti'hmaah' kih' Dio

³Lä-jé- jiih- ma' ngii' jnääh' kyah' hnäh', kwa- jnääh' ti'hmaah' kih' Dio, Jmii' Dsa-jøøh' jnän' Jesucristo. ⁴Jëeh' ma-tëéh' jnääh' juu' he- ma-dsoo' hoh' hnäh' kih' Cristo Jesús hi- hnaah- hnäh' lä-jëé- hi- na-jngëé'. ⁵Jmeeh- hnäh' lä-ja-, jëeh' ma-cha- ba' o-jøh- dsé- kyah' hnäh' he- hñah- hnäh' heeh- he- høø- Dio gyuu' jmi-gyuu'. Ga-nuu- ba' hnäh' ha- lä- la' he- o-jøh- dsé- la- lä- ma' ga-heeh- hnäh' ju'dsoo', ja-ba' ju'hmëé' kih' Cristo. ⁶Ga'loo- juu' na- lä- ga-të- jee' tääh' hnäh', ja-ba' lä-koo- ngoo' lä-kaa- lä-juh' jmi-gyuu'. Hi- lä-kaa- jee' dsa-kway- juu' na-,

le' llu' kih' dsa- hi- lä-ja- ngoo' ba' ta- cha-né, ja-ba' lä-koo- ga-la' kyah' hnäh' lä- ma' to-né- ga-nuu- hnäh' hi- ga-lä-ngëéh' hnäh' ha- koh' sa- llu' dsé' Dio kyaah' jne'. ⁷Ga-lä-tëéh- ba' hnäh' juu' na-, lä- ma' ga-hlëéh' Epafra hnäh', øøh' jne' hi- hnää- jnääh', hi- jmee' ta' ko-jøh' kyaah' jnääh' hi- mi-te' bih' lä-jé- ta' kih' Cristo, jee' kyah' hnäh' ka-läh'. ⁸Hi- he' ga-jmeeh' juu' kyaa' jnääh' he- tääh' hnäh' hnaah- hnäh' øøh' kyaah' be' kih' Jmi-le' Na-jngii'.

Ga-ngii' Paa' kih' Dio mah' kway' be' kih' øøh' jne'

⁹He-ja- lä- ma' ga-tëéh' jnääh' juu' kyah' hnäh' sa- ma-tu' jnääh' ngii' jnääh' kih' Dio mah' wa' kwëëyh' hnäh' hu-dsë- llu' he- ja- gyuu', lä-jwë- ja- lä-nëh' hnäh' kwee- ha- lä- hnøøy' hñiiy'. ¹⁰Lä-ja- ngii' jnääh' kyah' hnäh' mah' go-taah' hnäh' lä-koo- llë' kih' hi- laa' kyaa' Dsa-jøøh' jnän', hi- jmeeh' hnäh' tää- ba' lä-jé- he- tih- dsëy'. Ma-ja- ga-jmeeh' hnäh' lä-jé- he- llu' jmah' hi- lä-kyuu- hnäh' Dio cha-gamiih- koo- hä- koo- hä'. ¹¹Hi-

wa' tēēh' hnāh' be' kih' Dsa-jōōh'
 jnān' hī' cha' ga' lā' jē' be' kih' mah'
 kwēēh' hoh' hnāh' kih' lā' jē' he'
 dsa-ngēēh' hnāh' hī' lā' jōh' hoh'
 hnāh' cha' ga'miih' kyaah' dsa'.
¹²Hi' wa' jēē' hoh' hnāh' kwa'
 hnāh' ti'hmaah' kih' Dio hī' laa'
 Tāā' jnān' hī' ga'mi'lluu' jne' mah'
 hñah' jne' heen' jee' oo' ya' jwii'
 jee' jnā' wa' je' kō-jōh' kyaah'
 jee' lā' jēē' hī' na' jngēē'. ¹³Jēēh',
 ga'lāāy' jne' he' ma' tōōhn' jee'
 na' hōō' jee' ma' jmee' hī' sa'llu' hih'
 jnān' hī' ga'taayh' jne' goo' Jooy'
 hī' hnāāy' cha'miih' mah' hī' he' ba'
 jāā' jne' lā' hih' kiyh'. ¹⁴Ga'lāāyh'
 jne' ta' la' kih' Jooy' hī' ga'tuu' jma'
 kih'. Kyaah' he' ja' ga'kooy' dsēy'
 kih' dso'kye' jnān'.

Jaa' Cristo ba' laa' jōōh'
kih' jee' lā' jēē'

¹⁵Cristo laa' kōō' heēh' kyaah'
 Dio hī' sa' tēē' jne' jēēn'. Jāā' ba'
 ma'chaay', he' ja' laay' to' nē' kih'
 he' ja' ga' ga'nōō'. ¹⁶Ta' la' kih'
 Cristo ga' jmee' Dio ga' lā' jē' go' te'
 he' cha'. Ga' jmeey' lā' jē' he' cha'
 gyūuh' hwa', lā' jē' he' jnā' kyaah'
 he' sa' jnā'. Ga' jmāāy' lā' jēē' nēē'
 dsa' ta' hī' mäh', hī' kaah'. Kō-jōh'
 kyaah' Jooy', ga' jmeey' ga' lā' jē'
 ba' he' cha' hī' ga' lā' jē' ba' la'
 kih' Jooy' ka'lāh'. ¹⁷Ma' gya' bih'
 jāā', ja' ga' ga' la' lā' jē' he' cha' hī'
 kyaah' be' kiyh' ngoo' ba' na' jnā'
 ga' lā' jē' he' ga' jmeey'. ¹⁸Hī' he'
 na' kyē' nē' kih' gwah'. Hñii' bih'
 laay' to' nē' jee' kih' jee' lā' jēē', hī'
 hñii' bih' hī' ga' lā' jiih' to' nē' jee'
 kih' hī' na' juu', mah' lā' ja' leey'
 jōōh' kih' jee' lā' jēē'. ¹⁹Jēēh', ga'tih'
 ba' dsē' Dio he' laa' Cristo kwee'

lā' kōō' laay' hñiiy'. ²⁰Hi' ga'tih' ba'
 dsēy' he' ga' jēeyh' juu' he' ma' cha'
 gyūuh' hwa'. Ga'mi'llaay' go' te' he'
 ma' āā' jne' kiyh', ta' la' kih' Cristo
 hī' ga'tuu' jma' kih' dsōh' hma' cru'
 mah' lā' ja' hii' ti' jnān' kyaah' Dio.

²¹Jāā' ma' laah' hnāh' lā' kōō'
 dsa' chaa' uu', sa' ma' jwah' hnāh'
 kyaah' Dio. Jēēh', hu' dsē' hliih'
 jmah' ba' ma' kyeh' hnāh', hī' he'
 hliih' jmah' ba' ma' jmeeh' hnāh'.
 Pero na' ma' jēēh' bih' juu' kyah'
 hnāh', ²²ta' la' kyaah' jmi' ngo'
 kih' Jesús. Ga' juuy' mah' mi' jnāāy'
 hnāh' na' jngēēh' hnāh' cha'nēy',
 mo' so' cha' dso'kye' kyah' hnāh' hī'
 mo' so' cha' ga' he' na' bāāh' hnāh'
 ni' miih'. ²³Pero hnōō' lā' ma' dsoō'
 na' ba' hoh' hnāh' kih' Jesús hī'
 ta' wa' gaa' hoh' hnāh' o' jōh' dsē'
 he' kyeh' hnāh' kih' ju' hmēē' he'
 ma' nuuh' hnāh', ja' ba' ju' hmēē' kih'
 Jesús he' kwa' dsa' lā' kaa' lā' juh'
 jmi' gyūuh'. Hi' lā' ja' jnā' ka'lāh'
 na' hñāan' kwan' ju' hmēē' na'.

Ga' kwa' Paa' juu' he'
ma' na' hmāā' jāā'

²⁴Chaa' ba' jnā' llu' kih' he' jēēn'
 wi' kyah' hnāh'. Hi' ngoo' ba' jnā'
 jēēn' wi' kyaah' jmi' ngo' kin' mah'
 lā' ja' hñaa' ha' koh' wi' he' jēē'
 Cristo kih' hī' laa' kyaay', jne' hī'
 laa' gwah' kiyh'. ²⁵Hi' ga' hñaa'
 Dio jnā' mah' kwan' be' kih' gwah'.
 Ga' jmeey' mada' he' mi' jnāān'
 na' hñaa' lā' jēē' juu' kiyh' jee' kyah'
 hnāh'. ²⁶Ma' na' hmāā' ba' juu' ja'
 llo' joo'. Pero na' ma' mi' jnāāy' juu'
 ja' kih' hī' na' jngēē' kyaay'. ²⁷Kih'
 hī' he' ba' ga'tih' dsē' Dio mi' jnāā'
 juu' he' ma' na' hmāā'. Peer' jnaah'
 la' juu' ja' kih' lā' jēē' dsa' hī' sa'

laa¹ judiu, he⁻ jäh^ʔ lä⁺la⁻: Cristo jmee⁺ ko⁻joh^ʔ kyaah^ʔ jne⁺. He⁻ja⁻ na⁻ kye⁺ jne⁺ o⁻joh⁺ dsē⁻ dsa⁺tooh^ʔ jne⁺ ya⁺jwii⁺ kiyh⁺.

²⁸He⁻ja⁻ na⁻ kwa⁻ jnääh^ʔ juu⁺ la⁻ kih⁺ lä⁺jēē⁺ dsa⁻. Hlēēh^ʔ jnääh^ʔ hi⁺ mi⁺tēē⁺ jnääh^ʔ dsa⁻, kyaah^ʔ cha⁻miih⁻ hū⁺dsē⁻ llu⁺, mah⁺ ngēē⁺ jnih^ʔ kih⁺ Dio lä⁺jaa⁻ lä⁺jaay⁻, lluy⁺ go⁻te⁻, laay⁺ ko⁻ ba⁻ kyaah^ʔ Cristo Jesús.

²⁹He⁻ja⁻ kwan⁺ be⁻ jmeen⁺ ta⁻ la⁻, kyaah^ʔ be⁻ he⁻ kwa⁺ Cristo. Ha⁻ koh^ʔ be⁻ sa⁺ cha⁻ kih⁺ hi⁻ kyah^ʔ jā⁺ jnä⁺.

2 Hnoon⁺ lä⁺neh^ʔ hnäh^ʔ he⁻ jmeen⁺ ta⁻ la⁻, lä⁺jiih^ʔ jee⁺ le^ʔ, he⁻ llu⁺ kyah^ʔ hnäh^ʔ, hi⁺ kih⁺ lä⁺jēē⁺ hi⁻ tääh^ʔ Laodicea ka⁻läh^ʔ hi⁺ lä⁺ja⁻ kih⁺ lä⁺jēē⁺ hi⁻ sa⁺ ga⁻ ma⁻jēē⁺ jnä⁺. ²Lä⁺ja⁻ jmeen⁺ mah⁺ wa⁻ cha⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ be⁻ kih⁺ lä⁺jēē⁺, hi⁺ hnoon⁺ wa⁻ hnäy^ʔ øy^ʔ mah⁺ wa⁻ le^ʔ ko⁻ ba⁻ hū⁺dsē⁻ kih⁺ jee⁺ lä⁺jēē⁺. Hi⁺ hnoon⁺ wa⁻ lä⁻ngēē⁺ na⁻hñaa⁺ lä⁺jēē⁺ mah⁺ kwa⁺ jwē⁺ lä⁻kyuuyh⁻ he⁻ ma⁻ na⁻hmää⁺ kih⁺ Dio, hi⁻ he⁻ he⁻ Cristo. ³Jaa⁻ hñii⁺ bih⁺ cha⁻ hū⁺dsē⁻ llu⁺ kiyh⁺. Jaa⁻ hñii⁺ bih⁺ ngēē⁺ ga⁻lä⁺jē⁺ go⁻te⁻. He⁻ja⁻ ba⁻ kye⁺ jnä⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ pero na⁻hmää⁺ ba⁻ he⁻ja⁻ ta⁻ko⁻jiih^ʔ sa⁺ ga⁻ ma⁻heeh^ʔ jnih^ʔ. ⁴Ma⁻jwēēhn^ʔ hnäh^ʔ lä⁺ja⁻ mah⁺ ni⁺ jaa⁻ sa⁺ mi⁺gaa⁺ hnäh^ʔ kyaah^ʔ juu⁺ na⁻hñaa⁺ ha⁻ lä⁺ jee⁺ leeyh^ʔ hnäh^ʔ. ⁵Ma⁻ke⁺ sa⁺ gyan^ʔ kyaah^ʔ hnäh^ʔ ko⁻joh^ʔ, ma⁻ra⁻ he⁻ lle⁻ ba⁻ dsēn⁺ hnäh^ʔ. Peer⁺ chaan⁻ llu⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻nuun⁺ tääh^ʔ hnäh^ʔ kwee⁻ kyaah^ʔ ko⁻ nēē⁺ ba⁻ hū⁺dsē⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ ngoo⁺ ba⁻ dsoo⁺ hoh^ʔ hnäh^ʔ kih⁺ Cristo.

Juu⁺ kih⁺ Cristo ba⁻ jmää⁺ jnä⁻

⁶Heh⁺ lä⁺ja⁻, ja⁻ba⁻ lä⁺ko⁻ ga⁻heeh^ʔ hnäh^ʔ kih⁺ Jesucristo

Dsa⁻jøøh^ʔ jnä⁻, ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻ go⁻nää^ʔ hnäh^ʔ kyaayh^ʔ ta⁺ cha⁻nē⁺. ⁷Hnøø⁺ jäh^ʔ hnäh^ʔ ko⁻ hweh^ʔ kyaayh^ʔ. Lä⁺jwē^ʔ ja⁻, leeh^ʔ hnäh^ʔ lä⁻koh^ʔ chaah^ʔ hma⁻ he⁻ ma⁻chooh^ʔ jmoo⁺. Lä⁺ja⁻ lä⁺cha⁻ be⁻ kyah^ʔ hnäh^ʔ go⁻nääh^ʔ hnäh^ʔ ta⁺ cha⁻nē⁺ lä⁻koh^ʔ ga⁻mi⁺tēē⁺ dsa⁻ hnäh^ʔ. Hi⁺ hnøø⁺ kwah^ʔ hnäh^ʔ cha⁻miih⁻ ti⁻hmaah^ʔ kih⁺ Dio.

⁸Leeh^ʔ hnäh^ʔ mah⁺ ni⁺ jaa⁻ sa⁺ mi⁺gaa⁺ hnäh^ʔ kyaah^ʔ juu⁺ kaah^ʔ lä⁺ko⁻ gwa⁺ hū⁺dsē⁻ kih⁺ dsa⁺. Sa⁺ jmää⁺ ta⁻ juu⁺ he⁻ ma⁻tēē⁺ dsa⁻ hlēēh^ʔ kih⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuuy⁻ la⁻. Sa⁺ gwa⁺ kih⁺ Cristo juu⁺ ja⁻.

⁹Jēēh^ʔ, ja⁻ba⁻ lä⁺ko⁻ laa⁺ hñii⁺ Dio, ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻ laa⁺ Cristo hi⁻ ga⁻lēē⁺ ngo⁺. ¹⁰Hi⁺ lä⁺jē⁺ go⁻te⁻ he⁻ cha⁻ kih⁺ Dio, la⁺ kyah^ʔ hnäh^ʔ ka⁻läh^ʔ kih⁺ he⁻ ma⁻laah^ʔ hnäh^ʔ ko⁻ kyaah^ʔ Cristo hi⁻ kye⁻ nē⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺jēē⁺ hi⁻ laa⁺ ta⁻ juuyh⁻ hi⁻ chaa⁻gyuuyh⁻. ¹¹Hi⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻laah^ʔ hnäh^ʔ ko⁻ kyaayh^ʔ, he⁻ja⁻ la⁺ lä⁺ko⁻ he⁻ ga⁻wih^ʔ jmi⁻ngo⁺ kyah^ʔ hnäh^ʔ. Pero sa⁺ la⁺ lä⁺ko⁻ tēē⁺ dsa⁻ jmee⁺. Cristo ba⁻ ga⁻jñuuyh⁻ he⁻ hliih^ʔ he⁻ ma⁻ hä⁻ tuh^ʔ hoh^ʔ hnäh^ʔ, he⁻ja⁻ ma⁻laah^ʔ hnäh^ʔ kwaat⁺ lä⁺ko⁻ he⁻ ga⁻wih^ʔ jmi⁻ngo⁺ kyah^ʔ hnäh^ʔ lä⁺ hnøøy⁺ hñiiy^ʔ. ¹²Hi⁺ lä⁺ ma⁻ ga⁻saah⁻ hnäh^ʔ jmi⁺, lä⁺ko⁻ he⁻ ga⁻haah^ʔ hnäh^ʔ kyaayh^ʔ hi⁺ ga⁻lä⁺jiih^ʔ hnäh^ʔ ka⁻läh^ʔ kyaayh^ʔ, lä⁻llu⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺ hoh^ʔ hnäh^ʔ cha⁻ ba⁻ be⁻ kih⁺ Dio he⁻ kyaah^ʔ ga⁻mi⁺jiih^ʔ Cristo jee⁺ kih⁺ hi⁻ na⁻juu⁺. ¹³Hi⁺ lä⁺ko⁻ ma⁻ tääh^ʔ hnäh^ʔ na⁻juuyh⁻ hnäh^ʔ kwaat⁺ kih⁺ dso⁻kye⁻ hi⁺ sa⁺ ma⁻ na⁻wih^ʔ jmi⁻ngo⁺ kyah^ʔ hnäh^ʔ, Dio ga⁻mi⁺jiih^ʔ hnäh^ʔ ko⁻joh^ʔ kyaah^ʔ Cristo. Ga⁻kooy⁺ dsēy⁺ kih⁺ lä⁺jē⁺ dso⁻kye⁻ jnä⁻.

¹⁴Ga⁺mi⁻llaay⁻ go⁻te⁻ lä⁺jë⁻ he⁻ ma⁻ hñi⁻ jnän⁻, he⁻ ga⁻hlääh⁻ jne⁻ kih⁻ ley. Joh⁻ dsoo⁻ sa⁻ ma⁻ bääh⁻ jne⁻. Pero Dio ga⁻jmeë⁻ ta⁻ koo⁻ he⁻ ja⁻, lä⁺koo⁻ he⁻ ga⁻hooy⁻ dsoh⁻ hma⁻cru⁻ ba⁻. ¹⁵Hi⁺ ga⁻jmää⁻ Dio ta⁻ koo⁻ lä⁺jëë⁻ hi⁻ laa⁻ ta⁻ juuh⁻ hi⁻ chaa⁻ gyuu⁻, ga⁻mi⁻kwayh⁻ kih⁻ hi⁻ he⁻ cha⁻në⁻ lä⁺jëë⁻. Ga⁻liyh⁻ ga⁻lla⁻dsëëy⁻ kyaah⁻ he⁻ ga⁻juu⁻ Cristo dsoh⁻ hma⁻cru⁻.

Mo⁻so⁺ jmää⁻ jnän⁻ nuuh⁻ ma⁻gyuh⁻

¹⁶Kih⁻ he⁻ja⁻ ba⁻ na⁻, ni⁺ jaa⁻ sa⁻ wa⁻ kye⁻ kwaan⁻ ha⁻ lä⁺ kuh⁻huh⁻ hnäh⁻ ni⁺ kih⁻ he⁻ sa⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ jmi⁻ he⁻ tēëy⁻ jmeey⁻ o sa⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ juuh⁻ kih⁻ lä⁺ ma⁻ heeh⁻ sih⁻ o kih⁻ jmi⁻ he⁻ tee⁻h dsa⁻ dsë⁻. ¹⁷Lä⁺jë⁻ he⁻ ma⁻gyuh⁻ ja⁻, koo⁻ ga⁻mi⁻jnäa⁻ miih⁻ ha⁻ lä⁺ la⁻ kih⁻ ju⁻dsoo⁻ he⁻ ja⁻ga⁻ ja⁻. Pero Cristo ba⁻ he⁻ hi⁻ laa⁻ ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ ja⁻. ¹⁸Hi⁺ leh⁻ ba⁻ hnäh⁻ jñeeh⁻ cher⁻mah⁻ mi⁻teh⁻ hnäh⁻ kih⁻ Cristo. He⁻ja⁻ ta⁻ kwa⁻ hnäh⁻ jwë⁻ kih⁻ ni⁺ jaa⁻ hi⁻ jñuu⁻ he⁻ ja⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Dsa⁻ he⁻, jmää⁻ hñii⁻ hwaä⁻ pero he⁻ jmeë⁻ bih⁻ ja⁻ hi⁺ jmeey⁻ juuh⁻ kih⁻ ángele ka⁻läh⁻. Hi⁺ jäh⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻jëëy⁻ he⁻ gwa⁻ gyuu⁻. Hi⁺ jmääy⁻ hñiiy⁻ jöøyh⁻ kyaah⁻ huü⁻dsë⁻ kih⁻ dsa⁻ ta⁻jmah⁻ ba⁻. ¹⁹Hi⁻ he⁻, sa⁻ laa⁻ koo⁻ kyaah⁻ Cristo hi⁻ kye⁻ nē⁻ jnän⁻. Pero lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ jne⁻ na⁻ku⁻ na⁻chah⁻ jne⁻ kyaah⁻ Cristo, laa⁻ jne⁻ lä⁺koo⁻ jaa⁻ dsa⁻ ba⁻. Lä⁺jwë⁻ ja⁻, tēë⁻ jne⁻ be⁻ he⁻ kwa⁻ Dio mah⁻ dsa⁻nø⁻ jne⁻ ta⁻ cha⁻në⁻.

²⁰He⁻ ma⁻laah⁻ hnäh⁻ koo⁻ kyaah⁻ Cristo, he⁻ja⁻ la⁻ lä⁺koo⁻ he⁻ ga⁻juuh⁻ hnäh⁻ ko⁻jöh⁻ kyaayh⁻ mah⁻ mo⁻so⁺ na⁻jnäa⁻ hnäh⁻ kih⁻ nuuh⁻ ma⁻gyuh⁻

he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻. He⁻ja⁻ mo⁻so⁺ cha⁻ he⁻ kih⁻ he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ he⁻ kih⁻ nuuh⁻ ja⁻, ²¹lä⁺koo⁻ jäh⁻ dsa⁻: “Ta⁻ koo⁻ he⁻ na⁻, ta⁻ kuh⁻ he⁻ na⁻, ta⁻ sooh⁻ he⁻ na⁻.” ²²He⁻ laa⁻ ba⁻ lä⁺jë⁻ he⁻ ja⁻ jee⁻ koo⁻jmeë⁻ jne⁻. Hi⁺ lä⁺jë⁻ nuuh⁻ ja⁻, he⁻ ga⁻lla⁻ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ ba⁻ ja⁻ lä⁺koo⁻ la⁻ huü⁻dsë⁻ kiyh⁻. ²³Heh⁻ nuuh⁻ ja⁻, dsoo⁻ ba⁻ mi⁻jnäa⁻ lä⁺koo⁻ he⁻ kye⁻ huü⁻dsë⁻ llu⁻. Jëëh⁻ kyaah⁻ he⁻ ja⁻, jmeë⁻ dsa⁻ lä⁺koo⁻ he⁻ hnaayh⁻ Dio, hi⁺ jmääy⁻ hñii⁻ hwaä⁻ hi⁺ heeyh⁻ hñiiy⁻ wi⁻ ka⁻läh⁻. Pero ni⁺ miih⁻ sa⁻ jmää⁻ jnän⁻ nuuh⁻ ja⁻ mah⁻ lää⁻ jne⁻ kih⁻ he⁻ hee⁻ dsë⁻ jmi⁻ngo⁻ jnän⁻.

3 Lä⁺llu⁻ he⁻ ma⁻lä⁻jiih⁻ hnäh⁻ kyaah⁻ Cristo, he⁻ja⁻ kye⁻ hnäh⁻ huü⁻dsë⁻ kih⁻ he⁻ cha⁻ jee⁻ oo⁻ ya⁻jwi⁻, jee⁻ gya⁻ Cristo jwoo⁻ ra⁻llu⁻ kih⁻ Dio. ²Wa⁻ llë⁻ hoh⁻ hnäh⁻ he⁻ cha⁻ gyuu⁻ ba⁻, mo⁻to⁻ hnooh⁻ ga⁻ hnäh⁻ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻. ³Jëëh⁻, ma⁻na⁻juu⁻ ba⁻ hnäh⁻ kih⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻ hi⁺ chaa⁻ ba⁻ hnäh⁻ ko⁻jöh⁻ kyaah⁻ Cristo jee⁻ gya⁻ Dio ma⁻ke⁻ na⁻hmää⁻ he⁻ ja⁻ jnän⁻ jmi⁻ na⁻. ⁴Pero wa⁻ra⁻ ga⁻lä⁺jnäa⁻ Cristo hi⁻ jmeë⁻ chaa⁻ jne⁻, ma⁻ja⁻ lä⁺jnäa⁻ jne⁻ tō⁻jlēë⁻ ñih⁻ ko⁻jöh⁻ kyaayh⁻.

Wa⁻ ben⁻ lä⁺jë⁻ he⁻ hliih⁻ mah⁻ dsa⁻nøon⁻ kyaah⁻ he⁻ llu⁻ ba⁻

⁵He⁻ja⁻ tu⁻ hnäh⁻ lä⁺jë⁻ he⁻ hliih⁻ he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻. Hnäh⁻ dsa⁻më⁻ dsa⁻ñuu⁻ ta⁻ kaah⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, ta⁻ mi⁻sah⁻ hnäh⁻ hñaah⁻, ta⁻ jmeë⁻ hnäh⁻ he⁻ ngi⁻ jmi⁻ngo⁻ kyah⁻ hnäh⁻ ni⁺ he⁻ ga⁻jyoh⁻ he⁻ hee⁻ hoh⁻ hnäh⁻. Ta⁻ hnooh⁻ hnäh⁻ leh⁻ hnäh⁻ lä⁺jë⁻ he⁻ ga⁻ cha⁻. Jëëh⁻ lä⁺koo⁻ he⁻ ja⁻ ba⁻ laa⁻ dio kyaah⁻ hnäh⁻ cher⁻mah⁻

jmeeh⁻ hnäh^ˈ lä⁻ja⁻. ⁶Kih^ˈ he⁻ hliih^ˈ na⁻ gwa^ˈ ya⁻jëë^ˈ dsë^ˈ Dio kyaah^ˈ hi⁻ chaah⁻. ⁷Lä⁻jë⁻ he⁻ na⁻ ga⁻jmeeh^ˈ hnäh^ˈ lä⁻koh^ˈ ma⁻ tääh^ˈ hnäh^ˈ jää^ˈ. ⁸Pero na⁻ mo⁻to⁻ jmeë⁻ hnäh^ˈ lä⁻jë⁻ he⁻ la⁻: he⁻ ya⁻jëë^ˈ hoh^ˈ hnäh^ˈ, he⁻ lleë^ˈ hnäh^ˈ, he⁻ hñaa⁻ hoh^ˈ hnäh^ˈ kyaah^ˈ dsa⁻, he⁻ hlëëh^ˈ hnäh^ˈ wii^ˈ kih^ˈ dsa⁻, he⁻ hlëëh^ˈ hnäh^ˈ juu^ˈ hliih^ˈ. ⁹Ta⁻ juu^ˈ kih^ˈ dsa⁻kyaah^ˈ hnäh^ˈ, jëëh^ˈ ma⁻jñuu^ˈ hnäh^ˈ kih^ˈ lä⁻jë⁻ he⁻ ma⁻ jmeeh⁻ hnäh^ˈ jää^ˈ. ¹⁰Hi⁻ ga⁻lòoh^ˈ hnäh^ˈ jmeeh⁻ he⁻ llu^ˈ ba⁻. He⁻ja⁻ la⁻ lä⁻koo⁻ he⁻ ma⁻kyeh^ˈ hnäh^ˈ hmiih⁻ hmëë⁻. Hi⁻ ngoo^ˈ dsa⁻lä⁻hmëë⁻ hnäh^ˈ koo⁻ jmi^ˈ koo⁻ jmi^ˈ kih^ˈ he⁻ mi⁻tëë^ˈ hnäh^ˈ cha⁻ga⁻miih⁻ mah^ˈ leeh^ˈ hnäh^ˈ lä⁻koo⁻ laa^ˈ hi⁻ ga⁻jmää^ˈ jne⁻. ¹¹Hih^ˈ hi⁻ laa^ˈ koo⁻ kyaah^ˈ Cristo sa⁻ cha⁻ he⁻ jmeë⁻ cher^ˈmah^ˈ laay^ˈ judiu, o sa⁻ laay^ˈ judiu, cher^ˈmah^ˈ ga⁻wih^ˈ jmi⁻ngo^ˈ kiyh^ˈ o sa⁻ ga⁻wih^ˈ, cher^ˈmah^ˈ laay^ˈ jaa⁻ hi⁻ sa⁻ kyuu^ˈh⁻ o jaa⁻ hi⁻ chaa⁻ uu^ˈ, cher^ˈmah^ˈ na⁻hnëëy⁻ jmeey⁻ ta⁻ kih^ˈ dsa⁻ o cher^ˈmah^ˈ sa⁻ na⁻hnëëy⁻. Koo⁻ ba⁻ he⁻ kyeë^ˈ kih^ˈ jee⁻ lä⁻jë⁻. Cristo ba⁻ he⁻ hi⁻ jòoh^ˈ kih^ˈ jee⁻ lä⁻jëë⁻, hi⁻ he⁻ ba⁻ hi⁻ cheh^ˈ kyaah^ˈ jne⁻.

¹²He⁻ja⁻ go⁻taah^ˈ hnäh^ˈ lä⁻koo⁻ lle⁻ kih^ˈ hi⁻ na⁻lleeh^ˈ kya^ˈ Dio. Jëëh^ˈ ma⁻na⁻jngëë^ˈ jne⁻ hi⁻ hnäy^ˈ jne⁻ cha⁻miih⁻. He⁻ja⁻ wa⁻ lä⁻ñih^ˈ hoh^ˈ hnäh^ˈ kih^ˈ dsa⁻kyaah^ˈ hnäh^ˈ, wa⁻ llu^ˈ hoh^ˈ hnäh^ˈ kyaayh^ˈ, ta⁻ jmää^ˈ hnäh^ˈ hñaa^ˈ kaah^ˈ, jmeë⁻ hnäh^ˈ hwaah^ˈ kyaah^ˈ dsa⁻kyaah^ˈ, hi⁻ jmeë⁻ hnäh^ˈ jòh^ˈ hoh^ˈ hnäh^ˈ kyaayh^ˈ. ¹³Kwëëh^ˈ hoh^ˈ hnäh^ˈ kih^ˈ dsa⁻kyaah^ˈ hnäh^ˈ. Cher^ˈmah^ˈ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ ga⁻hlääh⁻ kyah^ˈ hnäh^ˈ, ki^ˈ hnäh^ˈ hoh^ˈ kiyh^ˈ. Hi⁻ jmeë⁻ hnäh^ˈ jòh^ˈ hoh^ˈ hnäh^ˈ kih^ˈ

dsa⁻kyaah^ˈ, ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻jmeë⁻ Jesús jòh^ˈ dsë^ˈ kyaah^ˈ jne⁻. ¹⁴Koo⁻ ba⁻ he⁻ kyeë^ˈ kih^ˈ jee⁻ lä⁻jë⁻. He⁻ hnaah⁻ hnäh^ˈ ooh^ˈ hnäh^ˈ. Jëëh^ˈ he⁻ hnää^ˈ jne⁻ ooh^ˈ lä⁻tää⁻ jne⁻ jmeen⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ lle⁻ kih^ˈ.

¹⁵Kwa^ˈ hnäh^ˈ jwë^ˈ jmeë⁻ Dio hii^ˈ tii^ˈ jee⁻ kih^ˈ lä⁻jëë⁻ hnäh^ˈ. Jëëh^ˈ ga⁻tëëyh^ˈ hnäh^ˈ mah^ˈ go⁻taah^ˈ hnäh^ˈ hii^ˈ tii^ˈ kyah^ˈ hnäh^ˈ lä⁻llu^ˈ he⁻ laah^ˈ hnäh^ˈ koo⁻ ba⁻ jee⁻ lä⁻jëë⁻ hnäh^ˈ. Hi⁻ hnøø^ˈ kwah^ˈ hnäh^ˈ ti⁻hmaah^ˈ kih^ˈ Dio.

¹⁶Wa^ˈ jaa⁻ juu^ˈ kih^ˈ Cristo na⁻hñaa⁻ lä⁻jëë⁻ kyaah^ˈ hnäh^ˈ. Hi⁻ kyaah^ˈ cha⁻miih⁻ hu⁻dsë⁻ llu^ˈ, mi⁻tëë^ˈ hnäh^ˈ dsa⁻kyaah^ˈ hi⁻ hlëëh^ˈ hñih^ˈ ka⁻läh^ˈ. Hi⁻ kwa^ˈ hnäh^ˈ ti⁻hmaah^ˈ kih^ˈ Dsa⁻jòoh^ˈ jnän⁻ jee⁻ häh^ˈ hnäh^ˈ kiyh^ˈ kyaah^ˈ salmo, kyaah^ˈ himno, kyaah^ˈ su⁻ he⁻ kwa⁻ jmi⁻lle⁻. ¹⁷Hi⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ ba⁻ he⁻ jmeeh⁻ hnäh^ˈ, cher^ˈmah^ˈ la^ˈ kyaah^ˈ juu^ˈ, cher^ˈmah^ˈ jmeeh⁻ hnäh^ˈ ta⁻, ja⁻ jmeeh⁻ hnäh^ˈ lä⁻hih^ˈ kih^ˈ Jesús Dsa⁻jòoh^ˈ jnän⁻ hi⁻ kwa^ˈ hnäh^ˈ ti⁻hmaah^ˈ kih^ˈ Dio, ta⁻la⁻ kiyh^ˈ.

Hnøø^ˈ dsa⁻tooh^ˈ jne⁻ kwee⁻ kyaah^ˈ ooh^ˈ jne⁻

¹⁸Hnäh^ˈ dsa⁻më⁻ hi⁻ chaa⁻ dsa⁻ñuu⁻ kya^ˈ, jmeeh⁻ hnäh^ˈ he⁻ kiyh^ˈ, lä⁻koo⁻ hnøø^ˈ Dsa⁻jòoh^ˈ jnän⁻.

¹⁹Hnäh^ˈ dsa⁻ñuu⁻ hi⁻ chaa⁻ dsa⁻më⁻ kya^ˈ, wa⁻ lä⁻hnaah⁻ hnäh^ˈ dsa⁻më⁻ kyaah^ˈ hnäh^ˈ, ta⁻ jmeeyh⁻.

²⁰Hnäh^ˈ hi⁻ laa^ˈ chih⁻, hnøø^ˈ nuuh^ˈ hnäh^ˈ mada⁻ kih^ˈ maa⁻ täa⁻ kyaah^ˈ hnäh^ˈ, jëëh^ˈ lä⁻ja⁻ ba⁻ tih⁻ dsë⁻ Dsa⁻jòoh^ˈ jnän⁻.

²¹Hnäh^ˈ hi⁻ laa^ˈ cho⁻jmi⁻ chih⁻, ta⁻ jmeeh⁻ hnäh^ˈ chih⁻ kyaah^ˈ ga⁻ngëë⁻ jwëë^ˈ mah^ˈ sa⁻ lä⁻meeh⁻ dsëy⁻.

²²Hnäh^ˈ hi⁻ tääh^ˈ jmeë⁻ ta⁻ kih^ˈ dsa⁻, nuu⁻ hnäh^ˈ lä⁻jë⁻ mada⁻ he⁻

jmeey⁺ kyah¹ hnäh⁷. Hi⁺ ja⁺ ma⁺la⁻ ta⁺ko⁻jiih¹ tääyh⁷ jëëy[~], lä⁻ko^o- jmee⁺ hi⁻ hnøø¹ jä¹ llu¹ kyaah¹ dsa⁻. Hnøø¹ kyeh¹ hnäh⁷ ko^o-nëe¹ ba¹ hu⁺dsë⁻ hi⁻ hnøø¹ gah¹ hnäh⁷ Dio. ²³Ga⁺lä⁺jë⁺ ba¹ he⁻ jmeeh¹ hnäh⁷, jmee⁺ hnäh⁷ lä⁻kaa⁻ tuh¹ hoh⁷ hnäh⁷. Lä⁻ko^o- he⁻ jmeeh¹ hnäh⁷ ta¹ kih¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän¹, ja⁺ ma⁺la⁻ kih¹ dsa⁻ ta⁺jmah¹. ²⁴Ma⁻ñeh¹ ba¹ hnäh⁷ he⁻ hñah⁺ hnäh⁷ heeh¹ hnäh⁷ kih¹ Cristo Dsa⁻jøøh¹ jnän¹. Jëëh⁷ hi⁻ he⁷ mi⁻hmaah¹ kyah¹ hnäh⁷ lä⁻llu¹ he⁻ jmeeh¹ hnäh⁷ ta¹he¹ kiyh¹. ²⁵Hi⁺ kih¹ hi⁻ jmee⁺ ga¹ he⁻ hliih¹, hyoyh⁺ ka⁻läh⁷ lä⁻ko^o- te¹ he⁻ hliih¹ he⁻ jmeey⁺ ja⁻. Jëëh⁷ sa⁺ jëë⁻ Dio hee⁻ laa¹ dsa⁻.

4 Cher⁺mah¹ tääh¹ hi⁻ jmee⁺ ta¹ kyah¹ hnäh⁷, jmee⁺ hnäh⁷ kiyh¹ lä⁻ko^o- llë¹ kih¹, ta⁺ jmeeyh[~]. Jëëh⁷, ma⁻ñeh¹ ba¹ hnäh⁷, ja⁻ba¹ lä⁻ja⁻ chaa⁻ dsa⁻juu¹ hnäh⁷ hi⁻ gya¹ gyuu^h jmi⁻gyuu⁺.

²Ta⁺ hwaä¹ hnäh⁷ ngii⁷ hnäh⁷ kih¹ Dio. Ngii⁷ hnäh⁷ kiyh¹ tää⁷ hi⁺ kwa¹ hnäh⁷ ti⁻hmaah¹ kiyh¹. ³Ngii⁷ hnäh⁷ kyaä¹ jnääh¹ mah¹ nä¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän¹ jwë¹ kwa¹ jnääh¹ juu¹ kiyh¹. Mah¹ mi⁻jnääh¹ jnääh¹ juu¹ kih¹ Cristo he⁻ ma¹ na⁻hmää¹ jää¹. Jëëh⁷ kwaat[~] kih¹ juu¹ na⁻hää¹ neh[~]ñe¹ la⁻. ⁴Ngii⁷ hnäh⁷ kih¹ Dio mah¹ kwan¹ juu¹ na⁻hñaa¹ lä⁻jëë⁻ lä⁻ko^o- llë¹ kih¹.

⁵Hnøø¹ cha⁻ hu⁺dsë⁻ llu¹ kyah¹ hnäh⁷ lä⁻ ma¹ tääh¹ hnäh⁷ kyaah¹ hi⁻ sa⁺ ma⁻heeh¹ juu¹ kih¹ Jesús. Hlëëh⁷ hnih⁷ na⁻lä⁻cha⁻ jmi⁷. ⁶Jee⁷ llah⁻ hnäh⁷ juu¹ kyaayh¹, hlëëh⁷ hnih⁷ kyaah¹ juu¹ llu¹ jmah¹ ba¹ hi⁺ kyaah¹ juu¹ he⁻ toh¹ llu¹ kiyh¹. Hi⁺ hnøø¹ kyuu^h hnäh⁷ ha⁻ lä⁻ jëeh¹ hnäh⁷ juu¹ kih¹ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻.

Ga⁺hìh¹ Paa⁷ juu¹ kih¹ dsa⁻ kyaay¹

⁷Jøøh¹ jne⁻ Tíquico hi⁻ hnää⁺ jne⁻, dsoo¹ dsa⁻jmee⁷ juu¹ kyah¹ hnäh⁷ ha⁻ lä⁻ la¹ kin¹. Ma⁻ra⁺ he⁻ mi⁻te¹ bih¹ kyaah¹ ta¹ kiyh¹ he⁻ jmeey⁺ ta¹ kih¹ Dsa⁻jøøh¹ jnän¹ ko⁻jøh⁷ kyaah¹ jnä¹. ⁸He⁻ja⁻ chee⁺ jnih⁷ jee⁷ tääh¹ hnäh⁷ mah¹ nuuh¹ hnäh⁷ ha⁻ lä⁻ tøøh¹ jnääh¹ jee⁷ la⁻, he⁻ lä⁻ja⁻ jëë⁷ hoh⁷ hnäh⁷. ⁹Dsooy¹ kyaah¹ Onésimo, øøhn¹ hi⁻ hnää⁺ jne⁻, hi⁻ mi⁻te¹ kyaah¹ ta¹ kiyh¹. Hi⁺ laay¹ dsa⁻gooh⁷ hnäh⁷. Lä⁻uu¹ hi⁻ he⁷ ngëë¹ juu¹ kyah¹ hnäh⁷ lä⁻jë⁺ ha⁻ lä⁻ la¹ jee⁷ la⁻.

¹⁰Aristarco hi⁻ hää¹ neh[~]ñe¹ ko⁻jøh⁷ kyaah¹ jnä¹ jee⁷ la⁻, jmeey⁺ Dio kyah¹ hnäh⁷ hi⁻ lä⁻ja⁻ ka⁻läh⁷ Marco hi⁻ laa¹ jaa⁻ ba¹ ma⁻hyaä¹ ta⁻gyuu^h kyaay¹ kyaah¹ Bernabé. Ma⁻jwëëhn¹ hnäh⁷ jää¹ ha⁻ lä⁻ jmeeh¹ hnäh⁷ wa⁻ra⁻ ga⁻lloo¹ Marco. He⁻ja⁻ cher⁺mah¹ ga⁻lloo¹ jee⁷ na⁻, ja⁻ heeh¹ hnih⁷ llu¹. ¹¹Hi⁺ lä⁻ja⁻ Jesús hi⁻ chee⁻ Justo, jmee⁺ Dio kyah¹ hnäh⁷. Lä⁻jëë⁻ hi⁻ he⁷ laa¹ judiu. Sa⁺ chaa⁻ ga¹ jñah⁷ judiu jee⁷ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ kwa⁺ be⁷ kin¹ jwë⁷ jee⁷ chaa⁻ jne⁻ kih¹ Dio. Ta⁺la⁺ kih¹ hi⁻ he⁷, jmee⁺ jëë⁻ dsën⁺.

¹²Epafra hi⁻ laa¹ dsa⁻gooh⁷ hnäh⁷ jmee⁺ Dio kyah¹ hnäh⁷. Hi⁺ jmeey⁺ ta¹he¹ kih¹ Cristo ka⁻läh⁷. Lä⁻jë⁺ jiìh[~] kway⁺ be⁷ ngiiy⁷ kyah¹ hnäh⁷ mah¹ wa¹ cha⁻ be⁷ kyah¹ hnäh⁷ tää⁷ hi⁺ mah¹ ma⁻na⁻lluuh¹ hnäh⁷ jmeeh¹ hnäh⁷ lä⁻jë⁺ he⁻ tih[~] dsë¹ Dio.

¹³Jmeen⁺ ju⁻dsoo⁷ kiyh¹, he⁻ llë¹ dsëy¹ hnäh⁷ cha⁻miìh¹ hi⁺ lä⁻kye⁻ kih¹ øøh¹ jne⁻ hi⁻ tääh¹ Laodicea, kyaah¹ hi⁻ tääh¹ Hierápoli. ¹⁴Të⁺më⁷ hi⁻ chee⁻ Luca hi⁻ hnää⁺ jne⁻, jmeey⁺ Dio kyah¹ hnäh⁷ hi⁻ lä⁻ja⁻ jmee⁺ Dema ka⁻läh⁷.

¹⁵Hi⁺ jmeé' hnäh' Dio kih' øøh' jne' hi⁻ tääh' Laodicea hi⁺ kih' Ninfá ka-läh', kyaah' lä⁺ jëë⁺ øøh' jne' hi⁻ dsa⁻nee⁺ cha'neh⁺ kiyh'.
¹⁶Ma⁻ngëë' ma⁻heh⁻ hnäh' juu' he⁻ ma⁻siin' kyah' hnäh' la⁻, ta⁻ jmeé⁻ hnäh' hñaa⁻ hoh', ja⁻ cheeh⁺ ka-läh' juu' la⁻ kih' øøh' jne' hi⁻ tääh' Laodicea mah' hëy' ka-läh' jee' oo⁺. Hi⁺ lä⁺ ja⁻ hëh' hnäh' he⁻

ma⁻siin' kiyh' wa⁻ra⁻ ga⁺cheeyh⁻ ta⁺ kyah' hnäh'. ¹⁷Hi⁺ chiih' Arquipo wa' kway' be' mi⁻tey' ta' he⁻ ma⁻na⁻hñaa⁻ jmeey' kih' Dsa⁻jøøh' jnän⁻.

¹⁸Jnä' Paa' ma⁻siin' miih⁻ jee' ga⁺dsaa⁺ juu' la⁻ kyaah' goon⁺. Dsooh⁻ hoh' hnäh' jnä' hääñ⁺ neh⁺ñe'. Wa' mi⁻jää⁺ Dio lä⁺ jëë⁺ hnäh'. Wa' la' lä⁺ ja⁻.

1 Tesalonicenses

He⁻ la⁻ to⁻ně⁻ je⁻ he⁻ ga⁻si⁻ Paa⁻ kih⁻
øøh⁻ jne⁻ hi⁻ chaa⁻ Tesalónica

1 Jnä⁻ Paa⁻ kyaah⁻ Silvano kyaah⁻
Timotä⁻ siin⁻ kih⁻ gwah⁻ jwi⁻
Tesalónica, hnäh⁻ hi⁻ tääh⁻ kyaah⁻
Tää⁻ jnän⁻ hi⁻ kyaah⁻ Jesucristo
Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻. Ngiin⁻ kiyh⁻ wa⁻
kway⁻ he⁻ llu⁻ kyah⁻ hnäh⁻ hi⁻ wa⁻
jmeey⁻ hii⁻ tii⁻ kyah⁻ hnäh⁻.

Ga⁻kwa⁻ Paa⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻ Dio

²Dsooh⁻ ba⁻ dsē⁻ jnääh⁻ kyah⁻
hnäh⁻ lä⁻ jē⁻ jiih⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻ngi⁻
jnääh⁻ kih⁻ Dio, he⁻ja⁻ kwa⁻ jnääh⁻
ti⁻hmaah⁻ kiyh⁻. ³Sa⁻ dsa⁻gaa⁻ dsē⁻
jnääh⁻ kwa⁻ jnääh⁻ ti⁻hmaah⁻ kih⁻
Dio hi⁻ laa⁻ Tää⁻ jnän⁻. Ja⁻ koo⁻
nēē⁻ ta⁻ llu⁻ ma⁻jmeeh⁻ hnäh⁻ kih⁻
he⁻ ma⁻dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kiyh⁻, hi⁻
mi⁻teh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ta⁻ kyah⁻ hnäh⁻
kih⁻ he⁻ hnaah⁻ hnih⁻ cha⁻miih⁻.
Hi⁻ kwēēh⁻ ba⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kih⁻
he⁻ kye⁻ hnäh⁻ o⁻jøh⁻ dsē⁻ kih⁻
Jesucristo Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻. ⁴Jēēh⁻,
laah⁻ hnäh⁻ øøhn⁻ hi⁻ hnää⁻ Dio
cha⁻miih⁻ hi⁻ nē⁻ ba⁻ jnääh⁻ he⁻
ga⁻lleēh⁻ Dio hnäh⁻. ⁵Lä⁻ ma⁻
ga⁻ngēē⁻ jnääh⁻ ju⁻hmēē⁻ kyah⁻
hnäh⁻, ja⁻ kyaah⁻ ma⁻la⁻ juu⁻
ta⁻jmah⁻. Ja⁻ kyaah⁻ cha⁻miih⁻ be⁻
kih⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ ba⁻ ja⁻. Sa⁻

cha⁻ ma⁻ kye⁻ jnääh⁻ jyoh⁻ huu⁻dsē⁻.
Juu⁻ na⁻ la⁻ ma⁻ra⁻ ju⁻dsoo⁻ jmah⁻
ba⁻. Hi⁻ ma⁻neh⁻ ba⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻
ga⁻jmeē⁻ jnääh⁻ jee⁻ tääh⁻ hnäh⁻, kih⁻
he⁻ hnää⁻ jnääh⁻ hnäh⁻.

⁶He⁻ja⁻ ga⁻jmeeh⁻ hnäh⁻ ja⁻ba⁻
lä⁻koo⁻ jmeē⁻ jnääh⁻ hi⁻ lä⁻koo⁻
ga⁻jmeē⁻ Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻. Jēēh⁻, ma⁻
ga⁻heeh⁻ hnäh⁻ juu⁻ kiyh⁻, chaa⁻ ba⁻
hnäh⁻ llu⁻ ga⁻jmeē⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻,
ma⁻ke⁻ ga⁻jēēh⁻ hnäh⁻ cha⁻miih⁻ he⁻
wi⁻. ⁷Heh⁻ he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ lä⁻ja⁻,
ga⁻nuu⁻ øøh⁻ jne⁻ hi⁻ tääh⁻ hwa⁻
Macedonia hi⁻ hwa⁻ Acaya. He⁻ja⁻
ja⁻ dsēy⁻ ga⁻jmeey⁻ ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻
jmeeh⁻ hnäh⁻. ⁸Kwaat⁻ kyah⁻ hnäh⁻
ga⁻lloo⁻ juu⁻ kih⁻ Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻
lä⁻kaa⁻ hwa⁻ Macedonia hi⁻ Acaya.
Hi⁻ ga⁻lä⁻cha⁻ juu⁻ he⁻ ma⁻dsoo⁻
hoh⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio lä⁻kaa⁻ jee⁻
jyoh⁻ jwi⁻. He⁻ja⁻ mo⁻so⁻ jmeē⁻
ga⁻ bii⁻ jmeeh⁻ jnääh⁻ juu⁻ kiyh⁻ ha⁻
lä⁻ ga⁻jmeeh⁻ hnäh⁻. ⁹Lä⁻ jēē⁻ ba⁻
dsa⁻ hlēēh⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻heeh⁻ hnäh⁻
jnääh⁻ lä⁻ ma⁻ ga⁻lla⁻nøø⁻ jnääh⁻ jee⁻
tääh⁻ hnäh⁻, hi⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻beeh⁻
hnäh⁻ dio hi⁻ na⁻laa⁻ kaa⁻ dsa⁻ hi⁻
ha⁻ lä⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ ta⁻he⁻ kih⁻ hi⁻
laa⁻ ma⁻ra⁻ Dio jiih⁻. ¹⁰Hi⁻ hlēēy⁻

he- lle' hoh' hnäh' he- jäh' jooy'
ka-läh' gyuu' jmi-gyuu'. Jëeh' Dio
ga-mi' jiih' Jesús jee' kih' hi- na-juu'
mah' jooy' he- lää' jne' kih' lli'wii'
he- na' ga' jä'.

Ha- lä' ga' jmee' Paa' jwii' Tesalónica

2 Øøhn', ma-neh' ba' hnäh', sa-
na-hee' ta' he- ga' jmee' jnääh'
lä' ma' na'nøø' jnääh' jee' tääh'
hnäh'. ²Hi' ma-neh' ba' hnäh' ha-
lä' ga' lä' hääh' dsa- jnääh', ga' kwa'
dsa- kyaä' jnääh' jwii' Filipo. Pero
Dio kyaah' jnääh' he- ja- ga' tuu-
dsë- jnääh' ga' kwa' jnääh' ju'hmëe'
kiyh' jee' jwii' kyah' hnäh' ma' ke-
ga' tee' ga' jëe' dsa- kyaä' jnääh'.

³Sa' na-hee' juu' he- ga' kwa' jnääh',
ni' ja' kyaah' huüdsë- hliih'. Hi'
ni' sa' ga' mi' gaan' hnäh'. ⁴Ga' jëe'
ba' Dio jmää' jnääh' jmee' jnääh' ta'
kiyh', he- ja- hlëeh' jnääh' lä' koo-
lle' kyaä' jnääh' hi- na- hñaä' kwa'
ju'hmëe' kiyh'. Hi' ja' he- hnøøh'
jnääh' ha- lä' jee' tih' dsë' dsa-
kyaä' jnääh' kyaah' juu' he- kwa'
jnääh'. He- hnøøh' jnääh' ha- lä'
jee' tih' dsë' Dio hi- kyuu' ha- lä'
la' huüdsë- jnän'. ⁵Neh' ba' hnäh'
sa' ga' hlëeh' jnääh' kyaah' juu'
na- hñaah' lä' jwë' jee' ga' lëëhn'
hnäh' ni' sa' ga' hnøøh' jnääh' ha-
lä' jee' ma' leh' jnääh' kuu'. Dio ba'
ñe- ha- lä' la'. ⁶Sa' hnøøh' jnääh'
jmää' dsa- jnääh' kaah'. Sa' hnøø-
jnääh' jmeeh' hnäh' lä' ja- ni' he-
jmeë' jñah'. Kih' he- laä' jnääh'
apóstole kyaä' Cristo, cha- ba' jwë'
kyaä' jnääh' he- ma' jmee' jnääh'
mada' kyah' hnäh' wa'ra- jäh' kih'
lä' ja- hnøø- jnääh'. ⁷Pero ga' jmee'
jnääh' jøh- dsë- jnääh' ba', lä' koo-
jøh- dsë' jaa' dsa- më' jee' mi- kwaay'

gyuu' kyaay'. ⁸Ga- lä' hnää' jnääh'
hnäh' cha- miih'. He- ja- sa' ga' jmää'
kyaä' jnääh' koo- ma' dsa- ka' jnääh'
ju'hmëe' kih' Dio ta' jmah'. Ga' lla'
dsë- jnääh' ga' jmee' jnääh' be' kyah'
hnäh' lä' jiih' ma' ngëe' jnääh' hñaä'
jnääh' juu' jnääh' kwaat- kyah'
hnäh' kih' he- hnää' jnääh' hnäh'
cha- miih'. ⁹Øøhn', ¿Che' sa' dsooh-
hoh' hnäh' ha- lä' ga' jmee' jnääh'
ta', mah' ga' lä' cha- he- ga' kih'
jnääh'? Lä' jmi' lä' hwë' ga' jmee'
jnääh' ta', jëeh' sa' hnøø- jnääh' ma'
lla' kyaan' hnäh' jmi' ta' ko- jiih'
ga' kwa' jnääh' juu' kih' Dio.

¹⁰Ma-neh' ba' hnäh' hi' ñe- ba'
Dio ha- lä' ga' jmee' jnääh' jee'
tääh' hnäh' hi- ma- heeh- kih'
Jesús. Ma- laä' jnääh' hi- na- jngëe'.
Ga' jmee' jnääh' he- llu' jmah' ba'.
Sa' cha- he- na- bääh' jnääh' ni'
miih'. ¹¹Ma-neh' ba' hnäh' ha- lä'
ga' jmee' jnääh' kyah' hnäh' lä' jaa-
lä' jaa- hnäh'. Ga' kwa' jnääh' be'
kyah' hnäh', ga' chaah' jnääh' hnäh'
lä' koo- jmee' jaa- dsa- kyaah' gyuu'
kyaay'. ¹²Hi' ga' hlëeh' jnääh' hnäh'
mah' jmeeh' hnäh' lä' hnøø' Dio hi-
ga' tëeh' hnäh' mah' lä' jnääh' hnäh'
ya' jwii' jee' jmeey' hih'.

¹³He- ja- sa' hwaä' jnääh' kwa-
jnääh' ti' hmaah' kih' Dio. Jëeh',
ga' heeh' hnäh' juu' kiyh' he-
ga' kwa' jnääh'. Ga' lä' ngëeh'
hnäh' sa' la' juu' kih' wa' hi- cha-
hi- dsa-. La' ma' ra- juu' kih' Dio
ba', ja- ba' juu' he- jøø' kyah' hnäh',
hi- ma- heeh- kih' Jesús. ¹⁴Øøhn'
hi- tääh' Tesalónica na-, kwee- ba'
ga' la' kyah' hnäh' kyaah' lä' jë-
gwah' kih' Dio he- tøø' hwa' Judea.
He' ba' dsa- gooh' hnäh' ga' jmeeh-
hnäh', ja- ba' lä' koh' ga' la' kih' øøh'

jne' hi- tääh' Judea. Judiu dsa-gooy' ga-jmeeh' dsih' kih' he- ga-lä-dsoo' dsëy' kih' Cristo Jesús. ¹⁵Ja-ba' dsa-gooy' he- ga-jngiih' kih' Jesús Dsa-jøøh' jnän' lä-koh' ga-jngëëy' hi- ma-ngëë' juu' kih' Dio jää'. Hi- ja-ba' lä-ja- ga-lä-hña' dsëy' kya' jnääh' ka-läh'. Jmeey' he- sa-tih- dsë' Dio hi- lla-dsëëy' kih' lä-jëë' dsa-. ¹⁶Ngoo' ba' hay' kya' jnääh' he- hlëëh' jnääh' dsa- hi- sa-laa' judiu mah' lääy'. Lä-jwë' ja, mo-so' kyaah' hih' dso'kye- kiyh', he-ja- jä- dso'jwii' në' kiyh' cha-miih- ngëë'.

Hnøø' Paa' dsa-jëë' øøh' jne'
hi- chaa' Tesalónica

¹⁷Hnäh' øøhn', ma-lä-hii' miih- jmi' he- sa-jëën' hnäh'. Pero sa- ma-gaa' dsë- jnääh'. Ma-ra- he- lle- dsë- jnääh' dsa-jëë' jnääh' hnäh'. ¹⁸He-ja- hnøø- jnääh' ma' dsa-jëë' jnääh' hnäh'. Jnä' Paa' jmeen' dsoo', ja- he- koo- hä- ga-jmeen' huusë- ma' dsa-nøø' jnääh'. Pero sa- ga-la', jmee' Tana' jwiih' kya' jnääh'. ¹⁹Hnäh' ba' hi- kye' jnääh' o-jøh- dsë- kih', hnäh' ba' hi- jmee' chaa- jnääh' llu'. Hnäh' ba' hi- jmee' lii- jmää' ta- he- ma-jmee' jnääh'. He-ja- hnøø- jnääh' jëë' jnääh' hnäh' tääh' hnäh' cha-në' Jesucristo wa-ra- ga-të' jee' jäyh' ka-läh'. ²⁰iHe- ba' che- llu' kya' jnääh' kwaat- kyah' hnäh' he-ja- chaa- ba' jnääh' llu'!

3 Sa- lä-be' dsë- jnääh', he-ja- jmee' jnääh' huusë- jää' jnääh' jwii' Atena la-, ²mah' chee' jnääh' Timotä øøh' jne' dsa-jëë' hnäh'. Øøh' jne' he', jmee' ta' kih' Dio k-o-jøh' kyaah' jnääh', kway- ju'hmëë' kih' Cristo. Hi- he' kwa- be' kyah' hnäh' mah' go'taah'

hnäh' koo- hweh- jwë' kih' Dio he- tääh' hnäh' na-. ³Mah' lä-ja-, ni- jaa- hnäh' sa- jeh' hoh' hnäh' kih' he- jëëh' hnäh' he- wi'. Ma-nëh' ba' hnäh' lä-na- llë' kih' le' jnän'. ⁴Jëëh', lä- ma-tøøh' jnääh' kyaah' hnäh', ga-jäh' jnääh' dsa-ngëë' jne- cha-miih- he- wi' hi- na' ma-jëëh' ba' hnäh' ha- lä- la' he- ja-. ⁵He-ja- mo-so' ga-lä-be' dsën'. Chah' ba' ga-cheen' Timotä mah' dsa-jëëy' che' lä- ma-dsoo' ja-ba' hoh' hnäh'. Jmeen' huusë- wa-ra- ga-jmee' hi-sa-llu' jwiih' kyah' hnäh' hi- hee' ta' kya' jnääh'.

⁶Pero lä- ma' jah' Timotä jee- tøøh' jnääh' la-, ga-jmeeyh' juu', lä- ma-dsoo' ja-ba' hoh' hnäh' hi- hnaah' hnäh' dsa-kyaah'. Hi- jäyh', dsooh- hoh' hnäh' kya' jnääh' cha-miih-, hi- hnooh- hnäh' jëëh' jnääh' ka-läh', ja-ba' lä-koo- hnøø- jnääh' jëë' jnääh' hnäh'. ⁷Øøhn', ma-ke' dsa-ngëë' jnääh' na-ku' na-ngii' he- wi' jee' la-, pero cha-miih- ga-nøh' dsë- jnääh' ma' ga-nu' jnääh' jmeeh' ba' hnäh' dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio. ⁸Na' ba' ra' si- chaa- jnääh' llu', kih' he- ga-nu' jnääh' tääh' ba' hnäh' koo- hweh- jwë' kih' Dsa-jøøh' jnän'. ⁹Joh' ti'hmaah' sa- kwa- jnääh' kih' Dio kwaat- kyah' hnäh'. Jëëh', cha-miih- jëë- dsë- jnääh' cha-në' Dio ta-la' kyah' hnäh'. ¹⁰Tøøh' ba' jnääh' ngii' jnääh' kih' Dio lä-jmi' lä-hwe' mah' lä-cha- jwë' dsa-jëë' jnääh' hnäh' ka-läh'. Mah' kwa- jnääh' be' tëëh' hnäh' he- ga- hnøø' kyah' hnäh' jee' tääh' hnäh' jwë' kih' Dio.

¹¹Ngii' jnääh' kih' Täa- jnän' hi- kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän'

mah¹ kway¹ jwë¹ dsa¹jëë¹ jnääh¹
hnäh¹ ka¹läh¹. ¹²Hi¹ ngiin¹ kih¹ Dio
wa¹ lä¹hnaah¹ hnäh¹ cha¹ga¹miih¹
dsa¹kyaah¹ hnäh¹ hi¹ wa¹ lä¹hnaah¹
lä¹na¹ lä¹jëë¹ dsa¹ja¹ba¹ lä¹koo¹
hnääh¹ jnääh¹ hnäh¹. ¹³Hi¹ ngiin¹ kih¹
Dio mah¹ go¹taah¹ hnäh¹ koo¹ hweh¹
hi¹ na¹jngëeh¹ hnäh¹ go¹te¹ mah¹
mo¹so¹ cha¹ ga¹ he¹ na¹bääh¹ hnäh¹
ni¹ miih¹ chané¹ Tääh¹ jnän¹ wa¹ra¹
ga¹të¹ jee¹ jäh¹ Jesús Dsa¹jööh¹ jnän¹
kyaah¹ lä¹jëë¹ hi¹ lluu¹ kyaay¹.

Wa¹ jmeen¹ lä¹ tih¹ dsë¹ Dio

4 Ööhn¹, hlëëhn¹ hnäh¹ lä¹ hnöø¹
Jesús Dsa¹jööh¹ jnän¹. Ta¹
jmeë¹ hnäh¹ hñaa¹ hoh¹, go¹nääh¹ ba¹
hnäh¹ lä¹koo¹ ga¹lä¹tëëh¹ hnäh¹
kyaah¹ jnääh¹. Jëeh¹, lä¹ja¹ llë¹ kyah¹
hnäh¹ hi¹ lä¹ja¹ tih¹ dsë¹ Dio ka¹läh¹.
Hi¹ jmeë¹ bii¹ jmeeh¹ hnäh¹ he¹
llu¹ cha¹ga¹miih¹ koo¹ hä¹ koo¹ hä¹.
²Ma¹ñeh¹ ba¹ hnäh¹ ha¹ lä¹ la¹ nuuh¹
he¹ ga¹hñah¹ hnäh¹ kyaah¹ jnääh¹
mada¹ kih¹ Jesús Dsa¹jööh¹ jnän¹.
³He¹ tööh¹ jne¹ na¹jngëen¹, he¹ja¹ ba¹
hnöø¹ Dio. Hnäh¹ dsa¹më¹ dsa¹ñuuh¹
ta¹ kaah¹ hnäh¹ wa¹ hi¹ cha¹ hi¹.
⁴Go¹taah¹ hnäh¹ llu¹ kyaah¹ dsa¹më¹
kyaah¹ hnäh¹. Hnöø¹ na¹jngëeh¹
hnäh¹ kyaayh¹ lä¹koo¹ llë¹ kih¹. ⁵Ta¹
jmeë¹ hnäh¹ he¹ ngii¹ jmi¹ngo¹ kyah¹
hnäh¹ lä¹ jmeë¹ dsa¹ hi¹ sa¹ laa¹
judiu¹ hi¹ sa¹ ma¹heeh¹ kih¹ Dio. ⁶Ni¹
jaa¹ hnäh¹ ta¹ mi¹kwah¹ kih¹ ööh¹
hnäh¹, ni¹ ta¹ mi¹gaa¹ hnäh¹ ni¹ jaa¹.
Ma¹jmeë¹ ba¹ jnääh¹ juu¹ kyah¹ hnäh¹,
Dsa¹jööh¹ jnän¹ teëh¹ jwi¹ kih¹
lä¹jëë¹ hi¹ jmeë¹ ta¹ hliih¹ ja¹. ⁷Jëeh¹,
sa¹ ga¹tëëh¹ Dio jne¹ mah¹ jmeen¹
wa¹ la¹ cha¹ la¹. Ga¹tëëyh¹ jne¹ mah¹
dsa¹toohn¹ na¹jngëen¹ ba¹. ⁸Hi¹ sa¹
jmeë¹ he¹ juu¹ la¹, ja¹ kih¹ dsa¹ ja¹ he¹

jmeey¹ chaayh¹. He¹ jmeey¹ chaayh¹
kyaah¹ Dio ba¹ ja¹, he¹ ba¹ Dio hi¹
ga¹kwëeh¹ jne¹ Jmi¹llë¹ Na¹jngii¹.

⁹He¹ hnääh¹ jne¹ dsa¹kyaahn¹, sa¹
jmeë¹ bii¹ sii¹ jnääh¹ kyah¹ hnäh¹.
Jëeh¹, Dio ma¹mi¹tëë¹ hnäh¹ he¹
hnaah¹ hnäh¹ dsa¹kyaah¹. ¹⁰Ma¹
ba¹ jnä¹, hnaah¹ ba¹ hnäh¹ lä¹jëë¹
ööh¹ jne¹ hi¹ tääh¹ lä¹kaa¹ hwa¹
Macedonia. Pero chuun¹ kyaah¹
hnäh¹ ööhn¹, mah¹ wa¹ hnaah¹ hnih¹
cha¹ga¹miih¹.

¹¹Kwa¹ hnäh¹ be¹ hii¹ tii¹ kyah¹
hnäh¹, ta¹ wa¹ hnee¹ hnäh¹. Ta¹
jëë¹ hnäh¹ he¹ jmeë¹ jñah¹. Ta¹ wa¹
jwëh¹ hnäh¹, ja¹ jmeeh¹ ba¹ hnäh¹ ta¹
lä¹koo¹ mada¹ he¹ ma¹jmeë¹ jnääh¹
kyah¹ hnäh¹. ¹²Lä¹jwë¹ ja¹, hi¹ sa¹
ma¹heeh¹ juu¹ kih¹ Dio hlëëyh¹ llu¹
kyah¹ hnäh¹ hi¹ lä¹ja¹ lä¹cha¹ ba¹
lä¹jë¹ he¹ jmeë¹ bii¹ kyah¹ hnäh¹.

Ha¹ lä¹ le¹ wa¹ra¹ ga¹të¹ jee¹
jäh¹ Dsa¹jööh¹ jnän¹

¹³Ööhn¹, hnöø¹ jnääh¹ lä¹ngëeh¹
hnäh¹ ha¹ lä¹ le¹ kih¹ ööh¹ jne¹
hi¹ ma¹na¹juu¹. Sa¹ hnöø¹ jnääh¹
lä¹meeh¹ hoh¹ hnäh¹ lä¹koo¹ la¹ kih¹
hi¹ sa¹ cha¹ o¹jöh¹ dsë¹ kih¹. ¹⁴Dsoo¹
ba¹ dsë¹ jne¹ he¹ ga¹juu¹ Jesús hi¹
ga¹lä¹jiiyh¹ ka¹läh¹. Hi¹ jmeë¹ jne¹
dsoo¹, ja¹ba¹ lä¹ja¹ mi¹jiih¹ Dio
ko¹jöh¹ kyaah¹ Jesús ga¹lä¹jëë¹ hi¹
na¹juu¹ hi¹ ga¹heeh¹ kiyh¹.

¹⁵He¹ja¹ jwëëhn¹ hnäh¹ lä¹koo¹
ga¹jäh¹ Dsa¹jööh¹ jnän¹. Jne¹ hi¹
chaa¹ wa¹ra¹ ga¹të¹ jmi¹jäyh¹, sa¹
lä¹jää¹ jne¹ kih¹ ööh¹ jne¹ hi¹ na¹juu¹.
¹⁶Ki¹gaa¹ lä¹nuuh¹ jmeë¹ Dsa¹jööh¹
jnän¹ mada¹ wa¹ra¹ ga¹të¹ jee¹ jñay¹
gyuuh¹, hi¹ lä¹nuuh¹ hlëëh¹ ángel
hi¹ jööh¹ ga¹ kih¹ jee¹ lä¹jëë¹, hi¹
lä¹nuuh¹ hii¹ luu¹ hoo¹ kih¹ Dio.

Ma'ja- lä⁺jiih' to⁻nē⁻ lä⁺jēē⁺ hi⁻
na⁻juu' hi⁻ ga⁻heeh⁻ kih⁺ Jesús.
¹⁷Hi⁻ lä⁺jēē⁺ jne' hi⁻ chaa⁻ jmi⁺ ja⁻,
chaayh⁺ jne' jee' jni⁺ ko⁻joh⁺ kyaah⁺
hi⁻ na⁻juu' mah⁺ jee⁺ jne' Jesús jwē⁺
nē⁻ lle'. Ja⁻ga⁻ na⁻ dsa⁻tooh⁺ jne'
kyaah⁺ Dsa⁻jōoh⁺ jnān⁻ lä⁺jē⁺ joh⁺
jmi⁺ cha⁻. ¹⁸He⁻ja⁻ jmee⁺ hnāh⁺ jēē⁺
dsē⁻ dsa⁻kyaah⁺ hnāh⁺ kyaah⁺ juu'
la⁻.

5 Øøhn⁺ sa⁺ jmee⁺ bii⁺ sii⁺ jnāäh⁺
kyah⁺ hnāh⁺ hee⁻ ji⁻ nē⁻ o hee⁻
jmi⁺ lä⁺te⁺ juu' la⁻. ²Ma⁻neh⁺ ba'
hnāh⁺ kwee⁻, wa⁻ra⁻ ga⁻lloo⁺ jmi⁺
jäy⁺ Jesús, jäy⁺ jmi⁺ he⁻ sa⁺ liih⁻
dsa⁻, lä⁺koo⁻ jmee⁺ dsa⁻hi⁻ ta⁺la⁻
hwē⁺. ³Lä⁺koo⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻jäh⁺ dsa⁻:
“Ma⁻tōoh⁺ ba' jne' llu⁺, mo⁻so⁻ hii⁺
goo⁻ jnān⁻”, lä⁺chah⁺ ja⁻, ni⁺ sa⁺ liih⁻
gyih⁺, jä⁺ he⁻ wi⁺ nē⁻ kiyh⁺, lä⁺koo⁻
jnee⁺ kih⁺ dsa⁻mē⁺ jee⁺ dsa⁻lä⁺chaa⁻
gyu⁺ kyaay⁺. Ni⁺ jaa⁻ sa⁺ lää⁺ kih⁺
he⁻ ja⁻. ⁴Pero hnāh⁺ øøhn⁺, mo⁻so⁻
tääh⁺ hnāh⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺ wa⁻ la'
cha⁻ la'. He⁻ja⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁺ jee'
jäy⁺, sa⁺ jōoh⁺ hnāh⁺ lä⁺koo⁻
dsa⁻jōoh⁺ dsa⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻lloo⁺ jaa⁻
dsa⁻hi⁻ kiyh⁺. ⁵Lä⁺jēē⁺ ba' hnāh⁺
ma⁻na⁻ jnāäh⁺ hnāh⁺ jee⁺ jnā⁺ wa⁻je⁻
hi⁺ lä⁺ja⁻ kih⁺ jmi⁺ ka⁻läh⁺. Mo⁻so⁻
na⁻ jnāäh⁺ hnāh⁺ kih⁺ hwē⁺, ni⁺ kih⁺ jee'
na⁻hoo⁻. ⁶He⁻ja⁻ jwēēhn⁺ hnāh⁺, sa⁺
wa⁻ jmeen⁺ lä⁺koo⁻ jaa⁻ hi⁻ sa⁺ liih⁻
he⁻ jmee⁺. Hnøø⁺ na⁻ nē⁻ jne' hi⁺ wa'
hää⁺ jne' hñaan⁺. ⁷Hi⁻ gwii⁺, hwē⁺ ba'
gwii⁺. Hi⁻ hee⁻, ko⁻ja⁻ lla⁻heeh⁻ bih⁺.
⁸Pero jne' hi⁻ ma⁻na⁻ jnāäh⁺ kih⁺ jmi⁺,
wa⁻ leeh⁻ jne'. Wa⁻ lä⁺dsøø⁻ dsē⁻ jne'
kih⁺ Dio, wa⁻ hnāäh⁺ jne' øøh⁺ jne'.
Lä⁺jwē⁺ ja⁻ hää⁺ jne' hñaan⁺ lä⁺koo⁻
jnee⁺ hløø⁺ hi⁻ na⁻lää⁺ nē⁻. Hi⁺
wa⁻ kyen⁺ o⁻jøh⁺ dsē⁻ he⁻ lää⁺ jne'.
Lä⁺jwē⁺ ja⁻ hää⁺ jne' hñaan⁺ lä⁺koo⁻

jnee⁺ hløø⁺ hi⁻ hä⁺ mi⁺kyaah⁺ lle'.
⁹Jēēh⁺, ga⁻jmää⁺ Dio jne' mah⁺ lääy⁺
jne' ta⁺la⁻ kih⁺ Jesucristo Dsa⁻jōoh⁺
jnān⁻, sa⁺ ga⁻jmääy⁺ jne' mah⁺ jēēn⁺
he⁻ lli⁺wi⁺ he⁻ na⁻ ga⁻ jä⁺. ¹⁰Hi⁻ he'
ga⁻juu⁺ jnā⁺ jne' mah⁺ chaa⁻ jne'
ko⁻joh⁺ kyaayh⁺, kwee⁻ ba⁻ la⁻ che'
chaa⁻ jne' o na⁻juu⁺ jne' wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁺
jmi⁺ jäy⁺. ¹¹Kih⁺ he⁻ja⁻, ja⁻ kwah⁻
hnāh⁺ be⁺ kih⁺ dsa⁻kyaah⁺ mah⁺
dsa⁻näy⁺ ta⁺ cha⁻nē⁻, ja⁻ ba⁻ lä⁺koh⁺
tääh⁺ hnāh⁺ jmeeh⁻ hnāh⁺.

¹²Chu⁺ jnāäh⁺ kyaah⁺ hnāh⁺ øøhn⁺,
ja⁻ jmeeh⁻ hnāh⁺ he⁻ kih⁺ hi⁻ kwa⁺ be'
kyah⁺ hnāh⁺ hi⁺ lä⁺ja⁻ kih⁺ hi⁻ jää⁺
hnāh⁺ kwaat⁺ kih⁺ Dsa⁻jōoh⁺ jnān⁻ hi⁺
kih⁺ hi⁻ hlēēh⁻ hnāh⁺ ka⁻läh⁺. ¹³Wa'
hnaah⁺ hnih⁺ cha⁻miih⁻ ta⁺la⁻ kih⁺
ta⁺ he⁻ jmeey⁺. Hi⁺ wa⁻ hii⁺ tii⁺ kyah⁺
hnāh⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaah⁺ hnāh⁺.

¹⁴Hi⁺ chuun⁺ kyaah⁺ hnāh⁺ øøhn⁺,
hlēēh⁺ hnāh⁺ hi⁻ sa⁺ hnøø⁺ jmee⁺
ta⁺. Kwa⁺ hnāh⁺ be⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺
lä⁺kaa⁻ dsē⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ kih⁺ hi⁻ sa⁺
bee⁺ hu⁺dsē⁻ kih⁺. Jmee⁺ hnāh⁺
joh⁺ hoh⁺ kyaah⁺ lä⁺jēē⁺. ¹⁵Leeh⁻
hnāh⁺, ni⁺ jaa⁻ hnāh⁺ ta⁺ jiih⁺ hliih⁺
kih⁺ hi⁻ jmee⁺ he⁻ hliih⁺. Lä⁺jē⁺ jiih⁺
jnee⁺ hnāh⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁻ kih⁺
øøh⁺ hnāh⁺ hi⁺ kih⁺ lä⁺jēē⁺ dsa⁻
jmi⁺gyu⁺.

¹⁶Wa⁻ jēē⁺ hoh⁺ hnāh⁺ lä⁺jē⁺ jmi⁺
ba⁻. ¹⁷Ngii⁺ hnāh⁺ tää⁺ kih⁺ Dio.
¹⁸Kwa⁺ hnāh⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺ Dio kih⁺
lä⁺jē⁺. He⁻ la⁻ na⁻ hnøø⁺ Dio jmeeh⁻
hnāh⁺ lä⁺llu⁺ he⁻ ma⁻laah⁺ hnāh⁺
koo⁻ kyaah⁺ Cristo Jesús.

¹⁹Ta⁺ ha⁻ hnāh⁺ kih⁺ Jmi⁺lle⁺
Na⁻jngii⁺. ²⁰Ta⁺ jmee⁺ hnāh⁺ ta⁺ koo⁻
juu⁺ he⁻ kwa⁺ hi⁻ ngēē⁺ juu⁺ kih⁺ Dio.
²¹Kye⁺ da⁻ hnāh⁺ kwaat⁺ kih⁺ lä⁺jē⁺
he⁻ hlēēy⁺. Mah⁺ go⁻taah⁺ hnāh⁺
koo⁻ hweh⁺ kyaah⁺ ma⁻la⁻ he⁻ llu⁺

jmaḥ¹ ba'. ²²Be¹ hnäh' ta⁻ koo' lä⁺jē⁺
nēē¹ he⁻ hliih¹.

²³Dio ba' he' hī⁻ jmeē⁺ hii' tii'
tuh⁻dsē⁻ jne'. He⁻ja⁻ ngiīn' kiyh¹
mah¹ wa' jmeey' na⁻jngēē¹ hnäh'
go⁻te⁻. Wa' hääy¹ hnäh'. Wa' høøy'
jmi⁻lle' kyah¹ hnäh', wa' høøy'
lä⁺jē⁺ hū⁻dsē⁻ kyah¹ hnäh', wa'
høøy' jmi⁻ngo¹ kyah¹ hnäh' mah¹
mo⁻so⁺ cha⁻ ga' he⁻ na⁻bääh⁻ hnäh'
ni⁺ miih⁻ wa⁻ra⁻ ga⁺tē' jee' jāh'
Jesucristo Dsa⁻jøøh¹ jnän. ²⁴Ma⁻ra⁺
he⁻ mi⁻te¹ ba' hī⁻ ga⁺tēēh¹ hnäh'. He⁻

ga⁺jāyh' jmeey¹, ma⁻ra⁺ he⁻ jmeē¹
bih¹.

²⁵Øøhn¹, ngiī' hnäh' kih¹ Dio mah¹
kway¹ be' kyaa¹ jnääh¹.

²⁶Jmee' hnäh' Dio kih¹ lä⁺jēē⁺
øøh¹ hnäh', ja⁻ chuh⁻ hnäh' kiyh¹ lä⁺
hnøø¹ Dio.

²⁷Kyaaḥ' mada⁻ kih¹ Dsa⁻jøøh¹
jnän, jwēēhn⁻ hnäh', ja⁻ hēh⁻ hnäh'
he⁻ ma⁻siin¹ la⁻ cha⁻nē' jee' lä⁺jēē⁺
øøh¹ jne'.

²⁸Wa' mi⁻jää¹ Jesucristo Dsa⁻jøøh¹
jnän lä⁺jēē⁺ hnäh'. Wa' la¹ lä⁺ja⁻.

2 Tesalonicenses

He⁻ la⁻ jee' ga⁻tě' to' je⁻ he⁻ ga⁻sii' Paa'
kih' øøh' jne' hi⁻ chaa⁻ Tesalónica

1 Jnä' Paa' kyaah' Silvano kyaah' Timotä siin⁺ kih' gwah⁺ jwii⁻ Tesalónica, hnäh' hi⁻ tääh' kyaah' Jesucristo Dsa⁻jøøh' jnä⁻n kyaah' Dio hi⁻ laa' Täa' jnä⁻n. ²Ngii⁻n kih' Dio hi⁻ laa' Täa' jnä⁻n hi⁺ ngiin' kih' Jesucristo Dsa⁻jøøh' jnä⁻n, wa' kway⁺ he⁻ llu' kyah' hnäh', hi⁺ wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnäh'.

Dio lla' ta' kih' hi⁻ jmeeh⁺ øøh' jne'
wa⁻ra⁻ ga⁻tě' jee' jäh' Dsa⁻jøøh' jnä⁻n

³Øøhn⁺, hnøø⁺ kwa⁻ jnääh' ti⁺hmaah' kih' Dio lä⁻jē⁺ jmi⁺ kwaat⁻ kyah' hnäh', lä⁻lle⁺ kih', lä⁻llu⁺ he⁻ ngoo⁺ ba' dsoo' hoh' hnäh' kiyh', hi⁺ ngoo⁺ ba' hnaah⁺ hnäh' dsa⁻kyaah'. ⁴Tih⁻ ba' dsē⁻ jnääh' lä⁻koo⁻ jmeeh⁻ hnäh', he⁻ja⁻ ga⁻hlēēh' jnääh' llu⁺ kyah' hnäh' lä⁻koo⁻ lä⁻koo⁻ gwah⁺ kih' Dio. Jmeeh⁻ jnääh' juu⁺ ha⁻ lä⁻ jøh⁻ hoh' hnäh' kyaah' lä⁻jē⁺ wi⁺ he⁻ dsa⁻ngēē⁺ hnäh'. Hi⁺ ha⁻ lä⁻ dsoo' hoh' hnäh' kih' Dio hi⁺ kwēēh⁻ ba' hoh' hnäh' ma' chaa⁻ hnäh' lli⁺wi⁺. ⁵Heh' lä⁻ja⁻, mi⁺ jnääh⁺ ma⁻ra⁻ he⁻ lla⁻ Dio ta' lä⁻koo⁻ lle⁺ kih', he⁻ja⁻ na⁻ na⁻ngē⁺ hnäh' jwē⁺ go⁻taah⁻ hnäh'

ya⁻jwii⁺ kiyh', kih' he⁻ jēēh' hnäh' wi⁺ na⁺.

⁶Jēēh', Dio jmee⁺ lä⁻koo⁻ lle⁺ kih', he⁻ mi⁻hmaayh⁻ kih' hi⁻ jmeeh⁺ hnäh' na⁺. ⁷Hi⁺ hnäh' hi⁻ dsa⁻ngēē⁺ wi⁺ na⁺, hñah⁺ ba' hnäh' jee' teeh' hnäh' hoh' kō⁻jøh⁻ kyaah' jnääh' wa⁻ra⁻ ga⁻tě' jee' lä⁻jnä⁻ Jesús jñaa⁺y gyuu⁺h kyaah' ángele kyaay⁺ hi⁻ cha⁻ be' kih'. ⁸Jäyh' jee' wa⁻je⁻ jih⁺gyeh', ma⁻ja⁻ heeyh⁺ wi⁺ lä⁻jēē⁺ hi⁻ sa⁻ ga⁻heeh⁻ kih' Dio, hi⁺ lä⁻kyē⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻lä⁻hnøø⁺ ju⁺hmēē⁺ kih' Jesucristo Dsa⁻jøøh' jnä⁻n. ⁹Hi⁻ he⁻ na⁻, jēē⁺ wi⁺ he⁻ sa⁻ llaa⁻ jih⁺koh⁺ jih⁺lih⁺, uu⁺ go⁻te⁺ ba' dsa⁻taayh⁻ kih' Dsa⁻jøøh' jnä⁻n, jee' mo⁻so⁻ tēēy⁺ jēēy⁺ jee' jnä⁻ na⁻hñaa⁺h kyaah' be' kiyh', ¹⁰wa⁻ra⁻ ga⁻tě' jmi⁺ jäh' Jesús. Ma⁻ja⁻ dsa⁻taah⁻ lä⁻jēē⁺ hi⁻ laa⁻ kyaay⁺, jmeey⁺ juu⁺h kiyh'. Peer⁺ jēē⁺ dsah⁺ lä⁻jēē⁺ hi⁻ ma⁻heeh⁻. Hi⁺ lä⁻kyē⁻ hnäh' jēēh' hñih', jēēh' ma⁻lä⁻dsoo⁻ ba' hoh' hnäh' juu⁺ he⁻ ma⁻kwa⁻ jnääh'.

¹¹He⁻ja⁻ ngii⁺ jnääh' kyah' hnäh' lä⁻jē⁺ jmi⁺ mah' jmää⁺ Dio hnäh' lluu⁺ lä⁻lle⁺ kyah' hnäh' hi⁻ na⁻teeh⁺ kyaay⁺. Hi⁺ ngii⁺ jnääh' kiyh' mah'

kway¹ be² kyah¹ hnäh² jmeeh¹ hnäh² lä² jē² ta¹ llu¹ he⁻ hyoh⁻ hoh² hnäh² jmeeh¹, lä² llu¹ he⁻ ma⁻ dsoo² hoh² hnäh². ¹²Ma¹ ja⁻ jmee¹ dsa⁻ juuh⁻ kih¹ Jesucristo kwaat⁻ kyah¹ hnäh² hi² ja⁻ ba¹ lä² ja⁻ le² kyah¹ hnäh² ko⁻ jøh² kyaayh¹, kih¹ he⁻ llu¹ dsē¹ Dio jnän¹, hi² kih¹ he⁻ llu¹ dsē¹ Jesucristo Dsa⁻ jøøh¹ jnän¹.

Ha⁻ lä² le² wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē² jee²
jäh² Dsa⁻ jøøh¹ jnän¹

2 Na¹ hlēēh¹ ga⁻ jnääh¹ miih⁻ kih¹ ha⁻ lä² le² wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē² jee² jäh² Jesucristo Dsa⁻ jøøh¹ jnän¹ hi² ha⁻ lä² jee² jnih² mah⁻ jmeen⁻ ko⁻ jøh² kyaayh¹. Øøhn¹, chuun¹ kyaah¹ hnäh², ²ta¹ hee² hnäh² ga⁻ juh⁻ huusē¹ kyah¹ hnäh². Ta¹ jeh² hoh² hnäh² cher⁻ mah⁻ ga⁻ nuuh⁻ hnäh² jäh² dsa⁻ ma⁻ jah⁻ Jesús. Ma⁻ ke² he⁻ ga⁻ jäh² ma⁻ hlēēh² Jmi⁻ lle² kih¹ Dio, ma⁻ ke² he⁻ ga⁻ jäh² ma⁻ ya⁻ ka⁻ dsa⁻ juu¹ kya⁻ jnääh¹ o ma⁻ tēēy¹ juu¹ kya⁻ jnääh¹, ta¹ jmee⁻ hnäh² he⁻ go⁻ te⁻. ³Ta¹ kwa⁻ hnäh² jwē¹ he⁻ ga⁻ mi⁻ gaa⁻ dsa⁻ hnäh². Sa¹ jäh² Jesús jää¹ sa¹ ga⁻ ma⁻ lloo¹ jmi⁻ jmee¹ dsa⁻ na⁻ høøh¹ kih¹ Dio lä² kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻ hi² lä² jnääh¹ dsa⁻ hlēēh¹ hi² ma⁻ na⁻ hee⁻ go⁻ te⁻. ⁴Hi² he⁻ lä² hnøø¹ lla⁻ dsēēy¹ kih¹ Dio hi² kih¹ lä² jē² he⁻ jmee⁻ dsa⁻ juuh⁻ kih¹. Jmääy¹ hñiiy² jøøh¹ kih¹ jee² lä² jēē², lä² jiih¹ gyay⁻ neh⁻ gwah⁻ kih¹ Dio, jmääy¹ hñiiy² lä² koo⁻ Dio.

⁵¿Che¹ sa¹ dsooh⁻ hoh² hnäh² he⁻ ga⁻ jwēēhn¹ hnäh² he⁻ la⁻, lä² ma¹ gyan¹ kyaah¹ hnäh² jee² na²? ⁶Ma¹ ñeh¹ ba¹ hnäh² hee⁻ na⁻ he⁻ sa¹ kwa¹ jwē¹ lä² jnääh¹ dsa⁻ hlēēh¹ he⁻ jää¹ sa¹ ga⁻ ma⁻ tē² jmi⁻ kiyh¹. ⁷Sa¹ chaa⁻ hi² ñe⁻ kwee⁻, ha⁻ lä²

ma⁻ løø¹ jmee⁻ ta¹ hi⁻ hlēēh¹ he⁻, pero ma⁻ ra⁻ he⁻ jmee⁻ bih¹ ta¹ to⁻ kē¹. Koo⁻ jøøy⁻ lloo⁻ jmi⁻ jñuu⁻ he⁻ jmee⁻ jwi⁻ h⁻ kiyh¹. ⁸Ja⁻ ga⁻ na⁻ lä² cha⁻ jwē¹ ngēy¹ jnä² hä². Pero wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē² jee² jäh² Jesús, kyaah¹ lle² he⁻ hä² hooy¹ ba¹ jngēēy¹ dsa⁻ hlēēh¹ he⁻. Mi⁻ llaay⁻ go⁻ te⁻ kyaah¹ jmēē¹ kiyh¹ wa⁻ ra⁻ jayh¹. ⁹Kyaah¹ cha⁻ miih⁻ be⁻ kih¹ Tana¹, jmee¹ dsa⁻ hlēēh¹ he⁻ ta¹. Jmeey¹ hii² goo⁻ jmi⁻ gyuu⁻ hi² jmeey¹ he⁻ juh⁻ gaa⁻. Pero kyaah¹ juu¹ ta¹ juu¹ jmah¹ ba¹ jmeey¹ lä² jē² he⁻ ja⁻. ¹⁰Ja⁻ he⁻ koo⁻ nēē¹ he⁻ hliih¹ jmeey¹. Kyaah¹ he⁻ ja⁻, mi⁻ gaay⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ hee⁻ go⁻ te⁻, kih¹ he⁻ sa¹ ga⁻ lä² hnøøy¹ ma⁻ nuuy⁻ ju⁻ dsoo⁻ mah⁻ ma⁻ lääy⁻. ¹¹He⁻ ja⁻ kwa¹ Dio jwē¹ lä² gaa⁻ dsa⁻ he⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ kyaah¹ juu¹ ja⁻ mah¹ jmee¹ gyih¹ he⁻ kih¹ juu¹ ta¹ juu¹ ba¹. ¹²Heh¹ lä² ja⁻, jä² dso⁻ jwi⁻ h⁻ nē⁻ kih¹ lä² jēē² hi⁻ sa¹ heeh⁻ kih¹ ju⁻ dsoo⁻, kih¹ he⁻ hnøø¹ gyih¹ he⁻ hliih¹.

Ga⁻ lleeh⁻ Dio jne⁻ mah¹ lää² jne⁻

¹³Dsa⁻ jøøh¹ jnän¹ hnäy¹ hnäh² øøhn¹, he⁻ ja⁻ jmee⁻ bi¹ kwa⁻ jnääh¹ tää² ti⁻ hmaah⁻ kih¹ Dio kwaat⁻ kyah¹ hnäh². Jēēh² Dio ga⁻ lleeh⁻ hnäh² lä² ma⁻ to⁻ nē⁻ mah⁻ lääh² hnäh², lä² llu¹ he⁻ ga⁻ mi⁻ lluu⁻ y⁻ hnäh² ta¹ la⁻ kih¹ Jmi⁻ lle² Na⁻ jngii¹ hi² lä² llu¹ he⁻ ma⁻ dsoo⁻ hoh² hnäh² kih¹ ju⁻ dsoo⁻. ¹⁴Ga⁻ tēēh⁻ Dio hnäh² kyaah¹ ju⁻ hmēē⁻ he⁻ ga⁻ kwa⁻ jnääh¹ mah¹ tēēh⁻ hnäh² ya⁻ jwi⁻ h⁻ kih¹ Jesucristo Dsa⁻ jøøh¹ jnän¹. ¹⁵Lä² ja⁻ øøhn¹, go⁻ taah⁻ hnäh² koo⁻ hweh⁻. Ta¹ wa¹ gaa⁻ hoh² hnäh² lä² jē² he⁻ ga⁻ lä² tēēh⁻ hnäh² kyaah¹ juu¹ he⁻ ga⁻ hlēēhn¹ hi² kyaah¹ lä² jē² he⁻ ga⁻ sii⁻ jnääh¹ kyah¹ hnäh².

¹⁶Ngiĩ jnääh' kih' Jesús Dsa-jøøh' jnän' hi' ngiin' kih' Dio hi' laa' Tää' jnän' hi' hnääh' jne', hi' ga' jmee' jëë' dsë' jne' he' sa' llaa' jih' koh', hi' ga' jmee' cha' o-jøh' dsë' jnän' ta' la' kih' he' llul' dsëy'. ¹⁷Ngiin' kiyh' mah' wa' jmeey' jëë' hoh' hnäh' hi' wa' kway' be' kyah' hnäh' mah' ya' hii' llul' lä' jë' he' hlëëh' hnäh' hi' lä' jë' he' jmeeh' hnäh'.

**Ga'jäh' Paa' siih' øøh' jne'
ngii' hnäh' kyaah' jnääh'**

3 Øøhn' ta' jyoh' ko-taa', ngii' hnäh' kyaah' jnääh' mah' lloo' chah' juu' kih' Dsa-jøøh' jnän' lä' kaa' jmi-gyuu' hi' lä' ja' wa' tøøyh' ta' juu' ja' lä' koo' ga' jmeeh' hnäh'. ²Ngiĩ hnäh' kyaah' jnääh' mah' sa' cha' he' dsa-ngëë' jnääh' jee' kih' dsa' hñaah' dsë'. Jëëh' ja' lä' jëë' dsa' lä' dsoo' dsë' juu' la'. ³Pero mi'te' ba' Dsa-jøøh' jnän' juu' kih', ma'ra' he' hää' bih' hnäh' mah' sa' cha' he' dsa-ngëëh' hnäh'. ⁴Kye' jnääh' o-jøh' dsë' kih' Dsa-jøøh' jnän', he' jmeeh' ba' hnäh' lä' jë' he' ma-jäh' jnääh' hi' ngoo' ba' jmeeh' hnäh' lä' ja'. ⁵Dsa-jøøh' jnän', hi' he' ba' jää' hnäh' mah' lä' hnaah' hnäh' øøh' hnäh' lä' koo' hnääh' Dio jne' hi' lä' ja' jääy' hnäh' mah' kwëëh' hoh' hnäh' lä' ga' kwëëh' dsë' Cristo.

Jmee' bii' jmee' jne' ta'

⁶Jmee' jnääh' mada' kyah' hnäh' lä' hih' kih' Dsa-jøøh' jnän'. Ta' jmee' hnäh' ko-jøh' kyaah' ni' jaa' øøh' jne' hi' jmee' wa' la' cha' la', hi' sa' jmee' he' lä' jë' juu' he' ma' kwa' jnääh'. ⁷Ma'ñeh' ba' hnäh' he' lle' kyah' hnäh' jmeeh' hnäh' lä' koo' jmee' jnääh'. Sa' ga' jmee' jnääh'

wa' la' cha' la' jee' kyah' hnäh'. ⁸Sa' ga' kih' jnääh' la' ga' kih' jnääh' kih' ni' jaa' dsa'. Sa' ga' teeh' jnääh' dsë' jnääh' ma' ga' jmee' jnääh' ta' lä' jmi' lä' hwë'. Jëëh' ni' jaa' hnäh' sa' ma' hnøø' jnääh' ma' lla' kyaah' jnääh' jmi'. ⁹Ja' he' sa' na-ngë' jnääh' jwë' he' ma' ngii' jnääh' kyah' hnäh'. Pero lla' he' ja', ga' jmee' jnääh' ta' mah' jmeeh' hnäh' ja' ba' lä' koo' ga' jmee' jnääh'. ¹⁰Lä' ma' ga' tooh' jnääh' kyaah' hnäh' ga' jmee' jnääh' mada': Cher'mah' hi' sa' hnøø' jmee' ta', lä' ja' sa' wa' kuyh'.

¹¹Jëëh' ma-nuu' jnääh', ko-llaa' dsa' kyaah' hnäh' jmee' wa' la' cha' la'. Ni' miih' ta' sa' jmeey'. Koo' dsa-jëëy' he' jmee' dsa' ba'. ¹²Kih' hi' he' na' hlëëh' jnääh' hi' jmee' jnääh' mada', lä' hih' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän'. Ta' wa' tääyh' ta' la' ta' jnø', wa' jmeey' ta' mah' lä' cha' he' kuyh'.

¹³Hi' hnäh' øøhn', jmee' ba' hnäh' he' llul', ta' tu' hnäh'. ¹⁴Cher'mah' chaa' ko-llaa' hi' sa' nuuh' kih' juu' he' na-sii' la', kye' da' hnäh' kwaat' kih' hi' jmee' lä' ja' hi' mo'to' jmee' hnäh' ko-jøh' kyaayh' mah' wa' ja' o-hih' kiyh'. ¹⁵Pero ta' jmee' hnäh' na-hääh' hnih', hlëëyh' lä' lle' kih' ta' la' kih' he' laa' øøh' ba'.

¹⁶He' ba' Dio hi' jmee' hii' ti' jnän', wa' jmeey' hii' ti' kyah' hnäh' lä' jë' jmi' wa' he' cha' he' he' chaa' hnäh'. Dio kyaah' hnäh'.

¹⁷Jnä' Paa' ma-siin' miih' jee' ga' dsa' juu' la' kyaah' goon'. Lä' ja' jmeen' kyaah' lä' jë' je' he' siin' mah' la' dsoo' jnä' he' hi' cheë' je' ja'. ¹⁸Wa' mi' jää' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' lä' jëë' hnäh'. Wa' la' lä' ja'.

1 Timoteo

He⁻ la⁻ to⁻ne⁻ je⁻ he⁻ ga⁻si⁻ Paa⁻ kih⁻ Timotä

1 Jnä⁻ Paa⁻ laan⁻ apóstol kyaa⁻
Jesucristo lä⁻hih⁻ kih⁻ Dio hi⁻
lää⁻ jne⁻ hi⁻ lä⁻hih⁻ kih⁻ Jesucristo
Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻ hi⁻ kyen⁻ o⁻jøh⁻ dsē⁻
kih⁻. ²Siin⁻ kyah⁻ Timotä, hne⁻ hi⁻
laa⁻ lä⁻koo⁻ gyuu⁻ kyaan⁻ lä⁻llu⁻ he⁻
jään⁻ hne⁻ jwē⁻ kih⁻ Dio. Ngii⁻ kih⁻
Dio hi⁻ laa⁻ Täa⁻ jnän⁻ hi⁻ kih⁻ Cristo
Jesús Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻ wa⁻ kway⁻
lä⁻jē⁻ he⁻ llu⁻ kyah⁻, wa⁻ lä⁻ñih⁻ dsēy⁻
hne⁻, hi⁻ wa⁻ jmeey⁻ hii⁻ ti⁻ kyah⁻.

Ga⁻jmeē⁻ Paa⁻ mada⁻ kih⁻ Timotä
mah⁻ hlēy⁻h⁻ dsa⁻ hi⁻ kwa⁻ juu⁻ ta⁻juu⁻

³Jää⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ngoon⁻ ta⁻ hwa⁻
Macedonia, ga⁻jwēēhn⁻ hne⁻ he⁻ jäh⁻
jwi⁻ Éfeso na⁻ mah⁻ hah⁻ kih⁻ kō⁻llaä⁻
hi⁻ mi⁻gaa⁻ dsa⁻ kyaah⁻ juu⁻ ta⁻juu⁻.

⁴Ni⁻ ta⁻ kwa⁻ jwē⁻ jmeey⁻ he⁻ kih⁻
lä⁻jē⁻ juu⁻ ma⁻gyuh⁻ kiyh⁻, ni⁻ he⁻
jmeey⁻ juu⁻ ha⁻ lä⁻ ma⁻ laa⁻ ma⁻hyaa⁻
ta⁻gyuu⁻h⁻ jnän⁻. Sa⁻ cha⁻ jee⁻ llaä⁻
juu⁻ ja⁻. Koo⁻ llay⁻ hni⁻ ba⁻ ja⁻. Sa⁻
dsoo⁻ ta⁻ cha⁻nē⁻ juu⁻ kih⁻ Dio kyaah⁻
juu⁻ ja⁻. He⁻ dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻ kih⁻ Dio,
he⁻ ja⁻ ba⁻ jmää⁻ kih⁻ dsa⁻. He⁻ ja⁻
jwahn⁻ ka⁻ läh⁻, ja⁻ jäh⁻ Éfeso na⁻
mah⁻ jmeeh⁻ he⁻ ga⁻jwēēhn⁻ hne⁻ jää⁻.

⁵He⁻ hnoon⁻ lä⁻hnää⁻ dsa⁻ øøh⁻
kyaah⁻ koo⁻ nēē⁻ ba⁻ huū⁻dsē⁻,

he⁻ja⁻ ba⁻ ma⁻jmeen⁻ mada⁻ lä⁻na⁻.
Peer⁻ cher⁻mah⁻ hni⁻ huū⁻dsē⁻ kiyh⁻
hi⁻ cher⁻mah⁻ koo⁻ jäh⁻ bih⁻ he⁻
ma⁻dsoo⁻ dsēy⁻ kih⁻ Dio, sa⁻ jmää⁻
kiyh⁻ he⁻ jäh⁻ hnäy⁻ øøyh⁻. ⁶Kih⁻
he⁻ ga⁻jmeē⁻ kō⁻llaä⁻ dsa⁻ ta⁻ koo⁻
he⁻ hnäy⁻ øøyh⁻, he⁻ja⁻ ga⁻näy⁻
kyaah⁻ juu⁻ he⁻ sa⁻ jmää⁻ ta⁻. ⁷Hnøøy⁻
jmäy⁻ hñi⁻y⁻ jaa⁻ hi⁻ kyuu⁻h⁻ ley⁻ kih⁻
Dio, pero ni⁻ he⁻ hlēy⁻h⁻ sa⁻ ngēy⁻,
ma⁻ke⁻ kway⁻ juu⁻ lä⁻kāa⁻ tuh⁻dsēy⁻.

⁸Pero ma⁻ñē⁻ ba⁻ jne⁻, llu⁻ ba⁻ ley⁻
kih⁻ Dio wa⁻ra⁻ jäh⁻ kih⁻ ngēē⁻ jne⁻
hee⁻ kih⁻ jmää⁻ ley⁻ ja⁻. ⁹Nē⁻ ba⁻ jne⁻
sa⁻ ga⁻kwa⁻ Dio ley⁻ kih⁻ hi⁻ jmeē⁻
he⁻ llu⁻. La⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻hlääh⁻, kih⁻
hi⁻ chaah⁻, kih⁻ hi⁻ na⁻hee⁻ dsē⁻,
kih⁻ hi⁻ jmeē⁻ dso⁻kye⁻, kih⁻ hi⁻ sa⁻
kyaah⁻ Dio, kih⁻ hi⁻ sa⁻ cha⁻ nuuh⁻
kih⁻, kih⁻ hi⁻ jngēēh⁻ cho⁻jmi⁻, kih⁻
hi⁻ jngēēh⁻ dsa⁻ kyaah⁻, kih⁻ hi⁻ he⁻
ba⁻ hnøø⁻ ley⁻ ja⁻. ¹⁰Kih⁻ dsa⁻mē⁻
dsa⁻ñuu⁻h⁻ hi⁻ kaah⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻,
kih⁻ dsa⁻mē⁻ o⁻ dsa⁻ñuu⁻h⁻ hi⁻ kaah⁻
ja⁻ba⁻ dsa⁻kyaah⁻, kih⁻ hi⁻ hēē⁻ dsa⁻
mah⁻ hnēy⁻, kih⁻ hi⁻ ta⁻juu⁻, kih⁻ hi⁻
jmeē⁻ ju⁻dsoo⁻ kih⁻ juu⁻ ta⁻juu⁻, hi⁻ la⁻
kih⁻ hi⁻ hnøø⁻ lla⁻dsēē⁻ kih⁻ ju⁻dsoo⁻
he⁻ kwa⁻ jnääh⁻ la⁻, ¹¹lä⁻koo⁻ lle⁻
ju⁻hmēē⁻ he⁻ na⁻hñaan⁻ kwan⁻. He⁻

ba' che- na'hñaaḥ' la' ju'hmëë' kih'
Dio hi- laa' Tää' jñän'.

Cha-miih- ga-lä-nih'
dsë' Dio kih' Paa'

¹²Kwan' ti'hmaah' kih' Cristo
Jesús Dsa-jøḥ' jñän' hi- kwa' be'
kin'. Jëeh', ga-jmääy' jnä' kwaat'
he- mi'ten' kiyh', he- ja- ga-hñaaḥ'
jñä' mah' jmeen' ta' kiyh'. ¹³Jää' sa'
ga' ma-tëëyḥ' jnä' ga-mi-kwah'
jniḥ'. Ga-ngën' jmeen' hñaa- dsën'
kih' dsa- kyaay', ma' hääñ' jwërte.
Pero ga-lä-nih' dsë' Dio jnä', jëeh'
sa' ma' man' hee- ja- ma' jmeen',
hi' sa' ma' heen' kih' ju'dsoo'. ¹⁴Ha-
koh' sa' llua' dsë' Dsa-jøḥ' jñän'
kyaah' jnä'. Ga-jmeey' ga-lä-dsoo'
dsën' kiyh' hi' ga-jmeey' he-
ga-lä-hnaan' dsa- ta-la' kih' Cristo
Jesús.

¹⁵Juu' he- jwahn' la', la' dsoo'
hi' hnøḥ' heeh' ga-lä-jëë' dsa-
Ja' Cristo Jesús jmi-gyuu' la' mah'
lääy' dsa- hi- jmee' he- hliih'. Hi'
jñä' laan' to-në' kih' jee' lä-jëë'
hi- jmee' lä-ja'. ¹⁶Kih' he-ja- ba'
na-, ga-lä-nih' dsë' Dio jnä', mah'
mi-jnää' Cristo Jesús ta-la' ki'
jñä' ha- lä-koo- jøḥ- dsëy'. Jëeh',
cha-ga-miih- he- hliih' ga-jmeen'
lä-koh' ga' he- jmee' jñah'. Lä-jwë'
ja-, ka' kwaat' hi- na' ga' heeh' kih'
Jesús, ha- koh' sa' lä-jøḥ- dsë' Jesús
kyaayḥ', mah' jmeey' chaay- lä-jë'
joh' jmi' cha'. ¹⁷Lä-ja- wa' la' juuh'
kih' Dio hi' wa' laay' jøḥyḥ'. Sa'
chaa- ga-jñah' Dsa-ta' hi- jøḥ' ga',
hi- sa' juu' jih' koh', hi' ni' sa' tëë'
jne' jëë' jniḥ', jaa- hñii' bih' laay'
Dio hi- kyuuḥ'. Wa' la' lä-ja'.

¹⁸Timotä, gyuu' kyaan', kwëehn'
hne- nuuh' la', ja-ba' lä-koo-

juu' he- ga-mi-jnää- Dio kih' hi-
ga-hlëeh' kyaḥ' jää'. Ja- mi-dsooh-
hoh' lä-koo- ga-jäh' hi- he' mah'
tëëḥ' be' jmeeh' ta' lä-jiih' jee' le'.
¹⁹Hnøḥ' lä- ma-dsoo' ja-ba' hoh',
hi' lä- ma-jmeeh- ja-ba' he- llua'
jmah' mah' sa' hñii' huu-dsë- kyaḥ'.
Ko-llaa' dsa- sa' ga-jmeey' he'
lä-koo- ya-näay' kyaah' huu-dsë-
kiyh', he- ja- ga-heey' hñiiy', mo-so'
ga-näay' ta' cha-në'. ²⁰Uu' hi-
ga-jmee' lä-ja- chee- Himeneo
kyaah' Leja'. Hi- he' ga-ngëen'
kih' Tana' mah' lä-ja- mi-tëëy' sa'
mi-kwayḥ' Dio.

Ha- lä- chuü' jne' kyaah'
Dio kih' lä-jëë' dsa-

2 Chuun' kyaah' hne- to-në', wa'
ngii' jne' kih' Dio mah' wa'
le' llua' kih' lä-jëë'. Wa' hlëeh' jne'
Dio lä-jë' he- lla' dsë- jne' hi' wa'
chiihn' Dio lä-jë' he- chaa- jne', hi'
wa' kwan' ti'hmaah' kiyh'. ²Lä-ja-
hnøḥ' ngii' jne' kih' lä-jëë' hi- kye-
ta' hi' lä-kye- dsa-ta' mäh' mah'
kway' jwë' dsa-toohn' llua' hii' tii'
jñän'. Hi' lä-ja- cha- jwë' hnäähn'
Dio, hi' jmeen' lä-koo- llë' kih'. ³He-
la- ba' ja- he- llua' he- tih- dsë' Dio
hi- lää- jne'. ⁴Dio hnøḥ' he- lää'
lä-jëë' dsa- hi' hnøḥy' lä-ngëë'
dsa- ha- lä- la' ju'dsoo'. ⁵Jëeh',
jaa- ba' Dio laa' hi' lä-ja- jaa- ba'
dsa-nuuh- chaa- hi- mi-ee' juu'
kih' dsa- kyaah' Dio. Dsa-nuuh- he'
chee- Jesucristo. ⁶Ga-ngëëy' hñiiy'
he- ga-juuy', mah' lääy' lä-jëë' dsa-
He- la' ga-mi-jnää- Dio ma' ga-lloo'
jmi' ja'. ⁷He- ja- ga-hñaaḥ' jñä'
laan' apóstol mah' kwan' juu' kiyh'.
Ñe- ba' Cristo, hlëehn' ju'dsoo', sa'
ta-juun'. Na-hñaan' mi-tëën' dsa- hi-

sa⁺ laa⁺ judiu, hee⁻ ja⁻ he⁻ dsoo⁺ dsē⁺
jne⁺ hi⁻ hee⁻ ja⁻ ju'dsoo⁺.

⁸He⁻ja⁻ hnoon⁺ lā⁺ jēē⁺ dsa⁻ñuuh⁻
hi⁻ chaa⁻ lā⁺ kaa⁻ jmi⁻gyuu⁺ chuuy⁺
kyaah⁺ Dio. Hi⁻ wa⁻ra⁻ ga⁺hlēēy⁺
kyaah⁺ Dio chooy⁺ gooy⁻ ta⁺ gyuu⁺h⁺,
hnøø⁺ na⁻jngēēy⁺, sa⁺ llee⁺y⁺, hi⁻ sa⁺
hnee⁻y⁻.

⁹Lā⁺ja⁻ jwahn⁺ ka⁻lāh⁺ kih⁺
dsa⁻mē⁺, wa⁺ kyey⁺ hmi⁺h⁻ kyaah⁺
koo⁻ nēē⁺ ba⁺ hu⁺dsē⁻ lā⁺koo⁻ lle⁻
kih⁺ hi⁻ hnaah⁻ Dio. Hi⁻ wa⁻ra⁻
ga⁺jnaay⁺ lley⁺ sa⁺ llu⁺ jmeey⁺
jih⁺gyeh⁺ na⁻beh⁻ kyaah⁺ ñē⁺ nøø⁺
o kuu⁺ he⁻ hmooh⁺, ni⁻ he⁻ kēy⁺
hmi⁺h⁻ hmooh⁺. ¹⁰Lla⁺ he⁻ ja⁻, wa⁺
jmāāy⁺ hñiiy⁺ na⁻hñaah⁺ kyaah⁺
lā⁺jē⁺ ta⁺ llu⁺, lā⁺koo⁻ lle⁻ kih⁺
dsa⁻mē⁺ hi⁻ hnaah⁻ Dio.

¹¹Hi⁻ sa⁺ sooh⁻ kih⁺ dsa⁻mē⁺ he⁻
tooy⁺ mi⁺ih⁻ jee⁺ kwa⁺ dsa⁻ juu⁺,
hnøø⁺ nuuy⁺ kih⁺ juu⁺ he⁻ nuuy⁻.

¹²Sa⁺ kwan⁺ jwē⁺ kih⁺ dsa⁻mē⁺ he⁻
mi⁻tēēy⁺ dsa⁻ñuuh⁻, ni⁻ sa⁺ le⁺
kay⁺ nē⁺ kih⁺ dsa⁻ñuuh⁻. Hnøø⁺
dsa⁻taayh⁻ to⁻kē⁺ ba⁺. ¹³Jēēh⁺, Dio
ga⁺jmāā⁺ Adán to⁻nē⁺. Kēē⁺ ga⁺
ga⁺jmāāy⁺ Eva. ¹⁴Hi⁻ ja⁻ kih⁺ Adán
ga⁺mi⁻goo⁻ hi⁻sa⁻llu⁺. Kih⁺ dsa⁻mē⁺
ba⁺ ga⁺mi⁻gooy⁻. Kih⁺ he⁻ja⁻ ba⁺
ga⁺lā⁺cha⁻ dso⁻kye⁻ kiyh⁺. ¹⁵He⁻ja⁻
ga⁺jāh⁺ Dio kih⁺ dsa⁻mē⁺, jēēy⁺ wi⁺
jee⁺ lā⁺chaa⁻ gyuu⁺ kyaay⁺, pero
lāā⁺ bih⁺ cher⁺mah⁺ ngoo⁺ ba⁺ dsoo⁺
dsēy⁺ kih⁺ Dio hi⁻ lā⁺ja⁻ hnøø⁺ hnāāy⁺
dsa⁻, hnøø⁺ na⁻jngēēy⁺, hi⁻ hnøø⁺
dsa⁻taayh⁻ lā⁺koo⁻ lle⁻ kih⁺.

Ha⁻ lā⁺ hnøø⁺ jmee⁺ hi⁻
kye⁻ nē⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺

3 Jwahn⁺ dsoo⁺, cher⁺mah⁺ chaa⁻
hi⁻ hnøø⁺ ka⁺ nē⁺ kih⁺ øøh⁺,
ta⁺ llu⁺ ba⁺ ja⁻ hnooyh⁻. ²Pero hi⁻

hā⁺ goo⁻ ta⁺ ja⁻, jmee⁺ bii⁺ laay⁺ jaa⁻
hi⁻ sa⁺ na⁻bāāh⁻ ni⁻ mi⁺ih⁻ dsoo⁺,
jaa⁻ dsa⁻ñuuh⁻ hi⁻ kyaah⁺ jaa⁻ ba⁺
dsa⁻mē⁺, jaa⁻ hi⁻ ngē⁺ koo⁻ nēē⁺ ba⁺,
jaa⁻ hi⁻ hāā⁻ hñii⁺, jaa⁻ hi⁻ hā⁺ ta⁺
kih⁺, jaa⁻ hi⁻ kwa⁺ jee⁺ jā⁺ dsa⁻ hi⁻
go⁻nāā⁺, jaa⁻ hi⁻ lih⁺ mi⁻tēē⁺ dsa⁻.
³Sa⁺ le⁺ ka⁺ nē⁺, jaa⁻ dsa⁻ lla⁺hi⁺h⁺.
Hnāā⁺ jaa⁻ hi⁻ sa⁺ hnee⁻, jaa⁻ hi⁻
jøh⁻ dsē⁺ hi⁻ sa⁺ ti⁻choo⁺ juu⁺, jaa⁻
hi⁻ sa⁺ hee⁺ dsē⁺ kuu⁺, ⁴jaa⁻ hi⁻ lih⁺
lla⁺ ta⁺ cha⁻neh⁺ kih⁺, jaa⁻ hi⁻ lih⁺
kwēēh⁺ nuuh⁻ joo⁺ mah⁺ sa⁺ jiiy⁺
juu⁺ kyaayh⁺. ⁵Cher⁺mah⁺ chaa⁻ jaa⁻
hi⁻ sa⁺ lih⁺ lla⁺ ta⁺ cha⁻neh⁺ kih⁺, cha⁻
ba⁺ lā⁺ja⁻, kay⁺ nē⁺ kih⁺ gwah⁺ kih⁺
Dio? ⁶Jaa⁻ øøh⁺ jne⁺ hi⁻ hmēē⁺, sa⁺
le⁺ kay⁺ nē⁺, wa⁻ra⁻ ja⁻ hu⁺dsē⁻ kiyh⁺
jmāāy⁺ hñiiy⁺ jøøy⁺, hi⁻ jā⁺ dso⁻jwi⁺
nē⁺ kiyh⁺ lā⁺koh⁺ ga⁺la⁺ kih⁺ hi⁻sa⁻llu⁺.
⁷Hi⁻ jee⁺ kih⁺ hi⁻ sa⁺ ma⁻heeh⁻, hnøø⁺
hii⁺ juu⁺ kiyh⁺ he⁻ jmeey⁺ he⁻ llu⁺
jmah⁺ ba⁺, mah⁺ sa⁺ hlēēh⁺ dsa⁻ hliih⁺
kiyh⁺ hi⁻ lā⁺ja⁻ sa⁺ mi⁻goo⁻ hi⁻sa⁻llu⁺
kiyh⁺.

Ha⁻ lā⁺ hnøø⁺ jmee⁺ dsa⁻ na⁻lleeh⁻
kya⁺ Dio hi⁻ kwa⁺ juu⁺ kiyh⁺

⁸Hi⁻ lā⁺ja⁻ ka⁻lāh⁺ kih⁺ lā⁺jēē⁺ hi⁻
jmeē⁺ be⁺ kih⁺ hi⁻ kye⁻ nē⁺, hnāā⁺ jaa⁻
hi⁻ hā⁺ ta⁺ kih⁺, hi⁻ mi⁻te⁺ juu⁺ kih⁺, hi⁻
sa⁺ hih⁻, hi⁻ hi⁻ sa⁺ hee⁺ dsē⁺ kuu⁺.

⁹Hi⁻ hnāā⁺ jaa⁻ hi⁻ na⁻jngi⁺ hu⁺dsē⁻
kih⁺, hi⁻ chooh⁻ koo⁻ hweh⁻ juu⁺ he⁻
ma⁻dsoo⁻ dsē⁻ jne⁺, he⁻ ma⁻lā⁻jna⁺
jnān⁺ na⁺. ¹⁰He⁻ja⁻, jāā⁺ ga⁺ hnøø⁺ kye⁻
jne⁺ kwaat⁻ che⁺ jmāāy⁺ jmeey⁺ ta⁺ ja⁻.
Jā⁻ga⁺ na⁺, le⁺ jmeey⁺ be⁺ kih⁺ hi⁻ kye⁻
nē⁺, cher⁺mah⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ na⁻bāāy⁻.

¹¹Jā⁻ba⁺ lā⁺ja⁻ kih⁺ dsa⁻mē⁺, hnøø⁺
jaa⁻ hi⁻ hā⁺ ta⁺ kih⁺, hi⁻ sa⁺ kooh⁻ juu⁺
jwi⁺, hi⁻ ngē⁺ koo⁻ nēē⁺ ba⁺, hi⁻ jaa⁻
hi⁻ mi⁻te⁺ juu⁺ kih⁺.

¹²Hi⁻ jmee⁺ be⁺ kih⁺ hi⁻ kye⁻ nē⁺,
wa⁺ laay⁺ dsa⁻ nūuh⁺ kya⁺ ja⁺
ba⁺ dsa⁻ mē⁺, hi⁺ wa⁺ liyh⁺ llay⁺ ta⁺
cha⁻neh⁺ kiyh⁺, hi⁺ wa⁺ kwēy⁺h⁺
nūuh⁺ jooy⁺. ¹³Lā⁺ jēē⁺ hi⁻ ya⁻ hēē⁺
llu⁺ kya⁺h⁺ ta⁺ ja⁻, dsa⁻ hā⁻ ta⁺ kiyh⁺
jee⁺ kih⁺ dsa⁻ kya⁺h⁺ hi⁺ cha⁻ga⁺miih⁺
lā⁺ cha⁻ be⁺ kiyh⁺ hlēēy⁺h⁺ dsa⁻ ha⁻ lā⁺
la⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsē⁺ jne⁺ kih⁺ Cristo
Jesús.

Jnaah⁺ la⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻lā⁻ jnā⁺ jnān⁺

¹⁴Hnoon⁺ niin⁺ na⁻ jēēn⁺ hne⁻
chah⁺ la⁻, pero ma⁻ra⁺ he⁻ si⁺ ba⁺
jnā⁺ kyah⁺, ¹⁵le⁺ ga⁻ che⁻ sa⁻ ngoon⁺
chah⁺. Lā⁺ ja⁻ lā⁻ neh⁺ ha⁻ lā⁺ kah⁺ nē⁺
kih⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻heeh⁻ hi⁻ laa⁺ gwah⁺
kih⁺ Dio jiih⁺ hi⁻ tāāh⁺ nē⁺ kih⁺
ju⁺dsoo⁺, hi⁺ chooy⁺h⁺ koo⁻ hweh⁻ juu⁺
ja⁻, laay⁺ lā⁻ koh⁺ ma⁻ti⁺ na⁺hyah⁻.
¹⁶Ma⁻ra⁺ ju⁺dsoo⁺, sa⁻ lā⁻ kēh⁺ jne⁺
jmi⁺ lā⁻ngēēn⁺ ha⁻ lā⁺ la⁺ jwē⁺ kih⁺
Dio. Pero kya⁺h⁺ he⁻ na⁻si⁺ jee⁺ la⁻
lā⁻ngēē⁺ ba⁺ jne⁺ miih⁺:

Ga⁺ mi⁺ jnāā⁻ Dio hñii⁺ jmi⁻gyuū⁺
la⁻, laay⁺ lā⁻ koo⁻ ja⁺ dsa⁻.
Hi⁻ he⁺ ya⁻ hēē⁺ lluu⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺
Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺.
Lā⁺ jēē⁺ ángele ga⁺ jēēy⁺.
Hi⁺ ga⁺ kwa⁺ dsa⁻ juu⁺ kiyh⁺ kih⁺
dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laa⁺ judiu.
Ga⁺ lā⁻ dsoo⁺ dsē⁺ dsa⁻ kiyh⁺,
jmi⁻gyuū⁺ la⁻,
hi⁺ ga⁺ heeh⁻ Dio ka⁻lāh⁺ gyuu⁺h⁺
ya⁺ jwii⁺.

**Lloo⁻ koo⁻ jmi⁺ jmee⁺
dsa⁻ ta⁺ koo⁺ ju⁺dsoo⁺**

4 Na⁻hñaa⁺ lā⁻ jēē⁺ ga⁺ mi⁺ jnāā⁻
Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺, ha⁻ lā⁺ le⁺
wa⁻ra⁺ ga⁺ tē⁺ jee⁺ llaa⁺ jmi⁺. Ko⁻llaa⁺
dsa⁻ lā⁻ jēē⁺ kih⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsē⁺
jne⁺, nuuy⁺ juu⁺ ta⁺ juu⁺ he⁻ kwa⁺

jmi⁻lle⁺ hliih⁺. ²iHe⁻ ba⁺ che⁻ ta⁻juu⁺
hi⁻ kwa⁺ juu⁺ lā⁻ ja⁻! Mo⁻so⁻ liiyh⁺
he⁻ jmeey⁺, jlē⁺ go⁻te⁺ huū⁺dsē⁺ kiyh⁺.
³Mo⁻so⁻ kway⁺ jwē⁺ jee⁺ goo⁻ dsa⁻,
ni⁺ sa⁻ kway⁺ jwē⁺ kuh⁺ hñi⁺h⁺ dsa⁻
lā⁺ jē⁺ he⁻ cha⁻. Pero Dio ga⁺lla⁺
lā⁺ jē⁺ he⁻ cha⁻ mah⁺ kuh⁺ hñi⁺h⁺ hi⁻
kwa⁺ ti⁺hmaah⁺ kiyh⁺, hi⁻ laa⁺ kyaay⁺
hi⁻ kyuu⁺h⁺ ha⁻ lā⁺ la⁺ ju⁺dsoo⁺.
⁴Jēēh⁺, llu⁺ ba⁺ lā⁺ jē⁺ he⁻ ga⁺lla⁺ Dio
he⁻ kih⁺ hñi⁺n⁺. Sa⁺ cha⁻ he⁻ kih⁺ jäh⁺n⁺
sa⁺ llu⁺, hnø⁺ kwan⁺ ti⁺hmaah⁺ kih⁺
bih⁺. ⁵Kya⁺h⁺ juu⁺ kih⁺ Dio hi⁺ kya⁺h⁺
he⁻ ngii⁺ dsa⁻ kiyh⁺, jmee⁺ na⁻jngii⁺
lā⁺ jē⁺ he⁻ kuh⁺ hñi⁺h⁺ dsa⁻.

**Ha⁻ lā⁻ hnø⁺ jmee⁺ hi⁻ hā⁺
goo⁻ ta⁺ kih⁺ Cristo**

⁶Cher⁺mah⁺ mi⁻tēēh⁺ øø⁺h⁺ juu⁺ la⁻,
ya⁻hēēh⁺ ba⁺ hne⁻ llu⁺ kya⁺h⁺ ta⁺ kih⁺
Jesucristo, hne⁻ hi⁻ tēē⁺ be⁺ kya⁺h⁺
juu⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsē⁺ jne⁺, ja⁻ba⁺
ju⁺dsoo⁺ he⁻ ma⁻heeh⁻ na⁻. ⁷Mo⁻to⁻
taah⁺ hñaa⁺h⁺ kya⁺h⁺ juu⁺ ma⁻gyuū⁺,
kya⁺h⁺ juu⁺ he⁻ sa⁻ jmāā⁺ ta⁺. Jmee⁺
bii⁺ hnāā⁺h⁺ Dio ba⁺. ⁸Llu⁺ ba⁺ miih⁻
he⁻ koo⁺hlii⁺ jne⁺. Pero cha⁻ga⁺miih⁺
llu⁺ he⁻ hnāā⁺h⁺ jne⁺ Dio. Jēēh⁺ he⁻
ja⁻ la⁺ ya⁻ jøø⁺ jnān⁺ jmi⁻gyuū⁺ la⁻ hi⁺
lā⁺ ja⁻ ka⁻lāh⁺ jmi⁻gyuū⁺ he⁻ na⁺ ga⁺
lā⁺ jnā⁺. ⁹Juu⁺ la⁻, la⁺ dsoo⁺ hi⁺ jmee⁺
bii⁺ heeh⁺ lā⁻ jēē⁺ dsa⁻. ¹⁰He⁻ ja⁻ ba⁺
kwa⁺ jne⁺ be⁺ lā⁻ jiih⁺ jee⁺ le⁺, kih⁺ he⁻
kyē⁺ jne⁺ o⁺jøh⁺ dsē⁺ kih⁺ Dio jiih⁺,
hi⁻ lāā⁺ lā⁻ jēē⁺ dsa⁻. Pero lā⁻ jēē⁺ hi⁻
ma⁻heeh⁻ kiyh⁺, hi⁻ he⁺ ba⁺ lāā⁺.

¹¹Ja⁻ mi⁻tēēh⁺ dsa⁻ juu⁺ la⁻, hi⁺
jwiih⁺ hñih⁺ jmee⁺ bii⁺ mi⁻tey⁺. ¹²Ni⁻
jaa⁻, ta⁺ wa⁺ mi⁻kwah⁺ hne⁻ kih⁺ he⁻
mah⁺. Jlē⁺ jwē⁺ kiyh⁺. Jmee⁺ ba⁺ hne⁻
kwee⁻ mah⁺ ka⁺ nē⁺ hi⁻ ma⁻heeh⁻
juu⁺ kih⁺ Dio lā⁻ koo⁻ jmeeh⁻ hñaa⁺h⁺:
ha⁻ lā⁻ hlēēh⁺, ha⁻ lā⁻ jmeeh⁻, ha⁻

lä⁺ hnaah⁺ dsa⁻kyaa^h, ha⁻ lä⁺ ma⁻dsoo⁺ hoh⁺ kih⁺ Dio hi⁺ ha⁻ lä⁺ ngëh⁻ kyaah⁺ ko^o- nêë⁺ ba⁺ huu⁺ dsë⁻.
¹³Ta⁺ ko⁺ jiih⁺ sa⁺ ga⁺ ma⁻lloon⁺, ja⁻ hëh⁻ ba⁺ hne⁻ juu⁺ kih⁺ Dio, ja⁻ hlëëh⁺ dsa⁻ kyaah⁺ juu⁺ na⁻, hi⁺ ja⁻ mi⁻tëëh⁺ dsa⁻ ka⁻läh⁺. ¹⁴Ta⁺ ya⁺ tu⁺ ta⁺ he⁻ ga⁻hñah⁺ kih⁺ Dio lä⁺ ma⁺ ga⁺kye⁻ dsa⁻gyuu^h goo⁻ nê⁺ kyah⁺. Ga⁺ngëëy⁺ juu⁺ he⁻ ga⁻mi⁻jnäa⁻ Dio kiyh⁺, ga⁺hlëëyh⁺ kih⁺ ta⁺ he⁻ ma⁻hñah⁻ kih⁺ Dio.

¹⁵He⁻ja⁻ ta⁺ hwaä⁻ jee⁺ jmeeh⁻ ta⁺ ja⁻. Jmee⁺ ba⁺ hne⁻ he⁺ mah⁺ lii⁻ ga⁺llooh⁺ ba⁺ hne⁻ ta⁺ cha⁻nê⁻. ¹⁶Hää⁻ hñaa^h hi⁺ leeh⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻mi⁻siih⁻ juu⁺ na⁻. Ja⁻ mi⁻teh⁻ ba⁺ hne⁻. Cher⁺mah⁺ ga⁺llooh⁺ ba⁺ hne⁻ jmeeh⁻ lä⁺na⁻, lääh⁺ hñaa^h hi⁺ lääh⁺ lä⁺jëë⁻ hi⁻ nuu⁻ juu⁺ he⁻ kwah⁻.

Ha⁻ lä⁺ dsa⁻toohn⁺ kyaah⁺ hi⁻ ma⁻heeh⁻ juu⁺ kih⁺ Dio

5 Ta⁺ hlëëh⁺ dsa⁻nñuu^h ma⁻gyuh⁻ wa⁺ la⁺ cha⁻ la⁺, hlëëyh⁺ kyaah⁺ juu⁺ llu⁺ ba⁺ lä⁺koh⁺ jaä⁻ täa⁻ kyaah⁺. Hi⁺ lä⁺ja⁻ kih⁺ hi⁻ kwaa⁻, hlëëyh⁺ lä⁺koh⁺ dsa⁻nñuu^h øø^h ba⁺. ²Lä⁺ja⁻ kih⁺ hi⁻ laä⁺ dsa⁻ ma⁻hyaä⁻, hlëëyh⁺ lä⁺koh⁺ maa⁺ kyaah⁺. Hi⁺ kih⁺ hi⁻ laä⁺ dsa⁻më⁻ kwaa⁻, hlëëyh⁺ lä⁺koh⁺ dsa⁻më⁻ øø^h ba⁺. Wa⁺ na⁻jngii⁺ go⁻te⁻ huu⁺dsë⁻ kyah⁺ kyaayh⁺.

³Cher⁺mah⁺ dsoo⁺ chaa⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ hñii⁺, kwa⁺ be⁺ kiyh⁺. ⁴Pero cher⁺mah⁺ chaa⁻ dsa⁻ hñii⁺ hi⁻ chaa⁻ joø⁺, chaa⁻ gyuu^h lloo^y, hi⁻ he⁺ ba⁺ ga⁺tëë⁺ jmee⁺ be⁺ kiyh⁺ to⁺ nê⁻, lä⁺koø⁻ llë⁻ kih⁺ hi⁻ hnaah⁻ Dio, lä⁺llu⁺ he⁻ ga⁻mi⁻kwaa⁻ cho⁺jmiy⁻. He⁻ja⁻ ba⁺ llu⁺ hi⁺ tih⁻ dsë⁻ Dio. ⁵Cher⁺mah⁺ chaa⁻ jaä⁻ ma⁻ra⁻ hi⁻ dsoo⁺ hñii⁺, hi⁻ ma⁺jä⁺ hñii⁺ go⁻te⁻, hi⁻ he⁺ ba⁺

kye⁻ o⁻jøh⁺ dsë⁻ kih⁺ Dio, hlëëyh⁺ kyaah⁺ Dio, hi⁺ ngii⁺ kiyh⁺ lä⁺jmi⁺ lä⁺hwë⁻. ⁶Pero dsa⁻më⁻ hñii⁺ hi⁻ jmee⁺ lä⁺ ngii⁺ jmi⁻ngo⁺ kih⁺, na⁻juuy⁺ jee⁺ ka⁻ Dio ma⁻ke⁺ jiiyh⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻. ⁷Kwa⁺ ba⁺ hne⁻ juu⁺ la⁻, mah⁺ ni⁺ jaa⁻ sa⁺ wa⁺ jä⁺ na⁻bääh⁻ dsoo⁺. ⁸Cher⁺mah⁺ chaa⁻ hi⁻ sa⁺ jmee⁺ he⁺ kih⁺ hi⁻ chaa⁻ kyaay⁺, he⁻ ma⁻bey⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsëy⁺ ba⁺ ja⁻. Hi⁺ jmeey⁺ hliih⁺ cha⁻ga⁻miih⁻ cher⁺mah⁺ sa⁺ hääy⁺ hi⁻ tääh⁺ cha⁻neh⁺ kiyh⁺. Hlëëh⁺ gyih⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺ hi⁻ sa⁺ ma⁻heeh⁻ go⁻te⁻.

⁹Cher⁺mah⁺ chaa⁻ dsa⁻më⁻ hñii⁺, hi⁻ hää⁻ la⁺ ga⁺ to⁺lo⁺gya⁺ dsë⁻ gya⁺ ji⁻nê⁻, hi⁻ he⁺ ba⁺ cha⁻ jwë⁻ lla⁻llëë⁺ je⁻ mah⁺ hyoyh⁺ he⁻ jmee⁺ bii⁺ kiyh⁺, cher⁺mah⁺ ma⁺ laay⁺ më⁻ jaa⁻ ba⁺ dsa⁻nñuu^h. ¹⁰Jmee⁺ bii⁺ jaa⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ hii⁺ juu⁺ jmee⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺, hi⁻ ga⁻mi⁻kwaa⁻ joø⁺, hi⁻ ga⁻kwa⁺ jee⁺ ga⁺jä⁺ dsa⁻, hi⁻ ga⁻jmää⁺ hñii⁺ hwaä⁻ mah⁺ ga⁺jmeey⁺ ta⁺he⁺ kih⁺ hi⁻ laä⁺ kyaä⁺ Dio, hi⁻ ga⁻jmeey⁺ be⁺ kih⁺ hi⁻ jëë⁻ wi⁺, hi⁻ ma⁺ tëë⁺ jmee⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺.

¹¹Pero dsa⁻ hñii⁺ hi⁻ kwaa⁻, sa⁺ cha⁻ jwë⁻ kiyh⁺ lla⁻llëey⁺ je⁻, wa⁻ra⁻ ja⁺ dsëy⁺ kaay⁺ jñah⁺ dsa⁻nñuu^h hi⁺ sa⁺ lä⁺täay⁺ mi⁻tey⁺ ta⁺ kih⁺ Cristo.

¹²Jee⁺ ja⁻ ma⁻na⁻bääyh⁻, kih⁺ he⁻ ma⁻hlääh⁻ kyaah⁺ hmooh⁺ he⁻ ga⁺jmeey⁺ to⁺ nê⁻. ¹³Hi⁺ ja⁻ ma⁻la⁻ he⁻ ja⁻ jmeey⁺, lä⁺jwëëyh⁺ hi⁻ lä⁺tëëy⁻ ngëy⁺ lä⁺joh⁺ hne⁺ chih⁺. Hi⁺ kooyh⁺ juu⁺ jwi⁺, hi⁺ taayh⁺ hñiiy⁺ jee⁺ sa⁺ ga⁺tëëy⁺ jëëy⁺, hi⁺ llay⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ ga⁺tëëy⁺ hlëëyh⁺. ¹⁴Dsa⁻ më⁻ hñii⁺ hi⁻ kwaa⁻, hnoo⁺ ga⁺ jnä⁺ he⁻ kaay⁺ dsa⁻nñuu^h, mah⁺ lä⁺chaa⁻ jooy⁺ hi⁺ jmeey⁺ ta⁺he⁺ cha⁻neh⁺ kiyh⁺. Hi⁺ hnøø⁺ liiyh⁻ kih⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ jmeey⁺.

Lä⁺ja⁻ jlē⁺ jwē⁺ kih⁺ hī⁻ na⁻høøh⁺ hī⁻ hlēēh⁺ wii⁺ kiyh⁺. ¹⁵Chaa⁻ ko⁻lla⁺ dsa⁻mē⁺ hñi⁺ ma⁻tuy⁺ juu⁺ kih⁺ Dio mah⁺ jmeey⁺ lä⁺ jøø⁺ Tana⁺ kiyh⁺.

¹⁶Cher⁺mah⁺ cha⁻neh⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ hī⁻ mē⁺ hī⁻ ñuu⁺h⁺ chaa⁻ jaa⁻ dsa⁻mē⁺ hñi⁺, wa⁺ hnøø⁺ bih⁺ lä⁺ jē⁺ he⁻ jmee⁺ bii⁺ kiyh⁺ mah⁺ sa⁺ jmee⁺ hii⁺ kih⁺ gwah⁺. Ja⁻ga⁺ na⁺ lä⁺ tää⁺ gwah⁺ kwa⁺ be⁺ kih⁺ dsa⁻ hñi⁺ hī⁻ sa⁺ chaa⁻ kya⁺ go⁻te⁻.

¹⁷Dsa⁻gyuu⁺h⁺ hī⁻ tääh⁺ ta⁺ jää⁺ gwah⁺, llē⁺ kih⁺ hyoyh⁺ to⁺ jaa⁺. Pero jmee⁺ bii⁺ hyoh⁺ to⁻ñē⁺ hī⁻ kwa⁺ juu⁺ kih⁺ Dio, hi⁺ lä⁺ja⁻ hī⁻ mi⁻tēē⁺ dsa⁻.

¹⁸Lä⁺ja⁻ na⁻si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: “Sa⁺ llu⁺ na⁻hñuu⁺ hoo⁺ kya⁺ jee⁺ pe⁻jleeyh⁺ kyah⁺ kih⁺ mi⁺trigo.” Hi⁺ lä⁺ja⁻ na⁻si⁻ ka⁻läh⁺: “Hī⁻ jmee⁺ ta⁺, llē⁺ kih⁺ tēēy⁺h⁺ jñeey⁺.”

¹⁹Ta⁺ jmee⁺ he⁺ juu⁺ kih⁺ hī⁻ bääh⁺ dsoo⁺ dsa⁻gyuu⁺h⁺ kya⁺ gwah⁺ cher⁺mah⁺ sa⁺ chaa⁻ uu⁺ uu⁺ hī⁻ jmee⁺ ju⁺dsoo⁺. ²⁰Cher⁺mah⁺ ngoo⁺ bih⁺ jmeey⁺ he⁻ hliih⁺, hlēēy⁺h⁺ to⁻lo⁺ ñē⁺ jee⁺ lä⁺ jēē⁺, mah⁺ lä⁺ja⁻ hii⁺ goo⁻ kih⁺ lä⁺ jēē⁺. ²¹Jmeen⁺ mada⁺ kyah⁺, ñē⁺ ba⁺ Dio, ñē⁺ ba⁺ Jesucristo Dsa⁻jøøh⁺ jñän⁺ hi⁺ ñē⁺ ángele hī⁻ na⁻lleēh⁺ kyaay⁺. Jwēēhn⁺ hne⁻ høø⁺ lä⁺ jē⁺ juu⁺ la⁻. Jmee⁺ kwee⁺ lä⁺ hii⁺ né⁺, ta⁺ wa⁺ hnaah⁺ ma⁻la⁺ uu⁺ uu⁺ ba⁺. ²²Ta⁺ hñaa⁺ tä⁺be⁺ hī⁻ ka⁺ né⁺ kih⁺ øøh⁺ jne⁺ mah⁺ kyeh⁺ gooh⁻ né⁺ kiyh⁺ mah⁺ sa⁺ dsa⁻bääh⁺ dso⁻kye⁻ kiyh⁺. Hää⁺ hñaa⁺h⁺, wa⁺ na⁻jngēēh⁺ kih⁺ lä⁺ jē⁺ he⁻ hliih⁺.

²³Na⁺ ta⁺ cha⁻ñē⁺ mo⁻to⁺ huh⁺ jmi⁺dsē⁺ jmah⁺, hih⁺ miih⁺ jmih⁺ mi⁺jēh⁺ ma⁻ää⁺ kih⁺ he⁻ dsaah⁺ tuh⁺ hi⁺ kih⁺ he⁻ dsa⁻lä⁻dsaah⁺ ko⁻lla⁻jiih⁺.

²⁴He⁻ hliih⁺ he⁻ jmee⁺ ko⁻lla⁺ dsa⁻lä⁺ jñä⁺ jmi⁺gyuu⁺ la⁻ jää⁺ ja⁻ga⁺

lla⁺ Dio ta⁺. Pero he⁻ hliih⁺ he⁻ jmee⁺ jñah⁺, lä⁺ jñä⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻tē⁺ jee⁺ lla⁺ Dio ta⁺. ²⁵Hi⁺ lä⁺ja⁻, dsa⁻lä⁺ jñä⁺ ta⁺ llu⁺. Pero cher⁺mah⁺ cha⁻ ta⁺ llu⁺ he⁻ sa⁺ na⁺ jñä⁺, ma⁻ra⁻ he⁻ lä⁺ jñä⁺ ba⁺ kēē⁻.

6 Hih⁺ hī⁻ jmee⁺ ta⁺ kih⁺ dsa⁺, hnøø⁺ cha⁻ ñuu⁺h⁺ kiyh⁺ kyaah⁺ dsa⁻juu⁺ mah⁺ sa⁺ hlēēh⁺ dsa⁻ wii⁺ kih⁺ Dio, hi⁺ ni⁺ sa⁺ hlēēy⁺h⁺ wii⁺ kih⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻mi⁻tēē⁺ jne⁺. ²Hi⁺ cher⁺mah⁺ chaa⁻ øøh⁺ jne⁺ hī⁻ laa⁺ juu⁺ ta⁺, sa⁺ cha⁻ jwē⁺ jñän⁺ jmeen⁺ wa⁺ la⁺ cha⁻ la⁺ kih⁺ he⁻ laay⁺ øøh⁺ jne⁺. Lä⁺llu⁺ he⁻ hnää⁺ jnih⁺, hnøø⁺ jmeen⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ kyaay⁺h⁺ ta⁻la⁺ kih⁺ he⁻ laay⁺ øøh⁺ jne⁺ hī⁻ jä⁺ llu⁺ kyaah⁺ ta⁺ kiyh⁺. He⁻ja⁻ mi⁻tēē⁺ dsa⁻ juu⁺ la⁻, hi⁺ hlēēy⁺h⁺ ka⁻läh⁺.

Hii⁺ goo⁻ jñän⁺ kyaah⁺ kuu⁺

³Cher⁺mah⁺ chaa⁻ jaa⁻ hī⁻ mi⁻tēē⁺ dsa⁻ jyoh⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺ jeeh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ ju⁺dsoo⁺ kih⁺ Jesucristo Dsa⁻jøøh⁺ jñän⁺, hi⁺ sa⁺ jeeh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻heeh⁺ jne⁺, ⁴he⁻ jmääy⁺ hñiiy⁺ jøøh⁺ ba⁺ ja⁻, hee⁻ na⁻kyuu⁺y⁺h⁺, he⁻ sa⁺ tuy⁺ ti⁻chooy⁺ juu⁺ ja⁻, koø⁻ llay⁺ hñii⁺ ba⁺. Jee⁺ ja⁻ hwēē⁺ hī⁻ wii⁺ dsē⁺, hī⁻ hnoo⁻ hñii⁺, hī⁻ hlēēh⁺ wii⁺ kih⁺ dsa⁺, hi⁺ hī⁻ sa⁺ cha⁻ o⁻jøh⁺ dsē⁺ kih⁺. ⁵Hi⁺ lä⁺ja⁻ hwēē⁺ hī⁻ chaah⁻ hī⁻ na⁻hee⁻ go⁻te⁻ huu⁺dsē⁺ kih⁺, hī⁻ mo⁻so⁻ cha⁻ ju⁺dsoo⁺ kih⁺. Hī⁻ he⁺ laa⁺, lä⁺chay⁻ cha⁻miih⁻ kuu⁺, kih⁺ he⁻ hnaayh⁺ Dio. Ta⁺ jmee⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ dsa⁻ he⁺. ⁶Jnaah⁺ la⁺ jñän⁺ he⁻ hnääh⁺ jne⁺ Dio, pero hnøø⁺ heeh⁺ ba⁺ jne⁺ ha⁻ koh⁺ te⁺ he⁻ cha⁻ jñän⁺. ⁷Ni⁺ miih⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ kye⁺ jne⁺ ma⁺ ya⁻nøø⁺ jne⁺ jmi⁺gyuu⁺ la⁻. Hi⁺ lä⁺ja⁻ sa⁺ cha⁻ he⁻ kii⁺ jne⁺ wa⁻ra⁻ ga⁻nøø⁺ jne⁺ ka⁻läh⁺.

⁸Cher'mah' cha' he' kih'hìh' jne' hi' cha' ba' hmiìh' kye'h' jne', kyaah' he' ja' ba', wa' chaā' jne' llu'. ⁹Hì' hnøø' lā' cha' cha'miìh' kuu', gwa' dsëy' jmeey' he' hliih' kyaah' he' jøø' kiyh'. Dsa-lā'ngaayh' kyaah' lā'jē' he' hee' dsëy', koo' hnoo' dsoo' ba' ja'. Kyaah' he' ja', dsooy' ta' hwa' mah' heey' go'tē. ¹⁰Kih' he' hee' dsē' dsa' kuu', he' ja' ba' hya' lā'jē' nēē' he' hliih'. Kih' he' hnøøy' liyh' cha'ga'miìh' kuu', lā'ja' kō'llaa' dsa' ma'be' he' ma'dsoo' dsëy' kih' Dio, he'ja' ma'ja' cha'miìh' wiì' nē' kiyh'.

Wa' kwan' be' kyaah' juu' he' ma'heeh' jne'

¹¹Pero hne' dsa-nūuh' kyaā' Dio, ni' miìh' ta' jmee' lā'koo' jmee' dsa' he'. Jmee' he' llu' jmah' ba', hnāäh' Dio, wa' lā'dsoo' hoh' kiyh', wa' hnaah' dsa', wa' jøh' hoh' kyaah' dsa', hi' jmāā' hñaah' hwaah' ba'. ¹²Jwēte kwa' be' hnāäh' Dio, lā'llu' he' ma'dsoo' hoh'. Jēēh' ga'lleeh' Dio hne' mah' jmeey' lā'chaah' tāā'. He'ja' kwa' ba' hne' be' kyaah' juu' ja'. Jēēh' ga'mi'jnāäh' ba' hne' juu' he' ma'dsoo' hoh' jee' kih' jwēē' dsa'. ¹³Jmeen' mada' kyah', mi'tē lā'jē' he' ma'jwēēhn' hne'. Nē' ba' Dio hì' jmee' chaā' ga'lā'jēē' hi' nē' ba' Jesucristo hì' ga'mi'jnāā' juu' kih' cha'nē' Poncio Pilato, ga'jäyh' ha' lā' la'ju'dsoo'. ¹⁴Jmee' ba' hne' lā'jē' mada' he' ma'jmeen'

kyah' mah' sa' hlāäh' hne' hi' sa' na'bāäh' ni' koo' wāra' ga'tē' jee' jāh' Jesucristo Dsa-jøøh' jnān'. ¹⁵Dio hì' lluu' mi'jnāāy' Jesús wāra' ga'lloo' jmiì'. Jaa' Dio ba' hì' lla' ta'. Hì' he' he' Rey hì' kye' nē' kih' jee' lā'jēē' Rey, hi' jaa' hñiì' bih' laay' jøøh' kih' jee' lā'jēē' Dsa-kaah'. ¹⁶Jaa' hñiì' bih' sa' juuy' jìh'koh', hñiì' bih' gyay' jee' jnā' wa'je', ni' jaa' sa' tē'dsēē' jee' gyay'. Ni' jaa' dsa' jmi'gyuū' sa' ma'jēēy', ni' sa' tēēy' jēēy'. Wa' la' juuh' kiyh' hì' cha' cha'miìh' be' kih' lā'jē' joh' jmiì' cha'. Wa' la' lā'ja'.

¹⁷Hlēēh' hì' cha' cha'miìh' kuu' jmi'gyuū' lā', ta' wa' jmāāy' hñiìy' kaayh'. Ta' wa' kyey' o'jøh' dsē' kyaah' kuu' kiyh'. Lla' ba' kuu' na'. Hnøø' kay' o'jøh' dsē' kih' Dio ba', hì' kwa' cha'miìh' lā'jē' he' hnøø' jnān' mah' kyen' ya'jøø'. ¹⁸Chiìh' hì' cha' kuu', wa' jmeey' he' llu' ba'. Lla' he' ma' lā'chay' kuu', wa' jmeey' cha'miìh' be' kih' hì' lla'kyaa', sa' wa' chaayh'. ¹⁹Lā'ja' ba' lā'cha' cha'miìh' kiyh' he' mo'so' lla' nē' jmi'gyuū' he' na' ga' jā'. Hi' lā'ja' tēēy' chaay' tāā'.

²⁰Timotā, ja' mi'tēh' lā'jē' mada' nuuh' kih' Dio. Ta' taah' hñaah' jee' cha' juu' he' sa' jmāā' ta' hì' lā'jē' juu' he' kwa' hì' jāh' ma'mi'tēē' cha'miìh'. ²¹Heh' lā'ja' ma'kah' kō'llaa' jwē', ma'jmeey' ta' koo' juu' kih' Dio he' jmee' jne' dsoo'.

Wa' mi'jāā' Dio hne'. Wa' la' lā'ja'.

2 Timoteo

He- la- jee' ga-të' to' je- he- ga-sii' Paa' kih' Timotä

1 Jnä' Paa' laan' apóstol kyaä' Jesucristo lä' hyoh- dsë' Dio. Ga-cheey' jnä' mah' kwan' juu' kiyh' lä' koo- ga-bääh- hñiiy' jmeey' chaa- jne' ta-la' kih' Cristo Jesús. ²Jee' la- siin' kyah' Timotä lä' koh' jaa- gyuu- hi- hnaan'. Ngiiñ' kih' Dio hi- laa' Täa' jnän' hi' ngiiñ' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän', wa' kway' he- llu' kyah', wa' lä-nih' dsëy' hne-, wa' jmeey' hii' tii' kyah'.

**Paa' ga-hlëeh' Timotä mah'
mi-tey' ta' he- hä' gooy-**

³Kwan' ti'hmaah' kih' Dio. Jmee' ba' jnä' ta'he' kiyh' ja-ba' lä' koh' ga' jmeey' dsa- ma-kaah' kyaan'. He-ja- sa' hñii' huu' dsë- kin'. Hi' dsooh- ba' dsën' hne- lä' jmiñ' lä' hwë' lä' ma' hlëehn' kyaah' Dio kyaan'. ⁴Dsooh- dsën' he- ga-lä' meeh' hoh'. He-ja- hnoon' niin' na' jëen' hne-, ja-ga' na' chaan- llu'. ⁵Ma' ba' jnä', ja' koo- jawah' ba' hne- he- ma-dsoo' hoh' kih' Dio. Lä' ma' to-në' ga-lä' dsoo' dsë' ma-hyaa' kyaah' Loida kyaah' maa' kyaah' Eunice, hi' jmeen' dsoo', ja-ba' lä' ja- ma-dsoo' hoh' hne- ka-läh'.

⁶He-ja- jwëehn' hne-, kwa' ba' hne- be' kyaah' ta' he- ga-kwëeh'

Dio hne- lä' ma' ga-kyen' goon- në' kyah'. ⁷Jëeh', sa' ga-kwa' Dio Jmi-llë' kih' mah' jmeen' gah' jne'. Ga-kway' mah' kwa' be' jnän', mah' lä' hnää' jne' dsa-kyaañ', hi' mah' hääñ' hñaan'. ⁸He-ja- jwëehn' hne-, ta' jmee- na-heeh'. Kwa' ba' hne- juu' kih' Dsa-jøøh' jnän'. Ni' ta' jmee- na-heeh' ki' jnä' he- hääñ' neh'-ñe' kwaat' kih' Jesús. Heeh' ba' hne- jëeh' wi' kwaat' kih' ju'hmëe' lä' koh' jëen' la-. Dio ba' kwa' be' kyah'. ⁹Hi- he' ga-läa' jne' hi' ga-tëeyh' jne' mah' lee' jne' na-jngëe'. Ja' ta-la' kih' he- ma-jmeen' he- llu' ga-tëeyh' jne'. Jää' ba' ma-lla' dsë' Dio jmeey' lä' ja-, he-ja- ba' ga-tëeyh' jne'. Hi' lä' ma' ga-heeh' jne' kih' Cristo, ga'hñah' jne' he- la' kwa' Dio he- ma-na-la' juu' jää' ja-ga' noø' jmi-gyuu'. ¹⁰Hi' na' ma-mi jnäa- Dio lä' jë' he- ja-, lä' llu' he- ja' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän' hi' ga-läa' jne'. Ma'ke' ga-juuy', sa' ga-lih' he- ja' kyaayh'. Ma-ra' he- ga-lä' jiih' bih'. Hi' kyaah' ju'hmëe' kiyh' ga-mi' jnäay' ha- lä' lä' chaa- dsa- tää', lä' ja- mo-so' juuy' jih' koh'.

¹¹Hi' jnä' na-hñaan' kwan' juu' la-, laan' apóstol, hi' laan' ta' jwoh'

kyaa' hi- sa' laa' judiu. ¹²Kih' he-ja-
ba' na-, jëen- wii'. Pero sa' gwa'
na-hiihn', kyuu' ba' jna' hi- kih'
ma-dsoo' dsen'. He-ja- jmeen' dsoo',
hi- he' cha- be' kih' hooy' la' je' he-
ga'toohn' gooy- la' jiih' lloo' jmiif'.

¹³Wa' ja' koo- hweh- kyah' la' je'
ju'dsoo' he- ma-jwëh' hne-. Wa'
dsoo' hoh' tää', wa' hnaah- dsa-
He- na- ba' cha- jnan', kih' he-
ma-laa' jne' koo- kyaah' Cristo
Jesús. ¹⁴Kyaah' be' kih' Jmi-lle'
Na-jngii' he- kyaah' jne', hoo' juu'
llu' he- ma-hnah'.

¹⁵Ma-neh' ba' hne-, la' jëe- hi-
chaa- hwa' Asia ma-bee' jna'. La' ja-
ga' jmee' Figelo kyaah' Hermógene.
¹⁶Wa' la' nih' dsé' Dio la' jëe- hi-
chaa- kyaa' Onesíforo. Joh' jiih' sa'
ga' jmeey' be' kin', sa' ga' la' hiiyh'
kih' he- hää'n' neh'-ne'. ¹⁷La' chah'
ma' ga' lloo' Onesíforo jwi- Roma,
ga'hnaayh- jna' la' bii' la' jaa',
la' jiih' ga' jnaäyh- jna'. ¹⁸Wa' la' nih'
dsé' Dsa-jøøh' jnan' kiyh' wa-ra-
ga'te' jee' llaa' jmiif'. Hne- neh'
kwee- he- ga' jmeey' cha-miih- be'
jnan' la' ma' tøøhn' jwi- Éfeso.

**Hnøø' ma-na'lluu' jne' mah'
la' ja- lee' jne' la' koo- jaa-
hløø' kyaa' Jesucristo**

2 Jwëh'n hne- gyuu- kyaan',
kwa' ba' hne- be' kyaah' he-
la' hnah' jne' ta-la' kih' Cristo Jesús.
²Ga-la'tëeh- juu' he- ga'kwan' to-lo-
ne' jwëe' dsa-. He-ja- jwëh'n hne-,
tøøh' goo- jnah' hi- laah' jmaä'
mi-tëe' dsa- juu' ja-.

³Kwëeh' hoh' ma' jëeh' wii'. Mah'
la' ja- lee' la' koh' jaa- hløø' lluu'
kyaa' Jesucristo. ⁴Ni' jaa- hløø'
sa' jääy' jmeey' jyoh' ta', ga'tëey'

jmeey' la' je' mada- kih' juu' bih'
mah' tih' dsé' juuy' hi- ga'kwëeyh'
ta' ja-. ⁵Hi- la' ja- hi- koo', ni' koo-
sa' liyh' cher'mah' sa' ga'kooy'
la' lle kiyh'. ⁶Jaa- hi- jmee' ta' hwa'
kih', lle kih' tëey' to-né' kih' jee'
la' jëe' wa-ra- ga'ssooh' ta' ja-. ⁷Jmee'
da' huu' dsé- hee- hnøø' jäh- he-
ma-jwëh'n hne-. Dsa-jøøh' jnan' ba'
kwa' be' kyah' mah' la' ngëeh' la' je'
he- ja-.

⁸Wa' dsooh- hoh' kih' Jesucristo,
hi- laa' sa' ju- kih' David hi- ga' la' jiih'
jee' kih' hi- na-juu', la' koo- la'
ju'hmeë' he- kwan'. ⁹Kih' he-ja- ba'
na-, jëen- wii', he- na-hnuuhn' kyaah'
caden- la' koh' jaa- hi- ää- dsoo'.
Pero ni' miih' sa' le' jmeey' la' ja-
kih' juu' kih' Dio. ¹⁰He-ja- kwëeh- ba'
dsen' jëen- wii' mah' wa' la' llu' kih'
la' jëe- hi- na-llee' kyaa' Dio. Mah'
la' ja- lloo' koo- jmiif' lääy' ta-la' kih'
Cristo Jesús mah' dsa-näay' ya' jwi'
jee' sa' hee' jih' koh'.

¹¹Juu' la- la' ju'dsoo':

Cher'mah' ga' juu' jne' kyaah'
Jesús, la' ja- jmeey' chaa-
jne' ko-jøø' kyaayh'.

¹²Cher'mah' ga' la' be' dsé- jne' jëen'
wii', la' ja- cha- jwë' jnan'
jmeen' hih' ko-jøø' kyaayh'.
Cher'mah' ga' jäh' jne' sa' kyuu'
jnih', ja' ba' la' ja- jäh' sa'
kyuuy' jne'.

¹³Cher'mah' sa' ga' mi'-ten' juu'
jnan', pero ma'-ra- he- mi'-te'
bih' juu' kiyh',
jëeh' sa' le' hiiy' juu' kiyh'.

**Jaa- hi- ma-ya-hëe- llu'
kyaah' ta' kih' Dio**

¹⁴Mi-dsooh' dsé' øøh' jne' kyaah'
juu' la-. Ja- jwiyyh', ne- ba' Dsa-jøøh'

jnän, sa⁺ llu⁺ he⁻ ti⁻choo⁺ jne⁺ juu⁺
he⁻ sa⁺ jmää⁺ ta⁺. Koo⁻ hee⁻ dsë⁺ dsa⁻
hi⁻ nuu⁻ ba⁺ ja⁻. ¹⁵Kwa⁺ be⁺ mah⁺
ya⁺ hëëh⁺ llu⁺ cha⁺në⁺ Dio mah⁺ sa⁺
jäh⁺ o⁺ hih⁺ kyaah⁺ ta⁺ he⁻ mi⁻tëëh⁺
dsa⁻ ju⁺dsoo⁺ lä⁺ koo⁻ lle⁺ kih⁺. ¹⁶Ta⁺
kwa⁺ hñaah⁺ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ sa⁺
jmää⁺ ta⁺. Kyaah⁺ juu⁺ ja⁻ dsa⁻ nää⁺
dsa⁻ cha⁻gamiih⁻ kyaah⁺ he⁻ hliih⁺.
¹⁷Juu⁺ ja⁻ kuh⁻gi⁻ kih⁺ dsa⁻ lä⁺ koh⁺
kuh⁻gi⁻ në⁺ dsoo⁺ jee⁺ ja⁺. Lä⁺ ja⁻
ga⁺ la⁺ kih⁺ Himeneo kyaah⁺ Fileto.
¹⁸Hi⁻ he⁺ ga⁺ kah⁻ jwë⁺ kih⁺ ju⁺dsoo⁺,
jäh⁺ ma⁻ngëë⁺ ba⁺ he⁻ dsa⁻ lä⁺ jiih⁺
dsa⁻. Kyaah⁺ juu⁺ ja⁻, ga⁺ heey⁺ dsë⁺
ko⁻llaa⁺ dsa⁻ hi⁻ ma⁻dsoo⁺ dsë⁺.

¹⁹Pero juu⁺ kih⁺ Dio jä⁺ koo⁻ hweh⁻,
lä⁺ koh⁺ ma⁻ti⁻ na⁺hyah⁻ he⁻ na⁻sii⁻
në⁺ kih⁺: “Kyuu⁺ ba⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺
lä⁺ jëë⁺ hi⁻ laa⁺ kyaay⁺.” Hi⁺: “Lä⁺ jëë⁺
hi⁻ ngii⁺ ta⁺ la⁺ kih⁺ Cristo, wa⁺
lä⁺ øøy⁺ kih⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ hliih⁺.”

²⁰Jëë⁺ da⁺. Koo⁻ hne⁺ juuh⁻ jee⁺ cha⁻
cha⁻miih⁻ nëë⁺ goo⁻ ti⁻ dsa⁻, cha⁻ he⁻
la⁺ kyaah⁺ ñe⁺ hmooh⁺, hi⁺ cha⁻ he⁻ la⁺
kyaah⁺ hma⁺, hi⁺ cha⁻ he⁻ la⁺ kyaah⁺
gwaah⁺. Lä⁺ jë⁺ he⁻ hmooh⁺ jmääy⁻
ta⁺ lä⁺ ma⁺ tē⁺ jmi⁺. Hi⁺ he⁻ sa⁺
hmooh⁺, he⁻ ja⁻ ba⁺ jmääy⁻ ta⁺ koo⁻
kyoo⁺ ba⁺. ²¹Hi⁺ ja⁻ ba⁺ lä⁺ ja⁻ la⁺ kih⁺
dsa⁻ kya⁺ Dio ka⁺läh⁺. Cher⁺ mah⁺
ko⁻llaa⁺ hi⁻ ma⁻lä⁺ øø⁺ kih⁺ he⁻ hliih⁺,
hi⁻ he⁺ laa⁺ lä⁺ koo⁻ ñe⁺ he⁻ hmooh⁺,
he⁻ na⁻jngii⁺ he⁻ jmää⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺
jnän⁺. Lä⁺ ja⁻ ma⁻na⁺llu⁺ bih⁺ jmeey⁺
lä⁺ jë⁺ ta⁺ llu⁺.

²²Be⁺ go⁻te⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ hee⁻ dsë⁺
chih⁻ kwa⁺. Hi⁺ gwa⁻ ba⁺ hne⁻ ta⁺
cha⁺në⁺ ko⁻jøh⁺ kyaah⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻
ngii⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁺ kyaah⁺ koo⁻
nëë⁺ ba⁺ hu⁺dsë⁺. Ja⁻ jmeeh⁻ he⁻ llu⁺
jmah⁺ ba⁺, hi⁺ hnøø⁺ lä⁺ ma⁻dsoo⁺
ja⁻ ba⁺ hoh⁺ kih⁺ Dio, wa⁺ hnaah⁺

dsa⁻kyaah⁺ hi⁺ wa⁺ hii⁺ tii⁺ kyah⁺.
²³Jmee⁺ ta⁺ koo⁺ juu⁺ he⁻ ti⁻choo⁺
dsa⁻, juu⁺ he⁻ sa⁺ jmää⁺ ta⁺. Ma⁻ñeh⁺
ba⁺ hne⁻, koo⁻lla⁺ hñii⁺ ba⁺ juu⁺ ja⁻.
²⁴Ja⁺ hi⁻ jmee⁺ ta⁺ he⁺ kih⁺ Dsa⁻jøøh⁺
jnän⁺, sa⁺ hnøø⁺ hneey⁻ kyaah⁺ dsa⁻.
Hnøø⁺ llu⁺ dsëy⁺ kyaah⁺ lä⁺ jëë⁺ ba⁺.
Hnøø⁺ liyh⁺ mi⁻tëëy⁺ dsa⁻, hnøø⁺
jøh⁻ dsëy⁺ kyaah⁺ dsa⁻. ²⁵Hi⁺ hnøø⁺
jmääy⁺ hñiiy⁺ hwa⁺ wä⁺ra⁻ ga⁺të⁺
jee⁺ hlëëy⁺ hi⁻ chaah⁻, ha⁻ ga⁻ che⁻
ga⁺ kwa⁺ Dio jwë⁺ dsa⁻ jëeh⁻ hi⁻ he⁺
kyaay⁺ mah⁺ lä⁺ kyuy⁺ ju⁺dsoo⁺.
²⁶Lä⁺ ja⁻ ba⁺ lää⁺ hi⁻ tääh⁺ goo⁻
hi⁻ sa⁺ llu⁺, hi⁻ jmee⁺ lä⁺ hyoh⁻ dsëy⁺.

Ha⁻ lä⁺ tääh⁺ dsa⁻ wä⁺ra⁻
ga⁺të⁺ jee⁺ laa⁺ jmi⁺

3 Hnøø⁺ lä⁺ ñeh⁺ he⁻ la⁻ ka⁺läh⁺,
jä⁺ he⁻ wii⁺ wä⁺ra⁻ ga⁺të⁺ jee⁺
llaa⁺ jmi⁺. ²Ma⁺ ja⁻ dsa⁻taah⁻ dsa⁻
lä⁺ hyoh⁻ dsë⁺ hñii⁺, lä⁺ hee⁻ dsëy⁺
kuu⁺, jmääy⁺ hñiiy⁺ kaah⁺, lä⁺ taay⁺,
mi⁻kway⁺ Dio, lä⁺ chaay⁻ kih⁺
cho⁺jmi⁺, sa⁺ jiiy⁺ ni⁺ koo⁻ juu⁺ llu⁺,
lä⁺ hlëëy⁺ go⁻te⁺. ³Ni⁺ sa⁺ lä⁺ jøh⁻
dsëy⁺, ni⁺ sa⁺ lä⁺ hnøøy⁺ jëey⁺ juu⁺
kyaah⁺ dsa⁻, kooy⁺ juu⁺ jwi⁺, sa⁺
lä⁺ tääy⁺ hääy⁺ hñiiy⁺, lä⁺ hña⁻ dsëy⁺
ga⁺ngëë⁺ jwë⁺, jmeey⁺ na⁻høøy⁺
kih⁺ he⁻ llu⁺. ⁴Jmi⁺ ja⁻, lä⁺ tuu⁻ dsëy⁺
hnëëy⁺ dsa⁻kyaay⁺, ngaay⁺ kyaah⁺
lä⁺ jë⁺ he⁻ jmeey⁺, jmääy⁺ hñiiy⁺ llu⁺,
hnooy⁺ ga⁺ he⁻ tih⁻ dsëy⁺ lä⁺ koh⁺
ga⁺ he⁻ hnaay⁺ Dio. ⁵Jmeey⁺ lä⁺ koo⁻
hi⁻ hnaah⁻ Dio, pero kyaah⁺ lä⁺ jë⁺
he⁻ jmeey⁺ ja⁻, lä⁺ jnä⁺ sa⁺ kyey⁺ ni⁺
mi⁻h be⁺ kih⁺ Dio. He⁻ ja⁻ ta⁺ jmee⁻
ko⁻jøh⁺ kyaay⁺.

⁶Dsa⁻ he⁺ dsa⁻taay⁻ cha⁺neh⁺
kih⁺ dsa⁻më⁺ hi⁻ sa⁺ cha⁻ be⁺ kih⁺,
mi⁻gaay⁺ dsa⁻më⁺ hi⁻ tē⁺ jmee⁺ he⁻
hliih⁺, lä⁺ koo⁻ jøø⁺ he⁻ hee⁻ dsë⁺

jmi-ngo¹ kiyh¹. ⁷Tääh' mi-tëëy⁺ hñiyy', pero jih'koh' sa⁺ lä-këyh' jmi¹ lä-ngëëy' ha⁺ lä⁺ la' ju'dsoo'. ⁸Hi⁺ ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻jmeë⁻ Jane kyaah' Jambre, hi⁻ ga⁻ha⁻ kih¹ Moisé, lä⁻ja⁻ jmeë⁻ dsa⁻nñuh⁻ he', hay⁺ kih¹ ju'dsoo'. Ma-na⁻hee⁻ go⁻te⁻ hñu⁻dsë⁻ kiyh¹, mo⁻so⁻ laay¹ kwaat⁻ kyaah' hi⁻ ma⁻dsoo' dsë'. ⁹Pero sa⁺ dsa⁻näy¹ ta⁺ cha⁻në⁻ kyaah' juu¹ kiyh¹. Jëeh', lä⁻jnaä⁻ kih¹ lä⁻jëë⁺, he⁻ laay¹ dsa⁻ too⁻, lä⁻koh' ga⁻la⁻ kih¹ dsa⁻ hi⁻ ga⁻ha⁻ kih¹ Moisé.

**Jee' ga⁻dsaa¹ juu¹ la⁻ kwa⁻ ga⁻
Paa⁻ nñuh⁻ kih¹ Timotä**

¹⁰Pero ma⁻kyuuh⁻ ba⁻ hne⁻ juu¹ he⁻ ma⁻nñuh⁻ kin⁺, ha⁻ lä⁻ jmeen⁺, ha⁻ lä⁻ la' hñu⁻dsë⁻ kin⁺, he⁻ ma⁻dsoo' dsën⁺, he⁻ jøh⁻ dsën⁺, he⁻ hnaan⁺ dsa⁻, hi⁺ he⁻ kwëeh⁻ dsën⁺. ¹¹Ma⁻nëh' ba⁻ hne⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻jmeeh⁻ dsa⁻ jnä⁻, hi⁺ ha⁻ lä⁻ ga⁻jëën¹ wi¹ jee¹ jwi⁻ Antioquía, Iconio, Litra. Ga⁻jëën¹ wi¹ jwërte. Pero Dsa⁻jøøh¹ jnän⁺ ga⁻lää¹ jnä⁻ kih¹ lä⁻jë⁺ he⁻ ja⁻. ¹²Hi⁺ lä⁻jëë⁺ hi⁻ hnøø¹ dsa⁻taah⁻ lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsë⁻ kyaah' Cristo Jesús, ma⁻ra⁻ he⁻ jëë¹ bih¹ wi¹. ¹³Pero dsa⁻ hñaa⁻ dsë⁻ he', kyaah' hi⁻ ta⁻juu¹, jmeë⁻ gyih¹ cha⁻ga⁻miih⁻ he⁻ hliih¹ koo⁻ hä⁻ koo⁻ hä⁻, mi⁻gaay⁺ dsa⁻ hi⁺ mi⁻goo⁻ dsa⁻ kiyh¹.

¹⁴Pero gwa⁻ ba⁻ hne⁻ ta⁺ cha⁻në⁻ kyaah' he⁻ ma⁻mi⁻tëëh⁻, ma⁻nëh' ba⁻ hne⁻ ha⁻ lä⁻ la' he⁻ ma⁻heeh⁻. Jëeh', kyuu⁺ ba⁻ hne⁻ hi⁻ na⁻ hi⁻ ga⁻mi⁻tëë⁻ hne⁻. ¹⁵Lä⁻jiih¹ ma⁻ mäh⁻ ma⁻kyuuh⁻ ba⁻ hne⁻ juu¹ kih¹ Dio lä⁻koo⁻ na⁻si⁻. Juu¹ ja⁻ ga⁻mi⁻tëë⁻ hne⁻ lä⁻jwë⁻ jee¹ lääh¹, lä⁻llu¹ he⁻ ma⁻dsoo' hoh¹ kih¹ Cristo Jesús.

¹⁶Dio ba⁻ ga⁻kwa⁻ hñu⁻dsë⁻ llu¹ kih¹

hi⁻ ga⁻si¹ lä⁻jë⁻ juu¹ ja⁻ he⁻ jmää¹ mi⁻tëë¹ jne⁻ dsa⁻, he⁻ mi⁻jnaä⁻ he⁻ dsa⁻hlääh⁻ jne⁻, jmää¹ he⁻ hlëëh⁻ jne⁻ dsa⁻, hi⁺ he⁻ mi⁻tëë¹ jnih¹ jmeey¹ he⁻ llu¹ jmah¹ ba⁻. ¹⁷Lä⁻ja⁻ ba⁻ hwëë¹ llu¹ hi⁻ hnaah⁺ Dio, ja⁻ga⁻ na⁻ ma⁻na⁻lluuy⁻ go⁻te⁻ jmeey¹ lä⁻jë⁻ nëë¹ he⁻ llu¹.

4 Chuun¹ kyaah' hne⁻. Ñe⁻ ba⁻ Dio hi⁺ lä⁻ja⁻ Jesucristo Dsa⁻jøøh¹ jnän⁺ hi⁻ jäh¹ lla¹ ta⁺ kih¹ hi⁻ jiih¹ hi⁺ kih¹ hi⁻ na⁻juu¹, wa⁻ra⁻ ga⁻lä⁻jnaäy⁻ jmeey¹ hih¹ kih¹ dsa⁻. ²He⁻ja⁻ kwa⁻ ba⁻ hne⁻ juu¹ ja⁻. Kwa⁻ ba⁻ hne⁻ jä⁻ ma⁻ke⁺ sa⁻ la⁻ hor⁻ kih¹. Hlëëh⁻ hi⁻ dsa⁻hlääh⁻, juuh¹ kiyh¹ kyaah' juu¹ ja⁻, kwëëy⁻ hñuuh⁻. Hi⁺ hnøø¹ jøh⁻ hoh¹ kyaayh⁻ jee¹ mi⁻tëëh⁻ jnih¹. ³Loo⁻ koo⁻ jmi¹ mo⁻so⁻ lä⁻hnøø¹ dsa⁻ nuu¹ ju'dsoo' he⁻ ma⁻mi⁻tëë⁻ jne⁻. He⁻ja⁻ hnaayh⁺ jwëë⁻ ta⁻jwoh¹ hi⁻ kwa⁻ juu¹ lä⁻koo⁻ tih⁻ dsë⁻ dsa⁻ nuu¹. ⁴Dsa⁻ he⁻ na⁻, be¹ ju'dsoo' mah¹ jmeë¹ gyih¹ he⁻ kih¹ juu¹ wa⁻ he⁻ cha⁻ he⁻. ⁵Pero hne⁻ hää⁻ hñaa⁻, kwëëh⁻ hoh¹ kih¹ lä⁻jë⁺ he⁻ wi¹ he⁻ jä⁻ në⁻ kyah¹, kwa⁻ ju⁻hmëë⁻ la⁻ kih¹ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻nuu¹, mi⁻te⁻ lä⁻jë⁻ ta⁻ he⁻ ga⁻tëëh⁻ jmeeh⁻.

⁶Ma⁻ngoo¹ ya⁻jäh⁺ he⁻ naahn⁻, jëeh⁻ ma⁻lloo¹ jmi¹ he⁻ jngëëh⁻ dsa⁻ jnä⁻. ⁷Ma⁻kwan¹ cha⁻miih⁻ be⁻ kyaah' ta⁻ la⁻. Ma⁻lih⁻ ba⁻ jnä⁻ kyaah' ta⁻ he⁻ hä⁻ goon⁻. Lä⁻ ma⁻dsoo' ja⁻ba⁻ dsën⁺ kih¹ Dio. ⁸He⁻ja⁻ ma⁻na⁻la⁻ juu¹ hyohn⁻ koo⁻ coron¹ ma⁻ja⁻, ja⁻ga⁻ na⁻ ya⁻hëën⁻ lluu¹. Dsa⁻jøøh¹ jnän⁺, dsa⁻ta⁻ lluu¹, kway¹ he⁻ ga⁻tëën⁻ hyohn⁻. Hi⁺ ja⁻ ma⁻la⁻ jnä⁻ hyohn⁻, ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ hyoh⁻ lä⁻jëë⁺ hi⁻ lle⁻ dsë⁻ he⁻ jäh¹ Jesucristo.

Ga⁻jäh¹ Paa⁻ ha⁻ lä⁻ jmeë⁻ Timotä

⁹Jmeë⁻ bii¹ ya⁻jëë⁻ jnä⁻ चाह¹.

¹⁰Ma⁻bee⁻ Dema⁻ jnä⁻, mah¹

hnooh⁻ gyih¹ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁺
la⁻. Ma⁻ngooy[~] jwii⁻ Tesalónica.
Crescente ma⁻ngoo[~] ta⁻ hwa¹
Galacia, Tito ma⁻ngoo[~] ta⁻ hwa¹
Dalmacia. ¹¹Ja⁻ Luca ga⁻ gya¹
kyaah¹ jnä¹. Ja⁻ jää^h Marco
ta⁻ la⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻tē¹ jee⁻ neeh⁻.
Hi⁻ na⁻ jmää¹ kin⁻ kyaah¹ ta⁻ la⁻.
¹²Ma⁻cheen⁻ Tíquico ta⁻ jwii⁻
Éfeso. ¹³Wa⁻ra⁻ ga⁻tē¹ jee⁻ neeh⁻,
ja⁻ kah⁻ kō⁻lla⁻ hmih⁻lloo¹ kin⁻ he⁻
ga⁻kyen¹ kih¹ Carpo jee⁻ jwii⁻ Troa.
Hi⁻ dsooh[~] hoh¹ kah¹ lä⁻jē⁻ mo⁻je⁻
na⁻gyee⁻ kin⁻, hi⁻ he⁻ jmee⁻ ga⁻ bii¹
kin⁻ loo⁻ jah¹ jee⁻ siin⁻.

¹⁴Leja⁻ tē⁻ne⁻ he⁻, ga⁻jmee⁻
cha⁻miih⁻ hliih¹ kin⁻. Dio mi⁻hmaah⁻
ha⁻ koh¹ te⁻ he⁻ ga⁻jmee⁻ kin⁻.

¹⁵Hää⁻ hñaah¹ kyaay¹. Peer⁻ hnøøy¹
lla⁻dsëy⁻ kih¹ juu¹ he⁻ kwa⁻ jne⁻.

¹⁶To⁻nē⁻ lä⁻ ma⁻ ga⁻lloon¹ nē⁻ta⁻
jee⁻ ma⁻ lään⁻ hñiin⁻ ni⁻ ja⁻ sa⁻
ga⁻jmee⁻ be⁻ kin⁻, lä⁻jē⁻ ba⁻ ga⁻bēe¹
jnä¹. Sa⁻ wa⁻ jmee⁻ Dio kwaat⁻ kih¹

he⁻ ja⁻. ¹⁷Pero Dio cheh¹ kyaah¹ jnä¹,
ga⁻kway¹ be⁻ kin⁻, lä⁻jiih¹ ga⁻hña⁻
ga⁻kwan¹ juu¹ kiyh¹ mah¹ wa⁻ nñu¹
lä⁻jē⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁻ laa¹ judiu. Hi⁻
lä⁻ja⁻ ga⁻kway¹ be⁻ kin⁻ ga⁻lääy¹ jnä¹
he⁻ ma⁻ kuh¹ hyah⁻ jnä¹. ¹⁸Hi⁻ lä⁻ja⁻
lää¹ Dio jnä¹ kih¹ lä⁻jē⁻ he⁻ hliih¹,
tëy⁻ jnä¹ ya⁻ jwii¹ kiyh¹. Lä⁻ja⁻ wa⁻
la¹ juuh⁻ kiyh¹ ga⁻lä⁻jē⁻ joh¹ jmi¹
cha⁻. Wa⁻ la¹ lä⁻ja⁻.

¹⁹Jmee⁻ Dio kih¹ Prisca hi⁻ kih¹
Aquila. Hi⁻ jmee⁻ Dio kih¹ hi⁻ chaa⁻
cha⁻neh⁻ kih¹ Onesíforo. ²⁰Erasto
ga⁻jä⁻ jwii⁻ Corinto, Trófimo
ga⁻llaan⁻ jwii⁻ Mileto kih¹ he⁻
dsaayh⁻. ²¹Ja⁻ jmeeh⁻ bii¹ neeh⁻
to⁻chah¹ la⁻, na⁻ sa⁻ ga⁻ ma⁻ja⁻ jii⁻
gyuu⁻. Eubulo jmee⁻ Dio kyah¹, hi⁻
lä⁻ja⁻ jmee⁻ Pudente, kyaah¹ Lino,
kyaah¹ Claudia, hi⁻ lä⁻jē⁻ øøh¹ jne⁻
hi⁻ tääh⁻ jee⁻ la⁻ ka⁻läh¹.

²²Wa⁻ hää⁻ Jesucristo Dsa⁻jøøh¹
jnän⁻ tuh⁻hoh¹, wa⁻ mi⁻ jää¹ Dio hne⁻.
Wa⁻ la¹ lä⁻ja⁻.

Tito

Juu' la' ga'sii' Paa' kih' Tito

1 Jnä' Paa' jmeen' ta' kih' Dio, hi' laan' apóstol kyaa' Jesucristo he-ja' jmeen' juu' kih' hi' na-lleeh' kyaa' Dio, mah' lä'dsoo' dsëy' kiyh' hi' lä'jwë' ja' lä'ngëëy' ha' lä' la'ju'dsoo' he' tøøh' jne'.
²He-ja' kye' jne' o'jøh' dsë' he' chaa' jne' tää' lä'jë' joh' jmi' cha', lä'koø' ga'bääh' Dio hñii' ja-ga' llay' jmi'gyuü'. Hi' sa' ta'juuy'.
³Lä' ma' ga'lloo' jmi', ga'mi'jnäay' juu' kiyh' he' na'hñaan' kwan' lä'koø' mada' ga'jmeë' Dio hi' lää' jne'.
⁴Siin' kyah' Tito, hne' laah' lä'koh' gyüü' kyaan' ta'la' kih' he' ma'dsoo' hoh' kih' Dio ko-jøh' kyaah' jnä'. Ngiin' kih' Dio hi' laa' Tää' jnan' hi' ngiin' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jnan', hi' ga'lää' jne', wa' kway' he' llu' kyah', wa' lä'ñih' dsëy' hne', hi' wa' jmeey' hii' tii' kyah'.

Ha' lä' hnøø' kih' hi' kye'
në' kih' øøh' jne'

⁵Ga'laan' hne' Creta (hwa' he' hä' jee' jmi'neeh') mah' mi'hñaah' ta' he' ga'hnøø' le'. Hi' lä'kaa' jwiin' jee' gooh', ja' hñaah' dsa-gyüü' kyaa' lä'koø' lä'koø' gwah', lä'koh'

mada' ga'jmeen' kyah'.
⁶Hnäa' jaa' hi' sa' na'bääh' ni' miih' dsoo', jaa' dsa-nuuh' hi' kyaah' jaa' ba' dsa-më', hi' hnøø' ma'dsoo' dsë' chih' kyaay', hi' jaa' hi' sa' hii' juu' kih' chih' kyaa' he' jmeey' wa' he' cha' he' hi' ni' sa' chaayh'.
⁷Jmee' bii' kih' dsa-gyüü' he' sa' na'bääh' go-te' lä'llu' he' hä' gooy' ta' kih' Dio. Hnäa' jaa' hi' sa' jmää' hñii' jøøh', jaa' hi' sa' lä'llëe' चाह', jaa' hi' sa' hih', jaa' hi' sa' hnee', jaa' hi' sa' hee' dsë' kuu'.
⁸Hnäa' jaa' hi' kwa' jee' jä' dsa' hi' go-nää', jaa' hi' hnooh' ma'la' he' llu' ba', jaa' hi' ngë' koø' nëë', jaa' hi' jmeë' he' llu' jmah', jaa' hi' na-jngëë', jaa' hi' lih' hää' hñii'.
⁹Hnäa' jaa' hi' choøh' koø' hweh' ju'dsoo' he' ma-mi-tëë' jne', mah' lä'ja' hlëëyh' jñah' dsa' kyaah' ja'ba' juu' la'. Hi' lä'ja' ba' liyh' lla-dsëëy' kih' hi' hlëëh' wi' kih' ju'dsoo'.

Ta-jwøh' hi' kwa' juu' ta'juu'

¹⁰Peer' chaa' jwëë' hi' चाह', hlëëyh' juu' he' sa' jmää' ta', mi-gaay' dsa'. Hi' jee' kih' lä'jëë' hi' he', jwëë' hi' jäh', jmee' bii' üü' jmi'ngo' kih' dsa-nuuh'.
¹¹Jmee' bii'

jne' jwè' kiyh' mah' mo'so' hlëeh'
gyih' juu' he' sa' jmää' ta'. Kyaah'
juu' kiyh' ga'näy' lä' joh' hne' chih'
heey' dsè' lä' jah' hi' tääh' cha'neh',
mi'tëëy' dsa' he' sa' llè' kih', lä' jwè'
jee' liyh' kuu'.

¹²He' ba' dsa' hi' ngëë' juu'
kih' dsa' gooy' jäh' lä' la': "Jne'
hi' tøohn' hwa' Creta la', peer'
ta' juu' jne'. Ma'ra' jah' hlëeh' laa'
jne', jwèh' jne', jlaa' jne'", ga'jäh'.
¹³Ma'ra' ju'dsoo' na' lä' ja' laa'
dsa' he'. He' ja' jwëëhn' hne',
hweh' juuh' kiyh' mah' dsa'taayh'
na'jngëëy' kyaah' ju'dsoo' ba'. ¹⁴Ta'
wa' jmeey' he' juu' ma'gyuh' kih'
dsa' judiu, ni' sa' wa' jmeey' he'
nuuh' he' kwa' dsa' hi' ma'be'
ju'dsoo'.

¹⁵Lä' jë' ba' he' cha', llu' ba' la'
kih' hi' lluy'. Pero kih' hi' na'hee'
dsè' kyaah' hi' sa' ma'dsoo' dsè'
kih' Dio, ni' koo' sa' llu' kiyh'.
Ma'na'hee' go'te' lley', hi' lä'kye'
huu'dsè' kiyh' na'hee'. ¹⁶Jäh'
kyuy' Dio, pero kyaah' he' jmeey'
ja', sa' dsoo' juu' kiyh'. Peer' sa'
lä' jëe' jne' lä' koo' jmee' dsa' he',
peer' chaayh', mo'so' jmääy' jmeey'
ni' koo' ta' llu'.

Ha' lä' hnøø' jmee' dsa'
lä' jiih' jäh' Jesús

2 Pero hne', hlëeh' ba' hne'
lä'koh' la' ju'dsoo' he'
ma'mi'tëë' jne'. ²Lä' jëe' dsa'gyuuh'
hnøø' ngëy' koo' nëë' ba', hnää' jaa'
hi' hä' ta' kih', jaa' hi' hää' hñii',
jaa' hi' ma'kyuuh' he' ma'dsoo'
dsè' jne', jaa' hi' hnää' dsa', jaa'
hi' kwëëh' dsè' ma' cha' he' wi'.
³Ja' ba' lä' ja' lä' jëe' dsa' ma'hyaa',
hnøø' cha' nuuh' kiyh'. Sa' wa'

kooyh' juu' jwii', sa' wa' hiyh' jmih'
mi'jèh' ma'ää', hi' hnøø' mi'tëëy'
dsa' he' llu' jmah' ba'. ⁴Hnøø'
mi'tëëy' dsa'më' kwaä' ha' lä'
jmeey' mah' lä'hnäy' dsa'nuuh'
kyaay' hi' lä' ja' lä'hnäy' gyuu'
kyaay'. ⁵Hnøø' hääy' hñiiy', hnøø'
ngëy' koo' nëë' ba', hnøø' høoy'
cha'neh' kiyh', hnøø' llu' dsëy', hnøø'
hwaay' kyaah' dsa'nuuh' kyaay',
mah' ni' jaa' sa' wa' mi'kwa' juu'
kih' Dio.

⁶Ja' ba' lä' ja' hnøø' hlëeh'
dsa'nuuh' kwaä' mah' hääy' hñiiy'.
⁷Hne' to'në', jmee' he' llu' jmah'
ba' mah' lä'tëë' dsa' jmee' lä'koo'
jmeeh'. Ja' jmeeh' hne' ka'läh'
ja' ba' lä'koo' mi'tëëh' dsa', ta'
wa' ta'juuh' kih' dsa'. ⁸Hlëeh' dsa'
juu' na'jngii' he' sa' toh' wi' mah'
lä' jëe' hi' na'høøh' jä' o'hieh' kih',
lä' ja' mo'so' cha' he' kih' hlëëyh'
wi' kyah' hnäh'.

⁹Chiih' hi' jmee' ta' kih' dsa', wa'
jmeey' lä' tih' dsè' juuy' ba', sa' wa'
jiiyh' juu' kyaayh'. ¹⁰Chiiyh' sa' llu'
hëëy' dsa'juu' ta'. Wa' mi'jnäy' he'
laay' jaa' hi' mi'te' kih' lä' jë' ba'.
Lä' ja' jëe' dsa', jnaah' llu' juu' kih'
Dio hi' lää' jne'.

¹¹Jëeh', na' ma'lä'jnä' kih' lä' jëe'
dsa' ha' lä'koo' llu' dsè' Dio kyaayh'
mah' lä' ja' lääy'. ¹²Ju'hmeë' he'
mi'tëë' jne', sa' kwa' jwè' jmeen'
he' hliih', ni' he' jmeen' he' hee'
dsè' jmi'ngo' jnän'. Lä' ja' mi'tëë'
jne' ngën' koo' nëë' ba', jmeen'
he' llu' jmah', hi' he' hnääh' Dio
ta'kō jiih' tøöh' jne' jmi'gyuuh' la'.
¹³Hi' ga'nøø' ba' jne' jøøn' lä' jiih'
lä'jnää' Jesucristo hi' laa' Dio Jøøh'
jnän' hi' lää' jne'. Peer' jnaah' le'
jmi' ja', he' ja' jmee' chaä' jne'

llu' ta'ko⁻jiih' tøøhn' jøøn' he⁻ lä⁻te⁻ juu' ja⁻. ¹⁴Hi⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ngëë' hñii' ta⁻lä⁻ jnä⁻ jne' mah' lääy' jne' kih' lä⁻jë⁻ he⁻ hliih' hi⁻ lä⁻ja⁻ jmääy' jne' na⁻jngëë' go⁻te⁻, mah' lee⁻ jne' koo⁻ nää' dsa⁻ kyaay' hi⁻ hee⁻ dsë' jmee' he⁻ llu' jmah' ba⁻.

¹⁵Mi⁻tëë' dsa⁻ juu' la⁻, hlëëh' dsa⁻, jøøh' kiyh' lä⁻koo⁻ mada⁻ nuuh⁻, mah' ni⁻ jaa⁻ sa⁻ wa⁻ mi⁻kwah' hne⁻.

3 Mi⁻dsooh⁻ dsëy', wa⁻ jmeey' he⁻ hi⁻ wa⁻ nuuyh' mada⁻ he⁻ jmee⁻ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ta⁻, hi⁻ wa⁻ lla⁻ dsëy' jmeey' he⁻ llu' jmah' ba⁻. ²Sa⁻ wa⁻ hlëëyh' wi⁻ kih' dsa⁻, sa⁻ wa⁻ llay⁻ hñii⁻. Wa⁻ llu' dsëy' kyaah' dsa⁻, wa⁻ jmääy' hñiiy' hwaä⁻ kyaah' lä⁻jëë⁻ ba⁻.

³Jëëh', lä⁻kye⁻ jne' ma⁻ taa⁻ jne' jää', ma⁻ chaah⁻ jne', sa⁻ nuuh' jne', ma⁻ na⁻hëë' jne' kih' Dio, ma⁻ laa⁻ jne' kyaä⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ ma⁻ hee⁻ dsë⁻ jne', ma⁻ tih⁻ dsë⁻ jne' na⁻ku⁻ na⁻ngii' he⁻ hliih', ma⁻ hñaa⁻ dsë⁻ jne', ma⁻ wi⁻ dsë⁻ jne', ma⁻ na⁻høøh' dsa⁻ jnän⁻ hi⁻ ma⁻ na⁻hääh' jne' dsa⁻. ⁴Lä⁻koo⁻ ma⁻ tøøh' jne' lä⁻ja⁻, Dio jnän⁻, hi⁻ lää⁻ jne', ga⁻mi⁻jnääy⁻ ha⁻ lä⁻ llu' dsëy' kyaah' jne', hi⁻ ha⁻ lä⁻koo⁻ hnääy' jne'. ⁵He⁻ja⁻ ga⁻lääy' jne' pero ja⁻ ta⁻lä⁻ kih' he⁻ ma⁻jmeë' jne' he⁻ llu'. Ga⁻lääy' jne' kih' he⁻ ga⁻lä⁻nih' dsëy' jne' ba⁻, hi⁻ ga⁻jmeey' ga⁻lä⁻chaa⁻ jne'. He⁻ja⁻ la⁻ lä⁻koh⁻ he⁻ ga⁻gyeeyh⁻ jne'. Ga⁻laa⁻ jne' hmëë' ta⁻lä⁻ kih' Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii'. ⁶Ja⁻ kyaah' hih⁻ ga⁻cheë' Dio Jmi⁻lle⁻ kiyh' në⁻ jnän⁻ ta⁻lä⁻ kih' Jesucristo hi⁻ lää⁻ jne'. ⁷Kih' he⁻ llu' dsëy' ga⁻jmääy' jne' lluu⁻, lä⁻ja⁻ hñah⁻ jne' heen⁻ he⁻ tøøh' jne' jøøn⁻ jee' mo⁻so⁻ juu' jne' jih⁻koh⁻.

⁸Juu' he⁻ ma⁻jwahn' la⁻, la⁻ ju⁻dsoo'. Hnoon' jmeeh' bi⁻ kwah' juu' la⁻. Hlëëh' hi⁻ ma⁻lä⁻dsoo' dsë' kih' Dio mah' wa⁻ ngëëy' hñiiy' jmeey' he⁻ llu' jmah' ba⁻. He⁻ la⁻ ba⁻ llu' hi⁻ jmää⁻ kih' lä⁻jëë⁻. ⁹Ta⁻ kwaä⁻ hñaa⁻ kyaah' juu' he⁻ sa⁻ jmää⁻ ta⁻ hi⁻ ni⁻ kyaah' juu' ha⁻ lä⁻ ma⁻ laa⁻ ma⁻hyaa⁻ ta⁻gyuuh' jnän⁻. Ta⁻ taah⁻ hñaa⁻ jee' tääh' dsa⁻ hi⁻ ti⁻choo⁻ juu' hi⁻ hi⁻ te⁻jëë⁻ kwaat⁻ kih' ley kih' Moisé. Jëëh' juu' ja⁻ sa⁻ jmää⁻ ni⁻ miih⁻, ni⁻ sa⁻ kye⁻ ya⁻jøø⁻.

¹⁰Cher⁻mah' jee' kyah' hnäh', chaä⁻ jaa⁻ hi⁻ hnøø⁻ jmee' to⁻ nää', hlëëyh' koo⁻ hä⁻ to⁻ hä'. Hi⁻ cher⁻mah' sa⁻ ga⁻jmeey' he⁻ juu' kyah', lleey⁻ go⁻te⁻ ba⁻. ¹¹Ma⁻ñeh' ba⁻ hne⁻, hi⁻ jmee⁻ lä⁻ja⁻, he⁻ ma⁻kayh⁻ jwë⁻ ba⁻ ja⁻. Ja⁻ba⁻ dso⁻kye⁻ he⁻ jmeey⁻ ja⁻, bääh⁻ dsoo⁻.

Ga⁻hih' Paa' juu' kih' Tito

¹²Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee' cheen⁻ Artema o Tíquico ta⁻ kyah', ja⁻ go⁻jëëh⁻ jnä⁻ chah⁻ ta⁻ jwi⁻ Nicópoli. Jee' ja⁻ jmeen⁻ hu⁻ dsë⁻ dsa⁻ngëen⁻ jii⁻ gyuu⁻. ¹³Wa⁻ra⁻ ga⁻lloo⁻ Zena hi⁻ cheh⁻ në', kyaah' Apolo ta⁻ na⁻, ja⁻ jmeeh⁻ be⁻ kiyh' lä⁻jiih' jee' le⁻. Ja⁻ kwëëyh⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ jmee⁻ bi⁻ cha⁻jwë⁻ jee' dsa⁻nääy⁻. ¹⁴Wa⁻ lä⁻tëë⁻ lä⁻jëë⁻ øøh⁻ jne' jmeey' ta⁻ llu' jmah' ba⁻ mah' lä⁻cha⁻ he⁻ kyaah' jmeey' be⁻ lä⁻ ma⁻ chaä⁻ hi⁻ lla⁻kyaa⁻. Mah' sa⁻ dsa⁻taayh⁻ lä⁻koo⁻ hi⁻ sa⁻ ma⁻jmeë⁻ ta⁻.

¹⁵Lä⁻jëë⁻ hi⁻ tääh' kyaah' jnä⁻ jee' la⁻ jmeey⁻ Dio kyah'. Hi⁻ jmee⁻ Dio kih' lä⁻jëë⁻ hi⁻ hnää⁻ jne', lä⁻llu' he⁻ ma⁻dsoo⁻ dsëy' ko⁻jøh⁻ kyaah' jne'. Wa⁻ mi⁻jää⁻ Dio lä⁻jëë⁻ hnäh'. Wa⁻ la⁻ lä⁻ja⁻.

Filemón

Juu' la- ga-sii' Paa' kih' Filemón

¹Jnä' Paa' hääñ' neh' ñe' kwaat~ kih' Jesucristo. Siin' juu' la- ko-jøh' kyaah' øøh' jne' Timotä. Siin' kyah' Filemón, hnaan' hne- kih' he- jmee- jne' koo- ba' ta'. ²Ja- ba' lä- ja- siin' kih' dsa- më' øøh' jne' Apia kyaah' Arquipo ka-läh', he' ba' hi- jmee' ta' he- jmee- jne'. Hi- lä- ja- kih' lä- jëë- øøh' jne' hi- dsa- ñee' cha'neh' kyah'. ³Ngiin' kih' Dio hi- laa' Täa' jñän' hi- ngiin' kih' Jesucristo Dsa-jøøh' jñän', wa' kway' he- llu' kih' lä- jëë- hnäh' hi- wa' jmeey' hii' tii' kyah'.

Ga-kwa' Paa' ti'hmaah' kih' Dio

⁴Lä- jë- jiih' wa-ra- ga-ngiin' kin' kih' Dio kyaan', dsooh' ba' dsen' hne-. Kwan' ti'hmaah' kiyh' ta-la' kyah', ⁵kih' he- ga-nuun' kyah' ha- lä- hnaah' Jesús Dsa-jøøh' jñän' hi- ga-nuun' ha- lä- ma-dsoo' hoh' kiyh', hi- he- hnaah' lä- jëë- hi- laa' kya' Dio. ⁶Hi- ngiin' kih' Dio mah' jwih' jñah' ha- lä- la' he- ma-dsoo' hoh' hi- ngiin' kiyh' mah' lä- ngëëh' ha- lä- ma- mi-jää' Dio jne' ta-la' kih' Cristo Jesús. ⁷Peer' chaa- jnääh' llu' he- ma-nuu' jnääh' ha- lä- hnaah' dsa-, he- ja- ma-nøh' dsë- jnääh'. Jëëh' ta-la' kyah' hne- øøhn', ma-tëë' be' lä- jëë- hi- laa' kya' Dio.

Paa' ga-chee' Onésimo ka-läh' kih' Filemón

⁸Ta-la' kih' Cristo cha- jwë' kin' jmeen' hih' kyah' mah' jmeeh' lä- lle' kih'. ⁹Pero llu' ga' laan' hlëëhn' hne- kyaah' juu' llu' ba', kih' he- hnaan' hne-. Jnä' Paa', ma-gyuh- ba' jnä' hi- lä- ma-hää' ba' jnä' neh' ñe' kwaat~ kih' Jesucristo, he- ja- chuun' kyaah' hne-. ¹⁰Ta- jmee- hña- hoh', ja- kwah- be' kih' Onésimo, jëëh' laay' lä- koh' jaa- gyuh- kyaan' kih' he- ga-heeyh- juu' kih' Dio jee' hääñ' neh' ñe' la-.

¹¹Jää' sa' ga- ma-heeyh- kih' Dio sa' ga- jmääy' ma' jmeey' ta' kyah', pero na' jmääy' kin' hi- jmääy' kyah' ka-läh'. ¹²Na' cheeh' jnih' ka-läh' kyah'. Heeyh- lä- koh' he- heeh' jnä' ba'. ¹³Hnoon' jay' kyaah' jnä' ta-ko-jiih' hääñ' neh' ñe' kwaat~ kih' ju'hmëë' mah' jmeey' be' kin' llah' hne-. ¹⁴Pero sa' hnoon' jmeen' bii' cher'mah' sa' la- hoh', mah' sa' wa' la' lä- koo- he- wi' he- ngiin' kyah'. Wa' la' lä- koo- hnooh- hñaah'. ¹⁵Go- laan', ga-lä- øøy' kyah' ko-hwëë', mah' lä- ja- heeh' hnih' ka-läh', he- jay' kyaah' hne- go-te-. ¹⁶Na', mo'so-

laay¹ wa¹ hī⁻ cha⁻ hī⁻, hī⁻ jmeē⁺ ta¹
kih¹ dsa⁺. Na¹ ga¹ laay¹ ma¹ra⁺ øøh¹
jne¹ hī⁻ hnaa⁺ cha¹miih⁻. Ha⁻ ga¹ sa¹
lä¹hnaah⁺ hnih⁺, lä¹llu¹ he⁻ ma¹laay¹
dsa¹kyaah¹ jne¹ hi¹ ma¹laay¹ kya¹
Dio ka¹läh⁺.

¹⁷Lä¹ja⁻, cher¹mah¹ la¹jñä⁺ ome⁻
kyaah¹, heeh⁻ Onésimo lä¹koh⁺ he⁻
ma¹heeh⁻ jñä⁺ ba¹. ¹⁸Cher¹mah¹ cha⁻
he⁻ ma¹jmeey¹ kya¹ o cher¹mah¹
ääy⁻ miih⁻ kya¹, jmeē¹ kwaat⁻
lä¹koø⁻ jñä⁺ ba¹ ään⁻ kya¹. ¹⁹Jnä⁺
Paa¹ siin⁺ kya¹ kyaah¹ goon⁺, jñä⁺
jwahn⁺ mi¹hmaahn⁻ kya¹, kih¹ he⁻
sa¹ hnoon¹ jwëëhn⁻ hne⁻ he⁻ ääh⁻
kin⁺ lä¹llu¹ he⁻ ga¹laah⁺. ²⁰Lä¹ja⁻
øøhn¹, jmeē¹ jëë⁻ dsen⁺, jmeē¹ nøh¹
dsen⁺, lä¹ hnøø¹ Dsa¹jøøh¹ jñän⁻.

²¹Jmeen⁺ dsoo⁺, nuuh¹ ba¹ hne⁻
he⁻ ma¹siin¹ la⁻. Man⁺ jmeeh¹ ga¹
hne⁻ cha¹ga¹miih⁻ lä¹koh⁺ ga¹ he⁻
ma¹jwahn¹ la⁻. ²²Hi¹ ja¹ba¹ lä¹ja⁻,
mi¹llu¹ ha⁻ jee¹ jän⁻. Cha⁻ ba¹ o¹jøh⁺
dsë⁻ kin⁺, nuu⁻ ba¹ Dio lä¹jë⁺ he⁻
ngiih¹ hnäh⁺, kwa¹ bih¹ jwë¹ niin⁻
na¹jëën⁺ hnäh⁺.

²³Epafrä jmeē⁺ Dio kya¹. Hi⁻ la⁻
na⁻, hää¹ neh¹ñe¹ kyaah¹ jñä⁺ jee¹ la⁻
kwaat⁻ kih¹ Cristo Jesús. ²⁴Hi¹ lä¹ja⁻
jmeē⁺ Dio kya¹ Marco, Aristarco,
Dema, kyaah¹ Luca. Lä¹jëë¹ hī⁻ he⁺
jmeē⁺ ta¹ kih¹ Dio ko¹jøh⁺ kyaah¹
jñä⁺.

²⁵Jesucristo Dsa¹jøøh¹ jñän⁻ wa¹
mi¹jøøy¹ jmi¹lle⁺ kya¹ hnäh⁺. Wa¹ la¹
lä¹ja⁻.

Hebreos

He la je he ga lloo' kih' dsa hebreo

Jøøh' ga' Joo' Dio læ'koh'
ga' læ'jēē' ángel

1 Joh' jiih' sa' ga'hlēēh' Dio
kyaah' dsa' ma'gyuh' jnān'
llo'joo'. Ga'cheey' hī' ga'ngēē'
juu' kiyh', kih' dsa' ma'gyuh'
jnān'. Kō'llaa' hī' ga'ngēē' juu' he'
ga'hyoh' juu' kiyh' jee' ma' kēy'
hī' jñah' kō'llaa' ga'hēē' mī'nē'
he' ga'mī'jnāa' Dio kiyh'. Ja'
koo' nēē' ga'jmeē' Dio ha' læ' jee'
ga'hlēēyh' kyaah' hī' ma'ngēē' juu'
kiyh'. ²Pero jee' ma'dsaa' jmiī' la',
ga'hlēēh' Dio jne' ta'la' kyaah' Jooy'
ba', hī' ga'tooyh' goo' ga'læ'jē'
he' cha', hī' he' ba' hī' kyaayh'
ga'jmeey' gyūūh' hwa' ka'lāh'. ³Hī'
he' mī'jnāa' na'hñaa' læ'jēē' ha'
læ'koo' jøøh' læa' Dio, kih' he' laay'
koo' heeh' kyaah' Dio. Hī' kyaah'
juu' kiyh' he' beē', høøy' ga'læ'jē'
go'te' he' cha'. Hī' ma'ngēē'
ma'chey' dso'kye' jnān', ja' ga'
ga'gyay' jwoo' ra'lluū' kih' Dio Jøøh'
hī' gya' gyūūh'.

⁴Jaa' hī' he' ba' ya'hēē' jøøh' ga'
læ'koh' ga' læ'jēē' ángele. Jēēh',
ga'hyoh' koo' jmiī' he' kyēē' ga'
læ'koh' ga' he' ga'hyoh' ángele.

⁵Jēēh' nī' jaa' ángel jīh'koh' sa'
ga'jāh' Dio siiyh':

Hne' laah' gyūū' kyaan'.

Na' ma'laan' Tää' kyaah'.

Ja'ba' læ'ja', sa' ga'siiyh' nī' jaa'
ángel læ'la':

Jnā' leen' Tää' kyaah'.

Hne' leeh' gyūū' kyaan'.

⁶Koo' ka'lāh', læ' ma' ga'cheey'
jmi'gyūū' la', Jooy' hī' læa' to'nē',
ga'jāyh':

Læ'jēē' hnāh' ángele kyaa' Dio,
jmeē' hnāh' jūūh' kiyh'.

⁷Pero læ'la' ba' ga'hlēēyh' kih'
læ'jēē' ángele:

Dio cheē' ángele kyaa' læa'
læ'koo' llē'.

Ángele hī' jmeē' ta'he' kiyh', læa'
læ'koo' je' he' hēē'.

⁸Pero læ'la' ba' ga'siiyh' Jooy':

Hne' Dio, jmeeh' hih' ga'læ'jē'
joh' jmiī' cha'.

Kyaah' ju'dsoo' jmāh' ba' jmeeh' hih'.

⁹He' llu' jmāh' ba' hnooh', hne'
sa' hnooh' go'te' he' hliih'.

He'ja' hñii' Dio, hī' læa' Dio
kyaah', hī' he' ga'hñaa' hne'.

Læ'ja' ga'jmeey' jēē' hoh'
cha'ga'miīh' læ'koh' ga'
læ'jēē' dsa'kyaah'.

¹⁰ Hi⁺ ga⁺ jāyh⁺ ka⁻lāh⁺ lā⁻la⁻:
Hne⁻ Dsa⁻jōh⁺, lā⁺ ma⁺ to⁻nē⁻
ga⁺llah⁺ jmi⁻gyu⁺ lā⁻,
Hñaah⁺ ba⁺ hne⁻ ga⁺jmeeh⁺
gyu⁺ jmi⁻gyu⁺.
¹¹ Lā⁺jē⁺ he⁻ jā⁻ lla⁺ ba⁺, pero hne⁻
lā⁺ ma⁻chaah⁻ na⁻ ba⁺.
Dsa⁻gyu⁺ ba⁺ gyu⁺ hwa⁺,
lā⁺koo⁻ dsa⁻gyu⁺ sa⁺hmi⁺h⁻.
¹² Lā⁺koo⁻ bāā⁻ dsa⁻ sa⁺hmi⁺h⁻,
lā⁺jā⁻ bāā⁺ ga⁺lā⁺jē⁺ he⁻ jā⁻,
hi⁺ dsa⁻lā⁻si⁺ ka⁻lāh⁺.
Pero hne⁻, lā⁺ ma⁻laah⁺ na⁻ ba⁺,
jih⁺koh⁺ sa⁺ gyu⁺.
¹³ Juu⁺ lā⁺la⁻, jih⁺koh⁺ sa⁺ ga⁺jāh⁺
Dio si⁺h⁺ jāā⁻ ángel. Joō⁺ bi⁺h⁺
ga⁺hlēy⁺h⁺ lā⁺la⁻, lā⁺ ma⁺ ga⁺jāyh⁺:
Na⁺ hne⁻ jwoo⁺ ra⁻llu⁺ kin⁺ la⁻,
lā⁺ji⁺ih⁺ lloo⁻ jmi⁺ llaan⁺ hu⁺
ti⁺ih⁺ lā⁺jēē⁺ hi⁻ na⁻hōh⁺
kyah⁺.
¹⁴ ¿Ja⁺ jee⁺ lā⁺jēē⁺ ángele, koo⁻
ga⁺nāā⁺ mada⁺ ba⁺, laay⁺ jmi⁻lle⁺ hi⁻
ga⁺cheē⁺ Dio mah⁺ jmeey⁺ ta⁺he⁺ kih⁺
lā⁺jēē⁺ hi⁻ laa⁺ kwaat⁺ lāā⁺?
Ta⁺ wa⁺ gaa⁺ dsē⁻ jne⁺ juu⁺ he⁻ lāā⁺ jne⁺
2 He⁻ja⁻ jmeē⁺ bi⁺i⁺ jmeen⁺
cha⁻ga⁺miih⁻ he⁺ kih⁺ juu⁺
he⁻ ma⁻nuun⁺ mah⁺ sa⁺ wa⁺ lā⁻ōō⁺
jne⁺ kih⁺ jwē⁺ llu⁺ he⁻ ma⁻tōh⁺hn⁺.
² Jēēh⁺, ley he⁻ ga⁺ngēē⁺ ángele
kih⁺ Moisé, ma⁺ la⁺ koo⁻ hmooh⁺
hweh⁻. He⁻ja⁻ lā⁺jēē⁺ hi⁻ ma⁺
dsa⁻hlāā⁺ kih⁺ hmooh⁺ jā⁻, hi⁺
lā⁺jēē⁺ hi⁻ ma⁺ chaah⁻, ga⁺jēē⁺
wi⁺ lā⁺koo⁻ lle⁺ kiyh⁺. ³ ¿Ha⁻ lā⁺ja⁻
tēēh⁺ jne⁺, cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁺jmeē⁺
jne⁺ he⁺ kih⁺ juu⁺ he⁻ lāā⁺ jne⁺ he⁻
kyēē⁺ ga⁺ lā⁺koo⁻ ley jā⁻? He⁺ ba⁺
hñii⁺ Dsa⁻jōh⁺ jnān⁺ ga⁺kwa⁺ juu⁺
la⁻ to⁻nē⁻ ha⁻ lā⁺ jee⁺ lāā⁺ jne⁺.
Ma⁻ngēē⁺ he⁻ jā⁻, lā⁺jēē⁺ hi⁻ ma⁻nuu⁺

kiyh⁺, ma⁻jmeey⁺ dsoo⁺ kih⁺ juu⁺
la⁻ jee⁺ jnān⁺. ⁴ Hi⁺ ga⁺jmeē⁺ Dio
dsoo⁺ juu⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ jee⁺ ga⁺nāāy⁺
kway⁺ juu⁺, jēēh⁺ Dio hi⁻ kyaay⁺
ga⁺jmeē⁺ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁺gaa⁻, hi⁺
ga⁺jmeey⁺ na⁻ku⁺ na⁻ngii⁺ he⁻ jmeē⁺
jēē⁺ dsah⁺ dsa⁻. Hi⁺ ga⁺kwēēy⁺
jmeey⁺ na⁻ku⁺ na⁻ngii⁺ ta⁺ kyaah⁺ be⁺
kih⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺, lā⁺koo⁻ hyoh⁻
dsēy⁺.

Jesucristo ga⁺laa⁺ kweē⁻ kyaah⁺ jne⁺

⁵ Sa⁺ ga⁺kwa⁺ Dio jwē⁺ kih⁺ ángele
jmeē⁺ hih⁺ kih⁺ jmi⁻gyu⁺ he⁻ na⁺
ga⁺jā⁺, he⁻ ma⁻lōō⁺ jne⁺ hlēēhn⁺
miih⁻ kih⁺. ⁶ Cha⁻jee⁺ na⁻si⁺ kih⁺ hi⁻
ga⁺hlēēh⁺ lā⁺la⁻:

¿Hee⁻ laa⁺ dsa⁻ jmi⁻gyu⁺ mah⁺
lā⁺ ma⁻dsooh⁻ ba⁺ hoh⁺
kiyh⁺?

¿Hee⁻ laa⁺ dsa⁻ hi⁻ laa⁺ jmi⁻ngo⁺
mah⁺ lā⁺ ma⁻jmaāh⁺ ba⁺
hñih⁺ he⁺?

⁷ Miih⁻ jmi⁺ ba⁺ ga⁺jmaāh⁻ hñih⁺
māh⁺ ga⁺ miih⁻ lā⁺koh⁺ ga⁺
jee⁺ lā⁺jēē⁺ ángele.

Ja⁻ga⁺ ga⁺llaay⁺h⁺ hōy⁺ hi⁺
ga⁺jmaāh⁻ hñih⁺ jōh⁺ mah⁺
lā⁺ja⁻ lā⁺gah⁺ dsih⁺.

Hi⁺ ga⁺tōoh⁺ gooy⁻ ga⁺lā⁺jē⁺ ba⁺
he⁻ cha⁻.

⁸ Ga⁺lā⁺jē⁺ he⁻ cha⁻ ga⁺llah⁺ ta⁺
hwa⁺ hu⁺ tiy⁺ mah⁺ jmeey⁺
hih⁺ kih⁺, lā⁺ja⁻ na⁻si⁺ juu⁺
kih⁺ Dio.

Kyaah⁺ he⁻ ga⁺tooh⁻ Dio gooy⁻
ga⁺lā⁺jē⁺ he⁻ cha⁻, he⁻ja⁻ ni⁺ miih⁻
sa⁺ ga⁺jā⁺ he⁻ sa⁺ le⁺ jmeey⁺ hih⁺ kih⁺.
Pero na⁺ ga⁺juh⁻ sa⁺ ga⁺ ma⁻jna⁺ he⁻
jmeey⁺ hih⁺. ⁹ Pero ñe⁺ ba⁺ jne⁺ kih⁺
hi⁻ ga⁺jā⁺ māh⁺ ga⁺ miih⁻ lā⁺koh⁺
ga⁺jee⁺ lā⁺jēē⁺ ángele. Ga⁺llaā⁺ Dio
hōy⁺, hi⁺ ga⁺jmaāy⁺ jōh⁺ mah⁺

lä⁺gah⁺ dsih⁺ lä⁺llu⁺ he⁻ ga⁺juuy⁺. Hi⁻ kih⁺ he⁻ llu⁺ dsē⁺ Dio, he⁻ja⁻ ba⁺ ja⁻, ga⁺ngēy⁺ Jesús he⁻ ga⁺juuy⁺ he⁻ llu⁺ kih⁺ ga⁺lä⁺jēē⁺ ba⁺.

¹⁰Ga⁺lä⁺jē⁺ ba⁺ he⁻ cha⁻ na⁻la⁻ kih⁺ Dio hi⁻ la⁺ kiyh⁺ ka⁻läh⁺. Hi⁻ ga⁺lä⁺hnøoy⁺ tēy⁺ jwēē⁺ jooy⁺ ya⁺jwii⁺ kiyh⁺. He⁻ja⁻ sooh⁻ ba⁺ kih⁺ Dio, he⁻ ga⁺mi⁻lluuy⁺ go⁻te⁻ Jesús hi⁻ lää⁺ jne⁺, ta⁻la⁻ kih⁺ he⁻ ga⁺jēy⁺ wi⁺. ¹¹Jne⁺ hi⁻ na⁻jngēē⁺, hi⁻ lä⁺ja⁻ Jesús hi⁻ jmää⁺ jne⁺ na⁻jngēē⁺, lä⁺jēē⁺ jne⁺ lää⁺ kyaa⁺ Tää⁻. Kih⁺ he⁻ja⁻, sa⁺ la⁻ o⁻hih⁺ kih⁺ Jesús tēy⁺h⁺ jne⁺ øøyh⁺.

¹²He⁻ja⁻ ga⁺jäh⁺ Jesús siyh⁺ Dio:

Hlēēhn⁺ kyah⁺ cha⁻nē⁻ lä⁺jēē⁺ øøhn⁺.

Jee⁺ dsa⁻nee⁺ lä⁺jēē⁺ øøhn⁺, jee⁺ ja⁻ hān⁺ kyah⁺.

¹³Hi⁻ ja⁻ ba⁺ lä⁺ja⁻ ga⁺jäyh⁺:

Kye⁺ ba⁺ jnä⁺ o⁻jøh⁺ dsē⁺ kiyh⁺.

Hi⁻ koo⁻ ka⁻läh⁺ ga⁺jäyh⁺:

Hii⁻ jnä⁺ la⁻ kyaa⁺h⁺ jooy⁺ hi⁻ ga⁺kwēy⁺h⁺ jnä⁺.

¹⁴Kih⁺ he⁻ kye⁻ jmi⁻ngo⁺ lä⁺jēē⁺ jooy⁺ he⁻, lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ hñiiy⁺ ma⁺ kyey⁻ jmi⁻ngo⁺ hi⁻ ga⁺juuy⁺. He⁻ lä⁺ja⁻, ga⁺liyh⁺ ga⁺lla⁻dsēy⁺ kih⁺ hi⁻sa⁻llu⁺ hi⁻ jngiih⁺ kih⁺ dsa⁻. ¹⁵Mah⁺ lä⁺ja⁻ lääy⁺ hi⁻ tääh⁺ goh⁺ juu⁺ lä⁺jiih⁺ jmi⁻ chaa⁺. ¹⁶Dsoo⁺ ba⁺ sa⁺ jay⁺ mah⁺ kway⁺ be⁺ kih⁺ ángele. Jay⁺ mah⁺ kway⁺ be⁺ kih⁺ lä⁺jēē⁺ hi⁻ lää⁺ sa⁺ju⁻ kih⁺ Abraham ba⁺. ¹⁷Kih⁺ he⁻ja⁻ ba⁺ ja⁻, he⁻ ga⁺la⁻ bii⁺ kiyh⁺ ga⁺lēy⁺ jmi⁻ngo⁺, ja⁻ ba⁺ lä⁺koo⁻ lää⁺ jne⁺. Lä⁺ja⁻ ga⁺laay⁺ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ jøøh⁺ hi⁻ jøh⁺ dsē⁺, hi⁻ mi⁻te⁻ kih⁺ Dio mah⁺ lä⁺ja⁻ chey⁺ dso⁻kye⁻ kih⁺ lä⁺jēē⁺ dsa⁻. ¹⁸Kih⁺ he⁻ ga⁺jēy⁺ wi⁺ lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁺ka⁺ dsa⁻ dsēy⁺, he⁻ja⁻ ba⁺ ja⁻ kyuy⁺h⁺ kway⁺ be⁺ kih⁺ hi⁻ gwa⁺ hu⁺dsē⁻ hliih⁺ kih⁺.

Jesús ba⁺ lää⁺ jøøh⁺ lä⁺køh⁺ ga⁺ Moisé

3 Lä⁺jēē⁺ hnäh⁺ øøhn⁺ hi⁻ na⁻jngēē⁺, lä⁺jēē⁺ hi⁻ na⁻jnää⁺ gyuu⁺h⁺ ya⁺jwii⁺ kih⁺ Dio, jmee⁻ da⁺ hnäh⁺ miih⁻ hu⁺dsē⁻ ha⁻ lä⁺koo⁻ lää⁺ Cristo Jesús. Hi⁻ he⁻ to⁻nē⁻ ga⁺kwa⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻heeh⁺ jne⁺ la⁻ hi⁻ laay⁺ jmi⁻dsa⁻ jøøh⁺ jnä⁻ ka⁻läh⁺. ²Hi⁻ he⁻ ga⁺mi⁻te⁻h⁺ kih⁺ hi⁻ ga⁺hñaay⁺, ja⁻ba⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺mi⁻te⁻ Moisé lä⁺ ma⁺ kyey⁻ nē⁻ kih⁺ dsa⁻ hi⁻ lää⁺ kyaa⁺ Dio. ³Pero lle⁻ jmeen⁻ juu⁺h⁺ kih⁺ Jesús lä⁺køh⁺ ga⁺ kih⁺ Moisé, ja⁻ba⁺ lä⁺koo⁻ la⁺ kih⁺ jaa⁻ hi⁻ jmee⁻ koo⁻ hne⁺. Kyeē⁺ ga⁺ hi⁻ ga⁺jmee⁻ hne⁺ lä⁺køh⁺ ga⁺ hñii⁺ hne⁺. ⁴Jēē⁺ ga⁺lä⁺jē⁺ hne⁺, chaa⁺ ba⁺ hi⁻ ga⁺jmee⁻. Pero Dio ba⁺ hi⁻ ga⁺jmee⁻ ga⁺lä⁺jē⁺ go⁻te⁻ he⁻ cha⁻. ⁵Lä⁺ja⁻ Moisé, koo⁻ ga⁺jmeey⁺ ta⁻he⁺ kih⁺ Dio ba⁺. Dsoo⁺ ba⁺, ga⁺mi⁻tey⁺h⁺ lä⁺ ma⁺ kyey⁻ nē⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaa⁺ Dio. Ga⁺jäyh⁺ ha⁻ lä⁺ la⁻ juu⁺ he⁻ lä⁺cha⁻ kēē⁻, ma⁻ngēē⁻ ma⁻juuy⁺. ⁶Pero Cristo ba⁺ lää⁺ jøøh⁺ lä⁺køh⁺ ga⁺ Moisé, kih⁺ he⁻ laay⁺ Joō⁺ Dio hi⁻ kye⁻ nē⁻ kih⁺ dsa⁻ kyaa⁺. Hi⁻ lää⁺ jne⁺ dsa⁻ kyaa⁺ Dio, cher⁺mah⁺ tøøh⁺ jne⁺ koo⁻ hweh⁻ kyaa⁺h⁺ o⁻jøh⁺ dsē⁺ jøøh⁺ kih⁺ Dio lä⁺jiih⁺ lää⁺ jmi⁻gyuu⁺h⁺.

Ha⁻ lä⁺ teeh⁺ dsa⁻ dsē⁺ kyaa⁺h⁺ Dio

⁷Wa⁺ nuu⁺ jne⁺ lä⁺koo⁻ jäh⁺ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁺ kih⁺ Dio:

Cher⁺mah⁺ na⁺ nuuh⁻ hnäh⁺ juu⁺ kiyh⁺,

⁸ta⁺ jmee⁻ hnäh⁺ hweh⁻ tuh⁻hoh⁺ hnäh⁺,

lä⁺koo⁻ ga⁺jmee⁻ dsa⁻ hi⁻ sa⁺ ga⁺hii⁺ ma⁺ nuu⁺ lä⁺ ma⁺ ga⁺kay⁺ dsē⁻ jee⁻ oo⁺ hwa⁺ kii⁺.

⁹ Jee' ja- dsa- ma-gyuh- kyaah'
hnah' ga-kooy' kyaah' jna',
ma' jee'y- he- ga- na- ma'
jmeen+ kyaayh'.

Ma+ke+ ga-jee'y' la+jē+ he-
juh-gaa- he- ga-jmeen' kiyh'
to'loo' ji-ne-.

¹⁰ Kih' he-ja-, ga-la-lleen' kyaah'
dsa- he',

mah' ga-jwii' jnih':

“Huu-dsē- kyah' hnah' hä' tää'
ta+ jee' jyoh'.

Sa+ hnooh- hnah' lä+kyuuh-
hnah' hee- ja- he- llu'.”

¹¹ He-ja- ga-tään- hñiin+ ma'
ga+ya+jēē' dsen+ kyaah' dsa-
he':

“Sa+ heh' dsa- he' jee' teeñn'
dsen+”, ga+jäh' Dio.

¹² Leeh- hnah' øøhn', ni+ jaa-
hnah' ta+ wa' hñaa- hoh' hnah' he-
sa+ heeh' hnah' kih' Dio jiih' mah'
sa+ wa' lä-øø' hnah' kiyh'. ¹³ Lla- he-
ja-, kwa' hnah' be' kih' dsa-kyaaah'
hnah' koo- jmi+ koo- jmi+, na'
lä+cha- jmi+. Mah' sa+ leh' he- hliih'
hnah' he- mi-goo' kyah' hnah'.

¹⁴ Jeeh' ma-laa' jne' koo- kyaah'
Cristo cher'mah' lä+ ma+kyen'
ja-ba' o-jøh+ dsē- kiyh' lä+jiih' llaa+
jmi-gyuu+, ja-ba' lä+koo- ga+jmee'
jne' lä+ ma' to-nē'. ¹⁵ Lä+la- hnøø'
jnän, lä+koo- jäh' juu' la-:

Cher'mah' na' nuuh' hnah' juu'
kiyh',

ta+ jmee' hnah' hweh- tuh-hoh'
hnah',

lä+koo- ga+jmee' dsa- hi- sa+
ga+hii' ma' nuu'.

¹⁶ Hi- na- hi- ga+jmee' hweh-
dsē', ma-ngēē' ma-nuuy' juu' kih'
Dio? iJa' he' dsa- hi- ga+hwēē'
Moisé hwa' Egipto? ¹⁷ Hi- na- hi-

ga+ya+jēē' dsē' Dio kyaah' to'loo'
ji-ne-? iJa' he' dsa- hi- ga+jmee'
dso'kye- hi- ga+sa+ na+juu' jee' la'
hwa' kii+ ja-? ¹⁸ Hi- ba' kyaah' na-
he- ga+bääh- Dio hñii', he- sa+ heyh'
jee' teeñ- Dio dsē'? iJa' he' dsa- hi-
sa+ ga+jmee' he' juu' kiyh'? ¹⁹ He-
ga+la' lä+ja-, jmee+ dsa-lä-ngēē' jne',
sa+ ga+la' ma' dsa-taayh' jee' ma'
teeñh+ dsēy', kih' he- sa+ ma' heey'
juu' kih' Dio.

4 He-ja- ta+ko-jiih' cha- jwē'
jnän' heh' jne' jee' teeñh- dsēy'
lä+koo- ga+bääyh- hñiiy', hnøø' leeh-
hnah', le' ga- che- ko-llaa' hnah' sa+
ga+heh' hnah' jee' ja-. ² Jeeh', jna-
jne' ka-läh' ma-kway' ba' ju'hmeē'
lä+koo- juu' he- ga+hyoh' dsa- he'.
Pero sa+ ga+jmä+ ta' ni+ miih-
kiyh' lä+ ma' ga+nuuy' juu' ja-. Koo-
ga+nuuy' ba', sa+ ga+lä+heey'. ³ Wa-
dsa-toohn' jee' teeñ- jne' dsen- hi-
ma-dsoo' dsē', lä+koo- ga+jäyh':

He-ja- ga-tään- hñiin+ ma'
ga+ya+jēē' dsen+ kyaah' dsa-
he':

“Sa+ heyh' jee' teeñ- dsen+”,
ga+jäh' Dio.

Hi+ ma-la+ ma+jmee' Dio jmi-gyuu+,
ma-na-hñaa' ba' ta' kiyh'. ⁴ Jeeh' jee-
llah', na-sii- juu' kiyh', hlēēh+ kih'
gyii' jmi+:

Hi+ ga+teeñ- Dio dsē' ma' ga+la'
ta' kiyh' jee' ga+tē' gyii'
jmi+.

⁵ Hi+ koo- ka-läh' na-sii':

Sa+ heyh' jee' teeñh- dsen+.

⁶ He- lä+ja-, ne' jne' hnøø' ga'
dsa-taah' ko-llaa' jee' ja-. Hi+ lä+jēē-
hi- ga+nuu' lä+ ma' to-nē', sa+
ga-taayh', kih' he- sa+ ga+jmeey' he'
juu' kih' Dio. ⁷ Ma-ngēē' cha-miih-
ji-ne-, koo- ka-läh' ga+tøø' Dio hih+

koō jmi' mah' jmee' dsa' he' kiyh'.
Ga'ngēē' David juu' kih' dsa', lā' koō
ga' jāh' Dio:

Cher'mah' na' nuuh' hnāh' juu'
kiyh',
ta' jmee' hnāh' hweh' tuh'hoh'
hnāh'.

⁸Ni' sa' ga'taah' dsa' hwa' kih'
lā' koō' ma' gya' Josué. Jēēh', wa'ra'
jāh' kih' ga'kwa' Josué jee' ma'
teeh' dsa' dsē', sa' ma' hlēēh' ga'
Dio lā'hmēē' kih' jyoh' jmi'. ⁹He'ja'
jne' hī' laa' jwi' kih' Dio, ma'cha'
ba' jnān' jee' teeh' jne' dsēn'.

¹⁰Jēēh', hī' ma'he' teeh' dsē' kyaah'
Dio, lā'ja' teeyh' dsēy' kih' ta' he'
ma'jmeey', lā' koō' teeh' Dio dsē'
kih' ta' he' ga'jmeey'. ¹¹Wa' jmeen'
bii' dsa'toohn' jee' teeh' jne' dsēn',
mah' ni' jāa' sa' wa' tāh' lā' koō'
ga'tah' hī' sa' ga'jmeey' he' juu' kih'
Dio jāā'.

¹²Jēēh', juu' kih' Dio na'jiih' hī'
cha' be' kih'. He' dsoo' nīih' ga'
lā'koh' ga' nē'tuuh' he' na'jnii'
lā'tō' jwoō'. Dsa'he' lā' ga'tē' neh'
tuh'dsē' jne' jee' hā' jmi'lle', jñih'
huu'dsē' he' kye' jne' hī' jñih' he'
heē' dsē' jne'. ¹³Ni' koō' he' na'la'
kih' Dio sa' le' dsa'hmāā' cha'nēy'.
Ga'lā'jē' ba' na'jnā' kih' hī' tēē' jne'
dsa'ngēēn' kwaat' jnān'.

Jesús laa' jāa' jmi' dsa' hī' jōōh' ga'

¹⁴Jesús, Joō' Dio, laay' jnān'
jāa' jmi' dsa' hī' jōōh' ga' hī' gya'
ya' jwi'. He'ja' jmee' bii' jnān'
dsa'toohn' koō' hweh' jwē' he'
ma'tōōhn'. ¹⁵Jēēh', jmi' dsa' jōōh'
hī' cheh' nē' jnān' kyuu' bih'
jmeey' jōh' dsēy' ma' sa' cha' be'
jnān'. Jēēh', jā'ba' lā' koō' kq' dsē'
jne', jā'ba' lā'ja' ga'ka' dsēy' kyaah'

na'ku' na'ngii' he' cha' jmi'gyuu'
la'. Pero ni' lā'ja' sa' ga'jmeey'
ni' koō' he' hīih'. ¹⁶He'ja' kyaah'
o'jōh' dsē' he' ma'cha' jnān'
kyaah' jmi' dsa' he', sa' wa' gah' jne'
ya'nōōn' kih' Dio hī' llu' dsē' mah'
lā'ja' lā'nih' dsēy' jne', hī' kway' be'
jnān' wa'ra' ga'tē' jee' lla'kyaa' jne'.

5 Lā'jēē' jmi' dsa' kaah' ma'
laa' dsa' jmi'gyuu' ba'. Ma'
na'hñay' ga'kay' nē' kih' dsa' mah'
ga'jmeey' ta'he' kih' Dio lla' dsa'
he'. Hī' ma' heeyh' lā'jē' he' ma'
kwēēh' dsa' Dio hī' ma' jēēy' jah'
nē' na'hyoo' kwaat' kih' dso'kye'
kih' dsa'. ²Kyuu' bih' jmeey' jōh'
dsēy' kyaah' hī' sa' kyuu' hī'
kyaah' hī' ga'nāā' na'hēē', jēēh'
ñē' bih', jā' he' koō' nēē' he' jmee'
jwi' kih' hñiy'. ³Kih' he' sa' ma'
cha' be' kiyh', ma' la' bii' jēēy' jah'
kwaat' kih' dso'kye' kiyh' hī' lā'ja'
kih' dso'kye' kih' dsa'.

⁴Ni' jāa' sa' ma' le' ma' hñaa'
hñii' kih' ta' llu' ja'. Ma'la' hī' ma'
na'teeh' kyaa' Dio ba' hī' ma' jmee'
ta' ja', lā' koō' ma' na'teeh' Aarōn'.
⁵Lā'ja' ka'lāh' Cristo, sa' ga'hñay'
hñiy' jmi' dsa' jōōh'. Dio ba' he' hī'
ga'kwēēy' ta' llu', lā' ma' ga'jāyh'.

Hne' laah' gyuu' kyaan'.

Na' ma'laan' Tāā' kyaah'.

⁶Lā'ja' ka'lāh' na'sii' jee' jyoh':

Hne' laah' jmi' dsa' ga'lā'jē' joh'
jmi' cha',

lā' koō' laa' Melquisedec.

⁷Lā' koō' ma' gya' Cristo jmi'gyuu'
la', ga'ngiiy' kiyh' kih' Dio kyaah'
be', lā'jiih' ga'tuu' jmi' mī'nēy',
ga'chuuy' kyaah' hī' na'kēh'
jmi' ma' lāāy' kih' he' ma' juuy'.
Hī' ga'nuu' ba' Tāā' kiyh', jēēh'
ga'heēh' bih' le' kiyh' lā' koō' hyoh'

dsē¹ Tää². ⁸Ma⁺ke⁺ laay¹ Joō² Dio,
kyaah¹ he⁻ wi² he⁻ ga⁺ngēēy² ja⁻,
ga⁺lä⁺kyuuyh² he⁻ jmeey¹ nuuyh¹
kih¹ Dio. ⁹He⁻ lä⁺ja⁻, ga⁺laay¹ lluu¹
ga⁺, ga⁺jäy² laay¹ juu¹ hi⁻ lää² go⁻te¹
lä⁺jēē² dsa⁻ hi⁻ nuuh¹ kiyh¹. ¹⁰Hi⁺
na⁻hñaay¹ kih¹ Dio he⁻ laay¹ jmi⁻dsa⁻
jōōh¹ lä⁺koo⁻ ga⁺laa¹ Melquisedec.

**Goo⁻ la¹ kih¹ hi⁻ ma⁻heeh⁻
mah¹ beey¹ Dio**

¹¹Cha⁻ cha⁻ga⁻miih⁻ he⁻ hnoon¹
jwēēhn⁻ hnäh² kih¹ juu¹ la⁻, pero
jwēēh⁻ kin⁺ jmeen⁻ lä⁺ngēēh² hnäh²,
jēēh² ta⁺ hwa⁺ go⁻te¹ dsa⁻lä⁺ngēē²
hnäh². ¹²Ngoo¹ ga⁺lä⁺hi⁻ cha⁻miih⁻
jmi⁻ he⁻ tääh² hnäh² mi⁻tēēh² hnäh².
Ma⁻tē² jee¹ leeh² hnäh² ta⁻jwoh¹. Pero
hnōō¹ ga⁺ lä⁺tēēh² hnäh² kwee² ha⁻
lä⁺ la¹ juu¹ kih¹ Dio he⁻ ga⁺mi⁻tēē¹
jne¹ to⁻nē². Lä⁺ ma⁻laah¹ ba⁺ hnäh²
lä⁺koo⁻ jaa¹ gyuu¹ hi⁻ hih² wa⁺juh²,
hi⁻ sa⁺ ma⁻lih⁺ kuh⁻ ma⁺ he⁻ kuh⁻
dsa⁻ ma⁻kaah¹. ¹³Lä⁺jēē² hi⁻ sa⁺ hii⁻
lä⁺ngēē², sa⁺ liyh⁺ kay¹ kwaat⁻ hee⁻ ja⁻
he⁻ llui¹, jēēh² laay¹ lä⁺koo⁻ jaa¹ gyuu¹
hi⁻ hih² wa⁺juh². ¹⁴Pero juu¹ he⁻ la¹
lä⁺koo⁻ ma¹, la¹ kih¹ dsa⁻ ma⁻kaah¹ ba⁺
ja⁻. La¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻kyuuh² ka⁻
kwaat⁻ hee⁻ na⁻ he⁻ llui¹ hi⁻ hee⁻ na⁻ he⁻
hliih¹. Jēēh², lä⁺ja⁻ ma⁻lä⁺tēēy² jmeey².

6 He⁻ja⁻ ga⁺nōō¹ ba⁺ jne¹ ta⁺
chanē¹ lä⁺jiih¹ tēē¹ jne¹ lee² jne¹
dsa⁻ hi⁻ kyuu¹. Mo⁻so⁺ hlēēh² ga⁺
jne¹ he⁻ ma⁻mi⁻tēē¹ jne¹ to⁻nē² kih¹
Cristo. Sa⁺ lōōn¹ ka⁻läh² hlēēhn¹ juu¹
he⁻ ga⁺nūun¹ to⁻nē²:

He⁻ hnōō¹ ben¹ jwē² hliih¹ mah¹
dsa⁻jēēh² jne¹ kih¹ Dio,

he⁻ heeh¹ jne¹ kih¹ Dio,

²he⁻ saa² jne¹ jmi⁻,

he⁻ kye¹ jne¹ goon⁻ nē² kih¹ oōh¹
jne¹,

he⁻ lä⁺jiih¹ dsa⁻ hi⁻ na⁻juu¹,
hi⁺ kih¹ he⁻ mo⁻so⁺ lää¹ dsa⁻

wa⁻ra⁻ ga⁺tē² jee¹ lla¹ Dio ta¹.

³He⁻ la⁻ ba⁺ jmeen⁻, ga⁺nōō¹ ba⁺ jne¹
ta⁺ chanē¹ cher¹mah¹ ga⁺kwa¹ Dio
jwē¹.

⁴Pero jne¹ hi⁻ ga⁺na¹ hu¹dsē⁻ kih¹,
hi⁺ ga⁺jēē² jne¹ ha⁻ lä⁺ la¹ he⁻ la¹
kwa¹ Dio, hi⁺ ga⁺hñah¹ jne¹ Jmi⁻llē²
Na⁻jngii¹, ⁵hi⁺ ga⁺jēē² jne¹ llui¹ ba⁺
juu¹ kih¹ Dio hi⁺ ga⁺lä⁺ngēē² jne¹
miih⁻ kih¹ he⁻ juh⁻gaa¹ he⁻ na¹ ga⁺
jä². ⁶Pero cher¹mah¹ ga⁺tah² jne¹,
mo⁻so⁺ le² dsa⁻jēēh² jne¹ ka⁻läh².
Jēēh² he⁻ jmee⁺ jne¹ lä⁺ja⁻, he⁻
täā² jne¹ Joō² Dio dsoh² hma⁻cru¹
ka⁻läh² ba⁺ ja⁻, mah¹ llē² jne¹ o⁻hih⁺
kiyh¹ chanē¹ lä⁺jēē². ⁷Lä⁺koo⁻ la¹
kih¹ hwa¹ he⁻ hih² jmi⁻jma¹ he⁻ hla⁺
ko⁻lla⁺jiih¹. Cher¹mah¹ ga⁺kwa¹
cha⁻miih⁻ mii¹ he⁻ kuh⁻ dsa⁻ hi⁻
jmee⁺ ta⁺ jee¹ ja⁻, mi⁻jōō¹ Dio
cha⁻ga⁻miih⁻ hwa¹ ja⁻. ⁸Pero hwa¹ he⁻
dsa⁻hya¹ tōō¹ kyaah¹ nuu⁻ hliih¹, sa⁺
jmää¹ ni⁺ miih⁻. Jä⁺ dso¹jwi¹ nē² kih¹
hwa¹ ja⁻. Hi⁺ kyaah¹ jee¹ llaa², koo⁺
go⁻te¹.

**O⁻jōh⁺ dsē⁻ he⁻ kye¹ jne¹
kwa⁺ be² jnän⁻**

⁹Oōhn¹ hi⁻ hnaan⁺, ma⁺ke⁺
ma⁻hlēēhn⁻ hnäh² lä⁺na⁻, ma⁺ra⁺ he⁻
jmeē¹ jnääh¹ dsoo¹, hwēē² hnäh² llui¹,
lä⁺llē² kih¹ hi⁻ ma⁻na⁻laa¹. ¹⁰Jēēh², Dio
jmeē⁺ he⁻ llui¹ jmah¹ ba⁺, jih¹koh² sa⁺
gaa² dsēy¹ ta⁺ he⁻ ma⁻jmeeh¹ hnäh².
Ma⁻mi⁻jnääh¹ ba⁺ hnäh² kiyh¹, he⁻
hnaah⁺ hnih² lä⁺ ma⁺ ga⁺jmeeh¹ hnäh²
be² kih¹ hi⁻ na⁻jngēē² kyaay¹ hi⁻ lä⁺
ma⁻jmeeh⁻ ja⁻ ba⁺ hnäh² lä⁺jiih¹ na¹.
¹¹He⁻ hnōō¹ jnääh¹ go⁻nääh¹ hnäh²
jmeeh¹ hnäh² lä⁺ja⁻, lä⁺jiih¹ jee¹ llaa²
jmi⁻gyuu¹ mah¹ tēē¹ hnäh² o⁻jōh⁺ dsē⁻

he⁻ kye^ˈ hnäh^ˈ. ¹²Sa⁻ hnø⁻ jnääh^ˈ
jmeeh^ˈ hnäh^ˈ jwëh^ˈ hnäh^ˈ. Wa⁻ lä⁻dsoo^ˈ
hoh^ˈ hnäh^ˈ kih^ˈ Dio ba⁻ hi⁻ wa⁻ kwëeh^ˈ
hoh^ˈ hnäh^ˈ lä⁻koo⁻ jmee⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻
hyoh^ˈ he⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñii⁻ kway^ˈ.

¹³Lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻bääh⁻ Dio
hñii⁻ mi⁻jääy⁻ Abraham, ga⁻täay⁻
hñiiy⁻, jëeh⁻ sa⁻ chaa⁻ jñah⁻ hi⁻
jøøh^ˈ ga⁻ lä⁻koh⁻ hñiiy⁻ hi⁻ ma⁻
täay⁻. ¹⁴Ga⁻jäyh⁻: “Jwahn⁻ dsoo^ˈ,
mi⁻jään⁻ hne⁻ cha⁻miih⁻. Jmeen⁻
lä⁻jwëë⁻ jwërte sa⁻ ju⁻ kyah⁻.” ¹⁵Lä⁻ja⁻
ga⁻kwëeh⁻ dsë⁻ Abraham ma⁻ jøøy⁻
lä⁻jiih⁻ ga⁻tëëy⁻ he⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñii⁻
kyaayh⁻. ¹⁶Dsoo^ˈ ba⁻, tää⁻ dsa⁻ kih^ˈ
jñah⁻ hi⁻ jøøh^ˈ ga⁻ lä⁻koh⁻ hñiiy⁻. Lä⁻ja⁻
jä⁻ hweh⁻ juu⁻ kiyh⁻. Mo⁻so⁻ cha⁻ he⁻
kih^ˈ he⁻ ti⁻chooy⁻ juu⁻. ¹⁷He⁻ja⁻ lä⁻koo⁻
ma⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñii⁻ mi⁻jääy⁻ dsa⁻
kyaay⁻, ga⁻täay⁻ hñiiy⁻ mah⁻ jä⁻ koo⁻
hweh⁻ juu⁻ ja⁻. Lä⁻ja⁻ ga⁻mi⁻jnäay⁻
kih^ˈ hi⁻ mi⁻jääy⁻ he⁻, he⁻ sa⁻ le⁻ lä⁻si⁻
ni⁻ miih⁻ juu⁻ kiyh⁻. ¹⁸Cha⁻ to⁻ juu⁻.
Ga⁻bäayh⁻ hñiiy⁻ hi⁻ ga⁻täay⁻ hñiiy⁻.
Ni⁻ miih⁻ sa⁻ le⁻ lä⁻si⁻ juu⁻ na⁻, jëeh⁻
sa⁻ le⁻ juu⁻ Dio. Kih^ˈ he⁻ja⁻, kwa⁻ be⁻
jnän⁻ jwërte, jne⁻ hi⁻ chooh⁻ koo⁻ hweh⁻
juu⁻ he⁻ cha⁻ o⁻jøh⁻ dsë⁻ jnän⁻ kyaayh⁻,
lä⁻koo⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñii⁻. ¹⁹He⁻
o⁻jøh⁻ dsë⁻ he⁻ kye⁻ jne⁻ la⁻, jmee⁻ sa⁻
jeh⁻ dsë⁻ jne⁻, lä⁻koo⁻ jmee⁻ ñe⁻ hlääh⁻
he⁻ jwä⁻ dsa⁻ cha⁻jmi⁻ he⁻ kyaah⁻
hii⁻ tii⁻ barco. Ma⁻ra⁻ he⁻ lää⁻ ba⁻ jne⁻,
jëeh⁻, ta⁻ ka⁻luu⁻ sa⁻hmiih⁻ he⁻ hii⁻ neh⁻
gwah⁻ ba⁻ cha⁻ he⁻ jøø⁻ jne⁻. ²⁰Jesús
ga⁻he⁻ to⁻ nē⁻ jee⁻ ja⁻ mah⁻ ga⁻näy⁻ jwë⁻
jnän⁻, laay⁻ jmi⁻dsa⁻ jøøh⁻ kih^ˈ ga⁻lä⁻jë⁻
joh⁻ jmi⁻cha⁻, lä⁻koo⁻ Melquisedec.

Jesús laa⁻ ja⁻ jmi⁻dsa⁻
lä⁻koo⁻ Melquisedec

7 Melquisedec he⁻, ma⁻ laa⁻
dsa⁻ta⁻ jøøh⁻ kih^ˈ jwi⁻ Salem

hi⁻ ma⁻ laay⁻ jmi⁻dsa⁻ kya⁻ Dio hi⁻
gya⁻ gyuu⁻. Hi⁻ he⁻ ngoo⁻ ga⁻mi⁻jee⁻
Abraham hi⁻ jah⁻ ma⁻ ga⁻liyh⁻
ga⁻tëëy⁻ kyaah⁻ jñah⁻ dsa⁻ta⁻. Jee⁻
ja⁻ ga⁻mi⁻jääy⁻. ²Hi⁻ lä⁻chah⁻ ja⁻
ga⁻ngëë⁻ Abraham gya⁻ kih^ˈ lä⁻koo⁻
hña⁻loo⁻ he⁻ ga⁻liyh⁻ jee⁻ hñii⁻. Jmi⁻
Melquisedec, hnø⁻ jäh⁻ “dsa⁻ta⁻
jøøh⁻ hi⁻ lla⁻ kwee⁻ ta⁻”. Hi⁻ jäh⁻
dsa⁻ kiyh⁻ ka⁻ läh⁻ “dsa⁻ta⁻ jøøh⁻
kya⁻ jwi⁻ Salem”, he⁻ hnø⁻ jäh⁻
“dsa⁻ta⁻ jøøh⁻ hi⁻ jmee⁻ hii⁻ tii⁻ kih^ˈ
dsa⁻”. ³Hi⁻ he⁻ sa⁻ chaa⁻ cho⁻jmi⁻,
ni⁻ sa⁻ chaa⁻ hi⁻ ñe⁻ ha⁻ ta⁻ ya⁻hëëy⁻,
sa⁻ cha⁻ juu⁻ cha⁻ he⁻ ga⁻lä⁻chaay⁻
he⁻ ga⁻juuy⁻. He⁻ lä⁻ja⁻, laay⁻ kwee⁻
lä⁻koo⁻ laa⁻ Joø⁻ Dio ba⁻. Laay⁻
jmi⁻dsa⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ joh⁻ jmi⁻cha⁻.

⁴Jmee⁻ da⁻ hu⁻dsë⁻ ha⁻ koo⁻
sa⁻ jøøh⁻ Melquisedec he⁻. Lä⁻kye⁻
Abraham dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻
ga⁻kwëëyh⁻ gya⁻ kih^ˈ lä⁻koo⁻ hña⁻loo⁻
he⁻ ga⁻liyh⁻ jee⁻ hñii⁻. ⁵Lä⁻jëë⁻
jmi⁻dsa⁻ hi⁻ ma⁻ laa⁻ sa⁻ju⁻ kih^ˈ Leví,
ga⁻jmeey⁻ lä⁻koo⁻ lle⁻ ley, ga⁻kooy⁻
ma⁻ gya⁻ kih^ˈ lä⁻koo⁻ hña⁻loo⁻ he⁻
ma⁻ kwa⁻ dsa⁻, ma⁻ke⁻ he⁻ ba⁻ øøyh⁻
hi⁻ laa⁻ sa⁻ju⁻ kih^ˈ Abraham. ⁶Pero
Melquisedec he⁻, hi⁻ sa⁻ ma⁻ laa⁻ sa⁻ju⁻
kih^ˈ Leví, ga⁻kooy⁻ kih^ˈ Abraham gya⁻
kih^ˈ lä⁻koo⁻ hña⁻loo⁻ mah⁻ ga⁻mi⁻jääy⁻
Abraham hi⁻ ga⁻jmeë⁻ Dio hmooh⁻
kyaah⁻. ⁷Ni⁻ ja⁻ sa⁻ le⁻ ti⁻choo⁻ ni⁻
miih⁻ juu⁻ kih^ˈ he⁻ la⁻. Jøøh⁻ ga⁻ hi⁻
mi⁻jøø⁻, lä⁻koh⁻ ga⁻ hi⁻ ma⁻na⁻jää⁻.
⁸Ta⁻ ko⁻taa⁻, jmi⁻dsa⁻ hi⁻ ma⁻ laa⁻
sa⁻ju⁻ kih^ˈ Leví hi⁻ ma⁻ koo⁻ gya⁻ kih^ˈ
lä⁻koo⁻ hña⁻loo⁻, ga⁻juuy⁻ ba⁻. Pero
ta⁻ jyoh⁻ ko⁻taa⁻, Melquisedec, hi⁻
ga⁻koo⁻ gya⁻ kih^ˈ lä⁻koo⁻ hña⁻loo⁻,
cha⁻ juu⁻ chaa⁻ bih⁻. ⁹Lä⁻jëë⁻ jmi⁻dsa⁻
hi⁻ ma⁻ laa⁻ sa⁻ju⁻ kih^ˈ Leví ga⁻kooy⁻
gya⁻ kih^ˈ lä⁻koo⁻ hña⁻loo⁻. Ja⁻ ba⁻

lä⁺ja⁻, le⁺ jähⁿ, lä⁺kye⁻ jmi⁻dsa⁻ he⁺
ga⁺kwëyh⁺ Melquisedec, gya⁺ kih⁺
lä⁺koo⁻ hña⁻loo⁺. ¹⁰Jëeh⁺, lä⁺koo⁻ ma⁺
ga⁺mi⁺jee⁻ Melquisedec Abraham,
la⁺ lä⁺koo⁻ he⁻ ga⁺kwa⁺ Leví gya⁺ kih⁺
lä⁺koo⁻ hña⁻loo⁺, heh⁺ he⁻ ga⁺kwa⁺
Abraham ta⁻gyuuh⁺ kyaay⁺ ja⁻, ma⁻ke⁻
sa⁺ ga⁺ ma⁻chaay⁻.

¹¹Dsa⁻ Israel ga⁺hyoyh⁺ ley ja⁻,
ta⁻la⁺ kih⁺ jmi⁻dsa⁻ levita hi⁻ ma⁺ laa⁺
sa⁺ju⁻ kih⁺ Aarón. Hi⁺ wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺
ga⁺lih⁺ jmi⁻dsa⁻ he⁺ ga⁺jmää⁺ lluy⁺
hi⁻ ma⁺ høø⁺ ley ja⁻, sa⁺ cha⁻ ma⁺
jmeē⁺ bi⁺i ma⁺ ya⁻hëē⁺ jñah⁺ jmi⁻dsa⁻
lä⁺koo⁻ Melquisedec. Ma⁻lee⁺ ba⁺
kyaah⁺ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ ma⁺ laa⁺ sa⁺ju⁻
kih⁺ Aarón wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺ ga⁺liyh⁺.

¹²Pero na⁺ he⁻ ga⁺lä⁺jñää⁺ jñah⁺
jmi⁻dsa⁻ hi⁻ sa⁺ laa⁺ sa⁺ju⁻ kih⁺ Aarón,
he⁻ja⁻ ga⁺la⁺ bi⁺i ga⁺lä⁺jñä⁺ jyoh⁺
ley. ¹³He⁻ jwahn⁺ ga⁺lä⁺jñää⁺ jñah⁺
jmi⁻dsa⁻, he⁻ hlëēhn⁺ kih⁺ Jesús
hi⁻ na⁺jñää⁺ kih⁺ jñah⁺ nää⁺ dsa⁻
Israel. Pero jee⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺, sa⁺
ga⁺ ma⁻ya⁻hëē⁺ ni⁺ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ hi⁻
jmeē⁺ ta⁺ jee⁺ la⁺ na⁺hyoo⁺. ¹⁴Jëeh⁺,
ñe⁺ ba⁺ jne⁺, Jesús Dsa⁻jøøh⁺ jñän⁺ laa⁺
sa⁺ju⁻ kih⁺ Judá ba⁺. Hi⁺ ni⁺ mi⁺ih⁻ sa⁺
cha⁻ he⁻ ga⁺jäh⁺ Moisé kih⁺ Judá,
lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁺hlëēyh⁺ kih⁺ jmi⁻dsa⁻.

¹⁵Na⁻hña⁺ lä⁺jëē⁺ na⁺jñä⁺ he⁻
ga⁺hña⁺ jñah⁺ jmi⁻dsa⁻, jëeh⁺ laay⁺
jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ lä⁺koo⁻ Melquisedec.

¹⁶Na⁻hñaay⁺ laay⁺ jmi⁻dsa⁻, pero
ja⁺ kih⁺ he⁻ laay⁺ sa⁺ju⁻ kih⁺ Leví
lä⁺koh⁺ ma⁺ jmeē⁺ hih⁺ ley ja⁻. Laay⁺
jmi⁻dsa⁻ ta⁻la⁺ kih⁺ he⁻ cha⁻ be⁺ kiyh⁺
tää⁺, jëeh⁺ sa⁺ juuy⁺ jih⁺koh⁺ jih⁺lih⁺.

¹⁷Lä⁻la⁻ na⁻si⁺i kiyh⁺:

Hne⁻ laah⁺ jmi⁻dsa⁻ ga⁺lä⁺jë⁺ joh⁺
jmi⁺ cha⁻.

Hne⁻ laah⁺ jmi⁻dsa⁻ lä⁺koo⁻
Melquisedec.

¹⁸He⁻ja⁻ ma⁻jä⁺ ta⁺ koo⁺ ley
ma⁻gyuh⁻, kih⁺ he⁻ sa⁺ cha⁻ be⁺ kih⁺,
hi⁺ sa⁺ jmää⁺ ta⁺ ka⁻läh⁺. ¹⁹Jëeh⁺,
ni⁺ koo⁻ sa⁺ ga⁺jä⁺ llu⁺ kyaah⁺ ley
kih⁺ Moisé. Lla⁻ he⁻ja⁻, ma⁻cha⁻ koo⁻
o⁻jøh⁺ dsē⁺ he⁻ llu⁺ ga⁺, lä⁺jwē⁺ jee⁺
le⁺ ya⁺nøø⁺ jne⁺ kih⁺ Dio.

²⁰He⁻ llu⁺ ja⁻, sa⁺ ja⁺ ta⁺jmah⁺. Ja⁺
kyaah⁺ he⁻ ga⁺tää⁺ Dio hñii⁺ ba⁺.

²¹Sa⁺ ga⁺tää⁺ Dio hñii⁺ lä⁺ ma⁺
ga⁺hña⁺ jmi⁻dsa⁻ kih⁺ ley ja⁻. Pero
kyaah⁺ he⁻ ga⁺täay⁺ hñi⁺y, ga⁺laa⁺
Jesús jaa⁻ jmi⁻dsa⁻. Ga⁺si⁺yh⁺ lä⁺la⁻:

Ga⁺tää⁺ Dio hñii⁺, hi⁺ ni⁺ mi⁺ih⁻
sa⁺ mi⁺si⁺y⁺ hu⁺dsē⁺ kiyh⁺:

“Hne⁻ laah⁺ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ ga⁺lä⁺jë⁺
joh⁺ jmi⁺ cha⁻, lä⁺koo⁻
Melquisedec.”

²²Lä⁻llu⁺ he⁻ ga⁺hñaay⁺ Jesús
kyaah⁺ juu⁺ ja⁻, he⁻ja⁻ ñe⁺ jne⁺, llu⁺
ga⁺hmoo⁺h kiyh⁺ lä⁺koh⁺ ga⁺ ley
ma⁻gyuh⁻ ja⁻.

²³Ga⁺lä⁺chaa⁺ jwëē⁺ jmi⁻dsa⁻ kih⁺
ley ma⁻gyuh⁻ ja⁻. Jëeh⁺, sa⁺ ga⁺la⁺
ma⁺ dsa⁻nää⁺ gyih⁺ ta⁺ cha⁻ne⁺ kyaah⁺
ta⁺ kiyh⁺, kih⁺ he⁻ ma⁺ dsa⁻juuy⁺.

²⁴Pero lä⁺ ma⁻chaa⁻ na⁻ ba⁺ Jesús,
hi⁺ lä⁺ ma⁻laay⁺ ja⁻ba⁺ jmi⁻dsa⁻ lä⁺jë⁺
joh⁺ jmi⁺ cha⁻. Ni⁺ jaa⁻ sa⁺ ka⁺ ne⁺
kiyh⁺. ²⁵He⁻ja⁻ le⁺ ba⁺ lääy⁺ go⁻te⁺
lä⁺jëē⁺ hi⁻ go⁻nää⁺ kih⁺ Dio ta⁻la⁺
kiyh⁺. Jëeh⁺ gyay⁺ tää⁺, ngiiy⁺ kih⁺
dsa⁻ kyaay⁺.

²⁶Jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ jøøh⁺ he⁺ ba⁺ hi⁻
jmeē⁺ bi⁺i jñän⁺, hi⁻ na⁻jngëē⁺, hi⁻ sa⁺
ää⁻ ni⁺ mi⁺ih⁻, hi⁻ sa⁺ sah⁺, hi⁻ sa⁺
jmeē⁺ he⁻ hliih⁺ lä⁺ jmeē⁺ dsa⁻, gyay⁺
laay⁺ jøøh⁺ ga⁺ lä⁺koh⁺ jñah⁺ hi⁻ tääh⁺
gyuuh⁺ jmi⁻gyuuh⁺. ²⁷Kiyh⁺, sa⁺ cha⁻
he⁻ jmeē⁺ bi⁺i koo⁻ jmi⁺ koo⁻ jmi⁺,
jmeey⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺ jmeē⁺ jmi⁻dsa⁻
he⁺. To⁻ne⁺ ma⁺ jngëēyh⁺ jah⁺ kih⁺
dso⁻kye⁻ kiyh⁺ hñi⁺y, ja⁻ga⁺ ma⁺

jngëëyh⁺ jah⁺ kih⁺ dso'kye⁻ kih⁺ dsa⁺.
 Pero Jesús, koo⁻ hä⁺ ja⁻ ba⁺ ga⁻ngëëy⁺
 hñiiy⁺ juuy⁺. ²⁸Ley ja⁻ ga⁻hñaa⁺
 jmi⁻dsa⁻ kaa⁺h⁺ hi⁻ laa⁺ dsa⁻nñuuh⁻ hi⁻
 sa⁻ cha⁻ be⁺ kih⁺. Pero kēē⁻ ga⁻ kih⁺
 ley, kyaah⁺ he⁻ ga⁻tāā⁻ Dio hñii⁺
 ga⁻hñaa⁺ Jooy⁺ laa⁺ jmi⁻dsa⁻ jøøh⁺
 hi⁻ ya⁻hēē⁺ lluu⁺ go⁻te⁻ ga⁻lä⁺jē⁺ joh⁺
 jmi⁺ cha⁻.

**Ga⁻jmeē⁺ Jesús koo⁻
 hmooh⁺ he⁻ llu⁺ ga⁻**

8 He⁻ la⁻ ba⁻ he⁻ kyeē⁺ ga⁻ kih⁺
 lä⁺jē⁺ juu⁺ he⁻ tøøhn⁻ hlēēhn⁻
 la⁻. Ma⁻chaā⁻ ba⁻ jaa⁻ jmi⁻dsa⁻ jøøh⁺
 jnän⁻ hi⁻ ga⁻gya⁻ jwoo⁺ ra⁻lluu⁺ jee⁺
 gya⁺ hi⁻ jøøh⁺ gyuu⁺h⁺ jmi⁻gyuu⁺.
²Na⁻hñaa⁺ jmeey⁺ ta⁻he⁺ jee⁺ chih⁺
 gwah⁺ he⁻ ga⁻jmeē⁺ Dio, ja⁻ gwah⁺
 he⁻ ga⁻jmeē⁺ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁺.
³Lä⁺jēē⁺ jmi⁻dsa⁻ kaa⁺h⁺ na⁻hñaa⁺
 ngëëy⁻ cha⁻nē⁻ Dio lä⁺jē⁺ he⁻ kwēēh⁻
 dsa⁻ Dio hi⁻ jēy⁻ lä⁺jē⁺ he⁻ kwēēh⁻
 dsa⁻ Dio. Lä⁺ja⁻ ka⁻lä⁺h⁺, ga⁻jmeē⁺ bi⁺
 kih⁺ Jesús ga⁻kwēëyh⁺ Dio lä⁺lle⁻ kiyh⁺,
 lä⁺llu⁺ he⁻ laay⁺ jmi⁻dsa⁻. ⁴Wa⁻ra⁻ jäh⁺
 kih⁺ gya⁺ gyih⁺ hwa⁺ la⁻, ni⁻ lä⁺ja⁻ sa⁻
 laay⁺ jmi⁻dsa⁻. Jēē⁺, lä⁺ ma⁻tāā⁻h⁺
 ja⁻ba⁻ jmi⁻dsa⁻ hi⁻ ngēē⁻ he⁻ kwa⁻
 dsa⁻ lä⁺hi⁺ kih⁺ ley. ⁵Gwah⁺ jee⁺
 jmeē⁺ ta⁻he⁺ jmi⁻dsa⁻ he⁻, la⁻ lä⁺koo⁻
 gwah⁺ he⁻ chih⁺ gyuu⁺h⁺ jmi⁻gyuu⁺.
 He⁻ja⁻ ba⁻ na⁻, ga⁻hlēēh⁻ Dio kyaah⁺
 Moisé lä⁺koo⁻ ma⁻ ga⁻løøy⁺ jmeey⁺
 gwah⁺ kyaah⁺ loo⁺ jah⁺ ja⁻, ga⁻jäyh⁺:
 “Jēē⁺ da⁻ kweē⁻, mah⁺ jmeeh⁺ ja⁻ ba⁻
 lä⁺koo⁻ la⁻ gwah⁺ he⁻ ga⁻heehn⁺ hne⁻
 gyuu⁺h⁺ lle⁻moh⁻ ja⁻.” ⁶Pero llu⁺ ga⁻
 ta⁻ he⁻ ga⁻hyoh⁺ Jesús, ja⁻ ba⁻ lä⁺koo⁻
 llu⁺ hmooh⁺ he⁻ ga⁻jmeey⁺ ja⁻. Jēē⁺,
 llu⁺ cha⁻ga⁻miih⁻ he⁻ ga⁻bāā⁻h⁺ Dio
 hñii⁺ kwēëyh⁺ jne⁺ kyaah⁺ hmooh⁺ ja⁻,
 lä⁺koh⁺ ga⁻ hmooh⁺ ma⁻gyuh⁻.

⁷Wa⁻ra⁻ jäh⁺ kih⁺ ga⁻jmäā⁻ to⁻nē⁻
 hmooh⁺ ja⁻, sa⁻ ma⁻ jmeē⁻ bi⁺ jee⁺
 ga⁻tē⁻ to⁻ hmooh⁺. ⁸Pero ga⁻jēē⁺ Dio
 he⁻ ma⁻ cha⁻ dso'kye⁻ kih⁺ dsa⁻ he⁻,
 he⁻ja⁻ ga⁻jäyh⁺:

Lloo⁺ jmi⁺, ga⁻jäh⁺ Dsa⁻jøøh⁺
 jnän⁻,
 jmeen⁻ koo⁻ hmooh⁺ hmēē⁺
 kyaah⁺ dsa⁻ Israel,
 hi⁻ lä⁺ja⁻ ka⁻lä⁺h⁺ kyaah⁺ dsa⁻
 Judá.

⁹Pero sa⁻ la⁻ lä⁺koo⁻ hmooh⁺
 he⁻ ga⁻jmeen⁺ kyaah⁺ dsa⁻
 ma⁻gyuh⁻ kyaay⁺,
 lä⁺koo⁻ ma⁻ ñeen⁻ na⁻hwēē⁻ jnih⁺
 hwa⁺ Egipto.
 Jēē⁺, sa⁻ ga⁻mi⁻tey⁺ kyaah⁺
 hmooh⁺ he⁻ ga⁻jmeen⁺
 kyaay⁺h⁺,
 he⁻ja⁻ ga⁻jñuu⁺h⁺ kiyh⁺, ga⁻jäh⁺
 Dio.

¹⁰He⁻ja⁻, lä⁺la⁻ ba⁻ la⁻ hmooh⁺ he⁻
 jmeen⁻ kyaay⁺h⁺,
 wa⁻ra⁻ ga⁻dsēē⁻ jmi⁺ ja⁻, ga⁻jäh⁺
 Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻:
 Toohn⁻ lley⁻ lä⁺jē⁺ ley kin⁺.
 Siin⁻ neh⁻ tuh⁻dsēy⁺ juu⁺ kin⁺.
 Ma⁻ja⁻ leen⁻ Dio kyaay⁺,
 hi⁻ lä⁺jēē⁺ hi⁻ he⁻ lee⁻ dsa⁻
 kyaan⁺.

¹¹Ma⁻ja⁻, mo⁻so⁻ kwa⁻ dsa⁻ juu⁺ kih⁺
 dsa⁻goo⁺.
 Ni⁻ jaa⁻ mo⁻so⁻ siih⁻ øøh⁻:
 “Wa⁻ lä⁺kyuu⁺h⁺ Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻.”
 Jēē⁺, lä⁺jø⁺h⁺ lä⁺mäh⁺ ba⁻
 lä⁺kyuu⁺h⁺ jnä⁻.

¹²Jēē⁺, koon⁻ dsen⁻ kih⁺ ga⁻lä⁺jē⁺
 he⁻ hliih⁺ he⁻ ma⁻jmeey⁺.
 Jih⁺koh⁺ jih⁺lih⁺, mo⁻so⁻
 lä⁺dsooh⁻ dsen⁻ lä⁺jē⁺
 dso'kye⁻ kiyh⁺, ga⁻jäh⁺ Dio.

¹³He⁻ ga⁻hlēēh⁻ Dio kih⁺ hmooh⁺
 hmēē⁺ ja⁻, ga⁻jmeey⁺ ma⁻gyuh⁻ ba⁻

hmooh' to-ně' ja. Hi- lä-jě- he-
ngoo' dsa-gyuh, lloo- jmi- ääh'
go-te.

**Gwah- he- chih' hwa' la- jee' ma'
jmee- jmi-dsa- ta-he' kih' Dio**

9 Hmooh' he- ma' la' to-ně'
ja, ma' jmee- hih- ha- lä-
ga-hnaah- dsa- Dio, hi- ha- lä-
ga-jmee' dsa- koo- gwah- kyaah'
loo' jah. ²Gwah- ja, ma' la' to-
jee. Jee' to-ně' ja, ma' chee-
Jee' Na-jngii'. Jee' ja- ma' chih'
candelerero, kyaah- koo- mes- jee' ma'
hla- he-niih- he- na-jøø. Hi- ma'
hii' koo- sa-hmiih- ho'haah. ³Ta-
ka-luu' llah' jee' ma' hii' jee' ga-tě'
to' sa-hmiih- chee- Jee' Na-jngii'
Go-te. ⁴Jee' ja- ma' chih' koo-
na'hyoo' he- ma' la' kyaah- ku'nøø'
jee' ma' koo- wa'chu. Hi- ma'
chih' koo- goo' he- na-løø- kyaah-
ku'nøø'. Goo' ja- ma' chee- goo' kih'
hmooh'. Neh- goo' ja- ma' hä' koo-
mi'hya- jee' ma' tääh' miih- maná.
Hi- ma' hä' si'hma- kih' Aarón
he- ga-hyo' sa'jih' koo- hä, hi-
ma' tääh' jwi' kuu' jma' jee' na-sii-
hmooh' ka-läh. ⁵Ně' kih' wa'goo'
ja, ma' na-laa- uu' querubine hi-
ma' tääh' høø' jee' na-jngii' go-te.
Ma' na-niih- sa'kyooy' ma' dsa-jlě'
hoo' wa'goo' ja. Pero na' ga-juh- sa-
le' kwan' cha' ga'miih- juu' kih' lä-jě-
he- ja.

⁶Ma-la- ba' ma' chih' lä-jě- he- ja,
ma' dsa-taah- jmi-dsa- ko-lla-jiih-
to-ně' llah' kih' gwah- ja, mah' ma'
jmee- ta-he' kih' Dio. ⁷Pero jee'
ga-tě' to' llah' ja, ma-la- jmi-dsa-
jøøh' ba' ma' dsa-he' jee' ja, koo-
hä' ba' lä-koo- ji-ně. Hi- sa- ma'
dsa-hey' ta-jmah'. Ma' jmee- bii'

kiyh' ma' dsa-hey' kyaah- jma- kih'
jah' mah' dsa-che- dso'kye- kiyh',
hi- lä-ja- ka-läh' kih' dsa- kyaay'
hi- sa' liih- ma' dsa-hlääh' kyaah-
dso'kye. ⁸Kih' he- ma' dsa-he'
jmi-dsa- koo- hä' ba' lä-koo- ji-ně-
Jee' Na-jngii' Go-te, he-ja- Jmi-lle-
Na-jngii' ga-jmee' lä-ngěen' he- sa-
ma' cha- jwě' jnän' ma' dsa'toohn'
jee' ja, ta'ko-jiih' chih' llah' to-ně'
ja. ⁹Lä-jě- he- ma' jmee- neh-
gwah- ja, jmää' jnän' hi- tääh' na'.
He- ja- jmee- dsa-lä-ngěe' jne' he-
ma' kwěeh- dsa-he' Dio kyaah' he-
ma' jěy- ně' na'hyoo', sa- le' ma'
gyiyh' tuh-dsě' dsa- hi- ma' kwa-
he- ja. ¹⁰Jěeh', lä-jě- juu' ja, koo-
hlěeh- kih' he- kih'hih- jne', hi- ha-
lä- gyih- jne' he- koooh- jmee- jne'.
He- koo- jmee- hih- kih' jmi-ngo'
jnän' ba' ja, ta'ko-jiih' sa- ga'
ma'lloo' jmi- mi-sii' Dio lä-jě.

**Ga-jmee' Cristo koo- hmooh'
hměe' kyaah- jma- kiyh'**

¹¹Pero na' he- ma-ja- Cristo, laay-
jmi-dsa- jøøh' jnän' hi- kwa- lä-jě-
he- llu' he- na' ga- ja. Hi- ga'llooy-
neh- gwah- he- juuh- ga- he- llu-
go-te. Sa- la' gwah- kih' jmi-gyuu-
la- ni- ja- he' dsa- hi- ga-jmee-
gwah- ja. ¹²Hi- lä- ma' ga'llooy-
jee' ja, sa- ma' kyey- jma- kih'
chivo dso', ni- kih' kya- mäh'. Ma'
kyey- jma- kih' hñiiy' ba- hi- koo-
hä' ja- ba' ga-hey' Jee' Na-jngii'
Go-te. Lä-ja- ga-liyh' ga-läay' jne'
lä-jě- joh' jmi- cha. ¹³Lä-hih- kih'
hmooh' to-ně' ja, kyaah- jma- kih'
kya' dso' hi- kyaah- jma- kih' chivo
dso' hi- kyaah- tu'jwa- kih' kya- mē'
mäh' ma' huuy- ně' kih' dsa. Lä-jě-
he- ja, koo- ma' dsa-jñii' jmi-ngo'

kih¹ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ dsa⁻ hlääh⁺ cha⁻ né⁻
ley ja⁻. ¹⁴Ha⁻ ga⁻ sa⁻ kye⁻ jma⁻ kih¹
Cristo. Ga⁻ ngëëy¹ hñiiy¹ ga⁻ juuy¹
kyaah¹ be¹ kih¹ Jmi⁻ llë⁻ he⁻ cha⁻
tääh¹. Cristo hi⁻ sa⁻ ää⁻ ni⁻ miih⁻,
ga⁻ kwaay¹ hñiiy¹ kih¹ Dio mah¹ jñii¹
neh¹ tuh⁻ dsë⁻ jne¹ kih¹ he⁻ hliih¹ he⁻
jngiih¹ jnän⁻. Lä⁻ ja⁻ ma⁻ na⁻ lluu⁻ jne¹
mah¹ jmeen¹ ta⁻ he¹ kih¹ Dio jiih¹.

¹⁵Kih¹ he⁻ ja⁻, Cristo he⁻ hi⁻
ga⁻ jmee¹ ko⁻ hmooh¹ hmëë¹.
Ga⁻ juuy¹ mah¹ ga⁻ chey¹ lä⁻ jë⁻ he⁻
ma⁻ hlääh⁻ jne¹ cha⁻ né⁻ hmooh¹
to⁻ né⁻ ja⁻. Heh¹ lä⁻ ja⁻, lä⁻ jëë⁻ hi⁻
na⁻ teeh¹, hyoyh¹ heey¹ he⁻ ga⁻ bääh⁻
Dio hñii¹ kwa¹ he⁻ sa⁻ hee¹ jih¹ koh¹.

¹⁶Cher¹ mah¹ ga⁻ jmee¹ dsa⁻ ko⁻
hmooh¹ he⁻ jäh¹, hi⁻ na⁻ tëë¹ he⁻
cha⁻ kiyh¹, sa⁻ jmää¹ hmooh¹ ja⁻,
ta⁻ ko⁻ jiih¹ sa⁻ ma⁻ juu⁻ hi⁻ ga⁻ jmee¹
hmooh¹ ja⁻. ¹⁷Ma⁻ ngëë¹ ma⁻ juu⁻
dsa⁻ hi⁻ ga⁻ jmee¹ hmooh¹ ja⁻, ja⁻ ga⁻
løø¹ jmee¹ ta⁻ hmooh¹ ja⁻. Sa⁻ jmää¹
ta⁻, ta⁻ ko⁻ jiih¹ chaay¹. ¹⁸Ja⁻ ba⁻
lä⁻ ja⁻ ga⁻ la¹ kih¹ hmooh¹ to⁻ né⁻ ja⁻,
ga⁻ løø¹ jmee¹ ta⁻ kyaah¹ he⁻ ga⁻ tuu⁻
jma⁻. ¹⁹Jëëh¹, ma⁻ ngëë¹ ma⁻ jmeeh¹
Moisé juu¹ kih¹ dsa⁻ he⁻ lä⁻ hii¹ né⁻
lä⁻ ko⁻ na⁻ sii⁻ ley, ja⁻ ga⁻ ga⁻ kay¹
jma⁻ kih¹ kya¹ mäh¹, jma⁻ kih¹ chivo
dso¹, mah¹ ga⁻ kaayh¹ kyaah¹ jmi⁻.
Ga⁻ kay¹ miih¹ jñu⁻ kih¹ borrego
he⁻ ma⁻ na⁻ hee⁻ hee⁻ gyuu¹ kyaah¹
sa⁻ goh¹ hisopo. Ga⁻ mi⁻ gyuyh¹ he⁻ ja⁻
mah¹ ga⁻ huuy¹ né⁻ jee¹ na⁻ sii⁻ juu¹ ja⁻,
hi⁻ lä⁻ kye⁻ né⁻ kih¹ dsa⁻. ²⁰Ga⁻ jäh¹:
“Kyaah¹ jma⁻ la⁻ løø¹ jmee¹ ta⁻ lä⁻ ko⁻
hmooh¹ he⁻ ga⁻ jmee¹ Dio kyaah¹
hnäh¹.” ²¹Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ jee¹ ja⁻.
Lä⁻ kye⁻ kih¹ gwah¹ ga⁻ jneey¹ jma⁻
ja⁻, hi⁻ lä⁻ kye⁻ kih¹ kyah¹ wii¹ he⁻
ma⁻ jmääh¹ jmi⁻ dsa⁻ ta⁻ jee¹ ja⁻.
²²Lä⁻ koh¹ he⁻ ma⁻ dsa⁻ jñii¹ lä⁻ jë⁻

ba⁻ kyaah¹ jma⁻, lä⁻ ko⁻ llë⁻ ley ja⁻.
Wa⁻ ra⁻ jäh¹ kih¹ sa⁻ ga⁻ tuu⁻ jma⁻, sa⁻
ma⁻ dsa⁻ che⁻ dso⁻ kye⁻ kih¹ dsa⁻.

Kyaah¹ jma⁻ kih¹ Cristo dsa⁻ che⁻ dso⁻ kye⁻ jnän⁻

²³Ga⁻ la¹ bii¹ he⁻ ga⁻ jngii¹ gwah¹
kih¹ dsa⁻ he⁻ la¹ lä⁻ ko⁻ gwah¹ he⁻
ga⁻ jëë¹ Moisé gyuu¹ jmi⁻ gyuu¹.
Pero hnøø¹ kwëëh¹ dsa⁻ Dio he⁻
llu¹ ga⁻, mah¹ jñii¹ gwah¹ he⁻ chih¹
gyuu¹ jmi⁻ gyuu¹. ²⁴He⁻ ja⁻ sa⁻
ga⁻ he¹ Cristo gwah¹ he⁻ ga⁻ jmee¹
dsa⁻, he⁻ la¹ lä⁻ ko⁻ he⁻ chih¹
gyuu¹. Ga⁻ he¹ ma⁻ ra⁻ gwah¹ he⁻
chih¹ gyuu¹ jmi⁻ gyuu¹ ba⁻, mah¹
nooy¹ né⁻ jnän⁻ cha⁻ né⁻ Dio. ²⁵Pero
sa⁻ ñeey¹ ko⁻ lla⁻ jiih¹ na⁻ kay⁻ jma⁻
kiyh¹, lä⁻ ko⁻ ma⁻ jmee¹ jmi⁻ dsa⁻
jøøh¹ he⁻, ma⁻ dsooy⁻ lä⁻ jë⁻ ji⁻ ñe⁻,
ma⁻ dsa⁻ kay⁻ jma⁻ kih¹ jñah¹ jee¹
ma⁻ jäh¹ dsa⁻ kih¹ Jee¹ Na⁻ jngii¹
Go⁻ te⁻. ²⁶Joh¹ jiih¹ sa⁻ ma⁻ jmee¹
bii¹ ma⁻ jëë¹ Cristo wii¹ lä⁻ jiih¹ ma⁻
ga⁻ nøø¹ jmi⁻ gyuu¹ wa⁻ ra⁻ jäh¹ kih¹
lä⁻ ja⁻ la¹. Pero na¹ jee¹ ngoo¹ ga⁻ dsa⁻
jmi⁻ he⁻ tøøh¹ jne¹ la⁻, ga⁻ ngëëy¹
hñiiy¹ ga⁻ juuy¹ ko⁻ hä⁻ ja⁻ ba⁻ mah¹
mi⁻ llaay⁻ go⁻ te⁻ lä⁻ jë⁻ dso⁻ kye⁻.

²⁷Lä⁻ ko⁻ llë⁻ kih¹ dsa⁻ jmi⁻ gyuu¹ la⁻,
ko⁻ hä⁻ ba⁻ dsa⁻ juuy¹. Ma⁻ ngëë¹ he⁻
ja⁻, ja⁻ ga⁻ lla¹ Dio ta⁻ kiyh¹. ²⁸Ja⁻ ba⁻
lä⁻ ja⁻ la¹ kih¹ Cristo. Ko⁻ hä⁻ ja⁻ ba⁻
ga⁻ kwa¹ Dio ga⁻ juuy¹ mah¹ ga⁻ chey¹
lä⁻ jë⁻ dso⁻ kye⁻ kih¹ jwëë¹. Ja⁻ ga⁻
lä⁻ jñäy¹ ka⁻ läh¹ jee¹ tē⁻ to⁻ jiih¹,
pero ja⁻ kih¹ dso⁻ kye⁻ ja⁻ jäh¹. Jäh¹
lääy¹ lä⁻ jëë⁻ hi⁻ tääh¹ jääy¹ ya⁻ teey⁻.

10 Jëëh¹ ley kih¹ Moisé ko⁻
ga⁻ mi⁻ jñää⁻ miih⁻ kih¹ he⁻
llu¹ he⁻ ja⁻ ga⁻ ja⁻. Sa⁻ ma⁻ la⁻ ko⁻
heh¹ lä⁻ ko⁻ la¹ he⁻ cha⁻ gyuu¹.
Kih¹ he⁻ ja⁻, jih¹ koh¹ sa⁻ ga⁻ jmää¹

ma' hwëë⁺ dsa⁻ he' lluu¹ kyaah⁺ he'
ma' jëëy⁺ jah⁺, he' ma' jmeey⁺ lä⁺ jë⁺
jī⁻ nē⁻ he' ma' hnaayh⁻ Dio. ² Wa'ra⁻
jäh⁺ kih¹ ga' hwëëy⁻ lluu¹, ga'tuy¹
kih¹, he' ma' kwëëyh⁻ Dio. Jëeh⁺,
wa'ra⁻ jäh⁺ kih¹ ga' jmää⁺ he' ja⁻
ga' jäh⁺ na⁻ jngëëy¹, mo⁺ so⁺ ma' jmee⁺
gyih¹ huu⁺ dsë⁻ he' cha⁻ dso⁺ kye⁻
kiyh¹. ³ Pero he' jëë⁺ dsa⁻ jah⁺ lä⁺ jë⁺
jī⁻ nē⁻, koo⁻ jmee⁺ mi⁻ dsooh⁻ dsëy¹
he' cha⁻ dso⁺ kye⁻ kiyh¹ ba' ja⁻.
⁴ Jëeh⁺, jma⁻ kih¹ kya⁺ dso¹, hi⁺ jma⁻
kih¹ chivo dso¹, sa⁺ jmää⁺ mah¹ che¹
dso⁺ kye⁻ kih¹ dsa⁺.

⁵ He⁻ ja⁻ ma' ja¹ Cristo jmi⁻ gyuu⁺
la⁻, ga' jäh⁺ siyh⁺ Dio:

Sa⁺ ga'tih¹ hoh⁺ he' kaa⁻ jah⁺ ni⁺
he' ga' jyoh⁺ he' kwëëh⁻ dsa⁻
hne⁻.

Ga' jmeeh⁺ ga' laan¹ jmi⁻ ngo¹ ba¹.

⁶ Sa⁺ ga'tih¹ hoh⁺ he' kaa⁻ jah⁺ ni⁺
he' ga' jyoh⁺ he' kwëëh⁻ dsa⁻
hne⁻ kwaat⁻ kih¹ dso⁺ kye⁻.

⁷ He⁻ ja⁻ ga' jwahn¹: "Hi¹ jnä⁺ la⁻,
ma⁻ jan⁻ mah¹ jmeen⁻ lä⁺
hnooh⁻ hñaah¹, hne⁻ Dio
kyaan⁺.

Jmee⁺ ba' jnä⁺ lä⁺ koo⁻ ma⁻ na⁻ sii⁻
kin⁺."

⁸ To⁻ nē⁻ jee⁺ na⁻ sii⁻ kih¹ juu¹ la⁻,
jäh⁺ lä⁺ la⁻: "He⁻ kaa⁻ jah⁺, hi⁺ he'
ga' jyoh⁺ he' kwëëh⁻ dsa⁻ hne⁻
kwaat⁻ kih¹ dso⁺ kye⁻, sa⁺ ga' hiih⁺
ma' heeh⁺ ni⁺ sa⁺ ga'tih¹ hoh⁺." Ma'
kwa⁺ dsa⁻ he' ja⁻, lä⁺ hih⁺ kih¹ ley
ba' ja⁻. ⁹ Ja⁻ ga' ga' jäh⁺: "Hi¹ jnä⁺
la⁻ Dio kyaan⁺, ma⁻ jan⁻ mah¹ jmeen⁻
lä⁺ hnooh⁻ hñaah¹." Juu¹ ja⁻, jmee⁺
ta⁺ koo⁺ ley ma⁻ gyuh⁻ he' la⁺ to⁻ nē⁻,
mah¹ jäh⁺ jee⁺ ga'të⁺ to¹ hmooh⁺.

¹⁰ Ga⁺ heeh⁻ Jesús ga' jmeey⁺ lä⁺
hyoh⁻ dsë⁻ Dio, he' ja⁻ ba' ja⁻, ga' laa⁺
jne⁺ na⁻ jngëë¹, lä⁺ llu¹ he' ga' ngëëy¹

hñiiy⁺ ga' juuy¹ kyaah⁺ koo⁻ hä⁺
ja⁻ ba⁺.

¹¹ Lä⁺ ja⁻, lä⁺ jë⁺ jmi⁺ ba' ma'
cheh¹ jmi⁻ dsa⁻ he' jmeey⁺ ta⁺ he¹.
Ko⁻ lla⁻ jiih⁻ ba' jëëy⁻ jah⁺ nē⁻
na⁺ hyoo⁺. Koo⁻ ba' he' ja⁻ jmah¹,
la⁺ ta⁺ kiyh¹, he' sa⁺ jmää⁺ jih¹ koh⁺
che¹ dso⁺ kye⁻ kih¹ dsa⁺. ¹² Pero
Cristo ga' kwaay¹ hñiiy⁺ ga' juuy¹
kih¹ dso⁺ kye⁻ jnän⁻ koo⁻ hä⁺ ja⁻ ba⁺,
ja⁻ ga' ga' gyay⁻ jwoo¹ ra⁻ lluu¹ kih¹
Dio. ¹³ Jee⁺ ja⁻ jöy⁻ lä⁺ jiih¹ llaa¹
Dio ta⁺ hwa¹ huu⁺ tiy¹ lä⁺ jëë⁺ hi⁻
na⁻ hoo⁺h¹ kiyh¹. ¹⁴ Jëeh⁺ kyaah⁺ koo⁻
hä⁺ ba' ga' kwaay¹ hñiiy⁺ ga' juuy¹,
lä⁺ ja⁻ ga' jmääy¹ lluu¹ lä⁺ jë⁺ joh⁺
jmi⁺ cha⁻, lä⁺ jëë⁺ hi⁻ na⁻ jngëë¹
kyaay¹. ¹⁵ Jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii¹ jmeey⁺
ju¹ dsoo⁺ kih¹ juu¹ ja⁻. Jëeh⁺, ma⁻ ngëë⁺
ma⁻ jäh⁺ lä⁺ la⁻:

¹⁶ Lä⁺ la⁻ ba' la¹ hmooh⁺ he' jmeen⁻
kyaay¹, wa'ra⁻ ga' dsëë¹ jmi⁺
ja⁻, ga' jäh⁺ Dsa⁻ jöy⁻ jnän⁻.

Toohn¹ lley¹ lä⁺ jë⁺ ley kin⁺.

Siin⁻ neh⁺ tuh⁻ dsëy¹ ka⁺ läh⁺.

¹⁷ Ja⁻ ga' ga' jäh⁺ ka⁺ läh⁺:

Jih¹ koh⁺ jih¹ lih⁺, mo⁺ so⁺
lä⁺ dsooh⁻ dsën⁺ lä⁺ jë⁺
dso⁺ kye⁻ kiyh¹.

¹⁸ He⁻ ma⁻ na⁻ che¹ dso⁺ kye⁻ jnän⁻,
mo⁺ so⁺ jmee⁺ bii¹ he' ga' kwëëhn¹
Dio kwaat⁻ kih¹ dso⁺ kye⁻.

Jmee⁺ bii¹ hnäähn¹ Dio

¹⁹ Lä⁺ ja⁻ hnäh⁺ öyhn¹, ta⁺ la⁻ kih¹
he' ga' tuu⁻ jma⁻ kih¹ Jesucristo,
ma⁻ na⁻ na⁻ jwë¹ jnän⁻ dsa⁻ toohn¹ Jee⁺
Na⁻ jngii¹ Go⁻ te⁻. ²⁰ Wa⁺ dsa⁻ toohn¹
jwë⁺ hmëë⁺ he' jmee⁺ chaa⁻ jne⁺,
he' ga' näy¹ jnän⁻ lä⁺ ma' ga' hey¹
ta⁺ ka⁺ luu⁺ hmiih⁻ he' ma' hii¹ jee⁺
ga'të⁺ to¹ llah¹. Hmiih⁻ ja⁻ la¹ kwaat⁻
jmi⁻ ngo¹ kiyh¹. ²¹ Chaa⁻ jaa⁻ jmi⁻ dsa⁻

jøøh¹ hi⁻ cheh¹ në¹ jnän¹, jne¹ hi⁻ laa¹ kya¹ Dio. ²²He⁻ ja⁻ lä⁻ kaa⁻ tuh⁻ dsē⁻ jne⁻ wa⁻ hnäahn⁻ Dio. Jëeh¹, ma⁻ ñe⁻ ba⁻ jne⁻ he⁻ ma⁻ heeh⁻ jne⁻ kih⁻ Dio. Ma⁻ na⁻ jngii⁻ neh⁻ tuh⁻ dsē⁻ jne⁻ he⁻ ja⁻ mo⁻ so⁻ cha⁻ ga⁻ he⁻ mo⁻ hni⁻ jnän⁻, hi⁻ ma⁻ na⁻ jngii⁻ jmi⁻ ngo⁻ jnän⁻ kyaah⁻ jmi⁻ jëē⁻. ²³Wa⁻ chooh⁻ jne⁻ koo⁻ hweh⁻ he⁻ o⁻ jøh⁻ dsē⁻ he⁻ kye⁻ jne⁻. Ni⁻ miih⁻ sa⁻ wa⁻ jeh⁻ dsē⁻ jne⁻, jëeh¹, mi⁻ te⁻ ba⁻ Dio lä⁻ koo⁻ ga⁻ bääyh⁻ hñiiy⁻. ²⁴Wa⁻ hnøohn⁻ ha⁻ lä⁻ jmeen⁻ mah⁻ jä⁻ dsē⁻ øøh⁻ jne⁻ lä⁻ hnääh⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ dsa⁻ kyaayh⁻ hi⁻ lä⁻ ja⁻ jmeey⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ he⁻ llu⁻. ²⁵Sa⁻ wa⁻ tun⁻ he⁻ dsa⁻ ñee⁻ jne⁻, lä⁻ koo⁻ tēē⁻ ko⁻ llaa⁻. Wa⁻ hlëēhn⁻ dsa⁻ kyaahn⁻. Hi⁻ cha⁻ ga⁻ miih⁻ wa⁻ kwan⁻ be⁻ kih⁻ øøh⁻ jne⁻, na⁻ he⁻ jëē⁻ jne⁻ ma⁻ ngoo⁻ ya⁻ jāh⁻ jmi⁻.

²⁶Jëeh¹, cher⁻ mah⁻ ga⁻ jmeey⁻ ga⁻ jne⁻ dso⁻ kye⁻ he⁻ ñe⁻ jne⁻ sa⁻ sooh⁻ jmeen⁻ hi⁻ ma⁻ ngēē⁻ ba⁻ ma⁻ kyuu⁻ jne⁻ ju⁻ dsoo⁻, hee⁻ ga⁻ ja⁻ mo⁻ kwēēh⁻ jne⁻ Dio kwaat⁻ kih⁻ dso⁻ kye⁻. ²⁷Kih⁻ hi⁻ he⁻, jä⁻ ga⁻ koo⁻ he⁻ jmee⁻ goo⁻ jwēte⁻ jnän⁻, he⁻ lla⁻ Dio ta⁻ kyaah⁻ je⁻ he⁻ jëēy⁻ go⁻ te⁻ lä⁻ jëē⁻ hi⁻ na⁻ høøh⁻ kiyh⁻. ²⁸Kih⁻ hi⁻ sa⁻ ga⁻ tooh⁻ ta⁻ ley⁻ kih⁻ Moisé, cher⁻ mah⁻ ma⁻ cha⁻ uu⁻ uu⁻ hi⁻ ma⁻ hni⁻ kih⁻ hi⁻ he⁻, sa⁻ ga⁻ lä⁻ ñih⁻ dsēy⁻ ga⁻ jngēēy⁻. ²⁹Ha⁻ koh⁻ wi⁻ sa⁻ hnøø⁻ kih⁻ dsa⁻ hi⁻ mi⁻ kwah⁻ Joø⁻ Dio hi⁻ kih⁻ hi⁻ sa⁻ tooh⁻ ta⁻ jma⁻ kiyh⁻ he⁻ kyaah⁻ ga⁻ la⁻ hmooh⁻ he⁻ ga⁻ jmääh⁻ jne⁻ na⁻ jngēē⁻. Hi⁻ lä⁻ ja⁻ hnøø⁻ kih⁻ hi⁻ sa⁻ tooh⁻ ta⁻ kih⁻ Jmi⁻ lle⁻ hi⁻ hnääh⁻ jne⁻. ³⁰Jëeh¹, kyuu⁻ ba⁻ jne⁻ hi⁻ ga⁻ jāh⁻ lä⁻ la⁻: “Jnä⁻ ba⁻ tēēhn⁻ jwi⁻, jnä⁻ ba⁻ mi⁻ hmaahn⁻ kiyh⁻.” Koo⁻ ka⁻ läh⁻ na⁻ sii⁻: “Dsa⁻ jøøh⁻ jnän⁻ ngiiyh⁻ kwaat⁻ kih⁻

dsa⁻ kyaay⁻.” ³¹He⁻ ba⁻ che⁻ goo⁻ la⁻ jnän⁻ wa⁻ ra⁻ ga⁻ jaa⁻ jne⁻ kih⁻ Dio jiih⁻.

³²Mi⁻ dsooh⁻ da⁻ hoh⁻ hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻ la⁻ jää⁻, lä⁻ koo⁻ ma⁻ ga⁻ na⁻ hu⁻ dsē⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Ga⁻ lä⁻ be⁻ ba⁻ hoh⁻ hnäh⁻ ma⁻ ke⁻ cha⁻ miih⁻ ngēē⁻ he⁻ wi⁻ ja⁻ në⁻ kyah⁻ hnäh⁻. ³³Ga⁻ ta⁻ ga⁻ haah⁻ dsa⁻ hnäh⁻ hi⁻ ga⁻ jmeeyh⁻ hnäh⁻ to⁻ lo⁻ në⁻ dsa⁻. Hi⁻ ja⁻ ma⁻ la⁻ he⁻ ja⁻. Ga⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ ko⁻ jøh⁻ kyaah⁻ hi⁻ ma⁻ jëē⁻ wi⁻ ka⁻ läh⁻. ³⁴Ga⁻ lä⁻ ñih⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kih⁻ hi⁻ ma⁻ tääh⁻ neh⁻ ñe⁻. Hi⁻ ga⁻ lä⁻ chaah⁻ hnäh⁻ llu⁻ lä⁻ ma⁻ ga⁻ jñuu⁻ dsa⁻, he⁻ ma⁻ cha⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Jëeh¹, ma⁻ ñeh⁻ ba⁻ hnäh⁻, cha⁻ kyah⁻ hnäh⁻ gyuu⁻ jmi⁻ gyuu⁻ he⁻ llu⁻ ga⁻ he⁻ sa⁻ hee⁻ jih⁻ koh⁻.

³⁵Ta⁻ wa⁻ ga⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kih⁻ o⁻ jøh⁻ dsē⁻ he⁻ ma⁻ cha⁻ kyah⁻ hnäh⁻. Jëeh¹, kyaah⁻ he⁻ ja⁻, hñah⁻ hnäh⁻ cha⁻ miih⁻ jñeeh⁻ hnäh⁻. ³⁶Hnøø⁻ kwēēh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻ lä⁻ hyoh⁻ dsē⁻ Dio, mah⁻ hñah⁻ hnäh⁻ he⁻ ga⁻ bääyh⁻ hñiiy⁻.

³⁷Lä⁻ koo⁻ jāh⁻ jee⁻ na⁻ sii⁻ juu⁻ kih⁻ Dio:

Miih⁻ ga⁻ jmee⁻.

Hi⁻ nøø⁻ juu⁻ jāh⁻, ma⁻ ra⁻ he⁻ jāh⁻ bih⁻, mo⁻ so⁻ lä⁻ hēēy⁻.

³⁸Pero dsa⁻ hi⁻ lluu⁻, kyaah⁻ he⁻ ma⁻ dsoo⁻ dsēy⁻, jmee⁻ chaay⁻.

Hi⁻ cher⁻ mah⁻ ga⁻ jeeyh⁻ ta⁻ ka⁻ luuy⁻, sa⁻ chaan⁻ llu⁻ kyaayh⁻, ga⁻ jāh⁻ Dio.

³⁹Pero jne⁻, sa⁻ laa⁻ jne⁻ lä⁻ koo⁻ hi⁻ dsa⁻ jeeh⁻ ta⁻ ka⁻ luu⁻ hi⁻ dsa⁻ hēē⁻ go⁻ te⁻. Jëeh¹, ma⁻ dsoo⁻ ba⁻ dsē⁻ jne⁻ kih⁻ Jesús, he⁻ ja⁻ lää⁻ ba⁻ jne⁻.

Hee⁻ ja⁻ he⁻ jmee⁻ jne⁻ dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻
11 He⁻ ma⁻ dsoo⁻ dsē⁻ jne⁻ hnøø⁻ jāh⁻: sa⁻ na⁻ hee⁻, ñe⁻ ba⁻ jne⁻

he- tēē¹ jne' he- jōōn' hñah⁺ jne' kih¹ Dio. Hi⁺ hnøø¹ jāh⁺ ka-lāh⁺: jmee⁻ ba' jne' dsoo', cha- ba' he- ja- ma-ke⁺ sa⁺ tēē¹ jne' jēēn'. ²Dsa- ma' chaa- llo' joo', kyaah⁺ he- ga-lā-dsoo' dsēy¹, ga-hlēēh⁺ dsa- llu' kih¹.

³Heh¹ he- ma-dsoo' dsē- jne', he- ja- ba' ga-lā-ngēē⁺ jne', ga-lā¹ lā-jē⁺ he- cha- gyūūh¹ hwa¹ kyaah⁺ koo- ga-hlēēh⁺ Dio. He- lā-ja-, ga-jmee⁺ Dio lā-jē⁺ he- jnā⁺, ja-ba' kyaah⁺ he- sa⁺ tēē¹ jne' jēēn'. ⁴Kih¹ he- ga-lā-dsoo' dsē¹ Abel, ga-kwēēy¹ Dio he- llu¹ cha-ga-miīh⁺ lā-koh⁺ ga- he- ga-kwa⁺ Caín. Kih¹ he-ja-, ga-hiī⁺ juu¹ kih¹, ya-hēēy⁺ lluū¹. Ga-heeh⁻ ba' Dio he- ga-kway⁺. Hi⁺ ma-ke⁺ ma-na-juu⁺ Abel, lā⁺ ma-ngoo⁺ ja-ba' cha- juu¹ kih¹ lā-llu¹ he- ma-dsoo' dsēy¹.

⁵Kih¹ he- ga-lā-dsoo' dsē¹ Enoc, ga-tēē⁻ Dio lā⁺ ma-jiiy⁺ ja- mah¹ sa⁺ ma' juuy⁺. Ma' ga-hnaah⁻ dsih⁺, mo-so⁺ ga-jnāāy⁺. Jēēh⁺, ga-tēē⁻ ba' Dio lā⁺ ma-jiiy⁺ ja-. Hi⁺ jāā¹ sa⁺ ga-ma-ngayh⁺, ga-hiī⁺ juu¹ kih¹ he- ga-jmeey⁺ he- tih⁻ dsē¹ Dio. ⁶Pero cher-mah¹ sa⁺ ga-jmee⁺ jne' dsoo' dsēn⁻ kih¹ Dio, ni⁺ miīh⁻ sa⁺ lā-kēh⁺ jne' jmiī⁺ jmeen⁺ he- tih⁻ dsēy¹. Jēēh⁺, lā-jēē⁺ hi- ya-nāā⁺ kih¹ Dio, hnøø¹ dsoo' dsēy¹ he- chaa⁻ ba' Dio hi⁺ jmee⁺ bii¹ dsoo' dsē- jne' he- mi-hmaayh⁻ kih¹ lā-jēē⁺ hi- hnaayh⁻.

⁷Ga-lā-dsoo' ba' dsē¹ Noé lā-koo⁻ ma' ga-jāh⁺ Dio siiyh⁺, jā⁺ lā-jē⁺ he- sa⁺ ga-ma-jēēy⁺. Kih¹ he- gayh⁺ Dio, ga-jmeey⁺ koo⁻ barco jee' ga-laa⁺ lā-jēē⁺ hi- chaa⁻ kyaay¹. Hi⁺ kih¹ he- ga-lā-dsoo' dsēy¹, ga-jmeey⁺ ga-jā⁺ dso' jwiī⁺ nē⁺ kih¹ dsa- jmi-gyūū⁺. Hi⁺ ga-jmāā¹ Dio kwaat⁻ ya-hēēy⁺ lluū¹ kih¹ he- ga-lā-dsoo' dsēy¹.

⁸Kih¹ he- ga-lā-dsoo' dsē¹ Abraham, lā-koo⁻ ma' ga-tēē¹ Dio kih¹, ga-heeyh⁻ ba' dsooy¹ ta⁺ jee⁺ la¹ kwaat⁻ hyoyh⁺ he- la¹ heey⁻. Hi⁺ ni⁺ sa⁺ ñey⁻ ha- ta⁺ ma' dsooy¹, ma' ya-hēēy⁺ jee' ma' gyay¹ ja-. ⁹Kih¹ he- ma' dsoo' dsē¹ Abraham, ga-heeh⁻ bih¹ he- ga-gyay⁻ hwa¹ jee' ga-bāāh⁻ Dio hñii⁺, laay¹ lā-koo⁻ jaa⁻ dsa- chaa⁻ uu⁺ hi⁺ ga-gya⁻ hwa¹ kih¹ dsa⁺. Sa-hmiīh⁻ ba' ga-hiīy⁺ jee' ga-gyay⁻. Ja-ba' lā-ja- ga-gya⁻ Isaac kyaah⁺ Jacob ka-lāh⁺, hi⁺ ga-tēē¹ hee⁻ ko-jōh⁺ kyaah⁺ Abraham lā-koo⁻ ga-bāāh⁻ Dio hñii⁺. ¹⁰Ga-kwēēh¹ ba' dsē¹ Abraham, kih¹ he- ma' jōōy⁻ tēēy¹ koo⁻ jwiī⁻ he- chih⁻ koo⁻ hwēh⁻ he- ga-jmee⁺ Dio lā⁺ hyoh⁻ dsē¹.

¹¹Kih¹ he- ma' dsoo' dsē¹ Sara, ga-hyoyh¹ be⁺ he- ga-kaay¹ gyūū⁻, ma-ke⁺ sa⁺ ma' le⁺ ma' kaay¹. Hi⁺ ga-lā-chaa⁻ ba' gyūū⁻ kyaay¹ ma-ke⁺ ma-gyuyh⁻. Jēēh⁺ ga-jmeey⁺ dsoo' he- mi-te¹ Dio juu¹ he- ga-bāāy⁻ hñiiy⁺. ¹²He- lā-ja-, kih¹ jaa⁻ ba' dsa-ñūūh⁻ he⁺, ma-ke⁺ ma-ya-jāh⁺ llaa⁺ jmiī⁺ kih¹, kēē⁻ ga- ga-lā-jwēē⁺ jwēte⁺ dsa- kyaay¹, lā-koo⁻ jwēē⁺ nūū⁺ hi⁺ hēē⁻ gyūūh¹ hi⁺ lā-koo⁻ mi-siī⁺ he- cha- cha-hoo⁺ jmi-ñēēh⁻, he- sa⁺ tāā⁺ jne' hen¹.

¹³Lā-jēē⁺ dsa- he⁺, lā⁺ ma-dsoo' ja-ba' dsēy¹ lā-jiih¹ ga-juuy¹. Sa⁺ ga-hyoyh¹ he- ga-tōø¹ Dio hih⁺ ma' kwēēy¹. Pero ga-jmee⁺ bih¹ dsoo', ma-ra⁺ he- tēēy⁺ ba¹. La¹ lā-koo⁻ he- ga-jēēy¹ uu⁺ jee' ma' tāāy⁺ ja-, hi⁺ la¹ lā-koo⁻ he- ga-jmeey⁺ Dio kih¹ ba¹. Ga-jmāāy¹ hñiiy⁺ lā-koo⁻ dsa- chaa⁻ uu⁺, hi⁺ tāāh⁺ ko-hwēē⁺ ba' jmi-gyūū⁺ la⁺. ¹⁴Lā-jēē⁺ hi- hlēēh⁺ lā-ja-, dsa-lā-ngēē⁺ jne' kih¹, he- hnooyh⁻ hōøy¹ jee' dsa-tayh⁻

tää'. ¹⁵Wa'ra- jah' kih' ma' hlëeh-
dsa- he' kih' hwa' jee' ga'hwëëy-
ja-, ma' jä' ba' kiyh' ma' dsa-näay'
ka-läh' jee' ga'hwëëy- ja'. ¹⁶Pero
dsa- he', ma' hee' dsëy' koo- hwa'
he- llu' cha-gamiih- he- hla- gyuu-
Kih' he-ja-, sa' la' o-hih' kih' Dio
he- jäyh', laay' Dio kyaa' dsa- he'.
Jëeh', ma-na-la' ba' koo- jwi- he-
ga'jmeey' kih' dsa- he'.

¹⁷Kih' he- ma' dsoo' dsë' Abraham,
lä'koo- ma' ga'jmeey' Dio mada'
kiyh' he- ma' jngëëyh' Isaac,
ga'heeh- bih' kwaay' gyuu- koo-
mëe' kyay', ma' ke- ga'bääh- Dio
hñii' he- jmeey' llu' kih' Abraham
ta-la' kih' gyuu- he'. ¹⁸Jëeh'
ma-ngëë' ba' ma-jäh' Dio siiyh':
"Ta-la' kih' Isaac ba' hwëë' hi- lee'
dsa- kyaa'." ¹⁹Ma' jmeey' Abraham
huu'dsë- he- cha- ba' be' kih'
Dio, he- mi-jiyih' dsa- jee' kih' hi-
na-juu'. Kih' Abraham, la' lä'koo-
he- ga'juu' jooy' mah' ga'lä'jiyih'
ka-läh'.

²⁰Kih' he- ga'lä'dsoo' dsë' Isaac,
ga'mi-jäay' Jacob kyaa' Esau,
ga-jäyh' siiyh' ha- lä' jmeey' Dio
kiyh' ta' cha-në'.

²¹Kih' he- ga'lä'dsoo' dsë'
Jacob, lä'koo- ma' ngoo' ga'juuy',
ga'mi-jäay' ma' jaa- ma' jaa- joo'
José, hi- ga'jmeey' juuh- kih' Dio
na-huuy- hma-hu' kiyh'.

²²Kih' he- ga'lä'dsoo' dsë'
José, lä'koo- ma' ngoo' ga'juuy',
ga'hlëëyh' kih' he- hwëë' dsa-
Israel hwa' Egipto, hi- ga'jmeey'
mada' ha- ta- dsa-hoo- dsa- jmi-ngo'
kiyh'.

²³Kih' he- ga'lä'dsoo' dsë'
cho'jmii' Moisé, he-ja- lä'koo- ma'
ga'lä'chaay', ga'hmäy' lä'jiih'

ga-të' uu- sih-, kih' he- ga'jëey'
laa' na'hñaa' gyuu- ñuu- he'.
Sa' ga'lä'goyh' kyaa' mada' he-
ga'jmeey' rey he- ma' juu' lä'jëë'
gyuu- ñuu-.

²⁴Kih' he- ga'lä'dsoo' dsë' Moisé,
he-ja- lä'koo- ma' ga'lä'jöy',
ga'jmeey' sa' kyeey' he- ma' tëëyh'
joo' jo-mii' Faraón. ²⁵Ga'lä'hñöy'
ga' he- ga'jëey' wi' ko-jöh' kyaa'
dsa- kyaa' Dio, lä'koh' ga' he- ma'
lä'chaay- llu' miih- jmi' jmi-gyuu-
la- ma' jmeey' dso'kye'. ²⁶Ga'jmeey'
huu'dsë- llu' ga' he- jëey' wi' kwaat-
kih' Cristo lä'koh' ga' he- chaay-
llu' kyaa' lä'jë- he- cha- Egipto.
Jëeh' ma' jöy- heey- he- nöö' juu'
hyoyh'.

²⁷Kih' he- ga'lä'dsoo' dsëy',
ya'hëey' hwa' Egipto. Sa'
ga'lä'goyh' ma' ke- ga'ya-jëë' dsë'
rey kyay'. Ga'kwëëh' ba' dsë'
Moisé, jëeh' la' kiyh' lä'koo- he-
ma-jëë- bih' Dio hi- sa' tëë' jne'
jëë'n. ²⁸Kih' he- ga'lä'dsoo' dsë'
Moisé, ga'jmeey' jmi' he- kuh-
dsa- borrego mäh' hi- ga'jmeey'
mada' he- chuh' dsa- jma- ho'haah'
kih', mah' ni- jaa- gyuu- ñuu- hi-
laa' to-në' kyaa' dsa- Israel sa' juu',
wa'ra- ja' ángel jngiih' kih' gyuu-
ñuu- hi- laa' to-në' kyaa' dsa-
Egipto.

²⁹Kih' he- ga'lä'dsoo' dsë' dsa-
kyaa' Dio, ga'ngëëy' jmi-ñeeh'
gyuu' lä'koo- he- ga'näay' hwa'
kii- ba'. Chah' ba' ga'lä'hñöy'
dsa- Egipto ma' ngëë' lä'ja-, pero
ga'hmäyh' cha'jmi- ja-.

³⁰Kih' he- ga'lä'dsoo' dsë' dsa-
Israel, ga'hla' na'hyah- kih' jee' jwi-
Jericó, koo- ga'jëey' lä'ku' lä'jii'
kih' na'hyah- ja' gyii' jmi- ba'.

³¹Kih' he- ga-lä-dsoo' dsë' Rahab, dsa-më' hi- ma' hnëë~ hñii' kyaah' wa' hi- cha- hi-, he-ja- sa- ga-juuy' lä- ma' ga-juu' dsa-gooy' hi- chaah-. Jëeh', ga-heeyh- ba' llu' hi- ga-taah' koo' juu' ha- lä- la' jee' jwiï- ja-.

³²¿Hee- ga' jwahn'? Hnøø' kwa' jä' kin' mah' hlëëhn' kih' Gedeón kih' Barac, kih' Sansón, kih' Jefté, kih' David, kih' Samuel, hi- kih' ga' jñah' dsa- hi- ma' ngëë- juu' kih' Dio llo' joo'. ³³Kih' he- ga-lä-dsoo' dsë' hi- he', ja- koo- hä- ga-liyh' ga-teey' kyaah' rey, ga'llay' kwee- ta' kih' dsa-, ga-hyoyh' he- ga-bääh- Dio hñii' kyaayh', ga-laay' he- ma' kuh' hyah-. ³⁴Ga-laay' he- ma' kaay-, ga-laay' he- ma' juuy' kyaah' ñe'tuuh-, ma-ke- sa- cha- be' kiyh' ga-tëey' be', ga-lä-beey' jwërte jee' cha- hñii-, ga-hëey' go-te- kih' hløø' hi- ya-näa' ^{uy}. ³⁵Ma' chaa- dsa-më' hi- ga-juu' dsa-dsaah' kyaah' mah' ga-lä-jiiyh' ka-läh'. Hi- jñah' ko'llaa-, ga-heeh- bih' he- ga-heeh' dsih' wiï'. Sa- ga-lä-hnøøy' ma' lääy' jëeh', ma-kyey- o-jøh' dsë- he- lä-jiiyh' jee' llu' ga'. ³⁶Ko'llaa- ga-mi-kwah' dsih', ga-jmi' ga-baa' dsih'. Hi- ja- ma-la- he- ja-.

Ga-hñuu' dsih' kyaah' caden~ mah' ga-taah- dsih' neh~ñe'. ³⁷Ko'llaa- ga-juu' kyaah' kuü, jñah' ga-jmääy' to' hnoo', hi- jñah' ga-juu' kyaah' ñe'tuuh-. Hi- ko'llaa- ma' ga-näa' ta- la- ta- jnø-, ma' na-lääy- loo' borrego kyaah' loo' chivo ka-läh', ma' tä-ñeey'. Sa- ma' chaay- llu', ma' ta- ma' haah- dsih'. ³⁸Jee' kih' dsa- jmi-gyuu- sa- sooh- he- tääh' hi- lluu' he'. He-ja- ga-näay- lä-koo- he- na-hëey' lä-kaa- hwa' kii+, lä-kaa- neh- nuu-, ma' na-hmääh' neh-

too- kuü, hi- lä-kaa- jee' hë- too- moh'.

³⁹Lä-jëë- dsa- he', sa- ga-hyoyh' he- ga-bääh- Dio hñii' kyaayh', ma-ke- ga-hii' juu' kiyh' lä-llu' he- ga-lä-dsoo' dsëy'. ⁴⁰Jëeh', ma'lla- dsë' Dio he- hñah- jne- ko-jøh' he- llu' cha-ga'miih- kyaah' dsa- he' hi- lä-ja- hwëë- jne- llu' ko-jøh' kyaayh'.

Wa' jmeen' huü-dsë- ha- lä- ga-kwëëh' dsë' Jesús

12 Jwëë' jwërte dsa- hi- ga-lä-dsoo' dsë' jää'. Hi- he' laa' lä-koo- jnii' he- hii' lä-ku' lä-jii' jnän, hi- jmee- dsoo' ha- lä- ga-la' kiyh'. Lä-ja- hnøø' jmeen' ta- koo' lä-jë- he- jmee- jwiïh- jnän kyaah' dso'kye- he- jmee- dsa-täh- jne'. Hi- hnøø' kwëëh' dsë- jne' dsa-nøøn' ta- cha-në- jwë- he- tøøhn' la-. ²Wa' jmeen' miih- huü-dsë- kih' Jesús hi- ga-nä' jwë' ha- lä- jee' lää' jne' hi- lloo- koo- jmiï- he- lääy' jne' go-te-. Kih' he- ñey- jëë' ba' dsëy' ta- cha-në, he-ja- ga-heeh- bih' ga-jëey' wiï' dsøh' hma-cru-. Sa- ga-jmeey' he' he- la' o-hih-. Ja-ga- ga-gyay- jwoo' ra-lluu' kih' Dio.

³Jmee' da' hnäh' huü-dsë- kiyh', ha- koh' wiï' sa- ga-jëey' kih' dsa- hñaa- dsë' hi- ga-lä-hnee- kyaayh'. Lä-ja- ta- hwaä- hnäh' ni- sa- wa' jeh- hoh' hnäh'. ⁴Jëeh', jee' kwah- hnäh' be' mah' sa- täh- hnäh' kyaah' dso'kye-, sa- ga- ma-tuuh- hnäh' jma- kyah' hnäh'. ⁵Che- ma-gaa' hoh' hnäh' nuuh- kih' Dio, he- hlëëyh- hnäh' lä-koo- jooy', heh' he- ga-jäyh'.

Gyuu- kyaan+, ta- jawh' sa- llu' wa-ra- ga-heeyh' hne- wiï'.

Ta⁺ jeh⁺ hoh⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺ juuyh⁺
kyah⁺.

⁶ Jëeh⁺, Dsa⁻ jøøh⁺ jnän⁻, heeyh⁻
wii⁺ hi⁻ hnääh⁺ ba⁺.

Kway⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ tëëyh⁻
jooy⁺.

⁷ Wa⁻ kwëeh⁺ hoh⁺ hnäh⁺ he⁻ heeyh⁻
hnäh⁺ wii⁺. He⁻ jmääh⁺ hnäh⁺
lä⁺ koo⁻ jooy⁺ ba⁺ ja⁻. ¿Che⁻ jwa⁻
chaa⁻ jaa⁻ chih⁻ hi⁻ sa⁺ heeh⁻ Tää⁻
kyaay⁺ wii⁺? ⁸ Ga⁻ lä⁺ jëë⁺ ba⁺ jne⁻
heeh⁻ Dio wii⁺. Pero cher⁺ mah⁺ sa⁺
ga⁺ heeh⁺ Dio hnäh⁺ wii⁺, sa⁺ laah⁺
hnäh⁺ jooy⁺. Laah⁺ hnäh⁺ lä⁺ koh⁺
hi⁻ sa⁺ chaa⁻ juu⁺ ba⁺. ⁹ Ta⁻ jyoh⁺
ko⁻ taa⁻, tää⁻ jnän⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁺
lä⁻ ga⁺ heeyh⁺ jne⁻ wii⁺ lä⁺ ma⁺ mäh⁺
jne⁻ mah⁺ ga⁺ lä⁺ hnääh⁺ jnih⁺. ¿He⁻ la⁺
sa⁺ jmeen⁻ cha⁻ ga⁺ miih⁻ he⁺ kih⁺
Tää⁻ hi⁻ laa⁺ juu⁺ jmi⁻ lle⁺ jnän⁻, mah⁺
lä⁺ ja⁻ chaa⁻ jne⁻ tää⁻ ba⁺? ¹⁰ Tää⁻
jnän⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁺ la⁻, ga⁺ heeyh⁺
jne⁻ wii⁺ miih⁻ jmi⁻ jmi⁻ gyuu⁺ la⁻,
lä⁺ koo⁻ la⁺ huu⁺ dsë⁻ kiyh⁺. Pero ta⁻
jyoh⁺ ko⁻ taa⁻, hi⁻ gya⁺ gyuu⁺ heeyh⁻
jne⁻ wii⁺ kih⁺ he⁻ llu⁺ jnän⁻ ba⁺ mah⁺
hwëë⁺ jne⁻ na⁻ jngëë⁻ lä⁺ koo⁻ laay⁺
hñiiy⁺. ¹¹ Dsoo⁺ ba⁺, sa⁺ tih⁻ dsë⁻ jne⁻
to⁻ chah⁺ wa⁻ra⁻ ga⁺ heeyh⁺ jne⁻ wii⁺.
Koo⁻ dsa⁻ lä⁺ meeh⁻ dsën⁻ ba⁺ ja⁻.
Pero ma⁻ ngëë⁻ ma⁻ heeyh⁺ jne⁻ wii⁺,
lä⁺ tëë⁻ jne⁻ jmeen⁻ he⁻ llu⁺ jmah⁺ hi⁻
jmeë⁻ hii⁺ ti⁺ jnän⁻ ka⁻ lah⁺.

**Goo⁻ la⁺ wa⁻ra⁻ sa⁺ ga⁺ jmeë⁻
jne⁻ he⁻ he⁻ jäh⁺ Dio**

¹² He⁻ ja⁻ kwa⁺ hnäh⁺ be⁺, hnäh⁺ hi⁻
sa⁺ cha⁻ be⁺ kih⁺. ¹³ Kwa⁺ hnäh⁺ be⁺
go⁻ nääh⁺ hnäh⁺ ko⁻ dsoo⁺ mah⁺ tëë⁺ be⁺
hi⁻ sa⁺ bee⁻ hi⁻ lä⁺ ja⁻ mo⁻ so⁻ kayh⁻
jwë⁺.

¹⁴ Hnøøh⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ jee⁺ hii⁻
tii⁺ kyah⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ lä⁺ jëë⁺

dsa⁻, hi⁺ ha⁻ lä⁺ jee⁺ leeh⁺ hnäh⁺
na⁻ jngëë⁻ cha⁻ ga⁺ miih⁻. Jëeh⁺, hi⁻ sa⁺
na⁻ jngëë⁻, sa⁺ dsa⁻ taayh⁺ ya⁺ jwii⁺
kih⁺ Dio. ¹⁵ Leeh⁺ hnäh⁺ ha⁻ ga⁻ che⁻
ga⁺ jnuuh⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ la⁺ kwa⁺
Dio jnän⁻. Goo⁻ wa⁻ra⁻ ga⁺ lä⁺ wii⁺
hoh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ dsa⁻. Hi⁻ kyaah⁺
he⁻ hliih⁺ ja⁻ hee⁻ jwëë⁺ dsa⁻. ¹⁶ Ni⁻
jaa⁻ hnäh⁺ dsa⁻ më⁻ dsa⁻ nnuh⁻,
ta⁺ kaa⁺ hnäh⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻.
Ta⁻ jmeë⁻ hnäh⁺ ta⁺ koo⁻ he⁻ la⁺
kwa⁺ Dio, lä⁺ koo⁻ ga⁺ jmeë⁻ Esaú.
Ma⁻ na⁻ la⁺ juu⁺ hyoyh⁺ heey⁻, kih⁺ he⁻
laay⁺ gyuu⁺ to⁻ në⁻. Pero ga⁺ hñiiy⁺ he⁻
ja⁻, koo⁻ ga⁺ tëëy⁺ koo⁻ wii⁺ ma⁺ ba⁺.
¹⁷ Ma⁻ ñeh⁺ ba⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺ la⁺
kiyh⁺ ta⁺ chanë⁺. Ma⁺ chuuy⁺ kyaah⁺
jmiy⁻ mah⁺ ma⁺ mi⁻ jääy⁺, mah⁺ ma⁺
kwëëyh⁺ he⁻ ma⁻ na⁻ la⁺ heey⁻. Pero
sa⁺ ga⁺ hyoyh⁺. Ma⁺ ke⁺ ga⁺ hooyh⁺
cha⁻ miih⁻, mo⁻ so⁻ ga⁺ lä⁺ sii⁺ juu⁺ kih⁺
jmiy⁻.

¹⁸ Jëë⁺ da⁺ hnäh⁺, sa⁺ ga⁺ lla⁻ nääh⁺
hnäh⁺ moh⁺ Sinaí he⁻ sa⁺ ma⁺ le⁻
dsa⁻ nääh⁺ dsa⁻ chuh⁺ kih⁺, lä⁺ koo⁻
ga⁺ la⁺ kih⁺ dsa⁻ Israel llo⁻ joo⁺. Peer⁺
ga⁺ hya⁻ je⁻ gyuu⁺ moh⁺ ja⁻, ga⁺ la⁺
na⁻ hoo⁻ läh⁻, ga⁺ hii⁻ goo⁻, ja⁺ koo⁻
lle⁺ tä⁺. ¹⁹ Jee⁺ ja⁻ ga⁺ lä⁺ nuuh⁺ hii⁺
luu⁺ hoo⁺, ga⁺ lä⁺ nuuh⁺ hlëëh⁺ Dio.
Lä⁺ ma⁺ ga⁺ nuu⁺ hi⁻ ma⁺ tääh⁺ jee⁺
ja⁻, ga⁺ chuuy⁺ cha⁻ miih⁻ mah⁺ mo⁻ so⁻
hlëëh⁺ gyih⁺ kyaayh⁺. ²⁰ Jëeh⁺, sa⁺
ga⁺ lä⁺ be⁺ dsëy⁺ ma⁺ nuuy⁺ mada⁺ he⁻
ma⁺ jmeey⁻: “Cher⁺ mah⁺ chaa⁻ hi⁻
ga⁺ hee⁻ në⁺ moh⁺ la⁻, ma⁺ ke⁺ jaa⁻
jah⁺, jmeë⁻ bii⁺ juuy⁺ kyaah⁺ kuu⁺
o juuy⁺ kyaah⁺ ñe⁺ chuuh⁺.” ²¹ Kih⁺
he⁻ la⁺ goo⁻ ngëë⁻ he⁻ ga⁺ jëë⁺ dsa⁻
he⁺, he⁻ ja⁻ lä⁺ ga⁺ të⁺ Moisé ga⁺ jäh⁺:
“Peer⁺ gohn⁺, lä⁺ jiih⁺ jlään⁺.”

²² La⁺ lä⁺ koo⁻ he⁻ ma⁻ lla⁻ nääh⁺
hnäh⁺ moh⁺ Sión ba⁺ ja⁻, jee⁺ jwii⁺

kih¹ Dio jiih⁺, jwii⁻ Jerusalén he⁻
hla⁻ gyuu^h jmi⁻gyuu⁺, jee⁺ tää^h
cha⁻miih⁻ mil ángele hi⁻ jmee⁻
jmi^h kih¹ Dio. ²³Hi⁻ ma⁻kuh¹ hnäh⁺
ko⁻joh⁺ kyaah⁺ hi⁻ ga⁻heeh⁻ kih¹ Dio
to⁻nē⁻ hi⁻ na⁻sii⁻ jmi^h kih¹ gyuu^h
jmi⁻gyuu⁺. Ma⁻lla⁻nääh¹ hnäh⁺ kih¹
Dio hi⁻ la⁺ ta⁺ kih¹ lä⁺jēē⁺ dsa⁻, ja⁻ba⁺
jee⁺ tää^h lä⁺jēē⁺ hi⁻ lluu¹, hi⁻ laa¹
jmi⁻lle⁺ hi⁻ ga⁻jmää¹ Dio lluu¹ go⁻te⁻.
²⁴Ma⁻lla⁻nääh¹ hnäh⁺ kih¹ Jesús hi⁻
ga⁻jmeē⁺ koo⁻ hmooh⁺ hmēē⁺ hi⁻
lä⁺ja⁻ ma⁻lla⁻nääh¹ hnäh⁺ kih¹ jma⁻
he⁻ ga⁻tuu⁻ kwaat⁻ jnän⁻. Jma⁻ja⁻
ngii⁺ llu¹ jnän⁻. Sa⁻ hni^h kih¹ dsa⁻
lä⁺koo⁻ jmee⁺ jma⁻ he⁻ ga⁻tuu⁻ kih¹
Abel.

²⁵He⁻ja⁻ leeh⁻ hnäh⁺ wa⁻ra⁻
ga⁻jmeeh⁺ hnäh⁺ chaah⁻ hnäh⁺
kih¹ hi⁻ hlēēh⁻ hnäh⁺. Jēēh⁺, hi⁻
sa⁻ ga⁻hii¹ ma⁻ nuu¹, lä⁺koo⁻ ma⁻
ga⁻hlēēh⁺ Dio kyaayh⁺ gyuu^h
moh⁺ he⁻ chih¹ hwa¹ la⁻, sa⁻
ga⁻laa⁺ hi⁻ he⁻. ¿Ha⁻ ba⁻ lä⁺lää⁺
jne⁺ ja⁻, cher⁺mah¹ sa⁻ ga⁻jmeen⁺
he¹ kih¹ hi⁻ hlēēh⁻ jne⁺ lä⁺ ga⁻tē⁺
gyuu^h jmi⁻gyuu⁺? ²⁶Lä⁺koo⁻
ma⁻ ga⁻hlēēy^h kyaah⁺ dsa⁻ he⁻,
lä⁺kyē⁻ hwa¹ ga⁻jeh¹. Pero koo⁻
ka⁻läh⁺ ga⁻jäy^h: “Koo⁻ ga⁻ koo⁻
hä⁻ jmeen⁻ jeh¹ hwa¹ la⁻, lä⁺kyē⁻
gyuu^h jmi⁻gyuu⁺ ka⁻läh⁺.” ²⁷Kyaah⁺
he⁻ ga⁻jäy^h: “Koo⁻ ga⁻ koo⁻ hä⁻”,
dsa⁻ lä⁻ngēē⁺ jne⁺, ääh¹ go⁻te⁻ lä⁺jē⁺
he⁻ le⁺ sa⁻jeh¹. He⁻ja⁻ hnøø¹ jäh⁺,
lä⁺jē⁺ he⁻ na⁻la⁻ he⁻ ga⁻jmeē⁺ Dio.
Ja⁻ga⁻ na⁻, jäh¹ koo⁻ hweh⁻ lä⁺jē⁺
he⁻ sa⁻ le⁺ sa⁻jeh¹. ²⁸He⁻ja⁻ wa⁻
kwan⁺ ti⁻hmaah⁺ kih¹ Dio, kih¹ he⁻
ma⁻na⁻jnäā⁺ jne⁺ ya⁻jwii¹ kiyh¹
jee⁺ sa⁻ le⁺ sa⁻jeh¹ ni⁻ miih⁻. Wa⁻
jmeen⁺ ta⁻he¹ kiyh¹, wa⁻ gah⁺ jnih⁺,
wa⁻ nuuh⁺ jne⁺ kiyh¹, lä⁺ja⁻ ba⁻ tih⁻

dsēy¹. ²⁹Jēēh⁺ Dio jnän⁻ laa¹ je⁻ he⁻
mi⁻llaa⁺ lä⁺jē⁺ go⁻te⁻.

Ha⁻ lä⁺ hnøø¹ jmeen⁺
mah¹ tih¹ dsē¹ Dio

13 Ta⁻ tu⁺ hnäh⁺ he⁻ hnaah⁺
hnäh⁺ dsa⁻kyaah⁺ hnäh⁺
lä⁺koo⁻ lle⁻ jnän⁻, lä⁺llu¹ he⁻ laa¹ jne⁺
øøhn¹. ²Ta⁻ wa⁻ gaa⁺ hoh⁺ hnäh⁺
kwah¹ jee⁺ jäh¹ hi⁻ go⁻nää⁺ kyah¹
hnäh⁺. Jēēh⁺, ko⁻llaa⁺ ga⁻kwa⁺ bih¹
jee⁺ ga⁻jäh¹ dsa⁻, ni⁻ sa⁻ ga⁻lä⁺ney⁺
koh⁺ koh⁺, ángele ba⁻ he⁻ hi⁻ ga⁻jäh¹
kiyh¹.

³Mi⁻dsooh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ kih¹ dsa⁻
hi⁻ tää^h neh⁺ne⁻, jmeē⁺ hnäh⁺
kwaat⁻ lä⁺koo⁻ he⁻ tää^h hnäh⁺
ko⁻joh⁺ kyaayh⁺. Lä⁺ja⁻ ka⁻läh⁺ kih¹
hi⁻ jēē⁺ wii⁺, jmeē⁺ hnäh⁺ kwaat⁻
lä⁺koo⁻ he⁻ jēēh⁺ hnäh⁺ wii⁺ ko⁻joh⁺
kyaayh⁺.

⁴Llu¹ ba⁻ he⁻ jēē⁺ dsa⁻ goo⁻. Pero
hnøø¹ go⁻taah⁺ hnäh⁺ lä⁺lle⁻ kih¹.
Jēēh⁺, Dio la⁺ ta⁺ kih¹ hi⁻ sa⁻ na⁻jēē⁺
goo⁻ mah¹ kaayh⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻
hi⁻ lä⁺ja⁻ kih¹ hi⁻ na⁻jēē⁺ goo⁻ mah¹
kaayh⁻ hi⁻ laa¹ kya⁺ jñah⁺.

⁵Ta⁻ wa⁻ heē⁺ hoh⁺ hnäh⁺ kuu⁺. Wa⁻
chaah⁻ hnäh⁺ llu¹ kyaah⁺ he⁻ cha⁻
kyah¹ hnäh⁺ ba⁻. Jēēh⁺ ga⁻jäh⁺ Dio:
“Jih¹ koh⁺ jih¹ lih⁺ sa⁻ been⁻ hne⁻,
ni⁻ sa⁻ jmää⁺ hne⁻ ta⁻ koo⁻.” ⁶Kih¹
he⁻ja⁻, jäh¹ lä⁺kaa⁻ tuh⁻dsē⁻ jne⁺:

Dsa⁻jøø^h kyaan⁺ ba⁻ kwa⁺ be⁺
kin⁺, ni⁻ miih⁻ mo⁻so⁺ gohn⁺.

¿Hee⁻ na⁻ le⁺ jmee⁺ dsa⁻ kin⁺?

⁷Mi⁻dsooh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺
ga⁻jmeē⁺ hi⁻ ma⁻ jøø⁺ kyah¹ hnäh⁺,
hi⁻ ga⁻hlēēh⁻ hnäh⁺ juu¹ kih¹ Dio.
Jēē⁻ da⁻ hnäh⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁻hwēēy⁺
kyaah⁺ ta⁻ kiyh¹. Wa⁻ lä⁻dsoo⁻ hoh⁺
hnäh⁺, ja⁻ba⁻ lä⁺koo⁻ ga⁻lä⁺dsoo⁻
dsē¹ hi⁻ he⁻.

⁸Jesucristo, lä⁺ ma⁻laay⁺ ja⁻ba⁻ lloo⁺, na⁺, lä⁻ja⁻ ga⁻lä⁻jë⁺ joh⁺ jmi⁺ cha⁻. ⁹Ta⁻ kwa⁻ jwë⁺ mi⁻gaa⁻ dsa⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ he⁻ ga⁻ jyoh⁺ nuuh⁻ he⁻ sa⁻ la⁺ kwee⁻ kyaah⁺ he⁻ ma⁻mi⁻tëë⁺ jne⁺. Llu⁺ ga⁻ he⁻ tëë⁺ jne⁺ be⁺ kyaah⁺ he⁻ la⁻ kwa⁻ Dio ba⁺, ja⁻ kyaah⁺ he⁻ kih⁻hih⁻ jne⁺. Jëeh⁺, jih⁺koh⁺ sa⁻ ga⁻ka⁻ ya⁺jøø⁻ hi⁻ ma⁻ hlëëh⁺ kih⁺ he⁻ kuh⁻hih⁻ dsa⁻.

¹⁰Chaa⁻ ba⁻ jaa⁻ hi⁻ ga⁻juu⁺ jnän⁺, pero jmi⁻dsa⁻ hi⁻ tääh⁺ jmee⁺ ta⁻he⁻ neh⁺ gwah⁺ lä⁻hih⁺ kih⁺ hmooh⁺ ma⁻gyuh⁻ ja⁻, sa⁻ na⁻ngëy⁺ jwë⁺ jmeey⁺ ko⁻joh⁺ kyaah⁺ hi⁻ ga⁻juu⁺ jnän⁺. ¹¹Jmi⁻dsa⁻ kaa⁺ he⁺, ma⁻ dsa⁻taayh⁻ jee⁺ jäh⁺ dsa⁻ kih⁺ Jee⁺ Na⁻jngii⁻ Go⁻te⁻ kyaah⁺ jma⁻ kih⁺ jah⁺ hi⁻ ma⁻kwëëh⁻ dsa⁻ Dio kwaat⁻ kih⁺ dso⁻kye⁻. Ja⁻ga⁻ ma⁻ dsa⁻je⁻ hnoo⁺ kih⁺ jah⁺ he⁺, uu⁺ ga⁻ kih⁺ jee⁺ jwi⁻ ja⁻. ¹²Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻, ga⁻juu⁺ Jesús chuuh⁻ jwi⁻ ja⁻, mah⁺ jmäy⁺ dsa⁻ na⁻jngëë⁺ kyaah⁺ jma⁻ kiyh⁺. ¹³Lä⁻ja⁻ wa⁻ jmeen⁺ ko⁻joh⁺ kyaah⁺ Jesús, ma⁻ke⁻ dsa⁻, sa⁻ tooyh⁻ ta⁻ jnän⁺. Wa⁻ hlëëh⁺ bih⁺ lä⁻koo⁻ hnøøy⁻ hlëëyh⁺, ja⁻ba⁻ lä⁻koo⁻ ga⁻hlëëyh⁺ kih⁺ Jesús. ¹⁴Jëeh⁺, jee⁺ jwi⁻ he⁻ tøøhn⁻ la⁻, dsa⁻ngëë⁺ ba⁺. Pero jne⁺, hnøøh⁻ jne⁺ koo⁻ jwi⁻ he⁻ na⁺ ga⁻ lä⁻jnä⁺.

¹⁵He⁻ja⁻ sa⁻ wa⁻ tun⁺ hän⁺ kih⁺ Dio ta⁻la⁻ kih⁺ Jesús. Wa⁻ jmeen⁺ juuh⁻ kiyh⁺. He⁻ja⁻ ba⁻ lle⁻ kih⁺ kwëëh⁺ hnih⁺. ¹⁶Ta⁻ wa⁻ gaa⁻ hoh⁺ hnäh⁺ jmeeh⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁻, hi⁻ kwëëh⁺ hi⁻ lla⁻kya⁻ mi⁻h⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁺ hnäh⁺. He⁻ja⁻ ba⁻ tih⁻ dsë⁺ Dio jmeen⁺.

¹⁷Wa⁻ nuuh⁻ hnäh⁺ kih⁺ hi⁻ jää⁻ hnäh⁺ hi⁻ wa⁻ hwaah⁺ hnäh⁺ kyaayh⁺. Jëeh⁺, hi⁻ he⁻ na⁻dsë⁻ lley⁺ hnäh⁺, he⁻ ñey⁻ lloo⁻ koo⁻ jmi⁺

ngëëy⁺ kwaat⁻ kih⁺ ta⁻ he⁻ jmeey⁺. Lla⁻ he⁻ ma⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺ ti⁻meeh⁻ dsëy⁺, jmee⁺ hnäh⁺ jëë⁻ dsëy⁺ ba⁺. Jëeh⁺, cher⁺mah⁺ sa⁻ ga⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁻lle⁻ kih⁺, sa⁻ cha⁻ ya⁺jøø⁻ kah⁺ hnäh⁺.

¹⁸Ngii⁺ hnäh⁺ kya⁻ jnääh⁺ kih⁺ Dio. Kih⁺ he⁻ lii⁻ jnääh⁺, sa⁻ hñii⁻ hu⁻dsë⁻ kya⁻ jnääh⁺. Lä⁻ja⁻ hnøø⁻ jnääh⁺ dsa⁻nøø⁻ jnääh⁺ kwee⁻ kyaah⁺ lä⁻jë⁺ he⁻ jmee⁺ jnääh⁺. ¹⁹Peer⁺ chuun⁺ kyaah⁺ hnäh⁺ he⁻ ngiih⁺ hnäh⁺ kin⁺ kih⁺ Dio mah⁺ kway⁺ jwë⁺ llaahn⁻ to⁻chah⁻ la⁻ jee⁺ tääh⁺ hnäh⁺.

Ga⁻hiyh⁺ juu⁺ kyaah⁺ øøyh⁻

²⁰Dio ba⁻ he⁻ hi⁻ jmee⁺ hii⁺ ti⁺ tuh⁻dsë⁻ jne⁺. Hi⁻ he⁻ ga⁻mi⁻ji⁻h⁻ Jesucristo Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁺ hi⁻ hää⁻ kwee⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ laa⁻ kya⁻ Dio. Jëeh⁺ kyaah⁺ jma⁻ kiyh⁺ he⁻ ga⁻tuu⁻ ja⁻, ga⁻jmeey⁺ koo⁻ hmooh⁺ hmëë⁺ he⁻ sa⁻ heë⁻ jih⁺koh⁺. ²¹Ngii⁺ kiyh⁺ he⁻ jmäy⁺ hnäh⁺ lluu⁺ mah⁺ jmeeh⁺ hnäh⁺ lä⁻jë⁺ ta⁻ llu⁺ lä⁻ hyoh⁻ dsëy⁺ hi⁻ jääy⁺ hnäh⁺ lä⁻ tih⁻ dsëy⁺ ta⁻la⁻ kih⁺ Jesucristo. Wa⁻ la⁻ juuh⁻ kiyh⁺ ga⁻lä⁻jë⁺ joh⁺ jmi⁺ cha⁻. Wa⁻ la⁻ lä⁻ja⁻.

²²Øøhn⁺, chuun⁺ kyaah⁺ hnäh⁺, jmee⁺ hnäh⁺ jøh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻hlëëhn⁻ hnäh⁺ la⁻. Sa⁻ cha⁻ cha⁻mi⁻h⁻ juu⁺ he⁻ ma⁻siin⁺ kyah⁺ hnäh⁺. ²³Hnoon⁺ lä⁻ñeh⁺ hnäh⁺, ma⁻laa⁻ ba⁻ Timotä⁻ øøh⁺ jne⁺ he⁻ ma⁻hääy⁺ neh⁺ñe⁺. Cher⁺mah⁺ jäyh⁺ to⁻chah⁻ la⁻, niin⁺ kyaayh⁺ na⁻jëën⁺ hnäh⁺.

²⁴Jmee⁺ hnäh⁺ Dio kih⁺ lä⁻jëë⁻ hi⁻ jää⁻ hnäh⁺ kyaah⁺ lä⁻jëë⁻ ga⁻ hi⁻ na⁻jngëë⁺. Lä⁻jëë⁻ hi⁻ tääh⁺ hwa⁻ Italia la⁻, jmeey⁺ Dio kyah⁺ hnäh⁺ ka⁻läh⁺.

²⁵Wa' mi-jää¹ Dio lä[±] jĕĕ[±] hnäh^ʻ. Wa' la¹ lä[±] ja⁻.

Santiago

Juu' la- ga-sii' Satia~ kih' judiu dsa-gooy'

1 Jnä' Satia~, jmeen+ ta'he' kih'
Dio kyaah' Jesucristo Dsa-jøøh'
jnän. Jee' la- ma-siin' kyah' hnäh'
lä-jëë+ gya-to' nää' dsa- judiu hi-
na-saa- na-jnee' lä-kaa- jmi-gyuu+.
Jmeen+ Dio kyah' hnäh'.

Huu'dsë- llu' he- kwa+ Dio

2 Øøhn', hnøø' wä' chaah- hnäh'
llu' wä-ra- ga-ngëëh' hnäh' wä'
he- cha- he- he- wiï'. **3** Ma-nëh' ba'
hnäh' lä- ma- jëëh' hnäh' he- wiï',
jee' ja- dsa-lä-jnä' che' lä- ma-dsoo'
ja-ba' hoh' hnäh' hi- lä-jwë' ja-,
lä-tëëh- hnäh' kwëëh' hoh' hnäh'.
4 Pero hnøø' kwëëh' hoh' hnäh'
cha-ga-miih- lä-jiih' hwëë- hnäh'
llu', lä-koø- jaa- hi- ma-ää- huu'dsë-
kih'. Ja- jiih' mo-so' cha- ga' he- mo-
jmee+ biï' kyah' hnäh'.

5 Cher'mah' chaä- ko-llaä' jee'
kyah' hnäh' hi- sa- ga- ma-ngëë- llu',
wä' ngiiy' kih' Dio, hi- he' ba' jmee'
lä-ngëëy'. Jëëh' ma-ra' he- kwa+
ba' Dio cha-miih- huu'dsë- llu' kih'
lä-jëë+ hi- ngii+, hi- sa- dsa-lä-lleey'
kyaah' ni+ jaa- hi- ngii+. **6** Wä-ra-
ga-ngiih' hnäh' kiyh', hnøø' jmeeh'
hnäh' dsoo' hoh' hnäh', ta' wä' jeh-
hoh' hnäh' ni+ miih-. Jëëh', jaa- hi-

jmee+ to' dsë', laay' lä-koø- la' kih'
jmi-nëeh- wä-ra- ga-hluh' kyaah'
lle', be- ta- la- ta- jnø+. **7** Jaa- dsa- hi-
jmee+ lä-ja-, he-la' mo+ jøø' gyih' he-
hyoyh+ kih' Dsa-jøøh' jnän. **8** Dsa- hi-
jmee+ to' dsë', sa- jmääy' ngëy' koø-
nëë'.

9 Jaa- øøh' jne' hi- tä-nëe', wä' jëë-
ba' dsëy'. Jëëh', kih' Dio ma-laay'
lä-koø- jaa- hi- jøøh'. **10** Pero dsa- hi-
cha- kuu', hnøø' jëë- dsëy', cher'mah'
Dio ga-jmeey' ga-jäy' ta' hwa'. Jëëh',
dsa- he' ääh' lä-koø- dsa-ääh' wä-le'
he- cha- në- nuu'. **11** Wä-ra- ga-hya-
hyoo- llii' jwërte, hëh' llii' chaah'
le' ja-, he-ja- dsa-lä-ki- chaah' hi-
dsa-tøh+ m'le', mo-so+ jnä' na-hñaah'.
Ja-ba' lä-ja- la' kih' hi- cha- kuu', koø-
dsa-uu+ bih' jee' jmeey+ ta' kiyh'.

Llu' la' kih' hi- kwëëh- dsë' ma- jëëy- he- wiï'

12 Llu' la' kih' hi- ga-lä-be' dsë'
wä-ra- ja' he- hliih' ka' dsëy'. Jëëh'
cher'mah' ya-hëëy' lluu', lä-koø-
jñeey' hyoyh+ jee' chaay- tää'. He-
ja- la' lä-koø- coron he- ga-bääh-
Dio hñii' kwëëyh' dsa- hi- hñaayh-.

13 Cher'mah' gwa' dsë' dsa- jmee'
he- hliih', ni+ miih- sa- soøh- he-

jäyh⁺ Dio ka⁻ dsëy⁺. Jëeh⁺ sa⁺ gwa⁺
dsë⁺ Dio jmeë⁺ he⁻ hliih⁺, hi⁻ ni⁻ sa⁺
kay⁻ dsë⁺ dsa⁻ mah⁺ jëëy⁺ che⁺ jmeë⁺
dsa⁻ he⁻ hliih⁺. ¹⁴Kih⁺ he⁻ heë⁺ dsë⁺
lä⁺ jaa⁻ lä⁺ jaa⁻ he⁻ hliih⁺, he⁻ ja⁻ gwa⁺
dsëy⁺ jmeey⁺ he⁻ hliih⁺, mi⁻ goo⁺
kiyh⁺, hi⁺ jøø⁺ kiyh⁺ jwë⁺ hliih⁺. ¹⁵Hi⁺
ma⁻ ngëë⁺ ma⁻ hääy⁺ jwë⁺ he⁻ heë⁺
dsëy⁺, ma⁻ na⁻ jnäy⁺ kyaah⁺ dso⁻ kye⁻.
Ma⁻ la⁺ ma⁻ heey⁺ hñiiy⁺ kyaah⁺
dso⁻ kye⁻, ja⁻ jiih⁺ juuy⁺ go⁻ te⁻.

¹⁶Øøhn⁺ hi⁻ hnaan⁺, ta⁺ mi⁻ gaa⁺
hnäh⁺ hñaa⁺. ¹⁷Lä⁺ jë⁺ he⁻ llu⁺ he⁻
ga⁻ hñah⁺ jne⁺ la⁺, lä⁺ jë⁺ he⁻ jnaah⁺
la⁺, he⁻ la⁺ na⁻ ja⁻ gyuu⁺h jmi⁻ gyuu⁺,
he⁻ la⁺ ga⁻ kwa⁺ ba⁺ Dio. Hi⁻ he⁻ na⁻
ga⁻ jmää⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ choo⁺ je⁻ gyuu⁺h
jmi⁻ gyuu⁺. Pero Dio sa⁺ dsa⁻ lä⁻ sëëy⁺
lä⁺ koo⁻ la⁺ kih⁺ hi⁻ heë⁺ gyuu⁺h
he⁻ dsa⁻ lä⁻ sii⁺ heeh⁺ kih⁺. ¹⁸Lä⁺
hyoh⁻ dsëy⁺, ga⁻ jmeey⁺ ga⁻ lä⁻ chaa⁺
jne⁺ lä⁻ hmëë⁺ ta⁻ la⁺ kih⁺ ju⁻ dsoo⁺
he⁻ ga⁻ kwëëy⁺h jne⁺ mah⁺ lee⁺ jne⁺
ma⁻ ra⁺ hi⁻ kyaay⁺ jee⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻
ga⁻ jmääy⁺.

¹⁹He⁻ ja⁻ jwahn⁺ øøhn⁺ hi⁻ hnaan⁺.
Hnøø⁺ nuuh⁺ da⁺ hnäh⁺ jää⁺ ha⁻ lä⁺ la⁺
juu⁺ kih⁺ dsa⁻. Ta⁺ jiih⁺ hnäh⁺ chah⁺.
Ta⁺ mi⁻ llee⁺ hnäh⁺ hñaa⁺ na⁻ koh⁺.
²⁰Heh⁺ dsa⁻ lä⁻ llee⁺ jne⁺, jne⁺ jwë⁺
jnän⁺ he⁻ jmeen⁺ he⁻ llu⁺. ²¹He⁻ ja⁻
jwahn⁺, mo⁻ to⁺ jmeë⁺ ga⁻ hnäh⁺ he⁻
hliih⁺, mo⁻ to⁺ bääh⁺ ga⁻ hnäh⁺ hñaa⁺
dso⁻ kye⁻ he⁻ cha⁻ cha⁻ miih⁺ na⁺.
Jmää⁺ hnäh⁺ hñaa⁺ hwaah⁺, heeh⁺
hnäh⁺ juu⁺ he⁻ ma⁻ na⁻ jnäy⁺ tuh⁺ hoh⁺
hnäh⁺. Jëeh⁺ juu⁺ na⁻ lää⁺ hnäh⁺.

**Hnøø⁺ jmeen⁺ ta⁻ he⁺ kih⁺
juu⁺ he⁻ ma⁻ nuu⁺ jne⁺**

²²Ja⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺ he⁻ kih⁺ juu⁺
na⁻, ja⁻ koo⁻ nuuh⁺ ba⁺ hnäh⁺. He⁻
mi⁻ gaah⁺ hnäh⁺ hñaa⁺ ba⁺ ja⁻,

cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁻ jmeeh⁺ hnäh⁺ he⁻.

²³Cher⁺ mah⁺ sa⁺ ga⁻ jmeë⁺ dsa⁻ he⁻
wa⁻ ra⁻ ga⁻ nuuy⁺ juu⁺ na⁻, hi⁻ he⁻ laa⁺
lä⁺ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ jëë⁺ hñii⁺ kyaah⁺ hu⁻.
²⁴Jëeh⁺, ma⁻ la⁺ ma⁻ jëëy⁺ hñiiy⁺ mah⁺
go⁻ heëy⁺ hi⁻ lä⁻ chah⁺ ja⁻ dsa⁻ gaa⁺
dsëy⁺ ha⁻ lä⁻ laay⁺. ²⁵Pero cher⁺ mah⁺
jaa⁻ dsa⁻ ga⁻ nuu⁺ kwee⁻ lä⁻ koo⁻
jäh⁺ ley⁺ he⁻ llu⁺ go⁻ te⁻ he⁻ kyaah⁺
dsa⁻ lää⁺ jne⁺, hi⁻ cher⁺ mah⁺ dsa⁻ he⁻
ngoo⁺ bih⁺ jmeey⁺ he⁻ kih⁺ juu⁺ na⁻,
kih⁺ hi⁻ he⁻ mi⁻ jøø⁺ ba⁺ Dio lä⁺ jë⁺
he⁻ jmeey⁺. Jëeh⁺, ja⁻ koo⁻ nuu⁻ bih⁺
mah⁺ dsa⁻ gaa⁺ dsëy⁺ ka⁻ läh⁺, ma⁻ ra⁺
he⁻ jmeë⁺ bih⁺ he⁻ kih⁺ juu⁺ na⁻.

²⁶Cher⁺ mah⁺ jaa⁻ dsa⁻ laay⁺,
hnaayh⁻ Dio mah⁺ hlëëh⁺ bih⁺ wa⁺ la⁺
cha⁻ la⁺, he⁻ mi⁻ gaay⁺ hñii⁺ bih⁺ ja⁻,
sa⁺ jmää⁺ go⁻ te⁻ he⁻ jäyh⁺ hnaayh⁻
Dio. ²⁷Pero cha⁻ né⁺ Dio hi⁻ laa⁺ Täa⁺
jnän⁺, jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ma⁻ ra⁺ he⁻ dsoo⁺
hnaayh⁻ Dio, hnøø⁺ kway⁺ be⁺ kih⁺
chih⁺ hñii⁺ hi⁻ jëë⁺ wi⁺ hi⁻ lä⁻ ja⁻
kih⁺ dsa⁻ me⁺ hñii⁺ ka⁻ läh⁺, hi⁻ hnøø⁺
hääy⁺ hñiiy⁺ mah⁺ sa⁺ wa⁺ lä⁻ sayh⁺
kyaah⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ cha⁻ jmi⁻ gyuu⁺
la⁻.

Sa⁺ wa⁺ jëë⁺ jne⁺ he⁻ laa⁺ dsa⁻

2 Øøhn⁺, he⁻ ma⁻ dsoo⁺ hoh⁺
hnäh⁺ kih⁺ Jesucristo Dsa⁻ jøøh⁺
jnän⁺ hi⁻ lluu⁺ go⁻ te⁻, jmeë⁺ bii⁺
jmeeh⁺ hnäh⁺ kwee⁻ lä⁻ hii⁺ në⁺
kyaah⁺ dsa⁻. ²Cher⁺ mah⁺ ga⁻ lloo⁺
jaa⁻ dsa⁻ jee⁺ dsa⁻ ñeeh⁺ hnäh⁺, hi⁻
he⁻ na⁻ kyeh⁺ hmiih⁺ llu⁺ hi⁻ hä⁺
aniy⁻ hmooh⁺ gooy⁺ ka⁻ läh⁺. Hi⁺
wa⁻ ra⁻ ga⁻ lloo⁺ jaa⁻ hi⁻ tä⁻ ñee⁺ hi⁻
sih⁺ hi⁻ hmiih⁺ kih⁺. ³Hi⁺ cher⁺ mah⁺
jmääh⁺ hnäh⁺ jøøh⁺ hi⁻ jnaah⁺ hmiih⁺
kih⁺ he⁻, mah⁺ jwiih⁺ hñii⁺: “Na⁺
jee⁺ llu⁺ la⁻”, mah⁺ hi⁻ tä⁻ ñee⁺ he⁻,
jwiih⁺: “Jmää⁺ lä⁺ ma⁻ cheh⁺ na⁻ o jee⁺

la- ya-naʰ huʷ tiin⁺ la-.” ⁴Jeeʰ ja-
dsa-lä-jnäähʰ hnähʰ he- sa- jmeeh-
hnähʰ kwee- lä-hiiʰ nēʰ kyaahʰ
dsa-. He- jmeeh- hnähʰ lä-ja-,
jmääh⁺ hnähʰ hñaahʰ jwëe- hi- kye-
huʷ dsē hlihʰ jmahʰ baʰ.

⁵Nuu- daʰ hnähʰ øøhnʰ hi- hnaan⁺:
¿Cheʰ saʰ ga-leeēh- Dio hi- tä-neeʰ
jmi gyuu⁺ la-, mahʰ lä-dsooʰ dsëyʰ
kiyhʰ? Hi- heʰ laaʰ lä-kohʰ hi- cha-
kuuʰ kihʰ, hi- hyoyh⁺ heey⁺ ya-jwiiʰ
kihʰ Dio lä-koo- ga-bääh- Dio hñiiʰ
kihʰ lä-jëe⁺ hi- hnaayh-. ⁶Pero
mi-kwah⁺ hnähʰ kihʰ hi- tä-neeʰ,
mahʰ hnaah⁺ hnähʰ hi- cha- kuuʰ.
¿Jaʰ dsa- cha- kuuʰ na- hi- täähʰ
jmeeh⁺ hnähʰ? ¿Jaʰ hi- heʰ na-
dsa-jää⁺ hnähʰ nēʰ taʰ? ⁷¿Jaʰ dsa-
cha- kuuʰ na-, hi- mi-kwahʰ jmi-
kihʰ Cristo he- laʰ na-hñaahʰ jnän⁺,
hi- ja-baʰ kyaahʰ jmi- kihʰ Cristo
ga-mi-cheey- hnähʰ?

⁸He- jmeeh- hnähʰ lluʰ baʰ ja-,
cher-mahʰ juʰ dsooʰ ga-mi-teh⁺ hnähʰ
ley juuēh-, lä-koo- na-sii- juuʰ kihʰ Dio:
“Waʰ hnaah⁺ dsa-kyaahʰ, ja-baʰ lä-koo-
hnaah⁺ hñaahʰ.” ⁹Pero cher-mahʰ
saʰ ga-jmeeh⁺ hnähʰ kwee- lä-hiiʰ
nēʰ kyaahʰ dsa-, he- jmeeh- hnähʰ
dsoʰ kye- baʰ ja-. Ja-baʰ ley ja-, hñii-
kyahʰ hnähʰ he- na-bääh⁺ hnähʰ dsooʰ.
¹⁰Jaa- dsa- hi- høø- lä-jë⁺ he- lle-
ley kihʰ Moisé, cher-mahʰ ga-hlääh⁺
kyaahʰ koo- mi juuʰ baʰ, ma-na-bääyēh⁺
lä-jë⁺. ¹¹Heʰ baʰ hi- ga-jähʰ: “Hne hi-
na-jeeʰ goo-, taʰ kaah⁺ hi- laaʰ kyaaʰ
jñahʰ”, heʰ baʰ hi- heʰ ga-jähʰ ka-lähʰ:
“Taʰ jngëeh⁺ dsa-.” He-ja-, cher-mahʰ
saʰ kaah⁺ hi- laaʰ kyaaʰ jñahʰ, pero
jngëeh⁺ dsa-, ma-raʰ he- ma-na-bääh⁺
baʰ hne- cha-nēʰ ley.

¹²He-ja- hnøøʰ hlëēh⁺ hnähʰ hi-
hnøøʰ jmeeh⁺ hnähʰ lä-koo- lle kyahʰ

hnähʰ baʰ, jëēh⁺ lloo- koo- jmi- ley
ja- ngiih⁺ kwaat- jnän⁺, ja-baʰ ley
he- kyaahʰ dsa-lää⁺ jneʰ. ¹³Kihʰ hi-
saʰ lä-nih⁺ dsē dsa-kyaahʰ, ja-baʰ
lä-ja- saʰ lä-nih⁺ dsē Dio kyaayh⁺
ka-lähʰ wa-ra- ga-tëʰ jeeʰ llayʰ taʰ.
Pero cher-mahʰ ga-lä-nih⁺ dsē jneʰ
kihʰ dsa-kyaahʰ jneʰ, hwëe⁺ jneʰ lluʰ
wa-ra- ga-tëʰ jeeʰ ngiiyh⁺ kwaat-
jnän⁺.

**Taʰ lluʰ jnän⁺ kyaahʰ he-
ma-dsooʰ dsē jneʰ**

¹⁴Øøhnʰ, hee- jmää⁺ kihʰ jaa- hi-
jähʰ ma-dsooʰ baʰ dsëyʰ kihʰ Dio
mahʰ ni- koo- he- lluʰ saʰ jmeey⁺.
¿Cheʰ lääy⁺ kyaahʰ he- koo- jäyhʰ:
“Ma-dsooʰ baʰ dsën⁺”? ¹⁵Cher-mahʰ
chaa- jaa- øøh⁺ jneʰ, dsa-mëʰ
dsa-nuuh⁺ hi- saʰ cha- hmiih⁺ he-
këyh⁺ hi- saʰ cha- he- kuhʰ hiyhʰ
koo- jmi- koo- jmi- ¹⁶hi- cher-mahʰ
jaa- hnähʰ ga-chiih⁺ hñih⁺: “Jwërte
kwaʰ beʰ, gwaah⁺ baʰ hne- lluʰ, ja-
mi-llaah⁺ hñaahʰ, ja- kuh⁺ baʰ hne-
lluʰ.” Pero ¿hee- jmää⁺ he- ga-jähʰ
lä-na-, cher-mahʰ saʰ ga-kwëeh⁺
hñih⁺ he- jmee⁺ biiʰ kiyhʰ? ¹⁷Ja-baʰ
lä-ja- laʰ kihʰ hi- jähʰ ma-dsooʰ dsëyʰ
kihʰ Dio. Cher-mahʰ saʰ cha- ni-
miih⁺ he- lluʰ ma-jmeey⁺, saʰ jmää⁺
he- jäyhʰ: “Ma-dsooʰ baʰ dsën⁺.” Juuʰ
taʰ jmahʰ baʰ ja-.

¹⁸Pero cher-mahʰ jaa- ga-jähʰ:
“Hne- jmeeh- taʰ lluʰ, jnäʰ ma-dsooʰ
dsën⁺”, lä-la- jwi- jnih⁺ ka-lähʰ:
“Mi jnää⁺ kin⁺ he- ma-dsooʰ hohʰ,
hne- hi- saʰ ma-jmee⁺ ni- miih⁺ taʰ
lluʰ, mahʰ jnäʰ mi jnään⁺ kyahʰ he-
ma-dsooʰ dsën⁺ kyaahʰ taʰ lluʰ he-
jmeen⁺.” ¹⁹Hne- jmeeh- dsooʰ, jaa-
baʰ Dio chaa-. Jmeeh- baʰ hne- lluʰ.
Hi- lä-ja- jähʰ hi- saʰ lluʰ ka-lähʰ,

mah' jlää⁺ bih' kih' he⁻ goyh⁺.

²⁰Peer⁺ taah⁻ hne⁻. ¿He⁻ la' sa⁺ hii⁻ lä⁻ngëeh⁺ miih⁻? Sa⁺ jmää⁺ he⁻ jäh⁻ jne⁻ ma⁻dsoo⁺ ba⁺ dsën⁻ kih' Dio mah' sa⁺ na⁻jnä⁺ ta⁺ jnän⁻. ²¹¿Ja⁺ ga⁺jmeë⁺ Dio kwaat⁺ lluu⁺ Abraham dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻ ta⁺ la⁺ kih' ta⁺ llui⁺ he⁻ ga⁺jmeey⁺, he⁻ ga⁺ngëey⁺ Isaac jooy⁺ kih' Dio mah' ma⁺ juuy⁺ në⁻ na⁻hyoo⁺? ²²¿Che⁺ sa⁺ ngëeh⁺ ha⁻ lä⁺ la'? Ga⁺lä⁻dsoo⁺ dsë⁻ Abraham kih' Dio, he⁻ ja⁻ ba⁺ ga⁺jmeey⁺ lä⁻koo⁺ ga⁺jäh⁺ Dio. Hi⁺ kyaah⁺ he⁻ ga⁺jmeë⁺ Abraham ja⁻, ga⁺lä⁻jnä⁺ ma⁻ra⁺ he⁻ ga⁺lä⁻dsoo⁺ ba⁺ dsëy⁺ kih' Dio. ²³Lä⁺ja⁻ ga⁺lä⁻te⁺ lä⁻koo⁺ na⁻si⁺ juu⁺ kih' Dio he⁻ jäh⁻ lä⁻la⁻: "Ga⁺lä⁻dsoo⁺ dsë⁻ Abraham kih' Dio, he⁻ ja⁻ ga⁺jmeë⁺ Dio kwaat⁺ lluu⁺." Hi⁺ ga⁺lä⁻cheey⁺ ome⁺ kya⁺ Dio. ²⁴Lä⁺ja⁻ dsa⁻lä⁻ngëë⁺ jne⁻, jmeë⁺ Dio kwaat⁺ lluu⁺ dsa⁻, kyaah⁺ he⁻ jmeey⁺ ta⁺ llui⁺, ja⁺ ma⁻la⁺ kyaah⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsëy⁺.

²⁵Ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ ga⁺la⁺ kih' Rahab, jaa⁻ dsa⁻më⁺ hi⁻ ma⁺ hnëë⁻ hñii⁺ kyaah⁺ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻. Ga⁺jmeë⁺ Dio kwaat⁺ lluu⁺ kih' he⁻ ga⁺kway⁺ jee⁺ ga⁺jä⁺ hi⁻ ga⁺lla⁻nää⁺ koo⁺ juu⁺ hi⁺ ga⁺cheey⁺ ta⁺ jyoh⁺ jwë⁺ lä⁻llui⁺ jee⁺ ga⁺laay⁺. ²⁶Jmì⁻ngo⁺ he⁻ mo⁻so⁺ kyaah⁺ jmì⁻lle⁺, na⁻juu⁺ ba⁺ ja⁻. Ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ la⁺ jnän⁻. Sa⁺ jmää⁺ he⁻ ma⁻dsoo⁺ dsë⁻ jne⁻ kih' Dio, cher⁺mah⁺ sa⁺ na⁻jnä⁺ ta⁺ llui⁺ he⁻ jmeë⁺ jne⁻.

Hnøø⁺ leëh⁺ jne⁻ ha⁻ lä⁺ hlëëh⁺ jne⁻

3 Sa⁺ wa⁺ chaa⁻ jwëë⁺ ta⁻jwoh⁺ jee⁺ tääh⁺ hnäh⁺ øøhn⁺. Ma⁻ñeh⁺ ba⁺ hnäh⁺, hwëh⁻ ga⁺ miih⁻ ngiih⁺ Dio kwaat⁺ jnän⁻ hi⁻ laa⁺ ta⁻jwoh⁺.

²Lä⁺jëë⁺ ba⁺ jne⁻, joh⁺ jiih⁻ sa⁺

dsa⁻hlääh⁺ jne⁻. Pero jaa⁻ hi⁻ sa⁺ dsa⁻hlääh⁺ kyaah⁺ juu⁺ he⁻ hlëëyh⁺, hi⁻ he⁻ laa⁺ jaa⁻ dsa⁻ñuu⁺ lluu⁺ go⁻te⁻. Liih⁺ hääy⁺ hñiiy⁺ kih' lä⁻jë⁺ ba⁺, sa⁺ kway⁺ jwë⁺ jøø⁺ he⁻ hliih⁺ kiyh⁺.

³Wa⁻ra⁻ ga⁻tøøh⁺ jne⁻ fren⁻ hoo⁺ kya⁺jiih⁺, hwaä⁺ bih⁺ kyaah⁺ jne⁻. Ma⁻ke⁺ jøøyh⁺, kyaah⁺ koo⁻ he⁻ pih⁺ ba⁺ tää⁺ jää⁺ jne⁻ ha⁻ ta⁺ jee⁺ hnøø⁻ jne⁻. ⁴Lä⁺ja⁻ la⁺ ka⁻läh⁺ kyaah⁺ barco. Ma⁻ke⁺ he⁻ ga⁺juu⁻h⁻ ngëë⁺ barco hi⁺ ma⁻ke⁺ sëëh⁻ lle⁺ tä⁺ kih⁺, pero kyaah⁺ koo⁻ jwi⁺ hma⁻ pih⁺ ba⁺ kooh⁻ dsa⁻, le⁺ dsa⁻näy⁺ ha⁻ ta⁺ jee⁺ hnøøy⁺. ⁵Hi⁺ lä⁺ja⁻ la⁺ ka⁻läh⁺ kyaah⁺ lä⁻siih⁺ jne⁻. Koo⁻ he⁻ pih⁺ ba⁺, pero ha⁻ koh⁻ dsoo⁺ sa⁺ hnoo⁻. Kyaah⁺ koo⁻ je⁻ pih⁺ ba⁺ lee⁺ sooh⁺ lä⁻jiih⁺ koo⁺ koo⁻ moh⁺ juu⁻h⁻. ⁶Hi⁺ lä⁻siih⁺ jne⁻ la⁺ lä⁻koo⁻ je⁻. Joh⁺ nëë⁺ he⁻ hliih⁺ sa⁺ gwa⁺ kih⁺. He⁻ na⁻ heë⁺ lä⁻kaa⁻ jmì⁻ngo⁺ jnän⁻ lä⁻jë⁺ jmii⁺ ba⁺. Lä⁻siih⁺ jne⁻ na⁻, tëë⁻ be⁺ kih⁺ cha⁺je⁻.

⁷Lih⁺ ba⁺ dsa⁻ mi⁻hwaä⁺ lä⁻jëë⁺ nëë⁺ jah⁺ laa⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁺ la⁻, liyh⁺ mi⁻hwaäy⁺ ta⁻, miih⁻, hi⁻ jah⁺ hi⁻ chaa⁻ jmì⁻neeh⁺ ka⁻läh⁺. ⁸Pero sa⁺ chaa⁻ ni⁺ jaa⁻ hi⁻ lih⁺ ha⁺ kih⁺ lä⁻siih⁺ jne⁻. Sa⁺ cha⁻ he⁻ lla⁻dsëë⁻ kih⁺ he⁻ hliih⁺ na⁻. Lä⁻koo⁻ he⁻ na⁻kah⁺ venen he⁻ jngiih⁺ kih⁺ dsa⁺ ba⁺ la⁺ lä⁻siih⁺ jne⁻.

⁹Kyaah⁺ lä⁻siih⁺ jne⁻ hlëëh⁺ jne⁻ llui⁺ kih' Dio hi⁻ laa⁺ Tää⁻ jnän⁻, hi⁺ ja⁻ba⁺ kyaah⁺ lä⁻siih⁺ jne⁻, jwä⁺ jne⁻ dso⁺jwii⁺ kih' dsa⁺, hi⁻ laa⁺ lä⁻koo⁻ heëh⁺ kih' Dio. ¹⁰Koo⁻ ba⁺ hoo⁺ jne⁻ jee⁺ hwëë⁺ juu⁺ llui⁺ hi⁺ jee⁺ hwëë⁺ juu⁺ hliih⁺. Ni⁻ miih⁻ sa⁺ sooh⁻ lä⁻na⁻, øøhn⁺. ¹¹Ha⁻ lä⁺ja⁻, koo⁻ jmì⁻too⁻ hya⁺ jmii⁻ øø⁺ hi⁺ ja⁻ba⁺ he⁻ ja⁻ hya⁺ jmii⁻ llii⁺ ka⁻läh⁺. ¹²Øøhn⁺, ha⁻ lä⁺ja⁻

koq̄ chaah' higo hii' mi'olivo o wiī
jēh' hii' mi'higo. Ja-ba' lā-jā la' kih'
jee' hya-jmii, sa' hwēē' jmiī nīi'
ko-jōh' kyaah' jmiī øø'.

Kih' Dio ba' jā, he- gwa' huūdsē llū'

¹³Cher'mah' chaa- jaa- hnāh' hī-
cha- huūdsē llū' kih', hī- kyūh-
cha-miīh, hī- he' hnøø' mi-jnāā-
he- kyūyuh- jā, kyaah' ta' llū'
he- jmeey'. Hi' hnøø' jmāāy' hīi'
jaa- hī- hwaā, lā-lle kih' jaa- hī-
kyūh'. ¹⁴Pero cher'mah' wiī' hoh'
hnāh' hī- jmeeh- hnāh' lā- tih-
hoh' hnāh' hīaah', sa' cha- he- kih'
he- jmāā- hnāh' hīaah' kaah'. He-
ta-juu' ba' hnāh' jā. ¹⁵Jā- he- ja'
gyūh- huūdsē- na. Huūdsē- cha-
hwa' la- ba' na, he- gwa' kyaah'
jmi-ngo' kyah' hnāh' ba' na. La'
kih' hī-sa-llū' ba' huūdsē- na.

¹⁶Jēh', he- wiī' hoh' hnāh' kyaah'
dsa-kyāah' hnāh' hī- hnooh- hnāh'
he- tih- hoh' hnāh' hīaah', he- jā-
jmeē, he- tāāh' hnāh' wa' la' cha-
la-, jmeeh- hnāh' lā-jē' nēē' he-
hīiīh'.

¹⁷Pero huūdsē- he- ja' gyūh',
he- jā- ba' na-jngiī'. He- jā- ba'
jmeē' hii' tii' kih' dsa, jmeē' hwaā'
dsa-, nuūh' dsa-, dsa-lā-nīh' dsēy'
cha-miīh- hī- jmeey' he- llū' jmāh'
ba'. Kyaah' huūdsē- llū' jā, jmeē-
dsa- kwee- lā-hii' nē' kyaah' dsa-
hī- jā koq̄- ta-juuy'. ¹⁸Dsa- hī-
ga-nāā' koq̄- nēē' ba', jmeey' hii' tii'
kih' dsa, hī- lā-jā- lā-jwēē' dsa- hī-
jmeē- he- llū' jmāh' ba'.

**Sa' wa' hnøøh' jne' he-
cha- jmi-gyūh- la'**

4 ¿Ha- ta' gwa' he- tē-jēēh'
hnāh'? Kih' he- heē' hoh'

hnāh' he- ga' cha-, he- jā- ba' na-
jmeē' jwiīh' kyah' hnāh'. ²Cha- he-
hnooh- hnāh' pero sa' tēēh' hnāh'.
Jngēēh' hnāh' dsa- hī- jmeeh- hnāh'
biī' leh' hnāh' he- cha- kiyh' pero
sa' tēēh' hnāh'. Ti-chooh- hnāh' juu',
hī- ti-hnee' hnāh'. Sa' ma-hīah-
hnāh' he- hnooh- hnāh', jēēh' sa-
ma-ngiīh' hnāh' kih' Dio. ³Hi-
wa-ra- ga-ngiīh' hnāh' kih' Dio, sa'
hīah' hnāh'. Jēēh' sa' ngiīh' hnāh'
kyaah' huūdsē- llū', koq̄- hnooh-
hnāh' lā- tih- hoh' hnāh' hīaah'
ba'.

⁴Hnāh' dsa-mē' dsa-nūh-, ¿he-la'
ma-lā-øø' hnāh' kih' Dio? ¿Che'
sa' neh' hnāh' mo-so' jawāh' hnāh'
kyaayh', cher'mah' hnooh' ga' hnāh'
he- cha- jmi-gyūh- la-? Jēēh', hī-
hnooh- ga' he- cha- jmi-gyūh- la-,
mo-so' jwayh' kyaah' Dio. ⁵¿Che'
laah' hnāh', koq̄- ta-jāh' ba' juu' kih'
Dio he- lle- lā-la-: "Jmi-lle' Na-jngiī'
kih' Dio he- kyaah' jne', hnāāy' jne'
cha-miīh-, sa' hnøøy' kyē' jne' jyoh'
jwē'?" ⁶Pero cha-miīh- jmeē' Dio
llū' dsē' kyaah' jne'. He-ja- jāh' juu'
kiyh' lā-la-: "Dio jne' jwē' kih' hī-
jmāā- hīi' jōh', pero llū' ba' dsēy'
kyaah' hī- hwaā'."

⁷Wa' nuūh' hnāh' kih' Dio. Ta-
kwa- jwē' kih' hī-sa-llū' kaayh'
hnāh', lā-jā- ba' lā-øøy' kyah'
hnāh'. ⁸Ya-nāā' hnāh' kih' Dio hī-
Dio mi-jāyh' kyah' hnāh'. Hnāh'
hī- jmeē- dso'kye-, hnøø' na-jngēē'
hnāh'. Hi' hnāh' hī- jmeē- to' dsē',
wa' la' koq̄- ba' huūdsē- kyah'
hnāh'. ⁹Ki'hooh' hnāh' lā-jiih'
chaah' hoh' hnāh'. Lla- he- ngiīh'
hnāh', hnøø' hooh' hnāh' ba'. Lla-
he- chaa- hnāh' llū', wa' ti-meeh-
hoh' hnāh'. ¹⁰Wa' hwaah' hnāh' kih'

Dsa-jøøh¹ jnän, mah¹ jmääy¹ hnäh¹
kaah¹.

Sa¹ wa¹ kyen¹ kwaat¹ kih¹ øøh¹ jne¹

¹¹Øøhn¹, ta¹ cha¹ hää¹ hnäh¹
dsa¹ kyaah¹ hnäh¹. Hi¹ cha¹ hää¹
øøh¹, o kay¹ kwaat¹ kiyh¹, hi¹ he¹
cha¹ hää¹ ley, hi¹ kay¹ kwaat¹ kih¹
ley. He¹ ja¹ cher¹ mah¹ kah¹ hnäh¹
kwaat¹ kih¹ ley, he¹ jmääh¹ hñaah¹
jwë¹ ba¹ ja¹, lla¹ he¹ ma¹ høøh¹
hnäh¹ ley. ¹²Jaa¹ ba¹ hi¹ ga¹ lla¹ ley,
jaa¹ ba¹ hi¹ na¹ ngë¹ jwë¹ lääy¹ dsa¹ hi¹
na¹ ngë¹ jwë¹ heey¹ dsa¹. Pero hnäh¹,
hee¹ laah¹ hnäh¹ mah¹ kah¹ hnäh¹
kwaat¹ kih¹ jñah¹.

Sa¹ chaa¹ hi¹ ñe¹ ha¹ lä¹ chaa¹ jne¹ hø¹

¹³Nuu¹ da¹ hnäh¹ hi¹ jäh¹: “Na¹ o
hø¹ dsa¹ nøø¹ jnääh¹ dsa¹ jmee¹ jnääh¹
ta¹ jee¹ jyoh¹ jwi¹. Jee¹ oo¹ jä¹
jnääh¹ koo¹ ñe¹, jmee¹ jnääh¹ miih¹
ta¹ hñi¹ mah¹ leh¹ jnääh¹ cha¹ miih¹
kuu¹”, jwah¹ hnäh¹. ¹⁴Pero sa¹ ñeh¹
hnäh¹ hee¹ na¹ le¹ kyah¹ hnäh¹
hø¹, che¹ chaa¹ juuh¹ hnäh¹. ¿Che¹
sa¹ kye¹ hnäh¹ kwaat¹ he¹ laah¹
hnäh¹ lä¹ koo¹ jmi¹ hmooh¹ he¹ gwa¹
ko¹ hwë¹ mah¹ dsa¹ ääh¹ ka¹ läh¹?
¹⁵Lla¹ he¹ ma¹ jawah¹ hnäh¹ lä¹ ja¹,
jwah¹ hnäh¹ lä¹ la¹ ba¹: “Cher¹ mah¹
jäh¹ Dio chaa¹ ga¹ jne¹, jmee¹ ba¹ jne¹
hee¹ ga¹ hnøø¹ le¹.” ¹⁶Pero kyaah¹
he¹ hlëeh¹ hnäh¹, he¹ jmääh¹ hnäh¹
hñaah¹ kaah¹ ba¹ na¹. Lä¹ jë¹ juu¹
taah¹ lä¹ na¹, la¹ hliih¹. ¹⁷Hi¹ lih¹
jmee¹ he¹ llu¹, mah¹ sa¹ jmeey¹, he¹
jmeey¹ dso¹ kye¹ ba¹ ja¹.

**Dsa¹ cha¹ kuu¹ hi¹ hñaah¹
dsë¹ jëëy¹ wi¹ ba¹**

5 Nuu¹ da¹ hnäh¹ dsa¹ cha¹ kuu¹.
Ki¹ hoooh¹ hnäh¹ jwërte. Na¹ ga¹

jä¹ cha¹ miih¹ wi¹ ñe¹ kyah¹ hnäh¹.
²Ngoo¹ ga¹ hee¹ lä¹ jë¹ he¹ hmooh¹
he¹ cha¹ kyah¹ hnäh¹. Ma¹ jwë¹ jah¹
sa¹ hñi¹ kyah¹ hnäh¹. ³Lä¹ jë¹ kuu¹
kyah¹ hnäh¹ ma¹ hya¹ tu¹ juuh¹.
Lä¹ jë¹ he¹ na¹ hñi¹ kyah¹ hnäh¹
lä¹ jiih¹ mi¹ llaa¹ hnäh¹, lä¹ koo¹ he¹
kaah¹ hnäh¹ kyaah¹ jë¹ ba¹. Peer¹
ma¹ lla¹ mah¹ kuu¹ kyah¹ hnäh¹ jee¹
ma¹ dsa¹ jmi¹ la¹. ⁴Jñee¹ dsa¹ hi¹
ma¹ jmee¹ ta¹ jee¹ nuu¹ kyah¹ hnäh¹
ki¹ hoooh¹ jwërte, hñi¹ kyah¹ hnäh¹
kih¹ Dio. He¹ ga¹ juu¹ hnäh¹ kiyh¹,
he¹ sa¹ ga¹ mi¹ hmaah¹ hnäh¹ jñee¹.
Peer¹ ki¹ hoooh¹ dsa¹ hi¹ ga¹ chooh¹
ta¹ kyah¹ hnäh¹ he¹ ja¹ ma¹ nuu¹ Dio
hi¹ laa¹ juu¹ lä¹ jë¹ hi¹ tääh¹ gyuh¹.
⁵Peer¹ jñaah¹ dsa¹ ngëeh¹ hnäh¹ hwa¹
la¹, ma¹ lëh¹ hnäh¹ ga¹ lä¹ jë¹ ba¹ he¹
ma¹ hee¹ hoh¹ hnäh¹. Ma¹ gyaah¹
hnäh¹ lä¹ koo¹ jah¹ hi¹ ngoo¹ ga¹ lloo¹
jmi¹ jngëeh¹ dsa¹. ⁶Kih¹ hi¹ sa¹ ää¹
ni¹ miih¹ ma¹ bääh¹ hnäh¹ dsoo¹ hi¹
ma¹ jngëeh¹ hñi¹. Sa¹ ga¹ hnooyh¹
ha¹ lä¹ jee¹ ma¹ lääy¹ hñi¹y¹.

**Hnøø¹ jøh¹ dsë¹ jne¹ lä¹ jiih¹
jäh¹ Dsa¹ jøøh¹ jnän¹**

⁷He¹ ja¹ jwëeh¹ hnäh¹ øøhn¹, wa¹
jøh¹ hoh¹ hnäh¹ lä¹ jiih¹ lloo¹ jmi¹
jäh¹ Dsa¹ jøøh¹ jnän¹. Jë¹ da¹ hnäh¹
lä¹ koo¹ la¹ kih¹ hi¹ jmee¹ ta¹, jøøy¹ jma¹
he¹ lä¹ gyuh¹ jee¹ nuu¹ kiyh¹, ja¹ ga¹
chooyh¹ ta¹ he¹ kye¹ o¹ jøh¹ dsë¹ kih¹.
⁸Ja¹ ba¹ lä¹ ja¹ hnøø¹ jmeeh¹ hnäh¹. Wa¹
jøh¹ hoh¹ hnäh¹, go¹ taah¹ hnäh¹ koo¹
hweh¹, ta¹ hwa¹ hnäh¹, jëeh¹ ngoo¹
ya¹ jäh¹ jmi¹ jäh¹ Dsa¹ jøøh¹ jnän¹. ⁹Ta¹
hnoo¹ hnäh¹ juu¹ kih¹ dsa¹ kyaah¹ hnäh¹
mah¹ sa¹ ka¹ Dio ju¹ dsoo¹ kyah¹ hnäh¹.
Hi¹ Jwë¹ ma¹ cheh¹ chuh¹ ho¹ haah¹.

¹⁰Øøhn¹, mi¹ dsooh¹ da¹ hoh¹ hnäh¹
ha¹ lä¹ koo¹ wi¹ ga¹ jë¹ lä¹ jë¹

hi⁻ ga⁻ngēē¹ juu¹ kih¹ Dio, lä⁻ ma⁻
ga⁻hlēēy¹ dsa⁻ mada⁻ kih¹ Dio. Hi⁻
ma⁻ cha⁻ ba⁻ o⁻jōh⁻ dsē⁻ kih¹ dsa⁻ he⁻.
Ja⁻ba⁻ lä⁻ja⁻ jmeē⁻ hnäh⁻ ka⁻läh⁻.
¹¹Ha⁻ kōh⁻ llu¹ sa⁻ la¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻
kwēēh⁻ dsē⁻. Ma⁻nūh⁻ ba⁻ hnäh⁻,
ha⁻ lä⁻ ga⁻kwēēh⁻ dsē⁻ Job lä⁻kōo⁻
ma⁻ ga⁻jēēy⁻ wi⁻ hi⁻ ma⁻neh⁻ ba⁻
hnäh⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻jmeē⁻ Dio kyaayh⁻
ma⁻ngēē⁻ ma⁻jēēy⁻ wi⁻. Peer⁻
cha⁻miih⁻ dsa⁻lä⁻nih⁻ dsē⁻ Dio jnä⁻
jne⁻ hi⁻ kōoy⁻ dsēy⁻ ka⁻läh⁻.

¹²Øøhn⁻, jee⁻ lä⁻jē⁻ he⁻ hnoon⁻
jwēēhn⁻ hnäh⁻, ta⁻ täā⁻ hnäh⁻
gyūh⁻, ni⁻ ta⁻ täā⁻ hnäh⁻ hwa⁻,
ni⁻ he⁻ ga⁻jyoh⁻, ta⁻ täā⁻ hnäh⁻.
Cher⁻mah⁻ jwah⁻ hnäh⁻ “Jaah⁻”,
kōo⁻ “Jaah⁻” ba⁻ jwah⁻ hnäh⁻. Hi⁻
cher⁻mah⁻ jwah⁻ hnäh⁻ “Jah⁻ha⁻”,
kōo⁻ “Jah⁻ha⁻” ba⁻ jwah⁻ hnäh⁻ mah⁻
sa⁻ ka⁻ Dio ju⁻dsoo⁻ kyah⁻ hnäh⁻.

Ha⁻ lä⁻ hnøø⁻ jmeen⁻ ma⁻
chaa⁻ hi⁻ dsaah⁻

¹³Cher⁻mah⁻ chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ jēē⁻
wi⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻, wa⁻ ngiiy⁻
kiyh⁻ kih⁻ Dio. Cher⁻mah⁻ chaa⁻
jaa⁻ hi⁻ jēē⁻ dsē⁻, wa⁻ häy⁻ kih⁻
Dio. ¹⁴Hi⁻ cher⁻mah⁻ chaa⁻ jaa⁻
hi⁻ dsaah⁻ jee⁻ kyah⁻ hnäh⁻, hnøø⁻

tēēyh⁻ dsa⁻gyūh⁻ kya⁻ gwah⁻
mah⁻ taayh⁻ aceit⁻ lä⁻kōo⁻ hih⁻ he⁻
ga⁻jmeē⁻ Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻ hi⁻ ngiiy⁻
kih⁻ Dio mah⁻ mi⁻hläāy⁻ hi⁻ dsaah⁻
he⁻. ¹⁵Hnøø⁻ dsoo⁻ dsēy⁻ jee⁻ ngiiy⁻
kih⁻ hi⁻ dsaah⁻, lä⁻ja⁻ jä⁻ ba⁻ kiyh⁻.
Dio ba⁻ chaayh⁻. Hi⁻ cher⁻mah⁻
ma⁻jmeey⁻ he⁻ hliih⁻, kōo⁻ ba⁻ Dio
dsē⁻ kiyh⁻. ¹⁶Mi⁻jnäā⁻ kih⁻ dsa⁻kyaah⁻
hnäh⁻, cher⁻mah⁻ he⁻ ma⁻hläāh⁻
kyaah⁻ hnih⁻. Hi⁻ ngii⁻ hnäh⁻ kih⁻
dsa⁻kyaah⁻ hnäh⁻ kih⁻ Dio mah⁻ jä⁻
kyah⁻ hnäh⁻. He⁻ ngii⁻ jaa⁻ hi⁻ lluu⁻
kyēē⁻, hi⁻ kye⁻ cha⁻miih⁻ be⁻. ¹⁷Elía⁻
ma⁻ laa⁻ jaa⁻ dsa⁻lä⁻ jne⁻. Hi⁻ he⁻
ga⁻ngii⁻ kih⁻ Dio lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsē⁻,
mah⁻ sa⁻ wa⁻ jä⁻ jma⁻. Hi⁻ hnē⁻ ji⁻ne⁻
na⁻dsē⁻ jñee⁻ sih⁻, sa⁻ ja⁻ ni⁻ miih⁻
jma⁻. ¹⁸Ma⁻ngēē⁻ he⁻ ja⁻, kōo⁻ ka⁻läh⁻
ga⁻ngiiy⁻ kih⁻ Dio he⁻ jä⁻ jma⁻, hi⁻
ja⁻ jma⁻, hi⁻ kōo⁻ ka⁻läh⁻ ga⁻løø⁻
ga⁻kwa⁻ mi⁻hma⁻.

¹⁹Øøhn⁻, cher⁻mah⁻ chaa⁻ jaa⁻
hnäh⁻ hi⁻ ma⁻lä⁻øø⁻ kih⁻ ju⁻dsoo⁻, hi⁻
lä⁻ja⁻ chaa⁻ jñah⁻ hi⁻ jmeē⁻ ya⁻näy⁻
ka⁻läh⁻, ²⁰hnøø⁻ lä⁻ngēēh⁻ hnäh⁻ he⁻
la⁻. Cher⁻mah⁻ ga⁻lēh⁻ hnäh⁻ chaah⁻
jaa⁻ hi⁻ ma⁻lä⁻øø⁻, ma⁻läāh⁻ hnäh⁻
jaa⁻ hi⁻ ma⁻ hii⁻ goo⁻ juu⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻
ma⁻che⁻ cha⁻miih⁻ dso⁻kye⁻.

1 Pedro

He- la- to-në' je- he- ga-sii' Pee'

Ga-chee' Pee' koo- je- kih'
dsa-gooy' hi- ma' tääh' uu'

1 Jnä' Pee' laan' apóstol kyaa'
Jesucristo, siin' kyah' hnäh' hi-
ga-hwëe' jwi- kih'. Hnäh' hi- tääh'
hwa' Ponto, Galacia, Capadocia,
Asia hi' Bitinia. ²Dio hi- laa' Täa'
jnän' ga-leeyh- hnäh' lä-koh'
huu'dsë- ma-na-la' kiyh' jää', hi-
kyaah' Jmi-le' kiyh' ga-mi-lluuy'
hnäh' mah' jmeeh' hnäh' he' kih'
Jesucristo, hi- lä-ja- ma-na-jngëeh'
hnäh' kyaah' jma- kiyh'. Wa' mi-jää'
Dio hnäh' cha-gamiih- hi- lä-ja- wa'
jmeey' hii' ti- kyah' hnäh'.

Ma-na-laa- jne' kwaat-
tëe' jne' ya-jwi'

³He- ba' che- lluy' Dio Jmi-
Jesucristo Dsa-jøh' jnän. Ha- koh'
sa- ga-lä-nih' dsëy' jne', he-ja- na-
ga-jmeey' ga-lä-chaa' jne' lä-hmëe'
ta-la' kih' he- ga-lä-jiih' Jesucristo
jee' kih' hi- na-juu'. He-ja- kye' jne'
o-jøh' dsë- he- tëe' jne' jee' tääh' hi-
na-jiih'. ⁴Hi- lä-ja- hñah' jne' heen-
he- hø- Dio gyuu', he- sa- hee-
jih' koh', he- sa- lä-soh' hi- ni- sa-
lä-sii'. ⁵Kih' he- ma-dsoo' dsë- jne'

kih' Dio, he-ja- hääy- jne' kyaah' be'
kiyh' lä-jiih' lääy' jne' go-te- lä-koo-
ma-na-la- juu' mi-jnäay- jnän wa-ra-
ga-të' jee' llaa- jmi-gyuu'.

⁶He-ja- jëe- dsë- jne', ma-ke-
ko-hwëe' ba' jëe' jne' na-ku' na-ngii'
he- wi' cher-mah' lä-ja- jmeë' bii'
he- dsa-ngëe' jne'. ⁷Mah' lä-jnä',
che' lä- ma-dsoo' ja-ba' dsë- jne'
kih' Dio. He- dsoo' dsë- jne', kyeë'
cha-gamiih- lä-koh' ga-ku-nøø'.
Jëeh' ku-nøø' ja-, koo- dsa-llaa-
ba'. Hi- hnøø' koo' kyaah' je-, ja-ga-
lä-jnä' ma-ra- he- llu' ba'. Ja-ba-
lä-ja- jne', kyaah' he- jëe' jne' he-
wi', lä-jnä' he- ma-dsoo' dsë- jne'
kih' Dio mah' lä-ja- hlëeyh' llu' hi-
jmeey' juu- jnän hi- jmäay' jne'
kwaat- lä-koo- hi- kaah' wa-ra-
ga-të' jee' lä-jnäa' Jesucristo.
⁸Hnaah' ba' hnäh' Jesucristo
ma-ke- sa- ma-jëeh' hñih'. Hi-
ma-ra- he- dsoo' ba' hoh' hnäh'
kiyh', ma-ke- sa- jëeh' hnäh'. He-ja-
ba' jëe- hoh' hnäh' cha-miuh',
lä-jiih' mo-so- lä-këh' hnäh' jmi-
hlëeh' hnäh' lä-koh' te- he- jëe-
hoh' hnäh'. ⁹Jëeh', ma-na-laa-
hnäh' na'. He- na- ba' hnooh' hnäh'
he-ja- ma-lä-dsoo' hoh' hnäh'.

¹⁰Lä⁺jëë⁺ hī⁻ ga⁻ngëë⁺ juu⁺ kih⁺
Dio llo⁺joo⁺, ga⁻hlëëh⁺ kih⁺ ha⁻lä⁻
mi⁻jää⁺ Dio jne⁺. Ga⁻kway⁺ be⁺ ma⁻
hnøø⁺ ma⁻lä⁻ngëëy⁺ ha⁻lä⁻ jwë⁺ jee⁺
lää⁺ Dio jne⁺ lä⁻koo⁻ ma⁻jwahn⁺ la⁻.
¹¹Hi⁻ Jmi⁻lle⁺ kih⁺ Cristo ga⁻jmeë⁺
juu⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺, ha⁻lä⁻ jëë⁺ Cristo
wi⁺ hi⁻ ha⁻lä⁻ lee⁺ jøøh⁺ ma⁻ngëë⁺
ma⁻jëëy⁺ wi⁺. Hi⁻ ga⁻kwa⁺ dsa⁻ he⁺
be⁺ ma⁻hnøø⁺ lä⁻ngëëy⁺ hii⁻ dsa⁻
ma⁻lee⁺ Cristo hi⁻ hee⁻ jmi⁻ ma⁻le⁺
lä⁻ja⁻. ¹²Pero Dio ga⁻mi⁻jnää⁺ kih⁺
dsa⁻ he⁺, ja⁺ kih⁺ jmi⁻ ja⁻ heh⁺ juu⁺
he⁻ ga⁻kway⁺ ja⁻, la⁺ jnä⁻ jne⁺ ba⁺
ja⁻. Juu⁺ ja⁻ ma⁻nuu⁺ jne⁺ na⁻. Jëëh⁺,
kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺ he⁻
ja⁺ gyuu⁺, ga⁻kwa⁺ dsa⁻ ju⁻hmëë⁺ la⁻.
Hi⁻ lä⁻kye⁻ ángele ka⁻lä⁺h⁺ ma⁻hnøø⁺
ma⁻lä⁻ngëëy⁺ ha⁻lä⁻ la⁺ juu⁺ la⁻.

Dio hnøø⁺ lee⁺ jne⁺ na⁻jngëë⁺

¹³Kih⁺ he⁻ja⁻ na⁻, jwëëhn⁺ hnäh⁺,
wa⁺ jñiih⁺ hu⁻dsë⁻ kyah⁺ hnäh⁺ mah⁺
hää⁺ hnäh⁺ hñaa⁺. Lä⁻kaa⁻ tuh⁻hoh⁺
hnäh⁺ jøø⁺ hnäh⁺ heeh⁺ he⁻ la⁺
kwa⁺ Dio wa⁻ra⁻ ga⁻të⁺ jee⁺ lä⁻jnää⁺
Jesucristo. ¹⁴Wa⁺ laa⁺ jne⁺ lä⁻koo⁻
jaa⁻ gyuu⁺ hī⁻ nuu⁺ kih⁺ jmi⁻.
Mo⁻so⁺ wa⁺ jmeë⁺ ga⁻ jne⁺ lä⁻koo⁻ ma⁻
jmeë⁺ jne⁺ jää⁺ he⁻ sa⁺ ma⁻kyuu⁺
jne⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. ¹⁵Ja⁻ba⁺ lä⁻koh⁺
na⁻jngëë⁺ Dio hī⁻ ga⁻lleëh⁺ jne⁺, ja⁻ba⁺
lä⁻ja⁻ hnøø⁺ dsa⁻toohn⁺ na⁻jngëë⁺ jne⁺
kyaah⁺ lä⁻jë⁺ he⁻ jmeen⁻. ¹⁶Lä⁻la⁻
na⁻si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio: “Wa⁺ laah⁺ hnäh⁺
na⁻jngëë⁺ lä⁻koo⁻ na⁻jngëë⁺ jnä⁺.”

¹⁷Jwah⁺ hnäh⁺ Tää⁺ kih⁺ Dio
hī⁻ ngiih⁺ kwaat⁺ kih⁺ lä⁻hii⁺ në⁺
ha⁻lä⁻ tääh⁺ haa⁺ dsa⁻. He⁻ja⁻ hnøø⁺
gah⁺ hñih⁺ ta⁻ko⁻ jñih⁺ chaah⁺ hnäh⁺
jmi⁻gyuu⁺ la⁻. ¹⁸Jëëh⁺, ma⁻ñeh⁺ ba⁺
hnäh⁺ joh⁺ sa⁺ ga⁻këë⁺ he⁻ ga⁻lää⁺
Dio jne⁺ kih⁺ lä⁻jë⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻

ga⁻lä⁻tëë⁺ jne⁺ kih⁺ dsa⁻ ma⁻gyuu⁺
jnän⁺. Sa⁺ ga⁻lä⁻hmaah⁺ kyaah⁺ he⁻
dsa⁻heë⁺, lä⁻ la⁺ kuu⁺ tøø⁺ ku⁻nøø⁺.

¹⁹Ga⁻lä⁻hmaah⁺ kyaah⁺ jma⁻ kih⁺
Cristo he⁻ hmooh⁺ jwërte, laay⁺
lä⁻koo⁻ jaa⁻ borrego mäh⁺ hī⁻ lluu⁺
go⁻te⁻ hī⁻ kwëëh⁺ dsa⁻ Dio. ²⁰Jää⁺
ja⁻ga⁺ nøø⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻, ma⁻na⁻la⁻
juu⁺ cheë⁺ Dio joo⁺. Hi⁻ na⁺ jee⁻ ngoo⁺
ga⁻dsaa⁺ jmi⁻gyuu⁺, ma⁻mi⁻jnää⁺
bih⁺ jnän⁺ ta⁻la⁻ kih⁺ he⁻ hnäy⁺ jne⁺.
²¹Ta⁻la⁻ kih⁺ Cristo ma⁻lä⁻dsoo⁺ dsë⁻
jne⁺ kih⁺ Dio hī⁻ ga⁻mi⁻jñiy⁺ jee⁺
kih⁺ hī⁻ na⁻juu⁺ hi⁻ ga⁻jmäy⁺ jøøh⁺.
He⁻ja⁻ kih⁺ Dio ba⁺ he⁻ ma⁻lä⁻dsoo⁺
dsë⁻ jne⁺ hi⁻ kih⁺ hñii⁺ bih⁺ he⁻
ma⁻cha⁻ o⁻jøh⁺ dsë⁻ jnän⁺.

²²Na⁺ ma⁻na⁻jngëë⁺ jne⁺ kyaah⁺
be⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁺ Na⁻jngii⁺, lä⁻llu⁺ he⁻
ga⁻jmeë⁺ jne⁺ he⁻ kih⁺ juu⁺ dsoo⁺ mah⁺
lä⁻ja⁻ lä⁻hnää⁺ jne⁺ øøh⁺ jne⁺, pero
ja⁺ kyaah⁺ juu⁺ ta⁻jmah⁺. He⁻ja⁻ wa⁺
lä⁻hnää⁺ jne⁺ øøhn⁺ lä⁻kaa⁻ tuh⁻dsë⁻
jne⁺ hi⁻ kyaah⁺ lä⁻jë⁺ be⁺ jnän⁺.

²³Jëëh⁺, he⁻ ga⁻lä⁻chaa⁺ jne⁺ ka⁻lä⁺h⁺
lä⁻hmëë⁺, sa⁺ la⁺ kyaah⁺ jmi⁻ngo⁺
he⁻ dsa⁻heë⁺. Chaa⁺ jne⁺ kyaah⁺ juu⁺
kih⁺ Dio he⁻ na⁻jñih⁺ ba⁺. He⁻ja⁻ sa⁺
heë⁺ jñh⁺koh⁺ jñh⁺lih⁺. ²⁴Jëëh⁺ (lä⁻la⁻
na⁻si⁻ juu⁺ kih⁺ Dio):

Lä⁻jëë⁺ dsa⁻ laa⁺ lä⁻koo⁻ wa⁻nuu⁻.

Lä⁻jë⁺ he⁻ jnä⁺ na⁻hñaa⁺ kih⁺
dsa⁻, la⁺ lä⁻koo⁻ wa⁻le⁺ kih⁺
wa⁻nuu⁻ ba⁺.

Dsa⁻lä⁻ki⁻ wa⁻nuu⁻, hi⁻ wa⁻le⁺
kih⁺ dsa⁻tøh⁺.

²⁵Pero juu⁺ kih⁺ Dio, lä⁻ ma⁻cha⁻
ja⁻ba⁺, sa⁺ laa⁺ jñh⁺koh⁺.

He⁻ la⁻ ja⁻ juu⁺ he⁻ ga⁻nuu⁺ hnäh⁺
lä⁻koo⁻ ma⁻ ga⁻kwa⁺ dsa⁻ ju⁻hmëë⁺
kih⁺ Cristo.

2 He⁻ja⁻ be⁺ hnäh⁺ lä⁻jë⁺ he⁻
hliih⁺, ta⁺ jmeë⁻ hnäh⁺ juu⁺

ta_juu', ta' wa' ta_juuh' hnäh' he-
 jmaäh' hnäh' hñaah' lä'koo- jaa-
 hi- mi-te' mah' sa' mi-teyh', ta' wa'
 wii' hoh' hnäh', ta' kooh' hnäh' juu'
 jwi'. ²Lä' jmeë' jaa- gyuu- seh' hi-
 tuh' ko'lla_jiuh', lä'ja- wa' lä'hee'
 hoh' hnäh' wa'juh' he- la'koo- nëe'
 ba' he- gwa' gyuu'. He- la- na- la'
 juu' he- sa' jwëeh' he- jmeë' dsa'nøø'
 jne' ta' cha'në' lä'jwë' jee' lää' jne'.
³Jëeh', ma_kyuu' ba' hnäh' ha-
 koh' sa' llu' dsë' Dsa_jøøh' jnan'.

Cristo laa' lä'koo- mi'kuu' he- na_jiuh'

⁴He_ja- ya'nääh' hnäh' chuh'
 kih' Cristo hi- laa' lä'koh' kuu' he-
 na_jiuh' he- sa' ga'tih' dsë' dsa- jää',
 pero kih' Dio, laay' lä'koh' mi'kuu'
 he- na'lliuh' hi- hmooh' jwërte
 ka-läh'. ⁵Hi- ja-ba' lä'ja- laah'
 hnäh' lä'koh' kuu' he- na_jiuh', he-
 kyaah' jmeë' Dio hne' kiyh' hi- leeh'
 hnäh' lä'koo- jmi-dsa- hi- na_jngëe'
 go-te' mah' kwëeh' hnäh' Dio lä'jë-
 he- ngiiy'. Lä'ja- ba' tih' dsë' Dio
 jmeeh' hnäh' ta'la' kih' Jesucristo.
⁶Kih' he_ja- ba' hlëeh' lä'la- jee'
 na-sii- juu' kih' Dio:

Jnä' Dio llaan' jwi- Sion_jaa- hi-
 laa' lä'koo- kuu' he- kye- dsa-
 to-në' kih' koo- hne' juuh'.

La' koo- mi'kuu' na'lliuh' he-
 hmooh' jwërte.

Hi- dsoo' dsë' kiyh', jih'koh' sa-
 jäy' kyaah' o'hih'.

⁷Kuu' ja- hmooh' jwërte kyah' hnäh'
 hi- ma'dsoo' dsë'. Pero kih' hi- sa-
 dsoo' dsë' kih' Dio, na-sii- lä'la:

Ja-ba' kuu' he- sa' ga'tih' dsë'
 të'hyah',

he- ja- ba' ga'jä' lä'koo- mi'kuu'
 he- kye- dsa- to-në' kih' koo-
 hne' juuh'.

⁸Hi- lä'la- na-sii- ka-läh':

La' koo- mi'kuu' he- dsa-tëh' dsa-
 hi- lä'koo- hloo- he- jmeë'
 dsa-täh' dsa'.

Dsa- he' dsa-tëh', kih' he- sa' hii-
 heeyh' juu' kih' Dio, ko_ja- lle kih'
 bih' ja'.

⁹Pero jne' ma_laa' jne' koo- nää'
 dsa- hi- na'llëeh' ba', hi- ma_laa'
 jne' lä'koo- jmi-dsa- kyaä' dsa-ta'
 jøøh', ma_laa' jne' koo- nää' dsa- hi-
 na_jngëe'. Hi- ja-ba' lä'ja- ma_laa'
 jne' koo- jwi- kih' Dio mah' kwa'
 jne' juu' ha-lä' la' he- juh_gaa- he-
 jmeey'. Jëeh', ga_hwëy' jne' jee'
 na_hoo- mah' dsa'tooh' jne' kyaayh'
 jee' jnä' wa'je- jih'gyeh'. ¹⁰Jää' sa-
 cha- ma_laa' jne' kih' Dio, pero na-
 ma_laa' jne' dsa- kyaay'. Sa' chaa-
 hi- ga'lä'ñih' dsë' jne' jää', pero na-
 ma-lä'ñih' dsë' Dio jne'.

Jmeë' bii' mi'te' jne' kih' Dio

¹¹Peer- hnaan' hnäh' øøhn'. Jwi-
 hnäh' hi- ga_hwëe' jwi- kih' mah'
 ga'nääh' hnäh' jee' jyoh' jwi-
 Lä'koh' he- mo'so' na_jnääh' hnäh'
 kih' jmi-gyuu' ba' la'. He_ja- chuun'
 kyaah' hnäh', mo'to' jmeë' hnäh'
 he- ngii' jmi-ngo' kyah' hnäh' he-
 jmeë' dsa-hee' tuh'hoh' hnäh'.

¹²Go-taah' hnäh' lä'koo- lle kyah'
 hnäh', jee' kih' dsa- hi- sa' ma-heeh'
 kih' Dio mah' lä'ja- jmeey' juuh' kih'
 Dio wa-ra- ga'të' jee' jäyh'. Jëeh'
 ma'ja- jëe' dsa- he', he- llu' ba' ta'
 kyah' hnäh' ma'ke' na' hlëeyh' wii'
 kyah' hnäh', jäyh' he- hliih' ba' na-
 jmeeh' hnäh'.

¹³Kwaat' kih' Dsa_jøøh' jnan', wa'
 nuuh' hnäh' kih' lä'jëe' dsa- hi- laa'
 ta' jmi-gyuu' la'. Lä'ja- wa' nuuh'
 hnäh' kih' dsa-ta' jøøh' hi- jmeë'

hih⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺. ¹⁴Hi⁺ lä⁺ja⁻ wa⁻ nuuh⁻ hnäh⁻ kih⁺ lä⁺jëë⁺ lle⁻moh⁻ hi⁻ na⁻hña⁺ kyaay⁺ hi⁻ la⁺ ta⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ he⁻ hliih⁺ hi⁺ hlëëyh⁺ llu⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁺.

¹⁵Jëeh⁻, Dio hnø⁺ jmeeh⁺ hnäh⁻ he⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁺ mah⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ kih⁺ hlëëh⁺ wi⁺ hi⁻ sa⁺ ngëë⁻ hi⁻ sa⁺ cha⁻ hu⁺dsë⁻ llu⁺ kih⁺. ¹⁶Go⁻taah⁻ hnäh⁻ lä⁺koo⁻ jaa⁻ hi⁻ na⁻laa⁺ ba⁺, jëeh⁻ mo⁺so⁺ cha⁻ he⁻ hñi⁻ kyah⁺ hnäh⁻. Pero ta⁺ jmee⁻ hnäh⁻ hu⁺dsë⁻ cha⁻ jwë⁺ jmeeh⁺ hnäh⁻ wa⁺ la⁺ cha⁻ la⁺, kih⁺ he⁻ ma⁻na⁻laah⁺ hnäh⁻. Jmee⁺ hnäh⁻ lä⁺koo⁻ jmee⁺ hi⁻ tääh⁻ tää⁺ jmee⁺ ta⁺he⁺ kih⁺ Dio ba⁺. ¹⁷Wa⁺ jiih⁺ jne⁺ juu⁺ llu⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ dsa⁻. Wa⁺ hnää⁺ jne⁺ øøh⁺ jne⁺, wa⁺ gah⁺ jne⁺ Dio, hi⁺ wa⁺ mi⁻te⁻ jne⁺ kih⁺ dsa⁻ta⁺ jøøh⁺ hi⁻ chaa⁻ hwa⁺ la⁻.

¹⁸Hnäh⁻ hi⁻ jmee⁺ ta⁺ kih⁺ dsa⁺, wa⁺ nuuh⁻ hnäh⁻ kih⁺ juu⁺ ta⁺ hi⁺ wa⁺ gah⁺ hñih⁻. Ja⁺ ma⁺la⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ llu⁺ hi⁻ jøh⁻ dsë⁺, lä⁺ja⁻ jmeeh⁺ hnäh⁻ kih⁺ juu⁺ ta⁺ hi⁻ sa⁺ jøh⁻ dsë⁺ kyaah⁺ dsa⁻. ¹⁹Jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ jëë⁻ wi⁺, ma⁺ke⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ kih⁺ jmeeh⁺ dsih⁻, cher⁺mah⁺ heeh⁻ bih⁺ he⁻ jëëy⁻ wi⁺, lä⁺ja⁻ ba⁺ tih⁻ dsë⁺ Dio. Jëeh⁻, ga⁺jmeey⁻ lä⁺koo⁻ lle⁻ kih⁺ mah⁺ sa⁺ cha⁻ he⁻ kih⁺ he⁻ hñi⁺ hu⁺dsë⁻ kiyh⁺.

²⁰Ha⁻ jmää⁺ he⁻ be⁺ hoh⁺ hnäh⁻ he⁻ jëeh⁻ hnäh⁻ wi⁺ cher⁺mah⁺ jmeeh⁺ ga⁺ hnäh⁻ he⁻ hliih⁺. Pero cher⁺mah⁺ ga⁺lä⁺be⁺ hoh⁺ hnäh⁻ he⁻ jëeh⁻ hnäh⁻ wi⁺ kih⁺ he⁻ jmeeh⁺ hnäh⁻ he⁻ llu⁺, he⁻ na⁻ ba⁺ tih⁻ dsë⁺ Dio. ²¹Kih⁺ he⁻ja⁻ ba⁺ ga⁺lleeh⁻ Dio jne⁺. Jëeh⁻, Cristo ga⁺jëëy⁻ wi⁺ kwaat⁻ jnän⁻. Hñiiy⁻ ga⁺jmeey⁻ to⁻në⁺ mah⁺ jmee⁺ jne⁺ lä⁺ja⁻. ²²Cristo, sa⁺ ga⁺jmee⁺ ni⁻ miih⁻ dso⁺kye⁻, ni⁺ sa⁺ ga⁺mi⁺gaay⁻ ni⁺ jaa⁻ dsa⁻. ²³Ma⁺ ga⁺hlëeh⁻ dsa⁻

hliih⁺ kiyh⁺, sa⁺ ga⁺jiiyh⁺ juu⁺ kyaah⁺ dso⁺jwi⁺. Hi⁺ ma⁺ ga⁺heeh⁺ dsih⁻ wi⁺, sa⁺ ga⁺ta⁺ ga⁺haayh⁻ dsa⁻. Ga⁺tooyh⁻ goo⁻ Dio ba⁺ hi⁻ la⁺ ta⁺ kyaah⁺ juu⁺ dsoo⁺. ²⁴Cristo ga⁺koo⁻ lä⁺jë⁻ dso⁺kye⁻ jnän⁻ në⁺ kiyh⁺ lä⁺koo⁻ ma⁺ ga⁺taay⁻ dsøh⁻ hma⁻cru⁻. Lä⁺ja⁻ ma⁻na⁻juu⁺ jne⁺ kih⁺ dso⁺kye⁻ mah⁺ jmee⁺ jne⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁺. Ga⁺jä⁻ jnän⁻, lä⁺llu⁺ he⁻ ga⁺la⁺ dsoo⁺ kiyh⁺. ²⁵Ma⁺ laa⁺ jne⁺ lä⁺koo⁻ jaa⁻ borrego hi⁻ ga⁺kah⁻ jwë⁺, pero na⁺ ma⁺jëeh⁻ jne⁺ kih⁺ Cristo hi⁻ hää⁻ jne⁺ hi⁻ jøø⁻ jnän⁻.

Nuuh⁻ kih⁺ hi⁻ na⁻jëë⁻ goo⁻

3 Hi⁺ ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻ hnäh⁻ dsa⁻më⁻ hi⁻ chaa⁻ dsa⁻nuuh⁻ kya⁺, wa⁺ nuuh⁻ hnäh⁻ kiyh⁺. Hi⁺ cher⁺mah⁺ dsa⁻nuuh⁻ kyaah⁺ sa⁺ ma⁺heeyh⁻ kih⁺ Dio, sa⁺ jwëëh⁻ kiyh⁺ heeyh⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. Sa⁺ hnø⁺ cha⁻miih⁻ juu⁺, wa⁺ra⁺ ga⁺jëëy⁻ he⁻ hwaah⁺ hnäh⁻ kyaayh⁻. ²Lee⁻ koo⁻ jëëy⁻ ba⁺ he⁻ jmeeh⁺ hnäh⁻ llu⁺ hi⁺ gah⁺ hñih⁻ ka⁻läh⁻. ³Ta⁺ jmää⁺ hnäh⁻ hñaah⁺ kyaah⁺ he⁻ na⁻lii⁻ cha⁻miih⁻ lleh⁻, tääh⁻ cha⁻miih⁻ caden⁻ luuh⁺, kyeh⁺ hnäh⁻ hmiih⁻ hmooh⁺ mah⁺ jëë⁺ dsa⁻ kyah⁺ hnäh⁻. ⁴Wa⁺ laah⁺ hnäh⁻ na⁻hñaah⁺ ta⁺ neh⁺ tuh⁻hoh⁺ hnäh⁻ ba⁺, kyaah⁺ he⁻ hwaah⁺ hnäh⁻ hi⁺ tääh⁻ hnäh⁻ to⁻kë⁻. Heh⁺ na⁻hñaah⁺ lä⁺ja⁻, sa⁺ lä⁺si⁺ jih⁺koh⁺ hi⁺ kyeë⁻ cha⁻miih⁻ kih⁺ Dio. ⁵Lä⁺ja⁻ ma⁺ laa⁺ na⁻hñaah⁺ dsa⁻më⁻ hi⁻ na⁻jngëë⁻ hi⁻ ma⁺ chaa⁻ llo⁺joo⁺. Ma⁺ kyey⁻ o⁺jøh⁻ dsë⁻ kih⁺ Dio hi⁺ ma⁺ nuuyh⁻ kih⁺ dsa⁻nuuh⁻ kyaay⁺. ⁶Lä⁺ja⁻ ma⁺ laa⁺ Sara, ma⁺ nuuyh⁻ kih⁺ Abraham, ga⁺jmääy⁻ jøøh⁺. Hi⁺ lä⁺ja⁻ hnäh⁻ dsa⁻më⁻, leeh⁻ hnäh⁻ lä⁺koo⁻ ma⁺ laa⁺ Sara cher⁺mah⁺ jmeeh⁺ hnäh⁻ he⁻ llu⁺ hi⁺ ni⁺ sa⁺ gah⁺ hnäh⁻ ni⁺ miih⁻.

⁷Hi⁺ ja⁻ba⁻ lä⁺ja⁻ hnäh⁺ dsa⁻n̄uuh⁻ hi⁻ chaa⁻ dsa⁻mē⁺ kya⁺a⁺, go⁻taah⁺ hnäh⁺ llu⁺ kya⁺ayh⁺ lä⁺ hnøø⁺ kih⁺ dsa⁻mē⁺. Jēeh⁺, sa⁺ cha⁻ be⁺ kiyh⁺ lä⁺koh⁺ hnäh⁺. Pero Dio ba⁺ jmee⁺ he⁻ chaa⁻ dsa⁻mē⁺ dsa⁻n̄uuh⁻, he⁻ ja⁻ kwee⁻ ba⁺ na⁺jnaä⁺ hnäh⁺ cha⁺nēy⁺. Lä⁺ja⁻ hnäh⁺ dsa⁻n̄uuh⁻, go⁻taah⁺ hnäh⁺ llu⁺ kya⁺ayh⁺, mah⁺ nuu⁺ Dio jee⁺ ngiih⁺ hnäh⁺ kyah⁺.

Hnøø⁺ heeh⁺ jne⁺ he⁻ jēēn⁺ wiī⁺

⁸Koo⁻ ka⁻läh⁺ jwēēhn⁺ hnäh⁺, wa⁺ la⁺ koo⁻ nēē⁺ ba⁺ huu⁻dsē⁻ kyah⁺ hnäh⁺ jee⁺ lä⁺jēē⁺ hnäh⁺, wa⁺ jøh⁻ hoh⁺ hnäh⁺, wa⁺ hnaah⁺ hnäh⁺ dsa⁻kyaah⁺ hnäh⁺ lä⁺koo⁻ jaa⁻ øøh⁺ hnäh⁺. Wa⁺ lä⁺nih⁺ hoh⁺ hnäh⁺ hi⁺ jmee⁺ hwaah⁺ hnäh⁺. ⁹Ta⁺ jiih⁺ hliih⁺ kih⁺ hi⁻ jmee⁺ he⁻ hliih⁺, ni⁺ ta⁺ hlēēh⁺ wiī⁺ kih⁺ hi⁻ hlēēh⁺ wiī⁺ kyah⁺ hnäh⁺, ngii⁺ hnäh⁺ he⁻ llu⁺ kiyh⁺ ba⁺. Kih⁺ he⁻ ja⁻ ba⁺ ga⁺tēēh⁺ Dio jne⁺ mah⁺ mi⁺jäy⁺ jne⁺. ¹⁰Jēēh⁺ lä⁺la⁻ na⁻siī⁻ juu⁺ kih⁺ Dio:

Hi⁻ hnøø⁺ lä⁺chaa⁻ llu⁺ jmi⁻gyuu⁺ la⁻,

hi⁺ hnøøy⁺ dsa⁻ngēēy⁺ llu⁺ ta⁺ko⁻jiih⁺ chaay⁺,

wa⁺ høøy⁺ hooy⁺ mah⁺ sa⁺ hwēē⁺ juu⁺ hliih⁺,

hi⁺ ta⁺ wa⁺ hlēēyh⁺ juu⁺ ta⁻juu⁺.

¹¹Wa⁺ lä⁺øøy⁺ kih⁺ he⁻ hliih⁺ mah⁺ wa⁺ jmeey⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁺. Wa⁺ hnøøyh⁺ ha⁻lä⁺ jee⁺ hii⁺ tiī⁺ dsēy⁺,

lä⁺ja⁻ wa⁺ jmeey⁺ lä⁺jē⁺ jmiī⁺.

¹²Häā⁻ ba⁺ Dio lä⁺jēē⁺ hi⁻ jmee⁺ he⁻ llu⁺, hi⁺ nuu⁻ bih⁺ kih⁺ lä⁺jē⁺ he⁻ ngiiy⁺.

Pero ya⁺jēē⁺ dsēy⁺ kyaah⁺ hi⁻ jmee⁺ dso⁻kye⁻.

¹³Hi⁻ na⁻ hi⁻ jmee⁺ he⁻ hliih⁺ kyah⁺ hnäh⁺ cher⁺mah⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ he⁻ llu⁺ jmah⁺ ba⁺? ¹⁴Pero llu⁺ la⁺ kyah⁺ hnäh⁺ ma⁺ke⁺ jēēh⁺ hnäh⁺ he⁻ wiī⁺, kwaat⁺ kih⁺ he⁻ llu⁺ he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁺. Ta⁺ jøøh⁺ hnäh⁺ hñaah⁺ kih⁺ ni⁺ jaa⁻, ni⁺ ta⁺ wa⁺ gah⁺ hnäh⁺.

¹⁵Wa⁺ gah⁺ hnäh⁺ Dio ba⁺. Hñaäh⁺ hnäh⁺ Dio lä⁺kaa⁻ tuh⁻hoh⁺ hnäh⁺. Hnøø⁺ wa⁺ na⁺llu⁺ juu⁺ kyah⁺ hnäh⁺ täā⁺ mah⁺ cha⁻ he⁻ jwiīh⁺ lä⁺jaa⁻ lä⁺jaa⁻ dsa⁻ hi⁻ ngii⁺ juu⁺ ha⁻lä⁺ la⁺ o⁻jøh⁺ dsē⁻ he⁻ cha⁻ kyah⁺ hnäh⁺. Lä⁺ja⁻ wa⁺ hwaah⁺ hnäh⁺ kyaayh⁺, hi⁺ jiih⁺ hnäh⁺ juu⁺ llu⁺ kiyh⁺. ¹⁶Häā⁻ hnäh⁺ hñaah⁺ mah⁺ sa⁺ hniī⁺ huu⁻dsē⁻ kyah⁺ hnäh⁺, hi⁺ lä⁺ja⁻ jä⁺ o⁻hih⁺ hi⁻ hlēēh⁺ wiī⁺ kyah⁺ hnäh⁺ kih⁺ he⁻ ga⁺nääh⁺ hnäh⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ he⁻ llu⁺ lä⁺ hnøø⁺ Cristo. ¹⁷Hi⁻ cher⁺mah⁺ hnøø⁺ Dio jēē⁺ jne⁺ he⁻ wiī⁺ lä⁺ ma⁺ jmee⁺ jne⁺ he⁻ llu⁺, llu⁺ ga⁺ lä⁺ja⁻, lä⁺koh⁺ ga⁺ he⁻ jēē⁺ jne⁺ he⁻ wiī⁺ lä⁺ ma⁺ jmee⁺ jne⁺ dso⁻kye⁻.

¹⁸Lä⁺ja⁻ ga⁺la⁻ kih⁺ Cristo ka⁻läh⁺. Koo⁻ hä⁺ ja⁻ba⁺ ga⁺juuy⁺ kih⁺ dso⁻kye⁻ jnän⁻. Hi⁻ lluu⁺ he⁺ ga⁺juuy⁺ kwaat⁺ jnän⁻ hi⁻ jmee⁺ dso⁻kye⁻ mah⁺ lä⁺ja⁻ tēēy⁺ jne⁺ kih⁺ Dio. La⁺ juu⁺ dsoo⁺ ga⁺juu⁺ jmi⁻ngo⁺ kiyh⁺ pero ga⁺lä⁺jiiyh⁺ laay⁺ jmi⁻lle⁺. ¹⁹Lä⁺ja⁻ nēey⁺ laay⁺ jmi⁻lle⁺, na⁺kway⁻ juu⁺ kih⁺ jmi⁻lle⁺ hi⁻ tääh⁺ na⁻jnēē⁺, ²⁰hi⁻ sa⁺ ga⁺jmeey⁺ he⁻ kih⁺ Dio llo⁺joo⁺. Ma⁺ jøh⁻ dsē⁻ Dio kyaayh⁺, sa⁺ ga⁺cheey⁺ chah⁺ he⁻ wiī⁺ nē⁺ kiyh⁺ ta⁺ko⁻jiih⁺ ma⁺ jmee⁺ Noé barco. Miih⁺ go⁻te⁻ ba⁺ ga⁺laa⁺ kyaah⁺ barco ma⁺ ja⁺ jmiī⁺. He⁻li⁺ ba⁺ ga⁺tē⁺ jñaa⁺ dsa⁻jee⁻ lä⁺jēē⁺. ²¹He⁻ ga⁺la⁻ lä⁺ja⁻ kyaah⁺ jmiī⁺ ja⁻, la⁺ lä⁺koo⁻ he⁻ ga⁺saa⁻ jne⁺ jmiī⁺ he⁻ kyaah⁺ ma⁺laa⁺ jne⁺ na⁺. Pero he⁻ saa⁻ jne⁺ jmiī⁺, sa⁺

dsa-jnee' jne' kyaah' he- ja-. He- na-
koo- jiih- juu' ba' he- mo-so- hni-
huu-dse- jnan- kih' Dio ta-la- kih' he-
ga-la-jiih- Jesucristo. ²²Hi- ngaayh'
gyuuu', na'gyay- jwoo' ra-llu' kih'
Dio. Hi- la-jee- angele hi- la-kye-
la-jee- hi- cha- be' kih' gyuuu'
nuuh' kiyh'.

Wa' jmeen' la-jee- ta' he-
ma-hnah- jne' kih' Dio

4 La- ma' kye- Cristo jmi-ngo'
la-koh- kye- jne', ga-jee- wi'
kwaat- jnan-. He-ja- wa' la' koo-
nee' ba' huu-dse- jnan- kyaayh'. Wa'
heeh' jne' jee- jne' he- wi'. Jeeh'
jaa- hi- ma-jee- wi' mo-so- cha- he-
kih' jmee' gyih' dso'kye-. ²He-ja-
ta-ko-jiih' chaay-, mo-so- jmee'
gyih' he- ngi- jmi-ngo' kiyh'. Hnøø'
jmeey' la- tih- dsè' Dio ba'. ³Ma-lee-
ba' la-koo- te' he- ma-jmeeh' hnäh'
jää', la- ma' jmeeh' hnäh' la-jee- he-
la' o-hih- hi- he- ga'jyoh' he- ngi-
jmi-ngo' kyah' hnäh'. Ga-la-heeh'
hnäh', ja' kyaah' hih- ga'kuh' hnäh'
la- ma' cha- jmi- hi- ga'jmeeh' hnäh'
juuh- kih' dio hi- na-laa- kaah- dsa-
he- sa- la-jee- Dio go-te-. Ma' jmeeh-
hnäh' la-koh- jmee- la-jee- hi- sa-
ma-heeh- kih' Dio. ⁴He-ja- dsa-
dsè- dsa- he' na', he- mo-so- jmeeh-
hnäh' ko-jøh' kyaayh' jee' ga-näay'
jmeey- na'ku- na-ngi- he- hlih' ja-.
He-ja- na- hlëeyh- wi' kyah' hnäh'.
⁵Pero dsa- he- ngëy' kwaat- kiyh'
cha-né- hi- gya' ma-na-llu' llay' ta'
kih' la-jee- hi- na-jiih-, hi- la-ja- kih'
hi- na-juu-. ⁶Kih' he-ja-, ga-kwa- dsa-
ju'hmeé- kih' hi- ma-na-juu-. Jeeh',
ma-ke- ga-juuy' la-koo- lle- kih'
dsa-juu- dsa- jmi-gyuu-, pero na-jiih-
jmi-llé- kiyh' jee- ka- Dio.

⁷Ngoo' ya-jäh- llaa- jmi-gyuu-.
He-ja- mi-leeh- hnäh' hi- chu-
hnäh' ko-lla-jiih- kyaah' Dio. ⁸He-
kye- ga' kih' jee- la-jee-, wa' hnaah-
hnäh' øøh' hnäh'. Jeeh', kyaah' he-
hnäa- jne' øøh' jne', dsa-jne' jwé-
kih' cha-mi- dso'kye-. ⁹La-kaa-
tuh-hoh' hnäh', heeh- øøh' jne'
hi- dsa-näa- cha-neh- kyah' hnäh'.
¹⁰Na-sii- ba' ta' he- la' kwa- Dio
jmeen' mah' jmee' jne' ta' he' kih'
dsa-kyaa-hn-. Hi- la-ja- la-ja-
jne' hnøø' mi-ten- kyaah' ta' he-
ma-hnah- jne' mah' jmää- jnan- he-
llu' dsè- Dio kyaah' jne'. Ja- koo-
nee' he- llu' he- kwëy- dsa- kyaay'.
¹¹Cher-mah' hi- hlëeh- dsa-, wa'
hlëeyh' la-koo- jaa- hi- ngë- juu'
kih' Dio ba'. Cher-mah' hi- kwa- be'
kih' dsa-, wa' kway- kyaah' be' kih'
Dio. La-ja- la-jee- he- jmee- jne',
hnøø' jmeen' kyaah' be' kih' Dio
mah' jmee' dsa- juuh- kiyh' ta-la-
kih' Jesucristo. La-ja- jmään- jøøh'
Dio jnan- hi- cha- be' kih' ga-la-jee-
joh- jmi- cha-. Wa' la- la-ja-.

Jee- jne' wi' kih' he- laa-
jne' kya- Cristo

¹²Øøhn' hi- hnaan-, wa-ra-
ga-ngëeh' hnäh' cha-mi- he- wi',
ta- jmee- dsa- hoh' hnäh'. Ta- wa'
laah' hnäh': "Sa- cha- he- kih' jëen-
koo- na- jiih' he- wi'." Jeeh' he- na-,
mi-jnäa- che- la- ma-dsoo- ja-ba'
hoh' hnäh'. ¹³Wa- chaah- hnäh' llu'
ba', jeeh' la-kye- hnäh' ma-jeeh-
hnäh' he- wi' ko-jøh' kyaah' Cristo.
Mah' la-ja- la-chaah- hnäh' llu'
jwërte wa-ra- ga-té- jee- la-jnäy'
ha- koh- jøøh' laay'. ¹⁴Llu' la' kyah'
hnäh' cher-mah' hlëeh- dsa- wi'
kyah' hnäh' kwaat- kih' Cristo.

Jëeh' Jmīlle' kih' Dio he- jnaah' jwërte, cheh' tääh' kyaah' hnäh'. Dsoo' ba' mi-kwah' dsa- Jmīlle' kih' Dio pero hnäh' jmeeh- hnäh' juuh- kiyh'. ¹⁵Pero jyoh' juu' ba' ja- cher'mah' jëeh' hnäh' he- wi' kih' he- ma-jngëeh- hnäh' dsa-, o cher'mah' ma-hi' hnäh' kih' dsa+, cher'mah' ma-jmeeh- hnäh' he- hliih', cher'mah' ma-taah- hnäh' jee' sa' ga-tëeh' hnäh'. ¹⁶Pero cher'mah' jëeh' hnäh' he- wi' kih' he- laah' hnäh' dsa- kyaah' Cristo sa' la' o-hih+. Kwa' hnäh' ti'hmaah' kih' Dio ba' kih' he- jëeh' hnäh' he- wi'.

¹⁷Ma-dsëë' jmi' he- ngiih' Dio kwaat- kih' dsa- kyaah'. Cher'mah' ma-løø' ngiih' kwaat- jnän, ha- ga' koh' sa' jmeey' kih' hi- sa' ma-heeh- ju'hmëë' kiyh'. ¹⁸Cher'mah' he-lii' ba' dsa-lääh' hi- lluu', ha- ba' lä' le' kih' hi- sa' ma-heeh- juu' kih' Dio hi- tääh' jmee' wa' la' cha- la-. ¹⁹He-ja- ma' jëë' jne' he- wi' lä' hnøø' Dio, ma-nøø' jne' jmeen' he- llu' jmah' ba' hi+ wa' tøøhn' goo- Dio lä' jë+ he- chaa- jne'. Jëeh' hi- he' ga'jmää' jne' hi+ mi-te' bih' juu' kiyh'.

Nuuh- kih' dsa- hi- kye- në

5 Na' hlëehn' lä' jëë+ hnäh' dsa-gyuu' kyaah' gwah- lä'kaa- jee' tääh' hnäh'. Jëë' da, koo- ba' la' ta' kin' kyaah' ta' he- jmeeh- hnäh'. Hi+ jmeen+ juu' dsoo' kih' he- wi' he- ga-ngëë' Cristo, hi+ lä'ja- tëëhn' ya' jwi' kiyh' he- na' ga' lä'jnä'. He-ja- chuun' kyaah' hnäh'. ²Hää- hnäh' lä' jëë+ dsa- kyaah' Dio hi- nøø' goo- hnäh'. Jmee' hnäh' ta' lä'koh' lla' hoh' hnäh' ba', ja' kyaah' he- wi', ni+ ja' kih' he- heë' hoh' hnäh' kuu', hi+ jmee'

hnäh' lä'kaa- tuh'hoh' hnäh'. ³Ta+ wa' hnooh- hnäh' he- jmee' dsa- hi- hääh- hnäh' ta'he' kyah' hnäh'. Jmee' da' hnäh' ta'he' kih' dsa- jää', mah' lä'kyuuyh- jmeey' ja-ba' lä'koo- jmeeh- hnäh'. ⁴Mah' lä'ja-, wa-ra- jah' hi- laa' to-në' kih' jee' lä'jëë+ jne' hi- hä' goo- ta' la-, hñah- jne' koo- coron he- jnaah' jwërte he- sa- heë' jih'koh'.

⁵Ja-ba' lä'ja- hnäh' chih- kwaah-, wa' nuuh' hnäh' kih' dsa-gyuu'. Hi+ jmee' hnäh' hwaah' hnäh' kyaah' dsa-kyaah' hnäh'. Jëeh':

Dio jne' jwë' kih' hi- jmää- hñii' kaah',

pero llu' dsëy' kyaah' hi- jmää- hñii' hwaah'.

⁶He-ja- jwëehn- hnäh', jmää- hnäh' hñah' hwaah' kyaah' Dio hi- cha- cha-mi' be' kih' mah' jmääy' hnäh' kaah' wa-ra- ga-dsëë' jmi' ja-. ⁷Tøøh' hnäh' goo- Dio lä' jë+ huudse- he- chaa- hnäh', jëeh' hñii' bih' hääy- hnäh'.

⁸Leeh- hnäh', mi-jnøø' hnäh' mi'nëh'. Jëeh' hi- sa' lluu' hñaa- dsëy' kyaah' jne'. Tääh' sa' jääy' ngëy+, hnaayh- hi- saayh'. Laay' lä'koh' jaa- hyah- hääh' jee' hnooyh- he- kuyh+.

⁹He-ja- go-taah' hnäh' koo- hweh- kyaah' he- ma-dsoo' hoh' hnäh', lä'ja- ta' kwa- hnäh' jwë' kaayh' hnäh'. Ma-nëh' ba' hnäh', ja-ba' lä'na- dsa-ngëë' lä' jëë+ øøh' jne' hi- tääh' lä'kaa- jmi-gyuu+.

¹⁰He' ba' Dio hi- kwa- lä' jë+ he- llu' jnän' ga-tëëyh' jne' ta' la' kih' Jesucristo mah' tëëh' jne' ya' jwi' kiyh' he- sa' llaa- jih'koh'. Hi+ ma-ngëë' ma-jëë' jne' he- wi' mi' jmi', Dio jmää' jne' lluu' go-te, jmeey' ja' jne' koo- hweh-, hi+ jmeey'

lä⁺cha⁻ be^ʔ jnäⁿ, mah[!] mo⁺so⁺ cha⁻
ga^ʔ he⁻ le^ʔ jnäⁿ. ¹¹Lä⁺ja⁻ wa^ʔ jmään^ʔ
Dio jnäⁿ jøø^h hi⁻ cha⁻ be^ʔ kih[!] lä⁺jē⁺
joh^ʔ jmi^ʔ cha⁻. Wa^ʔ la[!] lä⁺ja⁻.

Ga⁺jmeē^ʔ Pee^ʔ Dio kih[!] dsa⁻
jee^ʔ ga⁺dsaa[!] juu[!] la⁻

¹²Ma⁻siin[!] miih⁻ juu[!] la⁻ kyaah^ʔ
Silvano hi⁻ laa[!] jaa⁻ øø^h jne^ʔ hi⁻
mi⁻te[!] juu[!] kih[!]. Ma⁻kwan[!] miih⁻
næu^h la⁻ kyah[!] hnäh^ʔ hi⁺ jmeen⁺
dsoo^ʔ, he⁻ la⁻ ja⁻, he⁻ la^ʔ kwa⁺ Dio.

He⁻ja⁻ go⁻taah^ʔ hnäh^ʔ koo⁻ hweh⁻
kyaah^ʔ he⁻ ja⁻.

¹³Øø^h jne^ʔ hi⁻ tääh^ʔ jwi⁻
Babilonia hi⁻ na⁻lleeh^ʔ ko⁻jøh^ʔ
kyaah^ʔ hnäh^ʔ, jmeey⁺ Dio kyah[!]
hnäh^ʔ, lä⁺ja⁻ Marco gyuu⁻ kyaan⁺
ka⁻läh^ʔ. ¹⁴Jmee^ʔ hnäh^ʔ Dio kih[!]
dsa⁻kyaah^ʔ hnäh^ʔ hi⁺ ja⁻ chuh⁻
hnäh^ʔ kiyh[!] lä⁺llu[!] he⁻ hnaah⁺ hnäh^ʔ.

Wa^ʔ hii^ʔ tii^ʔ kih[!] lä⁺jēē⁺ hnäh^ʔ hi⁻
laa[!] koo⁻ ba^ʔ kyaah^ʔ Cristo. Wa^ʔ la[!]
lä⁺ja⁻.

2 Pedro

He- la- jee' ga-të' to' je- he- ga-sii' Pee'

Ga-sii' Pee' kih' dsa-gooy'

1 Jnä' Simón Pee' jmeen' ta' kih' Jesucristo laan' apóstol kyaay', siin' kyah' hnäh' hi- ma-dsoo' dsë' ko-jøh' kyaah' jnä'. Peer' jnaah' la' jnän' he- ma-dsoo' dsë- jne' ta-la' kih' he- lluy' Jesucristo hi- lää~ jne'. Hi- he' he' Dio jnän'. ²Ta-la' kih' he- kyuu~ hnäh' Dio hi' kyuu~ hnäh' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän', wa' mi-jää' Dio hnäh' cha-miih- hi- wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnäh'.

Ha- lä- jmee' jne' hi-
ma-dsoo' dsë- kih' Dio

³Kyaa~ be' kih' Dio ba' cha- lä-jë- he- jmee- chaa- jne' mah' jmee' jne' lä- hnøøy' hñiiy'. Ga-hñah' jne' he- la-, kyaah' he- ma-kyuu~ jnih'. Hi- he' ga-tëeh' jne' ta-la' kih' he- laay' jøøh' hi' liyh' jmeey' he- juh-gaa'. ⁴Hi- lä-ja- ga-hñah' jne' he- juh-gaa- he- ga-jäyh' jmeey' jnän'. Peer' jnaah' la' jnän' he- ma-kyuu~ jne' juu' kiyh'. Jëeh' ta-la' kih' juu' na- ma-tøøh' jne' jee' lee' jne' lä-koo- laa' hñii' Dio hi- lääy~ jne' kih' he- hliih' he- cha- jmi gyuu- la- he- ngii- jmi-ngo' jnän'.

⁵He-ja- lä-llu' he- ma-dsoo' hoh' hnäh', kwa' hnäh' be' jmee' hnäh' lä-koo- llë- kih' ba'. Hi- ja- ma-la- he- jmeeh- hnäh' lä-llë- kih', hnøø' lä-kyuu~ hnäh' cha-ga'miih'. ⁶Hi- ja- ma-la- he- kyuu~ hnäh', hnøø' hääh' hnäh' hñaa~. Hi- ja- ma-la- he- hääh' hnäh' hñaa~, hnøø' jøh- hoh' hnäh'. Hi- ja- ma-la- he- jøh- hoh' hnäh', hnøø' hnaah' hnäh' Dio. ⁷Hi- ja- ma-la- he- hnaah' hnäh' Dio, hnøø' jmeeh' hnäh' he- llu' kih' dsa-kyaa~ hnäh'. Hi- ja- ma-la- he- ja-, hnøø' hnaah' dsa-kyaa~ ba'. ⁸Cher'mah' jmeeh- hnäh' lä-jë- he- ja-, hi- ngoo' ba' jmeeh- hnäh' cha-ga'miih- lä-ja-, ma-ja- ba' lä-jnä' ta' kyah' hnäh'. Hi- ja- koo- jwah' hnäh': "Kyuu- ba' jnääh' Jesucristo Dsa-jøøh' jnän'." ⁹Pero hi- sa- jmee- lä-ja-, sa- jnä' kiyh', laay' lä-koo- jaa- hi- tuu'. Ma-gaa' dsëy' ha- lä- ga-che' lä-jë- he- hliih' he- ga-jmeey' jää'.

¹⁰Lä-ja- øøhn', mi-jnääh' hnäh' he- na-llëh' hnäh' hi- mi-jnääh' hnäh' he- laah' hnäh' hi- ga-tëeh' Dio. Cher'mah' jmeeh- hnäh' lä-jë- he- ja-, sa- täh- hnäh' jih-koh', ¹¹hi- ni- koo- sa- cha- he- ha' kyah' hnäh',

na-na ba' jwë¹ kyah¹ hnäh¹ go'taah¹ hnäh¹ tää¹ ya'jwii¹ kih¹ Jesucristo, Dsa-jøøh¹ jnän¹ hi¹ lää¹ jne¹.

¹²He¹ ja¹ ngoo¹ ba' jnä¹ mi-dsoohn¹ hoh¹ hnäh¹ kih¹ juu¹ la¹ ma¹ ke¹ ma-kyuuh¹ hnäh¹ hi¹ tääh¹ hnäh¹ koo¹ hweh¹ kyaah¹ ju'dsoo¹ la¹.

¹³Pero llu¹ ga' laan¹ he¹ kwan¹ nuuh¹ la¹ kyah¹ hnäh¹ ta'ko¹ jiih¹ chaan¹. ¹⁴Jëeh¹, ma¹ ba' jnä¹, chah¹ ba' ya'hëen¹ jmi¹ gyuu¹ la¹, lä¹ ja¹ ga¹ mi¹ jnää¹ Jesucristo kin¹. ¹⁵He¹ ja¹ kwan¹ be¹ lä¹ jiih¹ jee¹ le¹, hlëehn¹ hnäh¹ juu¹ la¹ mah¹ lä¹ dsooh¹ hoh¹ hnäh¹ ga¹ ma¹ juun¹.

**Ga¹ jëe¹ Pee¹ ha¹ koh¹ sa¹ juuh¹
be¹ he¹ ga¹ mi¹ jnää¹ Cristo**

¹⁶Lä¹ ma¹ ga¹ kwa¹ jnääh¹ juu¹ kyah¹ hnäh¹ sa¹ ga¹ hlëehn¹ juu¹ ta¹ jmah¹ he¹ gwa¹ kyaah¹ may¹. Ga¹ jmee¹ jnääh¹ dsoo¹ ha¹ lä¹ lä¹ jnä¹ be¹ kih¹ Jesucristo Dsa-jøøh¹ jnän¹ wa'ra¹ ga¹ tē¹ jee¹ jäyh¹. Jëeh¹ kyaah¹ mi¹ nē¹ jnääh¹ ga¹ jëe¹ jnääh¹ koo¹ hä¹, ha¹ lä¹ tøjleē¹ ga¹ jmääy¹ hñiiy¹.

¹⁷Ga¹ jëe¹ jnääh¹ ga¹ jmää¹ Dio jøøyh¹ hi¹ ga¹ jmeey¹ juuh¹ kiyh¹. Jee¹ ja¹ ga¹ nuu¹ jnääh¹ ha¹ lä¹ na¹ hñaa¹ ga¹ hlëeh¹ Dio kiyh¹, ga¹ jäyh¹: "Hi¹ la¹ na¹ gyuu¹ kyaan¹ hi¹ hnaa¹, peer¹ chaan¹ llu¹ kyaayh¹." ¹⁸He¹ ba¹ jnääh¹ ga¹ nuu¹ jnääh¹ he¹ ga¹ hlëeh¹ gyuu¹ ba¹ ja¹, lä¹ ma¹ tøøh¹ jnääh¹ kō¹ jøh¹ kyaah¹ Jesús gyuu¹ moh¹ he¹ na¹ jngii¹ ja¹.

¹⁹He¹ ja¹ cha¹ ga¹ miih¹ heeh¹ jnääh¹ juu¹ kih¹ hi¹ ma¹ ngëe¹ juu¹ kih¹ Dio llo¹ joo¹. Hi¹ cher¹ mah¹ jmeeh¹ hnäh¹ he¹ kih¹ juu¹ ja¹, jmeeh¹ ba¹ hnäh¹ llu¹. Juu¹ ja¹ la¹ lä¹ koo¹ wa¹ je¹ he¹ kwa¹ jmëe¹ jee¹ na¹ hoo¹, he¹ na¹ hih¹ lä¹ jiih¹ jnä¹, lä¹ jiih¹ hñaa¹ nuu¹

høø¹ chooy¹ wa¹ je¹ lä¹ ga¹ tē¹ neh¹ tuh¹ hoh¹ hnäh¹. ²⁰Kih¹ jee¹ lä¹ jē¹ he¹ jwahn¹ la¹ hnoon¹ täh¹ hoh¹ hnäh¹ kih¹ he¹ la¹. Ni¹ jaa¹ sa¹ lä¹ kēh¹ jmi¹ kih¹ hñii¹ he¹ jiiy¹ juu¹ he¹ ga¹ sii¹ lä¹ jëe¹ hi¹ ma¹ ngëe¹ juu¹ kih¹ Dio. ²¹Jëeh¹ ni¹ jaa¹ hi¹ ma¹ ngëe¹ juu¹ kih¹ Dio, sa¹ ga¹ hlëeh¹ lä¹ koo¹ la¹ huud¹ dsē¹ kih¹ hñiiy¹. Ga¹ hlëeyh¹ lä¹ koo¹ la¹ huud¹ dsē¹ kih¹ Dio ba¹, ta¹ la¹ kih¹ Jmi¹ lle¹ Na¹ jngii¹ hi¹ ma¹ jøø¹ kiyh¹.

Dsa¹ hi¹ kwa¹ juu¹ ta¹ juu¹

(Judas 4-13)

2 Ma¹ chaa¹ ba¹ dsa¹ llo¹ joo¹ hi¹ ma¹ jäh¹ ngëe¹ juu¹ kih¹ Dio jee¹ kih¹ dsa¹ ma¹ gyuh¹ jnän¹ pero juu¹ kih¹ dsa¹ he¹ ma¹ la¹ juu¹ ta¹ juu¹ ba¹. Hi¹ ja¹ ba¹ lä¹ ja¹ hwëe¹ ta¹ jwöh¹ hi¹ kwa¹ juu¹ ta¹ juu¹ jee¹ kyah¹ hnäh¹ na¹. Jwë¹ na¹ hmää¹ ba¹ mi¹ gaay¹ hnäh¹, hi¹ heey¹ hnäh¹ kyaah¹ he¹ mi¹ siiy¹ juu¹ kih¹ Dio, lä¹ jiih¹ jmääy¹ ta¹ koo¹ Dsa-jøøh¹ jnän¹ hi¹ ga¹ lääy¹. He¹ jmeey¹ lä¹ ja¹, ngiiy¹ jä¹ na¹ ba¹ koh¹ dso¹ jwii¹ nē¹ kiyh¹. ²Jwëe¹ dsa¹ jmee¹ kō¹ jøh¹ kyaayh¹ kyaah¹ jwë¹ hliih¹ kiyh¹. Hi¹ kwaat¹ kih¹ dsa¹ he¹, mi¹ kwah¹ dsa¹ kih¹ ju'dsoo¹. ³Kih¹ he¹ hee¹ dsëy¹ kuu¹, saayh¹ hnäh¹ kyaah¹ juu¹ he¹ gwa¹ tuh¹ dsëy¹ hñiiy¹. Kō¹ ja¹ ma¹ na¹ hee¹ ba¹ dsa¹ he¹ llo¹ joo¹. Mo¹ so¹ cha¹ jee¹ mo¹ lääy¹.

⁴Lä¹ ja¹ lä¹ jëe¹ angele hi¹ ga¹ jmee¹ he¹ hliih¹, sa¹ ga¹ lä¹ jøh¹ dsē¹ Dio kyaayh¹, ga¹ jwääy¹ cha¹ je¹, ga¹ hñuuyh¹ jee¹ na¹ hoo¹ jee¹ sa¹ jnä¹ sa¹ nuuh¹. Jee¹ ja¹ tääyh¹ lä¹ jiih¹ dsëe¹ jmi¹ he¹ llay¹ ta¹ kiyh¹. ⁵Hi¹ lä¹ ja¹ kih¹ dsa¹ jmi¹ gyuu¹ hi¹ ma¹ chaa¹ llo¹ joo¹, sa¹ ga¹ koooy¹ dsëy¹ kiyh¹, ga¹ jngëeyh¹ hi¹ hñaa¹ dsē¹

heʼ kyaahʼ jmī. Jiī jā gaʼlaaʼ
 maʼlaʼ Noé baʼ kyaahʼ gyeēʼ hī maʼ
 chaaʼ kiyhʼ. Hī heʼ gaʼkwaʼ juuʼ haʼ
 lā dsaʼtaahʼ dsaʼ kyaahʼ heʼ lluʼ
 jmahʼ. ⁶Hiʼ lā jā gaʼheēʼ Dio jwiī
 Sodoma kyaahʼ Gomorra, gaʼjēyʼ
 lā jiihʼ gaʼliiʼ tuʼjwaʼ. Lā jā gaʼlaʼ
 mahʼ lā nē dsaʼ hī chaaʼ naʼ haʼ lā
 leʼ kihʼ hī saʼ gahʼ Dio. ⁷Jaaʼ Lot baʼ
 gaʼlāayʼ, hī maʼ laaʼ jaaʼ dsaʼ lluyʼ.
 Peerʼ maʼ meehʼ dsēyʼ maʼ jēyʼ haʼ
 lā maʼ tāahʼ dsaʼ hlēehʼ heʼ jmeeyʼ
 lā jē heʼ laʼ oʼhihʼ. ⁸Hihʼ dsaʼ nūuhʼ
 lluyʼ heʼ, lā kooʼ maʼ gyayʼ kooʼ
 jmī, kooʼ jmī kyaahʼ dsaʼ hlēehʼ
 heʼ, maʼ jiī lā gaʼtē nehʼ tuhʼdsēyʼ,
 lā maʼ nuuyʼ hiʼ maʼ jēyʼ heʼ
 maʼ jmeē dsaʼ heʼ waʼ laʼ chaʼ laʼ.
⁹He jā maʼ nē baʼ jneʼ, Dio lihʼ lāāʼ
 lā jē hī hnaayhʼ maʼ jēyʼ wiʼ,
 hiʼ hī hnaaʼ dsēʼ heʼ, lā maʼ tāahʼ
 jaʼbaʼ, lā jiihʼ llooʼ jmī llaʼ Dio taʼ
 kiyhʼ mahʼ heeyhʼ wiʼ.

¹⁰Hiʼ chaʼgaʼmiihʼ wiʼ cheēʼ Dio
 kihʼ hī gaʼnāāʼ lā hnøʼ jmī ngoʼ
 kihʼ, hī gaʼnāāʼ hnoohʼ heʼ gaʼ jyohʼ
 heʼ heēʼ dsēyʼ, saʼ hnøʼ jmeeyʼ
 lā kooʼ laʼ madaʼ kihʼ Dio, niʼ miihʼ
 saʼ goyhʼ, jmāyʼ hīiyyʼ jøøhʼ, hiʼ
 saʼ goyhʼ hlēeyhʼ wiʼ kihʼ hī kaahʼ
 hī tāahʼ gyuuʼ. ¹¹Lā jē āngele
 hī tāahʼ gyuuʼ, beeʼ gaʼ lā kohʼ gaʼ
 jmī lleʼ hlēehʼ heʼ, pero niʼ lā jā saʼ
 tuuʼ dsēyʼ jwāyʼ dsoʼjwiʼ nē kihʼ hī
 hlēehʼ heʼ chaʼnē Dio.

¹²Pero dsaʼ hnaaʼ dsēʼ heʼ, hlēeyhʼ
 wiʼ kihʼ lā jē heʼ saʼ ngēyʼ, jmeeyʼ
 lā kooʼ jahʼ nuuʼ hī maʼ naʼ jāāʼ
 jngēehʼ dsaʼ. Lā jā leʼ kihʼ dsaʼ
 heʼ, lā kooʼ jahʼ baʼ heeyʼ goʼteʼ.

¹³Jeeʼ jā hyoyhʼ jneyʼ lā kooʼ teʼ
 taʼ hliihʼ heʼ maʼ jmeeyʼ. Chaayʼ lluyʼ
 jwēteʼ laayʼ, jmeeyʼ lā jē heʼ tihʼ

dsēyʼ hīiyyʼ. Peerʼ hlēehʼ dsaʼ heʼ,
 dsaʼtaayhʼ lā kyeʼ jeeʼ jmeehʼ hnāhʼ
 jmī, kuyhʼ koʼ jøhʼ kyaahʼ hnāhʼ,
 hnoohʼ gyihʼ maʼ laʼ heʼ heēʼ dsēyʼ.

¹⁴Saʼ leʼ jēyʼ jaaʼ dsaʼ mēʼ, maʼ raʼ
 heʼ heēʼ baʼ dsēyʼ. Saʼ dsaʼ lā dsēhʼ
 dsēyʼ jmeeyʼ heʼ hliihʼ. Miʼ gaayʼ
 dsaʼ kyaahʼ hnāhʼ hī saʼ chaʼ beʼ
 kihʼ. Peerʼ hīiyyʼ haʼ lā jeeʼ liyhʼ
 lā jē heʼ heēʼ dsēyʼ, jēehʼ maʼ hāayʼ
 kyaahʼ dsoʼjwiʼ. ¹⁵Maʼ jmeeyʼ taʼ
 kooʼ kihʼ jwē lluyʼ, maʼ kayhʼ jwēʼ.
 Gaʼnāayʼ jmeeyʼ lā kooʼ gaʼ jmeēʼ
 Balaam, jooʼ Beor hī gaʼ hnoohʼ
 haʼ lā maʼ lā chayʼ kuuʼ kyaahʼ heʼ
 hliihʼ heʼ maʼ jmeeyʼ. ¹⁶Pero burra
 hī maʼ dsē Balaam heʼ gaʼ hlēehʼ
 lā kooʼ jaaʼ dsaʼ. Gaʼ juyhʼ kiyhʼ,
 kihʼ heʼ maʼ jmeeyʼ huʼdsē hliihʼ
 jā, mahʼ saʼ maʼ dsooyʼ taʼ chaʼnē
 kyaahʼ huʼdsē ngaahʼ kiyhʼ.

¹⁷Lā jē dsaʼ hnaaʼ dsēʼ heʼ, laaʼ
 lā kooʼ jmī tooʼ heʼ saʼ haaʼ jmī,
 hiʼ laayʼ lā kooʼ jniʼ heʼ goʼkyeʼ
 lleʼ waʼ haʼ chaʼ haʼ. Maʼ naʼ heeyʼ
 goʼteʼ. Maʼ laʼ juuʼ dsaʼ nāayʼ jeeʼ
 naʼ hooʼ lāhʼ lā jē johʼ jmī chaʼ.
¹⁸Hlēeyhʼ juuʼ kaahʼ jmahʼ heʼ saʼ
 tøøhnʼ taʼ, hiʼ kyaahʼ lā jē heʼ ngī
 jmī ngoʼ jā, miʼ gaayʼ øøhʼ jneʼ hī
 hmēēʼ maʼ laaʼ kihʼ heʼ hliihʼ. ¹⁹Hī
 heʼ jāhʼ lā laʼ: “Maʼ naʼ laaʼ baʼ jneʼ.
 He jā chaʼ jwē jnānʼ jmeenʼ lā jē
 heʼ llaʼ dsē jneʼ.” Pero niʼ saʼ nēyʼ
 heʼ saʼ naʼ laayʼ. Naʼ hnēyʼ jmeeyʼ
 heʼ hliihʼ jmahʼ baʼ. Jēehʼ, cherʼmahʼ
 gaʼtahʼ dsaʼ kyaahʼ waʼ heʼ chaʼ heʼ
 heʼ jøøʼ kiyhʼ, maʼ laayʼ kyaaʼ heʼ jā.
²⁰Cherʼmahʼ gaʼ laaʼ jaaʼ dsaʼ kihʼ heʼ
 hliihʼ heʼ chaʼ jmī gyuuʼ laʼ, taʼ laʼ
 kihʼ heʼ gaʼ lā kyuuʼ Dsaʼ jøøhʼ jnānʼ
 hī lāāʼ jneʼ, hiʼ cherʼmahʼ gaʼ jēyʼ
 kaʼlāhʼ taʼ kaʼluuyʼ, hiʼ gaʼlihʼ

he⁻ hliih¹ ja⁻ kiyh¹, cha⁻ga⁻miih⁻
 lä⁻hlëëyh¹, lä⁻koo⁻ ma⁻ laay¹ jää¹.
²¹Llu¹ ga⁻ la⁻ kih¹ dsa⁻ he⁻ wa⁻ra⁻ jäh⁻
 kih¹ sa⁻ ga⁻lä⁻kyuuyh⁻ go⁻te⁻ jwë⁻
 llu¹. Jwiyy⁻, kih¹ he⁻ ga⁻lä⁻kyuuyh⁻
 ba⁻ mah¹ ga⁻jmeey⁻ ta⁻ koo⁻ mada⁻
 he⁻ na⁻jngii¹ he⁻ ga⁻hyoyh¹ kih¹ Dio.
²²He⁻ lä⁻ja⁻, jeeh¹ kwee⁻ lä⁻koo⁻
 dsoo⁻ juu¹ he⁻ hlëëh⁻ dsa⁻: “Sa⁻dsii⁻
 hi⁻ nü⁻, koo⁻ ka⁻läh⁻ kuyh⁻ tü⁻ nü⁻
 kiyh⁻”, hi⁻ “cha⁻ne⁻ hi⁻ ma⁻na⁻jngëe⁻,
 koo⁻ ka⁻läh⁻ looyh⁻ jmi⁻ jii⁻.”

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ jäh⁻ Jesús ka⁻läh⁻

3 Peer⁻ hnaan⁻ hnäh⁻ øøhn⁻,
 jee⁻ la⁻ ma⁻të⁻ to⁻ mo⁻je⁻ he⁻
 siin⁻ kyah¹ hnäh⁻. Lä⁻to⁻ na⁻ hlëëh⁻
 koo⁻ ba⁻ juu¹, hlëëhn⁻ hnäh⁻ mah¹
 kah¹ hnäh⁻ koo⁻ nëe⁻ ba⁻ hu⁻dsë⁻.
²Hnoon⁻ lä⁻dsooh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ kih¹
 lä⁻jë⁻ he⁻ ga⁻si⁻ hi⁻ na⁻jngëe⁻ hi⁻
 ma⁻ ngëe⁻ juu¹ kih¹ Dio llo⁻joo⁻. Hi⁻
 hnoon⁻ lä⁻dsooh⁻ hoh⁻ hnäh⁻ mada⁻
 kih¹ Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻ hi⁻ lää⁻ jne⁻.
 Jëeh⁻ jnääh⁻ hi⁻ lää⁻ apóstole, kwa⁻
 jnääh⁻ juu¹ kiyh¹ jee⁻ kyah¹ hnäh⁻.

³Wa⁻ lä⁻dsoo⁻ hoh⁻ hnäh⁻ to⁻në⁻
 he⁻ jwahn⁻ la⁻. Wa⁻ra⁻ ga⁻të⁻ jee⁻
 llaa⁻ jmi⁻, ya⁻nää⁻ dsa⁻ hi⁻ mi⁻kwah⁻
 kih¹ lä⁻jë⁻ ba⁻, hi⁻ joh⁻ he⁻ hliih⁻ sa⁻
 jmeey⁻ lä⁻koo⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ kiyh¹.

⁴Jäyh⁻ lä⁻la⁻: “¿He⁻la⁻ sa⁻ ma⁻jäh⁻
 Cristo lä⁻koo⁻ ga⁻bääh⁻ hñiiy⁻
 ma⁻ jäyh⁻? Lä⁻jiih⁻ jmi⁻ ga⁻juu⁻
 dsa⁻ ma⁻gyuh⁻ jnän⁻, lä⁻ ma⁻ngoo⁻
 ja⁻ba⁻ hii⁻ tii⁻ jmi⁻gyuu⁻ lä⁻jiih⁻ na⁻.
 Sa⁻ cha⁻ he⁻ ma⁻na⁻si⁻ lä⁻jiih⁻ ma⁻
 ga⁻nøø⁻ jmi⁻gyuu⁻”, jäh⁻ dsa⁻ he⁻.

⁵Sa⁻ hnøøy⁻ nuuy⁻ ha⁻ lä⁻ ga⁻nøø⁻
 jmi⁻gyuu⁻. Jëeh⁻, kyaah⁻ koo⁻
 ga⁻hlëëh⁻ ba⁻ Dio, ga⁻la⁻ gyuu⁻ hwa⁻
 lä⁻ ma⁻ to⁻në⁻. Hwa⁻ ya⁻hii⁻ neh⁻
 jmi⁻, hi⁻ jmi⁻ ja⁻ ga⁻nøø⁻ lä⁻ku⁻

lä⁻jii⁻ kih¹. ⁶Ja⁻ba⁻ kyaah⁻ jmi⁻ ja⁻,
 ga⁻hee⁻ Dio jmi⁻gyuu⁻ he⁻ ma⁻ nøø⁻
 jää⁻, lä⁻koo⁻ ma⁻ chaa⁻ Noé. ⁷Hi⁻
 kyaah⁻ he⁻ ga⁻hlëëh⁻ Dio, ma⁻na⁻la⁻
 juu¹ koo⁻ kyaah⁻ je⁻ gyuu⁻ hwa⁻ he⁻
 jnä⁻ na⁻. Koo⁻ jøøy⁻ ba⁻ ha⁻ lä⁻ lloo⁻
 jmi⁻ jmeey⁻ jwiz⁻ mah¹ mi⁻llaay⁻
 lä⁻jëe⁻ hi⁻ hñaa⁻ dsë⁻, ja⁻ga⁻ heey⁻
 lä⁻jë⁻ go⁻te⁻.

⁸Pero hnäh⁻ hi⁻ hnaan⁻, ta⁻ wa⁻
 gaa⁻ hoh⁻ hnäh⁻ he⁻ la⁻. Koo⁻ jmi⁻
 jnä⁻ jne⁻, kih¹ Dio la⁻ koo⁻ mil
 ji⁻ne⁻. Hi⁻ koo⁻ mil ji⁻ne⁻, la⁻ kih¹
 Dio lä⁻koo⁻ koo⁻ jmi⁻ ba⁻. ⁹Ja⁻
 he⁻ dsa⁻lä⁻hëe⁻ Dio mi⁻tey⁻ he⁻
 ga⁻bääh⁻ hñiiy⁻ jmeey⁻, lä⁻koo⁻ laa⁻
 ko⁻llaa⁻ dsa⁻. He⁻ jøh⁻ dsëy⁻ kyaah⁻
 jne⁻ ba⁻ ja⁻, sa⁻ hnøøy⁻ hee⁻ ni⁻ jaa⁻,
 he⁻ hnøøy⁻ lä⁻dsaa⁻ dsë⁻ lä⁻jëe⁻ ba⁻
 mah¹ ya⁻nääh⁻ ka⁻läh⁻ kih¹ Dio.

¹⁰Wa⁻ra⁻ ga⁻dsëe⁻ jmi⁻ kih¹
 Dsa⁻jøøh⁻ jnän⁻, koo⁻ jmi⁻ he⁻ sa⁻
 jøø⁻ dsa⁻ ba⁻ jäyh⁻, lä⁻koo⁻ jmee⁻
 jaa⁻ dsa⁻hii⁻. Jmi⁻ ja⁻, hii⁻ goo⁻
 ääh⁻ go⁻te⁻ gyuu⁻ jmi⁻gyuu⁻, koo⁻
 kyaah⁻ je⁻. Lä⁻ja⁻ koo⁻ hwa⁻ la⁻
 kyaah⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ cha⁻ në⁻ kih¹.

¹¹Kih¹ he⁻ ma⁻ne⁻ jne⁻ he⁻ hee⁻
 lä⁻jë⁻ go⁻te⁻ he⁻ cha⁻ gyuu⁻ hwa⁻,
 he⁻ja⁻ jmee⁻ bii⁻ dsa⁻toohn⁻ na⁻jngëe⁻
 jne⁻ jee⁻ hnääh⁻ Dio. ¹²Hnøø⁻
 dsa⁻toohn⁻ kyaah⁻ o⁻jøh⁻ dsë⁻ lä⁻jiih⁻
 lloo⁻ jmi⁻ ja⁻. Wa⁻ kwan⁻ be⁻ hñaa⁻
 ta⁻ jnän⁻ mah¹ wa⁻ lä⁻te⁻ ga⁻jüh⁻.
 Jmi⁻ ja⁻ hee⁻ gyuu⁻ jmi⁻gyuu⁻,
 koo⁻ kyaah⁻ je⁻. Hi⁻ lä⁻jë⁻ go⁻te⁻ he⁻
 ga⁻ cha⁻ joo⁻ kyaah⁻ je⁻. ¹³Pero jne⁻
 tøøhn⁻ jøøñ⁻ koo⁻ gyuu⁻ hwa⁻ he⁻
 hmëe⁻ he⁻ ga⁻bääh⁻ Dio hñii⁻ kwa⁻.
 Jee⁻ ja⁻ lä⁻cha⁻ he⁻ llu⁻ jmah¹ ba⁻.

¹⁴He⁻ja⁻ jwahn⁻ øøhn⁻ hi⁻ hnaan⁻,
 ta⁻ko⁻jiih⁻ tøøh⁻ jne⁻ jøøñ⁻ he⁻ lä⁻te⁻
 he⁻ ja⁻, wa⁻ kwan⁻ be⁻ mah¹ jëey⁻

jne' tøøhn' na-jngëen' hi+ ni+ miih-
 sa+ cha- he- na-bääh` jne' hi+ hii'
 tii' jnän` wa-ra- ga+te' jee' jäh'.
¹⁵Hnøø' täh+ dsë- jne' kih' juu' la-.
 Cher'mah' sa+ jayh' chah', he- hnøøy'
 lääy' lä+jë+ ba' ja-. Kih' he-ja- ba'
 na-, he- jøh- dsë' Dio kyaah' jne'.
 Ja-ba' lä+ja- ga+sii' øøh' jne' Paa'
 hi- hnäa+ jne' lä+koø- la' huu+dsë-
 he- ga+hyoyh' kih' Dio. ¹⁶Lä+jë+
 mo'je- kiyh' he- ga+siiy', hlëëyh+
 ja-ba' lä+koø- hlëëh' jnä' kih' he- la-.
 Hi+ jee' llah' na-sii- jwëëh` he- sa+
 lä+ngëë' jne'. He-ja- ko-llaa' dsa- hi-
 sa+ ngëë' hi- sa' la' koø- ba' huu+dsë-
 kih', mi-siiy' juu' he- ga+sii' Paa'. Hi+

lä+ja- mi-siiy' ka-läh' ta+ jee' jyoh'
 jee' na-sii- juu' kih' Dio, lä+jwë' ja-
 heey- hñiiy' go-te~.

¹⁷Hnääh' øøhn' hi- hnaan+,
 ma-ngëë' ma-nuuh- ba' hnäh' juu'
 la-, he-ja- hää- hnäh' hñaa' kih'
 hi- ta-juu' he' mah' sa+ kah' hnäh'
 jyoh' jwë' hi+ lä+ja- sa+ täh+ hnäh',
 na' he- ma-tääh' hnäh' koø- hweh'.
¹⁸Wa' lä+kyuuh+ hnäh' cha-ga'miih-
 Jesucristo Dsa-jøøh' jnän` hi- lää~
 jne'. Lä+ja- go-näa' ba' hnäh' ta+
 cha'në' kyaah' he- llu' he- la' kwa+
 Jesús. Lä+ja- wa' jmeen' juuh- kiyh'
 jmiï' na' hi+ lä+ja- ka-läh' lä+jë+ joh'
 jmiï' cha-. Wa' la' lä+ja-.

1 Juan

He la to nē' je he ga si' Jwaa'

Juu' he jmee' chaa' jne'

1 Jee' la si' jnaah' kyah' hnah' juu' kih' hi' chaa' jaa' ga' kih' jmi'gyuu'. Ga'nuu' jnaah' juu' he' ga'kway', kyaah' mi'ne' jnaah' ga'jee' jnaah' kiyh'. Ga'jee' jnaah' hi' ga'chu' ga'bee' jnaah'. Hi' he' he' laa' juu' hi' jmee' chaa' dsa' he'ja' kwa' jnaah' juu' kiyh'. ²Hi' na'jiih' he' ga'la' jnaay' la' ma' jay' jmi'gyuu' la'. ga'jee' jnaah', hi' jmee' jnaah' ju'dsoo' kiyh'. He'ja' hlee'h' jnaah' hnah' kih' hi' na'jiih' taa'. Hi' he' ma' chaa' kyaah' Taa' jaa', hi' he' ba' hi' he' ga'la' jnaay' jee' kyaah' jnaah'. ³La'je' he' ma'jee' jnaah' hi' he' ma'nuu' jnaah', juu' ja'ba' kwa' jnaah' mah' la'ja' kyah' hnah' la'cha' koo' ba' huudse' kyaah' jnaah', la'koh' hii' koo' ba' huudse' kyaah' jnaah' kyaah' Dio hi' kyaah' jooy' Jesucristo. ⁴La'je' he' la' si' jnaah' kyah' hnah' mah' jee' hoh' hnah' go'te'.

Dio laa' wa'je'

⁵He' la' na' juu' he' ma'nuu' jnaah' kiyh', ja'ba' juu' la' kwa' jnaah' kyah' hnah' ka'lah'. Dio he'

hi' laa' wa'je', ni' miih' he' hliih' sa' cha' kiyh'. ⁶Cher'mah' jah' jne', hii' koo' ba' huudse' jnan' kyaah' jnih' mah' jmee' ga' jne' he' hliih', he' ta'juu' ba' jne' ja', jeeh' sa' mi'te' jne' la'koo' lle' ju'dsoo'. ⁷Pero cher'mah' mi'te' jne' la'koo' lle' kih' hi' haa' jee' wa'je', ja'ba' la'koo' haa' hii' Dio jee' wa'je', he'ja' ba' dsoo' hii' koo' ba' huudse' jnan' kyaah' ooh' jne'. Hi' kyaah' jma' kih' Jesucristo Jooy' Dio gyih' la'je' dso'kye' jnan'.

⁸Cher'mah' jah' jne' sa' cha' dso'kye' jnan', he' mi'gaa' jne' hnaa' ba' jne' ja', sa' cha' ju'dsoo' cha' jnan'. ⁹Pero cher'mah' ga' mi' jnaah' jne' dso'kye' jnan', lluy' ba' Dio, hi' la' ma'koo' ja'ba' dsel' kih' dso'kye' jnan', hi' chey' go'te' la'je' he' hliih' he' dsa' hlaah' jne'. ¹⁰Cher'mah' ga' jah' jne' sa' cha' dso'kye' jnan', he' jmaah' jne' Dio he' ta'juuy' ba'. Sa' ha' juu' kiyh' neh' tuh'dse' jne' cher'mah' la'ja' la'.

Jesús cheh' nē' jnan'

ngii' jnan' kih' Dio

2 Hnäh' gyuu' pih' kyaan', ma'siin' la'je' he' la' mah'

mo⁺so⁺ jmeeh¹ ga⁺ hnäh[✓] dso⁺kye⁻. Pero cher⁺mah¹ chaa⁻ hi⁻ ma⁻jmee[✓] dso⁺kye⁻, chaa⁻ jaa⁻ hi⁻ cheh¹ në[✓] jnän⁺ ngii⁺ kih¹ Täa⁺, hi⁻ he[✓] he[✓] Jesucristo, hi⁻ lluu¹ go⁺te⁻. ²Hi⁻ he[✓] ga⁺ngëe[✓] hñii[✓] mah¹ ga⁺juuy¹, ga⁺mi⁺hmaayh[✓] dso⁺kye⁻ jnän⁻. Pero ja⁺ ma⁻la⁺ dso⁺kye⁻ jnän⁻ ga⁺mi⁺hmaayh[✓], lä⁺ja⁻ ka⁻läh[✓] ga⁺mi⁺hmaayh[✓] dso⁺kye⁻ kih¹ ga⁺lä⁺jëe⁺ dsa⁻ hi⁻ tääh[✓] jmi⁻gyuu⁺ la⁻.

³Cher⁺mah¹ ga⁺høø⁺ jne[✓] nuuh⁺ kih¹ Dio, ma⁻ñe[✓] jne[✓] he⁻ ma⁻kyuu⁺ ba[✓] jnih[✓] ja⁻. ⁴Pero hi⁻ jäh[✓]: “Kyuu⁺ ba[✓] jnä⁺ Dio”, mah¹ sa⁺ høøy⁺ nuuh⁺ kiyh¹, he⁻ ta⁻juuy¹ ba[✓] ja⁻. Sa⁺ la⁺ dsoo⁺ juu¹ kiyh¹. ⁵Pero hi⁻ høø⁺ juu¹ kih¹ Dio, hi⁻ he[✓] ba[✓] hnää¹ Dio lä⁺koo⁺ te¹ lle⁺ kih¹. He⁻ lä⁺ja⁻, ñe[✓] jne[✓] he⁻ laa¹ jne[✓] koo⁺ kyaayh[✓]. ⁶Hi⁻ jäh[✓] laa¹ koo⁺ kyaah[✓] Dio, hi⁻ he[✓] ää⁺ jmi⁺ jmeey¹ lä⁺koo⁺ ga⁺jmee[✓] Jesús ba[✓].

Nuuh⁺ hmëe[✓] he⁻ ga⁺kwa[✓] Jesús

⁷Ja⁺ he⁻ hmëe[✓] nuuh⁺ la⁻ he⁻ siin⁺ kyah¹ hnäh[✓] øøhn¹. Nuuh⁺ ma⁻gyuh⁺ he⁻ ma⁻kyuu⁺ hnäh[✓] lä⁺ ma⁺to⁺ñe[✓] ba[✓] la⁻. Nuuh⁺ ma⁻gyuh⁺ la⁻, la⁺ juu¹ he⁻ ga⁺nuuh⁺ hnäh[✓] lä⁺ ma⁺to⁺ñe[✓]. ⁸Pero ma⁺ra⁺ he⁻ hmëe[✓] ba[✓] nuuh⁺ la⁻ he⁻ siin⁺ kyah¹ hnäh[✓]. Jëeh[✓], ma⁺ra⁺ he⁻ ga⁺lä⁺hnää¹ ba[✓] Cristo jne[✓] hi⁺ lä⁺ja⁻ ma⁻lä⁺hnaah⁺ hnäh[✓] øøh¹ hnäh[✓]. Jëeh[✓], dsa⁻ngëe[✓] ba[✓] he⁻ na⁻hoo⁻ ja⁻, hi⁺ ngoo¹ dsa⁻lä⁺ jnä[✓] hñii[✓] wa[✓]je⁻ he⁻ jmee⁺ hnää¹ dsa⁻.

⁹Hi⁻ jäh[✓] hää[✓] jee[✓] jnä[✓] wa[✓]je⁻ mah¹ na⁻hääy[✓] øøyh¹, lä⁺ ma⁻hää[✓] bih¹ jee[✓] na⁻hoo⁻. ¹⁰Hi⁻ hnää¹ øøh¹, hi⁻ he[✓] hää[✓] tää[✓] jee[✓] jnä[✓] wa[✓]je⁻. Sa⁺ cha⁻ he⁻ jmee¹ tēyh¹. ¹¹Pero hi⁻

na⁻høøh[✓] kih¹ øøh¹, lä⁺ ma⁻hää[✓] bih¹ jee[✓] na⁻hoo⁻. Jëeh[✓] he⁻ hliih¹ jmah¹ ba[✓] jmeey⁺. Hi⁺ ni⁺ sa⁺ ñey[✓] ha⁻ ta⁺ dsooy¹, jëeh[✓] sa⁺ jnä[✓] mi⁻ñey[✓] he⁻ ngëy⁺ jee[✓] na⁻hoo⁻.

¹²Gyuu⁺ pih¹, siin⁺ kyah¹ hnäh[✓], jëeh[✓] ma⁻na⁻che[✓] dso⁺kye⁻ kyah¹ hnäh[✓] ta⁺la⁺ kih¹ Jesús. ¹³Hnäh[✓] dsa⁻ ma⁻kaah[✓], siin⁺ kyah¹ hnäh[✓], jëeh[✓] ma⁻lä⁺kyuu⁺ ba[✓] hnäh[✓] hi⁻ ma⁻chaa⁻ jää[✓] ga⁺ kih¹ jmi⁻gyuu⁺. Hi⁻ siin⁺ kyah¹ hnäh[✓] chih⁻ kwaa⁻, jëeh[✓] ma⁻lëh⁻ hnäh[✓] kih¹ hi⁻ hlëeh¹.

Siin⁺ kyah¹ hnäh[✓] gyuu⁺ pih¹, jëeh[✓] ma⁻lä⁺kyuu⁺ ba[✓] hnäh[✓] Täa⁺.

¹⁴Siin⁺ kyah¹ hnäh[✓] dsa⁻ ma⁻kaah[✓], jëeh[✓] ma⁻lä⁺kyuu⁺ ba[✓] hnäh[✓] hi⁻ ma⁻chaa⁻ jää[✓] ga⁺ kih¹ jmi⁻gyuu⁺. Siin⁺ ka⁻läh[✓] kyah¹ hnäh[✓] chih⁻ kwaa⁻, jëeh[✓] cha⁻ be[✓] kyah¹ hnäh[✓], hi⁺ ma⁻jä⁺ koo⁺ hweh⁻ juu¹ kih¹ Dio neh⁺ tuh⁻hoh⁻ hnäh[✓], hi⁺ ma⁻lëh⁻ hnäh[✓] kih¹ hi⁻ hlëeh¹.

¹⁵Ta⁺ wa[✓] hee[✓] hoh[✓] hnäh[✓] he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻, ni⁺ he⁻ ga⁺ jyoh[✓] he⁻ cha⁻ në[✓] kih¹. Hi⁻ hee[✓] dsë¹ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻, sa⁺ hnäy¹ Täa⁺. ¹⁶Jëeh[✓], lä⁺jë⁺ he⁻ hliih¹ he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻, sa⁺ gwa⁻ kih¹ Dio. Kih¹ jmi⁻gyuu⁺ la⁻ ba[✓] ja⁻ he⁻ hee[✓] dsë¹ jmi⁻ngo¹, hi⁺ he⁻ hee[✓] dsëy¹ lä⁺jë⁺ he⁻ jëëy[✓], hi⁺ he⁻ jmäy[✓] hñiiy[✓] jøøh¹. ¹⁷Dsa⁻lla⁺ ba[✓] he⁻ cha⁻ jmi⁻gyuu⁺ la⁻ kyaah[✓] he⁻ hee[✓] dsë¹ dsa⁻. Pero hi⁻ jmee⁺ lä⁺ hnøø¹ Dio, lä⁺ ma⁻chaay⁻ ja⁻ba⁻.

Ju⁺dsoo[✓] hi⁺ juu¹ ta⁻juu¹

¹⁸Gyuu⁺ kyaan⁺, ngoo¹ ga⁺dsaa¹ jmi⁺ he⁻ tøøhn¹ la⁻. Ma⁻nuuh⁺ ba[✓] hnäh[✓] kih¹ jaa⁻ hi⁻ jä⁺ hi⁻ na⁻høøh[✓] kih¹ Cristo. Hi⁺ lä⁺ja⁻ la⁺, jwëë[✓] dsa⁻ kyaay¹ ma⁻chaa⁻ na⁺. Kih¹ he⁻ ja⁻ ba⁻

na, ñe' jnääh' ngoo' ga' dsaä' jmi' he' tøøhn' la'. ¹⁹Hi' he' ga' hwëë' jee' kyaä' jnääh', pero sa' ma' laay' kyaä' jnääh'. Wa'ra- jäh' kih' ma' laay' kyaä' jnääh', ma' jäh' koo' hweh- kyaah' jnääh'. He' ga' hwëëy- jee' kyaä' jnääh' ga' lä' jnä', ja' lä' jëëy' laay' kyaä' jnääh'.

²⁰Pero ma' hñah- ba' hnäh' Jmi' lle' Na- jngii' he' ga' kwëëh' Cristo hnäh'. He- ja- ma' kyuuu- ba' hnäh' ha- lä' la' ju'dsoo'. ²¹Ja' kih' he' sa' kyuuu- hnäh' ju'dsoo' he' siin- juu' la- kyah' hnäh'. Siin- he' la- kih' he' ma' kyuuu- ba' hnäh'. Jëëh' ma' ñeh' ba' hnäh' ni' koo- juu' ta- juu' sa' go' hi' jee' kih' ju'dsoo'.

²²¿Hi' na- hi- ta- juu'? Hi- jäh' kih' Jesús sa' laay' Cristo, hi- he' ba' hi- ta- juu'. Hi- na- høøh' kih' Cristo, jäh' sa' chaä- Dio hi' ni' sa' chaä- jooy' ka' läh'. ²³Lä' jëë- hi- jäh' sa' laä' Jesús Joö' Dio, hi- he' sa' laä' kyaä' Tää'. Pero hi- mi' jnää- hñii' he' laay' kyaä' Joö' Dio, laay' kyaä' Tää' ka' läh'.

²⁴Wa' ja' koo' hweh- kyaah' hnäh' he' ga' nuuh- hnäh' lä' ma' to- në'. Jëëh', cher' mah' ga' ja' koo' hweh- kyaah' hnäh' he' ga' nuuh- hnäh' lä' ma' to- në', lä' ja- tääh' hnäh' tää' kyaah' jooy' hi' kyaah' Tää' ka' läh'. ²⁵He- la- ja', he' ga' bääh- Jesucristo hñii' kyaah' jne': he' ga' jmeey' chaä- jne' tää'.

²⁶Siin- he' la- kyah' hnäh' mah' lä' ñeh' hnäh' kih' hi- hnøø' mi- gaa- hnäh'. ²⁷Pero Jmi' lle' Na- jngii' he' ma' hñah- hnäh' kih' Cristo, ma- jä' ja' ba' kyaah' hnäh'. Mo' so- jmee- bi' hi- mi' tëë- hnäh'. Jmi' lle' Na- jngii' ba' mi' tëë- hnäh' ga' lä' jë.

Hi- hlëëyh- ju'dsoo' jmah' ba', ja' juu' ta- juu'. Ja- go- taah' hnäh' koo- hweh- kyaah' Cristo, ja' ba' lä' koo- ma- mi- tëë- Jmi' lle' Na- jngii' hnäh'.

²⁸Gyuu- kyaan-, na' na' go- taah' hnäh' koo- hweh- kyaah' Cristo. Lä' ja- lä' cha- o- jøh- dsë- jnän- wa'ra- ga' të' jee' lä' jnääy', hi- lä' ja- sa' jän- kyaah' o- hih- wa'ra- ga' të' jee' jäh'. ²⁹Ma' ñeh' ba' hnäh', lluy' ba' Jesús. Lä' ja- hnøø' lä' ngëëh' hnäh' ka' läh', lä' jëë- hi- jmee- he- lluy' laay' kyaä' Dio.

Hi- laä' joö' Dio

3 Jëë- da' hnäh' ha- koh' sa' hnää' Tää' jne', lä' jiih' ma- mi- cheey- jne' jooy'. He- ja-, dsa- jmi- gyuu- sa' kyuu- jne', jëëh' sa' ga' lä' kyuuu- hñii' Dio. ²Øøhn- hi- hnaan-, na' ma- laä' jne' joö' Dio. Sa' ga' ma- ñe' jne' ha- lä' lee' jne'. Pero ñe' ba' jne', wa'ra- ga' të' jee' lä' jnää- Jesucristo, lee' jne' lä' koo- laay' hñiiy', jëëh' ma' ja- jëë- jnih' na- hñaa' lä' jëë- lä' koo- laay' hñiiy'. ³Hi- ga' lä' jëë- hi- cha- o- jøh- dsë- kih' he' lee' kwee- kyaayh', hi- he' na-, ngoo' mi- lluy' hñiiy' cha- ga' miih- lä' jiih' lee' na- jngëëy' lä' koo- na- jngëë' hñii' Jesús.

⁴Lä' jëë- hi- jmee- dso' kye-, hlääh- cha' në' ley kih' Dio. Jëëh' hi- jmee- dso' kye- na-, sa' mi- tey' kih' ley. ⁵Ma' ñeh' ba' hnäh', ja' Jesús mah' jñuuyh' dso' kye- jnän'. Hi- he' ni' miih- dso' kye- sa' ga' lä' cha- kiyh'. ⁶Lä' jëë- hi- tääh' kyaayh', sa' jmeey- dso' kye-. Pero lä' jëë- hi- jmee- dso' kye-, sa' ga' ma' jëëy- ni' sa' ga' ma' lä' kyuuu-. ⁷Gyuu- kyaan-, ta' kwa- hnäh' jwë' kih' ni' jaä- mah' mi- gaay- hnäh'.

Hĩ jmeē ma⁺la⁺ he⁻llu⁺ jmah⁺,
hĩ he⁺ba⁺llu⁺, lā⁺koo⁻llu⁺ hñii⁺
Cristo. ⁸Pero hĩ ga⁻nāā⁺ jmeē⁻
dso⁺kye⁻, lāā⁺kyaa⁺ hĩ⁻sa⁻llu⁺, jēēh⁺
hĩ⁻sa⁻llu⁺ ga⁻lōō⁺ jmeē⁻ he⁻ hliih⁺ lā⁺
ma⁺to⁻nē⁺. He⁻ja⁻ja⁺ Joō⁺ Dio mah⁺
heey⁺ ta⁺kih⁺ hĩ⁻sa⁻llu⁺.

⁹Lā⁺jēē⁺ hĩ⁻ lāā⁺kyaa⁺ Dio sa⁻
jmeey⁻ dso⁺kye⁻, jēēh⁺ lā⁺ma⁻laay⁺
ja⁻ba⁺sa⁺ju⁻kih⁺ Dio. Sa⁻le⁺ jmeey⁻
dso⁺kye⁻, kih⁺he⁻laay⁺kyaa⁺ Dio.
¹⁰Jee⁻la⁻dsa⁻lā⁻jnā⁺ hii⁻lāā⁺joō⁺
Dio hi⁺ hii⁻lāā⁺joō⁺ hĩ⁻sa⁻llu⁺.
Ga⁻lā⁺jēē⁺ hĩ⁻sa⁻ jmeē⁻ he⁻llu⁺, hi⁺
sa⁻hnāāy⁺ ooyh⁺, sa⁻laay⁺kyaa⁺ Dio.

**Wa⁺ hnāā⁺ jne⁻ lā⁺jāā⁻
lā⁺jāā⁻ dsa⁻kyaaahn⁺**

¹¹Juu⁺la⁻, he⁻ga⁻nūuh⁺ hnāh⁺ lā⁺
ma⁺to⁻nē⁺: Wa⁺hnāā⁺ jne⁻ lā⁺jāā⁻
lā⁺jāā⁻ dsa⁻kyaaahn⁺. ¹²Ta⁻ jmeē⁻
hnāh⁺ lā⁺koo⁻ga⁻jmeē⁻ Caín hĩ⁻ma⁻
lāā⁺kyaa⁺ hĩ⁻sa⁻llu⁺ mah⁺ga⁻jngēēyh⁺
ooyh⁺. ¿Hee⁻kih⁺ja⁻he⁻ga⁻jngēēyh⁺
ooyh⁺? Ga⁻jngēēyh⁺, kih⁺lā⁺jē⁺he⁻
ma⁺jmeey⁻ma⁺la⁺ta⁺hliih⁺ba⁺, hi⁺
ta⁺kih⁺ooyh⁺ma⁺la⁺ta⁺llu⁺jmah⁺.

¹³Hnāh⁺oohn⁺, ta⁻jmeē⁻hnāh⁺
dsaa⁻hoh⁺cher⁺mah⁺na⁻hōōh⁺dsa⁻
kyah⁺hnāh⁺. ¹⁴Kih⁺he⁻hnāā⁺ jne⁻
ooh⁺ jne⁻, he⁻ja⁻ma⁻ñe⁺ jne⁻ma⁻tēēh⁺
jne⁻jee⁺chaa⁻ jne⁻tāā⁺lla⁺he⁻ma⁺
juu⁺ jne⁻. Pero hĩ⁻sa⁻hnāā⁺ ooh⁺,
lā⁺ma⁻na⁻juuy⁺ja⁻ba⁺. ¹⁵Lā⁺jēē⁺
hĩ⁻na⁻hāāh⁺ ooh⁺, laay⁺lā⁺koo⁻
jāā⁻ hĩ⁻jngēēh⁺dsa⁻. Ma⁻ñeh⁺ba⁺
hnāh⁺, ni⁺jāā⁻ hĩ⁻jngēēh⁺dsa⁻, sa⁻
na⁻jnāāy⁺kih⁺ Dio. ¹⁶Ma⁻ñe⁺ba⁺ jne⁻
he⁻ja⁻he⁻hnāā⁺ jne⁻oohn⁺. Jēēh⁺,
Jesucristo ga⁻ngēē⁺hñii⁺ga⁻juu⁺
jnā⁺ jne⁻. Ja⁻ba⁺lā⁺ja⁻ jne⁻ka⁻lāh⁺,
āā⁻jmi⁺kwaā⁻ jne⁻hñaan⁺ mah⁺
juu⁺ jne⁻kih⁺oohn⁺. ¹⁷Hĩ⁻ma⁻cha⁻

kih⁺jmi⁻gyuu⁺la⁻, mah⁺sa⁻ kway⁻
ni⁺miih⁻lā⁺ma⁻lla⁻kyaa⁺ ooyh⁺,
ha⁻lā⁺ja⁻jāyh⁺hnāā⁺bih⁺Dio mah⁺
sa⁻hnāāy⁺ ooyh⁺. ¹⁸Gyuu⁻kyaan⁺,
sa⁻jmaā⁺jnān⁺he⁻hnāā⁺ jne⁻
dsa⁻kyaaahn⁺kyaa⁺juu⁺ta⁺jmah⁺.
Hnōō⁺kwan⁺lā⁺kaa⁻tuh⁻dsē⁻ jne⁻
he⁻jmeē⁻bii⁺kiyh⁺, ja⁺koo⁻jmeen⁺
ba⁺.

¹⁹Heh⁺lā⁺ja⁻ñe⁺ jne⁻he⁻tōohn⁺
kyaa⁺ju⁻dsoo⁺hi⁺mo⁻so⁺hñii⁺ga⁻
hūū⁻dsē⁻jnān⁺chanē⁺ Dio. ²⁰Pero
cher⁺mah⁺hñii⁺ga⁻hūū⁻dsē⁻jnān⁺,
ha⁻ga⁻sa⁻ñe⁻ Dio hĩ⁻jēē⁺ jne⁻.
Ga⁻lā⁺jē⁺go⁻te⁺ba⁺ñey⁺. ²¹Oohn⁺
hĩ⁻hnaan⁺, cher⁺mah⁺ma⁻na⁻jngii⁺
hūū⁻dsē⁻jnān⁺, ma⁻cha⁻ba⁺o⁻jōh⁺
dsē⁻jnān⁺kyaa⁺ Dio. ²²Hi⁺wa⁻
he⁻cha⁻he⁻he⁻ngiin⁺kih⁺ Dio,
hñah⁺ba⁺ jne⁻, jēēh⁺hōō⁺ba⁺ jne⁻
nūuh⁺kiyh⁺hi⁺ jmeē⁻ba⁺ jne⁻lā⁺jē⁺
he⁻tih⁺dsēy⁺. ²³He⁻la⁻ja⁻nūuh⁺
kiyh⁺: He⁻jmeen⁺dsoo⁺dsē⁻ jne⁻
kih⁺jooy⁺Jesucristo, hi⁺he⁻hnāā⁺
jne⁻dsa⁻kyaaahn⁺lā⁺koo⁻mada⁺he⁻
ga⁻jmeey⁻jnān⁺. ²⁴Hĩ⁻hōō⁺lā⁺jē⁺
mada⁺kiyh⁺, chaa⁻bih⁺kyaa⁺ Dio,
hi⁺ Dio kyaa⁺yh⁺ka⁻lāh⁺. Ta⁻la⁺kih⁺
jmi⁻lle⁺he⁻ga⁻kwēēyh⁺ jne⁻, he⁻ja⁻
ba⁺na⁻ñe⁺ jne⁻ Dio kyaa⁺h⁺ jne⁻.

**Bee⁺ga⁻Jmi⁻lle⁺kih⁺Dio lā⁺koh⁺
ga⁻jmi⁻lle⁺kih⁺hĩ⁻sa⁻llu⁺**

4 Oohn⁺hĩ⁻hnaan⁺, ta⁻wa⁻
heeh⁺hnāh⁺kih⁺lā⁺jēē⁺hĩ⁻
jāh⁺kye⁻Jmi⁻lle⁺kih⁺Dio. Kye⁻da⁻
hnāh⁺kwaat⁺kih⁺dsa⁻he⁻che⁺
laay⁺kyaa⁺Dio o sa⁻laay⁺. Jēēh⁺
jwēē⁺hĩ⁻ta⁻juu⁺ga⁻nāā⁺lā⁺kaa⁻
jmi⁻gyuu⁺jmaāy⁺hñiiy⁺lā⁺koh⁺
hĩ⁻ngēē⁺juu⁺kih⁺ Dio. ²Lā⁺la⁺ba⁺
lā⁺kyuuh⁺hñih⁺, hii⁻na⁻hĩ⁻kye⁻
Jmi⁻lle⁺kih⁺ Dio. Lā⁺jēē⁺hĩ⁻jāh⁺ja⁻

Jesucristo, laa' jmi'ngo, hi' he' ba' kye' Jmi'lle' kih' Dio. ³Hi' lä' jëë' hi' kye' jmi'lle' hi' jäh' sa' ga'laa' Jesucristo jmi'ngo, hi' he' sa' laa' kyaa' Dio. Jmi'lle' hi' na'høøh' kih' Cristo ba' he'. Ma'nuuh' ba' hnäh', ja' jmi'lle' kih' hi' na'høøh' he' hi' ma'chaay' ba' jmi'gyuu' jmi' na'.

⁴Gyuu' kyaan', ma'laah' hnäh' kyaa' Dio, hi' ma'le'h' hnäh' kih' hi' ta'juu' he'. Jëeh' bee' ga' Jmi'lle' kih' Dio hi' jää' hnäh', lä'koh' ga' hi' jää' dsa' jmi'gyuu'. ⁵Dsa' he' laa' kyaa' jmi'gyuu' la' ba', he'ja' hlëëyh' juu' he' cha' jmi'gyuu' la', hi' dsa' jmi'gyuu' ba' nuu' kiyh'. ⁶Pero jne' laa' jne' kyaa' Dio. Hi' kyuu' Dio, hi' he' nuu' jnän'. Pero hi' sa' kyuu' Dio, sa' jmeey' he' jnän'. Lä'ja' ba' jmee' lii' hee' na' jmi'lle' he' la' kih' ju'dsoo', hi' hee' na' jmi'lle' he' la' juu' ta'juu'.

He' ba' che' hnää' Dio jne'

⁷Øøhn' hi' hnaan', wa' hnää' jne' dsa'kyaahn'. Jëeh', he' hnää' jne' øøhn' gwa' kih' Dio ba' ja'. Ga'lä'jëë' hi' hnää' dsa'kyaah', hi' he' ba' laa' kyaa' Dio, hi' he' ba' kyuu' Dio.

⁸Hi' sa' hnää' dsa'kyaah', sa' ga' ma'kyuu' Dio. Jëeh', Dio hnää' bih' dsa'. ⁹Kyaah' lä'la' ga'mi'jnää' Dio ha'koh' sa' hnäy' jne'. Ga'cheey' jooy' jmi'gyuu' la' hi' laa' gyuu' koo' mää' kyaay'. Mah' jmeey' chaa' jne' ta'la' kih' jooy' ba'. ¹⁰Ha' gwa' he' hnää' jne' Dio. Sa' ja' jnän' he' hnää' jne' Dio. Dio ba' he' hi' ga'lä'hnää' jne' to'në' he'ja' ga'cheey' jooy' mah' ga'juuy' la' jne' lä'jwë' jee' ga'lä'hmaah' dso'kye' jnän'.

¹¹Øøhn' hi' hnaan', cher'mah' Dio ma'lä'hnää' jne' cha'miih',

ja'ba' lä'ja' ää' jmi' lä'hnää' jne' dsa'kyaahn'. ¹²Jih'koh' ni' jaa' sa' ma'jëë' Dio. Pero cher'mah' hnää' jne' dsa'kyaahn', Dio ba' kyaah' jne'. Hi' he' jmeen' lä'ja' ma'na'hnaa' he' hnää' jne' Dio. ¹³Kih' he' ga'kwëeh' Dio jne' Jmi'lle' kiyh', he'ja' ñe' jne' chaa' jne' kyaah' Dio, hi' Dio kyaah' jne'. ¹⁴Ma'jëë' jnääh' hi' jmee' jnääh' ju'dsoo', Täa' he' hi' ga'chee' jooy' mah' lääy' dsa' jmi'gyuu'. ¹⁵Ga'lä'jëë' hi' jäh', Jesús he' laa' Jooy' Dio, chaay' kyaah' Dio, hi' Dio kyaayh' ka'läh'.

¹⁶Ma'lä'kyuuh' jnääh' hi' ma'jmeey' jnääh' dsoo' he' hnää' Dio jne'. Jëeh', Dio hnää' bih' dsa'. Hi' hi' tääh' koo' hweh' he' hnäy' dsa'kyaayh', chaay' kyaah' Dio, hi' Dio kyaayh' ka'läh'. ¹⁷He'ja', cher'mah' hnää' jne' dsa'kyaahn', ma'na'hnaa' ba' he' hnää' jne' Dio mah' lä'ja' ma'cha' ba' o'jøh' dsë' jnän' wa'ra' ga'të' jee' lla' Dio ta'. Jëeh' lä'koo' laa' hñii' Dio, ja'ba' lä'ja' laa' jne' jmi'gyuu' la'. ¹⁸Hi' hnää' dsa'kyaah', sa' cha' mo' goyh'. Hi' dsoo' hnää' dsa'kyaah', jmeey' ta' koo' ba' he' goyh'. Pero hi' goh', jëëy' wi' ba' laay', he'ja' goyh'. Lä'ja' cher'mah' hi' goh', he' sa' na'hnaa' he' hnäy' Dio ba' ja'.

¹⁹Hnää' jne' Dio, jëeh' hñii' bih' ga'lä'hnäy' jne' to'në'. ²⁰Cher'mah' hi' jäh': "Jnä' hnaan' Dio", mah' na'häy' øøyh', hi' ta'juu' ba' he'. Jëeh', hi' jëë' øøh' mah' sa' hnäy', cha' lä'ja' hnäy' Dio hi' sa' ma'jëëy' jih'koh'? ²¹Ga'hnaa' jne' nuuh' la' kiyh'. Cher'mah' hi' hnää' Dio, wa' hnäy' øøyh' ka'läh'.

Wa' lla'dsëë' jne' kih' he' hliih'

5 Ga'lä'jëë' hi' ma'dsoo' dsë', Jesús he' laa' Cristo, hi' he' ba'

laa' kyaa' Dio. Cher'mah' hnää' jne' jaa' dsa' hi' chaa' chih' kyaa', lä' ja' ka'läh' hnää' jne' chih' kyaay'.

²Cher'mah' hnää' jne' Dio hi' jmeé' jne' lä' jé' mada' kiyh', né' jne' hnää' ba' jne' ka'läh' lä' jéé' jooy'.

³Lä' la' ba' la' he' hnää' jne' Dio, hnøø' høn' lä' jé' mada' he' jmeey'.

Hi' lä' jé' mada' kiyh' sa' jwëëh' go-te'.

⁴Jëëh', lä' jéé' hi' laa' kyaa' Dio lla-dsëé' kih' he' hliih' he' cha' jmi-gyuu' la'.

Kyaa' he' ma-dsoo' dsë' jne' kih' Dio, he' ja' ba' ma-lla-dsëé' jne' kih' he' hliih' he' cha' jmi-gyuu' la'.

⁵Hi' ma-dsoo' dsë', Jesús he' laa' Joó' Dio, hi' he' ba' hi' lla-dsëé' kih' he' hliih' he' cha' jmi-gyuu' la'.

Cha' ba' he' jmeé' ju'dsoo' kih' Joó' Dio

⁶Kyaa' jmi' hi' kyaa' jma' ja' Jesucristo jmi-gyuu' la'. Ja' ma'la' koo' ga'saay' jmi', ga'tuy' jma' kiyh' dsöh' hma-cru'. Hi' ja' ba' Jmi'llé' kih' Dio jmeé' ju'dsoo' he' jay', jëëh' Jmi'llé' kih' Dio la' ju'dsoo' jmah' ba'.

⁷Uu' laa' hi' jmeé' ju'dsoo' gyuu' jmi-gyuu'. Tää' he' jaa', hi' laa' juu' he' jee' ga'të' uu', hi' Jmi'llé' Na-jngi' ka'läh'.

Koo' ba' juu' hii' kih' jee' lä' jéé' uu' hi' he'.

⁸Hi' cha' hnë' nëé' he' jmeé' ju'dsoo' hwa' la'.

Jmi'llé' kih' Dio he', jmi' ja', hi' jma' ka'läh'. Lä' jé' hnë' nëé' he' ja', hii' koo' ba' juu' kiyh'.

⁹Heeh' ba' jne' ju'dsoo' he' kwa' dsa', ha' ga' sa' kyeé' ju'dsoo' he' ga' jmeé' Dio kih' joó'.

¹⁰Hi' jmeé' dsöo' dsë' kih' Joó' Dio, kyey' ju'dsoo' la' neh' tuh-dsëy'.

Hi' sa' jmeé' dsöo' dsë' kiyh', jmäy' Dio jaa' hi' ta'juu', jëëh' sa' ma'heeyh'

ju'dsoo' he' ga' jmeé' Dio kih' Joó'.

¹¹He' la' ja' ju'dsoo' he' ga' kway':

Ta' la' kih' Jooy' hi' na' jiih', ga' jmeey' chaa' jne' tää'.

¹²Hi' ma'heeh' kih' Jooy', lä' ma'chaay' ja' ba'. Pero hi' sa' ma'heeh' kih' Jooy', sa' na' jnäy' kih' Dio.

Nuu' kih' Jwaa' jee' ga'dsaa' juu' kiyh'

¹³Siin' lä' jé' he' la' kyah' hnäh' hi' ma'heeh' kih' Joó' Dio, mah' lä' neh' hnäh' he' ma'chaah' ba' hnäh' tää', hi' mah' jmeeh' hnäh' dsöo' kih' Joó' Dio.

¹⁴He' la' ja' o-jöh' dsë' he' ma'cha' jnän' kyaayh'. Cher'mah' ga'ngiin' he' hnøø' jne' kiyh' lä' hyoh' dsëy', nuuy' ba'.

¹⁵Hi' cher'mah' né' jne' nuuy' ba' jnän', lä' ja' né' jne' ka'läh' wa'ra' ga'ngiin' wa' he' cha' he' he' lla'kyaa' jne' kiyh', ma'hñah' ba' jne' ja' lä' jé' he' ma'ngiin' ja'.

¹⁶Cher'mah' jaa' hnäh' ga'jëëh' jaa' øøh' jne' hi' jmeé' dsökye' he' sa' jngi' kiyh', ja' ngi' kiyh' kih' Dio, hi' Dio jmeé' ba' jöh' dsë' kiyh'.

He' la' ja', hlëëhn' kih' hi' jmeé' dsökye' he' sa' jngi'.

Jëëh', cha' ba' dsökye' he' jngi' kih' dsa'.

Hi' kih' hi' ma'jmeé' dsökye' ja', sa' cha' jwahn' ngi' kiyh'.

¹⁷Lä' jé' he' hliih' he' jmeé' jne', la' dsökye'. Pero cha' ba' dsökye' he' sa' jngi' jnän'.

¹⁸Ma'ne' jne' ga'lä' jéé' hi' laa' kyaa' Dio mo'so' jmeey' dsökye', jëëh' Joó' Dio ba' hää' jne'.

Sa' kway' jwë' kih' hi' sa'llu' mah' kaayh' jne'.

¹⁹Ma'ne' ba' jne' he' ma'laa' jne' kyaa' Dio, hi' hi' sa'llu' ba' jmeé' hih' lä'kaa'

lä⁺jäh¹ jmi⁻gyuu⁺. ²⁰Hi⁺ ma⁻ñe⁺ ba⁺
jne⁺, ja¹ ba⁺ Joo⁺ Dio. Ga⁺jmeey⁺
ga⁺lä⁺ngëë⁺ jne⁺ mah¹ lä⁺kyuu⁺
jnih⁺. Hi⁻ he⁺ he⁺ laa¹ juu¹ dsoo⁺.
Hi⁺ ma⁻tøøh⁺ ba⁺ jne⁺ kō⁻jøh⁺
kyaah⁺ hi⁻ laa¹ juu¹ dsoo⁺. Hi⁻ he⁺

he⁺ Jesucristo Joo⁺ Dio. Hi⁻ he⁺ he⁺
hi⁻ dsoo⁺ laa¹ Dio, hi⁻ jmee⁺ chaa⁻
jne⁺ tää⁺.

²¹Gyuu⁻ kyaan⁺, hää⁻ hnäh⁺ hñaah¹
kih¹ dio hi⁻ na⁻laa⁻ kaah[~] dsa⁻. Wa⁺
la¹ lä⁺ja⁻.

2 Juan

He- la- jee' ga-të' to' je- he- ga'sii' Jwaa'

Hee- ja- ju'dsoo' hi- hee- ja-
he- hnää' jne' dsa-kyaa'hñ'

¹Jnä' dsa- ma-gyuh- kyaah'
hnäh' siin- juu' la- kih' dsa-më'
hi- na-lleeh' kyaa' Dio kyaah' kih'
lä-jëë' jooy' hi- hnaan- lä-kaa-
tuh-dsën'. Ja- ma-la- jnä' hnaan-
hnäh', lä-ja- ka-läh', lä-jëë' hi-
ma-lä-kyuuh- ju'dsoo' hnääh' hnäh'.
²Hnaan- hnäh' kih' he- tøøh' jne'
kyaah' ju'dsoo' hi- lä- ma-tøøhn'
ja-ba' kyaah' ju'dsoo' la- lä-jë' joh'
jmi' cha-. ³Ngiiñ' kih' Dio hi- laa'
Tää' jnän' hi- ngiiñ' kih' Jesucristo
jooy', wa' kway' he- llu' kyah'
hnäh', wa' lä-nih' dsëy' hnäh', hi-
wa' jmeey' hii' tii' tuh-hoh' hnäh',
lä-koø- la' ju'dsoo' kiyh' hi- lä-koø-
jiih' hnääh' hnäh'.

⁴Peer- chaan- cha-miih- llu' kih'
he- ma-jeen' ko'llaa' gyuu' kyaah'
hi- ga-nää' lä-koø- hnøø' ju'dsoo'
hi- lä-koø- nuuh- he- ma-hñah-
jne' kih' Tää'. ⁵Sa- la' nuuh- hmëë'
he- siin- kyah' la-. Ja-ba' nuuh-
he- ga-hñah' jne' lä- ma' to-në' ba'
la-. He-ja- hne- dsa-më', chuun'
kyaah' hne- na', wa' lä-hnää' jne'
dsa-kyaa'hñ'. ⁶He- la- ba' ja-, he-

hnää' jne' dsa-kyaa'hñ', he- jmeen'
lä-koø- jäh' nuuh- kih' Dio ba'. He-
la- ja- nuuh- he- ga-nuuh- hnäh'
lä- ma' to-në': he- go'taah' hnäh'
hnaah- hnäh' dsa-kyaa'hñ' hnäh'.

Dsa- hi- ta-juu'

⁷Jëeh', ga-nää' jwëë' hi- ta-juu'
lä-kaa- jmi-gyuu', hi- sa' jmee-
dsoo' ja' Jesucristo jmi-gyuu' la-,
laa' jmi-ngo'. Hi- jmee- lä-ja-, hi- he'
he' hi- ta-juu', hi- na-høøyh' kih'
Cristo. ⁸Leeh' hnäh' mah' sa' hee'
ta' kyah' hnäh' he- ma-na'llu'. Lä-ja-
ba' leh- hnäh' na'tee' jñee' hnäh'.
⁹Wa' hi- cha- hi-, hi- dsa-kah- jwë'
cher'mah' ga-tuy' nuuh- kih' Cristo,
sa' laay' kyaa' Dio. Pero hi- høø-
koø- hweh- nuuh- kih' Cristo, hi- he'
ba' laa' kyaah' Dio hi- laay' kyaah'
Jooy' ka-läh'. ¹⁰Cher'mah' jaa' hi-
ga'lloo' kyah' hnäh' hi- sa' kye-
nuuh- kih' Cristo lä-koø- hlëëhn'
la-, ta' heeh- hnäh' cha'neh- kyah'
hnäh', ni- ta' jmee- hnäh' Dio kiyh'.
¹¹Jëeh', hi- jmee- Dio kiyh', he-
jmeey- ko-jøh' kyaah' ta' hliih' he-
jmee- dsa- he'.

¹²Cha- cha-ga-miih- juu' he- hnoon'
jwëëhn' hnäh', pero mo-so- ma-sii'

ga' jnä', kih' he- hnoon' nīn` na'jēēn⁺
 hnäh' mah' llan` juu' kō-jøh' hi⁺
 lä⁺ja- jēē- dsē- jne' go-te~.

¹³Joō' dsa-mē' øøh' hnäh' hī-
 na-lleeh' kyaa' Dio, jmeey- Dio kyah'
 hnäh'. Wa' la' lä⁺ja-.

3 Juan

He- la- jee' ga-të' hnë- je- he- ga-sii' Jwaa'

Ga-hii' juu' kih' Gayo
he- ga-ngëëy' llu'

¹Jnä' dsa-gyuu' kyaah' hnäh',
siin' juu' la- kih' ome' kyaan', Gayo,
hi- hnaan' lä-kaa- tuh-dsën'.

²Øøhn' hi- hnaan', ngiin' kih'
Dio mah' wa' dsa-ngëëh' llu' kih'
ga-lä-jë- ba'. Lä-koh' lluu' hne-
kih' Dio, ja- ba' lä-ja- wa' chaah-
hne- llu'. ³Ga-jëë' dsën' cha-miih-
ma' ya-nää' kōllaa' øøh' jne'.

Ga-jmeeyh' juu' lä- ma-hääh' ba'
hne- kōo- hweh- kyaah' ju'dsoo'.

⁴Sa- cha- ga- jyoh' he- jmee- jëë-
dsën' lä-koh' ga- he- la-, he- nuun-
tääh' ba' gyuu- kyaan' lä-kōo- la'
ju'dsoo'.

⁵Øøhn' hi- hnaan', jmeeh- ba' hne-
llu' lä-kōo- hä- ma' jmeeh- be' kih'
øøh' jne'. Hi- cha-ga-miih- llu' jmeeh-
kih' hi- go-nää' ta- jee' jyoh'. ⁶Hi-
he' ga-kwa' juu' neh' gwah- ha- lä-
koh' hnaah- hnih'. Ja- jmeeh- llu'
hoh' kwëëyh' he- jmee- bi' kiyh'
cha-jwë' jee' ga-näy', jëëh' lä-ja-
llë- kih' hi- jmee- ta-he' kih' Dio.

⁷Hi- he' na-nää' llu' dsë' kwaat- kih'
Jesús. Sa- ga-heëyh- ni- miih- he-
ma' kwa- dsa- hi- sa- ga- ma-heëh-

juu' kih' Dio. ⁸Ää- jmi' jmeen'
be' kih' hi' dsa- hi- ga-nää' kwa-
ju'dsoo'. Jëëh', he- jmee' jne' lä-ja-,
jmee' jne' kō-jøh' kyaayh' ba' ja-.

Ga-jmee' Diótrefe he- hliih'

⁹Ga-siin' kih' gwah', pero Diótrefe
sa- hnøoy' jmee- jnääh' mada- kiyh',
jëëh' hñii' bih' hnøoy' jmeey' hih'.

¹⁰He-ja- wa-ra- ga-të' jee' niin' jee'
ja-, mi-liihn' dsëy' he- ngëy' kooyh-
juu' jwi' mah' jmeey- juu' ta-juu'
kyaä' jnääh'. Hi- sa- lëë' kiyh' he-
jmeey- lä-ja-. Lä-kye- øøh' jne' hi-
dsa-nää' jee' ja- sa- heëyh-. Hi- lä-ja-
hay' kih' hi- hnøø' heëh- øøh' jne',
lä-jiih' lleey- neh' gwah- go-te-.

Ga-hii' juu' kih' Demetrio
he- ga-jmeey' he- llu'

¹¹Øøhn' hi- hnaan', ta- jmee- lä-kōo-
jmeey- hi- ga-nää' jwë' hliih'. Jmee' he-
llu' jmah' ba'. Jëëh' hi- jmee- he- llu',
lää' kyaä' Dio. Pero hi- jmee- he- hliih',
sa- ga- ma-heëyh- kih' Dio.

¹²Ga-lä-jëë- ba' hlëëh- llu' kih'
Demetrio. Lä-kye- ju'dsoo' hlëëh- llu'
kiyh'. Ja- ba' lä-ja- jnääh' jmee- jnääh'
ju'dsoo' kiyh' ka-läh'. Hi- ñeh' hnäh'
hlëëh' jnääh' ju'dsoo' jmah' ba'.

¹³Cha⁻ cha⁻ga[´]miih⁻ he⁻ hnoon^ˆ
 jwēēhn^ˆ hne⁻, pero mo^ˆso^ˆ ma⁻siin^ˆ
 ga^ˆ jnä^ˆ. ¹⁴To⁻chah^ˆ la⁻ hnoon^ˆ
 na^ˆjēēn^ˆ hne⁻ mah^ˆ llan^ˆ juu^ˆ kō⁻jøh^ˆ.

¹⁵Wa^ˆ hii^ˆ tii^ˆ tuh⁻hoh^ˆ. Ome^ˆ jnän^ˆ
 jmee^ˆ Dio kyah^ˆ. Jmee^ˆ Dio kih^ˆ
 lä^ˆ jaa⁻ lä^ˆ jaa⁻ ome^ˆ jnän^ˆ hi⁻ tääh^ˆ
 jee^ˆ na⁻.

Judas

He la na je he ga'sii' Juda

¹Jnä' Juda jmeen' ta' kih' Jesucristo hi' laan' ooh' Jacobo, siin' kyah' hnäh' hi' na'teeh' kya' Dio hi' laa' Täa' jnän, hnäh' hi' na'jngëe', hi' lä'ja' häa' ba' Jesucristo hnäh'. ²Wa' lä'ñih' dsë' Dio hnäh' cha'ga'miih, hi' wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnäh', hi' lä'ja' wa' hnäay' hnäh' cha'ga'miih.

Dio lla' ta' kih' hi' hñaa' dsë'

(2 Pedro 2:1-17)

³Hnäh' ooh' hi' hnaan', ma' hnoon' ma' siin' kyah' hnäh' ha' lä' ga'lää' Dio jne'. Pero na' ba' laan', jmee' bii' kin' siin' jyoh' juu' kyah' hnäh'. He'ja' chuun' kyaah' hnäh', ni' kō'hi'pih' ta' kwa' hnäh' jwë' mi'sii' dsa' juu' he' ma'dsoo' dsë' jne' la'. Jëeh', kōo' hä' ba' ma' ga'kwa' Dio juu' la' kih' lä'jëe' hi' na'jngëe'. ⁴Kō'llaa' hi' ma'taah' jee' kyah' hnäh' jmäay' hñiiy' lä'kōo' jaa' ooh' jne'. Pero kō'ja' ma'na'hee' ba' hi' hñaa' dsë' he' ja' jmi'gyuut'. Lä'kōo' he' tih' dsëy' juu' he' llu' dsë' Dio kyaah' jne', he'ja' jäh' na'na'jwë' jnän' jmeen' lä'jëe' he' lla' dsë' jne'. Ni' sa' tooyh' ta' kih' Jesucristo Dsa'jōoh' jnän' hi' laa' jaa' ba', hi' jmee' hih' kih' lä'jëe'.

⁵Ma'ke' ma'neh' ba' hnäh' he' la', hnoon' mi'dsoohn' hoh' hnäh' lä'kōo' ga'jmeey' Dio llo'joo', lä' ma' ga'hwëey' dsa' kyaay' hi' ma' tääh' hwa' Egipto. Ma'ngëe' he' ja', ga'jngëeh' Dio lä'jëe' hi' sa' ga'lä'dsoo' dsë' kiyh'. ⁶Hi' lä'ja' kō'llaa' ángele ga'bey' hōoy', kih' he' sa' ga'tih' dsëy' ta' he' ma' hä' gooy'. He'ja' ga'jmeey' Dio tääyh' na'jnëey' jee' na'hōo' jee' sa' hwëey' jih'kōh', lä'jiijh' lloo' jmi' lla' Dio ta' kiyh'. ⁷Hi' lä'ja' ga'heeh' Dio wi' hi' ma' tääh' jwi' Sodoma, hi' ma' tääh' jwi' Gomorra hi' hi' ma' tääh' jyoh' jwi' he' ma' tääh' lä'kaa' jäh' ja', kih' he' ga'kaayh' wa' hi' cha' hi', hi' ga'kaayh' he' ba' dsa'ñuuh' dsa'kyaayh'. Lä'ja' ga'la' kih' dsa' he' mah' lä'ngëe' jne' ha' lä'kōo' wi' sa' jëe' dsa' wa'ra' ga'të' jee' lla' Dio ta', kaa' kyaah' je' he' sa' u' jih'kōh'.

⁸Ja'ba' lä'ja' jmee' dsa' hi' ma'taah' jee' kyah' hnäh', laay' lä'kōo' dsa' hi' sa' cha' hu' dsë' kih', ma'mi'sayh' hñiiy', sa' hnōoy' jmee' Dio hih' kiyh', hi' hlëeyh' wi' kih' jmi'lle' hi' cha' be' kih'. ⁹Pero ángel jōoh' hi' chee' Migye' sa'

ga⁺tuu⁻ dsëy⁺ ma⁺ jwääy⁺ dso⁺jwi⁺
kih⁺ hi⁻sa⁻llu⁺, ma⁺ ga⁺ti⁻ ga⁺choo⁺
hi⁻sa⁻llu⁺ juu⁺ kyaayh⁺. Ma⁺ teey⁻
kwaat⁻ kih⁺ hi⁻ kih⁺ ma⁺ jä⁺ hlii⁺
Moisé. He⁻ja⁻ ga⁺siyh⁺ lä⁺la⁻ ba⁺:
“Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻ wa⁻ juuh⁺ kyah⁺.”
¹⁰Pero dsa⁻ hñaa⁻ dsë⁺ he⁻, hlëëyh⁺
wi⁺ kih⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ sa⁻ ngëëy⁺. Hi⁻
dsa⁻gaay⁺ kyaah⁺ he⁻ sa⁻ jwëëh⁻
lä⁺ngëë⁺ jne⁺. Jëëh⁺, ma⁻në⁻ ba⁺ jne⁺
lä⁺koo⁻ llë⁻ jnän⁻ hi⁻ lä⁺kye⁻ jah⁺
ma⁻në⁻ bih⁺ ka⁻ läh⁻. Pero dsa⁻ he⁻,
heey⁻ hñiiy⁺ kyaah⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ hee⁻
dsëy⁺. Ni⁻ miih⁻ sa⁻ jmeey⁺ huus⁻dsë⁻.

¹¹Peer⁺ jwi⁺ dsa⁻ he⁻, he⁻
jmeey⁺ lä⁺koo⁻ ga⁺jmeey⁺ Caín. Hi⁻
hnøøy⁺ liyh⁺ cha⁻miih⁻ kuu⁺, he⁻ja⁻
dsa⁻kayh⁻ jwë⁻ lä⁺koo⁻ ga⁺kah⁻
Balaam. Hi⁻ le⁻ kiyh⁺ lä⁺koo⁻
ga⁺la⁺ kih⁺ Coré hi⁻ ga⁺juu⁺ kih⁺ he⁻
ga⁺jmeey⁺ chaayh⁻ kyaah⁺ Dio. ¹²La⁺
o⁻hih⁺ kyah⁺ hnäh⁺ lä⁺koo⁻ jmeey⁺
dsa⁻ he⁻, ma⁺ dsa⁻taayh⁻ jee⁺ kyah⁺
hnäh⁺ lä⁺ ma⁺ jmeeh⁻ hnäh⁺ jmi⁺
kuh⁻huh⁺ hnäh⁺ kyaah⁺ dsa⁻kyaah⁺
hnäh⁺. Ni⁻ miih⁻ sa⁻ lä⁺hiih⁺
dsa⁻taayh⁻ kuh⁻hiyh⁻ jee⁺ kyah⁺
hnäh⁺, hnooyh⁻ lä⁺jë⁺ he⁻ ga⁺tih⁻
dsëy⁺ hñiiy⁺ ba⁺. Laay⁺ lä⁺koo⁻ jni⁺
he⁻ sa⁻ kyaah⁺ jma⁺, he⁻ go⁻kye⁻
lle⁺ ta⁻ la⁻ ta⁻ jnø⁻. Laay⁺ lä⁺koo⁻
hma⁻ he⁻ sa⁻ hii⁻ mi⁺ jii⁻ kih⁺,
he⁻ ma⁻cheeh⁻ lä⁺kye⁻ jmoo⁺ kih⁺.
Lä⁺koo⁻ he⁻ na⁻juu⁺ to⁺ jiih⁻ ba⁺ laay⁺.
¹³Lä⁺koo⁻ jmi⁻neeh⁻ jee⁺ cha⁻hlüh⁻
soo⁻ tu⁺joo⁻ kih⁺, lä⁺ja⁻ laa⁺ hi⁻ he⁻
kyaah⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ jmeey⁺
ja⁻. Laay⁺ lä⁺koo⁻ nuu⁺ hi⁻ ma⁻kah⁻
jwë⁻ kih⁺. Ma⁻na⁻laay⁻ kwaat⁻
dsa⁻näay⁺ tää⁺ jee⁺ na⁻hoo⁻ läh⁻.
¹⁴Enoc, hi⁻ ma⁺ laa⁺ jee⁺ ga⁺të⁺
gyeë⁺ sa⁺ju⁺ kih⁺ Adán, ga⁺hlëëyh⁺
kih⁺ dsa⁻ he⁻, ga⁺ngëëy⁺ juu⁺ ha⁻

lä⁺ le⁻ ta⁻ cha⁻në⁻, ga⁺jäyh⁺: “Hi⁻
Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻ ma⁻ja⁻ kyaah⁺
cha⁻miih⁻ mil⁻ hi⁻ na⁻jngëë⁻ kyaay⁺,
¹⁵mah⁺ jmeey⁺ jwiz⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺
dsa⁻. Ma⁺ja⁻ llay⁺ ta⁺ kih⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻
hñaa⁻ dsë⁺ he⁻ kwaat⁻ kih⁺ dso⁻kye⁻
he⁻ ga⁺jmeey⁺ jee⁺ tääyh⁻ jwë⁻ hliih⁺
ja⁻, hi⁻ kwaat⁻ kih⁺ lä⁺jë⁺ wi⁺ he⁻
ga⁺hlëëyh⁺ kih⁺ Dio”, ga⁺jäh⁺ Enoc.
¹⁶Dsa⁻ he⁻ koo⁻ ti⁻chooy⁺ juu⁺, sa⁻
tih⁺ dsëy⁺ ni⁻ koo⁻ ni⁻ he⁻ ga⁺jyoh⁺
he⁻ llu⁺, ga⁺näay⁺ hnooyh⁻ lä⁺jë⁺ he⁻
hee⁻ dsëy⁺ ba⁺. Hi⁻ hlëëyh⁺ juu⁺ kaah⁺
jmah⁺ hi⁻ hlëëyh⁺ juu⁺ jma⁻øø⁻ ha⁻ lä⁺
jee⁺ liyh⁺ kuu⁺.

Hnøø⁺ mi⁺te⁻ jne⁻ lä⁺koo⁻ llë⁻ kih⁺

¹⁷Hnäh⁺ øøhn⁺ hi⁻ hnaan⁺,
mi⁻dsooh⁻ hoh⁺ hnäh⁺ lä⁺jë⁺ juu⁺ he⁻
ma⁻nuun⁻ jää⁺ he⁻ ga⁺kwa⁺ apóstole
kya⁺ Jesucristo Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻,
¹⁸ga⁺jäyh⁺ siih⁺ hnäh⁺: “Wa⁻ra⁻
ga⁺të⁺ jee⁺ llaa⁺ jmi⁺, ya⁻nää⁻ dsa⁻ hi⁻
mi⁻kwa⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ llu⁺, hi⁻ ga⁺nää⁺
lä⁺koo⁻ ngii⁻ he⁻ hliih⁺ he⁻ hä⁺
tuh⁻dsëy⁺.” ¹⁹Hi⁻ he⁻, koo⁻ llaay⁻ dsa⁻
hnii⁻ mah⁺ jmeey⁺ to⁺ nää⁺, hnooh⁻
gyih⁺ he⁻ ngii⁻ jmi⁻ngo⁻ kiyh⁺, sa⁻
kyey⁻ Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁺.

²⁰Øøhn⁺ hi⁻ hnaan⁺, go⁻nää⁺
ba⁺ hnäh⁺ ta⁻ cha⁻në⁻ kyaah⁺ he⁻
ma⁻dsoo⁻ hoh⁺ hnäh⁺. He⁻ na⁻ ba⁺
he⁻ na⁻jngii⁺ go⁻te⁻. Hi⁻ lä⁺ja⁻ ngii⁺
hnäh⁺ kyah⁺ kyaah⁺ be⁺ kih⁺ Jmi⁻lle⁻
Na⁻jngii⁺. ²¹Go⁻taah⁺ hnäh⁺ koo⁻
hweh⁺ kyaah⁺ he⁻ hnää⁻ Dio hnäh⁺.
Kwëëh⁺ hoh⁺ hnäh⁺ lä⁺jiih⁻ tëë⁺
Jesucristo Dsa⁻jøøh⁺ jnän⁻ kyah⁺
hnäh⁺ mah⁺ lä⁺ja⁻ jmeey⁺ chaa⁻ hnäh⁺
kyaayh⁺ lä⁺jë⁺ joh⁺ jmi⁺ cha⁻, jëëh⁺
lä⁺niih⁺ dsëy⁺ kyah⁺ hnäh⁺.

²²Hlëëh⁺ hnäh⁺ hi⁻ jmeey⁺ to⁺ dsë⁺,
mah⁺ lä⁺ngëëy⁺ hee⁻ ja⁻ he⁻ llu⁺.

²³Chaaḥ` hnäh' hī- ma-hii' goo- kih¹¹
 dsoo¹ cha'je- hi¹ wa' lä-ñih' hoh'
 hnäh' kih¹ jñah'. Pero leeh- hnäh'
 wa'ra- ga¹jmeeh' hnäh' ko-jøh'
 kyaayh¹. Jëeh', lä¹ko- he- sah' ba'
 laay¹ kyaah¹ he- hliih¹ he- jmeey¹ ja-.

²⁴Jaa- Dio ba' hī- cha- be' kih¹.
 Hñii' bih¹ liyh¹ hääy¹ hnäh' mah¹ sa¹
 täh¹ hnäh'. Heh¹ lä¹ja- ngëëy¹ hnäh'

ya¹jwii¹ kiyh¹, na-jngëeh¹ hnäh' hi¹
 cha-miih¹ jëë- hoh' hnäh'. ²⁵Jaa-
 hñiiy¹ ba' cha- cha-miih¹ hu¹dsë-
 llu¹ kiyh¹, hi¹ lääy¹ jne¹. He¹ja- wa¹
 jmeen¹ juuh¹ kih¹ Dio hī- gya¹ jøøh¹.
 Jaa- hñii¹ bih¹ jmeey¹ hih¹ hi¹ cha-
 cha-miih¹ be' kiyh¹. Lä¹ja- laay¹ na¹
 hi¹ lä¹ja- laay¹ ga¹lä¹jë¹ joh¹ jmi¹
 cha-. Wa¹ la¹ lä¹ja-.

Apocalipsis

Juu' he- ga-mi-jnäa- ángel kih' Jwaa-

1 Jee' la- na-sii- he- ga-mi-jnäa- Jesucristo, ja-ba' he- ga-hyoyh' kih' Dio mah' mi-jnäay' kih' dsa- kyaay' lä-jë- he- nøø' juu' le' chah'. Ga-cheey' ángel kyaay' mah' ngëy' juu' la- ki- jnä', Jwaa- hi- jmee- ta-he' kiyh'. ²Jnä' ga-jmeen' dsoo' juu' kih' Dio, hi- ga-jmeen' dsoo' kih' lä-jë- juu' he- ga-kwa- Jesucristo, ja-ba' lä-koo- ga-jëen'.

³La' llu' kih' hi- he- hi- kih' hi- nuu- lä-jë- he- na' ga- le' lä-koo- jäh' juu' la-. Hi- la' llu' kih' hi- jmee- he- lä-koo- na-sii- juu' la-, jëeh' ma-ngoo' ya-jäh- le' he- ja-.

Ga-sii' Jwaa- kih' lä-jë- gyii' gwah-

⁴Jnä' Jwaa- siin- kih' lä-jë- gyii' gwah- he- tøø' hwa' Asia. Ngiiin' kih' Dio wa' kway' lä-jë- he- llu' kyah' hnäh' hi- wa' jmeey' hii' tii' kyah' hnäh'. Hi- he' he' laa' na', hi- he' he' ma' laa' jää', hi- he' he' hi- na' ga' jäh'. Hi- lä-ja- ngiin' kih' lä-jë- gyee' jmi-lle' hi- tääh' cha-né' Dio.

⁵Hi- lä-ja- ngiin' kih' Jesucristo hi- mi-te' juu' kih'. Hi- he' to-në- ga-lä-jiih' jee' kih' hi- ma-na-juu' hi- jøøh' ga' kih' jee' lä-jë- rey hi- chaa' hwa' la-.

Hi- he' hnää' jne', hi- ga-chey' dso'kye- jnän' kyaah' jma- kiyh'. ⁶Hi- ga-jmäay' jne' lä-koo- rey, hi- lä-koo- jmi-dsa- mah' jmeen' ta-he' kih' Dio hi- laa' Jmiiy-. Wa' jmeen' juuh- kiyh' hi- wa' laay' dsa-ta' lä-jë- joh' jmi- cha-. Wa' la' lä-ja-.

⁷Miih- ga- jmee-, jäh' jee' jnii'. Ga-lä-jë- ba' jëy' wa-ra- ga-të' jee' jäh', lä-kye- hi- ga-jmäayh- dsoo'. Lä-jë- nëe' dsa- hi- chaa- hwa' la- ki'hooh' wa-ra- ga-jëy' jäh' Jesús. Wa' la' lä-ja-.

⁸"Jnä' he' laan' lä-koo- hwëh' A kyaah' hwëh' Zeta, jnä' he' ma-laan' jää' ja-ga' nøø' jmi-gyuu-, hi- lä-jiih' hee' jmi-gyuu- lä- ma-laan' ja-ba'", ga-jäh' Dsa-jøøh' jnän'. Hi- he' laa' na', hi- he' ma' laa' jää', hi- ja-ba' hi- he' jäh' ka-läh', hi- cha- cha-miih- be' kih'.

Ga-hëë' mi-në' Jwaa- jmëe' kih' Dsa-jøøh' jnän'

⁹Jnä' Jwaa- øøh' hnäh', jëen- wi' kō-jøøh' kyaah' hnäh', jee' hnäh- jne' Dio kō-jøøh', hi- kwëeh- ba' dsë- jne' kyaah' be' he- kwa- Jesucristo. Ma' gyan' hwa' he- chee- Patmo, he- hä' jee' jmi-ñeeh-. Jee'

ja⁻ ga⁻ chee⁴ dsa⁻ jnä⁴ kih⁴ he⁻ sa⁻
ga⁻ lä⁻ hnø⁴y⁴ juu⁴ kih⁴ Dio, hi⁴ lä⁻ ja⁻
sa⁻ ga⁻ lä⁻ hnø⁴y⁴ he⁻ ma⁴ kwan⁴ juu⁴
kih⁴ Jesucristo. ¹⁰Ma⁴ ga⁻ tē⁴ jmi⁴
he⁻ tääh⁴ dsa⁻ kwa⁴ ti⁴ hmaah⁴ kih⁴
Dsa⁻ jø⁴h⁴ jnä⁴n, ma⁴ kyen⁴ cha⁴ mi⁴h⁻
Jmi⁴ lle⁴ Na⁴ jngii⁴, ma⁴ ga⁴ nuun⁴ ta⁴
ka⁴ luun⁴ koo⁴ ki⁴ gaa⁴ he⁴ nuuh⁴
lä⁴ koo⁴ luu⁴ hoo⁴, ¹¹he⁴ ga⁴ jā⁴h⁴:

—Jnä⁴ he⁴ laan⁴ lä⁴ koo⁴ hwēh⁴
A kyaah⁴ hwēh⁴ Zeta. Jnä⁴ he⁴
ma⁴ laan⁴ jā⁴ ja⁴ ga⁴ nø⁴ jmi⁴ gyuu⁴,
lä⁴ jiih⁴ hee⁴ jmi⁴ gyuu⁴ lä⁴ ma⁴ laan⁴
ja⁴ ba⁴. Si⁴ nē⁴ mo⁴ je⁴ lä⁴ koo⁴ te⁴
he⁴ jēēh⁴ la⁴, chee⁴ kih⁴ lä⁴ jē⁴ gyii⁴
gwah⁴ he⁴ tø⁴ hwa⁴ Asia. Chee⁴
kih⁴ jwii⁴ Éfeso, kih⁴ Esmirna, kih⁴
Pérgamo, kih⁴ Tiatira, kih⁴ Sardis,
kih⁴ Filadelfia hi⁴ kih⁴ Laodicea.

¹²Ga⁴ jeehn⁴ hñiin⁴ mah⁴ jēēn⁴ hi⁴
he⁴ ma⁴ hlēēh⁴ kyaah⁴ jnä⁴. Lä⁴ koo⁴
ma⁴ ga⁴ jeehn⁴ hñiin⁴ ga⁴ jēēn⁴ gyii⁴
candelero he⁴ na⁴ la⁴ kyaah⁴ ku⁴ nø⁴.

¹³To⁴ dsaah⁴ jee⁴ kih⁴ candelero
ja⁴, ga⁴ jēēn⁴ jā⁴ hi⁴ laa⁴ lä⁴ koh⁴
ma⁴ laa⁴ Hi⁴ ga⁴ lēē⁴ ngo⁴, ma⁴ kyeyh⁴
koo⁴ hmi⁴h⁴ kyoo⁴ he⁴ tē⁴ lä⁴ ga⁴ tē⁴
hwa⁴, hi⁴ ma⁴ na⁴ hñuu⁴ mo⁴ dsēy⁴
kyaah⁴ hmi⁴h⁴ he⁴ ma⁴ na⁴ la⁴ kyaah⁴
ku⁴ nø⁴. ¹⁴Peer⁴ ma⁴ tō⁴ jlēē⁴ lley⁴
lä⁴ koo⁴ tø⁴ jñu⁴ borrego, hi⁴
lä⁴ koo⁴ tø⁴ tu⁴ hmoo⁴. Mi⁴ nēy⁴ ma⁴
la⁴ lä⁴ koo⁴ jee⁴ hya⁴ je⁴. ¹⁵Ma⁴ ti⁴iy⁴
ma⁴ la⁴ lä⁴ koo⁴ la⁴ ñe⁴ nø⁴ he⁴ jih⁴
lä⁴ koo⁴ ma⁴ koo⁴ neh⁴ hwi⁴. Lle⁴
kiyh⁴ ma⁴ nuuh⁴ lä⁴ koo⁴ jee⁴ jyoo⁴
jmi⁴. ¹⁶Ma⁴ cha⁴y⁴h⁴ kyaah⁴ gooy⁴
ra⁴ lluu⁴ gyeē⁴ nuu⁴ hi⁴ neh⁴ to⁴ hooy⁴
ma⁴ go⁴ hi⁴ koo⁴ ñe⁴ tuuh⁴ chū⁴h⁴ he⁴
na⁴ jni⁴ lä⁴ to⁴ jwoo⁴. Mo⁴ nēy⁴ ma⁴ la⁴
lä⁴ koo⁴ jmēē⁴ hyoo⁴ he⁴ jēē⁴ ñih⁴.

¹⁷Ma⁴ ga⁴ jēē⁴ jnih⁴, ga⁴ tahn⁴
lä⁴ koo⁴ he⁴ na⁴ juun⁴ hu⁴ ti⁴y⁴. Ja⁴ ga⁴

ga⁴ kyey⁴ gooy⁴ ra⁴ lluu⁴ nē⁴ kin⁴ mah⁴
ga⁴ si⁴y⁴h⁴ jnä⁴:

—Ta⁴ wa⁴ gah⁴, jnä⁴ he⁴ ma⁴ laan⁴
jä⁴ ja⁴ ga⁴ nø⁴ jmi⁴ gyuu⁴, lä⁴ jiih⁴
hee⁴ jmi⁴ gyuu⁴, lä⁴ ma⁴ laan⁴ ja⁴ ba⁴.
¹⁸Jnä⁴ he⁴ na⁴ jiihn⁴. Jnä⁴ he⁴
ga⁴ juun⁴, pero hi⁴ jnä⁴ la⁴ na⁴ jiihn⁴
ka⁴ lä⁴h⁴ lä⁴ jē⁴ joh⁴ jmi⁴ cha⁴. Wa⁴
la⁴ lä⁴ ja⁴. Jnä⁴ ba⁴ jmeen⁴ hih⁴
juu⁴ dsa⁴, hi⁴ jnä⁴ ba⁴ jmeen⁴ hih⁴
cher⁴mah⁴ dsa⁴ nāy⁴ cha⁴ je⁴. ¹⁹Si⁴
lä⁴ jē⁴ he⁴ ma⁴ jēēh⁴, lä⁴ jē⁴ he⁴ jēēh⁴
na⁴ hi⁴ lä⁴ jē⁴ he⁴ na⁴ ga⁴ le⁴. ²⁰Jee⁴ la⁴
mi⁴ jnään⁴ he⁴ hnø⁴ jā⁴h⁴ kih⁴ lä⁴ jēē⁴
gyee⁴ nuu⁴ hi⁴ ma⁴ jēēh⁴ hi⁴ tääh⁴
goon⁴ ra⁴ lluu⁴ he⁴ hi⁴ lä⁴ jē⁴ gyii⁴
candelero he⁴ na⁴ la⁴ kyaah⁴ ku⁴ nø⁴.
Lä⁴ jēē⁴ gyeē⁴ nuu⁴ laa⁴ lä⁴ koo⁴
ängele kya⁴ lä⁴ jē⁴ gyii⁴ gwah⁴, hi⁴
lä⁴ jē⁴ gyii⁴ candelero he⁴ ma⁴ jēēh⁴
ja⁴, la⁴ lä⁴ koo⁴ lä⁴ jē⁴ gyii⁴ gwah⁴.

**Juu⁴ la⁴ ga⁴ chee⁴ Jwa⁴ kih⁴
gwah⁴ jwii⁴ Éfeso**

2 Si⁴ kih⁴ ángel hi⁴ na⁴ hñā⁴
gwah⁴ jwii⁴ Éfeso: “Jā⁴ hi⁴
cha⁴h⁴ gyeē⁴ nuu⁴ kyaah⁴ gooy⁴
ra⁴ lluu⁴ he⁴, hi⁴ ngē⁴ jee⁴ kih⁴ gyii⁴
candelero he⁴ na⁴ la⁴ kyaah⁴ ku⁴ nø⁴:
²Ma⁴ ba⁴ jnä⁴ lä⁴ jē⁴ he⁴ jmeeh⁴. Sa⁴
dsa⁴ hwaah⁴ kyaah⁴ ta⁴ kyah⁴ hi⁴ jø⁴h⁴
ba⁴ hoh⁴. Hi⁴ sa⁴ kwēēh⁴ hoh⁴ kyaah⁴
hi⁴ hlēēh⁴ hi⁴ ma⁴ jēēh⁴ ba⁴ hi⁴ jmā⁴
hñii⁴ lä⁴ koo⁴ apóstole hi⁴ sa⁴ laay⁴.
Juu⁴ ta⁴ juu⁴ ba⁴ ma⁴ jnääh⁴ kiyh⁴.
³Ma⁴ jēēh⁴ cha⁴ mi⁴h⁴ wi⁴ kwaat⁴
kin⁴ hi⁴ ma⁴ kwēēh⁴ ba⁴ hoh⁴, sa⁴ cha⁴
ma⁴ hwaah⁴. ⁴Pero cha⁴ koo⁴ he⁴
ma⁴ hlāäh⁴ kyaah⁴ jnä⁴, mo⁴ so⁴ hnaah⁴
jñä⁴ lä⁴ koo⁴ ma⁴ hnaah⁴ jñä⁴ lä⁴ ma⁴
to⁴ nē⁴. ⁵Mi⁴ dsooh⁴ da⁴ hoh⁴ lä⁴ koo⁴
ma⁴ hnaah⁴ jñä⁴ lä⁴ ma⁴ to⁴ nē⁴. Wa⁴
lä⁴ dsa⁴ hoh⁴ ka⁴ lä⁴h⁴ mah⁴ jmee⁴

lä⁺jë⁺ he⁻ llu⁺ lä⁻koo⁻ ma⁺ jmeeh⁻ jää⁺.
Cher⁺mah⁺ sa⁺ jmeeh⁺ lä⁺ja⁻, चाह⁺ ba⁺
jän⁻ mah⁺ jñuuh⁺ candelero kyah⁺
cher⁺mah⁺ sa⁺ ga⁺jeëh⁺ kyaah⁺ Dio
ka⁺läh⁺. ⁶Pero cha⁻ ba⁺ koo⁻ he⁻ llu⁺
he⁻ ma⁺jëën⁺ kyah⁺. Sa⁺ tih⁻ hoh⁺ he⁻
jmeë⁺ lä⁺jëë⁺ nicolaita, ja⁻ba⁺ lä⁺ja⁻
sa⁺ tih⁻ dsën⁺ ka⁺läh⁺. ⁷Hĩ⁻ hnøø⁺
heëh⁺ juu⁺ la⁻, wa⁺ heeyh⁻ he⁻ hlëëh⁻
Jmĩ⁺lle⁺ Na⁻jngiĩ⁺ kih⁺ lä⁺jë⁺ gwah⁺.
Hĩ⁻ ga⁺lih⁺ mi⁻te⁺, kwan⁺ kuyh⁺ kih⁺
chaah⁺ hma⁻ he⁻ jmeë⁺ cha⁻ dsa⁻, he⁻
chih⁺ to⁺dsaa⁺h ya⁺jwiĩ⁺ kih⁺ Dio.”

**Juu⁺ la⁻ ga⁺cheë⁺ Jwaa⁺ kih⁺
gwah⁺ jwiĩ⁻ Esmirna**

⁸Hĩ⁻ sii⁺ kih⁺ ángel hĩ⁻ na⁻hñaa⁺
gwah⁺ jwiĩ⁻ Esmirna: “Hĩ⁻ ma⁻laa⁺
jää⁺ ja⁻ga⁺ nøø⁺ jmĩ⁻gyuũ⁺, lä⁺jiih⁺ heë⁺
jmĩ⁻gyuũ⁺ lä⁺ ma⁻laay⁺ ja⁻ba⁺, hi⁻ hĩ⁻
ga⁺juu⁺ hi⁻ ga⁺lä⁺jiiyh⁺ ka⁺läh⁺, jäh⁺
lä⁺la⁻: ⁹Ma⁺ ba⁺ jnä⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ jmeeh⁻.
Jëëh⁺ ba⁺ hne⁻ wiĩ⁺ hi⁻ tä⁻nee⁺ hne⁻
pero cha⁻ cha⁻miih⁻ kyah⁺ gyuuũ⁺
jmĩ⁻gyuũ⁺. Ma⁺ ba⁺ jnä⁺ kih⁺ hĩ⁻ hlëëh⁻
wiĩ⁺ kyah⁺. He⁻ koo⁻ jäh⁺ bih⁺ laay⁺
judiu. Pero laay⁺ dsa⁻ kyaa⁺ Tana⁺ ba⁺.
¹⁰Ni⁺ miih⁻ ta⁺ wa⁺ gah⁺ kih⁺ he⁻ na⁺ ga⁺
dsa⁻ngëëh⁺. Hii⁻ hĩ⁻sa⁺llu⁺ la⁻ taayh⁺
ko⁻llaa⁺ hnäh⁺ neh⁻ñe⁺ mah⁺ jëëy⁺ che⁺
kwëëh⁺ hoh⁺ hnäh⁺. Heeyh⁺ hnäh⁺ wiĩ⁺
lä⁺jiih⁺ tē⁺ gya⁺ jmĩ⁺. Kwëëh⁺ hoh⁺
lä⁺jiih⁺ juu⁺. Hii⁻ jnä⁺ kwëëhn⁻ hne⁻
koo⁻ coron he⁻ kyaah⁺ jmeë⁺ chaah⁻.
¹¹Hĩ⁻ hnøø⁺ heëh⁺ juu⁺ la⁻, wa⁺ heeyh⁻
he⁻ hlëëh⁻ Jmĩ⁺lle⁺ Na⁻jngiĩ⁺ kih⁺ lä⁺jë⁺
gwah⁺. Hĩ⁻ ga⁺lih⁺ mi⁻te⁺, sa⁺ cha⁻ he⁻
le⁺ kiyh⁺ jee⁺ tē⁺ to⁺ jiih⁻ juu⁺ dsa⁻.”

**Juu⁺ la⁻ ga⁺cheë⁺ Jwaa⁺ kih⁺
gwah⁺ jwiĩ⁻ Pérgamo**

¹²Hĩ⁻ sii⁺ kih⁺ ángel hĩ⁻ na⁻hñaa⁺
gwah⁺ jwiĩ⁻ Pérgamo: “Hĩ⁻ chooh⁻

ñe⁺tuuh⁻ chuuh⁻ he⁻ na⁻jniĩ⁺ lä⁺to⁺
jwoo⁺, jäyh⁺ lä⁺la⁻: ¹³Ma⁺ ba⁺ jnä⁺
lä⁺jë⁺ he⁻ jmeeh⁻ hi⁻ ha⁻ chaah⁻.
La⁺ høø⁺ hĩ⁻sa⁺llu⁺ ba⁺ jee⁺ na⁻. Pero
ma⁺ra⁺ he⁻ chooh⁺ ba⁺ hne⁻ koo⁻
hweh⁻ juu⁺ kin⁺. Hi⁺ lä⁺ ma⁻dsoo⁺
ja⁻ba⁺ hoh⁺ kin⁺ ka⁺läh⁺, ma⁺ke⁺ ñeh⁺
ba⁺ ha⁻ lä⁺ ga⁺la⁺ kih⁺ Antipa hĩ⁻ ma⁺
mi⁻te⁺ kyaah⁺ juu⁺ kin⁺. Ga⁺jngiĩh⁺
dsa⁻ kiyh⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ na⁻ jee⁺
hää⁺ hĩ⁻sa⁺llu⁺. ¹⁴Pero cha⁻ ga⁺ jyoh⁺
he⁻ kyaah⁺ ga⁺hlääh⁻ hne⁻. Jëëh⁺,
tääh⁺ ga⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hĩ⁻ kye⁻
nuuũ⁻ kih⁺ Balaam. Hĩ⁻ he⁺ ga⁺taah⁻
juu⁺ Balac ha⁻ lä⁺ ga⁺jmeey⁺ he⁻
ga⁺tah⁺ dsa⁻ Israel kyaah⁺ koo⁻
ga⁺kuyh⁻ he⁻ la⁺ dsa⁻ cha⁺ñe⁺ dio hĩ⁻
na⁻laa⁺ kaah⁻ dsa⁻, hi⁻ kyaah⁺ he⁻
ga⁺kaayh⁺ wa⁺ hĩ⁻ cha⁻ hĩ⁻. ¹⁵Ja⁻ba⁺
lä⁺ja⁻ tääh⁺ jee⁺ kyah⁺ hnäh⁺ hĩ⁻
kye⁻ nuuũ⁻ kih⁺ dsa⁻ nicolaita, he⁻
ja⁻ sa⁺ tih⁻ dsën⁺. ¹⁶He⁻ja⁻ jeëh⁻
hñaa⁺ kyaah⁺ Dio. Pero cher⁺mah⁺
sa⁺ ga⁺heëh⁻ he⁻ jwahn⁻ la⁻, चाह⁺
ba⁺ jän⁻ kyah⁺ mah⁺ teen⁺ kyaah⁺
dsa⁻ he⁺ kyaah⁺ ñe⁺tuuh⁻ he⁻ hä⁺
hoon⁺. ¹⁷Hĩ⁻ hnøø⁺ heëh⁺ juu⁺ la⁻,
wa⁺ heeyh⁻ he⁻ hlëëh⁻ Jmĩ⁺lle⁺
Na⁻jngiĩ⁺ kih⁺ lä⁺jë⁺ gwah⁺. Kih⁺ hĩ⁻
ga⁺lih⁺ mi⁻te⁺, kwan⁺ kuyh⁺ maná he⁻
na⁻hmää⁺, hi⁻ kwëëh⁻ jnih⁺ koo⁻ miĩ⁺
mi⁻kuy⁺ tøø⁻. Nē⁺ mi⁻kuy⁺ ja⁻, na⁻sii⁻
koo⁻ jmii⁺ hmëë⁺, he⁻ ni⁻ jaa⁻ sa⁺
kyuuũ⁻. Ma⁺la⁺ hñii⁺ hĩ⁻ hyoh⁺ ba⁺
lä⁺kyuuũ⁻.”

**Juu⁺ la⁻ ga⁺cheë⁺ Jwaa⁺ kih⁺
gwah⁺ jwiĩ⁻ Tiatira**

¹⁸Hĩ⁻ sii⁺ kih⁺ ángel hĩ⁻ na⁻hñaa⁺
kih⁺ gwah⁺ jwiĩ⁻ Tiatira: “Joo⁺ Dio
hĩ⁻ hya⁻ je⁻ mi⁻ñe⁺, hi⁻ la⁺ ma⁺tiy⁺
lä⁺koo⁻ ñe⁺ nøø⁺ he⁻ jih⁺gyeh⁺, hĩ⁻
he⁺ jäh⁺ lä⁺la⁻: ¹⁹Ma⁺ ba⁺ jnä⁺ lä⁺jë⁺

he⁻ jmeeh⁻, hnaah⁺ ba⁻ hne⁻ dsa⁻,
 mi⁻ teh⁻ ba⁻ hne⁻ ta⁻ kyah[!], hi⁺ jøh⁻
 ba⁻ hoh⁻. Cha⁻ ga⁻ mi⁻h ta⁻ llu[!] jmeeh⁻
 na[!] lä⁺ koh⁻ ga⁻ he⁻ ma⁻ jmeeh⁻ jää[!].
²⁰ Pero cha⁻ ga⁻ jyoh⁻ he⁻ kyaah⁻
 ga⁻ hlääh⁻ hne⁻. Kwah⁻ jwë[!] kih[!]
 dsa⁻ më⁻ hi⁻ chee⁻ Jezabel hi⁻ jäh⁻
 ngëe⁻ juu[!] kih[!] Dio kih[!] dsa⁺. Kyaah⁻
 nuuh⁻ kiyh[!] mi⁻ gaay⁻ hi⁻ nuuh⁻
 kin⁺ mah[!] kaayh⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻,
 hi⁺ kuyh⁺ he⁻ lla⁺ dsa⁻ cha⁻ nē⁻ dio
 hi⁻ na⁻ laa⁻ kaah⁻ dsa⁻. ²¹ Ma⁻ jøøn⁻
 mah[!] jēen⁻ che⁻ lä⁻ dsa⁻ dsēy⁻, pero
 sa⁺ hii⁻ tūy[!] he⁻ kaayh⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻
 hi⁻. ²² Na[!] na⁺, jee⁻ hääy⁻ jwë⁻ hliih[!],
 kyaah⁻ jnih⁻ nē⁻ jii⁻ mah[!] heeh⁻ jnih⁻
 cha⁻ mi⁻h wi⁻ kō⁻ jøh⁻ kyaah⁻ hi⁻
 kaayh⁻ cher⁻ mah[!] sa⁺ ga⁻ lä⁻ dsa⁻
 dsēy⁻ kih[!] lä⁺ jē⁺ ta⁻ hliih[!] he⁻ jmeey⁻.
²³ Jmään⁻ jooy⁻ dsoo⁻ lä⁺ jiih[!] juuy⁻.
 Lä⁺ ja⁻ lä⁺ jē⁺ gwah⁻ lä⁺ nē⁻ kin⁺,
 jnä⁻ ba⁻ kyuu⁻h⁻ hu⁻ dsē⁻ kiyh[!], hi⁺
 kyuu⁻h⁻ neh⁺ tuh⁻ dsēy⁻ ka⁻ läh⁻. Jnä⁻
 ba⁻ kwëeh⁻ hnäh⁻ lä⁺ jaa⁻ lä⁺ jaa⁻
 hnäh⁻, lä⁺ koo⁻ te⁻ he⁻ jmeeh⁻ hnäh⁻.
²⁴ Pero jnä⁻ hlëeh⁻ hnäh⁻ kyaah⁻
 lä⁺ jēe⁺ ga⁻ hi⁻ tääh⁻ jwi⁻ Tiatira,
 hnäh⁻ hi⁻ sa⁺ tääh⁻ kyaah⁻ nuuh⁻
 na⁻, hnäh⁻ hi⁻ sa⁺ kyuu⁻h⁻ he⁻ jäh⁻
 he⁻ na⁻ hmää⁻ niih⁻ ga⁻ kih[!] Tana⁻.
 Jwëeh⁻ hnäh⁻, mo⁻ so⁻ cha⁻ ga⁻
 he⁻ hnøø⁻ kyah⁻ hnäh⁻. ²⁵ Chooh⁻
 hnäh⁻ koo⁻ hweh⁻ lä⁺ jē⁺ nuuh⁻ he⁻
 ma⁻ hñah⁻ hnäh⁻, lä⁺ jiih⁻ lloo⁻ jmi⁻
 jäh⁻. ²⁶ Kih[!] hi⁻ ga⁻ lih⁻ mi⁻ te⁻ lä⁺ jē⁺
 mada⁻ kin⁺ lä⁺ jiih⁻ llaa⁻ jmi⁻ gyuu⁻,
 jnä⁻ kwan⁻ jwë⁻ jmeey⁻ hih⁺ kih[!] dsa⁻
 hi⁻ tääh⁻ lä⁺ kaa⁻ hwa⁻. ²⁷ Jmeey⁻ hih⁻
 lä⁺ koo⁻ jmee⁺ hih⁺ jaa⁻ hi⁻ chooh⁻
 hma⁻ hiih⁻ he⁻ la⁻ ñe⁻. Wa⁻ ra⁻ ga⁻ tē⁻
 jee⁻ jmeey⁻ hih⁺ kih[!] dsa⁺, lä⁺ koo⁻ he⁻
 jøøy⁻ koo⁻ mi⁻ hya⁻ ba⁻ le⁻ kih[!] dsa⁺.
 Jëeh⁻ hyoyh⁺ cha⁻ mi⁻h be⁻, ja⁻ ba⁻

lä⁺ koo⁻ be⁻ he⁻ ma⁻ hyohn⁻ kih[!] Täa⁻
 kyaan⁻. ²⁸ Hi⁺ kwëeh⁻ jnih⁻ nuu⁻
 hø[!] ka⁻ läh⁻. ²⁹ Hi⁻ hnøø⁻ heeh⁻ juu[!]
 la⁻ wa⁻ heeyh⁻ he⁻ hlëeh⁻ Jmi⁻ lle⁻
 Na⁻ jngii⁻ kih[!] lä⁺ jē⁺ gwah⁻.”

Juu[!] la⁻ ga⁻ chee⁻ Jwaa⁻ kih[!]
 gwah⁻ jwi⁻ Sardis

3 'Si[!] kih[!] ángel hi⁻ na⁻ hñaa⁻
 gwah⁻ jwi⁻ Sardis: “Hi⁻ jää⁻
 gye⁻ jmi⁻ lle⁻ kih[!] Dio hi⁺ jää⁻ gye⁻
 nuu⁻, hi⁻ he⁻ jäh⁻ lä⁺ la⁻: Ma⁻ ba⁻
 jnä⁻ lä⁺ jē⁺ he⁻ jmeeh⁻. Cha⁻ juu[!]
 na[!] jiih⁻ hne⁻, pero hi⁻ na⁻ juu[!] ba⁻
 hne⁻. ² Nä⁻ mi⁻ nēh⁻, ja⁻ kwah⁻ be⁻
 kyaah⁻ ta⁻ he⁻ hä⁻ gooh⁻, na[!] sa⁺ ga⁻
 ma⁻ ääh⁻ ta⁻ kyah[!]. Jëeh⁻ ma⁻ jēen⁻ sa⁻
 ma⁻ jä⁻ llu[!] ta⁻ kyah[!] lä⁺ koo⁻ hnøø⁻
 Dio. ³ Mi⁻ dsooh⁻ hoh⁻ ja⁻, hee⁻ na⁻
 ma⁻ heeh⁻ hi⁺ hee⁻ na⁻ ma⁻ nuuh⁻.
 Høø⁻ he⁻ na⁻, hi⁺ jeeh⁻ hñaa⁻ ka⁻ läh⁻
 kih[!] Dio. Cher⁻ mah[!] sa⁺ høøh⁻ he⁻ na⁻,
 jmeeh⁻ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻, jäh⁻ kyah[!]
 lä⁺ koo⁻ jaa⁻ hi⁻ hii⁻ ba⁻. Jëeh⁻ hor⁻
 he⁻ sa⁺ leeh⁻ jäh⁻ kyah[!]. ⁴ Tääh⁻
 ga⁻ mi⁻h dsa⁻ kyaah⁻ hne⁻ jee⁻
 jwi⁻ Sardis na⁻, hi⁻ sa⁺ ma⁻ mi⁻ soh⁻
 sa⁻ hmi⁻h kih[!]. Hi⁻ he⁻ na⁻ ngē⁻ kyaah⁻
 jnä⁻ kye⁻ hmi⁻h tō⁻ jlëe⁻, jëeh⁻ lä⁺ ja⁻
 lle⁻ le⁻ kiyh[!]. ⁵ Hi⁻ ga⁻ lih⁻ mi⁻ te⁻, hi⁻ he⁻
 kēh⁻ hmi⁻h tō⁻ jlëe⁻. Sa⁺ chen⁻ jmi⁻
 kiyh[!] he⁻ na⁻ si⁻ nē⁻ je⁻ jee⁻ na⁻ si⁻
 jmi⁻ kih[!] lä⁺ jēe⁺ hi⁻ na⁻ jnä⁻ kih[!] Dio.
 Hi⁺ mi⁻ jnään⁻ cha⁻ nē⁻ Täa⁻ kyaan⁻ hi⁺
 cha⁻ nē⁻ ángele kyaay⁻ he⁻ kyuu⁻ jnih⁻.
⁶ Hi⁻ hnøø⁻ heeh⁻ juu[!] la⁻, wa⁻ heeyh⁻
 he⁻ hlëeh⁻ Jmi⁻ lle⁻ Na⁻ jngii⁻ kih[!]
 lä⁺ jē⁺ gwah⁻.”

Juu[!] la⁻ ga⁻ chee⁻ Jwaa⁻ kih[!]
 gwah⁻ jwi⁻ Filadelfia

⁷ Si[!] kih[!] ángel hi⁻ na⁻ hñaa⁻
 gwah⁻ jwi⁻ Filadelfia: “He⁻ la⁻ jäh⁻

hi na-jngëe', hi jmeë ju'dsoo', hi chooh jo-ne' kih' David. Jee näy ni jaa sa jne', jee jney ni jaa sa nä: ⁸Ma ba jnä lä jë he jmeeh. Na ma-na-na jwë kyah he ma-nän', he ni jaa sa le' ha kyah. Ma ke miih ga be' cha kyah, ma hoo' ba hne juu kin. Ni koo hä sa ma-jäh sa kyuu' jnä. ⁹Lä-la jmeen kih hi laa kyaa Tana hi koo jäh laay judiu. Peer ta juu ba ja. He ja jmeen ya nääy ya juuh jney hu tiih, hi jmeen mi jnäy he ma-lä hnaan hne. ¹⁰Ma kwëeh ba hoh kyah mada he ga jmeen kyah. He ja hään hne kih he wii he na ga ja lä kaa jmi gyuu wa-ra ga te jee jë Dio che lä dsaä dsë dsa hi tääh lä kaa hwa kyah he wii ja. ¹¹Chah ba jahn. Chooh koo hweh nuuh he ma hñah mah ni jaa sa jnuuh coron kyah. ¹²Kih hi ga lih mi te, jmaä jnih lä koo hma dsë kih gwah he la kih Dio kyaan, jih koh sa ya hëy jee ja. Në kiyh siin jmi kih Dio kyaan kyaah jmi kih jee jwi kih Dio kyaan ka läh he chee Jerusalén hmë he jyoo gyuu jmi gyuu kih Dio kyaan, hi siin në kiyh jmi hmë kin. ¹³Hi hnø' heeh juu la, wa heeyh he hlëeh Jmi lle Na jngii kih lä jë gwah."

Juu la ga chee Jwaa kih gwah jwi Laodicea

¹⁴Sii kih ängel hi na hñaa gwah jwi Laodicea: "Hi la hi laa dsoo hi mi te juu kih, he ba hñiiy kway ju'dsoo. Hi he laa to në kih jee lä jë he ga jmeë

Dio. Jäh lä la: ¹⁵Ma ba jnä lä jë he jmeeh, ni sa gyuh ni sa laah hne. Llu ba wa-ra jäh kih gyuh o laah. ¹⁶Kih he sa gyuh ni sa laah, he ja nün hne ta wa hoon, kih ko hi' pih ba laah hne. ¹⁷Jëh hne jawah: Jnä chan kuu, hi ma laan hñiin llu, mo so cha he ga jmeë bi kin. Sa neh he laah jaa hi na hëe, hi mo so jmaä ta, hi tä nee, hi tuu hi jaa hi kwah. ¹⁸Jnä kwan nuuh kyah, ki jnä lä ku'nø he ma na llu kyah je, mah lä cha cha miih kyah. Hi lä hmi h tø he këh mah sa jëe dsa la o hih he kwah. Hi tøh më minëh mah lä jnä llu. ¹⁹Jnä juuhn kiyh mah heehn wii lä jë hi hnaan. He ja wa jë hoh he hääh jwë kih Dio, chah hñah. ²⁰Hi jnä chehn ho haah tēn. Cher mah chaa hi nuu juu kin mah näy ho haah, dsa hen jmeen ma nuu kyaah, hi hñiiy kyaah jnä ka läh. ²¹Hi ga lih mi te, kwan gay kyaah jnä jee jmeen hih, ja ba lä koo ga lñh ga mi ten, he ja ga gyan koo kih Täa kyaan. ²²Hi hnø' heeh juu la, wa heeyh he hlëeh Jmi lle Na jngii kih lä jë gwah."

Dsa kaa he ga jmaä jøh Dio

4 Ma ngëe he ja, ga jëen koo ho haah na na gyuu jmi gyuu. Hi ja ba lle he ga nuun lä ma to në, he nuuh lä koo hii luu hoo, ga hlëeh kyaah jnä, ga jäh:

—Wii ta la mah heehn hne hee na le ta cha në ga — ga siiyh jnä.

²Lä⁺chah' ja⁻ ma⁻chēh' jmi⁻llē' kin⁻gyuuh'. Jee' ja⁻ ga⁻jēēn' koo⁻ hma⁻sii⁻ hi⁻ nē' hma⁻sii⁻ ma' gya' jaa⁻ hi⁻ laa'¹ jøøh'. ³Hi⁻ ma' gya' jee' ja⁻, ma' jnäāy' lä⁺koo⁻ mi⁻kuu' he⁻ chee⁻ jaspe kyaah' cornalina. Ma' jnä⁻ lä⁺ku' lä⁺jii' jee' ma' gyay' ja⁻, jaa⁻ mi⁻h⁻kuu' he⁻ jnä⁻ jih⁻gyeh' lä⁺koo⁻ jnä⁻ jih⁻gyeh' esmeralda. ⁴Hi⁻ lä⁺ku' lä⁺jii' kih' hma⁻sii⁻ ma' tøø' ga⁻jyoh' gyii' kye⁻ hma⁻sii⁻. Nē' hma⁻sii⁻ ja⁻, ma' tääh' gyii' kye⁻ dsa⁻gyuuh' hi⁻ ma' kyeh' hmi⁻h⁻ tøø⁻ hi⁻ ma' lley⁻ coron he⁻ la⁺ kyaah' ku⁻nøø'. ⁵Jee' ma' chih' hma⁻sii⁻ juuh⁻ ja⁻, ma' jmee⁻ je⁻nih' hi⁻ ma' nii⁻ hi⁻ ma' nuuh⁻ ma' hlēeh⁻ dsa⁻. Hi⁻ ma' na⁻hih⁻ gyii' mi⁻sē⁻ he⁻ ma' koo⁻ cha⁻nē' hma⁻sii⁻ ja⁻. He⁻ ja⁻ ma' la⁺ lä⁺jē⁻ gyii' jmi⁻llē' kih' Dio. ⁶Cha⁻nēy' jee' ma' gyay' ja⁻, ma' na⁻jaa⁻ he⁻ la⁺ lä⁺koo⁻ hu⁻ he⁻ jēē⁻, he⁻ juuh⁻ lä⁺koo⁻ jmi⁻ñēeh⁻.

Koo' kih' hma⁻sii⁻ he⁻ ma' chih' to⁻dsaah' kih' jee' lä⁺jē⁻ hma⁻sii⁻ he⁻ ma' tøø' lä⁺ku' lä⁺jii' ja⁻, ma' tääh' kye⁻ jah' hi⁻ ma' choo' mi⁻nē⁻ ta⁻ ka⁻luuy' hi⁻ ta⁻ cha⁻nēy'. ⁷Hi⁻ to⁻nē⁻ jah' he⁻ ma' laa⁻ lä⁺koo⁻ jaa⁻ león. Jee' ga⁻tē⁻ uu⁻ jah' he⁻ ma' laa⁻ lä⁺koo⁻ jaa⁻ kya' mäh'. Jee' ga⁻tē⁻ uu⁻ jah' he⁻ ma' la⁺ mo⁻nēy', lä⁺ la⁺ mo⁻nē⁻ jaa⁻ dsa⁻ñuuh⁻. Hi⁻ jee' ga⁻tē⁻ kye⁻ jah' he⁻ ma' laa⁻ lä⁺koo⁻ jaa⁻ mi⁻ hi⁻ hēē⁻. ⁸Lä⁺jēē⁻ kye⁻ jah' he⁻ ma' choo' jñii' sa⁻kyooy'. Lä⁺ku' lä⁺jii' ma' choo' cha⁻mi⁻h⁻ mi⁻nēy'. Lä⁺jmi⁻h⁻ lä⁺hwē⁻ sa⁻ ma' tūy⁻ ma' jäh⁻:

Na⁻jngēē⁻, na⁻jngēē⁻, na⁻jngēē⁻
laa⁻ Dio Dsa jøøh' jñän⁻ hi⁻
cha⁻ ga⁻lä⁺jē⁻ be⁻ kih'.

Hi⁻ na⁻ ma' laa⁻, hi⁻ na⁻ laa⁻
na⁻, hi⁻ ja⁻ba⁻ hi⁻ na⁻ llaah⁻
ka⁻läh⁻.

⁹Lä⁺jēē⁻ jah' he⁻ ma' jmäāy⁻ jøøh' hi⁻ gya⁻ nē' hma⁻sii⁻ he⁻, hi⁻ chaa⁻ lä⁺jē⁻ joh' jmi⁻h⁻ cha⁻. Ma' hnäāy⁻ cha⁻mi⁻h⁻ hi⁻ ma' kway⁻ ti⁻hmaah⁻ kiyh'. Koo⁻ hä⁻ koo⁻ hä⁻ he⁻ ma' jmeey⁻ lä⁺ja⁻, ¹⁰lä⁺jēē⁻ gyii' kye⁻ dsa⁻gyuuh' ma' juuh⁻ jnē⁻ cha⁻nē⁻ hi⁻ gya⁻ jmee⁻ hih⁻ he⁻, jmeey⁻ juuh⁻ kih' hi⁻ chaa⁻ lä⁺jē⁻ joh' jmi⁻h⁻ cha⁻. Ma' jwäy⁻ coron kiyh' cha⁻nēy', ma' jäh⁻:

¹¹Hne⁻ Dio, Dsa⁻jøøh' kya⁻ jnääh',
jaa⁻ hne⁻ ba⁻ hi⁻ jmäā⁻ jnääh'
jøøh'.

Kyah⁻ hne⁻ ba⁻ jmee⁻ jnääh' juuh⁻,
kyah⁻ ba⁻ la⁺ ga⁻lä⁺jē⁻ be⁻.

Jēēh⁻, hne⁻ ba⁻ ga⁻jmeeh⁻ lä⁺jē⁻
he⁻ cha⁻.

Lä⁺ hyoh⁻ hoh⁻ hñaa⁻ ga⁻jmeeh⁻,
he⁻ja⁻ ba⁻ cha⁻.

Jee' la⁻ hlēēh⁻ kih' koo⁻ je⁻ he⁻ na⁻bä⁻
he⁻ ma' chooh⁻ Borrego mäh'

5 Hi⁻ ma' gya' jmee⁻ hih⁻ he⁻,
ga⁻jēēn' ma' chooyh⁻ kyaah'
gooy⁻ ra⁻llu⁻ koo⁻ je⁻ he⁻ na⁻sii⁻ ta⁻
neh⁻, hi⁻ na⁻sii⁻ ta⁻ ka⁻luu⁻ ka⁻läh⁻,
na⁻gyoh⁻ gyii' jiih⁻. ²Hi⁻ ga⁻jēēn⁻
jaa⁻ ángel bee⁻ hi⁻ ma' hlēēh⁻ kyaah'
be⁻, ga⁻jäh⁻:

—¿Hi⁻ na⁻ hi⁻ na⁻ngē⁻ jwē⁻ jii'
lä⁺jē⁻ he⁻ na⁻gyoh⁻ gyii' jiih⁻ ja⁻
mah' niyh⁻?

³Pero sa⁻ ga⁻jñäā⁻ ni⁻ jaa⁻ hi⁻ lih⁻
ma' jii' je⁻ ja⁻ mah' ma' hēy⁻, ni⁻
gyuuh' jmi⁻gyuuh⁻, ni⁻ hwa⁻ la⁻, ni⁻
neh⁻ hwa⁻ ka⁻läh⁻. ⁴Peer⁻ ga⁻hoohn⁻
cha⁻mi⁻h⁻, kih' he⁻ sa⁻ chaa⁻ ni⁻
jaa⁻ hi⁻ na⁻ngē⁻ jwē⁻ ma' niyh⁻ je⁻ ja⁻
mah' ma' hēy⁻. ⁵Pero jaa⁻ jee' lä⁺jēē⁻
dsa⁻gyuuh' he⁻ ga⁻siyh⁻ jnä⁻:

—Mo⁻to⁻ hooh⁻ cha⁻mi⁻h⁻. Hii⁻
León la⁻ hi⁻ na⁻jñäā⁻ kih' Judá, ja⁻ba⁻

sa'ju- kih¹ David, hi- la- ba' ga¹lih¹,
he¹ja- na-ngëy¹ jwë¹ jiiy¹ lä¹jë¹ gyii¹
he¹ na-gyoh¹ ja¹ mah¹ niyh¹ —ga¹jah¹
dsa-gyuu¹h¹ siih¹ jnä¹.

⁶Hi¹ ga¹jëë¹ jnih¹, laay¹ lä¹koo¹
jaa¹ borrego mäh¹ hi¹ ma¹ cheh¹
koo¹ kih¹ hi¹ ma¹ gya¹ jmee¹ hih¹,
to¹dsaah¹ kih¹ kyeë¹ jah¹ he¹, hi¹
ja¹ba¹ jee¹ kih¹ lä¹jëë¹ dsa-gyuu¹h¹
he¹. Borrego he¹ ma¹ jnääh¹ lä¹koo¹
borrego hi¹ ma¹jngëëh¹ dsa¹ në¹
na¹hyoo¹, ma¹ lle¹ gyii¹ jøø¹ lley¹, hi¹
ma¹ choo¹ gyii¹ mi¹nëy¹. He¹ ja¹ la¹
gyii¹ jmi¹lle¹ kih¹ Dio he¹ ga¹cheey¹
lä¹kaa¹ hwa¹. ⁷Borrego mäh¹ he¹
ngooy¹ mah¹ ga¹kay¹ je¹ he¹ ma¹
hä¹ ja¹goo¹ ra¹llu¹ kih¹ hi¹ jmee¹
hih¹ he¹. ⁸Lä¹ ma¹ ga¹sooy¹ je¹ ja¹,
lä¹jëë¹ kyeë¹ jah¹ he¹ hi¹ lä¹jëë¹
gyii¹ kyeë¹ dsa-gyuu¹h¹ ka¹läh¹
ga¹juu¹h¹ jnë¹ cha¹nëy¹. Lä¹jaa¹ lä¹jaa¹
ma¹ chooh¹ ma¹ koo¹ tu¹ he¹ choo¹
cha¹miih¹ si¹ñe¹, hi¹ ma¹ chooyh¹
ka¹läh¹ ma¹ koo¹ kyaah¹ he¹ na¹la¹
kyaah¹ ku¹nøø¹ he¹ na¹kah¹ kyaah¹
chu¹. Chu¹ ja¹ la¹ kwaat¹ juu¹ kih¹ hi¹
na¹jngëë¹ hi¹ tääh¹ ngii¹ kih¹ kih¹ Dio.
⁹Ga¹lä¹jëë¹ ba¹ hi¹ he¹ ma¹ hä¹ koo¹
su¹ hmëë¹, ma¹ jäh¹:

Jaa¹ hne¹ ba¹ na¹ngëh¹ jwë¹ sooh¹
je¹ na¹, mah¹ jiih¹ lä¹jë¹ gyii¹
he¹ na¹gyoh¹ ja¹.

Jëëh¹ ga¹jngëëh¹ dsa¹ hne¹,
ga¹lääh¹ jnääh¹ kyaah¹ jma¹
kyah¹ mah¹ ga¹ngëëh¹ jnääh¹
kih¹ Dio.

Ga¹lääh¹ ga¹lä¹jëë¹ nëë¹ dsa¹ hi¹
hlëëh¹ lä¹koo¹ lä¹koo¹ juu¹,
hi¹ tääh¹ lä¹kaa¹ jwi¹, hi¹
lä¹kaa¹ hwa¹ jee¹ tääh¹ dsa¹
hi¹ jmee¹ hih¹.

¹⁰Ga¹hñaah¹ jnääh¹ dsa¹ta¹ kaah¹,
ga¹hñaah¹ jnääh¹ jmi¹dsa¹

mah¹ jmee¹ jnääh¹ ta¹he¹ kih¹
Dio jnän¹,

hi¹ lä¹ja¹ jmee¹ jnääh¹ hih¹
kih¹ dsa¹ hi¹ tääh¹ lä¹kaa¹
jmi¹gyuu¹.

¹¹Chah¹ ba¹ ga¹jëën¹ ka¹läh¹,
ga¹nuun¹ ma¹ hlëëh¹ jwëë¹ ángele
lä¹ku¹ lä¹jii¹ kih¹ hi¹ ma¹ jmee¹ hih¹
jee¹ ja¹, kyaah¹ jah¹ he¹, hi¹ kyaah¹
dsa-gyuu¹h¹ he¹. Joh¹ millón sa¹ tee¹
hi¹ ma¹ tääh¹ jee¹ ja¹. ¹²Lä¹jëë¹ hi¹
he¹ ma¹ hlëëh¹ ki¹gaa¹, ma¹ jäh¹:
Borrego mäh¹ hi¹ ga¹jngiih¹ dsa¹
kih¹,
hi¹ na¹ba¹ na¹ngë¹ jwë¹ he¹ cha¹
lä¹jë¹ be¹ kih¹, he¹ cha¹
cha¹miih¹ kiyh¹,
he¹ kyuu¹y¹ ga¹lä¹jë¹ ba¹, he¹
cha¹cha¹miih¹ be¹ kiyh¹,
he¹ lä¹gah¹ jnih¹, he¹ jmeen¹ juu¹h¹
kiyh¹, hi¹ he¹ hä¹ jne¹ kiyh¹.

¹³Koo¹ ka¹läh¹ ga¹nuun¹ kih¹
ga¹lä¹jëë¹ hi¹ tääh¹ gyuu¹h¹ hi¹
ga¹jmää¹ Dio, lä¹kye¹ hi¹ ga¹jmääy¹
hi¹ tääh¹ hwa¹ la¹, hi¹ neh¹ ga¹kih¹
hwa¹ la¹ hi¹ lä¹jëë¹ hi¹ tääh¹ neh¹
jmi¹ñeeh¹ hi¹ lä¹jë¹ he¹ ga¹cha¹ në¹
kih¹. Lä¹jëë¹ hi¹ he¹ ma¹ jäh¹:

Wa¹ hán¹ kih¹ hi¹ gya¹ jmee¹ hih¹
në¹ hma¹si¹, wa¹ hán¹ kih¹
Borrego mäh¹, wa¹ gah¹ jnih¹,
wa¹ jmeen¹ juu¹h¹ kiyh¹ hi¹ wa¹
cha¹cha¹miih¹ be¹ kiyh¹
ga¹lä¹jë¹ joh¹ jmi¹ cha¹.

¹⁴Lä¹jëë¹ kyeë¹ jah¹ he¹ ma¹ jäh¹:
—Wa¹ la¹ lä¹ja¹.

Hi¹ lä¹jëë¹ gyii¹ kyeë¹ dsa-gyuu¹h¹ he¹
ga¹juu¹h¹ jnë¹, ga¹jyooy¹ lley¹ lä¹ga¹të¹
hwa¹ mah¹ ga¹jmeey¹ juu¹h¹ kih¹ Dio.

Lä¹jë¹ gyii¹ he¹ na¹gyoh¹ ja¹

6 Ga¹jii¹ Borrego mäh¹ koo¹ jwëë¹
he¹ na¹gyoh¹ ja¹, ga¹jëën¹.

Ja-ga' ga-nuun' ga-hlēeh' jaa' kih' jee' lā-jēē' kyee' jah' he'. Lle' kiyh' ma' nuuh' lā-koo' kii' hii' nīh', ga-jāyh':

—Na' mah' jēē'.

²Ma' ga-jēēn', ga-jēēn' jaa' kya'jiih' tāā'. Hī' ma' dsēē' kya'jiih' he' ma' chooh' koo' hma' he' tey' flecha. Ga-hyoyh' koo' coron hi' ya'hēēy' ma-na'lluuy' mah' liyh' jee' hnii'.

³Lā' ma' ga-jiiy' jee' ga-tē' to' jwēē' he' na-gyoh' ja', ga-nuun' ga-hlēeh' jee' ga-tē' uu' jah' he', ga-jāyh':

—Na' mah' jēē'.

⁴Ya'hēē' jīnah' kya'jiih' gyuu' jih'. Hī' ma' dsēē' kya'jiih' he' ga-hyoyh' koo' nē'tuuh' juuh'. Lā'ja' ga-hyoyh' be' mah' jīnuuyh' he' hii' tii' kih' dsa' jmi-gyuu'. Llay' hnii' mah' jngēēh' dsa' dsa-kyaa'h'.

⁵Lā' ma' ga-jiiy' jee' ga-tē' hnē' jwēē' he' na-gyoh' ja', ga-nuun' kih' jee' ga-tē' uu' jah' he', ga-jāyh':

—Na' mah' jēē'.

Hī' ga-jēēn' jaa' kya'jiih' lāh'. Hī' ma' dsēē' kya'jiih' lāh' he' ma' chooh' koo' kyaah' hih'. ⁶Ja-ga' ga-nuun' ga-hlēeh' to'dsaah' jee' kih' lā-jēē' kyee' jah' he', ma' jāyh':

—To' nē' mī'trigo la' kih' koo' jmi' ta'. Hī' jīnii' nē' mī'cebada la' kih' koo' jmi' ta'. Pero ta' hēē' naa' ni' jmi' mī'jēh' ma-āā'.

⁷Lā' ma' ga-jiiy' jee' ga-tē' kye' he' na-gyoh' ja', ga-nuun' kih' jee' ga-tē' kye' jah' he', ga-jāyh':

—Na' mah' jēē'.

⁸Ma' ga-jēēn', ga-jēēn' jaa' kya'jiih' nāā'. Hī' ma' dsēē' kya'jiih' he' ma' chee' Hī' Na'juu', jāh' kaah' kiyh' ma' jnā' cha'je'.

Ga-hyoyh' be' kih' koo' kiih' kih' jmi-gyuu' mah' jngēēy' dsa' kyaah' nē'tuuh', kyaah' kyoo', kyaah' dsoo', hī' kyaah' jah' hāā' hī' chaa' hwa' la'.

⁹Ma' ga-jiiy' jee' ga-tē' hñā' he' na-gyoh' ja', ga-jēēn' ta' hwa' kih' na'hyoo' lā-jēē' dsa' hī' ga'juu' kwaat' kih' juu' kih' Dio hī' kwaat' kih' he' ga-mi'tey' kway' ju'dsoo'.

¹⁰Hī' he' ma' hlēēh' kii':

—Hne' Dio hī' na-jngēē' hī' laa' ju'dsoo', līh' ba' llah' ta' mah' teeh' jwi' kih' dsa' hī' tāāh' hwa', hī' ga-tuu' jma' kyaa' jnāāh'?

¹¹Lā' jaa' lā'jaa' ga-hyoh' hmiih' tōō', hī' ga-la' mada' kiyh' mah' teeyh' dsēy' koo' ga' kō-hwēē' lā'jiih' dsēē' ooyh', hī' jmee' ja'ba' ta' ja' hī' lle' kih' juu' ja'ba' lā-koo' ga'juuy' hñiiy'.

¹²Hī' ga-jēēn' ma' ga-nāy' jee' ga-tē' jīnii' he' na-gyoh' ja'. Ga'jeh' wi' jwēte hwa', ga-lā-lāh' nē' hyoo', lā-koo' lāh' hmiih' he' kēh' dsa' hī' ti-meeh' dsē' lā' ma' dsa'juu' hī' chaa' kiyh'. Hī' nē' sih' kō-lla' ga-lā-gyuu' jma'. ¹³Ga'hlaa' nuu' hī' ma' hēē' gyuu' lā' ga-tē' hwa', lā-koo' hla' mī'higo gyuu' hma' kih', wa'ra' ga'jmeē' lle' tā'. ¹⁴Gyuu' jmi-gyuu' ga'āāh' go-te' lā-koo' mo'je' he' dsa-gyee' kih' hñii'. Ga-lā-jē' moh' kyaah' lā-jē' hwa' he' tāāh' jee' jmi-nēeh' ga-lā-sii' hōō'. ¹⁵Lā-jēē' rey hī' chaa' hwa', dsa-kaah', dsa' cha' kuu', juu' hlōō', hī' lā-jēē' hī' bee' ga', lā-jēē' hī' na-hnēē' jmee' ta', hī' hī' sa' na-hnēē' ga'hmäy' neh' too' kuu' hī' neh' kuu' hloo'.

¹⁶Lā-jēē' hī' he' ga-jāh' siiyh' moh', ga-siyyh' hloo' ka-lāh':

—Wa' hla' hnäh' né' kyaä' jnääh',
hmää' jnääh' kih' hī' gya' jmee'
hih' oo', hmää' jnääh' kih' Borrego
mäh' hī' hää' oo' mah' sa' jëëy'
jnääh'. ¹⁷Jëëh' ma-dsëë' jmi' juuh'
he' ya' jëë' dsëy'. ¿Hī' ba' tää' tee'
kyaayh'? —ga' jäh'.

Hñā-lāa' na-dsë' to-lāa' kyeë' mil
të' hī' lāa' lee' jee' jwii' Israel

7 Ma-ngëë' he' ja', ga' jëën'
kyeë' ángele hī' ma' cheh'
lä' jë' kye' sa' kiih' kih' hwa'. Sa' ma'
kway' jwë' ma' dsa-ngëë' lle' né'
hwa', ni' né' jmi' ñeeh', ni' jee' cha'
chaah' hma'. ²Hi' ga' jëën' jñah'
ángel hī' ja' ta' jee' hya' hyoo', hī'
ma' chooh' sello kih' Dio hī' na' jiih'.
Ga'tëëy' koo' kī' gaa' kih' lä' jëë'
kyeë' hī' ma' tääh' he' hī' ga' hyoh'
be' mah' jmeey' dsoo' kih' hwa' hi'
kih' jmi' ñeeh' ka' läh'. ³Ga' jäh':

—Ta' jmee' dsoo' kih' hwa' ni' kih'
jmi' ñeeh', ni' kih' ni' koo' chaah'
hma' ta' kō-jiih' sa' ga' ma-la' lii'
mo' kye' lä' jëë' hī' jmee' ta' he' kih'
Dio jñän'.

⁴Ja' ga' ga' nuun' ma-të' hñā-lāa'
na-dsë' to-lāa' kyeë' mil dsa' hī'
ma-lāa' lee' kih' jee' lä' jëë' nää'
dsa' kyaä' Israel. ⁵Dsa' kyaä' Judá,
tee' gya'to' mil hī' ma-lāa' lee',
hī' kyaä' Rubén, tee' gya'to' mil,
hī' kyaä' Gad, tee' gya'to' mil,
⁶Hī' kyaä' Aser, tee' gya'to' mil,
hī' kyaä' Neftalí, tee' gya'to' mil,
hī' kyaä' Manasé, tee' gya'to' mil,
⁷hī' kyaä' Simeón, tee' gya'to' mil,
hī' kyaä' Leví, tee' gya'to' mil, hī'
kyaä' Isacar, tee' gya'to' mil, ⁸hī'
kyaä' Zabulón, tee' gya'to' mil, hī'
kyaä' José, tee' gya'to' mil, hī' kyaä'
Benjamín, tee' gya'to' mil.

Jwëë' jwërte dsa' hī' ma'
kyeh' hmiih' tōø' jmah'

⁹Ma-ngëë' he' ja', ga' jëën' jwëë'
jwërte dsa' hī' ni' jaa' sa' tää'
hëëy'. Jee' ja' ma' tääh' dsa' hī'
chaa' lä' kaa' hwa', lä' jëë' nää'
dsa' hī' chaa' lä' kaa' jmi-gyuu',
dsa' hī' hlëeh' lä' koo' lä' koo' juu'
kih', ma' tääh' cha'në' hī' gya' jmee'
hih' he', hi' cha'në' Borrego mäh'.
Lä' jëë' hī' he' ma' kyeh' hmiih'
tōø' hī' ma' chooyh' gooh' hma-su'.
¹⁰Ga' lä' jëë' ma' hlëeh' kī' gaa', ma'
jäh': "Dio jñän' hī' gya' jmee' hih'
na', kyaah' Borrego mäh' kyaay', hī'
na' ma-läa' jne'." ¹¹Lä' jëë' ángele
hī' ma' tääh' lä' ku' lä' jii' kih' hī'
gya' jmee' hih' he', kyaah' lä' jëë'
dsa-gyuu', kyaah' lä' jëë' kyeë'
jah' he', ga' juuyh' jñëy' cha'në'
hī' jōøh', lä' jiih' ga' jyoooy' lley' lä'
ga'të' hwa', ga' jmeey' juuh' kih'
Dio. ¹²Ga' jäh':

Wa' la' lä' ja', wa' hán' kiyh',
laay' jōøh', kyuyh'
cha' miih',

wa' kwan' ti' hmaah' kiyh', wa'
gah' jnih', cha' be' kiyh' hī'
beey'.

Kih' Dio jñän' wa' la' lä' ja' lä' jëë'
joh' jmi' cha'.

¹³Jaa' jee' lä' jëë' dsa-gyuu' he'
ga' ngii' juu' kin', ga' jäh':

¿Hī' na' hī' kyeh' hmiih' tōø' hī'
tääh' la', ha' ta' ma-ya-näy'?

¹⁴—Hne' Dsa-jōøh' kyaan', ñeh'
ba' hne' —ga' jwii' jnih'.

Mah' ga' siiyh' jñä':

—Hī' na' na' hī' ga' hwëë' jee' ga' jëë'
dsa' wii' jwërte. Ga' gyiyh' sa' hmiih'
kiyh', ga' jmeey' tōø' jëë' kyaah' jma'
kih' Borrego mäh'. ¹⁵He' ja' ba' na'

tāāyh' cha'nē' Dio jee' jmee' hih'.
 Lā' jmiī' lā' hwē' jmeey' jmiī' jee' chih'
 gwah' kiyh'. Hī' hī' gya' nē' hma'siī'
 hī' jmee' hih' he', jmeey' cha' hih' kih'
 lā' jēē' hī' tāāh' cha'nēy'. ¹⁶Jā' jiih'
 mo'so' jā' lā' kyoyh', ni' he' jā' lā' kii'
 dsēy'. Mo'so' hēyh' hyoo', ni' mo'so'
 lla' llii' kiyh'. ¹⁷Jēēh' Borrego mäh'
 hī' gya' tō'dsaah' jee' chih' hma'siī'
 na', hī' na' jāāy' ha' jee' kuyh', hī'
 jāāy' ha' jee' hla' jmiī' he' jmee' chaa'
 dsa'. Ma' jā' mi' kih' Dio jmiī' he' tuu'
 mi'nēy'.

Ga' jiiy' jee' ga'tē' gyii' he' na'gyoh' jā'

8 Ma' ga' jiiy' jee' ga'tē' gyii'
 he' na'gyoh' jā', ga' kē' ti'sih'
 go'tē' gyūh' jmi'gyūh', ya' jāh' koo'
 jwoo' hor'. ²Ga' jēēn' gyeē' ángele
 hī' ma' tāāh' cha'nē' Dio. Ga'hyoyh'
 gyii' luu' hoo'. ³Jā' ga' ja' jñah' ga'
 ángel, ga'nooy' cha'nē' na'hyoo'.
 Ma' chooyh' ñe' he' koo' wa'chū' he'
 na'la' kyaah' ku'nøø'. Ga'hyoyh'
 cha'miīh' wa'chū' mah' ga'jēy' nē'
 na'hyoo' he' la' kyaah' ku'nøø' he'
 chih' cha'nē' jee' gya' hī' jmee' hih'.
 Kyaah' he' jā', kwa' be' kih' juu'
 he' ngiī' lā' jēē' hī' na'jngēē'. ⁴Lā'
 ma'chooh' jā' ángel ñe' chū', ga'soo'
 ñe' chū' cha'nē' Dio kō'jōh' kyaah'
 jwōh' kih' hī' na'jngēē'. ⁵Ma'ngēē'
 he' jā', ga'kay' ñe' jee' ma' koo'
 wa'chū', mah' ga'kay' je' he' na'chah'
 kih' na'hyoo' jā', ga'jwāy' ta' hwa'.
 Kyaah' he' jā' ga'niī', ga'jmeē' goo',
 ga'jmeē' je' ñih' hī' ga'jeh' wiī'
 jwēte hwa'.

Ga'juu' gyeē' ángele luu' hoo' kih'

⁶Hī' lā' jēē' ángele hī' ma' chooh'
 lā' jē' gyii' luu' hoo' ga'lla'lley'
 hooy' mah' jūy'.

⁷Ma' ga'juu' to'nē' ángel luu' hoo'
 jā', ga'saa' ga'jaa' mīdsē' kyaah'
 je' ta' hwa', na'kaah' na'gwēēh'
 kyaah' jma'. La' ga' koo' kiih' kih'
 chaah' hma' ga'koo' hī' ga'koo'
 lā' jē' nuu' eeh'.

⁸Ma' ga'juu' jee' ga'tē' uu' ángel
 luu' hoo' jā', lā'koo' moh' juuh' la'
 je' he' ga'hla' nē' jmi'ñeeh'. La' ga'
 koo' kiih' kih' jmi'ñeeh' ga'liī' jma'.
⁹La' ga' koo' kiih' kih' hī' chaa'
 cha'jmi'ñeeh' ga'juu', hī' jā'ba'
 lā'jā' la' ga'koo' kiih' kih' lā'jē'
 barco ga'heē' go'tē'.

¹⁰Ma' ga'juu' jee' ga'tē' uu' ángel
 luu' hoo' kih', ga'tah' gyūh' jā'
 nuu' jōōh' na'chah' je', hī' laa'
 lā'koo' hma' lle' je'. Ga'tayh' nē'
 kih' la' ga'koo' kiih' jmi'juuh' hī'
 ga'lloo' lā' ga'tē' jee' hya' jmiī'
 gwa'. ¹¹Nuu' he' cheē' Llih'. La' ga'
 koo' kiih' kih' jmiī' ga'lā'liīh'. Jwēē'
 dsa' ga'juu' kih' he' ga'hīyh' jmiī'
 llih' jā'.

¹²Ma' ga'juu' jee' ga'tē' kyeē'
 ángel he', ga'heē' la' ga'koo' kiih'
 kih' hyoo', jā'ba' kō'jā' ga'heē' nē'
 sih', hī' la' ga'koo' kiih' kih' nuu'
 ga'heē' ka'lāh'. He'jā' ga'la' na'hoō'
 la' ga'koo' kiih' kih' lā'koo'
 lā'koo'. Kih' he'jā', lā'jmiī' lā'hwē'
 mo'so' ga'lā'jñā' la' ga'koo' kiih'
 kih' jmi'gyūh'. ¹³Hī' ga'jēēn', mah'
 ga'nuun' hēē' jāā' ángel tō'dsaah'
 kih' gyūh' jmi'gyūh', ma' hlēēyh'
 kyaah' be', ma' jāyh'.

—Jwiī', jwiī', jwiī' dsa' hī' tāāh'
 hwa' la'. Jēēh' tāāh' ga' uu' ángele
 hī' jā' ga'juu' luu' hoo' kih'.

9 Ma' ga'juu' jee' ga'tē' hñāā'
 ángel luu' hoo', ga'jēēn' jāā'
 nuu' ga'tah' gyūh' jmi'gyūh'
 lā' ga'tē' hwa'. Ga'hyoyh' jō'ñe'

kih¹ too⁻ ñiih¹ he⁻ dsoo⁻ lä⁺ ga⁺tē⁺
 chá⁺je⁻. ²Ma⁺ ga⁺näy¹ too⁻ ñiih¹ ja⁻,
 ga⁺soo⁻ cha⁻miih⁻ ñe⁺, lä⁺koo⁻ ñe⁺
 kih¹ koo⁻ hwi¹ j⁺uuh⁻. Ga⁺kah¹ ñe⁺
 kyaah¹ lle⁺ mah¹ ga⁺jle⁺ nē⁺ hyoo⁻,
 he⁻ ga⁺jmeē⁺ ñe⁺ he⁻ ga⁺soo⁻ neh⁺
 too⁻ ñiih¹ ja⁻. ³Jee⁺ ñe⁺ ja⁻ ga⁺hwēē⁻
 iih⁻ hi⁻ ga⁺sa⁺ ga⁺jñee⁺ ta⁺ nē⁺ hwa¹.
 Ga⁺hyoyh¹ be⁺ jmeey¹ dsoo⁻ lä⁺koo⁻
 jmee⁺ cha⁺hne¹ hi⁻ cha⁺ hwa¹ la⁻.
⁴Ga⁺la⁺ mada⁺ kiyh¹, mah¹ sa⁺ jmeey¹
 dsoo⁻ kih¹ nuu⁻ he⁻ dsa⁺hya⁺ hwa¹, ni⁺
 koo⁻ ga⁺ he⁻ eeh⁻, ni⁺ kih¹ ni⁺ koo⁻
 chaah¹ hma⁻. Ma⁺la⁺ kih¹ dsa⁻ hi⁻ sa⁺
 la¹ lii⁻ mo⁻kye¹ kaah⁻ Dio, kih¹ hi⁻ he⁻
 ba⁺ jmeey¹ dsoo⁻. ⁵Pero sa⁺ ga⁺hyoyh¹
 jwē¹ mah¹ jngēēyh¹, koo⁻ heeyh¹ wi¹
 ba⁺ koo⁻ hñaa⁺ sih⁻. Jee⁺ jmee⁺ dsoo⁻
 iih⁻ he⁺, jēē⁻ dsa⁻ wi¹ lä⁺koo⁻ jēē⁻
 dsa⁻ wi¹ jee⁺ jmee⁺ dsoo⁻ cha⁺hne¹
 hi⁻ cha⁺ jmi⁻gyuū⁺ la⁻. ⁶Jmii¹ ja⁻
 hnooh⁺ dsa⁻ ha⁻ lä⁺ jee⁺ juuy⁺ pero
 mo⁻so⁻ jnøøyh⁺ he⁻ kyaah¹ juuy⁺.
 Ma⁺ke⁺ lä⁺hnøøy¹ jngēēyh¹ hñi¹y⁺,
 mo⁻so⁻ juuy⁺.

⁷Iih⁻ he⁺ ma⁺ jnä⁺ä⁺ lä⁺ jnä⁺ä⁺
 kya⁺jiih¹ hi⁻ ma⁺na⁺lluū⁺ dsa⁻näa¹
 jee⁺ hñii⁻. Ka⁺lley⁺ ma⁺ choo¹ he⁻ la⁻
 lä⁺koo⁻ coron he⁻ na⁺la⁺ kyaah¹
 ku⁻nøø⁻. Mo⁻nēy⁺ ma⁺ jnä⁺ lä⁺koo⁻
 mo⁻nē⁺ dsa⁻. ⁸Jñu⁻ lley⁺ ma⁺ jnä⁺
 lä⁺koo⁻ jñu⁻ lle⁺ dsa⁻mē⁺. Cha⁺jay⁺
 ma⁺ jnä⁺ lä⁺koo⁻ cha⁺ja⁺ león.
⁹Na⁺lääy⁻ kyaah¹ ñe⁺ jmah¹, hi⁻
 sa⁺kyooy⁺ ma⁺ nuuh¹ lä⁺koo⁻ jee⁺
 ngē⁺ cha⁻miih⁻ carret he⁻ cheeh⁻
 kya⁺jiih¹ hi⁻ hli⁺i⁺ jee⁺ ga⁺näa⁺
 jee⁺ hñii⁻. ¹⁰Na⁺kuuy⁺ ma⁺ choo¹
 hma⁺kuu⁺ lä⁺ choo¹ na⁺kuu⁺ cha⁺hne¹.
 Kyaah¹ na⁺kuuy⁺ ja⁻, ga⁺jmeey⁺ dsoo⁻
 kih¹ dsa⁻ lä⁺jiih¹ ga⁺tē⁺ hñaa⁺ sih⁻.
¹¹Dsa⁻jøøh¹ kya⁺ä⁺ iih⁻ he⁻ ma⁺ laa¹
 ángel kya⁺ä⁺ too⁻ ñiih¹ ja⁻. Kyaah¹ juu⁺

hebreo cheey⁻ Abadón, hi⁻ kyaah¹
 juu⁺ griego cheey⁻ Apolión. (Jmii⁻
 kiyh¹ hnøø¹ jäh⁺: hi⁻ hee⁻ dsa⁻.)

¹²Ga⁺ngēē⁺ to⁻nē⁺ he⁻ wi¹ ja⁻.
 Hi⁻ ga⁺jä⁺ ga⁺ to⁻ he⁻ wi¹ he⁻ ja⁻ga⁺
 ga⁺jēē⁺.

¹³Ma⁺ ga⁺jū⁺ jee⁺ ga⁺tē⁺ jñee⁺
 ángel luu⁺ hoo⁺ kih¹, ga⁺nuun¹
 ga⁺hlēēh⁺ jee⁺ kih¹ lä⁺jē⁺ kye⁺ jøø¹
 kih¹ na⁺hyoo⁺ he⁻ na⁺la⁺ kyaah¹
 ku⁻nøø⁻ he⁻ ma⁺ chih¹ cha⁺nē⁺
 Dio. ¹⁴Ga⁺hlēēyh¹ jee⁺ ga⁺tē⁺ jñee⁺
 ángel hi⁻ ma⁺ chooh⁺ luu⁺ hoo⁺ he⁺,
 ga⁺si⁺iyh⁺:

—Cheeh⁻ lä⁺jēē⁺ kyeē⁺ ángele hi⁻
 na⁺hñuuh¹ cha⁺jmi⁻jū⁺ he⁻ chee⁻
 Euftrate.

¹⁵Hi⁻ ga⁺cheeyh⁻ lä⁺jēē⁺ kyeē⁺
 ángele he⁺ hi⁻ ma⁺na⁺lluū⁺ kih¹ hor⁻
 ja⁻, jmii¹ ja⁻, sih⁻ ja⁻, ji⁻ ñe⁻ ja⁻ mah¹
 jngēēyh¹ la⁺ ga⁺ koo⁻ ki⁺ih¹ kih¹ dsa⁻
 jmi⁻gyuū⁺. ¹⁶Ga⁺tēē⁺ ga⁺nuun¹ ma⁺
 tee⁺ to⁻ hñä⁺laa⁺ millón hløø¹ hi⁻ ma⁺
 dsēē⁻ kya⁺jiih¹.

¹⁷Lä⁺la⁺ ga⁺lä⁺jnä⁺ kin⁺ ma⁺
 ga⁺jēē⁺ kya⁺jiih¹ he⁺. Lä⁺jēē⁺ hi⁻
 ma⁺ dsēēy⁻ he⁺, ma⁺ na⁺løø⁻ mo⁻dsēy⁻
 ñe⁺ gyū⁺, kyaah¹ he⁻ eeh⁻, hi⁺ he⁻
 nøø⁻ ka⁺läh⁺. Lle⁺ kya⁺jiih¹ he⁺ ma⁺
 jnä⁺ lä⁺koo⁻ lle⁺ león. Hi⁺ ma⁺ hwēē⁻
 to⁻hooy⁺ je⁻, ñe⁺, hi⁺ azufre. ¹⁸Ga⁺tē⁺
 la⁺ ga⁺ koo⁻ ki⁺ih¹ kih¹ dsa⁻ hi⁻ ga⁺juu⁺
 kih¹ lä⁺jē⁺ hnē⁻ nēē⁻ he⁻ wi¹ he⁻ ma⁺
 hwēē⁻ hoo⁺ kya⁺jiih¹ he⁺, he⁻ ma⁺
 la⁺ je⁻, ñe⁺, hi⁺ azufre. ¹⁹Jēēh⁺, ma⁺
 kye⁻ cha⁻miih⁻ be⁺ hoo⁺ kya⁺jiih¹ he⁺
 kyaah¹ kuuy⁺ ka⁺läh⁺. Kuuy⁺ ja⁻ ma⁺
 la⁺ lä⁺ laa¹ mi⁺ih⁻. Ma⁺ lle⁺ lley⁺ he⁻
 kyaah¹ ma⁺ jmeey⁺ dsoo⁻.

²⁰Dsa⁻ hi⁻ sa⁺ ga⁺juu⁺ kyaah¹ he⁻
 wi¹ ja⁻, ni⁺ lä⁺ja⁻ sa⁺ ga⁺lä⁺dsaa⁻
 dsēy⁻ he⁻ ma⁺ jmeey⁺ jū⁺h¹ kih¹ he⁻
 na⁺la⁺ kyaah¹ gooy⁻. Sa⁺ ga⁺tūy¹ he⁻

ma' jmääỹ jøøh' lẵ jĕĕ̃ jmĩ lle' hlĕĕh', hi' kih' lẵ jĕ̃ heĕh' he' na' la' kyaah' ku'nøð', kyaah' kuu' tøð', kyaah' ñe' hweh', kyaah' kuu', hi' kyaah' hma' ka' lăh'. Lẵ jĕ̃ heĕh' ja' sa' jĕĕ̃, sa' nuu', hi' ni' sa' ngĕ̃. ²¹Hi' ni' sa' ga' lẵ dsã dsĕy' he' ma' jngĕĕyh' dsã, he' ma' jmeey' ji' nah', he' ma' kaayh' wa' hi' cha' hi', hi' he' ma' hĕĕỹ.

Jaa' ángel kyaah' koq̃ libro pih'

10 Ma' ngĕĕ̃ he' ja', ga' jĕĕn' jñah' ángel hi' beĕ' jwĕrte hi' ga' jñaa' gyuu' jmi' gyuu' na' lẵ jñii', ma' jñää' miih' kuu' gyuu' lley'. Mo' nĕy' ma' jñā' lẵ jñā' hyoo', hi' lẵ kyoo' tiy' ma' la' lẵ koq̃ je' he' chih' kō' dsoo'. ²Ma' hă' ja' gooy' koq̃ je' pih' na' na'. Mah' ga' chiyh' tiy' ra' lluy' nĕ' jmi' ñeeh', hi' tiy' ra' kĕh' ga' chiyh' hwa' kiĭ'. ³Ja' ga' ga' hlĕĕyh' koq̃ ki' gaa' lẵ koq̃ ki' gaa' hoo' león' ma' mi' gaay'. Lẵ ma' ga' hlĕĕyh' ja', ga' ngĕĕh' kiyh' gyĕĕ' ñih'. ⁴Ma' ga' ngĕĕh' lẵ jĕĕ̃ gyĕĕ' ñih' he', ngoo' ga' jñā' ma' siin', ma' ga' nuun' ga' hlĕĕh' gyuu' h', ga' siih' jñā':

—Hmă' lẵ jĕ̃ juu' he' ma' hlĕĕh' ñih' na', to' ya' siĭ.

⁵Hih' ángel hi' ga' jĕĕn' hi' chih' koq̃ tiĭ' nĕ' jmi' ñeeh' kyaah' koq̃ tiy' hwa' kiĭ' he', ga' chooy' gooy' ta' gyuu'. ⁶Mah' ga' tääy' hi' chaa' ga' lẵ jĕ̃ joh' jmi' cha', he' ba' hi' ga' jmeĕ' gyuu' jmi' gyuu' kyaah' lẵ jĕ̃ he' jñā' nĕ' kih', he' ba' hi' ga' jmeĕ' hwa', kyaah' lẵ jĕ̃ he' ga' cha' nĕ' kih', hi' he' ba' hi' ga' jmeĕ' jmi' ñeeh' kyaah' lẵ jĕ̃ he' ga' cha' kih'. Ga' tääy' hi' he' ga' jăyh'.

—Mo' so' lẵ hii' ga' cha' miih' jmiĭ.

⁷Jăā' ja' ga' juu' jee' ga' tĕ' gyĕĕ'

ángel he' luu' hoo' kih', lẵ jĕ̃ he' na' hmăā' kih' Dio lẵ tĕ' lẵ koq̃ ga' jăh' Dio siih' dsa' hi' ga' ngĕĕ' juu' hi' ma' jmeĕ' ta' he' kiyh' llo' joo' —ga' jăh' ángel he'.

⁸Koq̃ ka' lăh' ga' nuun' ga' hlĕĕh' gyuu' jmi' gyuu' kyaah' jñā', ga' jăh'.

—Gwa' go' kye' je' pih' na' na' he' hă' ja' goo' ángel hi' chih' tiĭ' nĕ' jmi' ñeeh' kyaah' nĕ' hwa' oo'.

⁹He' ja' ñeen' jee' ma' cheh' ángel mah' ga' ngiin' je' pih' ja'. Mah' ga' siiyh' jñā':

—Hee' la', kuh'. He' la' jmeĕ' lẵ llih' tu' jlah', pero' neh' to' hoo' lẵ øø', lẵ koq̃ øø' jmi' tah'.

¹⁰Ja' ga' ga' kan' je' pih' he' ma' choq̃h' ángel mah' ga' kuh'. Ga' lẵ øø' neh' to' hoon' lẵ koq̃ øø' jmi' tah'. Ma' la' ma' kuh' ga' lẵ llih' tu' jlan'. ¹¹Ja' ga' ga' siiyh' jñā' ka' lăh'.

—Jmeĕ' biĭ' mi' jñāāh' juu' kin' ka' lăh' kih' cha' miih' jee' jwiĭ', hi' lẵ kaa' hwa' jee' täāh' dsa' hi' jmeĕ' hih', hi' kih' hi' hlĕĕh' lẵ koq̃ lẵ koq̃ juu', hi' kih' lẵ jĕĕ̃ dsa' ta' kaah'.

Lẵ uu' dsa' hi' kwa' ju' dsoo' kih' Dio

11 Ma' ngĕĕ̃ he' ja', ga' hyohn' koq̃ hma' he' lla' hih' he' la' lẵ koq̃ si' hma' tah', mah' ga' siiyh' jñā':

—Noo', mah' lla' hih' gwah' kih' Dio, kyaah' na' hyoo', mah' heĕ' jăh' tĕĕ' hi' täāh' jmeĕ' juu' kih' Dio. ²Wa' jă' ba' kih' ho' hne' kih' gwah' na', sa' llah' hih'. Jĕĕh' he' ma' na' la' heĕ' hi' sa' lăā' judiu' ba' na', mah' jmeĕy' he' lla' dsĕy' jee' jwiĭ' na' jngiĭ' to' lăā' uu' sih'.

³ Cheen' uu' dsa' hi' dsa' kwa' ju'dsoo' kin'. Kyeyh' hmiih' he' kēh' dsa' ma' ti'meeh' dsē'. Ngēy' juu' kin' kih' dsa' koo' mil dsē' to' hña'loo' na' dsē' to' lo' gya' dsē' gya' jmi' —ga'siiyh' jnā'.

⁴ Lā' uu' hi' kwa' ju'dsoo' kih' Dio he', laa' kwaat' lā' koo' to' chaah' hma' olivo, hi' laay' kwaat' lā' koo' to' candelero he' na' jnāā' cha'nē' Dio juu' hwa'. ⁵ Cher'mah' chaa' hi' hnø' jmāāyh' dsoo', kyaah' je' he' hwēē' neh' to' hooy' jēy' go'te' hi' na' høh' kiyh'. Lā' ja' jmeē' bii' juu' wa' hi' cha' hi', hi' hnø' jmāāyh' dsoo'. ⁶ Lā' uu' dsa' he' na' ngēy' jwē' he' jmeey' sa' jā' jma' ta' ko' jiih' ngēy' juu' kih' Dio. Lā' ja' na' ngēy' jwē' jmeey' kih' jmi' he' lii' jma'. Hi' na' ngēy' jwē' heeyh' dsa' lli' wii', lā' joh' jiih' hnø' bih'.

⁷ Ma' la' ma' dsēē' jmi' kway' juu' kih' Dio, ya' hēē' jah' hlēēh' neh' too' nīih' kih' cha' je' mah' teey' kyaah' dsa' he', lā' jiih' lā' liyh' jngēy'. ⁸ Ga' ma' na' juuy', jāy' cha' jwē' jee' jnā' hā' kih' jwi' juuh', ja' ba' jee' jwi' jee' ga' tāāy' dsoh' hma' cru' Dsa' jøh' jnān'. Hi' chaa' jee' ja', kwee' hña' dsēy' lā' koo' dsa' hi' ma' chaa' jwi' Sodoma kyaah' Egipto, he' ja' kih' jee' jwi' ja', le' jāhn' chee' Sodoma hi' Egipto ka' lāh'. ⁹ Hnē' jmi' dsa' hnool', ga' lā' jēē' ba' dsa' dsa' tāāh' jēy' hi' na' juu' he', dsa' hi' chaa' lā' jē' jee' jwi', lā' jēē' nāā' dsa', dsa' hi' hlēēh' lā' koo' lā' koo' juu', hi' lā' kaa' hwa' jee' tāāh' dsa' hi' jmeē' hih'. Sa' kway' jwē' haa' hi' na' juu' he'. ¹⁰ Ga' lā' jēē' ba' dsa' jmi' gyuu' lā' chaay' llu' wa' ra' ga' jēy' na' juu' dsa' he'.

Dsa' taayh' jēē' dsēy' jwēte, hi' kwēy' dsa' kyaayh' miih' he' cha' kih' lā' jaa' lā' jaay', jēēh' lā' uu' hi' ma' ngēē' juu' kih' Dio he' ma' heeyh' wii' lā' jēē' hi' chaa' hwa' la'.

¹¹ Ga' ma' tē' hnē' jmi' dsa' hnool' ja', jmi' lle' na' jiih' he' ja' kih' Dio ga' tooh' tuh' dsēy' mah' ga' nooy' lā' hmēē'. Ga' lā' goo' jwēte dsē' dsa' hi' ma' tāāh' jēē' jee' ja'.

¹² Ga' lā' nuuh' ga' hlēēh' gyuu', ga' jāh'.

—Wii' hnāh' jee' la'.

Mah' ga' sayh' ta' gyuu' jee' jni' lā' ma' jēē' ja' lā' jēē' hi' ma' na' høh' kiyh'. ¹³ Hor' ja' ga' jeh' wii' jwēte hwa'. Hi' kih' hña'loo' hne', ga' hla' ma' gya' jee' lā' kaa' jee' jwi' juuh' ja'. Hi' ga' juu' gyeē' mil dsa' ma' ga' jeh' hwa'. Hi' ga' chaa' he', kyaah' he' goyh' ja', ga' jmāāy' jøh' Dio hi' gya' gyuu' jmi' gyuu'.

¹⁴ Ga' ngēē' to' he' wii' ja'. Hi' ga' jā' ga' koo' he' wii' he' ja' ga' ga' jēēn'.

Ga' juuy' jee' ga' tē' gyii' luu' hoo'

¹⁵ Ma' ga' tē' gyeē' ángel ga' juu' luu' hoo' kih', ga' lā' nuuh' gyuu' ga' tooh' ki' gaa' miih', ma' jāyh'.

Na' ma' tē' jee' jmeē' Dio hih'

kih' lā' kaa' jmi' gyuu'

ko' jøh' kyaah' Cristo kyaay'.

Hi' he' ba' jmeē' hih' ga' lā' jē'

joh' jmi' cha'.

¹⁶ Lā' jēē' gyii' kyēē' dsa' gyuu' hi' ma' tāāh' nē' hma' sii' cha'nē' Dio, ga' taayh' ga' juuy' jnēy', ga' jyoo'y' lley' lā' ga' tē' hwa' mah' ga' jmeey' juuh' kih' Dio. ¹⁷ Mah' ma' jāyh'.

Kwa' jnāāh' ti' hmaah' kyah'

hne' Dio hi' cha' ga' lā' jē'

be' kih',

hne⁻ he^ʔ hi⁻ laa^ʔ, hne⁻ he^ʔ hi⁻ ma⁻
laa^ʔ, hi⁻ hne⁻ he^ʔ hi⁻ llaah[~]
ka⁻läh^ʔ.

Ma⁻mi⁻jnaäh^ʔ hñaah^ʔ kyaah^ʔ be^ʔ
kyah^ʔ mah^ʔ løøh^ʔ jmeeh^ʔ hih^ʔ.

¹⁸ Ga⁻lä⁻jëë⁻ hi⁻ tääh^ʔ lä⁻kaa⁻ hwa⁻
ma⁻lä⁻lleë⁻ jwërte,
ma⁻të^ʔ jee⁻ tee^ʔh^ʔ jwi⁻ kih^ʔ hi⁻
he^ʔ.

Ma⁻të^ʔ jmi⁻ʔ llah^ʔ ta⁻ kih^ʔ hi⁻
na⁻juu⁻,
mah^ʔ kwëëh^ʔ hee⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻
ga⁻ngëë⁻ juu⁻ hi⁻ ga⁻jmeë⁻
ta⁻he^ʔ kyah^ʔ,

hi⁻ lä⁻ja⁻ lä⁻jëë⁻ hi⁻ na⁻jngëë⁻
hi⁻ lä⁻jëë⁻ ga⁻ hi⁻ gah⁻ hne⁻,
lä⁻jøh^ʔ lä⁻mäh^ʔ.

Hi⁻ ma⁻të^ʔ jmi⁻ʔ jngëëh^ʔ lä⁻jëë⁻
hi⁻ hee⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻.

¹⁹ Ja⁻ga⁻ ga⁻na⁻ gwah⁻ kih^ʔ Dio
gyuu^ʔ jmi⁻gyuu⁻, hi⁻ neh⁻ gwah⁻
ja⁻, ga⁻lä⁻jnä⁻ goo⁻ he⁻ tääh^ʔ kuu⁻
na⁻si⁻ hmooh⁻ to⁻në⁻. Peer⁻ ga⁻jmeë⁻
je⁻ñih^ʔ, ga⁻tooh⁻ mi⁻ih^ʔ, ga⁻hi⁻ñih^ʔ,
ga⁻jeh^ʔ wi⁻ jwërte hwa⁻, mah^ʔ ga⁻hla⁻
mi⁻dsë⁻ kah⁻gaa⁻.

Dsa⁻më⁻ hi⁻ Dragón

12 Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻lä⁻jnä⁻
gyuu^ʔ jmi⁻gyuu⁻ koo⁻ he⁻
juh⁻gaa⁻. Ga⁻lä⁻jnaä⁻ jaa⁻ dsa⁻më⁻
hi⁻ ma⁻ na⁻lää⁻ hyoo⁻, hi⁻ ma⁻ hee⁻
sih⁻ huu⁻ tiy⁻, hi⁻ ma⁻ lley⁻ koo⁻
coron he⁻ ma⁻ chaa⁻ gya⁻tuu⁻ nuu⁻.
²Dsa⁻më⁻ he⁻ ma⁻ kyaä⁻ gyuu⁻, ma⁻
høø⁻ kih^ʔ he⁻ jëë⁻ wi⁻ he⁻ lä⁻chaa⁻
gyuu⁻ kyaay⁻. ³Hi⁻ ga⁻lä⁻jnä⁻ ga⁻
jyoh⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ gyuu^ʔ jmi⁻gyuu⁻.
Ga⁻lä⁻jnaä⁻ jaa⁻ dragón gyuu⁻ hi⁻
jøh⁻gaa⁻. Ma⁻ la⁻ gyi⁻ʔ lley⁻, ma⁻
choo⁻ lley⁻ gya⁻ jøø⁻, hi⁻ ma⁻ lley⁻
gyi⁻ʔ coron ka⁻läh^ʔ. ⁴Kyaah⁻ kuuy⁻
ja⁻, ga⁻sëëy⁻ la⁻ ga⁻ koo⁻ ki⁻ih^ʔ kih^ʔ

nuu⁻ hi⁻ hëë⁻ gyuu^ʔ jmi⁻gyuu⁻
mah^ʔ ga⁻saa⁻ ga⁻jaay⁻ ta⁻ hwa⁻.
Dragón he⁻ ga⁻noo⁻ cha⁻në⁻ dsa⁻më⁻
hi⁻ ngoo⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ gyuu⁻ kyaä⁻
mah^ʔ ma⁻ kuuy⁻ gyuu⁻ he⁻ lä⁻koo⁻
wa⁻ra⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻. ⁵Kih^ʔ dsa⁻më⁻
he⁻ ga⁻lä⁻chaa⁻ jaa⁻ gyuu⁻ ñuu⁻h⁻
hi⁻ jmeë⁻ hih⁻ kih^ʔ ga⁻lä⁻kaa⁻ hwa⁻
kyaah⁻ koo⁻ hma⁻hi⁻h⁻ he⁻ la⁻ ñe⁻.
Pero na⁻ ba⁻ koh⁻ ga⁻tëë⁻ gyuu⁻ he⁻
cha⁻në⁻ Dio jee⁻ gyay⁻ jmeey⁻ hih⁻.
⁶Hi⁻ dsa⁻më⁻ he⁻, ga⁻kyuu⁻ lä⁻
ga⁻të⁻ hwa⁻ ki⁻ʔ jee⁻ ga⁻mi⁻llu⁻ Dio
kiy⁻ʔ, mah^ʔ hääy⁻ jee⁻ ja⁻ koo⁻ mil
dsë⁻ to⁻ʔ hña⁻loo⁻ na⁻dsë⁻ to⁻ʔ lo⁻gya⁻
dsë⁻ gya⁻ jmi⁻ʔ.

⁷Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁻lä⁻cha⁻
koo⁻ hni⁻ʔ juu⁻h⁻ gyuu^ʔ jmi⁻gyuu⁻.
Migye⁻ kyaah⁻ ángele kyaay⁻ ma⁻
tee⁻ kyaah⁻ Dragón. Hi⁻ Dragón
he⁻ kyaah⁻ ángele kyaay⁻ ma⁻ tee⁻
ka⁻läh^ʔ kyaah⁻ Migye⁻, ⁸pero sa⁻
ga⁻liyh⁻. Mo⁻so⁻ ga⁻lä⁻cha⁻ ga⁻ høøy⁻
gyuu^ʔ jmi⁻gyuu⁻. ⁹Lä⁻ja⁻ Dragón
jøøh⁻ he⁻ ga⁻lleë⁻ dsih⁻ ta⁻ ka⁻hne⁻.
Hi⁻ he⁻ laa⁻ mi⁻ih⁻ chaa⁻ llo⁻ joo⁻ hi⁻
cheë⁻ hi⁻sa⁻llu⁻, hi⁻ cheë⁻ bi⁻h⁻ Tana⁻
ka⁻läh^ʔ. Hi⁻ he⁻ mi⁻gaa⁻ dsa⁻ lä⁻kaa⁻
lä⁻juh⁻ jmi⁻gyuu⁻. Ga⁻jwää⁻ dsih⁻ lä⁻
ga⁻të⁻ hwa⁻ ko⁻jøh⁻ kyaah⁻ ángele
kyaay⁻.

¹⁰Ja⁻ga⁻ ga⁻nuun⁻ ga⁻hlëëh⁻ ki⁻gaa⁻
ka⁻läh^ʔ gyuu^ʔ he⁻ ma⁻ jäh⁻:

—Na⁻ ma⁻të^ʔ jee⁻ lää⁻ dsa⁻,
ma⁻lä⁻jnä⁻ be⁻ kih^ʔ Dio, ma⁻løø⁻
jmeë⁻ hih⁻ Dio jnä⁻n, hi⁻ ma⁻të^ʔ jee⁻
lla⁻ Cristo kyaay⁻ ta⁻. Jëëh⁻, ma⁻lleey⁻
ta⁻ ka⁻hne⁻ hi⁻ ma⁻ hni⁻ʔ kih^ʔ lä⁻jëë⁻
jøøh⁻ jne⁻. Lä⁻ jmi⁻ʔ lä⁻hwe⁻ ma⁻ hni⁻y⁻
cha⁻në⁻ Dio jnä⁻n. ¹¹Pero jøøh⁻ jne⁻
ga⁻lih⁻ bi⁻h⁻ kyaay⁻ʔ, kyaah⁻ jma⁻ kih^ʔ
Borrego mäh⁻, hi⁻ kyaah⁻ ju⁻dsoo⁻ he⁻
ga⁻jmeey⁻ kih^ʔ Cristo. Sa⁻ ga⁻jmeey⁻

he' che' chaa' juuy' jmi-gyuu' la'.
¹²Wa' jëë' hoh' hnäh' hi' tääh'
 gyuu' jmi-gyuu'. Pero jwi' hi'
 tääh' hwa' la' kyaah' hi' tääh' neh'
 jmi-ñeeh' ka'läh'. Jëëh' hi'-sa'llu'
 ma'ñey' ba', ja' ko' hi'pih' ga' jmi'
 kiyh', he'-ja' hääy' jwërte ma'jñaay'
 jee' kyah' hnäh'.

¹³Ma' ga' jëë' Dragón he', he'
 ga'jwää' dsih' ta' hwa', ngooy' mah'
 jmeey' hñaa' dsëy' kih' dsa-më'
 hi' ga'lä' chaa' gyuu' ñuu' kih'
 he'. ¹⁴Pero ga'hyoh' dsa-më' he'
 to' sa'kyoo' cha'mii' jööh' mah' ja'
 le' hëëy' uu' kih' miih' hlëëh' he'
 ta' hwa' kii', jee' hää' dsih' koo'
 ji-ñe', jyoh' ga' to' ji-ñe', na-dsë'
 jñee' sih'. ¹⁵Miih' he' ga'juu' koo'
 jmi-juu' kyaah' hooy' ta' jee' ngoo'
 dsa-më' he' mah' ma' ääy' kyaah'
 jmi' ja'. ¹⁶Pero hwa' ga'kwa' be'
 kih' dsa-më' he'. Ga'na' hwa', mah'
 ga'hoo' jmi' he' ga'hwëë' to'hoo'
 Dragón. ¹⁷He'-ja' ga'ya'jëë' dsë'
 jwërte dragón kyaah' dsa-më' he'.
 Mah' ngooy' na'jmeey' hñii' kyaah'
 hi' laa' sa'ju' kih' dsa-më' he', hi'
 hoo' mada' kih' Dio ja'ba' hi' jmeey'
 ju'dsoo' kih' Jesucristo.

Lä'uu' jah' laa' na'hoo' he'

13 Jnä' ga'noon' në' mi'sii' he'
 cha' cha'hoo' jmi-ñeeh'.
 Jee' ja' ga'jëën' ja' jah' hi' laa'
 na'hoo', ya'hëë' cha'jmi-ñeeh'
 ma' lle' gyi' lley', hi' ma' choo'
 gya' jöø. Në' jöø' kiyh' ma' choo'
 gya' coron. Hi' ma' na-sii' lä'jë'
 ka'lley' koo' juu' he' mi'kwah' kih'
 Dio. ²Jah' hi' ga'jëën' he', ma' laa'
 lä'koo' hyah'. Ma'tiiy' ma' la' lä'
 la' tii' oso. Mo'hooy' ma' la' lä' la'
 hoo' león. Dragón he', ga'kwëëyh'

be', hi' ga'llaay' hoo'y' mah' jmeey'
 hih' llay', mah' leey' dsa-ta' jöøh'.

³Ga'jëën' koo' lley' ma' la' dsoo'
 he' ma' jngiih' kiyh'. Pero dsoo'
 he' ma' jngiih' kiyh' ja', ga'jä' ba'.
 Peer' ga'lä' dsa' dsë' lä'jëë' dsa'
 jmi-gyuu', he'-ja' ga'jmeey' ko'jöh'
 kyaah' jah' hi' laa' na'hoo' he'.

⁴Hi' ga'jmää' dsa' jöøh' Dragón hi'
 ga'llaa' jöøh' jah' hi' laa' na'hoo'
 he'. Ja'ba' lä'ja' ga'jmääy' jöøh' jah'
 laa' na'hoo' he' ka'läh', mah' ma'
 jäyh' kiyh'.

—Sa' chaa' ga'jñah' hi' laa'
 lä'koo' jah' na'. ¿Hii' na' hi' lih'
 tee' kyaayh'?

⁵Ga'kway' jwë' kih' mah' hlëëyh'
 juu' taah' hi' hlëëh' bih' juu' he'
 mi'kwah' kih' Dio. Ga'llaay' mah'
 leey' dsa-ta' to'laa' uu' sih'. ⁶Lä'ja'
 ga'löoy' mi'kwayh' kih' Dio.
 Ga'mi'kwayh' jmi' kiyh', lä'kye'
 kih' gwah' kiyh', hi' lä'ja' kih' hi'
 tääh' gyuu' jmi-gyuu' ka'läh'. ⁷Hi'
 ga'hyoyh' jwë' jmeey' hñii' kyaah'
 lä'jëë' hi' na'jngëë' lä'jiih' leeyh'.
 Hi' ga'hyoyh' jwë' jmeey' hih' kih'
 lä'jëë' nää' dsa', lä'jë' jee' jwi',
 dsa' hi' hlëëh' lä'koo' lä'koo' juu',
 hi' lä'kaa' hwa' jee' tääh' dsa' jmeey'
 hih' ma' ki' kih'. ⁸Lä'jëë' dsa'
 jmi-gyuu' hi' ga'jmää' jöøh' jah'
 laa' na'hoo' he', sa' ma' na-sii' jmi'
 kiyh' në' je' kih' Borrego mäh' hi'
 laa' kwaat' ga'juu' në' na'hyoo' lä'
 ma' huu' jmi-gyuu'. Në' je' kiyh' ja',
 na-sii' jmi' kih' lä'jëë' hi' na'jñää'
 kih' Dio.

⁹Cher'mah' chaa' hi' hnöö' hëeh'
 juu' la', wa' hëëyh'. ¹⁰Hi' lle' kih'
 dsoo' neh'ñe', jää' dsih' neh'ñe'. Hi'
 lle' kih' juu' kyaah' ñe'tuuh', kyaah'
 ñe'tuuh' jngëëh' dsih'. Hor' ja'

hnøø¹ kwëeh¹ dsë¹ hī⁻ na⁻jngëë¹ kyaa¹
Dio hi⁻ hnøø¹ lä⁻ ma⁻dsoo¹ ja⁻ba⁻
dsëy¹.

¹¹Ma⁻ngëë¹ he⁻ ja⁻, ga⁻jëën¹ jñah¹
jah¹ laa¹ na⁻høø¹ hī⁻ ya⁻hëë¹ neh⁻
hwa¹. Ma¹ lley¹ to¹ jøø¹ he⁻ la¹ lä⁻
la¹ kih¹ jaa⁻ borrego mäh¹, hi⁻ ma¹
hlëëyh¹ lä⁻ hlëëh⁻ jaa⁻ dragón.

¹²Ma¹ kyey⁻ lä⁻jë⁻ be¹ kih¹ to⁻në¹
jah¹ he¹, mah¹ to⁻lo⁻ nëy¹ ga⁻løøy¹
jmeey⁻ hih¹ kih¹ hī⁻ tääh¹ lä⁻kaa⁻
hwa¹ mah¹ wa¹ jmeey¹ juuh⁻ kih¹
to⁻në¹ jah¹ he¹, hī⁻ ga⁻jä¹ kih¹ kyaah¹
dsoo¹ he⁻ ma¹ juuy¹ ja⁻. ¹³Hi⁻ lä⁻ja⁻
ma¹ jmeey⁻ cha⁻miih⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻
ka⁻läh¹, lä⁻jiih¹ ga⁻jmeey¹ ga⁻jyoo¹
je⁻gyuuh¹ jmi⁻gyuuh¹ lä⁻ga⁻të¹ hwa¹,
lä⁻ma⁻jëë⁻ ja⁻ dsa⁻. ¹⁴Mi⁻gaay⁻ hī⁻
tääh¹ lä⁻kaa⁻ hwa¹ kyaah¹ lä⁻jë⁻ he⁻
juh⁻gaa⁻ he⁻ ga⁻hyoyh¹ jwë¹ jmeey¹
chanë¹ jah¹ to⁻në¹ he¹. Ga⁻jmeey¹
mada¹ kih¹ hī⁻ tääh¹ lä⁻kaa⁻ hwa¹
he⁻ jmeey¹ heeh⁻ kih¹ jah¹ hī⁻ ga⁻jä¹
kih¹ hī⁻ ma¹ la¹ dsoo¹ kih¹ kyaah¹
ñe¹tuuh¹. ¹⁵Ga⁻hyoyh¹ jwë¹ he⁻
jmeey¹ jiuh⁻ heeh⁻ kih¹ jah¹ he¹ mah¹
hlëëh¹. Hi⁻ mah¹ ga⁻jmeey¹ mada¹
jngiiyh¹ kih¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hī⁻ sa⁻ jmee¹
juuh⁻ kih¹ heeh⁻ ja⁻. ¹⁶Ga⁻jmeey¹
hih¹ kih¹ ga⁻lä⁻jëë⁻ dsa⁻, lä⁻jøh¹
lä⁻mäh¹, hī⁻ cha⁻kuu¹, hī⁻ tä⁻nee¹,
hī⁻ na⁻hnëë⁻ jmee⁻ ta¹, hi⁻ hī⁻ sa⁻
na⁻hnëë⁻ ka⁻läh¹, mah¹ jmeey¹ lii⁻
gooy¹ ra⁻llu¹ o¹ cha⁻kyey¹. ¹⁷Lä⁻ja⁻
ni⁻ jaa⁻ sa⁻ lä⁻cha⁻ jwë¹ kih¹ la¹ gyih¹
løø¹, ni⁻ sa⁻ lä⁻cha⁻ jwë¹ hniiy¹ gyih¹
he⁻ cha⁻kiyh¹ cher¹ mah¹ sa⁻ laay¹
lii⁻ kyaah¹ jmi⁻ kih¹ jah¹ he¹ o¹
kyaah¹ hwëh¹ lä⁻koo⁻ chee⁻ jah¹ he¹.

¹⁸Jee¹ la⁻ hnøø¹ cha⁻ huu⁻dsë⁻ llu¹.
Hī⁻ ngëë¹, he⁻ da¹ hwëh¹ kih¹ jah¹
he¹, jëëh¹ la¹ hwëh¹ kih¹ dsa⁻ nuuh⁻
ba¹ ja⁻. Hwëh¹ kih¹ jah¹ he¹ te¹ jñii¹

hña⁻loo¹ na⁻dsë⁻ to⁻lo⁻gya¹ na⁻dsë⁻
gya⁻jñii¹.

Koo⁻ su⁻ hmëë⁻ ga⁻hä¹ lä⁻jëë⁻
hña⁻laa¹ na⁻dsë⁻ to⁻laa¹ kyee¹ mil dsa⁻

14 Ma⁻ngëë¹ he⁻ ja⁻, ga⁻jëën¹
Borrego mäh¹ cheh¹ në¹
moh¹ Sión kyaah¹ hña⁻laa¹ na⁻dsë⁻
to⁻laa¹ kyee¹ mil dsa⁻ hī⁻ ma⁻na⁻si⁻
jmi⁻ kih¹ Borrego mäh¹ cha⁻kyey¹,
hi⁻ ma⁻na⁻si⁻ jmi⁻ kih¹ Jmiiy⁻
ka⁻läh¹. ²Ja⁻ga⁻ ga⁻nuun¹ ga⁻hlëëh¹
gyuuh¹ ga⁻hii¹ goo⁻ lä⁻hii¹ jee⁻ jyoo⁻
cha⁻miih⁻ jmi⁻. Hi⁻ ga⁻hii¹ lä⁻koo⁻
hii¹ jee⁻ hii¹ ñih¹ ki⁻gaa⁻, hi⁻ ga⁻hii¹
lä⁻hii¹ jee⁻ tääh¹ dsa⁻ koo⁻ tu⁻
he⁻ choo¹ cha⁻miih⁻ si⁻ñe¹. ³Lä⁻jëë⁻
hī⁻ he¹ ma¹ hä¹ koo⁻ su⁻ hmëë⁻
chanë¹ hī⁻ ma¹ gya⁻ jmee⁻ hih¹ në¹
hma⁻si⁻, hi⁻ chanë¹ lä⁻jëë⁻ kyee¹
jah¹ hī⁻ ma¹ tääh¹ he¹, hi⁻ chanë¹
lä⁻jëë⁻ dsa⁻gyuuh¹ ka⁻läh¹. Ni⁻
jaa⁻ sa⁻ lih¹ ma¹ hä¹ su⁻ ja⁻. Ma¹ la⁻
hña⁻laa¹ na⁻dsë⁻ to⁻laa¹ kyee¹ mil
ba¹ ma¹ lih¹ ma¹ hä¹, dsa⁻ hī⁻ ga⁻lää¹
Dio kyaah¹ jma⁻ kih¹ jee⁻ kih¹ dsa⁻
hī⁻ chaa⁻ hwa¹. ⁴Lä⁻jëë⁻ hī⁻ la⁻ sa⁻
ga⁻mi⁻sah¹ hñiiy¹ kyaah¹ dsa⁻më¹,
jëëh¹ ga⁻hääy¹ hñiiy¹. Hī⁻ he¹ jmee⁻
ko⁻jøh¹ kyaah¹ Borrego mäh¹ wa¹
ha⁻ cha⁻ ha⁻ jee⁻ dsooy¹. Hī⁻ he¹ na⁻
ga⁻lääy¹ jee⁻ kih¹ dsa⁻, laay¹ koo⁻
näa¹ hī⁻ ma⁻jä⁻ llu¹ kih¹ Dio hi⁻ lä⁻ja⁻
kih¹ Borrego mäh¹. ⁵Ni⁻ miih⁻ sa⁻
ga⁻hwëë⁻ juu¹ ta⁻juu¹ hooy¹, na⁻jngëë¹
go⁻te¹ laay¹ cha⁻në¹ Dio.

Juu¹ he⁻ ga⁻kwa¹ uu⁻ ángele

⁶Hi⁻ ga⁻jëën¹ jñah¹ ángel hī⁻ ma¹
hëë⁻ to⁻dsaah¹ gyuuh¹ jmi⁻gyuuh¹
hī⁻ ma¹ kyë⁻ ju⁻hmëë⁻ he⁻ sa⁻ ngëë¹
jih¹koh¹. Ma¹ hlëëyh¹ lä⁻jëë⁻ dsa⁻ hī⁻
chaa⁻ lä⁻kaa⁻ hwa¹ jee⁻ jmeey⁻ hih¹,

lä⁺jëë⁺ nää⁺ dsa⁻ hi⁻ hlëëh⁺ lä⁺koo⁻
lä⁺koo⁻ juu⁺, hi⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ chaa⁻
lä⁺koo⁻ lä⁺koo⁻ jee⁺ jwi⁺. ⁷Ga⁺hlëëh⁺
ángel he⁻ kyaah⁺ lä⁺jë⁺ be⁺ kih⁺:

—Wa⁺ gah⁺ hnäh⁺ Dio, jmee⁺
hnäh⁺ juuh⁺ kiyh⁺. Jëëh⁺, ma⁺ tē⁺
hor⁺ llay⁺ ta⁺. Kwa⁺ hnäh⁺ ti⁺hmaah⁺
kih⁺ hi⁻ ga⁺jmee⁺ gyuu⁺h⁺ jmi⁻gyuu⁺,
hi⁻ ga⁺jmee⁺ hwa⁺, hi⁻ ga⁺jmee⁺
jmi⁻ñeeh⁺, hi⁺ hi⁻ ga⁺jmee⁺ lä⁺kaa⁻
jee⁺ hya⁻ jmi⁻ gwa⁻.

⁸Jñah⁺ ka⁺läh⁺ ángel ga⁺lla⁺lle⁺
kaah⁺ kiyh⁺, ma⁺ jäh⁺:

—Ma⁺hee⁺, ma⁺hee⁺ go⁻te⁻
Babilonia jwi⁺ juuh⁺ hi⁻ ga⁺hee⁺ dsa⁻
lä⁺kaa⁻ jmi⁻gyuu⁺ kyaah⁺ lä⁺jë⁺ wa⁺
he⁻ cha⁻ he⁻ hliih⁺ ma⁺ jmeey⁺.
La⁺ lä⁺koo⁻ he⁻ ga⁺kwëëyh⁺ dsa⁻
jmi⁻llii⁺ hää⁺.

⁹Jee⁺ ga⁺tē⁺ uu⁻ ángel hi⁻ ma⁺ lleë⁻
kaah⁺ he⁺, ma⁺ hlëëyh⁺ kyaah⁺ lä⁺jë⁺
be⁺ kiyh⁺:

—Cher⁺mah⁺ hi⁻ ga⁺jmää⁺ jøøh⁺ jah⁺
hi⁻ laa⁺ na⁺høø⁺ he⁻ kyaah⁺ heeh⁺ kiyh⁺,
hi⁺ cher⁺mah⁺ ga⁺jmeey⁺ lii⁻ cha⁺kye⁺
o ma⁺gooy⁻, ¹⁰ja⁺ ba⁺ lä⁺ja⁺ le⁺ kih⁺ dsa⁻
he⁺. Le⁺ kiyh⁺ lä⁺koo⁻ he⁻ hiyh⁺ jmi⁻llii⁺
hää⁺, wa⁺ra⁺ ga⁺ya⁺jëë⁺ dsë⁺ Dio
kyaah⁺. Ja⁺ kyaah⁺ hih⁺ jä⁺ ya⁺jëë⁺
dsë⁺ Dio. Jmee⁺ kaay⁺ kyaah⁺ je⁻,
kyaah⁺ azufre cha⁺në⁺ lä⁺jëë⁺ ángele
hi⁻ na⁺jngëë⁺ hi⁺ cha⁺në⁺ Borrego mäh⁺
ka⁺läh⁺. ¹¹Jee⁺ tääyh⁺ kaay⁺ ja⁺, soo⁺
ñe⁺ ga⁺lä⁺jë⁺ joh⁺ jmi⁻ cha⁻. Lä⁺jëë⁺
hi⁻ ma⁺ jmää⁺ jøøh⁺ jah⁺ he⁻ kyaah⁺
heeh⁺ kiyh⁺, hi⁺ hi⁻ heeh⁺ lee⁺ lii⁻
kyaah⁺ jmi⁻ kiyh⁺, ni⁺ jmi⁻ ni⁺ hwë⁺
sa⁺ le⁺ teeyh⁺ dsëy⁺. ¹²Hor⁺ ja⁺ hnøø⁺
kwëëh⁺ dsë⁺ lä⁺jëë⁺ hi⁻ na⁺jngëë⁺,
lä⁺jëë⁺ hi⁻ nuuh⁺ kih⁺ Dio hi⁻ lä⁺jëë⁺
hi⁻ jmee⁺ dsoo⁺ dsë⁺ kih⁺ Jesús.

¹³Ja⁺ ga⁺ ga⁺nuun⁺ ka⁺läh⁺ ga⁺hlëëh⁺
gyuu⁺h⁺ jmi⁻gyuu⁺ ma⁺ jäh⁺:

—Sii⁺ he⁻ la⁻: “Na⁺ ta⁺ cha⁺në⁺, llu⁺
la⁺ kih⁺ hi⁻ juu⁺ jee⁺ jmeey⁺ ko⁻jøh⁺
kyaah⁺ Dsa⁺jøøh⁺ jnän⁺.”

—Jaah⁻, lä⁺ja⁺ le⁺ —jäh⁺ Jmi⁻lle⁺
Na⁺jngii⁺—. Hi⁻ he⁻ tee⁺h⁺ dsë⁺, jëëh⁺
ja⁺ jiih⁺ llaa⁺ he⁻ ma⁺jëëy⁺ wi⁺,
hi⁺ lä⁺jñä⁺ ba⁺ lä⁺jë⁺ he⁻ llu⁺ he⁻
ga⁺jmeey⁺.

Lloo⁻ koo⁻ jmi⁻ jøøh⁺ Dio lä⁺jëë⁺ dsa⁻

¹⁴Ja⁺ ga⁺ ga⁺jëën⁺ koo⁻ jni⁻ tøø⁻.
Jee⁺ jni⁻ ja⁻, ma⁺ gya⁺ jaa⁻ hi⁻ laa⁺
lä⁺ laa⁺ Hi⁻ ga⁺lëë⁺ngo⁺. Ma⁺ lley⁺ koo⁻
coron he⁻ la⁺ kyaah⁺ ku⁺nøø⁺, hi⁺ ma⁺
chooyh⁻ koo⁻ ñe⁻tuuh⁺ hlääh⁺ he⁻
hme⁺. ¹⁵Neh⁺ gwah⁺ kih⁺ Dio ya⁺hëë⁺
jñah⁺ ángel hi⁻ hlëëh⁺ kyaah⁺ lä⁺jë⁺
be⁺ kih⁺, ga⁺siyh⁺ hi⁻ gya⁺ jee⁺ jni⁻:
—Kye⁻ ñe⁻tuuh⁺ hläh⁺ kyah⁺ mah⁺
chooh⁺ ta⁺ kyah⁺. Jëëh⁺ ma⁺jwi⁺ ba⁺
mii⁺, ma⁺tē⁺ hor⁺ jee⁺ juuh⁺.

¹⁶He⁻ja⁺ hi⁻ ma⁺ gya⁺ jee⁺ jni⁻ he⁻
ga⁺jyooy⁺ ñe⁻tuuh⁺ hlääh⁺ kiyh⁺ lä⁺
ga⁺tē⁺ hwa⁺, mah⁺ ga⁺teeyh⁺ lä⁺jë⁺
mii⁺ kih⁺ hwa⁺ ja⁻.

¹⁷Neh⁺ gwah⁺ he⁻ la⁺ gyuu⁺h⁺
jmi⁻gyuu⁺, ya⁺hëë⁺ jñah⁺ ángel
hi⁻ ma⁺ chooh⁺ koo⁻ ñe⁻tuuh⁺ hläh⁺
he⁻ hme⁺. ¹⁸Jee⁺ chih⁺ na⁺hyoo⁺
ya⁺hëë⁺ jñah⁺ ángel hi⁻ ma⁺ na⁺ngë⁺
jwë⁺ jmee⁺ hih⁺ kih⁺ je⁻. Kyaah⁺ be⁺
ga⁺hlëëyh⁺ hi⁻ ma⁺ chooh⁺ ñe⁻tuuh⁺
hläh⁺ hme⁺ ja⁻, ga⁺siyh⁺:

—Kyaah⁺ ñe⁻tuuh⁺ hläh⁺ kyah⁺ na⁻,
hnä⁺ lä⁺jë⁺ sa⁺mah⁺ kih⁺ mī⁺jëh⁺ he⁻
cha⁻ hwa⁺ na⁻, jëëh⁺ ma⁺jwi⁺ ba⁺.

¹⁹He⁻ja⁺ ga⁺jyoo⁺ ángel he⁻
ñe⁻tuuh⁺ hläh⁺ kih⁺ lä⁺ ga⁺tē⁺ hwa⁺
mah⁺ ga⁺hnäy⁺ sa⁺mah⁺ kih⁺ mī⁺jëh⁺
he⁻ cha⁻ hwa⁺ la⁻, ga⁺tooyh⁻ neh⁺
koo⁻ jee⁺ jleeyh⁺ kyaah⁺ ma⁺tiy⁺.
He⁻ la⁻ la⁻ kwaat⁻ he⁻ wi⁺ he⁻ na⁻
ga⁺ cheë⁺ Dio nē⁺ kih⁺ dsa⁻. ²⁰Hi⁺

ga⁺jleeyh¹ kyaah⁺ ma⁻tiy⁺ mi⁻jeh¹
jee⁻ ma⁻tääh⁺ he⁻ ma⁻ hla⁻ ta⁻ chuu^h
jwii⁺. Hi⁺ jee⁻ ga⁺jleeh¹ mi⁻jeh¹ ja⁻,
ga⁺hwëë⁻ jmi⁻ gyuu⁺ lä⁺koo⁻ jma⁻
he⁻ ga⁺lloo⁺ lä⁺ ga⁺të⁻ fren⁻ kih¹
kya⁺jiih⁺, ga⁺ngëë⁻ la⁺ ga⁺ hnë⁻
hña⁻loo⁺ kilómetro.

Gyee⁺ ángele kyaah⁺ gyii⁺ lli⁺wii⁺

15 Ga⁺jëen¹ jyoh⁺ ka⁻läh⁺
koo⁻ he⁻ juh⁻gaa⁻ gyuu^h
jmi⁻gyuu⁺ lä⁺jiih¹ ga⁺lä⁺dsaa⁻ dsën⁺.
Ga⁺jëen¹ gyee⁺ ángele hi⁻ ma⁻ kye⁻
gyii⁺ nëë⁺ he⁻ wii⁺ he⁻ jä⁺ kyaah⁺
jee⁻ llaa⁺ go⁻te⁻. Jëeh⁺ kyaah⁺ he⁻
ja⁻, llaa⁺ he⁻ ya⁻jëë⁺ dsë⁻ Dio. ²Hi⁺
ga⁺jëen¹ ka⁻läh⁺ he⁻ ma⁻ na⁻jaa⁺ he⁻
la⁺lä⁺koo⁻ hu⁻ he⁻ jëë⁻, he⁻ juuh⁻
lä⁺koo⁻ jmi⁻ñeeh⁺, na⁻kaah⁻ kyaah⁺
je⁻. Në⁺ ja⁻ ma⁻ tääh⁺ hi⁻ ga⁺lih¹
ga⁺tee⁺ kyaah⁺ jah⁺ hi⁻ laa⁺ na⁻høø⁺
he⁻ kyaah⁺ heeh⁺ kiyh¹, lä⁺jëë⁻ hi⁻
sa⁺ ga⁺kwaa⁺ hñii⁺ ma⁻ lee⁺ lii⁺ ni⁺
sa⁺ ga⁺kay⁺ hwëh⁺ lä⁺ chee⁻ jah⁺ he⁻.
Ma⁻ chooyh⁻ tü⁻ he⁻ choo⁺ cha⁻miih⁻
si⁻ñe⁺ he⁻ ga⁺hyoyh¹ kih¹ Dio. ³Ma⁻
häy⁺ su⁺ he⁻ ma⁻ hä⁺ Moisé hi⁻ ma⁻
jmeë⁺ ta⁻he⁻ kih¹ Dio, hi⁺ ma⁻ häy⁺ su⁺
he⁻ ma⁻ hä⁺ Borrego mäh¹, ma⁻ jäyh⁺:

Peer⁺ juh⁻gaa⁻ la⁺lä⁺jë⁻ he⁻

ma⁻jmeeh⁺,

hne⁻ Dio hi⁻ laa⁺jøøh¹ hi⁻ cha⁻
ga⁺lä⁺jë⁻ be⁻ kih¹.

Dsoo⁺ ba⁺, llu⁺ la⁺jwë⁺ kyah¹,
hne⁻ Dsa⁻ta⁻ jøøh¹ kyaa⁺ hi⁻
na⁻jngëë⁺.

⁴Lä⁺jëë⁻ ba⁺ dsa⁻ gah⁺ hne⁻ Dio.
Lä⁺jëë⁻ ba⁺ dsa⁻ jmeë⁺ juuh⁻ jmi⁻
kyah¹.

Jaa⁻ hne⁻ ba⁺ hi⁻ na⁻jngëë⁺.

He⁻ ja⁻ ga⁺lä⁺jëë⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁺,
ya⁻ nääy⁺ mah¹ jmeey⁺ juuh⁻
kyah¹.

Jëeh⁺, ma⁻lä⁻jna⁺ ba⁺ he⁻
ma⁻løøh⁻ llah⁺ ta⁺.

⁵Ma⁻ngëë⁻ he⁻ ja⁻, ga⁺jëen¹ na⁻na⁻
gwah⁺ he⁻ chih¹ gyuu^h, ja⁻ba⁺ gwah⁺
he⁻ ga⁺mi⁻jnäa⁻ Dio kih¹ Moisé.

⁶Neh⁺ gwah⁺ ja⁻ ga⁺hwëë⁻ gyee⁺
ángele hi⁻ ma⁻ kye⁻ lä⁺jë⁻ gyii⁺ nëë⁺
he⁻ wii⁺. Ma⁻ kyeyh⁺ hmi⁻h⁻ he⁻ chee⁻
lino he⁻ na⁻jngii⁺, he⁻ la⁺jih⁺gyeh¹. Hi⁺
na⁻hñuu⁻ mo⁻dsëy⁺ kyaah⁺ hmi⁻h⁻
he⁻ ma⁻ na⁻la⁻ kyaah⁺ ku⁻nøø⁻. ⁷Jaa⁻
jee⁻ lä⁺jëë⁻ kye⁻ jah⁺ he⁻ ga⁺kwëeh¹
lä⁺jëë⁻ gyee⁺ ángele he⁻ ma⁻ koo⁻
kyaah⁺ he⁻ la⁻ kyaah⁺ ku⁻nøø⁻ he⁻
na⁻kah¹ lä⁺jë⁻ he⁻ wii⁺ he⁻ na⁻ ga⁺
chee⁺ Dio hi⁻ chaa⁻ ga⁺lä⁺jë⁻ joh⁺
jmi⁻ cha⁻. ⁸Ga⁺kah¹ neh⁺ gwah⁺
cha⁻miih⁻ ñe⁺, kih¹ he⁻ laa⁺jøøh¹ Dio
hi⁻ cha⁻ cha⁻miih⁻ be⁻ kih¹. Ni⁺ jaa⁻
sa⁺ ma⁻le⁺ ma⁻ dsa⁻taah⁻ neh⁺ gwah⁺
ja⁻, ta⁻kø⁻jiih¹ sa⁺ ga⁺ ma⁻lä⁻te⁻ lä⁺jë⁻
gyii⁺ he⁻ wii⁺ he⁻ kye⁻ lä⁺jëë⁻ gyee⁺
ángele he⁻.

Wa⁻kyaah⁺ he⁻ kyaah⁺ he⁻
ga⁺heeyh¹ dsa⁻ wii⁺

16 Ja⁻ga⁺ ga⁺nuun¹ ga⁺hlëeh⁺
ki⁻gaa⁻ neh⁺ gwah⁺ ja⁻,
ga⁺siiyh⁺ lä⁺jëë⁻ gyee⁺ ángele he⁻:
—Go⁻nää⁺ hnäh⁺ mah¹ go⁻jää⁺ he⁻
lli⁺wii⁺ he⁻ haa⁺ neh⁺ lä⁺jë⁻ gyii⁺
kyaah⁺ he⁻ na⁻ ga⁺ chee⁺ Dio lä⁻kaa⁻
hwa⁺.

²Ñee⁺ to⁻në⁻ ángel he⁻ na⁻jää⁺ he⁻
ma⁻ haa⁺ neh⁺ kyaah⁺ kiyh¹ ta⁻ jee⁻
tääh⁺ dsa⁻. Lä⁺chah⁺ ja⁻, ga⁺to⁺h⁺ koo⁻
dsoo⁺ he⁻ ku⁻jii⁺ he⁻ la⁺na⁻høø⁺, në⁺
kih¹ hi⁻ laa⁺lii⁺ kih¹ jah⁺ laa⁺na⁻høø⁺
he⁻, hi⁺ në⁺ kih¹ hi⁻ ma⁻ jmeë⁺ juuh⁻
kih¹ ja⁻ba⁺ heeh⁻ kih¹ jah⁺ he⁻.

³Jee⁺ ga⁺të⁻ uu⁺ ángel ga⁺jää⁺ he⁻
ma⁻ haa⁺ neh⁺ kyaah⁺ kiyh¹ ta⁻ në⁺
jmi⁻ñeeh⁺, hi⁺ ga⁺lii⁺ jma⁻ lä⁺la⁺ jma⁻

kih¹ hi⁻ na⁻juu¹. Kyaah¹ he⁻ja⁻ ga⁻juu¹
lā⁻hii¹ nē¹ hi⁻ chaa⁻ cha⁻jmi⁻neeh⁻.

⁴Jee¹ ga⁻tē¹ uu⁻ ángel ga⁻jää¹ he⁻
ma¹ haa¹ neh⁻ kyaah¹ kiyh¹ ta⁻ nē¹
jmi⁻juuh⁻ kyaah¹ lā⁻kaa⁻ jee¹ hya⁻
jmi⁻gwa⁻pih¹. Lā⁻kye⁻ he⁻ja⁻
ga⁻lii¹ jma⁻ka⁻lāh¹. ⁵Lā⁻chah¹ ja⁻
ga⁻nuun¹ ga⁻hlēeh¹ ángel hi⁻ laa¹ juu¹
jmi⁻, ga⁻jāyh¹:

—Jnaah¹ lluu¹ laah¹ hne⁻, Dsa⁻jøøh¹
kyaan¹. Hne⁻ laah¹, hi⁻ ma¹ laah¹,
hi⁻ na⁻jngēeh¹, jēeh¹ ma⁻llah¹ ba¹
hne⁻ ta¹ kih¹ dsa¹. ⁶Kih¹ he⁻ ga⁻tūuy¹
jma⁻hi⁻ na⁻jngēeh¹ kyaah¹ hi⁻ kih¹
hi⁻ ga⁻ngēeh¹ juu¹ kyah¹, he⁻ja⁻ hne⁻
kwēy¹hi¹ hīy¹ jma⁻ka⁻lāh¹, he⁻ tee¹h⁻
jwi⁻ kiyh¹.

⁷Lā⁻ja⁻ ga⁻nuun¹ kih¹ jāh¹ hi⁻
ga⁻hlēeh¹ jee¹ chih¹ na⁻hyoo¹,
ga⁻jāyh¹:

—Dsoo¹ ba¹, hne⁻ Dio Dsa⁻jøøh¹
kyaan¹ hi⁻ cha⁻ ga⁻lā⁻jē⁻ be¹ kih¹.
Hne⁻ ba¹ ma⁻llah¹ ta¹ kyaah¹ ju⁻dsoo¹
lā⁻koo⁻ llē⁻ kih¹.

⁸Jee¹ ga⁻tē¹ kye⁻ ángel he⁻ ga⁻jää¹
he⁻ ma¹ haa¹ neh⁻ kyaah¹ kiyh¹ ta⁻
nē¹ hyoo⁻. Lā⁻ja⁻ ga⁻lā⁻cha⁻ be¹ kih¹
hyoo⁻ mah¹ jmee¹ kaa⁻ dsa⁻ kyaah¹
je⁻. ⁹Ga⁻lā⁻llii¹ hyoo⁻ lā⁻jiih¹ ga⁻kaa⁻
dsa⁻. Ni⁻ lā⁻ja⁻ sa⁻ ga⁻lā⁻dsaa⁻ dsēy¹
mah¹ ma¹ jmeey¹ juuh⁻ kih¹ Dio. Lla⁻
he⁻ja⁻, ga⁻mi⁻kwah¹ bih¹ kih¹ Dio hi⁻
lih⁻ chee¹ lā⁻jē⁻ he⁻ wi⁻ ja⁻.

¹⁰Jee¹ ga⁻tē¹ hñaa¹ ángel ga⁻jää¹
kyaah¹ kiyh¹ ta⁻ nē¹ jee¹ gya¹ jmee⁻
hih⁻ jah¹ laa¹ na⁻høø¹ he⁻. Hi⁻
lā⁻kaa⁻ hwa¹ jee¹ ma¹ jmeey⁻ hih⁻
ga⁻la⁻ na⁻hoo⁻, lā⁻jiih¹ ga⁻jñaa¹
dsa⁻ na⁻siih¹, kih¹ he⁻ ma¹ jēy⁻ wi⁻.

¹¹Koo⁻ ka⁻lāh¹ ga⁻mi⁻kwayh¹ kih¹
Dio hi⁻ gya¹ gyuu¹ jmi⁻gyuu⁻ kih¹
he⁻ ma¹ jēy⁻ wi⁻ hi⁻ kih¹ dsoo¹ he⁻
la⁻ na⁻høø¹ ja⁻. Pero ni⁻ lā⁻ja⁻ sa⁻

ga⁻lā⁻dsaa⁻ dsēy¹ he⁻ ma¹ jmeey⁻ he⁻
hliih¹.

¹²Jee¹ ga⁻tē¹ jñee¹ ángel ga⁻jää¹ he⁻
ma¹ haa¹ neh⁻ kyaah¹ kiyh¹ ta⁻ nē¹
jmi⁻juuh⁻ he⁻ chee⁻ Euftrate. Jmi⁻
ja⁻ ga⁻lā⁻kih¹ mah¹ ga⁻jā⁻ ma⁻na⁻llu⁻
jwē¹ jee¹ ngē¹ lā⁻jēeh¹ rey hi⁻ ya⁻nāā¹
ta⁻ jee¹ hya⁻ hyoo⁻. ¹³Hi⁻ ga⁻jēeh¹
uu⁻ jmi⁻lle¹ hlēeh¹ hi⁻ jñāā¹ lā⁻ jñāā¹
jeh¹ wēh⁻. Ya⁻hēeh¹ neh⁻ to⁻hoo⁻
Dragón, hi⁻ ya⁻hēeh¹ neh⁻ to⁻hoo⁻
jah¹ hi⁻ laa¹ na⁻høø¹ he⁻ hi⁻ ya⁻hēeh¹
neh⁻ to⁻hoo⁻ jah¹ hi⁻ ma¹ ngēeh¹ juu¹
ta⁻juu¹. ¹⁴Hi⁻ he⁻ laa¹ dsa⁻ hlēeh¹
hi⁻ jmee¹ ja⁻ he⁻ koo⁻ nēeh¹ mah¹ jēeh¹
dsah⁻ dsa⁻. Dsa⁻nāāy¹ cha⁻nē¹ lā⁻jēeh¹
rey lā⁻kaa⁻ lā⁻juh¹ jmi⁻gyuu⁻, mah¹
dsa⁻jøøyh¹ dsa⁻ dsa⁻nāāy¹ dsa⁻jmeey⁻
hni⁻ wa⁻ra⁻ ga⁻tē¹ jmi⁻juuh⁻ jmi⁻
goo⁻ kih¹ Dio hi⁻ cha⁻ ga⁻lā⁻jē⁻
be¹ kih¹. ¹⁵“Hii⁻ jñā⁻ ngaahn¹ na⁻,
lā⁻koo⁻ jaa⁻ hi⁻ hii⁻. Llu⁻ la⁻ kih¹ hi⁻
na⁻nē¹, hi⁻ hää⁻ hñii⁻, hi⁻ jmee⁻ ta⁻
llu⁻. Hi⁻ he⁻ sa⁻ jā⁻ o⁻hii⁻”, ga⁻jāh¹
Dio.

¹⁶Hi⁻ he⁻ ba¹ jah¹ he⁻ ga⁻jmeey⁻
ga⁻kuh¹ lā⁻jēeh¹ rey, koo⁻ jee¹ chee⁻
kyaah¹ juu¹ hebreo Armagedón.

¹⁷Jee¹ ga⁻tē¹ gye⁻ ángel ga⁻jää¹
he⁻ ma¹ haa¹ neh⁻ kyaah¹ kiyh¹ ta⁻
nē¹ lle¹. Ga⁻lā⁻nuuh¹ ga⁻hlēeh¹ koo⁻
kī⁻gaa⁻ jee¹ chih¹ gwah⁻ gyuu¹
jmi⁻gyuu⁻ jee¹ gya¹ Dio jmee⁻ hih⁻,
ma¹ jāh¹: “Ma⁻la⁻ ba⁻.” ¹⁸Lā⁻chah¹ ja⁻
ga⁻jmeey⁻ je⁻ñih¹, ga⁻hlēeh¹, ga⁻hii¹
ñih¹, hi⁻ ga⁻jeh¹ wi⁻ jwēte¹ hwa¹, he⁻
sa⁻ ma⁻jeh¹ ni⁻ koo⁻ hā⁻ kō⁻ja⁻ jiih¹,
ta⁻kō⁻jiih¹ tāāh¹ dsa⁻ jmi⁻gyuu⁻ la⁻.

¹⁹Jee¹ jwii⁻ juuh⁻ Babilonia ga⁻la⁻
hnē⁻ nāā¹, hi⁻ jyoh¹ ga⁻jee¹ jwii⁻
kaah¹ ga⁻sa⁻ ga⁻hla⁻ go⁻te⁻. Ma⁻ra⁻
he⁻ ga⁻tee¹h⁻ ba¹ Dio jwii⁻ kih¹ jwii⁻
juuh⁻ ja⁻, ga⁻cheey¹ nē¹ kih¹ lā⁻jē⁻

go-te' he- ya-jëë' dsëy' kyaah'.

²⁰Ga-lä-jë hwa' he- tääh' jee' jmi-neeh' ga-ääh' høø' kih'. Lä-jä- ka-läh' ga-ääh' lä-jë moh'. ²¹Hi- ga-saa' né kih' dsa- midsë' kaah' he- hii- ma- to'loo' kil. Hi- lä-jëë' dsa- cha-ga'miih- ga-mi-kwayh' kih' Dio ma' ga-jëëy' he- wii' ja-. Jëeh', koo- he- ja- ba' ma' la' juuh- ga' kih' jee' lä-jë-.

Heeh' Dio wii' Babilonia

17 Ma-ngëë' he- ja-, ja' jaa- jee' lä-jëë' gyeë' ángele hi- ma' chooh- lä-jë gyii' kyaah' mah' ga-hlëëy' kyaah' jnä', ga-jäyh':

—Na- ta- la' mah' heehn' hne- ha- lä- la' he- wii' he- heeh' Dio hyaa' hi- ma' kyaah' wa' hi- cha- hi-, hi- gya' jøøh' né kih' cha-miih' jmi-. ²Dsa-më' he' ga-jmee' wa' la' cha- la' kyaah' lä-jëë' rey hi- chaa- hwa' la-. Hi- lä-jëë' dsa- hi- tääh' hwa' la- ga-hee' go-te- huudsë- kiyh' kyaah' lä-jë- he- hliih' he- ga-jmeey' kyaah' dsa-më' he'. La' lä-koo- he- ga-kwëëy' jmi-llii' he- hää' jwërte.

³He-ja- ga-jää' jmi-llë' jnä' koo- hwa' ki- jee' sa- kwa- ni- miih-. Jee' ja- ga-jëën- jaa- dsa-më' hi- ma' dsëë- jaa- jah' gyuu'. Lä-kaa- né kih' jah' he' na-sii- jmi- he- mi-kwah' kih' Dio, hi- ma' lle' gyii' lley' kyaah' gya' jøø'. ⁴Dsa-më' he' ma' kyeh' hmiih- hee- gyuu' hi- gyuu' läh-, he- na-lii' kyaah' ku'nøø', hi- kyaah' kuu' he- la' na'hñaah'. Ma' chooyh' koo- kyaah' he- na-la' kyaah' ku'nøø' jee' ma' na-kah' kyaah' lä-jë- he- la' o'hii- he- ma' jmeey-. ⁵Ma' na-sii- cha'kyey', koo- jmi- he- sa- lä-ngëë' jne', he' ma' jäh': "Jwii-

juuh- Babilonia. Choo' dsa-më' hi- kaah- wa' hi- cha- hi-. Choo' lä-jë- he- jmee' na-hääh' dsë- jne'." ⁶Ga-lä-liihn' he- ma' hee' dsa-më' he' kyaah' jma- kih' hi- na-jngëë', hi- kyaah' jma- kih' hi- ga-juu' kwaat- kih' Jesús. Ma' ga-jëën- dsa-më' he' ga-lä-dsaa- dsën- jwërte. ⁷Mah' ga-jäh' ángel he' siih- jnä':

—¿He-la' dsaa- hoh'? Jnä' mi-jnään' kyah' he- sa- lä-ngëëh' hne- kih' dsa-më' na-, hi- lä-jä- kih' jah' laa' na'høø' hi- jääy- na-, hi- lle' gyii' lle' kyaah' gya' jøø'. ⁸Jah' hi- ma-jëëh- na-, ma' laa' hi- na' mo'so- laay'. Hi- na- na- ya-heë' neh- too- ñiih' kih' cha-je-, jää' ja-ga- dsooy' gyi' jwii'. Lä-jëë- hi- tääh' hwa' la- hi- sa- na-sii- jmi- kih' né je- jee' na-sii- jmi- kih' lä-jëë- hi- na-jnää' kih' Dio lä-jiih' ma' ga-nøø' jmi-gyuu', lä-jëë- hi- he' lä-dsaa- dsëy' wa-ra- ga-jëëy' jah' he', hi- ma' laa', hi- na' mo'so- laay', hi- hi- na' ga' lä-jnää' ka-läh'.

⁹He- jwahn- la-, la' kih' hi- cha- huudsë- llu' kih'. Lä-jë- gyii' lle' jah' he', la' kwaat- gyii' moh' jee' gya' dsa-më' he'. ¹⁰Hi- la' kwaat- laa' gyeë' rey ka-läh'. Hñaä' rey he' mo'so- laay' ta. Chaa- ga' jaa-, hi- chaa- ga' jñah' hi- sa- ga' ma-ja-. Ga' ma-ja- hi- he', jmee- bi- kiyh' mi-heey- ko-hwëë' ba'. ¹¹Jah' hi- ma' laa' he', hi- na' mo'so- laay', hi- he' laa' jee' ga-të' jñaa' rey ka-läh'. Hi- laay' jaa- kih' jee' lä-jëë- gyeë' rey he' hi- dsoo' gyi' jwii'.

¹²Lä-jë- gya' jøø' he- ma-jëëh- ja-, la' kwaat- gya' rey hi- sa- ga' ma-løø' jmee' hih-. Koo- hor- ba' hyoyh- jwë' leey' rey mah' jmeey' ko-jøh' kyaah' jah' laa' na'høø' he'.

¹³ Ga⁺ lä⁺ jëë⁺ gya⁺ rey he⁺ dsa⁻ taayh⁻ juu⁺ kwee⁻, mah⁺ tooyh⁺ goo⁻ jah⁺ hi⁻ laa⁺ na⁺ hoo⁺ he⁺ he⁻ jmeey⁺ hih⁺ kih⁺ dsa⁻ jmi⁻ gyuu⁺. ¹⁴ Hi⁺ lä⁺ ja⁻ teey⁺ kyaah⁺ Borrego mah⁺. Pero Borrego mah⁺ he⁺ liyh⁺ ba⁺ wa⁺ ra⁻ ga⁻ teey⁺ kyaah⁺. Jëeh⁺, hi⁻ he⁺ he⁺ Rey hi⁻ kye⁻ në⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺ jëë⁺ Rey, hi⁻ laay⁺ joo⁺h⁺ kih⁺ jee⁺ lä⁺ jëë⁺ Dsa⁻ kaah⁺. Hi⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ tääh⁺ kyaayh⁺, ma⁻ na⁻ teeh⁺ kyaay⁺, ma⁻ na⁻ lleeh⁺, ja⁻ ba⁺ hi⁻ mi⁻ teh⁺ kiyh⁺.

¹⁵ Hi⁺ ga⁺ jah⁺ ángel siyh⁺ jnä⁺ ka⁻ läh⁺:

—Lä⁺ jë⁺ jmi⁻ he⁻ ma⁻ jëeh⁻ jee⁺ ma⁺ gya⁺ hyaa⁺ hi⁻ kaah⁻ wa⁺ hi⁻ cha⁻ hi⁻, la⁺ kwaat⁻ lä⁺ jë⁺ jee⁺ jwi⁻, lä⁺ jëë⁺ dsa⁻, lä⁺ kaa⁻ hwa⁺ jee⁺ tääh⁺ dsa⁻ jmee⁺ hih⁺, hi⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ hlëeh⁺ lä⁺ koo⁻ lä⁺ koo⁻ juu⁺. ¹⁶ Hi⁺ jah⁺ hi⁻ laa⁺ na⁺ hoo⁺ he⁺ kyaah⁺ lä⁺ jë⁺ gya⁺ joo⁺ kih⁺, jmeey⁺ na⁺ hoo⁺ kih⁺ hyaa⁺ hlëeh⁺ he⁺. Ja⁻ jiih⁺ beey⁺ kyaah⁺ o⁻ hih⁺ kih⁺, jngiiyh⁺ kih⁺, hi⁺ jëy⁺ kyaah⁺ je⁻. ¹⁷ Jëeh⁺ Dio ba⁺ hi⁻ ga⁻ tooh⁻ huud⁻ dsë⁻ neh⁺ tuh⁻ dsë⁻ lä⁺ jëë⁺ rey he⁺ mah⁺ jmeey⁺ lä⁺ hnoo⁺ Dio he⁻ dsa⁻ taayh⁻ juu⁺ kwee⁻ mah⁺ llaay⁺ joo⁺h⁺ jah⁺ hi⁻ laa⁺ na⁺ hoo⁺ he⁺, lä⁺ jiih⁺ lä⁺ te⁻ lä⁺ koo⁻ jah⁺ juu⁺ kih⁺ Dio. ¹⁸ Hi⁺ dsa⁻ më⁺ hi⁻ ma⁻ jëeh⁻ na⁻, la⁺ kwaat⁻ koo⁻ jwi⁻ juuh⁻ he⁻ jmee⁺ hih⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ rey hi⁻ chaa⁻ hwa⁺ la⁻.

Ga⁻ hee⁺ jwi⁻ Babilonia

18 Ma⁻ ngëë⁺ he⁻ ja⁻, ga⁺ jëën⁺ jñah⁺ ángel hi⁻ ga⁺ jñaa⁺ gyuu⁺ jmi⁻ gyuu⁺ kyaah⁺ cha⁺ miih⁻ be⁺. Hi⁺ hwa⁺ la⁻ ga⁺ lä⁺ jnä⁺ jëë⁻ go⁻ te⁻ kyaah⁺ jmëë⁺ kiyh⁺.

² Ga⁺ hlëëyh⁺ kyaah⁺ lä⁺ jë⁺ be⁺ kiyh⁺, ga⁺ jäh⁺:

Ma⁻ jäh⁺ ta⁺ hwa⁺, ma⁻ jäh⁺ ta⁺ hwa⁺ Babilonia jwi⁻ juuh⁻.

Ma⁻ li⁻ cha⁺ neh⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ hi⁻ sa⁻ llü⁺.

La⁺ hoo⁺ lä⁺ jëë⁺ jmi⁻ lle⁺ hliih⁺, hi⁺ la⁺ si⁺ kih⁺ lä⁺ jëë⁺ ta⁺ hi⁻ laa⁺ na⁺ hoo⁺ hi⁻ sa⁻ lä⁺ jëë⁺ jne⁺.

³ Jëeh⁺, ga⁺ lä⁺ jëë⁺ dsa⁻ hi⁻ chaa⁻ hwa⁺ la⁻, ga⁺ hee⁺ go⁻ te⁻ huud⁻ dsë⁻ kih⁺ kyaah⁺ lä⁺ jë⁺ he⁻ la⁺ o⁻ hih⁺ he⁻ ma⁺ jmeey⁺ jee⁺ ja⁻.

La⁺ lä⁺ koo⁻ he⁻ ga⁺ hiiyh⁺ jmi⁻ llü⁺ he⁻ hää⁺ go⁻ te⁻ ba⁺.

Lä⁺ jëë⁺ rey hi⁻ chaa⁻ hwa⁺ la⁻ ga⁺ jmee⁺ wa⁺ la⁺ cha⁻ la⁺ kyaayh⁺.

Dsa⁻ hi⁻ ma⁺ nöö⁺ hmooh⁺ kih⁺, hi⁻ ma⁺ tääh⁺ lä⁺ kaa⁻ jmi⁻ gyuu⁺ ga⁺ lä⁺ chay⁺ kuu⁺, kih⁺ he⁻ ma⁺ hniy⁺ he⁻ ma⁺ cha⁻ ga⁺ ngëë⁺ jwëë⁺ kih⁺ dsa⁻ më⁺ he⁺, ga⁺ jäh⁺ ángel.

⁴ Ja⁻ ga⁺ ga⁺ nuun⁺ jyoh⁺ juu⁺ gyuu⁺ jmi⁻ gyuu⁺ he⁻ ma⁺ jäh⁺:

Hnäh⁺ hi⁻ laa⁺ dsa⁻ kyaan⁺, hwëë⁻ hnäh⁺ jee⁺ kih⁺ dsa⁻ he⁺ mah⁺ sa⁺ kwah⁺ dso⁻ kye⁻ kiyh⁺ kyah⁺ hnäh⁺, mah⁺ sa⁺ tëëh⁺ hnäh⁺ he⁻ wi⁺ he⁻ jäh⁺ në⁺ kiyh⁺.

⁵ Jëeh⁺, he⁻ ma⁻ ngëë⁺ jwëë⁺ dso⁻ kye⁻ kiyh⁺, ma⁻ lloo⁺ lä⁺ ga⁺ të⁺ gyuu⁺ jmi⁻ gyuu⁺. Na⁺ ma⁻ të⁺ hor⁻ koo⁻ Dio jwi⁻ kwaat⁻ kih⁺ he⁻ hliih⁺ he⁻ ma⁺ jmee⁺ dsa⁻ he⁺.

⁶ Kwëëyh⁺ kiyh⁺ lä⁺ koh⁺ te⁺ he⁻ ga⁺ kwëëyh⁺ jñah⁺. Mí⁻ hmaah⁺ to⁺ juh⁺ kiyh⁺, lä⁺ koh⁺ te⁺ he⁻ ga⁺ jmeey⁺. Ga⁺ kwëëyh⁺ jñah⁺ ga⁺ hiih⁺ jmi⁻ hää⁺.

Kwëëyh^h kiyh^l na^l hìyh^l to^l juh⁺
ko⁻ja⁻.

⁷ Lă⁺koh^h te^l ma⁻jmăăy^l hñiyy^h
jəøh^l, lă⁺koh^h te^l he⁻ llu^l he⁻
ma⁺ chaay⁻, ko⁻ja⁻ he⁻ wi^h
kwëëyh^h ka⁻lăh^h.

Jëeh^h, ma⁺ jmeey⁺ huu⁺dsē⁻:

“Laan⁺ jəøh^l lă⁺koo⁻ hī⁻ jmee⁺
hih⁺, cha⁺a ba⁺ dsa⁻ñuu^h
kyaan⁺, sa⁺ cha⁻ he⁻ kih⁺ he⁻
jēen⁻ wi^h.”

⁸ He⁻ja⁻ kyaah⁺ koo⁻ jmi^h ba⁺, joh^h
he⁻ wi^h sa⁺ jā⁺ nē⁺ kiyh^l, jā⁺
jngi^h kiyh^l, jā⁺ hooyh^l, jā⁺
kyoyh⁺.

Hi⁺ kaay⁺ kyaah⁺ je⁻, jëeh^h Dio
Dsa⁻jəøh^l jnān⁺, hī⁻ cha⁻
cha⁻miih⁻ be⁺ kih^l, llay^l ta⁺
kih^l jwi^h ja⁻.

⁹ Lă⁺jēē⁺ rey hī⁻ tăăh⁺ hwa^l hī⁻
ga⁺jmeē⁺ wa⁺ la⁺ cha⁻ la⁺ kyaah⁺
dsa⁻mē⁺ he⁺ hī⁻ ma⁺ chaay⁻ llu^l
kyaayh^l, hī⁻ he⁺ ki⁺hooh^l kiyh^l wa⁺ra⁻
ga⁺jēē^l hwēē⁻ ñe⁺ jee⁺ kaay⁻. ¹⁰ Uu^h
ba⁺ dsa⁻taayh⁻, kih^l he⁻ lă⁺goyh⁺
jēē^l he⁻ wi^h he⁻ jā⁺ nē⁺ kih^l jwi^h
ja⁻, jăyh⁺:

—He⁻ ba⁺ che⁻ jwi^h, jwi^h,
Babilonia jwi^h juuh⁻ na⁻, he⁻ ma⁺
jmeē⁺ hih⁺. Jëeh^h, kyaah⁺ koo⁻ hor⁻
ba⁺, ma⁻ja⁻ jwiz⁻ kyah^l.

¹¹ Dsa⁻ hī⁻ ma⁺ nøø⁻ hmooh⁺ kih^l
lă⁺kaa⁺ hwa^l, ki⁺hooh^l kih^l jee⁺ jwi^h
ja⁻. Jëeh^h, mo⁺so⁺ cha⁺ hī⁻ la⁺ løø^l
kiyh^l. ¹² Løø^l kih^l ku⁺nøø⁻, kuu⁺ tøø⁻,
lă⁺jē⁺ nēē⁺ kuu⁺ hmooh^l, hmi^h lino,
hmi^h gyuu^h, hmi^h ceda, hmi^h
gyuu^h lăh⁻, hma⁻ he⁻ hī⁻ mi⁻jwi^h,
lă⁺jē⁺ ga⁺ he⁻ jnă⁺ na⁺hñaa^h he⁻
na⁺la⁺ kyaah⁺ jā⁺ elefante, kyaah⁺
hma⁻ he⁻ hmooh^l, kyaah⁺ ñe⁺ nøø⁻
kyaah⁺ wa⁺ he⁻ cha⁻ he⁻ ñe⁺, hi⁺
kyaah⁺ kuu⁺ jih^l. ¹³ Løø^l kih^l kyah^l

hma⁻, ki⁻ma⁺, jmi^h mi⁻jwi^h, wa⁺chu⁻,
mirra, naa⁺ mi⁻jwi^h, jmi^h mi⁻jēh^l
ma⁻ăă⁻, naa⁺ he⁻ kuh⁻ dsa⁻, harin
llu^l, kyaah⁺ mi⁻trigo, loo⁻, borrego,
kya⁺jiih⁺, carret. Hi⁺ ma⁺ hnēē⁻
lă⁺jēē⁺ hī⁻ na⁺hnēē⁻ jmee⁺ ta⁺ ma⁺ke⁻
laay^l dsa⁻ jmi⁻gyuu^h. ¹⁴ Ma⁺ jăyh^h
si^hih⁺ jwi^h ja⁻:

—Lă⁺jē⁺ he⁻ ma⁺ hee⁺ hoh^h, ma⁻jă^h
ta⁺ koo⁺ ba⁺ ja⁻. Lă⁺jē⁺ he⁻ jmă⁺øø⁻
kyah^l ma⁺dsa⁺ go⁻te⁻. Jih⁺koh^h mo⁺so⁺
tēēh^l.

¹⁵ Lă⁺jēē⁺ hī⁻ ma⁺ hñi⁺ he⁻ ja⁻,
ga⁺lă⁺chay⁺ cha⁻miih⁻ kuu⁺ lă⁺koo⁻
ma⁺ hñi⁺ kih^l jwi^h oo⁻. Uu^h ba⁺
dsa⁻taayh⁻, kih^l he⁻ lă⁺goyh⁺ jēē^l
he⁻ wi^h he⁻ jā⁺ nē⁺ kih^l jwi^h ja⁻ mah⁺
ki⁺hooyh^l, ¹⁶ jăyh⁺:

—He⁻ ba⁺ che⁻ jwi^h, jwi^h,
Babilonia jwi^h juuh⁻ jee⁺ ma⁺ tăăh⁺
dsa⁻ hī⁻ ma⁺ kēh⁻ hmi^h lino
na⁺kaah⁺ gyuu^h lăh⁻, ma⁺ na⁺lēē⁺
kyaah⁺ ku⁺nøø⁻ hi⁺ kyaah⁺ lă⁺jē⁺
kuu⁺ he⁻ jnă⁺ na⁺hñaa^h. ¹⁷ Jëeh^h,
kyaah⁺ koo⁻ hor⁻ ba⁺ ma⁺dsa⁺ lă⁺jē⁺
kuu⁺ he⁻ ma⁺ chay⁻.

Hi⁺ ga⁺lă⁺jēē⁺ juu⁺ barco, hi⁺
lă⁺jēē⁺ ga⁺ hī⁻ ma⁺ ga⁺năă⁺ neh⁺,
kyaah⁺ hī⁻ ma⁺ kooh⁻ barco,
hi⁺ lă⁺jēē⁺ hī⁻ ma⁺ jmeē⁺ ta⁺
cha⁺jmi⁻ñeeh⁻ ga⁺taah⁺ uu^h ba⁺,
¹⁸ jēē⁻ lă⁺koo⁻ ma⁺ hwēē⁻ ñe⁺
ma⁺ koo⁻ jee⁺ jwi^h ja⁻. Ga⁺taayh⁻
ga⁺tooyh^l miih⁺, ma⁺ jăyh⁺:

—Sa⁺ cha⁻ ga⁺ jyoh⁺ jwi^h he⁻ la⁺
lă⁺koo⁻ jwi^h juuh⁻ na⁻.

¹⁹ Lă⁺jēē⁺ hī⁻ he⁺ ga⁺ka⁺ hløø⁻ mah⁺
ga⁺huuy^l lley⁺ hi⁺ ga⁺ki⁺ ga⁺hooyh^l,
ma⁺ jăyh⁺:

—He⁻ ba⁺ che⁻ jwi^h, jwi^h, jwi^h
juuh⁻ na⁻. Ga⁺lă⁺jēē⁺ ba⁺ hī⁻ na⁺høø⁻
barco cha⁺jmi⁻ñeeh⁻ ma⁺lă⁺chay⁺
kuu⁺ kyaayh⁺, kih^l he⁻ cha⁻ cha⁻ miih⁻

kuu' kih' jwiī na. Kyaah' koo hor
ba ma hee go te.

²⁰Lä jëe hnäh hi tääh gyuu
jmi gyuu, wa chaah hnäh llu.
Lä ja ka läh hnäh hi na jngëe,
hnäh apóstole, hi hnäh hi
ga ngëe juu kih' dsa. Jëeh
ma teeħ Dio jwiī kih' jwiī na hi
ga jmeeh hnäh.

²¹Ma ngëe he ja, ja angel hi
cha cha miih be' kih' ga kay' koo
mi'kuu juu, lä koo juu cha too
kih' molii, ga jwäy' cha jmi neeh
mah' ga jäyh.

—Ja ba lä na, wii hla Babilonia
jwiī juu, jih koh' mo so lä jnä
ka läh. ²²Mo so lä nuu hi tu
he choo cha miih si ne, ni jnah
ga tē, ni hi juu luu hma ta, ni
hi juu luu hoo mo so lä cha
jee na kyah. Ni hi ga hi jmee
wa he che he ta mo so lä cha.
Ni molii mo so hi ka läh. ²³Ni
mo so lä jnä je kih' mi se jee na
kyah, ni mo so lä nuu miih kih'
jmi jee dsa jee goo dsa jee na
kyah. Jëeh, lä jëe hi ma dsa lla
hmooh jee na kyah ma laa kaah
kih' jmi gyuu. Hi kyaah ji nah
kyah ga lä gaa lä jëe hi cha
lä kaa hwa.

²⁴Jee jwiī na na bäh jma kih'
lä jëe hi ga ngëe juu kih' Dio kyaah
lä jëe hi na jngëe, hi kih' lä jëe ga
jnah hi ga juu lä kaa hwa.

19 Ma ngëe he ja, ga nuun
ga hlëeh jwëe dsa gyuu
jmi gyuu, ma jäyh:

iAleluya! Dio, Dsa jøøh jnän hi
lä jne,

wa gah jnih, wa jmeen juu
kiyh, hi cha cha miih be'
kih.

²Jëeh ma llay ta kyaah ju dsoo,
lä koo llë kih' jmeey.

Ma llay ta kih' hyaa hlëeh he,
hi ga hee lä jëe hi cha
hwa la kyaah lä jëe he la
o hih he ma jmeey.

Ma teeyh ba jwiī kih' hyaa he,
hi ga tuu jma kih' hi ma
jmeē ta he kih' Dio.

³Koo ka läh ga jäyh:

—iAleluya! Ne he hwëe jee
kaay, soo ga lä jëe joh jmi cha.

⁴Hi lä jëe gyii kyeē dsa gyuu
kyaah kyeē jah he, ga juu jnëy,
ga jyoo mo nëy lä ga tē hwa
mah' ga jmeey juu kih' Dio hi
gya jmee hih, ga jäyh:

—Wa la lä ja. iAleluya!

⁵Lä ga tē jee gya Dio jmee hih
ga lä nuu koo juu he jäh:

Kwa hnäh ti hmaah kih' Dio
jnän lä jëe hnäh hi jmee
ta he kiyh,

lä jëe hnäh hi gayh, lä jøh
lä mäh.

Lä cha jmi wa ra ga jee
goo Borrego mäh

⁶Ja ga ga nuun lä koo he
ga hlëeh jwëe dsa, ga hi goo
lä koo hi jee jyoo cha miih
jmi, lä koo hi jee ni, ma jäh:

iAleluya, jëeh Dio Dsa jøøh
jnän hi cha ga lä jëe be'
kih, ma løø jmee hih!

⁷Wa cha jne llu, wa jëe dsë
jne, wa jmeen juu kiyh.

Jëeh ma tē jee jee goo
Borrego mäh, ma na lluu
ba mëy.

⁸Ma na ngëy jwë këyh hmiih
lino he na jngii he la
jih gyeh.

Jëeh' hmiih' lino ja, la' kwaat' ta' llu' he' ga' jmeé' lá' jëé' hī' na' jngëé'.

⁹Ja' ga' ga' jäh' ángel he', siih' jnä'.

—Lá' la' si': "Llu' la' kih' hī' na' teeh' jmeé' ma' nuu' jee' jee' goo' Borrego mäh'."

Mah' ga' jäh' ka' läh'.

—He' la' ba' ja, juu' he' la' ju'dsoo' kih' Dio.

¹⁰He' ja' ga' juuhn' jnen' huu' tií' ángel he' mah' ga' jmää' jnih' jøøh'. Pero ga' siiyh' jnä'.

—Ta' jmeé' lá' na'. Jëeh' kwee' ba' laan' kyaah' hne' jee' jmeen' ta' he' kih' Dio kyaah' øøh' hne' hī' tääh' choøh' koo' hweh' juu' kih' Jesús. Jmeé' juuh' kih' Dio ba'.

Jëeh', hī' kwa' juu' kih' Jesús, hī' he' ba' hī' ngëé' juu' kih' Dio.

Hī' dsëé' kya' jiih' tää'

¹¹Ja' ga' ga' jëen' gyuu' jmi' gyuu' na' na', ga' jëen' jaa' kya' jiih' tää'. Hī' ma' dsëé' he', cheey': Hī' Mī' te' Juu', hi' cheey': Ju'dsoo' Jmah'. Jëeh', kyaah' ju'dsoo' teey' kyaah' dsa, hi' lá' ja' llay' ta' ka' läh'.

¹²Mi'nëy' ma' la' lá' koo' jee' hya' je, ma' lley' cha' miih' coron. Ma' na' sií' koo' jmií' he' ni' jaa' sa' ma' ngëé', jaa' hñii' bih' ma' ngëéy'.

¹³Ma' kyeyh' koo' hmiih' he' ma' na' hee' kyaah' jma'. Jmií' kih' ma' chee': Juu' kih' Dio. ¹⁴Lá' jëé' hløø' hī' tääh' gyuu' hī' ma' chaa' kaah' kih' hī' dsëé' kya' jiih' tää', ma' kyeyh' hmiih' lino jnaah' jwërte, tøø' hi' na' jngii'. ¹⁵Ma' go' hii' hooy' koo' ñe' tuuh' chuu' he' jmeé' dsoo' kih' lá' jëé' hī' chaa' hwa' la', hi' jmeey' hih' kih' kyaah'

hma' hiih' he' la' ñe'. Hī' he' jleeh' mī' jëh' jee' tääh' mah' hwëé' jmií' kih'. He' la' la' kwaat' he' wii' he' na' ga' chee' Dio hī' cha' ga' lá' jëé' be' kih'. ¹⁶Në' hmiih' kiyh' hi' ta' koo' jwoo' sa' kyey' na' sií' hwëh' he' jäh' lá' la': "Hī' la' he' Rey hī' kye' në' kih' jee' lá' jëé' Rey, hi' laay' jøøh' kih' jee' lá' jëé' Dsa' kaah'."

¹⁷Mah' ga' jëen' jaa' ángel hī' cheh' në' hyoo', kyaah' lá' jëé' be' kih' ga' hlëéyh' lá' jëé' ta' hī' hëé', ga' siiyh'.

—Ya' nää' hnäh' mah' go' taah' hnäh' koo' jøøh' jee' kwa' Dio he' kuh' hnäh' koo' ma' nuu' juuh'. ¹⁸Kuh' hnäh' ngo' kih' rey, ngo' kih' juu' hløø', ngo' kih' hī' cha' cha' miih' be' kih', ngo' kih' kya' jiih' lá' kye' kih' hī' wiiy', ngo' kih' hī' na' hnëé' jmeé' ta' hi' kih' hī' sa' na' hnëé', lá' jøøh' lá' mäh' —ga' jäh' ángel he'.

¹⁹Hi' ga' jëen' jah' hī' laa' na' høø' he', kyaah' lá' jëé' rey hī' tääh' hwa' la' kyaah' hløø' kyaay', hī' ga' kuh' mah' jmeey' hñii' kyaah' hī' dsëé' kya' jiih' tää' hi' kyaah' hløø' kyaay' ka' läh'. ²⁰Jee' ja' ga' saayh' jah' hī' laa' na' høø' he' kyaah' hī' ga' ngëé' juu' ta' juu' kih'. Hi' hī' ga' ngëé' juu' ta' juu' he', ga' jmeey' cha' miih' he' juh' gaa' cha' në' jah' hī' laa' na' høø' he'. Lá' jwë' ja, ga' mi' gaay' lá' jëé' hī' ga' kwa' hñii' ga' laa' lii' kih' jah' hī' laa' na' høø' he'. Hi' ga' mi' gaay' lá' jëé' hī' ga' jmeé' juuh' kih' heeh' kih' ka' läh'. Lá' ma' jiiy' ja' lá' uuy' ga' jwää' dsih' cha' je' juuh' kih' gyi' jwii' jee' koo' kyaah' azufre. ²¹Hi' lá' jëé' ga' jñah' dsa' ga' juu' kyaah' ñe' tuuh' chuu' he' ma' go' hii' hoo' hī' ma' dsëé' kya' jiih' he'. Lá' jëé' ta' ga' kuh' ngo' kih' lá' jiih' ga' këé'.

Koõ mil jī nē̃

20 Gã jēēñ jaã ángel hī̃ gã jñaã¹ gyuũh¹ jmĩ-gyuũh⁺, hī̃ mã chooh̃ jõ nē̃ kih̃ toõ ñiih̃ kih̃ chã jẽ, hĩ mã chooyh̃ koõ cadeñ juuh̃. ²Gã saayh̃¹ Dragón, miih̃ hī̃ mã chaã llõ joõ hẽ, jã bã hī̃ cheẽ hī̃ sã llū̃, hĩ cheẽ bih̃¹ Tanã kã lāh̃. Gã hñuũh̃ dsih̃⁺ koõ mil jī nē̃. ³Gã jwää̃¹ dsih̃⁺ neh̃ toõ ñiih̃ kih̃ chã jẽ, mah̃ gã jneỹ kweẽ hõ haah̃ jã. Mah̃ lā̃ jã, sã yã hēēỹ mĩ gaã gyih̃⁺ dsã hī̃ chaã lā̃ kaã hwã lā̃ jiih̃¹ dsēē̃⁺ koõ mil jī nē̃. Gã mã ngēē̃⁺ koõ mil jī nē̃, jmeẽ bih̃¹ cheeyh̃⁺ miih̃ jmĩ⁺.

⁴Hĩ gã jēēñ chã miih̃ hmã siĩ, jeẽ mã tää̃h̃ hī̃ nã ngē̃ jwē̃ llã tã, hẽ bã hī̃ gã kũ⁺ dsã llẽ kwaat̃ kih̃ hẽ mã jmeeỹ jũ dsoõ kih̃ Jesús hī̃ kwaat̃ kih̃ juũ kih̃ Dio kã lāh̃. Sã gã jmää̃¹ jøøh̃¹ jah̃ hī̃ laã¹ nã høø̃ hẽ nĩ heeh̃⁺ kiyh̃⁺. Nĩ sã gã kwaỹ⁺ mã lẽ llĩ chã kyeỹ⁺, nĩ mã gooỹ. Hī̃ hẽ gã lā̃ jiih̃¹ kã lāh̃ mah̃ gã jmeeỹ hih̃⁺ kyaah̃⁺ Cristo koõ mil jī nē̃. ⁵Hẽ lã jã tõ nē̃ hẽ lā̃ jiih̃¹ dsã. Pero jeẽ lā̃ jēē̃⁺ gã jñah̃¹ hī̃ gã juũ¹ hī̃ sã laã¹ kwaat̃, sã lā̃ jiih̃¹ kõ jøh̃⁺ kyaayh̃⁺. Gã mã dsēē̃⁺ koõ mil jī nē̃, jã gã lā̃ jiih̃¹. ⁶Llũ¹ lã kih̃ hī̃ tēē̃⁺ lā̃ jiih̃¹ tõ nē̃, hī̃ hẽ nã jngēē̃⁺. Leeỹ⁺ jmĩ dsã kyaā̃¹ Dio bã, hī̃ kyaā̃¹ Cristo kã lāh̃, hī̃ jmeeỹ⁺ hih̃⁺ kõ jøh̃⁺ kyaayh̃⁺ koõ mil jī nē̃. Hī̃ hẽ mõ sõ juuỹ⁺ wã rã gã tē̃⁺ jeẽ juũ¹ dsã jeẽ gã tē̃⁺ tõ jiih̃¹.

Dsoõ¹ hī̃ sã llū̃¹ chã jẽ juuh̃⁺

⁷Wã rã gã dsēē̃⁺ koõ mil jī nē̃, lāā̃⁺ Tanã jeẽ nã jñēē̃⁺.

⁸Mah̃¹ dsooỹ¹ mĩ gaaỹ⁺ dsã hī̃ tää̃h̃¹ lā̃ jē̃⁺ kyẽ⁺ kiih̃⁺ jmĩ-gyuũh̃⁺, mĩ gooỹ⁺ kih̃⁺ Gog kyaah̃⁺ Magog, jøøyh̃⁺ jwēē̃⁺ dsã, lā̃ koõ⁺ mĩ siĩ⁺ hẽ chã chã hoõ⁺ jmĩ ñeeh̃⁺, mah̃ dsã nāāỹ¹ jeẽ hñiĩ. ⁹Lā̃ kaã⁺ lā̃ juh̃¹ jmĩ gyuũh̃⁺ gã hwēēỹ⁺, gã nāāỹ¹ tã jeẽ jwiĩ⁺ nã jngiĩ⁺ kih̃⁺ Dio hẽ tih̃ dsēỹ⁺ chã miih̃. Gã taayh̃⁺ lā̃ kũ⁺ lā̃ jiĩ¹ kih̃⁺ jeẽ jwiĩ⁺ jã mah̃¹ tēeỹ¹ kyaah̃⁺. Hĩ gã jyoõ¹ Dio jẽ gyuũh̃⁺ jmĩ-gyuũh̃⁺ mah̃ gã jēēỹ⁺ gõ tẽ. ¹⁰Hī̃ sã llū̃¹ hī̃ mã mĩ gaã⁺ dsã gã jwää̃¹ dsih̃⁺ chã jẽ juuh̃⁺ jeẽ koõ kyaah̃⁺ azufre, jeẽ hāā̃⁺ jah̃¹ laã¹ nã høø̃ hẽ kyaah̃⁺ hī̃ gã jmeẽ⁺ juũ¹ tã juũ¹. Jeẽ jã jēēỹ⁺ wĩ⁺ lā̃ jmĩ⁺ lā̃ hwē̃⁺ gã lā̃ jē̃⁺ joh̃⁺ jmĩ⁺ chã.

Wã rã gã tē̃⁺ jeẽ jmeẽ⁺ Dio jwiz̃⁺

¹¹Jã gã gã jēēñ koõ hmã siĩ juuh̃⁺ tøø̃, hī̃ gã jēēñ hī̃ mã gyã⁺ nē̃ kih̃. Gã āā̃h̃¹ gõ tẽ gyuũh̃⁺ hwã¹ chã nēỹ, mõ sõ gã lā̃ liĩ⁺ gõ tẽ hã jeẽ mã lã. ¹²Hĩ gã jēēñ lā̃ jēē̃⁺ hī̃ gã juũ¹, lā̃ jøh̃¹ lā̃ mah̃¹ tää̃h̃¹ chã nē̃ Dio. Jeẽ jã gã nã jẽ, hī̃ gã nã gã jyoh̃⁺ jẽ jeẽ nã siĩ⁺ jmĩ⁺ kih̃⁺ lā̃ jēē̃⁺ hī̃ nã jñāā̃⁺ kih̃⁺ Dio. Gã lā̃ jēē̃⁺ hī̃ nã juũ¹, gã nøø̃⁺ tã kiyh̃⁺ lā̃ koõ⁺ tẽ hẽ nã siĩ⁺ kiyh̃⁺ nē̃ jẽ jeẽ llẽ⁺ lā̃ jē̃⁺ hẽ gã jmeeỹ⁺. ¹³Lā̃ jēē̃⁺ hī̃ gã juũ¹ chã jmĩ ñeeh̃⁺ gã hwēēỹ⁺ gã taayh̃⁺ chã nē̃ Dio. Hĩ lā̃ jēē̃⁺ hī̃ nã juũ¹ tää̃h̃¹ chã jẽ gã hwēēỹ⁺ gã taayh̃⁺ chã nē̃ Dio. Lā̃ jaã⁺ lā̃ jaã⁺ gã nøø̃⁺ tã kiyh̃⁺ lā̃ koõ⁺ tẽ hẽ gã jmeeỹ⁺. ¹⁴Gã lā̃ jēē̃⁺ hī̃ nã juũ¹ hī̃ tää̃h̃¹ chã jẽ gã jwää̃¹ dsih̃⁺ chã jẽ juuh̃⁺. Hẽ jã lã jeẽ gã tē̃⁺ tõ jiih̃¹ hẽ juũ¹ dsã. ¹⁵Hī̃ sã gã jñō̃¹ jmĩ⁺ kih̃⁺ nē̃ jẽ jeẽ nã siĩ⁺ jmĩ⁺ kih̃⁺ lā̃ jēē̃⁺ hī̃ nã jñāā̃⁺ kih̃⁺ Dio, gã jwää̃¹ dsih̃⁺ chã jẽ juuh̃⁺.

Gyuuḥ' jmi' gyuuḥ' hmëë'
kyaah' hwa' hmëë'

21 Ga'jëen' koq̄ gyuuḥ' jmi' gyuuḥ' hmëë', hi' ga'jëen' koq̄ hwa' hmëë', jëëḥ' gyuuḥ' jmi' gyuuḥ' hi' hwa' he' ma' la' to' nê' ma' ngëë' ba' ja'. Hi' jmi' nêeh' mo' so' cha' ga'. ²Jnā' Jwaā' ga'jëen' koq̄ jwii' na' ngii' he' chee' Jerusalén hmëë' he' ga' jyoo' gyuuḥ' jmi' gyuuḥ' kih' Dio, lā' koq̄ jaa' dsa' mē' hi' ma' na' lluu' kih' dsa' nūuh' kyaā'. ³Ja' ga' ga' nuun' koq̄ juu' ga' hlëēḥ' kii' he' ja' gyuuḥ' jmi' gyuuḥ' he' ma' jāḥ'. —Hee' la' hne' kih' Dio he' chih' jee' kih' dsa' jee' gyay' ko' jōḥ' kyaayḥ'. Dsa' he' lee' jwii' kiyḥ'. Hi' Dio gya' ko' jōḥ' kyaayḥ' hi' ja' ba' hñii' Dio lee' Dio kyaay'. ⁴Jee' ja' mi' kih' Dio jmi' he' tuu' mi' nē' dsa', jee' ja' mo' so' juuy' jih' kōḥ', ni' mo' so' ki' hooyḥ', ni' mo' so' cha' ga' jee' mo' jii' kiyḥ', jëēḥ' ma' ngëë' ba' lā' jē' he' to' nē' —ga' jāyḥ'.

⁵Hi' ma' gya' jmee' hih' he' ga' jāḥ':

—Jnā' jmeen' hmëë' lā' jē' go' te' he' cha'.

Koo' ka' lāḥ' ga' siiyḥ' jnā':

—Si' he' la'. Jëēḥ' juu' la' sa' na' hee', la' ju' dsoo' jmah'.

⁶Hi' ga' jāyḥ':

—Ma' la' ba'. Jnā' he' laan' lā' koq̄ hwēḥ' A kyaah' hwēḥ' Zeta, jnā' he' ma' laan' jāā' ja' ga' nōḥ' jmi' gyuuḥ', hi' lā' jiiḥ' hee' jmi' gyuuḥ' lā' ma' laan' ja' ba'. Hi' lā' kii' dsē', jnā' kwan' hiiḥ' jmi' he' la' cha' ba' he' jmee' chaay' tāā'. ⁷Hi' ga' lih' mi' te', hyoyḥ' lā' jē' he' la'. Jnā' leen' Dio kyaay', hi' hi' he' lee' gyuuḥ' kyaan'.

⁸Pero lā' jëē' hi' goḥ', kyaah' hi' sa' jmee' dsoo', hi' jmee' he' sa' lā' jëē' jne', hi' jngëēḥ' dsa', hi' mē' hi' nūuh' hi' kaah' wa' hi' cha' hi', hi' jmee' ji' nah', hi' jmee' juuh' kih' dio hi' na' laa' kaah' dsa', kyaah' lā' jëē' hi' ta' juu', hi' he' dsa' nāā' cha' je' juuh', jee' koo' kyaah' azufre, jee' ga' tē' to' jiiḥ' juu' dsa' —ga' jāḥ' Dio.

Jee' jwii' Jerusalén hmëë'

⁹Ja' ga' jay' jee' ma' chehn' ja', jaa' jee' lā' jëē' ángel hi' ma' choḥḥ' gyii' kyaah' jee' ma' haa' lā' jē' gyii' he' wii' he' ja' jee' llaa' go' te'. Ga' siiyḥ' jnā':

—Na' jee' la', mah' häähn' hne' dsa' mē' hi' la' hmooh' lee' mē' Borrego mah' —ga' jāḥ' ángel.

¹⁰Mah' ga' jōy' kih' jmi' lle' kin' jee' ma' chih' koq̄ moh' juuh' nii', mah' ga' heeyḥ' jnā' Jerusalén koq̄ jwii' juuh' he' na' ngii' he' ga' jyoo' gyuuḥ' jmi' gyuuḥ' he' ja' kih' Dio.

¹¹Ma' jnā' jëē' nih' kyaah' jmee' kih' Dio. La' jih' gyeh' lā' koq̄ mi' kuuy' he' la' na' hñaaḥ' jwēte, lā' la' koq̄ mi' kuuy' jaspe, he' jëē' lā' koq̄ wa' hu'. ¹²Na' jnē' lā' ku' lā' jii' jee' jwii' ja' kyaah' na' hyah' juuh' hi' nii' choo' gya' to' ho' haah'. Lā' koq̄ ho' haah' ja' ma' cheh' jaa' ángel, hi' nē' ho' haah' ja' ma' na' si' jmi' ma' kih' kih' kih' lā' jëē' gya' tuu' nāā' dsa' Israel. ¹³Ta' jwoo' ta' la' ga' hya' hyoo' ma' lle' hnē' wa' haah', ta' jwoo' ta' kye' ma' lle' hnē' wa' haah' ka' lāḥ', ja' ba' lā' ja' jwoo' ta' nii', hnē' wa' haah', hi' ta' jwoo' ta' la' ga' dsa' hyoo' ja' ba' hnē'. ¹⁴Jee' ma' choḥḥ' na' hyah' nii' ja', ma' la' kyaah' gya' to' ti'. Nē' kih' na' si'

jmī kih¹ lä² jēē⁺ gya⁺tuū⁺ apóstole
kyaā¹ Borrego mäh¹.

¹⁵Hī ma' hlēēh⁺ kyaah' jnä' he',
ma' chooh⁺ koō⁺ sihma-tah⁺ he'
lla⁺ hih⁺ he' na-la⁺ kyaah' ku'nøø⁺,
kyaah' he' kay¹ hih⁺ jee' jwiī⁺ ja⁺
kyaah' wa'haah' kih¹, hi⁺ kyaah'
na'hyah⁺ kih¹. ¹⁶Jee' jwiī⁺ ja⁺ ma' la'
kyē⁺ kyēēh⁺, kwee⁺ ba' la' lä² kyoo⁺
lä² hu'. Hi⁺ ángel he' ga⁺kay¹ hih⁺
jee' jwiī⁺ ja⁺ kyaah' sihma⁺ kiyh¹.

Ga⁺tē' to¹ mil na-dsē⁺ to¹ hña-loo⁺
kilómetro lä² kyoo⁺, hi⁺ ja-ba'
ko-ja⁺ te¹ lä² hu' hi⁺ lä² nīi⁺ ka-läh⁺.
¹⁷Ja-ga⁺ ga⁺kay¹ hih⁺ na'hyah⁺ kih¹
jee' jwiī⁺, ga⁺tē' hña-loo⁺ na-dsē⁺
to¹loo¹ kyē⁺ lēē⁺, ja-ba' lä² koō⁺ la'
hih⁺ he' kooh⁺ dsa⁺ jmi-gyuu⁺.

¹⁸Na'hyah⁺ ja⁺ ma' la' kyaah' kuū⁺
jaspe. Pero jee' jwiī⁺ ja⁺ ma' la'
kyaah' ku'nøø⁺ jmah¹, ma' jnä' jēē⁺
go-te¹ lä² koō⁺ wa'hu⁺ he' na-jngii¹.

¹⁹Tii⁺ na'hyah⁺ kih¹ jee' jwiī⁺ ja⁺,
ma' na-lii⁺ kyaah' lä²jē⁺ kuū⁺ he' la'
na'hñaah¹. To-nē' tii⁺ na'hyah⁺ ma'
la' kyaah' jaspe, jee' ga⁺tē' to¹ ma'
la' kyaah' zafiro, jee' ga⁺tē' hnē⁺
ma' la' kyaah' ágata, jee' ga⁺tē' kyē⁺
kyaah' esmeralda, ²⁰jee' ga⁺tē' hña⁺
ma' la' kyaah' ónice, jee' ga⁺tē' jñii⁺
kyaah' cornalina, jee' ga⁺tē' gyii¹
kyaah' crisólito, jee' ga⁺tē' jña¹
kyaah' berilo, jee' ga⁺tē' ñu¹ kyaah'
topacio, jee' ga⁺tē' gya¹ kyaah'
crisoprasso, jee' ga⁺tē' gya¹koō⁺
kyaah' jacinto, hi⁺ jee' ga⁺tē' gya¹to⁺
kyaah' amatista. ²¹Gya¹to⁺ wa'haah'
ja⁺, ma' la' gya¹to⁺ perla. Lä²koō⁺
lä²koō⁺ gya¹to⁺ wa'haah' ja⁺, ma' la'
koō⁺ perla ba'. Hi⁺ jwē¹ kih¹ jee' jwiī⁺
ja⁺, ma' la' kyaah' ku'nøø⁺ jmah¹, ma'
jnä' jēē⁺ go-te¹ lä²koō⁺ wa'hu⁺ he'
na-jngii¹.

²²Sa⁺ ga⁺jēē¹ gwah⁺ jee' jwiī⁺
ja⁺, jēēh⁺ Dio hi⁺ laa¹ Dsa-jøøh¹ jnän⁺
hi⁺ cha⁺ ga⁺lä²jē⁺ be' kih¹, kyaah'
Borrego mäh¹, hi⁺ he' ba' laa¹ gwah⁺
jee' ja⁺. ²³Jee' jwiī⁺ ja⁺ mo⁺so⁺ jmee⁺
bii¹ jmēē¹ kih¹ hyoo⁺, ni⁺ jmēē¹ kih¹
sih¹, jēēh⁺ kyaah' ma⁺la⁺ jmēē¹ kih¹
Dio ba' jnä', hi⁺ Borrego mäh¹ ba'
hi⁺ choo⁺ wa⁺je⁺ kih¹ jee' jwiī⁺ ja⁺.

²⁴Lä²jēē⁺ dsa⁺ hi⁺ dsa-taah⁺ lä²kaa⁺
hwa¹ ja⁺ ngēy¹ jee' jnä' wa⁺je⁺. Hi⁺
lä²jēē⁺ rey hi⁺ tääh¹ jmi-gyuu⁺
dsa-kay⁺ jee' jwiī⁺ ja⁺ lä²jē⁺ he' cha⁺
kiyh¹. ²⁵Sa⁺ jné¹ jih¹koh⁺ wa'haah'
kih¹. Jee' ja⁺ le' jmiī⁺ ba' jēēh⁺
mo⁺so⁺ lä²cha⁺ hwē¹. ²⁶Lä²jēē⁺ dsa⁺
hi⁺ dsa-taah⁺ hwa¹ ja⁺, dsa-näy¹
dsa-kay⁺ jee' ja⁺ lä²jē⁺ nēē¹ he' cha⁺
kiyh¹. ²⁷Jee' ja⁺ mo⁺so⁺ dsa-taah⁺
ni⁺ jaa⁺ hi⁺ jmee⁺ wa' la' cha⁺ la', ni⁺
hi⁺ jmee⁺ he' sa⁺ lä²jēē⁺ jne⁺, ni⁺ hi⁺
jnee⁺ juu¹ ta¹juu¹. Jee' ja⁺ dsa-taah⁺
ma⁺la⁺ hi⁺ na-sii⁺ jmiī⁺ kih¹ nē¹ je'
kih¹ Borrego mäh¹ jee' na-sii⁺ jmiī⁺
kih¹ lä²jēē⁺ hi⁺ na-jnäā⁺ kih¹ Dio.

22 Ma-ngēē⁺ he' ja⁺, hi¹ ángel
he' na'heeyh¹ jnä' koō⁺
jmi¹juuh⁺, he' jmee⁺ chaa⁺ dsa⁺.
Jmiī⁺ ja⁺ jēē⁺ lä²jēē⁺ wa'hu⁺, he'
hya⁺ jee' gya¹ Dio kyaah' Borrego
mäh¹. ²Hi⁺ dsa-ngēē⁺ to¹dsaah⁺
cha¹jwē¹ kih¹ jee' jwiī⁺ ja⁺. Lä²koō⁺
lä²koō⁺ jwoo¹ kih¹ jmiī⁺ ja⁺, ma'
tøø⁺ hma⁺ he' jmee⁺ chaa⁺ dsa⁺,
he' hi¹ gya¹to⁺ nēē¹ miī¹, ma' koō⁺
nēē¹ lä²jaa⁺ sih¹. Kyaah' moo⁺ kih¹
hma⁺ ja⁺, dsa-hläā⁺ lä²jēē⁺ dsa⁺
hi⁺ chaa⁺ jee' ja⁺. ³Jee' ja⁺ mo⁺so⁺
lä²cha⁺ ga¹lli¹wii¹. Dio kyaah'
Borrego mäh¹ dsa-taayh¹ ko¹jøh¹
kyaayh¹ hi⁺ lä²jēē⁺ hi¹ nuuh¹ kiyh¹
jnee¹ ta¹he¹. ⁴Ma¹ja¹ jēēy¹ Dio. Hi⁺
jmiī⁺ kiyh¹ na-sii⁺ cha¹kyey¹. ⁵Jee'

ja⁻ mo⁻so⁻ lä⁻cha⁻ ga⁻ hwë¹. Mo⁻so⁻ jmee⁻ bi¹ na⁻hih⁻ je⁻, ni⁻ jmëë¹ kih¹ hyoo⁻, jëëh⁻ Dio Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻ choo⁻ wa⁻je⁻ kih¹. Jee⁻ ja⁻ dsa⁻taayh⁻ kō⁻jøh¹ kyaayh⁻ mah⁻ jmeey⁻ hih⁻ ga⁻lä⁻jë⁻ joh⁻ jmi⁻ cha⁻.

Ma⁻ya⁻jäh⁻ jäh⁻ Jesucristo

⁶Mah⁻ ga⁻jäh⁻ ángel he⁻ siih⁻ jnä⁻:
—Juu⁻ la⁻ sa⁻ na⁻hee⁻, la⁻ ju⁻dsoo⁻ go⁻te⁻. He⁻ ba⁻ Dio Dsa⁻jøøh¹ jnän⁻, hi⁻ ga⁻jøø¹ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ ma⁻ ngëë⁻ juu⁻ kiyh¹, ma⁻cheey⁻ ángel kyaay⁻ mah⁻ mi⁻jnääy⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ jmee⁻ ta⁻he⁻ kiyh¹, lä⁻jë⁻ he⁻ jmee⁻ bi¹ le⁻ to⁻chah⁻ la⁻ —ga⁻jäh⁻ ángel.

⁷—Hi⁻ jnä⁻ jäh⁻ to⁻chah⁻ la⁻. Llu⁻ la⁻ kih¹ hi⁻ høø⁻ juu⁻ he⁻ hlëëh⁻ kih¹ he⁻ na⁻ ga⁻ le⁻ ta⁻ cha⁻në⁻ he⁻ na⁻si⁻ la⁻ —ga⁻jäh⁻ Jesús.

⁸Jnä⁻ Jwaä⁻ ma⁻nuun⁻ hi⁻ ma⁻jëën⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ la⁻. Ma⁻ngëë⁻ ma⁻nuun⁻ hi⁻ ma⁻jëën⁻, ga⁻juuhn⁻ jnën⁻ hu⁻ ti⁻ ángel mah⁻ ga⁻jmää⁻ jnih⁻ jøøh¹, hi⁻ ma⁻mi⁻jnää⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ la⁻ kin⁻.

⁹Pero ángel he⁻ ga⁻siih⁻ jnä⁻:

—Jëë⁻ da⁻, ta⁻ jmee⁻ lä⁻na⁻, jëëh⁻ kwee⁻ ba⁻ laän⁻ kyaah⁻ hne⁻ jee⁻ jmeen⁻ ta⁻he⁻ kih¹ Dio kyaah⁻ øøh¹ hne⁻ hi⁻ ngëë⁻ juu⁻ kih¹ Dio, hi⁻ kyaah⁻ lä⁻jëë⁻ ga⁻ hi⁻ høø⁻ juu⁻ he⁻ na⁻si⁻ jee⁻ la⁻. Jmee⁻ juuh⁻ kih¹ Dio ba⁻.

¹⁰Hi⁻ ga⁻siiyh⁻ jnä⁻ ka⁻läh⁻:

—Ta⁻ hmä⁻ lä⁻jë⁻ juu⁻ he⁻ hlëëh⁻ kih¹ he⁻ na⁻ ga⁻ le⁻ ta⁻ cha⁻në⁻ he⁻ na⁻si⁻ jee⁻ la⁻, jëëh⁻ ma⁻ngoo⁻ ya⁻jäh⁻ he⁻ lä⁻te⁻ juu⁻ la⁻. ¹¹Hi⁻ hña⁻ dsë⁻, wa⁻ jmee⁻ bi¹ hña⁻ dsëy⁻. Hi⁻ hi⁻ jmee⁻ wa⁻ la⁻ cha⁻ la⁻, wa⁻ jmee⁻ bi¹ kiyh¹. Hi⁻ jmee⁻ he⁻ llu⁻, wa⁻ jmee⁻ bi¹, hi⁻ hi⁻ na⁻jngëë⁻, wa⁻ na⁻jngëë⁻ bi¹.

¹²—Hi⁻ jnä⁻ jäh⁻ to⁻chah⁻ la⁻. Kyen⁻ he⁻ kwëëhn⁻ he⁻ ga⁻tëë⁻ hyoh⁻ lä⁻jaa⁻ lä⁻jaa⁻ ha⁻ koo⁻ te⁻ ta⁻ he⁻ ma⁻jmeey⁻. ¹³Jnä⁻ he⁻ laän⁻ lä⁻koo⁻ hwëh⁻ A kyaah⁻ hwëh⁻ Zeta, jnä⁻ he⁻ ma⁻laän⁻ jää⁻ ja⁻ga⁻ nøø⁻ jmi⁻gyuu⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻, ma⁻ke⁻ ma⁻dsaa⁻ jmi⁻gyuu⁻ lä⁻ ma⁻laän⁻ ja⁻ba⁻ —ga⁻jäh⁻ Jesús.

¹⁴Llu⁻ la⁻ kih¹ hi⁻ gyih⁻ sa⁻hmiih⁻ kih¹ mah⁻ hyoyh⁻ jwë⁻ kuyh⁻ mi⁻ kih¹ hma⁻ he⁻ jmee⁻ chaa⁻ dsa⁻, hi⁻ lä⁻ja⁻ hyoyh⁻ jwë⁻ dsa⁻taayh⁻ ta⁻ ho⁻haah⁻ kih¹ jwi⁻ ja⁻. ¹⁵Pero ga⁻lä⁻jëë⁻ dsii⁻ jä⁻ ta⁻ ka⁻hne⁻, kyaah⁻ hi⁻ jmee⁻ ji⁻nah⁻, hi⁻ më⁻ hi⁻ nüuh⁻ hi⁻ kaah⁻ wa⁻ hi⁻ cha⁻ hi⁻, hi⁻ jngëëh⁻ dsa⁻, hi⁻ jmee⁻ juuh⁻ kih¹ dio hi⁻ na⁻laa⁻ kaah⁻ dsa⁻, kyaah⁻ hi⁻ tih⁻ dsë⁻ jmee⁻ juu⁻ ta⁻juu⁻.

¹⁶—Jnä⁻ Jesús ma⁻cheen⁻ ángel kyaan⁻ mah⁻ mi⁻jnääy⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ la⁻ kih¹ lä⁻kaa⁻ gwah⁻. Jnä⁻ laän⁻ sa⁻ju⁻ kih¹ David, jnä⁻ laän⁻ nuu⁻ hø⁻ hi⁻ kwa⁻ je⁻ jih⁻gyeh⁻ —ga⁻jäyh⁻.

¹⁷Jmi⁻lle⁻ Na⁻jngii⁻ kyaah⁻ më⁻ Borrego mah⁻ jäh⁻:

—Ñä⁻.

Hi⁻ ga⁻nuu⁻, wa⁻ jäh⁻:

—Ñä⁻.

Hi⁻ lä⁻kii⁻ dsë⁻, wa⁻ jäh⁻. Hi⁻ hnøø⁻ hi⁻hi⁻, wa⁻ hiyh⁻ jmi⁻ he⁻ jmee⁻ chaa⁻ dsa⁻, he⁻ la⁻ cha⁻ go⁻te⁻.

¹⁸Jnä⁻ jmeen⁻ dsoo⁻ kih¹ lä⁻jëë⁻ hi⁻ nuu⁻ juu⁻ he⁻ hlëëh⁻ kih¹ he⁻ na⁻ ga⁻ le⁻ ta⁻ cha⁻në⁻, he⁻ na⁻si⁻ jee⁻ la⁻. Cher⁻mah⁻ hi⁻ ga⁻jmeey⁻ na⁻dsë⁻ ga⁻ juu⁻ lä⁻koo⁻ lle⁻ jee⁻ la⁻, tëëy⁻ lä⁻jë⁻ he⁻ wi⁻ he⁻ na⁻ ga⁻ chee⁻ Dio lä⁻koo⁻ na⁻si⁻ jee⁻ la⁻. ¹⁹Hi⁻ cher⁻mah⁻ hi⁻ ga⁻jnuuh⁻ juu⁻ he⁻ hlëëh⁻ kih¹ he⁻ na⁻ ga⁻ le⁻ ta⁻ cha⁻në⁻, he⁻ na⁻si⁻ jee⁻ la⁻, lä⁻ja⁻ jnuuh⁻ Dio ka⁻läh⁻ he⁻ la⁻.

heey⁻ he⁻ na⁻si⁻ jee' la⁻. Jñuuyh'
 kih' chaah' hma⁻ he⁻ jmee⁺ chaa⁻
 dsa⁻, hi⁺ lä⁺ja⁻ ka⁻läh' jñuuyh' kih'
 jee' jwii⁻ na⁻jngii'.

²⁰Hi⁻ jmee⁺ ju'dsoo' kih' lä⁺jë⁺ he⁻
 la⁻ jäyh'.

—Dsoo' ba', jähn' to⁻chah' la⁻.

Wa' la' lä⁺ja⁻, nee', ñah⁻ Jesús
 Dsa⁻jøøh' kyaan⁺.

²¹Lä⁺jë⁺ he⁻ llu' he⁻ la' kwa⁺ Jesús
 Dsa⁻jøøh' jnän', wa' la' kyaah' lä⁺jë⁺
 hnäh'. Wa' la' lä⁺ja⁻.